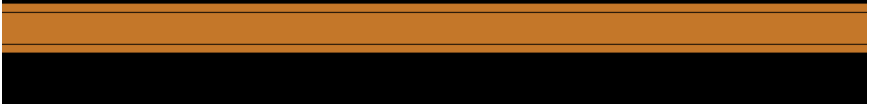

Moocaani iijɿ

New Testament in Muinane

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	49
SAN LUCAS	78
SAN JUAN	125
HECHOS	159
ROMANOS	199
1 CORINTIOS	218
2 CORINTIOS	236
GALATAS	248
EFESIOS	255
FILIPENSES	261
COLOSENSES	266
1 TESALONICENSES	271
2 TESALONICENSES	275
1 TIMOTEO	277
2 TIMOTEO	283
TITO	287
FILEMON	290
HEBREOS	291
SANTIAGO	306
1 SAN PEDRO AAME	311
2 SAN PEDRO AAME	316
1 SAN JUAN AAME	319
2 SAN JUAN AAME	324
3 SAN JUAN AAME	325
SAN JUDAS AAME	326
APOCALIPSIS	328

Mooçaani iijì
New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

Language: Muinane

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Muinane [bmr], Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muinane

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

ISBN 978-1-5313-0095-1

PDF generated on 21 Sep 2016 from source files dated 20 Sep 2016

ee143c59-0697-5cd3-8fac-4f9da98f0b30

This print-on-demand edition of Scripture is designed, produced, and provided at cost by the Digital Bible Society. This is made possible through partnerships with the Bible League of Canada, Open Doors International and other missions and translation agencies. We are deeply grateful for the sacrifices made in translating this edition of Scripture and the generosity of others in making this Bible available to you.

To order additional copies of this Bible or hundreds of translations like it or to learn more about our ministries and the mission of Scripture distribution in every language, we invite you to visit www.DBS.org (USA), www.BibleLeague.ca (Canada), and www.OpenDoors.org (Europe). May God bless your work in sharing and teaching these Scriptures, until, as it is written, the earth is *“filled with the knowledge of the glory of the LORD, as the waters cover the sea.”* (Habakkuk 2:14)

SAN MATEO

Jesucristo Siicijeminaa.

(Lc 3.23-38)

¹ Jinoodimou Jesucristo eedeetemihaiu iicaumo. Jaabo Jesucristo David, Abraham, icamisi iyaachi iicaubo.

² Jaabo Abraham Isaac onooboco seemevauhi. Jaabo Isaac seemevauhi Jacob onooboco. Jaabo Jacob seemeneu Juda onoobo bu saatoho inahabomi. ³ Jaabo Juda seemevauhi Fares, Zara, onoomisico. Jaamisi seejiu Tama onoogo. Jaabo Fares seemevauhi Esrom onooboco. Jaabo Esrom seemevauhi Aram onooboco. ⁴ Jaabo Aram seemevauhi Aminadaco. Jaabo seemevauhi Naaso onooboco. Jaabo seemevauhi Salmon onooboco. ⁵ Jaabo seemevauhi Boos onooboco. Jaabo seejiu Rahab onoogo. Jaabo Boos seemevauhi Obed onooboco. Jaabo seejiu Rut onoogo. Jaabo Obed seemevauhi Isai onooboco. ⁶ Jaabo Isai seemevauhi aivojiibo Davidco. Jaabo aivojiibo David taabau Betsabe onoogo. Jaago Uria onoobo taabaco udumitiicugog Salomon onooboco seemevauhi.

⁷ Jaabo Salomon Robaan onooboco seemevauhi. Jaabo seemevauhi Abia onooboco. Jaabo Abia seemevauhi Asa onooboco. ⁸ Jaabo Asa seemevauhi Josafat onooboco. Jaabo seemevauhi Joram onooboco. Jaabo seemevauhi Uzias onooboco. ⁹ Jaabo Uzias seemevauhi Jotan onooboco. Jaabo seemevauhi Acaz onooboco. Jaabo Acaz seemevauhi Ezequias onooboco. ¹⁰ Jaabo Ezequias seemevauhi Manase onooboco. Jaabo seemevauhi Amon onooboco. Jaabo seemevauhi Josia onooboco. ¹¹ Jaabo seemevauhi Jeconia onoobo, bu inahabomi icamoco Israel cuumiminaaco Babilonia jiinjivi asatyuudihivi.

¹² Jaanobuunati Jeconia seemevauhi Salatiel onooboco. Jaabo seemevauhi Zorobabelco. ¹³ Jaabo Zorobabel seemevauhi Abiud onooboco. Jaabo seemevauhi Eliaquim onooboco. Jaabo seemevauhi Azor onooboco. ¹⁴ Jaabo seemevauhi Sadoc onooboco. Jaabo seemevauhi Aquin onooboco. Jaabo seemevauhi Eliud onooboco. ¹⁵ Jaabo Eliud seemevauhi Eleazar onooboco. Jaabo seemevauhi Matan onooboco. Jaabo seemevauhi Jacob onooboco. ¹⁶ Jaabo Jacob seemevauhi Joseque Maria taje iicauboco. Jaago Maria Jesuco seemevauhi Cristo imomo iicaaboco.

¹⁷ Jaamaño Abraham iicaunoti David ifiivunovi icamo fahuseeci siino igueenemeheje idiimobacajeva. Jaanoti bu siino tonoodibacajevaro, bu israelmico babiloniami iguiinonimoro aamocasunovi. Jaamo nanivaminaaco iicanicibadi. Babilonia jiinjivi sattyuumo. Jaanoti bu siino tonoodibacajeva nigaciti jari Cristo fiivuuhi.

Jesucristo Ifiivuno.

(Lc 2.1-7)

¹⁸ Jilli Jesucristo fiivuuhi seeji Maria Joseque itajevaqui icacuui. Jaarugo diibomahi iicautinacaro seemene ijeebifaño icacuui Moocaani Gaija mitya noojiri. ¹⁹ Jaanaa Jose aiji ijeebi imino iicahicaumaño imuguutiibo miyaminaaco diigo tolli iicaunoco uguubusunoco. Jilli lliivi diigoti gaajaciratino idugaavequi omoonijiruno, ²⁰ esamaajeri icahicaubovi fucu tigafañodi Moocaani toomominaafi diibovi ajafeveuboro diiboco nuuhi: Jose David iyaachi, igototiiboro Mariaco diitaabati gaayici oono diigofaño seemene ifiivosee Moocaani Gaija seemene. ²¹ Jaasee ifiivoseeque Jesuti momoni. Jilli diibo momo icaji diibo cuumiminaaco iimititi atajasujiibo iicamaño, nooboro.

²² Jilli icauno johono Moocaani ihiimaaminaafi Isaia onoobofenedi unuuno imiyacafetequi:

²³ Bagocaja ohoovagoro seemevajigo. Jaabo momoji, Emanuel, nooboro. Jaano jino momo Emanuel onono: Moocaani mihaivi gasecui, eneejiruno.

²⁴ Jaabo Jose aaicuudi, Moocaani toomominaafi diiboco unuubadi mooniubo Mariaco mogaiti gaayiciubo. ²⁵ Jaarugoma icautiibo iseemeneque iicugoro Jesuti omomoniutinohachuta.

Jiinijeo Maaimomi Jesuco Emeecivauno.

¹ Jaabo Jesu fiivuuhi Belen onoocuumivi Judea jiinjjevi. Jaasumi Herode onoobo toojiinije aivojiihou.* Jaanaa Jerusale cuumivi gaseumo oriente aamijiti asaaumo maaimomi gaseuhi. ² Jaamo dilluuhi: ¿Cuuca iicaabo judiomi aivojiiho ifiivoobo? Miiro miihai orienteti imeecirigaico maatyimemere jino masaahi diiboco mihimovamo, noomoro.

³ Diito jilli unuunoco ihaivojiiho Herode uguubuuboro nijjiji minifutuuihi, bu paryi Jerusale cuumi miyaminaa icano. ⁴ Jaaboro ihaivojiiho paryiicino sacerdotemi aivojitoco ucuuhuvauboro, bu Moise tajiibaco miyaminaaco ijiibeguefimoco icano ucuuhuvauboro diitoco dilluubo: ¿Naa, conoovi fiivejiibo Cristo? nooboro.

⁵ Jaanegui nuumo: Belen de Judeavi fiivejiibo tolli nooboro Moocaani iimaaminaafi caatiniuhi:

⁶ Hjhoho Belen Juda jiinije cuumi, aivo obocigotirucuumi, bu toojiinije aivojitoguiinovi diicarahi. Jaarunaa Moocaani bocigusuhi. Miiro difaŋoti aivojiiho fiiveji taacuumiminaa israelminaaco eteemejiibo, noono, noomoro.

⁷ Jaanoma iicaubo Herode diito maaimomico toovono ucuuhuvauboro imino dilluuhi diitoco imeecirigaico cofucu aatyimeunoco. ⁸ Jaaboro diitoco Belen cuumijaa agalluuboro nuubo: Tahí mofoo. Jaamoro imino midillu toosee iicamañoco. Jaamo mahatyimedi uco mijiiibogo uujohe bu tolliro imetequi, nooboro.

⁹ Jilli nooboro diitoco maaimomico ihaivojiiho ijiibugueri fuumo. Jaanaaca diibo imeecirigaico aamijiti aatyimeubo diito imega feehicauihi. Jaanofeenevi jari imeecirigai samañoviro minifutuuihi toosee iicaunohallivi. ¹⁰ Jaagai imeecirigaico imaaimomi aatyimeumoro sihidi imo imo minifutuumo. ¹¹ Jaadi toojafaño ajaaveumo tooseeque atyimeuhi, bu seeji Mariaco icano. Jaamoro tooseeguino ememuivuumoro tooseeque imuumo. Jaadi isatyotaaco afaayiumoro tooseeque aciumo oro, insienso, mirra icanoco. ¹² Jaadi tigafañodi diitoco: Herode iicahigodi muhuumidino, noonoro afaguunegui, siijiriro uumiumo ijiinijejaago.

Jesuma Caanimisi Egipto Jiinijejaago Agauno.

¹³ Jaamo diito maaimomi ufuunobuunati tigafaño Moocaani toomominaafi Josevi ajafeveuboro diiboco nuuhi: Gañiivo jaaboro seemeneque seejima diicibo Egipto jiinjjevi digaa. Jaaboro tahi diica jari ico onoonohachuta Herode amiisi seemeneque guinejiibo igaiacauqui, nooboro.

¹⁴ Jaanegui Jose agañiivuuboro tooseema seejico iiciuboro fucufeeneviro fuuhi Egipto jiinjjevi. ¹⁵ Tahí icaumo Herode iguijeveutinohachuta. Jilli icauno Moocaani ihi-imaaminaafifeenedi unuuno imiyacafetequi: Egipto jiinjjeti Taseemeneque cuuhuvaji, unuuno.

Herode Seemeque Gaisiraicisuhi.

¹⁶ Jaanaaca Herode maaimomi diibo iijico agañiunoco agaajaciuboro sihidi sifiiratuubo. Jaaboro seemeque paryiicino gaisiraicisuubo mificaciti guinovi iicaumoco paryi Belen cuumiri icaumo seemeque, bu paryi ihallidi iicaucuumije miyaminaa seemeque icano, maaimomi diiboco unuusumi paryi ifiivusehejeque. ¹⁷ Jilli miyaavuuno, Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatinuuno:

¹⁸ Guubuvusuno ico Rama onooñigovi atacasino sihidi iijjovoonino; Jaago Raquel iseemeque ataago. Jaago imogotihí diigoco ajacusunoco ochoomocinicuumeguiiha, nooboro.

¹⁹ Jaanobuunati Herode iguijeveunobuunati siino Moocaani toomominaafi Josevi siino jafeveuhi tigafañodi Egipto jiinjjevi. Jaabo diiboco nuuhi: ²⁰ Goova gañiivoobo seemeneque seejima diicibo dojicuviro duhuumi Israel jiinjjevi guijevecuumo seemeneque agaicaaguehicaumo, nooboro.

* 2:1 Jaabo Herode Imityaabo onoobo.

²¹Jaanegui Jose agaŋiivuuboro tooseeque seejima satyuuhi Israel jiiŋijejaago. ²²Jaarunaa Arquelao onoo bo caanibuuna Judeavi aivojii boti iicaunoco Jose agaajauboro tahi ufunoco iguiubo. Jaaboco tigafaŋodi ijii buguunoma iicaubo Galilea jiiŋijejaagoviro fuubo. ²³Jahigo iifutuudi Nazare cuumivi icatuubo. Jilli icauno Moocaani iimaaminaa unuuno imiyaaveequi: Jesu Nazareoobo, noociniji, unuuno.

3

Jua Nitiminaafi Sicaihigovi Jii beguehi.

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹Tusumi Jua Nitiminaafi saahu Judeati icano sicaihigovi jii bogoboro jilli neehicauhi: ²Amiihai imitico mejeevesucu, jino Moocaani aivoji icajino fiitivucuui, nooboro.

³Jaabo jaani Jua, johono diiboti Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli nooboro acaatiŋubo: Saatoho ico guubuvusuhi sicaihigoti ocoovadiicinino: Moocaani jiihaico mihimibachu; sano ticovoro jiihaico meheetavo, onoono.

⁴Jaabo Jua gaachehuu camellomi ijeene eetavotau. Jaabo machutahicau chahacami, bajio iimi icanoro. ⁵Jaaboco uguubunicivamo saahicauhi Jerusale cuumiti. Paryi Judeao jiiŋijeminaa, bu Jorda tehi fiitino icano jiiŋijeminaa icamo diiboco uguubunicivamo. ⁶Jaamo iimitico ijii bogonobuunati Jua diitoco Jorda onohifaŋo nitihicauhi.

⁷Jaanaaca bu diibojaago ajashutimo fariseomioto, saduceomioto icamo diibojaa initi quimaaivamo asaahicaunoco aatyimeuboro diitoco nuuhi: jiiŋimomibadi mihicano miyaminaa! ⁸Mii joho amiihaico ijii bogonoti mataajaji ni hichuno Moocaani omoonijino ifiitvonoti? ⁹Jaanegui imino mihica miyaano amiihai eedeehifitico mejeevesuno foovono ihifuvusuqui. ¹⁰Jaamoro miihai Abraham iyaachimihai, noomoro mihii maadino. Miiro jino amiihaico neehi: Jiba guisiba icarubati Abraham iyaachimihaiti Moocaani fiivusujirahi.

¹¹Miiro jigaaje imibaicnicuui imohonoco iquitiqui. Jaabadi paryi imohono iiminoco onoo vatihhejeque mi quitimoro cii jigaifaŋo mijigasutahi. ¹²Mi yaano naha uujoho nifaihuri nitihicahi amiihai imitico mejeevesucuuno jii bogobadi icano. Jaanoti naha taabuunati asaabo amiihaico nitiji Moocaani Gajjari, cii jigaairi icano. Diibo tajanaanici vi mityahi. Jaamaŋo uujoho aivo ifototihi diibo tihai paajeque asatyejirunovi. ¹³Jaabo usefaŋo ipala icacuui. Jaaneri itrigoco iimibachuuboro ibeevaco aicujii bo. Jaaboro itri go noovataco igranero faŋo ficujii bo. Jaaboro ibeevanoco jigasujiibo ufucuro ajabaavejitino cii jigaifaŋo.

Jesuco Initiuno.

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹⁴Jaanaaca Jesu saahu Galileati Jorda onohijaago Jua iicauhigo diiboco Jua initi quiqui. ¹⁵Jaarunaaca Jua iticoni imuguutihi. Jaaboro Jesuco nuubo: ¹⁶Uco naha ijoho nitijirahi milliti bu ico uujoho nitijirahi? nooboro.

¹⁷Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Jaafa jisumihica tolli icano, tolli Moocaani atajii banoco imino momooniqui, nooboro.

¹⁸Jaadi Jesuco initiubo iteehifaŋoti iinovaubacaro niqueje faayacafutuuihi. Jaanofaŋoti Jesu atyimeuhi Moocaani Gajja nimiihubadi jeevaabo diibohallivi inii tovaunoco.

¹⁹Jaanaaca guubuvusuuno niquejefaŋoti unuuno: Jaani Taseemene aivo agaii iibo diiberi sihidi uujoho imo imo iicaabo, unuuno.

4

Jesuco Iji Inisuuno.

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹Jaanaacaro Moocaani Gajja Jesuco satyuuhi sihi sicaihigovi, iji diiboco inisuqui.

²Jaabo tahigo icaubo cuarentadi cuujeva, bu cuarentadi fucuva icano machuti iibo. Jaanobuunati jari diibo ajeba aivuuihi. ³Jaaneguiiha ihiji Jesujaa asauboro diiboco nisuvauhi jilli nooboro: Mi yaano Moocaani Seemene idiicahachii ji jiba guisibaco tajiiba maahunoti iminifetequi, nooboro.

⁴ Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Miiro Caatinihaame neehi: Idiinoro maahu sefari miyaminaafi icajitihii, tolliro bu Moocaani iiji sefari icajiibo, noono, nooboro.

⁵ Jaadi ihiji Jesuco satyuuhi iimino Jerusale cuumihallivi. Jaaboro diiboco caamovono ficuubo Moocaani iija niibahucu nijequevi. ⁶ Jaaboro diiboco nuubo: Miyaano aivo Moocaani Seemene idiicahachiiji juugati baavi casiniivo. Miiro Caatinihaamefaño noono: Moocaani itoomominaaco tajiibaji ico iteemequi ihusenehallivi ico gaayicinijimo. Jaabo guisiba sefavi ditihaiño aivovotino iicaqui, noono, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Miiro tolliro noono Caatinihaamefaño: Moocaanico nisudino, noono, nooboro.

⁸ Jaanaaca bu siino ihiji diiboco satyuuhi caamovobai nijequevi. Jaaboro paryi diiboco ifusuubo fanoojiinijeneque paryi ihaivojinoma. ⁹ Jaaboro diiboco nuubo: Meeci, paryi jinoco ico uujoho aciji, taaguino ememuivooboro uco idiimohachiiji, nooboro.

¹⁰ Jaanoma iicaabo Jesu diiboco nuuhi: Satanas fuucu, miiro Caatinihaame neehi: Moocaani Dioscoro diimo. Jaaboro diibocoro deecivo, noono, nooboro.

¹¹ Jaadi jari ihiji Jesuditi buhigovi minifutuuhi. Jaadi Moocaani toomominaa asaamoro diiboco jeecivovauhi.

Jesu Ticonihi Ijibogoobo Galileavi.

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Jaanaa Jesu guubuuhii Jua civojafaño iicaunoco uguubuuboro fuuhi Galilea jiiinijevi.

¹³ Jaaruubo Nazare cuumivi icautiiboro ufuubo icatuuhi Capernau cuumivi, Zabulon, Neftali icamisi jiiinije onoohigo muuajjiniri iicaucuumivi. ¹⁴ Tollii icauno, Moocaani iimaaminaafi Isaia acaatiniuno imiyaacafetequi:

¹⁵ Zabulon jiiinije, Neftali jiiinije icano muuajjinidi iicano jiihairi, Jordanti aamijijaagovi, Galilea iicahigo judiomi iicatimo iicahigo. ¹⁶ Civono jiiinjeguiino iicaumoco achiciuno seseene. Jaabadiro bu guijeve civo jiiinjeguiino iicaumoco sese achicichi, nooboro.

¹⁷ Jaadi jari Jesu ticoniui miyaminaaco ijibogoobo: Amiihai imitico mejeevesucu jino Moocaani aivoji fiitivucuui, nooboro.

Jesu Coovahi Igueenemehejedimo Fiiciminaaco.

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Jaanaaca Jesu feehicauhi Galilea muuajjinidi. Jaabo atyimeuhi miimisiici inahaboma icamisico. Saafi momou Simon onoo bu samomou Pedro. Jaanoti saafi momou Andre onoo. Jaamisi fiiciminaatisi iicaumaño isinicuhuneri muuifaño fiicihcaumisi.

¹⁹ Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyojicuti masaa amisico miyaminaa fiiciminaatitisi eetavequi, nooboro.

²⁰ Jaasumiro isinicuhunoco ejeevesuumisiro diibo dojicuti fuumisi.

²¹ Bu jaano janaanici Jesu siino sitisico atyimeuhi: Jacoobo onoo, bu Jua icano iicamisi Zebedeo achimisico, imeenegafaño caanima iicaumisi isinicuhunoco amaahunisico.

²² Jaamisico Jesu ucuuhuvanequi caanico imeenegafaño ejeevesuumisiro diiboma fuumisi.

Jesu Sihidi Miyaminaaco Jibeguehi.

(Lc 6.17-19)

²³ Jaabo Jesu fahigovadi Galilea jiiinjeri feehicauhi faacuumiva sinagogajanofaño jibogoboro. Moocaani aivoji jibogo iimino jibogoco jibogoboro, bu fanoova guihuvaneri iguihuvamoco buheesuuboro. ²⁴ Jaanoco Jesuditi guubucuuno paryicino Siria jiiinjeri. Jaamoro diibojaa sivaumo paryicino fanoova guihuvaneri iicaumehejeque fanoova aivoneri, bu emeimivatomehejeque, epilepsia guihuvani iicaumoco, bu idiino isifañimehejeque icano. Jaamoco Jesu buheesuhicauhi. ²⁵ Jaaboco bucasihicaumo sihidi miyaminaa Galileato, bu Decapoli jiiinije cuuminooto Jerusale cuumoteheje, bu Judea jiiinijeoteheje, bu Jordan aamijijaagoteheje icamo.

5

Ifabaihallivi Jesu Ijiibuguuno.

(Lc 6.20-23)

¹ Jaanaa Jesu sihidi miyaminaa iicaumoco aatyimeuboro caamo ifabai nijequevi ufuuboro casivutuubo. Jaabo cojivi ijii bogominaa igaivuui. ² Jaadi Jesu ticovauhi diitoco ijii bogoobo jilli nooboro:

³ Imicani icamo Moocaanico iimogomo ijeebiino #daasumaño. Jaamaño niquejefaño mihicaji.

⁴ Imicani icamo #daasuno iicamo. Diitoco Moocaani jacusuji.

⁵ Imicani icamo, ijeebiino isiicumo. Diito jinijeque Moocaani aacigujeque gaayiciji.

⁶ Imicani icamo iiminoco omoonijirunoco aivo iimogomo. Diito imo imo minifeteji.

⁷ Imicani icamo sitaaco #daasugomo. Diitoco Moocaani idasugueji.

⁸ Imicani icamo ijeebi imihinivatimo. Diito Moocaanico atyimeji.

⁹ Imicani icamo sajeebi icaco omoonimo. Diitoco Moocaani: Taseeme, eneejimo.

¹⁰ Imicani icamo Moocaani iimogonoco omooninohalliti diitoco ijiiheveme. Diitononeji niqueje aivoji.

¹¹ Imicani amiihai tahalliti amiihaico miyaminaa aivonoono onoomoro idasuno omoonimo, amiihaihallivi sicamañejeque ijii bocasimo. ¹² Jaasumi sihidi imo imo mihica, toono jaada ufucu niquejefaño sihidi jeevano ijaadaco magayiciji. Miïro tolliro amiihai imegavi iicaumo Moocaani iimaaminaaco idasuno mooniumo.

Jiinije Imuhu Ohoovicino.

(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ Amiihai jiiinije imuhu. Jaano imuhu ijeevetecuuruva, jinejere bu mihimuhunijirahi; jinejebaguiha imicuujiiruno? Jaanoco buhi magaiinoco miyaminaa quicujirahi.

Jiinije Aachicinita Ohoovicino.

¹⁴ Amiihai jiiinije aachiciniminaa. Miïro ifabaihalliri iicacuumi toovono icatatih. ¹⁵ Bu jaabadiro cuugahuco minimoro siinerihallivi mafabaacutatih. Jilliro ofoovomañovi caamo mificutahi paryi jaah e iicamoco ihachiciniqui. ¹⁶ Jaabadi amiihai momooni amiihai foovo miyaminaa imefeenevi foovono ihifuvusuqui. Jaamoro amiihai imino momooninoco aatyimemere, Moocaani niquejefaño iicaaboco iimequi.

Jesu Tajiibaco Ijii bogono.

¹⁷ Uco mehesicinidino, Moise tajiibaco, bu Moocaani iimaaminaa jii bogoco icano finisuvaa, noomoro. Jilli toono unuuno imiyacafetequi saahi. ¹⁸ Miïro miyanotiro amiihaico nehi: Niqueje, jiiinije icano iicanohachuta tajiibahaame naavutusuti sanooba ganiicafetejitih, ufucu iicajino iicanohachuta. ¹⁹ Jaamaño tajiibati sanoogayi ajashurunoco miyaano nootiibo tolli omooniiibo, bu jaaboro sitaaco tolliro imitino imooniqui agaajasuuboco ufucu niquejefaño tolliro jilli imihii fooboti noocafetejiibo. Jaanoti imityagooboro imino omooniiiboro sitaaco tolliro imooniqui ijii bogoobo ufucu niquejefaño aivo miyaaboti noocafeteji. ²⁰ Miïro jino amiihaico nehi: Amiihai caatiniminaa, fariseomi icamo iicabadiro mihicamoro Moocaani iimogonoco momoonitihachiiji bu niquejefaño mefejetih.

Icajiisuditi Jesu Ijii bogono.

(Lc 12.57-59)

²¹ Amiihai muguubuhicacuui, amiihai eedeetemihaico jilli unuunoco: Gaicaaudino; cajaanihacho sitaaco agaicaaubo castigacafeteji, noomoro. ²² Miïro jino uujoho amiihaico nehi: Cajaatyohacho inahabojaago isifiratomo castigacafeteji. Cajaatyohacho inahaboco imitino onoomoco aivo isefa aivojito castigaji. Jaanoti bu inahaboco: Miyaaboividi, onoomo infierno ciiigai fiñicuguiino guinovi minifeteji.

²³ Jaanegui Moocaanico imequi ofooboro dinahaboma imitino idiicanoco edeesafotooboro, ²⁴ siino uduumiiboro iticoni dinahabojaa govihii difoo. Jaaboro diibo dimijivotoobo sajeebii minifototo. Jaadi jari duhuumiibo Moocaanico diimoto.

²⁵ Jaanoti bu cajaaniyohacho dihallivi ijibogomoro ico isisisuqui asatyohachijii, dinahaboma jiihaiviro dimijivo. Ico dugaacuminaafico acitotiibo iicaqui. Jaabo diibo sisiminaaco ico acijiruubo. Jaamo ico civojafaño jiihacujirahi. ²⁶ Miyanotiro ico neehi: Tahigoti dihiinejitirahi niinogayico adaadutinohachuta.

Jesu Jiiibeguehi Sifigoma Mihicajirunohallivi.

²⁷ Amiihairyo muguubuhicacuui siicije unuucunoco: Sifigoma diicadino. ²⁸ Miiro jino uujoho amiihaico neehi: Cajaaniyohacho gaigooico imogomoro emeeciimo ijeebii fañodi diigoma icacuui.

²⁹ Jaanegui dimiyanaagohaallii ico imitifaño agañiisuhachijii, toolliiico diiciibo tehesino gañii; imijirunaa difiiti samañogayiro iiti agañiicafotono. Jaanoti imijitiruno faabohoro difi ciijigaifaño agañiicafotono. ³⁰ Jaanoti bu dihuse dimiyahuse ico imitifaño agañiisuhachijii quiticiiho tehesino gañii; imijiruno samañogayiro iiti agañiicafotono. Jaanoti aivo imijitiruno faabohoro ciijigaifaño agañiicafotono.*

Jesu Jiiibeguehi Gaigooico Ejeevesufinohallivi.

(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ Tolliro bu siicije nuumo: Cajaanihacho mogaico ejeevesumo, diigooico ejeevesucunohaameque ihaciqui, noono. ³² Jaarunofaño uujoho neehi: Cajaanihacho mogaico ajevahalliti icatino ejeevesuhachijii diigooico ajeva imitico icisuubo. Jaamaño sifi ejeevesucugooico iiciiho diigofañodi ajeva imitico icihii.

Jesu Moocaani Momofañodi Monoonicinohallivi Jiiibogono.

³³ Tolliro bu muguubuhicacuui, siicijeminaaco unuunoco: Moocaani momofañodi unuucunoco bañidino diibo imefeenevi, noono. ³⁴ Jaarunaaca uujoho amiihaico neehi: Moocaani momofañodi mohoovicidino, niquejefañodi oovicimoro meneedino, toono Moocaani aivoji icaga iicahigo. ³⁵ Tolliro bu jiiinijefañodi mohoovicidino, toojehallivi Moocaani itiihaico ificuunicije iicamaño; bu Jerusale cuumifañodi mohoovicidino, tuucuumi Aivojiiho Jesu cuumi iicamaño. ³⁶ Tolliro bu ooviciiiboro: Tañigai sесеeteji, needino. Tolli eneeneri sajebaco diinigaijeque seseetesujirahi, nacu bu civutusujirahi jaanucuhu. ³⁷ Jilli ticovonoro: Jiihi, Chahano, monoo. Jaanoti janaanivii mejeenesucunoo, toono ijiti asaacuuno.

Miino Minaafico Magaijino.

(Lc 6.29-30)

³⁸ Amiihairyo muguubuhicacuui, siicije jilli unuunoco: Saafi aalliico ifinicaruhachijii, bu diibo aalliico finicarujirumo. Tolliro iigaico igañiisuruva, bu diibo iigaico gañiijirumo. ³⁹ Jaarunofaño uujoho amiihaico neehi: Iimitiiboma miihibacidino. Iivinaaca jilliro saatoho amiihai imeti agabacuhachijii, saanaagohimeque bu mahaci tolliro bu igabacuqui. ⁴⁰ Tolliro bu cajaaniyohacho ico ahaamimoro dicaamojaco udumitiiicogohachijii, tolliro bu disacoco daaci. ⁴¹ Jaanoti bu tolliro saatoho, fiisetaco minoooci kilometro ticovovi satyequi atajiihachijii igueeneme kilometro ticovovi satyo. ⁴² Jaanoti bu cajaaniyohacho ico siinoco idillumoco daaci, bu duvuduvedino sita ico: Uco tooneguiiha presta, noomoro idillumediti.

Diminaaco Gaiji

(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ Tolliro bu siicije unuunoco muguubucuui: Digataavominaafico gaiji. Jaaboro diminaafico diihegue, unuunoco. ⁴⁴ Jaarunofaño uujoho amiihaico neehi: Amiihai minaaafico magaiji, Moocaanima mihiimaa amiihaico aivonoono onoomoro idaasuno

* 5:30 Jino jilli iiminocoro moonii, imitico deetavedino, eneejiruno.

omoonimohallivi.[†] ⁴⁵ Jaachiiji amiñhai Caani niquejefaño iicaabo seemeti mihicaji. Miñro diibo inihibaco iinusuhicahi iimitimohallivi, bu iimimohallivi icano, bu tolliro niijabaco galluhicaabo iimihijimohallivi, bu iimiti iijiminaahallivi icano. ⁴⁶ Jaanoti bu amiñhaico agaijimocoro magaijihachiiji, ¿milli bu ijaadaco magaayicijirahi? Miñro bu impuesto jaadusuminaa imitimo iicarumo tolliro mooniniñichi. ⁴⁷ Jaabadiro bu dinahabocoro idilluhachiiji, ¿minoodi imico toono edeetavono? Miñro bu tolliro Moocaanico agaa-jatimeheje tolliro moonifihi. ⁴⁸ Jaanegui amiñhaico neehi: Imimo mihica oono amiñhai Caani niquejefaño iicaabo aivo imiibo iicabadi.

6

Jesu Jñibeguehi Imihusene Mihicanohallivi.

¹ Amiñhai imino momooninoco miyaminaa imega momoonidino; jilli amiñhaico imityaguequiguiharo. Jaanoti tolli momoonihachiiji amiñhai Caani niquejefaño iicaabo ijaadaco amiñhaico acijitñi. ² Jaaneguiiha siinoti ucuujivaachumoco siineri adaamususumi faacuumiminaacoro gaajasudino: Oono bañisuminaa sinagogajanofaño, callenefeenevi icano omoonifibadi. Jaamo jilli mooninico miyaminaa diitoti imino ihiimaacui. Jaarunofaño uujohe miyanotiro amiñhaico neehi: Jaamaño miyaminaa ico iimono toonorucu dijaada. ³ Jaanoti naha iijoho iidaasumoco siinoco adacihachiiji, toovono daaci, dimiyahuse omooninoco dinanihuse gaajacitino iicaqui. ⁴ Jilli toovonoro deetavo, jaachiiji diicaani niquejefaño iicaabo toovono edeetavonoco aatyimeebere ico ijaadaco ihaciqui.

Jesu Jñibeguehi Moocaanima Iimaaco.

(Lc 11.2-4)

⁵ Jaamo bu amiñhai Moocaanima mihiimaasumi bañisuminaafi iicabadi mihicadino. Diibo imeguefñi julleeciñiboro sinagogajanofaño ihiimaabo, bu callenejininovi jilli miyaminaa diiboco ihatyimequiguiharo. Miyanotiro amiñhaico neehi: Toono miyaminaafi obocigoneriro jaaducafutucuuno. ⁶ Jaanoti naha iijoho Moocaanima idiimaajisumi, dimecufaño idicafotooboro kuhufono diguhugaco fabaacuubo diimaa Moocaanima iiro idiicahigo. Jaachiiji diicaani niquejefaño iicaabo toovono omooninoco aatyimeebere ico ijaadaco acijiiibo.

⁷ Jaabo Moocaanima idiimaasumi jilli mihiifoneheje sicamañeheje samañocoro unuucumañocoro siino needino: Oono Moocaanico agaa-jatimo iicanicibadi: Fine jilli: sihidi ihi-imaaneri Moocaani uco guubuhi, noomoro eesiciniñimo. ⁸ Jaamobadi mejeevadino. Miñro Moocaani imegaviro amiñhai midillutinaacaro gaajacuui amiñhai mucuujivaachunoco. ⁹ Jaaneguiiha amiñhai jilli noomoro Moocaanima mihiimaa:

Moocaani niquejefaño idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi. ¹⁰ Jaafa dihaivoji saahi. Jaafa dijeebi onobadi eetavocafetehi jiniñehallivi, oono niquejefaño iicabadi. ¹¹ Miñhaico daaci machutaati fafucuvaaciviro. ¹² Jaaboro miñhaico mohimitico buusu, oono bu miñhai, miñhaico imitino omoonimoco toonoco mihimibachubadi. ¹³ Jaaboro miñhaico inisunofaño gañisudino. Miñhaico imiti iji useti taajasu.* Fine.

¹⁴ Miñro amiñhaico sita imitino omoonimoma toonoco mihimibachuhachiiji, bu tolliro amiñhai Caani niquejefaño iicaabo amiñhai imitico imibachuji. ¹⁵ Jaanoti amiñhai sitaama mihimibachucasitihachiiji, bu amiñhai Caani niquejefaño iicaabo amiñhai imitico imibachujitñi.

Jesu Jñibeguehi Aigahallivi.

¹⁶ Jaabadiro bu amiñhai safucuco mahaigasumi amiñhai imeque idaasuno miminiyudino, oono bañisuminaa omooninibadi. Diito tolli moonifihi amachutinoco miyaminaa

[†] 5:44 Sahaamefaño janaanñi jilli ficuumo: imino monoo amiñhaico imitino onoomoco, imino momooni amiñhaico iññheguemeque. * 6:13 Sahaamefaño janaanñi jilli ficuumo: Miñro paryiñinoro diino aivoji, mitya dihovosiñ ufucuro ifiniñitino icano, onoonoco.

ihatyimequi. Jaanegui amihaico neehi: Toono ijaadaco mihicicuui miyaminaa obocigonero. ¹⁷ Jaanoti ijoho machutiibo adaigasumi dihimeque nitiibo imino feedamaje, ¹⁸ miyaminaa machutiibo adaigaiñoco gaajacitimo iicaqui, idiiboro niquejefaño iicaabo Moocaani ijeevadi samisi diiboma mihicaabo igaajaqui. Jaabo ico toono jaadaco aciji.

Niquejefaño Mubusumijema Mihicano.

(Lc 12.33-34)

¹⁹ Jijehallivi sihidi busumijeeneque mititibaandino, deeira ifinisufijehallivi, bu tolliro paryi busumijeene unucufijehallivi, bu tolliro nanivaminaa ananinicinehejehallivi icano. ²⁰ Ivi idihigoro niquejefaño sihidi busumijeque mititibaani, deeira ifinisutihigo, fanoova unucutatihigo, bu nanivaminaa ananifitihigo icano. ²¹ Miñro amiñhai busumijeene iicahigovi, bu amiñhai jeebiñ icajirahi.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.

(Lc 11.34-36)

²²⁻²³ Miñro saafi ihaalliñ iimitiibo imino icajitirahi. Jaabadiro saafi ijeebiñ iimitiibo imihusetihi. Jaabo iimitinoguiino icaji. Jaanoti Moocaani ijeebiñco iimibachuhachijji imihusetijibo. Moocaani iimogobadi icacujibo. Jaanoti miño imitico iminobadi mehesiciniñhachijji, janaanivivi aivo imitino.

Moocaani, Bu Niñhibami Icano.

(Lc 16.13)

²⁴ Miñhaiñooba miimisiici ihaivojtisima icajitirahi. Miñro saafiico ijijehgueebere saafi-icoro gaijijiruubo. Jaabadiro bu sano niñhibamico, Moocaanico icano magaijijitirahi.

Moocaani Iseemeque Teemefihi.

(Lc 12.22-31)

²⁵ Amihaico neehi: Niji nisi amiñhai jeebiñoco momoonidino toono safari mihicaqui, mamachujirunehejeri, bu mahadujirunehejeri icano, bu tolliro mijiciniñjino gaachehuri icano. ¿Nacu mofi gaachehu janaanivivi jaaducafototihí? ²⁶ Eneecau oono joomi caamodi agahafomoco miñiñfinici, basutirumo, bu abasuno noovaco icitirumo icano. Jaarumoco amiñhai Caani niquejefaño iicaabo† diitoco machuco acifihi. Jaamo diito joomi janaanivivi amiñhai majaaducafetehi. ²⁷ ¿Nacu amiñhaiti cajaanisi janaanici ticovovi macaamevetejirahi toono fanovari nisi nisi mihicahicanoti?

²⁸ ¿Jaamo collihi amiñhai gaachehuri nisi nisi mihicahicahi? Eneecau oono deecanoco miñiñfinici, ducimaaaitiruno gaachehunoco eetavotiruno icano. ²⁹ Jaarunaa amiñhaico neehi: Salomon aivo sihidi jeevano iminoonoma icauruubo toono deecanobadi jeevautihi. ³⁰ Jaabo Moocaani, buhicaga toono ñaavahu jaachijji bajifaño icano, civohogo iquiticafotonoro ciiñgaifaño jigasucafotono icarunoco Moocaani imino gaachehuco mijijihacubadi moonihi. Jaanegui amiñhaico gaachehunoco jicujibo, ajashucani amiñhai miyaavogo mihicano miyaminaaco. ³¹ Jaanegui nisi nisi mihicadino jilli noomoro: ¿Jinejeque jana mamachuji? ¿Jinejeque jana mahaduji? ¿Jinejeque jana mijicafeteji? noomoro. ³² Miñro jihomonehejequere imiyaavogotimo guinehichahi. Jaanoti naha amiñhai, amiñhai Caani niquejefaño iicaaboma mihicahi. Jaabo gaajacuui amiñhai paryi tonehejeri mucuuñvaachunoco. ³³ Jaaneguiha Moocaani aivoñjaagoviro dijebiñco ficu, jaaboro diibo iimogonocoro deetavo icano. Jaadi jari paryi tonehejeque bu gaayiciji. ³⁴ Jaaneguiha civohogo iicajinehejeri amiñhai jeebiñco nisi nisi momoonidino. Toono amiñhaiti civohogoro finijitihí. Fafucuvaaciviro ñima ajashutino icahicacuuno toono nisi nisi idiicano.

7

Sifi Imitico Needino.

(Lc 6.37-38, 41-42)

† 6:26 Moocaani

¹ Sitaaco iimiti meneedino, jaachijji amiñhaico bu Moocaani amiñhai imiti needino. ² Toono amiñhai sitaaco meneehicabadiro bu amiñhaico moonijiiibo, bu oono amiñhai sitaaco mohoovichiicaneriro amiñhaico oovicijiiibo. ³ ¿Jaabo milli bu dinahabo aalliifaño iicano beevagayico daatyimejirahi, dihaalliifaño bu iicatuuci cutuucico atyimetiiiboro? ⁴ Jaabo ijoho dihaalliifaño cutuucima idiicaabo, ¿milli bu dinahaboco neejirahi: Juugavi disaa oono dihaalliifaño iicano beevagayico ico iciqui, nooboro? ⁵ ¡Bañisuminaafi idiicaabo! Iticoni toono dihaalliifaño iicatuucico dñici. Jaadi jari imino adaatyimeebere dinahabo aalliifaño iicano beevagayico dñiciji.

⁶ Iiminoco imiyaavogotimo jicubadi iicamoco mahacidino, amiñhaijaagovi emecafotomoro amiñhaico dedaahenidimo. Bu amiñhai iimogonoco diito iimitimo faafaimibadi iicamoco mahacidino, toono iiminoco quicudimo.

Midillu, Miguino Icano.

(Lc 11.9-13)

⁷ Midillu amiñhaico Moocaani ihaciqui. Miguino, jaamo mahatyimehi. Tolliro bu guhugati mocoova amiñhaidi ifaayiciqui. ⁸ Mñiro idilluubo gaayicifihi, bu iguinoobo atyimefihi; bu guhugati ocoovaaboco faayicifimo.

⁹ ¿Nacu icamo saatohoba amiñhaidi amiñhai seemeneque maahuco idillusumi guisibaco mahacijirumo? ¹⁰ ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi jiinimocoro mahacijirumo? ¹¹ Mñiro amiñhai mihimifitirumo iiminocoro amiñhai seemeque mahacinoco magaajahi. ¡Jaanegui imi amiñhai Caani niquejefaño iicaabo iiminoco aciji midillumoco!

¹² Jaaneguiiha amiñhai sitaama imino mihica oono amiñhaima diito imino iicanoco mihimogobadi; Mñiro tolli Moise tajjiba neehi, bu Moocaani iimaaminaa aamene neehi icano.

Ijene Jiñhai Aamiji.

(Lc 13.24)

¹³ Ijene jiñhai aamijiriro mijcamaaje. Jaanoti oono guivevefaño asatyono jiñhai aamiji guiraahi, jiñhai guiraahi icano. Jaano carecunoono jahigoviro sihidi miyaminaa feehicahi. ¹⁴ Jaanoti naha fiivojaa asatyono jiñhai aamiji, bu fiivojaa asatyono jiñhai icano ijene, ajashuno icano. Jaamaño midimoro atyimehicahi.

Imohoco Inovatiro Magaajatahi.

(Lc 6.43-44)

¹⁵ Amiñhai ifiico magaihuini oono abañififimo uujoho Moocaanijaagodi iimaahi eneehicamoti. Diito amiñhaijaago saaji ovejamibadi iminifotomoro. Jaarumo fañooto jicumí sifiirafimo. ¹⁶ Jaamoco magaajaci omooninehejeti; miñiro mijoho baacuco jaanoti icitatihi, bu añaaheque jariimohoti icitatihi icano. ¹⁷ Mñiro paryi iimino imohono iiminocoro noovafihi. Jaabadiro bu iimitino imohono iimitinocoro noovafihi. ¹⁸ Iimiho imoho iimitinoco noovajitirahi, bu iimitino iiminoco noovajitirahi icano. ¹⁹ Jaano paryicino iiminoco onoovatino imohonoco mihillumoro cijigaifaño mijigasutahi. ²⁰ Jaaneguiiha diitoco magaajaci omoonotiro.

Famoovaro Niquejefaño Feejitíhi.

(Lc 13.25-27)

²¹ Famooro oono uco: Aivojiiibo, Aivojiiibo, eneehicamo niquejefaño feejitíhi. Idiimoro Taacaani niquejefaño iicaabo iimogonoco omoonihicamo feeji. ²² Tufucu agasedi ajashutimo uco neeji: Aivojiiibo, Aivojiiibo, miñhai dimemeri mihimaahicahi, dimomofañodi miñhai iimitino ijimico buhi magañihicahi, bu dimomofañodi miñhai guiraano sihidi ejevanehejeque meheetavehicahi icano, noomoro. ²³ Jaarumoco uujoho neeji: Amiñhaico uujoho gaajatíhi. Uuti buhigovi miminifoto amiñhai iimitinoco moomonihicamo, nooboro.

Ucuhufono, Acahajino Icano.

(Lc 6.47-49; Mr 1.22)

²⁴ Jaamaño uujoho onoonoco uguubuuboro uujoho onoobadi omooniībo, oono saafi agaajaabo guisibanohallivi iijaco eheetavuubobadi jeevahi. ²⁵ Jaajahallivi aiguuruno, sihidi teehino machituurahi, bu sefano guibuhuba toojahallivi saaurahi icano. Jaarunofaño tooja acutuutih, tano cuhufono guisibanohallivi cuhufono tano inciciniumaño. ²⁶ Jaanoti uco guubucuruubo uujoho onoonoco omoonitiībo agaa-jatibobadi jiiñigaibaahohallivi iijaco eheetavuubobadi jeevahi. ²⁷ Toojahallivi aiguumo, teehino machituuhi, sefano quijeba saauhi icano. Jaaneri tooja sano acutuuhi. ¡Jaano sihidaasu! nooboro.

²⁸ Jesu iijibuguunoco iimivuudi sihidi miyaminaa jabafitehicaui, ²⁹ fariseomibadi icatiībo, aivojiībo mityama iicaabo iicanicibadi iijibeguehicauneri.

8

Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.

(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

¹ Jaabo Jesu tobaí nijequeti inituuboco sihidi miyaminaa bucasuui. ² Jaanaaca diibo-jaago saaubo saafi foojohoma iicaubo. Jaaboro Jesuguiino ememiīvuuboro diiboco nuuhi: Aivojiībo idiimogohachiīji uco dimibachu taguihuvati, nooboro.

³ Jaanegui Jesu diiboco ihuseri dudiīciuhi: Imeguehi, buheetecu, nooboro.

Jaasumiro diibo toono ifoojohoti buheetecuui. ⁴ Jaaboro Jesu diiboco nuuhi: Jeedicahi miīhaiñoobaco diibeguedino, jilliro foobo sacerdotique difiico dihfusuto. Jaaboro asigayiti satyoobo Moocanico deecivoto Moise atajiībaubadi, toonoti famooro igaaajaku toono diguihuvati idihimitucuuunoco.

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasiminaa Aivojiībo Cojiminaafico.

(Lc 7.1-10)

⁵ Jaabo Jesu Capernau cuumifaño jicafutuubaaca romanomi amocasiminaa aivojiībo diibojaago asaauboro diiboco noovauhi: ⁶ Aivojiībo, tacojiminaafi jaaha idaasuno icahi aiveneri isifañiībo acahi, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Uujoho ofooboro buheesuteji, nooboro.

⁸ Jaarunaa ihaivojiībo iimusuui: Aivojiībo, sihidi jeevahi jaabo iijajaagou efeejiruno. Jilliro tajiiba dihiijico jaaneri tacojiminaafi ibuheetequi. ⁹ Miīro bu uujoho icaruubo aivojito iijiguiino icahi, bu jaaruubo amocasiminaa aivojiīboti icahi. Jaamoti saafiico: Difo, unuusumi fooniciībo. Jaanoti bu sifiico: Disaa, unuusumi bu saaniciībo. Tolliro bu tacojiminaafico: Toonoco deetavo, unuusumi bu eetavoniciībo.

¹⁰ Jilli diibo unuunoco, Jesu uguubuuboro sihidi jabafituuhi. Jaaboro diibo dojicuti ufuumoco nuubo: Miyanotiro amiīhaico neehi. Paryi Israel cuumiminaafeenevi aivo jaani miyaavogobadi iicamoco atyimetiīhi. ¹¹ Amiīhaico neehi, ajashutimo saaji niquejeagoti, aamijijaagoti icano. Jaamoro niqueje aivojifaño Abraham, Isaac, Jacob, icamoma acasivomoro machujimo. ¹² Jaanotinaa niqueje aivojifaño efeejirumo jilliro jahisi icivohigoviro gañiīcafeteji tahigo ataacasimoro igaiñooco oojisujihigovi.

¹³ Jaaboro Jesu ihaivojiīboco nuuhi: Fuucu diijajaagovi jaafa dicojiminaafi buheecuji iijoho imiyaavogobadi, nooboro.

Jaasumiro tolli diibo unuuno ticovovi diibo buheetecuui.

Jesu Buheesuhi Pedro Baaboco.

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Jaadi Jesu Pedro iijajaago ufuubo atyimeuhi Pedro baabo sinafeteri iguihuvaugo acaugoco. ¹⁵ Jaagoco ihuseti ududiīciuneriro iguihuva diigoco buuhi. Jaasumiro diigo agañiīvuugoro ticovaugo diitoco ejeecivuugo.

Jesu Buheesuhi Ajashutimo Iguihuvamoco.

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Jaanaa mihiījicuudi diibojaa sivaumo sihidi iimitino meimi ijeebiīfaño iicaumehejeque. Jaamoco safooro unuuneriro paryi famoocoro buhi gavaracuubo, bu tolliro

iguihuvaumoco paryi buheesuubo. ¹⁷ Jaano jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno imiyacafetequi. Jilli unuuno: Diibo icihi moniinovahañooco, bu moguihuvahañooco icano.

Jesuma Ufuujirumo.

(Lc 9.57-62)

¹⁸ Jaanaa Jesu atyimeuhi diibohallidi sihidi miyaminaa emecuvuunoco. Jaanegui tajiibaubo onogoomuuaiivi ifatyequi. ¹⁹ Jaanaa Moise tajiiba gaajaminaafi Jesujaago asaaboro diiboco noovauhi: Jiiibogominaafi, iima uujoho feejirahi ijoho ofoohigovi, nooboro.

²⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Bajihimi ihojinoma icahi, bu joomi ihiicunoma icahi icano. Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iinigaico conoovi isiucarujirumaño chahahi, nooboro.

²¹ Jaadi bu saafi ijiiibogominaaototi diiboco nuuhi: Aivojiiibo, jaafahiica iticoni guihirubi iguijevedihivi iciiidihica, nooboro.

²² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Ijoho tadyojicuti disaa. Jaanoti jaafa tahi diito ifinijitino fiivoma iicatimo iguijevemeque ciiji, nuuruubo.

Jesu Siicutusuhi Guibuhuba, Tyuucai Icanoco.

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Jaaboro Jesu imeenegafaño jicafutuuhi ijiiibogominaama. ²⁴ Jaanaaca sefano guibuhuba saauhi imuuaiahallivi. Jaano ityuucari imeenega niituurahi. Jaanaa Jesu imeenegafaño cigahicauhi. ²⁵ Jaanegui ijiiibogominaa diiboco aaicusuumoro nuuhi: ¡Aivojiiibo, mihaico taajasu! Jino miniitucuuhi, noomoro.

²⁶ Jaanegui iimusuubo: ¿Collihi mihigueteahi? ¡Ajashucani amiilai miyaavogo! nooboro.

Jaadi agaiiivuuboro iguibuhubaco iibaubo, bu imuaico iibaubo icano. Jaasumiro sano paryi siicutuuno. ²⁷ Jaaneri diito sihidi ajabafituumoro nuumo: ¿Coyomo miyaminaafi fine jaani jino guibuhuba, bu muuai icanomaryo diiboco imityagoobo? noomoro.

Gadara Miyaminaa Emeimivatuumo.

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Jaabo onogoomuuaiivi Gadara jiiinijevi ifutuubaaca miimisiici gaifiimisi ciihojinojaa iicahicauhigoti diibojaagovi saauhi, iimitino ijima ijeebiifaño iicaumisi. Jaamisi sihidi jeevano sifiiramisi. Jaamaño miihaiñooba toojiri feehicautihii. ²⁹ Jaamisi asaumisiro ticovauhi ocoovadiivomisi: ¿Collihi mojaago saahi, ijoho Jesu Moocaani achi idiicaabo? ¿Jaabo juu saahi mihaico imegaviro idaasunisiici gaifiimisi ciihojinojaa iicahicauhigoti diibojaagovi saauhi, iimitino ijima ijeeo mooniqui? noomisiro.

³⁰ Jaamañoti fiitino icaumo sihidi faafaimi machumoro iiguumo; ³¹ Jaamoro diito iimitino ijimi Jesuco dilluui: Mihaico buhigovi agaiiijihachiiji, jaatyo faafaimifañoro mihaico gallu, noomoro.

³² Jaanegui Jesu: Jii tahi diitofaño mofoo, nooboro iimusuuhi.

Jaanegui diito iimitino ijimi diitisifañoti ihiinumoro ifaafaimifaño fuuhi. Jaasumiro diito paryi ifaafaimi ifagajiti muuaifaño aafuumoro paryi macaniuhi imuuaifaño.

³³ Jaamo diito ifaafaimi toomominaa diito tolli iicaunoco aatyimeumoro jinoomoro cuumijaago ufuumoro jiiibugutuui tolli ifaafaimi iicaunoco, bu diitisi ijimima iicaumisi tolli iicaunoco icano. ³⁴ Jaanegui tuucuumioto paryi Jesujaagovi asaamoro diiboco galluumo, jiiinijeti buhigovi ifeequi.

Jesu Buheesuhi Idiino Isifañiiboco.

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Jaanegui Jesu meenegafaño ijicafutuuboro ufuubo ifutuui onogoomuuaiivi iicacuumi iicauhigo. ² Jahi diibojaago sivaumo saafico idiino isifañiubo icigaijefaño siucinuboco.

Jaamo miyaavogoco Jesu aatyimeuboro iguihuvauboco nuuhi: Guihi, quehecuto, dihimiti ico imibachucafutucuuhi, nooboro.

³ Jaanoco tajiiba caatiniminaati saatoho uguubuumoro ijeebifañodi nuuhi: ¿Milli jaani Moocaaanico imitino moonihi ihiimaari? noomoro. ⁴ Jaanoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihiiica imiticani mehesamaaihi? ⁵ ¿Tihiiicani jana amiihaidi, dihimiti imibachucafutucuuhi onoono, gañiivoobo diigo onoono? ⁶ Eneecau bu amiihaico ifusuqui uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jiniijehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro, idiino isifañiuboco nuubo: Gañiivoobo dicigaijeque diiciibo diijajaago fuucu, nooboro.

⁷ Jaasumiro idiino isifañiuboco icigaijeque iiciuboro iijajaago fuucuuhi. ⁸ Jaanoco miyaminaa aatyimeumoro sihidi iguiumo. Jaamoro Moocaaanico imuumo miyaminaafico tomityaco aaciunohallivi.

Jesu Mateoco Cuuhuvahi.

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Jaamañoti Jesu ufuubo, atyimeuhi Mateo onooboco, impuestoco ajaadusuhicaumañeri giciniuboco. Jaaboro diiboco nuubo: Tadyojicuti disaa, nooboro.

Jaanegui Mateo agañiivuuboro diibo dojicuti fuuhi.

¹⁰ Jaanaaca bu Jesu jaaha amachuubo giciniubo cojiri, bu sihidi saatoho impuesto jaadusuminaa, bu saatoho imitiminaa icamo asaamoro Jesu ijiibogominaama icaubo cojivi casiicamaavauhi. ¹¹ Jaanoco fariseomi aatyimeumoro ijiibogominaaco dilluuhi: ¿Milli jaabo oono amiihai jiibogominaafi machuhi impuesto jaadusuminaama, bu saatoho imitiminaama icano? noomoro.

¹² Jaanoco Jesu uguubuuboro nuuhi: Iimimo iguihuvatimo, taabuminaafico imogotatihi, iguihuvamoro taabuminaafico imeguefihi, nooboro. ¹³ Eneecau mofoomoro jino Caatinihaamefaño jilli onoonoco magajato: Uujoho imeguehi sitaaco mihidaasugonoco. Jaanoti imogotihii jeeçivo asimico magaicaaumoro mejeeciçonoco. Miçro: Uujoho imino icahi, onoomoco cuuhuvaqui saatihii. Iimitimeguiiha saahi iimiti ifiico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Jaanaaca Jua Nitiminaafi jiibogominaa Jesujaago asaamoro diiboco dilluvauhi: ¿Jana milliti miilai, bu fariseomi jiibogominaa icamo machutimo mahaiganicinaaca dita aigahicatihii? noomoro.

¹⁵ Jaanegui Jesu diitoco ooviciuboro iimusuuhi: ¿Nacuuhu taabava jiibaimojaago ucuuhuvamo idasuri machutimo icanicijirahi; diitofeeneri aiji iicanohachuta? Jaanoti naha icajinehiica uujoho udumitiiçicafotodihivi idasuno iicaneri aigajimo, nooboro.

¹⁶ Miçro miilaiñooba bobaryuri eedechehu gaachehuco maahunitatihi bobaryu fañoviro iguiyacafeteneri eedeene agallivejiruneguiha. Jaaneri toopaaje janaaniviro guiraatejirahi. ¹⁷ Jaabadiro bu miijoho bofaihu aivofaihuco eedeejutafaño ficutatihi. Jaanoti tolli momooniruva tujutaje jerucamaajirahi. Jaaneri tujutaje, bu ihaivofaihu icano gañiicafetejirahi. Jaanegui bofaihuco bujutafaño mificutahi. Jaaneri fanoociro icafihii, nooboro. Jilli Jesu nuuhi eedeejibogonoco mejeevesumoro bohono jiibogoco meheetavequi.

Jairo Aicigai, Bu Jesu Gaachehuco Ududiiçiuo Icano.

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Jilli Jesu nuunaaca judiomi aivojiibo agaseuboro diibo imegavi ajavuvuuboro diiboco nuuhi: Aicigai jaachiijiro guijevecuuhi. Jaarunaaca ijoho ofooboro diigohallivi dihuseque ificuuneri siino dojiciviro buheetejirugo, nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu agañiivuuboro diiboma fuubo ijiibogominaama. ²⁰ Jaanaa saafigo gaigo fahuseeci motihaiti mificabaci idiinoohachuta tiijeheri iicaugo ibujinaagoti asaugoro Jesu gaachehujinibaco dudiiçivauhi. ²¹ Jilli igaachehujinibaco ududiiçineriro: Buheejii, noogoro eesamaaihicaumaño. ²² Jaarunaaca Jesu acajebeveuboro diigoco aatyimeuboro nuuhi: Quehecuto gaha; imiyaavogomaño buheesucafetehi, nooboro.

Jaasumiro diigo buheetecuuhi.

²³ Jaanaa Jesu ihaivojiiho iijafaño iifutuubo atyimeuhi masiminaaco diigoco iciiqui iigaiyiiciumoco, bu miyaminaa ataacasimo ocoovadiicininoco icano aatyimeuboro ²⁴ diitoco nuuhi: Jahisivi mihiino miiro guijevetigo bagocaja jilliro cigago, nooboro.

Jaaneri diibediti miyaminaa jehebaciasuhi. ²⁵ Jaarunaa Jesu diitoco jahisivi ihiinusuuboro fañoovajavi ufuuboro diigoco ihuseti agaayiciuboro gañiyyiciuhi. Jaasumiro diigo gañiivuuhi. ²⁶ Jaano paryi toojiinjieri gaajacafutuuhi diibo tolli omooniuono.

Jesu Buheesuhi Aatyimetimisico.

²⁷ Jaabo toojati ihiinuuboro Jesu ufuuboco miimisiici aatyimeutimisi bucasuhi coovadiicinimisiro: Misico didaasugo David Iyaachi, noomisiro.

²⁸ Jaanaa Jesu jaahevi jicafutuubojaago fuumisi. Jaamisico dilluubo: ¿Nacuhu amiisi mimiyaaveguehi toonoco omoonijirunoco? nooboro.

Jaanegui diitisi: Jiihi Aivojiiho, noomisiro iimusuuhi.

²⁹ Jaanegui Jesu diitisi aalliinoco ududiciuboro nuuhi: Jaafa amiisi miyaavogobadi icano, nooboro.

³⁰ Jaasumiro diitisico ihaalliino iminutuuhi. Jaaboro Jesu diitisico faguuhi: Jeedicahi mihihañoobaco muguubusudino, nooboro.

³¹ Jaarunofaño ufuumisiro jiibuguumisi paryi toojiinjieri Jesu omooniuonoco.

Jesu Buheesuhi Iimaatiibo.

³² Jaamo iinuumaacaro saatoho sivauhi Jesujaago ihiimaatiibo iimitino ijima iicauboco.

³³ Jaaboco Jesu buhi agañiudi jari diibo ihiimaahicautiibo jari iimaauhi. Jaaneri miyaminaa sihidi ajabafituumoro nuuhi: Aivo Israelfaño atyimeratino jilli icano, noomoro.

³⁴ Jaarunofaño fariseomi neehicauhi: Jaani iimitino ijimico buhi gañihicahi, diito aivojiiho mityariro, noomoro.

Jesu Miyaminaaco Idaasuguehi.

³⁵ Jaanaa Jesu fahigovadi feehicauhi faacuumivariro, bu imiidi cuumeri icano igooboro sinagogajanofaño jiihogoboro. Moocaani aivoji ijico jiihogoboro, bu fanoova guihuvanoco buheesuuboro, bu fanoohaivoco buheesuuboro icano. ³⁶ Jaabo miyaminaaco aatyimeuboro diitoco idasuguubo, idasuno iicaunoti, niinovano iicaunoti, bu onoo ovejami itoomominaafima achahamo icanicibadi iicaumaño icano. ³⁷ Jaaboro itoomominaaco nuubo: Miyanotiro, imiyaavogotimo ajashutihi. Jaarunofaño idudicamaajeminaa miidihidi diitoco iicjirumo. ³⁸ Jaaneguiiha ihabajaabo Moocaanico midillu dudicamaajeminaati igalluuqui ihicivaqui, nooboro.

10

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idiino.

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Jaaboro Jesu fahuseeci motihaiti miimisiici icamo ijiihogominaaco ucuuhuvauboro imityaco aciubo, iimitino ijimico buhi igañihicaqui, bu fanoova guihuvanoco, bu fanoo aivonoco icano ibuusuhicaqui.

² Jaamo ijiihogominaa momono jino. Iticoni Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo. Jaabo nahabo Andre, bu Jacoobo onoo, inahabo Jua icano Zebedeo seemenetisi. ³ Felipe, Bartolome, Tomas, Mateo impuesto jaadusuminaafi, bu Jacoobo onoo Alfeo achi, bu Lebeo icaruuboco Tadeoti omomoniubo, ⁴ bu Simon onoo cananistamoo, bu Juda Iscariote onoo Jesuco aaciujiibo icano.

Jesu Iminisuminaaco Jiihogovi Galluuhi.

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Jesu iminisuminaaco jilli nooboro galluuhi: Judiomi iicatimo jiiñijejaago mefeedito, bu tolliro samaritanomi cuumico majaanhevedino. ⁶ Israel cuumi miyaminaa ovejamibadi imitaumojaagoviro mofoo. ⁷ Jahigo jiihogomoro mofoo; Moocaani aivoji fiitvucuuihi, noomoro. ⁸ Iguihuvamoco buheesumoro mofoo, bu uchuumucuumoco buheetesumoro

mofoo, fojohoma iicamoco imibachumoro mofoo, bu iimitino ijimico buhi gañimoro mofoo. Amiihai jilli ticovono jino mityaco magaayicichi; jaaneri momooninoco ma- jaadusudino.

⁹ Jaamo oroco, bu nihibamico, bu cobrebaco icano masatyedino, ¹⁰ bu lleegucubaco jiihaiguiiha masatyedino icano ivi idijacoro masatyoco sajaacoro caamoojaco. Bu tihaijaaebaco, queseibaco icano masatyedino. Miuro ducicamaajeminaafi imachutaama icafihi.

¹¹ Jaamo amiihai cuumivi mihifutusumi, bu allio cuumivi mihifutusumi icano, migui- no iimihusene miyaminaafico. Jaabo ijafañoro mihica tuucuumiti mofootinohachuta. ¹² Jaajafaño mijicafotomoro sajeebi icaco imogomoro midillu. ¹³ Jaano toojaminaadi iimihachijji diitedi mejevesu toono sajeebi ica dilluco. Jaanoti iimogotihachijji toono sajeebi ica dilluco dojicuviro mihici. ¹⁴ Jaanoti bu amiihaico agaayicigotihachijji, bu uguubugotihachijji icano, toojati mihiinomoro tuucuumiti mihiinomoro amiihai tihainoguiino jiinico diitojaagovi matatacu iibabadi icano. ¹⁵ Miyanotiro amiihaico neehi. Jaadufucu iicadi aivo tuucuumi sihidi jeevano aamicafeteji Sodoma, Gomorra icaucuumije miyaminaa janaanivivi.

Jiihevejineheje.

¹⁶ Memeeci, uujoho jino amiihaico galluui oono ovejami jicumifeeneri iicanicibadi. Jaanegui mihimibaicnicu oono jiinimo iicanicibadi. Jaarumo imimoro mihica nimiihumi iicanicibadi. ¹⁷ Esicinino mihica, amiihaico miyaminaa aciji aivojito usenefaño. Jaamoro amiihaico aamijimo sinagogajanofaño. ¹⁸ Jaamoro amiihaico satyujimo tajiibaminaa imegavi, bu imiya aivojito imegavi icano tahalliti. Jaamo uuditi mihiimaahi diito judiomi imefeenevi, bu judiomi iicatimo imefeenevi icano. ¹⁹ Jaamo amiihaico aivojito imegavi aacisumi: ¿Milli neeji? noomoro gaihuiiba mihicadino. Mihiimaacuujino iicacuujidi Moocaani amiihai jeebifaño mihiimaajinoco ficuji. ²⁰ Jaamo amiihai mihiimaajino icatino jilli amiihai jeebifañoti amiihai Caani niquejefaño iicaabo Gaija iimaaji, nooboro. Jaadi nuubo mohimegavi iicajinehejediti

²¹ Miyaminaa inahabomicoro moonisuji, bu caanimi isemequere moonisuji. Jaabadiro bu iseeme caanimijaagovi isifiratomoro chuumsujimo. ²² Jaasumi faaboho miyaminaafi amiihaico jiiheveji tahalliti: Jaaruno tolli icarunofaño ejenauboro allibavi afatyotoobo taajaji. ²³ Jaamo saacumifaño amiihaico ubucasisumi siicumijaagovi magaa. Jino miyanotiro amiihaico neehi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo saaji amiihai paryi Israel jiiinije cuumineri mofoomo tuucuumijeque mihimivotinaacaro.

²⁴ Miuro cajaanii ijiibogominaafi allinohocivi jeevatatihi, bu cojeevivominaafi ihaivojiibo janaanivivi jeevatatihi. ²⁵ Jaanegui jeevamaaisuubo ijiibogominaafi ticovovi iicacuuneriro imo imo iicaqui, bu jeevivominaafi ihaivojiibobadi iicacuuneri icano. Miuro iijaminaa aivojiibo icaruuboco ijimi aivojiibo neehicamo, imi fi jaana, ¿milli iyotoco?

Miico Fine Mihigujirahi.

(Lc 12.2-9)

²⁶ Jaanegui miyaminaaco mihiguidino miuro chahano aivo otoovono agaajaciratino, bu chahano afatanicininno gaajaciratino iicano. ²⁷ Jino civohigo uujoho amiihaico onoonoco amiihai cuuje esesehigovi monoo. Jaanoti bu toovono onoonoco amiihai foovono mocoovadiivo iija niibahucuvi mofoomoro. ²⁸ Mihigujirahana oono miyaminaa ifiico agaicaaafimoco. Jaarumo ijeebiico gaicaaajitirumo. Jaanoti naha idiibocoro mihigui allio ifiico agaicaaaboro, bu tolliro ijeebiico cijigaifaño iguijenijiruuboco.

²⁹ Miuro miimisiici joomisico sajehegayiriro manaajenicichi. Jaarumisiti saafiba guijeve- tatihi amiihai Caani niquejefaño iicaabo onootimañohiica. ³⁰ Miuro paryi amiihai nigañ ijeene paryi oovocinicuulhi sajesesari. ³¹ Jaanegui mihigujirahana. Miuro amiihai janaanici majaaducafetehi ajashutirumo joomi allinohocivi.

Jesuicristoco Miyaminaafeenevi Miyaabo Onoomo.

(Lc 12.8-9)

³² Paryi famooro miyaminaa imefeenevi uuditi imino ihiimaamoditi, bu uujoho ufucu imino iimaaji niquejefañõ iicaabo Guihirubi imefeenevi. ³³ Jaanoti miyaminaa imefeenevi uco utuunamaamoditi, bu ufucu uujoho tuunamaaji Guihirubi niquejefañõ iicaabo imefeenevi.

Jesu Dugaacusuminaafi.
(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Uco jiinjehallivi sajeebii icaco sivaabo, noomoro mehesicinidino. Uujoho sajeebii icaco sivatihii moonicasicoro sivahi. ³⁵ Miĩro gaifico caanima moonicasisuvahi, bu gaigoooco seejima moonicasisuvahi, bu iyaajaco ibaaboma moonicasisuvahi. ³⁶ Jaaneguiiha cuuhuva famoovaro iyotomaryo minaa taavacasiji.

³⁷ Jaanoti bu tajanaanicivi caanico, seejico icano agajiiibo tatyaha iicajitihii, bu illico, illeque icano tajanaanicivi agajimo tatyaha icajitino. ³⁸ Jaanoti bu ifiico sefano eesiciniibo tadyojicuti ofootiibo tatyaha icajitihii. ³⁹ Jilli ifiicoro atajasugoobo ifiico mitasuji. Jaanoti tahalliti ifiico imitasuubo ifiico taajasuji.

Ijaadaco Magaayicijino.
(Mr 9.41)

⁴⁰ Moocaani iiji jiiibogominaaco agaayicimo, bu uco gaayiciji. Jaamo uco agaayicimo, bu uco agalluuboco gaayiciji. ⁴¹ Jaanoti bu Moocaani iimaaminaafico Moocaani galluminaafi iicaaboco imino agaayiciiibo, Moocaani iimaaminaafico ajaadufiyomonoco gaayiciji. Jaabadiro bu imihuseebe asaaboco diibo iimihuseneque agaajamañõ imino agaayiciiibo, diibo imihuseebeque ajaadufiyomonoco gaayiciji. ⁴² Jaanoti bu cajaatyohacho tatyati obocigotiruubo tadyojicuti ofooboco siicufaihuti iisumo miyanotiro ijaadama icaji.

11

Jua Nitiminaafi Agalluumo.
(Lc 7.18-35)

¹ Jaabo Jesu motihaiti miimisiicidimo iicaumo iminisuminaaco ijiiibeguehicaudi toonoti fuubo toojiinjieo cuuminovi jiiibogooboro ifeequi.

² Jaanaaca Jua civojafañõ iicaumañõti guubuuihii Cristo imino mooniiiboro efeehicaunoco. Jaaboro saatohoti ijiiibogominaati galluubo Jesuco imeecitequi. ³ Diiboco idillutequi: ¿Naa ijijoho oono Cristo asaajiiibo? ¿Naacu sifiiquehiica meteemeji? noomoro.

⁴ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Mofoomoro Juaco mijiiibogoto mahatyimeneque, muguubunoco icano. ⁵ Mijiiibogo milli aatyimetimo aatyimeneque, iigotimo iguehi, ifoojohoma iicamo iguihuvati imibachucafetehi, bu inohojino uguubutimo guubucuuihii, iguijeveme siino buheesucafetehi. Jaanoti iidaasumo jiiibogocafetehi taajasujiibogoco. ⁶ Imicani icajiiibo uuvi ejeevetiibo.

⁷ Jaamo ufuunobuunati miyaminaaco Jesu Juaditi neehicauhi: ¿Jinejeque nacu amiihai memecituuhi sicaiihigo iicahigo? ¿Saafi noofajjicuco guibuhuba iguibuhucinicibadi iicaaboco? ⁸ ¿Nacu, miyaminaafi iminoonoco jiiiciniuboco? Miĩro amiihairyo magaajahi iminoono ijiiiciniimo aivojito iijanofañõ icafihii. ⁹ Jii, ¿jinejeque nacu memecijeuihi? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jiihi, miyaano, Moocaani iimaaminaafi janaanicivi iicaaboco. ¹⁰ Diibo Juaditi Caatinhaame jilli onoobo:

Uujoho tajiibogominaafico tahimegavi galluuihii, diihimega jiihaico iimibachuqui.

¹¹ Miyanotiro neehi, paryicino miyaminaa iicaumoti, bu iicamo Jua Nitiminaafi janaanicivi aivo iicamo chahahi. Jaarunofañõ jisumiti sihidi ejeevatiiibo niqueje aivojifañõ Jua janaanici sihidi jeevahi.

¹² Jua Nitiminaafi asaunobuunati jisumihachuta niqueje aivoji iminootineheje icahi, bu imityariro gaayiciguehicamo icano. ¹³ Miĩro paryicino Moocaani iimaaminaa, bu Moise tajiiba icano aivojiti iimaauhi Jua agaseunohachuta. ¹⁴ Jaanoco mimiyaavogohachiiji, miĩro diibo Jua, jaadi Moocaani iimaaminaafi Elia saajiiibo unuubo. ¹⁵ Amiihai nohojima mihicamo uco muguubu.

¹⁶ ¿Jinejevi fine jisumio miyaminaaco ooviciji? Jii, jilli fine oovicihii oono seeme anaajenicahasifaño acasiicamaaimoro abañamaaimo igataavominaaco ocoovadiicnifibadi: ¹⁷ Amiihaidi siruuco miguisicuurahi. Jaarunaa miijibaiminithi, bu idaaasu masinoco amiihaidi mamasivacuuraahi. Jaarunofaño mataatihi, noomoro iicanicibadi jeevamo. ¹⁸ Miïro Jua asaabo aaigafiiboro machuutirahi, bu aivofaihuco adutirahi icano. Jaaruboco amiihai iimitino ijima iicaabo meneehicauhi. ¹⁹ Jaanobuunati bu uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaaboco machuubo, aduubo icano. Jaaboco amiihai uco: Machufifiibo, adufifiibo imitiminaa, bu impuesto jaadusuminaa gataavominaafi icano, meneehicahi. Jaarunofaño Moocaani gaaja ifusucafetehi omooninofaño.

Aivo Uguubutino Cuumiminaa.

(Lc 10.13-15)

²⁰ Jilli nooboro Jesu ticovauhi ihiiabaabo tuucuumijevi aivo sihidi ejeevano aatyimerafitino mityaco omoonihicau cuuminoco, tuucuumije miyaminaa iimitico ejeevesuutinoma iicaubo. ²¹ Jidaasucaniji ijoho Corazin cuumi! Jidaasucaniji ijoho Betsaida cuumi! Miïro Tiro, Sidon icauno cuuminovi, amiihaifeenevi eheetavocafetehinino mitya iheetavocafuturuva, siicije imitico jeevesucuuurumo. Jaamoro ifusucuuurumo idaaasu gaachehunoco ijicamaaimoro, bu baiguuijinoco ejeemere icano iimitico ejeevesucunoco ifusumo. ²² Jaarunofaño amiihaico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi amiihai aivo Tiro, Sidon icano miyaminaa janaanici mahaamicafeteji. ²³ Jaanoti ijoho Capernaucuumi; ¿fine uujoho niquejefaño gañiiyicafeteji, noonoro deesicinihii? Jaarunofaño guinovi niitusucafeteji guijeveminaa iicahigovi. Miïro Sodoma cuumivi ivi eheetavocafutuuno aatyimerafitino mitya iheetavocafuturuva, tuucuumi jisumihachutahiica icajirahi. ²⁴ Jino amiihaico neehi: Jaadusufucusumi aivo amiihai Sodoma jiinjieo miyaminaa janaanici momoonicafeteji.

Jesu Neehi: Tajaa Masaa. Jaamoro Majaguusi.

(Lc 10.21-22)

²⁵ Tusumi Jesu Moocaanico nuuhi: Ico imehi, Moocaani niqueje Aivojiiibo, bu jiinjieo Aivojiiibo icano idiicaaboco. Jaanaa jijegaajaminaaditi, bu jijeohesicinima iicamediti icano afataninoco, jilli ticovo jeebiiba iicamocoro dihfusuhii. ²⁶ Jiihi, Guihi, ijoho tolli idiimogobadi.

²⁷ Guihirubi uco paryi fanoovaco tahusefaño ficuui. Miyantiro aivo miihaiñooba Illico gaajatihi. Idiiboro Caani gaajahi. Jaabadiro Caanico miihaiñooba aivo gaajatihi. Idiiboro Illi gaajahi, bu jaanoco jaatyoco Illi imeguehi agaajasunoco. ²⁸ Tajaa masaa oono paryiicino amiihai amiihai dudicamaajeneri, amiihai fiisetaneri icano miniinovatoma, amiihaico uujoho jaguisisiqui. ²⁹ Magaayici amiihaico uujoho atajiiibanoco. Jaamoro uuti magaaja, ajaabicififinoco, bu tajeebi isiiicunoco icano. Jaamo amiihai jeebiico majaguisisujinoco mahatyimehi. ³⁰ Uujoho amiihaico atajiiibano, sihidi jeevatihi isaty, bu amiihaihallivi ificuuno aivo jeevesutahi icano.

12

Jiiibogominaa Jaguisifucusumi Arrozbadi Ejeevano Trigo Noovataco Ichihi.

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Toodihivi Jesu jaguisifucu basutafeenedi igooboro feehicauhi. Jaanaaca ijiiibogominaa ajeba aivuunegui ticovaumo trigo noovataco iicimoro ifayiinoco amachumo. ² Jaanoco fariseomi aatyimeumoro Jesuco nuuhi: Meeci, diijiiibogominaa jaguisifucu eheetavusutatinoco dudicamaajeve eetavehi, noomoro.

³ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Nacu amiihai aamefaño memeechicatihi safoono David inahaboniminaama ajebavausumi omooninoco? ⁴ Miïro Moocaani ijafaño ufuuboro machuubo jeecivo imimaahunoco, miijoho amachutatirunoco diibo, bu igataavominaa icamo amachujitirunoco idiimoro sacerdotemi amachufinoco. ⁵ ¿Nacu bu Moise tajiiiba aamefaño onoonoco memeechicatihi, sacerdotemi Moocaani ijafaño jaguisifucu

icarunaaca jaguisitimo iicanicnoco? Jaaruno imiti icatinoco. ⁶ Miïro amiihaico neehi: Jineeri icano aivo toono Moocaani iija janaanivivi ejeevano. ⁷ Miïro amiihai magaaatitii Caatinahaame jino jilli eneejirunoco: Uujoho imeguehi mihidaasugonoco. Jaanoti asimico magaisiraicimoro mejeecivonoco imogotii, onoonoco. Miïro toonoco magaaaruva oono milli imitico omoonitirumoco iimiti meneejitirahi. ⁸ Miïro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuho bu tolliro jaguisifucuhallivi mityama icahi.

Ihuse Ifigatyuubo.

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Jaadi Jesu toonoti ufuubo sinagogajafaño jicafutuui. ¹⁰ Jahigo icaubo saafi miyaminaafi ihuse ifigatyuubo. Jaanaa Jesuco siibadi iicanoco omooninoco aatyimemere ifurumo toonohalliti diiboco imooniqui iimuguumoro diiboco dilluumo: ¿Naa, jaguisifucusumi iguihuvaabo buheesuco meheetavejirahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Nacu cajaanoyi amiihaiti saatoho amiihai jooi oveja jaguisifucusumi jacohojifaño ihacaturuva mofoomoro mihicitejitirahi? ¹² Jaanoti miïro miyaminaafi oveja janaanivi jaaducafetehi! Jaamaño jaguisifucusumi imino moomooninoco meheetavejirahi, ¹³ nooboro ihuse ifigatyuuboco: Dihuseque fallirihicaru, nuubo. Jaanegui diibo ihuseque afalliricaruuneri tusumiro imituuhuse saanaagohuse iicabadi. ¹⁴ Jaasumiro ifariseomi ufuumoro iimaacasiuhi Jesuco iguijeniqui.

Jesuditi Onoono.

¹⁵ Jaanoco Jesu agaajaciuboro toonoti sihigovi fuubo. Jaabo sihidi miyaminaa bucasuihi. Jaamo paryi iguihuvamoco Jesu buheesuuboro feehicauhi. ¹⁶ Jaaboro diitoco: Uujoho diibo iicanoco miico mijibeguedino, nooboro diitoco faguehicauhi. ¹⁷ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli unuuno imiyacafetequi:

¹⁸ Jaani tajeecivominaafi uujoho iicaiibo. Jaaboco uujoho agaijiiiboro diiberi imo imo iicaabo. Diibohallivi tagajaco ficuji. Jaabo uujoho miyaaneri udugaacunoco cuumino miyaminaaco jiiibegueji. ¹⁹ Jaaruubo ñaajitiibo, coovadiinamaajitiibo icano. Miïhaiñooba ihimaaco guubujititii cuumino jiihaiñovi. ²⁰ Aivo gañihicafetejitino buiga miivi iquisivuruno, bu jaabadiro jabacarurajitino cuugahuba jari inifuturuno. Jarihiica iimi aivojico eheetavusunohachuta. ²¹ Jaadi naha jari paryi jiiinije miyaminaa diibocoro esicnicuujii, unuuno.

Jesuco fji Mityama Icaabo Noomo.

(Mr 3.19-30; Lc 11.14-23; 12.10)

²² Jaanaaca Jesujaago sivaumo ihaalliino aatyimetiibo, ihimaatiibo icano, iimitino ijima iicauboco. Jaaboco Jesu buheesuuihi. Jaaneri atyimecuubo, bu iimaacuubo icano. ²³ Jaaneri paryi miyaminaa ajabafituumoro nuuhi: ¿Nacu fine jaani David Iyaachi fine? noomoro.

²⁴ Jaanoco fariseomi uguubuumoro nuuhi: Jilli jaani iimitino ijimico buhi gañihicaabo, diito aivojiiibo Beelzebu mityariro, noomoro.

²⁵ Tolli noomoro eesamaaiunoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: Sahaivoji minooci udugaavonoro sanomiro imoonicasiruva guenene icatinoro goovano finijirumo. Jaabadiro bu cuucuumihacho, bu sajaminaaro icano fahigovavi idugaavuruva guenene icajitirahi. ²⁶ Jaabadi ¿milli bu Satanas ificoro buhigovi gañijirahi? Jaanoti jilli imooniruva, ¿milli bu imitya guenene icajirahi? ²⁷ Miïro amiihai uco meneehicahi uujoho iimitino ijimico Beelzebu mityari buhi agañiino meneehicahi; ¿Jaano bu tolli iicahachijii, mijjoho nacu oono amiihai jiiibogominaaco mityaco acihicahi diitoco buhi igañihicaqui? Jaamaño bu diito tolliro omoonimaño imino gaajaveechuno amiihai guiraano aivo mimitanoco. ²⁸ Jaanoti naha uujoho imitino ijimico buhi gañihicahi Moocaani Gaija mityafeenedi. Jaamaño toono gaajasuhi Moocaani aivoji mitya amiihaivi agasecuunoco.

²⁹ ¿Milli bu sifi esefaabo iijafaño ofooboro inehejeque dunitiicijirahi iticoni diiboco sisitiiboro? Jarihiica naha diiboco isisiiboro inehejeque dunitiicijiruubo.

³⁰ Jaamaño tajaagodi iicatimo taminaa. Jaabadiro bu tajaagovi misivatimo buhigoviro magavaracusuhi.

³¹ Jaanegui amihaico neehi: Miyaminaaco paryi fanoova imitico unuuruno buusucafetejirahi. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitimo ihiimaano toono naha aivono ufucuro buusurajitihii. ³² Jaabadiro bu cajaanoyohacho uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubediti imitino ihiimaaruno buusucafeteji. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitino ihiimaamoco toono aivo buusurajitihii jiihallivi, bu ufucu siihallivi icano.

Imohoco Inoovatiro Magaajatahi.

(Lc 6.43-45)

³³ Miiro iimino imoho, iiminocoro noovanicichi. Jaabadiro bu iimitiho iimitinocoro noovahi. Jaamaño imohoco inoovatiro magaajatahi. ³⁴ Jiiinimomi cuumi mihicamo! ¿Milli bu iiminoco mihiimaajirahi, imitiminaa mihicamo? Miiro iiji iimaanicichi jeebifaño agahaficinoti. ³⁵ Miiro iimino miyaminaafi iiminocoro iimaanicichi iimino jeebifaño iicanoti. Jaanoti bu iimitino miyaminaafi imitino iimaanicichi jeebifaño iimitino iicamaño. ³⁶ Jaanegui amihaico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi, famooro magaajaji oono iminootino mihiimaahicanehejeque. ³⁷ Miiro dihiimaariro daaducafeteji, bu dihiimaariro miibo, bu imitiibo noocafeteji.

Imitino Miyaminaa Aatyimerafitino Mityaco Dilluhi.

(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Jaanegui Jesuco nuumo saatoho fariseomioto, bu Moise tajiiba gaajaminaaoto icamo: Gaajaminaafi, miiai mihimeguehi aatyimerafitino mityaco gaajabadi iicanoco edee-tavonoco, noomoro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jeedi fine iimitino miyaminaa saafiicoro imiyaavogotatimo dilluhi aatyimerafitino mityaco gaajatabadi iicanoco; Jaaruno gaajata acirajitihii, idiinoro Moocaani iimaaminaafi Jonas gaajata acicafeteji. ⁴⁰ Miiro oono Jonas iguiraaano taavaabo jeebifaño mifucuci, safucu cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu fucuo fucuva icano iicaubadiro, bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo jiiije ciidifaño icaji mifucuci, safucu icano cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu icano fucuo fucuva icano. ⁴¹ Jaadi Ninive cuumiri iicaumo jaadusufucusumi gañiiveji. Jino jisumio miyaminaaco udugaacudi. Jaamoro diito idasuno iicajihii diitoco oovicijimo; Miiro Ninive miyaminaa iimitico ejeevesuumoro imino icauhi Moocaani jibogoco agalluunoco diitoco Jonas ijiibugusumi. Miiro Jonas janaanici uujoho iicaabo jino jimañeri icahi. ⁴² Tolliro bu ufucu tehesino jiiñje aivojigo gañiiveji jaadusufucusumi jino jisumio miyaminaa imitico emeeci. Jaagoro diitoco idasuno iicajihigo oovicijigo; Miiro diigo aivo tehesino jiiñjete saauhi, Salomon gaajaco uguubuvaugo. Miiro Salomon janaanici uujoho iicaabo jino jimañeri icahi.

Imitino Iji Siino Uhuuminicino.

(Lc 11.24-26)

⁴³ Miiro iimitino iji miyaminaafiti ihiinooboro foonicibo ifihigaimañehejedi ijaguisiqui guinooboro. Jaarunoco aatyimetiiboro siino esamaafiibo: ⁴⁴ Siino dojicuviro tahigoti asahinihigo taajajaagovi uumiji, nooboro. Jaabo dojicuviro agaseebe miyaminaafi jeebico atyimefihi, iija sicaija, imibachuciniija, iguijaacinijabadi iicaaboco. ⁴⁵ Jaanegui ofooboro siino icitefiibo sahuse juugahuseti miimisiici idiino aivo diibo janaanici iimitino ijimico. Jaamoro paryi sahi diibofaño ofoomoro icatonicimo. Jaaneri diibo iticoni iicauno janaanici aivo imitino minifetefihi. Jaabadi icajimo jito iimitino miyaminaa.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Jaabo Jesu miyaminaamaahiica ihiimaanaacarehiica gaseumo seejima inahabomi. Jaamo diiboma ihiimaquii omoonimo jahisiro icauhi. ⁴⁷ Jaanaa saatoho diiboco jiiibuguuhi: Diiseeji, bu dinahabomi icamo oono jahisi icahi. Jaamo iima iimaajirahi, noomoro.

⁴⁸ Jaanegui diibo nuuhi diiboco tolli nooboro ijibuguuoboco: ¿Mijoho taaseeji, mijoho tañahabomi? ⁴⁹ nooboro ijibogominaaco itiduuboro nuubo: Jito taaseeji, tañahabomi icano. ⁵⁰ Miïro cayaatyohacho Taacaani niquejefañõ iicaabo iimogonoco omoonimo, diito naha tañagomi, tañahabomi, taaseeji icano, nooboro.

13

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Tufucu Jesu iihati ihiinuuboro muuajinivi casivutuui. ² Jaanaa diibo cojivi sihidi miyaminaa iigaivuumo iijeuneguiiha Jesu meenegafañõ ijicafutuuboro imuaifañõ casivutuui. Jaanaa imiyaminaa isiro fitafutuui, jiiñigaibaahohallivi. ³ Jaaboro ditoco sihidi sinehejeque jibeguehicaubo siinovi ooviciboro jilli nooboro: Basuminaafi fuuhi abasutuubo. ⁴ Jaabo basuuboro ufuuno samañõono jiihaifañõ aifuuhi. Jaarunoco joomi asaumorõ faayisujenuhi. ⁵ Jaanoti samañõono guiisihallivi aifuuhi, miyaadi jiiñi achahaumañõvi. Jaanoro goovano iinuucuno miyaadi jiiñije afaicuvautimañõ. ⁶ Jaaruno nihiba aachiciuneri chuumucuno abacocoovautimañõ fiigatyuuno. ⁷ Jaanoti samañõono aifuuhi jariimihoonofeenevi. Jaano jariimihoono toonohallivi ujusiuneri toono macaniuhi. ⁸ Jaanoti samañõono iimino jiiñijehallivi aifuuhi. Jaano ujusiunoro imino noovauhi; Jaano sagahaisaro ifiivuumo noovauhi ciendigaiva. Jaanoti sagahaisa noovauhi sesentadigaiva. Jaanoti sagahaisa noovauhi treintadigaiva icano. ⁹ Jinooco muguubu amiñhai nohojima mihichahachiji, nooboro.

Milliti Siinovi Oovicuubo.

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Jaanegui jiiibogominaa diibojagovi asaumorõ diiboco dilluvauhi: ¿Collihica miyaminaaco siinovi ooviciboro jibeguehicañõ? noomorõ.

¹¹ Jaanegui iimusubo: Amiñhaico naha Moocaani niquejeõ aivoji otoovonoco imino gaajasuhicahi. Jaanoti diito imino gaajajitirahi. ¹² Miïro sihidi icanoma iicaabo siino janaanici acicafeteji, guiraanoma iicaqui. Jaanoti chahanoma iicaaboco ajashunogayi icaruno dumiicicafeteji. ¹³ Tooneguiiha diitoco siinovi ooviciboro jibeguehicañõ, atyimecuurumo atyimetimobadi iichicaneguiiha, bu guubucuurumo gaajahicatihõ inohojima achahamobadi iichicaneguiiha. ¹⁴ Jaamañõ diitovi niñequevavano Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno: Amiñhai fine muguubuji. Jaarumo magaajajitihõ; Fine mahatyimejirahi. Jaarunoco mehesicinijitihõ. ¹⁵ Amiñhai jeebiño ucuhufunuutucumañõ, imitino muguubuhicahi, bu ihaalliño manihicinihi, ihaalliñeri atyimetimo iicaqui, bu inohojineri guubutimo iicaqui, bu ijeebiñi gaajatimo iicaqui. Jaamorõ tajaagovi uumitimo uujoho ubuheesujiruneguiiha, unuuno.

¹⁶ Jaanoti naha imicani amiñhai mihicahi amiñhai aalliñeri mahatyimemañõ, bu amiñhai nohojineri muguubumañõ icano. ¹⁷ Miïro jino miyanotiro jino amiñhaico neehi: Ajashutimo Moocaani iimaaminaa, bu ajashutimo iimino miyaminaa icamo jino amiñhai mahatyimeneque atyimegueuhi, bu jino amiñhai muguubunoco guubuguuhi icano. Jaaruno guubutimoro, bu aatyimetimoro guivecuuhi.

Jesu jibeguehi Basuminaafivi Ohoovicunoco.

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Muguubu taca jino basuminaafivi ohoovicino jilli eneejirunoco. ¹⁹ Jino niqueje aivoji iijico guubucuurumo agaajatimo johono abasuuno jiihaifañõ aacotonobadi jeevahi. Miïro iji asaaboro ijeebiñafoti icicuui ijeebiñafõ jiihogoco abasucuurunoco. ²⁰ Jaanoti guiisihallivi aifuuno onono onono jiihogoco uguubumoro toonoco imo imo agaayicimo. ²¹ Jaaruno miyaadi abacocoovatimañõ guenene icatino. Miïro diitovi nisu agasesumi, bu toboghalliti jiiñhevesumi icano toonoco jeeveyicifimo. ²² Jaanoti jariimihoonofeenevi abasuuno onono, onono jiihogoco guubucuurumo sinehejejaagoviro ijeebiño icamorõ jjeõ nehejeriro niñi niñi iicamañõ nihibami diitoco bañifihõ. Jaano paryi

jinehejere tojjibogoco amacanisumaño diitofaño toonoco noovasutatino. ²³ Jaanoti naha iimino jiiinjehallivi abasucafutuuno, onoono jiiibogoco uguubumoro agaajamo diito imino onoovasumo. Jaamo saatoho jeevahi onoo ciendiyiva sayi ifiivuuno onooabadi. Jaanoti saatoho onoo sesentadino onooaubadi jeevahi, bu saatoho treintadino onooaubadi icano.*

Trigofeenevi limitino Ñaavahu licanovi Ohoovicino.

²⁴ Jaadi bu Jesu jino siino jiiibuguuhi siinovi ohooviciuboro: Niqueje aivoji jeevahi onoo miyaminaafi iimino toogaiñooco ifaguifaño abasuunobadi. ²⁵ Jaarunaaca paryi cigaumaaca diibo minaafi ijicafutuuboro iimitino ñaavahuco abasujeuboro fuuhi. ²⁶ Jaanaaca itrigo ifiivuunoro noovaunofeeneti, bu tolliro toono iimitino ñaavahu fiivuuhi. ²⁷ Jaanegui jjeecivominaa ufuumoro abajaaboco nuutuui: Aivojiibo miiro faguifaño imino toogaiñooco basuui. ¿Cuucati jana bu jino iimitino ñaavahu fiivehi? noomoro. ²⁸ Jaanegui abajaabo nuuhi: Cajaanihacho taminaafi tolli moonihi, nooboro. Jaanegui jjeecivominaa nuuhi: ¿Diimeguehi mofoomoro toohibaijeque magaijucitonoco? noomoro. ²⁹ Jaarunaaca diibo nuuhi: Chahano, toohibaijeque magaijucihigo, bu itrighiibaimaryo magaijucijirahi, nooboro. ³⁰ Jaafa sano fanoociro jusihi. Jaadi ducicamaajeminaaco tajiibaji iticoni toono iimitino ñaavahuco ihiciqui, jaamoro faasihije isisiqui cijigaifaño mijigasiqui. Jaadi itrigoco iicimoro tamachuta ijafaño toonoco ificuuqi, nooboro.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.

(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Jaadi bu Jesu siino jilli ohooviciuboro nuuhi: Niqueje aivoji jeevahi onoo miyaminaafi ifaguifaño mostaza tooico abasuno iicanicibadi. ³² Miiro jaagai paryi fanoova toonoguiinovi sihashugayai. Jaarugai ujusidi fahoova janaaniciivi iminifotohoro imohodihio minifotonicihi. Jaaho aivo aajashutimaño joomi agahafomo asaamoro ihaafenevi iicuvanicihi, nooboro.

Levaduraguijivi Ohoovicino.

(Lc 13.20-21)

³³ Tolliro bu siino jilli ohooviciuboro nuubo: Niqueje aivoji jeevahi onoo gaigo levaduraco minooci, sano icano oovodino harinaco iicigoro toonoma acaisenino toosihima imino acaiscafotonicino iicabadi.

Jesu Sano Ooviciriro Enehicauno.

(Mr 4.33-34)

³⁴ Jesu jilli paryi miyaminaaco siinovi oovicuboro jiiibeguehicaui, siinovi oovicituboro jiiibeguehicaui. ³⁵ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi unuuboro acaatinuuno imiyacafetequi: Siinovi ohoovicinofeenediro iimaaji; Siicijetiro Moocaani jiiinjeque ifiivusunotiro toovono iicanehejeque, nooboro.

Jesu Jiiibeguehi Iimitino Ñaavahuvi Ohoovicinoco.

³⁶ Jaadi Jesu miyaminaaco agalluuboro jaahevi fuubojaago jiiibogominaa ifiitivuumoro diiboco dilluui: Mihaico diibogo onoo iimitino ñaavahu faguifaño iicanediti, noomoro.

³⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miiro iimino toogaiñooco abasuubo onoo uujoho Miyaminaafibadi ifiivuubo. ³⁸ Jaanoti fagui onoo jiiinje. Jaanoti onoo iimino toogaiño, onoo Moocaani aivoji seemeti onoono. Jaanoti iimitino ñaavahu onoono iji seemediti iicamediti onoono. ³⁹ Jaanoti minaafi iicaabo diibo iji. Jaanoti ibasutaaco iicijino onoono ufucu jiiinje ifinjinoti onoono. Jaanoti toono ibasutaaco iicijimo Moocaani toomominaa.

⁴⁰ Jaanoti onoo iimitino ñaavahuco miicimoro mijigasuniciradi, bu tolliro ufucu jiiinje ifinidi icajino. ⁴¹ Jaasumi uujoho Miyaminaafibadi ifiivuubo itoomominaaco tajiibaji ihaivojifañoti inaniqui onoo sitaaco imitico iicisuhicamoco, bu imitico omoonhicamoco icano. ⁴² Jaamoco cijigaifaño gañijimo tahi ataacasijihigo, idaasuno iicaneri igaiñonoco

* 13:23 Jino miyaavogoditi jiiibogono.

catiriri oojisujihigo. ⁴³ Jaanoti Moocaani iimogonoco omoonihicamo nihiba iicaniciradi achiciniji Moocaani aivojifaño. Amiihai nohojima mihihachihiji muguubu.

Nihibami Jiinjefaño Toovono Icanovi Ohoovicino.

⁴⁴ Niqueje aivoji oono nihibami toovono jiinjefaño afatanicibadi jeevahi. Jaanoco saafi miyaminaafi aatyimeebere siino dojicuviro siino toonoviro fataninicíhi. Jaaboro imo imo ofooboro paryi inehejeque anaajeebere toono nihibamiri tomaño jiinjiquee naajenicíhi, fanooro tomañonihibami diibediro icaqui.

Perla Guisiyi Sihidi Ijaadama Icanovi Ohoovicino.

⁴⁵ Bu tolliro niqueje aivoji jeevahi naajeminaafi oono perla guisiyi iimiyico guinooboro ofoonicibadi. ⁴⁶ Jaayico aatyimesumi ofooboro paryicino inehejeque anaajeebere tooneri tooyico naajenicíhi.

Sinicuuhuvi Ohoovicino.

⁴⁷ Jaabadiro bu niqueje aivoji oono sinicuuhuco muuaifaño magañino faaboho taavaaboco icinicino icabadi jeevahi. ⁴⁸ Jaano isinicuuhu agahafucuudi ificimínaa jiinigaibaahohallivi isi guiyicinicíhi. Jaadi ututuuvomoro itaavaco naninicimo. Jaamoro iimifiimoco jiibaiñofoño ficunicimo. Jaamo iimitimoco buhi gañinícimo. ⁴⁹ Jilli icajino ufucu jiinjije ifinidi; Moocaani toomomínaa asaamoro dugaacujimo iimitimoco iimi-fiimofeeneti. ⁵⁰ Jaamoro iimitimoco cijigaifaño gañijimo, tahigo ataacasijihigo, bu igaiñooco catiriri oojisujihigo icano.

Bohono Busumije, Eedeene Icano.

⁵¹ Jaaboro Jesu diitoco dilluui: ¿Naa paryi jinooco magajahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Jiíhi, noomoro.

⁵² Jaanegui nuubo: Miíro Moise tajiiba gaajaminaafi imino niqueje aivoji jibogoco gaajacuubo. Jaabo iija abajaabobadi jeevahi. Miíro toojaminaafi fanoocoro toofaño iicanoco gaajahi. Jaabo icijiruubo eedeeneque, bu bohonoco icano. Jaabadiro diibo niqueje aivoji jibogoco agaajaabo jibeguejirahi Moise ununoco, bu jisumi uujoho ihiimaanoco icano.

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Jaadi Jesu siinovi ooviciboro jibeguehicaudi toonoti fuucuubo. ⁵⁴ Jaabo ijinijevi ifutuui. Jahigo paryi famaño sinagogajanofaño jibogooboro feehicaubo. Jaaneri miyamínaa ajabafitomoroo neehicaui: ¿Cuucati jaani gaajahinihi jino jityigaba gaajaco? ¿Milli jaabo jino sihidi ejeevanoonoco eetavehicaui? ⁵⁵ Miíro jaani imohobujene dudicamaajeminaafi achi, jaanoti seeji Maria icano. Jaanoti bu inahabomi Jacoobo onoo, Jose, Simon, bu Juda icano. ⁵⁶ Miíro bu inagomi miíhaifeeneri icahicahi. ¿Cuucati jana gaajaabo paryi jityigabajeque? noomoro.

⁵⁷ Jaamaño diiboco miyaavuguutimo. Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Famoovaro Moocaani iimaaminaafico imino gaayicíhicaui. Jaanoti idimoro iicumimínaa, bu iijaminaa icamo gaayicitíhi, nooboro.

⁵⁸ Jaamaño sihidi toonovi sihidi ejevanehejeque eetavuutiibo diito diiboco imiyaavuguutineguilha.

14

Jua Nitimínaafi Guijeveque Jibogono.

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Tusumi Herode onoo Galilea aivojiboti icaui. Jaabo guubuui Jesuditi. ² Jaaboro iicojiri icaumoco nuubo: Diiboro Jua Nitimínaafi siino ubuuheteebe guijeveti. Jaamaño jino sihidi ejevano mityama icaabo, nooboro.

³ Miïro diibo Herode Jua Nitimînaafico isisisuuboro civojafaño ficusuuhi. Herodia onogo inahabo Felipe taabaco unuuneguiha. ⁴ Jaabo Jua Nitimînaafi Herodeque nuuhi: Diigoco taabavadino, nooboro.

⁵ Jaanegui Herode Juaco guijeniujirahi. Jaaruubo miyamînaaco ñihicuguehicauhi; famoro miyamînaa: Juaco Moocaani iimaamînaafi, noomoro eneehicaunoti. ⁶ Jaanaa ifiivu ficabavi ifutusumi jîibaimoco Herode eheetavuuhigo Herodia aicigai diibo ucuuhuvaumo imegavi gahaseguere fuuhi. Jaanoco aivo Iherode sihidi iimuguubo. ⁷ Jaaboro diigoco Moocaanifañodi unuuboro aciguubo fanooco conoocohacho diigo idillugunoco. ⁸ Jaanegui diigo seeji diigoco afajîniubadi, ufuugoro Herodeque nuutuui: Uco butajefaño Jua Nitimînaafi nigaico daaci, noogoro.

⁹ Jilli unuuno diibo aivojîibo Herodeque sihidi idaausuvusuuhi. Jaarunofaño Moocaani momofañodi unuucuumañõ, bu diibo cojiri iicaumo jaanoco uguubucuumañõ icano, tajiibaubo ihaciqui. ¹⁰ Jaanegui tajiibaubo Jua nigaico iquiticiqui civojafaño icauboco. ¹¹ Jaayico isivaumoro tobagocajaco acivauhi. Jaanoco bu diigo seejico acituui.

¹² Jaanoco ijîibogomînaa uguubuumoro Jua Nitimînaafi ifico asatyumoro ciijeui. Jaadi ufuumoro Jesuco jîibugutuumo.

Jesu Cinco Mildimoco Machusuhi.

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Jaanoco Jesu uguubuuboro iinoro sihigovi tehesino fuuhi meenegari. Jaarunoco miyamînaa agaajacuumoro cuuminoti diiboco bucasiuhi isidi. ¹⁴ Jaanaa Jesu imeenegati ihinuuhigo atyimeuhi sihidi miyamînaa iicaunoco. Jaaboro diitoco idaauguubo. Jaaboro iguihuvama iicamoco diibojaa isivamoco buheesuhicaubo. ¹⁵ Jaanaa ijîicuunegui ijîibogomînaa diibojaa asaamoro diiboco noovauhi: Aivo mihijicuui, bu mîhafiñooba jimañeri chahahi. Jaanegui miyamînaaco galluuco ofoomoro cuuminoti maahunoco anaajemere imachuqui, noomoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Milli bu feejirumo amîhahi mahaci imachuqui, nooboro.

¹⁷ Jaanegui diito nuuhi: Miïro mîhaima chahano, idiinoro jino sahusedibava mo-maahunõ, bu miimisiiciro taavaabomisi icano, noomoro.

¹⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Juu tajaa misiva, nooboro.

¹⁹ Jaaboro miyamînaaco tajiibaubo ñaavahuhallivi icasicamaaiqui. Jaaboro ihusefaño iciubo toono sahusedibava imaahunoco, bu itaavaabomisico icano. Jaaboro niquejeque emeeciuboro Moocaanico toonohallivi iimuuboro toonoco iquisicuuboro ijîibogomînaaco aciubo. Jaanoco diito imiyamînaama ifuui. ²⁰ Jaanoco famoro amachuumoro tuvauhi. Jaano atyuuvoco ananiumo gahafusuuhi jîibaiñooco fahuseeci motihaiti siino miibaici idiino. ²¹ Jaanoco amachuumo cinco mildimou sano gaifiimiro. Jaanoti gaigoomi, bu seeme icano oovarautih.

Jesu Nifaiuhallidi iguehi.

(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Jaaboro Jesu ijîibogomînaaco imeenegafaño ijîicuuboro galluuhi ihimega oonogoomuuaiivi ifeequi, diibo miyamînaaco ifitacuunohachuta. ²³ Jaadi diitoco ifitacuuboro Jesu fuuhi ifabai nigacivi Moocaanima ihiiamaaqui. Jaadi mihijicuunaaca Jesu tahi iinoro icauhi. ²⁴ Jaanaaca imeenegafeene muuairi icaunaaca sefano guibuhuba guibuhicauhi togahallivi. ²⁵ Jaanaaca Jesu cuujetavi jari diitojaagovi saahi, nifaiuhallidi iigooboro. ²⁶ Jaaboco ijîibogomînaa nifaiuhallidi iigooboro asaunoco aatyimeumoro gaihivuumo iigutumoro: ¡Ajaani iji! noomoro.

²⁷ Jaarunofaño Jesu diitoco nuuhi: Mequehecu mihiguetedino, uujoho, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojîibo, miyaano ijîjoho idiicahachijji taca, tajiiba bu uujoho dijaa saaqi nifaiuhallidi iigooboro, nooboro.

²⁹ Jii, disaa taca, nooboro. Jaanegui Pedro imeenegati iniituuboro ticovauhi nifaiuhallidi iiguubo Jesujaagovi ifeequi. ³⁰ Jaarunaaca guibuhuba sefano iguibuunoco aatyimeuboro igutuubo. Jaasumiro ticovaubo inifaiuhafaño iniituubo. Jaanegui gaihivubo: ¡Aivojîibo, uco taajasu! nooboro.

³¹ Jaasumiro Jesu diiboco ihuseti iguiyiciuuboro diiboco nuuhi: ¿Ajashucani dimiyaavogo! ¿Collíhi miyaavogotíhi? nooboro.

³² Jaadi diitisi imeenegafaño ijicafutuusumiro iguibuhuba lliivuihi. ³³ Jaanegui imeenegafaño iicaumo Jesuguiino ememuivuumoro nuuhi: Miyaano ijoho Moocaani Achi, noomoro.

Jesu Iguihuvamoco Buheesuhi Genesarevi.

(Mr 6.53-56)

³⁴ Jaamo imuaaico afatyuudi ifutuumo Genesare jinijevi. ³⁵ Jaanaa toojiinijeo miyaminaa Jesu iicaunoco agaajaciuumoro paryi toojiinijeri jibohocasiumo. Jaamoro Jesujaagovi sivaumo paryi iguihuvamehejeque. ³⁶ Jaamoro diiboco dilluhicaumo jilli igachehujiniba nijequegayico idudicitequi. Jaanoco paryi famooro ududiciudimo buheeuhi.

15

Miyaminaaco imihininisuno.

(Mr 7.1-23)

¹ Jaadi fariseomiti saatoho, bu caatiniminaa icamo Jerusale cuumiti asaamoro Jesuco dilluvaahi: ² ¿Milliti dijibogominaa moheedetemihai jeevamaaje icabadi moonitíhi? Miiro momooninibadi moonitimoro ihuseneque nitamaaitimoro machuhicahi, noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Milliti bu jana amiihai Moocaani tajibaco mejeevesumoro amiihai jeevamaajequere momoonihicahi? ⁴ Miiro Moocaani jilli nuuhi: Diicaani, diiseeji icamoco bocigo. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onoomo iguijevequi, nooboro. ⁵ Jaaruno icanaaca amiihai meneehicahi jilli, miino caanico, bu miino seejico icano meneejirahi: Ico acijitíhi: Miiro paryi tañehejeque uujoho Moocaanico ijibaicuuno, noomoro. ⁶ Jaamaño tolli onoomo caanimico, jinehejebaco acihicacuutíhi. Jilli momoonimaño Moocaani tajibaco jihovonobadi momoonihicahi. Amiihai jeevamaajequere moonimoro mihicamaño. ⁷ Amiihai bañifiiraminaa mihicamo. Miiro miyaanoco nuubo Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli nooboro acaatiniusumi:

⁸ Jiicumui uco jilli ticovono ijiriro bociguehicahi. Jaarumo jeebiino uuditi tehesino icahi.

⁹ Jilli sicamañovi iigaivomoro uco imehicahi. Jilli amiihai jibogono, ticovono miyaminaa jibogonoro iicamaño, nooboro.

¹⁰ Jaadi Jesu miyaminaaco ocoovauboro nuuhi: Jinooco muguubumoro imino magaaja: ¹¹ Miiro miyaminaafi ijiri ijicafotono diiboco mihininíthi. Jaanoti naha ijifañoti asaano diiboco mihininíhi, nooboro.

¹² Jaanegui jibogominaa asaamoro diiboco nuuhi: Mee, fariseomi ijoho tolli ononoco uguubumoro aiveguehi, noomoro.

¹³ Jaaneguiiha diitoco iimusuubo: Guihirubi niquejefaño iicaabo abasutihoco paryi ibacoconomaryo agaijuyiciuboro gañijibo. ¹⁴ Jaafa tahi iimaamo jilli ihaallinoma chahamo, bu sita ihaallinoma achahamoco siiguehicahi. Miiro ihaallinoma achahaabo sifiico isiiguruva faamisiro ifahojifaño aquetejirahi, nooboro.

¹⁵ Jaaneguiiha Pedro Jesuco nuuhi: Toono tolli odoovicinoco mihaico diibogo, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Jesu iimusuuhi: ¿Nacu buunaji amiihai tolliro magaatíhi? ¹⁷ Miiro paryi miyaminaa ijiri ijicafotono moobafaño feeli. Jaadi mofiti inoonicino. ¹⁸ Jaanoti naha miyaminaafi ijifañoti asaano diiboco mihininíhi, ijeebiifañoti asaamaño. ¹⁹ Miiro ijeebiifañoti imitinoono esamaajene saanicíhi, bu gaicaauneheje, bu gaigoomico iicimoro ejeevesuneheje, bu gaigoomima imitinoono icaneheje, bu nanivaneheje, bu bañifiiraneheje, bu sitaaditi sicamaño jibogoneheje icano. ²⁰ Jineheje naha miyaminaafico mihininíhi. Jaanoti nitamaajehene moonico eetavotimo amachuno miyaminaaco mihininíthi.

Sijinijeo Miyaminaago Jesuco Imiyaavuguumo.

(Mr 7.24-30)

²¹Jaadi Jesu toonoti ihiinuuboro fuuhi Tiro, Sidon icano jiiñijejaagovi. ²²Jaanaaca Canaan jiiñije miyaminaago toojiiñijeri iicaugo saahu Jesujaago coovadiicinigoro: ¡Aivojiiño, David Iyaachi, uco didaasugo! Aicigai iimitino ijima icago sihidi idaasuno icahicahi, noogoro.

²³Jaarunaa Jesu diigo ajashunoba iimusuutih. Jaanegui ijiiñibogominaa asaamoro diiboco nuuhi: Ajaamoco gallu gañuhusuno modojicuti coovadiicinigoro saago, noomoro.

²⁴Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani uco Israel cuumiminaa ovejami imitamobadi iicamojaagoviro galluui, nooboro.

²⁵Jaarunofaño diigo asaagoro diiboguiino ememuuivovaugoro diiboco nuuhi: ¡Aivojiiño, uco daamusu, noogoro!

²⁶Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Imijitiruno iseeme machutaaco uduumiiicimoro jicumico aacino, nooboro.

²⁷Jaarunofaño diigo nuuhi: Miyaano Aivojiiño; Jaarunofaño jicumii machufihi iguiinoti ihabajato amachuno suuvico, noogoro.

²⁸Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaigo, guiraacani dimiyaavogo. Jaafa ijoho idiimogobadi icano, nooboro. Jaanoco tolli diibo unuuno ticovoviro diigo aicigai buheeteuhi.

Jesu Buheesuhi Ajashutimo Iguihuvanoma Iicamoco.

²⁹Jaadi Jesu toonoti ihiinuuboro ufuubo fatyuuhi Galilea muuajjinidi. Jaadi ifabaihallivi ufuuboro casiiivutuui. ³⁰Jaabojaago sihidi miyaminaa ufuumoro ifutuui diibo iicauhigo. Jaamoro diibojaago sihidi sivahicauhi iigotimehejeque, bu ihaalliino aatyimetimehejeque, bu ihiimaatimehejeque, bu imitino ihusene iicamehejeque icano, bu sihidi saatoho iguihuvameneyeque icano. Jaamoco buheesuhicaubo. ³¹Jaaneri miyaminaa sihidi jabafitehicaui ihiimaahicautimeheje ihiimaaneri, bu imitino ihusene iicaumeheje imino ihusenema iicacuuneri, bu iiguhicautimehejeque iigucuuneri, bu ihaalliino aatyimeutimeheje aatyimecuuneri icano. Jaamoro ticovaumo Moocanico Israel cuumi Dios icaaboco, iimomo.

Jesu Machusuhi Cuatro Mildi Miyaminaaco.

(Mr 8.1-10)

³²Jaadi Jesu ijiiñibogominaaco ucuuhuvauboro diitoco nuuhi: Jito miyaminaaco idaasuguehi. Miñro jino mifucuci, safucu icano icacuumo uuma jinoovi. Jaamo amachujirunobama chahacuuhi. Jaanegui imogotihii machutimoco iijanojaago agallunoco ofoomo jiihaiivi nacatejirahi, nooboro.

³³Jaaneguiiha ijiiñibogominaa diiboco nuuhi: ¿Cuucati bu milli mihicijirahi jino miñhaiñooba iijano achahahigo mihicamo jityigaba miyaminaa iicamoco mutuvasuqui? noomoro.

³⁴Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu minoodino amiihai machutaano icahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti minooi idiiñoro momaahugayino icahi, bu ajashuno motaavagayi iicanoro, noomoro.

³⁵Jaanegui tajiiñbaubo imiyaminaa jiiñijehallivi icasiicamaaiqui. ³⁶Jaadi toono sahuse juugahuseti minooi, bu itaavagayi icanoco ihusefaño agaayicuboro toonohallivi Moocanico graciaco aciui. Jaadi toonoco iquisicuboro ijiiñibogominaaco aciui. Jaanoco diito imiyaminaama ifuui. ³⁷Jaanoco paryi famooro amachuumoro imino tuvauhi. Jaadi ihatyuuvoco ananiimo gahafusuui sahuse bu juugahuseti miibaici idiiño jiiñbaiñooco.

³⁸Jaanoco amachuumo cuatro mildimo gaifiimiu. Jaano gaigoomi, bu seeme icamo oovorautihii. ³⁹Jaadi Jesu diitoco ifitacuuboro meenegafaño ijicafutuuboro fuuhi Magdala onocuumi jiiñijejaagovi.

16

Fariseomi, Bu Saduceomi Icamo Aatyimeratatino Eetavoco Tajiiñbahi.

¹Jahigo fariseomi, bu saduceomi icamo fuuhi Jesuco emecituumo. Jaamoro diiboco iifurumo iimitinofaño iganñisuqui dilluui: Miñhaico niquejefañoono aatyimeratatinooco diifusu, noomoro.

² Jaanegui diibo diitoco iimusuuhi: Iijicuuvi niqueje tífaiño iicasumi amiñhai: Aiguejítino miíro oono niqueje tífaihi, meneefíhi. ³ Jaabadiro bu fucuro meneefíhi: Jaachiiji imijítifucu, miíro oono niqueje tífaiño nijama icahi, noomoro. Bañífiraminaa mihicamo, amiñhai magaajahi niquejeque memecimoro aiguejino, bu aiguejítino icano monoonoco. Jaarunaa magaajatihi milli jisumio miyamínaa imiti eheetavoneheje ijíibugurunoco. ⁴ Jaamo jito iimitino miyamínaa sanofañoro imiyaavogonofaño iicatatimo, dilluhicahi aatyimeratatineheje eetavoco. Jaarumoco acirajítino ivi idiínoro Jonas gaajataro ifusucafeteji, nooboro diitoco ejeevesuuboro fuubo.

Fariseomi Juurisutaguiiji.
(Mr 8.14-21)

⁵ Jaanaa onogoobavi afatyumo ijíibogomínaa jabajeeveuhi pan añimínaa maahuco asatyujirumo. ⁶ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Magaihuini fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguiijnoti, nooboro.

⁷ Jaanegui ijíibogomínaa noocasiuhi: Añimínaa maahunoco misivatíneguiiha olli noobo, noomoro.

⁸ Jaanoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collíhi maahunoma machahanoco monoocasihi? Ajashucani amiñhai miyaavogo. ⁹ ¿Nacu magaajatihi, mehesicínicuutihi oono cinco mildímoco sahusedibavariro amachusunoco, bu ihatyuvoco minoodíbaiva jiiibaiñooco magahafusuunoco icano? ¹⁰ ¿Bu mehesicínitíhi sahuse juugahuseti miibaaci idiínori cuatro mildímoco amachusunoco, bu ihatyuvoco minoodíbaiva jiiibaiñooco magahafusuunoco icano? ¹¹ ¿Jaamo bu milliti amiñhai magaajacitíhi uujoho machutaati onootinoco oono fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguiijiti onoonoco?

¹² Jaaneri jari gaajaumo Jesu diitoco añimínaa maahuno juurisutaguiijiti unuutínoco, ivi jilli fariseomi, bu saduceomi icamo jiiibogoti mihigui unuunoco.

Jesu, Diibo Cristo Asaujiibo Icanoco Unuuno.
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Jaanaa Jesu Cesarea de Filipo onocuumi jinijevi íifutuudi ijíibogomínaaco dilluubo: ¿Uujoho Miyamínaafibadi ífiivuubediti, ¿nacú milli miyamínaa uudití neehicamo? nooboro.

¹⁴ Jaanegui diito nuuhi: Saatoho: Jua Nitimínaafi, neehicahi. Jaanoti saatoho: Elia, neehicahi. Jaanoti bu saatoho: Jeremia, neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho siicijeototi Moocaani iimaamínaavíbo, neehicahi, noomoro.

¹⁵ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanaa amiñhai, ¿miñjoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

¹⁶ Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: Íjoho Cristo Moocaani iicaabo Seemene, nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: Imicani diicahi íjoho Simon Jona achi idiicaabo. Miíro cajaaní miyamínaafi ico jinoooco gaajasutíhi idiíboro Guihirubi niquejefañó iicaabo. ¹⁸ Jaaneguiiha uujoho ico jino Pedroti momoníhi, guisiyi eneejiruno. Jaaba jiba guisibahallívi uujoho taajaco eetaveji. Jaajaco guíjeve mitya icaruno guinoníjitihi. ¹⁹ Ico uujoho jino niqueje llaveneque aciji. Jaabo íjoho jiijehallívi isisino, bu niquejefañó sisicafetejino. Jaanoti jiijehallívi isinaayuno, bu niquejefañó sinaayucafetejino, nooboro.

²⁰ Jaadi Jesu ijíibogomínaaco faguuhi diibo Cristo iicanoco miñhaiñoobaco jiiibogotimo iicaqui.

Jesu Igíjejejinoco Jiiibeguehi.
(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

²¹ Tusumi Jesu ticoniuhi ijíibogomínaaco agaajasuubo Jerusalevi ofooboco quillahuto, bu sacerdotemi aivojito, bu caatinimínaa icamo diiboco síhidi idaauno omooníujinoco: Uco gaicaausujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro. ²² Jaaneguiiha Pedro síhi Jesuco asatyuboro íibauihi: Jaanova Moocaani ico tolli moonisujitiráhi, tolli icatíibo diicaqui, nooboro.

²³ Jaarunaaca Jesu dojicuviro acajebeveuboro Pedroco nuuhi: Uuti buhigovi minifoto iijoho iji idiicaabo. Fine, iijoho uco acasivusuno. Dihesamaaje Moocaani esamaajebadi icatithi. Jilli miyaminaa esamaajebadiro jeevahi, nooboro.

²⁴ Saatoho ijiibogominaaco nuubo: Cajaanoyhacho tadyojicuti asaagomo ifiico ajaba-jevemere tadyojicuti isaaqui ifiico idasuno omoonisujinoco iguitimo.* ²⁵ Miïro ifiico agaijimo ifiico mitasuji. Jaanoti naha tahalliti ifiico imitasumo ifiico taajasuji. ²⁶ Miïro saafi miyaminaafi paryi jiinije busumijeque gaayiciruubo. Jaaruubo ijeebiico imitasuruva, ¿nacu milliti imijiruno? ¿Nacu minoodino fine miyaminaafi ijeebiico itaajasuqui jaadujirahi? ²⁷ Miïro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji Caani ovosiima, bu itoomominaama icano. Jaasumi paryi famoovaaco iticovocivi jaadujiibo omoonihicanehejeque. ²⁸ Miyanotiro neehi: Jino iicamoti saatoho guijevejitihi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo ihaivojiri asaaboco aatyimetimoro, nooboro.

17

Jesu Ihaivojiri Asaano.

(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹ Toonobuunati sajaguisi nijequeti Jesu iciuhi Pedroco, bu Jacooboco, bu diibo Jacobo nahabo Jua icamoco. Jaaboro diitomaryo fuuhi aivo acaamovobai nijequevi. ² Jaabai nijequevi diito imefeenevi ifi siibadi minifutuuhi. Ihime aricuno minifutuuhi nihibaco memeecebadi, bu igaachehu seseene minifutuuhi nihiba aachicibadi. ³ Jaanaa diibo uufocovi atyimeumo Moise, Elia icamisi Jesuma iimaamisico.

⁴ Jaaneguiiha Pedro Jesuco nuuhi: Aivojiibo, imicani jimañovi mihicano. Idiimogohachijiji masii nijeganoco migaaci, saga idiino meheetavequi, iidi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano.

⁵ Jaanaaca Pedro tolli nuunaaca diitoco aimuufai mibaacuuihi. Jaano ihaimuufaiñaoti guubuvusuuno: Jaani Taseemene agaijiibo. Diibo onoonoco muguubunici, unuuno.

⁶ Jaanoco uguubuumoro ijiibogominaa jiinijehallivi javucamaaiumo sihidi iguituumoro.

⁷ Jaanegui Jesu asaaboro diitoco ududiicuboro nuuhi: Magañiivo mihiguetedino, nooboro.

⁸ Jaadi siino emee-ciurumo mihihiñoobaco atyimeciutihi idiiboro Jesu icauhi.

⁹ Jaamoco tobaiti iniituhigo Jesu faguuhi: Jino mahatyimeneque mihihiñoobaco mijibeguedino jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo igujeveebe siino ubuheetedi, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diito diiboco dilluuihi: ¿Milliti jana bu caatiniminaa nuuhi: Elia iticoni saaji, neehicahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Jihi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujiiibo. ¹² Jaarunofaño amiihaico uujoho jino neehi Elia saahinicuhi. Jaaruboco gaajacihinitimo. Jaamoro diiboco jilli iimogobadi moonihinimo. Jaabadiro bu uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo diito useti idasuno icaji, nooboro.

¹³ Jaanoti ijiibogominaa esafutuuihi Jua Nitiminaafiditi Jesu unuunoco.

Jesu Buheesuhi Sicafehi tjima Icauboco.

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

¹⁴ Jaadi miyaminaa iicauhigo ifutumaaca saafi miyaminaafi asaaboro Jesugiino ememiiivuuboro nuuhi: ¹⁵ Aivojiibo, taseemeneque didaasugo, idasuno icahicaabo imimañobati ochoomooboro, fiiva foova cijigaifaño aquetehicaabo, bu teehifaño aquetehicaabo icano. ¹⁶ Jaaboco jino dijiibogominaajaago sivarahi. Jaarumo diiboco buheesutihi, nooboro.

¹⁷ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Hi jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, ¿mihachuta fine amiihaico jaabicuboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

* 16:24 Sahaamefaño noono: digujeve imohobujeque diiciibo tadyojicuti disaa.

¹⁸ Jaaboro Jesu iimitino ijico ihiiibaaboro diibediti iinusuuhi. Jaasumiro diibo isicafefi buheetecuuhi.

¹⁹ Jaadi ijiiibogominaa ijeevadi Jesuma ihiiimaamoro diiboco dilluuhi: ¿Milliti jana miilai diibo imitino ijico buhi maganiitihii? noomoro.

²⁰⁻²¹ Jaanegui diitoco Jesu nuuhi: Amiihai miyaavogo aajashumaño. Miyantiro amiihaico neehi, amiihai miyaavogo mostaza noovata tooigayidino iicaruva jigajico meneejirahi: Jinooti sihigovi deene, noomoro. Jaaneri sihigovi jeenejiruno. ¿Conooba amiihaidi sihidi jeevajitirahi miyaano miyaavogoma mihicaruva?*

Jesu Iguijejinoco Siino Ijiiibogono.

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² Jaanobuunati Galilea jiiinjeri saamo igomoro efeehicauhigo Jesu diitoco nuuhi: Uujoho Miyaminaafibadi Iiivuuubo miyaminaa usefaño acicafeteji. ²³ Jaamo uco gaicaauji. Jaaruubo mifucuci, safucu idiiinoti siino buheeteji, nooboro. Jaanoco uguubuumoro sihidi idaausuvuumo.

Templojaguiha Impuestoco Ajaadusuno.

²⁴ Jaanaa Jesu ijiiibogominaama Capernau cuumivi ifutuunaaca templojaguiha impuestoco ajaadusuhicaamo Pedrojaago ufuumoro diiboco dilluuhi: ¿Amiihai jiiibogominaafi templojaguiha impuestoco jaadujitihii? noomoro.

²⁵ Jaaneguiha Pedro: Jaadujiiibo, nuuhi.

Jaadi Pedro jaahe ifutuuboco Jesu nuuhi: ¿Simon, idi milli jiiijiniije aivojito miico impuestoco jaadusunicimo; iyotocoro nacu siicumiotoco? nooboro.

²⁶ Jaaneguiha Pedro iimusuuhi: Siicumiotoco, nooboro.

Jaaneguiha Jesu nuuhi: Jaaneguihacuva icuumioto jaadutatihii. ²⁷ Jaarunofaño miilaiñooba miiditi imitino eneejiruneguiha johono caasifaño foobo difiicigaico gañito. Jaabo iticoni uduuboco diiciiibo ijifañoti nihibajeque diici. Jaajeri daaduto tahimpuestoco, bu diinoco icano, nooboro.

18

¿Cajaani Fine Imiyaabo?

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Jaasumi ijiiibogominaa asaamoro Jesuco dilluvauhi: ¿Cajaani fine aivo imiyaabo icaji niqueje aivojifaño? noomoro.

²⁻³ Jaanegui Jesu seemeneque ocoovaboro diitofeenevi ificuboro nuuhi: Miyantiro amiihaico neehi, amiihai jeebiico bohonoti miminiyumoro seemenebadi miminifototihachiiji niqueje aivojifaño mefeejitihii. ⁴ Miico niqueje aivojifaño imiyaabo iicajiiibo oono guinovi ifico iminiyuuboro jiisee seemenebadi iminifotoobo. ⁵ Jaanoti bu cajaanicho seemeneque tamomofañodi agaayicimo uco gaayicihii.

Imitifaño Mahaquetejiruno Niicicu.

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ Jaanoti seeme jino uco imiyaavogomoco imitico omoonisuvaboco aivo imijiruno ajashutino guisibatyigabari icodaaheti uduujenimoro muuaifaño initusuno. ⁷ Jiiinjeminaadi imiticanii icano miyaminaaco imitifaño agaaniisuno. Jaano jilli fahiijivaro icajino. Jaarunofaño idaaucanii icajiiibo diibofenedi imiti asaabo.

⁸ Jaaneguiha dihuse, ditihai icano ico imitifaño agaaniisuhachiiji quiticiiibo sihi gañii. Imijiruno idi ditihaima, dihusema chahaabo fiivofaño idifotono. Jaanoti idi imitino dihusenema, ditihaiñoma icano diicaabo ifinjitino cijigaifaño agaaniicafotono. ⁹ Jaanoti bu oono dihaalliico imitifaño agaaniisuhachiiji toohaalliico buhudaruubo tehesino gañii.

* ^{17:20-21} Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaanoti jiyoomo ijimico idiiinero buhi maganiitihai mahaigamoro Moocanima mihiimaaneri, onoonoco.

Imijiruno ïdi sayïmaryo diicaabo fiivofaño ofoono. Jaanoti imijitiruno fahaallïcimaryo diicaabo ciijigaifaño agañïcafotono.*

Oveja imitaabovi Ohoovicino.

(Lc 15.3-7)

¹⁰ Tolliro bu jito seemeti saatohobaco mitïmejetasudino. Miïro jino amiïhaico neehi: Miïro oono diitoco ootomomo Moocaani toomominaa fahijivaro Guihirubi Moocaani niquejefaño iicaabo imefeeneri icahicahi. ¹¹ Miïro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saahi imitacumoco taajasuqui.†

¹² ¿Jinooco milli mehesicinihi amiïhai? Saafi joomi ciendimo ovejami iicamoti saafi imitaruva, ¿nacu fine saatoho noventa y nuevedimo aatyuvomoco tomañovi ejeevesuhiniïboro imitaaboco guinetejitirahi? ¹³ Jaaboco aatyimeebere janaanici aivo imo imo minifetejiruubo oono noventa y nuevedimo imitatimo janaanici. ¹⁴ Jaabadïro amiïhai Caani niquejefaño iicaabo‡ imogotïhi jitoti saseba imitanoco.

Jilli Miïno Nahaboco Meperdonano.

(Lc 12.3)

¹⁵ Jaanoti bu dinahabo ico imitino omoonihachijï diiboma iïro ijeevadi diimaabo diiboco gaajasu imitino omooninoco. Jaabo ico uguubuhachijï diiboco dimijïcarucuui. ¹⁶ Jaanoti ico uguubutihachijï sitati cuuhuva miimisiiciti. Jaamo miimisiici, saafi idiïmo onoono imino igaajacafetequi. ¹⁷ Jaamoco: Jii, onootihachijï Moocaani iijaminaaco diibogo. Jaamo onoonoco bu: Jii, onootihachijï oono Moocaanico imiyaavogotiïboco mihicanicibadi mehesicini, bu impuesto jaadusuminaafico mehesicinicibadi icano.

¹⁸ Miyantïro amiïhaico neehi jino jïinijehallivi mafatyusutino, bu tolliro niquejefaño fatyusurajitïhi. Jaanoti bu jïinijehallivi mafatyusuno niquejefaño fatyusucafeteji.

¹⁹ Tolliro bu jino amiïhaico neehi: Jino jïinijehallivi amiïhaiti miimisiici mehesamaaimisiro mihimogonohallivi Moocaanico midilluhachijï Guihirubi niquejefaño iicaabo aciji. ²⁰ Miïro miimisiici tamomofenedi igavomofeeneri bu uujoho icaji.

²¹ Jaaneguiiha Pedro ufuuboro Jesuco dilluui: Aivojïbo, tañahabo uco imitino omooninoco, ¿minoodifooa uujoho diiboco perdonahicaji, sahuse juugahuseti mifooci idiïno ticovovi? nooboro.

²² Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: Cha, toonoodifooa icatino. Janaanici setentadifooa sietedino.

Jeeçivominaafi Imuguutïhi Sifiico Eperdonauonoco.

²³ Jaamaño niqueje aivojï jeevahi oono saafi aivojïbo ijeeçivominaama idudicamaajeque iimibachubadi. ²⁴ Jaabo iimibachunoco jari ticovaubaaca diibojaa sivaumo saafiico ajashutino millones ticovovi edebeuboco. ²⁵ Jaabo diiboco ajaadujiruno achahauneguiiha ihaivojïbo tajïbauhi diiboco inaajequi paryi mogaima isemema, bu paryi inehajema icano toonoco ijaadujui. ²⁶ Jaaneguiiha ijeeçivominaafi ihaivojïboguiino ememuïvuuboro ihaivojïboco neehicauhi: Aivojïbo, uco didaasugo ico paryi faneeri jaaduji, nooboro. ²⁷ Jaaneguiiha ihaivojïbo diiboco ïdaasuguuboro idebeque perdonauhi. Jaaboro diiboco sinaayuuhi. ²⁸ Jaabo diibo ijeeçivominaafi ihiinuuboro ufuubo atymeteuhi saafi inahaboniminaafi diiboco miïdino edebeuboco. Jaaboco icodaaheti agaayicuboro sefano dusuucuboro: Goova daadu uco edebeneque, nooboro.

²⁹ Jaanegui inahaboniminaafi iguiino ememuïvuuboro diiboco nuuhi: Uco didaasugo ico paryi jaaduji, nooboro.

³⁰ Jaarunofaño diibo: Jii, nootiïbo ufuuboro diiboco cïvojafaño jïhacuuhi paryi diiboco ajaadutinohachuta. ³¹ Jaanoco saatoho aatyimeuno diitoco aivono ufuuneguiiha ufuumoro ihaivojïboco paryi jïbbugutuumo.

* 18:9 Jino jilli iiminocoro mooni, imitico deetavedino, eneejiruno. † 18:11 Sahaamefaño

toversiculoco ficuutïmo. ‡ 18:14 Moocaani

³² Jaaneguiiha ihaivojii bo diiboco ucuuhuvauboro nuuhi: Imiticani jeecevominaafi. Ico uujoho didebeque paryi perdonahinihi uco idilluuneguiiha. ³³ Jaabadiro bu iijoho dinahaboniminaafico didaasuguejirahi ico uujoho iicahinibadi, nooboro. ³⁴ Ihaivojii bo sihidi isifiratuuboro tajiibauhi diiboco civojafaño ificusuuboro ihaamisiqui paryi idebeque ajaadutinohachuta.

³⁵ Jilli nooboro Jesu imivusuuhi jibogoco: Jaabadi jilli Guihirubi niquejefaño iicaabo amiihaico mooniji amiihai nahaboco amiihai jeebii maryo meperdonatihachijji, nooboro.

19

Jesu Jii beguehi Gaigooco Mejeevesunoditi.

(Mr 10.1-12; Lc 12.18; tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

¹ Jilli Jesu unuunobuunati fuubo Galilea jiiinjetei. Jaabo ifutuuhi Judea jiiinjeyi, Jordan teehiti baagovi iicajiiinjeyi. ² Jaabo dojcuti sihidi miyaminaa fuuhi. Jahigo iguihuvaumoco buheesuubo.

³ Jaanaaca saatoho fariseomioto asaumoro diiboco dilluui iifurumo iimitinofaño diiboco igaiisiqui: ¿Nacu fine tajiibabadi imijiruno miino taabaco jilli siinohalliti mejeevesuno? noomoro.

⁴ Jaaneguiiha diibo iimusuuhi: ¿Nacu amiihai Caatinihaamefaño onoonoco memeechicatih? Miiro iticoni miyaminaafico ifiivusuubo fiivusuuhi gaifiico, bu gaigooco icano. ⁵ Jaaboro nuubo: Jilliti gaifi caanico, seejico icano jeevesuji mogaima iminifetequi. Jaamisi saafiabadiro minifutucuji, nooboro. ⁶ Jaamaño miimisiici icacutino saafi ifibadiro icacuumisi. Jilli icamaño miyaminaa dugaacucujitih Moocaani agataacucunoco, nooboro.

⁷ Jaaneguiiha diiboco dilluumo: ¿Milliti janabuu Moise tajiibauhi miino taabaco jeevesuhaameque mahacimoro diigoco mejeevesuqui? noomoro.

⁸ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Eti bu mucuhufojeebii maño Moise tajiibauhi amiihai taabami jeevesuco. Jaanoti iticoni tolli icautino. ⁹ Jaanoti jino uujoho amiihaico neehi: Mogaico sifiima icatigoco ejeevesuuboro sifigooco iicibo ajeva imitico icih. Jaabadiro bu sifi ejeevesugoo ataabavaabo ajeva imitico icih, nooboro.

¹⁰ Jaaneguiiha ijiibogominaa diiboco nuuhi: Jaanegui tolli icamaño, ¿collihica bu mataabavajirahi?

¹¹ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Famooro jinooco gaajajitirahi. Idiimoro jaaty Moocaani agaajasumo gaajajirahi. ¹² Miiro saatoho ifiivunotiro caanimi oovicicubadi taabavajitii bo unuubadi icanicih. Jaanoti saatoho iguiracuneguiiharo tolli oovicinich. Jaanoti saatoho jilli taabavatimo icanicih niqueje aivojiguiinodi. Jaamaño jinooco agaayicigomo jaafa gaayicih, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Jaanaaca Jesujaa seemeque siivaumo diitohallivi ihuseque ificuuboro Moocaanima iimaaqi. Jaarunofaño ijiibogominaa iibahicauhi iseemeque diibojaa isivamoco.

¹⁴ Jaarunofaño Jesu nuuhi: Jaafa seeme tajaa saahi fine mihiibano. Miiro niqueje aivoji seemebadi iicamono, ¹⁵ nooboro toseehejehallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaadi toonoti sihigovi fuubo.

Sihidi Iniihiamima Icaabo Jesuma Iimaahi.

(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Jaanaaca saafi sicafehi Jesuco emecituuboro diiboco nuuhi: Idiimiibo jiiibogominaafi, ¿cono iiminoco moonijirahi uujoho ifinijitino fiivoma icaqi? nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Collih uco idiimiibo neehi? Chahamo imimo idiiboro Moocaani imiibo. Jaanoti ifinijitino fiivofaño ofoonoco idiimogohachijji tajiiba onobadi diica, nooboro.

¹⁸ Jaaneguiiha sicafehi diiboco nuuhi: ¿Milli nacu noono? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Gaicaudino, ajevaco moonidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoooco dïibeguedino, ¹⁹ diicaanico, diiseejico icano bocigo, sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, nooboro.

²⁰ Jaaneguiiha isicafefi nuuhi: Seemenetiro uujoho paryi tonehejeque imino moonihicahi. ¿Cono fine siino tahime icahi? nooboro. ²¹ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Aivo idiiminoco idiimogohachiji, foobo paryi dinehejeque naajeebe iidaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefañi sihidi inihibamivaji. Jaaboro sihidi inihibamima iicaumaño.

²² Jilli unuunoco isicafefi uguubuuboro iidaasuvuuboro fuuhi sihidi inihibamima iicaumaño.

²³ Jaanehuiiha Jesu ijiibogominaaco nuuhi: Miyantiro amihaico neehi, aivo sihidi jeevano sihidi inihibamima iicamo niqueje aivojifaño ofoono. ²⁴ Siino bu jino neehi: Tihino aivo camello jaanutupajeri afatyono. Jaano janaanici aivo sitihii sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofoono, nooboro.

²⁵ Jaanoco ijiibogominaa uguubuumoro sihidi eetyeuihi. Jaamoro noocasiuhi: ¿Jana cajaatyo fine taajajirahi? noomoro.

²⁶ Jaaneguiiha Jesu diitoco emeeçiboro nuuhi: Miyaminaa toonoco moonijitirahi. Iidiiboro naha Moocaani paryi fanoovaaco moonijirahi, nooboro.

²⁷ Jaaneguiiha Pedro diiboco nuuhi: Aivojiibo, miïro paryi miïhai monehejeque mejeevesuhinimoro didojicuti masaahi. ¿Jaano jaada nacu jinehejema mihicaji? nooboro.

²⁸ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuihi: Miyantiro amihaico neehi ufucu paryi fanoova bohonoti eheetavocafotoodi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tahimi aivoji icagahallivi acasiivoodi, bu amiïhai tadyojicuti masaamo aivoji icaganohallivi macasicamaaji, paryi Israel cuumiminaaco mudugaacui. ²⁹ Jaamo paryi tahalliti inehhejeque ejeevesumo iijanoco, inahabomico, inagomico, caanimico, seejimico, mogaimico, isemeque, bu ijiinijenehejeque icano ejeevesumo toono jaada sihidi janaanici gaayicijimo, tolliro bu ifinijitino fiivoco gaayicijimo icano. ³⁰ Jaanoti jisumi oono ajashutino sihidi ejevamo iicarumo ufucu guinovi minifeteji. Jaanoti jisumi guinovi iicarumo tusumi sihidi ejevamoti minifeteji.*

20

Dudicamaajeminaavi Oovicino.

¹ Miïro niqueje aivoji jilli jeevahi oono fagui abajaabo omooninicibadi. Miïro ibasutaaco ihicisuqui fucuro fuubo dudicamaajeminaaco icituubo. ² Jaaboro diitoco nuuhi: Safucuo jaadadino amihaico jaaduji, nooboro diitoco ifaguifaño galluubo idudicamaaiqui. ³ Jaanobuunati siino fuubo baagotirehiica icaaberi. Jaabo atyimeuhi saathoco ticovono goohasiri iicamoco. ⁴ Jaamoco nuubo: Amiïhai tolliro tafaguifaño tabasutaaco mihicito. Imino amihaico jaaduji, nooboro. Jaaneguiiha diito fuuhi. ⁵ Jaanobuunati bu siino diibo fuuhi gadiciba. Jaadi bu siino fuubo imohonohalliti icacuuberi. Jaabo bu tolliro mooniuihi. ⁶ Jaanobuunati bu siino fuubo imohonofenedi icacuuberi. Jaabo atyimeuhi saathoco ticovono iicamoco. Jaamoco nuubo: ¿Collihii amiïhai jinoovi ticovono dudicamaaitimo mihicahi? nooboro. ⁷ Jaaneguiiha diiboco nuumo: ¿Eti bu miïjoho miïhaico atajibatineguiiha? noomoro. Jaaneguiiha diitoco nuubo: Amiïhai bu tolliro tafaguifaño mududicamaaito, nooboro.* ⁸ Jaanaa mihijicuudi diibo nuuhi dudicamaajeminaa aivojiiboco: Paryi famoocoro coova. Jaaboro diitoco daadu, oono dojicuti asaamoti ticoni. Jaaboro iticoni asaahinimovi dalli baani, nooboro. ⁹ Jaaneguiiha ticoniubo imohonofeeneti iicaaberi ufuumoti. Jaamo iticovoocivi gaayiciuhi safucuo jaadadinoco. ¹⁰ Jaanobuunati jaaduubo imegavi ufuumoco. Jaamo esamaaiuhi: Miïhai fine janaanici magaaayiciji, noomoro. Jaarumo iticovoocivi gaayiciuhi safucuo jaadadinoco.

* 19:30 Griego ijiri noono: jisumi oono ajashutino imegavi iicamo ufucu dojicuvu minifeteji. Jaanoti jisumi dojicuvu iicamo tusumi imegavi icaji. * 20:7 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Amihaico imino jaaduji, onoonoco.

¹¹ Jaanoco agaayiciumoro iimaafivumo toono abajaabediti: ¹² Jito dojicuti agaseme sano nihiba oovoro dudicamaaihi. Jaarumoco miihai ticovoviro daaduhi, miihai sihidi mududicamaaimoro sihidi aiguuicutaco majaabicimo ticovoviro, noomoro. ¹³ Jaarunaa abajaabo saafiico iimusuuhi: Fañi, ico uujoho imitino moonitihi. Miiro ijoho safucuo jaadadineri uuma dudicamaaihvahi. ¹⁴ Jaaneguiiha jino dijaadaco diicibo fuucu. Jaanoti bu uujoho imeguehi jino dojicuti asaaboco bu tonoodinoro ajaadunoco. ¹⁵ ¿Nacu uujoho iimogobadi moonijitirahi tañihibamico? ¿Nacu ijoho diimogotihii uujoho iimihuseneque? nooboro. ¹⁶ Jaabadireji jisumi oono guinovi iicarumo ufucu sihidi ejeevamoti minifeteji. Jaanoti bu sihidi ejeevamo jisumi iicarumo ufucu guinovi minifeteji.†

Siino Bu Jesu Igujevejinoco Jiibeguehi.

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Jaanaaca Jesu Jerusale jiibairi ufuuhigo ijibogominaa docedimo iicamoco ijeevadi asatyuuboro nuuhi: ¹⁸ Amiihairyo magajacuhi jino Jerusale cuumijaago mofoonoco. Jahigo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo acicafeteji sacerdotemi aivojito usefaño, bu caatiniminaa usefaño icano. Jaamo uco gujevefaño ficuji. ¹⁹ Jaamoro siicumiotoco acijimo uco idejecuqui, bu ihaamiqui icano. Jaamoro imohovi tetecujimo icano. Jaaruubo mifucuci, safucuo idinoti gujevefañoti siino buheeteji, nooboro.

Jacobo, Jua Icamisi Seeji Idilluuno.

(Mr 10.35-45)

²⁰ Jaanaaca Jesu jaago saaugo Jacobo, Jua icamisi Zebedeo seemenetisi seeji. Jaago illimisima asaaguro Jesuguiino memuihovauhi siinoco diiboco idilluqui.

²¹ Jaaneguiiha diibo nuuhi: ¿Jinejeque dimeguehi? nooboro.

Jaaneguiiha diigo nuuhi: Tajiba dihaivojifaño jitisi taseemenetisi dihufocovi acasiivequi, saafi dimiyanaagonovi, bu saafi dinaninaagonovi icano.

²² Jaarunaa Jesu diitisico iimusuuhi: Amiisi magajatihii midillunoco. ¿Nacu amiisi uujoho idasuno iicajibadi mihicajirahi? nooboro.‡

Jaaneguiiha diitisi: Jiihi, nuuhi.

²³ Jaaneguiiha diibo nuuhi: Jiihi, miyaano amiisi jino idaasunofañodi mafatyeeji. § Jaanoti naha oono tamiyanaagonovi, tañaninaagonovi icano macasiivejinoco, ¿milli bu acijirahi? Jaatyo idimocoro Guihirubi aciji diiteguiiharo ificuhicanoco, nooboro.

²⁴ Jaanoco sajiibogominaa uguubuumoro diitisijaago sifiiratuumo.

²⁵ Jaaneguiiha Jesu diitoco ocoovuboro nuuhi: Amiihairyo magajacuhi jinijeminaa aivojito iytoco sefano atajibanicinoco, bu tolliro saatoho obocifimo miyaminaaco idasugotimo moonifihii. ²⁶ Jaanoti amiihai tolli mihicajitihii. Jilliro ivi amiihai miyaavogominaafeenevi sihidi ejeevaobabadi diicaqui, jilli saatoho diitoti jeevomininaafibadi miminifoto. ²⁷ Jaanoti bu amiihaifeenevi imiyaabo iicagooobo saatoho jijvonoti iicaqui.

²⁸ Miiro jino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo uco ijeeceivequi sautihii. Jilli uujoho jeeceivevoboro saauhi tafiico aaciqui ajashutimohallivi diitoco taajasuqui, nooboro.

Jesu Buheesuhi Miimisiici Aatyimetimisico.

(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Jaamo Jerico cuumiti iinuumaaca sihidi miyaminaa Jesu dojicuti fuuhi. ³⁰ Jaanaa jiibajiniri miimisiici ihaallino iifuvusuutimisi giciniuhi. Jaamisi Jesu toonodi ufuunoco uguubuumisiro sefano coovadiivuumisi: Aivojiibo, David Iyaachi, misico didaasugo, noomisiro.

³¹ Jaaneguiiha miyaminaa diitisico iibauhi illiivequi. Jaarunofaño janaaniviro sefano coovadiivuumisi: Aivojiibo, David Iyaachi, misico didaasugo, noomisiro.

† 20:16 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Miiro guiramo cuhuvacafeteji. Jaarunofaño miidimoro nanicafeteji, onoonoco. ‡ 20:22 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Bu tolliro uujoho initicafetejifaihuri miniticafetejirahi, onoonoco. § 20:23 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Bu tolliro uujoho initicafetejifaihuri miniticafetejirahi, onoonoco.

³² Jaanegui Jesu ujulleveuboro diitisico ucuuhuvauboro nuuhi: ¿Milli amiisico omooninoco mihimeguehi? nooboro.

³³ Jaaneguiiha nuumisi: Aivojiiho mahatyimeneque mihimeguehi, noomisiro.

³⁴ Jaaneguiiha Jesu diitisico idasuguuboro ihaalliinoco dudiiciuhi. Jaasumiro aatyimeumisiro Jesu dojicuti fuuhi.

21

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹ Jaamo ifuutuuihi Olivohono iicagajiguiino iicacuumi Betfaje cuumivi Jerusale cuumi fiitino. Jaamañoti Jesu galluuihi miimisiici ijiihogominaatisico jilli nooboro: ²Juucuumijaago mofoo. Jaacuumivi mahatyimeji burra duujecinigo iseemenema icagoco. Jaagoco misinaayumisiro uudi misiva. ³ Jaanoti cajaatyohacho amiisico: ¿Milli? onohachaiiji, Mohaivojiiho eneeneguiiha goovajino uhuumisuno monoo, nooboro.

⁴ Jilli icauno johono Moocaani iimaaminaafi acaatiniuno imiyaavequi:

⁵ Sion cuumico jilli monoo: Meeci oono dihaivojiiho dijaa saahi, oono siicujeebiiba icaabo, burrahalliri giciniho, burrogayihalliri fiiseta, burro seemenehalliri, nooboro.

⁶ Jaaneguiiha ijiihogominaatisi ufuumisiro Jesu unuubadipi mooniuihi. ⁷ Jaamisi iburraco sivauhi iseemenema. Jaagohallivi igaachehunoco ificumoro Jesuco casiuhacuuihi. ⁸ Jaanaa sihidi miyaminaa iicaumo igaachehuneri jiihaico jeebuuhi. Jaanoti saatoho jaaneri jiihaico jeebuuhicauhi. ⁹ Jaanaa imegavi ufuumo, bu dojicuti asaumo icano ticovauhi asaagomo: ¡Aivojiiho David Iyaachico mihimo! ¡Imicani Mohaivojiiho memeri asaabo! ¡Moocaanico mihimo! noomoro.

¹⁰ Jaanaa Jesu Jerusale cuumifaño ifutuudi paryi tuucuumi miyaminaa ñaavuuhi. Jaamoro dillucasihicaumo: ¿Miiijoho fine ajaani? noomoro.

¹¹ Jaaneguiiha neehicaumo: Jesu Moocaani iimaaminaafi Galilea jiinije cuumi, Nazare cuumioobo, noomoro.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Jaadi Jesu Moocaani templojafaño jicafutuuihi. Jaabo paryi toojafaño naajeteque eheetavuumoco isivi inusuubo. Miyaminaa nihibamico ubuunanihicaumo mesanoco gavaracuubo, bu nimiihumico anaajehicaumo icaganoco gavaracuubo. ¹³ Jaaboro diitoco nuubo: Miiro Caatinihaamefaño noono: Taaja Moocaanima iimaajareji, noonoro. Jaarujaco amiihai nanivaminaa iijatiro miminiyuihi.

¹⁴ Jaajafaño diibojaa saumo aatyimetimeheje, iigotimeheje icano. Jaamoco buheesubo. ¹⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo sihidi ejeevanoco Jesu omoonihicaunoco aatyimeumoro, bu templojafaño seeme coovadiinamaaiuhi: ¡Aivojiiho David Iyaachico mihimo! noomoro asahaguehicaunoco icano aatyimeumoro sihidi sifiiratuuihi. ¹⁶ Jaamoro Jesuco nuuhi: ¿Naa guubuuihi jito jilli onoonoco? noomoro.

Jaanegui Jesu iimusuuhi: Jiihi, guubuuihi. ¿Nacu amiihai Caatinihaamefaño toonoti olii onoonoco memecitiihi? Miiro jilli noono: ijijoho deetavehi seeme, bu mifañooco aaduseheje imino cahacisu masico imasivaqui, noonoro.

¹⁷ Jilli nooboro diitoco ejeevesuuboro tuucuumiti fuubo Betania cuumijaago. Jaacuumivi cigaubo.

Jesu Higuera Onoohoco Fajjahi Inooatama Achahaneguiiha.

(Mr 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Jaano fucuro Jesu tuucuumijaago siino uhuumiuboco ajeba aivuuhi. ¹⁹ Jaabo atyimeuhi higuerahoco jiihaijiniri icahoco. Jaahoco meeciturubaaca inooatama chahauho jilli boti aameneru. Jaaneguiiha Jesu toohoco nuuhi: Ufucuro siino noovacujitiihi, nooboro.

Jaasumiro tooho chuumucuuhi. ²⁰ Jaanoco aatyimeumoro ijibogominaa sihidi jabafiitu-
uhi. Jaamoro diiboco dilluumo: ¿Milli jaaho tooho goovacani cheemehi? noomoro.

²¹ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyantiro amihaico neehi, miyaano miyaavo-
goma mihicamoro: ¿Nacaha miyaano? nootimo mihicahachijji jino uujoho higuera-
ahoco omoonibadi momooniji. Tolliro bu jiibaico meneejirahi: Jinooti eedeenerene
muuaifaño difoo, munuuruva feejiruno. ²² Jaabadiro bu paryiicino Moocaanico midil-
lunoco mimiyaavogohachijji magaayiciji.

Jesu Mitya Iiji.

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Jaadi Jesu templojafaño ufuuboro jibeguehicaunaaca diibojaago saaumo sacerdotemi
avojito, judiomi quillahuto icano. Jaamoro diiboco dilluumo: ¿Jineje mityari ijoho jilli
moonihicahi? ¿Mijoho ico tomityaco acihi? noomoro.

²⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuhi: Uujoho bu amihaico tolliro diluji. Jaanoco uco
mihimusuhachijji amihaico neeji comityari jilli omoonihicanoco. ²⁵ ¿Mijoho nacu Juaco
galluuihiniti? ¿Moocaani, nacu miyaminaa? nooboro.

Jaaneguiiha sanomiro iimaacasiumo: Moocaani galluuih, munuuruva, mihaico:
¿Collihi janabuu mimiyaavogotih? neejiruubo. ²⁶ Jaanoti bu: Miyaminaa, munuuruva,
mihaico miyaminaa moonijirahi. Miho paryi miyaminaa miyaaveguehi Jua Moocaani
iimaaminaafi iicaunoco, noomoro.

²⁷ Jaamaño Jesuco: Magaajatih, nuumo.

Jaaneguiiha diitoco nuubo: Ji, jaaneguiiha bu uujoho amihaico neejitih jineje mityari
jilli omooninoco, nooboro.

Saafi Seemenemisi Miimisiici Icamisivi Ohoovicino.

²⁸ Jaadi Jesu nuuhi: ¿Naa amihaidi jino milli? Saafi seemenetisi miimisiici icauhi.
Jaamisiti saafiico caani nuuhi: Guihi, tabaacuco diicito, nooboro. ²⁹ Jaarunaa illi iimusuhi:
Chahano, imogotih, nooboro. Jaaruubo eesamaaiuboro fuuhi icituubo. ³⁰ Jaaneguiiha bu
caani saafi illijaago ufuuboro tolliro bu nuuhi. Jaanegui diibo iimusuhi: Jii, feeji, nooboro.
Jaaruubo fuutih. ³¹ Jaaneguiiha amihaidi, ¿cajaani fine caani iimogonoco eetavuuh?
nooboro.

Jaaneguiiha diito nuuhi: Iticoni unuubo, noomoro.

Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyantiro amihaico neehi, impuesto jaadusuminaa,
bu ajeva gaigoomi icamo Moocaani avojifaño jicamaajji amihai imegaviro. ³² Miho
Jua Nitiminaafi: Jilli imino mihica, nooboro amihaico jibogovaubo. Jaaruuboco
mimiyaavuguutih. Jaanoti naha impuesto jaadusuminaa, bu ajeva gaigoomi
icamo diiboco miyaavuguuhi. Jaanoco amihai mahatyimecurumo amihai imitico
mejevesumoro mimiyaavuguutih, nooboro.

Iimitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Jino bu sibogoco muguubu: Fagui abajaabo sihidi baacuco abasuuborohallidi cuhufono
meegueuhi, bu jaaboro imahamitahojico eetavuubo, bu torrehacico eetavuubo tohaciti
toonoco iteemequi.

Jaaboro tofaguico dudicamaajeminaaco ificuuboro sihi fuubo. ³⁴ Jaadi toono onoovauno
anaamucuudi iicojiminaaco diitojaa galluubo imañoco diibojaago igalluquui. ³⁵ Jaarumoco
tofagui dudicamaajeminaa diitoco agaayicumoro saafiico aamiumo. Jaanoti saafiico
gaicaaumo, bu saafiico guisiri aamiumo icano. ³⁶ Jaaneguiiha ihabajaabo siino gal-
luuhi guiraano itoomominaaco. Jaarumoco idudicamaajeminaa diitoco iticoniomoco
omooniubadiro mooniuh.

³⁷ Jaanoma iicaubo illico galluubo: Fine achico bocigujimo, nooboro. ³⁸ Jaaruuboco
aatyimeumoro idudicamaajeminaa noocasiuhi: Jaani paryi ibusumijeque agaayicijiiho.
Masii magaicaaqui. Jaamoro paryi jinoma mihicaqui, noomoro ³⁹ diiboco agaayicumoro

tofaguiti buhigovi asatyumoro gaicaaumo, ⁴⁰ nooboro. Unuudi Jesu diitoco dilluui: Fine jaadi tofagui abajaabo asaadi, ¿milli fine diitoco moonijjiibo? nooboro.

⁴¹ Jaaneguiiha nuumo: Eti bu diitoco agaisiraiciboro sitaaco tofaguifaño ficujiibo ibasuta noovaco onoovano ticovovi diiboco imañoico ihacihicaqui, noomoro.

⁴² Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu amiñhai jilli Caatinihaamefaño onoonoco memeechicatihí? Miíro jilli noono:

Guisiri iijanoco eetavonicimo imiguisibaco itihisumoro gaññhi. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobaco dojucuviro icihi toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo. Jinooco Aivojjiibo eetavehi. Jaano miñhaidi aivo sihidi jeevahi, noono Caatinihaamefaño.

⁴³ Jaaneguiiha jino amiñhaico neehi: Amiñhaiditi Moocaani ihaivojico dumiñicijjiibo. Jaaboro sitaaco acijjiibo diibedi imino iicamoco. ⁴⁴ Jaanoti bu oono guisiba onobatí neehi: Cajaatyohacho tobahallivi aacotomo gafaryunamaaji. Jaanoti toba cajaatyohallivihacho aacotomoco quicheyñicijjiiba, nooboro. * Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu omoonijjinoco.

⁴⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo Jesu oovicinoco uguubuumoro gaajaciumo diitediti tolli unuunoco. ⁴⁶ Jaamoro diiboco gaayicujirumo. Jaarumo miyaminaaco iguiuhi Jesu Moocaani iimaaminaafi iicaunoco imino agaajaumaño.

22

Taabava Jiibaimovi Ohoovicino.

¹ Jaadi bu Jesu siino ticovauhi siinovi ooviciboro diitoco ijñibogoobo jilli nooboro: ² Niqueje aivoji jeevahi oono aivojjiibo illi taabava jiibaimoco eheetavuubobadi. ³ Jaabo ijecivominaaco galluubo imogaibico aacicumoco ihicitequi. Jaarunofaño diito imuguutihí asaanoco. ⁴ Jaaneguiiha bu siino saafiico galluubo jilli nooboro: Nooto diitoco machuta paryi eetavocinicuui. Tañiivimico gaisiraicisucuui, bu saatoho idiiribasuhicamehejeque icano. Jaano paryi imibaicinicuui ijñibaiminivacuui, nooboro. ⁵ Jaarunoco diito ihmuhuminaa: Jii, nuutihí. Jilli ro sihigueheje foocinumo, saafi ifaguinojaago. Jaanoti saafi inaajetejaago fuuhi. ⁶ Jaanoti sanodimo ihaivojjiibo jeecevominaaco agaayiciumoro ahaamumoro gaicaaui. ⁷ Jaaneri ihaivojjiibo sihidiro isifiratuuboro isoldaomico galluui diito gaicaauminaaco agaisiraicimoro tuucuumije iijanoco ijigasui. ⁸ Jaadi ijecivominaaco nuubo: Paryi jino imibaicinicuuno mijñibaiminiqui. Jaarunofaño jaatyo imuhuminaa imitimaño saatihí. ⁹ Jaaneguiiha cuumifeenedi imiya jñhaiñeri mofoo mahatyimemeque jñibogomoro jñibaimovi isaqui, nooboro. ¹⁰ Jaaneguiiha ijecivominaa miya jñhaiñeri ufuumo igaiyñicuihi paryi aatyimeudimoco imihusemehejeque, imitimehejeque icano. Jaaneri tooja sihidi gahafuui.

¹¹ Jaadi ihaivojjiibo fuuhi ijñibaimoco emeecituubo. Jaabo atyimeuhi saafiico, jaaruubo jñibaimo gaachehuco iimogotiiboro jicafututiiboco. ¹² Jaaboro diiboco nuubo: Fañi, ¿milli jaabo juuga saahi jñibaimo gaachehufañi jicafototiibo? nooboro. Jaarunaa diibo iimusutihí. ¹³ Jaaneguiiha ihaivojjiibo ijñicavominaaco nuuhi: Ajanico magayicimoro misisi itihaiñoco, ihuseneque icano. Jaamoro buhigo icivohigo magaññi. Tahigo ataajihigo, igaiñooco ojisujihigo icano. ¹⁴ Miíro sihidi cuuhuvacafetejimo. Jaarumoti miidimoro icicafeteji, nooboro.

Impuestoditi Ihiimaano.

(Mr 12.13-17; Lc 20.20-25)

¹⁵ Jaanoma iicamo fariseomi ufuumoro iimaacasiuhi diibohallivi diiboco ifurumo imitino inuusui. ¹⁶ Jaamoro diitoototi saatohoco galluumo, sano Herodeotoma. Jaamo ufuumoro Jesuco nuuhi: Jñibogominaafi, miñhai magaajahi ijñjoho miyaanoco eneehifinoco, bu tolliro miyanotiro ijñjoho Moocaanjiaa ofoono jññhaico diibeguehicaahi miyaminaa

* 21:44 Sahaamefaño toversiculoco ficuutihimo.

ihiiimaanoco jeecivotiiboro. Miyaminaaco jilli jeebiibatiro, onootatimaño. ¹⁷ Jaaneguiiha jinooti miilhaico dinoo: ¿Naa ñidi imino romanomi aivojiiiboco impuestoco majaaduno? ¿Nacu milli? noomoro.

¹⁸ Jaarunofaño Jesu diito imitino eesamaaiumoro unuunoco agaajacuuboro nuuhi: ¡Bañiiraminaa mihicamo! ¿Colihii uco imitinofoño magañiisujirahi? ¹⁹ Eneecata toono impuestoco majaaduhicajeque uco mihihusu, nooboro.

Jaaneguiiha sivaumo safucuo jaada ticovovi ijaada iicajeque. ²⁰ Jaajeque emeeciuboro Jesu diitoco dilluuhi: ¿Miijoho ime nacu jihime, bu jino imomo icano? nooboro.

²¹ Jaanegui nuumo: Romanomi aivojiiibo ime, noomoro.

Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Diiboco mahaci diibono iicanoco. Jaanoti Moocaanico mahaci Moocaanino iicanoco, nooboro.

²² Jaanoco diito uguubuumoro sihidi eetyeuihi. Jaamoro diiboco ejevesuumoro fuumo.

Siino Mubuheetejinti Idilluno.

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Tufucuro bu saatoho saduceomioto fuuhi Jesuco emeecituumo. Jaamo saduceomi uchuumucuumo siino mubuheetejino chahaji, noonicihi. Jaamaño Jesuco jilli nuumo:

²⁴ Jiibogominaafi, Moise tajiibauhi: Saafi ataabavaabo seemevatiiboro ochoomohachijji, inahabo ifibaijigoco iicuboro diigoma iseemevaqui inahabobuuna, nooboro. ²⁵ Jaabadi mihaifeenevi iicaumo sahinooto sahuse juugahuseti miimisiici idino iicaumo. Jaamoti iticonioobo ataabavaubo seemevatiiboro guijeveuihi. Jaaneguiiha inahabo ifibaijigoco iciuhi. ²⁶ Jaabo bu tolliro icauhi. Jaano allivioobo bu diigoco iicuboro tolliro icauhi. Jaabadiro paryi famooro saafigomaryo imivocafutuhi. ²⁷ Jaanobuunati bu diigo tolliro guijeveuihi. ²⁸ Jaamo guijevefañoti siino ubuheetedi, ¿cajaani taabaji? fine, paryi diito diigoco ataabavacuumaño, noomoro.

²⁹ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuuhi: Amiihai aivo magaaatihii Caatinihaame onoonoco magaaatihii, bu Moocaani mityaco magaaatihii icano. ³⁰ Miïro iguijevecuumo siino ubuheetedi taabavacujitimo, bu iseemeque tajenicijitimo icano. Jilli Moocaani toomominaa niquejefaño iicamobadiro jeevacujimo. ³¹ Jaanoti oono uchuumucuumo siino ubuheetejinti neehi: ¿Nacu amiihai memecitihii Caatinihaamefaño Moocaani amiihaico onoonoco? Miïro jilli noobo: ³² Uujoho Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojiiibo, nooboro. Jaabo Moocaani uchuumucuumo Aivojiiibo icatino, ubuheeme Aivojiiiboro, nooboro.

³³ Jilli unuunoco miyaminaa uguubuumoro sihidiro jabafituuhi ijiiibegueri.

Ibocima Icano Tajiiba.

(Mr 12.28-34)

³⁴ Jaabo Jesu saduceomico illiinociunoco fariseomi uguubuumoro igaivuuihi. ³⁵ Jaamoti saafi Caatiniminaafi iicaubo Jesuco ifuruubo inisuubo dilluuhi: ³⁶ Jiibogominaafi, ¿cono aivo tajiibatati aivo obocino? nooboro.

³⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Dihaiivojiiibo Moocaanico gaiji paryi dijeebiimaryo, paryi difimaryo, bu paryi dihesamaajemaryo icano, noonoro. ³⁸ Jino aivo ibocima icano tajiiba, aivo imiyaano. ³⁹ Jaano alliviono bu aivo tobadiro jeevahi. Jano jilli neehi: Sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, noonoro. ⁴⁰ Jinoocivi Moise tajiiba tanoocinihi, bu Moocaani iimaaminaa jiibogo tanoocinihi icano, nooboro.

¿Miijoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

⁴¹ Jaamo ifariseomi tooneriro iicaumoco ⁴² Jesu dilluuhi: ¿Milli amiihai mehesicinihi Cristoditi? ¿Miijoho iyaachi fine? nooboro.

Jaanegui nuumo: David iyaachi, noomoro.

⁴³ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaabo bu milli David icaruubo Moocaani Gaijafeneedi iimaaubo: Tahaiivojiiibo, nuuhi? Miïro bu nuubo:

⁴⁴ Mohaiivojiiibo Moocaani nuuhi Tahaiivojiiibo Cristoco: Tamiyanaagonovi casiivo ditihaiguiino diminaaco uujoho ificuunohachuta, nooboro.

⁴⁵ ¿Jaabo bu milliti Cristo David iyaachi iicajirahi, David iicarubohacho diiboco: Aivojiiibo, unuuno? nooboro.

⁴⁶ Jaarunaa diiboco miihaiñooba ajashuno iimusutihi. Toonotiro ivi miihaiñooba diiboco ajashuno dillucutihi.

23

Jesu Fariseomi, Bu Caatiniminaa Icamo Imitico Neehi.

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

¹ Jaaboro Jesu iijibogominaaco, bu miyaminaaco icano nuuhi: ² Ono fariseomi, caatiniminaa icamo: Moise tajiibaco magaaasuhicano mityama mihicahi, noomoro esicinihicahi. ³ Jaaneguiiha amiikai diito onoonoco: Jii, meneehica. Jaamoro diito onoonoco paryi momoonihica. Jaarumo iicabadi mihicadino. Diito: Imino mihica, nuurumo imitino icahicahi. ⁴ Miuro sihidi jeevanoco miyaminaahallivi ficuhicamo miyaminaa imooniqui. Jaarumo diitoco ajashunogayi amusuhicatimo. ⁵ Jilli miyaminaa ihatyimequiro fanoovaaco moonihicamo. Miuro imeguehicamo ihimecunohallidi, bu ihusequejehallidi icano satyehicamo gaachehubaryunohallivi tajiiba onoonoco acaatininehejeque, bu gaachehunoco jicamaaihicamo fanoovano janaanacivi ifallahino acaamovonoonoco. ⁶ Jaamoro bu imeguehicamo jibaimonofaño aivo iimimañejeri iicanoco, bu sinagoga-janofaño imiya icaganofaño igicininoco icano. ⁷ Bu tolliro cuuminofaño diitoco miyaminaa aivo bocigomoro idillunoco imeguehicamo, bu diitoco: Gaajaminaa, onoonoco imeguehicamo icano.

⁸ Jaanoti ivi amiikai mihimeguedino amiikaico miyaminaa: Gaajaminaa, onoonoco. Miuro saminaaro amiikai idiiboro amiikai gaajaminaafi Cristo. ⁹ Bu jiiinjehallivi miihaiñoobaco: Caani, meneedino, idiiboro amiikai Caani niqejefaño iicaabo. ¹⁰ Bu mihimeguedino amiikaico saatoho: Aivojiiibo, onoonoco. Miuro idiiboro amiikai Aivojiiibo Cristo. ¹¹ Sitaaco ejeecivoobo amiikaifeenevi diibo aivo sihidi ejeevaabo. ¹² Miuro: Uujoho sihidi jeevahi, onoo guinoncafeteji. Jaanoti: Sihidi jeevatihii, onoo sihidi jeevano miniyucafeteji.

¹³ Jaanoti idasucani amiikai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji. Bañifiraminaa mihicamo. Miuro amiikai niqeje guhugaco kuhufono mafabaacuhicahi sita tahi jicafototimo iicaqui. Bu amiikai mijicafetehicatihii, bu ijicafetejirumoco mijicafutusuhicatihii icano.

¹⁴ Idaasucani amiikai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji. Bañifiraminaa mihicamo. Miuro gaigoomi fibaijito iicamo ijanooco mudumitihicicahi. Jaamoro jilli ifurumo Moocaanima gueneene mihiimaahicahi. Jaamaño amiikai aivo guiraano ma-haamicafeteji.*

¹⁵ Idaasucani amiikai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji, bañifiraminaa mihicamo. Amiikai jiiinjeneri, muuaiñeri icano tehesino mihiguehicahi saatohoco mihicimoro amiikai iijico mijibeguequi. Jaamoco mahatyimesumi aivo diitoco amiikai imiti janaanacivi meheetavehicahi cijigaifaño ifeequi.

¹⁶ Idaasucani amiikai mihicaji agaajatino jibogominaa, aatyimetimo siigominaabadi mihicamo meneehicahi: Saatoho temploja momofañodi: Aivo miyaano, onoono, toono sihidi jeevatihii. Jaanoti naha toojaa orofañodi: Aivo miyaano, onoono, toono naha aivo sihidi jeevahi, meneehicahi. ¹⁷ Gaajaticanimo, amiikai aalliinoma machahamobadi mihicamo. ¿Cono nacu aivo imiyaano, oro, nacu itemploja ihoroco Moocaanidi iimibachuno?

¹⁸ Tolliro bu meneehicahi: Saatoho jeevovicicifañodi: Aivo miyaano, onoono sihidi jeevatihii. Jaanoti naha tojicicifaño iicano ijeevovicifañodi: Aivo miyaano, onoono toono naha sihidi jeevahi, meneehicahi. ¹⁹ Gaajaticanimo, amiikai aatyimetimobadi mihicamo tolli meneehicahi. ¿Cono nacu aivo imiyaano ijeevivo, nacu ifajicici ijeevivo Moocaanidi iimibachuno? ²⁰ Miuro tojicicifañodi: Miyaano, onoo, bu tojicicifaño iicanomaryo bu neehi. ²¹ Jaabadiro bu templojafañodi: Miyaano, onoo, bu Moocaani toojafaño

* 23:14 Sahaamefaño toversiculoco ficuutiimo.

iicaabofañodi bu neehi. ²² Jaabadiro bu niquejefañodi: Miyaano, onoobo, bu toojefaño Moocaani aivoji icagafañodi neehi, bu togafaño igicinñibo Moocaanifañodi neehi.

²³ Jaamaño idasucani mihicaji amiñhai fariseomi, caatiniminaa icamo. Bañifiiraminaa mihicamo. Amiñhai Moocaani onobadi diiboco paryi mahacñicahi mentahiibai aamenegayimaryo, bu anisiibai aamenegayimaryo, bu cominohiibai aamenegayimaryo icano. Jaarumo tajiibati aivo imiyaano ononobadi momoonihicatihí. Jaano jino toono imi ica, idasugo, miyaavogo icano. Jinooco aivo momoonijirahi sanoocoro momooninoguiinodi siino jeevesutimo. ²⁴ Amiñhai aatyimetimobadi mihicamo saatohoco misñgüehicamo jootobaco magañimoro guiraaruubo camelloma mafaayihicahi amiñhai jeebiifaño.

²⁵ Idasucani mihicaji amiñhai fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiiraminaa mihicamo, guirihillunoco, butajeneque icano allicoro minitihicahi. Jaarumo amiñhai jeebiifaño sano nanivariro magahaficiníhi, fanoova imogori magahaficiníhi, icano. ²⁶ Fariseomi amiñhai aallinoma machahamobadi mihicamo amiñhai jeebinoco miniti iticoni oono guirihillunoco, butajeneque icano fañooco minitinicibadi. Jaadi jari bu amiñhai alliomo imiteji.

²⁷ Idasucani amiñhai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiiraminaa mihicamo, cñhojihalli imino iimibachuciníbadí mejeevamo. Miñro alliohoji imino imibachucinírahí. Jaaruno fañoohoji idicuno uchuumucuumo bacinoma fanoo idicu gahaficiníhi. ²⁸ Jaabadi amiñhai mejeevahi. Jilli amiñhai alliotoro miyaminaa imefeeneví imimobadi mejeevahi. Jaarunofaño amiñhai jeebiifaño sano bañifiiraro gahaficiníhi, bu sano imitiro gahaficiníhi icano.

²⁹ Idasucani amiñhai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiiraminaa mihicamo. Amiñhai Moocaani iimaaminaaivi cñhojinoco mihimibachumoro allico minicuhicahi. Jaamoro deecanoco mificuhicahi imihuseuno miyaminaa cñhojinoco.

³⁰ Jaamoro jilli meneehicahi: Miñhai siicije moheedetemíhai iicausumi mihicauruva jino Moocaani iimaaminaaco agaicaaumobadi mihicaujirahi, noomoro. ³¹ Tollí monoomaño amiñhai Moocaani iimaaminaaco agaicaaumo iyaachimíhai mihicanoco magaaasuhi. ³² Jaaneguiiha suufenitimo momooni oono amiñhai eedeetemíhai iticoniunoco.

³³ Amiñhai jiinimomi, jiinimomi cuumiotobadi mihicamo. ¿Millí mataajaji cñjigaifaño agaññijinoti? ³⁴ Tooneguiiha amiñhaijaago uujoho galluuji Moocaani iimaaminaaco, gaajaminaaco, jñibogominaaco icano. Jaamoco amiñhai saatohoco magaisiraiciji, bu saatohoco imohovi metetecuji. Jaanoti bu saatohoco sinagogajanofaño mahaamiji. Jaamoro diitoco siicumiti, siicumiti icano mubucasiji. ³⁵ Jaamaño amiñhaihalliví icajino paryi imifiuno miyaminaaco agaisiraicuno tñjoho jaada, Abel guijeveti iticovano Zacaria Berequia achico iguijenunovi. Miñro amiñhai diiboco magaaauhi templojafaño iimimaño, jeevivomaño icanofeeneo situvi. ³⁶ Miyanotiro jino amiñhaico neehi, paryi diito jaada jisumio miyaminaahallivi minifeteji.

Jesu Jerusale Cuumihallivi Taahi.

(Lc 13.34-35)

³⁷ Jerusale cuumi, Jerusale cuumi, amiñhai Moocaani iimaaminaaco agaicaauficumí, bu Moocaani amiñhaijaago jñibogominaaco agalluumoco guisibanerí mahaamifíhi. Jaanoti uujoho fahijjivaro imegüehicahi tuucuumi seemeque tajaagovi iigaiyñcinoco oono catava iseemeque ijiejecuguiino iigaiyñcinicibadi. Jaarunoco amiñhai mihimegüehicatíhi.

³⁸ Eneecau bu magaaja amiñhai ijano jihovonedi fiiveteji. ³⁹ Jino amiñhaico neehi: Uco siino mahatyimecujitíhi jari johono uco: Imicani Aivojñibo momofeenedi asaabo, meneejifucu agasedi.

24

Jesu Temploja Iñinisucafetejinoco Neehi.

(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jaanaa Jesu templojafañoti ihiinuuboro ifeequi mooniubojaago iñibogominaa asaamoro diiboco ifusuuhi temploja guisibanoco. ² Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Memeeci

paryi tonehejeque. Miyanotiro amiñhaico neehi: Jimañeri chahajino sababa guisiba sibahallidi, sibahallidi icano. Paryi faneeri finijino, nooboro.

Jiinije Ifinijino Gaajata.

(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 7.22-24)

³ Jaadi fuumo Olivohono iicagajivi. Jahigo Jesu giciniubojaago ijiibogominaa ufuumoro toovono dillutuui: Mihimeguehi miñhaico idiibogonoco ¿cusumi fine tolli icajino? ¿Milli magaajaji ijoho siino asaajinoco, bu jiinije ifinijinoco icano? noomoro.

⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini miñhaiñooba amiñhaico bañidino. ⁵ Ajashujitimo tamomofañodi asaano: Uujoho Cristo, noomoro. Jaamoro sihidi miyaminaaco bañijimo. ⁶ Bu minaano icaji juuga, jahigo icano. Jaarunoti mihiguetedino, miñro tolli icajino. Jaaruno toono jiinije ifinijino icatino. ⁷ Tusumi siijiinijeoto siijiinijeotoma moonicasiji, bu siicumimoto siicumiotoma moonicasiji icano. Jaasumi ajebano icaji, sihidi guihuvano icaji. Jaabadiro bu jiinije maryibaji fahigovavi. ⁸ Jaano jino idaasuhiica iticovajino.

⁹ Jaasumi amiñhaico acjimo idaasuno momoonicafetequi, bu amiñhaico gaicaajimo. Paryi jiinjeminina amiñhaico jiñheveji tahalliti. ¹⁰ Jaasumi ajashutimo saatoho imiyaavogoco jeevesuji. Jaamoro jiñhevecasijimo, bu fahigovavi inahabomico idaasuno moonisujimo. ¹¹ Bu sihidi bañiminaa icaji: Miñhai Moocanifañodi miñiimaahi, noomoro ajashutino miyaminaaco bañijimo. ¹² Jaano sihidi imiti iicaneri fahigovavi gajicajisijitimo. ¹³ Jaarunofaño quehecuno imiyaavogofaño icaaboro nijequevi iffotoobo taajaji. ¹⁴ Jaanoti jino aivoji jiibogo iimbogo fanoojiinjeriro jiibogocafeteji. Jaadi jari jiinije finiji.

¹⁵ Miñro Moocaaani iimaaminaafi Daniel caatinuhi: Jaadi idicuno imitino omooniboro ifinisujibediti. Jaano iimimañovi ifutucuunoco mahatymedi jihaamefaño ononoco miñifinichicamo magaaja. ¹⁶ Jaamoro Judeari mihicamo ifabajjaagovi magaa. ¹⁷ Jaanoti bu amiñhai ijjhalliri mihicamo fañoojaví mefeedino siinoco miñiciqui. Toonotiro magaacu. ¹⁸ Jaanoti bu faguifaño iicamo muhuumidino amiñhai gaachehuco miñicivamo. ¹⁹ Jaanoti idaasucani icajimo gaigoomi tusumi oovato iicamo, bu mifañotio seehejema iicamo icano. ¿Milli bu goovano gaajirumo? ²⁰ Jaaneguiiha Moocaanico midillu: Amiñhai magaajifucu jiinjafucu icadino, bu jaguisifucu icadino icano. ²¹ Miñro jino sihidi ejevano idaasu icaji eedeveji jiinije ifiivunotiro achahanicino, bu siino ufucuro achahacujino icano. ²² Jaarunoco Moocaaani gueenene icasujitíhi gueenene iicaruva tusumi iicajimoti miñhaiñooba atajajitiruneguiiha. Jaanoti diibo icicumoo gajirari toono idaasuno gueenene icasujitíibo.

²³ Jaasumi amiñhaico saatoho neeji: Memeeeci jaani Cristo, memeeeci jaadi Cristo, onoodi: Miyaano, meneedino. ²⁴ Miñro saajimo bañiminaa: Uujoho Cristo, noomoro, bu: Uujoho Moocaaani iimaaminaafi, noomoro. Jaamoro sihidi ejevanehejeque ifusujimo miyaminaaco ibañiqui, bu tolliro Moocaaani icimoco bañijirumo icano. ²⁵ Tooneguiiha jino amiñhaico imegavíro nuucuui. ²⁶ Jaaneguiiha amiñhaico: Memeeeci johono sicaihgoti saabo, onoodi memeeecedino. Jaanoti bu: Juuga jino mecufaño icaabo, onoodi mimyaaveguedino. ²⁷ Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuubo asaajino jilli jeevaji; onoo sisi anamebano aamijiti nijequevi aachicinicabadi icajino. Jaanoco faaboho miyaminaafi atymejí. ²⁸ Miñro chuumuho iicahigo añimi igaivefíhi. Jaabadi niinofucuvi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

Jilli Siino Saajiibo Cristo Miyaminaafibadi Ifiivuuubo.

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 21.26-30, 34-36)

²⁹ Jaano toono idaasuhicafucejé afatyonobuunatiro cuujeo nihiba jabaaveji, bu fuco nihiba achicucujitíhi, bu meeciri niquejefañoti aifeji, bu niquejefaño iicano sefano maryibaji. ³⁰ Jaadi naha jarihiica ifuvusujino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuubo asaajino. Jaaneri paryi bu jiinije cuuminominaa atacasimoro atymejimo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuubo niqueje aimuufairi sihidi mityano, ovosiino asaanoco.

³¹ Jaaboro tatyoomominaaco galluujy paryiicino fanoojiinjety tatyaa iicamoco miriicu sefano ojidi iigaiyiiciqui.

³² Jaaneguiiha oono higuerahotiro magaaaja; miiro ficaba ifiiticusumi bohono aamevafiho. Jaanoty magaaajaniichi ficaba ifiiticunoco. ³³ Jaabadiro bu paryi jineheje iicacuudi magaaaju finifucu ifiiticunoco. ³⁴ Miyanotiro amiihaico neehi: Paryi jilli icajino tusumio miyaminaa guijevetinaacaro. ³⁵ Niqueje, bu jiinjey icano finiji. Jaanoty taajy ufucu finijityi.

³⁶ Jaaruno jiinjey ifinjifucucu mihiainooba ajashuno gaajaty Moocaani toomominaa icarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo icano, Idiiboro Moocaani tufucucu gaajahi.

³⁷ Miiro johono Noe iicausumi iicaubadiro icajino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaano. ³⁸ Miiro toodihivi johono nifaiba chahaunaacahiica miyaminaa machumoro, adumoro, bu taabavamoro, illemihaico tajiinimoro icano icahicauhi. Jaanaaca Noemi imeenegafaño jicafutuuihi; ³⁹ Jaamo gaajacutimoco nifaiba macanisuuhi famoocoro. Jaabadireji bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaadi icajino. ⁴⁰ Jaasumi miimisiici gafiimisi bajifaño iicaji. Jaamisiti saafi imiyaaveguehicitiiyo satyocafetyeji diiboco sihidu jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoty saafi imiyaavogoobo fitafetyeji. ⁴¹ Jaabadiro bu miimifeeci icaji acaasumife. Jaamifety saafigo imiyaaveguehicitigo satyocafetyeji diigoco sihidu idaasuno imooniqui. Jaanoty saafigo imiyaavogogo fitafetyeji.

⁴² Jaaneguiiha amiihai mehesiciniimoro motoomo gaajaratino cusumihacho Aivojiiyo saaji. ⁴³ Jaanegui jinooco magaaaja. Iija abajaabo, nanivaminaafi fucu toonoty icaabery asaajinoco igaajaruva cigatiibo icajiruubo iijaco afaayicimoro nanitimo iicaqui. ⁴⁴ Jaabadiro bu amiihai mihimibaicini. Miiro mehesicinitinaacaro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji.

Imino Jeevivominaafi, Iimitino Jeevivominaafi Icano.
(Lc 12.41-48)

⁴⁵ Jaaneguiiha imino jeevivominaafi agaaajaaboco ihaivojiiyo iijaminaaco tuumusuhiniicini imino machutaaco diitoco ihaciqui. ⁴⁶ Jaabo imicani icajiiyo ihaivojiiyo onoonoco imino omoonibovi ihaivojiiyo agaseebe. ⁴⁷ Miyanotiro amiihaico neehi, diiboco ihaivojiiyo ficuji paryi inehejema iijaminaa toomominaafiti. ⁴⁸ Jaanoty saafi imityiibo: Tahaivojiiyo goovajitino asaano, nooboro. ⁴⁹ Saatohoco ahaamiiboro jilli ticovono guiriicavominaama aaduuboro, amachuuboro icaabaaca ⁵⁰ gaajaciratino ihaivojiiyo gaseji. ⁵¹ Jaaboro diiboco sihidu jeevano idaasuno mooniji, bu oono bañiminaaco omoonijibadiro. Jahigo ataacasimoro igaiñooco oojisujihigo.

25

Fahuseecidimo Bagocajamivi Ohoovicino.

¹ Miiro niqueje aivoji jeevahi fahuseecidimo bagocajami icijigaimeecunoco iicimoro fuuhi taabava jiiibaimojaago ataabavaaboco inahaboniqui. ² Jaamoty sahusedifigova imino imibaivuutityi. Jaanoty sahusedifigova imino imibaivuutityi. ³ Jaamo imino iimibaivuutimo siino icijigaimeecunoco ifañoiqui satyuutityi. ⁴ Jaanoty imino iimibaivuutimo icijigaimeecunofaño ifafaihunoco satyuutityi, bu botellanofaño satyuumo icano. ⁵ Jaarunaa ataabavaujiiyo goovano agaseutimaño diitoco cigara aivuneguiiha cigacuumo. ⁶ Jaanaaca fucufenevi guubuvusuuno sefano unuuno: ¡Saacuubo taabavaminaafi mutuumutucu! noomoro. ⁷ Jaaneguiiha paryi tobagocajami agañiivuumoro icijigaimeecunoco nifutusuhi. ⁸ Jaanaaca iimibaivuutifigueheje oono iimibaivuutifiguehejeque nuuhi: Mihihaico amiihai cijigafaihunoty ajashunogayy mahaci. Jino mociijigaimecuno jabaacamaacuuihi, noomoro. ⁹ Jaarunofaño iimibaivuutifigueheje diitoco iimusuihi: Chahano, mihihaidi ifetetyitiruno, bu amiihaidi ifetetyitiruno icano. Amiihairyo mofoomoro amiihainoty manaaajety, noomoro. ¹⁰ Jaaneguiiha sahusedimo iimibaivuutimo cijigafaihuty inaaajequi ufuunobuujinaago taabavaminaafi gaseuhi. Jaaboma iimibaivucuumo toofaño jicafutuuihi igaseequi. Jaadi iguhugaco

fabaacucuumo. ¹¹ Jaanobuunati saafigova agaseumoro nuuhi: Aivojiiho, aivojiiho, miihaiho faayici, noomoro. ¹² Jaarunaa diibo diitoco iimusuuhi: Miyanotiro uujoho amiihaico gaajatihi, nooboro.

¹³ Jaaneguiiha jino uujoho amiihaico neehi: Cigatimo mehesicini, gaajaratino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajifucu.

Nihibamivi Ohoovicino.

¹⁴ Miiro niqueje aivoji jeevahi saafi miyaminaafi siijiinijevi ifeequi ijeecivominaaco ucuuhuvauboro nihibamico diitoco ificusuubadi.

¹⁵ Diitoti saafiico cinco mildijeva aciubo. Jaanoti sifiico aciubo dos mildijeva. Jaanoti saafiico mildijeva aciubo. Diitoco iticovoocivi aciubo isefadino sahaje. Jaaboro fuucuubo.

¹⁶ Jaanobuuna cinco mildijevaaco agaayiciubo tooneri naajeteque eetavuuhi. Jaaneri iiciubo siino tonoodinoro. ¹⁷ Jaabadiro bu dos mildijevaaco agaayiciubo tolli omooniboro, bu tonoodinoro siino gaayiciuhi. ¹⁸ Jaanoti mildijevaaco agaayiciubo ufuuboro jiinijeque eeseediuboro ihaivojiiho nihibamico ficuui.

¹⁹ Jaanobuunati goovacuutinoti siino diito aivojiiho gaseuhi. Jaaboro diitoma toonoco imibachuvaubo. ²⁰ Ticoniubo oono cinco mildijeva aaciuboti. Jaabo ihaivojiihoboco aciuhi diez mildijevaaco: Aivojiiho, uco daaciuhi cinco mildijeva. Jaaneri jino siino tonoodinoro iicino, nooboro.

²¹ Jaaneguiiha ihaivojiiho diiboco nuuhi: Aivo imino moonihi. Iijoho aivo imino jeevivominaafi idiimihuseebe. Miidirunoco imino omoonimaño ico siino janaanici aciji. Jaaneguiiha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi. ²² Jaanobuunati gaseubo dos mildijeva bu agaayiciubo. Jaabo nuuhi ihaivojiihoboco: Aivojiiho, uco dos mildijeva daaciuhi. Jino jaaneri siino tonoodinoro iicino, nooboro.

²³ Jaaneguiiha ihaivojiiho nuuhi: Aivo imino moonihi. Iijoho aivo imino jeevivominaafi idiimihuseebe. Miidirunoco imino omoonimaño ico siino sihidi aciji. Jaaneguiiha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi, nooboro. ²⁴ Jaanoti mildijeva agaayiciubo agaseuboro ihaivojiihoboco nuuhi: Aivojiiho, iijoho sihidi edeevanoco uujoho gaajahi. Miiro iijoho sihinicichi abasutiruhigoti, bu tolliro nihibamico diicinicichi ududicamaaitiruhigoti icano. ²⁵ Jaamaño ico iñihicugooboro dinihibamico jiinjefañño ciijehinihi. Jaano jino paryi faneeri dinihibami, nooboro.

²⁶ Jaaneguiiha ihaivojiiho diiboco iimusuuhi: Iijoho agaiquiibo idiimitino jeevivominaafi, iiro gaajacuui uujoho abasutiruhigoti isihinicinoco, bu ududicamaaitiruhigoti nihibamico iicinicinoco icano. ²⁷ Jaaneguiiha, ¿collihi jana tañihibamico dususitih? Jaabo uujoho asaadi toonohallivi janaanivivi siino agaayicijirunaaco, nooboro ²⁸ tooneri iicaumoco nuubo: Diibediti mudumitiici nihibamico. Jaamoro oono diez mildijevama iicaaboco mahaci. ²⁹ Miiro sihidi iicanoma iicaaboco siino janaanici acijiibo sihidi iicanoma iicaqui. Jaanoti chahanoma iicaaboti oono miidino iicarunoco dumitiicijiibo. ³⁰ Jaanoti ajaani imitino jeevivominaafico magayicimoro buhigo icivohigovi magaññi. Tahigo ataaboro igaiñooco oojisujihigo, nooboro.

Jiinijeminaaco Udugaacujino.

³¹ Jaadi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Moocaani toomominaama Aivojiihoboti iicavaabo asaaboro tahimi aivoji icagahallivi casiveji. ³² Jaadi paryi jiinjeminaa tahimefeenevi igaveji. Jaamoco uujoho dugaacuji, oono ovejami toomominaafi ovejamico cabramiditi sihigovi udugaacunicibadi. ³³ Jaaboro tahovejamico tamiyanaagonovi ficuji. Jaanoti cabramico tañaninaagonovi ficuji. ³⁴ Jaadi uujoho Aivojiiho neeji tamiyanaagotoco: Juugavi masaa. Amiihai Guihirubi amiihaico imino omoonimo jino tahaivojifañño mijicafoto siicije jiinije ifiivuunotiro amiihaidi eheetavuunofañño. ³⁵ Miiro ajebavauboco uco machutaati mahaciuhi, bu adufirari iicauboco mihisuuhi, bu siicumioobobadi amiihaifeeneri iicausumi uco amiihai iijafañño magaayiciuhi, ³⁶ bu tagaachehuma achahauboco uco magaachehuniuhi, bu iguihuvauboco uco memecituuhi, bu civojafañño iicauboco uco memecituuhi icano, nooboro. ³⁷ Jaadi uco iimimo dilluji: Aivojiiho, ¿nacu cusumi ajebari idiicauboco ico miihai mamachusuuhi? ¿Bu cusumi adufirari idiicauboco ico miihai mihisuuhi? ³⁸ ¿Bu cusumi nacu siicumioobobadi idiicauboco ico

miihai moojafaño magaaŷicuihi? ¿Bu cusumi ico sicaibo diicaaboco magaahehuniuhi?
³⁹ ¿Bu cusumi nacu ico guihuvauboco mahatyimeumoro mabaauhi? ¿Bu cusumi ico
 civojafaño diicauboco mabaajeuhi? noomoro. ⁴⁰ Jaamoco uujoho Aivojiībo diitoco jilli
 iimusuji: Miyanotiro, amiihaico neehi: Imiyaavogomoco* sihidi jeevatirumoco tolli
 momooniumaño, uco tolli momooniuihi, nooboro.

⁴¹ Jaadi bu tañaninaagonovi iicamoco neeji: Uuti buhigovi miminifoto imitino
 monoonicunimo ciijigaifaño mofoo Satanasguiiha, bu paryi ihijimiguiiha icano ehee-
 tavunofaño. ⁴² Mīro ajebavauboco uco mamachusutiihi. Adufirama icauboco uco
 mihisuutiihi. ⁴³ Bu siicumioobobadi amiihaifañodi iiguusumi uco amiihai iijafaño majaa-
 hevesutiihi. Bu agaachehuvauiiboco uco gaachehuti mahaciutiihi. Bu iguihuvauboco, bu
 civojafaño iicauboco icano uco mabaautiihi, nooboro. ⁴⁴ Jaanoco diito iimusuji: Aivojiībo,
 ¿cusumi nacu ico ajebama diicaaboco, bu adufirama diicaaboco, bu siicumioobobadi di-
 caaboco, bu gaachehuma chahaaboco, bu iguihuvaaboco, bu civojafaño diicaaboco icano
 mahatyimeuhi? noomoro. ⁴⁵ Jaaneguiiha uujoho iimusuji: Miyanotiro, amiihaico neehi:
 Imiyaavogomoco sihidi ejeevatimoco tolli momooniutimaño, uco tolli momooniutiihi,
 nooboro. ⁴⁶ Jaamo diito ifinijitino ciijigaifaño feeji. Jaanoti iimifiimo feeji ifinijitino
 fiivofaño.

26

Jesuco Iguijeniqui Limaacasiuno.

(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jaabo Jesu jilli unuunoco paryi iimivuudi ijiībogominaaco nuubo: ² Amiihairyo mag-
 aajaculhi jino mifucucirucu Pascua jiībaimo iicajinoco. Jaasumi uujoho Miyaminaafibadi
 Ifiivuboco acijimo, uco imohovi itetecuqui, nooboro.

³ Jaasumi sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, bu judiomi quillahuto icamo igaivuuhi
 Caifas onobo sacerdotemi aivojiībo iijatyigaba goohasivi. ⁴ Jaamoro iimaacasiumo Jesuco
 abaanimoro, agaayicimoro igaicauqui.

⁵ Jaamo neehicauhi: Jiībaimofeenevi tolli momoonijitiihi miyaminaa mojaago
 isifiiratomoro ñaaivedino, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesugo.

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

⁶ Jaanaaca Betania cuumiri foojohoma Simon iicaubo Jesuco unuuneguiiha diibo iijafaño
 iifutuubo. ⁷ Jaanaaca gaigo diibojaago sauhi alabastro eetavotapaajefaño ifacicifaihu
 sihidi ijadama iicano gatyuuci icanoma. Jaabo Jesu imachuqui mesavi casiīvuubo
 nigaihallivi tofaihuco tucaruugo.

⁸ Jaanoco ijiībogominaa atyimeuhi. Jaamoro isifiiratuumoro noocasiihi: ¿Colliihi
 jinoooco bañamaaahi? ⁹ Ajashutino nihibamiri manaajemere iidaasufiimoco mahacitanoco,
 noomoro.

¹⁰ Jaanoco Jesu uguubuuboro diitoco nuuhi: ¿Colliihi diigoco miihibahi? Imino uco
 moonigo. ¹¹ Mīro fahiījivaro iidaasumo amiihai mihicaji. Jaanoti uujoho fahiījivaro
 amiihaima icajitiihi. ¹² Jaamo jino tahallivi facicifaihuco utucaruneri tafico imibachugo
 cihojifaño icicafetejino imegavi. ¹³ Miyanotiro amiihaico neehi, fahigova jino taajasu
 jiībogoco faajinījeri ijiībogohigo jino diigo omoonino jiībogocafeteji, toonoti diigoco
 ihesafetehicaqui, nooboro.

Juda Jesuco Naajeguehi.

(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Jaanaaca ijiībogominaati saafi Juda Iscariote onobo fuuhi sacerdotemi aivojitoma
 ihiimaatubo. ¹⁵ Jaaboro jilli diitoco nuubo: ¿Minoodino uco majaadui, Jesuco amiihaico
 aacihachiīji? nooboro.

Jaaneguiiha diito diiboco jaaduui treintadijeva nihibamico. ¹⁶ Jaasumitiro Juda guine-
 hicaui Jesuco diito usefaño aaciujifucuco.

* 25:40 tañahabomiīCO.

Aivojiĩbo Niinoono Amachuuno.

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹⁷ Jaanaaca ijuurisutama achahano maahunoco amachujibuuno jiĩbaimo iticovauƒucu Jesujaago ijĩbogominaa ufuumoro diiboco dilluui: ¿Conoovi diimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco? noomoro.

¹⁸ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Mofoo cuumifaño johono amĩhairyo magajacubojaa. Jaamoro diiboco monoo: Mohaivojiĩbo jilli neehi: Tahoovovi ifutucuuihi. Jaaneguiiha diijafaño tajĩbogominaama Pascua machutaaco eetaveji, noobo, noomoro.

¹⁹ Jaaneguiiha ijĩbogominaa ufuumoro Jesu unuubadi mooniuihi. Jaamoro toojafaño Pascua machutaaco eetavuuihi.

²⁰ Jaanaa mihijicuudi Jesu docedimo ijĩbogominaama mesavi casiivuuihi. ²¹ Jaamo machumaaca Jesu nuuhi: Miyantiro, amĩhaico neehi, amĩhaiti saafi uco aciji gaicaaqui, nooboro.

²² Jaaneri diito sihidi iidaasuvuumoro diiboco dilluui: Aivojiĩbo, ¿nacu fine uujoho? noomoro sifi idilluno, sifi idilluno icano fuumo.

²³ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Sajefaño uuma amachuubo diibo uco aciji.

²⁴ Mĩro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Caatinihaamefaño onoobadi feehe. Jaarunaaca iidaasucani iicajiĩbo uco aacĩbo. Aivo imijiruno diibedi fiivuutĩbo icaruva, nooboro.

²⁵ Jaaneguiiha Juda diiboco aaciujiĩbo nuuhi: Aivojiĩbo, ¿nacu fine uujeheji? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Jiĩhi, iijeheji, nooboro.

²⁶ Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaayiciuboro, Moocanico graciaco aaciudi tohicaco iquisiciuboro ijĩbogominaaco aciubo: ffaaji, jino tafiico mamachu, nooboro.

²⁷ Jaadi bu ihadufaihuco agaayiciuboro Moocanico graciaco aaciuboro diitoco aciuihi: Paryi famooro jifaiuti mahadu. ²⁸ Mĩro jino tatyijoho iicano bohono iimaaco imiyacaruno. Jaano jino tatyijoho gañicafetehi ajashutimohallivi imiti buusu iicano. ²⁹ Jino amĩhaico neehi, jino baacufaihuco jari ufucu siino aduji amĩhaima johono Moocaani aivojifaño, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaaijinoco.

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Jaadi amasivaunobuunati fuumo Olivohono iicagajijaago. ³¹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Jifucu paryi amĩhai uco mejevesumoro mofocoinji. Mĩro Caatinihaamefaño noono: Itoomominaafico gaicaauji. Jaaneri ihovejami fahigova gavaranaaaaji, noonoro.

³² Jaaruubo siino ubuheeteebere amĩhai imega feeji Galileavi, nooboro.

³³ Jaaneguiiha Pedro diiboco nuuhi: Famooro ico jeevesurunaaca, uujoho ico jeevesujitihhi, nooboro.

³⁴ Jaaneguiiha diiboco Jesu nuuhi: Miyantiro ico neehi, jaafañinofucu catava ojitĩbaacaro mifocci, safo icano: Diiboco gaajatihhi, bu diibo jiĩbogominaafi icatiji, neeji, nooboro.

³⁵ Jaaneguiiha Pedro nuuhi: Jaafa iima iguijevachijiĩ guivehehi. Jaaruubo ico tuunamaaijitihhi, nooboro.

Jaabadiro bu paryi saatoho ijĩbogominaa nuuhi.

Jesu Moocanima Iimaahi Getsemani Onoomañovi.

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46; Heb 5.7, 8)

³⁶ Jaadi Jesu ijĩbogominaama Getsemani onoomañovi ifutuudi diitoco nuuhi: Jinoovi migicini, uujoho johonovi Moocanima ihiimaatonohachuta, nooboro.

³⁷ Jaaboro Pedroco, bu Zebedeo achimisico icano asatyuuboro ticovauhi iñihicuguuboro sihidi iidaasuvuubo. ³⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Sihidiro tajeebĩfaño iidaasu icahi miguijevajibadi. Jaaneguiiha jino mihica uuma cigatimo mubuhee, nooboro.

³⁹ Jaadi Jesu janaanivicivi ufuuboro jiiinjehallivi ajavuvuuboro Moocaaanima iimaauhi: Guihi, idiimogohachijji uco taajasu jino idasuno iicajinoti.* Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴⁰ Jaadi ijibogominaa iicauhigo asaaubo cigamovi gaseuhi. Jaaboro Pedroco nuubo: ¿Collihi jaabo uuma sano nihiba oovo ticovovi buheetihi? ⁴¹ ¡Mubuheel! Jaamoro Moocaaanima mihiimaa iji amiihaico inisunofaño mahaquetedino. Miyanotiro amiihai jeebii imino iicanoco imogorahi. Jaarunofaño amiihai allio ifi niinovahi, ⁴² nooboro siino fuubo dojicuviro Moocaaanima ihiimaatuubo. Jilli nooboro: Guihi, uujoho idasuno iicanoco idiimogohachijji eti idiimogobadi mooni, nooboro.

⁴³ Jaabo bu siino uhuumiubo ijibogominaa cigamoco atyimeuhi aivo sihidi cigarari icacutineguiiha. ⁴⁴ Jaamoco ejeevesuuboro siino fuubo Moocaaanima ihiimaatuubo, siino tolliro nooboro. ⁴⁵ Jaadi bu siino ijibogominaa iicauhi ufuuboro diitoco nuuhi: Ivi jisumi micigacu, majaguisicu. Jino gasecuuno uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imitiminaa usefaño aacifetejino. ⁴⁶ Jaaneguiiha magañiivomoro masiigucu mee oono uco aacivaabo fiiticuui, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-58; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jaanaaca tolli iimaubaacaro Juda gaseuhi ijibogominaa docedimo iicahicaurumoobo. Jaaboma saauomo sihidi miyaminaa niisuganoma, cudaahenema icano; sacerdotemi aivojito, bu judiomi quillahuto icamo agalluumo. ⁴⁸ Jaabo Juda diitoco nuuhi: Oono uujoho diibo iicaaboco iniiniiciboro dilluji. Jaaboco cuhufono misisimoro masaty, nooboro.

⁴⁹ Jaaboro Jesujaago ufuuboro diiboco nuuhi: ¿Naa diicahi, Jibogominaafi? nooboro Jesuco niniiciuhi.

⁵⁰ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Fañi, jinejefiri saahi? nooboro.

Jaasumiro diito Jesuco agaayiciumoro Jesuco sisiuhi isatyequi.

⁵¹ Jaaneguiiha Jesu nahaboniminaati saafi iniisugaco iguiyiciuboro sacerdotemi aivojiibo jeevivominaafi nijimeeluco buiyaacuui. ⁵² Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Diniisugaco ifajutafaño diihacu. Mihiro oono niisugari omoonicasimo, bu niisugari guijeveji. ⁵³ ¿Nacu ijoho gaajatihii uujoho Guihirubico dilluruva jaachijigayiro tajaa galluujiuruubo itoomominaati aivo ajashutimo fahuseeci motihaiti mihaici idiino dihaivaco? ⁵⁴ Jaano tolli iicaruva, ¿milli bu Caatinihaamefaño jilli icajiibo onono miyaavejirahi? nooboro.

⁵⁵ Jaadi Jesu diito miyaminaaco nuuhi: ¿Milli jaamo amiihai tatyicovodi masaahi cudaahenema, niisuganoma icano nanivaminaafico magaayiciqui mihicanicibadi? Mihiro fafucuvaviro amiihaifeenevi uujoho templojafaño casiivooboro jibeguehichahi. Jaaruboco du uco magaayichicatihii. ⁵⁶ Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatinihaamefaño Moocaaani iimaaminaa acaatiniuno imiyaavequi, nooboro.

Jaasumiro ijibogominaa diiboco ejeevesuumoro famooro gaaciniuhi.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Jaamo Jesuco isisimoro sacerdotemi aivojiibo Caifas onoo bo imefeenevi satyuhii. Tahii caatiniminaa, bu judiomi quillahuto icamo iigaaciniuhigo. ⁵⁸ Jaanaa Pedro ifutuuhii sacerdotemi aivojiibo goohasivi: ¿Naa milli fine moonijimo? nooboro tehesinoti iifniciuboro ufuubo. Jaabo policiami cojivi casiivutuuhii.

⁵⁹ Jaanaaca sacerdotemi aivojito, bu judiomi quillahuto, bu paryi imiyafagominaa icamo guinehicaui Jesuhallivi sicamañoooco ijibogonoti diiboco igaicausuqui. ⁶⁰ Jaarunofaño tonoogayijehalliti gaicaaujitirumo guiraamo saatoho diibohallivi sicamañoooco jibeguehicaurunaaca. Jaanofeenevi miimisiici gaseuhi diibohallivi sicamañoooco ijibuguumisi: ⁶¹ Jaani neehicahi: Uujoho Moocaaani templojaco finisuji. Jaaboro siino boojati mifucuci, safucu idiinotiro eetaveji, nooboro, noomisiro.

* 26:39 Griego ijiri: jihidaasuhilluco uutii buhigovi denesu, noono.

⁶² Jaaneguiiha sacerdotemi aivojiiho agañiivuuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivo ajashuno diimusutihi? ¿Milli nacu jino jito dihallivi neehi? nooboro.

⁶³ Jaarunofaño Jesu diiboco iimusuutihi. Jaaneguiiha diibo isacerdotemi aivojiiho Jesuco nuuhi: Moocaani momofenedi miyaanocoro mihaico dinoo, ¿naa miya ijoho Cristo Moocaani Achi idiicaabo? nooboro.

⁶⁴ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Jihi, uujoho diibo, ijoho toono onoobadi. Tolliro bu amihaico jino neehi: Ufucu mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sihidi ejeevaabo Moocaani miyanaagonovi giciniiboco, bu niqueje aimuufaifenedi asaaboco icano, nooboro.

⁶⁵ Jaaneri sacerdotemi aivojiiho igaachehuco gallicuuihi sihidi isifiiratuuboro. Jaaboro nuubo: Jaani ijiri Moocaaniditi aivo imitino iimaahi. ¿Collihi bu siino sita ononoco mehesujirahi? Amiihairyo muguubucuuihi imitino ihiimaanoco. ⁶⁶ ¿Nacu milli amiihaidi? nooboro.

Jaaneguiiha diito nuuhi: Tolti ihiimaamaño guijevejiho, ⁶⁷ noomoro Jesuco ihimefaño ijirebamaaiumoro ganiicumoo. Jaanoti bu saatoho diiboco ihimefaño agabejeniumoro nuuhi: ⁶⁸ Ijoho Cristo idiicaabo ene gaajaci. ¿Naa miijoho ico gabacuuihi? noomoro.

Pedro: Uujoho Jesuco Gaajatihi, Nuuhi.

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Jaanaaca Pedro jahisi goohasifaño giciniunaaca sacerdotemi aivojiiho jeevivominaago asaaguro diiboco nuuhi: Ijoho bu tolliro Jesu Galileaoboma idiicahicaabo, noogoro.

⁷⁰ Jaarunofaño Pedro tuunamaaiuhi: Uujoho gaajatihi jinejetihacho toono diimaahi, nooboro.

⁷¹ Jaanaaca Pedro toonoti fuucuuboco saafigo aatyimeugoro tooneri iicaumoco nuuhi: Jaani bu tolliro oono Jesu Nazareoboma iguehicaabo, noogoro.

⁷² Jaarunaaca Pedro tuunamaaiuhi Moocaani momofañodi: Miyanotiro uujoho diiboco gaajatihi, nooboro.

⁷³ Jaanobuunati bu siino tooneri iicaumo Pedrojaa asaumoro diiboco nuuhi: Miyaano jahi, ijoho diitoobo, mee oono dihiimaa diito iimaabadi jeevahi, noomoro.

⁷⁴ Jaaneguiiha diibo nuuhi: Moocaani momofañodi neehi: Miyanotiro, uujoho diiboco gaajatihi. Jaanoti jilli onoo abañihachiiji jaafa uco Moocaani guijenihhi, nooboro.

Jaasumiro catava ojiuhi. ⁷⁵ Jaanoco uguubuuboro Pedro esafutuuihi Jesu diiboco: Catava oojitinaacaro uco mifooici safo idiino tuunamaaiji, unuunoco. Jaaneguiiha Pedro toonoti ufuuboro aivono taauhi.

27

Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Jaanaaca eseseveudi paryi famooro sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icano sabadiro iimaacasiuhi Jesuco igaicauqui. ² Jaamoro diiboco sisiciniiboco asatyumoro toojiinijeo aivojiiho Poncio Pilato onooboco aciuhi.

Juda Igujeveuno.

(Hch 1.16-19)

³ Jaanaaca Juda, miyaminaa usefaño Jesuco aaciuboco guijevefaño ificuunoco aatyimeuboro sihidi idaausuuhi. Jaaboro treintadijeva iicaunoco inihibamico uumisuuhi sacerdotemi aivojitoco, bu judiomi quillahutoco icano jilli nooboro: ⁴ Uujoho imitico icihhi aivo imiiboco guijevefaño aacimaño, nooboro.

Jaaneguiiha diito iimusuuhi: ¿Jaano milli miihaidi? Toono diino, noomoro.

⁵ Jaaneguiiha Juda inihibamico templojafaño gavaracuuihi. Jaadi ufuuboro gaibairi icodaaheti uduujecafutuuboro lluhivuuihi.

⁶ Jaadi sacerdotemi aivojito inihibamico iciumoro nuuhi: Jino nihibamico Moocaaniguuiha ificunicinofaño mificujitihhi tiiijoho jaada iicacumaño, noomoro.

⁷ Jaadi ihiimaacasiumoro tooneri nifaqui guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, tomañovi siijiinijeoteheje ochoomomoco icihicaqui. ⁸ Jaamaño tomaño jisumihachuta: Tijjohomaño, noocinihi. ⁹ Jilli miyaavuuno Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatiniuno: İciumo treintadijeva inihibamico Israel cuumiminaa diibo jaadaco ificuunoco. ¹⁰ Jaaneri nifaqui guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, oono uco Aivojiiho atajiihabadi, nooboro.

Jesu Pilato İmefeenevi İcahi.

(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

¹¹ Jaadi Jesuco aivojiiho Pilato imegavi ifutusuumo. Jaaboco dilluubo: İNaa ijjohe oono judiomi Aivojiiho idiicaabo? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu iimusuuhi: İjiihi, tolli icano toono ijjohe onoobadi, nooboro.

¹² Jaanaaca sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icamo diibohallivi imitino ijiihbeguehicaurunoco Jesu ajashuno iimusuutithi.

¹³ Jaaneguiiha Pilato diiboco nuuhi: İNaa guubutithi oono dihallivi imitino ihiimaanoco? nooboro.

¹⁴ Jaarunofaño bu Jesu diiboco ajashuno iimusuutithi. Jaaneri diibo Pilato sihidi eheetyeuboro eesamaaiujirunoco gaajautithi.

Jesuco İguijeniqui İfcuuno.

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

¹⁵ Jaasumi diiro aivojiiho Pilato omoonnicibadi civojaminaafiti saafiico sinaayujibuuhi miyaminaa idilluuboco. ¹⁶ Jaanaa icaubo saafi civojafaño Barraba onoobo sihidi ejeevaabo iimitiibo. ¹⁷ Jaanaa paryi miyaminaa igaiciniumoco Pilato dilluuhi: İCajaanico mihimeguehi, amiihai, uujoho isinaayunoco, Barrabaco, nacu oono Jesu Cristo onooboco? nooboro.

¹⁸ Tolli nuubo jilli Jesuco ijiiheveumoro diibo usefaño aaciunoco agaajaciuboro.

¹⁹ Jaabo Pilato ihaivoji icagahalliri giciniunaaca diibojaago mogai saathoco galluuhi jilli noogoro: Milli moonidineheje diibo iimino miyaminaafico, fone fucu nihicuno tigahi diibo Jesuditi, noogoro.

²⁰ Jaarunofaño sacerdotemi aivojito, bu judiomi quillahuto icamo miyaminaaco fajiniuhi Barrabaco dihiinusu. Jaanoti: Jesuco gujeni, monoo, noomoro. ²¹ Jaanaaca bu siino miyaminaaco Pilato dilluuhi: İDiitisiti cajaanico isinaayunoco mihimeguehi? nooboro.

Jaaneguiiha nuumo: Barrabaco, noomoro.

²² Jaaneguiiha siino Pilato diitoco dilluuhi: İJaanaa milli mooniji oono imomo Jesucristo iicaaboco? nooboro.

Jaaneguiiha paryi famooro iimusuuhi: İmohobujehallivi tetecu! noomoro.

²³ Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: İNacu jineje imitino mooniibo? nooboro.

Jaarunofaño diito siino coovadiivuuhi: İmohobujehallivi tetecu! noomoro.

²⁴ Jaanegui Pilatoco diito sihidi ejenaauumoro janaaniviro aivo añaaivuunoco aatyimeuboro, tajiibaubo nifaihuco isivaqui. Jaafaihufaño ihuseneque nitamaaiubo diito imefeenevi, jilli nooboro: Uujoho jaani iimiibo guijevefañodi icatithi. Jilli toono amiihai iimaa, nooboro Pilato.

²⁵ Jaarunaaca famooro iimusuuhi: Miilai, bu paryi moseeme icamohallivi jaafa minifotono, noomoro.

²⁶ Jaaneguiiha Pilato Barrabaco isinaayusuuboro Jesuco aamisuuhi. Jaadi diitoco aciubo diiboco itetecuqui.

²⁷ Jaaneguiiha ihamocasiminaa Jesuco satyuuhi diibo Pilato ijajaago. Jaamoro igaiyiiciumo paryi amocasiminaaco Jesuhallivi. ²⁸ Jaamoro diiboco igachehuco ujujuyaacuumoro sichehuco jiihacuumo gachicohai deecano tifaibadi itifai icachehuco.

²⁹ Jaamoro bu iinigaihallivi javucaruumo januutuno aafeneque chaahimigati eheetavuumoro, bu jaamoro gaayicisuumo imiyanaagohusefaño imeico icano. Jaadi diiboguiniio ememuiivomoro diiboco dejecuhicauhi: İImicani ijjohe judiomi Aivojiiho! noomoro.

³⁰Jaadi bu ihimeico agaayicimoro tohiri diiboco iinigaiti gafucuhicaumo. ³¹Jaadi diiboco jilli omoonihicaudi jujuyaacuumo diiboco tifaihiba icacheuco ijihacuuchehuco. Jaamoro imiyachehuco jihacuumo. Jaadi ivi satyucuumo diiboco itetecuqui.

Jesuco Etetecuno.

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³²Jaamo Jesuco itetecuqui ufuumo atyimeuhi Cirene cuumioobo Simon onooboco. Jaamoro diiboco tajiibauhi Jesu imohobujeque isatyequi.

³³Jaadi ifutuumo nigaiapaajebai onoomañovi; jaanoti hebreami iijiri Golgota onoobai.

³⁴Jaabaihallivi Jesuco isuurumo vino aivo faafaiñooco. Jaarunoco inisucuuruhiigoti adutiubo.

³⁵Jaaboco etetecuumoro ihamocasiminaa suerteque eetavuuhi Jesu gaachehuhallivi: ¿Cajaani fine tochehuma icaji? noomoro.* ³⁶Jaamoro ifiitino casiicamaaiumo diiboco otoomomo. ³⁷Jaamoro ijiibogoco ihmohobujeti iinigaihallivi caatiniumo: JAANI JESU JUDIOMI AIVOJHBO, onoono.

³⁸Tolliro bu diibo uufocovi tetecuumo miimisiici nanivaminaatisico, saafiico imiyanaagonovi, bu saafiico inaninaagonovi icano. ³⁹Jaanaaca totonodi afatyomo diiboco ihibamoro ihuseneque gavaracumoro hibajirubadi icano iinigaicoro garya garya moonihicaumo, ⁴⁰jilli noomoro: ¿Naa ijoho oono templojaco acallajaruuboro siino dojicuviro mifucuci, safucu idiinoti boojati edeetavejiruubo? ¿Eneecata iiro difiico taajasu! ¿Bu miyaano Moocaani Achi idiicahachijji, toono caamoti niito! noomoro.

⁴¹Jaabadiro bu sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa, bu fariseomi, bu judiomi quil-lahuto icamo diiboco edejecumo neehicaui: ⁴²Sitaaco taajasuubo. ¿Jaaruubo cono bu inoro ifiico taajasuubova? Eneecata miyaano Israel Aivojiibo iicahachijji, toono ihmohoti iniitequi maatyimemere diiboco mimiyaaveguequi. ⁴³Miuro Moocaniviro ifiico sefaabo. Eneecata jaafa jaabo asaaboro diiboco taajasuvahi iimogohachijji. Jaadi jari magaaajji miyaano Moocaani Achi iicanoco, noomoro.

⁴⁴Jaabadiro bu nanivaminaatisico diibo uufocovi etetecuumisi diiboco hibahicaui.

Jesu Igujjevene.

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵Jaadi ivi paryi jiinije civono minifutuuih gadiciibati. Jaano seseeteuhi imohonohalliti nihiba icaberu. ⁴⁶Jaasumiro Jesu hebreo iijiri sefano gaihivuuih: Eli, Eli, ¿lama sabactani? nooboro. Moocaani, Moocaani, ¿collihi uco deevesuhi? eenejiruno.

⁴⁷Jaanoco saatoho totoneri iicaumo uguubuumoro nuuhi: Memeeeci johono Moocaani iimaaminaafi Eliaco cuuhuvaabo, noomoro.

⁴⁸Jaasumiro diitoti saafi ijinafatyuuboro icijeuhi faasihi iicanoco. Jaaboro toosihico vino aivo quigañofoñati matyusuuih. Jaaboro toosihico imei nijequevi ificuuboro Jesu iijifaño cabuyaacuuih ihaduquui, nooboro.

⁴⁹Jaarunaa saatoho diiboco nuuhi: Moonidino, jaafa Elia saahi diiboco atajasuvaabo mahatyimequi, noomoro.

⁵⁰Jaanaaca siino Jesu sefano agaihivuuboro chuumucuuih. ⁵¹Jaano ticovovi temploja ofobociniuchehu gaachehujetuno feemene icano gallivuuih feenedi caamoti sano guinovi. Bu jiinije sefano maryibauhi. Jaaneri guisihacino dujavanamaaiuhi. ⁵²Bu tolliro ciihojino faayicicafutuuih. Jaaneri Moocaanico imiyaavuguumo iguijjevecinumo ajashutimo siino buheeteuhi. ⁵³Jaamo Jesu siino ubuheeteunobuunati iciihojinofañoti ihiinumoro iimicuuih Jerusale cuumifaño fuuhi. Jaamoco tahi sihidi miyaminaa diitoco aatyimeumoro gaajauhi.

⁵⁴Jaanoti bu ihamocasiminaa aivojiibo ihamocasiminaama Jesuco utuumuumo jiinije amaryibaunoco, bu sanehejeque icano aatyimeumoro sihidiro igutuuih. Jaamoro nuuhi: Mijanotiro, jahi jaani Moocaani Achi, noomoro.

* 27:35 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jilli miyaavuuno Moocaani iimaaminaafi caatiniumo: Tagaachehuco ifocasimo suerteque eheetavomoro, nooboro.

⁵⁵ Jaabadiro bu sihidi icaumo gaigoomi tehesinotiro iifiniciumo Galileati Jesu dojicuti asaumo diiboco jeecivomoro. ⁵⁶ Jaamofeeneri icaugo Maria Magdalena onoogo, bu Jacoobo, Jose icamisi seeji Maria onoogo; Zebedeo seemenemisi seeji icamife.

Jesuco Ichiuno.

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Jaanaaca mihijicuudi saaubo sihidi inihibamima iicaubo Jose onoobo Arimatea cuumioobo, Jesu onoonoco imiyaaveguehicaubo. ⁵⁸ Jaabo Pilatojaago ufuuboro Jesu ifiico diiboco dillujuuhi. Jaaneguiiha Pilato tajiibauhi diiboco ihaciqui. ⁵⁹ Jaadi Jesu ifiico Jose iicuboro mihinivatino gaachehuri mibociuhi. ⁶⁰ Jaaboro icihoji bohoji guisigajifaño eheetavusuhojifaño jiihacuui. Jaaboro tohojico guisibatyigabari amaninuboro fuuhi. ⁶¹ Jaanaaca tohoji ticovo icaumife Maria Magdalena onoogo, bu saafigo Maria icamife giciniuhi sinaagobaiti tohojico ihiiiniciumife.

Jesu Ciihoji Imega Amocasiminaa Teemehi.

⁶² Jaano sesevedí, Pascua jiiibaimoguiiha iimibaivuunobuunati, sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo fuuhi Pilatoma ihiimaaqui. ⁶³ Jaamoro diiboco nuumo: Aivojiiho, mehesafetehi oono tobañifiiboba ubuheesusumi: Ochoomodi mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, unuunoco. ⁶⁴ Jaaneguiiha tajiiba icihojico kuhufono imooniqui mifucuci safucu idiino ticovovi ijiibogominaa fucu asaamoro ichuumuhuco ananimoro: Siino buheetecuubo, noomoro miyaminaaco jiiibeguedimo. Jaanoti tolli omoonihachiiji tobañi aivo iticoniono janaanicivi jeevajirahi, noomoro.

⁶⁵ Jaaneguiiha Pilato diitoco nuuhi: Ajaaty toomominaaco mihicimoro amiihairyo diitoma aivo imino mucuhufusuto, nooboro.

⁶⁶ Jaaneguiiha ufuumoro tohojico kuhufutusuuhi. Jaamoro bu igajataaco ficuumo tohojico ofoboociuba iguiisibahallivi. Jaamoro tohojihallivi itoomominaaco ficuumo.

28

Jesu Siino Ubuheeteuno.

¹ Jaanaaca judio jaguisifucu sabado icafucu afatyuno sesevedí fucugayiro Maria Magdalena onoogo, bu saafigo Maria icamife fuuhi icihojico emeecituumife. ² Jaanaaca sefano jiinije maryibauhi Moocaani toomominaafi niquejefañoti iniiituuneri. Jaaboro tohoji imegavi agaseuboro tohoji guisibaco buhigovi iicuboro tobahallivi casiivuui. ³ Jaabohalli aricuuhi sisi anamebano aricubadi, bu igachehu seseene seseeuhi cuugaihallibadi. ⁴ Jaaboco amocasiminaa tohojico utuumuumo aatyimeumoro sihidiro igutumoro iñihicuri uchuumucumbadi minifutuui. ⁵ Jaaboro Moocaani toomominaafi diitifeque nuuhi: Mihiguetejirahana uujoho gaajahi amife Jesu etetecucafetehiniiboco miguiinonoco. ⁶ Jineeri chahacuubo siino buheetecuubo unuubadi. Eneecau bu jino diiboco ificuhinimañoooco memeeçiva. ⁷ Jaaneguiiha goovano mofoomifere ijiibogominaaco mijiihogoto jilli noomifere: Guijevefañoti siino buheetecuubo. Jaaboro amiihai imega siigucuubo Galileavi. Tahigo diiboco mahatyimeji. Jinooco amiiheque neequi saahi, nooboro.

⁸ Jaaneguiiha diitife toonoti fuucuui. Goovano sihidi igutumifere, bu imo imo icano fuuhi. Jaamifere diitife Jesu jiiibogominaaco jiiibugutuui. ⁹ Jaamifevi Jesu ajafeveuboro diitifeque dilluuhi. Jaaneguiiha diibojaago ufuumifere itihaiñooco ihiihicimifere diiboco imuui. ¹⁰ Jaaneguiiha diibo diitifeque nuuhi: Mihiguetedino. Mofoomifere tañahabomico mijiihogoto Galileavi ifeequi tahigo uco atyimejimo, nooboro.

Amocasiminaa Jilli Jiiibuguui.

¹¹ Jaanaaca diitife ufuunobuunati tohojico utuumuomotí saatoho amocasiminaa cuumifaño ufuumoro sacerdotemi aivojitoco jiiibuguuihi paryi aatyimeunoco. ¹² Jaaneguiiha diito sacerdotemi aivojito judiomi quillahutojaago ufuumoro diitoma iimaajeuhi. Jaamoro sihidi nihibamico ihamocasiminaaco jaaduumo. ¹³ Jilli diitoco noomoro: Miyaminaaco monoo: Miihai fucufeene miciganaaca jiiibogominaa asaamoro ichuumuhuco ananimoro

satyehi, noomoro. ¹⁴ Jaanoco aivojii bo uguubuuboro amiihaijaago isifiirato hachiiji miihai diiboma mihiimaaji amiihaihi aivojito judiomi quiallivi. Jaamo umilli icatimo mihicahi? noomoro.

¹⁵ Jaaneguiiha ihamocasiminaa inihibamico agaayicumoro diito unuubadi mooniui. Jaabadi judiomi jiiibeguehacahi jisumihachuta.

Jesu Ijiiibogominaaco Atajiiibano.

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23; Hch 1.8)

¹⁶ Jaaneguiiha ijiiibogominaa fahuseeci motihaiti si aivojito judiomi quiaafi idii murucu fuuhi Galileajaago Jesu diitoco unuubaijaagovi. ¹⁷ Jahigo Jesuco aatyimeumoro diiboco imuumo. Jaarunaa saatoho miyaadi miyaavuguutih. ¹⁸ Jaadi Jesu asaaboro diitoco nuuhi: Uujoho gaayicicuuhi paryi aivoji iijico niquejefano, jiiinjehallivi icano. ¹⁹ Jaaneguiiha paryi faajiiijeriro mofoomoro tajiibogominaati meheetavo. Jaamoco miniti Moocaani momofenedi, bu Illi momofenedi, bu Igaija momofenedi icano. ²⁰ Jaamoro diitoco mijiiibogo amiihaico paryi uujoho ijiiibeguehicanoco imino imooniqui. Jaamoro imino magaaja uujoho amiihaima fahiijivaro icaji jiiinje ifinjinovi, bu janaanici icajinovi, nooboro.

SAN MARCOS

Jua Nitiminaafi Sicaihigovi Jjibeguehi.

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-18; Jn 1.19-28)

¹ Jilli ticovauno Jesucristo Moocaani Achi jibogoco. ² Miiro jilli Moocaani iimaa jibogominaafi Isaia caatinicuuihi, Moocaani unuunoco:

Dihime galluuih tajibogominaafico, dihime jiihaico iimibachuqui, nooboro. ³ Jaanaa guubuvusuuno sicaihigoti ocoovadiiciniiuno: Mihimibachu Mohaivojiiho jiihaico sano ticovoro meheetavo, onoonoco, Isaia caatinuuihi.

⁴ Jilli saaubo Jua sicaihigovi miyaminaaco nitiioboro. Jaabo neehicauhi: Minitisuquimaje jaamoro amiihai eedeehifiico mejeevesu, amiihai imiti ibuuqui, nooboro. ⁵ Jaanegui Judeao jiiinijeoto, bu Jerusale cuumioto icamo feehicauhi diiboco uguubunicitomo. Jaamoco iimitico jiiibeguehicauno bujinagoti diitoco Jua nitihicauhi Jorda onoohefaano.

⁶ Jaabo Jua gaachehuhicau camello ijeene eetavotau. Jaanoti iniivigai meeheu jilli asi meehe. Jaabo chahacamicoro duuhicauhi, bu bajio iimicoro nejeecuhicaubo icano. ⁷ Jaabo jiiibeguehicaui jilli nooboro: Taabuunati saajiibo tajanaanici sihidi imityaabo diibobadi uujoho jeevatihii. Jaamaano diiboguiino idijiiivooboro itihaiipaaje duujeque sinaayujitirahi. ⁸ Uujohonaha, amiihaico miyaano nifaihuri nitihii. Jaanoti diibo amiihaico Moocaani Gajjari nitiji, nooboro.

Jesuco Initiuno.

(Mt 3.13-4.11; Lc 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Jaasumivi Jesu fuuhi Nazare cuumiti Galilea jiiinjieri iicacuumiti. Jaaboco Jua nitiihi Jorda onoohefaano. ¹⁰ Jaabo Jesu iteehifaanoti ihiiinuubo atyimeuuihi niqueje afaayicafutuunoco. Jaanofeenedi niiihihubadi jeevaabo Moocaani Gajja ihallivi niitovauhi. ¹¹ Jaanaa guubuvusuuno niquejefaanoti unuuno: Iijoho agaijiiho taseemene, iiri sihidi imo imo icahi, unuuno. ¹² Jaasumiro Moocaani Gajja diiboco satyuuihi sicaihigovi miyaminaa achahauhigovi. ¹³ Jaabo Jesu tahigo icauhi saniihiba, siino fahuseeci icano fucuva asimifeeneri. Jaaboco Satanas nisuuhi. Jaanobuunati Moocaani toomoninaa asaamoro diiboco jeecevehicauhi.

Jesu Idudicamaajeque Ticonihii.

(Mt 4.12-22; Lc 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Jaanobuunati Juaco civojafaano ificuunotiro Jesu Galileavi fuuhi jiiibogooboro taajasu jiiibogoco Moocaani aivojii iijico. ¹⁵ Jaabo jilli neehicauhi: Tusumi mihicacuuihi, jino Moocaani aivojii fiitivucuuihi. Jaaneguiiha amiihai imitico mejeevesucu. Jaamoro mimiyaavogo jino imino mataajajino jiiibogoco, nooboro. ¹⁶ Jaabo Galilea muuajjinidi igooboro ufuuhigo atyimeubo Simon, inahabo Andre icamisi fiiciminaatisi iicaumaano muuaifaano isinicuuhuri sinihicaumisico. ¹⁷ Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyojicuti masaa, amiiisico miyaminaa fiiciminaatisiti eetavequi, nooboro.

¹⁸ Jaanegui tusumiro isinicuuhunoco ejeevesumisiro diibo dojicuti fuumisi.

¹⁹ Jaadi toonoti janaanivivi afatyuubo Jacoobo, bu inahabo Jua icamisi Sevedeo achimisico tolliro imeenegafaano isinicuuhuco amaahuniumisico atyimeteuuihi. ²⁰ Jaamisico bu tolliro coovaubo. Jaanegui caanico idudicamaajeminaama imeenegafaano ejeevesumisiro Jesuma fuuhi.

Saafi Iimitino Hjima Icaubo.

(Lc 4.31-37)

²¹ Jaadi Capernau cuumivi iifutuudi, judiomi jaguisisumi Jesu sinagogajafaano ufuuboro jiiibeguehicaui. ²² Jaaneri miyaminaa sihidi eetyehicauhi diibo jiiibegueri diitoco aivojiiho iicanicibadi jiiibeguehicauneri, caatiniminaa jiiibogonicibadi iicatineri.

²³ Jaanaaca tooja sinagogajafaño iimitino ijima iicaubo icauhi. Jaabo gaihivuui: ²⁴ Ijoho Moocaani seemene idiimiibo, uujoho ico gaajahi. ¿Jaabo jinejeque diimeguehi ijoho miihaima Jesu Nazareoobo idiicaabo? ¿Naa mihaico finisuqui asaabo? nooboro.

²⁵ Jaanegui Jesu diibo iimitino ijico ihiibauboro nuuhi: Lliivi diica. Jaaboro diiboti diino, nooboro.

²⁶ Jaanegui ihiji diiboco baavi agañiiboro ifiico vivi vivi iminiyuuboro sefano agaihivuuboro diiboti iinuui. ²⁷ Jaaneri famooro miyaminaa sihidi eetyeui. Jaamoro dillacasihicauhi: ¿Jineje jino bohono jibogo? Jaani iiji aivo sefahi aivo ijimi icarumoco atajjibanoco: Jii, noomo, noomoro noocasihicauhi.

²⁸ Jaanoco Jesuti ijibocasiuno paryi Galilea jiiinjieri goovano gaajacafutuui.

Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹ Jaadi sinagogajati iinuudi Jesu fuuhi Jacoobo, Jua icamisima Simon, bu inahabo Andre icamisi ijafaño. ³⁰ Jaanaa Simon baabo sinafeteri sihidi guihuvauhi. Jaanoco Jesuco jibuguumo diigo iguihuvaunoco. ³¹ Jaanegui Jesu diigojaa ufuuboro ihuseti diigoco agaayiciuboro gañiyciuihi. Jaasumiro diigoco iguihuva bucuui. Jaadi diitoco jecivehicaugo.

Jesu Ajashutimo Iguihuvamoco Buheesuui.

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Jaadi ijicuui nihiba jabaavucuunaaca sivahicaumo diibojaa paryi iguihuvamoco, bu emeimivatomejeque icano. ³³ Jaanaa paryi miyaminaa asauneri guhugavi gahafuui. ³⁴ Jaamoco Jesu buheesuhicauhi siomoneri, bu siomoneri icano iguihuvaumehejeque. Jaabadiro bu emeimivatomoco imeimico buhi gañihicaubo. Jaamo imeimi iimaajirumo iimaahicautihi diiboco agaajahicaumaño.

Jesu Galileavi Jibeguehi.

(Lc 4.42-44)

³⁵ Cuijetaviro Jesu agañiivuuboro fuuhi tuucuumiti sicaihigovi Moocaanima ihimaakuhi. ³⁶ Jaaboco Simon, inahaboniminaa icano guinutuui. ³⁷ Jaamo diiboco aatyimeudi nuuhi: Famooro miyaminaa ico guinieri icahi, noomoro.

³⁸ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Masiigo siicumijaago ifiiticuumijaago tahi tolliro jibeguequi taajasubogoco. Toonegui uujoho saauhi, nooboro.

³⁹ Jaadi Jesu paryi Galilea jiiinjieri sinagogajafaño jibogooboro feehicauhi ijimico gavaracuuboro.

Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Jaanaa foojohoma iicaubo Jesujaa saauhi. Jaaboro iguiino ememiivuuboro nuuhi: Idiimogohachi uco buheesu, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu diiboco iidaasuguuboro ihuseri dudiciuihi: Imeguehi, buheetecu, nooboro.

⁴² Jaasumiro diiboco ifoojoho ubuuneri buheetecuubo. ⁴³ Jaadi Jesu diiboco afaguuboro galluui jilli nooboro: ⁴⁴ Miñhaiñoobaco diibeguedino. Jilli ofooboro sacerdoteque dihifusuto. Bu jaaboro ico iimibachuno jecivoco asimico ficuuto Moise atajjibaubadi toono jibogobadi iicanoco. Jaanoco miyaminaa aatyimemere igajaquii ijoho ubuheecunoco, nooboro.

⁴⁵ Jaarunaa ufuuboro sihidi miyaminaaco jibogooboro feehicauhi diiboco Jesu ubuheesuunoco. Jaamaño Jesu foovono cuuminofañodi igucutiibo, jilli buhigueejere miyaminaa achahahiguejere iicaaboro feehicauhi. Jaarunaa fahigovati saahicaumo diiboco emecivamo.

2

Jesu Buheesuhi Idiino Isifañiboco.
(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Toonobuunati siino Jesu Capernau cuumivi fuuhi goovajisutinoti. Jaanoco guubumo iijafaño iicanoco. ² Jaanegui miyaminaa diibojaago ufuumo gahafuuhi guhugamaryo gatyuuci. Jaamoco iimaaco jiiibeguehicaubo. ³ Jaanaa igueenemejedimo diibojaa sivauhi ihiibimoro idiino isifañiboco. ⁴ Jaarumo miyaminaa agahaficiniuneri Jesuvi ifutuutimo. Jaanegui caamoti tooja niibahucuco afaayiciumoro Jesujaago diiboco nitusuumo icigaiijema. ⁵ Jaanoco diito Jesuco imiyaavuguunoco agaajaciiboro Jesu nuuhi iguihuvaaboco: Guihi, dihimiti ico imibachucafutucuuhi, nooboro.

⁶ Jaarunaa saatoho caatiniminaa onoomo igiciniimañoti ijeebiifañodi esamaaiuhi: ⁷ ¿Collihi jaani jilli imiticani iimaahi? ¿Mijoho nacu imitico buusujirahi? Idiiboro naha Moocaani, noomoro.

⁸⁻⁹ Jaanoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihi tolli amiñhai jeebiifañodi mehesamaaihi? Tihicani jana iguihuvaaboco: Dihimiti imibachucafutucuuhi, onoono; gañiivoobo dicigaiijema fuucu, onoono. ¹⁰ Jaamo magaajahi jiijehalli ujohoo Miyaminaafibadi Ifiivubo imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro, ¹¹ idiino isifañiboco nuubo: Ico neehi: Gañiivo, jaaboo dicigaiijeque diicibi fuucu diijajaago, nooboro.

¹² Jaasumiro diibo agañiivooboro icigaiijeque iiciuboro fuucuuhi ifinicimofeenedi. Jaaneri paryi miyaminaa sihidi eetyeui. Jaamoro Moocaanico imehicaumo: Mahatyimetatiji aivo jilli iicanoco, noomoro.

Jesu Coovahi Levico.
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Jaanobuunati siino Jesu fuuhi muuajinivi. Jaaboojaa sihidi miyaminaa saahicauhi. Jaamoco jiiibeguehicaubo. ¹⁴ Jaamañoti janaanici afatyuhigo atyimeubo Levico Alfeo achi impuestoco jaadusuhicajafaño giciniuboco. Jaaboco: Uuma difoo, nuubo.

Jaanegui Levi agañiivooboro diiboma fuuhi.

¹⁵ Jaanobuunati Jesu Levi iijafaño jiiibogominaama amachuubo giciniunaaca sihidi impuesto jaadusuminaa, bu iimitifimo icano gaseuhi. Jaamo sano diiboma machuhicauhi. Diibo dojicuti sihidi ufuumo icano. ¹⁶ Jaanaa fariseo caatiniminaa iicamo Jesuma diito amachunoco aatyimeumoro jiiibogominaaco nuuhi: ¿Milli jaabo amiñhai jiiibogominaafi, impuesto jaadusuminaama, bu saatoho iimitiminaama icano acasiivooboro machuhi, aduhi icano? noomoro.

¹⁷ Jaanoco Jesu uguubuuboro diitoco nuuhi: Ubuheefiimo taabuminaafico imogotatiji. Jaanoti iguihuvamo taabuminaafico imeguefihi. Jaabadiro ujohoo: Imino icahi, onoomoco cuhuvaqui saahiniñhi. Iimifitimeguiiha saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Jaanaaca Jua jiiibogominaa, bu fariseomi jiiibogominaa icamo machutimo aigahicauhi. Jaanaa saatoho asaamoro Jesuco dilluvauhi: ¿Naa, collihi jana fariseomi, Jua icamo jiiibogominaa aigananaa dita aigatiji? noomoro.

¹⁹ Jaanegui Jesu ooviciuboro iimusuhi: ¿Nacu gaigooco ataabavaaboro jiiibaimojaago ucuuhuvamo idasuri aigajirahi diitoma diibo iicanohachuta? Miñiro diitoma diibo iicanohachuta aigajitirumo. ²⁰ Jaanoti naha icajinehiica jari uco tajiibogominaati udumitiicino. Jaadi jari idasuno iicaneri aigajimo.

²¹ ¿Miñiro mijoho eedechehuco bobaryuri maahunitatiji? Jaanoti imaahuniruva bobaryu tochehuco gallicujirahi. Jaaneri tohoji janaanicro guiraatejirahi. ²² Jaabadiro bu, ¿mijoho bohaihofaihuco eedejutafaño ficutatiji? Jaanoti ificuruva tofaihu tujutaco ejerucarunoro fatyejirahi. Jaanegui bofaihuco bujutafaño mificutahi, nooboro.*

* 2:22 jilli Jesu nuuhi eedejiiibogoco mejeevesumoro bohono jiiibogocoro meheetavequi.

Ijībogominaa Trigo Noovataco İcİhi Jaguisifucusumi.
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Jaanaa judiomı jaguisisumi Jesu basutafañodi igooboro feehicauhi. Jaanaa ijībogominaa toono basuta noovataco icimoro feehicauhi. ²⁴ Jaanegui fariseomi diiboco nuuhi: Meeci İcollİhi dijībogominaa olli moonİhi jaguisifucusumi momoonitatinoco? noomoro.

²⁵⁻²⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: İJaana nacu magaaatİhi amİihai, johono David, bu diiboma iicaumo icano ucuujivaachusumi diitoco ajeba aivusuneguiiha omooninoco? Mİİro Moocaani iija tabernaculojafaño David ufuuboro Moocaani jeeçivo maahunoco machuui miijoho amachutatirunoco, Aviata onooço sacerdotemi aivojİİbo iicauijİbo icaunaaca. Jaaboro bu diiboma iicaumoco aciubo saatohoro sacerdotemi amachufirunoco, nooboro.

²⁷ Jaadi bu siino Jesu nuuhi: Mİİro jaguisifucu miyamİnaadi eetavocafutuuihi. Jaanoti miyamİnaa jaguisifucudi eetavocafutuutİhi. ²⁸ Jaamaño uujoho Miyamİnaafİbadi İfiivuuço jaguisifucu aivojİİbo, nooboro.

3

Saafi Ihuse İfigatyuubo.
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Jaadi siino Jesu sinagogajafaño fuuhi jahi icaubo saafi ihuse İfiigatyuubo. ² Jaaboco İİfİnicimoro feehicaumo: İNaa jeeđi jaguisisumi buheesujİİbo? noomoro İİfurumo diİbohali İjİİbeguequi. ³ Jaanoma iicaubo Jesu ihuse İfiigatyuuboco nuuhi: İGañiivo! İJaaboro feenevi dulleve! nooboro.

⁴ Jaadi diitoco Jesu dilluui: İJİnejeque jaguisisumi moonisunicimo iiminoco, nacu iimitinoco? İMagaicaunoco, nacu mubuheesunoco? nooboro. Jaarunaa diito iimusuutİhi. ⁵ Jaanegui diito jeebİİno cuhuferi İdaasuvuuboro, sifiirano ihuufococo emeeçuboro ihuse İfiigatyuuboco nuubo: İDihuseque fallirihicar! nooboro. Jaanegui diİbo fallirihicarui. Jaasumiro diİbo use dojicuviro imituuihi. ⁶ Jaasumiro toonoti İfariseomi ufuumororo Herodianomima fitacucasiui Jesuco İgaicaauqui.

Muuaijinivi Miyamİnaa İcauno.

⁷⁻⁸ Jaanaa Jesu ijībogomİnaama muuaijinivi fuuhi. Jaamoco sihidi miyamİnaa buca-siui Galileaoto, Judeaoto, Jerusaleoto, İdumeaoto, bu Jorda oonegueehioto, bu Tiro, Sidon icano jininooto icamo diİbo sihidi ejevanoonoco omoonİhicaunoco uguubumoro. ⁹ Jaanegui ijībogomİnaaco nuubo: Uco miyamİnaa İjene eñeñeruuçiruneguiiha mo-meenegaco mihimibaicini, nooboro. ¹⁰ Jaabo Jesu miyamİnaaco ubuheesuhicaunegui sihidi İguihuvanoma İcadimo diiboco idudİciqui İjene ñeñeruhicauhi. ¹¹ Jaabadiro bu ijimi diiboco aatyimemere diİbo imega baavi aquetehicauhi. Jaamoro gaihivehicaumo: İjİho Moocaani Achi, noomoro.

¹² Jaarumoco faguehicaubo: Uco satohoco magaaasudino, nooboro.

Jesu İcİhi Minisumİnaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici İdiİno.
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Jaanobuunati Jesu İfabaivi fuuhi. Jahİgo iimuguudimoco coovaubo. Jaanegui diİbojaa saamoo. ¹⁴ Jaamoco fahuseeci motihaiti miimisiici idİimoco icİubo diİboma iicaui, bu diitoco İgalluuqui jİİbogoco İjİİbeguequi icano. ¹⁵ Jaamoco İijico aciubo İjİmİco İgañİhicaui.* ¹⁶ Jaamo jinoodimou fahuseeci motihaiti miimisiici idİimo iicaumo; Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo. ¹⁷ Jacobo Zebedeo achi, bu Jua Jacobo nahabo icano. Jaamİsico momoniubo Boaneegemİsiti, sisiseememisi eneeçirunoco. ¹⁸ Andre, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, bu Alfeo achi Jacobo, Tadeo, Simon cananista, bu ¹⁹ Juda İscariote diiboco aaciuijİbo İgaicaauqui icamoma saaubo jaah.

* 3:15 Sahaamefaño janaaniçi jilli ficuumo: bu İguihvamoco İbusuuhicaui, onoonoco.

Blasfemia.

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Jaanaa siino sihidi miyaminaa diibojaa igaivehicauhi. Jaaneri Jesu ijjibogominaama ajashuno jinejebaco machuhicacutihi. ²¹ Jaanoco Jesu yoto uguubuumoro saauhi diiboco iicivamo, jilli jeegavoobo eneehicauneguiiha.

²² Jaabadiro bu caatiniminaa Jerusaleti asaamo neehicauhi: Beelzebuma icaabo ijimi aivojiboma. Jaamaño diibo mitya ijjiri ijimico buhi gavaracuhicaabo, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro siinovi ooviciboro neehicauhi: ¿Milli jaabo Satanas bu ifiicoro buhi gañijirahi? ²⁴ Miño saafi aivojifaño minooi udugaavonoro sanomiro imoonicasiruva sanomiro finisucasijirahi. Jaamaño tohaivoji gueenene icajitirahi.

²⁵ Jaabadiro bu sajaotoro sanomiro imoonicasiruva gueenene icajitirumo. ²⁶ Jaabadiro Satanas iinoro ifimaryo imoonicasiruva, ¿milli bu gueenene icajiruubo? Iinoro ifiico finisujiruubo.

²⁷ Jaabadiro ¿miijoho esefaabo iijafaño ofoomoro inehejeque icijitirahi abajaaboco sisitimoro? Jarihiicanaa abajaaboco isisidi icijirumo.

²⁸ Miyanotiro jino amihaico neehi: Miyaminaaco paryiicino imitino ihiimaaruno buusucafeteji. ²⁹ Jaanoti Moocaani Gajjati imitino ihiimaaboco toono aivo buusuracujitihí ufucuro. Jilli tohimitinoma iicacujibo, nooboro.

³⁰ Jilli diitoco nuubo, diiboco ijima icaabo, eneehicaunoma iicaubo.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Jaanobuunati Jesujaa seeji, inahabomi icamo asaamoro jahisitiro diiboco cuuhvasu- uhi. ³² Jaanegui Jesuhallidi emecuciniumo diiboco nuuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo ico jahisiti cuuhvahi, noomoro.

³³ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Miijoho gaharubi? ¿Miijoho tañahabomi? nooboro ³⁴ ihallidi emecuciniumoco emeeciuboro diitoco nuuhi: Jino tacojiri iicamo gaharubimi, tañahabomi icano. ³⁵ Jarihiicanaha jino Moocaani ijjico omoonimo tañahabomi, gaharubimi, tañagomi icano iicajimo, nooboro.

4

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mt 13.1-23; Lc 8.4-15)

¹ Jaadi siino Jesu miyaminaaco jibeguehicauhi muuaijinivi. Jaabojaago sihidi miyaminaa igaivuuihi. Jaanoma iicaubo meenegafaño ijicafutuuboro diitoti tehesijisuno ufuuboro casivutuuihi. Jaanoti diito ijinivi jiniigaibaahohalliviro icauhi. ² Jaaboro diitoco sihidi siinovi ooviciboro jibeguehicauhi ³ jilli nooboro: Jinoco muguubu: Basuminaafi fuuhi abasutuubo. ⁴ Jaabo abasuuno samañoono jiihaifaño acutuuihi. Jaanoco joomi asaamoro machujeuhi. ⁵ Jaanoti samañoono acutuuihi guisihallivi miyaadi jini achahaumañovi. Jaanoro goovano iinucuuno ijiinije miyaadi efeemeutimaño. ⁶ Jaaruno nihiba aachicuuneri aryivucuuno, chuumucuuno icano abacocoovautimaño. ⁷ Jaanoti samañoogahajei aifuuhi jariimihoonofeenevi. Jaano toono ihallivi ujusiuno toono ihi- inuurunoco macanisuuhi. Jaamaño noovautino. ⁸ Jaanoti samañoono acutuuihi imino jiiinijevi. Jaano ihiinuunoro jusucuuno. Jaanoro imino noovacuuno saheeje treintadigaiva noovacuuihi, bu saheeje sesentadigaiva noovacuuihi, bu saheeje ciendigaiva noovacuuihi icano.

⁹ Jaaboro neehicaubo dinohojima idiicaabo jinoco guubu, nooboro. ¹⁰ Jaanobuunati iinoro iicacuudi ijjibogominaama iicaumo diiboco dilluuihi: ¿Milli toono eneejiruno? noomoro.

¹¹ Jaanegui nuubo: Amihaico naha ujoho imino gaajasuhicahi Moocaani aivoji agaa- jaratinoco. Jaanoti buhi iicamoco jilli siinovi ooviciboro neehicahi. ¹² Jaamo emeeciurumo atyimetimo iicaqui, bu guubucurumo guubutimo iicaqui. Miño uguubuumoro iimitico jeevesujirumo. Jaamoco bu iimiti buusucafetejirahi, nooboro.

¹³ Jaadi bu jiiibogominaaco nuubo: ¿Nacu amiñhai magaajatihi jino jilli ohoovicinoco? ¿Jaana millí magaajaji paryi toonoco? ¹⁴ Miñro basuminaafi, oono Moocaani iijico ijiiibogoo abasuubo. ¹⁵ Miñro jino jiihaifaño aacotono onono; miñro saato ho jeebiifa abasuucuurunoco ijiiibugucuurunoco Satan asaboro ijeebiifañoti dumitiicicuui. ¹⁶ Jaabadiro bu oono guisihallivi abasuuno onono; miñro saato ho uguubusumiro imo imo gaayicifimo. ¹⁷ Jaaruno imino abacocoovatimaño gueenene icatitino nisuhifiivi agasesumi uhuuchuvomoro toonoco jeevesufimo. ¹⁸ Jaanoti sano jariiñhihoonofeneveni aacutuuno tobogoco gaayicicuuro ¹⁹ jiiije busumije jaagoviro ijeebiño niñi niñi iicamaño, bu iimitinocoro iimogomaño icano sanooro toono diito jeebiifaño agahafonoguinodi toono miyaaji iicarujico fiivusutimo. Jaamaño noovasutimo. ²⁰ Jaanoti jino imino jiiñijevi abasuuno onono; oono miyanotiro agaayicimoro imino omoonimofaño fiivono jaanoro noovacuuño saato hofaño treintadino, saato hofaño sesentadino, bu saato hofaño ciendino icano.

Cijigaimecuvi Ohoovicino; Toovono Icaruno Buhugaaveji.

(Lc 8.16-18)

²¹ Jaadi bu nuubo: Cijigaimecuco minifutusumoro baavi guirihilluguiño, bu cigaiijeguiño icano mificutatihi. ¿Ivinaaca minifutusumoro caamovi mificutahi foovono ihifuvusuqui, eti? ²² Jaabadi miñro chahano afatanicinino atyimeratino iicajino. Bu tolliro chahano agaajaratino gaajacafototino iicajino. ²³ Jaanegui jinooco amiñhai nohojima miñcaamo muguubu, nooboro.

²⁴ Jaadi bu diitoco neehicaubo: Imino magaaja jino muguubunoco. Miñro oono amiñhai mohoovihicaneriro ufucu amiñhaico Moocaani ooviciji. Jaaboro oono uguubumoco janaanici acijiibo. ²⁵ Tolliro bu iicanoma iicaaboco siino janaaniciivi acijiibo. Jaanoti chahanoma iicaaboco miñdino iicarunoco dumitiicijiibo, nooboro.

Basatagai Ujusinovi Ohoovicino.

²⁶ Jaadi bu tolliro neehicaubo: Jiibadi Moocaani aivoji jeevahi; miyaminaafi jiiñijefaño siino toogaco abasuuboro cigatoobo, ²⁷ bu sesevede agañiivooboro icaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano sifucu, sifucu icano fatyehi. Jaanaa toogai millí acho ihiiñogairo jusihi diibo gaajacitinaaca. ²⁸ Jiiñije toohoco fiivusuhi iticoni ifahooco. Jaadi ideecanoco. Bu jaadi ifagaño ifallahifaño gahafonicichi. ²⁹ Jaano ifagaño ujusicuudi icinicicuumo niisugari ihicifucu agasesumimi.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.

(Mt 13.31-32, 34; Lc 13.18-19)

³⁰ Jaadi bu neehicaubo: ¿Jinejebadi Moocaani aivoji jeevahi? ¿Jinejevi fine mohooviciji? ³¹ Fine mostaza noovata tooico jiiñijefaño mabasuniciyibadi jeevano. Miñro tooyi aivo jiiñijehalliri icano noovata ajashuyigaiyi. ³² Jaaruro abasucafutucuudi jusifihí guiraaho tyigaba. Jaahoro coohafeene lliicuvafihí. Jaaho aafeneguiño joomi iicuvajirahi. ³³ Jilli nooboro Jesu jiiibeguehicaui miyabogoco siinovi ooviciboro diito agaajajidimoro. ³⁴ Ticovano nootiibo, jilli siinovi ooviciboro neehicaubo. Jaanoti naha ijiiibogominaaco ijeevadi paryi imino jiiibeguehicaubo. ³⁵ Jaanaa miñiijicuudi ijiiibogominaaco nuubo: Masii onago muuaivi mafatyequi, nooboro.✠

³⁶ Jaadi imiyaminaaco agalluudi Jesumaryo fuumo meenegari. Jaamoma bu sagaaje diito dojicuti fuuhi. ³⁷ Jaanaa sefano guibuhuba diitoco feene muuaivi iciuhi. Jaano sihidi tyuucái iicauneri diito meenegafaño nifaihu gahafehicaui. ³⁸ Jaanaa Jesu dojicuogavi iinigai jeebutahaallivi cigahicaui. Jaaboco aaicusumoro nuuhi: Mojiibogominaafi, ¿naa diimeguehi miguijeveneque? noomoro.

³⁹ Jaanegui Jesu aaicuuboro guibuhubaco ibauhi. Jaadi bu muuaico nuubo: ¡Lliivicu toonoviro siicutu! nuubo. Jaanegui iguibuhuba lliivicuui. Jaanoro paryi imino siicutuuno. ⁴⁰ Jaadi ijiiibogominaaco nuubo: ¿Collihí sihidi miñguetehi? ¿Nacu Moocaanico mimiyaavogotihí? nooboro.

✠ 4:35 Mt 8.23-27; Lc 8.22-25

⁴¹ Jaaneri sihidi diito igutumoro noocasihicauhi: ¿Mijjoho fine jaani jino guibuhubamaryo, muuaimaryo icano diiboco: Jii, onono? noomoro.

5

Gadarenomiobo.

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Jaadi fuumo onagoo muuavi Gadarenomi jiiinijejaago. ² Jaabo Jesu imeenegafañoti iinuubaacaro cihojinojaa iicahicauhigoti emeimivatuubo diibojaa saauhi. ³ Jaabo cihojino iicahigo iicaaboro feehicauhi. Jaaboco mihihiñooaba jigaiñehineri duujenicutihi. ⁴ Fiiva foova ihuseneque, itihaiñoco icano jigaiñehineri sisicuurumo. Jaarunoco ihusenehono dubaiciubo, bu itihaiñonoco ididaheje mooniubo icano. Jaaboco mihihiñooaba guinonicutihi. ⁵ Jaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano ifagajineri cihojinohallidi coovadiiciniiboro feehicauhi. Jaabo inoro ihallico guisibaneri tujaacuuboro feehicauhi. ⁶ Jaabo Jesuco tehesinotiro aatyimeuboro diibojago ijinafatyuboro iguiino memuiivutuui. ⁷ Jaaboro sefano nuuhi: ¿Jinejeque diimeguehi mijjoho Jesu caamovohigo iicaabo Moocaani Achi? Moocaanifañodi ico neehi: Idaasuno uco moonidino, nooboro.

⁸ Jilli nuubo imegaviro Jesu diiboco: Diinucu idiimitino iji, eneehicauneguiiha.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco dilluui: ¿Jineje dimomo? nuubo.

Jaanegui iimusuubo: Cuumi tamomo miguiraaneguiiha, nooboro.

¹⁰ Jaaboro Jesuco jenaauhicauhi: Mihihaico jiiicumiti buhi galluudino, nooboro. ¹¹ Jaanaa ifagaji fiitino sihidi faafaimi amachumo icauhi. ¹² Jaanegui paryi famooro ihijimi Jesuco nuuhi: Mihihaico jaatyo faafaimijaa gallu diitofaño mefequei, noomoro.

¹³ Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, tahi mofoo, nooboro. Jaanegui tohidicu ijimi diibo Gadarenominaafiti ihiinoomoro ifaafaimifaño fuuhi dos mildimofaño. Jaamo ifagajiti imuuifaño aafuumoro macaniuhi.

¹⁴ Jaanoti diitoco eteemehicamo agaumoro ifaacuumifaño, bu buhigueeje iicajaajefaño icano jiiibogomoro fuuhi. Jaanegui asaumoro meecivaumo jineje fine onoomaño. ¹⁵ Jaamo Jesujaa asaumo atyimeuhi meimi cuumima iicaubo giciniibo gaachehufaño jiiiciniiboco, bu imino iicacuuboro icano. Jaaboco aatyimeumoro sihidi iguiumo. ¹⁶ Jaamoco toonoco aatyimeumo jiiibuguuhi ihijimima iicauboco omoonunoco, bu ifaafaimico omoonunoco icano. ¹⁷ Jaanegui Jesuco ijiinijeti galluumo: Fuucu, noomoro.

¹⁸ Jaanoma iicaubo Jesu meenegafaño ifeequi jicafutuuboco ihijimima iicaubo neehicauhi: Ima saahi, nooboro.

¹⁹ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Chahano diijajaagoro fuucu. Jaaboro diyotoco diibogo guiraano Aivojiiho Moocaani ico iidaasugooboro ubuheesunoco, nooboro.

²⁰ Jaanegui ufuuboro paryi Decapoli cuumineri jiiibogooboro feehicauhi Jesu diiboco ubuheesunoco. Jaaneri paryi miyaminaa jabafitehicauihi.

²¹ Jaadi siino Jesu meenegari onagoo muuavi fatyuuhi. Jahigo sihidi miyaminaa iicojivi igaivuuhi muuajiniri icaubo cojivi. ²² Jaanaa sinagogaja aivojiiho Jairo onoo, diibojaa saauhi. Jaabo Jesuco aatyimeuboro iguiino ememuiivutuuboro nuuhi: ²³ Aicigai aivo niinovacuui goova foobo diigoco dudicito ubuheeteguere iicaqui, nooboro.

²⁴ Jaanegui diiboma ufuuboco miyaminaa sihidi ubucasumo ijene ñeñeruhicauhi.

²⁵ Jaamofeenedi saafigo gaigo tiijeheri fahuseeci motihaiti mificabaci idiino iicaucuuco.

²⁶ Jaago fiivaamo taabuminaa ataaburunofaño buheetigofañoviro feehicaugo. Paryi inihibamico ajaaduhicauhigo finisucuugo. ²⁷ Jaago Jesuti jiiibocasinoco uguubuugoro miyaminaafeenedi asaagoro ibujinaagoti igaachehuco dudicivauhi. ²⁸ Jilli igaachehuco ududicineriro buheeji, noogoro esamaahicaumaño. ²⁹ Jaasumiro itijjoho diigoco fiigatyuuhi. Jaanoti gaajaciugo ubuheetecuunoco. ³⁰ Jaasumiro Jesu gaajaciuihifañoti imitya mihiinobadi iicaunoco.

Jaanegui imiyaminaajaagovi iimeveuboro diitoco nuuhi: ¿Mijjoho tagaachehuco dudicihii? nooboro.

³¹ Jaarunaa ijibogominaa diiboco nuuhi: Miyaminaa oono ico ijimatajerunoco daatyimehi. Jaanegui ħmilli: ħMiijoho uco dudicichi? neehi? noomoro.

³² Jaarunaa Jesu fahigovaco ifinichicauihi ihatyimequi: ħMiijoho fine dudicichi? onoomaño. ³³ Jaanegui diigo sihidi vivi vivi iigutuugoro ubuheeteunoco agaajaciugoro diibogajaa saauhi. Jaagoro iguiino ememuiivuuugoro paryi imino jibbuguugo.

³⁴ Jaanegui diigoco nuubo: Niba ico dimiyaavogo buheesuhi. Jaaneguiiha sajeebii fuucu, diguihuvati buheetecuuihi, nooboro.

³⁵ Jilli iimaabaacaro sinagogaja aivojiiibo iijati saatoho jilli noomoro saauhi: Daicigai guijevecuuihi. Fine Mojiibogominaafico acasivusuno, noomoro.

³⁶ Jaanoco Jesu uguubuuboro isinagogaja aivojiiiboco nuuhi: Diguetejarahana, jilli miyaavogo, nooboro fuubo.

³⁷ Jaaboro mihaifnooba diiboma ufuunoco imuguutiibo idiimomaryo Pedro, Jacoobo, Jua Jacoobo nahabo icamomaryo fuubo. ³⁸ Jaamo isinagogaja aivojiiibo iijavi ifutuuihi atyimeuhi gañuhusuno omoonuunoco, miyaminaa ataacasiunoco, agaibacasiunoco icano. ³⁹ Jaanegui Jesu ijicafutuuboro diitoco nuuhi: ħIinejeri guiraacani gañuhusuno misiramaaahi? ħCollihi mataacasahi? Guijevetigo. Jilli cigago bagocaja, nooboro.

⁴⁰ Jaarunaa diiboco dejecuhicaumo. Jaaneguiiha Jesu paryiicino famoocoro jahisivi ihiinusuuboro caani, seeji icamisicoro satyuubo, bu diiboma asaamo icamomaryo fuubo tobagocaja iicauhigo. ⁴¹ Jaaboro diigoco ihuseti agaayiciuboro hebreo iijiri nuuhi: Talita, cumi. nooboro. Jilli, bagocaja, ico neehi: Gañiivo, eneejiruno.

⁴² Jaasumiro tobagocaja agañiivuuugoro igucuuihi. Jaago tusumi fahuseeci motihaiti mificabaci idiino ficabava icacuuihi. Jaaneri miyaminaa sihidi igutuuihi. ⁴³ Jaamoco Jesu imino faguuihi: Miico mijibeguedino, nooboro. Jaaboro tajiibaubo: Tobagocajaco mamachus, nooboro.

6

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Jaadi Jesu toonoti ufuuboro ijiinijejaagovi siino uumiubo. Jaaboma ijibogominaa fuuhi. ² Jaadi judiomi jaguisifucu iicacuudi ticovaubo ijibogoobo sinagogajafaño. Jaanoco sihidi miyaminaa uguubumo sihidi ajabafituumoro neehicauihi: ħCuucati fine gaajaabo paryi jinehejeque? ħMilli fine diibo igaajaco gaayiciuhi? Mee jino agaajaratinehejeque mooniibo, noomoro. ³ Miuro du jaani imohobujene dudicamaajeminaafi Maria achi, Jacoobo, Jose, Juda, Simon icamo nahabo, tolliro bu jino inagomi mihaifeeneri icahi, noomoro diiboti sifiratehicaumo.

⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Moocaani iimaaminaafico fahigovaoto bociguefihi. Jaanoti ijiinijeoto, iyoto, iijaoto icano bocigotatihi, nooboro.

⁵ Jaanoma iicaubo imityaco eetavuutiibo, miidimocoro iguihuvaumoti buheesuubo ihuseque ihalli ificuuneri. ⁶ Jaamo imiyaavuguutineri sihidi eetyehicaubo. Jaanobunati Jesu ifiiti cuumijeri feehicauhi jibogooboro. ⁷ Jaadi coovaubo ijibogominaaco fahuseeci motihaiti miimisiici idiimoco. ✠ Jaaboro diitoco galluubo miimisiicisaajeri. Jaaboro iimitino ijimico buhi igavaracuqui mityaco aaciuboro ⁸ diitoco nuubo: Jinejebaco masatyedino. Jiihaivi idiinocoro queseico masaty. Jaanoti lleegucubaco, duviricubaco, nihibamibaco icano masatyedino amihai niivigai meehevi. ⁹ Bu saapaa-jequere tihapaajeque mijicafoto, bu michehuci mijicafetedino sachehumaryo mofoo. ¹⁰ Jaamo coojaavhacho mihifotojafaño mihica, siijafaño, bu siijafaño icatino. Jari toaunoti mofoodi toojati mihiino. ¹¹ Jaanoti comañovi acho amihaiico agaayicitihachijii, uguubutihachijii icano toonoti mihiinomoro amihai tihapaajeguino jiinico toonovi matatacu jei diito iimitico ijibeguequi, nooboro.

¹² Jaanegui ufuumoro miyaminaaco jibogomoro feehicauhi iimitico ijeevesuqui. ¹³ Bu tolliro sihidi buhi gañihicaumo iimitino ijimico, bu iguihuvamoco diiribari ejeesumoro

buheesuhicaumo icano. ¹⁴Jaanaaca toojiinjieo aivojiĩbo Herode* guubuuhi Jesuditi fahigovadi jiĩbocasihunoco. Jaanoco saatoho neehicauhi: Diiboro Jua Nitiminaafi siino ubuheeteebe. Jaamaño sihidi mityama icaabo, noomoro.

¹⁵Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani Moocaani iimaaminaafi Elia, noomoro.

Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani siicije Moocaani iimaaminaa iicaubadi iicaabo, noomoro.

¹⁶Jaanoco Herode uguububoro nuuhi: Diiboro Jua, uujoho iinigaico iquiticisuubo dojicuviro siino ubuheeteebe, nooboro.

¹⁷Mĩro Herodia noojiri Herode atajiĩbauneguiiha Juaco isisimoro civojanĩumo. Herode inahabo Felipe taaba Herodiaco iciubo. ¹⁸Jaanegui Jua Herodeque: Imitino dinahabo taabama idiicano, neehicauhi.

¹⁹Jaanoma iicago Herodia Juaco ijiĩheguere gaicaausuhicaujirahi. ²⁰Jaarunaa Herode Jua jeebii iticovonoco, iiminoco icano gaajahicauhi. Jaanoti iigotooboro diiboco milli moonihicautihi. Diibo onoonoco gaajatiruubo jilli imino guubunichicaubo. ²¹Jaana Herodia diiboco agaicaausujifucuvi ifutuuihi. Mĩro Herode ifiivu ficabavi ifufufucu iicauneguiiha jiĩbaimoco eetavuuihi. Jaaboro imiyaminaaco cuuhuvaubo ihamocasiminaa aivojitoco, bu Galilea jiĩnije bocifimoco, bu tajĩbaminaaco icano diitoma imachuqui.

²²Jaana Herodia acigai ufuugoro diito imefeenevi gaasetuuihi. Jaanoco Herode, bu diiboma iicaumo icano imuguuihi. Jaaneguiiha ihaivojiĩbo Herode tobagocajaco nuuhi: Idiimogonoco uco dillu ico aciui. ²³Miyanotiro Moocaani momofeenedi ico neehi: Paryi uco idillunoco ico aciji, paryi tabusunije icarunotifeenedi, nooboro.

²⁴Jaanegui ufuugoro seejico nuutugo: ¿Jinejeque dilluji? noogoro.

Jaanegui seeji nuuhi: Jua Nitiminaafi nigaico dillu, noogoro.

²⁵Jaanegui tobagocaja ihaivojiĩbojaa goovanogayi ufuugoro diiboco nuutuhi: Jisumiro imeguehi butajefano Jua Nitiminaafi nigaico uco adaacinoco, noogoro.

²⁶Jaaneri Herode sihidi idaasuvuhi. Jaarunaa diigoco Moocaani momofeenedi unuucuneguiiha, bu diiboma iicaumo uguubuucuneguiiha icano diigoco unuunoco bañisugutiibo. ²⁷Jaanegui iherode tusumiro amocasiminaafico atajiĩbauboro galluuhi Jua Nitiminaafi nigaico isivaqui. ²⁸Jaanegui ihamocasiminaafi ufuuboro civojafano icaubo nigaico iquiticiuboro butajefa sivaaubo. Jaayico tobagocajaco aciubo, bu jaayico diigo seejico acituuihi icano.

²⁹Jaanoco Jua jiĩbogominaa uguubuumoro saauhi. Jaamoro diibo ifiico iicijeumoro ciihajĩfano ficuuihi.

Jesu Machusui Sahuse Mildimoco, Aivo Ajashutimoco.

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰Jaadi Jesujaa iminisuminaa iigaivuumoro diiboco jiĩbeguehicaui paryi omoonuuno ijiĩbuguno iicanoco. ³¹Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Masii majaguisitequi sihigo sicaihĩgovi, nooboro. Mĩro diitojaa sihidi miyaminaa asaamo, ofoomo icano feehicauhi. Jaaneri amachujiru situba chahahicauhi. ³²Jaanegui Jesu ijiĩbogominaamaryo meenegari sihigo sicaihĩgovi fuuhi. ³³Jaarunaa guiraamo ufuunoco atyimeuihi. Jaamoro Jesu iicaunoco agaajaciumoro faacuunivaoto isidi diito dojicuti jinocinĩuhi. Jaamo ihesgari tomanĩovi ifutuumo. ³⁴Jaanaa Jesu imeenegafañoti iinuubo sihidi miyaminaaco atyimeuihi. Jaanoma iicaubo diitoco sihidi idaasuguuihi ovejami itoomominaafima achahamobadi iicauneguiiha. Jaaboro fanoovaco sihidi diitoco jiĩbeguehicaui. ³⁵Jaanaa iijicuunegui ijiĩbogominaa asaamoro diiboco nuuhi: Mihiĩjicuuihi. Jaanomaryo bu jimañovi mñhafĩnooba iijano chahahi. ³⁶Jaaneguiiha gallucu miyaminaaco ifiiticuumijaago, bu ifiitijajejaago icano ofoomoro machutati inaajequi. Mĩro imachutama chahamo, noomoro.

³⁷Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihairyo diitoco mamachusui, nooboro.

Jaanegui dilluumo: ¿Jaamo jino dosciento denarioriro maahunoco manaajeteji paryi diitoco mamachusui? noomoro.

* 6:14 (Mt 12.1-12; Lc 9.7-9) Herode Imityaabo onoobo Jesu ifiivusumi iicaubo chuumucuuihi. Tusumi diibo seemene Herode Antipa onoobo icauihi.

³⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿M̄noodino nacu am̄ihaima maahuno icahi? Ene, memecito, nooboro.

Jaanegui emec̄ijumoro nuumo: Sahuse icava, bu miimisiici taavaabomisi icano, noomoro.

³⁹ Jaanegui famoocoro tajiibaubo saatoho simañovi, saatoho simañovi icano icasicamaaiqui ñaavahuhallivi.

⁴⁰ Jaanegui casiicamaaiumo ciendimova saaje, cincuentadimova saaje icano. ⁴¹ Jaadi Jesu gaayiuhi ihusefaño sahusedino imaahuno iicaunoco, bu itaavaabomisiko icano. Jaaboro niquejeque emec̄iboro toonohallivi Moocanima iimaabo. Jaadi tohicajeque iibacuuboro ijiibogominaaco aciubo miyaminaama ihifequi. Jaadi bu itaavaabomisiko tolliro iifuumo paryi famoomaryo.

⁴² Jaanoco amachuumoro paryi tuvaumo. ⁴³ Jaano atyuuvoco ananiumo jiiibaifõoco gahafusuuhi fahuseeci motihaiti miibaici idiino, bu itaavaabomisi atyuuvo icanoco.

⁴⁴ Jaanoco amachuumo cinco mildimou gaifiimi.

Muuhallidi Jesu higo.

(Mt 14.22-33; Jn 6.15-21)

⁴⁵ Jaadi Jesu ijiibogominaaco galluui ihimega imeenegari onagoo muuavi Betsaida cuumijaagovi ifatyequi miyaminaaco diibo ifitacuunohachuta. ⁴⁶ Jaadi diitoco ifitacuuboro ifagajjaago fuubo Moocanima ihiimaaiqui. ⁴⁷ Jaanaa civucuhi ijiibogominaa imeenegari ufuumo feene muuairi icacuui. Jaanoti diibo inoro tahi isi icauhi. ⁴⁸ Jaabo atyimeuhi diitoco sefano buhudurumoco guibuhuba sihigoviro ebecasuhicaunoco. Jaanaa diibo jari cuujetavi diitojaago saauhi nifaiuhallidi igooboro. Jaabo diitoco fatyuujirahi. ⁴⁹⁻⁵⁰ Jaabo nifaiuhallidi asaunoco paryi famooro aatyimeumoro gaibacasiuhi: Fine iji, noomoro igutuui.

Jaarunaa diitoco nuubo: ¡Mequehecu! ¡Mihiguetejirahana! Uujoho, nooboro diitojaa jicafutuubo imeenegafaño.

⁵¹ Jaasumiro iguibuhuba siicutuui. Jaaneri diito sihidiro eetyeui. ⁵² Jilli bu gaa-jacurumo esicin̄iutihi maahunoco iguiraatusunoco, jilli diitoco ijeebiino ucuhufunuu-tumaño.

Genesarevi Iguihvamoco Jesu Buheesuhi.

(Mt 14.34-36)

⁵³ Jaamo imuaaico oonegueehivi afatyuudi iifutumoro cañavutuui Genesare cuumi nagueehivi. ⁵⁴ Jaamo imeenegafañoti iinuumaacaro Jesuco miyaminaa gaajacuihi.

⁵⁵ Jaamoro faacuumivariro jinoociniumo. Jaamoro ticovaumo iguihvamoco cigaiijeneri acañimo Jesu tahi icahi onoohigo. ⁵⁶ Jaabo fahigovadi ofoohigo im̄idicuumijeri, igu-iraacuumijeri, bu buhi iicajajeri icano ofoohigo goohasinofaño iguihvamoco ificumoro Jesuco neehicauhi: Jilli digaachehujinibaco dudicisu, noomoro. Jaamo paryi diibo gachehujinibaco ududiicimo buhetehicauhi.

7

Miyaminaaco im̄ihininino.

(Mt 15.1-9)

¹ Jaanaa Jerusaleti asaamo fariseomi, bu caatiniminaaoto icamo Jesujaa igaivuuihi.

² Jaamo atyimeuhi Jesu jiiibogominaa mihiniva usejeri nitamaaitimo amachuunoco. ³ Mīro jaamo fariseomi, bu paryi judiomi icamo siicjeminanaa jeevamaajequere isivamoro iticoni iminehihica initamaaitisumi machutatimo. ⁴ Jaamo bu naajete asijaagoti asaamo iticoni initamaaitisumihiica machutatimo. Mīro jilli siicjeminanaa jeevamaajequere sivamo, oono adutahilluno, bu guirihilluno, bu aaricuhilluneje icano nitinejequere moonimo.

⁵ Jaamaño fariseomi, bu caatiniminaa icamo Jesuco dilluui: ¿Collih̄i dijiiibogominaa amiyato jeevamaajebadi moonitimo mihiniva usejeri machuhi? noomoro.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaanoco jahi am̄ihaiti Isaia caatinuuihi am̄ihai bañisuminaa mihicamoco. Jilli caatinuubo:

Jiicuumi uco jilli ticovono iijiriro bociguehica. Jaarumo jeebiino uuditi tehesino icahi. ⁷Jilli iigaivomoro uco imehicharahi. Jaarunaa uuri bañisuquimaaimo. Jilli amiñhai jibogono, ticovo miyaminaa jibogonoro. Jaarunoco Moocaani tajiñbaji, meneehicahi, nooboro.

⁸Miñro amiñhai Moocaani tajiñbajico mejeevesumoro miyaminaa iijicoro magaayicahi. Oono guirihilluno, adutahilluno icano nitinehejequere aivo guiraano meheetavehica, nuubo Jesu.

⁹Jaaboro bu nuubo: Jilli toono amiñhai jeevamaajequere misivamoro Moocaani tajiñbaco uufocovi mejeevesuhi. ¹⁰Miñro Moise nuuhi: Gaiji diicaanico, diiseejico icano. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onoboco miyanotiro gujivesu, nooboro. ¹¹Jaanoti amiñhai monoonicahi miyaminaaco: Amiñhai caanimico monootahi: Ico amusujitih, paryi uuma iicano Corban, noomoro Moocaanico ijiñbaicuuno eneejiruno. ¹²Jilli amiñhai monoomaño caanico, seejico icano mahamususuhicatih. ¹³Jaamaño amiñhai Moocaani iijico majabatusuhi amiñhai jeevamaajequere sifiiti, sifiiti icano mafatyusumaño. Jaamo jibadije iicanehejequere guiraano aivo meheetavehica, nooboro.

¹⁴Jaaboro siino Jesu miyaminaaco ocoovauboro nuuhi: Famooro uco muguubunici. Jaamoro magaaja: ¹⁵Chahano aivo isiti miyaminaafaño ofoonoro diitoco imihininijiruno. Jaanoti naha ijeebiñfañoti asaano miyaminaaco mihininih. ¹⁶Jinoco amiñhai nohojima mihicamo muguubu, nooboro.*

¹⁷Jaadi imiyaminaaco ejeevesuuboro jaaha fuubo. Jaaboco ijiñbogominaa toonoti dilluhi. ¹⁸Jaanegui diitoco nuubo: ¿Nacu bu tolliro amiñhai, amiñhai esicñibama machahahi? ¿Nacu magajatih? Miñro oono paryi isiti miyaminaafaño ofoono diitoco mihininitih ¹⁹ihesamaajefaño ofootimaño. Miñro jilli iibafañodi ofoonoro miyaminaafañoti iinonicih. Jilli neehicaubo, paryi machuta mihinivatih eneejirunoco. ²⁰Jaanoti naha: Miyaminaa jeebiñfañoti ihiinono miyaminaaco mihininih. ²¹Miñro miyaminaa jeebiñfañoti saanicino iimitinono esamaajene, ajevaneheje, nanivaneheje, gaicaauneje, ²²sifi taabama, bu sifigo tajema icaneheje, sitanoco imogoneheje, paryi imitineheje, bañifirano, fanoova imiti imoyicineheje, sicamaño jibocasineheje, iino allitiro jiiheveneheje, quehe quehe icaneheje, ihesicñibama achahaneheje icano. ²³Jaano paryi jino imiti ijeebiñfañoti asaano miyaminaaco mihininicih, nooboro.

²⁴Jaadi toonoti Jesu fuuhi Tiro cuumijevi.† Jahi saja iijafaño jicafutuubo: Miñhaiñooba uco gaajacidino, nooboro. Jaarunaa tah diibo iicaunoco gaajaciumo. ²⁵Bu tolliro saafigo gaigo ille emeimivovatuugo Jesuti guubuuh. Jaanegui diibojaa ufuugoro diiboguiino memuiivutuugo. ²⁶Jaago siicumio griegomogou, sirofenicia icano jiiñjeminaagou. Jaago Jesujaa asaugoro diiboco dilluvauhi illefañoti ihijico iinusiqui. ²⁷Jaarunaa Jesu digoco nuuhi: Jaafahiica iseeme iticoni amachumoro tuvahi imijitiruno iseeme machutaaco mudumitñimoro jicumico mahacino, nooboro.

²⁸Jaanegui diigo nuuhi: Jiihi, miyaano tolli Aivojiñbo. Jaarunaaca iseeme suuvico guinoti jicum machufih, noogoro.

²⁹Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Jii, miyaanoco neehi. Fuucu, daicigaiti ihiji iinucuuh, nooboro.

³⁰Jaanegui ufuugo iijavi iifutuudi atyimeteugo illeque icigaijefaño icagoco diigoti ihiji ihiinucunuuna.

Jesu Buheesuhi Ihiimaatiñboco.

³¹Jaadi siino Jesu Tiro cuumijeti uhuumiubo Sidon jiiñjefeenedi fatyuuh, bu Decapoli cuuminofeenedi icano. Jaabo asaabo gaseuhi Galilea muuajinivi. ³²Jahi diibojaa sivaumo inohojino uguubutiñbo llaallabano ihiimaaboco. Jaamoro Jesuco dilluumo ihuseque diibohalli ificucui. ³³Jaanegui Jesu ijeevadi diiboco asatyuuboro inohojinoco ihusegaiñeri guryiñiñu. Jaadi ijiñrebamaaiuboro inejebaco dudicui. ³⁴Jaaboro

* 7:14 Mt 12.10-20 * 7:16 Sahaamefaño ficuutiñmo: Jinoco amiñhai nohojima mihicamo muguubu, ononoco. † 7:24 Sahaamefaño janaañicñi jilli ficuumo: Tiro, Sidon cuumijenevi, ononoco.

niquejeque emeeciuboro sefano ajaguisiuboro hebreo iijiri: Efeta, nuuhi: Faayacafoto, eenejiruno.

³⁵ Jaasumiro diiboco inohojino faayacafutuuhi, bu inejeba imitauno sinafutuuhi icano. Jaaneri imino iimaacuubo. ³⁶ Jaaboro Jesu diitoco faguuhi: Miihaiñoobaco mijibeguedino, nooboro. Jaarunaaca afaguurnofaño janaaniviro jibogomoro feehicaumo. ³⁷ Jaaneri sihidi ajabafituumoro neehicaumo: Paryi fanoovaco imino mooniibo, uguubutimejeque guubusuubo, ihiimaatimejeque iimaasuubo icano, noomoro.

8

Jesu Siino Sihidi Miyaminaaco Machusuhi.

(Mt 15.32-39)

¹ Jaasumi sihidi miyaminaa siino igaivuui. Jaarumo imachutama chahauhi. Jaanegui Jesu jibogominaaco ocoovauboro nuuhi: ² Idaasuguehi jito miyaminaaco mifucuci, safucu idiino jino uuma icacuumo. Jaamaño amachujiruno imachuta chahacuhi. ³ Jaamo machutimoco ijaanojaago galluuruva jiihaivi ajebari nacatejirumo. Miño diitoti saatoho tehesinoti saahinihi, nooboro.

⁴ Jaanegui jibogominaa diiboco nuuhi: ¿Milli bu mamachusujirahi jino miihaiñooba iijano achahigo mihicamo? noomoro.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco dilluui: ¿Nacu minoodino amiihai maahuno icahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti mihicaci idiino, noomoro.

⁶ Jaanegui tajiiibaubo miyaminaa baavi icasiicamaaiqui. Jaaboro imaahunoco ihusefaño agaayiciuboro Moocanima tohicaejhallivi iimaaubo. Jaadi tohicajeque iquisicuuboro jibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuui. ⁷ Jaabadiro bu miidino taavati iicaumoco Jesu tolliro Moocanima ihiimaauboro diitoco aciuih imiyaminaama ihifequi. ⁸ Jaanoco famoro amachuumo sihidi tuvauhi. Jaadi ihatyuuvocono naniumo gahafusuuhi sahuse juugahuseti miibaici idiino. ⁹ Jaanoco amachuumo cuatro mildimo janaanici iicaumo. Jaadi jari diitoco Jesu galluui. ¹⁰ Jaadi jibogominaama meenegafaño ijicafutuumoro fuui Damanuta jiiinjevi.

Fariseomi Niquejeo Jibogoco Dilluui.

(Mt 16.1-4)

¹¹ Jaana fariseomi asaauromo Jesuma iimaacasihicauhi. Jaamoro jilli ifurumo inisumo diiboco dilluui: Eneecata niquejeo mityaco mihaico dihfusu, noomoro.

¹² Jaanegui Jesu ijeebiifañodi sefano ajaguisiuboro nuuhi: ¿Collihii jisumio miyaminaa niquejeo mityaco dilluui? Miyanotiro, amiihaico neehi: Jimiyaminaaco niquejeo mitya ifusurajitihii, nooboro ¹³ diito ifariseomico ejeevesuuboro siino meenegafa ijicafutuuboro onagoo muuavi jibogominaama fatyuubo.

Fariseomi Juurisutaguiiji.

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Jaamo jabajeeveuhi machutaaco satyuutimo. Sahicagayiro imaahuhica diitoma imeenegafaño icauhi. ¹⁵ Jahi diitoco Jesu nuuhi: Magaihuini icigusuno mihica fariseomi, Herode icamo juurisutaguijinoti, nooboro.

¹⁶ Jaaneri jibogominaa sanomiro noocasihicauhi: Fine añiminaa maahunoco misivatineguiiha olli noobo, noomoro.

¹⁷ Onoocasinoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihii maahunoma machahanoco monocasihii? ¿Nacu aivo magajatihii, mehesicinicuutihii? Cuhufocani amiihai jeebiino fine. ¹⁸ Amiihai aallinoma mihicarumo mahatymetihii, monohojivarumo muguubutihii. Jaana mehesiciniitihii sahusedino maahunoco cinco mildimoma ifuusumi. ¹⁹ ¿Nacu minoodibaiva ihatyuuvocono mananiuhi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Fahuseeci motihaiti miibaici idiino, noomoro.

²⁰ Jaadi bu nuubo: Jaana sahuse juugahuseti miibaicico cuatro mildimoma ifuusumi. ¿Nacu minoodibaivaco mananiumo magahafusuuhi? nooboro.

Jaanegui iimusuumo: Sahuse juugahuseti miibaici idiino, noomoro.

²¹ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanoco jaana mehesicinitih, nooboro.

Jesu Betsaidavi Aatyimetiiboco Buheesuhi.

²² Jaanobuunati Betsaidavi ifutuumo. Jahi Jesujaa aatyimetiiboco sivaumo: Diiboco dudici, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco ihuseti agaayiciuboro tuucuumigayiti buhigovi satyuuhi. Jaaboro ihaallihico ijireri amaisuuboro ihuseque ihallivi ficuuhi. Jaaboro diiboco dilluui: ¿Naa, miivigayi daatyimehi? nooboro.

²⁴ Jaanegui diibo emeeciuboro nuuhi: Miyaminaaco imohonobadi jeevamoco atyimehi. Jaarumo iguehi, nooboro.

²⁵ Jaanegui Jesu siino ihuseque ihaallihallivi ficuuhi. Jaadi siino emeeciuhigo ivi diiboco ihaalli imitucuuhi. Foovono paryi imino atyimecuubo. ²⁶ Jaadi Jesu diiboco ijajaa agalluuboro imino faguuhi: Cuumijaa feedino, nooboro.

Pedro Jibeguehi: Diibo Cristo Asaaujiibo Jesu Iicanoco.

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Jaanobuunati Jesu ijibogominaama fuuhi Cesarea de Filipo cuuminojaago jahi jiihaivi dilluubo ijibogominaaco: ¿Nacu uuditi, milli miyaminaa neehicamo? nooboro.

²⁸ Jaanegui nuumo: Jua Nitiminaafi, saatoho neehicahi. Jaanoti saatoho: Elia, neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho fine siicijeototi Moocaani iimaaminaafi iicaabo, neehicahi, noomoro.

²⁹ Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Jaana amiikai, mijoho ujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

Jaanegui diiboco Pedro iimusuhi: Jijoho Cristo, nooboro.

³⁰ Jaarunaa Jesu diitoco faguuhi: Miihaiñoobaco mijibeguedino, nooboro.

Jesu Iquijevejinoco Jibeguehi.

(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Jaadi ticoniubo diitoco ijibuguubo. Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo guirajino idasuno iicano. Quillahuto ijiti sacerdotemi aivojitoti, caatiniminaa icamo guiraano uco jiiheveji. Jaamoro uco gaicaausujimo. Jaaruubo uujoho mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro. ³² Jilli diitoco foovono nuubo. Jaanegui Pedro buhigovi ijeevadi Jesuco asatyuuboro ticoniurahi iibaabo. ³³ Jaarunaa Jesu acajebeveuboro ijibogominaaco emeeciuboro Pedroco iibauhi: ¿Uuti buhigovi minifoto ijoho Satanas idiicaabo! Jilli dihesamaaje Moocaani esamaajebadi jeevatih. Jilli miyaminaa esamaajebadiro jeevahi, nooboro. ³⁴ Jesu ijibogominaa, bu miyaminaa icamoco ocoovauboro nuuhi: Cajaanihacho tadyojicuti asaanoco idiimogoobo difico guinodi ficu. Jaaboro ifiico idasuno omoonisujinoco iguitibo tadyojicuti disaa.* ³⁵ Miiro ifiico agaijiibo ifiico mitasuji. Jaanoti taajiguinodi, bu tajiibogo ijiguinodi icano ifiico imitasuubo, ifiico taajasuji. ³⁶ ¿Nacu milliti imijiruno miyaminaafi paryi jiiinije busumijeque gaayiciruubo ijeehiico imitasuruva? ³⁷ ¿Nacu minoodino fine jaadujiruubo ijeehiico itaajasuqui? ³⁸ Jaabadi cajaanihacho uuti, tajiibogojiti icano jisumio miyaminaa jino Moocaani jeevesuminaafeenevi unucufeebeti, bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo nucufeeji johono Guihirubi aivojiri itoomominaama asaadi, nooboro neehicauhi.

9

¹ Jaadi bu neehicaubo: Miyanotiro, amihaico neehi: Jineeri jino iicamoti saatoho guijevejiti Moocaani aivoji imityama asaanoco aatyimetinohachuta, nooboro.

Jesu Siibadi Iminifotooboro Moocaani Aivojico Ifusuno.

(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

* 8:34 Sahaamefaño noono: Jaaboro diguijeve imohobujeque diciibo tadyojicuti disaa.

² Jaanobuunati sajaguusi nijequeti Pedro, Jacoobo, Jua iicamomaryo Jesu fuuhi caamovo bai nijequevi. Jahi diito imefeene siibadi minifutuubo. ³ Igaachehu aricuno minifutuuhi seseene nitiminaati cayaatyoba aivo tolli eseseetesujitirubadi. ⁴ Jaabovi Elia, Moise icamisi jafeveuhi. Jaamisi diiboma iimaahicauhi. ⁵ Jaanegui Pedro Jesuco nuuhi: Mojiibogominaafi, Imicani jineeri mihicano. Masi migaaci, saga icano nijeganoco minijeganiqui iidi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nooboro. ⁶ Jaaneri diito ijiibogominaa sihidi igutumoro milli eneejiruno achahauneguiiha Pedro tolli nuuhi.

⁷ Jaasumiro aimuufai ihallivi iniituuno diitoco fabaacuuhi. Jaanaa ihaimuufafañoti guubuvusuuno: Jaani taseemene agaijiibo. Jaabo onoonoco imino muguubunici, unuuno.

⁸ Jaanegui emeciurumo mihiainoobaco atyimecuutihi idiibocoro Jesuco atyimeumo.

⁹ Jaadi tobai nijequeti iniituudi Jesu diitoco nuuhi: Mihiainoobaco mijibeguedino mahatyimeneque jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iguijeveebe siino ubuheetenehachutahiica, nooboro.

¹⁰ Jaanegui miico jiiibuguuimo, jilli sanomiro dillucasihicauhi: ¿Jineje fine oono guijevefeeneti siino ubuheetejino onoono? noomoro. ¹¹ Jaamoro Jesuco dilluumo: ¿Milliti jaana caatiniminaa: Elia iticoni saaji, neehicahi? noomoro.

¹² Jaanegui Jesu nuuhi: Jiihi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujiiibo. ¿Milli nacu Caatinahaamefaño uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti noono? Mihiro idaasuno icajiiibo, jiihevecafetejiibo icano noono. ¹³ Mihiro jino amiihaico neehi: Miyaano Elia saahinicuuhi. Jaaruuboco iimogobadi mooniumo diiboti Caatinahaamefaño: Jilli icajiiibo unuucuubadi, nooboro.

Jesu Buheesuhi Sicafefi ijima Icauboco.

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴ Jaadi ifutuumo saatoho ijiibogominaa iicauhiigo. Jaamo atyimeuhi sihidi miyaminaa diito uufequeri iicaunoco, tolliro bu caatiniminaa icauhi diitoma ejenaucasiimo. ¹⁵ Jaanaa Jesuco miyaminaa aatyimeumoro sihidi jabafituuhi. Jaamoro diibojaa jinoociniuhi idillutuumo. ¹⁶ Jaamoco dilluubo: ¿Jinejeque diitoma mejenaucasihi? nooboro.

¹⁷ Jaanegui diitofeeneti saafi iimusuuhi: Jiiibogominaafi, dijaa taseemeneque sivahi iimitino ijima iicaabo, diiboco iimaasuhicatithi. ¹⁸ Jilli fahijivaro diiboco agaayiciboro baavi gañihicahi. Jaaboro diiboco iijiti jivaasecuro iinusuboro igaiñooco ojisusuhicaabo. Jaadi diiboco sifañisuhicaabo. Jaanegui dijiibogominaaco tajiibacurahi ihijico diiboti buhi igaiñiqui. Jaarumo fiivototithi agaiñinoco, nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Hi, jeedi fine amiihai miyaavogoma machahano miyaminaa mihicamo. ¿Mihachuta fine, amiihaima icaji? ¿Mihachuta fine, amiihaico jaabiciji? Ene juugavi siva tosicafefico, nooboro.

²⁰ Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaarunaa ihiji Jesuco aatyimeuboro tosicafefico vivi vivi miniiyiubo. Jaaneri baavi cavininamaiboro acutuubo iijiti jivaasecunoco gañiboro. ²¹ Jaanegui Jesu caanico dilluuhi: ¿Mihachuta jilli icacuubo? nooboro.

Jaanegui caani nuuhi: Seemenetiro. ²² Fiiva foova ihiji diiboco ciijigaifaño, nifaihufañi icano gañisuhicahi, ifuruubo diiboco igaicauqui. Jaanegui mihaico didaasugoobo millihacho mihihaidi mooni, nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Eti naha imiyaavogohachijii. Imiyaavogobedi fanoova sihidi jeevatithi, nooboro.

²⁴ Jaanegui diibo gaihiuuhi: Jiihi, miyaaveguehi! Uco daamusu janaanici miyaaveguequi, nooboro.

²⁵ Jaanaa Jesu miyaminaa sihidi iigaivuunoco aatyimeuboro tohimiti ijico ibauhi jilli nooboro: Idiimaasutino iji, uguubusutino iji, ico uujoho tajiibahi dihiino diiboti. Jaaboro siino diibofaño dicafutucuudino, nooboro.

²⁶ Jaanegui ihiji agaihiuuuboro diiboco siino vivi vivi miniiyiuhi. Jaadi diiboti iinuubo miguijevecubadi diiboco omoonihiniuboro. Jaanoco guiraamo saatoho: Guijevecuubo, neehicauhi. ²⁷ Jaarunaa Jesu ihuseti agaayicuboro diiboco gañiyiciuhi. Jaaneri diibo julleveuhi.

²⁸ Jaadi Jesu ijafa ijicafutuuhigo ijibogominaa ijeevadi diiboco dilluui: ¿Milliti jana miilai magañitihi tohimiti ijico? noomoro.

²⁹ Jaanegui diitoco nuubo: Toyomo ijimi ticovono iinotatihi. Jilli Moocaanima mihi-imaaneriro iinefimo, nooboro.*

Siino Jesu Igujjevinoco Jibeguehi.

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰ Jaadi toonoti ufuumo Galileafañodi fatyuuhi. Jaamoco miilaiñooba agaajacinoco Jesu imuguutihi, ³¹ ijibogominaaco ijibuguumañi. Jaabo neehicauhi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji. Jaaboco uco guijenijimo. Jaaruuboco uco iguijenicuruubo mifucuci, safucu icano nijequeti siino buheeteji, nooboro. ³² Jilli diitoco ijibugurunoco gaajahicautimo, bu idilluqui omoonirumo iguihicaui.

¿Cajaani Fine Imiyaabo?

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Jaadi Capernau cuumivi ifutuui jaaha icacudi Jesu ijibogominaaco dilluui: ¿Jinejeje jana jiihaivi amiihai ihiimaacasimoro masaahicahi? nooboro.

³⁴ Jaarunaa diito imusutihi: ¿Cajaaniji fine aivo miilaihi imiyaabo? noomoro jiihaivi ihiimaacasiumañi.

³⁵ Jaanegui Jesu acasiivuuboro fahuseeci motihaiti miimisiici idiino iicaumoco ocoovaaboro nuuhi: Cajaanihacho amiihaiti imiyaaboti icagooobo, famooguinovi iminifotooboro famoocoro ijeecevequi, ³⁶ nooboro seemeneque iiciuboro diitofeenevi ficuui. Jaaboro tooseque ihiibicuboro diitoco nuuhi: ³⁷ Cajaanihacho tamomoco imiyaavogomaño jibadi seemeneque agaayicimo uco gaayicahi. Jaamo bu uco agalluuboco tolliro gaayicahi, nuubo ijibogominaaco.

Mominaafi Icatiiho Mojaagodi Icaabo.

(Lc 9.49-50)

³⁸ Jaanaa diiboco Jua nuuhi: Mojiibogominaafi, meeci, saafiico miilai mahatyimehi dimemeri imitino ijimico buhi agavaracuuboco. Jaaruuboco miilai mihiibahi, miihaima iigotineguiiha, nooboro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mihiibajirahana. Miiro saafi tamomofañodi niquejeo mityaco eheetavoobo goovano uuditi imitino iimaajitiibehiica. ⁴⁰ Miiro mojaagodi iicaabo mominaafi iicatiiho. ⁴¹ Jaanoti cajaanihacho amiihaico Cristooto mihicaneguiiha nifaihuco aacimo miyanotiro toono jaadaco gaayiciji.

Imitifaño Agaaiisujiruno Nihiicu.

(Mt 18.6-9; Lc 12.1-2)

⁴² Jaanoti cajaanihacho jito seeme uco jino imino imiyaavogomotu saseeque imitifaño agaaiisumoco aivo imijiruno guisibatyiigabari icodaaheti mudujenimoro muuaifaño magañino. ⁴³ Jaanegui dihuse ico imitifaño agaaiisuhachi quiticiiho buhi gaaii. Miiro imijiruno sahusemaryo diicaabo niquejefaño ofoono. Jaanoti imijitirumo fahusecima diicaabo cijjigaifaño ofoono tahi ufucuro icijjigai ajabaavejitihiigo, ⁴⁴ bu jiihoho icarumo echeemejitihiigo icano. ⁴⁵ Jaanoti bu diilai ico imitifaño agaaiisuhachi quiticiiho gaaii. Miiro imijiruno satihaimaryo diicaabo niquejefaño ofoono. Jaanoti fatihaicima idiicaabo cijjigaifaño gaaiicafetejirahi. ⁴⁶ Tahigo jiihoho icarumo echeemejitihiigo, icijjigai ufucuro ajabaavejitihiigo icano. ⁴⁷ Jaanoti bu dihaalii ico imitifaño agaaiisuhachi buhudaruubo gaaii.† Imijiruno Moocaani aivojifaño sahaimaryo diicaabo ofoono. Jaanoti faayicimaryo diicaabo cijjigaifaño gaaiicafetejirahi. ⁴⁸ Tahi jiihoho icarumo echeemejitihiigo, icijjigai ufucuro ajabaavejitihiigo icano.

* 9:29 Sahaamefaño noonoo: Jilli machutimo mahaigomoro Moocaanima mihiimaaneriro iinefimo, nooboro. † 9:47 Jino jilli imitico deetavedino eneejiruno.

⁴⁹ Jaabadi miiro paryi famooro cijigairi imuhunicafetejimo. † ⁵⁰ Imiruno imuhu jaaruno iimo afatyucuudi, ¿jinejeri dojicuviro mihimutusujirahi? Jaanegui amiñhai imoma mihica. Jaamoro fahigova sabadiro sajeebii mihicacasi, nooboro.

10

Jesu Judea Jiinjieri, Bu Perea Jiinjieri Icano ñguehi.

(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹ Jaadi Jesu Capernauti ihiinuudi fuubo Judea jiinjievi Jorda onegueehi iicano jiinjievi. Jahi siino miyaminaa diibojaa igaivuui. Jaamoco jibeguehicaubo iicahicaubadi.

Jesu Jibeguehi Gaigoomico Ejeevesufinoditi.

(Rm 7.1-3; 1 Co 7.10-16)

² Jaanaa fariseomiti saatoho Jesujaa asaaumoro diiboco dilluvauhi iifurumo diiboco igaayiciqui: ¿Naa fine imijiruno aiji mogaico ejeevesuno? noomoro.

³ Jaaneguiha diitoco nuubo: ¿Milli nacu Moise amiñhaico tajiibauhi? nooboro.

⁴ Jaanegui nuumo: Miiro Moise tajiibauhi jeevesuhaameque mahacimoro amiñhai taabaco mejeevesuhica, nooboro, nuumo.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miiro amiñhaico Moise tolli tajiibauhi amiñhai cuhufojeebico aatyimeuboro. ⁶ Jaanoti iticoni Moocaani paryi fanoovaco ifiivusuusumi gaifi, gaigo icano fiivusuudo. ⁷ Jilli iicamaño gaifi caanico, seejico icano jeevesunicíhi mogaima iminifetequi. ⁸ Jaamisi saafiibadiro icanicicuui. Jaamaño miimisiici icacutino saafiirucu. ⁹ Jilli iicamaño Moocaani agataacucunoco miyaminaa mudugaacucudino, nooboro.

¹⁰ Jaadi jaahe iicacuudi ijiibogominaa siino diiboco toonoditi dilluui. ¹¹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mogaico ejeevesuuboro sifigoco iicaiño iticoniogohallivi ajeva imitico icíhi. ¹² Jaabadiro bu gaigo aijico ejeevesugoro sifico atajevago tolliro ajeva imitico icíhi, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³ Jaanaa seemeque sivaumo Jesujaago diitoco iduiciiqui. Jaarunaaca ijiibogominaa toseejeque isivaumoco iibahicaui. ¹⁴ Jaanoco Jesu aatyimeuboro sifiratuui. Jaaboro diitoco nuubo: Jaafa tajaa seeme saahi fine mihiiibano. Miiro Moocaani aivoji diito seemebadi iicamono. ¹⁵ Miyantiro amiñhaico neehi: Jino seemene iicabadi Moocaani aivojico agaayicitiiño ufucu feejitíhi Moocaani aivojifaño, nooboro.

¹⁶ Jaaboro toseejeque ihiibiciiboro ihallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaaboro diitoco imino nooboro Moocaanima iimaauhi.

Sihidi Inihibamima Icaabo Jesuma Iimaahi.

(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

¹⁷ Jaamañoti Jesu fuuhi. Jaanaa saafi miyaminaafi iticovodi ijinafatyuuboro iguino ememuiivuboro diiboco dilluui: Idiimiibo jibogominaafi, ¿jinejeque fine, uujoho moonijirahi ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Milliti uco idiimiibo neehi? ¿Miijoho, nacu, iimiibo? Iidiiboro saafiuro Moocaani iimiibo. ¹⁹ ¿Nacu gaajahi Moocaani tajiibajico? Sifigoti taabavadino, guijenidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoco diibeguedino, bañisudino, diicaanimisico gaiji, nooboro.

²⁰ Jaanegui diibo nuuhi: Jibogominaafi, seemenetiro paryi toonoco uujoho imino mooninicihi, nooboro.

²¹ Jaanegui Jesu emeeciuboro diiboco gaijuhi. Jaaboro nuubo: Sanurucu aivo dihimega iicano; paryi dinehejeque naajete. Jaaboro iidaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi nihibamivaji. Jaaboro tadyojicuti disaa, nooboro.*

† 9:49 Sahaamefaño noono: Jaabadi miiro paryi famooro cijigairi imibachucafetefíhi. * 10:21 Sahaamefaño noono: Diguijeve imohobujeque diiciibo tadyojicuti disaa.

²² Jilli diiboco unuuneri sihidi idaasuvuuboro, idaasuno fuubo sihidi inihibamima iicaubo. Jaabo inihibamico gajjuhi.

²³ Jaanegui Jesu ihuufococo emeciuboro ijibogominaaco nuuhi: ¡Aivo sihidi jeevano inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono! nooboro.

²⁴ Jaaneri ijibogominaa sihidiro jabafituuhi. Jaarunaa Jesu siino diitoco nuuhi: ¡Taseeme, tihicani Moocaani aivojifaño ofoono!† ²⁵ Miïro sihidi jeevajiiruno camello januutupaajeri afatyono. Jaano janaanici aivo sihidi jeevano inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono, nooboro.

²⁶ Jaaneri imi janaanici ajabafituumororo dillucasihicaumo: ¿Jana cajaatyo fine taajajirahi? noomoro.

²⁷ Jaanegui Jesu diitoco emeciuboro nuuhi: Miyaminaadi aivo sihidi jeevano. Jaanoti Moocaanidi sihidi jeevatino. Miïro diibedi jineje itihinoba chahahi, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Miïro miñhai paryi mubusumijeque mejevesuhinimoro iima mihiguehi, nooboro.

²⁹⁻³⁰ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Miyanotiro amihaico neehi, cajaatyohacho iijaco, inahabomico, inagomico, seejico, caanico, iseemeque, ijiinijeque icano taguinodi, bu tahalliti taajasujibogoguiniodi icano ejeevesumo gaayiciji jino jijiinijehallivi ciendifova janaanici iijanoco, inahabomihaico, inagomihaico, seejico, seemeque, jiinijeque icano idaasuno omooninofeeneti, bu jaadi ufucu asaajino niqeejevi ifinijitino fiivoma icajimo icano. ³¹ Jaanoti guiraamo jisumi sihidi ejeevamo iicarumo guinovi minifeteji. Jaanoti guiraamo jisumi guinovi iicarumo tusumi sihidi ejeevamoti minifeteji, nooboro.‡

Jesu Iguijevejinoco Siino Jibeguehi.

(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Jaanaa jihairi icacuumo Jerusalejaagovi ufuumo. Jaanaaca Jesu ijibogominaaco imegavi siiguehicauhi. Jaamo diito sihidi jabafituumo. Jaarunaa saatoho diibo dojicuti ofoomo igutuumo. Jaanoma iicaubo Jesu siino diitoco fahuseeci motihaiti miimisiici idiino iicaumoco ijeevadi ocoovauboro ticovauhi ijibuguuho diibo idaasuno iicaujinoco.

³³ Jilli nooboro: Memeeci, jino Jerusalejaago mefeehi. Jahigo ujyoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sacerdotemi aivojito usefaño, caatiniminaa usefaño icano acicafeteji. Jaamo uco guijevafaño ohoovicimoro sihigootoco acijimo. ³⁴ Jaaboco uco diito dejecumoro aamijimo, jirebamaaijimo icano. Jaadi uco guijenijimo. Jaaruubo ujyoho mifucuci, safucu icanobuunati guijevafañoti siino buheeteji, nooboro.

³⁵ Jaanaa Zebedeo achimisi Jacobo, Jua icamisi Jesujaa asaumisiro diiboco nuuhi: Mojibogominaafi, mihimeguehi ico midillunoco misico adaacinoco, noomisiro.☆

³⁶ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Milli amiisico ujyoho omooninoco mihimeguehi? nooboro.

³⁷ Jaanegui nuumisi: Mihimeguehi misico dihaivojifaño acasiacunoco saafiico dinani-naagonovi, saafiico dimiyanaagonovi icano, noomisiro.

³⁸ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: Jilli aivo amiisi toono magaajatinoco midilluhi. ¿Nacu amiñhai ujyoho idaasuno iicajihilluti mahadujirahi? ¿Bu idaasuno iicajifaihuri ujyoho initicafotofaihuri miniticafetejirahi? nooboro.‡

³⁹ Jaanegui: Jihhi, nuumisi.

Jaarunaa Jesu diitisico nuuhi: Miyaano fine ujyoho aaduhilluonoti mahaduji, bu ujyoho initicafetejibadi miniticafeteji icano. ⁴⁰ Jaanoti naha oono tañaninaagonovi, bu tamiyanaagonovi icano macasiivejinoco ujyoho acijitirahi. Jaanoti jaatyo idiimeguiiharo iimibachucininoco diito gaayiciji, nooboro.

† 10:24 Sahaamefaño noono: ¡Tihicani sihidi inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono!

‡ 10:31 Griego ijiri noono: Jisumi oono ajashutino imegavi iicamo ufucu dojicuvu minifeteji. Jaanoti jisumi dojicuvu iicamo tusumi imegavi icaji. ☆ 10:35 Mt 22.20-28 § 10:38 Jilli eneejiruno: ¿Nacu amiisi ujyoho idaasuno iicajibadi mihicajirahi?

⁴¹Jaanoco saatoho ijibogominaa uguubumoro Jacoobomisijaago sifiiratuuhi. ⁴²Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Amiihairyo magaaajuuhi jiiinjeminaa aivojito ijiinjique atajibafinoco. Jaamofeeneri, bu iicamo imityafimo imityari miyaminaaco guinonifihii. ⁴³Jaabadi amiihaifaño tolli icajitino. Jaanoti amiihaifañoti sihidi ejeevaaboti iicaqui, jilli saatoho jeecibominaafiti miminifoto. ⁴⁴Jaanoti bu cajaanihacho amiihaifañoti imiyaaboti iicagoobo paryi amiihai jeecivominaafiti minifeteji. ⁴⁵Jaabadi aauro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo, uco ijeecevequi saautihi. Jilli uujoho ejeecevooboro miyaminaahallivi tafiico aacinofenedi guiraamoco taajasuqui saauhi, nooboro.

Jesu Bartimeoco Atyimesuhi.
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶Jaanobuunati ifutuumo Jerico cuumivi. Jaacuumiti Jesu ijibogominaa, bu sihidi miyaminaa icamoma tuucuumiti fuunaaca Bartimeo onoo ajashuno aatyimeutiibo Timeo achi jiihajiniri giciniuhi nihibamico idilluubo. ⁴⁷Jaanaa Jesu Nazareoobo asaunoco agaajaciuboro ticovaubo sefano ocoovadiicuubo: ¡Jesu David Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

⁴⁸Jaanoma iicamo saatoho diiboco: Iliivequi, noomoro iibauhi. Jaarunofaño janaaniviro coovadiivehicaubo: ¡David Iyaachi, uco jeedi didaasugo! nooboro.

⁴⁹Jaanegui Jesu ugucivuuboro: Diiboco mocoova, nuuhi. Jaanegui diiboco ocoovaumo nuuhi: Imo imo diica. Jaaboro goova gañivo ico coovaabo, noomoro.

⁵⁰Jaanegui ijeebutachehuco aganicaruuboro sefano ujulleveuboro Jesujaago fuuhi. ⁵¹Jaaboco Jesu dilluuhi: ¿Milli ico omooninoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyimeutiibo diiboco nuuhi: Jibogominaafi, aatyimeneque imeguehi, nooboro.

⁵²Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, fuucu taca buheetecuuhi imiyaavogomaño, nooboro. Jaasumiro diibo imino atyimecuuhi. Jaaboro Jesu dojicuti jiihairi fuubo.

11

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafeteji.
(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

^{1,2}Jaadi Jerusale fiitino ifutuumo Betfaje cuumi, bu Betania cuumi icano jinivi Olivohono iicagaji ticovovi. Jaamañoti Jesu ijibogominaatisiti miimisiicico galluuhi: Mofoo, oono moticovo iicacuumijaago. Jahi mahatyimeji burrogayi duujeciniiboco miihaiñooba diiberihi iigotiiboco. Jaaboco misinaayumisiro juu misiva. ³Jaanoti miihaiñooba amiihico: ¿Collihii misinihi? onoochachi, monoo: Mohaivojiiibo eneeneguiiha. Jaaruuboco goovajino uhuumisuno monoo, nooboro.

⁴Jaanegui ufuumisi atyimeutehi burrogayico guhugajinivi jahisivi jiihaifaño duujeciniiboco. Jaamisiro diiboco sinaayumisi. ⁵Jaarunaa saatoho tooneri iicaumo diitisico nuuhi: ¿Jinejeque toono momoonihi? ¿Collihii muburroco misinihi? noomoro.

⁶Jaanegui diitisi diitoco Jesu unuubadi nuuhi. Jaanoma iicamo satyusuumo. ⁷Jaaboco Jesujaa ifutusuudi igaachehunoco diibohallivi ificuudi Jesu ihalli casiivuuhi. ⁸Jaanaaca bu sihidi saatoho igaachehuneri jiihaico jeebuhicauhi. Jaanoti saatohosa imoho jaainoco iquitimoro jiihaifa tafusuhicauhi.

⁹Jaanaaca imegavi ofoomo, bu dojicuti asaamo icamo sahaguehicauhi: ¡Hosana! Imicani Mohaivojiiibo memeri asaabo. ¹⁰Imicani aivoji asaano; mootadi siicijeobo David aivojibadi asaano. ¡Tolliro niqiejefa Hosana Moocaanico masahago! noomoro.

¹¹Jaabo Jesu tuucuumifaño ufuuboro Moocaani iijafaño jicafutuubo. Jaadi fanoovaco fahigovavi emeechicaudi fuucuubo paryi jiiibogominaama Betaniavi mihijicuneguiiha.

¹²Jaano sesevedii Betaniati ufuuhi Jesuco ajeba aivuuhi. ¹³Jaanaa tehesinoti atyimeubo higueraho sihidi aamevahoco. Jaanegui meecituubo: Fine inoovatama

icano, onoomaño. Jaarunaa chahauno, jilli boti aamenereu noovautiho onooafisumi iicautimaño. ¹⁴Jaanomaa iicaubo Jesu toohoco nuuhi: Miñhaiñooba jee dinoovataco ufucuro gueenejitíhi, nooboro. Jaanoco iñibogominaa guubuuhi.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-16; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵Jaanoti ufuumo Jerusalevi ifutuuhi. Jaadi Jesu Moocaani iijafaño ufuuboro toojafaño naajeteque eheetavuumo isivi gavaracuubo. Jaabadiro bu nihibamico uhuumisuhi-caumo mesanoco baavi gavaracuubo, bu tolliro nimiihumico anaajehicaumo icaganoco mooniubo icano. ¹⁶Jaaboro imuguutiibo miñhaiñooba siinoco toojafañodi acañinoco.

¹⁷Jaadi jilli nooboro diitoco jibeguehicauhi: Miñro Caatinihaamefaño noono: Taaja Moocaanima iimaajareji paryi faacuumivadiro, noonoro. Jaarujaco amiñhai nanivaminaa iijaiti miminiyuihi, nooboro.

¹⁸Jaanoco sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa icamo uguubumoro diiboco toonohalliti igaicauqui ituma ifehicauhi: ¿Naa fine, milliti momooniji? noomoro. Jaarumo diiboco iguihicauhi paryi miyaminaa diibo jibegueneri ajabafitehicaunoma iicaumo.

¹⁹Jaadi mihijicuneguiha Jesu tuucuumiti fuucuuihi.

Higueraho Ochoomono.

(Mt 21.20-22)

²⁰Jaano sesevedí siino fucuro tomañodi afatyumo atyimeuhi tohigueraho ibaconomaryo uchuumucunoco. ²¹Jaanoco Pedro esafutuuboro Jesuco nuuhi: Meei moñibogominaafi, mee oono higuerahoco ijoho afajahiniho chuumucuihi, nooboro.

²²Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaanico mimiyaavogo. ²³Miyantiro amiñhaico neehi: Cajaatyohacho jigajico: Jinooti eedenenere muuaifaño difoo, onoomoro agalluhachijiji tolli icajino. Jaamo ijeebiñañodi guucibatimo jino onobadi iicajinoco imiyaavogohachijiji onobadi icajino. ²⁴Jaanegui amiñhaico neehi: Paryi Moocaanico midillunoco, magaayiciji, noomoro midilluhachijiji amiñhaidi tolli icajino. ²⁵Jaamo bu Moocaanima mihiiimasumi cajaatyomahacho imitino mihicahachijiji diitoma mihimibachusihachijiji niquejefaño iicaabo amiñhai Caani amiñhai imitico buusuji. ²⁶Jaanoti mihimibachusitihachijiji amiñhai Caani niquejefaño iicaabo amiñhai imitico buusujitíhi, nooboro.*

²⁷Jaadi uumiumo Jerusalevi ifutuuhi.✠ Jaadi Jesu templojafañodi igooboro feehicaunaaca sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa, bu tomaño quillahuto icamo diibojaa asaumoro ²⁸diiboco dilluvauhi: ¿Jineje mitya iijiri ijoho jinehejeque jilli moonihicahi? ¿Miñjoho ico tomityaco jilli mooniqui aacineri? noomoro.

²⁹Jaanegui Jesu diitoco iimusuihi: Uujoho bu tolliro amiñhaico dilluji. Jaanoco uco mihiiimusuhachijiji, amiñhaico neeji comityari uujoho jino omooninoco. ³⁰¿Nacu Jua nitihijiji cuucatioju? ¿Niquejejaagotioji, nacu miyaminaajaagotioji? mihiiimusu, nooboro.

³¹Jaanegui sanomiño noocasihicauhi: Niquejeoji munuuruva du miñhaico: ¿Jaanoco bu collihi mimiyaavogotíhi? neejiruubo. ³²Jaanoti bu miyaminaajaagotioji munuuruva, imijitiruno noomoro, noocasiumo miyaminaaco iguimoro. Miñro paryi famooro miyaminaa Juaco miyaano Moocaani iimaaminaafi iicaunoco agaajauneguiha. ³³Jaamoro: Magaajatíhi, nuumo Jesuco.

Jaanomaa iicaabo bu Jesu diitoco iimusuihi: Jaano jeevari bu uujoho amiñhaico jilliti mooniñi eneejiruno, nooboro.

12

Imitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹Jaadi Jesu ticoniñi siinovi ooviciboro iñibuguubo: Saafi miyaminaafi baacuco ifaguifaño abasuuboro toonocohallidi mecuniñi, bu ifafaihuco ñicjinoco eetavuubo, bu

* 11:26 Sahaamefaño toversiculoco ficuutiimo. ✠ 11:27 Mt 22.23-27; Lc 22.1-8

tolliro tofaguifeenetí torrehacico eetavuubo tohaci nijequeti toonoco iteemequi icano. Jaaboro dudicamaajeminaaco tofaguico utuumusuhiniuboro sihi tehesino fuubo.

² Jaano ibaacu onoovacudi iicojiminaafico galluubo diito tofagui dudicamaajeminaajaago: Tamañooco diicito, nooboro. ³ Jaaruuboco diito agaayiciumoro ahaamihicaudi botiiboco dojicuviro galluumo. ⁴ Jaaneguiiha bu sifiico galluubo. Jaaruuboco tolliro iinigaiti agafucuhicaumoro diiboco aivonoono eneehicaumoro botiiboco galluui. ⁵ Jaaneguiiha bu sifiico galluubo. Jaaruuboco gaicaaumo. Jaaneguiiha bu guiraamo saatohoco galluubo. Jaarumoti saatohoco aamiumo, jaanoti saatohoco gaisiraiciumo icano.

⁶ Jaanobuuna saafiirucu illi aatyuvuuno guiraano agaijiubo. Jaaboco niinonoro galluubo achico: Fine bocigujimo, nooboro.

⁷⁻⁸ Jaarunaa diito noocasiuhi: Jaani duhu imi toonoco agaayicijiibo. Masii migu-ijeniqui. Jaadiji miñhai toono abajatoti mihicaji, noomoro diiboco agaayiciumoro guijeniumo. Jaamoro diiboco toonoti buhigovi gañiumo, nooboro ⁹ diitoco Jesu dilluui: ¿Fine milli tofagui abajaabo diitoco moonijirahi? Miñro asaaboro diito dudicamaajeminaaco ifinisuuboro ifaguico sidudicamaajeminaaco acijirahi. ¹⁰ ¿Nacu memecitihiica Caatinihaamefaño jilli onoonoco?

Guisiri iijanoco eetavonicimo imi guisibaco itihisumoro gañiichi. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobaco dojicuviro icihi toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo. ¹¹ Jinooco Aivojiibo Moocaani eetavehi. Jaano aivo miñhaidi sihidi jeevahi, noono Caatinihaamefaño, nooboro.

¹² Jaanoma iicamo Jesuco igaayiciqui mooniumo diitoco eneejirunoco siinovi oovicuuboro onoonoco agaajaciumoro. Jaarumo miyaminaaco iguiuumoro diiboco ejeevesuumoro fuucuumo.

¹³ Jaanobuunati Jesujaa galluumo fariseomioto, Herodianomioto iicamoco iifurumo diiboco millihacho onoonoti igaayiciqui. ¹⁴ Jaamo asaumoro diiboco nuuhi: Jiibogominaafi, iijoho miyaminaa onoonoco jeecivotiibo miyaabo idiicanoco miñhai magaajahi, bu paryi miyaminaa sabadiro desicinifinoco magaajahi icano. Jaamaño Moocaani jiñhaico miyanotiro diibeguehicahi. ¿Naa iidi imino Cesar ajaadusunoco majaaduno? ¿Nacu majaadujitihí? noomoro.

¹⁵ Jaarunaa ibañifiira jeebico agaajaciuboro diitoco nuubo: ¿Collihí uco minisuihi? Ene sajeeti nihibajeti misiva meeciui, nooboro.

¹⁶ Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaajeque emeeeciuboro diitoco nuuhi: ¿Nacu miñjoho imene jino, bu jino imomono icano? nooboro.

Jaanegui diito: Cesarno, nuuhi.

¹⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Cesarnoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro. Jaaneri sihidiro eetyehicaumo.

¹⁸ Jaanaaca diibojaa saatoho saduceomi iguijevecumo siino buheetejitihí onoonicimo asaumoro diiboco dilluvauhi. ¹⁹ Jiibogominaafi, Moise miñhaidi jilli caatiniuhi: Saafi nahabo mogai seemevatigo cojiti iguijevehachiiji inahabo ifibaijigoco iicuboro inahabobuuna eseemevase caani momofaño icaji, nooboro Moise. ²⁰ Miñro saatohoti sano nahabomiro icauhi sahuse juughuseti miimisiici idiimo. Jaamoti saafi taabavauhi. Jaaruubo seemevatiboro guijeveuhi. ²¹ Jaanegui saafi inahabo ifibaijigoco iciuhi. Jaaruubo tolliro seemevatiboro guijeveuhi. Jaaneguiiha bu allivioobo. Jaaruubo bu tolliro icauhi. ²² Jaamo famooro tolli diigoma icauhi. Jaarumoti saafiiba seemevautihí. Jaano nijequeti bu tolliro diigo guijeveuhi. ²³ Jaamo buheetesumi siino ubuheetedi, ¿cajaani taabaji? fine famooro diigoco ataabavacuumañó, noomoro.

²⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuihi: Jilli amñhai mitihivehi Caatinihaamefaño onoonoco, bu Moocaani gaaja iicanoco magaajatimaño. ²⁵ Miñro guijeveti siino ubuheetedi gaifiimi, gaigoomi icamo taabavacasicujitihí niquejefañó iicamo tomominaabadiro

✠ 12:13 Mt 22.15-22; Lc 22.20-26 ✠ 12:18 Mt 22.23-33; Lc 22.27-40

icacuujimo. ²⁶ ¿Nacu toono gujiveeminaa ubuheetejinoti Moise aamefaño, onoonoco amiñhai memecitihica? ¿Milli nacu Moocaani diiboma iimaauhi imoho ijigaunofeeneti? Miñro nuubo: Uujoho Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojiiho, nooboro. ²⁷ Jaamaño Moocaani gujeve aivojiiho icatino. Moocaani ubuheeme Aivojiiho. Jaamaño aivo amiñhai jilliro guiraano mitihivehi, nooboro.

Aivo Imiya Tajiiba.

(Mt 22.34-40; Lc 10.25-28)

²⁸ Jaanaaca saafi caatiniminaafi gaseuhi diitoma ihiimaacasinoco uguubuuboro. Jaabo Jesu imino diitoco iimusunoma iicaubo diiboco dilluubo: ¿Cono aivo tajiibatí aivo obocino? nooboro.

²⁹ Jaanegui Jesu diiboco iimusuhi: Imiya tajiiba jino; muguubu Israel idiiboro saafiuro Mohaivojiiho Moocaani. ³⁰ Jaabo Moocaani Dihaivojiihoco gaiji paryi dijeebimaryo, paryi difimaryo, paryi dihesamaajemaryo, bu paryi disefamaryo icano. Jino aivo imiya tajiibaji.

³¹ Jaano alliviono bu aivo tobadiro jeevahi jino; sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, onoono. Chahano satajiiba aivo jino janaanici iicano, nooboro.

³² Jaanoma iicaubo icaatiniminaafi diiboco iimusuhi: Jiñhi jiihogominaafi, miyaanoco aivono neehi, saafiuro Moocaani iicanoco, chahaabo sifi diibo janaanici iicaabo. ³³ Jaaboco magaijino paryi mojeebimaryo, mohesamaajemaryo, mosefamaryo, mofibadiro sitaaco magaijino icano aivo imino. Jaabadiro asimico agaicaumoro jeevionoco ifajicicivi ificuunicino tolli imino. Jaarunaa Moocaanico, bu sitaaco icano magaijino imino fanoo janaanici, nooboro.

³⁴ Jaanegui imino iimusunoco Jesu aatyimeuboro diiboco nuuhi: Jiñ, tehesitihí ijoho Moocaani aivojiti, nooboro. Jaanotiro miñhaiñooba siino diiboma dillamaaicuutihí igutu-maño.

¿Miñjoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Jaanaa Jesu Moocaani iijafaño ijiibogoobo neehicauhi: ¿Milli jaamo caatiniminaa Cristoco David iyaachi neehicahi? ³⁶ Miñro David icaruubo Moocaani Gaijafeenedi ihi-imausumi nuuhi:

Mohaivojiiho Moocaani Tahaivojiiho Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casiivo, diminaaco ditihaguini uujoho ificuunohachuta, nooboro.

³⁷ ¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivojiiho, unuuno icanaaca? nooboro.

Jaanoco sihidí miyaminaa iicaumo imono guubunicihicauhi.

³⁸ Jaabo Jesu diitoco ijiibogoobo neehicauhi: Icgusuno mihica caatiniminaati, oono caamovonoono gaachehunoma iigomoco, goohasinofeenevi aivo imino idillunoco iimoyiicifimoti. ³⁹ Bu jaamo sinagogajafa ufuusumi aivo iimiya icaganocoro ujuvica-maafimoti, bu machusumi iimimañejeviro iicafimoti. ⁴⁰ Bu fibaijito gaigoomi iijanoco udumitiicimoro ifurumo, toonoco utuvuusumo caamovono Moocaanima iimaaniciimo sitaaco ibañiqui. Jaamaño guiraajino aivo iijigaifaño ijaadaco agaayicino, nooboro.

⁴¹ Jaanobuunati safono Jesu Moocaani iijafaño nihibamico ijicuhicauno imega igicinimañoti iifinichicauhi miyaminaa tobafa nihibamico ijicumoco. Jaamo saatoho sihidí nihibamima iicameheje guiraano jicuhicauhi. ⁴² Jaanaa saafigo idaasuno fibaijigo agaseugoro tobafa mijeegayicico jiñhacuvauhi miidino ijaada iicajecico. ⁴³ Jaanoco Jesu aatyimeuboro ijiibogominaaco ocoovuboro nuuhi: Mijanotiro amiñhaico neehi: Ajaamo idaasuno fibaijigo paryi famoova nihibamico tobafa ijicumo janaanici aivo ficuuihi. ⁴⁴ Miñro paryi aacimo diitoma ucuujivaachutinoti acñhi. Jaanoti diigo ihidaasuti paryi acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

☆ 12:38 Mt 22.1-36; Lc 22.45-47

Jesu Neehi Temploja Ifinisucafetejinoco.

(Mt 24.1-28; Lc 21.5-24)

¹ Jaabo Jesu Moocaani iija templo onoojafañoti inuuboco saafi ijibogominaafi nuuhi: Meeci mojjibogominaafi, bañifiira guisibano bañifiira iijanotyigaba, nooboro.

² Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Mahatyimehi jino iijanotyigabajeque. Jaaruno toonovi iguisibano siibahallivi, siibahallivi icano atyuuvotino paryi sahi callajaavejino, nooboro.

³⁻⁴ Jaadi fuumo Olivohono iicagajijaago tooja Moocaani iija oonegueehivi. Jaanaaca Jesu giciniuboco Jacoobo, Jua, Andre icamo toovono dilluuhi: Mihimeguehi mihaico idibogonoco cusu ijoho onoono iicaji. ¿Milliti magajacaji paryi toneheje iticovanoco? noomoro.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Esicinino mihica mihañooba amihaiico bañidino.

⁶ Guiraajimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, noomoro.

⁷ Jaabadiro bu minaano jibogonoti muguubusumi, imucugai nihicunejeti muguubusumi icano mihiguetejirahana, tolli icajino. Jaaruno toono inijequeevacuujino icatino. ⁸ Miñro siijinijeoto siijinijeotoma moonicasiji, sihaivoji sihaivojima moonicasiji. Jaasumi fahigovavi jiniije maryibaji, ajebano iicaji icano. Jino idaaus iicajino iticovano.

⁹ Jaasumi amihai ifiico magaihuini amihaiico aivojito iigaivomoco acijimo. Jaamo amihai uco mimiyaavogomo tajibaminaa aivojiteje imefeenevi masatyocafeteji. Jaamo uuti diitoco mijibeguehi. ¹⁰ Miñro jiniije ifinicuujino imegavi taajasujibogo paryi faa-jinijero jibogocafeteji. ¹¹ Jaasumi amihaiico aivojitoco ihaciqui diitojaa asatyusumi: ¿Milli fine meneeji? noomoro mehesamaajirahana. Tollo iicacuudi Moocaani amihai jeebiñaño ificuunocoro monoo. Amihairoyo mihiimaano icajitino jilli Moocaani Gaija amihaiñañoti iimaaji. ¹² Jaasu inahaboro inahaboco igaicauqui aciji. Jaabadiro bu caaniro iseemenequeji iseemere caanijaagovi iminifotomoro caanico acijimo sita igaicauqui icano. ¹³ Jaasumi faaboho amihaiico jiiheveji tamomohalliti. Jaarunaa tolli icarunofa ejenaaubo taajaji.

¹⁴ Miñro Moocaani iimaajibogominaafi caatiniuhi: Johono imitino idicunoco omooniboro ifinisufinoti jaano templojafaño iicamaño iimimañeri iicacuutinoco mahatyimecuudi, aameque mihifinichicamo magaaja. Jaadi Judeo jiniijeri mihicamo ifagajinojaa magacini.

¹⁵ Jaanoti bu tusumi saatoho iija niibahucuri mihicahachijji miniitomoro fañovi mijicafetedino siinobaco mihiciqui. ¹⁶ Jaanoti bu buhi faguifaño mihicamo amihai gaachehucudo mihiciqui jaahavi muhuumidino. ¹⁷ Jaanoti, ayi, fine idaacucani icajimo gaigoomi tusumi oovato iicamo, bu imifañoti aduseejema iicamo icano. ¿Milli bu gaajirumo? ¹⁸ Jaanegui Moocaanico midillu jaamo iimitifucuje siicurasumi gaatimo mihicahi. ¹⁹ Tusumiji sihidi aivo idaausuno mihicaji fucuje icaji jiniijeque Moocaani ifiivusuunotiro aatyimeratifucuje. Jaarunobuunati siino ufucu atyimeracuujitih. ²⁰ Jaafucujeque Mo-haivojiiho ibaaresutiruva tusumi iicajimoti mihañooba taajajitirahi. Jaaruubo tufucujeque baaretesujiiho itaadimo diibo hiciumo toono idaausunoti itajaqui.

²¹ Jaanoti amihaiico saatoho: Memeeeci jaani Cristo, memeeeci jaadi Cristo, onohachijji: Miyaano meneedino. ²² Jilli jihovoto saaji Cristo ifibadi iminifotomoro, bu Moocaani iimaajibogominaabadi icamo. Jaamo sihidi ejeevanoonoco eetavejimo niqueje mitya iijinobadi icanehejeque ifurumo miyaminaaco ibañiqui, bu Moocaanita iicacuunomoco ijishitihachijji bañijimo. ²³ Jaanegui amihai mityano mihimibaicinicu amihaiico jino uujoho imegaviro jibugucuuhi, nooboro.

Jesu Miyaminaafibadi Ifiivuubo Siino Asajino.

(Mt 24.29-44; Lc 21.25-33)

²⁴⁻²⁵ Jaasumi toono idaausufucujebuunati nihiba jabaaveji, bu fucuo nihiba achicicujitih, bu meeciri niquejefañoti aifeji, paryi niquejefaño icano mitya maryibaji icano.

²⁶ Jaadi jarihiica mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi ifiivuubo aimuufaifeededi sihidi

mityama, tahaivojima icano asaanoco. ²⁷ Jaaboro uujoho tatyoomominaaco atajihbamo tañanitamoco igaiyicijimo fahigovati jiinijejinibaaciti, niquejejinibaaciti icano.

²⁸ Jaanegui oono higuerahotiro magaa ja miiro igacano afaivunusumiro ihaamene ruutunicih. Jaanoti ficaba ifiiticunoco magaa janicih. ²⁹ Jaabadi amiñhai magaa ja paryi fanooro jino uujoho onoono iicanoco mahatyimecudi mehesicinicu jiinije ifinijino ifiiticunoco. ³⁰ Miyanotiro jino amiñhaico neehi, paryi jineheje icaji miyaminaa toonoco aatyimejimo gujevetimaacaro. ³¹ Niqueje, bu jiinije icano fatyaji. Jaanoti jino uujoho onoono sicamañovi fatyajitih.

³² Jaaruno tufucu ihoovo iicanoco miñhaiñooba gaajatih. Moocaani toomominaa niquejefa icarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo gaajatih icano idiiboro Moocaani tufucuco gaajahi, nooboro.

³³ Jaanegui amiñhai mihimibaicinicu toomomoro magaa jatih ihoovofucu cusumihacho iicajinoco. ³⁴ Saafi tehesuno ifeequi iicojiminaaco idudicamaajeque aaciiboro iguhugaco ofoonobuuna saafiico utuumusuuboro, diibo iicanicibadi uujoho feejihiica. ³⁵ Jaanegui mihimibaicinicu magaa jatih aivojibo cusumihacho agasejinoco ijicuuvibahacho, fucufenevibahacho, catava ojñiberibachacho, fucurobahacho. ³⁶ Jaanegui mihimocisu amiñhaico imimañobati asaaboro micigamoco atyimevadiibo. ³⁷ Jino amiñhaico onoonoco famoocoro neehi mihimibaicinicu, nooboro.

14

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jaanaaca mifucucirucu Pasuaco eheetavuujiino iicauno, bu ijicutaama achahano maahuno jibaimoco eheetavuujiino icano. Jaanaa sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo guinehicauhi millihacho ifurumo sicamañoco abañimoro toonohalliti Jesuco igaicaaqu. ² Jaarumo neehicauhi: Jibaimofa momoonijitih miyaminaa ñaivotimo iicauqui, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesuugo.

(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Jaanaaca Jesu Betaniari foojohoma Simon iicaubo ijafa icauhi. Jaabo imachuqui acasivuubo icaunaaca saafigo gaigo gaseuhi alabastro eetavotapaajefaño facicifaihu nardo onofaihu gatyucui sihidi ijaada icanoma. Jaagoro toopaajeque agasucuu-goro ifacicifaihuco Jesu nigaihallivi tucaruugo. ⁴ Jaaneri saatoho tomañeri iicaumo isifiiratuumoro noocasiuhi: ¿Collih oono facicifaihu bañamaaiquifetehi? ⁵ Tofaihuco trescientos denario janaanicivi manaajemere idaasufiimoco mahacitanoco, noomoro diigojaa sifiiratuumo.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jaafa icago. ¿Collih macasivusuhi? Imino uudi moonigo. ⁷ Idaasufiimo fahijivaro amiñhaima icaji. Jaamoco mihimugusumi imino momooni. Jaanoti uujoho amiñhaima fahijivaro icajitih. ⁸ Ajaamo idiigoro imino uco moonih tafiico afacisugoco cñhojifaño icicafetejino imegavi. ⁹ Miyanotiro amiñhaico neehi: Cuucahacho fahigova jino taajasujibogoco faajinijeri ijibogohigo tolliro jino diigo omoonino jibogocafetehi, toonoti diigoco ihesafetehicaqui, nooboro.

Juda Jesuco Naajeguehi.

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Jaanaaca Juda Iscariote onoo, ijibogominaa fahuseeci motihaiti miimiisiici idiimoobo fuuhi sacerdotemi aivojitoco emeecitoobo diitoma ihiimaaboro Jesuco diito usefaño ihaciqui. ¹¹ Jaanoco diito uguubuumoro sihidi imo imo minifutuuh. Jaamoro niñbamico diiboco aciguumo. Jaanoma iicaabo aivo Ijuda Jesuco diito usefaño ihaciqui moonihicauhi.

Aivojibo Niinoono Amachuuno.

(Mt 26.17-30; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-25)

¹² Jaanaaca ijuurisutama achahano maahuno jiiibaimo ticovacuuhi, bu Pascua ovejaco agaicaauhicausumi icano. Jaanegui Jesuco ijiiibogominaa dilluuhi: ¿Conoovi diimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco. Jaabo machuhi? noomoro.

¹³ Jaanegui ijiiibogominaati miimisiico agalluuboro nuubo: Cuumifaño mofoo. Jahi mathyimeji gaifi icinuuuri nifaihuco asatyooboco. Diiboma mofoo. ¹⁴ Jaabo ijicafotojaoboco monoo: Mohaivojiiibo jilli neehi: ¿Comecufañu tajiibogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, monoo. ¹⁵ Jaadi amiihaico iifusujiiibo guiraamecu caamovohi iicamecu imibachucinicumecuco. Jahi Pascua machutaaco meheetavo miihaidi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui ijiiibogominaatisi ufuumisi tuucuumivi ifutuuhi. Jaamisi atyimeteuhi Jesu unuubadi iicanoco. Jaamisiro tomañovi Ipascua machutaaco eetavucuumisi.

¹⁷ Jaadi jarihiica ijicuuvu Jesu ijiiibogominaama fahuseeci motihaiti miimisiico idiimoma gasevauhi. ¹⁸ Jaamo amachumo giciniumaaca Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi: Jino amiihai uuma mamachumooti saafi uco aciji igaicauqui, nooboro.

¹⁹ Jaaneri sihidi iidaasuvuumoro diiboco saafiiri dilluhicahicaumo: ¿Uujoho icatino, eti? noomoro.

²⁰ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jino amiihai fahuseeci motihaiti miimisiico idiino mihicamoti saafi uuma butajefañu maahuco efeeyacuubo diibeji. ²¹ Jaaruno jilli Caatinihaamefañu uutii onoobadi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo feehee. Jaarunofañu idaasucani iicajiiibo uco aaciibo. Aivo iimijiruno diibedi fiivuutiibo iicauruva, nooboro.

²² Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaayiciuboro Moocaanico graciaco aciuihi. Jaadi iquisiuboro diitoco aciubo: Ifaaji, mamachu. Jino tafi, taahuco icanoco, nooboro.

²³ Jaadi adutahilluco gaayiciubo. Jaanoco tolliro graciaco aaciuboro ifuuihi. ²⁴ Jaanoco famooro aaduudi nuubo: Jino tatyijohu, jino bohono iimaaco imiyacarunoro ajashutinohallivi aganiicafotono. ²⁵ Miyanotiro amiihaico neehi: Siino aducujitihii jino vinofaihutii jari bofaihutii Moocaani aivoji iicadihivi aduji, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ Jaadi Moocaani masinoco amasivaumoro fuucuumo Olivohono iicagaji onohigo.

²⁷ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryi amiihai uco mejeevesuji.* Miiro Caatinihaamefañu noono: Itoomominaafico gaicaujimo. Jaaneri ihovejami fahigova gavaranaamaajii, noonoro. ²⁸ Jaaruubo siino ubuheetenebuunati amiihai imega Galileavi feeji, nuubo Jesu.

²⁹ Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: Famooro ico jeevesurumaaca uujoho ico jeevesujitihii, nooboro.

³⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi: Jaafañiino fucu mifoooci catava ojitiibaacaro mifoooci, safo icano uco agaajaruubo uco tuunamaajii, nooboro.†

³¹ Jaarunaa jenaauhicaubo: Jaafa iima iguijehachijii guijeveji. Jaaruubo ico tuunamaajitihii, nooboro.

Jaabadiro bu famooro neehicauhi.

Jesu Getsemani Onoomañovi Moocaanima Iimaahi.

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46; Heb 5.7-8)

³² Jaadi gaseumo Getsemani onoomañovi. Jahi Jesu ijiiibogominaaco nuuhi: Jinovi migicini uujoho Moocaanima ihimaatonohachutahica, nooboro.

³³ Jaabo Pedro, Jacoobo, Jua icamocoro satyuubo. Jaadi ticovaubo sihidi iidaasuvuuboro ataafiraruhifico. ³⁴⁻³⁵ Jaaboro diitoco nuubo: Tajeebii sihidi uco idaasuihi miguijevejibadi esicinihi. Jinooviro mifatotomoro mihiica cigatimo mubuhuee, nooboro Jesu janaaniciivi ufuuboro jiiinjehallivi ajavuvuuboro Moocaanico dilluubo toono idaasuno iicaujineri idaasuno icatiibo iicaqui. ³⁶ Jaabo Moocaanima iimaabo jilli neehicauhi: Guihi, fanoova iidi sihidi jeevatihii. Jaanegui jino idaasuno iicajinoti uco taajasu.‡ Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijohu idiimogobadi icano, nooboro.

* 14:27 Sahaamefañu janaaniciivi jilli ficuumo; Jifucu, onoonoco. † 14:30 Sahaamefañu ficuutiimo: mifoooci ojitiibaacaro, onoonoco. ‡ 14:36 Griego iijiri: Jihidaasuhilluco uutii buhigovi denesu, noono.

³⁷ Jaadi ijibogominaajaa asaabo cigaumoco aatyimevauboro Pedroco nuuhi: ¿Simon, nacu cigahi? ¿Jilli sano nihiba oovo ticovovi aivo buheeti? ³⁸ Moocaanima mihiimaamoro mubuhée Satanas amihaico inisunofaño jaamo aacototimo mihicahi. Miyaano amihaai jeebii imino iicanoco imogorahi. Jaarunofaño amihaai allio ifi niinovahi, nooboro.

³⁹ Jaadi siino fuubo dojicuviro Moocaanima iimaatuubo siino tolliro nooboro. ⁴⁰ Jaadi siino asaabo tolliro cigaumoco aatyimevauhi, sano cigararo ihaallhino iicacumaño. Jaanoco iimusujirumo esicinihicautimo. ⁴¹ Jaadi siino asaaboro diitoco nuubo: Ivi jisumi micigacu, majagusicu. Jino gasecuuno uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo imitiminaa usefaño aacifafetjino. ⁴² Jaaneguiha maganiivomoro masiigucu, mee oono uco aacivaabo fiiticuui, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.3-12)

⁴³ Jesu iimaabaacaro Juda gaseuhi diito fahuseeci motihaiti miimisiico iicahicaurumoobo iicaabo. Jaaboma sihidi saamo miyaminaa niisuganoma, cudaahenema icano. Jaamo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, quillahuto icamo diitoco agalluumo. ⁴⁴ Jaabo diibo aciminaafi iicaabo Juda diitoco imino jibuguuhi diito igaajaqui: Oono uujoho diibo iicaaboco ininiciiboro dilluji. Jaaboco kuhufono misisimoro masaty, nooboro.

⁴⁵ Jaadi agaseuboro: ¿Naa diicahi, jibogominaafi? nooboro Jesuco niniciuhi. ⁴⁶ Jaasumiro Jesuco gaayiciumo isatyequi.

⁴⁷ Jaanegui tomañeri iicaumoti saafi niisugaco iguiyiciuboro sacerdotemi aivojiibo jeecivominaafi nijimeehuco buiyaacuui. ⁴⁸ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Milli jaamo amihaai taticovodi masaahi niisuganoma, cudaahenema icano nanivaminaafico magayiciqui mihicanicibadi? ⁴⁹ Mihiro fafucuvaaciviro amihaifeenevi Moocaani iijafaño icahicahi jibogooboro. Jaaruboco du magayicihicatihi. Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatinhaamefaño onoono injequivaqui, nooboro.

⁵⁰ Jaasumiro jibogominaa diiboco ejeevesuumoro famooro gaciniuhi.

Sicafefi Agaabo.

⁵¹ Jaanaaca saafi sicafefi Jesu dojicuti fuuhi gaachehubaryuro miniciniibo. Jaaboco gaayicirumo. ⁵² Jaarunaaca igachehuco ejeevesuhiniuboro sicaibo gaabo.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.13-14, 19-24)

⁵³ Jaamoro Jesuco satyuumo sacerdotemi aivojiibo imiyaabo imegavi. Jahi paryi sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatiniminaa icamo igaicamaaiuhi. ⁵⁴ Jaanaaca Pedro tehesinoti ifiniciuboro ufuubo sacerdotemi miya aivojiibo gohasifeeneri casiivuuhi sacerdote toomominaama cijigaiti efeemeubo.

⁵⁵ Jaanaa sacerdotemi aivojito, paryi fagominaa icamo guinehicaurahi sicamañooco Jesuhallivi ibañiqui diiboco toonohalliti iguijenisuqui. Jaarumo aatyimehicautihi. ⁵⁶ Fiivaamo sicamañooco diibohallivi neehicaurumo. Jaarumo sabadiro neehicautihi. ⁵⁷ Jaanaaca saatoho agaaniivuumoro diibohallivi sicamañooco bañuhi: ⁵⁸ Mihaai muguubuhi jilli diibo onoonoco: Uujoho jiija temploja gaifiimi usetio eetavotajaco acallajaniiboro mifucuci, safucu idinotiro boojati boobaniji useri eheetavoratijaco onoonoco, noomoro.

⁵⁹ Jaarunofaño diito jibogo sabadiro iicatimaño miyaavehicautihi.

⁶⁰ Jaanegui isacerdotemi aivojiibo famoofeeneti agaaniivuboro Jesuco dilluui: ¿Ajashuno aivo diimusutihi? ¿Jinejeque nacu jino iiti dihallivi ijibocasimo? nooboro.

⁶¹ Jaarunofa Jesu iimusutiibo. Jilli lliivi moonicinihicaui.

⁶² Jaanegui bu siino isacerdotemi aivojiibo dilluui: ¿Naa miyaano ijoho Cristo Moocaani Momiyaabo Achi idiicaabo? nooboro.

⁶³ Jaaneguiha Jesu diiboco nuuhi: Jihhi, uujoho diibo. Eneecau bu jaamo jinooti mohimegavi mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo sihidi ejeevaabo Moocaani miyanaagueneri giciniiboco, bu ufucu niqeje aimuufaifeenedi asaaboco icano, nooboro.

⁶³ Jaanoma iicaabo isacerdotemi aivojiĩbo igaachehuco gallicuuihi sihidi isifiratuuboro. Jaaboro nuubo: ¿Collihiĩca bu sita diibohalli onoonoco mihimoyiĩcicuujirahi? ⁶⁴ Mee, amiĩhairyo muguubucuuihi Moocaaniditi aivo imitino ihiĩmaanoco; ¿Naa milli amiĩhaidi? nooboro.

Jaanegui famooro: Diiboco guĩjevejĩbo, noomoro fãnusuuhi.

⁶⁵ Jaasumiro saatoho ticovauhi diiboco ĩjiĩrebamaaimoro ihimeque afabaacumoro ganĩcihicaumo. Eneecata miya ĩjoho Moocaani jiĩbogominaafi idiicahachiĩji gaajaci: ¿Naa mĩjoho ico ganĩcihi? noomoro. Jaabadiro bu toomominaa diiboco aamihicauihi.

Pedro Jesuco Tuunamaaihi.

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Jaanaa Pedro guiĩno goohasiri icahicaunaa isacerdotemi aivojiĩbo jeecivominaago agaseugoro ⁶⁷ cĩijigaĩjiniri efeemebe iicauboco aatyimeugoro diiboco guenene ihiĩfnĩcihicaugoro nuugo: Ĩjoho bu tolliro Jesu Nazareoboma idiguehicaabo, noogoro.

⁶⁸ Jaarunaa Pedro tuunamaaihi: Diiboco uujoho gaajatihi, bu ¿jinejetihacho fine toono uco neehi? nooboro iinehinĩubo jahisiti ijicafetefi uuga imegavi. Jaanaacoro catava ojicuuihi. ⁶⁹ Jaanobuunati bu siino diigo diiboco emeeciugoro tomañeri iicaumoco neehicauihi: Jaani diitoobo, noogoro.

⁷⁰ Jaarunaa bu diibo siino tuunamaaihi.

Jaanobuunatiro bu tomañeri iicaumo siino Pedroco nuuhi: Miyaano ĩjoho diitotĩobo Galileaoõbo idiicamaño, noomoro.[§]

⁷¹ Jaanegui Pedro ticovauhi ĩbacasĩboro ihiĩmaaubo Moocaani momofañodi oovĩcĩboro: Gaajatihi uujoho diiboco diiboti toono mihĩmaaboco, nooboro.

⁷² Jaasumiro catava allinĩuhi mifooci ojĩubo. Jaanoti jari Pedro Jesu diiboco catava mifooci ojĩĩbaacaro siino mifooci, safo idĩino uco tuunamaaĩji unuunoco esafutuuboro taacuubo tsumiro.

15

Jesu Pilato Imega

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Jaanaaca eseseveudi siino sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatiniminaa icamo igaĩvuuhi paryi fagominaama iimaacasĩqui. Jaamoro Jesuco sisicinĩboco asatyumoro Pilatoco acituumo. ² Jaaboco Pilato dilluhi: ¿Naa ĩjoho judiomi Aivojiĩbo? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jiĩhi, ĩjoho toono onobadi, nooboro.

³ Jaanaa sacerdotemi aivojito sihidi diibohallĩvi iimitinoono jiĩbeguehicauihi. ⁴ Jaanegui siino Pilato diiboco dilluuhi: ¿Ajashuno aivo diimusutihi? Eneecau, meeci minoodino jino dihallivi ĩjiĩbocasinoco, nooboro.

⁵ Jaarunofaño Jesu ajashuno iimusutĩneri Pilato sihidiro eetyehicauihi.

Jesuco Guĩjevefaño Ificuuno.

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.39-19.16)

⁶ Jaabo Pilato jiĩbaimosumi civojaminaati saafiico miyaminaa idilluuboco sinaayuhicauihi. ⁷ Jaanaa Barraba onoõbo civojafa icauhi sano ihaĩvojitohallĩti saatohoma omoonicasiĩhigo miyaminaaco agaicaaunohallĩti icivojanĩubo. ⁸ Jaanaa imiyaminaa asaamoro Pilatoco dilluvauhi fafoova jiĩbaimosumi omoonihicaubadi imooniqui. ⁹ Jaanegui Pilato diitoco iimusuuhi: ¿Naa mihimeguehi judiomi Aivojiĩboco amiĩhaidi isinaayunoco? nooboro.

¹⁰ Jilli sacerdotemi aivojito diiboco ataaquivomoro aaciunoco Pilato agaajaboro diitoco tolli nuubo. ¹¹ Jaarunaa isacerdotemi aivojito miyaminaaco fajinĩuhi: Barrabacoro midillu diibocoro isinaayuqui, noomoro.

¹² Jaanegui Pilato diitoco siino dilluuhi: ¿Jana milli judiomi Aivojiĩbo amiĩhai meneehi-caaboco mooniji? nooboro.

[§] 14:70 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Diitobadi idiimaño, onoonoco.

¹³ Jaanegui diito ocoovadiivuumoro Pilatoco iimusuuhi: ¿Guijeve imohobujehallivi tetecul noomoro.

¹⁴ Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Nacu jineje iimitinoco mooniibo? nooboro.

Jaarunaa diito siino janaaniviciviro coovadiivuuhi: ¿Guijeve imohobujehallivi tetecul noomoro.

¹⁵ Jaanoma iicaubo Pilato miyaminaama imino iicanoco iimuguuboro Barrabaco sinaayusuubo. Jaaboro Jesuco niivigai meeheri ahaamisuhicaudi ihamocasiminaaco aciubo diiboco itetecuqui.

¹⁶ Jaasumiro diiboco ihamocasiminaa satyuuhi aivojiiibo iijafa poetorio onoonofañovi. Jaamoro paryi ihamocasiminaaco iigaiyiciumoro gachichoi deecano tifaibadi itifai iicachehuco jiihacuumo. ¹⁷ Jaamoro ijanuutunoma iicanoco aafeneque chaahimigati eheetavumoro diiboco javucaruumo. ¹⁸ Jaamoro ticovaumo sahomoro: ¡Imino diica judiomi Aivojiiibo! ¹⁹ noomoro diiboco imeiri inigaiti gafucuhicaumo jiiirebamaamoro iguiino ememiiivomoro diiboco mihimobadi dejecujicaumo. ²⁰ Jaamoro jilli diiboco ede-jecuhicaunobuunati diiboco jiihacuuchehuco ujuyuaacuumoro jari imiya gaachehuco jiihacuumoro diiboco satyucuumo itetecuqui.

Jesuco Etetecuubo Guijevehi.

(Mt 27.32-56; Lc 23.26-49; Jn 19.17-30)

²¹ Jaanaa Simon Cirene cuumioobo Alejandro, bu Rufo icamisi caani buhigoti isiti asaaubo tomañodi fatyuuboco ocoovaumoro Jesu guijeve imohobujeque satyusuumo.

²² Jaamoro Jesuco satyuumo Golgota onoomañovi, nigaijaaebai eneejiruno. ²³ Jahigo diiboco isuurumo facificaihuma vinoco ificumoro. Jaarunoco Jesu adutiuhi. ²⁴ Jaadi diiboco etetecuudi ihamocasiminaa diibo gaachehunoco sanomiro iticovoocivi ifocasiuhi suerteque abañamaaiumoro: ¿Naa cajaan cochehuco satyeji? noomoro.

²⁵ Jaasu baagotirehiica nihiba icauberi diiboco tetecuumo iguijeve imohovi inigaihalliti acaatiniumoro ficuumo: JAANI JUDIOMI AIVOJHBO, onoonoco. ²⁷ Jaabo uufocovi bu tolliro miimisiici nanivaminaatisico tetecuumo saafiico imiyanaagonovi, sifiico inaninaagonovi icano. ²⁸ Jilli Caatinahaamefaño onocinino nijequevauhi; iimitifimofenedi oovocafutuubo, onocinino.*

²⁹ Jaanaa tomañodi afatyumo Jesuco ihiibamoro ihuseneque gavaracumoro iibajirubadi iicano inigainocoro garya, garya omoonihicaumoro neehicauhi: Ajaanivahaduhu oono templojaco acallajaruuboro siino dojicuviro mifucuci, safucu idiinoti boojati edeetavejirubo. ³⁰ Eneecata iiro difiico taajasu, toono diguijeve imohoti iniitoobo, noomoro.

³¹⁻³² Jaabadiro bu sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo edejecumo noocasihicauhi: Sitaaco naha ataajasuhicaabo, ¿cono bu jaabo jisumi ifiicoro taajasunoova. Miyaano iijoho Cristo Aivojiiibo idiicahachijji jisu diguijeve imohoti niito, maatyimemere ico mimiyaaveguequi, noomoro. Jaabadiro bu diiboma etetecucinimisi diiboco gububusuhicauhi.

³³ Jaanaa gadiiiba paryi jiiinje civono iijuihi. Jaano jari sano iijicuuvi imohonohalliti nihiba icaabovi seseveuhi. ³⁴ Jaasumi toonoti nihiba icauberi Jesu hebreo iijiri gaihiivuuhi: Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? nooboro. Moocaani, Moocaani, ¿collihi uco deevesuhi? eneejiruno.

³⁵ Jaanoco tomañeri saatoho iicaumo uguubumoro nuuhi: Muguubu, oono Eliaco cuhuvaabo, noomoro.

³⁶ Jaanegui diitoti saafi ijinafatyuboro icijeuhi faasihi iicanoco iimitino aivofaihufoño ichimayaacuuboro imei nijequevi ificuuboro Jesu iijifaño cateejeruuhi. Ene, jaafa Elia saahi diiboco iniiusuvaabo mahatyimequi, nooboro.

³⁷ Jaarunaa Jesu sefanotyigaba agaihiivuboro chuumucuuhi. ³⁸ Jaasumiro Moocaani iija temploja ofoboociniu chehu gaachehujetuno feemene iicano gallivuuhi sanoodinociro

* 15:28 Sahaamefaño toversiculoco ficuutiimo.

nijequeti sano baavi. ³⁹ Jaanaa ihamocasimīnaa aivojībo Jesu imega julleeciniinaa uchuumuunoco aatyimebora: Miyantiro jahi jaani Moocaani Achi, nuubo.

⁴⁰ Jaabadiro bu tomañeri gaigoomi iicaumo tehesinotiro iifinichicauhi. Jaamfeeneri icaumo Maria Magdalena onoogo, bu Salome, bu saafigo Maria icamo. Jaago Maria Jose bu iguihoobo Jacoobo icamisi seeji. ⁴¹ Jaamo igaigoomi Galileari iicahicausumi Jesuco jeecivomoro diibo dojicuti efeehicaumo. Jaabadiro bu sihidi tomañeri saafigova icauhi Jerusalevi diiboma sano ufuumo.

Jesuco Ichiuno.

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Jaanaa mihiijicuunaa imibaivofucusumi judiomi jaguisifucu imegavi iicaunegui Jose Arimatea cuumioobo fagominaati imiyaabo iicaubo Moocaani aivojico tolliro eteemehicaubo asaaboro iguitiibo Pilatojaa ufuuboro Jesu ifico dillutuui. ⁴⁴ Jaaneri Pilato sihidi Jesu uchuumucuneri eetyeuboro amocasimīnaa aivojīboco coovauhi idilluqui: ¿Naa miya chuumucuubo? onoomaño.

⁴⁵ Jaanoco diibo ihaivojībo ijiibugunegui jari Joseque Jesu ifiico Pilato acisuui.

⁴⁶ Jaanaa Jose imino gaachehuco anaajeuboro Jesu ifiico iniitusuuboro tochehuri mi-bociuhi. Jaaboro guisigajifaño seedicinihojifaño iciuboro iguhugaco guisibatyiigabari fabaacuui. ⁴⁷ Jaanoco Maria Magdalena onoogo, bu Maria Jose seeji icamife atyimeuhi iciunoco.

16

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jaano judiomi jaguisifucu sabado iicafucu afatyuno sesevedi Maria Magdalena onoogo, bu Salome, bu Maria Jacoobo seeji icamo facicifaihunoco anaajeumoro fuuhi Jesu ifiico ijeesutequi. ² Jaamoro fucugayiro jaguisi afatyuno sesevedi tohojivi ifutuumo nihiba iinucuuberi. ³ ¿Miijoho miihaima iguiisibaco tohoji imegati faayiciji? noocasimoro.

⁴ Meecirumaaca tobatyigaba iicahicaumañeri icacutihi. ⁵ Jaadi tohojifa ijicafutuumo atyimeuhi sicafefi sesechehu caamovochehufa jiciniibo imiyanaagueneri giciniiboco. Jaaneri sihidi igutuumo. ⁶ Jaarunaa diitoco nuubo: Mihiguetejirahana, amiihai Jesu Nazareoobo etetecucafetehiniiboco miguiinehi. Buheetecuubo chahacuubo jineeri. Eneecau, memeeeci jino diiboco ificuhinimañooco. ⁷ Jaanegui mofoomoro ijiibogominaa, Pedro iicamoco mijibogoto amiihai imegavi Galileavi fuucuubo tahi diiboco mahatyimeji amiihaico unuubadi, nooboro.

⁸ Jaaneri sihidi iigutumoro tohojiti gaumo jiterere. Jaamoro ajashuno miihaiñoobaco jiiibugutimo sihidi iiguiumaño.

*Jesu Maria Magdalena Onoogovi Jafevehi.**

(Mt 28.9-10; Jn 20.11-18)

⁹ Jaanaa fucuro miilai jaguisifucu iicauno sesevedi ubuheeteubo ticoniui Maria Magdalena onoogovi ajafeveubo diigoti sahuse juugahuseti miimisiici idimoco ijimico agavaracuugovi. ¹⁰ Jaago ufuugoro diiboma iicahicaumo ihidaasuri taajeheri iicamoco jiiibugutuui. ¹¹ Jaano Jesu ubuheuno diiboco diigo aatyimeuno iicanoco guubucuurumo miyaavuguutihi.

Jesu Jafeveuhi Ijiibogominaati Miimisiicivi.

(Lc 24.13-35)

¹² Jaanobuunati bu siino Jesu siibadi jafeveuhi diitoti miimisiici sihi buhigo ufuumisivi.

¹³ Jaanegui uhuumiumisiro saatoho ijiibogominaaco jiiibugutumisi. Jaarumisico tolliro miyaavuguutimo.

Jesu Ijiibogominaaco Minisuihi.

(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23; Hch 1.8)

* 16:8 Sahaamefaño 9-20 versiculonoco ficucutuimo. Jimañoviro ifotono.

¹⁴ Jaanobuunati Jesu siino jafeveuhi ijibogominaa fahuseeci motihaiti saafi icamo machumovi. Jaabo diitoco icuhufojeebiihalliti buheetecuuboco aatyimeumo ijibuguunoco imiyaavuguutinohalliti iibaubo. ¹⁵ Jaaboro diitoco nuubo: Faajiinijeriro mofoo. Jaamoro jino taajasubogoco fanoo miyaminaaco mijibogo. ¹⁶ Jaanoco imiyaavogooboro initisuquimaaibo taajaji. Jaanoti imiyaavogotiibo taajajitihi. ¹⁷ Jaamo uco imiyaavogomoma jino toono gaajatabadi iicano icaji; tamemeri buhi ijimico gavaracujimo, bojijeri iimaajimo, ¹⁸ ihusenefa jiinimomico gaayicijimo, namitaco aadurumo milli icajitihi. Jaabadiro iguihuvamohallivi ihuseque ificuuneri buheehicajimo icano, nooboro.

Jesu Niquejefañ Feehi.

(Lc 24.50-53; Hch 1.9-11)

¹⁹ Aivojiiho Jesu jilli ijibogominaama ihiiimaahicauno nijequeti gañiivuubo niquejefañ. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casiivutuubo. ²⁰ Jaanegui diito ufuumororo taajasubogoco faajiinijeri jibogomoro fuuhi. Jaamoco diiboro Ihaivojiiho ahaamusuuboro tobogoco miyacaruhicauhi niqueje mitya iiji sihidi ejeevanoco omoonihicaunofeenedi.

SAN LUCAS

Luca Teofilodi Caatiníhi.

¹Fiivaamo miyaminaa caatiníujirahi tanooti nijequevi, mofeenevi iicauno jïibogoco. ²Jaanoco imino aatyimeumo mihaico jïibuguuhi tanooti nijequevi. Jaamo bu tolliro tobogoti jïibugumoco amusuuhi. ³Jaanoco uujoho imino dilluuhicahi. Jaano uudi iiminegui imino caatiníhi tanooti nijequevi iidi agaijïibo Teofilodi. ⁴Jaabo imino gaajahi, ico miyabogoti jïibeguehicanoco.

Moocaani Toomominaafi Jïibeguehi Jua Nitiminaafi Ifiivejinoco.

⁵Jaanaa Herode* Judeavi aivojïiboti icauhi. Jaasumi tolliro icaubo sacerdote Zacaria onoo, Abia onoojoagodi iicaubo. Jaabo taaba Elizabe onoo Aaron iyaachimíhai cuumiminaago. ⁶Jaamisi sabadiro Moocaani imefeenevi imihusene icahicaumisi. Jaamisi imino icahicaumisi Moocaani atajïibauboro unuubadi. Jaamaño mihiainooba diitísico millí neehicautíhi. ⁷Jaarumisi iseemema chahauhi mogai Elizabe achiba iicaumaño, aivo bu famísiciro amiyatísi iicacuumaño icano.

⁸Safoono icacuuno Moocaani sacerdotemi Zacariamíoto Moocaanico ejeecivefífucu iicauno. ⁹Moocaani jeecivominaa jeevamaaje iicanicibadi omooníjífucu Zacariavi ifutucuuhi templojafa ofooboro Aivojïibo Moocaani imefeenevi aimoguíjico ijigasuíqui. ¹⁰Jaanoco ijigasunohachuta paryi miyaminaa jahisi icauhi Moocaanima ihíimaumo. ¹¹Jaanaa Moocaani toomominaafi Zacariavi jafeveuhi fañoovavi aimoguíjinoco ijigasuífíno cojivi momiyanaagonovi. ¹²Jaaboco Zacaria aatyimeuboro guucibauhi síhidi iigutuuboro. ¹³Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Zacaria, diiguetedino, Moocaani guubucuhi diiboma idiimaahicanoco. Tolliro diitaaba Elizabe seemeneque íciji. Jaaseeque Juatí momoníji. ¹⁴Jaaneri síhidi imo imo diicaji. Tolliro bu saatoho síhidi imo imo icaji diibo ifiiveneri. ¹⁵Jaabo diseemene Moocaani imefeene síhidiro jeevajíibo. Jaabo fanoova aivofaihunoco adujitíibo. Jaabofa Moocaani Gaija gahaficíníji seeji jeebífáño icaabomaryo. ¹⁶Jaabo Israel cuumiminaaco síhidi uumisujíibo dojicuvíro Ihaivojïibo Moocaani-jaagovi. ¹⁷Jaabo Jua feeji Mohaivojïibo Jesu asaajino imegavi. Jaabo icaji Moocaani iimaaminaafi Elia imityama icaubadi. Jaaneri caanimíco iseemema sajeebí ifícuqui, bu tolliro ícajíisufíimoco: Jii, onoonoco igaajasuíqui. Jíllí imibachujíibo miyaminaaco Mohaivojïiboco igaayícíqui, nooboro.

¹⁸Jaaneguí Zacaria diiboco dilluuhí: ¿Millí jaanoco uujoho imino gaajaji? Uujoho amíyaaburucu, atyaba amiyagurucu icano, nooboro.

¹⁹Jaaneguí diiboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Uujoho Gabriel Moocaani atajïibanoco omoonífiibo. Jaabo uco galluuhí ico jïibeguequi jino imino jïibogoco. ²⁰Jaabo jino ico onoonoco miyaavogotíibo idiicamaño dihiímaa ico buuji. Jaaneri iimaatíibo diicaji guenene toose ifiivotínohachuta. Jíllí nijequeevajino tsumi, nooboro.

²¹Jaanohachuta miyaminaa iicaahícauhi jahisi Zacariaco ootomomo, esamaahícauhi toojafañotí diibo goovano ínutíneguíiha. ²²Jaaruubo tahígotí ihíinuudí iimaacuutíibo. Jaanotí gaajacímoo toojafaño Zacaria gaijaco aatyimeunoco. Jaabo ihíimaajirubadí icano ihuseríro jïibeguehícaubo ihíimaacuutíimaño.

²³Jaadí templojafaño Zacaria Moocaanico ejeecívuujífucu afatyunobuunatí fuucuubo íjafaño. ²⁴Jaanobuunatí mogai Elizabe oovago íicacuneguí síhí íjatí fuucuutígó sahuse níhíbahachuta toono esamaajeríro íicacuugo: ²⁵Jísumí fí miyaminaa uco achiba nuucítíhi Aivojïibo Moocaani jíllí uudi omoonímaño, noogoro.

Moocaani Toomominaafi Jïibeguehi Jesu Ifiivejinoco.

* 1:5 Jaabo Herode Imityaabo onoo.

²⁶ Jaano Zacariama ihiimaanobuunati sahuse juugahuseti sanih̄iba icano nigac̄iti Moocaani siino galluuhi itoomominaafi Gabrielque Galilea j̄iiniye cuumi Nazare onocuumivi, ²⁷ gaifiiquehi agaajatiago bagocaja Maria onogoco imeec̄itequi. Jaago Jose onoo David iyaachimihihi cuumiminaafico itajevaqui icacuugo. ²⁸ Jaagojaagovi Moocaani toomominaafi ijicafutuuboro diigoco nuuhi: ¿Naa diicahi ico Moocaani agaijigo? Jaabo Aivoj̄iibo Moocaani iima icahi. Moocaani famoogaigoomi allinoocivi ico imino moonihi, nooboro.

²⁹ Jaaboco Maria aatyimeugoro sihidi eetyeugo diibo unuuneri. Jaagoro iinoro neehicaugo: ¿Collihi fine olli uco idilluuboro noobo? noogoro.

³⁰ Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco nuuhi: Maria, diiguetejirahana, Moocaani ico agaijinoco daatyimec̄uhi. ³¹ Jisumi doovaji. Jaago gaifiico seemevaji. Jaaboco Jesuti momoniji. ³² Jaabo sihidi jeevaji. Jaabo caamovohi iicaabo Moocaani Achi noociniji. Jaaboco Moocaani ficuji aivoj̄iboti iheedebe Davidco iicaubadi. ³³ Jaabo israelmi cuumico tajiibaji. Jaano ufucuro finijit̄ihi, nooboro.

³⁴ Jaaneguiiha diiboco Maria dilluuhi: ¿Milli jaano icajirahi ujehehiicaduhu tajevatihi? noogoro.

³⁵ Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco iimusuhi: Moocaani Gaija dihallivi niiteji. Jaaneri caamovohi iicaabo Moocaani mitya ico mibaacuji aimuufaibadi. Jaamaño iiti seemene ifiivosee ijeevadi Moocaanidi ficucafeteji. Jaamaño Moocaani Seemene, diiboco neejimo. ³⁶ Jaabadiro bu ditehesino nago Elizabe gaifiico seemevaji amiyago icacuugo. Jaagoco achiba enehicarugo sahuse juugahuseti sanih̄iba idiino icacuui oovago. ³⁷ Moocaanidi chahano jineje it̄ih̄ino, nooboro.

³⁸ Jaanegui Maria nuuhi: Uujoho Mohaivoj̄iibo Moocaani j̄jovogo. Uco onobadi jaafa Moocaani uco moonihi, noogoro.

Jaanotiro Moocaani toomominaafi fuucuui.

Maria Elizabeque Baatehi.

³⁹ Jaanobuunati Maria fuuhi goovano Judea gajihalli iicaucuumijaago. ⁴⁰ Jaago Maria Zacaria ijafa ijicafutuugoro Elizabeque dillutuui. ⁴¹ Jaanoco Elizabe uguubuusumiro ijeebiifaño isemene maryibauhi. Jaasumiro diigo ififaño Moocaani Gaija gahafuui. ⁴² Jaanegui sefano nuugo: Moocaani ico guiraano imino moonihi, famoova gaigoomih̄allinoocivi tolliro diseemeneque imino mooniibo. ⁴³ ¿Milli jaago sihidi ejeevatigoco Tahaivoj̄iibo seeji uco baavahi? ⁴⁴ Uco idillunoco uguubusumiro taseemene iimooboro tajeebiifaño maryibahi. ⁴⁵ Imicani ijoho diicahi imiyaavogomaño. Jaamaño Aivoj̄iibo enehinibadi iima icajino, noogoro.

⁴⁶ Jaanegui Maria nuuhi: Tajeebiima Moocaanico imehi. ⁴⁷ Tolliro imo imo icahi Moocaani Tatyajasuminaafivi, ⁴⁸ Moocaani uujoho iidaasugo ij̄jovogoco agaajacuuneri; Jaamaño jisumitiro paryicino miyaminaa fahij̄ivaro iicamo uco: Imino iicago, neeji, ⁴⁹ Moocaani sihidi ejeevaabo uudi sihidi jeevanoco omoonimaño. Jaabo Moocaani momo iimiibo. ⁵⁰ Jaaboco famooro agaijinoco fahij̄ivaro idasugoobo. ⁵¹ Sihidi jeevanoco mooniibo. Guiinoniibo ificoro: Mityahi, noomoro iicamoco. ⁵² Imityafiirumoco guiinovi niitusuubo. Jaaboro ijeebiino siicuno iicamoco sihidi ejeevamoti ficuubo. ⁵³ Machuta achahneri ajebari iicahicamoco sihidi sinehejeri gahafusuubo. Jaanoti sihidi inih̄ibamivamoco sicaih̄usejema galluubo. ⁵⁴ Ijееcivominaafi Israel cuumico amusuubo. Jabajeevetiibo diitoco iidaasugonoco. ⁵⁵ Mootadi Abrahamco isemema fahij̄ivareji unuucubadi, noogoro.

⁵⁶ Jaadi Maria greenene icauhi Elizabema minih̄ibaci, sanih̄iba icano. Jaanobuunati jari uumiugo ijajaago.

Jua Nit̄iminaafi Fiivuuhi.

⁵⁷ Jaanobuunati icacuuno Elizabe esemevaj̄ino. Jaago gaifiico seemevauhi. ⁵⁸ Jaanegui ifit̄ino iicaumo, itehesino nagomi icamo fuuhi diigoma imo imo iicaqui Moocaani diigoco agaijinoma iicaumo. ⁵⁹ Jaanobuunati fuumo sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icano

nigaciti toosee meehe nigacico iquiticiqui. Jaamoro iquiticinobuunati momoniujirahi caani Zacaria momoco. ⁶⁰Jaarunaa seeji nuuhi: Chahano, jaafa Jua imomo, noogoro.

⁶¹Jaanegui diigoco nuumo: ¿Collhiica? Diyototi chahamo saatoho tolli imomo iicamo, noomoro.

⁶²Jaanegui caanico dilluumo uguubutineguihahica ihuseneri caani omomoninoco igajaquai. ⁶³Jaanegui caani imohobujeque idilluuboro caatiniuhi: Jua imomo, onoonoco. Jaaneri famooro eetyeui. ⁶⁴Jaasumiro ivi Zacariaco jari siino iiji jafeveuhi. Jaaneri ihiimauboro ticovaubo Moocaanico iimuubo. ⁶⁵Jaaneri paryi icojineri iicaumo sihidi jabafituuhi. Jaanoco paryi Judea jiinije gajineri jiiibocasiumo. ⁶⁶Jaanoco paryi uguubuumo esamaahicauhi. Jaamoro sanomiro dillucasihicauhi: ¿Milli fine jusijisee? noomoro Aivojiiho Moocaani miyanotiro tooseeque imino omooniueneri.

Zacaria Masi.

⁶⁷Caani Zacaria Moocaani Gaija ififaño gahaficiniibo iimaauhi Moocaani diibo jeebiiifaño ificuunoco nuuhi:

⁶⁸Jaafa imociniibo israelmi Aivojiiho Moocaani. Miihai diibo cuumiminaa mihamo-jaa asaaboro miihaico taajasuubo. ⁶⁹Miihaico acibo sihidi jeevaabo Motaa-jasuminaafico ijecivominaafi David iyaachimihafañoti. ⁷⁰Tollu nuubo iimimo ihiimaaminaafenedi siicijetiro: ⁷¹Miihaico mominaafañoti, ataajasujinoco, bu paryi miihaico ijiiheguemeti icano, ⁷²tollirovaha bu moheedetemihaihvico: Hdaasugueji, nooboro imino unuunoco ajabajeevetinoco. ⁷³Jilli mootadi Abrahamco miyanotiro Moocaani nuuhi: ⁷⁴Miihaico mominaati ataajasujinoco, diiboco mejeecivequi nihicugotimo, ⁷⁵imino ijeevadi mofiino diibedi icaqui jiijehallivi mihicanohachuta. ⁷⁶Jaanoti ijoho, taseemene, Moocaani caamovohigo iicaabo iimaaminaafi, noociniji. Jaamaño feeji Mohaivojiiho imega ijiihaico iimibachuboro, ⁷⁷iicumiminaa igajaquai mataajajinoco, mohimitico ubuusujinoco icano. ⁷⁸Jaabo Moocaani igaijifañodi hdaasugooboro miihaico acih Cristoco. Diibo asaajifucuco meteemehi, imitifucuc niija iicafucuc nihibaco motoomonicibadi. ⁷⁹Jaabo seseequ sivaji civohigo iicamedi, guijeve civoguiino iicamedi icano. Tolliro bu mohigoco sihueji sajeebii icano jiihairi, nooboro.

⁸⁰Jaanaa iseemene jusihicauhi. Jaabadiro bu Moocaani iimogobadi ijeebii sefatonoro feehicauhi. Jaanobuunati sicaihigovi icahicaubo. Jaadi jari Israel cuumiminaavi ifiico jafeniubo.

2

Jesu Fiivuuhi.

(Mt 1.18-25)

¹Tusumi aivojiiho Augusto onoobo tajiibauhi paryi jiinije miyaminaaco iheevequi. ²Jilli ohoovonoco iticoniimo, iticoni Cirenio onoobo Siria aivojiihoti icaunaaca. ³Jaanegui famooro fuuhi iicumijajaago tahi imomonoco icaatiniqui. ⁴Jaanegui Jose fuuhi Galilea jiinijeti Nazare cuumiri iicaumañoti Judea jiinijevi Belen cuumijaagovi, tuucuumivi David ifiivuuhigo, Jose diibo iyaachimihai cuumioobo iicaumaño. ⁵Jaanegui fuubo Belen cuumijaago imomoco acaatinisutumisi Mariama, diigoco ataabavaujigo oovago icacuugoma. ⁶Jaamisi Belen cuumiri icaumaaca Maria iseemevaqui aivucuui. ⁷Jaago iticonioseque seemevauhi. Jaagoro gaachehubaryuneri iimibociugoro faiji iibañeri eeebunohallivi tooseeque siucaruuhi miyaminaa icigafija diitisivi ifutucutimaño.

Toomominaa.

⁸Jaanaa Belen cuumiti sihigovi icahicaumo fiitijisuno joomi toomominaa fucuhachuta cigatimo icahicauhi ihovejamico ootomomo. ⁹Jaamovi imimañobati Moocaani toomominaafi jafeveuhi. Jaasumiro Aivojiiho Moocaani imi diitohallidi aricuno achicuihi. Jaaneri sihidi iguiumo. ¹⁰Jaarunaa Moocaani toomominaafi diitoco nuuhi: Mihiguidino, amiihaidi imibogoco sivahi. Jaaneri famooro imo imo icaji. ¹¹Jaachiiji fiivoobo amiihaidi David cuumivi Taajasuminaafi Aivojiiho Cristo. ¹²Jaano gaajabadi iicanoco mahatyimeji

seemeneque gaachehubaryuneri minicinisee faiji iibañeri ejeebunohalliri siuciniseeque, nooboro.

¹³ Jaasumiro sihidi saatoho Moocaani toomominaa niquejeoto diibo cojivi jafeveuhi. Jaamo Moocaanico iimomo neehicauhi:

¹⁴ ¡Imicani Moocaani caamovohigo iicaaboco mihimo! Jaanoti jiinijehallivi gaifiimi diibo onoobadi imino iicamo sajeebii iicajino, noomoro.

¹⁵ Jaamoro niquejefaño ufuucuunobuunati ijoomi toomominaa sanomiro noocasiuhi: Masigo Belenjaago jino iicanoco memecitequi Aivojiibo itoomominaafeenedi miihaico ijibogonoco, ¹⁶ noomoro goovano ufuumo atyimeteuhi Jose, Maria, bu seemene faijihuri ejeebunohallivi siuciniseema icamisico. ¹⁷ Jaanoco aatyimeumoro jiiibuguumo Moocaani toomominaafi diitoco tooseeti ijiiibuguunoco. ¹⁸ Jaanoco paryi uguubuumo diito eneeneri eetyehicauhi. ¹⁹ Jaarunoco lliivi Maria ijeebiifañodi guubunichicauhi toonoco esamaaigoro. ²⁰ Jaanoti ijoomi toomominaa dojicuviro uumicuuhi. Moocaanico agaijimoro, imehicauhi uguubuunoti aatyimeunoma iicamo, diitoco ijiiibuguubadi icauneguiiha.

Jesuco Templojafaño Hifusumisi.

²¹ Jaanobuunati sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icanoti toosee meehe nigacico quiticisuumisi. Jaamisiro tooseeque momoniumisi Jesuti Moocaani toomominaafi Maria oovautigocoro unuumomoco.

²² Jaanobuunati Moise tajiiba onoobadi ifiico iimibachufucuva iifiniudi tooseeque satyuunisi Jerusale cuumijaago Aivojiibo Moocaanidiro ificuuqui. ²³ Jilli mooniumisi Moocaani tajiiba jilli noonoro acaatinicinineguiiha: Paryi gaifiimi iticoni ifiivomo Moocaanidi ijeevadi ficucafeteji, eneeneguiiha. ²⁴ Jaaneguiiha fuumisi Moocaani tajiiba onoobadi, iicanoco jeecivo asimico ficutumisi: Namuduucumisi iicahachijji, nimiilhumisi iicahachijji onoobadi iicanoco.

²⁵ Jaasumivi icahicaubo Jerusalevi Simeon onoobo imihusene miyaminaafi. Jaabo Moocaanico ejeecivoobo teemehicauhi Israel cuumiminaa atajajinoco. ²⁶ Jaabo Simeonma Moocaani Gaija icahicauhi. Jaabo diiboco jiiibuguuhi: Moocaani agalluubo Cristo ifiivooboco aatyimetinohachuta iguijevejitinoco. ²⁷ Jaabo templojafaño fuuhi Moocaani Gaija noojiri. Jaanaa Jesuco caanimisi satyuuhi templojafaño tajiiba onoobadi imooniqui. ²⁸ Jaaseeque Simeon ihiibiciburo Moocaanico imuuhi jilli nooboro:

²⁹ Aivojiibo, ivi sajeebii jaafa chuumucuuhi. Daatyimesucuuhi uujoho dijeecivominaafico unuunoco: ³⁰ tahaalliri imino atyimecuuhi taajasuminaafico ³¹ paryicino miyaminaa imefeenevi ificuboco. ³² Diibo seseehachici. Jaabo israelmi iicatirumoco achicijjiibo, iicumiminaa israelmico cahacisusujjiibo, nooboro.

³³ Jilli tooseeti eneeneri caanimisi Jose, Maria icamisi sihidi jabafiitehicauhi. ³⁴ Jaadi Simeon caanimisico imino unuuboro, seeji Mariaco nuuhi: Meece jisee seemene icahi diibofeenedi Israel cuumiminaati sanoodimo aafomo finiji. Jaanoti saatoho taajaji. Jaabo jiiibogobadi iicaabo. Jaaboco sihidi saatoho jiihegujimo. ³⁵ Jilli gaajacafetejino paryi famoova ijeebiinofaño esamaano. Jaanotiji iidi paryi toono aamigari dijeebiiico miquiticibadi jeevajino, nooboro.

³⁶ Jaanaa bu tolliro tomañeri icaugo saafigo gaigo Moocaani onoonoco ihiimaahicaugo Ana onoo; Famuel onoobo Aser cuumioobo aicigai. Jaago aivo amiyagurucu aivo bobagocaja iicausumi atajevaugo sahuse juugahuseti mificabaci idinoro aijima icaugo. ³⁷ Jaanoti jisumi ochenta y cuatrodino ficabava icacuugo fibaijigoti. Jaago templojafañoti iinehicautigo cuujehachuta, fucuhachuta icano Moocaanico jeecivehicaugo machuco aagagoro Moocaanima iimaahicaugo. ³⁸ Jaago tahi iicaumojaagovi gataavugo. Jaagoro Moocaanico iticoni iimuudi ticovaugo Jesuditi ijiiibuguugo paryi famooro Jerusale miyaminaa atajajinoco eteemehicaumoco.

Josemi Nazarevi Dojicuviro Uhuumiuno.

³⁹ Jaadi aivojiibo Moocaani tajiiba onoobadi omoonihicaunoco iimivuuno nigaciti uumicuumo dojicuviro Galilea jiinijevi iicumii Nazare cuumijaago. ⁴⁰ Jaanaa toosee

ujusisee quehecutosere feehicauhi janaanici gaajaseere. Jaaseeque sihidi Moocaani imino moonihicauhi.

Jesu Templojafaño Icauhi.

⁴¹ Jaanobuunati caanimisi fanooficaba ticovovi Jerusalejaa feehicauhi Pascua jibaimofiiri. ⁴² Jaanaa Jesu fahuseeci motihaiti mificabaci iicacuudi famooro Jerusalejaa fuuhi fahijivaro tojibaimojaa ofoonicibadi. ⁴³ Jaanaa tobaimo ifinicuunobuunati uumicuumaaca Jesu Jerusaleviro fitafutuuhi seejimisi gaajaciutinaaca. ⁴⁴ Fine miyaminaafeenedi saabo, noomisiro safucuhachuta saaumisi. Jaadi guinuurumisi iyotofañodi, agaajamehejefañodi icano. ⁴⁵ Jaaruumisi aatyimeutineguiiha dojicuviro Jerusalejaa uumiumisi, tahi diiboco iguininuumisi.

⁴⁶ Jaamisi mifucuci, safucu icano nijequeti jari atyimeumisi templojafaño, Moise tajiiba gaajaminaafeeneri gicniba icauboco. Jaaboco diitoco uguubuniciboro dilluhicaubo. ⁴⁷ Bu diito diiboco idillunoco gaajano iimusuhicauneri sihidiro jabafiitehicauhi, sihidi diibo agaajaneguiiha. ⁴⁸ Jaaboco caanimisi aatyimeumisiro sihidi guucibauhi. Jaanegui seeji nuuhi: Bessa, ¿collihi misico jilli moonihi? Diicaani, uujohe icano gaihuinimisiro ico miguiinehicali.

⁴⁹ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Collihi uco miguiinehi? ¿Nacu magaajatihi Guihirubi ijafaño iicajinoco? nooboro.

⁵⁰ Jaarunoco gaajautimisi diitisico diibo unuunoco.

⁵¹ Jaadi diitisima fuubo Nazare cuumijaago. Jaabo diitisima imino icahicauhi. Jaarunoco seeji lliivi ijeebifaño ficuhicauhi. ⁵² Jaanaa Jesu jusiboro feehicauhi ifiti, ihesamaajeti icano. Jaaboco Moocaani, tolliro bu paryi miyaminaa icano gajihicauhi.

3

Jua Nitiminaafi Jibeguehi Sicaihigoti.

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹ Jaanaa Tiberio onoobo fahuseeci satihai icano ficabava aivojiboti icacuunaaca, Poncio Pilato Judea aivojiboti icauhi. Jaanoti Herode onoobo* Galilea aivojiboti icauhi. Tolliro inahabo Felipe Iturea, Traconite onoojinije aivojiboti icauhi. Jaanoti Lisania onoobo Abilinia jiinije aivojiboti icauhi. ² Jaanoti Anas onoobo, Caifas onoobo icamisi sacerdotemi aivojitisi aivo imiyamisi icauhi. Jaasumi Zacaria achi Juaco Moocaani ijibogoco aciuhi sicaihigovi. ³ Jaabo Jua fahigovadi fuuhi Jordan onoojinidi miyaminaaco: Minitisuquimaje. Jaamoro amihai eedeehifiico mejeevesucu amihai imitico ibuusuqui, nooboro. ⁴ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia tolli nooboro acaatinuono: Saafi miyaminaafi ico guubuvusuhi sicaihigojaagoti: Mihimibachu Aivojibo jiihaico; ticovoji meheetavo. ⁵ Ifagajinoco sanoticovoro magahafusu. Paryi ifabaino, ifagajino icano sanoticovoro moonicafeteji. Jiihaño ciryu ciryu icajijije ticuvusucafeteji. Iimitijije imibachucafeteji. ⁶ Jaanoco paryi jiinjeminnaa atyimeji taajasuco Moocaani aacinoco, noonoro.

⁷ Jaabo Jua, miyaminaa diibojaa ifiico initisuqui asaamoco neehicauhi: ¡Amihai jiinimomibadi mihicano miyaminaa! ¿Mijoho amihaiico jibeguehi inihicuno ifiitvonoti magaaku? ⁸ Jaanegui imino mihica, amihaiti, amihai eedeehifiico mejeevesuno, foovono ihifuvusuqui. Jaamoro monocasidino: Mihai Abraham iyaachimihai, noomoro. Amihaiico neehi: Jiba guisiba icarubati Moocaani fiivusujirahi Abraham iyaachimiti. ⁹ Jigaaje imibaicnicuuhi imohonoci iquitiqui. Jaamaño iimitinoco onovaho quiticafeteji cijigaifaño ijigasucafetequi. Jaabadiro iimitimo cijigaifaño jigasucafeteji, nooboro.

¹⁰ Jaanegui miyaminaa diiboco dilluui: ¿Milli jana momoonjirahi? noomoro.

* 3:1 Herode Imityaabo onoobo Jesu ifiivusumi iicaubo chuumucuui. Jaaneguiiha tusumi diibo seemene Herode Antipa onoobo icauhi.

¹¹ Jaanegui Jua diitoco iimusuuhi: Gaachehunoma miijaaci caamoojama mihicaabo sajaati mahaci icaamoojama achahaaboco. Jaabadiro machutaama mihicamo iinoma achahaaboma mihifocasi, nooboro.

¹² Jaabadiro Impuesto jaadusuminaati saatoho saauhi initsisuquimaivaumo. Jaamo Juaco dilluuhi: Jiiibogominaafi, ¿milli jana miihai momooniji? noomoro.

¹³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Tajiiibafaño ononobadi majaadusu. Jaanoti toono janaanici miyaminaaco majaadusudino, nooboro.

¹⁴ Jaabadiro saatoho amocasiminaa diiboco dilluuhi: ¿Jaanaa miihai milli momooniji? noomoro.

Jaanegui diitoco iimusuubo: Imitino momoonimoro, sicamañohalliti saatohohalliti mihiimaamoro icano. Sitaanoco ajashuno mudumitiicidino. Jilli amiihai dudicamaaje jaadamaryo imo imo mihica, nooboro.

¹⁵ Jaanaa miyaminaa esamaaihicauihi sücujeebiije teemehicauihi: Fine Jua diiburucu Cristo, noomoro. ¹⁶ Jaarunaa Jua famoocoro nuuhi: Uujoho miyaano amiihaico nifaihuri nitihi. Jaanoti saajiibo saafi Moocaani Gajjari, cijjigairi icano inittijiibo. Diibo tajanaanici sihidi mityahi diibobadi uujoho jeevatihii. Jaamaño conovaha bu diibo tihai paaje duujeque sinaayujirunova. ¹⁷ Ihusefaño ibusuba icacuuihi trigo ñaava toogaiño meehunoco ibusuqui ijeevadi itoogaiñoti. Jaano ifagañaoco ficujiibo ijafaño. Jaanoti iimeehunoco ifinijitino cijjigaifaño jigasujiibo, nooboro.

¹⁸ Jiiibadi, bu siibadije icano fajiiñiboro Jua miyaminaaco jiiibeguehicauihi iimino jiiibogoco. ¹⁹ Tolliro aivojiiibo Herode onoboco iibaubo Herodia onooگو inahabo Felipe taabaco udumitiicunohalliti, tolliro sihidi iminootino omoonihicaunohalliti icano. ²⁰ Jaarunoco Herode guubutiibo janaanici imitino mooniubo. Juaco civojafaño ficuubo.

Jesuco Initiuno.

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Jaano imega paryi miyaminaaco Jua inithicausumi, tolliro bu Jesu nitsisuquimaaiuhi. Jaabo iteehifañoti ihiinuuboro Moocaanima ihiimaauaaca niqueje faayacafutuuihi.

²² Jaanofeenedi Moocaani Gaija foovono niituuhi diibohallivi nimiihubadi jeevaabo. Jaanaa guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Hijo Agaijiiibo Taseemene, ñiri sihidi imo imo icahi, unuuno.

Jesu Edeetemiñaiti Hiiibogono.

(Mt 1.1-17)

²³ Jaadi Jesu saafi, siino fahuseeci icano ficabava iicacuudi idudicamaajeque ticoniubo. Jaabo Jose seemeneu tolli esicinihicaurumo. Jaabo Jose Eli seemeneu. ²⁴ Jaabo caani Matat onoo Levi seemeneu. Jaabo Levi caaniu Melqui. Jaabo caaniu Janai. Jaabo caaniu Jose. ²⁵ Jaabo caaniu Matatias. Jaabo caaniu Amos. Jaabo caaniu Nahum. Jaabo caaniu Esli. Jaabo caaniu Nagai. ²⁶ Jaabo caaniu Maat. Jaabo caaniu Matatias. Jaabo caaniu Semei. Jaabo caaniu Jose. Jaabo caaniu Juda. ²⁷ Jaabo caaniu Joana. Jaabo caaniu Resa. Jaabo caaniu Zorobabel. Jaabo caaniu Salatiel. Jaabo caaniu Neri. ²⁸ Jaabo caaniu Melqui. Jaabo caaniu Adi. Jaabo caaniu Cosam. Jaabo caaniu Elmodam. Jaabo caaniu Er. ²⁹ Jaabo caaniu Josue. Jaabo caaniu Eliezer. Jaabo caaniu Jorim. Jaabo caaniu Matat. ³⁰ Jaabo caaniu Levi. Jaabo caaniu Simeon. Jaabo caaniu Juda. Jaabo caaniu Jose. Jaabo caaniu Jacob. Jaabo caaniu Eliaquim. ³¹ Jaabo caaniu Melea. Jaabo caaniu Mainan. Jaabo caaniu Matata. Jaabo caaniu Natan. ³² Jaabo caaniu David. Jaabo caaniu Isai. Jaabo caaniu Obed. Jaabo caaniu Boos. Jaabo caaniu Salmon. Jaabo caaniu Naaso. ³³ Jaabo caaniu Aminadab. Jaabo caaniu Aram. Jaabo caaniu Esrom. Jaabo caaniu Fares. Jaabo caaniu Juda. ³⁴ Jaabo caaniu Jacob. Jaabo caaniu Isaac. Jaabo caaniu Abraham. Jaabo caaniu Tare. Jaabo caaniu Nacor. ³⁵ Jaabo caaniu Serug. Jaabo caaniu Ragau. Jaabo caaniu Peleg. Jaabo caaniu Heber. Jaabo caaniu Salo. ³⁶ Jaabo caaniu Cainan. Jaabo caaniu Arfaxad. Jaabo caaniu Sem. Jaabo caaniu Noe. Jaabo caaniu Lamec. ³⁷ Jaabo caaniu Matusale. Jaabo caaniu Enoc. Jaabo caaniu Jared. Jaabo caaniu Mahalaleel. Jaabo caaniu Cainan. ³⁸ Jaabo caaniu Enos. Jaabo caaniu Set. Jaabo caaniu Adan. Jaabo Adan Moocaani seemeneu, diiboco Moocaani eheetavumaño.

4

Jesuco fji Inisuuno.

(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

¹Jaadi Moocaani Gaija Jesu ififaño gahaficiniibo Jordan onoohifañoti uumiuihi. Jaaboco Moocaani Gaija sicaihiigovi satyuuhi. ²Jahi icaubo sanihiba, siino fahuseeci icano fucuva, jinejebaco amachutiiboco fji nisuuhi. Jaadi jari diiboco ajeba aivuuhi. ³Jaanegui ihiji diiboco nuuhi: Miyaano Moocaani Achi idiicahachijji jiba guisibaco dinoo, maahuti ifiivetequi, nooboro.

⁴Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Caatinihaamefaño noono: Miyaminaafi sano maahu sefariro icajitih, tolliro bu Moocaani iiji sefari icajiibo, noono, nooboro.

⁵Jaadi ihiji diiboco satyuuhi caamovogaji nijequevi. Jaaboro diiboco ifusuubo goovanogayi paryi jiniije miyaminaa cuuminoco. ⁶Jaaboro diiboco ihiji nuuhi: Ico uujoho aciji paryi jino mityaco. Jaabo tuucuumijeque tajiibahi uujoho gaayiciuhi paryi jinoco. Jaanoco uujoho aciji uujoho iimogomoco. ⁷Jaanegui taaguiino ememuiivooboro uco idiimooboro edeecivohachijji paryi diinejeji, nooboro.

⁸Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Uuti buhigovi diica Satanas, Caatinihaamefaño jilli noono: Aivojiiho Moocaanico diimo. Jaaboro saafiicoro diiboco deecivo, noono, nooboro.

⁹Jaadi siino ihiji diiboco satyuuhi Jerusale cuumijaago. Jaaboro temploja niibahucuvi caamo diiboco asatyuboro nuuhi: Miyaano Moocaani Seemene idiicahachijji juugati daacoto baavi, ¹⁰miiro Caatinihaamefaño noono:

Moocaani itoomominaaco tajiibaji ico iteemequi. ¹¹Ico ihusenehallivi gañiyyicijimo. Jaabo guisiba sefavi nanigaivatiiho diicahi, nooboro.

¹²Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Tolliro bu Caatinihaame neehi: Dihaivojiiho Moocaanico nisujirahana, noono, nooboro.

¹³Jaarunaa ihiji diiboco siino inisujiruno achahacuunegui diiboti buhigovi minifutuubo guenenehachuta.

Jesu Idudicamaajeque Ticonihi Galileavi.

(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)

¹⁴Jaadi Jesu uumiuihi Galileavi Moocaani Gaija mitya ififaño gatyuuci icaabo. Jaaboti paryi toojiinijeminaa jiihocasihicauhi. ¹⁵Jaabo paryi tuucuumije sinagogajanofaño jiihogoboro feehicauhi. Jaaboco famooro imehicauhi.

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

¹⁶Jaanegui Jesu Nazare cuumijaa fuuhi tuucuumivi ifiivuuhiigo. Jaaboro judiomi jaguisifucu sinagogajafaño jicafutuubo, ijeevamaje iicanicibadi. Jaaboro julleveubo Caatinihaameque ihimaasuqui. ¹⁷Jaaboco Moocaani iimaaminaafi Isaia aameque aciumo. Jaahaameque faayiciubo jilli noonoco atyimeuhi:

¹⁸Aivojiiho Gaija tahallivi icahi. Uco ijeevadi ficuuihi iimino jiihogoco iidaasufiimoco aciqui. Uco galluubo ijeebiino iidaasufiimoco buheesuqui, civojafa iicamoco taajsubogoco jiipeguequi, aatyimetimo aallinoco faayiqui, iidaasuno omoonimoco taajasuqui, ¹⁹Aivojiiho imino omoonijisumico jiipeguequi, onoonoco.

²⁰Jaaboro Jesu toohaameque afabaacuuboro sinagogaja amusuminaafico aaciuboro casiiuuhi. Paryi toojafaño iicaumo imino diiboco iifinicihicauhi. ²¹Jaadi ticoniubo onoo: Jifucu icacuuno amiihai imefeenevi Caatinihaamefaño jilli onoono, nooboro.

²²Jaanaa paryi famooro Jesuditi iimino iimaahicauhi. Jaamoro jabafitiuuihi ovosiino iimaaco diitoco eneehicauneri. Jaamoro noocasihicauhi: ¿Nacu jaani Jose achi icatino? noomoro.

²³Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Fine amiihai uco menejeji onoonicibadi: Taabuminaafi idiicaabo tahi iiro difiico buheesu, noomoro. Jaamoro uco menejeji: Capernaui omooninoco muguubuubadi jino dimiya jiiñjevi mooni, menejeji, ²⁴nooboro cuhubacafutuubo ihimaaubo: Miyantiro amiihaico neehi, chahaabo aivo Moocaani iimaaminaafi

ijiinijevi imino agaayicafotoobo. ²⁵ Miyaano, aivo sihidi fibajito gaigoomi icaurahi Israel cuumivi; Moocaani iimaaminaafi Elia onoobo iicausumi aguutino mificabaci, saficaba, sificabatifeenedi icano ticovovi. Jaaneri toojiinijevi sihidi ajeba icauhi. ²⁶ Jaarumo Israel cuumi fibajitoojaa Moocaani Eliaco galluutih, saafigoro Sarepta cuumi Sidon cuumi fiitino iicaucuumiri iicaugojaa galluubo. ²⁷ Jaabadiro bu sihidi iicaumo Israel jiinijevi foojohori iguihuvaumo Moocaani iimaaminaafi Eliseo iicausumi. Jaarumoti saafiiba buheesurautih iidiiboro Naaman onoobo Siria jiinijeoobo buheesucafutuuhi, nooboro.

²⁸ Jilli unuunoco uguubuumoro paryi sinagogajafaño iicaumo sihidi sifiiratuuhi. ²⁹ Jaamo agaaniivuumoro Jesuco tuucuumiti buhigovi gañiuihi. Jaamoro diiboco satyuumo ifagaji nijequevi togaji nijequeti diiboco igañiñqui togajihallivi tuucuumi iicaugajafaño. ³⁰ Jaarunaa Jesu diitofeenedi afatyuboro fuucuui.

Saafi iimitino ijima licaubo.

(Mr 1.21-28)

³¹ Jaaboro Jesu fuuhi Capernaui Galilea jiinije cuumivi. Jahi jibeguehicaubo miyaminaaco jaguisifucusumi. ³² Jaaneri eetyehicaumo diitoco mityano aivojiibo iijibadi icaneri jibeguehicaneri.

³³ Jaanaa sinagogajafaño icaubo saafi iimitino ijima iicaubo. Jaabo gaihivuuihi: ³⁴ Mihaico suufeni. ¿Collih mihaajaa saahi ijoho Jesu Nazareoobo? ¿Jaabo saahi mihaico finisuqui? Ico uujoho gaajahi. Ijoho idiimiibo Moocaani, nooboro.

³⁵ Jaanegui diiboco Jesu iibauhi: ¡Liivi diica! ¡Jaaboro diiboco deevesu! nooboro.

Jaanegui ihiji imiyaminaafico baavi gañiuihi diito imefeenevi. Jaaruubo diiboco milli moonitiibo diiboti iinuuihi.

³⁶ Jaaneri famooro iigutumoro fahigova noocasihcauhi: ¿Coyomo iimaajino? Jaani aivo mityano aivojiibo iijiri tajibahi ijimico. Jaaneri diito iinehicali, noomoro.

³⁷ Jaanoco Jesuditi jibocasicuumo fahigovadihallidi iicaucuumijeri.

Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

³⁸ Jaadi Jesu sinagogajafañoti ihiinuudi fuubo Simon Pedro iijafaño. Jaanaa Simon Pedro baabo sihidi guihuvauhi sinafeteri. Jaaneguiha Jesuma iimaamo diigohallivi. ³⁹ Jaanegui Jesu diigojaagovi idijivuumoro iguihuvaco iibaubo. Jaaneri iguihuva diigoti bucuuihi. Jaasumiro agaaniivuumoro diitoco jeevicehicaugo.

Jesu Ajashutimo Iguihuvamoco Buheesuhi.

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

⁴⁰ Jaanaa mihijicuudi fanoova guihuvari iguihuvamoco Jesujaa sivahicaumo. Jaamohallivi ihuseque ifcuuneri buheehicaumo. ⁴¹ Jaamo paryi iguihuvamoti, tolliro saatohofañoti imitino ijimi ihiinomoro gaibacinimoro neehcauhi: Ijoho Moocaani Achi, noomoro.

Jaarumoco Jesu ihibauboro iimaasuhicautih, diibo Cristo iicanoco diito ihijimi agaa-jahicauneguiha.

Jesu Galileavi Jibeguehi.

(Mr 1.35-39)

⁴² Jaanaa mesesevecuudi Jesu fuuhi tuucuumiti buhigovi. Jaaruuboco miyaminaa iguiinuumo diibovi ifutuuihi. Jaamoro diiboco gaijiurumo footiibo iicaqui. ⁴³ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Tolliro bu siicumijequ aciji Moocaani aivoji jibogoco, toonegui uco galluubo, nooboro.

⁴⁴ Jilli iguehicaubo Jesu Galilea sinagogajanofaño jibogooboro.

Sihidi Ejeevano Fiici.

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Safoono Jesu icahicauhi Genesare muuajjiniri. Jaanaa miyaminaa sihidi gaseuhi. Jaamo diiboco ijene jimatajeruhicauhi Moocaani jibogoco uguubunoco iimugumaño. ² Jaanaa Jesu atyimeuhi migaaci meenegaacico jiniigaibaahojiniri icanoco. Jaanaa to-gaje abajato fiiciminaa ihiiinumoro isinicuhunoco nitihicauhi. ³ Jaanegui Jesu sagafa jicafutuui Simon meenega iicaugafaño. Jaaboro tajiibaubo tehesijisuno imeenegaco ijiniti iminiyuqui. Jaadi Jesu ifagafaño acasiivuudi ticoniubo ijiibugubo tahigoti. ⁴ Jaabo ihiiamaanoco iimivuudi Simonco nuubo: Dimeenegaco satyo janaanici amachimañovi. Jaaboro disinicuhunoco gañii. Jaabo taavaco diicahi, nooboro.

⁵ Jaanegui Simon nuuhi: Jibogominaafi, miikai fucuhachuta dudicamaaimoro mi-hicacuurumo ajashuno mihicitihii. Jaarunaa ijoho eneenegui gañiiji tasinicuhunoco, nooboro saatohoma ⁶ gañiiumo. Jaabo sihidi taavaco baasuui. Jaaneri isinicuuhu gallicamaaiuhi. ⁷ Jaanegui saatoho igataavominaa sigafaño iicaumoco coovaumo diitoco ihamusuvaqui. Jaanegui asaaumoro fagaacicoro gahafusuui taavari. Jaaneri togaaci niituurahi. ⁸ Jaanoco Simon Pedro aatyimeuboro Jesuguiino memuiivuui. Jaaboro diiboco nuuhi: Aivojiibo, uuti buhi difoo, uujoho imitiminaafi, nooboro ⁹ sihidi taavaco iicuneri sihidi ajabafiivutuumaño. Bu tolliro famooro igutuui. ¹⁰ Tolliro bu Zebedeo seeme igutuui Jacoobo onoo, bu Jua icamisi Simon gataavominaatisi.

Jaarunaa Jesu Simonco nuuhi: Diiguetejirahana. Jisumitiro miyaminaa fiiciminaafti diicaji, nooboro.

¹¹ Jaadi imeeneneque isi asatyuudi fanocoro ejeevesuumoro fuucuumo Jesu dojiciti.

Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Jaanaa Jesu tuucuumijeri icaunaaca saafi gaseuhi foojohoma iicaubo. Jaabo Jesuco aatyimeuboro memuiivuubo, jiniijejaagoviro dijiciniiboro diiboco nuuhi: Aivojiibo, idiimoghachijiji uco buheesu, nooboro.

¹³ Jaanegui Jesu ihuseri diiboco ududiciuboro nuuhi: Imeguehi. Buheetecu, nooboro.

Jilli unuusumiro ifoojoho diiboti buuhi. ¹⁴ Jaaboro Jesu tajiibauhi miikaiñobaco jibogotiibo iicaqui. Jaaboco nuubo: Difoo. Jaaboro sacerdotejaa difico dihihusuto. Jaaboro toono ico iimibachuno jaadabadi iicano asigayiti satyoobo Moocanico deecivoto Moise atajiibaunobadi iicanoco. Jaanoco miyaminaa aatyimemere igaajaqui ubuheecunoco, nooboro.

¹⁵ Jaanaa Jesuti ijiibocasiuno janaaniviro feehicauhi. Jaabojaa sihidi miyaminaa igaivehicauhi diiboco uguubunicivamoco iguihuvanoti ibuheesuqui. ¹⁶ Jaarunaa Jesu miyaminaa achahahi ofooboro Moocanima iimaahicauhi.

Jesu Buheesuhi Idiino Isifañiboco.

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Safoono Jesu miyaminaaco jibeguehicauhi. Jaanaa diibo fiitino giciniumo saatoho fariseomioto, caatiniminaa icamo Galilea, Judea, Jerusale icacuujeti asaaciniumo. Jaamofeenevi Moocaani mitya ifusucafetehicauhi iguihuvamoco ubuheesunofeenedi.

¹⁸ Jaanaa gaseumo saatoho gaifiimi idiino isifañiiboco cigaiijeri ihiihimoro faño-javi ijiihacumoro Jesu imefeene ifaduqui moonihicaurumo. ¹⁹ Jaarumo ijicafetequi imoonicuuruhi sihidi miyaminaama eteteciniunegui caamo ufuumoro iniibahucoco afaayiciumoro iguihuvaboco icigaiijema caamoti niitusuumo miyaminaa ufocodi. Jaamoroo Jesu imefeenevi faduumo. ²⁰ Jaano diito miyaavogoco Jesu aatyimeuboro iguihuvaboco nuubo: Miyaminaafi, dihimiti ico buusucafutucuui, nooboro.

²¹ Jaanoco uguubuumoro fariseomi, caatiniminaa icamo ticovauhi esamaaiumo: ¿Mijoho jaani jilli onoooboro Moocanico ihiiimaari imitino omoonibo? ¿Mijoho imitico buusujiitirahi? Saafiuro Moocaani imitico buusujiirahi, noomoro.

²² Jilli noomoro esamaaiunoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihii amiikai tolli mehesamaahi? ²³ Fameediro itihiiunoco dihimiti imibachucafutucuui neehi, tolliro bu gañiivoobo, diigo onoono. ²⁴ Jaaneguiiha amiikaico gaajasuji uujoho Miyaminaafibadi ifiivuubo jiniijehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro.

Jaadi nuubo idiino isifañiuboco: tco neehi, gañiivo. Jaaboro dicigaijeque diñciibo, fuucu diijajaago, nooboro.

²⁵ Jaasumiro idiino isifañiubo gañiivuui diito imefeenevi. Jaaboro icigaijeque toonohallivi isiucinihicaunoco ñciuboro fuucuubo iijajaago Moocanico imooboro. ²⁶ Jaaneri famooro ajabafituumoro Moocanico imehicaumo. Jaamoro sihidi iigutuumoro nuumo: Jaachijji mahatyimehi aivo ajabafiranoco, noomoro.

Jesu Levico Coovahi.

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Jaanobuunati Jesu fuuhi impuesto jaadusuminaafi Levi onobojaago, ajaadusuhicaumañeri giciniiba icauboco nuutuubo: Tadyojicuti disaa, nooboro.

²⁸ Jaanegui Levi fuuhi Jesuma paryi fanoocoro toonovi ejeevesuuboro.

²⁹ Jaanegui toonobuunati Levi Jesudi eetavuui iijafaño guirajibaimoco. Jaanaa sihidi saatoho impuesto jaadusuminaa imachuqui giciniñiñiñi diitoma, bu sihidi saatoho miyaminaa icano. ³⁰ Jaanoma iicamo fariseomi, caatiniminaa icamo Jesu jibogominaaditi imitino iimaauhi: ¿Collihi amiñhai mamachuhi, mahaduhi icano impuesto jaadusuminaama, bu saatoho imiti miyaminaa icamoma? noomoro.

³¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Imimo iguihuvatimo taabuminaafico imogotatihi. Jaanoti iguihuvamoro imoyiñcifihi taabuminaafico. ³² Jaabadiro uujoho imino icahi onoomoco cuuhuvaqui saahiniñihi. Iimifiitimegui saahi iimiti ifiico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.

(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Jaanegui diito Jesuco dilluui: ¿Collihi jana Jua jibogominaa, fariseomi jibogominaa icamo machutimo aigamoro sihidi Moocanima iimaahicamo? ¿Jana milliti dita machuhicahi, aduhicahi icano? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu oovicuboro iimusuuhi: Taabava jibaimovi oovicahi. ¿Nacu amiñhai taabava jibaimojaa mucuuhuvamoco machusutimo mahaigasujirahi tojaabo icanaaca? Tobadi tajjibogominaama icahi. ³⁵ Jaanoti icajinehiica diitediti uco udumitiñcijino. Jaadi jari ñdaasuno iicaneri aigajimo, nooboro.

³⁶ Jaaboro diitoco bohono Moocaani jibogoco ijjibeguequi jilli ohoovicuboro nuubo: Miñhaiñooba aivo bochehu gaachehuti quiticitatihi eedechehuco imaahuniñi. Jaanoti tolli imooniruva bochehu icaruno eedechehubadi icacujiruno. Jaanomaryo bobaryu eedechehufañoti imijitirahi. ³⁷ Jaabadiro bofaihu aivofaihuco asimi meehe eetavota eedejutafaño mificutatitahi. Jaanoti tolli momooniruva tofaihu tujutaco ejerucaruneri fatyējirahi. Jaaneri tofaihu, tujuta icano gañiñcafetējirahi. ³⁸ anegui bofaihuco bojutafaño mificutahi. Jaano fanoociro imino ficucafetefihi.* ³⁹ Siino nuubeñiica: Eedeefaihuco aivofaihuco aadumo, bofaihuco imogotatihi: Eedeefaihu aivofaihu imihi, noomoro.†

6

Jibogominaa Ichi Arrozbadi Ejeevano Trigo Onoonoco Jaguisifucusumi.

(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Safoono Jesu jaguisifucusumi basutaanofeenedi igooboro feehicauhi. Jaanaa ijjibogominaa trigo noovataco icimoro feehicauhi. Jaamoro ifagaañoooco ihuseneri iquichecimoro ifagaañoooco machuhicauhi. ² Jaanegui saatoho fariseomioto diitoco dilluui: ¿Collihi amiñhai mududicamaahi jaguisifucusumi momoonitatinoco? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Jana amiñhai magaañatiñiica aamefa onoonoco, safoono David diiboma iicaumo ajebama icamoma omooninoco? ⁴ Miñro Moocaani iijafaño ufuuboro jeecevo maahunoco ñciuboro machuubo, jaaboro bu tolliro aciubo

* 5:38 jilli Jesu nuuhi eedejjibogoco mejeevesumoro bohono jibogocoro meheetaveji.

† 5:39 jilli nuubo eedeñiñiico mihimogomoro bohono ifiico mihimegvejitinoco.

diiboma iicaumoco icano. Toono Moocanico ejeecivucuuno maahunoco idiiimoro sacerdotemi machujirahi, nooboro.

⁵ Jaadi bu tolliro nuubo: Jaguisifucuco mityano mehesiciníhi. Miyaano tolliru. Jaaruno janaanici uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo mityahi, nooboro.

Ihuse Ifigatyuubo.

(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Jaadi sifoo jaguisifucusumi Jesu sinagogajafaño ufuuboro ticovauhi miyaminaaco ijiiibogoo. Jaanaa icaubo saafi miyaminaafi imiyanaagohuse ifiigatyuubo. ⁷ Jaanaa caatinimínaa, fariseomi icamo iifinichicauhi Jesuco: ¿Naa jaguisifucusumi buheesujiibo? noomoro siibadi iicanohalliti diibohallivi ihiimaaqui.

⁸ Jaamo tolli eesamaaiunoco agaajaciuboro ihuse ifigatyuuboco nuubo: Gañiivoobo joono diitofeenivi dulleeve, nooboro. Jaanegui diibo agañiivuuboro feenevi julleeveuhi. ⁹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Ene amíhaico dilluji: ¿Jinejeque Moise tajiibauhi jaguisifucusumi momooniqui iiminoco, nacu iimitinoco? ¿Mubuheesunoco, nacu miguijeninoco? nooboro.

¹⁰ Jesu ihuufocori iicaumoco fahigovaco emeeciuboro nuubo ihuse ifigatyuuboco: Dihuseque fallirihicaru, nooboro.

Jaanegui diibo afallirihicaruoneri diibo use imituuhi. ¹¹ Jaaneri saatocho sihidi sifiiratuuhi. Jaamoro sanomiro dillucasihicauhi: ¿Milli fine momoonijirahi? noomoro Jesuditi.

Jesu íchi Minisumínaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idiiino.

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Jaasumi Jesu fuuhi ifabajaago Moocanima ihiimaaqui. Jaabo icauhi fucuhachuta cigatiibo Moocanima ihiimaaboro. ¹³ Jaanaa meseseveudi coovaubo ijiiibogomínaaco. Jaamoti icuubo fahuseeci motihaiti miimisiici idiiimoco. Jaamoco momoniubo minisumínaati. ¹⁴ Jaamo momono jino Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo, Andre onooobo Simon nahabo, Jacoobo, Jua, Felipe, Bartolome, ¹⁵ Mateo, Tomas, bu Jacoobo Alfeo onooobo achi, bu Simon onooobo cananistamiibo, ¹⁶ Jacoobo achi Juda, bu sajuda Iscariote onooobo Jesuco aaciujiibo icamo.

Jesu Sihidi Miyaminaaco Jiibeguehi.

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Jaamoma Jesu togaji nigaciti iniituuboro nametije iicaumaño ijiiibogomínaama fitafutuumo, tolliro bu sihidi fahigovao miyaminaa icauhi, Judea jiniijeo miyaminaa, Jerusale miyaminaa, Tiro, Sidon icano muuaijinioto icamo. Jinoodimo gaseuhi Jesu iijico uguubunicivaumo, bu diitoco iguihuvanoti ibuheesuqui icano asaauomo. ¹⁸ Iimitino ijima iicaumo tolliro buheesucafetehicauhi. ¹⁹ Jilli famoova Jesuco idudiiciqui moonihicauhi famoovaaco imityari ubuheesuhicauneguiiha.

Imo Imo Mihicano, Idaasuno Mihicano Icano.

(Mt 5.1-12)

²⁰ Jaanoma iicaabo Jesu ijiiibogomínaaco nuuhi: Imicani amíhai Moocanico mihi-mogomo mihidaasufimaño. Jaamaño amíhai Moocaani aivojifaño mihicaji.

²¹ Imicani amíhai jisumi Moocanico magajaanoco aivo mihimogomo. Jaanegui ufucu imo imo mihicaji.

Imicani amíhai jisumi mataacasimo. Jaarumo ufucu imo imo mihicaneri mejejebacasiji.

²² Imicani amíhai mihicahi miyaminaa amíhaico ijiihevesumi, buhi amíhaico agañisumi, amíhaiditi imitino ihiimaasumi, amíhai momoco iimitinobadi ijiihevesumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo momoco imiyaavogonohalliti. ²³ Jaasumi mihimibaivomoro imo imo mihicacu guiraano amíhai jaadama niquejefaño mihicajineguiiha. Tolliro tuucuumijeo eedeetemiha Moocaani iimaaminaaco idaasuno moonihicauhi.

²⁴ Jaanoti idaasucani amíhai mihicaji sihidi minihibamivamo, amíhai imino imo imo jisumiro mihicacuomo.

²⁵ Idaasucani amiñhai jisumi mutuvacinimo, ufucu sihidi mahajebavajimo.

Idaasucani amiñhai jisumi mejejebacasimo, ufucu idaasuri mataacasijimo.

²⁶ Idaasucani amiñhaiji, amiñhaiti famooro miyaminaa iminooño ihiimaasumi. Bu tolliro diito eedeetemihai imiti jibogominaaditi: Imimo, noomoro iimaahicauhi.

Mominaaco Magaijino.

(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷ Jaanoti amiñhai uco muguubunicimoco neehi: Amiñhai minaaço magaiji. Imino momooni amiñhaico ijiiheguemeque. ²⁸ Imino monoo amiñhaico imitino onoomoco. Moocaanima mihiimaa amiñhaico imitino onoomohallivi. ²⁹ Jaanoti saatoño amiñhaico, amiñhai ime saanaago imeti agabavacuhachijji tolliro saanaago imeque mahaci tolliro bu igabacuqui. Jaanoti saatoño amiñhai caamoojaco udumitichachijji, bu tolliro amiñhai sacoco mahaci isatyequi. ³⁰ Jilli daaci cayaatyohacho ico siinoco idillumoco. Jaanoti bu sita diinoco iicicuunoco dihiimaasucudino. ³¹ Amiñhaico sita imino omooninoco mihimogobadi, sitaaco imino momooni.

³² Jaanoti amiñhaico agaijimocoro bu magaijihachijji, ¿coyomo imi fine toono? Jilli famoova tolli moonifiñhi, iimifitimo bu tolliro moonifiñhi icano. ³³ Jaanoti bu amiñhaico imino omoonimocoro, imino momoonihachijji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifitimo tolli moonifiñhi. ³⁴ Jaanoti: Diitoti siinoco iciqui, noomoro siinoco mahacihachijji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifitimo iimitimoco siinoco acifihi; Diitoti siinoco mihiciqui, noomoro. ³⁵ Jaanoti amiñhai, amiñhai minaaço magaiji, sinehejeque diitoco mahaci: Diitoti siinoco toono jaada mihiciqui, nootimo. Jaachijji guirajino amiñhaico niqejefañño ajaaduno. Jaamo Moocaani caamovohi iicaabo seemeti mihicahi. Jaabo diibo tolliro imino mooniño famoocoro, bu aacinohallivi cahacisutimo iicahicarumoco, iimitimeheje iicarumoco icano. ³⁶ Jaanogui amiñhai sitaaco mihidaasugo amiñhai tahe Moocaani iicabadi.

Amiñhai Sitaaditi Imitino Mehesicinimoro Mihiimaadino.

(Mt 7.1-5)

³⁷ Sitaaditi imitino mehesicinimoro mihiimaadino, jaachijji Moocaani amiñhaico tolliro neejitih. Sitaaco iimitico meneedino, jaachijji Moocaani amiñhai imitico neejitih. Sifiima mihibacasinoco imino mihimibachucasi amiñhai imitico Moocaani ibusuqui. ³⁸ Sitaaco siinoco mahaci. Jaaneguiha amiñhaico bu Moocaani tolli aciji; illegucufañño imino ooviciboro, imino gatyucui kuhufono cabiiciboro tetecuboro. Jaanoti amiñhai sitaaco mohoovobadiño Moocaani amiñhaico eeejeji, ³⁹ nooboro Jesu jilli oovicuñhi: ¿Nacu ihaalliima achahaaboco bu sifi ihaalliima achahaabo siigujirahi? ¿Nacu famisicro ifapaajefañño aquetetejitirahi? ⁴⁰ Jaabadiro cayaatyo miyaminaa jibogominaafi janaanici jeevatitih. Jari jibogonoco iimivucuudi jibogominaafibadi jeevajirahi.

⁴¹ ¿Milli jaabo dinahabo aalliifañño icano beevagayicoro adaatyimeebe, dihaalliifañño cutuucidino iicanoco daatyimetih? ⁴² ¿Milli jaabo dinahaboco neejirahi: Tañahabo, ene ico dihaalliifañño iicano beevagayico iciqui, neejirahi dihaalliifañño cutuucidino iicanoco daatyimetih? Tajeebi imih, nooboro sitaaco abañfiño, iticoni dihaalliifañño iicatuucico diñci. Jaadi jari imino daatyimeji dinahabo aalliifañño iicano beevagayico. Jaadi diiboco adamusuubo gaññiji.

Imohoco Inoovatiro Magaajatahi.

(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Chahaho imoho iimih iimitinoco onovaho. Jaabadiro chahaho iimitih iiminoco onovaho. ⁴⁴ Jaamaño inoovatiro siyomo imohonoco magaajatahi. Jariimih añaañebaco noovajitirahi. Tolliro sisimicoohai baacuhico noovajitirahi. ⁴⁵ Jaabadi iimihuseebe iiminocoro neefih miyaano ijeebiñño iicamaño. Jaabadiro iimitiño imitino iimaanicihi, ijeebiñño iimitino iicamaño. Jaamaño ijiri ihiimaano ijeebiñño agahaficinoti saahi.

Iija Tano Eetavovi Oovicino.

(Mt 7.24-27)

⁴⁶ ¿Collihí amiíhai uco: Aivojiîbo, Aivojiîbo, monoomoro uujoho onoonoco meheetavehicitihí? ⁴⁷ Amiíhaico neeji: ¿Jinejebadi fine jeevaabo tajaago asaaboro uco uguubuuboro uujoho atajiîbanoco eheetavoobo? ⁴⁸ Fine saafi miyaminaafi iijaco eheetavuubobadi iticoni seediubo faicuvano. Jaadi tanooco nicuubo guisibanohallivi. Jaanobuunati teehi amachituuno inifaihu sefano toojaco icihiniurahi. Jaaruno toojaco maryîbasuutihí, guisibanohallivi cuhufono tano inicuciniumaño. ⁴⁹ Jaanoti uco guubucuruubo uujoho atajiîbarunoco omoonitîbo jillí jeevahi; ticovono iijaco jiinigaibaahohallivi cahajino ificubobadi jeevahi. Jaaja teehi amachituuneri inifaihu toojaco sefano îcihiniuneri tooja acutuuihi. Jaaneri tooja paryi imivocafutuuihi ifinija.

7

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasiminaa Aivojiîbo Cojiminaafico.

(Mt 8.5-13)

¹ Jaadi Jesu miyaminaama ihiimaahicaunobuunati fuucuubo Capernau cuumivi. ² Jahi icaubo aivojiîbo romanomîoobo. Jaabo icojiminaafico sihidi agaijubo guihuvauhi. Jaabo niinovacuuihi. ³ Jaabo ihaivojiîbo Jesuti ihiimaanuco uguubuuboro judiomifeeneti iquillahutoco galluubo Jesuco iijibeguetequi asaaboro diibo jeêcivominaafico ibuheesuvaqui. ⁴ Jaamo Jesujaa ufuumoro ticovauhi diiboco onoomo: Romano aivojiîboco daamusu, aivo imihuseebe ⁵ muucuumico aivo gajiîbo. Jaaboro miíhaidi sinagogajaco eetavusuhinîbo, noomoro.

⁶ Jaanegui Jesu diitoma fuuhi. Jaamo fiitivucunaa romano aivojiîbo saatoho inahaboniminaaco galluuihi Jesuco ineetequi: Ijoho Aivojiîbo, jaafa icacuuno sihidi jeevahi jaabo iijafaño asaajiruno. ⁷ Cono bu uuro dijaago ico îcitoobo foonova. Jaaneguiiha saatîboro tahigotiro dinoo. Jaaneri tacojiminaafi buheejí. ⁸ Uujoho bu icaruubo aivojito tajiîbaguiino icahi. Jaabadiro bu amocasiminaahallivi uujoho aivojiîboti icahi. Jaamoti saatohoco: Difoo, unuusumi foonicimo. Jaamoti saatohoco: Disaa, unuusumi saanicimo, tolliro tacojiminaafico: Siinoco deetavo, unuusumi eetavoniciîbo, nooboro.

⁹ Jaanoco Jesu uguubuuboro sihidi jabafituuihi. Jaaboro diibo dojicuti sihidi asaumoco emeêcuboro nuubo: Miyanotiro aivo Israel cuumiminaa icarumofaño atyimetihí jaani janaanici miyaavogoco, nooboro.

¹⁰ Jaamo ihaivojiîbo agalluumo iijajaa dojicuviro uhuumiumo atyimeuhi icojiminaafi ubuheetecuumoco.

Jesu Buheesuhi Fibaijigo Achico.

¹¹ Jaanobuunati Jesu fuuhi Nain onocuumijaago. Jaaboma feehicaumo iijibogominaa, sihidi miyaminaa icamo. ¹² Jaabo tuucuumiti ifiitivuubo atyimeuhi chuuhuco iciîtequi asatyumoco fibaijigo seemene idîboro iicaubo iguijeveuboco. Jaagoma sihidi tuucuumio miyaminaa fuuhi. ¹³ Jaagoco Jesu aatyimeuboro idaasuguuihi. Jaaboro diigoco nuubo: ¹⁴ Taajirahana, nooboro ichuumuhujaa ufuuboro tuuhuco dudiîcituubo. Jaasumiro tuuhuco ihiibiumo julleecamaaiuihi. Jaanegui Jesu ichuumuhuco nuuhi: Sicafeji, ico neehi: ¡Gañiivo! nooboro.

¹⁵ Jaasumiro uchuumucuubo agañiivuuboro casîvuuihi. Jaaboro iimaacuubo. Jaaboco Jesu siino seejico acuihi. ¹⁶ Jaanoco aatyimeumo sihidiro iguiumoro Moocanico imehicaui: Sihidi jeevaabo aivo Moocaani iimaaminaafi miíhaivi jafevehi, noomoro. Bu neehicaui: Moocaani saahi iicumico itaajasuqui, noomoro.

¹⁷ Jaanoco guubuumo paryi Judea jiinijeri ihallidi iicaucuumineri Jesu omooninoco.

Jua Nitiminaafi Agalluumo.

(Mt 11.2-19)

¹⁸ Jaamo Juama iicahicaumo diiboco paryi jiîbugucuuihi Jesuditi. Jaanegui diitoti miimisiicitî ocoovauboro, ¹⁹ Jesujaa galluubo idillutequi: ¿Naa miyaano ijoho oono Cristo asaaijibo? ¿Jaanoti diibo iicatihachiiji sifico iteemequi? ²⁰ Jaanegui Jua agalluumo Jesujaa

ufuumoro nuuhi: Jua Nitimínaafi miíhaico galluui ico midilluqui: ¿Naa miyaano ijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Nacu sifiico meteemeji? noomoro.

²¹ Jaamo diito diibovi ifutuunaaca Jesu buheesuui sihidi miyaminaaco iguihuvanoti, iimitino ijimíti icano, tolliro aatyimetimehejeque ihaallinoco imitusuhicaubo. ²² Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Mofoo. Jaamoro Jua Nitimínaafico mijíibogo mahatyimeneque, muguubunoco icano. Mijíibogo millí aatyimetimo atyimeneque, ígotimo íguehi, ifoojohoma iicamo buheesucafetehi, inohojino uguubutimo guubucuui, iguijeveme siino buheesucafetehi. Jaanoti iidaasufiimoco taajasujíibogoco jíbaguehi. ²³ Imicani icajiibo uuvi iimitinoco aatyimetíiboro imiyaavogoobo, nooboro.

²⁴ Jaadi Jua Nitimínaafi agalluumo ufuunobuunati Jesu miyaminaaco Jua Nitimínaafiditi nuuhi: ¿Jinejeque amíhai memecíjeuhi sicahígovi? ¿Saafi noofaijícucó guibuhuba ejebehinínobadi íicatíiboco, eti? ²⁵ ¿Nacu, jinejeque memecíjeuhi? ¿Saafi miyaminaafi iminooño gaachehunofaño jíicínuboco? Jilli ícautino. Amíhairyo magaaahi iminooño íjícínimo aivojito íjanofaño ícanícíhi sinehejeri imo imo iicamo. ²⁶ Jaanoti ¿jinejeque nacú memecíjeuhi? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jíihí, miyaano, saafi janaanící Moocaani iimaaminaa janaanící ejeevaabo. ²⁷ Diibo Jua, diiboco tahímega agallujinoco Caatíníhaamefaño jilli onooño:

Uujoho tajíibogomínaafico, dihímegaví galluui, dihímega jíihaico íimibachuqui.

²⁸ Amíhaico neehi: Paryíicno miyaminaafeeneti chahamo Moocaani iimaaminaa Jua Nitimínaafi janaanící iicamo: Jaarunofaño jisumíti sihidi ejevatiíbo Moocaani aivojifaño Jua janaanící sihidi jeevahi, nooboro.

²⁹ Jaanoco paryí miyaminaa impuesto jaadusumínaa ícamo Jua nitico agaayícumo miyaavuguui Moocaani tajiíba miyaano ícaunoco. ³⁰ Jaarunaa fariseomí, caatínimínaa ícamo Jua nitico agaayícútimó tíhisuuhi Moocaani íimuguuboro díitedi omooníujirunoco. ³¹ Jaanoma ícaubo Aivojíibo Jesu nuuhi: ¿Jinejeví fine jisumío miyaminaaco oovicíji? ¿Jinejebadí fine jeevamo? ³² Jíihí, jilli fine oovicíji oono seeme goohasinoví acasívomo abañamaamoro ígataavomínaaco ocoovadiinamaanícímobadí jeevamo: Amíhaidí siruco miguíscuurahi. Jaarunaa mihimogotíhi magaaaseneque, noomo. Jaanegui iidaasujíjeque taca mamasívaquí, noomo. Jaarunaa mihimogotíhi, noomo. ³³ Jaabadi ícano Jua Nitimínaafi saauhi machutíiboro aígafíibo, aívofaihuco adutíibo ícano. Jaaboco amíhai íimitino íjma ícaabo meneehícauhi. ³⁴ Jaanobuunati saahi uujoho Miyaminaafibadí ífívuubo amachuubo, aaduubo ícano. Jaaboco amíhai uco meneehícali machufííbo, adufííbo impuesto jaadusumínaa, ímitímínaa ícamo gataavomínaafi uco meneehícali. ³⁵ Jaarunaa Moocaani gaaja miyaano ícano gaajacícafetehi diiboco agaa-jamofañodí, nuubo.

Jesu ícahi Fariseomíooño Simon íjafaño.

³⁶ Jaanaa saafi fariseomíooño Jesuco coovauhi diiboma ímachuquí. Jaanegui Jesu jaaha ufuuboro ímachuquí casívuuhi. ³⁷ Jaanaa saafígo gaígo tuucuumíogo ímitino íicahícaugo Jesu Simon fariseomíooño íjjajaa amachutuunoco agaaajacíugoro saaugo, alabastro paaje gatyuuví díiriba ímono facícíscíníífhuma. ³⁸ Jaago taagoro Jesu tíhai cojíví íminífutuu-goro tíconíugo Jesu tíhaiñoco íhaallíí tofáihuneri ejeesugo. Jaagoro ímeebaígúrí ífílluugoro totíhaijeque níniícíhícaugo. Jaadí ífacícííhuco toonohállíví tucaruugo. ³⁹ Jaanoco, Jesuco ucuuhuvaubo ífariseomíooño aatyímeuboro esamaaíuhi: Jaaní miya, Moocaani íimaaminaafi ícaruva gaajájírúubo míjohó diiboco coyomo miyaminaago ududíicínoco míiro díigo ímitino íicafíno gaígo, nooboro íjeebíífañodí.

⁴⁰ Jaanegui Jesu ífariseomíooño nuuhi: Simon eneeau íco síinoco neequí, nooboro.

Jaanegui ífariseomíooño íimusuuhi: Dínoo, jíibogomínaafi, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Mímíscícó saafi níhíbamíco acíunoco debéhicauhi. Saafi debéuhi sahué boogava tícovoví. Jaanoti saafi debéuhi cincúntadí aameva ícano. ⁴² Jaarunoco diiboco ajaadutínoma ícaubo famísícícoro ídeudaco jeevesucuuhi. Ene uco dínoo; ¿Naa cajaaní fine díitísítí janaanící diiboco gájíhí? nooboro.

⁴³ Jaanegui Simon diiboco iimusuuhi: Fine janaanici guiraano edeburuubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jiihi, jahi, ⁴⁴ nooboro diigoco emeeciuboro Simonco nuuhi: ¿Naa daatyimehi jaamoco? Uujoho diijafa saarahi. Jaaruuboco nifaihuti daacitihitatyihaiico nitiqui. Jaanoti jaamo gaigo uco tatyihaiico ihaalli tofaihuri nitihit. Jaagoro imeebaiguiri filluugo. ⁴⁵ Uco niniiicitihit. Jaanoti diigo agasetitiro suufenitihitatyihaiico ininiicigo. ⁴⁶ Uco deesutihit facicifaihuri taañigaico. Jaanoti diigo diiriba facicinoco tatyihaiico jeesuhi. ⁴⁷ Jaanegui ico neehi: Sihidi iimitico ubuusucuuneguiiha uco sihidi agaijinofeenedi gaajacafotono. Jaanoti saafiico ajashunoco uujoho ubuusuuho ajashuno uco gajijhi, nooboro.

⁴⁸ Jaadi diigoco nuubo: Dihimitico ico buusucuuhi, nooboro.

⁴⁹ Jaanaa saatohoco diiboma ucuuhuvaumo igiciniumañoti ticovauhi onocasiumo: ¿Miiijoho fine jaani imiti icarunoco ubuusuuho? noomoro.

⁵⁰ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Taajasucafutucuuhi imiyaavogomaño, sajeebii fuucu, nooboro.

8

Jesuco Aamusuhicaumo Gaigoomi.

¹ Jaanobuunati Jesu faacuumivari feehicauhi jiiibogoboro acihicauhi Moocaani aivoji iijico. Jaaboma icahicaumo motihaiti miimisiicidimo iminisuminaa. ² Tolliro bu saatoho gaigoomi diiboma gataavehicauhi diibo, diitoco iimitino ijimiti, iguihuvati icano ubuheesuhicaumo. Jaamofeeneri icaugo Maria Magdalena onooogo. Jaagoti sahuse juugahuseti miimisiici icano iimitino ijimi ihinuugo; ³ tolliro Chuzo Herode cojiminaafi taaba Juana onooogo, bu Susana onooogo icano, bu sihidi saatoho diitoco amusuhicaumo inehejema iicaumeheje.

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Jaasumi sihidi miyaminaa faacuumivati saahicauhi Jesuco emeeciavomo. Jaamo sihidi iigaiuumoma iimaahicaubo siinovi ooviciiiboro nuuhi: ⁵ Saafi basuminaafi fuuhi abasutuubo itoogaiñoco. Jaabo basuuboro ufuuno samañoono acutuuhi jiihaifaño. Jaanoco quicuhicaumo, bu jaanoco joomi asaamoro machuui. ⁶ Jaanoti samañoono acutuuhi guisihallivi. Jaano ihinuuruno chuumuui amaiutimaño. ⁷ Jaanoti samañoono aifuuhi jarimihoonofeenevi. Jaaruno toonoma sano ihiniurunoco ijariimi macanisuuhi toonohallivi ujusiuneri. ⁸ Jaanoti samañoono aifuuhi iimino jiiñijevi. Jaano ifiivunoo sihidi noovauhi ciendigaiva ticovovi.

Jilli nooboro Jesu sefano nuuhi: Amiihai nohojima mihihachijii muguubu, nooboro.

Jesu Jiiibuguuhi Milliti Tolli Ohoovicinoco.

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Jaanegui diiboco ijiiibogominaa dilluui: ¿Milli eneejirunoco tolli dohoovicihii? noomoro.

¹⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihaico imino Moocaani aivoji agaajaratinoco gaajasuhicahi. Jaanoti sitaaco siinovi ooviciiiboro uujoho neehicahi. Jaamo emeeciurumo aatyimetimobadi iicaqui. Bu oovicihii jaamo uguubucuurumo guubutimobadi iicaqui.

Jesu Jiiibuguuhi Jilli Eneejirunoco Ohoovicinoco.

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Jilli eneejiruno toono: Itoogaiño Moocaani iiji, eneejiruno. ¹² Jiihaifaño ahaacotono onono: Saatoho uguubucuurunoco Satanas asaaboro ijeebiifañoti icihii imiyaavogomoro atajajiruneguiiha, eneejiruno. ¹³ Jaanoti guisihallivi aacutuuno onono: Saatoho imo imo gaayicirumo imino abacocoovatimaño jihachutaro imiyaavogomo. Jaamoco iiji inisusumi ejeevesumoro dojicuviro minifotomo, eneejiruno. ¹⁴ Jaanoti jarimihoonofeenevi aacutuuno onono guubucuurumo guenenene icatino toonoco macanisuno sinehejejaagoro ijeebii iicamaño nihibami imiguiiharo, jiiñjeminaa

iimogono jaagoviro ijeebii iicamaño noovasutimo, eneejiruno. ¹⁵ Jaanoti iimino jiinijevi aacutuuno onoono imino jeebii iicamo imino uguubunicimoro miyaaveguehi Moocaani ijico. Jaamo imino ofoomo imino noovasuhi, eneejiruno.

Cijigai Mecuvi Ohoovicino.

(Mr 4.21-25)

¹⁶ ¿Mijoho cijigai mecucu inifutusumoro siineri fabaacutatihii, cigaijeguino ficutatihii icano? Caamo mificutahi toojaco aachicinofaño ijicafotomo ihatyimequi. ¹⁷ Jaabadi chahano otoovono ifuvusutino iicano, jisumi agaajaratino ufucu paryi fanooro foovono gaajacafeteji.

¹⁸ Jaanegui imino muguubu: Diito Moocaani ijico agaayicimoco siino janaanici aciji. Jaanoti toonoco imiyaavogotiiboti dumitiiciji: Uuma icano, unuurunoco.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Jaanaaca saamo Jesu nahabomi, seeji icamo diibo iicauhigo ifeequi. Jaarumo diibovi ifutuutihii sihidi miyaminaa iicaumaño. ²⁰ Jaanegui saatoho Jesuco jibuguuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo jahisi icahi. Jaamo dijaa saajirahi, noomoro.

²¹ Jaanegui diitoco nuubo: Moocaani ijico uguubumoro omoonimo, diito naha gaharubi, tañahabomi icano, nooboro.

Jesu Lliicaruhi Guibuhuba, Tyuucai Icanoco.

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Safoono Jesu jibogominaama jicafutuuhii muuifaño iicauga meenegafaño. Jaaboro diitoco nuubo: Masiigo onagoojinivi, nooboro.

²³ Jaanegui fuumaaca Jesu imeenegafaño cigauhi. Jaanaa fuumoco guibuhuba sefano icuui. Jaaneri imeenegafa sihidi nifaihu gahafuuhi. Jaaneri imeenega niituurahi. ²⁴ Jaanegui Jesuco aacisuumoro nuumo: ¿Mojibogominaafi, Mojibogominaafi, miniitucuuhi! noomoro.

Jaanegui Jesu aaicuboro guibuhuba, tyuucai icanoco iibauhi. Jaasumiro illiivunoro paryi siicutuuno. ²⁵ Jaanegui jibogominaaco nuuhi: ¿Milli jana amiihai miyaavogo icahi? nuubo Jesu.

Jaarunaa diito igutuumoro jabafituuhii. Jaamoro dillucasiuhi sanomiro: ¿Mijoho fine jaani? Guibuhuba, nifaihu icarunoco atajibano diiboco: Jii, neehi, noomoro.

Gadarenomiibo ijimima Icaubo.

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Jaanofeenevi ifutuumo gadarenomi jiinijevi Galilea jiinije cojivi. ²⁷ Jaabo Jesu imeenegati isi iinuubaaca diibojaa saaubo tuucuumiobo, siicijetiro ififaño ijimima iicaubo. Jaabo gaachehufano icacuutiibo, jaaha icacuutiibo cihojino iicahigo iicaaboro feehicaubo. ²⁸ Jaabo Jesuco aatyimeuboro diiboguiino memuuvuubo gaibaciniiboro, sefano nuuhi: ¿Collihii tajaan saahi, ijoho Jesu Moocaani caamovohi iicaabo Achi? tco Moocaanifañodi neehi: Idaasuno uco moonidino, nooboro.

²⁹ Jilli nuubo Jesu ihijico: Diiboti diihiino, nooboro, atajibahicauneguiiha. Fiiva foova ihiji diiboco gaayichicauhi. Jaaneguiiha miyaminaa diiboco agaayicimoro jigaiñehiri sisiuhi ihusene, itihaiño icanoco sama iicaqui. Jaarunoco udubaicuboro ihiji diiboco gaasuhicauhi sihiguehejevi. ³⁰ Jaaboco Jesu dilluui: ¿Mijoho dimomo? nooboro.

Jaanegui iimusuubo: Cuumi tamomo, nooboro.

Jilli nuubo diibofaño sihidi iimitino ijimi jicafutuumaño. Jaamo ihijimi Jesuco dilluui; ³¹ Moocaani eheetavuuhoji ijimico igañiqui iguirahojifaño diitoco gañitiibo iicaqui. ³² Jaanaa sihidi faafaimi icauhi ifagajivi amachuumo. Jaanegui ihijimi Jesuco dilluui ifaafaimifaño ijicafetequi. Jaanegui: Jii, nuubo. ³³ Jaasumiro diiboti ihinuunoro ifaafaimifaño jicafutuumo. Jaaneri paryi ifaafaimi ifagajiti imuuifaño aafuumoro paryi macaniumo.

³⁴ Jaanoco ifaafaimi toomominaa aatyimeumoro iigutuumoro goovano fuumo ifaacu-umifaño buhi iicameheje icamoco jībogomoro. ³⁵ Jaanegui miyaminaa fuuhi: ¿Milli iicano? noomoro emecituumo. Jaamo Jesu iicauhigo iifutuumo ijimima iicauboco atyimeuhi ihijimima chahacuuboco. Jaabo Jesu cojivi giciniubo imichehufaña jīciniibo imino icacuuboco. Jaaneri sihidi miyaminaa iguiuhi. ³⁶ Jaanoco aatyimeumo diitoco jībuguuhi, milli ijimima iicauboco ubuheesuunoco. ³⁷ Jaanoma iicaumo gadarenominaa ticovauhi Jesuco agalluumo iijiniyeti ifeequi diibo tolli omooninoti sihidi iiguimoro. Jaanegui Jesu meenegafaño jicafutuuhi ifeequi. ³⁸ Jaarunaa ihijimi diiboti ihiinuubo Jesuco dilluuhi diiboma ifeequi. Jaarunaa Jesu diiboco tajībauhi ifitafetequi. ³⁹ Jaaboro nuubo: Diijajaa duhuumi. Jaaboro paryi dībogo Moocaani ico omooninoco, nooboro.

Jaanegui paryi tuucuumiri jībogooboro fuuhi Jesu diiboco omooninoco.

Jairo Aicigai, Bu Saafigo Jesu Gaachehuco Ududiiciugo Icano.

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Jaanaa Jesu onagoo muuaivi iifutuuboco miyaminaa imo imo gaayiciuhi, paryi diiboco eteemehicaumaño. ⁴¹ Jaanaa gaseubo Jairo onoobo sinagogaja aivojībo. Jaabo Jesuguiino ajavuvuuboro imino diiboco nuuhi Jesu diibo iijajaa ifeequi. ⁴² Idīgoro ille fahuseeci motihaiti mificabaci idiino icacuurogo iguijevecuujineguiiha. Jaanegui Jesu ufuuboma sihidi miyaminaa ufuumo diiboco ijene jimatajeruhicauhi.

⁴³ Jaamofeenevi icaugo saafigo fahuseeci motihaiti mificabaci ticovovi icacuugo tījeheri.* Jaarugo buheehicautihi. ⁴⁴ Jaago Jesu bujinagoti asaagoro igachehujinibaco dudīciugo. Jaasumiro diigoco itījoho līiviuhi.

⁴⁵ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Mīijoho uco dudīcihi? nooboro.

Jaarunoco famooro: Chahano, enehicauneguiiha, Pedro inahabomi icamo nuuhi: Mojībogomīnaafi, miyaminaa ico fahigovati ijimatajerunoco; ¿milli jaabo dilluuhi: ¿Mīijoho uco dudīcihi? nooboro.

⁴⁶ Jaarunaa Jesu nuuhi: Saatoho uco dudīcihi gaajacīhi tamityari saatoho ubuheeteneque, nooboro.

⁴⁷ Diigo omooninoco agaajaciuneguiiha sihidi vivivivi iigutuugoro saauhi. Jaagoro iguiino ememuivuuugoro miyaminaa imefeenevi jībuguugo milliti ududiiciunoco, jaasumiro ubuheenoco icano. ⁴⁸ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaha, buheesucafutucuuhi imiyaavogomaño. Sajeebī fuucu, nooboro.

⁴⁹ Jesu ihiimaanaaca Jairo sinagogaja aivojībo iijati saafi asaaboro Jairoco noovauhi: Daicigai guijevecuuhi; jībogomīnaafico dihiimaasucudino, nooboro.

⁵⁰ Jaanoco Jesu uguubuuboro Jairoco nuuhi: Diiguetedino. Jilli miyaavogo, daicigai buheejī, nooboro.

⁵¹ Toojavi iifutuudi mīihaiñoobaco faño satyuutiibo idiimoro Pedro, Jacoobo, Jua, diigo caanimisi icamomaryo faño fuubo. ⁵² Jaanaa fañojavī saatoho taacasimoro iimaafivehī-cauhi diigo iguijeveeneri. Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Mataajirahana, guijevetigo. Jilli cigago, nooboro.

⁵³ Jaarunaa diiboco dejecuumo iguijevecuunoco agaajaumoro. ⁵⁴ Jaanegui Jesu diigoco ihuseti agaayiciuboro sefano nuuhi: Bagocaja, gañiivo, nooboro.

⁵⁵ Jaasumiro diigo ubuheeteugoro gañiivuuhi. Jaanegui Jesu tajībauhi diigoco ihobajaqui. ⁵⁶ Jaaneri caanimisi sihidi jabafituuhi. Jaarunaa Jesu nuuhi: Mīihaiñoobaco mahatyimeneque mijībeguedino, nooboro.

9

Jesu Galluuhī Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idīmo Ijībogomīnaaco.

(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

* 8:43 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaanegui taabumīnaaco paryi inehjeri jaaduhicaurugo, onoonoco.

¹ Jaanobuunati Jesu fahuseeci motihaiti miimisiici idiimo ijibogominaaco igaiyiciuhi. Jaaboro imitya, bu iiji icanoco aciubo fanoohimiti ijimihallivi diitoco buhi igavaracuqui, tolliro guihuvaco ibuheesuqui icano. ² Galluubo diitoco Moocaani aivoji jibogoco ijibeguequi, iguihuvamoco ibuheesuqui icano. ³ Jaaboro diitoco nuubo: Jinehejebaco masatyedino mofoomo queseibaco, lleegucubaco, duviricubaco, nihibamibaco icano. Caamoojaco miijaaci masatyedino. Sajaamaryo mofoo. ⁴ Coojaavihacho mihifotofajafano mihica, sijafano, bu sijafano icatino. Jari tomañoti mofoodi toojati mihiino. ⁵ Jaanoti amiihaico agaayicitimañoti mihiinomoro amiihai tihaiapaajeguino jiinico diitojaa matatacu diitohallivi toono jibogobadi icaqui, nooboro.

⁶ Jaanegui ijibogominaa fuuhi fahigovadi taajasujibogoco jibogomoro, iguihuvamoco buheesumoro icano.

Herode Esamaaje Mitauhi.

⁷ Jaasumi aivojiibo Herode guubuui Jesu omoonihicaunoco. Jaaneri sihidi eesamaaihi-cauhigo iinigai mitauhi. Saatoho neehicauhi: Jua Nitiminaafi siino buheetehi, noomoro. ⁸ Jaanoti saatoho neehicauhi: Moocaani iimaaminaafi Elia jafevehi, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Siicijeototi Moocaani iimaaminaafi buheetehi, noomoro. ⁹ Jaarunaa Herode nuuhi: Uujoho du quiticisuuhi Jua nigaico. Jaanegui jana, ¿mijoho jaani diibediti ijibocasino uguubuubo? nooboro Herode atyimeguehicauhi Jesuco.

Jesu Machusuhi Cinco Mildimoco.
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Jaamo iminisuminaa uhuuumiumo Jesuco jibuguuhi imino moonimoro efeehicaunoco. Jaanegui diitoco satyuubo buhigovi Betsaida cuumi fiitino. ¹¹ Jaanoco miyaminaa agaajaciumoro diito dojicuti fuuhi. Jaamoco Jesu agaayiciuboro Moocaani aivoji iijico jibeguehicauhi, tolliro iguihuvamoco buheesuhicaubo.

¹² Jaanaa mihijicuudi Jesujaago saamo fahuseeci motihaiti miimisiicidimo iminisuminaa. Jaamoro diiboco nuumo: Miyaminaaco galluucu ijaguisitequi, jaamoro imachuqui iijano icahigo jimañovi jinejeba chahahi, noomoro.

¹³ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Amiihairyo diitoco mamachus, nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Miihaima chahano, idinoro sahuse maahugayino, bu miimisiici taavaabomisigayiici, ¿milli fine mofoomoro machuataati manaajeteji paryi jito miyaminaadi? noomoro.

¹⁴ Jaamo igaiifiimiro cinco mildimo icauhi. Jaanoti gaigoomi, bu seeme icano oovauraiti. Jaanegui Jesu ijibogominaaco nuuhi: Monoo icasiicamaaqui cincuentadimova saaje, nooboro.

¹⁵ Jaanegui tolli omooninero famooro casiicamaauihi. ¹⁶ Jaadi Jesu sahuse imaahugayino, itaavaabomisi icanoco agaayiciuboro niquejejaagoco emeciuboro toonohallivi Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuuboro ijibogominaaco aciubo miyaminaaco diito ihaciqui. ¹⁷ Jaanoco paryi famooro amachuumo utuvaumoro imono icauhi. Jaadi ihatyuuvoco ananiumo gahafusuuhi jiiibañoco fahuseeci motihaiti miibaici idiinoco.

Pedro Neehi Jesu Diibo Cristo Asaaujiibo Iicanoco.
(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸ Safoono Jesu Moocaanima inoro ihiimaahicaudi ijibogominaaco dilluubo: ¿Nacu mijohova uujoho iicanoco neehicamo miyaminaa? nooboro.

¹⁹ Jaanegui iimusumo: Saatoho neehicahi: Jua Nitiminaafi. Jaanoti saatoho: Elia neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho fine siicijeototi Moocaani iimaaminaafi ubuheetebe, neehicahi, noomoro.

²⁰ Jaarunaa siino dilluubo: Jaana amiihai, ¿mijoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Hijocho Cristo Moocaani agalluubo, nooboro.

Jesu Iguijevejinoco J̄ibeguehi.

(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹ Jaarunaa Jesu diitoco imino faguuhi mīhaiñoobaco j̄ibogotimo iicaqui, nuubo. ²² Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sihidi idaasuno icaji quillahuto, sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo uco j̄iheveji. Jaamoro gaicaausujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro.

²³ Jaanobuunati famoocoro nuubo: Cajaanihacho tadyojicuti asaagoobo difi gaijico ajabajevebere tadyojicuti fafucuvaaciviro isaaqui ifiico idaasuno omoonisujinoco iguitiibo. ²⁴ Jaanoti ifiico agaij̄iibo, ifiico mitasuji. Jaanoti taaguinodi ifiico imitasuubo ifiico taajasuji. ²⁵ Mīro saafi miyaminaafi paryi j̄iinije busumijequē gaayiciruubo. Jaaruubo ijeebiico imitasuuboro ufinisuruva, ¿nacu milliti imijiruno? ²⁶ Jaabadi cajaanohacho uuti, taj̄ibogojiti icano unucufeebeti, tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo nucufeveji guihirubi aivojiri, itoomominaama aivoj̄ibobadi asaadi. ²⁷ Miyanotiro amīhaico neehi: Jino mihicamoti icamo saatoho Moocaani aivojico aatyimetinohachuta guijevetimo iicano, nooboro.

Jesu Moocaani Aivojico Ifusuno.

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ Jaanobuunati sajaguisi nijequeti Jesu fuuhi ifagaj̄ijaago Moocaanima ihimaauqi Pedro, bu Jacobo, bu Jua icamoma. ²⁹ Jaabo Jesu Moocaanima iimaanaaca ihime siibadi minifutuuhi igaachehu sisees minifutuuhi aricuno. ³⁰ Jaabovi jafeveumisi miimisiici gaifiimisi Moise, Elia icamisi diiboma iimaamisiro. ³¹ Jaamisi icauhi imino aricunofeneri. Jaamisi iimaahicauhi Jesu Jerusalevi iguijevejinoco. ³² Jaanaa Pedro inahabomisima sihidi cigara aivuunaa cigatimo icahicauhi. Jaamo atyimeuhi Jesu, bu icojiri iicamisi icamo imico. ³³ Jaamisi diitisi Jesuti fuucuunaaca Pedro diiboco nuuhi: Moj̄ibogominaafi, Imicani jimaño mihicano. Mas̄i minijeganiqui migaaci, saga icano nijeganoti; iidi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nuubo Pedro. Jilli onoonoco esicinītiibo iimaauhi.

³⁴ Jaabo ihimaanaaca diitoco aimuufai mibaacuui. Jaaneri sihidi igutuumo ihaimuufaifaño iicauneri. ³⁵ Jaanaa guubuumo ihaimuufaifañoti unuonoco: Jaani taseemene agaij̄iibo. Diibo onoonoco muguubunici.

³⁶ Tolli unuonobuunati Jesu iinoro icacuuboco atyimeumo. Jaarunoco diito mīco j̄ibogotimo līvi iicamo.

Jesu Buheesuhi Sicafefi Ifjima Iicauboco.

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Jaano seseved̄i Jesu Pedromima togajiti niituunaaca sihidi miyaminaa Jesujaa saauhi. ³⁸ Jaamofeeneti saafi Jesuco sefano nuuhi: J̄ibogominaafi, taseemeneque meeci, idīiboro uudi iicaaboco. ³⁹ Jaaboco iji agaayicīiboro gaibasuhicahi, chuumusuhicahi, iijiri j̄ivaasecuco iinusuhicahi idaasuno omoon̄iboro suufenihicatīiibo. ⁴⁰ Dij̄ibogominaaco nuucuurahi buhi igañ̄iqui. Jaaruuboco inisurunofaño iinotīiibo, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Hi jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, ¿mihachuta fine amīhaico jaabicīiboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

⁴² Jaanegui isivaabo Jesuvi fiit̄ivuunaaca ihiji diiboco j̄ijnijehallivi agañ̄iiboro diiboco chuumusuuubo. Jaarunaa Jesu ihijico iibauhi. Jaaboro isicafefico ubuheesuuboro caanico aciubo. ⁴³ Jaaneri famooro jabafituuhi Moocaani sihidi ejevauneri.

Siino Jesu Iguijevejinoco J̄ibeguehi.

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Jaanaa famooro Jesu omoon̄iuneri eetyeunaaca nuubo ijīibogominaaco: ⁴⁴ Jinooco imino muguubu. Jaamoro majabajevedino: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji, nooboro.

⁴⁵ Jaarunoco ijīibogominaa gaajahicautihi diitoco unuunonoco diitedi toovono iicaumaño. Jaanoco diitoco ijīibeguequi idillujirumo ñihicuguehicauhi.

¿Cajaani Fine Imiyaabeji? Onoocasino.

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Jaamoro ijībogominaa jenaaucasihcauhi cajaanī fine diitoti imiyaaboti iicaqui. ⁴⁷ Jaanoco Jesu gaajaciuhi diito tolli eesamaaiunoco. Jaaboro seemeneque ĩciuboro iicojivi ficuubo. ⁴⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Taafeenedi jiiise seemeneque agaayicimo, uco gaayicīhi. Jaamo uco agaayicimo, tolliro gaayicīhi uco agalluuboco. Jaanoti paryi amiĥhaifeenetī sihidi ejevatiĥbo, diibo janaanīci jeevahi.

Mominaafi Iicatĥbo Mojaagodi Iicaabo.

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Jaanegui Jua Jesuco nuuhi: Mojiĥbogominaafi, miĥhai mahatyimehi saafiico dimomofaĥodi ijico agaĥĥiboco. Jaaruuboco miĥĥbahi miĥhaima ĥgotineguiiha, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miĥĥbajirahana. Mominaafi iicatĥbo mojaagodi iicaabo, nooboro.

Jesu ĥbahi Jacoobo, Bu Jua Icamisico.

⁵¹ Jesu niqejefaĥo ufuucujino ifiiticuudi quehecuno iminifutuuboro Jerusalejaagovi fuubo. ⁵² Jaaboro ihimega jĥbogominaaco galluubo. Jaamo fuuhi Samaria jiiinjeo cumijaago diibo imega ĥfetejimaĥoco iimibachuqui. ⁵³ Jaarunaa samaritanomi imuguutĥi diiboco toonovi agaayicimo Jerusalevi ufuunoco agaajamoro. ⁵⁴ Jaanoco Jacoobo, bu Jua icamisi aatyimeumisiro Jesuco nuuhi: Aivojĥbo, ¿diimeguehi niqejefaĥoti diitohallivi cĥjigaico magalluunoco diitoco ifinisuqui? noomisiro.*

⁵⁵ Jaarunaa Jesu diitisico emeeciuboro diitisico ĥbauhi.†

⁵⁶ Jaadi fuumo siicumijaago.

Jesuma Ufuujirumo.

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Jaamo jĥhairi fuunaa saafi Jesuco nuuhi: Aivojĥbo, ĥma feejirahi fahigova ĥjoho ofoohigo, nooboro.

⁵⁸ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Bajihimi ihojinoma icahi, tolliro joomi ihicunoma icahi. Jaanoti ujoĥo Miyaminaafibadi Ifiivuubo taĥigaico conoovi isiucarujirumaĥo chahaha, nooboro.

⁵⁹ Jaadi Jesu saafiico nuuhi: Tadyojicuti disaa, nooboro.

Jaarunaa diibo nuuhi: Jaafahiica iticoni guĥhirubi iguijevedihivi icĥdihica, nooboro.

⁶⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tahi diito ifinijitino fiivoma iicatimo iguijevemeque cĥji. Jaanoti ĥjoho difoo. Jaaboro Moocaani aivoji jĥbogoco diibogo, nooboro.

⁶¹ Jaanaa bu sifi nuuhi: Aivojĥbo, ĥma feejirahi. Jaafahi iticoni taajaminaaco fitacuvahi, nooboro.

⁶² Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Miĥjoho siinojaa ofoomo dojicujaagoco esamaaitatĥi imijitiruno Moocaani aivojĥi, nooboro.

10

Jesu Galluui Setentadimoco.

¹ Jaanobuunati tolliro siino Aivojĥbo Jesu iciuhi setentadimoco. Jaaboro ihimega galluubo miimisiici saaje faacuumivari diibo ufuujihiguehejedi. ² Jilli nooboro: Miyaano sihidiro basuta onoovano naamucuui. Jaarunaa toono dudicamaajeminaa ajashuhi. Jaabadiro sihidi miyaminaa teemehi Moocaanico agaayicjinoco. Jaanegui Moocaanico midillu, dudicamaajeminaaco igalluuqui diitojaago. ³ Jaanegui amiĥhai mofoo; Mehesicini, amiĥhaico galluui oveja seeme jicumifeenedi ofoonicibadi. ⁴ Lleegucubaco masatyedino. Nihibamibaco, tihaiapaaje siipaajebaco masatyedino. Miĥhaiĥoobaco jĥhaivi midillumo

* ^{9:54} Sahaamefaĥo janaanīci jilli ficuumo: Elia Moocaani iimaaminaafi omoonubadi, onoonoco. † ^{9:55} Sahaamefaĥo janaanīci jilli ficuumo: Amiĥhai magaajatĥi coyomo gaijama amiĥhai miĥicanoco. Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saautĥi miyaminaa ifinoco finisuqui. Diitoco taajasuqui saauhi, nooboro, onoonoco.

mehecafetedino. ⁵ Iticoni majaanhevejaotoco midillu, jilli: Sajeebii mihica jiijaato, noomoro. ⁶ Jaajaoto sajeebii iicafimo iicahachijii: Amiihai sajeebii, noomoro midilluno diitoma icaji. Jaanoti achahahachijii amiihaijaagoviro uumijino. ⁷ Saajafañoro mihicamoro mamachu, mahadu icano diito amiihaico aacinehejeque. Jilli ducicamaajeminaafi ijaadaco gaayicifihi. Iijaneri sijati, sijati icano mefeedito. ⁸ Cuucuumivihacho amiihaico imino agaayicimañovi mihicamoro mamachu amiihaico aacinehejeque. ⁹ Jaamañeri iicamo iguihuvamoco mubuheesu. Jaamoro monoo: Moocaani aivoji amiihaiti fiiticuui, noomoro. ¹⁰ Jaanoti cuucuumivihacho mihifotomoco agaayicitimañovi jahisi mihinomoro monoo: ¹¹ Amiihai cuumio jiini motihaipaajeguino ijivonoco matatacuhi amiihai mihimitimo jiihogobadi icano. Jaarunaa magaaja Moocaani aivoji amiihaiti ifiiticurunoco. ¹² Amiihaico neehi: Moocaani niinoono ajaadufucu iicasumi, tuucuumi janaanici idasuno icaji Sodoma cuumioto iicajini janaanici.

Uguubutino Miyaminaa.

(Mt 11.20-24)

¹³ Idaasucaniji ijoho Corazin cuumi! Idaasucaniji ijoho Betsaida cuumi! icano. Iivi iicabadi aatymeratatinoco Tiro cuumivi, Sidon cuumivi icano mooniruva siicije iimiti ifiico ejevesumoro, ifusujirumo idasuvono gaachehuco ijicamaaimoro, baiguijiri ejeemere icano. ¹⁴ Jaanoti amiihai, Moocaani niinoono ajaadufucu, janaanici idasuno iimitinoco magaayiciji Tiro, Sidon icaucuumijeoto janaanici. ¹⁵ Jaanoti ijoho Capernaucuumi: Fine uujoho niquejefañ ganiyicicafeteji, neehi. Jaarunaa guuinoviro ganiicafeteji gujeveminaa iicahigo, nooboro ijiihogominaaco nuubo: ¹⁶ Amiihaico uguubumo, uco guubuhi. Jaanoti amiihaico agaayicitimo, uco gaayicitihii. Uco agaayicitimo tolliro uco agalluuboco gaayicitihii.

Jiihogominaa Setentadimo Uhuumiuno.

¹⁷ Jaamo setentadimo ufuumo imo imo uumiuhi noomoro: Aivojiiho iimitino ijimi icarumomaryo miihaico mityagomo dimomofenedi, noomoro.

¹⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiihi, ifinicinaaca Satanans niquejefañoti aquetehi sisi anamebanicibadi. ¹⁹ Uujoho amiihaico mityaco acihii jiihimomi, juuvemi icamohallivi miquicuqui. Tolliro paryi ijii mityaco miguiinoniqui jaarumo millii icatimo mihicaqui. ²⁰ Jaaruneri imo imo mihicadino. Idiiñoro amiihai momo niquejefañ iicacuuneri imo imo mihica, nooboro.

Jesu Imo Imo Icahi.

(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Jaasumiro Jesu sihidi imo imo minifutuuhii Moocaani Gajjari. Jaaboro Moocaanico nuubo: Guihi, imino ijoho niqueje Aivojiiho, jiiñjeo Aivojiiho idiicaabo. Jinooco agaajafimoti, eesicinimoti icano afataniiboro seemebadi iicamoco diihifusuhi. Jiihi Guihi, ijoho tolli idiimogobadi.

²² Guihirubi uco paryi fanoovaco acihii. Miijoho gaajatihii Illico. Idiiñoro Caani gaajahi. Jaabadiro miijoho gaajatihii Caanico. Idiiñoro Illi gaajahi. Jaaboco Illi miyaminaaco gaajasujirahi, ²³ nooboro ijiihogominaaco emeeciuboro diitocoro nuubo: Imicani icamo amiihai mahatyimeneque aatyimeme. ²⁴ Amiihaico neehi: Ajashutimo Moocaani iimaaminaa, bu aivojito icamo atyimeguehicaui jino amiihai mahatyimeneque. Jaarumo atyimeutihii. Guubuguehicaumo jino amiihai muguubunoco. Jaarunoco guubuutimo.

Iimihuseebe Samaritanoobovi Ohoovicino.

²⁵ Jaanaaca saafi Moise tajiiba jiihogominaafi aganiivuboro fuuhi Jesuma ihiimaatubo. Jaabo ifuruubo diiboco inisuubo dulluui: Jiihogominaafi, imilli fine moonijirahi ifinijitino fiivoma icauqui? nooboro.

²⁶ Jaanaaca Jesu nuuhi: Imilli naa nacu Moise tajiibaco caatinuui? Imilli nacu meehicahii? nooboro.

²⁷ Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivojiiho Moocaanico gajji paryi diifiima, dijeebiiima, disefama, dihesamaajema icano: Tolliro gajji difiitino iicamoco difibadiro, nooboro.

²⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jiihi, imino neehi tolli omoonihachiiji ifinijitino fiivoma diicaji, nuubo.

²⁹ Jaarunaa diibo, Jesuco idilluunoco agaihuiniuboro siino nuubo: ¿Miiijoho nacu tafitino iicamo? nooboro.

³⁰ Jaanegui Jesu ooviciiiboro nuuhi: Safoono saafi miyaminaafi fuuhi Jerusaleti Jericojaago ofoocinijiri. Jaaboco nanivaminaa ahaamiumoro inehejeque iciumo paryi igaachehunoma. Jaamoro niinovacuuboco ejeevesuumoro fuumo. ³¹ Jaanaaca saafi sacerdotemioobo toojiri saauhi. Jaaruubo tehesinotiro emeeciuboro fatyuuhi. ³² Jaanobuunati tolliro levimioobo toojiri saauhi. Jaaboco tolliro tehesinotiro emeeciuboro fatyuubo.

³³ Jaanaa tolliro Samaria jiiinijeoobo toojiri ufuubo diiboco emeeciuboro idaaasuvuuhi.

³⁴ Jaaboro diibojaa ufuuboro itujaavonoco taabuubo diiribari, vinofaihuri icano. Jaaboro toonoco isisiuboro iburrohaliivi ificuuboro satyuubo icigatonicijafaño. Jaaboro diiboco toojafaño tuumuubo. ³⁵ Jaano sesevedi isamaritano ufuucuudi toojaoboco aciubo mijeeeci nihibajeeeco. Jaaboro diiboco nuubo: Imino jaanico toomo. Janaanici dinihibamico diibohallivi agaaniihachiiji uujoho ico jaaduji siino asaadi, nooboro. ³⁶ Jilli ooviciiiboro Jesu Moise tajiiba jiiibogominaafico dilluui: ¿Nanivaminaafi ahaamiuboco diitoti cajaan fine iidi ifiitinominaafi iicanicibadi aamusuubo? nooboro.

³⁷ Jaanegui nuubo: Eti bu diiboco iidaasuguubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Foobo iijoho tolliro didaasugo, nooboro.

Jesu Icahi Martami Iijafaño.

³⁸ Jaabo Jesu efeehicaubo saacuumivi ifutuuhi. Jaaboco Marta onoogo iijafaño gaayiciuhi. ³⁹ Jaago Marta inagama icauhi Maria onoogoma. Jaago Maria Jesuguiino acasiivuugoro guubunichicaugo Jesu onoonoco. ⁴⁰ Jaarunaa Marta sihidi sinehejeque omooninehejeriro icahicauhi. Jaagoro Jesujaago asaagoro diiboco nuuhi: Aivojiiho, ¿nacu daatyimetihii uuro ducicamaanaaca tañago ticovono iicanoco? Tajiiba diigoco uco ihamusuqui, noogoro.

⁴¹ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Marta, Marta, sineheje ducicamaajejaagoviro idiicamaño dijeebi ico mitahi. ⁴² Jaarunaa icano sanooro imiyaano. Jaanoco Maria imiyaanoco gaayicihii miiijoho diigoti udumitiiicijitinoco, nooboro.

11

Jesu Jilli Jiiibuguuhi Moocanima Mihiiamaaqui.

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Safoono Jesu Moocanima iimaauhi samañovi. Jaanoco iimivuudi saafi iijiiibogominaafi nuuhi: Aivojiiho, miihaico diibogo Moocanima mihiiamaaqui Jua iijiiibogominaaco iijiiibuguubadi, nooboro.

² Jaanegui Jesu nuuhi:

Moocanima mihiiamaajisumi jilli meneehica: Moocaani niquejefaño idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi. Jaafa dihaiivoji saahi.* ³ Miihaico daaci machutaati fafucuvaaciviro. ⁴ Jaaboro miihaico mohimitico buusu, oono bu miihai, miihaico imitino omoonimoco toonoco mihimibachubadi. Jaaboro miihaico iji inisunofaño gaaniisudino, nooboro.†

⁵ Jaaboro iijiiibogominaaco nuubo: Jilli mohooviciqui; Amiihaiti saafi inahaboniminaafima icahi: Jaabo fucufenevi iijajaa ofooboro neetehi: Tañahabo uco daaci mihicaci, sahica icano maahunoti. ⁶ Saafi tañahabo sihigoti gasehi taajajaago. Jaaruuboco aacijiruno achahaneguiiha, nooboro. ⁷ Jaanoco diibova jilli iimusuuhi fañoojati: Liiivi diica; cuhufono guhuga fabaacinihi, taseemema micigacuui. ¿Milli bu ico agaaniivooboro acijirahi? nooboro. ⁸ Jaanegui amiihaico neehi: Inahabo iicaneguiiha

* 11:2 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaafa dijeebi onoobadi eetavocafetehi, jiiinjehallivi, oono niquejefaño iicabadi, onoonoco. † 11:4 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: paryi iimitinoti miihaico taajasu, onoonoco.

agañiivonoco imogotiruubo. Jaaruubo jilli agañiivooboro paryi idilluunoco diiboco acjiiibo siino dillutiibo iicaqui. ⁹ Jaanegui amihaico neehi: Midilluhachiiji amihaico Moocaani acji. Bu tolliro miguiinohachiiji mahatyimeji. Bu iguhugati mocoova amihaico ifaayiciqui. ¹⁰ Idilluubo gaayicifihii. Bu tolliro iguiinoobo atyimefihii. Jaabadiro guhugati ocoovaaboco faayicifiiimo.

¹¹ ¿Nacu cajaatyo, caani iseemene maahuco idillusumi fine guisibaco acjirahi? ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi fine jiinimoco acjirahi? ¹² ¿Nacu bu iyyinoco idillusumi fine juuehuco acjiruubo? ¹³ Jaamo amihaai mihimitirumo, iiminoco amihaai seemeque mahacjirahi. Jaanegui Moocaani niquejefañi iicaabo Igajaco acji diiboco idillumoco, nooboro.

Jesuco fjima licaabo Noomo.

(Mt 12.22-30; Mr 3.19-27)

¹⁴ Safoono Jesu iimitino ijico gañihuhi saafi miyaminaafico iimaasutiibo iicauboco. Jaabo ihiji ihinuunobuunati imiyaminaafi iimaacuuhii. Jaaneri sihidi miyaminaa jabafitiuuhii.

¹⁵ Jaarunaa saatoho nuuhi: Jaani iimitino ijimico gavaracuhicahi, ijimi aivojiiibo Beelzebu onoo mityari, noomoro.

¹⁶ Jaanoti saatoho Jesuco inisumo dilluhicauhi sihidi ejeevano niquejeonoco. ¹⁷ Jaarunaa diito esamaajeque agaajaciuboro diitoco nuuhi: Saafi aivojiiibo miyaminaa jjeevadi saaje udugaacamaaimoro sanomiro imonicasiruva diibo aivoji finijirahi. Tolliro saajaoto sanomiro igaicaucasiruva finijirumo. ¹⁸ Sabadiro Satanas iyotomaryo imoonicasiruva, ¿milli bu imitya guenene icajirahi? Jilli neehi, ijimi aivojiiibo Beelzebu mityari buhi uujoho ijimico agañiino uco meneeneguiiha. ¹⁹ Jaanegui uujoho Beelzebu mityari agañihachiiji, ¿nacuu miiyoho mityari amihaai jibogominaa ijimico buhi gañihicahi? Jaamañi diito amihaico gaajasuhi amihaai sicamañoooco mihiimaanoco. ²⁰ Uujoho idiiboro Moocaani mityari ijimico buhi gañihicahi. Jaanoti magaaja amihaavi Moocaani aivoji agasecuunoco.

²¹ Saafi miyaminaa sefano añijinoma ijaco ootomoobo iicasumi ineheje imino icahi.

²² Jaarunaa sifi janaanici esefaabo asaaboro diiboco iguiononiboro ihañijjinoco dumiiticihi toonovi equehecutehicanoco. Jaadi inehejeque iiciboro sitaama ifehi.

²³ Jaabadi tajaagodi iicatiibo taminaafi, bu tajaagovi igaiyicitiibo jilliro fahigovavi gavaracusuhi.

Iimitino Hji Dojicuviro Siino Uhuuminicino.

(Mt 12.43-45)

²⁴ Iimitino iji miyaminaafiti ihinoobo foonicahi, ifiigaimañehedeji ijaguisiqui guinooboro. Jaaruubo aatyimecuutisumi esamaahiniciiibo: Dojicuviro uumiji taajajaago toojati asaahinihigovi, noobo. ²⁵ Jaabo siino uhuumiibo atyimehi miyaminaafi jeebiico iija imino imibachusiniija imino iguijaacinibadi icaaboco. ²⁶ Jaanegui ofoobo siino icitefiibo sahuse juugahuseti miimisici idiino aivo diibo janaanici iimitino ijimico. Jaamo paryi imiyaminaafi jeebifañi ijicafotomoro icafihii. Jaaneri imiyaminaafi iticoni iimitino iicauno janaanici aivo iimitino minifetefihii.

Miyanotiro Imo Imo Mihicano.

²⁷ Jilli Jesu nuunaaca saafigo gaigo miyaminaafeenetii sefano nuuhi: ¡Micanii icago ico eseemevaugoro ico ifiivusuugo! noogoro.

²⁸ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: ¡Imi janaanici imino Moocaani onoonoco uguubumoro omoonimo! nooboro.

Iimitino Miyaminaa Sihidi Ejeevano Ifusuco Dilluhi.

(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Jaanaa sihidi Jesujaago miyaminaa igaivomoro saahicauhi. Jaanegui ticoniubo ihiiimaabo. Jisumio miyaminaa aivo imitihii. Jaamoro dillumo sihidi ejeevano ifusuco. Jaaruno ifusurajitihii; idiinoro Moocaani iimaaminaafi Jonas ifusuta iicaubadireji. ³⁰ Jaabo Jonas Ninive cuumi miyaminaadi ifusubadi iicaubadi tolliro uujoho Miyaminaafibadi

Ifiivuubo jisumio miyaminaadi ifusubadi icaji. ³¹ Ufucu Moocaani, niinoono ajaadufucu jisumio miyaminaaco Saba onooouumi jiinjieo aivojigo agaaniivogoro diitoco janaanici guinoniji, diigo aivo tehesirunoti Salomon gaajaco iguubuqui asaumaño. Jaarunaa jino amiihaifeeneri Salomon janaanici uujoho iicaabo icahi. ³² Jaabadiro Ninive cuumiminaa niino jaadufucu agaaniivomoro jisumio miyaminaaco guinoniji. Miuro Ninive cuumiminaa imitico jeevesuui Jonas diitoco Moocaani unuunoco iijibuguumi. Jaabadiro jino Jonas janaanici uujoho iicaabo jino amiihaifeeneri icahi, nooboro.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ ¿Miihoho ciijigai mecucu inifutusumoro otoovohigo ficutatihii, guirihilluguiino? Caamo mificutahii fañojavii ijicafotomo iseseque ihatyimequi. ³⁴ Miuro saafi ihaallii iimitiibo imino icajitirahi. Jaabadiro saafi ijeebii iimitiibo imihusetihii. Jaabo imitinoguiino icaji. Jaanoti Moocaani ijeebiiico iimibachuhachiiiji imihusetiijibo. Moocaani iimogobadi icacujiiibo. ³⁵ Jaanegui deesicini: Uujoho imihuseebe, unuunoro dijeebiiifaño iimitino icadino. ³⁶ Jaanoti paryi dififaño imino, imitino aivo achahahachiiiji, paryi difi imino ifuvusujino ciijigaimecu ico ifoovori aachiciniibadi, nooboro.

Jesu Fariseomi, Caatiniminaa Icamoco Hbauhi.

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jaabo Jesu ihiimaunoco iimivuudi, saafi fariseomiobo Jesuco coovauhi iijaago imachutequi. Jaanegui Jesu ufuuboro casiivuuhii imachuqui. ³⁸ Jaarunaa ifariseomiobo jabafituuhi Jesu diito tajiiba onoobadi ihuseque nitamaaitiibo amachuunoti. ³⁹ Jaarunaa Aivojiibo Jesu nuuhi: Amiihai fariseomi minitihii guirihilluno, butajene icano allicoro. Jaanoti amiihai, amiihai jeebiiifaño gahaficinihi imitino momoonimoro mananivahicanehejeri. ⁴⁰ Gaajaticanimo! ¿Jana nacu magaajatihi allionoco eheetavuubo tolliro fañoonoco eheetavuunoco? ⁴¹ Jaanegui amiihai jeebiiifaño iicanoti iidaasufiimedi mahaci. Jaadi jari paryi amiihai ifi imiteji.

⁴² Idaasucaniji amiihai fariseomi mihicano! Amiihai Moocaanidi fahuseeciti sahaame mahacihii menta aameti, ruda aameti, paryi basuta mamachufinehejeti icano. Jaarumo sitaaco imino momoonitihii Moocaanico magaijitihi. Jinooco jeevesutimo fanoocicoro momoonijirahi.

⁴³ Idaasucaniji amiihai fariseomi mihicano! Sinagogajafaño mufuusumi imiyaano icaganocoro mihimoyicifihi. Tolliro jiihaiñofoño imino amiihaico idillunoco mihimoyicifimo.

⁴⁴ Idaasucaniji amiihai caatiniminaa, fariseomi icamo: Mojeebii imihii, noomoro sitaaco mabañifiimo! Ciihoji toovono iicahojibadi mihicamo. Jaahojihallidi miyaminaa toojico gaajatimo toojihallidi iigonibadi mihicamo, nooboro.

⁴⁵ Jaanegui caatiniminaati saafi iimusuuhi: Jiiibogominaafi, miihaico eneejiruno tolli neehi, nooboro.

⁴⁶ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Idaasucani amiihai caatiniminaa mihicaji! Amiihai sitaaco bocinoco mifiisesuhicahii miihaiñooba ajaabicitinoco. Jaamoro amiihai jilli usegai sagaibari mududicihicatihii.

⁴⁷ Idaasucaniji amiihai mihicaji! Moocaani iimaaminaa cihojinohallico misumesumoro mihimibachunoco meheetavehicahii amiihai eedeetemihairyo agaicaaumo cihojinoco.

⁴⁸ Jaamo tolli momoonimo amiihaihalliviro mijjibeguehi amiihai eedeetemihai omoonunofaño di mihicanoco; Miuro diito gaicaauhi. Jaamo cihojinoco amiihai meheetavehicahii.

⁴⁹ Jaanegui Moocaani igajafeenedi neehi: Galluui Moocaani iimaaminaa, Moocaani minisuminaa icamoco. Jaanoti saathoco gaicaaujimo, saathoco idaasuno moonjimo.

⁵⁰ Jaamo jisumio miyaminaaco Moocaani ihiimaaminaa tiijoho jaadaco iciji jiinjie ifiivuunoti jisumivii iicaumoco diito agaisiraiciumo tiijoho jaadaco, ⁵¹ Abel tiijohoti iticoniibo Zacariaco Moocaani ijafaño, Moocaanico ijeecevequi asimico agaicaauffmanoti

iimimecu situvi agaicaaubo tijjohovi nijequeenijjiibo. Jaanegui amiilhaico neehi: Jisumio miyaminaaco Moocaani ihiimaaminaaco agaisiraiciumo jaadaco iciji.

⁵² Jdaasucani amiilai mihicaji caatiniminaal Tuhugari ofoomoro agajajiruno llaveque mafaatanimoro mijicafototihí, bu ijicafetejirumoco mijicafutusutihí, nooboro.

⁵³ Jilli Jesu diitoco unuunoma iicamo fariseomi, caatiniminaa icamo sihidi diibojaa isifiiratuomoro ticovauhi fanoovaco idillumo. ⁵⁴ Hifurumo diiboco siibadi onoonohalliti aivojito imega diibohallivi imitino ijibeguequi.

12

Uujoho Imihusehi, Noomoro Abañifimohallivi Ijibogono.

¹ Jaanaa aivo sihidi miyaminaa iigaivuumo ijene quicucasihicauhi. Jaanaa Jesu iticoni ijibogominaaco nuuhi: Mehesicini fariseomi juurisutaguiiji: Imihusehi, noomoro abañifinoti. ² Aivo chahano afatanicinino, atyimeratino iicano. Jaabadiro chahano otoovono, gaajaratino iicano. ³ Jaamaño amiilai fucu civohi munuuruno cuuje seseehigo guubuvusuji. Jaabadiro toovono mecufaño guhugaco mafabaacumoro jaabañogayi mihiimaaruno, coovano noocafeteji iija nijequeti.

¿Miiico Fine Mihiguijirahi?

(Mt 10.28-31)

⁴ Tañahabomi, amiilhaico neehi: Mihiguijirahana oono miyaminaa ifiico agaicaa-
fimoco. Jaarunobuunati milli miinoco moonicujitirumo. ⁵ Jaanoti naha idiibocoro mihigui iguijeninobuunati tolliro ijeebico cijigaifaño agañijiruubo mityama iicaaboco. Diibocoro mihigui.

⁶ Miuro sahusedimo joomico mijeegayiciriro manaajenicihí. Diito iicarumoti Moocaani jabajeevetihí. ⁷ Miuro paryi amiilai nigai ijeene paryi oovocinicuuihí sajehesari. Jaanegui mihiguijirahana, miuro amiilai sihidi joomi guiraarumo janaanici magajicafeteji.

Miyaminaafeenevi Jesucristoco: Miyaabo, Onoomo.

(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Amiilhaico neehi: Miyaminaa imefeenevi uco: Miyaabo, onoomoco, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tolliro Moocaani toomominaa imefeenevi: Miyaabo, neeji. ⁹ Jaanoti uco utuunamaaimoco tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tuunamaaiji Moocaani toomominaa imefeenevi.

¹⁰ Tolliro cajaanoyahacho uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti imitino ihiimaaruno diitoco buusucafetejirahi. Jaanoti Moocaani Gajaditi imitino ihiimaamoco toono aivo buusurajitihí jijejhallivi, bu ufucu niqeejevi icano.

¹¹ Amiilhaico sinagogajafaño fagominaa aivojito icanojaago asatyusumi; ¿Milli fine iimusuji? ¿Milli fine neeji? noomoro gaihuiba mihicadino. ¹² Tollí mihicasumi Moocaani Gaija jibegueji milli mihimusujinoco, nooboro.

Sihidi Nihibamima Icaubo.

¹³ Jaanaa saafi miyaminaafeenetí Jesuco nuuhi: Jibogominaafi, tañahaboco dinoo guhirubihivi nehejeti uco feenedi ihaciqui, nooboro.

¹⁴ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu mijjoho uco amiilhaihallivi ficuuihí fagominaati nihibami dugaacuminaafiti? nooboro.

¹⁵ Siino nuubo: Amiilai ifiico magaihuini. Jaamoro sihidi sinehejeque mihimoyicidino; Miyaminaafi ifi sihidi sinehejema iicanoti saatihí, nooboro. ¹⁶ Diitoco jilli oovicuubo: Icaubo saafi sihidi sinehejema iicaubo. Jaabo ijinijeque abasuuno sihidi noovauhi.

¹⁷ Jaanoco aatyimeuboro esamaaiubo: ¿Milli fine mooniji? Chahano aivo tabasuta noovaco ificujiruno, ¹⁸ nooboro esamaaihucaubo. Jaadi nuubo: Gaajacuuihí omoonijinoco. Tamachutanoco ificuhicajaanoco agavaracuuboro siino coojano eetaveji. Jaaboro tojaa-
jefaño paryi tabasuta noovataco ficuji paryi tañejeje icanoco. ¹⁹ Jaaboro tajeebiico neeji: Tajeebi, sihidi sinehejema diicahi ajashutinó ficabano ticovovi. Jaanegui daguisi, machu, daadu. Jaanoro imo imo diica, nooboro. ²⁰ Jaarunaa diiboco Moocaani nuuhi: Hijo

agaajatino miyaminaafi, jaachiiḡo fucuro guijeveji. Jaanobuuna, ḡmiidiji fine toono paryi ificuuno? nuubo Moocaani. ²¹ Jilli icafiibo miyaminaafi sihidi sinehejeque ifiguiiharo ititibaniibo. Jaaruubo Moocaani imefeenevi idaasuubo.

Moocaani Iseemeque Teemefihi.

(Mt 6.25-34)

²² Jaadi Jesu iḡibogominaaco nuuhi: Amiihaico neehi, gaihuiba mihicadino: ḡJinejeque mamachuji, guijevetimo mihicaqui? ḡJinejeque mijicafeteji? noomoro gaachehuti mehesamaaidino. ²³ Mofi machuta, gaachehu icano janaanici jaaducafetehi. ²⁴ Memeeeci uuhimico abasumoro icitatirumo imachuta iijanoma chaharumo. Jaarumoco Moocaani machutaaco acifihi. Jaamo diito joomi janaanicivi amiihai majaaducafetehi. ²⁵ ḡNacu cajaaty fine gaihuiba iicaneri ifiico janaanici medio metro ticovovi caamuvutusujirahi? ²⁶ Jino tihitirunoco momoonijitirumo. ḡCollihi sinehejeque mehesamaaimoro gaihuiba mihicahicahi?

²⁷ Eneecau oono deecanoco mihiifinici, ducicamaaitiruno jaadihunoco eetavotiruno imino ujusinoco. Jaanoti aivojiiḡo Salomon aivo sihidi jeevano iminoonoma icauruubo toono deecanobadi jeevautihi. ²⁸ Jaabo Moocaani naavahu icarunoco imino gaachehuco mijihacubadi omooniiḡo safucu jahisi icano sifucu ciḡḡigaifaḡo mijigasufirunoco. Jaanegui amiihai miyaminaa ajashuno mimiyaavogomo, ḡcollihi mimiyaavogotihi? Jaabo naavahu janaanici amiihaico imino jicujiiḡo? ²⁹ Jaanegui ḡJinejeque mamachuji? ḡJinejeque mahaduji? noomoro gaihuiba mihicadino. ³⁰ Miḡo imiyaavogotimo idiinoro jiiḡineonehejequere guinefihi. Jaanoti amiihai Caani niquejefaḡo iicaabo.* Jaabo gaajacuhi amiihai paryi tonehejeri mucuujiivaachunoco. ³¹ Jaanegui iticoni Moocaani aivojico miguiino. Jaadi jari paryi tonehejeque bu magaayiciji.

Mubusumijema Niquejefaḡo Mihicano.

(Mt 6.19-21)

³² Mihiguijirahana amiihai agaijimo amiihai mahajashurahi. Jaarumoco Moocaani ihaivojico aacinoco imeguehi. ³³ Amiihai nehejeque manaajemere iidaasumoco mahaci; jilli meheetavo unuucujitino lleeḡucuco niquejefaḡo ifinijitinonehejeque mificu tahi nanivaminaa achahahigo amiihai nehejeque deera ifinisutihigo. ³⁴ Miḡo amiihai busumijeeḡe iicahigovi tolliro amiihai jeebii icajirahi.

Mihimibaivomoro Mihicacu.

³⁵ Mihimibaivomoro mihica amiihai ciḡḡigai mecunoco minifututumoro. ³⁶ Ihaivojiiḡo ataabatoobo agasebeque iguhugati ocoovasumiro ifaayiciqui iicojiminaafi otoomonicibadi. ³⁷ Imicani icajimo ihaivojiiḡo jeevivominaa diiboco toomomovi agasesumi. Miyantiro amiihaico neehi: Ihaivojiiḡo iimibaivooboro diitoco casiihacuji, jaaboro imachutaaco diitoma iifejiibo imachuqui. ³⁸ Jaamovi diibo fucufeenevi, cuujetavi icano toomomovi agasehachiiḡi imicani icajimo tolli iicano jeevivominaa. ³⁹ Jinocco magaaja iija abajaabo tusumi nanivaminaafi asaanoco igajaruva cigatiibo teemejiruubo. Jaaboro iijaco faayicisujitiruubo diibo nehejeque nanitiibo iicaqui. ⁴⁰ Jaaneguiha amiihai mihimibaivomoro motoomo mehescinitinaaca uujoho Miyaminaafibadi ifiivuubo siino saaji, nooboro.

Imino Jeevivominaafi, Iimitino Jeevivominaafi Icano.

(Mt 24.45-51)

⁴¹ Jaanegui diiboco Pedro dilluui: ḡAivojiiḡo, jino odoovicino miḡhaidiro nacu fameediro? nooboro.

⁴² Jaanegui Aivojiiḡo nuuhi: Cajaanihacho ihaivojiiḡo cojiminaafi imino iicaabo agaa-jaaboco iijaminaaco otomooboro machutaaco ihaciqui ificuubo. ⁴³ Imicani icajii-ibo ihaivojiiḡo agasesumi imino mooniiḡo aatyimevasumi. ⁴⁴ Miyantiro amiihaico neehi: Diiboco ihaivojiiḡo paryi inehejehallivi aivojiiḡoti ficuji. ⁴⁵ Jaanoti imitino ijeebiifaḡo esamaaboro: Fine tahaivojiiḡo goovajitino agasene, nooboro saatoho

* 12:30 Moocaani

ihaivojiĩbo jeecivominaaco idaasuno omooniĩboro, ticovono amachuuboro, aaduboro iguiriicavoobo. ⁴⁶ Jaanaa diibo gaajatinaaca cufucuhacho ihaivojiĩbo gaseji. Jaaboro diiboco sihidiro ahaamĩboro ficujiibo saatoho iimitimoco omoonibadi iicaqui. ⁴⁷ Jaanoti ihaivojiĩbo atajiĩbanoco gaajacuruubo iimibaivooboro omoonitĩbo sihidiro aamicafeteji guiraano. ⁴⁸ Jaanoti saafi gaajatĩbo imitinoco omoonihachiĩji miidino aamicafeteji. Miĩro Moocaaniti guiraano agaayicihinĩboco, bu guiraajino idilluno. Jaabadiro guiraano ificusuuboco, bu guiraajino idilluno.

Jesu Dugaacusuminaafi.

(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Uujoho saauhi jiĩnijehallivi ciĩjigaico inifutusuvaabo; ¡Imeguehi jisumiro ijigacuunocol! ⁵⁰ Nitisubadi idaasufãnodihiĩca nisucafeteji. ¡Guiraacani idaasuno icahi toono afatyotinochuta! ⁵¹ ¿Nacu fine amĩhai uco: Jiĩnijehallivi sajeebiĩ icaco sivaabo, noomoro mehesiciniĩhi? Jaarunaa amĩhaico: Chahano, neehi. Jilli uujoho miyaminaaco dugaacusuhi. ⁵² Jaamãño jisumitiro sahusedimo sajaaoto iicamo dugaaveji miimisĩci, saafi icamo miimisĩcihallivi; bu miimisĩci, dugaaveji miimisĩci, saafi icamohallivi. ⁵³ Caani illima moonicasiji, bu illi caanima moonicasiji icano. Tolliro seeji illehallivi, bu ille seejihallivi icano, tolliro iyaaja ibaabohallivi, bu ibaabohallivi iyaaja dugaaveji icano, nooboro.

Ifcabavanoco Magaajacino.

(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Tolliro bu Jesu miyaminaaco nuuhi: Jimãñovi Jerusalevi oestejaagoti nijaba asaasumi mahagueji meneefihi. Jaabadi icafiino. ⁵⁵ Jaanoti surjaagoti guibuhuba asaasumi ficabavajino monoonicihi. Jaabadi icafiino. ⁵⁶ ¡Bãñiiraminaa! Niquejeguiino iicanoco, jiĩnijehallivi iicanoco icano magaajarumo. ¿Collihiĩca magaajatĩhi amĩhai mihicanoco?

Diminaafima Sajeebiĩ Minifoto.

(Mt 5.25-26)

⁵⁷ ¿Collihiĩca amĩhairyo mihimibachutihi? ⁵⁸ Saafi ijoho idĩhegueebe dihallivi aivojitoco jiĩbogotooboma ufuusumi jiĩhaivi diiboma imino diimaa. Jaamisiro siino mihimitocasi ico dugaacusuminaafijaa satyediibo. Jaabo dugaacusuminaafi ico sisiminaafico acjirahi. Jaabo isisiminaafi ico civojafãño jiĩhacujirahi. ⁵⁹ Jaanegui ico neehi: Tahigoti dihiinejitirahi niinojegayico adaadutĩnochuta.

13

Amĩhai Imitico Mejeevesutihachiĩji Famooro Mifiniji.

¹ Tusumi saatoho Jesujaa asaamoro diiboco jiĩbuguumo Pilato Galilea gaifiimico agaisiraiciuboro Moocaanico ijeeceivequi asimico agaisiraiciumo tiĩjohoma diito tiĩjohoco acahĩseniunoco. ² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Jito Galilea gaifiimi famoova janaanici fine iimitimãño jilli icamo, noomoro fine mehesamaaahi? ³ Amĩhaico chahano neehi: Tolliro amĩhai, amĩhai imitico mejeevesutihachiĩji paryi mifiniji. ⁴ ¿Nacu fine amĩhai joono Siloe torrehaci diecihochodimohallivi Jerusalevi aacutuuneri iguijeveumoti: Fine tahi iicamo janaanici imitimo, noomoro mehesamaaahi? ⁵ Amĩhaico chahano neehi: Tolliro amĩhai, amĩhai imitico mejeevesutihachiĩji paryi mifiniji, nooboro.

Higuera Onooho Imohovi Ohoovicino.

⁶ Jaaboro Jesu jilli ohooviciuboro nuuhi: Saafi miyaminaafi ibasutaho Higuera-homa icauhi. Jaahoco meecituubo fine noovacuuho nooboro. Jaarunaa noovautiho. ⁷ Jaanegui ibasuta toomominaafico nuubo: Meeci mificabaci, saficaba icano sanohallivi meecivahicarahi. Jaaruubo inoovaco atyimetatihi. Jaanegui, diillucu; ¿Collihiĩ bu toonovi onoovatihu icajirahi? nooboro. ⁸ Jaarunaa toono toomominaafi diiboco iimusuuhi: Aivojiĩbo, jaafahi jificaba icaho; ijiinijeque seediibo tanusuji. ⁹ Jaadi fine jari noovajiho. Jaanoti onoovacutihachiĩji jei diillu, nooboro.

Jesu Jaguisisumi Iyoobai Iimitigoco Buheesuhi.

¹⁰ Safoono jaguisifucu Jesu sinagogajafaño jibeguehicaui. ¹¹ Jaanaa tahi icaugo saafigo gaigo dieciocho ficabano ticovovi iguihuvaugo, iimitino iji omooninuri iyoobai fañoviro tejeeveuhi. Jaaneri sanoticovoro jullevecutigo. ¹² Jaagoco Jesu aatyimeuboro ocoovuboro nuuhi: Gaigo, diguihuvati buheetecu, nooboro ¹³ ihuseneque diigohallivi ficuubo. Jaasumiro diigo sanoticovoro ujulleveugoro ticovauhi Moocaanico iimogo.

¹⁴ Jaarunaaca sinagogaja aivojiiho Jesu jaguisisumi diigoco ubuheesuunoma iicaubo sihidi isifiiratuuboro miyaminaaco nuuhi: Sahuse juugahuseti safucu icano icahi mududicamaaiqui. Jaasumi masaa amihaico ibuheesuqui jaguisisumi icatino, nooboro.

¹⁵ Jaanegui Aivojiiho Jesu diiboco iimusuhi: Bañifiiraminaa, jaguisisumi icarunaaca amihaai joomico misiniimoro masatyefihi nifaihuti mihisuutomo. ¹⁶ ¿Jaanegui jaamo Abraham iyaaicigaico Satanas guihuvari diecihodino ficabava ticovovi isisihinigoco, jaguisifucuvi iicanegui nacu misinaayujitirahi? nooboro.

¹⁷ Jilli Jesu unuuneri, paryi diiboco ijiheveumo nucufeveuhi. Jaarunaa saatoho miyaminaa imo imo icauhi, Jesu sihidi jeevanoco omooninoco aatyimeumoro.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Jaaboro Jesu nuuhi: ¿Jinejebadi fine jeevano Moocaani aivoji? ¿Jinejevi fine ooviciji? ¹⁹ Fine mostaza noovatabadi jeevano. Jaano tooico miyaminaafi abasuno ujusinoro guiraaho imohoti minifeteji. Jaahohaafenevi joomi agahafomo ihiicunoco eetavehi.

Juurisutaguijivi Ohoovicino.*

(Mt 13.33)

²⁰ Jaadi nuubo Jesu: ¿Jinejevi oovicijirahi fine Moocaani aivojico? ²¹ Fine juurisutaguijico gaigo itacufaño minocci, sano icano ohoovogoro ificuuno paryi iitacuco adicahi, nooboro.

Ijene Jiihai Aamiji.

(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Jaabo Jesu Jerusale cuumijaago ofoobo jiihaivi afatyocuumijevi jibogoboro feehi-cauhi. ²³ Jaanaa saafi diiboco dilluui: Aivojiiho, ¿naa miidimoro taajaji? nooboro.

Jaanegui nuubo: ²⁴ Miguiino jaamo ijene jiihai aamijiriro† mijicafeteji. Jaanegui amihaico neehi: Sihidi miyaminaa imegueji ijicafotonoco. Jaarumo jicafetejitih. ²⁵ Iija abajaabo agaaniivooboro iguhugaco afabaacunobuuna amihaai jahisi mihicamo, mocoovaji: Aivojiiho, mihaico faayici, noomoro. Jaarunaa diibo amihaico iimusuji: ¿Miihoho amihaai? Amihaico uujoho gaajatih, nooboro. ²⁶ Jaanegui amihaai miticovaji diiboco monoomo: Hima mihaai mamachuhicaui, mahaduhicaui icano tolliro iijoho muucuumi-jefaño diibeguehicaui, noomoro. ²⁷ Jaarunaa amihaico neejiiho: Amihaico nuucuuhi, amihaico uujoho gaajatih uuditi buhigovi miminifoto amihaai iimitinoco momoonifino miyaminaa. ²⁸ Jaamo tahigo mataacasimoro amihaai igaiñooco mohojisuji. Abraham, Isaac, Jacob, paryi Moocaani iimaaminaa icamo Moocaani aivojifaño icamoco maatyimemere amihaico diitoti buhigovi agaaniicuumo mihicajimo. ²⁹ Jaanaa tolliro fahigovati miyaminaa saaji Moocaani aivojifaño acasiivomoro imachuqui. ³⁰ Jaasumi miyaminaa jisumi guinovi iicarumoti tusumi saatoho sihidi ejeevamoti minifeteji. Jaanoti jisumi sihidi jeevano iicarumoti saatoho tusumi guinovi minifeteji, nooboro.‡

Jesu Jerusale Cuumihallivi Taahi.

(Mt 23.37-39)

³¹ Jaafucu fariseomi asaamoro Jesuco nuuhi: Jinooti sihi fuucu Herode imeguehi ico agaicaaunoco, noomoro.

* 13:19 Levaduraguijivi Ohoovicino. † 13:24 Griego iijiri: aajashuno guhuga, noono. ‡ 13:30 Griego iijiri noono: jisumi dojicuvu iicarumoti tusumi saatoho imegavi minifeteji. Jaanoti jisumi imegavi iicarumoti saatoho tusumi dojicuvu minifeteji.

³² Jaanegui Jesu iimusuuhi: Mofoo, jaamoro toonaamuhuco monoo: Jaachiiji, civohogo icano imitino ijimico buhi gavaracuji, iguihuvamoco buheesuji icano. Jaabo civohogo sesevedí imiveji. ³³ Jaaruubo ofoohigo feeji jaachiiji, bu civohogo, bu sesevedí icano. Milliti bu Moocaani iimaaminaafi Jerusaleti buhigovi guijevejirahi.

³⁴ Jerusale cuumi, Jerusale cuumi, amiñhai Moocaani iimaaminaaco magaisiraicifiihi, tolliro Moocaani amiñhaijaago jiihogominaaco agalluumoco guisibaneri mahaamifiihicahi. Jaanoti uujoho imeguehicahi fahiijivaro tuucuumi seemeque tajaagovi iigaiyiicinoco oono catava iseemeque ijjecuguiino ificuunicibadi. Jaarunoco amiñhai mihimeguehicatihi. ³⁵ Eneecau bu magaaja amiñhai iijano jihovonodi fiiveteji. Jino amiñhaico neehi: Uco siino mahatyimecuujitíhi jari johono uco: Imicani Aivojiiibo momofenedi asaabo, meneejifucu agasetinohachuta, nooboro.

14

Jesu Iciidiihallivi Nifaihu Agahafuuboco Buheesuhi.

¹ Safoono jaguisisumi Jesu fariseomi aivojiiibo iijafaño fuuhi imachuqui. Jaaboco saatofo fariseomi iifnicihicauhi. ² Jaanaa Jesu imega iciidiihallivi nifaihu agahafuuneri iguihuvaubo icauhi. ³ Jaanegui Jesu fariseomi, Moise tajiiba jiihogominaa icamoco dilluuihi: ¿Fine jaguisisumi mubuheesujirahi iguihuvaaboco, nacu mubuheesujitirahi? nooboro.

⁴ Jaarunaa diito iimusuutíhi. Jaanegui iguihuvaaboco iiciuboro iicuboro buheesuhi. ⁵ Jaaboro diboco agalluuboro ⁶ fariseomico nuuhi: ¿Cajaatyo fine amiñhaiti amiñhai jooi ifapaajefaño aacotooboco miñicijitirahi jaguisifucu iicaneguiiha? nooboro.

⁶ Jaarunoco milli iimusuutímo.

Taabava Jiiibaimojaago Ucuuhuvamo.

⁷ Jaanaa Jesu iifnicinaaca ucuuhuvamo asaamo imiyamañeviro casiicamaaihicauhi.

Jaanegui Jesu oovicifeenedi diitoco faguuhi: ⁸ Saafi ico taabava jiiibaimojaago ucuuhuvavumi imiyamañovi casiivedino, fine gasejiruubo sifi dijanaanici iicaabo. ⁹ Jaanegui amiisico ucuuhuvaabo asaaboro ico neejirahi: Jahigovi diica tomañovi jaani icasiivequi, nooboro. Jaanegui iijoho unucufeveebere diito allibavi feejirahi. ¹⁰ Tolli icatino, ico ucuuhuvavumi ofoobo allibavi casiivo. Jaachiiji fañojaoobo asaaboro ico neeji: Tañahabo, jahi imiyagahallivi casiivoto, nooboro. Jilliti jari imiyaamo amachumofeeneri diicaji, nooboro. ¹¹ Jaabadi uujoho mityahi onoo bo guinovi ficucafeteji. Jaanoti miyaabo icaruubo mityahi onootii bo miyaaboti ficucafeteji, nooboro.

¹² Jaadi bu fañojaooboco nuubo: Jiiibaimofaño machutaaco edeetavusumi digataavominaacoro, dinahabomico, diyotoco, difiitino iica inihibamivamoco icano cuuhuvadino, tolliro bu diito ico coovajirahi. Jaamaño diitoco ocoovano jaadaco diicicuujirahi. ¹³ Tolli icatino; jiiibaimoco edeetavusumi iidaasufiimoco, ifiino imitimehejeque, iigotimehejeque, aatyimetimehejeque icamocoro cuuhuva. ¹⁴ Jaadi jari imo imo diicaji ico diito jaadujitirahi. Jaaruno jaadaco gaayiciji ufucu jari iimifiimo siino ubuheetesumi, nooboro.

Iguiraano Jiiibaimovi Ohoovicino.

¹⁵ Jilli Jesu unuunoco saafi igicinumañoti Jesuco nuuhi: Imicani icajiibo Moocaani aivojifaño machutaaco amachuubo, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Safoono saafi eetavuuhi machuta jiiibaimoco. Jaaboro tajiibauhi sihidi miyaminaaco icuuhuvaqui. ¹⁷ Jaanaa amachucuujino iicacuunegui iicojiminaafico galluubo, ucuuhuvaumoco iijibeguetequi: Masaacu paryi fanooro icacuuihi mamachuqui, nooboro. ¹⁸ Jaarunaa famooro ticovauhi onoomo; saafi nuuhi: Jaachiijiro jiiinijeque naajejehi. Jaanoco meeceteji. Jaanegui ico neehi: Feejitíhi, nooboro. ¹⁹ Jaanoti bu saafi nuuhi: Jaachiijiro fahuseecidimo buyemico naajejehi. Jaamoco nisuteji. Jaanegui ico neehi: Feejitíhi, nooboro. ²⁰ Jaanoti bu saafi nuuhi: Jaachiijiro atyabaco icijehi. Jaanegui ico neehi: Feejitíhi, nooboro. ²¹ Jaanegui ijeecivominaafi uhuumiuboro ihaivojiiiboco jiiibogovauhi paryiicino. Jaaneri ihaivojiiibo isifiratuuboro, ijeecivominaafico nuubo:

Goovano difoo cuumi jiihaiñeri. Jaaboro siva iidaasufiimoco, ifiino iimitimehejeque, iigotimehejeque, aatyimetimehejeque icano, nooboro. ²² Jaanobuunati ijeecevominaafi nuuhi: Aivojiiibo, onoobadi moonicuuhi. Jaarunofaño icanehiica saatoho iicajirumañeje, nooboro. ²³ Jaanegui ihaivojiiibo diiboco nuuhi: Siino difoo. Jaaboro buhiigeeje jiihaiñoñaño iicamehejeque diicito taaja igahafequi. ²⁴ Miyanotiro amiñhaico neehi: Iticoni ucuuhavarumo tamachutaati ajashuno itiiñejitih, nooboro.

Cristo Dojicuti Ofoomo Jilli Icaji.

²⁵ Jaanaa Jesu dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi. Jaanegui dojicuviro diitojaa iimeveuboro nuuhi: ²⁶ Saafi tadyojicuti asaanoco iimogoobo caanico, seejico, mogaico, iseemeque, inahabomico, inagomico, bu ifi icarunoco icano iijiihevetiiibo tadyojicuti saajitih. ²⁷ Tolliro tamomohalliti ifiico iguijenisunoco iimogotiiibo tadyojicuti saajitih. ²⁸ ¿Nacu amiñhaiti saafi torrehacico eetavonoco iimogoobo iticoni tohaci ajaaducafotonoco gaajajiruubo? Diiboma imino ifetejidino iicaruva eetavejiruubo. ²⁹ Jaanoti ihimahacinocoro iticoniibo inihibami achahaneguiiha ijeevesuruva tohacijeque aatyimeme diiboco dejecujirahi: ³⁰ Diibo jino ticonihinirahi eetavonoco. Jaaruubo imivehinitih, noomoro. ³¹ Jaabadiro saafi aivojiiibo siijiinijeo aivojiiiboma omoonicasijisumi imiyaminaa diez mildimoma iicaabo. ¿Nacu fine veinte mildimoma diibojaa asaaboco guinonijirahi? ³² Jaarunaa diiboco sahigotiro iguiinonijirunoco agaajaaboro tehesiibaacaro diibojaa jiiibogoco galluujiiruubo iimitocasiqui. ³³ Jaabadi cajaanñhacho amiñhaiti paryi inoco ejeevesutiiibo tadyojicuti saajitih.

Imuhu Iimo Afatyusumi.

(Mt 5.13; Mr 9.50)

³⁴ Imuhu imihi. Jaarunaa iimo afatyusumi, ¿milli bu siino imitejiruno? ³⁵ Jilli mañañitacuuih jiiinijeguiiha imitino, bu abonoguiiha imitino icano. Amiñhai nohojima mihicamo muguubu, nooboro.

15

Oveja Imitanovi Ohoovicino.

(Mt 18.10-14)

¹ Jaanaaca paryi impuesto jaadusuminaa, paryi imitiminaa icamo saahicauhi diiboco iguubuniciqui. ² Jaanoma iicamo fariseomi, caatiniminaa icamo diibediti imitino neehicauhi: Jaani iimitimehejequere agaayiciiiboro diitoma machuubo, noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco jilli oovicuihi: ⁴ ¿Nacu miijoho fine amiñhaiti ciendino ovejamima iicaabo saafi diitoti imitaruva noventa y nuevedimoco sihigo iimimañovi ificuhiniiboro feejitirahi iguiinotoobo aatyimetinohachuta? ⁵ Jaaboco aatyimeebere imo imo ijijebaihallivi ficuunicih. ⁶ Jaabo ijajaago agaseebere inahabomico, ifiitinominaaco icano ocoovaaboro neehi: Uuma imo imo mihica tahoveja imitahiniiboco atyimecuuhi, nooboro. ⁷ Amiñhaico neehi: Tobadiro niqejefaño iicamo aivo imo imo icanicih saafi iimitiiibo iimitico ejeevesuuboro iicasumi. Jaanoti noventa y nuevedimo iimitima achahamo iicamaño jinejeque bu jeevesujirumo. Jaanegui diito janaanivivi imo imo iicano saafi iimitico ejeevesucusumi.

Nihibajevi Imitajevi Ohoovicino.

⁸ ¿Nacu cajaanmo gaigo fahuseecijeva inihibami iicanoti saje imitaruva cuugahuco iniigoro guijaagoro, iminogayi guinejitirahi aatyimetinohachuta? ⁹ Jaajeque aatyimecuudi inagomi, ifiitinominaa icamoco ocoovagoro neehi: Uuma imo imo mihica; atyimecuuhi taññihbaje imitahinijeque, noogoro. ¹⁰ Amiñhaico neehi: Tolliro Moocaani toomominaa sihidi imo imo icanicih, saafi iimitiiibo iimitico ejeevesusumi, nooboro.

Imihibamico Sicamañovi Agaññifiibovi Ohoovicino.

¹¹ Tolliro bu Jesu nuuhi: Saafi miimisiici iseemene misima icauhi. ¹² Jaanaa iguihoobo caanico nuuhi: Guihi, jisumiro uco daaci dinehejeti ufucu uudi iicajirunoco, nooboro.

Jaanegui caani diitisima inehejeque diitisima dugaacuui. ¹³ Jaanobuunati iguihoobo inehejeque anaajeuboro inihibamico allacaruui. Jaaboro toonoma tehesino sijjiinjeyi fuuhi. Jahigo paryi inihibamico iimitinovi gañiubo. ¹⁴ Jaanaaca diibo inihibamico agañiicunobuunati toojiinjeyi sihidi ajeba icauhi. Jaaneri diibo ticovauhi sihidi ajebari iicaabo. ¹⁵ Jaanoma iicaabo ducicamaajeque guinutuubo toojiinjeyominaafijaago. Jaabo diibo ifaafaimico tuumusuui. ¹⁶ Jaabo ifaafaimi machuta imitinoti imachuqui moonihicaurahi. Jaarunaa mihaiñooba diiboco toonoti acihicautihi. ¹⁷ Jaanoti esafutuubo: Guihirubi iijafaño sihidi idudicamaajeminaa machuta sihidi atyuuvonicinaaca, uujoho jimañovi ajebari nacatehi. ¹⁸ Dojicuviro uumiji guihirubi iijajaago. Jaaboro diiboco neeji: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihicahi. ¹⁹ Jaanegui uujoho iimitimaño diseemenebadi icacuutihi. Jili didudicamaajeebedadi uco deesticinico, nooboro ²⁰ dojicuviro uumicuubo caani iijajaago.

Jaaboco tehesinotiro caani aatyimeuboro idaasuvuui. Jaaboro diibojaago ijinafatyuboro diiboco ihiibcituuboro niñiciubo. ²¹ Jaanegui diibo caanico nuuhi: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihi. Uujoho iimitimaño uco diseemenebadi icacuutihi, nooboro. ²² Jaarunaa caani nuuhi ijeecivominaaco: Goovano iimichehuco mihicimoro diiboco mijihacu. Jaamoro usegaiviicuti ihusefa mifucu, tihaijaajeti diiboco mijihacu icano. ²³ Jaamoro niivigai icavaaboco mihicimoro magaiacau, mudumoro jibaimoco meheetavequi. ²⁴ Jaani taseemene uchuumucuubo siino ubuheetejirubadi iicaneguiiha, imitahiniiboco siino mahatyimeneguiiha, nooboro jibaimoco eetavuumo.

²⁵ Jaanaaca ihamiyaabo sihi ifaguifaño icauhi. Jaabo jaahe asaabo guubuui agaaseme amasivanoco. ²⁶ Jaanegui saafiiti icojiminaafico ocoovauboro dilluubo: ¿Milli icano oono? nooboro. ²⁷ Jaanegui iimusuubo: Dinahabo gasehi. Jaanegui diicaani iniivigai icavaaboco gaicaausuhi milli icatiibo imino agaseneguiiha, nooboro. ²⁸ Jaarunaa diibo ihamiyaabo sihidi isifiratuuboro jaahe fuuguutiibo. Jaanegui caani asaaboro diiboco noovauhi jaahe isaaqui. ²⁹ Jaaboro caanico nuubo: Hiro gaajahi sihidi ficabano iima ducicamaahicahi diijico gañiitiibo. Jaaruuboco safooba diniivimiti saafigayiba daacititahi, tagataavominaama jibaimoobaco eheetavejirunaaca. ³⁰ Jaanoti jaani daachi dinihibamico iimitino gaigoomima agañiiboro agaseebedi naha diniivigai icavaaboco gaicaaui, nooboro. ³¹ Jaanegui caani nuuhi: Beshi, ijoho fahijivaro uuma diicanicahi. Jaamaño paryi tañeheje diino. ³² Jaanoti imino jisumi jibaimoco meheetavomoro imo imo mihicano, dinahabo uchuumucuubo siino ubuheetejirubadi iicaneguiiha, imitahiniiboco mahatyimeneguiiha, nooboro.

16

Iija Toomominaafi Iimitiibovi Ohoovicino.

¹ Jaadi tolliro Jesu nuuhi iñibogominaaco: Icaubo saafi sihidi nihibamima iicaubo, guubuui iija toomominaafi diibo nehejeque sicamañovi agañihicaunoco. ² Jaanegui ihaivojiiho ocoovauboro diiboco nuuhi: ¿Milli iicanoco iiditi guubuhi? nooboro didudicamaajeti paryi uco diibogo. Jisu tadyudicamaajeminaafiti diicacuujitahi, nooboro. ³ Jaanegui iija toomominaafi esamaahicauhi: ¿Milli fine icaji jisumi tahaivojiiho tadyudicamaajeti uco agañiidi? Sefatihi jiiñejeque eseedijiruubo nucufeguehi sitaaco nihibamico idillunoco. ⁴ Jaaruubo gaajacuui jili saatohoco aamusunoti diito uco iijafaño tadyudicamaajema achahasumi agaayicijinoco, nooboro ⁵ coovaubo saafiiri paryi saatoho ihaivojiihoco edebeamoco. Jaaboro saafiico dilluubo: ¿Minoodino ijoho tahaivojiihoco debahi? nooboro. ⁶ Jaanegui diibo iimusuui: Debehi ciendino illuva tyigabaje diiribanoco, nooboro. Jaanegui iija toomominaafi nuuhi: Jino didebehaame, goovano casiiwoobo bohonoti deetavo cincuentadinoro oono aameti, nooboro. ⁷ Jaabadiro sifico dilluubo: ¿Jana minoodino ijoho tahaivojiihoco debahi? nooboro. Jaanegui diibo nuuhi: Trigoco ciendino ticovo tiyiva, nooboro. Jaanegui nuubo: Jino didebehaame, bohaameti deetavo ochentadino ticovo tiyivaro, nooboro. ⁸ Jaanoco ihaivojiiho agaajaciudi nuuhi:

Taaja toomominaafi gaajaabo aivono ifuuruubo, sitaama imino iicaqui omooninoco. Jiinjjeo miyaminaa gaajahi jiinjjeonehejeque, miyaavogominaa janaanici.

⁹ Jaanegui amihaico neehi: Jino iimitino jiinjjeonehejeri gataavominaati mihihi jiinjjeoneheje ifiniidi amihaico diito ufucu niquejefañño ifinijitino iijanofañño igayayiciqui.

¹⁰ Miidirunoma imino omooniiibo, tolliro iguiraanoma imino moonihi. Jaanoti ajashurunoma imitino omooniiibo, iguiraanoma tolliro imitino moonihi. ¹¹ Jaamañño jino iimitino jiinjjeonehejeri imitino momoonimoco, ¿miijoho bu amihaico imiyaanehejeque acjirahi? ¹² Jaanoti sitaano icarunoco imitino momoonihicamoco, ¿miijoho bu amihaico acjirahi amihiñotiro iicaqui?

¹³ Chahaabo jeecivominaafi miimisiici aivojitisico ejeecivoobo, saafiico iijihagueebere, saafiicoro gajjiruubo. Saafiima imino iicaaboro saafiiditi imitino esamaajiruubo. Jaabadiro Moocaani, bu nihibami canoco sano mejeecivejitirahi, nooboro.

¹⁴ Jaanoco fariseomi nihibamima imoyiciminaa icamañño jilli unuunoco paryi uguubu-umoro Jesuco dejecuumo.

¹⁵ Jaanegui Jesu diito nuuhi: Amihai miyaminaa imefeenevi iminobadi mihihahi. Jaarunaa Moocaani amihai jeebiico gaajahi; miyaminaa sihidi jeevahibadi eesicininoco Moocaani jiiheguhi.

Moise Tajiiba, Moocaani Aivoji Icano.

¹⁶ Siicijeti Moise tajiiba, Moocaani iimaaminaa icano icahicauhi, Jua ifiivutinohachuta. Toonotiro iimi Moocaani aivoji iiji jii bogocafetehi. Jaamofenedi famooro sefacinihi ijicafetequi.

¹⁷ Tihino niqueje, bu jiinjje icano ifinino. Jaano janaanici jeevano tajiibati sasitugayi afatyejiruno.

Jesu Jiibeguehi Gaigooce Ejeevesunoditi.

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12; Tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

¹⁸ Saafi miyaminaafi mogaico ejeevesuuboro sifigoco hiciibo iimitinoco eetavehi. Jaabadiro ejeevesucinigoco hiciibo iimitinoco eetavehi.

Sihidi Nihibamima Icaabo, Lazaro Icano.

¹⁹ Safoono icaubo saafi sihidi inihibamima iicaubo. Jaabo iminoono gaachehunofañño jicamaahicauhi ovosinoono. Jaaboro fafucuvaaciviro jii baimoco sihidi ovosinoono. Jaanaa tolliro icaubo saafi ²⁰ hidaasuubo sihidi icinisinoma icaabo baavi gicinihicaubo inihibamima iicaabo guhugavi. ²¹ Jaabomaje tuvavegehicaurahi inihibamima iicaabo machuta usuuvineri. Jaaboco jicumi asaamoro itujaavonoco nejeecuhicauhi. ²² Jaanofeene iguijeveubomajeque ciuumo. Jaaboco Moocaani toomominaa satyuuhi icojivi. Jaanaa tolliro bu inihibamima iicaubo guijeveuhi. Jaaboco ciuumo. ²³ Jaabo inihibamima iicaubo idasuno icahicauhi iguijeveme iicafihigo. Jaabo tahigoti caamoco emeeciubo atyimeuhi Abrahamco Lazaro iicojiri icaaboma. ²⁴ Jaanegui coovadiivuubo: Guihi Abraham, uco didaasugo. Jaaboro Lazaroco tajiiba ofooboro ihusegai nijequeque nifaihufañño amatyusuuboro tañejeba nijequeque isicusuvaqui. Jino cijigaifañño sihidi idasuno icahi, nooboro. ²⁵ Jaarunaa diiboco Abraham nuuhi: Taseemene, desafoto jiinjehalliri idiicahinisiimi imino diicahinihi. Jaanoti Lazaro idasuno icauhi. Jaaruubo jisumi juuga jacusucinihi. Jaanoti ijoho idasuno diicahi. ²⁶ Jaanomaryo bu amihai mihihahi sicaisitu oonaagonovi mihihahi. Jaamañño juugati tahi efeejirumo. ¿Milli bu feejirahi tahigotio? ¿Milli bu juugavi fatyejirahi? nooboro. ²⁷ Jaanegui inihibamima iicaubo nuuhi: Jaaneguiha taca Guihi Abraham, ico neehi: Jaabo Lazaroco galluui guhirubi ijajaago, ²⁸ ofooboro sahusedimo tañahabomico jii beguetequi. Jaanoti juuga jino hidaasumañovi tolliro saadimo, nooboro. ²⁹ Jaaruuboco Abraham nuuhi: Diitoma icano Moise acaatinuhaamene, Moocaani iimaaminaa acaatinuhaamene. Jaanoco iguubuqui, nooboro. ³⁰ Jaanegui inihibamima iicaubo nuuhi: Jihi, guihi Abraham, jaarunaa saatoho iguijevecuumoti diitoco jii bogoturava iimitico jeevesujirumo, nooboro. ³¹ Jaarunaa Abraham diiboco

nuuhi: Moise, Moocaani iimaaminaa icamoco uguubutihachijji, tolliro bu saatoho igui-jevecuumoti ifuuruva guubujitirumo, nooboro.

17

Iimitinofaño Agañisujiruno Ñihicu.

(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Jaadi Jesu nuuhi ijibogominaaco: Icamo iimitino, miyaminaaco imitinofaño agañisuno. Jaarunaa idaasucani icajiibo sitaaco imitinofaño agañisuubo. ² Imijiruno diiboco guisibatyigabari icodaaheti muduujenimoro muuaifaño magañino. Jaano janaanici idaasuno icajiruubo seemeneque imitinofaño agañisuubo.

³ Mehesicini amiñhai nahabo amiñhaico imitino omoonihachijji diiboco mihñba. Jaabo iimitico ejevesuhachijji diiboma mihimibachucasi. ⁴ Safucuro sahuse juugahuseti mifooci icano imitino omooniboro, bu tonoodifovaro dijaa asaaboro siino tolli icacuujitihinoohachijji, imino diiboma mihimibachucasi, nooboro.

Miyaavogo Mitya.

⁵ Jaanegui iminisuminaa Aivojibo Jesuco nuuhi: Miñhaico daamusu janaanici mimiyaaveguequi, noomoro.

⁶ Jaanegui Aivojibo Jesu diitoco nuuhi: Amiñhai miyaavogo mostaza noovata toogaidino iicahachijji jiho sicomor onoohoco meneejirahi: Jinooti gajjuuvoho muuaifeenevi dulleevete munuuruva, amiñhaico tooho: Ji, neejirahi.

Jeecivominaafi Omoonifino.

⁷ Amiñhaiti cajaanihacho jeecivominaafima iicaruva ududicamaahicaabo faguifañoti agaseeque: ¿Nacu saacu, casiivoobo, machucu, meneejirahi? ⁸ Cha, tolli icatino. Fine meneejirahi: Tamachutaaco deetavoobo uco dihaivojiboco deecivo machuqui, aduqui icano. Jaadi jari ijoho machuji, daaduji icano, meneejirahi. ⁹ ¿Nacu dijeecivominaafico atajñibanoco eetavonohallivi graciaco daacijirahi? Tolli icatino. ¹⁰ Tolliro amiñhai Moocaani atajñibanoco mihimivucuudi mono: Jilli miñhai mihñfono jeecivominaa jilli atajñibanocoro meheetavomaño, nooboro.

Jesu Buheesuhi Fahuseecidimoco Foojohoma Icamoco.

¹¹ Jesu Jerusalejaago ufuubo fatyuuhi Samaria jiinije, Galilea jiinije icanofeenedi. ¹² Jaabo toojiinijeocuumi saacuumivi ifutuubojaago saaumo fahuseeci gaifiimi foojohoma iicaumo. Jaarumo diiboti thesino ujulleecamaaivaumoro sefano nuumo: ¹³ Jesu jibogominaafi, miñhaico didaasugo, noomoro.

¹⁴ Jaamoco Jesu aatyimeuboro nuubo: Mofoomoro sacerdotemico mihñfusuto, nooboro. Jaanegui ufuumoti jñhaiivi ifoojoho buuhi. ¹⁵ Jaanegui saafi ubuheecuumoma iicaubo dojicuviro uumiubo Moocaanico imooboro sefano. ¹⁶ Jaaboro Jesuguiino ememuiivuboro jiinijehallivi javuvuubo graciaco ihaciqui. Jaabou Samaria jiinijeoobo.

¹⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu famooro fahuseecidimo mubuheetih? ¿Cuuca nacu saatoho nuevedimo? ¹⁸ ¿Jaani idiiboro siicumioobo uumihi Moocaanico iimequi? nooboro. ¹⁹ Ifoojohoma iicauboco nuubo: Gañivoobo, fuucu; imiyaavogomaño buheete-cuui, nooboro.

Milli Fine Moocaani Aivoji Gaseji.

(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰ Jaanaa fariseomi Jesuco dilluui: ¿Cusumi Moocaani aivoji gaseji? noomoro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Moocaani aivoji agasene siinoco mahatyimenicnobadi jeevatino. ²¹ Juu icacuuno, jahi icacuuno noorajitino, Moocaani aivoji amiñhaifeeneri icacu- uhi, nooboro. ²² Ijibogominaaco nuubo: Ufucu amiñhai mihimegueji mahatyimeneque Miyaminaafibadi Ifiivuuvo fucuti. Jaarumo mahatyimejitih. ²³ Jaasumi amiñhaico saatoho neej: Juu icacuuno, jahi icacuuno, noomoro. Diito dojicuti mefeedino. ²⁴ Uujoho

Miyamīnaafibadi Ifiivuubo asaajino jilli jeevaji: Oono sisi niqejeguiinodi saanaago-jeti siinaagojevi anamebanicibadi. ²⁵ Jaaruubo iticoni sihidi idaasuno icaji, jisum-iomiyamīnaa uco jiiheveji icano. ²⁶ Miiro johono Noe iicausumi iicaubadi icajino uujoho Miyamīnaafibadi Ifiivuubo asaajino imega. ²⁷ Miiro miyamīnaa machuhicaumo, aduhicaumo, taabavahicaumo, isemeque tajenihicaumo icano. Jaanaaca Noemi imeenegafaño jicafutuui. Jaanaaca sihidi niija aaguuneri paryi saatoho guijeveuhi. ²⁸ Jaabadiro bu Lot onoobo iicausumi icauno machuhicaumo, aduhicaumo, naajecasihicaumo, basuhicaumo, iijanoco eetavehicaumo icano. ²⁹ Jaanaaca Lot Sodoma cuumiti ufuunobuunati niqejefañoti aifuuno cūjigaima guisibano ijigauno. Jaaneri paryi tuucuumi miyamīnaa guiyeveuhi. ³⁰ Tollireji uujoho Miyamīnaafibadi Ifiivuubo ajafeveedi.

³¹ Tusumi saatoho iijahalliri mihihachaiiji miniitomororo iijafañoti amiihai nehejeque mihihacitedino. Jaanoti saatoho buhigo mihihachaiiji amiihai iijajaago muhuumidino. ³² Lot taabati mehesafoto. ³³ Miiro ifiico idaasuno omooninoti ataajasugoobo ifiico mitasuji. Jaanoti ifiico Moocanijaagodi imitasuubo ifiico taajasuji.

³⁴ Amiihaico neehi: Tufucu miitooci saabafaño cigaji. Jaamisiti saafi imiyaavogotiiho satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogooobo coovovacafeteji. ³⁵ Bu miimifeeci gaigoomife sano garyihañiji. Jaamifeti saafigo imiyaaveguehicatigo icicafeteji diigoco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaaveguehicatigo jeevesucafeteji. ³⁶ Bu miimisiici buhigo icaji. Jaamisiti saafi icicafeteji. Jaanoti saafi jeevesucafeteji, nooboro.*

³⁷ Jaanoco uguubuumoro diiboco dilluumo: ¿Aivojiiho, conoovi fine tolli icajino? noomoro.

Jaanogui diibo nuuhi: Tuucita iicahigo añimi igaivefihí, nooboro. Jaabadi niino jaadusufucusumi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

18

Imitino Fagominaafivi Ohoovicino.

¹ Jesu oovicuui Moocanima ihiimaamo quehecuno iicaqui. ² Diitoco nuubo: Saacuumivi icaubo saafi fagominaafi Moocanico iñihicuguutiibo. Tolliro mihihaiñoobaco gajihicautiiho. ³ Jaacuumivi tolliro fibaijigo icauhi. Jaago saicino diibojaa feehicauhi iminaafima imitino iicahicaunoco diigoma iimibachuqui. ⁴ Saicino diibo diigo unuunoco: Jii, neehicautiiho. Jaanofeene esafutuuboro nuubo: Moocanico ñihicugotihí, mihihaiñoobaco gajitihí icano. ⁵ Jaarunaa jaamo fibaijigo asaagoro gañuhusuno uco moonihicahi. Jaanegui diigohalliti icaji siino saicino saacuuñigo iicaqui tajeebiico uco niiji moonidigo, nooboro.

⁶ Jaanoco Aivojiiho Jesu nuuhi: Jilli nuubo iimitino fagominaafi. ⁷ ¿Nacu jaabadi Moocani iicimo diibovi iidaasuvomo fucuhachuta, cuujehachuta icano idilluruva diitohalliti Moocani icajitiruubo? ¿Nacu fine diitoco tuumusujiruubo? ⁸ Amiihaico neehi: Tuumusutiibo diitoco goovano amusujiruubo ¿Nacu fine uujoho Miyamīnaafibadi Ifiivuubo siino jiniñjevi asaadi fine miyaavogoco atyimeji? nooboro.

Fariseomioobo, Impuesto Jaadusuminaafi Icanovi Ohoovicino.

⁹ Saatoho: Miihai aivo miyaamo, noomoro sitaaco itiihuhicaunoma iicaubo jilli ohoovicuuboro nuubo: ¹⁰ Safoono miimisiici gaifiimisi templojafaño fuuhi Moocanima iimaacui. Saafiu fariseomioobo. Jaanotiu saafi impuesto jaadusuminaafi. ¹¹ Jaanaaca ifariseomioobo julleeciniiboro Moocanima ihiimaambo jilli neehicauhi: Moocani ico imehi saatoho iicabadi uujoho nanivaminaafi icatihí, sitaaco imitino moonitatihí, gaigoomima icatatihí, jaani impuesto jaadusuminaafibadi icatihí, ¹² sajaguisivi mifooci machutiiho icafihí, uujoho paryi aagaanoti fahuseciti sano ico acifihí, nuuruubo, nooboro.

* 17:36 Sahaamefaño toversiculoco ficuutiimo.

¹³ Jaanoti jilli impuesto jaadusuminaafi tehesino icahicauhi caamo niquejejaagoco meecitiibo, jilli icidii ticovoco aamihicaubo nooboro: Moocaani uujoho imitiminaafi uco didaasugo, nooboro.

¹⁴ Jaanoti amiihaico neehi: Jaani impuesto jaadusuminaafi iijajaa fuuhi ijeebii imicuubo. Jaanoti fariseomiooboco Moocaani gaayiciutihi. Jilli iicamaño: Uujoho sihidi jeevahi, onoono guinovi ficucafeteji. Jaanoti: Sihidi jeevahi, onootiiboco sihidi jeevasujiibo, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵ Tolliro bu seemegayimico Jesujaa sivahicaumo diitoco idudiciqui. Jaanoco ijjibogominaa aatyimeumoro isivaumoco ibahicaumo. ¹⁶ Jaanogui Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Jaafa tajaa seeme saahi: Mefeedino, meneejirahana. Diitobadi iicamedi Moocaani aivoji icahi. ¹⁷ Miyanotiro amiihaico neehi: Moocaani aivojico seemene iicabadi agaayicitiibo, tahi ufucu feejitihii, nooboro.

Sihidi Inihibamima Iicaabo Jesuma Iimaahi.

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸ Jaanaa saafi aivojiiho Jesuco dilluuhi: Idiimiibo jiiibogominaafi, ¿milli fine moonjii ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁹ Jaanogui Jesu diiboco nuuhi: ¿Milliti: Jaabo uco iimiibo, neehi? Idiiboro saafiuro iimiibo Moocaani. ²⁰ ¿Nacu gaajahi Moocaani tajiibaco? Sifigoti taabavadino, guijenidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoooco diibeguedino, diicaani, diiseeji icamisico gajji, nooboro.

²¹ Jaanogui diibo nuuhi: Seemenetiro uujoho paryi tolli moonifihi, nooboro.

²² Jaanoco uguubuuboro diiboco Jesu nuuhi: Icanehiica sano diihimega; Foobo dinehejeque paryi naajete. Jaaboro inihibamico idasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi dinehejema diicaji. Jaaboro tadyojicuti disaa, nooboro.

²³ Jilli diiboco unuuneri sihidi idasuvuubo sihidi inihibamima iicaumaño. ²⁴ Diibo iidaasuvuunoco Jesu aatyimeuboro nuuhi: Aivo jeedi tihiiino sihidi inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono. ²⁵ Tihijitiruno camello januutu ojiri afatyono. Jaanoti sihidi jeevano sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofoono.

²⁶ Jaanoco uguubuumo nuuhi: ¿Jaanogui cajaanoo fine taajajirahi? noomoro.

²⁷ Jaanogui Jesu diitoco nuuhi: Miyaminaadi tihiiino Moocaanidi tihiiitihi, nooboro.

²⁸ Jaanogui Pedro diiboco nuuhi: Aivojiiho miikai paryi monehejeque mejeevesumoro iima mihihuehi, nooboro.

²⁹ Jaanogui Jesu nuuhi: Miyanoti amiihaico neehi: Cajaanoohacho iijaco, caanimico, inahabomico, mogaico, iseemeque icano ³⁰ Moocaani aivojiguiinodi ejeevesumo jijehallivi janaanici gaayiciji. Tolliro ufucu niquejefaño ifinijitino fiivoma icajimo, nooboro.

Siino Jesu Igujevejinoco Jiiibeguehi.

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹ Jaadi Jesu fahuseeci siino miimisiici icano icamoco ijjibogominaaco ijeevadi ocoovauboro nuuhi: Jisumi Jerusalejaago mefeeci paryi Moocaani iimaaminaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti acaatinuunobadi iicaqui. ³² Jaaboco uco sihigo miyaminaaco acijimo. Jaamoro uco dejecujimo imitino onoomoro jiiiebamaajimo, ³³ ahaamimoro, guijenijimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanobuunati gujivefeenetii siino buheeteji, nooboro.

³⁴ Jaarunoco diito ajashuno gaajautihii jinejete unuunoco diitadi toovono iicaumaño.

Jesu Jerico Cuumiri Icaabo Aatyimetiiiboco Buheesuhi.

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Jaanaa Jesu Jerico cuumiti fiiticuunaa saafi aatyimetiiibo jiihaijiniri giciniuhi nihibamico idilluubo. ³⁶ Jaanaa sihidi miyaminaa ofoomoco uguubuuboro dilluubo: ¿Milli

iicano? nooboro. ³⁷ Jaanegui nuumo: Jesu Nazareoobo feehee, noomoro. ³⁸ Jaanegui sefano coovadiivuubo: ¡David Iyaachi, Jesu, uco didaasugo! nooboro.

³⁹ Jaarunaa imegavi ufuumo diiboco iibauhi illiiveequi, noomoro. Jaarunaa janaaniviciviro coovadiivuubo: ¡David Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu ujulleeveuboro tajiibauhi diiboco ihicitequi. Jaanegui iicijeuboco Jesu nuuhi: ⁴¹ ¿Milli ico omooninoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyimeutiibo nuuhi: Aivojiiibo, aatyimeneque imeguehi, nooboro.

⁴² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¡jii, daatyime! Imiyaavogomaño buheesucafetehee, nooboro.

⁴³ Jaasumiro diibo atyimeuhi. Jaaboro Jesu dojicuti fuubo Moocanico imooboro. Jaanoco aatyimeumo paryi miyaminaa Moocanico imehicauhi.

19

Zaqueo.

¹ Jaadi Jesu Jerico cuumifeenedi fuuhi. ² Jaacuumifaño icaubo Zaqueo onoobo impuesto jaadusuminaa aivojiiibo. ³ Jaabo Zaqueo Jesuco imuguuhi aatyimeneque. Jaaruubo atyimehicautihi baareebegayi iicamaño, sihidi miyaminaa iicauneri icano. ⁴ Jaanoma iicaubo imegavi ijinafatyuuboro imoho sicomor onooori caamo fuubo Jesu afatyujino fiitino iicauneri toohoti diiboco ihatyimequi. ⁵ Jaanaa Jesu toonodi afatyuubo caamoco emeeciuboro diiboco nuuhi: Zaqueo, goovano tahigoti niito jaachiiji diijafaño ifeteji, nooboro.

⁶ Jaanegui Zaqueo goovano iniituuboro imo imo Jesuco gaayiciubo. ⁷ Jaanoco paryi aatyimeumoro imitino neehicaumo: Imitiminaafi iijafaño Jesu ifetehee, noomoro.

⁸ Jaanegui Zaqueo ujulleeveuboro Jesuco nuuhi: Meece Aivojiiibo, tañehejete feenedi iidaasufiimoco aciji. Jaanoti saatehedite abañiiboro ananihichachiiji, igueenemehejedino ticovovi janaanici aciji, nooboro.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Iijaaavi jaachiiji taajasu gasehi jaani tolliro Abraham iyaachi iicamaño. ¹⁰ Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saahi imitahinimoco iguiinooboro taajasuqui, nooboro.

Fahuseecidino Nihibajenevi Ohoovicino.

¹¹ Jaamo miyaminaa Jesu jilli onoonoco guubunichicaumo. Jaanegui jilli ooviciubo Jerusaleti ifiiticuuneguiiha. Jaanaa diito esamaaihicauhi: Fine jisumiro Moocaani aivoji gaseji, noomoro. ¹² Jaanegui diitoco nuubo: Safoono icaubo saafi gaifi iyotobadi obocifiibo. Jaabo fuuhi tehesino siijiinijevi tahi diiboco aivojiiiboti ificuudi dojicuviro ihuumiqui, aivojiiiboti iicaqui. ¹³ Jaabo ifuucuqui fahuseecidimoco ijeecivominaaco coovaubo. Jaaboro diitoco aciubo nihibajenevi sihidi ijaada iicanoco. Jaamoco nuubo: Naajeteque meheetavo jino nihibamiri ofoobo agasenehachuta, nooboro. ¹⁴ Jaaruuboco iijiinije miyaminaa jiiheguehicauhi. Jaamoro diibo dojicuti saatohoma jiiibogoco galluumo: Mihimogotihidi diibo mohaivojiiiboti iicanoco, noomoro. ¹⁵ Jaarunaaca diiboco aivojiiiboti ficuumo. Jaadi diibo siino iijiinijevi uumiubo. Jaadi cuuhuvaubo ijeecivominaaco nihibamico aaciumoco minoodino aaganacuunoco igaaajaqui. ¹⁶ Jaanegui iticoniobo asaaboro diiboco nuuhi: Aivojiiibo, dinihibami fahuseecidino janaanici gaanacuuhi, nooboro.

¹⁷ Jaanegui ihaivojiiibo diiboco nuuhi: Aivo imino, iijoho aivo iimino jeecivominaafi ajashurunohallivi imino omoonimaño ico fahuseeci cuumivahallivi aivojiiiboti ficuji, nooboro. ¹⁸ Jaanaa saafi asaaboro nuuhi: Aivojiiibo, dinihibami sahusedino janaanici gaanahi, nooboro. ¹⁹ Jaaboco tolliro iimusubo: Iijoho sahuse cuumivahallivi aivojiiiboti diicaji, nooboro. ²⁰ Jaanaa sifi asaaboro nuuhi: Aivojiiibo, jino dinihibami filluchehufaño ificuhinino; ²¹ tci nihicuguehi sihidi edeevaneguiiha. Jaabo iijoho ificutimañoti diicichi abasutirumañoti inoovataco diicichi, nooboro. ²² Jaanegui ihaivojiiibo diiboco nuuhi: Imitino jeecivominaafi dihiimaatiro ico mooniji, iiro gaajacuuhi uujoho sihidi ejeevaaboro ificuitimañoti iicinoco abasutimañoti onoovasunoco. ²³ Jaanegui, ¿collihi jana tañihibamico bancojafaño ficuhinitihidi uujoho uhuumiibo tañihibami aagananoco

fanooro agaayicijirunaaca? nooboro. ²⁴ Iicojiri iicaumoco nuubo: Diibediti inihibamico mudumitiici. Jaamoro fahuseecidinoma iicaaboco mahaci, nooboro. ²⁵ Jaarunaa diito diiboco nuuhi: Aivojiiho, diiboma fahuseecidino icacuuno, noomoro. ²⁶ Jaarunaaca ihaivojiiho diitoco nuuhi: Amiihaico neehi: Iicanoma iicaaboco siino janaanici aciji. Jaanoti iinoma achahaaboti paryi icarunogayico dumitiiciji. ²⁷ Jaanoti uujoho aivojiihoboti iicanoco imeguehinitimo taminaaco juuga misivamoro tahimefeenevi magaisiraici, nooboro.

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Jilli unuunobuunati Jesu fuuhi Jerusale cuumijaago. ²⁹ Jaabo Betfaje, Betania icano cuuminoti fiiticuunaaca tolliro Olivohono icagaji fitino icacuudi miimisiici ijiihogominaatisiti agalluuboro nuuhi: ³⁰ Mofoo joono ifiiticuumijaago. Jaamisi tuucuumivi mihifotomisi mahatyimeji burrogayi duujeciniihoboco mihaanooba diiberi iigotiihoboco. Jaaboco misinaayumisiro misiva. ³¹ Amisico cayaatyohacho: ¿Collihi moonihi? onohachiiji, monoo: Mohaivojiiho eneeneguiiha, noomisiro.

³² Jaanegui diitisi ufuumisi atyimeuhi paryi Jesu unuubadi. ³³ Jaamisi iburrogayico siniumisico abajato nuuhi: ¿Collihi moburroco misinihi? noomoro.

³⁴ Jaanegui diitisi nuuhi: Mohaivojiiho eneeneguiiha, noomisiro.

³⁵ Jaadi diiboco Jesujaago asatyuudi igaachehunoco iburrohallivi ificumoro Jesuco diibohallivi casiihacuumo. ³⁶ Jesu diiberi ofoobo imega igaachehunoco jeebumoro feehicaumo jiihaifaño. ³⁷ Jaabo Olivohono icagajiri guino niituunaaca, paryicino miyaavogominaa diibo dojicuti ufuumo ticovauhi sefano onoomo Moocaanico iimomo sihidi ejeevanoco aatyimeunoma iicamo ³⁸ neehicaumo: ¡Imicani Aivojiiho, Mohaivojiiho memeri asaabo! ¡Niquejefaño sajeebii! ¡Moocaanico mihimo! noomoro.

³⁹ Jaanegui saatoho fariseomi diitofaño iicaumo nuuhi: Jiihogominaafi, didojicuti asaamoco diiba, noomoro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihaico neehi diito illiivuruva guisibano coovadiina-maaijirahi, nooboro.

⁴¹ Jaabo Jerusale ifiiticuunoco aatyimeuboro tuucuumihallivi taaubo: ⁴² Hijocho jaachiiji difucuvi ico sajeebiiho aacijirunoco gaajaruva sajeebii diicajirahi. Jaaruno iidi otoovomaño daatyimetihii. ⁴³ Safucu iidi idaasufucu gaseji diminaa dihallidi emecuevejifucu dihallidi emecuvomoro fahigovati ico mooniji, ⁴⁴ ico jiiinjehallivi agaanimoro dimiyaminaaco gaisiraicijimo. Jaamoro sababa dihallivi guisibaco jeevesujitimo, Moocaani ico abaavafucuco agaajacitimaño, nooboro.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Jaaboro Jesu templojafaño ufuuboro ticovauho toojafaño anaajemeque isivi agaaniiho.

⁴⁶ Jaaboro diitoco nuubo: Caatinahaamefaño jilli noono: Taaja Moocaanima iimaajareji, noono. Jaarujaco amiihai nanivaminaa iijatiro miminiyuhi, nooboro.

⁴⁷ Jaabo Jesu fafucuvaaciviro miyaminaaco templojafaño jiihogooboro icahicauhi. Jaarunaa sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, tuucuumi aivojito icamo diiboco iguijeniqui ituma ifehicauhi. ⁴⁸ Jaarumo toonohalliti omoonijirunoco atyimehicautimo paryi miyaminaa diibo onoonoco uguubunicimo iicaumaño.

20

Jesu Mitya Iiji.

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Safoono Jesu templojafaño icaubo miyaminaaco taajasubogoco jiihogoobo. Jaanaa ga-seumo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, quillahuto icamo. ² Jaamoro diiboco dilluumo: Miihaico diibogo, ¿miihoho iijiti jilli moonihi; miihoho ico eneeneguiiha? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho tolliro amihaico dilluji, uco mihiimusu: ⁴ ¿Nacu, miijoho Juaco tajiibauhi miyaminaaco iniqui? ¿Moocaani, nacu miyaminaa? nooboro.

⁵ Jaarunaa diito sanomi ro noocasihicaui: ¿Milli fine meneeci? Moocaani tajiibari munuuruva du: ¿Collihi jaanoco mimiyaavogoti? mihaico neejiruubo. ⁶ Jaanoti miyaminaa tajiibari munuuruva, mihaico paryi miyaminaa guisibaneri gaicaaujirahi, miyanoti Jua Moocaanifaodi ihiimaahicaunoco imiyaavogomoro.

⁷ Jaamoro nuumo: Magaajatihi. ¿Miijohohacho fine Juaco miyaminaaco inijinoco tajiibauhi? noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jii, tolliro amihaico uujoho neejitih miijoho tajiibari omooninoco, nooboro.

Imitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

⁹ Jaadi Jesu miyaminaama ihiimaaboro jilli oovicuahi: Saafi miyaminaafi baacuco sihidi basuui. Jaaboro dudicamaajeminaaco toonoco utuumusuuboro. Sii tehesino fuubo tahi guenene iicaqui. ¹⁰ Jaano ibaacu onoovacuudi iicojiminaafico galluubo diitojaago imañoonoti diibojaago diito igalluui. Jaaruuboco diito ahaamihaicumoroto botiboco dojicuviro diibojaa galluumo. ¹¹ Jaanegui toono abajaabo sifitico galluui. Jaaboco tolliro idicuno, unuumoro aamiimo. Jaamoro botiboco dojicuviro galluumo. ¹² Jaanegui siino bu sifiti galluubo. Jaaruuboco itihivasuumoro buhigovi gañiimo.

¹³ Jaanegui jari ihabajaabo nuuhi: ¿Milli fine mooniji? Agaajibo taseemeneque galluui. Jaaboco aatyimemere fine bocigujemo, nooboro. ¹⁴ Jaaboco aatyimeumoro noocasiumo: Jaani duhu imi toonoco agaayicijibo. Masi miguijeniqui. Jaadi jari mihai toono abajatoti mihicaji, noomoro. ¹⁵ Jaamoro tomañoti sihigovi asatumoro diiboco guijeniumo, nooboro Jesu diitoco dilluui: ¿Jaamoco milli fine tofagui abajaabo diitoco fine mooniji? ¹⁶ Asaaboro diito dudicamaajeminaaco ifinisuumoro toonoco sidudicamaajeminaaco acijibo, nooboro. Jaanoco uguubuumoro nuumo: ¡Chaha, Moocaani tolli moonidino! noomoro.

¹⁷ Jaanegui diitoco Jesu emeciuboro nuuhi: ¿Nacu, milli eneejiruno jino Caatinihaamefaño icahi? Jilli du noono:

Guiisiri iijanoco eetavonicimo imiguisibaco itihisuumoro gañihi. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobaco dojicuviro icahi toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo, noono Caatinihaamefaño.

¹⁸ Jaabahallivi aacotomo gafaryunamaaji ididaaheje. Jaanoti cajaanoyhallivi toba aacotohachiji diitoco quicheyicijiba, nooboro. Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu omoonijinoco.

Impuestoditi Ihiimaano.

(Mt 22.45-46; 22.15-22; Mr 12.12-17)

¹⁹ Jaasumiro Jesuco sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo gaayicujirahi diitoti onobo siinovi ohoovicuuboro eneehicaunoco agaajuumoro. Jaarumo miyaminaati iguiui.

²⁰ Jaamoro saatohoti galluumo iimimobadi asaamoro diibo siibadi onoonoco uguubuumoro diiboco asatumoro aivojibo usefaño ihacitequi. ²¹ Toonegui diito diiboco jilli dilluui: Jiibogominaafi, mihai magaajahi iijoho miyanoco imino onoboro, miyanoco diibeguehicanoco; paryi miyaminaaco sabadiro edeesiciniboro Moocaani jiihaiti imino diibeguehi. ²² Mihaico dinoo: ¿Naa Cesar impuestoco ajaadusunoco majaadui? ¿Nacu, majaadujitih? noomoro.

²³ Jaarunaa diito diibohallivi imitino ihiimaanoco agaajacuuboro diitoco nuuhi: ¿Collihi uco mabañih? ²⁴ Eneecata uco saje nihibajeti mihifusu. ¿Nacu miijoho ime jana jino, jino imomo acaatinicinino icano?

Jaanegui diito nuuhi: Aivojibo Cesarno, noomoro.

²⁵ Jaanegui diitoco nuubo: Cesarno iicanoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro.

²⁶ Jaamaño diiboco inisuurumo icuutimo milli miyaminaafeenevi unuutimaño. Jaamoro sihidi jabafituumo diitoco tolli iimusuuneri. Jaamoro lliivi icacuumo.

Siino Mubuheetejini Idilluuno.

(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

²⁷ Jaanobuunati saatoho saduceomi iguijevecuumo siino buheetejitihini onoonicimo Jesujaago asaamoro diiboco nuumo: ²⁸ Jibogominaafi, Moise miihaidi caatinuuihi: Saafi nahabo mogai seemevatigo cojiti iiguijevehachijiji, inahabo ifibajigoco iciboro diigoma iseemevaqui inahaboco ibuunaniqui, nooboro. ²⁹ Safoono icaumo sahuse juugahuseti miimisiici icamo saafi seemere. Jaamoti ihamiyaabo iticoni taabavauhi. Jaaruubo guijeveuhi seemevatiiboro. ³⁰ Jaanegui saafi inahabo ifibajigoco iciuhi. Jaaruubo tolliro seemevatiiboro guijeveuhi. ³¹ Jaanegui jaano allivioobo diigoco icirahi. Jaabadiro famoro diigoma icauhi. Jaarumoti saafiiba seemevatimoro paryi guijeveumo. ³² Jaanobuunati bu tolliro diigo guijeveuhi. ³³ Jaamoti buheetefucu, ¿cajaani taabaji fine? Famoro diigoco ataabavacuumoti, noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jino jiniijehallivi miyaminaa taabavacasihini. ³⁵ Jaanoti ufucu ubuheetemere sijiniijevi Moocaani eneeneri iimihusemaño ifotomo tahi taabavajitihini, iseemeque tajenijitimo icano. ³⁶ Siino tahigo iguijevecuujitimaño Moocaani toomominaabadiro icacuujimo siino ubuheetecumaño Moocaani seemerucuujii icamo. ³⁷ Moise tolliro mihaico gaajasuhi iguijevecuumo ubuheetejinoco Caatinahaamefano imohogayi ijigahicaumañovi. Jaamañovi noono: Aivojiiho Moocaani Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojiiho. ³⁸ Jaabo Moocaani iguijevecuumo aivojiiho icatino ubuheeme Aivojiiho. Jaabo Moocaanidi paryi diito buheeme, nooboro.

³⁹ Jaanegui saatoho caatiniminaati diiboco nuumo: Imino neehi, jibogominaafi, ⁴⁰ noomoro siino diiboco dillucuumoti.

¿Miijoho Iyaachi Fine Cristo?

(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

⁴¹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: ¿Milli jaamo Cristoco David iyaachi neehicahi? ⁴² Miiro David icaruubo Salmohaamefano nuuhi:

Mohaivojiiho Moocaani Tahaivojiiho Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casiiho,

⁴³ diminaaco ditihaguino uujoho ificuunohachuta, nuubo.

⁴⁴ ¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivojiiho, unuuno icanaaca? nooboro.

Jesu Caatiniminaaditi Neehi.

(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

⁴⁵ Jaanaaca famoro miyaminaa guubuniciunaaca Jesu ijibogominaaco nuuhi:

⁴⁶ Mehesicini, caatiniminaati caamovonoono gaachehunoma igonoco iimoyicifiimoti. Bu tolliro imoyicifimo naajetehasinovi diitoco iminoco sinagogajafano ufuusumi imiya icaganocoro ujuvicamaafimo machujafano iimimañehejequere juvicamaafimo. ⁴⁷ Tolliro fibajigoto iijanoco udumitiicifiimo. Jaamo ifurumo gueenene Moocaanima iimaafimo utuvuusumo sitaaco ibaniqui. Jaamo guiraajino cijigafano ijaadaco agaayicino, nooboro.

21

Fibajigoo Aacino.

(Mr 12.41-44)

¹ Jaanaa Jesu templojafano atyimeuhi sihidi inihabamima iicameheje Moocaanico aacimo ificufiinoñovi ificuhicaunoco. ² Jaabo atyimeuhi tolliro idaasuno fibajigoo mijee-gayicico ificuunoco. ³ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi: Jaamo idaasuno fibajigoo paryi famoova janaanici acihini. ⁴ Jaanoti paryi diito, diitedi sihidi aatyuvucuumoti acihini. Jaanoti diigo ihidaasuti iicanoco paryi acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

Jesu Temploja Finisucafeteji, Neehi.

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Jaanaa saatoho templojati iimaahicauhi iminoono guisibano eheetavocininoti, tolliro fañojaco Moocaanico ejeecivomo iminoono iimibachuhicaunoti icano. Jaanegui Jesu

nuuhi: ⁶ Ufucu icajino paryi jino amiñhai mihñifinícinoco ifinisujino, sababa guisiba siibahallivi covovacafetejítino, nooboro.

Ifinijino Jiibogo.

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷ Jaanegui diiboco dilluumo: Jiibogominaafi, ¿cusumi fine tolli icajino? ¿Milliti fine magaajaji toono iticovacuumoco? noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini, amiñhaico sita bañidino, guiraajimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, tusumi mihicacuuih, noomoro. Jaarumo dojicuti mefeedino. ⁹ Jaamo minaati, sanomiro omoonicasinoti icano muguubusumi mihiguetejirahana; iticoni jilli icajino. Jaaruno ifinícuuujino icatino, ¹⁰ nooboro cuhubacafutuubo ihiimaaubo: Si-ijiniñjeoto, siijiniñjeotoma moonicasiji. Siijiniñjeo aivoji, siijiniñje aivojima moonicasiji. ¹¹ Jaasumi sihidi sefano jiiniñje maryibaji, ajeba icaji, sihidi fahigovavi guihuvano icaji, niquejefaño ñihicunoonoco mahatyimeji sihidi jeevanoonoco.

¹² Jaano jilli icajino imegaiticoni amiñhaico agaayicimoro idaasuno moonijimo amiñhaico satyejimo sinagogajanofaño imitino imoaniqui amiñhaico icivojaanimoro aivojito imegavi satyejimo tamomohalliti. ¹³ Jaamo imefeenevi tamomoco mijibegueji. ¹⁴ Jaanegui jilli momooni, imegaviro: ¿Milli fine iimusuji? noomoro mehesamaaidino. ¹⁵ Tusumi jari amiñhaico uujoho gaaja iimaaco aciji. Jaaneri amiñhai minaa amiñhai iijico jenaajitihimi amiñhaico guinonijitimo. ¹⁶ Jaarunaa amiñhaico, amiñhai caanimi, amiñhai nahabomi, amiñhai yoto, amiñhai gataavominaa icamo amiñhaico aivojitojaago satyeji. Jaamoco amiñhaiti saatothoco gaisiraicisujimo. ¹⁷ Paryi jiiniñjeminaa amiñhaico jiñheveji tamomohalliti. ¹⁸ Jaarumo millí mihicajitihimi. ¹⁹ Tolli icarunofa quehecuno mihicahachijiji ifinijitino fiivoma mihicaji.

²⁰ Jerusale cuumihallidi minaa emecucininoco mahatyimecuudi magaajacu tuucuumi ifinícuuujinoco. ²¹ Jaasumi Judea jiiniñjeri mihicamo ifagajinojaa magaa. Jaanoti Jerusale cuumiri mihicamo tuucuumiti buhigovi mofoo. Jaanoti tuucuumiti buhigovi mihicamo tuucuumijaa masaadino, ²² Caatinihaamefaño idaasujino onoobadi tusumi icajino idaasufucuno. ²³ Idaasucani icajimo tusumi gaigoomi oovato iicamo, mifañotioseejema iicamo icano jiiniñjehallivi sihidi idaasu iicajimaño jiiniñje miyaminaaco ñihicuno ahaamijineri. ²⁴ Jaanoti saatotho amocasifaño guijeveji. Jaanoti saatothoco fahigova jiiniñjenevi icivojaanimoro satyejimo, tolliro Jerusale cuumico siijiniñje miyaminaa jiiniñjehallidi quicu quicu icaji diitoco Moocaani ejeevesunohachutahiica.

Jesu Miyaminaafibadi Ifiivuubo Siino Asaajino.

(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵ Jaadi niquejeguiinodi jiibogo icaji cuujeo nihibavi, fucuo nihibavi, meecirivi icano; jiiniñjehallivi paryi jiiniñjeminaaco ihesamaaje mitaji sihidi igotocinijimo muuai ñihicuno ojineri, ityuucaí ñihicuno ojineri icano. ²⁶ Jaamo miyaminaa jiiniñjehallivi iicajinoco eesamaaimoro iñhicuri choomocinijimo, niquejeomitya icaruno maryibaji. ²⁷ Jaadi jari mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo aimuufaienedi mityama, aivojima icano asaano. ²⁸ Jineheje jilli iicacuudi caamoco memeeicu mataajasucafutucuuujineguuiha, ²⁹ nooboro jilli oovíçubo: Memeeci higerahoco tolliro paryi imohonoco; ³⁰ bohono ahaamevanoco mahatyimesumi, amiñhairyo magaajafihi ficaba ifiitícunoco. ³¹ Jaabadíro jino onoonoco mahatyimecuudi magaajacu Moocaani aivoji ifiitícunoco.

³² Miyanotiro amiñhaico neehi: Paryi jino iicanoco tusumimoto aatyimeme guijevejitihica, ³³ niqueje, jiiniñje icano finijirahi. Jaanoti taaji sicamañovi fatyejitihimi.

³⁴ Jaanegui mehesicini, iimitinofenedi amiñhai jeebii cuhufetedino, guirihicavono jiiniñje busumije imoyñci icano guinodi tufucu amiñhaivi mehesicinitinaaca gasedino, ³⁵ amiñhaihallivi tacuraba gaajaciratino acotonicibadi. Jilli tufucu gaseji fahigova jiiniñjehalliri iicamohallivi. ³⁶ Jaanegui mihimibaicinicu. Jaamoro fahijivaro Moocaanima mihiimaa, paryi jino iicajinoti mataajaji. Jaamo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imefeenevi mihifeteji, nooboro.

³⁷ Jaabo Jesu cuuje templojafaño j̄ibeguehicaubo. Jaanoti mihijicuudi Olivohono iicagajijaago ofooboro tahi icahicaubo. ³⁸ Jaanaa miyaminaa fucugayiro templojafaño gasehicaui diiboco iguubuniciqui.

22

Jesuco Igujeniqui Omoonino.

(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

¹ Jaanaa ijicutama achahano maahunoco amachufino Pascua j̄ibaimo fiiticuunaaca, ² sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo moonihicaui: ¿Milliti fine magacaauji? noomoro Jesuco igaicauqui. Jaarumo miyaminaaco iguihicaui.

³ Iscariote j̄ibaimo Juda Iscariote j̄eebiifaño Jesu minisuminaa fahuseeci motihaiti mimisiici icamoobofaño. ⁴ Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito icamojaago ufuuboro diitoma iimaatuubo Jesuco diitoco ihaciqui. ⁵ Jaaneri imo imo iicaumoro diibo Judaco nihibamico aciguumo. ⁶ Jaanegui: Jii, unuuboro ticovaubo iguiinuubo, ¿milli fine diiboco diitoco aciji, miyaminaa chahanaaca? nooboro.

Aivoj̄ibo Niinoono Amachuuno.

(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷ Jaanaa ijuurisutama achahano maahunoco amachufino j̄ibaimo icacuui Pascua ovejaco agaicaaujifucu. ⁸ Jaanaa Jesu galluui Pedro, Jua icamisico: Pascua machutaaco mohime mihimibachuto, nooboro.

⁹ Jaanegui diitisi dilluui: ¿Conoovi diimeguehi mihimibachunoco? noomisiro.

¹⁰ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Cuumivi mihifotoodi saafico mahatyimeji icifuuri nifaihuco asatyoboco. Jaabo dojicuti mofoo ijafaño. ¹¹ Jaamisiro toojao aivoj̄iboco monoo: Mohaivoj̄ibo jilli neehi: ¿Comecufano tajiibogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, noomisiro. ¹² Jaadi amiisico ifusujiibo iguiramecu, caamovohi icamecu, imibachucinicumecuco. Jaamecufano meheetavo mamachuqui, nooboro.

¹³ Jaanegui ufuumisi paryi Jesu unuubadi icanoco aatyimeumisiro toonovi Pascua machutaaco eetavuui.

¹⁴ Jaanaa amachucuuji di Jesu iminisuminaama casiivuui imachuqui. ¹⁵ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Guiraacani imeguehi, amiihaima Pascua machutaaco amachunoco iguij̄evacuujino imega. ¹⁶ Amiihaico neehi: Siino Pascua j̄ibaimo machuco machucujitih. Jari siino Moocaani aivojifaño meheetavoodi, ¹⁷ nooboro ihadutahilluco agaayiciuboro Moocaanima iimaubo. Jaadi nuubo: Jinooco mihicimoro mihifocasi ¹⁸ amihaico neehi: Jisumitiro siino aducujitih baacufaihuco Moocaani aivoji agasetinohachuta, nooboro.

¹⁹ Jaadi imaahuco agaayiciuboro Moocaanima iimaubo. Jaadi iquisicuuboro diitoco aciubo jilli nooboro: Jino tafi amiiahallivi aacifafetjino jilli momooni. Jaamo uco jabajeevetimo mihicahi, nooboro.

²⁰ Jaanaa amachuunobuunati tolliro ihadutahilluco agaayiciuboro nuuhi: Jihillu bohono iiji iicajinoco tatyijeheri eetavono tatyijoho amiiahallivi aganiicafotono.*

²¹ Jaarunaa jino amiiahaiti uco aacijiibo igaicauqui tacyjiri icahi. ²² Jaarunaa uujoho Miyaminaafibadi ifiivuubo uuditi unuucuubadi feehi. Jaarunaa idaasucani iicajiibo uco aaciibo, nooboro.

²³ Jaanegui ticovaumo idillucasiumo: ¿Cajaanii fine aacijiibo? noomoro.

¿Cajaaniji Fine Imiyaabo? Noocasiumo.

²⁴ Jaanaa ij̄ibogominaa noocasihicaui: ¿Cajaaniji miihaiti imiyaabo? noomoro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Siicumijeoto judiomi iicatimo aivojito idaasugotimo sefano tajiibanicih. Jaamo diito aivojitoco imihusefimo, noonicimo. ²⁶ Jaanoti amiiai tolli mihicajitih. Jaanoti siibadiro amiiai mihicaji, amiiaifañoti imiyaaboti iicaqui jilli saatoho jeecivominaafiti miminifeteji. Jaabadiro atajiibaabo jeecivominaafiti

* 22:20 Sahaamefaño samañoviro ficuumo. Versiculo 19 nijeque, bu versiculo 20 iicanoco ficuutimo.

minifeteji. ²⁷ ¿Nacu, miijoho imiyaabo, acasiivooboro amachufiibo, nacu ejeecivefiibo? ¿Eti acasiivefiibo? Jaarunaa uujoho amihaifeeneri icahi jeecivominaafibadi.

²⁸ Amiikai uuma mihicafihico uco inisunehejefañodi. ²⁹ Jaanegui uujoho amihaico aivojico aciji uco guhirubi acihinibadi. ³⁰ Jaamo mamachuhi, mahaduhico icano uuma jahigo tahaivojifaño. Jaamoro aivojiibo icagafaño macasiivomoro matajiibahi Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicummiico icanohallivi, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Jaaboro nuubo Aivojiibo: Simon, Simon, mehesicini jino Satanas amihaico idillunoco sinoco agañunibadi idasuno amihaico igañucuqui. ³² Jaarunofaño uujoho Moocanima dihallivi iimaahi dimiyaavogo iti finitino iicaqui. Jaabo iijoho siino imiyaavogodi dinahabomico quehecucusu, nooboro.

³³ Jaanegui Simon diiboco nuuhi: Aivojiibo imibaicinicuuhico iima civojafaño feequi, iima gujivevequi icano, nooboro.

³⁴ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Pedro ico neehi: Jisumiro catava ojitiibaacaro mifooci, safo icano uco tuunamaajiji; uco gaajaruubo, nooboro.

Idasuno Iicajino.

³⁵ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Amihaico dureecuma, nihibamima, lleegucuma, tihaijaajema icano masatyedino, nooboro agalluusumi: ¿Nacu fanoova amihaidico cuujivaachuuhi? nooboro.

Jaanegui diito: Chahano, nuuhi.

³⁶ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanoti jisumi tolli icatino dureecuma, nihibami lleegucuma icano mihicaabo masaty. Jaanoti aamigama machahaabo amiikai caamoojaco manaa-jemere aamigati mihici. ³⁷ Amihaico neehi: Utu Caatinihaamefaño jilli onono icaji: limitimofeenevico ficucafetejiibo, onono, paryi uuditico onono tolli icaji, nooboro.

³⁸ Jaanegui diito nuuhi: Aivojiibo, miigaacimico mihicahi, noomoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Toonovirucu, nooboro.

Getsemani Onoomañovi Jesu Moocanima Iimaahi.

(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42; Tolliro meeci Heb 5.7-8)

³⁹ Jaadi Jesu toonoti fuuhico Olivohono iicagajijaago iicanicibadi. Jaaboma ijiibogominaa fuuhico. ⁴⁰ Jaamo tomanovi ifutuudi diitoco nuubo: Moocanima mihiimaa, iji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

⁴¹ Jaadi Jesu diitoti sihigovi fuuhico guisibaco maganicarunohachuta. Jaaboro memuiivuubo Moocanima ihiimaaqui. ⁴² Jilli nooboro: Guihico, idiimogohachijico jino idasuno iicajinoti uco taajasu.† Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa iijoho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴³ Jaanaaca diibojaago Moocaani toomominaafi niquejefañoti sauhico diiboco isefatusuqui.‡ ⁴⁴ Jaabo sihidiro iidaasuvooboro Moocanima quehecuno iimaahicaubo. Jaanaaca ituga jiinijehallivi aquetehicauhico iijoho ocooyinobadi.

⁴⁵ Jaabo Moocanima ihiimaanoti agañiivuuboro ijiibogominaajaago fuuhico. Jaamo ihidaasuri cigacuumoco atymeteubo. ⁴⁶ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Collihico micigahi? Magañiivomoro Moocanima mihiimaa iji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesu ihiimaanaacaro sihidico miyaminaa gaseuhico. Jaamoco siiguubo Juda onooico Jesu jiibogominaati fahuseeci motihaiti miimisicidimo iicahicaaurumoobo. Jaabo Jesujaago fiitivuuhico diiboco ininiiciqui. ⁴⁸ Jaaboco Jesu nuuhi: ¿Juda, tolli ininiiciboro Miyaminaafibadi ifiivuuboco daacihico? nooboro.

† 22:42 Griego iijiri: jihidaasuhilluco uutico buhigovi denesu, noono. ‡ 22:43 Sahaamefaño toversiculonoco ficuutimo.

⁴⁹ Jaabo Jesuma iicaumo tolli iicanoco aatyimeumoro Jesuco dilluui: ¿Aivojiĩbo, aamiganeri diitoco momooniji? noomoro.

⁵⁰ Jaamoti saafi sacerdotemi jeecivominaafico omoonuubo buiyaacuui imiyanaago nijimeehuco. ⁵¹ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Musuufenicu jaafa icacuumo, nooboro sacerdote jeecivominaafi nijimeehuco ududiiciuneri buheesuubo. ⁵² Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito, quillahuto icamo igaiyiiciqui asaumoco nuubo: Taticovodi amiihai masaahi aamiganoma, cudaahenema icano nanivaminaafico mihicanicibadi. ⁵³ Amiihaifeeneri fahiijivaro templojafaño icahicarahi. Jaaruboco uco magaayicihicatihi. Jaarunaa jisumi amiihai imitiminaa tolli momoonicicahi jino icivono mityaguino, nooboro.

Pedro Jesuco Tuunamaaihi.

(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Jaasumiro Jesuco agaayicumoro satyuumo sacerdotemi aivojiĩbo iijajaago. Jaabo dojicuti Pedro tehesinoti iifiniciiboro feehicauhi. ⁵⁵ Jaamoro ihaivojiĩbo iija goohasifeenevi cijigaico eebasuumoro casicamaaiumo. Jaamofeenevi tolliro Pedro casiiuuhi. ⁵⁶ Jaaboco jeecivominaago cijigaijinivi giciniiboco guenene ihiifiniciugoro nuuhi: Jaani tolliro diiboma iicahicaabo, noogoro.

⁵⁷ Jaarunaa Pedro utuunamaaibo nuuhi: Gaigo, uujoho diiboco gaajatihi, nooboro.

⁵⁸ Jaanobuunati tolliro saafi diiboco aatyimeuboro diiboco nuuhi: Iijoho tolliro diitoobo, nooboro.

Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, uujoho diitoobo icatihi, nooboro.

⁵⁹ Jaadi sano nihĩba oovobuunati saafi diiboco jenaauhi jilli nooboro: Jaani miyaano diiboma iicahicahinĩbo Galileaobo iicamaño, nooboro.

⁶⁰ Jaanegui Pedro nuuhi: Chahano, uujoho gaajatihi iijoho toono onoonoco, nooboro.

Jaasumiro Pedro ihiimaaunaaca catava ojiuhi. ⁶¹ Jaanegui Aivojiĩbo Jesu Pedrojaagovi iminifutuuboro diiboco meeciubo. Jaaneri Pedro esafutuuhi Aivojiĩbo Jesu diiboco: Jaachiĩji catava ojitiinaacaro mifooci, safo icano uco tuunamaaiji, nooboro unuunoco. ⁶² Jaaboro Pedro ufuuboro sihidi aivono taauhi.

Jesuco Edejecuno.

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³ Jaanaa Jesuco utuumuumo diiboco edejecuumoro aamiuhi. ⁶⁴ Ihaallĩnoco gaachehubaryuri isiyaacuumoro ihimeque gabacuhicauhi: Gaajaci. ¿Naa miijoho ico aamihi? noomoro ⁶⁵ famaño vaje diiboco iibahicaumo.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Jaanaa eseseveudi igaiuuumo judiomi quillahuto, sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo. Jaamoro Jesuco satyuumo fagominaa imegavi. Jaamoro Jesuco dilluumo: ⁶⁷ Miihaico dinoo, ¿naa miya iijoho Cristo? noomoro.

Jaanegui diitoco iimusuubo: ¿Amiihaico jiihi, nuuruva nacu mimiyaaveguejitirahi?

⁶⁸ ¿Jaanoti amiihaico nuuruva nacu uuma mihiimaanoco mihimeguejitirahi, uco misinaayujitirahi icano? ⁶⁹ Jisumitiro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuvo gicinĩji Moocaani imityaabo miyanaagonovi, nooboro.

⁷⁰ Jaanegui diiboco famooro dilluumo: Jaanegui, ¿iijoho Moocaani Seemene? noomoro. Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiihi, amiihai monoobadi, nooboro.

⁷¹ Jaanegui diito nuuhi: ¿Collihi bu sita onoonoco mihimeguejitirahi? Miihairyo mugu-ubucuui iijiri onoonoco, noomoro.

Jesu Pilato Imega.

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

§ 22:68 Sahaamefaño: uco misinaayujitirahi, onoooco ficuutimo.

¹Jaamo famooro agaŋiivuumoro Jesuco satyuumo Pilato imegavi. ²Jaamoro ticovaumo diibohallivi ihiimaamo: Jaanico miŋhai mahatyimehi, muucuumico ŋaaisuuboco. Jaaboro neehicaabo: Cesarco impuestoco majaadudino uujoho Aivojiiŋbo Cristo icahi, neehicaabo, noomoro neehicaumo.

³Jaanegui Pilato diiboco dilluui: ¿Naava iŋjoho judiomi Aivojiiŋbo? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jiihi, iŋjoho toono onoobadi, nooboro.

⁴Jaanegui sacerdotemi aivojito, miyaminaa icamoco Pilato nuuhi: Jaanivi iimitinoco aivo atyimetih, nooboro.

⁵Jaarunaa diito janaanici nuuhi: Paryi Judea jiiniŋe miyaminaaco ŋaaisuhicaabo iŋjibegueri Galileavi iticonihiniŋbo, juu icacuui, noomoro.

*Jesu Herode Imega.**

⁶Jaanoco Pilato uguubuuboro dilluui: ¿Nacu diibo Galileaooŋbo? nooboro. ⁷Jaanegui diiboco: Jiihi, unuunegui Jesuco galluubo Galilea aivojiiŋbo Herodejaago tusumi Jerusale cumivi agaseubojaago. ⁸Jaabo Herode Jesuco aatyimeuboro imo imo minifutuuihi siŋcjetiro Jesuditi ihiimaanoco guubuhicaubo. Jaaboro diiboco imeguehicaubo aatyimeneque sihidi ejeevanoco Jesu omooninoco ihatyimequi. ⁹Jaaboro Jesuco sihidi dilluhicaubo. Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi. ¹⁰Tolliro tomaŋeri icaumo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo diiboco iguijenisuqui mityano iimaahicaui. ¹¹Jaanegui Herode ihamocasiminaama diiboco: Jilli mihiifoobo, noomoro imitino mooniumo. Jaamoro diiboco edejecumo aivojiiŋbo gaachehubadi iimichehufano jiihacuumo. Jaaboco dojicuviro Herode Pilatojaago galluui. Jaasumiti jari Herode Pilatoma imitocasiuhi. ¹²Jaanoti iticoni jiihevecasihicaumisi.

Jesuco Igaicauqui Unuucuuno.

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³Jaanegui sacerdotemi aivojito, tuucuumi aivojito, miyaminaa icamoco Pilato igaiyiŋcuui. ¹⁴Jaaboro diitoco nuuhi: Amiihai jaanico tajaa misivahinihi: Miyaminaaco ŋaaisuubo, noomoro. Jaaboco imino dillucuurahi amiihai imefeenevi. Amiihairyo magajacuui diibediti: Imitiibo, noomoro moonoco aatyimetinoco. ¹⁵Jaabadiro bu Herode iimitinobaaco aatyimetiiŋbo siino tajaa sivasuui magaja milliti bu miguijenijirahi. ¹⁶Jilli ahaamiiŋboro diiboco sinaayuui, nooboro.

¹⁷Jaabo Pilato jiiŋbaimosumi saafi civojaminaafiti sinaayuujiirahi miyaminaaco imono iicasuui.† ¹⁸Jaarunaa famooro sano sefano neehicaui: ¡Diiboco guieni! ¡Barrabacoro sinaayu! noomoro.

¹⁹Jaabo Barrabaco civojaaniumo tuucuumi miyaminaaco aivojitoŋhallivi aŋaaisuuneguiiha, tolliro bu saatoŋoco agaicaauneguiiha icano. ²⁰Jaarunaa Pilato Jesuco isinaayunoco iimuguuboro siino miyaminaama iimaauruubo. ²¹Jaarunaa diito janaanici sefano nuumo: ¡mohobujehallivi tetecu! ¡Tetecu! noomoro.

²²Jaarunaa siino Pilato diitoco nuuhi: ¿Nacu, jineje iimitinoco mooniiŋbo? Diibovi atyimetih iimitinoco toonohalliti agaicaaujirunoco. Jilli ahaamiiŋboro diiboco sinaayuui, nooboro.

²³Jaarunaa diito jenaauhi idillumo sefano noomoro: ¡mohobujehallivi itetecuqui diito sacerdotemi aivojito iicamo sihidi ocoovadiinaamaumaŋo diito iiji diibohallivi fatyuumo. ²⁴Jaanegui Pilato nuuhi: Diito onoobadi imooniqui. ²⁵Jaaboro sinaayusuubo civojaminaafico diito idilluuboco aŋaaisuunoti, agaicaaunoti icano icivojaaniuboco. Jaaboro Jesuco diito usefano jeevesuubo diito iimuguubadi imooniqui.

Jesuco Etetecuuno.

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

* 23:5 Herode Antipa onoobo. Meeŋi LC 3.1 † 23:17 Sahaamefano toversiculoco ficuutiimo.

²⁶ Jaamoro Jesuco itetecuqui satyuumo. Jaanaaca saafi Cirene cuumioobo Simon onoobo buhigoti asaauboco agaayiciumoro iguijeve imohobujeque iibusuumo Jesu dojicuti isatyequi.

²⁷ Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi. Jaamofeenedi sihidi gaigoomi taamoro gaibacasimoro feehicauhi diibo idasuri. ²⁸ Jaamoco Jesu emeciuboro diitoco nuuhi: Jerusale gaigoomi, uuri mataajirahana. Amihaihalliviro mataa, amihai seemehallivi icano ²⁹ ufucu gasejifucu: Imicani icamo achibami, eseemevatino jeebiino, iisutino mifañoono icano, meneejifucu. ³⁰ Jaasumi miyaminaa ticovaji onoomo: Ifagajino mohallivi daacoto, ifabaino mohallivi fabaavo, noomoro. ³¹ Jaamo imihuseemeque jilli omoonino idasurahi. Jaarunofaño fine imitinoco eheetavomoco janaanici idasuno mooniji, nooboro[‡]

³² Jaanaaca bu, tolliro satyuumo miimisiici nanivaminaatisico Jesuma sano igaicauqui. ³³ Jaamo ifutuuhi nigapaajebai onoomañovi. Jaamoro tomañovi Jesuco tetecuumo. Tolliro nanivaminaatisico imiyanaagonovi saafi, inaninaagonovi saafi icano tetecuumo. ³⁴ Jaanaa Jesu nuuhi: Guihi, diitohallivi jino omoonino jaadabadi iicanoco ficuudino, jilli gaajatimo omoonimaño, nooboro.

Jaanaaca amocasiminaa Jesu gaachehuhallivi suerteque eetavuumo: ¿Naa miijoho iciji? onoomaño. Jaadi ifocasiumo. ³⁵ Jaanaa miyaminaa diiboco ihaivojitoma ihifiniciimoro dejecuhicauhi: Sitaaco taajasuubo; Eneecata jisumi jaafa iinoro taajaabo miyaano Cristo Moocaani iiciubo iicahachijji, noomoro.

³⁶ Tolliro amocasiminaa edejecumoro diibovi ifiitivomoro idicuno vinoco diiboco isuurahi. ³⁷ Jaamoro diiboco neehicaumo: Miyaano ijoho judiomi Aivojiiho idiicahachijji, iiro difico taajasu, noomoro.

³⁸ Jaabo nigaihallivi ficuumo acaatiniumoro[§] JAANI JUDIOMI AIVOJHBO, onoonoco.

³⁹ Jaanaa saafi nanivaminaafi saanaagonovi etetecuciniubo Jesuco ihbahicauhi: Miyaano ijoho Cristo idiicahachijji iiro difico taajasu, tolliro bu misico taajasu, nooboro.

⁴⁰ Jaarunaa saafi diiboco ihbauhi: ¿Aivo ijoho Moocaanico nihicugotih, tobadiro ico omooninoco gaajatiibo? ⁴¹ Misico naha jino miyaanohalliti jilli moonimo, miyaano imitino momooniuno jaadaco mihicichi. Jaanoti diibo aivo imitino moonitiruubo, nooboro.

⁴² Jaadi Jesuco nuubo: Jesu, dihaivojivi idifotoodi uco desafoto, nooboro.

⁴³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyantiro ico neehi: Jaachijiro ijoho uuma diicaji imimañovi Moocaanico imiyaavogomo ofoomañovi, nooboro.

Jesu Iguijeveuno.

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Jaanaaca gadiiiba mihicacuui. Jaarunaa paryi jiinjje civono minifutuui; jaano jari imohonohalliti nihiba icaaberi seseeteuhi. ⁴⁵ Jaano icivutuusumi nihiba jabaavuuhi. Jaanaaca temploja ofoboociniuchehu gaachehubaryu tyigaba feenedi gallivuuhi.

⁴⁶ Jaanaaca Jesu gaihivuuhi: Guihi, dihusefaño tagajaco gaayici, nooboro chuumucuubo.

⁴⁷ Jaanoco romanomi amocasiminaa aivojiiho tonehejeque aatyimeuboro Moocaanico imuubo: Miyaano jahi jaani imihuseebe, nooboro.

⁴⁸ Jaanoco bu tolliro miyaminaa aatyimeumoro fuuhi icidigameehuco aamimoro, sihidi idasuneguiiha. ⁴⁹ Jaanoti paryi Jesu gataavominaa, tolliro gaigoomi Galileati diibo dojicuti asaamo icamo icauhi thesinoti tonehejeque ihifiniciumo.

Jesuco Iciiuno.

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰ Jaanaa icaubo saafi imihuseebe imitino iicatatiibo Jose Arimatea cuumioobo onoobo Judea jiinjjeri iicacuumi. Jaabo judiomi fagominaatioobou. ⁵¹ Jaabo Jose Moocaani aivoji asaaujinoco teemehicaubo. Jaamaño paryi fagominaa omoonunofaño icautiibo.

⁵² Jaaboro Pilatojaago ufuuboro diiboco Jesu ifiico dilluubo. ⁵³ Jaadi Jesu ifiico ihmohoti

[‡] 23:31 Griego iijiri: imoho buheeruhoco jilli omoonino. Jaanegui fine millijiru uchuumu-cuuhoco, noono. [§] 23:38 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: griego iijiri, latin iijiri, hebreo iijiri icano, onoonoco.

iniitusuuboro gaachehuri iimbociuboro ciihoji guisigajifaño eseediuhojifaño ciũbo bohoji miihaiñooba iciihaurihojifaño. ⁵⁴Jaano sifucuti jaguisi iicacuujineguiiha tufucuri imibaivucuumo.

⁵⁵Jaanaaca Jesuma Galileati asaamo ufuumoro Jesuco iciiunoco meecituuhi. Jaamo imino atyimeuhi diibo ifi aacaamañoco. ⁵⁶Jaamo iijanojaa ufuumoro facicifaihuno, bu facici diiribano icanoco iimibaivuumo.

Jaamoro jaguisifucu jaguisiumo Moise tajiiba onoobadi.

24

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹Jaanaa ajaguisiuno sifucuti gaigoomi civonotiro fuuhi Jesu ciihojijaago ifacicinoco iimibachuunoma* ²Jaamo iifutuumo atyimeuhi toojico afabaacuuba iguiisiba sihigovi icacuubaco. ³Jaamoro toojifaño ufuumo Aivojũbo Jesu ifiico atyimecuutihi. ⁴Jaaneri iigutumoro: ¿Milli momooniji? noocasiumo. Jaamo atyimeuhi miimisiici gaifiimisi diito cojivi julleecinimisico aricunoono gaachehunofaño jicucuucinimisico. ⁵Jaamisiti iigutumoro guinovu jiiinjehallivi javucamaaiumo. Jaamoco diitisi nuuhi: ¿Collihii amiñhai ubuheeteecuuboco iguijeveme iicamañoco miguinehi? ⁶Jineeri chahacuubo, buheeteecuubo. Mehesafoto Galileari iicausumi amiñhaico unuunoco: ⁷Miyaminaafibadi ifiivuuvo acicafeteji imiti miyaminaa usefaño. Jaaboco imohovi tetecujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, unuunoco, noomisiro.

⁸Jaanegui tofigueje esafutuuhi Jesu unuunoco. ⁹Jaamo iciihojijaagoti uhuumiumoro paryi toonoti jibogovauhi Jesu minisuminaaco fahuseeci motihaiti saafi idiiimoco, tolliro paryi saatohoco icano. ¹⁰Jaanoco Jesu minisuminaaco jiiibuguumo Maria Magdalena onogo, bu Juana, bu Maria Jacoobo seeji, bu saafigueje icamo. ¹¹Jaarunoco Jesu minisuminaa: Jilli fine jeegavomo, noomoro miyaavuguutimo.

¹²Jaarunaa Pedro fuuhi ijinafatyuboro Jesu ciihojijaago. Jaaboro idijiiivuboro toojifaño emeeciubo atyimeuhi tochehuri iminiuchehu uufocori acaunoco. Jaaneri ajabafituuboro uumiubo dojicuviro iijajaago.

Emaus Onoocuumi Jiihaijaago.

(Mr 16.12-13)

¹³Jaanaa tufucu diitoti miimisiici fuuhi Emaus onoocuumijaago; Jersaleti once kilometrohachuta iicacuumijaago. ¹⁴Jaamisi ufuumisi paryi tooneri iimaamisiro feehicauhi. ¹⁵Jaamisiro ihiimaamisiro dillucasihicauhi. Jaanaaca diiboro Jesu diitisijaa asaaboro diitisima fuuhi. ¹⁶Jaaboco atyimecuurumisi gaajahicautihi Jesu iicanoco. ¹⁷Jaanegui Jesu diitisico dilluuhi: ¿Jinejeque midillucasihicahi jiihairi mofoomisi? ¿Collihii idaauno mihicahi? nooboro.

¹⁸Jaanegui diitisiti Cleofas onoobo iimusuuhi: Paryi miyaminaa gaajahi Jersalevi jiumiro iicahininoco. Jaanoti ijoho idiiiboro tuucuumiri diicaruubo gaajatihii.

¹⁹Jaanegui diitisico nuubo: ¿Nacu milli icahinino? nooboro.

Jaanegui diiboco nuumisi: Eti bu Jesu Nazareoboco omoonihininoco; Jaabuu Moocaani iimaaminaafi, paryi miyaminaa imefeenevi, bu Moocaani imefeenevi ihiimaanoti, bu paryi omoonihicahininoti icano sihidi ejevahiniiboco. ²⁰Jaaboco sacerdotemi aivojito, mohavojito icamo diiboco agaayicahinimoro acihinihi: Imino diibo iguijeveme, noomoro tetecusuumo. ²¹Jaanoti miihai meteemehicaurahi Israel jiiinjeminaaco itaajasuqui. Jaarunaa paryi tolli omooninobuunati jino mifucuci, safucu icano mihicacuuhi. ²²Jaarunaa miihaiti saatoho gaigoomi fucuro diibo ciihojico emecijeme miihaico igutusuhi, ²³toojifaño diibo ifiico aatyimetineguiiha miihaico jiiibogovahi Moocaani toomominaaco aatyimeme diitoco: Jesu buheehi, onoonoco miihaico jiiibegueneri.

* 24:1 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaamoma tolliro saatoho gaigoomi fuuhi, onoonoco.

²⁴ Jaaneguiha miñhaiti saatoho toojico emeecieme gaigoomi onoobadi icanoco atyimehi. Jaarumo Jesuco atyimetihí, noomisiro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Gaajaticanimisi, fine amiisi goovaticani mimiyaaveguehi Moocaani iimaaminaa unuunoco! ²⁶ ¿Nacu iticoni jinehejeri idaauno icajitiruubo Cristo ihaivojifaño efeejino imega? nooboro. ²⁷ Ticoniubo paryi Caatinihaamefaño diibediti ononehejeque diitisico jiiibogoobo Moise aameneti iticoniubo paryi Moocaani iimaaminaa aamenevi imivusuubo.

²⁸ Jaamo tuucuumivi ifutucuuneguiiha Jesu sanoticovoro fatyuujiirahi. ²⁹ Jaarunaa diitisi diiboco fiitihicauhi: Misima jinooviro fitafoto mihijicuuhi civucuuno, noomisiro.

Jaaneguiiha Jesu fitafutuui diitisisa iicaqui. ³⁰ Jaadi imachuqui diitisisa acasiivuuboro imahuco agaayiciuboro toonohallivi Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuuboro diitisico aciubo. ³¹ Jaasumi jari diitisico ihaalliino imino faayacafutuui. Jaadi jari diiboco gaajaciumisi. Jaarunaa diitisi imefeenevi cuucahacho minifutuubo. ³² Jaanegui diitisi noocasiuhi: ¿Eti miyaano mojeebiino imono icahicahinihi jiihairi masaasumi Caatinihaamefaño ononehejeque misico jiiibogooboro asaahicasumi? noomisiro. ³³ Siino guenene icatimisiro uumicumisi Jerusalejaago. Jaamisi atyimeuhi Jesu minisuminaa fahuseeci, siino saafi icamo saatoho igataavominaama igaicininoco. ³⁴ Jaamo diitisico nuuhi: Miyaano Aivojiiho siino buheetecuui. Jaaboco Simon atyimecuui, noomoro.

³⁵ Jaanegui diitisi diitoco jiiibuguuihi jiihaivi diitisisa iicaunoco, diitisisa maahunoco iquisicuhinisumi diiboco agaajacihininoco icano.

Jesu Ijiiibogominaavi Jafeveuhi.

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23; Hch 1.6-9)

³⁶ Jaamo tonehejeri ihiimaahicaunaaca Jesu diitofenevi ujulleeveuboro diitoco dilluui: Sajeebi mihica, nooboro.

³⁷ Jaaneri sihidi iigutuomoro esamaaiuhi: Fine ijico mahatyimehi, noomoro. ³⁸ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Collihí mihiguetehi? ¿Collihí uco amiñhai jeebifañoti mimiyaavogotihí? ³⁹ Eneecau tahuseneque, tatyihaiñooco icano memeece, uujoho diiboro. Uco mududicimoro, memeece; iji ihuucuma, ibacima icano chahahi jino uujoho iicaaboco mahatyimebadi, nooboro ⁴⁰ diitoco ihusene, itihaiño icanoco ifusuubo. ⁴¹ Jaarunaa diito imo imo iicaumoro ajabafituumoro imiyaavuguutimoco Jesu nuuhi: ¿Naa machutaama mihicahi? nooboro.

⁴² Jaanegui diiboco taavaabo gaaruhaico aciumo† ⁴³ Jaanoco agaayiciuboro diito imefeenevi duubo. ⁴⁴ Jaaboro diitoco nuubo: Jilli iicajinoco amiñhaima iicausumi amiñhaico nuuhi: Uuditi Moise aamefaño, Moocaani iimaaminaa aamenefaño, Salmo aamefaño icano onono icaji, nuuhi.

⁴⁵ Jaaboro diitoco Caatinihaamefaño ononoco gaajasuubo. ⁴⁶ Jaaboro diitoco nuubo: Jilli noonoro caatinicinino, Cristo guijejeji. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheetejiibo. ⁴⁷ Jaabo momofenedi fahigova jiiinije miyaminaaco mijiiibegueji Jerusaleti miticonimo amiñhai eedeehimitihififico mejeevesucu amiñhai imitico ibuusuqui. ⁴⁸ Jaamo amiñhai maatyimemere jinooco mijiiibeguejimo. ⁴⁹ Jaamo magaaja, uujoho amiñhahallivi galluui Guihirubi unuunoco. Jaanegui jiiicumiti buhigovi mefeedino niquejefañoti mitya asaanoco magaayicitinohachuta, nooboro.

Jesu Niquejefaño Ofoono.

(Mr 16.19-20; Hch 1.9-11)

⁵⁰ Jaaboro Jesu diitoco tuucuumiti sihigovi satyuubo Betania cuumi fiitino. Jaaboro diitohallivi ihuseque agañiyiciubo diitoco imino nuubo. ⁵¹ Jaasumiro diitoti caamovi diiboco satyuumo niquejefaño. ⁵² Jaaboco diito iinumoro Jerusale cuumijaago imo imo uumiumo. ⁵³ Jaamoro templojafaño icahicaumo Moocaanico imomoro. Fine.

† 24:42 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: iimihi gaami icanoco, onoonoco.

SAN JUAN

Moocaani Iimaa Cristo. Jaabofeenedi Miyaminaaco Fiivusuuhi.

¹ Iticoni paryi fanoova fiivuutinaaca Moocaani Iimaa icacuui. Jaabo toono Iimaa Moocaanima icauhi Cristo. Jaabo bu diibo Moocaani. ² Miïro iticoni diibo Moocaanima icauhi. ³ Diibofeenedi Moocaani paryi fanoovaaco eetavuui; miïro chahano aivo diibofeenedi eheetavuutino iicano[☆] ⁴ Diiboma icano fiivo. Jaano toono fiivo miyaminaadi aachicinino iicauno. ⁵ Jaano cironofañoti achicihi. Jaanoco icivo jabacarutihi.

⁶ Miïro icaubo saafi Moocaani agalluubo Jua onoo. ⁷ Jaabo saahi diibo aachiciibo iicaubediti jiiibeguequi. Jaabo jiiibogofeenedi miyaminaa imiyaaveguequi. ⁸ Jaabo diibo Jua aachiciibo icatino. Jilli aachiciibo iicaabo jiiibogominaafiti iicaqui agalluubo. ⁹ Jaanoti jino imiya achici, miyaminaaco aachiciniiibo, jino jiiinijehallivi gasefivucuui.

¹⁰ Miïro jaabo johono Iimaa iicaabo jino jiiinijehalliri icacuui. Jaabofeenedi Moocaani jiiinijeque eheetavehinirunofañoti jiiinijeminaa diiboco gaajautihi. ¹¹ Miïro jiiinijevi saaruubo. Jaaruuboco miyaminaa diiboco gaayiciutihi. ¹² Jaarunofañoti saatoho diiboco agaayicimoro miyaaveguehi. Jaamoco ficuubo Moocaani seemeti iicaqui. ¹³ Jaano miyaminaati saatihii miyaminaati ifiivomo icatino, bu gaifi iimoyiicinoti icatino jilli Moocaanitiro diibo seemetiro minifutucuumo.

¹⁴ Jaabo johono Iimaa iicahiniibo miyaminaafi ifiiti iminiyuuboro mofeeneri icauhi, miyaanoma, igaijima icano. Jaabo imico miïhai mahatyimeuhi, diibo idiiboro Moocaani Seemene iicaabo imico. ¹⁵ Miïro diibediti Jua jiiibuguubo nuuhi: Jaani diibo diiboti uujoho unuubo taabuunati asaabo tajanaanici iicaabo, uujoho chahaunaacaro iicacuumañi, nooboro. ¹⁶ Miïro jaaboti paryi miïhai diiboma sihidi iicanoti magaayicichi diibo imino aacinoco siino dojicuti, siino dojicuti icano. ¹⁷ Miïro Moisefeenedi Moocaani tajiiba saahi. Jaanoti gaiji, miyaano icano Jesucristofeenedi saahi. ¹⁸ Miïro miïhaiñooba Moocaanico atyimetihii, idiiboro Illi Caanifaño iicaabo, diibo miïhaico Caanico gaajasuhi.

Jua Nitiminaafi Jesucristoti Jiiibeguehi.

(Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ Jaanaa Jerusale cuumiri iicaumo judiomi sacerdotemico, levitamico icano galluuihii Juajaago diiboco: ¿Miïjoho iijoho? noomoro idilluqui. ²⁰ Jaamoco diibo imino jiiibuguuihii: Uujoho Cristo icatihii, nooboro.

²¹ Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Jaanaa miïjoho iijoho? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafi, Elia? noomoro.

Jaanegui Jua nuuhi: Chahano uujoho diibo icatihii, nooboro.

Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu iijoho onoo Moocaani iimaaminaafi asaajiibo? noomoro.

Jaanegui nuubo: Chahano, nooboro.

²² Jaanegui diiboco nuumo: Jaanaa miïjoho iijoho miïhaico diibogo, onoo miïhaico agalluumoco miïjiiibeguequi milli difiiti iijoho neehi, noomoro.

²³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho sicaihiigovi ocoovadiiciniiibo: Aivojiiibedi jiihaico sanoticovoro mihimibachu, onoo Moocaani iimaaminaafi Isaia unuubadi, nooboro.

²⁴ Jaamo diito Juama ihiiimaatumou fariseomi agalluumo. ²⁵ Jaamo diiboco nuuhi: Jaabogahabu Cristo idiicatiibo, bu Elia idiicatiibo, bu johono Moocaani iimaaminaafi idiicatiibo icano, ¿collihii jana nitihicahi? noomoro.

²⁶ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho nifaihuriro nitihii. Jaanoti amiihaifeeneri iicaabo saafi amiihai magajatiibo. ²⁷ Jaabo taabuunati asaabo tajanaaniciivi iicaabo, diibovi uujoho ifototihii. Jaamaño diibo tihaiipaaje duujeque sinaayujitirahi, nooboro.

²⁸ Paryi jino jilli icauhi Betabara onoomañovi, Jordan onoohi onegueehivi Jua nitihicauhigo.

☆ 1:3 Heb 1.2; Col 1.16-17

Jesu Guijvefeenedi Mohimiti Buusucafetehi.

²⁹ Jaano sifucuti Jua, Jesu diibojaa asaaboco aatyimeuboro nuuhi: Memeeeci jaani Moocaani Cordero, iguijvefeenedi jinijeminaa imitico ubuusujiiibo. ³⁰ Johono uujoho diiboti iihimaabo: Taabuunati saajiibo tajanaanicivi iicaabo uujoho chahaunaacaro iicacuumaño. ³¹ Uujoho icaruubo diiboco gaajahinitihí. Jaanoti naha uujoho nifaihuri nitiiboro saahi Israel cuumiminaa diiboco igaajaqui, nooboro.

³² Jaadi bu siino nuubo: Uujoho atyimehi Moocaani Gajjaco nimiihubadi jeevaabo diibohallivi niquejefañoti iniitooboro iicanoco. ³³ Jaaruuboco uujoho gaajahicatihí miijoho diibo iicanoco; jilli naha uco nifaihuri nitiqui agalluubo nuuhi: Tagaija cajaanihallivihacho iniitooboro iicaabo diibo tagajari initijiibo, nooboro nuuhi. ³⁴ Jaaboco atyimecuuhi. Jaamaño uujoho jiiibeguehi diibo miyaano Moocaani Achi iicanoco, nooboro.

Iticonioto Jesu Jiiibogominaa.

³⁵ Jaano sesevedí siino Jua tomañeri icauhi miimisiici iijiiibogominaatisima. ³⁶ Jaabo Jesu afatyunoco aatyimeuboro nuuhi: Memeeeci ajaani Moocaani Cordero, nooboro.

³⁷ Jaanoco Jua jiiibogominaatísi uguubuumisiro Jesu dojicuti fuuhi. ³⁸ Jaanegui Jesu dojicuco emeeciuboro, diibo dojicuti ufuunoco aatyimeuboro diitisico nuuhi: ¿Jinejeque miguiinehi? nooboro.

Jaanegui nuumisi: ¿Jiiibogominaafi, cuuca diicafihí? noomisiro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: Juu masaa. Jaamisiro memeeceva, nooboro.

Jaanegui ufuumisi atyimeuhi diibo iicahicauhigoco. Jaamisiro mihiiicuuneguiiha tufucu diiboma icaumisi.

⁴⁰ Jaamisi diitisi Juati uguubuumisiro Jesuma ufuumisiti saafi momo Andre, Simon Pedro nahabo. ⁴¹ Jaabo Andre jinejeque moonitiiboro inahabo Simonco iguinutuuboro diiboco nuuhi: Meeci mahatyimecuuhi Mesia Cristo onooboco, nooboro. Mesia, Moocaaniti asaabo ihaivojiiisucuqui, eneejiruno.

⁴² Jaaboro Andre Simonco satyuuhi Jesu iicauhigo. Jaaboco Jesu aatyimeuboro nuuhi: Híjoho Simon Jona achi, jaaruubo jisumitiro dimemeji Cefa, nooboro. Jaarunaa Cefa onoono jilli momoro, Pedro eneejiruno.

Jesu Coovahi Felipe Natanae Icamisico.

⁴³ Jaano sesevedí Jesu imuguuhi Galilea jinijevi ufuunoco. Jaabo Felipeque aatyimeuboro diiboco nuuhi: Tadyojicuti disaa, nooboro.

⁴⁴ Jaabo Felipe Betsaida cuumioobou. Jaacuumiri tolliro Andre, Pedro icamisi icahicauhi.

⁴⁵ Jaabo Felipe Natanaeque iiciejuboro nuuhi: Miíhai mahatyimecuuhi, diibediti Moise itajiiiba aamefaño acaatiniuboco. Tolliro Moocaani iimaaminaa diibediti acaatiniiboco. Jaabo Jesu, Jose Nazareoobo achi, nooboro.

⁴⁶ Jaanegui Natanae nuuhi: ¿Nacu Nazare cuumiti iimino saajirahi? nooboro.

Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Enecau maha memeecequi, nooboro.

⁴⁷ Jaanaa Jesu Natanae asaunoco aatyimeuboro nuuhi: Jaadi juuga saabo miya israelmínaafi abañifitatiibo, nooboro.

⁴⁸ Jaanegui Natanae diiboco dilluuhi: ¿Milliti uco gaajahi? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miíro ico uujoho atyimehi Felipe ico coovatinaacaro híguerahoguiino diicaaboco, nooboro.

⁴⁹ Jaanegui Natanae diiboco nuuhi: Jiiibogominaafi íjoho Moocaani Achi, íjoho israelmi aivojiiibo, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Jilli íjoho uco miyaaveguehi, ico híguerahoguiino diicaaboco atyimehi eneeneguiiharo? Imi jino janaanici icanehejeque daatyimeji, nooboro.

⁵¹ Tolliro bu Jesu nuuhi: Miyantiro amiíhaico neehi: Mahatyimeji niqueje faayicininoti Moocaani toomominaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubohallivi iniitocinimoro bu caamovi foocinimoco, nooboro.

2

Cana Onoocuumi Jiibaimo.

¹ Jaanobuunati mifucuci, safucu icano taabava jiibaimo icauhi Cana cuumivi Galilea jiinijevi. Jahi Jesu seeji diitofaño icauhi. ² Jahi tolliro Jesuco ijiibogominaama cuuhuvaumo tobaimovi. ³ Jaanaa diito aduta vino ifinicuunegui Jesuco seeji nuuhi: Vino finicuuhi, noogoro.

⁴ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Gaha, collihi jaanoco uco neehi? Toonovihi ifototihi, nooboro.

⁵ Jaarunaa diigo nuuhi diito jeecevominaaco: Paryi diibo amihaico onoonoco momooni, noogoro.

⁶ Jaanaa tomañeri icauno sahuse juugahuseti sañu icano iciñuuno. Tuñuujeñaño judiomi iicanicibadi ifinoco iimibachuqui nifaihunoco ificuhicañuuje. Jaano sañufaño fine ifetehicauno ochenta o cien litrodino nifaihu. ⁷ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryi jino iciñuunoco nifaihuner magahafusu, nooboro. Jaanegui diito tuñuujeque jiti jiti gahafusuuhi. ⁸ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Fine ivi jisumi miidino mihicimoro mahacito ijiibaimo toomominaafico, nooboro.

Jaanegui tolli mooniuno. ⁹ Jaafaihuco ijiibaimo toomominaafi nisuuhi vinoti minifutucufaihuco. Jaanoco gaajautiibo cuucati iicunoco; idimoro diito ijeecevominaa toonoco gaajauhi diito inifaihuco iicumaño. Jaanegui ijiibaimo toomominaafi tobaimo abajaaboco ocoovaboro nuuhi: ¹⁰ Iticoni famoova iimi vinoco ifefihi. Jaanoco ijiibaimo guiraano aaducuuobuunati iimijisutinoco ifefimo. Jaanoti iijoho aivo iiminoco ficuuhi jihachuta, nooboro.

¹¹ Jino aivo iticoni Jesu sihidi ejeevanoco omoonuno Cana cuumivi Galilea jiinijevi, imityaco ifusuubo. Jaaneri ijiibogominaa diiboco miyaavuguuhi.

¹² Jaanobuunati seeji, inahabomi, ijiibogominaa icamoma fuubo Capernau cuumijaagovi jahi icaumo fiiva fucuva.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Jaanaaca judiomi jiibaimo Pascua ifiiticuuneguiha Jesu Jerusale cuumijaagovi fuuhi.

¹⁴ Jahi atyimeubo templojafaño bueymico, ovejamico, nimihumico icano anaajemeque. Tolliro miyaminaama nihibamico acafaryuuacumo gicimimoco atyimeubo. ¹⁵ Jaanoco aatyimeuboro Jesu gaaibaico gaicitati eheetavuuboro tooneri diitoco isi gañiubo, ihovejami, ibueymi icamoma. Tolliro nihibamico acafaryuuacuhicaumo nihibamico baavi fufucuubo, jaaboro imesanoco gavaracuubo icano. ¹⁶ Jaaboro bu nimihumico anaajeumoco nuubo: ¿Toonoco jinoti buhigovi miici! ¿Guihirubi iijaco naajetajati meheetavedino! nooboro.

¹⁷ Jaanoti ijiibogominaa esafutuuhi Caatinihaamefaño: Diijaco agaijino uco finisuhi, onoonoco.

¹⁸ Jaanegui judiomi diiboco dilluuhi: Eneecata mihaico siibadi iicanoco dihfusu toonoti magaajaqui: Ji, olli iicaneguiha jahi olli mooniibo meneequi, noomoro.

¹⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiija templojaco paryi magavaracu, jaajaco siino uujoho mifucuci, safucu icanoti siino boobaniji, nooboro.

²⁰ Jaanegui judiomi diiboco nuuhi: Cuarenta y seisdino ficabava nijequeti jiijaaco eetavuumo. ¿Jaajaco milli iijoho mifucuci, safucu icanoti deetavejirahi? noomoro.

²¹ Jaarunaa Jesu ifiicoro unuruubo: Temploja, nuuhi. ²² Jaamaño Jesu iguijeve-ufonefeti ubuheetusumi ijiibogominaa tolli diibo unuunoco esafutuuhi. Jaamoro Caatinihaame onoonoco, bu Jesu iijico icano diitoco ijiibuguanoco miyaavuguumo.

Jesu Famoovaaco Gaajahi.

²³ Pascua jiibaimosumi Jesu Jerusaleri iicausumi, sihidi miyaminaa diiboco miyaaveguehicauhi sihidi ejeevanoco omooninoco aatyimemere. ²⁴ Jaarumovi Jesu jeevamaahicautihi famoovaaco agaajahicaumaño. ²⁵ Miñhaiñooba diiboco jibeguehicautihi: Diito jilli jeevahi, noomoro miyaminaaco diiboro agaajahicaumaño ijeebiñaño iicanoco icano.

3

Nicodemo Onoobo.

¹ Icaubo saafi fariseomi^ooobo Nicodemo onoobo judiomi aivojitoobo. ² Jaabo Jesujaago fucu asaaboro diiboco nuuhi: Jiibogominaafi, mi^hai magaa^jahi ico Moocaani mi^hhaico diibeguequi agalluunoco. Chahamo mi^joho sihidi ejeevanoco i^joho omoonibadi iicanoco omoonimo Moocaani diiboma iicatu^ruva, nooboro.

³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi, siino dojicuviro ifiivoti^hbo Moocaani aivojifa^ho feejitihi, nooboro.

⁴ Jaanegui diiboco Nicodemo dilluuhi: *¿Milli jaabo miyaminaafi ujusicuubo siino dojicuviro fiivejirahi? ¿Milli jaabo siino seeji jeebiifa^ho ijicafotooboro siino fiivejirahi?* nooboro.

⁵ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi; ni^faihuri, Moocaani Gajjari icano ifiivoti^hbo Moocaani aivojifa^ho feejitihi. ⁶ Miyaminaafiditi ifiivoobo miyaminaafi. Jaanoti Moocaani Gajjati ifiivomo Moocaani Gajjama icahi. Toono eneejiruno Moocaani seemeti iicamo. ⁷ Daabafiitedino siino fiivo ico onoonoti. ⁸ Mi^ro guibuhuba iimogohigoti asaanoco i^joho guubufihi. Jaaruubo gaajatihi conoti asaanoro conoovi ififotonoco. Jaabadi jeevamo paryi Moocaani Gajjari ifiivomo, milli ifiivonoco milli miyaminaa gaajajirahi, nooboro.

⁹ Jaanegui Nicodemo siino dilluuhi: *¿Milli fine jino?* nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: *¿I^joho aivo sihidi edeevaabo israelinaa jiibogominaafi idicaruubo, nacu jinoco gaajatihi?* ¹¹ Miyanotiro ico neehi: Mi^hai mihiimaahi magaa^janoco. Jaamo mi^hai mi^jiibeguehi mahatyimeneque. Jaarunoco ami^hai mimiyaaveguehaticatihi mi^hai monoonoco. ¹² Jiini^jeeono icarunoco onoonoco uco mimiyaaveguehaticatihi. Jaanequi: *¿Fine millijiru niquejeonoco jiibuguruva?*

¹³ Mi^hhai^hooba niquejefa^ho footihi idi^hboro tahigoti iniitehinu^hbo: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo niquejefa^ho iicaabo. ¹⁴ Mi^ro Moise sicai^higovi jinimoco caamovi agani^yicubadi; tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo caamovi guijeve imohobujehallivi gaⁿi^yicicafeteji. ¹⁵ Jaaboco paryi imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icacu^hi*

Moocaani Jiinije Miyaminaaco Agajjino.

¹⁶ Mi^ro Moocaani sihidi jiinije miyaminaaco agajji^hboro idi^hboro iicaabo Illico aciuhi. Jaaboco paryi imiyaavogomo mitajitihi. Jaamo ifinijitino fiivoma icaji. ¹⁷ Mi^ro Moocaani jii^jehallivi Illico galluutihi jiinije miyaminaaco ci^jigaifa^ho igaⁿisuqui. Jilli galluubo diibofeenedi jiinije miyaminaa itaajaqui. ¹⁸ Jaabo Moocaani Achico imiyaavogomo ci^jigaifa^ho ifetejitihi. Jaanoti imiyaavogotimo ci^jigaifa^ho ifeequi icacu^hi idi^hboro Moocaani Achi iicaaboco imiyaavogotima^ho. ¹⁹ Jaamo imiyaavogotimo ci^jigaifa^ho ifeequi icacu^hi. Mi^ro jii^jehallivi aachicini^hbo asaaboco imogotimo icivonocoro imuguumo imiticoro omoonihicauma^ho. ²⁰ Mi^ro famooro iimitinoco omoonimo aachicinoco jii^jehuehi. Jaama^ho aachicini^ho jaagovi fiitivotimo, iimitinoco omoonimo foovo^hivotino icacu^hi. ²¹ Jaanoti miyaanoco iimogomo aachicini^ho jaagovi fiitivehi diito omooninofa^ho Moocaani iicano igaa^jafetequi.

Jua Siino Jesuditi Onoono.

²² Jaanobuunati Jesu fuuhi i^jiibogominaama Judea jiinije^vi. Jaabo toonovi gueene icaubo miyaminaaco initi^hubo. ²³ Jaabadiro Jua nitihica^hui Enonvi Salim cuumi fiitino, toma^hovi sihidi ni^faihu iicauma^ho. Jaabojaa miyaminaa ofoomoco nitihicaubo. ²⁴ Jilli icau^hmo Jua icivojaanira^hutisumi.

²⁵ Jaanaaca Jua jiibogominaa jenaucasiuhi judiomima ifiino imibachuhallivi. ²⁶ Jaamoro Juaco nuutu^hmo: Mojiibogominaafi, meeci iima oono Jorda oonegueehi icaubo icahi diiboti mi^hhaico idi^hbuguubo. Jaabojaago sihidi miyaminaa ofoomoco nitihicaabo, noomoro.

* 3:15 Sahaamefa^ho janaani^hci jilli ficuumo: finitimo icaji, onoonoco.

²⁷ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Cajaatyobama chahajiruno gaaja Moocaani diitoco ihacitiruva. ²⁸ Miïro amiïhairyo uco muguubuhinicuui: Uujoho Cristo icatîhi jilli diibo imega uco agalluubo, nooboro eneehininoco. ²⁹ Miïro taabava jîibaimofaño mogaima iicaabo aiji. Jaabo cojiri iicaabo jilli igataavominaafi. Jaabo diibo ihiimaanoco uguububoro imo imo icanicîbo. Jaabadi jisumi uujoho sihidi imo imo icahi. ³⁰ Jaabo diibo jisumitiro janaanîcivi bocitooaba uujoho jilli guinoviïro minifeteji, nooboro.

Caamoti Asaabo.

³¹ Caamoti asaabo fanoohalliviro icahi. Jaanoti jîinjêoobo jilli jîinjêminaafi. Jaabo jîinjênehejequere iimaanîcîhi. Jaanoti niqêjefañoti asaabo famoohalliviro icahi. ³² Jaabo aatyimeneti, uguubunoti icano iimaahi. Jaaruubo onoonoco miïhaiñooba miyaaveguehîcatîhi. ³³ Jaanoti saatoho diibo onoonoco imiyaavogomo: Moocaani Miyaabo iicanoco jîibeguehi. ³⁴ Moocaani agalluubo Moocaani iijico jîibeguehi. Jaaboco Moocaani Igaijaco finitino acîhi. ³⁵ Moocaani Illico gaijîhi. Jaabo usefaño Moocaani paryi fanooco ficuui. ³⁶ Jaamaño Moocaani Achico imiyaavogomo ifinîjitino fiivoma icacuui. Jaanoti Moocaani Achico imiyaavogotîmo fiivoma chahaji. Jilli ñîhicuno Moocaani omoonîjînofañoïro icacuui.

4

Jesu Samariaogoma iimaahi.

¹ Jaanaa fariseomi guubuuihi Jua janaanîcî Jesu jîibogomînaama iicaabo inîthîcaunoco. ² Jaarunofaño Jesu nitîhîcautîhi idîimoro jîibogomînaa nitîhîcaui. ³ Jaanoco Jesu uguububoro Judeatî fuuhi Galileajaago siino ihuumîqui.

⁴ Jaabo imuguuihi Samaria jîinjêfêenedî ufuunoco. ⁵ Jaabo ufuubo ifutuuihi Sicar onoocuumî Samaria jîinjê cuumîvî Jacob illî Joseque jîinjêque aacîumaño fiitîno. ⁶ Jaamañeri icano nîfaihuhojî Jacob ojî onoohojî. Jaanaa Jesu asaabo, iniinovatucunegui tohojî cojîvî casîvuubo, fine gadîcîba nîhîba icacuuberî. ⁷⁻⁸ Jaanaa jîibogomînaa tuucuumîjaago fuuhi machutaaco anaajeteumo. Jaanaa tuucuumîti saafîgo gaigo saauhi toojîti inîfaihuvaugo. Jaagoco Jesu nuuhi: Uco nîfaihutî daacî, nooboro. ⁹ Jaanegui diiboco samariaogo nuuhi: ¿Millî jaabo îjoho judîo idîicaabo, uujoho samariaogo iicagoco nîfaihuco dilluui? noogoro. Jilli nuugo judîomî samaritanomîma iimogocasi-hîcautîmaño.

¹⁰ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Îjoho Moocaani aacînoco gaajaruva, bu miïjoho jîno ico nîfaihuco idillunoco gaajaruva; îjoho uco dilluruva ico uujoho buheênîfaihuco acîjîrahi, nooboro.

¹¹ Jaanegui diigo nuuhi: ¿Aivojîbo, nacu jînejeri jaabo inîfaihuco dîicîjîrahi aivo faicuvahojî? ¿Conootî jaabo toono buheênîfaihuco dîicîjîrahi? ¹² Miïro jîno moheedebe Jacob miïhaidî jîhojîco ficuui, diibo iseeme, paryî jîoomî icano toojîti aaduhîcauhîjîco. ¿Nacu jaabo îjoho diibo janaanîcî deevahî? noogoro.

¹³ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Paryî jîhojî nîfaihutî aadumoco siino adufîra aivejî. ¹⁴ Jaanoti uujoho aacîno nîfaihuco aadumoco siino ufucuro adufîra aivucuujiitîhi. Uujoho aacîno nîfaihu diitofañoitî finitîno niivajî ifinîjitîno fiivoco ihacîqui, nooboro.

¹⁵ Jaanegui diigo diiboco nuuhi: Aivojîbo, uco tofaihutî daacî uco adufîra aivotîno iicaqui, bu siino jîhojîjaago nîfaihuîfîri saatîgo icaqui, noogoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Dîfo jaagoro ditajeque coovato. Jaadî siino disaa, nooboro.

¹⁷ Jaanegui diiboco iimusuugo: Uujoho tajevatîhi, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Miyaanoco neehî, tajevatîhi onooço. ¹⁸ Miïro sahusedîmoma diicacuui, jisumi bu diiboma idîicaabo ditaje icatîbo. Jaanoco miyaanoco neehî, nooboro.

¹⁹ Jaanoco uguubuugoro diiboco nuugo: Aivojîbo îjoho baacho Moocaani iimaamînaafi.

²⁰ Miïro moheedeete samaritanomî Moocaanîco jigajîhallîvî imejîibuuihi. Jaarunaa amiïhai judîomî Jerusaleví Moocaani imomaño meneehîcâhi, noogoro.

²¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Gaigo, uco miyaavogo, safucu icajino amiñhai Moocaanico mihimono. Tusumi jigajijaago footimo, bu Jerusale cuumijaago footimo icano. ²² Miñro amiñhai samaritanomi magaaajatiiboco mihimehi. Jaanoti miñhai magaaajaaboco mihimefih; Miñro judiomiñtai taajasu saahi. ²³ Jaanoti safucu iicajino, jaano jino tusumi mihicacuui, miyanotiro Moocaanico iimomo imeji igajari, miyaaneri icano. Miñro tolli iimomoco Moocaani imeguehi. ²⁴ Moocaani Gaija jaamaño diiboco iimomo igajari, miyaaneri icano iimequi, nooboro.

²⁵ Jaanegui diigo nuuhi: Uuro gaajahi Mesia, Cristo onoobo, asaajinoco. Jaabo asaadi miñhaico paryi fanoocoro jibeguejiibo, noogoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho diibo ñma ihiimaabo, nooboro.

²⁷ Jaanaa ijiñbogominaa gaseuhi. Jaano jabafituui. Jesu gaigooma ihiimaaneri. Jaarumo diiboco dilluuti. ¿Jinejeque dilluui? ¿Jinejeque mihiimaacasih? nuutimo.

²⁸ Jaanegui diigo ihicinuco ejeevesuhiniugoro fuuhi ifaacuumijaago. Jaagoro miyaminaaco jibugutuui.

²⁹ Enecauhu masaamoro memeeceva saafi gaifi, paryi omoonihicanoco uco onooboco. ¿Naa fine diibo Cristo icatiibo? noogoro.

³⁰ Jaanegui diito tuucuumiti asaamoro fuuhi diibojaago. ³¹ Jaanaaca ijiñbogominaa diiboco neehicauhi: Mojiñbogominaafi, machu, noomoro.

³² Jaarunaa diitoco nuubo: Tamachuta icahi uujoho amachujino amiñhaima magaaajino, nooboro.

³³ Jaanegui ijiñbogominaa dillucasiuhi sanomiñro: ¿Fine miñjoho diibedi machutaaco sivahi? noomoro.

³⁴ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Uudi tamachutabadi oono uco agalluubo onoobadi eetavono, idudicamaajeque iimivono. ³⁵ Miñro amiñhai meneehi: Icanehiica miniñhibaci, miniñhibaci idiino basuta ujusujino, noomoro. Jaarunofaño amiñhaico uujoho neehi: Memeece basutaaco, oono paryi tifaicuui ihicafetequi. ³⁶ Miñro basutaaco ududicamaaibo ijaadaco gaayicifihi. Jaabo basuta noovaco ananiniñbadi miyaminaaco nanihi ifinjitino fiivoma iicaqui. Jaaneri abasuubo, bu toonoco iñciibo icano sano imo imo iicaqui. ³⁷ Jinoovi aivo miyaano, jilli onoonicino: Saafi abasuonoco sifi icinichi, onoono. ³⁸ Jaanegui uujoho amiñhaico tajiñbahi mihiciqui amiñhai mabasuhinitinoco; sita abasuhininoco amiñhai mequehevehi idudicamaajeque, nooboro.

³⁹ Jaaboco sihidi Samaria jiniñe cuumiminaa miyaavuguui diigo ijiñbuguunoti paryi uujoho omoonihicano uco noobo unuunoti. ⁴⁰ Jaanegui samaritanomi diibojaa asaamoro diiboco fiituluhi diitoma iicaqui. Jaanegui Jesu mifucuci toonovi diitoma icauhi. ⁴¹ Jaamoro diiboco sihidi miyaavuguumo ihiimaaco uguubuomoro. ⁴² Jaamoro diigoco nuumo: Jisumi iñjoho eneeneriro mimiyaavogocutihi: Miñhairyo muguubucuui. Jaamoro magaaajacui miyaanoro diibo Cristo jiniñjeminaa taajasuminaafi icanoco, noomoro.

Jesu Buheesuhi Aivojiibo Seemeneque.

⁴³ Toonoti mifucuci iicaunoti fuubo Galilea jiniñjejaagovi. ⁴⁴ Jaabo Jesu iinoro nuuhi: Moocaani iimaaminaafi ijiñjevi bocigoratihi, nooboro. ⁴⁵ Jaadi Galileavi agaseuboco tomaño imino gaayicuihi. Diito tolliro bu fuumo Jerusalevi Pascua jibaimojaago. Jaamo atyimeuhi tahi tobaimovi Jesu fanoovaco omooninoco.

⁴⁶ Jaadi Jesu siino saauhi Cana cuumijaagovi Galilea jiniñjevi toonovi nifaihuco aivo-faihuti iminiyumaño. Jaanaa Capernaui icaubo saafi aivojiibo. Jaabo seemene guihuvauhi. ⁴⁷ Jaabo guubuui Jesu Judeati Galileavi agaseunoco. Jaanegui diibojaa ufuuboro diiboco nuubo iijjaa ofooboro iseemeneque ibuheesuqui aivo iniinovacuunegui-
iha. ⁴⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Boti siibadi icanehejeque omooninoco mahatyimetihachiñi mimiyaaveguejitih, nooboro.

⁴⁹ Jaarunofaño diibo Jesuco nuuhi: Aivojiibo goovano masiigo taseemene guijevetinaacaro, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Fuucu, diseemene buheecuui, nooboro. Jaanegui diibo Jesu unuunoco imiyaavuguuboro fuucuui. ⁵¹ Jaabo iijati fiiticuuboco idudicamaajeminaa

asaaumoro jiiibogovauhi: Diseemene buheecuui, noomoro. ⁵² Jaanegui diitoco dillu- ubo: ¿Conooti nihiba iicaaberi buheehiniibo? nooboro. Jaanegui diiboco nuumo: Iiji dijiiveeberi iguihuva diiboco buuhinihi, noomoro. ⁵³ Jaanoti caani gaajaulhi toonoti nihiba iicaaberi Jesu diiboco: Diseemene buheehi, eneehininoco. Jaanoma iicaubo paryi iyotoma Jesuco miyaavuguuhi.

⁵⁴ Jino Jesu sihidi ejeevanoco Galileavi iticoni omooninoco alliniuhi Judeati Galileavi siino uhuumiuseri.

5

Jesu Buheesuhi jigotiiboco.

¹ Toonobuunati judiomi eetavuuhi jiiibaimoco. Jaanegui Jesu fuuhi Jerusalevi. ² Jahigo Jerusalevi ovejami guhuga onoohuga fiitino icano jicooba nicutaaba hebreomi iijiri Betesda onooba. Jaabaati icano sahusedino iguhugano. ³ Jaahugaje goohasinovi sihidi iguihuvafiimo icahicauhi aatyimetimo, idiino iimitimo, ifiino isifañineri jigotimeheje icamo. Jaamo teemehicauhi toba nifailu amaryibanoco. ⁴ Miïro tobajaago Moocaani toomominaafi niitehicaui safohosa jaaboro infailhuco maryicuvahicauhi. Jaasumiro tobafaño imegaviro aacotoobo buheehicauhi, jilli fanoova guihuva* ⁵ Jaamañeri icaubo saafi treinta y ochodino ficabano ticovovi iguihuvacuubo. ⁶ Jaabo siuciniuboco Jesu aatyimeuboro gaajaciuih aivo geeenene iicacuunoco. Jaaboro diiboco nuubo: ¿Dimeguehi ubuheeneque? nooboro.

⁷ Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivojiiho, miijoho bu uco tobafaño jiihacujirahi toba amaryibasumi fahiijivaro tobafaño feequi mooninaacaro sita tahimegaro feehicahi, nooboro.

⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Gañiivo jaaboro dicigaijeque diiciibo fuucu, nooboro.

⁹ Jaasumiro diibo buheeteuhi. Jaaboro icigaijeque iiciuboro igucuubo. Jaafucuu judiomi jaguisifucuu. ¹⁰ Jaanegui judiomi Jesu ubuheesuuboco nuuhi: Jaachiiji jino jaguisifucu. Jaanegui dicigaijeque satyeditihi, noomoro.

¹¹ Jaanegui diibo iimusuuhi: Miïro uco ubuheesuubo diiboro uco neehi: Dicigaijeque diiciibo fuucu, nooboro.

¹² Jaanegui dilluumo: ¿Miijoho diibo ico dicigaijeque diiciibo diigo onoobo? noomoro.

¹³ Jaarunofaño diibo gaajautihi diiboco ubuheesuuboco. Tomañeri sihidi miyaminaa iicaumo cojiti Jesu sihigovi ufucumaño. ¹⁴ Jaanobuunati Jesu diiboco siino templojafaño aatyimeuboro nuuhi: Meeci, jisumi jino ijoho ubuheecunoco; siino imitino diiacuujirahana janaanici iicano siino dijaa saadino, nooboro.

¹⁵ Jaanegui diibo ufuuboro judiomico jiiibugutuubo Jesujaahi diiboco ubuheesuunoco.

¹⁶ Jaanoma iicaumo judiomi Jesuco imitino moonihicauhi, diibo jaguisifucuvvi tolli omoonihicaumaño. ¹⁷ Jaanegui Jesu nuuhi: Guihirubi, jisumihachuta dudicamaahi. Jaano ticovovi bu uujoho dudicamaahi, nooboro.

¹⁸ Jaanoma iicamo judiomi janaanici imeguehicaui diiboco agaicaunoco. Miïro toono jaguisifucucoro diitobadi teemehicautiibo, tolliro bu Moocaanico: Guihirubi, onoboro ifiico Moocaanibadi moonihicaubo icano.

Moocaani Achi Mitya Iiji.

¹⁹ Jaanegui diitoco nuubo: Miyantiro, miyantiro amiihaico neehi: Uujoho Moocaani Seemene iinoro ijeebiitiro moonitihi. Miïro Caani omooninoco aatyimeebere, bu tolliro Illi moonihi. ²⁰ Miïro Moocaani Illico agaijimaño fanoova mooninoco diiboco ifusuhi. Miïro imi janaanici ejeevanoco iifusujiihehiica. Jaaneri amiihai majabafiteji. ²¹ Moocaani uchuumucuumoco ubuheetesuuboro fiivoco aacibadiro bu Illi iimogomoco fiivoco aciji. ²² Miïro Moocaani miilaiñoobaco iimitico nootihi. Jaarubbo paryi toono imibachu mityaco Illi usefaño jeevesuubo, imitico iimibachuqui; ²³ Toonoti famooro Illico ibociquequi

* 5:4 Sahaamefaño toonono versiculonoco ficuutiimo.

Caanico iicabadiro. Jaanoti Illico obocigotimo, tolliro bu Caanico bocigotihii diiboco agalluuboco.

²⁴ Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Uco agalluhiniiboco imiyaavogomoro uujoho onoonoco uguubuuro ifinijitino fiivoma icacuui. Jaamo ciijigaifaño fuucujitihii; Jilliro guijeveti fiivofañovi fatyucuubo. ²⁵ Miyanotiro, miyanotiro neehi: Ufucu icajino, jaano jino tusumi mihicacuui; iimitifaño miguijevucubadihiica iicamo Moocaani Achi ijijico uguubujino. Jaanoco uguuburo fiivoma icaji. ²⁶ Moocaanima mitya icahi fiivoco aacijino. Jaabo Illico mityaco aciibo tolliro Illi sitaaco fiivoco ihaciqui. ²⁷ Tolliro bu mitya ijijico aciibo miyaminaafañoti iimitino, iimino icanoco idugaacuui, uujoho Miyaminaafibadi ifiivubo iicamaño. ²⁸ Jinoti meheetyedino: Ufucu icajinehiica tusumi paryicino cihojinoñaño iicamo ihiimaaco uguubujino. ²⁹ Jaamo iiminoco omooniumo sino buheeteji fiivoma iicaqui. Jaanoti iimitinoco omooniumo buheeteji ciijigaifaño ifeequi.

Cristoti Ijibogono.

³⁰ Miuro uujoho aivo, uuro tajeebiitiro moonijitirahi. Jaamaño uujoho iimitinoco dugaacui uco atajibabadi. Jaano uujoho udugaacuno miyaano tajeebiiti uuro iimogonoco omoonitimaño. Jilli Guihirubi uco agalluhiniibo iimogonocoro moonihii. ³¹ Uujoho uuro tafitiro jibuguruva tajiibogo saatehedi ibocima chahajirahi. ³² Jaanoti sifi uuditi jibeguehi. Jaamaño uujoho gaajahi uuditi diibo onoono miyaano icanoco. ³³ Miuro amiihai saatohoco magalluui Juajaago diiboco idillutequi. Jaanoco diibo miyaanoco nuuhi. ³⁴ Jaarunofaño uujoho gaayicitihi miyaminaafi ijibogonoco. Jaarunoco uujoho jilli Juati amiihaico neehi. Jaamo uco mimiyaavogomoro mataajaji. ³⁵ Miuro Jua ciijigamecu ijiganoro aachicibadi jeevauhi. Jaabo aachiciniunofaño amiihai jihachutagayiro imo imo mihicauhi. ³⁶ Jaaruno toono Jua ijibuguuno janaanivii uujoho onoono jeevahi. Miuro Moocaani uco agalluubo atajibaunoco omoonino. Toonoro tahallivi jibeguehi miyaano uco Moocaani agalluunoco. ³⁷ Tolliro bu Guihirubi uco agalluubo uuti jibeguehi. Jaaruuboco amiihai safooba mahatymetatihii, bu ihiimaaco safooba muguubutatihii icano. ³⁸ Tolliro bu diibo ijii amiihaifaño chahahi; Diibo agalluhiniiboco amiihai mimiyaavogotimaño. ³⁹ Miuro Caatinihaameque imino amiihai mihiiñicicicahi fiivo ifiico toohaamefaño mahatymeneque mihimogomoro. Jaano miuro toohaame uuditi jibuguruhaame. ⁴⁰ Jaarumo tajaa masaanoco mihimogotihii fiivoma mihicajiruneguiiha.

⁴¹ Uujoho miyaminaa cahacisuco gaayicitihi. ⁴² Jaabadiro uujoho gaajahi amiihai Moocaanico magajitino. ⁴³ Miuro uujoho Guihirubi memeri saahinihi; Jaaruuboco uco magaayicitihi. Jaanoti sifi jilli ijeebitiro asaaboco naha amiihai magaayicijirahi. ⁴⁴ ¿Milli jaamo mimiyaaveguejirahi sanomiro fahigovavi miyaminaa imihicacoro magaayicicasimo? Jaamaño toonoguiinodi idiiaboro iicaabo Moocaaniti asaano imihicaco miguiinotihii. ⁴⁵ Jaanegui uuditi mehesamaaidino: Caani imefeenevi mihaico imitino neejibo, noomoro. Icaabo amiihai imitico eneejiibo Moise. Jaabo tajiibafeenedi mataajibadi mehesicinjirahi. ⁴⁶ Miuro Moiseque mimiyaavuguruva uco tolliro mimiyaaveguejirahi. Miuro diibo uuti caatinuui. ⁴⁷ Jaabo acaatinuunoco mimiyaavogotimo, ¿milli bu taajico mimiyaaveguejirahi?

6

Cinco Mildimoco Amachusuno.

(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Toonobuunati Jesu fuuhi Galilea muuai onegueehivi. Jaaba momoro bu Tiberia onoomuui. ² Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi sihidi ejeevanoco omooniiaboro iguihuvamoco ubuheesunoco aatymehicauneguiiha. ³ Jaanegui Jesu ifabaihallivi ufuuboro ijibogominaama casiivuubo. ⁴ Jaasumi fiiticuuno judiomi jibaimo Pascua iicaujino. ⁵ Jaanaa Jesu emeciubo atymeuhi sihidi miyaminaa idojicuti asaunoco. Jaanegui Felipeque nuubo: ¿Cuucati fine machutaaco manaajejirahi jito imachuqui? nooboro.

⁶ Jilli Felipeque nuubo jilli diiboco inisuubo, ¿milli fine neejiibo? onoomaño jilli omoonijinoco imino agaajacuuboro. ⁷ Jaanegui Felipe nuuhi: Fine doscientos denario ticovovi manaajerahahi, machutaaco. Jaaruno famooviro ajashuno ifetejitirahi, nooboro.

⁸ Jaanegui ijibogominaati saafi Andre Simon Pedro nahabo Jesuco nuuhi: ⁹ Jineeri icase sase sahusedino sebada maahuno, bu miimisiici tavaabomisi icanoma icase. ¿Milli jaano tonoodino jinoodimo miyaminaavi ifetejirahi? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Diitoco monoo icasiicamaaiqui, nooboro. Jaamañeri sihidi ñavahu icauhi. Jaanohallivi casiicamaaiumo cinco mildino gaifiimi. ¹¹ Jaadi Jesu imaahunoco iicuboro Moocanico graciaco aaciuboro, toonoco ijibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi giciniomoma. Tolliro bu itaavaco ifuumo iimuguudineheje. ¹² Jaanoco amachuno utuvacuudi Jesu nuuhi, ijibogominaaco: Paryi manaani ihatyuvoco gañicafototino iicaqui, nooboro.

¹³ Jaanoco ananiumo gahafusuuhi, jiiibañoco fahuseeci, siino miibaici icanoco sahusedino sebada maahuno iicaunoti aatyuvuunoco. ¹⁴ Jaano Jesu sihidi ejeevano ifusucu eheetavuunoco aatyimeumoro diito nuuhi: Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaaminaafi jiinjehallivi asaajiibo, noomoro.

¹⁵ Jaamoro Jesuco iicimoro satyujirumo aivojiboti iheetavequi. Jaanoco agaajacuuboro iinoro fuubo siino ifabajaaagovi.

Jesu Nifaihuhallidi iguehi.

(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ Jaanaa mihijicuudi ijibogominaa muuajaaago fuuhi. ¹⁷ Jaamoro meenegafaño ijicamaaiumoro fuumo onegueehi Capernaajaagovi. Jaanaa civucuuno. Jaarunaa Jesu diitojaa gaseutihi. ¹⁸ Jaanaa imuuifa ticovauno sihidi guibuhaba asauno. ¹⁹ Jaamo ufuumo sahuse juugahuseti sano idiino kilometronohachuta icacuumaaca Jesu saauhi nifaihuhallidi igooboro. Jaaboco aatyimeumoro sihidi igutuumo. ²⁰ Jaarunaa diitoco nuubo: Uujoho; mihiguetejarahana, nooboro.

²¹ Jaanegui diito diiboco imo imo imeenegafaño gaayiciuhi. Jaadi goovano ifutuumo ufuuhigo.

Miyaminaa Jesuco Guinehi.

²² Jaano sesevede toonegueehivi miyaminaa ifatafutuumo gaajauhi sagaaro meenega iicaunoco. Jaagafaño Jesu ijibogominaama footinaaca diito iinoro fuumo. ²³ Jaanaa bu sagahaje gaseuhi Tiberia cuumiti asauno, jaagahaje cañavuuhi Jesu graciaco aaciunobuunati maahunoco amachuuno fiitino. ²⁴ Jaamañovi Jesu, ijibogominaa icano achahaunoco miyaminaa aatyimeumoro toono imeenenefaño ijicamaaiumoro fuumo Capernaajaago Jesuco guinomororo.

Jesu Fiivoco Aacineguiiha Diiboco Fiivo Maahuti Momonimo.

²⁵ Jaaboco onogoo muuavi aatyimeumoro nuumo: Jibogominaafi, ¿cusumi gasehinihi? noomoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amihaico neehi: Jilli mamachuhinimo mutuvahinineguiiha uco miguiinehi. Jilli sihidi ejeevanoco eheetavehininoco mimiyaaveneguiiha icatino. ²⁷ Jaanegui ifinino machutaguiiha mududicamaaidino, ifinijitino fiivoco aacino machutaguiiharo mududicamaaje. Toonoco uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo amihaico aacijino. Toonoti uujoho Moocaniti asanoco miyaminaa igajaqui, bu uuvi Moocaani igajataco ificucuuno icano, nooboro.

²⁸ Jaanegui diiboco dilluumo: ¿Milli jaanegui momooniji Moocaani ijico meheetavequi? noomoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani imeguehi, diibo uco agalluuboco amihaa mimiyaavogonoco, nooboro.

³⁰ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Eneecata sihidi ejeevanoco mihaico dihfusu maatyimemere ico mimiyaaveguequi? ³¹ Miñiro moheedeetemihai machuuhi mana

onoonoco sicaihigovi iicausumi, oono Caatinihaamefaño: Niquejeo maahunoco machusuubo, onobadi, noomoro.

³² Jaanegui Jesu iimusuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amihaico neehi: Moise amihaico niqueje maahuco acitihí, Guihirubi amihaico jino miya maahu niqueje maahuco acihí. ³³ Jaano jino Moocaani maahu diibo niquejefañoti iniitoobo jinijeminaaco fiivoco aaciibo, nooboro.

³⁴ Jaanegui nuumo: Aivojübo, fahiiívaro mihaico toono maahuco daacihica, noomoro.

³⁵ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho fiivo maahu; tajaan asaamo ajebavacuujitihí, uco imiyaavogomoco ufucuro adufira aivucuujitihí icano. ³⁶ Miíro amihaico uujoho eneehinicuubadi: Uco mahatyimecuurumo uco mimiyaaveguehicitihí. ³⁷ Miíro paryi fanooro Guihirubi uco aacino tajaan saaji, tolliro bu tajaan asaamoco uujoho buhi gañijitihí. ³⁸ Uujoho niquejefañoti niitehinitihí uuro iimogonoco mooniqui icatino, jilli uco agalluuhiniibo iimogobadi mooniqui saahinihi. ³⁹ Jaano jino Guihirubi uco agalluuhiniibo iimogono; Paryi diibo uco aacimoco saatohobaco jeevesutiibo paryi famoocoro ufucu niinofucusumi buheetesuji. ⁴⁰ Jaano jino uco agalluuhiniibo iimogono; Paryi famooro miyaminaa Moocaani Seemeneque aatyimemere imiyaavogomo ifinijitino fiivoma iicaqui. Jaamoco uujoho niinofucusumi buheetesuji, nooboro.

⁴¹ Jaanegui judiomi ticovauhi diiboco edejecuumo. Uujoho fiivo maahu niquejefañoti iniituubo, unuuneguiiha ⁴² neehicauhi: ¿Nacu jaani Jesu Jose achi icatiibo? ¿Miíro caani, seeji icamoco mihai magaajahi? ¿Milli jaabo: Uujoho niquejefañoti niitehi, neehicahi? noomoro.

⁴³ Jaanegui Jesu nuuhi: Musuufeni toono mihai dejecufiraco. ⁴⁴ Mihiñiñooba tajaan saajitirahi Guihirubi uco agalluuhiniibo tajaan isivatiruva. Jaamoco uujoho buheetesuji ufucu niinofucu. ⁴⁵ Miíro, Moocaani iimaaminaa aamefaño jilli noono: Moocaani famoocoro jübegueji, noonoro. Jaabadi famooro Moocaanico uguubuumoro diiboti agaajamo tajaan saahi.

⁴⁶ Mihiñiñooba Moocaanico atyimetihí idiiboro uujoho Moocaaniti asaabo Moocaanico atyimehi. ⁴⁷ Miyanotiro, miyanotiro amihaico neehi: Uco imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icaji. ⁴⁸ Uujoho fiivo maahu. ⁴⁹ Miíro mihai eedeete manaaco sicaihigovi amachuurumo chuumuhi. ⁵⁰ Jaanoti naha jino niquejefañoti iniitono maahu. Jaanoti amachumo guijevetimo iicaqui. ⁵¹ Uujoho diiburucu jino fiivo maahu iicaabo niquejefañoti iniitehiniibo. Jaamo uco agaayicimo ifinijitino fiivoma icaji. Jaano maahuco uujoho aacino taahuco. Jaanoco uujoho jinijeminaahallivi aacjino, nooboro.

⁵² Jaanegui judiomi ticovauhi sanomiro iimaacasiumo: ¿Milli jaabo jaani mihaico duusujirahi ihuucuco? noomoro.

⁵³ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amihaico neehi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuco uucoco muduutihachijji, bu itijohoco mahadutihachijji icano fiivoma mihicajitihí. ⁵⁴ Jaanoti taahuco amachuubo, tatyijohoco aaduubo icano ifinijitino fiivoma icaji. Jaaboco uujoho niinofucu buheetesuji. ⁵⁵ Jaano tafi miya machuta, tatyijoho miya adufaihu icano. ⁵⁶ Jaamo tafiico amachumo, tatyijohoco aadumo icano uuma icahi. Jaamoma bu uujoho tolliro icahi. ⁵⁷ Miíro Moocaani uco agalluubo ifiima icahi, jaaberi uujoho icahi icano. Jaabadiro uco amachuubo uuri icaji. ⁵⁸ Jino niquejeti iniituuno maahu; mihai caanimihai manaaco amachuumo iguijeveubadi icano icatino. Jaanoti jihicati amachumo ifinijitino fiivoma icaji, nooboro.

⁵⁹ Jilli nuubo Jesu Capernau cuumi sinagogajafaño ijübuguubo.

Jesu Iimaa Fiivoco Acihí.

⁶⁰ Jaanoco sihidi saatho ijübogominaa uguubuumoro nuuhi: Aivo jihimaa sihidi jeevahi. ¿Mijoho fine gaayicijirahi? noomoro.

⁶¹ Jaanoco Jesu ijübogominaa onoocasiunoco agaajaciuboro nuubo: ¿Jaano nacu amihaico imitino moonihi? ⁶² ¿Millijiru fine imi, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuco caamo iticoni iicauhigo ofooboco mahatyimeruva? ⁶³ Miíro Moocaani Gaija miinoco

fiivoco acihi. Jaanoti muuhucu jilli jihovono. Jaanoti naha jino uujoho ihiimaano amiñhai jeebico ifinijitino fiivoco aacijino.

⁶⁴Jaarunofaño icamo amiñhaiti saatoho imiyaavogotimo, nooboro. Miñro Jesu imegaviro gaajacuhi imiyaavegüjitimoco, bu diiboco igaicaauqui aaciujiboco icano. ⁶⁵Jaamaño nuubo: Toonegui amiñhaico neehinihi: Miñhaiñooba tajaa saajitirahi Guihirubi tajaa isivatiruva, nooboro.

⁶⁶Jaasumitiro sihidi saatoho diibo dojicuti efeehicaumo diibediti udugaavuumoro diiboma fuucutimo. ⁶⁷Jaanegui Jesu saatoho iñibogominaa fahuseeci motihaiti miimisiici icano iicaumoco nuubo: ¿Nacu bu amiñhai tolliro diitobadiro mefeji? nooboro.

⁶⁸Jaanegui Simon Pedro diiboco iimusuuhi: ¿Aivojñibo, miñjaago bu miñhai mefejirahi? Miñro iima icano ifinijitino fiivo iimaa. ⁶⁹Miñro miñhai mimiyaavegühinicuui. Jaamoro magaañhai iñjoho Cristo Moocaani iicaabo Seemene idiicanoco, nooboro.

⁷⁰Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiñhai docedimoco uujoho ichinihi. Jaamo amiñhaifañoti iicaabo saafi iñi iicaabo, nooboro.

⁷¹Jilli nuubo Juda Iscariote Simon achiditi. Jaabo Juda docedimoobo iicaubo Jesucristoco iguijeniqui aaciujibo.

7

Jesuco Inahabomi Miyaavegüehicautihi.

¹Jaanobuunati Jesu Galilea jijnijeri iñooboro feehicauhi. Jaaboro Judea jijnijevi ofoonoco imegüehicautiño judiomi diiboco tahi agaicaaugünegüiha. ²Jaanaa fiiticuono tabernaculojano jñibaimo iicaujino; tusumi judiomi nijeganofaño icanicimo.

³Jaanegüiha Jesuco inahabomi nuuhi: Jinooti difo Judeavi. Tahi iicamo didojicuti ofoonicimo edeetavonoco ihatyimequi. ⁴Miñro miñhaiñooba miyaminaaco ifiico igaa-jasuqui omoonimo toovono moonitathi, tolli bu omoonibo famoo imefeeneviro moonihica, noomoro.

⁵Jilli nuumo inahabomi icarumo diiboco imiyaavegüehicautiñaño. ⁶Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Tufucuvihica uujoho ifototihica. Jaanoti amiñhaidi naha fafucuvoro imihi. ⁷Miñro amiñhaico jijnijeminaa jñihguetihi. Jaanoti uco jñihgueme diito imitico onoonohalliti. ⁸Amiñhairyo tobaimojaago mofoo. Jaanoti uujoho tobaimovi footihica tafovofucuvihica uujoho ifototihica, nooboro. ⁹Diitoco tolli unuuboro fitafutuubo Galileavi.

Jesu Fuuhi Nijegano Jñibaimovi.

¹⁰Jaadi inahabomi tobaimojaa ufuunobuunati, Jesu tolliro bu fuuhi. Jaaruubo foovono fuutiño, toovonoro fuubo saatohoba diiboco aatyimeujirunegüiha. ¹¹Jaaboco judiomi tobaimogüino igüinomoro neehicauhi: ¿Cuuca fine iicaabo? noomoro.

¹²Jaabediti sihidi miyaminaa miribacasihicauhi. Saatoho neehicauhi: Aivo imihuseebe, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Imitiño miyaminaaco bañihicaabo, noomoro.

¹³Jaarumo miñhaiñooba foovono diibediti iimaahicautihi judiomi ñihicuti.

¹⁴Jaanaa jñibaimo feeneveunaaca Jesu templojafaño jcafutuui. Jaaboro ticovaubo jñibuguubo. ¹⁵Jaanerji judiomi sihidi eheetyemere neehicauhi: ¿Milli jaabo sihidi fanoovaco gaajahi aamenefaño icautiruubo? noomoro.

¹⁶Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Uujoho tajeebiñtiro jñibogotihica uco agalluuhiniño jñibogoco uujoho jñibegüehi. ¹⁷Cajaatyohacho Moocaani iimogonocoro omoonigomo, gaajaji Moocaani jñibogoco jñibogonoco nacu tajeebiñtiro uujoho onoono iicanoco. ¹⁸Jaanoti ijeebiñtiro ihiimaabo diiboco miyaminaa obocigonoco imegüehi. Jaanoti diiboco agalluhiniñboco obocigoobo, miyaanoco iimaahi. Jaabofaño bañifiira chahahi.

¹⁹Miñro amiñhaico Moise tajiñbaco aciui. Jaarunoco amiñhaiti saatohoba imino moonitihica. ¿Collihica jaamo uco magaaajirahi? nooboro.

²⁰Jaanegui miyaminaa iimusuuhi: Iñjoho iñima diicahi. ¿Miñjoho nacu ico gaicaajirahi? noomoro.

²¹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Sanoocoro jaguisifucusumi omoonihinineri famooro meheetyehinihi. ²² Miïro Moise amiïhaico tajiïbauhi amiïhai meehe nigaci quitcico. Jaarunoco diibo ticoniutïhi omoonïubo, amiïhai eedeetemiïhai toonoco ticoniui eheetavuumo. Jaanoco amiïhai jaguisifucusumi meheetavonicihi. ²³ Jaano Moise tajiïba gañiïcafototino iicaqui momoonimoro jaguisifucusumi gaiï seemene meeheque miq-uiticinihi. ¿Jaamo collihi tajaa misifiiratehi jaguisifucusumi saafi miyaminaafico faabohocoro ubuheesuhininohalliti? ²⁴ Imino meecitimoro saatohoditi mihiimaadino. Jari imino magaaajaadi mihiimaa, nooboro.

¿Naa Fine Jaani Cristo?

²⁵ Jaanaa saatoho Jerusaleri iichicaumo nuuhi: ¿Nacu jaanico iguijeniqui iguiinehicaabo icatïïbo? ²⁶ Memeeeci ono famoofeeneviro iimaaruuboco miïhaiïnooba milli moonitïhi: ¿Naa fine jisumi aivojito gaajacuuhi diibo Cristo iicanoco? ²⁷ Jaanoti miïhai magaaajahi tahigoti diibo asaahigoco. Jaanoti Cristo asaadi miïhaiïnooba gaajajitïhi cuucati diibo asaanoco, noomoro.

²⁸ Jaanegui Jesu templojafaño ijiïbugumañoti sefano nuubo: Uco naha amiïhai magaaajahi tahigoti asaahigoco. Jaaruubo uujoho tajeebiitiro saatïhi. Jaabo uco agalluuhinïbo miyaabo iicaaboco amiïhai magaaajatihi. ²⁹ Jaanoti uujoho diiboco gaajahi diiboti asaahinimaño. Miïro diibo uco galluuhinihi, nooboro.

³⁰ Jaanegui diito diiboco gaayiciujirahi diiboco icivojaaniqui. Jaarunofaño miïhaiïnooba diiboco gaayiciutïhi ihoovofucuvï iifutuutimaño. ³¹ Jaarunofaño sihidi diitoti saatoho diiboco miyaavuguuhi. Jaamoro nuuhi: ¿Nacu Cristo asaadi jaani sihidi ejeevanoco eheetavehicano janaanici eetavejiruubo fine? noomoro.

Fariseomi Sisimïnaaco Galluui Jesuco Igaayiciqui.

³² Jaanoco fariseomi guubuuhi miyaminaa toonoti imiribacasiunoco. Jaaneguiiha sacerdotemi aivojito, fariseomi icamo sisimïnaaco galluui Jesuco igaayiciqui. ³³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Gueenenehiica amiïhaima icaji. Jaadi dojicuviro feeji uco agalluubojaaço. ³⁴ Jaaboco miguiinejirahi. Jaarumo uco mahatyimejitïhi uujoho iichigõ amiïhai miïhifetejitimaño uco mahatyimejitïhi.

³⁵ Jaanegui judiomi sanomiro noocasiuhi: ¿Cuuca fine jaabo ofooboco mahatyimejitïhi? ¿Nacu fine griegomifeenevi judiomi agavaracimõjaaço feejiïbo griegomico ijiïbeguequi?

³⁶ ¿Milli fine eneejrunoco oono miïhaico noobo: Uco miguiinejirahi. Jaarumo uco mahatyimejitïhi uujoho iichigõ miïhifetejitimaño, noobo? noomoro.

Moocaani Gaija Fiivo Muuai Nïfaihubadi Icaabo.

³⁷ Jaanaa niinofucu imiïa jïbaimofucu Jesu agañiïvuuboro sefano nuuhi: Saatoho adufirari miïhacahachijï tajaa masaamoro, mahaduva. ³⁸ Uco imiïyaavogooço, Caatinïhaamefaño onobadi: Dijeebiïfañoti fiivo muuai nïfaihu cuuji, nooboro.

³⁹ Jilli Jesu nuuhi: Diiboco imiïyaavogomo Igaajaco agaayicijinoco. Tsumihiica Moocaani Gaija niituuñiica Jesu niqejefaño ufuutimañehiica.

Miyamïnaa Dugaavocasiuhi.

⁴⁰ Jilli Jesu unuunoco diitofeeneti saatoho uguubuumoro nuuhi: Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaamïnaafi asaajïbo, noomoro.

⁴¹ Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani Cristo, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: ¿Nacu Galileati Cristo saajirahi? ⁴² Miïro Caatinïhaamefaño noono: Cristo saaji, Aivojïïbo David yotofañoti tolliro Belen allïo cuumijefañoti David iicauhigoti saajïbo, noono, noomoro.

⁴³ Jaamoro miyamïnaa fahigova dugaavocasiuhi Jesuhalliti. ⁴⁴ Jaanegui diitoti saatoho diiboco igaayiciqui mooniurahi. Jaarumo saatohoba milli diiboco mooniutïhi.

Aivojito Jesuco Miyaavogotïhi.

⁴⁵ Jaanaa isisimïnaa tahigoti siino saauhi. Jaamoco sacerdotemi aivojito fariseomi icamo nuuhi: ¿Collïhi jana jaaboco misivatïhi? noomoro.

⁴⁶ Jaanegui isisimínaa iimusuuhi: ¡Aivo chahamo saatohoba diibobadi ihiiamaamo! noomoro.

⁴⁷ Jaanegui fariseomi diitoco nuuhi: ¿Tolliro bu nacu amiñhai diibo abañinoco mimiyaaveguehi? ⁴⁸ ¿Nacu amiñhaidi saatoho aivojitoti, fariseomiti icano miyaaveguehi? Imiyaavogotimo duhu. ⁴⁹ Jaanoti jito miyamínaa tajiibaco agaajatimo jilli ciijigaifaño efeejimo, noomoro.

⁵⁰ Jaanegui diitoobo saafi Nicodemo onoobo safoono Jesuco fucu emeeciyeubo, nuuhi: ⁵¹ ¿Nacu miñhai tajiiba saafi miyamínaafico: Iimiti, neejirahi, iticoni diibo omooninoco gaajacitimoro? nooboro.

⁵² Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu bu ijoho Galileaobo? Eneecau, imino Caatinhaameque dihiifinici Galileati Moocaani iimaamínaa saatatíhi, noomoro ⁵³ ijeevadi sahape ijanojaa fociníumo.

8

Gaifimima licafifigo.

¹ Jaanoti Jesu fuuhi Olivohono iicagajjaago. ² Jaano sesevedí fucuro Jesu siino templojafaño saauhi. Jaabojaago sihidi miyamínaa saauhi. Jaamoco acasiivuboro ticovaubo ijiiibuguubo. ³ Jaanaa fariseomi, caatinimínaa icamo diibojaa sívauihi gaigooco gaifiimima iicafifihaigococo. Jaagoco diitofeenevi ificumoro ⁴ nuumo: Aivojiiibo Jesu, Jaamo aiji icanaaca, sifiima faguifaño icagoco mahatyimehi. ⁵ Miño Moise itajiiibafaño jilli miñhaico neehi: Tollí iicagoco guisiri mahaamimoro magaicaau, nooboro. ¿Jana ijoho millí neehi? noomoro.

⁶ Jilli nuumo diiboco inisuumo, iifurumo toonohalliti diiboco icivojaaniqui. Jaanegui Jesu jiiinijehallivi idiijiivuboro ticovaubo ihusegairi jiiinijeque acaatiníubo. ⁷ Jaarunaa suufenitimo diiboco idilluhicaunegui, agañiiivuboro diitoco nuuhi: Eneecata amiñhaiti saatoho imitima machahamo miticoni diigoco guisibari mahaamimo, ⁸ nooboro siino idiijiivuboro ijiinijeque caatiníhicauihi. ⁹ Jilli unuunoco uguubuunoro tolliro diito iimitima iicaunoco ijeebiifañodi agaajaumoro ihamiyatoti ticovaumoro safiisari ofociníumo. Jaanaa Jesu diigo icanoro covovacafutuuihi tomañovi. ¹⁰ Jaadi Jesu agañiiivuudi miñhaiñoobaco atyimecuutiibo, idiigoro diigo toonovi ifitafutuugoco aatyimeuboro nuubo: Gaigo, ¿cuuca icamo dihallivi imitino ihiiamaahicamo? ¿Miño saatohoba ico millí moonitíhi? nooboro.

¹¹ Jaanegui nuugo: Aivojiiibo, saatohoba millí uco moonitíhi, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Ujoho bu icaruubo millí ico moonitíhi. Fuucu. Jaagoro siino imitino diiacacuujirahana, nooboro.

Jesu Miyamínaa Jeebínoco Aachiciniibo.

¹² Jaadi siino Jesu ihiiamauboro miyamínaaco nuubo: Ujoho jiiinjeminaa jeebiico aachiciniibo, tadyojicuti asaabo cívohi icajitíhi. Jaano ifinijitino fiivoco aacino foovoma icajiibo.

¹³ Jaanegui fariseomi diiboco nuuhi: Ijoho difiitiro diibeguehicahi. Jaano dijiibogo ibocíma chahahi, noomoro.

¹⁴ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jaaruno ujoho tahalliviro ijiiibuguruno tajiibogo ibocíma icahi, ujoho asaahinihigoco, ofoohigoco icano agaajamaño. Jaanoti amiñhai magaatíhi ujoho tahigoti asaahinihigoco, ofoohigoco icano. ¹⁵ Jaamo amiñhai miyamínaa imitico meneehi jiiinjemínaa tajiibafeenedi. Jaanoti ujoho miñhaiñoobaco dugaacutíhi.

¹⁶ Jaanoti dugaacuruva, ujoho udugaacuno miyaanejiru, saafiuro ujoho icatíhi, Guihirubi uco agalluuhiniiboma miñhicaña. ¹⁷ Miño amiñhai tajiiba aamefaño noocinino: Miimisiici ijiiibogono ibocíma icahi, noonoro. ¹⁸ Miño ujoho tafitiro jiiibeguehi, tolliro bu Guihirubi uco agalluuhiniibo uuti jiiibeguehi icano, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Cuuca nacu diicaani icahicahi? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uco amiñhai magaatíhi, bu tolliro Guihirubico magaatíhi icano. Jaanoti uco magaajaruva tolliro Guihirubico magaajirahi, nooboro.

²⁰ Jilli Jesu nuuhi templojafaño ijibuguubo nihibamico ijicuhicauno cojivi. Jaaruboco miñhaiñooba gaayiciutihi, ihoovovi ifutuutimaño.

²¹ Uujoho feeji. Jaaboco miguiinurumo uco aatyimetimoro amiñhai imitimaryo miguijeveji. Uujoho ofoohigo amiñhai mefejeitihi, nuubo.

²² Jaanegui judiomi nuuhi: ¿Nacu fine iinoro ifiico guijenijiibo. Jaamaño: Uujoho ofoohi mefejeitihi, noobo, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu nuuhi: Amiñhai baaoto. Jaanoti uujoho caamoobo. Amiñhai jiijeminaa. Jaanoti uujoho jiijeminaafi icatihi. ²⁴ Jaamaño amiñhaico: Amiñhai imitimaryo miguijeveji, neehi. Miñro uco mimiyaavogotihachijji amiñhai imitimaryo miguijeveji, nooboro.

²⁵ Jaanegui dilluumo: ¿Miñjoho nacu ijijoho? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Siicijetiro amiñhaico neehiacuuihi. ²⁶ Sihidi icano amiñhaico eneejino, amiñhaiti udugaacujino icano. Jaarunofaño uco agalluubo miyaanocoro neefihi. Jaabo uujoho diiboti uguubuunoco jiiñjeminaaco jiijeguehichahi, nooboro.

²⁷ Jaarunoco diito gaajahicautihi Moocaniditi ihiimaahicaunoco. ²⁸ Jaadi nuubo: Jari caamovi Miyaminaafibadi Ifiivuboco guijeve imohobujehallivi magañiycidi magaajaji, uujoho diiboro iicanoco. Tolliro bu tajeebiitiro uujoho omoonihicaninoco magaajaji, bu tolliro Guihirubi uco ijibeguehicanocoro omoonihicanoco icano. ²⁹ Uco agalluuhiniñbo uuma icahi. Jaabo Guihirubi uco jeevesutihi, diibo iimogonocoro omoonihicamaño, nooboro.

³⁰ Jilli Jesu unuunoti saatoho sihidi diiboco miyaavuguuhi.

Moocaani Seeme, Bu Imitino Jijovoto Icamohallivi Jesu Iimaano.

³¹ Jaanegui judiomi diiboco imiyaavuguudimoco Jesu nuuhi: Taajico jeevesutimo mihachachijji miyaano tajiibogominaa mihicaji. ³² Jaachijji magaajaji miyaanoco. Jaano miyaano amiñhaico imitifañoti sinaayuji, nooboro.

³³ Jaanegui diito nuuhi: Miñhai Abraham iyaachimiñhai mihicamo sita jijovoto mihi-catatihi. ¿Milliti jaabo miñhaico ijijoho misinaayucafeteji neehi? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amiñhaico neehi: Paryi famooro imitico omoonimo, imiti jijovoto. ³⁵ Jaamaño jijovooboti iicaabo ihaivojiiibo seemefañodi icatatihi. Jaanoti iseemene diitofañodi icanicñhi. ³⁶ Jaamaño uujoho Moocaani Seemene amiñhaico isinaayuhachijji miyanotiro jijovoto mihicacuujitihi. ³⁷ Uujoho gaajarahi amiñhai Abraham iyaachimiñhai mihicanoco. Jaarumo uco magaicaauguehichahi, uujoho onoonoco muguubutimoro. ³⁸ Uujoho iimaahicahi Guihirubi uco ijibogobadi. Jaanoti amiñhai momoonihicahi amiñhaico amiñhai caani ijibogobadi, nooboro.

Diito Caani, Iji.

³⁹ Jaanegui diito nuuhi: Miñhai caani Abraham, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaano amiñhai caani Abraham iicaruva diibo omoonibadi momoonijirahi. ⁴⁰ ¿Collihii jaamo uco magaicaaujirahi? Tollii iicanoco Abraham safooba mooniutihi. Miñro amiñhaico miyaanoco jiijeguehichahi Moocaani uco unuubadi. ⁴¹ Jaanoti amiñhai, amiñhai caani omooninibadi momoonihicahi, nooboro.

Jaanegui nuumo: Miñhai ajeva seeme mihicatihi, saafiuro miñhai caani Moocaani, noomoro.

⁴² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiñhai caani Moocaani iicaruva uco magarijirahi. Uujoho diibogaagoti saahinihi, tajeebiitiro uujoho saahinitihi diibo uco agalluuhininegui saahinihi. ⁴³ ¿Collihii jaamo taajico muguubuhicatihi? ¿Collihii tajiibogoco mihimeguehicatihi muguubunoco? ⁴⁴ Amiñhai caani Iji. Jaabo onoobadi momooninoco mihimeguehichahi. Miñro diibo siicijetiro imoyiñiibo miyaminaaco agaicaaunoco, imoyiñitatiibo miyaanofaño iicanoco. Jaaboma miyaano chahahi, jihovoobo iicamaño sicamañooco iimaabo, bañifira caani iicamaño bañifiñiibo. ⁴⁵ Jaanoti uujoho miyaanoco unuunoco uco mimiyaaveguehicatihi. ⁴⁶ ¿Nacu miñjoho amiñhaiti saatoho ifusujirahi tafifa

sanogayiba imiti iicanoco? Jaabo miyaanoco onoonoco; ¿Collíhi uco mimiyaaveguehi-catíhi? ⁴⁷Moocaanitahe iicaabo, Moocaani iijico guubunicíhi. Jaanoti amíhai Moocaanita mihicatimaño Moocaani iijico muguubugotíhi, nooboro.

Cristo Sahíjítiro Iicacuubo.

⁴⁸ Jaanegui judiomi iimusuuhi: Aivo miyaano íjoho samariaoobo idiicanoco ico monoono. Jaabo íjima díicahi, noomoro.

⁴⁹ Jaanegui Jesu díitoco nuuhi: Uujoho íjima ícatíhi, uujoho Guihirubico bocíguehi. Jaaruuboco uco amíhai mobocígotíhi. ⁵⁰Jaaruubo uujoho tafi bocígoco guíinotíhi, iicaabo saafi uco obocígonoco iguúinooboro udugaacuubo. ⁵¹Míyanotíro, míyanotíro amíhaico neehi: Taajico imimíyaavogomo ífiníjítino guíjvefaño feejítíhi, nooboro.

⁵² Jaanegui díiboco judiomi iimusuuhi: Jísu aivo imino magaajacuuhi íjima idiicanoco. Míiro Abraham, bu paryí Moocaani íimaaminaa ícamo paryí guíjveuehi. ¿Millí jaabo íjoho neehi: Taajico uguubumo guíjvetímo ícají? nooboro. ⁵³¿Nacu íjoho mootadí Abraham janaaní deevahí? Jaaruubo du guíjveuehi, bu paryí Moocaani íimaaminaa ícaurumo guíjveuehi. ¿Jaanotí míjoho íjoho ídíicaabo guíjvetíbo díicají? noomoro.

⁵⁴ Jaanegui Jesu díitoco nuuhi: Uujoho tafíicoro bocígoruva, uuro obocígono jaaducafetejítírahí. Guihirubi uco bocíguehi díiboco amíhai Moocaani monoobo. ⁵⁵Jaaruuboco amíhai magaajatíhi. Jaanotí uujoho naha gaajahí. Jaanotí: Uujoho díiboco gaajatíhi, nuuruva amíhaíbadí bañífíjíráhí. Míyanotíro uujoho díiboco agaajamaño díibo íjico mooníhi. ⁵⁶Míiro Abraham amíhai tyadí imo imo ícauhi uco aatyímegueuboro. Jaabo uujoho asaajinoco agaajacuuboro imo imo ícaubo, nooboro.

⁵⁷ Jaanegui judiomi díiboco nuuhi: ¿Millí jaabo cincuentadíno ícabano díicatíbo, Abrahamco daatyímeuhí? noomoro.

⁵⁸ Jaanegui Jesu díitoco nuuhi: Míyanotíro, míyanotíro amíhaico neehi: Abraham chahaunaacaro uujoho ícacuuhi, nooboro.

⁵⁹ Jaanegui guíisíbanoco ícío mo díiboco íhaamíquí. Jaarunaa Jesu templojafaño afatánívuuboro díitofeenedí íhíneehíníuboro fuuhí.

9

Jesu Buheesuhi Ifívuunotíro Ihaallíno Ísicaútíiboco.

¹ Jaanaa Jesu afatyúubo atyímeuhí ífívuunotíro aatyímeutíiboco. ² Jaabedití íjíbogomínaa Jesuco dílluuhí: ¿Mojíbogomínaafi, míjoho ímítico omooníumaño, jaaní atyímetíbo fívuuhí, caanimísí nacu díibo? noomoro.

³ Jaanegui Jesu díitoco nuuhi: Caanimísí, díibo ícano ímítico omooníumaño ícatino. Jíllí Moocaani mítya díiboví íhífusucafetequí ífívuuno. ⁴ Míiro cuuje íicanohachuta uco agalluhíníbo dúdicamaajeque eetavehí. Jaanotí míhíjícúudí míhíhaíñooba dúdicamaaitacuatíhi. ⁵ Míiro jíno jíiníjehallírí íicanohachuta uujoho jíiníjemínaaco achícíníhi, ⁶ nooboro jíiníjehallíví íjíríeuboro toonoco jíiníma íllíheeníuboro jíinírí aatyímeutíbo aallínoco nícuubo. ⁷ Jaaboro díiboco nuubo: Foobo Galluuba jícooba nífáihurí níto, nooboro. Jaaba jícooba momo hebreo íjírí Síloe. Jaaneguí ínitamaájíeuboro tahígotí atyímecúubo saauhí. ⁸ Jaaneguí ífítínomínaa ítíconí atyímetíbo íicahícaunoco agaajaumo nuuhi: ¿Nacu jaaní oono acasíívooboro níhíbamíco ídílluhícaubo ícatíbo? noomoro.

⁹ Jaanotí saatoho: Jíhí, díibo, neehícauhí. Jaanotí saatoho: Sífí díibobadí ejeevaabo, neehícauhí. Jaarunofaño díibo neehícauhí: Uujoho díiboro, nooboro.

¹⁰ Jaaneguí díiboco nuumo: ¿Millí jaano íco díhaallíno faayacafete hí? noomoro.

¹¹ Jaaneguí díitoco íimusúubo: Jesu onoobo jíiníco íjíríema eetavooboro uco tahaallínoco nícuuhí. Jaaboro uco noobo: Foobo Síloe jícoobafaño níto, eneenequí ofooboro níjehíníhi. Jaanerí tahaallíno uco faayacafete hí, nooboro.

¹² Jaaneguí nuumo: ¿Cuuca jaabo ícáhí? noomoro.

Jaarunaa díibo: Coó, gaajatíhi, nuuhi.

Fariseomi Dilluui Diiboco.

¹³ Jaadi diibo aatyimehicautiiboco satyuumo fariseomi imegavi. ¹⁴ Jaanaaca diiboco Jesu jiinibari ihaallinoco ataabuuboro ubuheetesuufucuu jaguisifucuu. ¹⁵ Jaaboco siino fariseomi dilluui: ¿Milli ico dihaallino faayacafetehinihi? noomoro.

Jaanegui nuubo: Jiinibari uco tahaallinoco nicuhiniibo. Jaanoco initamaainineri atyimehi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui fariseomiti saatoho nuuhi: Diibo Moocaaniti saatih. Jaamaño jaguisifucuu imino toomotiibo, noomoro.

Jaanoti saatoho neehicauhi: Imitiminaafi iicaruva jino sihidi ejeevano mityaco eetavejitiruubo, noomoro. Jaamaño diito sanoodimo dugaacamaaiuhi.

¹⁷ Jaamoro siino aalliivautiiboco nuumo: Jaanoti ijoho, ¿milli neehi dihaallinoco afaayichiniibediti? noomoro.

Jaanegui nuubo: Eti, Moocaani iimaaminaafi, nooboro.

¹⁸ Jaarunaa judiomi miyaavuguutihi diibo ihaallinoco afaayiciunoco icano. Jaamoro caanimisico cuuhuvaumo igaajaqui. ¹⁹ Jaadi diitisico dilluumo: ¿Naa jaani amisi seemene aalliivatibo ifiivuubo meneehicaabo? ¿Milli bu jaabo oono ihaallinoma icahi? noomoro.

²⁰ Jaanegui caanimisi nuuhi: Jihi, magaajahi diibo moseemene aalliivatibo ifiivuunoco.

²¹ Jaaruno magaajatih fine millihacho tahi atyimeebe, bu tolliro magaajatih miijohohacho fine diiboco ubuheesuhinino. Tahi diiboco midillu, diibo amiyaaburucu; tahi millihacho amiihaico jibeguejiibo, noomisiro.

²² Jilli caanimisi nuuhi, judiomico iiguuimisiro, judiomi cajaanoyhacho, Jesuco: Cristo, onoomoco sinagogajafañoti magañiji, noomoro ifitacucasiuno ñihicuti. ²³ Jilliti caanimisi: Amiyaaburucu tahi diiboco midillu, nuuhi.

²⁴ Jaanegui siino coovaumo ihaallinoma achahauboco. Jaamoro diiboco nuumo: Moocaanicoro dihimo. Jaanoti diibo imitiminaafi iicanoco miikai magaajahi, noomoro.

²⁵ Jaanegui diibo iimusuhi: Coo, tahi fine imitiminaafi uujoho gaajatih. Idinocoro gaajahi uujoho aatyimeutiruubo jisumi aatyimeneque, nooboro.

²⁶ Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Milli dihaallinoco omoonihinineri daatyimehi? noomoro.

²⁷ Jaanegui nuubo: Amiihaico jibugucuurahi. Jaarunoco mimiyaavogotimoro bu ¿collihi siino muguubujirahi? ¿Nacu bu amikai tolliro diibo jibogominaati mihicajirahi? nooboro.

²⁸ Jaanegui diiboco iibaumoro nuumo: Ijohona diibo jibogominaafi. Jaanoti miikai Moise jibogominaa. ²⁹ Miikai magaajahi Moocaani Moisema ihiimaunoco. Jaanoti magaajatih diibo cuucatiobo iicanoco, noomoro.

³⁰ Jaanegui diibo iimusuhi: Toono aivo uudi sihidi jeevahi, cuucatiobohacho diibo iicanoco magaajatino. Jaabo uco tahaallinoco atyimesuubo. ³¹ Miuro miikai magaaajahi imitiminaaco Moocaani uguubunicitinoco. Jaanoti diibogaagodi iicamoro, diibo iimogobadi omoonimoco icano guubuniciibo. ³² Siicijetiro guuburatatino saatohoba ifiivonotiro aatyimetiboco atyimesumo onoonoco. ³³ Jaani Moocaaniti isaatiruva milliba moonjiritiruubo, nooboro.

³⁴ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Ijoho aivo sihidi imitima ifiivuubo, miikaico dibeguejira? noomoro diiboco gañiimo sinagogajati.

Jesuco Imiyaavogotimo Aatyimetibobadi Jeevahi.

³⁵ Jaanoco Jesu guubuhi diiboco agañiunoco. Jaaboco atyimeuboro nuubo: ¿Ijoho miyaaveguehi Moocaani Achico? nooboro.

³⁶ Jaanegui diibo iimusuhi: Aivojiibo, uco dibogo miijoho diibo miyaaveguequi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Hiro daatyimecuuhi. Jino uujoho diibo ima ihiimaabo, nooboro.

³⁸ Jaanegui diibo Jesu imega ememuivuboro nuuhi: Miyaaveguehi, aivojiibo, nooboro.

³⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho jiihahallivi saahinihi dugaacuguiiha, atyimetimo ihatyimequi. Jaanoti atyimeeme, atyimecuutimo iicaqui, nooboro.

⁴⁰ Jaanegui saatoho fariseomi diiboma iicaumo jilli diibo unuunoco uguubuumoro diiboco dilluumo: ¿Nacu bu miñhai tolliro mahatyimetimo? noomoro.

⁴¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Amñhai aalliño ihifuvusutiruva amñhai imitima machahajirahi. Jaanoti: Mahatyimehi, monoomaño amñhai imitima mihicahi, nooboro.

10

Ovejami Mecuvi Ohoovicino.

(Heb 12.20; 1 Pe 5.4)

¹ Miyanotiro amñhaico neehi: Ovejami mecufaño iguhugari jicafototiiboro sinaagonodiro ofoobo nanivaminaafi. ² Jaanoti tomecufaño iguhugari ijicafotoobo naha diito toomominaafi. ³ Jaabedi iguhuga toomominaafi iguhugaco faayicifihi. Jaahugari ijicafotooboco ihovejami ihiimaatiro gaajacifihi. Jaamoco iticovocivi imomono icahi. Jaabo diitoco imemeri ocoovaaboro jahisivi iinusufiibo. ⁴ Jaadi jahisivi famoocoro ihiinusuuboro ihime fooniciibo. Jaabo dojicuti ihovejami foonicihi diibo iimaaco agaajamoro. ⁵ Jaanoti agaajatiibo dojicuti footatimo. Jilliro gaafimo diibediti diibo iimaaco agaajatimaño, nooboro.

⁶ Jilli Jesu oovicuuboro diitoco nuuhi. Jaarunoco diito gaajacutihi milli eneejirunoco unuunoco.

Jesu Iimino Toomominaafi.

⁷ Jaadi bu Jesu siino diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amñhaico neehi: Uujoho ovejami guhuga. ⁸ Iticoni tahimegavi asaumo paryi nanivaminaa. Jaamo iimaaco ovejami gaajautihi. ⁹ Uujoho guhuga, tafañodi ijicafotoobo taajaji. Jaabo oveja iicanicibadi tomecufaño ijicafotooboro siino ihiinoobo ñaavahuco aatyimenicibadi icaji.

¹⁰ Jaanoti nanivaminaafi saanicahi inaniquiro, igaicauquiro, ifinisuquiro icano. Jaanoti uujoho saahinihi fiivoma mihicaqui, sihidi janaanici toonoma mihicaqui. ¹¹ Uujoho miya toomominaafi; Miñro miya toomominaafi iicaabo ihovejamihallivi ifiico acinicihi. ¹² Jaanoti ijaadaguiiharo ootomoobo jicu diitojaago asanoco aatyimeebere ihovejamico ejevesuhiniiboro iicojiti gaanicahi ita iicatimaño. Jaanobuuna ijicu asaaboro diitoco buhigovi gavaracunicihi. ¹³ Jaabo diibo diitoco jeevesunicahi jilli ijaadaguiiharo ududicamaaimaño. Jaamaño diitoco jeecivotatiibo.

¹⁴ Jaanoti uujoho iimino toomominaafi. Jaamaño taatyaco gaajahi. Jaabadiro bu diito uco gaajahi taaty iicamaño. ¹⁵ Uco bu oono Guihirubi agaajabadi, jaaboco bu uujoho gaajahi icano. Jaamaño tahovejamihallivi uujoho tafiico acihi. ¹⁶ Tolliro bu saatoho tahovejami icahi jimecuoto iicatimo. Jaamoco tolliro sivaji. Jaamo tahiimaaco guubuji. Jaamo samooro icaji. Jaamo toomominaafi saafiuro icaqui, ¹⁷ uco Guihirubi gaijihi, tafiico diitohallivi aaciiboro, siino ubuheetejimaño. ¹⁸ Miñjoho uco guijenijitirahi, jilli uuro iimogobabadi tafiico aciji. Jaabo iguijeveruubo siino dojicuviro buheeteji mityama iicamaño. Jilli mooniqui Guihirubi uco tajiibauhi, nooboro.

¹⁹ Jilli unuuneri judiomi siino dugaavocasiuhi. ²⁰ Jaaboti sihidi saatoho neehicauhi: Ijima icabo jilli jeegavucuubo. ¿Collihi jaaboco muguubunicihi? noomoro.

²¹ Jaarunaa saatoho neehicauhi: Ijima iicaabo jilli iimaatatih. ¿Nacu iji ihaalliño aatyimetimoco atyimesujirahi? noomoro.

Jesuco Judiomi Gaayicigotih.

²² Jaanaa Jerusalevi eetavuumo jiiibaimoco templojaco Moocaanicoro ijeecevehicaqui ificuuno jiiibaimoco jiiinijadiihivi. ²³ Jaasumi Jesu templojahallidi, Salomon goohasino onoohasijeri igooboro feehicauhi. ²⁴ Jaabohallidi judiomi emecuvovaumoro diiboco nuuhi: ¿Mihachuta jaabo miñhaico, esamaaisuuboro diicaji? Miyaano ijoho Cristo idiicahachijji miñhaico foovono diibugucu, noomoro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihaico neehicacuurahi. Jaarunoco mimiyaavegue-
hicitahi; Miiro Guihirubi atajiihabadi uujoho omoonino toono foovono uuti jiiibeguehi.
²⁶ Jaarunoco amiihai mimiyaavogotahi, tahovejamioto mihicatimaño, amiihaico enee-
hincubadi. ²⁷ Miiro tahovejami uco tahiimaati gaajahi. Jaabadiro bu diitoco uujoho
gaajahi. Jaamaño tadyojicuti foonicimo. ²⁸ Jaamoco uujoho ifinijitino fiivoco acihi. Jaamo
ufucuro guijevejitihi. Jaamoco miihaiñooba tahusefañoti dumiitijititahi. ²⁹ Guihirubi uco
diitoco aciubo famoohallinoociviro sihidi ejeevamaño. Jaamoco bu cajaanoooba Guihirubi
usefañoti dumiitijititirahi. ³⁰ Jaamisi uujoho, Guihirubi icano mihicahi. Jaarumisi saafiuro
mihicahi, nooboro.

³¹ Jaanegui judiomi siino guisibanoco icuhi diiboco ihaamiqui. ³² Jaanegui Jesu diitoco
nuuhi: Miiro sihidi iminehejeque amiihai imefeenevi etavehichahi Guihirubi mityari.
Jaamo, ¿conohalliti uco magaicaajirahi? nooboro.

³³ Jaanegui judiomi diiboco iimusuuhi: Imino omoonihicanohalliti ico momoonigotahi;
Moocaniditi imitino diimaahi miyaminaafi idiicaabo: Uujoho Moocanibadi jeevahi,
oonohalliti, noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Caatinihaamefaño Moocaani jilli neehi: Amiihai
Moocanibadi mejeevamo, nooboro. ³⁵ Miiro jaanoco famooro amiihai magajahi,
Caatinihaamefaño onono gañiicafototino iicafinoco. Jaamaño miiro Moocaani iijico
agaayiciumoco Moocaani nuuhi: Amiihai Moocanibadi mejeevamo, nooboro. ³⁶ Jaabadi
Moocaani ijeevadi iiciuboro agallubediti: ¿Milli Moocaniditi imitino iimaabo, menea-
jirahi, Moocaani Seemene uujoho, oonoditi? ³⁷ Jaabo Moocaani omooninoco uujoho
omoonitihachijii uco mimiyaaveguedino. ³⁸ Jaanoti omoonihachijii uco mimiyaavo-
gotirumo toonoco mimiyaavogo. Jaanoco magaaamoro mimiyaavogo misi Moocanima
saafiuro mihicanoco, nooboro.

³⁹ Jaanoma iicaumo diiboco siino gaayicijirumo. Jaarunofaño diito usefañoti Jesu
taajauhi.

⁴⁰ Jaaboro siino fuubo Jordan onegueehivi iticoni Jua tomañoivi initihicauhigo. Jaaboro
tahi icahicaubo. ⁴¹ Jaabojaa sihidi miyaminaa asaamoro, neerumo toonoco mimiyaavogo.
Jaanoco magaaamoro mimiyaavogo misi Moocanima saafihicauhi: Miyaano Jua sihidi
jeevanoco moonihicautihi. Jaanoti diibediti Jua eneehicaubadi paryi aivo miyaano,
noomoro ⁴² sihidi saatoho tomañoito Jesuco miyaavuguuhi.

11

Lazaro Iguijeveuno.

¹ Jaanaa saafi Betania cuumioobo guihuvauhi, Lazaro onoobo. Jaacuumiri icahicaumife
Maria, bu inago Marta icamife. ² Jaanaaca diigo Maria nahabo Lazaro onoobo guihuvauhi.
Jaago diigo Maria Aivojiiho Jesuco facicifaihuri ejeesuugoro itihaiñooco imeebaiguiri
ifilluhicaugo. ³ Jaamife Jesujaago jiiibogoco galluuhi: Aivojiiho, ijoho agaijihicaabo
guihuvahi, noomifere.

⁴ Jaanoco Jesu uguubuuboro nuuhi: Toono guihuva guijeve icatino; jilli Moocaani
mitya toonofeneedi ihifusucafetequi iicano, bu uujoho Moocaani Seemene toonofeneedi
imityaco igaajasuqui icano, nooboro. ⁵ Jaabo Jesu Lazaromico gaijihicauhi. ⁶ Jaano Lazaro
guihuvaunoco Jesu guubucuruubo, mifucuci siino tomañoiviro icauhi. ⁷ Jaanobuunati
ijiiibogominaaco nuubo: Masiigo siino Judea jiiinijejaagovi, nooboro.

⁸ Jaanegui diiboco diito nuuhi: Jiiibogominaafi, tahigo du ico judiomi gaicaahinirahi.
¿Jahigo bu siino feeji? noomoro.

⁹ Jaanegui diitoco Jesu nuuhi: ¿Nacu safucu, nihiba oovo fahuseeci motihaiti mi-
nooci icano icatitahi? Cuuje mihigomo mananigaivatatihi nihiba foovono aachicinimaño.
¹⁰ Jaanoti fucu ijigooba nanigaivaifihi, fucu eseseetimaño, nooboro.

¹¹ Jaanobuunati diitoco nuubo: Mogataavominaafi Lazaro icigaabo aaicotihiica.
Jaanegui feeji acusutequi, nooboro.

¹² Jaanegui jiiibogominaa diiboco nuuhi: Aivojiiibo, icigahicadi bu jei aiquejiibo, noomoro.

¹³ Tolli Jesu diitoco nuuhi: Lazaro guijevecuui unuujiirunoco tolli nuubo. Jaanoco diito esiciniuhi: Miya cigacoro fine noobo, noomoro. ¹⁴ Jaadi jari Jesu diitoco foovono nuuhi: Lazaro guijevecuui. ¹⁵ Jaano amiihaidi aivo imino uujoho tahi iicatinu. Jaaneguiiha masiiigo diibojaago. Jaamo amiihai mimiyaaveguehi. Jaaneri uujoho imo imo icahi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Tomas onooboco, gaatyaba eneehicaubo, inahabomi Jesu jiiibogominaaco nuuhi: Masiigo, tolliro bu miihai Jesuma miguijevequi, nooboro.

Jesu Buheeteebe, Fiivoobo Icano.

¹⁷ Jaanaa Jesu gaseuhi Lazaroco iciiuno mifucuci, mifucuci icanobuunati. ¹⁸ Jaano Betania cuumi icauhi Jerusaleti minocci, siinotifeenedi icano kilometronohachuta. ¹⁹ Jahigo sihidi judiomi Martamifejaago fuuhi inahabo iguijeveunoti diitifeque ijacusuqui. ²⁰ Jaanaa Marta Jesu asaaunoco uguubuugoro fuuhi diiboco acabacutuugo. Jaanoti Maria jaahere fitafutuui. ²¹ Jaagoro Marta diiboco nuuhi: Aivojiiibo, jineeri diicahiniruva tagaifiibo guijevehinijitirahi. ²² Jaarugo uujoho gaajahi Moocanico paryi idillunoco ico aacjinoco, noogoro.

²³ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Dinahabo siino buheeteji, nooboro.

²⁴ Jaanegui Marta nuuhi: Jiihi, uuro gaajahi ufucu siino buheetefucuvi siino ubuheetejinoco, noogoro.

²⁵ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho buheetesuubo, uujoho fiivoobo; uco imiyaavogomo chuumucuurumo buheeci. ²⁶ Jino paryi iicamo uco imiyaavogomo, ifinijitino guijevefaño icajitiihi, nooboro diigoco nuubo: ¿Naa miyaaveguehi jinooco? nooboro.

²⁷ Jaanegui nuugo: Jiihi, Aivojiiibo, uujoho miyaaveguehi ijoho Cristo Moocani Achi jiiinijehallivi asaaguubo idiicanoco, noogoro.

Jesu Lazaro Ciihojiihallivi Taaui.

²⁸ Jilli unuugoro Marta fuuhi Maria inagoco toovono unuutuugo: Jiiibogominaafi gasecuuhi. Jaabo ico coovahi, noogoro.

²⁹ Jaanoco Maria uguubuugoro goovano aganiivuugoro Jesujaago fuuhi. ³⁰ Jaanaa Jesu tuucuumifañehi ifutuutihiiica Marta diiboco aatyimeumaföviro fitafutuubo. ³¹ Jaanoco judiomi diitifeque ijacusuqui asaaumo iijafaño iicaumo atyimeuui Maria goovano aganiivuugoro ufuunoco. Jaamoro nuumo: Iciihojijaago foogo tahi itaatequi, noomoro idojicuti fuuhi.

³² Jaanaa Maria Jesuvi ifutuugoro diiboguiino ememuiivuugoro diiboco nuuhi: Aivojiiibo, jineeri diicahiniruva tagaifiibo guijevejitirahi, noogoro.

³³ Jaanoco Jesu diigo taagoro asaaunoco, bu tolliro judiomi diigoco anahaboniuomo taamoro asaaunoco icano aatyimeuboro sihidi idaausvuubo. Jaaneri diiboco ijeebii niji niji isinafutuuñeguiiha, ³⁴ diitoco dilluubo: ¿Conoovi miciihiniihi? nooboro.

Jaanegui nuumo: Aivojiiibo, saabo juuga meeciva, noomoro.

³⁵ Jaaneri Jesu taaui. ³⁶ Jaanoco aatyimeumoro judiomi nuuhi: Memeeeci sihidi fine diiboco gaijiihicaubo, noomoro.

³⁷ Jaanoti saatoho nuuhi: ¿Jaani aatyimeutiiboco atyimesuubo, jineeri iicahiniruva Lazaroco iguijeveta fine buheesuhinijitiruuvo? noomoro.

Lazaroco Ubuheetesuuno.

³⁸ Jaanaa Jesu siino aivo iidaasuvuuboro iciihoji imegavi fiitivuui. Jahoji ifaagajiguiinojaagovi eseediumoro guisibari ihimegaco afabaacihigo. ³⁹ Jaaboro Jesu nuuhi: Iguisibaco buhigovi magaiii, nooboro.

Jaarunaa Marta diiboivi nago nuuhi: Aivojiiibo, aivo fine usucuuno mifucuci, mifucuci icano icacuuno, noogoro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Nacu ico nootiihi: Imiyaavogohachiiiji Moocani mityaco daatyimeji ico duhu neehi? nooboro.

⁴¹ Jaanegui iciihoji imegati iguiisibaco gañiimo. Jaadi Jesu niquejeque emeciuboro nuuhi: Guihi, ico graciaco acihi uco uguubuneguiiha. ⁴² Jaarunofaño gaajacuuih fahiijivaro uco uguubuhicanoco. Jaarunofaño jito miyaminaa iicamedi neehi; uco ijoho agallu-uhininoco imiyaaveguequi, nooboro sefano nuubo: ⁴³ ¿Lazaro, isivi dihiino! nooboro.

⁴⁴ Jaasumiro ichuumuhu iinuuihi, itihaiño, ihusene icano miniciniibo. Tolliro bu ihime ijeevadiobaryuri miniciniibo. Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Diiboco misinaayu ifeequi, nooboro.

Jesuco Iguijeni qui limaacasiuno.

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Jaanoco judiomi Mariamifema asaamo aatyimeumoro diiboco sihidi miyaavuguumo.

⁴⁶ Jaarunaa sanoodimo fariseomijaago ufuumoro diitoco jiiibuguumo Jesu omooninoco.

⁴⁷ Jaanegui fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo fagominaa iigaiyiciimoro nuuhi: ¿Milli fine momoonijirahi? Aivo sihidi ejeevanoonoco moonihicaabo. ⁴⁸ Miïro diiboco milli momoonitihachijii famooro diiboco miyaavegueji. Jaachijii romanomi asaamoro Moocaani iijaco finisuvajimo, bu tolliro moojiinije miyaminaaco finisujimo icano, noomoro.

⁴⁹ Jaanegui Caifas diitoobo tusumi sacerdotemi aivojiiiboti iicaubo diitoco nuuhi: Amiihai aivo magaaatithi. ⁵⁰ ¿Nacu mehesiciniithi saafiïro famoohalliviro iguijevejirunoco faacuumiminaaro mifinijirumohallivi? nooboro.

⁵¹ Jeebiitiro tolli nuutiibo; tusumi sacerdotemi aivojiiiboti iicaumaño Moocaani diibo jeebiifaño eesaayunoco nuubo. Jesu tuucuumiminaahallivi iguijeveujinoco imegaviro jiiibuguumo. ⁵² Jilli tuucuumiminaahalliviro icautino, tolliro bu Moocaani seeme fahigova iicamoco iigaiyiciiqui. ⁵³ Jaamaño tusumitiro esafutumo Jesuco iguijeniiujinoco.

⁵⁴ Jilliti Jesu foovano igucuutihi judiomifenedi jilliro toonoti fuucuubo sicaihigovi toonoti fiitino iicacuumi Efrain onocuumijaagovi. Jahi ijiibogominaama fitafutuubo.

⁵⁵ Jaanaa fiiticuuno Pascua judiomi jiiibaimo iicaujino. Jaacuumiti sihidi saatoho Jerusalevi fuuhi imegaviro ijeevamaje iicanicibadi ifiinoco iimibachuqui. ⁵⁶ Jaanaa Jesuco guinehicaumo. Jaamoro templojafaño icamo noocasihicauihi: ¿Milli mehesicinihi, fine saajiiibo? ¿Nacu fine jino jiiibaimovi saajitiibo? noomoro.

⁵⁷ Jaanaa fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo miyaminaaco tajiiibauhi. Saatohoti Jesuco mahatyimehachijii mihaico mijiiibogo, magaayicimoro diiboco micivojaaniciqui, noomoro.

12

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesuugo.

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Jaanaaca Pascua jiiibaimoco eheetavuujiño sahuse juugahuseti safucu icano icaunaaca Jesu fuuhi Betaniavi tuucuumivi Lazaro iguijeveuboco ubuheesuubo iicauihigo. ² Jahi diibedi eetavuumo machutaaco. Jaanoco Marta ifehicauihi. Jaanoti Lazaro amachumofeeneri icahicauihi Jesuma. ³ Jaanaaca Maria sivuhi sano libra ticovovi nardo onono facicifaihuco aivo iimino guiraano ijaada iicanoco. Jaagoro tofaihuri Jesu tihaiño ejeesuugoro imeebaiguiri filluhicauihi. Jaaneri tooja gahafuuihi ifacicifaihu usuri. ⁴ Jaanegui ijiibogominaati saafi nuuhi Juda Iscariote Simon achi Jesuco aaciujiiibo: ⁵ ¿Collithi jana jino facicifaihuco trescientos denariori anaajemere iidaasufiimoco acitimo bañamaaihi? nooboro.

⁶ Jilli nuubo iidaasufiimoco agaijiumaño icatino. Jilli nanivaminaafi iicaumaño. Jaaboco diito inihibami lleegucuco utuumusuunoti nanihicaubo. ⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tolli moonigo, tacihoji imegavi uco jilli moonigo. ⁸ Miïro amiihaifeenevi fahiijivaro iidaasufiimo icaji. Jaanoti uujoho amiihaima fahiijivaro icajitithi, nooboro.

Lazaroco Iguijeni qui Ihiimaauono.

⁹ Jaanaa ajashutimo judiomi guubuuihi Jesu Betaniari iicaunoco. Jaamoro tahi fuumo. Jaaruno Jesuguiiharo icatino, tolliro bu Lazaroco Jesu ubuheetesuuboco ihatyimequi.

¹⁰ Jaamoro sacerdotemi aivojito Lazarohallivi iimaacasiuhi, tolliro bu diiboco igaicaaquui.
¹¹ Diiboti sihidi saatoho judiomi Jesuco imiyaavuguumoro udugaacamaaiunoma iicaumo.

Jerusale Cuumifaño Jesu fjicafotono.
 (Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Jaanaa sihidi miyaminaa Pascua jiiibaimovi Jerusalevi fuuhi. Jaamo, jaano seseveddi guubuumo Jesu tuucuumivi agaseujinoco. ¹³ Jaamoro imohono jaainoco iquitiunoro diiboco cabaacutuumo sahagomoro: ¡Hosana! ¡Jaafa imocafotoobo! Imicani Moocaani memeri asaabo; Israel miyaminaa aivojiiibo, noomoro. ¹⁴ Jaanaa Jesu burroco aatyimeuboro diibohallivi casiiuuubo. Caatinihaamefaño onoobadi: ¹⁵ Diiguetejirahana Sion cumi; Meeci oono dihaivojiiibo burrogayihalliri giciniiboro saahi, noonoro onoobadi. ¹⁶ Jaarunoco ijiiibogominaa gaajautihi; jari Jesu niquejefaño ufuunobuunati gaajaciumo Caatinihaamefaño onociniubadi omooniuoti. ¹⁷ Jaanaa Jesu Lazaroco ubuheetesunoco atyimeumo jiiibeguehicaui Jesu omoonuuboro ubuheetesunoco. ¹⁸ Jaanoma icamo miyaminaa Jesu asaauboco cabaacutuuhi sihidi ejeevano mityaco omooniuoco uguubuumoro. ¹⁹ Jaanoma iicamo fariseomi noocasiuhi: Mahatyimecuhi fine jino miihairyo milliba momoonitinoco. Memeeeci paryi miyaminaa diibo dojicuti ofoonoco, noomoro.

Griegomi Jesuco Guinehi.

²⁰ Jaanaaca Jerusalevi Pascua jiiibaimovi Moocaanico iimequi ufuumofeeneri, bu icaumo saatoho griegomioto. ²¹ Jaamo Felipejaago asaaumoro diiboco nuuhi: Aivojiiibo, miihai mihimeguehi Jesuco mahatyimeneque, noomoro. Jaabo Felipeu Betsaida cuumioobo Galilea jiiinjeri iicaucuumioobo.

²² Jaanegui Felipe ufuuboro Andrequ jiiibugutuui. Jaadi famisicro ufuumisiro Jesuco jiiibugutuui. ²³ Jaanegui Jesu nuuhi: Tufucu mihicacuui, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sihidi jeevanofaño iicajifucu. ²⁴ Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Trigo noovatayi jiiinjehallivi aacotoyiro jiiinjefaño ofooyi chuumucuyibadi icahi. Jaaruyi ihiinoyiro janaanici guiraano noovafihhi. Jaanoti abasuratiyi sayiuro icafihhi. ¿Milli bu guiraatejiruyi? ²⁵ Jaabadi ifiico agajiiibo ifiico mitasuji. Jaanoti jiiijehallivi ifiico agajitiiibo ifinjitiino fiivoguiiha ficuui. ²⁶ Cajaatyohacho tadyojicuti asaagomo uco ijeecevequi. Jaamo uco ejeevivomo uujoho icahigo tolliro icajimo, bu jaamo cajaatyohacho uco ejeevivomoco Guihirubi bocigusuji.

Jesu Iguijevejinoco Jiiibeguehi.

²⁷ Jisumi uco tajeebi gaihuiha icahi. ¿Jaanoco milli fine uujoho neeji? ¿Fine Guihi uco jilli iicajinoti taajasu, neeji? Eti du, tooneguiiha uujoho saahinihi. ²⁸ Jaanegui Guihi dimomoco cahacisu, nuubo. Jaasumiro niquejefañoti guubuvusuuno: Cahacisucuui, bu siino cahacisujihica, unuuno.

²⁹ Jaanaa iicojiri miyaminaa iicaumo niquejefañoti unuunoco uguubuumoro: Sisi iimaahi, neehicaui. Jaanoti saatoho: Moocaani toomominaafi iimaahi, neehicaui.

³⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Uguiiha jino niquejefañoti Moocaani iimaatihi, amiihaiguiiha ihiimaano. ³¹ Jisumi jino jiiinjehallivi imiti jaadaco acicafeteji, bu jisumi jino fji jije aivojiiibo icahicaabo buhi gaaiicafeteji. ³² Jaabo uujoho guijeve imohobujehallivi jiiinjehalliti agaaiivoodi, paryi famoocoro tajaagovi sivaji, nooboro.

³³ Jilli neehicaubo coguijeveri fine iguijevejinoco diitoco agaajasuubo. ³⁴ Jaanegui miyaminaa iimusuuhi: Miiro miihai muguubuhicahi tajiibahaamefaño: Cristo asaadi guijevetiibo icaji, onoonoco. Jaano icanaaca, ¿milli jaabo ijijoho neehicahi: Miyaminaafibadi Ifiivuubo guijeve imohobujehallivi gaaiiyicisucafeteji, neehicahi? ¿Nacu, miijoho diibo Miyaminaafibadi Ifiivuubo? noomoro.

³⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihai feeneriica gueenejisuno icajino seseene aachicinino. Jaanegui mihigo amiihaifeeneri jino seseene aachicinino iicanohachuta, amiihahallivi civono iijitinaacaro. Jaanoti civohi iigomo gaajatihi ihimega ofoohigoco.

³⁶ Jaanegui amiihaifeeneri sese iicanohachuta seseequ mimiyaavogo. Jaamo seseene

aachicinino miyaminaa mihicahi, nooboro. Jilli Jesu ihiiimaahicaudi ufuuboro diitediti fataniivutuuhi.

Judiomi Imiyaavogotino.

³⁷ Diitofeenevi Jesu ajashutino sihidi ejeevanehejeque eetavehicacuurunaaca diiboco miyaaveguehicautimo. ³⁸ Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno imiyaavequi iicaumaño. Miñro noono:

Aivojiibo, ¿miijoho nacu mojiibogoco miyaaveguehi? ¿Miico fine Moocaani imityaco ifusuhi? noonoro.

³⁹ Jilliti miyaaveguehicautimo. Jaaboro bu Isaia caatiniuhi:

⁴⁰ Diito aalliinoco Moocaani jabaiyitusuuhi; tolliro ijeehinoco kuhufutusuubo ihaallinero atyimetimo iicaqui, tolliro bu ijeehiiri esicinitimo iicaqui. Jaamoro tajaasaamoco uujoho buheesudino.

⁴¹ Jilli nooboro Isaia Jesuditi iimaauhi Jesu aivojico aatyimeuboro.

⁴² Jaarunofaño sanoodimo ihaivojito Jesuco miyaavuguuhi. Jaarumo foovono neehicautihi fariseomi ñihicuti diitoco sinagogajati gañhitimo iicaqui. ⁴³ Miyaminaa diitoco obocigonocoro imuguumo Moocaani obocigonoco imogotimo iicaumaño.

Jesu Ijii Miyaminaaco Dugaacusuji.

⁴⁴ Jaanaa Jesu sefano nuuhi: Uco imiyaavogomo, ucoro miyaavogotihi tolliro uco agalluuboco miyaaveguehi. ⁴⁵ Tolliro bu uco atyimeme uco agalluuboco atyimehi. ⁴⁶ Uujoho seseene aachicinibo jiinjehallivi saahinihi uco imiyaavogomo civohi icatimo iicaqui.

⁴⁷ Jaanoti taajico guubucuurumo imiyaavogotimoco uujoho: Diito imitico, neejitihi. Uujoho jiinjehallivi saahinithi jiinjije miyaminaaco cijjigaifaño gañisuqui, jilli taajasuqui saahinihi. ⁴⁸ Jaanoti uco iimogotimoro taajico imiyaavogotimoco uujoho eneehicano, diitoco ufucu niinofucu cijjigaifaño gañisuji. ⁴⁹ Uujoho tajebehtiro iimaahicatihi Guihirubi uco agalluhinibo atajibahinibadi iimaahicahi, jibeguehicaahi icano. ⁵⁰ Jaabo uujoho gaajahi Guihirubi tajiiba ifinijitino fiivoco aacino. Jaamaño uujoho iimaahicahi Guihirubi unuubadi, nooboro.

13

Jesu Jiiibogominaa Tihaiñooco Nitithi.

¹ Jaanaa safucurucu icauno ihimega Pascua jiiibaimo iicaujino. Jaanaa Jesu gaajacuuhi, jiijehalliti Caanijaagovi ufuujino oovovi ifutucuunoco. Jaabo ita jiinjehalliri iicamoco gaajihicaubo. Jaaboro ifusuubo diitoco sihidi agajino finitino iicajinoco.

² Jaamo niinoono amachuumo icaunaaca iji Juda Iscariote Simon achi eesamaajefañ jiihacucuuhi Jesuco aacujinoco. ³ Jaanaa Jesu Caani diiboco fanoovaco ihusefaño aaciunoco agaajauboro, bu tolliro Moocaaniti asaunoco, bu siino diibojaago ufuujinoco icano agaajauboro. ⁴ Amachuumañoti agañiivuuboro igaachehuco jujuuvuubo. Jaaboro ifillubaryuri ifeenebeque isiyaavuuboro ⁵ nifaihuco butajefañ ificuuboro jiiibogominaa tihaiñooco nitihicaubo. Jaaboro ifillubaryuri isiyiciniuneri filluhicaubo.

⁶ Jaanaa Simon Pedrovi ifutuubo. Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojiibo, ¿milli jaabo iijoho uco tatyihaiñooco nitiji? nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jino uujoho omooninoco jisumihica iijoho gaajatihi. Jaaruubehi ufucu gaajaji, nooboro.

⁸ Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, ufucuro tatyihaiñooco iijoho uco nitijitihi, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Ico inithachijiji tajaagodi diicajitihi, nooboro.

⁹ Jaanegui Simon Pedro nuuhi: Aivojiibo, tatyihaiñocorota nitidino, tollirota bu tahusene, tañigai canoco niti, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diiboco Jesu nuuhi: Ejeecuubo siino faabohoro jetatihi itihaiñocoro nitifihi imihinivatimaño. Jaabadi amihai mimihinivatithi. Jaarumo famooro icatino, nooboro.

¹¹ Tolli nuubo diiboco aacujibococo agaajaumaño, famooro mimihinivatithi, nuubo.

¹² Jaadi diito tihaiñoco Jesu inithicaudi siino igaachehuco ijicafutuuboro casiivuubo. Jaaboro diitoco nuubo: ¿Magaajahi jino uujoho amiihaico omooninoco? ¹³ Miuro amiihai uco meneehicahi jibogominaafi, aivojiiho icano. Eti, miyaanoco meneehicahi, uujoho diibo iicamaño. ¹⁴ Jaaruubo amiihai tihaiñoco inithicadi, bu amiihai sanoomiro amiihai tihaiñoco fahigovavi miniticasihicaji. ¹⁵ Miuro amiihaico jibeguehicacuui. Jaamo uujoho omoonihicabadi momoonihicahi. ¹⁶ Miyantiro, miyanotiro amiihaico neehi: Chahaabo saafi jeecivominaafi ihaivojiiho janaanivivi iicaabo. Tolliro bu chahaabo siinojaa agalluubo diiboco agalluubo janaanivi iicaabo. ¹⁷ Jinoco magaajamoro jilli momoonihachijii miyanotiro imino mihicaji.

¹⁸ Fameeditiro amiihaiditi iimaatihu. Uuro gaajahi amiihaico uujoho iicininimoco. Jaarunofaño, jaafa tolli icano, Caatinhaamefaño onono imiyaavequi. Uuma sano amachuhicaruubo: Taminaafiti minifetehi, onono. ¹⁹ Jaanegui amiihaico imegaviro jino neehi. Jaamo tolli iicacuudi magaajamoro mimiyaaveguehi uujoho diiboro iicaabo, iicanoco. ²⁰ Miyantiro, miyanotiro amiihaico neehi: Uujoho agalluuboco agaayicimo, uco bu tolliro gaayicihu. Jaamo uco agaayicimo, tolliro bu uco agalluuhiniiboco gaayicihu, nooboro.

Jesu Jibeguehi Juda Diiboco Aacjinoco.

(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Jilli Jesu unuuboro gaajacihu ifi jeebiifaño gaihuiba iicaunoco. Jaaboro foovono nuubo: Miyantiro, miyanotiro amiihaico neehi: Amiihaiti saafi uco aciji, nooboro.

²² Jaanegui jibogominaa fahigova meecicasiuhi: ¿Cajaaniti fine noobo? noomoro.

²³ Jaanaa saafico ijibogominaati Jesu agajihicaubo diibovi fitociniuhi. ²⁴ Jaaboco Simon Pedro ihaalliiri tajiibauhi Jesuco idilluqui cajaaniditi Jesu tolli unuunoco igaajaqui.

²⁵ Jaanegui diibo Jesuvi fañogayi ifiitivuuboro diiboco dilluubo: ¿Aivojiiho, cajaani diibo? nooboro.

²⁶ Jaanegui nuubo: Toovotino uujoho diiboco maahuco amatyusuuboro aciji, nooboro imahuco amatyusuuboro aciubo Juda Iscariote Simon achico. ²⁷ Jaanoco Juda amachuusumiro Satanas iji diibo jeebiifaño jicafutuui. Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Omoonijinoco jisumiro moonicu, nooboro.

²⁸ Jaarunoco diito amachuumo gaajacutihu milliti diibo tolli unuunoco. ²⁹ Jaanoti saatoho esamaahicauhi. Juda inihibami lleegucuma iicaunegui diiboco baacho, noobo: Naajecu jisumiro jibaimovi mucuujiivaachujirunoco. Jaanoti iidaasufimoco siinoti ihaciqui noobo baacho, noomoro. ³⁰ Jaabo Juda amachuuboro tahigoti iinuuruubaaca mihijicuui.

Bohono Tajiiba.

³¹ Jaabo Juda ufuunobuunati Jesu nuuhi: Jisumi jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo cahacisucafeteji. Jaabofoenedi Moocaani boci cahacisucafeteji. ³² Jaabo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Moocaani bocico ifusumaño Moocaani, bu ifusuji Illi bocico. Jaanoco jisumiro ifusucuujiiho. ³³ Taseeme amiihaima uujoho guenene icacuujitihu: Uco miguiinejirahi. Judiomico eneehinibadi. Tolliro bu amiihaico neehi: Uujoho ofoohigo amiihai mefeetitihu. ³⁴ Jaanegui amiihaico bohono tajiibaco uujoho acihu. Fahigova magaijicasi. Amiihaico uujoho agajibadi fahigova magaijicasi. ³⁵ Jaamo fahigova magaijicasihachijii miyaminaa gaajaji miyaano amiihai tajiibogominaa mihicanoco, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: ¿Aivojiiho, cuuca feeji? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Uujoho jisu ofoobo dojicuti ijoho feejitihu, ufucu jari tadyojicuti feeji, nooboro.

³⁷ Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: ¿Aivojiiho, milliti jaabo jisumi didojicuti feejitirahi? Dihallivi uujoho tafiico aacinoco imeguehi, nooboro.

³⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu difiico ijoho tahallivi daacjirahi? Miyanotiro ico neehi: Jaafañino catava ojitinaacaro, uco agaajaruubo uco ijoho tuunamaaji mifooci, safo idiino, nooboro.

14

Jesu Moocaanijaa Ofoono Jiñhai.

¹ Amiihai jeebiifañodi mihiguetedino. Moocaanico mimiyaavogo, bu tolliro uco mimiyaavogo. ² Guihirubi iijafaño mihicajimañejehe sihidi icahi; tolli iicatiruva amiihaico uujoho neejitirahi. Jaanegui feehi amiihai imega amiihai mihicajimañejeheque imibachuqui. ³ Jaabo jino ofoobo amiihai mihicajimañejeheque iimibachuudi siino saaji; amiihaico iicivaabo. Jaamo uujoho iicahigo amiihai tolliro mihicaji. ⁴ Amiihairyo magajacuui uujoho ofoohigoco, tolliro bu tahi ofoono jiñhaico magajahi icano, nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco Tomas nuuhi: Aivojiibo, magaatitahi ijoho efeejiñigoco; ¿Milli fine magajajirahi toono jiñhaico? nooboro.

⁶ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho toono Jiñhai, bu uujoho Miyaano, bu uujoho Fiivo icano. Iñinoro tafeenedi Moocaanivi mihifetejirahi. ⁷ Uco magajahachijji bu tolliro Guihirubico magajahi. Jaaboco jisumitiro magajacuui mahatyimecumaño.

⁸ Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Aivojiibo, miihaicota diñifusu: Moocaanico maatyimemere siino dillucutimo mihicaqui, nooboro.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Siicjetiro amiihaima icahicacuui. ¿Jaruuboco nacu ijoho Felipe uco gaajatihica? Miiro uco aatyimeme bu Guihirubico atyimehi. ¿Milli jaabo uco: Moocaanico diñifusu, neehi? ¹⁰ ¿Nacu mimiyaavogotahi uujoho Guihirubifaño iicanoco, bu Guihirubi tafaño iicanoco icano? Miiro amiihaico uujoho eneehicano, jilli tajeebiitiro eneehicano icatino. Guihirubi tafaño iicaabo ducicamaajeque moonihicahi. ¹¹ Uco mimiyaavogo, uujoho Guihirubifaño, diibo tafaño icano iicanoco. Jaabadiro bu siibadi omoonihicanoti uco mimiyaavogo. ¹² Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Uco imiyaavogo bu tolliro mooniji uujoho omoonihicanoco. Jaabo imi janaanico moonijiibo uujoho jimaño icacutiibo Guihirubijaago efeejimaño. ¹³ Jaamo amiihai paryi tamemeri Moocaanico midillunoco uujoho aciji uujoho Iñifañodi Moocaani sihidi ejeevanoco miyaminaa igajajqui. ¹⁴ Jaamo siinoco tamemeri midillunoco uujoho aciji, nooboro.

Jesu Moocaani Gajjaco Agalluujinoco Jiñbeguehi.

¹⁵ Uco magajihachijji tatyajiibaco imino momooni. ¹⁶ Jaadi uujoho Guihirubico dilluji amiihaijaago Igaija, miya Gajja iicaaboco igalluquui, amiihaico ijacusuqui. Jaabo amiihaima fahijjivaro icaji. ¹⁷ Jaruuboco jiinjeminaa gaayicijitirahi diiboco aatyimetimoro agaajatimaño. Jaanoti amiihai diiboco magajacuui amiihaima diibo iicamaño. Jaabo amiihaifaño fahijjivaro icajiibo. ¹⁸ Amiihaico jeevesujitahi jijvonoti mihicaqui; siino saaji amiihaijaago. ¹⁹ Fiiticuuno miyaminaa uco aatyimecuujitino: Jaanoti amiihai uco mahatyimeji. Uujoho ubuheemaño, jaabadiro bu amiihai mihicaji. ²⁰ Jaasumi amiihai magajaji uujoho Guihirubifaño iicanoco. Jaabadiro bu amiihai tafaño mihicaji bu, uujoho amiihaifaño icaji icano. ²¹ Jaanoti tatyajiibaco imiyaavogooboro imino omooniiibo, uco agajjiibo. Jaabo uco agajjiiboco Guihirubi gajjiji, tolliro bu uujoho gajjiji icano, uujoho diitoma iicanoco igajajqui.

²² Jaanegui saafi Juda onoobo, jaarunaa Juda Iscariote iicatiibo nuuhi: ¿Aivojiibo, milli jaabo miihaicoro difiico agaajasuuboro jiinjeminaaco difiico gaajasujitahi? nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Uco agajjiibo taajico moonihi. Jaaboco Guihirubi gajjiji. Jaabojaa masaamisiro diiboma sano mihicaji. ²⁴ Jaanoti uco agajjiibo, taajico moonitahi. Jaano jino uujoho amiihaico jiñbeguehicabogo tabogoro icatino Guihirubi uco agalluuhiniibobogo.

²⁵ Jaanoco jilli amiihaico jiñbeguehicahi, jino amiihaima iicanohachuta. ²⁶ Jaarunaa tafañodi Moocaani Igaajaco agalluubo amiihaico fanoovaco jiñbegueji, tolliro paryi amiihaico uujoho eneehicanoco esaayujibo icano.

²⁷ Miiro jino amiihaico fitacuhi sajeebii mihicaqui. Tasajeebii ifiico amiihaico acihi. Jaaruno jiiinjeminanaa isajeebiiico aacibadi uujoho acijitihii. Amiihai jeebiiifañodi gaihuiba mihicadino, bu mihiguidino icano. ²⁸ Amiihairyo magaaajuuhi amiihaico eneehininoco: Uujoho feeji. Jaaboro amiihaijaago siino saaji, nooboro eneehininoco. Miyaano uco magaijiruva imo imo mihicajirahi Guihirubijaa ofoonoco magaaajamoro. Miiro Guihirubi tajanaanivivi sihidi jeevahi. ²⁹ Jaanoco amiihaico imegaviro neehi, tolli iicacuudi jaamo mimiyaaveguehi.

³⁰ Gueenene amiihaima iimaacuujitihii, jiije aivojiiho iji asaacumaño. Jaaruubo tahallivi mityama chahahi. ³¹ Uco Guihirubi atajiihaubadi jino uujoho moonihii, jiiinjeminanaa igaa-jaqui uujoho Guihirubico agaijinoco, nooboro diitoco: Magaaiivucu, jinooti mufuucuqui, nuubo.

15

Ifahaafe Ifahoovi Icanicibadi Miihai Mihicahi Jesufañodi.

¹ Uujoho imiyacoohai, aaiiminaa baacu coohaibadi iicaabo. Jaacoochai abajaabobadi iicaabo Guihirubi. ² Miiro baacu coohai aafene iimitihaafejeque iquitimoro agavara-cunicibadi, tolliro uco gaayicicurumo imitino iicamoro taajico iguiraatusunimoco Guihirubi gavaracujii. Jaanoti iguiraatusunimoco tooco aafene onoova aafejeque imibachunicibadi Guihirubi imibachujii janaanivivi siino iguiraatusunimoco. ³ Jaanoti amiihai mimihiinivaficuutihii amiihaico iijibeguehicacuunofañodi. 'Jaanegui uuviro mihica uujoho amiihaiivi icacui icano. Miiro oono basuta aafe ifahooti ihiinociniitahaafe iinoro noovajitirahi. Jaabadiro bu amiihai mihicajii uutii mihicatihachiiiji.

⁵ Miiro uujoho ifacoochai. Jaanoti amiihai ifahaafene; uuma iicaabo, bu uujoho diiboma iicaabo icano sihidi noovasuhii. Jaanoti uutii ijeevadi mihicahachiiiji aivo milliba momoonijitirahi. ⁶ Jaabo uutii icatiibo buhi gaaiicafeteji iimitihaafeque iquitimoro buhi agaijinicibadi. Jaano ifiigatyonoco ananimoro cijjigaifaño agaijinoo nifetefihii.

⁷ Jaanoti uutii mihicahachiiiji taajii amiihaima icajii. Jaachiiiji paryi mihimogonoco midillu amiihaico aciqui. ⁸ Miiro amiihai sihidi monoovasuhachiiiji Moocaani cahacisucafeteji. Jaachiiiji amiihai miyaanoro tajiibogominanaa mihicahi. ⁹ Guihirubi uco agaijibadiro, bu amiihaico uujoho gaijiihi. Jaanegui amiihaico agaijinofañoro mihica. ¹⁰ Tatyajiihaco imino momoonihachiiiji amiihaico agaijinofañoro mihicajii; Uujoho Guihirubi tajiibaco imino omoonimaño diibo uco agaijinofañoro iicabadi.

¹¹ Jilli amiihaico neehi, tahimohica amiihaima iicaqui. Jaaneri jaamo imo imo mihicahi. ¹² Jaano jino amiihaico uujoho atajiihano: Fahigova magaijicasi, amiihaico uujoho agaijibadi. ¹³ Janaanivivi aivo gaijima mihicano; miiro gataavominaafihallivi mofico mahacino. ¹⁴ Jaabadi amiihai tañahabomi mihicajii, uujoho amiihaico atajiihanoco momoonihachiiiji. ¹⁵ Amiihaico tajeecivominaa nuucuujitihii, miiro jeeecivominaafi gaajatatihii ihaivojiiho omooninoco. Jaaneguiiha jino amiihaico tañahabomi neehi; paryi Guihirubiti agaajahininoco amiihaico agaajasumaño. ¹⁶ Amiihai uco mihicutihii. Jaanoti uujoho amiihaico icuuihi. Jaaboro amiihaico ficuuihi, toonoco mofoomoro sihidi miguiraatusunimoco. Jaanoco suufenitimo mihica; Jaamo tamomofenedi Moocaanico siinoco midillunoco amiihaico ihaciqui. ¹⁷ Jino amiihaico atajiihano: Fahigova magaijicasi.

Jiinjeminaa Amiihaico Jiiheveji.

¹⁸ Jiiinjeminanaa amiihaico iijiihevehachiiiji magaaaja, amiihai imegaro uco iijiiheveneque. ¹⁹ Amiihai jiiinjeminanaa mihicaruva amiihaico jiiinjeminanaa gaijiihirahi. Jaanoti uujoho jiiinjeminanaafeenetii amiihaico icuuihi. Jaamaño jiiinjeminanaa amiihaico jiihevehi, jiiinjeminanaa mihicacuutimaño. ²⁰ Mehesafoto amiihaico eneehininoco, miiro jeeecivominaafi ihaivojiiho janaanivivi jeevatatihii. Uco icaruno iijiiheveme, imi amiihaico jiiheveji. Amiihaico iijiihevehicanoco imino momoonihachiiiji, tolliro bu amiihaiño ficucafeteji. ²¹ Jilli tahalliti amiihaico moonijimo, uco agalluuboco agaajatimaño.

²² Uujoho saahinitiruva, bu diitoco jiihevehicaturuva icano iimitico gaajajiturumo. Jaanoti jisumi milliba eneejiruno chahacuhi iimitico agaajasucumaño. ²³ Miiro uco

ijiihegueme, bu tolliro Guihirubico jiiheguehi. ²⁴ Uujoho diitofeenevi miihaiñooba eheetavotinoco sihidi ejeevanoco eetavehicatoruva iimitima chahajirumo. Jaanoti toono sihidi ejeevanoco atyimehacacuurumo uco jiihevehi, bu Guihirubico jiiheveme icano. ²⁵ Jaaruno ticovono icatino jilli diito tajiiha aamefaño onoono imiyaavequi icano: Sicamañohalliti uco jiiheveme, onoono.

²⁶ Jaarunaa Jacusuminaafico uujoho Guihirubifañodi agalluubo miyaano Gaija asaadi, diibo uuti iimaaji. ²⁷ Jaasumi tolliro amiñhai uuditi mijiiibegueji, iticonitiro uuma mihicahicamaño.

16

¹ Jilli amiñhaico neehi jinejeba amiñhaico dugaacusutino iicaqui. ² Amiñhaico gañijimo sinagogajanofañoti. Tolliro bu icajino cajaatyohacho amiñhaiti iguijenimo esamaaji: Jilli omoonineri Moocaanidi fine imino moonihi, noomoro omoonimo. ³ Jilli moonijimo Guihirubico agaajatimaño, uco agaajatimaño icano. ⁴ Jaanoco jilli amiñhaico neehi. Jaamo tolli iicacuudi magaaaji uujoho toonoco amiñhaico eneehinicuunoco.

Moocaani Gaija Eheetavono.

Jilli iticoni amiñhaico nuutihi, amiñhaima icaumaño. ⁵ Jaaruubo jisumi fuucuji uco agalluubojaago. Jaaboco amiñhaiti saatohoba midillujitihi: ¿Cuuca feeji? noomoro. ⁶ Jaarunaa iticoni tolli amiñhaico unueneri miñhidaasuvuui. ⁷ Jaarunaa miyaanoco amiñhaico neehi: Aivo amiñhaidi imino uujoho ofoono. Jaanoti footiruva Jacusuminaafi amiñhaijaa saajitirahi. Jaanoti ofooboro amiñhaijaa galluui. ⁸ Jaadi diibo asaadi jiiñijeminaaco gaajasujiibo imitiminaa iicanoco, bu tolliro iticovono jiihai iicanoco, bu diitoco Moocaani udugaacujinoco icano. ⁹ Jaabo: Diito imitiminaa iicanoco, neeji uco diito imiyaavogotimaño. ¹⁰ Tolliro bu gaajasujiibo iticovono jiihai iicanoco, uujoho Guihirubi iicahigo ofoomaño. Jaaboco amiñhai siino uco mahatyimecujitihi. ¹¹ Tolliro bu gaajasujiibo Moocaani udugaacujinoco, diibo jiije aivojiiibo iicaabo ijico ciiñgaifaño igañiqui ificucuumaño icano.

¹² Sihidi amiñhaico eneejiruno icarahi. Jaarunoco jisumi amiñhai magaaajitirahi. ¹³ Jaanoti miyaano Gaija asaadi amiñhaico miyanotiro jiiibeguejiibo. Jaaruno ijeebiitiro jiiibeguejiitiiibo Moocaani onoonoco jiiibeguejiibo, tolliro bu amiñhaico gaajasujiibo ufucu iicajinehejeque icano. ¹⁴ Diibo uco bocigusuji taaño iicanoti agaayiciiboro amiñhaico gaajasujiibo. ¹⁵ Guihirubima iicano paryi taaño. Jaamaño uujoho neehi: Moocaani Gaija taaño iicanoti agaayiciiboro amiñhaico gaajasujiibo, nooboro.

Idaasuno Mihicarumo Imo Imo Miminifeteji.

¹⁶ Goovacujino amiñhai uco siino atyimecutimo mihicano. Jaarunobuunati goovajiiisutinoti siino uco mahatyimeji Guihirubijaago efeejimaño, nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha ijiiibogominaati saatoho noocasiuhi: ¿Milli fine eneejirunoco miñhaico noobo: Goovacujino uco atyimecutimo mihicano, siino bu goovajiiisutinoti siino uco mahatyimeji Guihirubijaa efeejimaño? onoono ¹⁸ neehicaumo: ¿Milli eneejiruno goovajiiisujitino, bu goovajiiisujino onoono? Magaajitahi ihiimaanoco, noomoro.

¹⁹ Jaanoco Jesu diiboco diito idillujirunoco agaajaciuboro diitoco nuubo: Sanomi midillucasih, uujoho goovajiiisujino uco atyimecutitimo mihicano, bu toonobuunati goovajiiisutinoti siino uco mahatyimeji onoonoti. ²⁰ Miyanotiro, miyanotiro amiñhaico neehi: Mataacasimoro idaasuno miñhacaji. Jaaneri jiije miyaminaa imo imo icaji. Jaaruno amiñhai idaasu imo icati minifeteji. ²¹ Miñro gaigo eseemevajisumi idaasuno minifotogo ihaivofucuvi iifotomaño. Jaarugo eseemevacuunobuunati ihaivoco esicinicuutatigo jiiñijehallivi sisee seemene ifiiveneri imo imo iicamaño. ²² Jaabadi amiñhai jisumi miñhidaasuvehi. Jaarunaaca amiñhai siino uco mahatyimeneri amiñhai jeebiino sihidi imo imo minifeteji. Jaano imo icaco miñhaiñooba amiñhaiditi udumitiicijitino.

²³ Jaasumi uco siino midillucujitihi. Miyanotiro amiñhaico neehi: Guihirubi amiñhaico acji fanoovaco tamomofeenedi midillunoco. ²⁴ Jisumihiica amiñhai jinejebaco midillutihiica tamomofeenedi: Midillu. Jaamo magaaayicahi. Jaamo sihidi imo imo miñhacahi.

Jesu Jiinijeque Guinioniuhi.

²⁵ Jilli amiñhaico neehi siinovi ooviciboro. Jaarunofaño tufucu gaseji siino amiñhaico siinovi ooviciboro ijibugucuujitino. Jilli foovonoro amiñhaico Guihirubiti ijibugucujino. ²⁶ Jaasumi amiñhahallivi Moocaanico uujoho dilluji amiñhaico nootih: ²⁷ Guihirubiro amiñhaico gajihhi, uco amiñhai magajimaño, tolliro bu uujoho Moocaaniti asaahinoco mimiyaavogomaño icano. ²⁸ Uujoho Guihirubiti ihiinehiniboro jiihahallivi saahinihi. Jaaruubo siino jiinijeque ejeevesuboro dojicuviro Guihirubijaago fuucujui, nooboro.

²⁹ Jaanegui ijibogominaa diiboco nuuhi: Jisumi naha foovono diimaahi siinovi oovicitiibo. ³⁰ Jisumi naha jari magaajacuui ijoho fanoovaco agaajanoco. Jaamaño miñhaiñooba ico dillucujitirahi, bu miñhai imino magaajacuui ijoho Moocaaniti asaahinoco, noomoro.

³¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuihi: ¿Jaanegui nacu jari jisumi mimiyaaveguehi? ³² Tufucu jino gasecuj; fine tusu mihicacuui, jino amiñhai fahigovavi safiisa amiñhai naagonovi magavaranamaajino tajojiti uco mejeevesumoro. Jaaruubo uujoho uuro icajitihhi Guihirubi uuma icaji. ³³ Jilli amiñhaico neehicahi. Jaamo uuvi sajeebii mihicahi. Jiinijehallivi sihidi idasuma mihicaji. Jaarunofaño ucoro mehesicini, uujoho jiinijeque guinonicuui, nooboro.

17

Jesu Ijibogominaahallivi Moocaanima Iimaahi.

¹ Jilli Jesu unuunobuunati, niquejeque emeeciuboro, nuuhi: Guihihi, tusumi mihicacuui; Daachico cahacisu, tolliro bu Daachi ico icahacisuqui. ² Ijoho Daachico diijico daacihhi paryi miyaminaahallivi. Jaamo paryi ijoho uco adaacimoco ifinijitino fiivoco aciqui. ³ Jaano jino ifinijitino fiivo, idiuboro ijoho miyaabo Moocaani idiicanoco agaajano, bu tolliro Jesucristoco ijoho agalluuhiniboco agaajano icano.

⁴ Uujoho ico jiinijehallivi bocigusuhi; imivucuui uco atajibahininoco omoonihicaabo. ⁵ Jaaneguiha, Guihi, uco dicojivi bocigusu jiinije fiivutinaacaro dicojivi uco obocigusubadi.

⁶ Jiinijeminaati idiiciboro uco adacimoco dimomoco gaajasucuui. Dita iicahininoco uco daacihinihi. Jaamo imino diijico ficuui. ⁷ Jisumi gaajacuumo paryi uco adaacihininoco iiti asanoco. ⁸ Diijico uco adaacihininoco diitoco acihicacuui. Jaanoco agaayicimoro gaajacuumo miyaanoro uujoho iiti asaahinoco. Jaamoro miyaavogomo miyaanoro ijoho uco agalluuhininoco.

⁹ Jaamohallivi ico dilluhi, Famoohalliviro jiinijeminaahallivi ico dillutihhi, dita iicamoco uco adaacihininomohalliviro dilluhi. ¹⁰ Miuro paryi taaño iicano diino, tolliro bu diino iicano taaño icano. Jaamofañodi uujoho cahacisucafetehi.

¹¹ Jaaruubo uujoho jiinijehallivi icacuujitihhi. Jaanoti diito jiinijehalliri icaji. Jaanoti uujoho dijaa feeji. Jaanegui, Guihi, ijoho idiimiibo, uco adaacihininoco dimityari toomo, saafibadiro diito iicaqui iima misi saafiro mihicabadi. ¹² Uujoho jiinijehalliri iicahinisiimi diitoco teemehicahinihi dimityari uco adaacihininoco imino teemehinihi. Jaamaño saafiiba diitoti mitatihhi; idiuboro johono imitacuubo Caatinahaamefaño onoono miyaavequi.

¹³ Jaaruubo jisumi dijaago fuucujui. Jilli neehi jino jiinijehalliri iicanohachutahiica tahimohicari diito tolliro imo imo iicaqui. ¹⁴ Miuro diijico uujoho diitoco acicuui. Jaarumoco jiinijeminaa diitoco gaayicitihi jiinijeoto iicatimaño, uujoho bu jiinijeminaafi iicatimaño icano. ¹⁵ Jaanegui diitoco jiinijehalliti diiciqui ico dillutihhi. Diitoco iiti dihiñniciquiro ico dilluhi. ¹⁶ Jaamo diito jiinijeminaa icacuutimo uujoho jiinijeminaafi iicatibadiro. ¹⁷ Jaamoco iguiiharo ijeevadi ficu miyaanofenedi, dijiibogo aivo miyaano. ¹⁸ Ijoho uco jiinijeminaafeenevi agalluuhinibadiro, bu uujoho diitoco jiinijeminaafeenevi galluui. ¹⁹ Jaamaño uujoho diitofañodi uuro tafiico iidiro ijeevadi ficuui. Tolliro bu diito iidiro ijeevadi ificucafetequi miyaanofenedi.

²⁰ Diitohalliviro ico dillutíhi, tolliro bu diito jiiibogofeenedi uco imiyaaveguejimohallivi ico dilluhi, ²¹ sano famooro saafiibadiro misima iicaqui; Guihi, ijoho uuma, bu uujoho iima icano mihicabadi iicaqui, jiiinjeminaa imiyaaveguequi ijoho uco agalluuhinino. ²² Diitoco acicuui, uco adaacihinino bociyomonoco, sanobadiro iicaqui iima misi sanooro mihicabadi icano. ²³ Uujoho diitofaño, ijoho tafaño icano mihicaqui diito sanobadiro iminfetequi. Jaanofañodi jiiinjeminaa igaajaqui ijoho uco agalluuhinino, bu diitoco agajjinoco, bu uco agajjinoco icano igaajaqui.

²⁴ Guihi, imeguehi uco adaacihinimo uujoho iicahigo tolliro icano uco bocico adaacihinino ihatyimequi, jiiinje fiivutinaacaro uco ijoho agajjumaño. ²⁵ Guihi, miyaano, ico jiiinjeminaa agaajatimo. Jaanoti uujoho ico gaajahi, tolliro bu jito gaajacuui ijoho uco agalluuhinino. ²⁶ Jaamoco gaajasuhicacuui dimomoco. Jaarunoco janaanicihiica gaajasuji ijoho uco agajjino diitofaño iicaqui, bu uujoho diitoma icaqui icano.

18

Jesuco Agaayicino.

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Jilli unuuboro Jesu ijiiibogominaama fuuhi Cedro onoohegaya onegueehi iicaubajigayi tuhiguiino diitoma fuubo. ² Tolliro bu Juda diiboco aaciujibo tomaño gaajauhi fahijivaro Jesu tobajijaago ijiiibogominaama efehicaumaño. ³ Jaanegui amocasiminaa, temploja toomominaa icamoco fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo agalluumoco Juda iiciuboro satyuui. Jaamo fuuhi ihaamiganoma, iniisuganoma, cuughuneri, ciijigaimecuneri icano. ⁴ Jaanoco Jesu paryi gaajacuui diiboco omoonijinoco. Jaaboro imegaviro diitoco nuubo: ¿Miico amiíhai miguiinehi? nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco iimusumo: Jesu Nazareoboco, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Eti du uujoho diibo, nooboro. Jaamofaño icaubo Juda Jesuco igaayiciqui diitoco isiiguubo. ⁶ Jaamoco Jesu: Uujoho diibo, unuuneri diito ibujinaagoviro aifuumo jiiinjehallivi. ⁷ Jaadi Jesu siino diitoco dilluui: ¿Miico miguiinehi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Jesu Nazareoboco, noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Amiíhaico duhu: Uujoho diibo, nuucuui. Uco miguiinohachijji taca jitoco mejeecivedino, nooboro. ⁹ Jilli nuubo: Uco adaacihinimoti saafiiba mitatíhi, unuuno imiyaavequi. ¹⁰ Jaasumiro Pedro iniisugaco ifajutafañoti iguiiyicuboro saafiico buiyaacuui, jahi saafi Malco onoobo sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimeehuco quiticisuui imiyanaagomeehuco. ¹¹ Jaanegui Jesu Pedroco nuuhi: Diniisugaco dojicuviro diihacu. ¿Nacu ijoho gaajatíhi idaasuno iicaqui uco Guihirubi atajjibanoco? Jaanoco bu, ¿milli jaabo uujoho: Chahano, neejirahi? nooboro.

Jesuco Sacerdotemi Aivojibo Imegavi Asatyuno.

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹² Jaasumiro ihamocasiminaa, diito aivojiboma, bu judiomi sisiminaa icamo Jesuco agaayiciumoro sisiuhi. ¹³ Jaamoro ticoniumo Jesuco Anas onoobo Caifas baabojaago asatyuno tusumi Caifas sacerdotemi aivojiboti iicaumaño. ¹⁴ Jaabo diibo Caifas judiomico afajjiniubo: Imino saafiuro faacuumihalliviro iguijevane, nooboro unuubo.

Pedro Anas Goohasifaño Icauhi.

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵ Jaabo dojicuti fuumisi ijiiibogominaatisi, Simon Pedro, bu saafi icano. Jaabo saafi sacerdotemi aivojiboco agaajacuubo. Jaamaño diibo Jesuma jicafutuui sacerdotemi aivojibo goohasifaño. ¹⁶ Jaarunaa Pedro iguhugaviro fitafutuui. Jaanegui diibo sacerdotemi aivojiboco agaajaubo ufuuboro iguhuga toomominaagoma ihiimauboro Pedroco fañovi jihacuui. ¹⁷ Jaanegui diigo Pedroco nuuhi: ¿Nacu ijoho tolliro diibo jiiibogominaafi idiicaabo? noogoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Chahano uujoho diibo icatíhi, nooboro.

¹⁸Jaanaa isiicuneguiiha ciijigaico eebasuumoro feemehicaumo jeecivominaa, sisiminaa icano. Jaamofeeneri tolliro bu Pedro icauhi efeemeubo.

Anas Jesuco Dilluhicauhi.
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹Jaanaa sacerdotemi aivojiiibo Jesuco dilluhicauhi iijibogominaaditi, iijibogoti icano.

²⁰Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Uujoho foovono iimaahicahi. Fahiijivaro miyaminaa imefeenevi sinagogajanofaño, templojafaño icano. Fahiijivaro jiiibeguehicahi famooro judiomi iigaivonicijahajefaño uujoho toovono iimaahicatihii. ²¹¿Collihii jaanoco uco dilluhi? Diitoco dillu, uujoho ihiimaahicanoco uguubuhicamoco. Diito gaajahi uujoho enehicanoco, nooboro.

²²Jesu jilli diiboco unuunegui, saafi sisiminaafi Jesuco ihimeti gabacuuhii: ¿Nacu tolli ijijoho aivo diimusuhii sacerdotemi aivojiiiboco? nooboro.

²³Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Imitino ihiimaahachiiji, eneecata dinoo. ¿Cono nacu imitino onoono? ¿Collihii jaabo uco daamihii? nooboro.

²⁴Jaanegui Anas Jesuco sisiciniuboco sacerdotemi aivojiiibo Caifasjaago galluuhi.

Pedro Jesuco Siino Tuunamaaiuhi.
(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

²⁵Jaanaa Pedro julleeciiniiboro feemehicauhiica diitoma. Jaaboco nuumo: ¿Nacu ijijoho diibo jiiibogominaaobo diicatihii? noomoro.

Jaanegui Pedro tuunamaaiuhi: Chahano uujoho diitoobo icatihii, nooboro.

²⁶Jaanegui sacerdotemi aivojiiibo jeecivominaafi nuuhi: ¿Jaaruno du Olivohono iicagajiguiino ico uujoho diiboma atyimehinihi? nooboro. Miiro Pedro diibo yoobo nijimeehuco Olivohono iicagajiguiino iquiticiubo. ²⁷Jaarunaa Pedro siino tuunamaaiuhi. Jaasumiro ivi catava ojcuuhi.

Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.
(Mt 27.1-2, 11-31; Mr 15.1-20; Lc 23.1-25)

²⁸Jaamoro Jesuco satyuumo Caifas iijati tomañohaiivojiiibo iijajaago. Jaanaa seseevecuono. Jaanegui judiomi toojafaño jicafutuutimo ijeevamaje onoobadi imitiri ijeebiico imihiniinumoro Pascua machuco amachuujitiruneguiiha. ²⁹Jaanegui aivojiiibo Pilato ihinuuboro diitoco nuuhi: ¿Jinejhalliti diiboco misivahi? nooboro.

³⁰Jaanegui iimusuumo: Gaicauminaafi iicaturuva ico mahacijitirahi, noomoro.

³¹Jaanegui diitoco nuubo: Amiihairyo masatyomoro amiihai tajjiba onoobadi momooni, nooboro.

Jaanegui judiomi diiboco iimusuuhi: Miilai judiomi, miilaiñoobaco milliti magaicaaujitirahi, noomoro.

³²Jilli miyaavuuno, Jesu jilli guijeveji, nooboro enehicauno. ³³Jaadi siino Pilato fañoovavi ijicafutuuboro tahi Jesuco ocoovaboro dilluubo: ¿Iijoho naa judiomi Aivojiiibo? nooboro.

³⁴Jaanegui Jesu iimusuuhi: ¿Dijeebiitiro nacu tolli uco dilluhi? ¿Nacu sita uuditi ico tolli neehi? nooboro.

³⁵Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Nacu uujoho judiomioobo? Chaha, siicumioobo. Miiro diijiiinjeminaaro, sacerdotemi aivojitoma ico uco acihi. ¿Jinejeque jana moonihii? nooboro.

³⁶Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jijeono tahaivoji icatihii. Jijeono tahaivoji iicaruva tajeecivominaa tahalliti icajirahi judiomi usefaño uco acitimo iicaqui. Jaanoti tahaivoji jijeono icatihii, nooboro.

³⁷Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jaaneguiihacuva ijijoho aivojiiibo? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: ¿Iijoho du eti, uco aivojiiibo, neehi? Tooneguiiha uujoho ifiivehiniibo jiiijehallivi saahinihi miyaanocoro neequi. Jaano miyaano iicanoco paryi agaajamo uujoho onoonoco guubunicihii, nooboro.

³⁸ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jineje nacu miyaano? unuuboro siino Pilato judiomijaago saahu diitoma ihiimaavaubo. Jaaboro diitoco nuubo: Diibovi uujoho iimitinobaco atyimetihí, nooboro. ³⁹ Miíro amiíhai amiíhai jeevamaajefi uujoho Pascua jñibaimosumi saafiiti civojaminaafiti isinaayuno. Jaaneguiiha, ¿naa mihimeguehi judiomi Aivojñiboco isinaayunoco? nooboro.

⁴⁰ Jaanegui famooro sefano coovadiivuui: Diiboco sinaayujitihí, Barrabacoro sinaayu, noomoro. Jaabo Barraba nanivaminaafiu.

19

¹ Jaanegui Pilato Jesuco iiciuboro aamisuuhi. ² Jaadi amocasiminaa januutuno coohaiñooco minihaiti eheetavuumoro iinigaivi diiboco javucaruumo. Jaamoro bu diiboco jñihacuumo aivojñibo gaachehubadi gachicohai deecano tifaibadi itifai iicachehuco. ³ Jaamoro diiboco sahaguehicaumo: ¡Judiomi Aivojñibo Diica! noomoro, diiboco ihimefaño ganiíchicaumo.

⁴ Jaanegui Pilato siino asaaboro diitoco nuuhi: Memeeci, enecau diiboco isivi sivaqui, jaamo magajahi diibovi iimitinobaco uujoho aatyimetinoco, nooboro.

⁵ Jaanaa Jesu iinovauhi ijanuutuno minihaima, igaachehu tífaihibá iicachehuma icano. Jaanegui Pilato nuuhi: ¡Jaani diibo! nooboro.

⁶ Jaaboco sacerdotemi aivojito, bu isisimínaa icamo aatyimeumoro sefano coovadiivuumo: ¡Diiboco imohobujehallivi metetecu! ¡Metetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: Eti tahi masatyomoro metetecu. Jaanoti uujoho diibovi iimitico atyimetihí, nooboro.

⁷ Jaarunofaño judiomi diiboco iimusuuhi: Miíhaima icano tajiíba jaano onoobadi guijevejiíbo imooniqui ijeebiitiro: Uujoho Moocaani Seemene, neehicaabo, noomoro.

⁸ Jíllí diito unuunoco Pilato uguubuuboro janaanici aivo iguiubo. ⁹ Jaaboro siino iijafaño ijicafutuuboro Jesuco dilluubo: ¿Cuucatiobo ijoho? nooboro. Jaarunoco Jesu iimusucuutihí.

¹⁰ Jaanegui diiboco Pilato nuuhi: ¿Uco diimusujitirahi? ¿Nacu gaajatihí ico etetecusujiruno, isinaayujiruno icano mityama iicanoco? nooboro.

¹¹ Jaanegui diiboco Jesu iimusuuhi: Tahallivi mityabama chahajirahi ico Moocaani ihacítiruva. Jaamaño ico uco aaciíbo aivo dijanaanici imitima icahi, nooboro.

¹² Tollí unuunoma iicaabo Pilato diiboco isinaayuqui moonihicauhi. Jaarunaa judiomi sefano neehicauhi: ¡Diiboco isinaayuhachijí aivojñibo Cesar nahabonimínaafi diicatihí! Miíro: Uujoho aivojñibo, onoomo Cesarminaafti minifetehi, noomoro.

¹³ Jaanegui Pilato diito tollí unuunoco uguubuuboro Jesuco isivi isivauboro casívuubo ihaivojé icagahallivi. Jaano hebreomí ijíjiri Gabata, onono guisibano nicuta eneejiruno.

¹⁴ Jaasumi Pascua jñibaimo iicaujino fiiticuuihí gadiciíbarucuu iicauno. Jaaboro Pilato judiomico nuuhi: ¡Jaani amiíhai Aivojñibo! nooboro.

¹⁵ Jaarunofaño diito sefano coovadiivuui: ¡Jaafa guijevebe! ¡Jaafa guijevebe! ¡Tetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Amiíhai Aivojñiboco jaabo tetecuji? nooboro.

Jaarunofaño sacerdotemi aivojito iimusuuhi: Mohaivojñibo Cesar uufocoví sifi mohaivojñibo chahahi, noomoro.

¹⁶ Jaanegui diito usefaño diiboco jeevesuubo itetecuqui. Jaaboco iiciumoro satyuumo.

Jesuco Etetecuuno.

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Jaadi Jesu fuucuuihí icubujeque agafaiyícihiniíboró nigaipaajebai onoomañoví. Jaanoti hebreomí ijíjiri Golgota onoobaivi. ¹⁸ Jaamañoví diiboco tetecuumo, tollíro bu miimisiícico tetecuumo icano. Jaamisifeeneví Jesuco ficuumo. ¹⁹ Jaabo Pilato imomoco acaatiniuboro Jesu guijeve imohobujeví ficusuuihí: JESU NAZAREOOBO JUDIOMÍ AIVOJHBO onoonoco. ²⁰ Jaanoco guiraamo saatocho judiomi toonoco meeciuihí. Jesuco etetecuumaño tuucuumiti ifiitiumaño. Jaano toono imomo caatiniciniuhi hebreo ijíjiri,

griego iijiri, latin onoojiri icano. ²¹Jaaneui judiomi sacerdotemi aivojito Pilatoco nuuhi: Judiomi Aivojiiho nooboro, caatinidino. Jilli: Judiomi Aivojiiho uujoho, eneehicaabo nooboro, caatini, noomoro.

²²Jaarunofaño diitoco Pilato iimusuuhi: Acaatinibadiro icacuujino, nooboro.

²³Jaamo ihamocasiminaa Jesuco etetecunobuunati Jesu gaachehuco dugaacuumo sano nahabovacasidino. Jaamoro sanohosa iticovovi ifocasiumo. Tolliro bu icamooja falluuratino sadaahere caamoti guinovi niiciniujaco iicumoro ²⁴noocasiumo: Jichehuco masii ifocasitimoro tochehuhallivi suerteque meheetavequi: ¿Naa cajaan tochehuco iciji, noomoro. Jilli mooniumo Caatinihaamefaño onono imiyaavequi: Tagaachehuco ifocasiumo. Jaamoro tacamoojahallivi suerteque eetavuumo, onono. Jaabadi jilli ihamocasimi mooniuihi.

²⁵Jaanaa Jesuco etetecuboguiino icahicaugo seeji, bu diigo nago Maria onoojo Cleofa taaba, bu Maria Magdalena onoojo icano. ²⁶Jaanaa Jesu seejico aatyimeuboro, bu tolliro aivo agaijihicaubo iijibogominaafico ihuufocori icauboco aatyimeuboro seejico nuubo: Gaha, diiburucuji daachibadi iima iicajiiho, nooboro.

²⁷Jaadi bu tolliro iijibogominaafico nuubo: Diigurucuji diiseejibadi iima iicajigo, nooboro. Jaasumitiro diigoco iijibogominaafi iijafaño satsuuihi.

Jesu Igujeveuno.

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸Toonobuunati Jesu idudicamaajeque iimivucuumo agaajaciuboro nuuhi: Adujirahi, nooboro Caatinihaamefaño onono imiyaavequi. ²⁹Jaamañeri guirihillufaño icaufaihu iquigaño aivofaihu iidicufaihu. Jaafaihufaño faatata icanoco amatyusuumo hisopo onooho usuho. Jaaho aafeque iicumoro tootaataco toohaafe nijequevi ificumoro diibo iijifaño cabuyaacuumo. ³⁰Jaanoco Jesu aaduuboro nuuhi: Ivi paryi imivocafutucuumo, nooboro. Jaadi acanuvuuboro gujevecuubo.

Jesu Mecuhuco Ahaamiuno.

³¹Jaanaa Pascua jiihaimo sesevede iicacuujineguiiha. Tufucu jaguisifucu iicauneguiiha judiomi imuguutihi diito ifiino tubujejeviro iicaunoco. Miho diito jaguisifucuvi jinejeba aivo eheetavorahicautimaño. Jaaneui Pilatoco dilluumo saatohoco itajiihbaqui idiinoco agafaryucuumo diitoco toonoti sihigovi ificuuqui. ³²Jaaneui amocasimi asauumo saafiico idiinoco gafaryucuumo. Jaadi bu tolliro saafiico mooniumo Jesu cojivi etetecuciniumisico. ³³Jaadi Jesuvi ifutuurumaaca chuumucuubo. Jaanoma iicaumo diibo idiinoco gafaryucuumo.

³⁴Jaarunaaca diitoti saafi Jesu mecuhuco ihaamigari cafatyicaruihi. Jaasumiro diibofañoti iinuuno tiijoho, niifaihu icano. ³⁵Jaanoco aatyimeubo miyaanocoro jiihbeguehi. Jaabo gaajahi toono miyaano iicanoco. Jaamo amiihai tolliro bu mimiyaaveguehi. ³⁶Jilli icauno Caatinihaamefaño: Dibacino quisicurajitih, onono imiyaavequi. ³⁷Jaabadiro bu samañoohaamefaño noono: Cafatyicaruciniiboco mahatyimeji, noonoro.

Jesuco Ichiuno.

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸Toonobuunati Jose Arimatea cuumioobo Jesuma efeehicauruubo judiomi niicicuti toovono ufuuboro Pilatoco dilluubo Jesu ifiico ihiciqui. Jaaneguiiha Pilato: Jii, nuuhi. Jaaneguiiha ufuuboro Jesu ifiico icijeubo. ³⁹Tolliro bu Nicodemo fuuhi iticoni Jesuma fucu ihiimaajeubo. Jaabo guiraano facicifaihuco sivauhi treinta kilo ticovovi. Tofaihuco mirra, aloe iicaneri eetavuuhi. ⁴⁰Jaamisiro gaachehubaanoco tooneri afacicisumisiro Jesu ifiico minuihi, judiomi jeevamaaje tolli iciniicibadi. ⁴¹Jaano diiboco etetecumañeri icauno bajigayi. Jaamañeri bohoji ciihoji icaui mihiñiñobaco tohojifaño iciiutihoji. ⁴²Jaahojifaño Jesu ifiico ciimisi tohoji tomañoti ifiitumaño judiomi jaguisifucu iticovacuumeguiiha.

20

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹Jaanaa judiomi jaguisi iicauno sесеvedі Maria Magdalena onоого Jesu ciіhojjіaa fuuhi fucugayıro civonaacaro. Jaago atyіmeuhi ciіhojjico afabaacuuba iguіsіba sіhigovі aacaubaco. ²Jaanegui Simon Pedro, bu saafi Jesu agaijjіhіcaubo ijііbogomіnaafi icamisijaa ijіnafatyuugoro diіtіsіco nuuhi: Aivojjіboco icііhojjіfañoti cuucahacho satyucuumo. Jaanoco magaaјatіhi, ¿cuucahacho fine ficuumo? noogoro.

³Jaaneguiіha Pedromisi icііhojjіaago ⁴jіnoomisiro fuuhi. Jaanaa saafi Pedro imegaro icііhojjіvі ifutuuhi. ⁵Jaaboro tohоjjіfañoco idіjjіvuuboro emeeciubo atyіmeuhi imіnіtaacoro. Jaaruubo tohоjjіfaño fuutіhi. ⁶Jaanobuunati jari Simon Pedro gaseuhi diibo doјicuti. Jaabo tohоjjіfaño ijіcafutuubo atyіmeuhi imіnіta tomañeriro acaacіnіunoco. ⁷Tollіro bu Jesu imeque imіnіubaryu imino minіcіnіubaryu ijееvadi acaaubaryuco atyіmeubo. ⁸Jaanegui bu tollіro saafi jіcafutuuhi tohоjjіfaño, iticoni tohоjjіvі agaseubo. Jaabo toonoco aatyіmeuboro miyaavuguuhi. ⁹Jaarumisi gaajautimіsіhіica Caatіnіhaamefaño: Jesu iguiјееbe siino buheeteјi, onoonoco. ¹⁰Jaadi Pedromisi siino doјicuvіro ijіjaago uumіcuuhi.

Jesu Maria Magdalena Onoogovі Jafeveuhi.

(Mr 16.9-11)

¹¹Jaanaa Maria iinoro fitafutuuhi tohоjі imega taagoro. Jaago taagoro dijіvуugo tohоjjіfañoco emeeciugo. ¹²Jaago atyіmeuhi mіmіsіici Moocaani toomomіnaatіsіco sесеchehunofaño icamisі gіcіnіuhi saafi Jesu nіgai іcaunaagonovі, jaanoti saafi itіhai іcaunaagonovі icano іcaumіsіco.

¹³Jaamisi diigoco nuuhi: ¿Jіneјerі jaago ijјho taahi? noomisiro.

Jaanegui diigo nuuhi: ¿Cuucahacho tahaivojjіboco asatyomoro ifіcuuneri? noogoro

¹⁴іbujіnaagoco emeeciugo Jesuco atyіmeuhi. Jaarugo diibo Jesu іcaunoco gaajautіhi.

¹⁵Jaagoco Jesu nuuhi: ¿Jіneјerі jaago taahіcahi? ¿Mіico guіnehi? nooboro.

Jaanegui diigo tobajіgayı toomomіnaafіcoro eesіcіnіumaño nuugo: Aivojjіbo, ijјho baacho asatyоoboro, ¿cuucahacho ficuuhi? Uco diіbogo іcіitogoro satyequі, noogoro.

¹⁶Jaanegui Jesu diigoco dilluuhi: Maria, nooboro.

Jaanegui diigo diiboco emeeciugoro hebreomi ijјiri nuuhi: Raboni, noogoro; Jііbogomіnaafi, eneeјiruno.

¹⁷Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uco dudіcіdino; uјjoho caamo Guіhirubijaago footіhіica. Jіllіro foogo tañahabomіco dііbogoto: Guіhirubi, bu tollіro amіhaitі amіhіhai Caani іcaabojaago feehi. Taacaani Moocaani іcaabojaago feehi. Jіllі noogoro dііbogoto, nooboro.

¹⁸Jaanegui Maria Magdalena onоого fuuhi ijііbogomіnaajaago Jesuco aatyіmeunoco, bu diibo unuunoco icano diіtoco ijііbugutuugo.

Jesu Jііbogomіnaavi Jafeveuhi.

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Hch 1.8)

¹⁹Jaafucuro ijіcuuvі ijііbogomіnaa іgaicіnіuhi samecufañoro judiomi nіhіcutі іguhuganoco cuhufono ofoboociumoro іcauhi. Jahi Jesu ijіcafutuuboro diіtofeenevі ujјulleveuboro diіtoco dilluubo: Sajeebі mіhіca, nooboro.

²⁰Tollі unuuboro diіtoco іfusuubo іhuseneque etetecuanopaajeneque, bu imecuhutі ahaamіupaajeque icano. Jaaneri ijііbogomіnaa imo imo minіfutuuhi lhaivojjіboco aatyіmeumoro. ²¹Jaadi siino Jesu diіtoco nuuhi: Sajeebіma mіhіca; Guіhirubi uco agalluubadiro bu uјjoho amіhіhaico galluuhi, ²²nooboro diіtohallivі fuunaruubo. Jaaboro nuubo: Magaaјicі Moocaani Gaiјaco, nooboro. ²³Jaamo cajaatyocohacho ііmitico mubuuѕumo іііmitima chahacujі. Jaanoti mubuuѕutіmo imіtі buѕuracujіtіhi, nooboro.

Tomas Mіyaavogoti.

²⁴Jaarunaa Tomasco Gaatyaba eneehicaubo diitoma chahauhi Jesu diitovi ajafeveusumi.

²⁵Jaaboco saatoho ijiiibogominaa jiiibuguuhi: Aivojiiiboco mahatyimehi, noomoro.

Jaarunofaño Tomas diitoco nuuhi: Ihuseñaño diiboco etetecuunopaajeneque aatyimeebere toopaajejefaño tahusegañioco ijiihacutinohachuta, bu tolliro imecuhuti diiboco ahaamiupaajefaño ijiihacutinohachuta miyaaveguejitih, nooboro.

²⁶Jaanobuunati sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icano nigaciti siino ijiiibogominaa igaiuvuui toojafaño. Jaasumi Tomas diitoma icauhi. Jaanaa iguhugano cuhufono fo-boocinirunaa Jesu ijicafutuuboro diitofeenevi ujulleeevuboro diitoco dilluubo: Sajeebiima amiihai mihica, nooboro.

²⁷Jaaboro Tomasco nuubo: Ifaaji ivi jisumi dihusegaico jinofaño diihacu. Jaaboro jino tahuseneque meeci, bu juugavi saabo jino tamecuhufaño dihuseque diihacu. Jaaboro mabañihi nootiibo, miyaavogo, nooboro.

²⁸Jaanegui Tomas diiboco iimusuuhi: ¡Tahaivojiiibo Moocaani! nooboro.

²⁹Jaaboco Jesu nuuhi: Tomas jari uco adaatyimeebere miyaaveguehi. Imino icajino atyimeturumo imiyaavogomo, nooboro.

³⁰Tolliro bu Jesu sihidi ejeevanoonoco ijiiibogominaa imefeenevi guiraano eetavehicaui. Jaaruno jihaamefaño paryi caatinicinitino. ³¹Jaanoti jinocoro caatiniumo amiihai mimiyaaveguequi Jesu diiburucu Cristo Moocaani Seemene iicanoco. Jaaboco mimiyaavogonofañodi diibovi ifinijitino fiivoma mihicahi.

21

Jesu Jafeveuhi Sietedimo Ijiiibogominaavi.

¹Jaanobuunati siino Jesu ijiiibogominaavi jafeveuhi Tiberia muuaijinivi. Jilli diitovi jafeveubo. ²Jaamo samañero icaumo Simon Pedro, bu Tomasco Gaatyaba eneehicaubo, bu Natanae Cana de Galilea onocuumioobo, bu Sevedeo seemenetisi, bu tolliro sitisi diitootisi icamoco ³Simon Pedro nuuhi: Ujoho fiiciteji, nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Tolliro miihai iima masaaji, noomoro fuumo meenegari. Jaarumo tufucu saafiiba icititimo. ⁴Jaanaa sesevecuunaaca Jesu diitovi jafeveuhi jiniigaabaahovi. Jaaruuboco ijiiibogominaa gaajaciutih diibo iicaunoco.

⁵Jaabo diitoco nuuhi: ¿Sicafe, naa saafiiba mihicitihi? nooboro.

Jaanegui: Chahano, nuumo.

⁶Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amiihai sinicuuhuco amiihai meenegati momiyanaagonovi magañii. Jaamo mihicitihi, nooboro. Jaanegui tahigovi agañiumo isinicuuhuco guiyicicutih itaava bociri sihidi ijivusumaño. ⁷Jaanegui Jesu ijiiibogominaafico agaijihicaubo, Pedroco nuuhi: ¡Mohaivojiiibo jahi! nooboro.

Jaanegui Pedro Jesu jahi iicaunoco uguubuuboro igaachehuco siyaavuubo, igaachehuco ujujuuvuumaño. Jaaboro muuaifaño acutuubo. ⁸Jaanaa sanoodimo ijiiibogominaa isinicuuhuco meenegari guicimoro ijiniijaagovi sivaumo ijiniti cien metrohachutaro iicaumaño. ⁹Jaamo isivi ihinuumo atyimeuhi ciijigaihalliri taavaabo gaaruciniibo acaaboco maahuma.

¹⁰Jaamoco Jesu nuuhi: Toono taavaco mihicimoti juu misiva, nooboro.

¹¹Jaanegui Pedro imeenegafaño ufuuboro isinicuuhuco isivi guiyicicubo sihidi queefimo taavaco ciento cincuenta y tresdimo icaurumoma isinicuuhu gallivuutih. ¹²Jaamoco Jesu nuuhi: Masaamoro mamachuva, nooboro.

Jaaruuboco ijiiibogominaati saafiiba dilluutih: ¿Miihoho ijihoho? noomoro Ihaivojiiibo iicaunoco agaajaumaño. ¹³Jaadi Jesu asaaboro itaavaaboco iicuboro diitoco aciubo, bu tolliro imaahuco aciubo icano.

¹⁴Toonoma mifocci, safo icano icacuuno Jesu ijiiibogominaavi ajafeveuno iguijeveubo siino ubuheeteunobuunati.

Jesu Simon Pedroco Atajiiibauno.

¹⁵Jaamo amachuunobuunati Jesu Simon Pedroco nuuhi: ¿Simon, Jona achi, uco gaijiihi jino janaanicivi? nooboro.

Jaanegui Simon Pedro iimusuuhi: Jiihi, Aivojiiibo, iiro gaajacuui ico agaijinoco, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaaneguiiha taca oono toomominaafi ihoveja seemeque ojobinicibadi oono uco imiyaavogomoco diibeguehica, nooboro.

¹⁶ Jaadi bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gaijiji? nooboro.

Jaanegui Pedro iimusuuhi: Jiihi, Aivojiiibo, iiro gaajacuui ico agaijinoco, nooboro.

Jaanegui diiboco nuubo: Taañocota toomo ovejamico ootomonibadi, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gaijiji? nooboro.

Jaaneri Pedro idasuvuui diiboco mifooci, safo icano: ¿Uco gaijiji? nooboro idillucuneguiiha. Jaaboro nuubo: Aivojiiibo, iiro paryi gaajacuui ico agaijinoco, nooboro.

Jaanegui Jesu nuuhi: Taañocota diibeguehica ovejamico ojobinicibadi. ¹⁸ Miyanotiro, miyanotiro ico neehi: Sicafehi idiicausumi digaachehuco idicafotooboro idiimogohigovi feehicauhi. Jaanoti amiyaabo idiicacuudi dihuseque gañiyyiciboco ico sita digaachehuco jiihacuji. Jaamoro ico satyejimo idiimogotiruhigovi, nooboro.

¹⁹ Jilli nuubo Jesu Pedro coyomo guijeveri iguijeveujinoco agaajasuubo neehicauhi. Tooneri Moocaani bocico agaajasuujinoco. Jaadi diiboco nuubo: ¡Tadyojicuti disaa! nooboro.

Jiibogominaafico Agaijihicaubo.

²⁰ Jaanaaca Pedro idojicuco emeeclubo atyimeuhi Jesu agaijihicaubo jiibogominaafi idojicuti ufuunoco niinoono amachuusumi diibovi ifituuvuuboro: ¿Aivojiiibo, cajaan ico aacijiiibo? nooboro idilluubo. ²¹ Jaaboco Pedro aatyimeuboro Jesu nuuhi: ¿Aivojiiibo, jana jaaniji milli? nooboro.

²² Jaanegui Jesu nuuhi: Iimogohachiji icajiiibo uujoho siino uhuuminohachuta. ¿Jaaruno iidi milli icatiji? Jaanoti ijoho tadyojicuti disaa, nooboro.

²³ Jilli diiboco unuunoco inahabomi jiibocasiuhi: Diibo jiibogominaafi fine guijevejitihi, noomoro. Jaarunofaño Jesu guijevejitiibo nuutihi. Iimogohachiji siino uhuuminohachuta icajiiibo. ¿Jaaruno iidi milli icatiji? nuubo.

²⁴ Jaabo diibo jiibogominaafi jinooco jiibeguehicahi. Jaaboro caatiniubo. Jaanoco miikai magaaajahi diibo jiibogono miyaano iicanoco.

²⁵ Tolliro bu sihidi saneheje Jesu omoonihicauno icarahi. Jaanehejeque sanohosari paryi icatiniiruva uujoho onoono fine paryi jiiinjehalliri iicano aamenevi ifetejitiruno.

HECHOS

Jilli Jesu Jiibogominaa Omoonihicauhaame

Moocaani Gaija Asajjino.

¹ Agaijiibo Teofilo, iticoni acaatiniuhaamefa caatiniuhi Jesu jiinjehallivi iicaunohachuta omooniboro ijibeguehicaunoco. ² Miiro niquejefa ufuucujino imega, iminimuminaaco ocoovaboro Igaijafañodi diitoco imino jibeguehicaubo. ³ Jaabo Jesu iguijeveunobuunati diitovi siino jafevehicaubo cuarentadi fucuva ticovovi diitoco imino igaaasuqui diibo ubuheeneque. Jaabo diitoco jibeguehicauhi Moocaani aivojiti.

⁴ Jerusaleti mefeedino. Moocaani Gaija asaajinoco motoomo, diibo eneehininoco amiihaico ijibeguehinibadi. ⁵ Miyaano naha Jua nifaihuri nitihicauhi. Jaanoti amiihai goovajino Moocaani Gajjari miniticafofono, nooboro.

⁶ Jaamo toono Jesuma iicausumi diiboco dilluumo: Mohaivojiibo, ¿jaanegui jisumi Israel aivojico siino dojicuviro gasesuji? noomoro.

⁷ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: ¿Collihi magaaajirahi tusumico idiboro Moocaani tufucuco omoonijiibo gaajahi? ⁸ Jaanoti Moocaani Gaija amiihahallivi iniihoodi mityaco magaaiciji. Jaadi uuti mijibegueji Jerusalevi mihicabadiro Judea jiinjjevi, Samariavi, paryi jiinjjejinibaacidi icano, nooboro.

Jesu Niquejefaño Ofoono.

(Lc 24.49-53)

⁹ Jilli nooboro diito iifinicinaaca caamovi fuucuubo aimuufaifeenedi niquejefaño. Jaaboco atyimecuutimo. ¹⁰ Jaanegui imino iifiniciumo atyimeuhi miimisiici gaifiimisi sesechehunofa jiciniimumisico. ¹¹ Jaamisi diitoco nuuhi: Galilea gaifiimi, ¿collihi niquejefe mihiiifinicihi? Diiboro jaani Jesu jino niquejefa mihiiifinicinaaca ofoobo siino saaji jiinjehalliti jino ofoobadiro, noomisiro.

Judabuunavi Matiaci Boobanimo.

¹² Jaanegui dojicuviro Jerusalejaa uumiumo Olivohono iicagajiti fiitino jaguisifucuvi judiomi iigoninohachuta. ¹³ Jaamo ijibogominaa dojicuviro tuucuumivi agaseudi fuumo caamovi iicamecufaño iicahicauhigo. Jaamofeeneri icaumo Pedro, Jacoobo, Jua, Andre, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Jacoobo Alfeo achi, Simon cananistamioobo, Juda Jacoobo nahabo icamo. ¹⁴ Jaamo diito famooro igaivehicauhi Moocaanima ihiimaaqui Jesu nahabomi, seeji Maria, bu sihidi saatoho gaigoomi icamo.

¹⁵ Jaasumi Pedro diito ciento veintedimofeeneti ujulleveuboro nuuhi:

¹⁶ Tañahabomi, Moocaani Gaija Caatinihaamefañodi unuucuuno miyaavucuuhi Davidfeenedi Judaditi ihiimaano: Jesuco miyaminaa usefaño aacijiibo, unuuno. ¹⁷ Jaabo Juda mihiabou jino dudicamaajefa iicauruubo. ¹⁸ Jaaboco iimitihallivi ajaaduuruuno nihibamiri jiinjjeque naajeumo. Jaaruubo Juda ufuuboro iinoro caamoti iinigaijaagoti acutuubo. Jaaneri paryi iiba isi aifuuhi. ¹⁹ Jaanoco Jerusale cuumiri iicaumo guubuuhi toono Juda nihibamiri anaajeumañoco Alcedamati momooniumo tijohojicici eneejirunoco. ²⁰ Jaamaño Salmohaamefaño jilli noono: Jaafa iija sicaijarucu mihihiñooba toojafa iicacuutiqui. Jaabadiro simañovi noono: Sifiirucu idudicamaajefe gaayiciji, noonoro. ²¹ Jaabadiro mofeeneri icamo saatoho gaifiimi Mohaivojiibo Jesu mihihaima iicausumi, ²² Jua diiboco iniiunoti niquejefa ufuunohachuta iicaumoti. Jaanegui cajaanihacho saafi diitoti mihihajaa iminifetequi Mohaivojiibo ubuheeteunoco ijibeguequi, nooboro.

²³ Jaanegui miimisiicití diitoti coovaumo Jose Barsaba Justo onooobo, Matia icamisico. ²⁴ Jaamoro diitisihallivi Moocaanima iimaaumo, jilli noomoro: Moocaani ijoho famoojeebico agaajaabo. Miihaico gaajasu, ¿naa diitisiiti cajaanico diicihi? ²⁵ Judabuunavi iicaqui? Jaabo Juda imitínoco omoonũbo inaagonovi fuuhi, noomoro.

²⁶ Jaamoro suerteque agaãũũno Matiavi ifutuuhi. Jaabo tsumiro diito fahuseeci motihaiti saafi iicaumofa minifutuuhi.

2

Moocaani Gaija Asaano.

(Jn 7.37-39)

¹ Jaanobuunati Pentecostefucu agaseusumi famoro samañoviro igaiciniuhi. ² Jaanaa sefano guibuhubabadi niquejefañoti guubuvusuuno ifajafañovi diito iciniuhigo. ³ Jaasumiro famoovahallivi niituuno ciijgaiguuihunobadi jeevano. ⁴ Jaamo Moocaani Gajari paryi gahafuuhi. Jaamoro sijijeri iimaaumo Moocaani Gaija ihiimaasubadi.

⁵ Jaasumi Jerusalevi icaumo judio gaifiimi. Jaamo judio iijico imino imiyaaveguehicaumo fahigova jinijeti agaseumo ⁶ toonoco uguubuumoro sihidi miyaminaa igaivuuhi. Jaamo sihidiro eetyeui faaboho iijineri ihiimaunoco saafi sifi iijiri, bu saafi sifi iijiri icano ihiimaunoco uguubuumoro. ⁷ Jaaneri eheyeumoro dillucasihicaumo: ⁸ ¿Milli jaamo galileaminaa iicarumo moojineri iimaamoco muguubuui muucuumi iijiri ihiimaanoco? ⁹ Jimañovi icamo Partia miyaminaa, Media jinijeo miyaminaa, Elam jinijeo miyaminaa, Mesopotamia jinijeminaa, judeaminaa, capadociaminaa, Ponto jinijeminaa, Asia jinijeminaa, ¹⁰ frigiaminaa, panfiliaminaa, Egipto jinijeminaa, Africa cuumino Cirene janaanici iicacuumijeminaa, bu tolliro romaminaa icahi, saatoho judiomi, jaanoti saatoho judiomi jiihogoco agaayicicuumo. ¹¹ Tolliro bu icamo Creta miyaminaa, Arabia miyaminaa icano. Jaarumo paryi faajivari iimaanoco muguubuui Moocaani mityati ihiimaanoco, noomoro.

¹² Famoro jaaneri ajabafituumoro sihidi esamaaimoro dillucasihicaui: ¿Milli fine jino iicano? noomoro.

¹³ Jaarunaa saatoho dejecuhicaui: Jilli guiriicavomo, noomoro.

Pedro Ihiimaano.

¹⁴ Jaanegui Pedro paryi fahuseeci motihaiti saafi icamoma ujulleveeboro sefano nuuhi: Judea miyaminaa, Jerusale cuumiri mihicamo icano imino uco muguubu. Jaamoro magaaja, nooboro. ¹⁵ Jito miyaminaa guiriicavotimo amiihai monoobadi miihaiñooba fucuro guiriicavotatihi. ¹⁶ Jino Moocaani iimaaminaafi Joel, jilli unuucuumo:

¹⁷ Moocaani neehi: Niinosumi paryi miyaminaahallivi Tagajaco niitusuji. Moseeme ufucu jilli iicajinoco jiipegueji. Sicafe atyimeji Moocaani Gaija ifusunoco. Quil-lahuto tigaji. ¹⁸ Tagajaco niitusuji tusumi tajeecivominaahallivi ufucu iicajinoco ijiipeguequi. ¹⁹ Caamo niquejefaño ifusuji jabafiiranoco, baavi jinijehallivi ifusuji toono jiihogoco, tiijoho, ciijgai, aimuufaiguuihu icano. ²⁰ Cuujeo nihiba civeteji, fucuo nihiba tiijohobadi minifeteji, Moocaani fucu iñhicufucu imegavi. ²¹ Jaasumi paryi Moocaanico idillumo taajaji.

²² Muguubu jino onoonoco amiihai Israel gaifiimi: Moocaani Jesu Nazareoboco miyaaboti ifusuhinicuhi amiihai imefeenevi jabafiirano mityanoco eetavonofeenedi amiihaico ifusucuumoco magajacobadi. ²³ Jaarunofaño diiboco magaayicuumoro mahaciui Moocaani siicijetiro unuucubadi masatyuumoro magaiicauhi. Jaamoro imoho bujevi metetecusuhi iimitino gaifiimi useri. ²⁴ Jaaruboco Moocaani buheetesuhi guijeve aivoti ataajasuubo. Jaamaño diiboco guijeve gaayiciutihi. ²⁵ Miuro aivojiiho David Jesuti iimaaubo nuuhi:

Aivojiihoco uujoho fahiijivaro atyimehicaui tahimefeene icaaboco. Jaabo tamiyahuse-naagonovi icahi jineje uco maryibasutino iicaqui. ²⁶ Jaaneri uco tajeebi imo imo minifeteji. Taajiri imo imo iimaahi. Jaabadiro tafi sajeebi jaguisiji. ²⁷ Jaabo ijoho tajeebiico iguijevehicamo iicahi devesujitihí. Dihimi jeecivominaafi agaijiibo

ifiico tuucisusujitihi. ²⁸ Uco diibeguehi fiivojaa asatyono jihaico. Jaaboro uco dihime ificuuneri imo imo miniyuji, nooboro.

²⁹ Fañi, jaanegui jino amiihaico foovono neehi: Moheedeebe David iguijeveubo cihoji jino mofeeneri icahi. ³⁰ Jaabo David Moocaani iimaaminaafiu. Jaabo gaajacuui Moocaani diiboco miyanotiro ufucu saafi Cristo diiyaachi miihaiti dihaivojifaño acasivejejiibo unuucunoco. ³¹ Jaabo siicijetiro mahatyimecubadi gaajacuubo Jesucristo ubuheeteujinoco. Jaamaño nuubo Cristoti: Tajeebiico deevesujitihi iguijevehicamo iicahigo tafiico tuucisusujitihi, nuubo. ³² Jaabo jaani Jesuco Moocaani guijevafañoti buheetesuui. Jaanoco paryi miikai magajahi. ³³ Jaaboco Moocaani aganiiyicuboro imiyanaagonovi ficuui. Jaabo Caaniti Igajaco gaayiciuhi Caani unuubadi. Jaaboti jino jisumi muguubuno, mahatyimene icano saahi. ³⁴ Jaabo David niquejefa eguejeutihi. Jaaruubo jilli nuuhi: Moocaani Mohaivojiibo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casivo, ³⁵ diminaaco ditihaguino ificuunohachuta, nooboro.

³⁶ Jaanoco paryi Israel cuumiminaa imino magajahi, jaani diibo Cristoco amiihai metete-cuuboco Moocaani Aivojiiboti ificuunoco, nooboro.

³⁷ Jilli onoonoco uguubuumoro idasuvuumo ijeebiifaño. Jaamoro dilluumo Pedroco, bu sajiibogominaaco icano: Fañi, ¿milli jaanegui mihicaji? noomoro.

³⁸ Jaanegui Pedro iimusuuhi: Moocaani imefeenevi amiihai imitico mejeevesucu. Jaamoro Aivojiibo Jesucristo momofeenedi minitisuquimaaje amiihai imitico ibusuqui. Jaasumiro Moocaani amiihaico Igajaco aciji. ³⁹ Jaano jino iimaa amiihaidi, ufucu icaji amiihai seemedi icano, tolliro bu fahigova tehesino iicamedi, paryicino Aivojiibo Moocaani ocoovogomedi icano, nooboro.

⁴⁰ Jilli sihidi nooboro Pedro diitoco fajiniuhi: Mataaja jino miyaminaa iimitimofañoti, nooboro.

Jilli Moocaani Iija Fiivuui.

⁴¹ Jaamo diibo jiibogoco imiyaavuguumo nitisuquimaaiuhi. Jaasumiro tresmildimo Cristojaagovi minifutuui. ⁴² Jaamoco minisuminaa ijiibogobadi imino icahicaumo. Jaamoro sahi igavehicaumo Moocaanima ihiiamaamoro panco iquisicuui.

Cristota Iticoni Jilli Icahicaui.

⁴³ Jaaneri famoro jabafiitehicaui minisuminaa mityanehejeque omoonihicauneri.

⁴⁴ Jaamo famoro imiyaavuguudimo sahi icahicaui. Jaamoro inehejeque ifocasihicaui.

⁴⁵ Inehejeque anaajemere inihibamico ucuujiivaachudino saje ifocasihicaumo.

⁴⁶ Fafucuvaaciviro templojafa igavehicaumo. Jaadi iijanofaño panco iquisicumoro machuhicaumo, sabadiro imo imo ijeebiino iicamoro. ⁴⁷ Moocaanico imehicaumo. Jaamoco miyaminaa gajihicaui. Jaamojaagovi Moocaani gataacuhicaubo bohono imiyaavogomoco.

3

Igotiiboco Higusuno.

¹ Jaanaaca safoono Pedro, Jua icamisi fuuhi templojajaago imohonohalliti nihiba icaaberi Moocaanima ihiiamaahicausumi. ² Jaanaa ifiivuunotiro iigotiiboco asatyumoro fafucuvaaciviro temploja guhuga imegavi diiboco ficuhicaumo imomo ovosihuga iicahuga imegavi toofafaño ofoomoco nihibamico idilluqui. ³ Jaabo Pedromisi toofafaño ofoomisico aatyimeuboro diitisico nihibamico dilluubo. ⁴ Jaaboco diitisi emeeciudi Pedro diiboco nuuhi: Misicoro dihiifinici, nooboro.

⁵ Jaanegui diibo diitisicoro imino ifiniciuhi: Fine uco nihibamico acijimisi, nooboro.

⁶ Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Nihibamima chahahi, oroma chahahi. Jaarunaa uuma iicanoco ico aciji Nazareoobo Jesucristo momofeenedi ganiivoobo, diigo, nooboro diiboco Pedro imiyahuseti agaayicuboro caamo ganiiyiciuhi. Jaasumiro irubuino, itihaiño icano diiboco imituui. ⁸ Jaasumiro acasiniivuuboro ujulleveuboro igucuubo. Jaaboro diitisima toofafa fuubo casiniinamaaboro Moocaanico imehicaubo. ⁹ Jaaboco famoro miyaminaa

atyimeuhi igooboro Moocaanico iimehicauboco. ¹⁰ Jaaneri sihidi ajabafitomorosi hidi eetyehicaumo famooro diiboco agaajacuumaño ovosihuga imomo iicachuga imega acasiivooboro nihibamico idilluhicaubo iicaumaño.

Pedro Iimaahi Salomon Portal Onoomañoovi.

¹¹ Jaabo Pedromisico jeevesutiibo diitisima feehicauhi. Jaaneri sihidi miyaminaa eheetyeumoro goovano sihidi gahafuumo Salomon Portalmañoovi. ¹² Jaanoco Pedro aatyimeuboro miyaminaaco nuuhi: Israel gaifiimi, ¿collihi misico majabafiihi misiro jaanico momityari mubuheesumisiro mihigusu ivibadi mohiimihijiri mihica ivibadi? ¹³ Tolle icatino diiboro Moocaani, siicije moheedebe Abraham, Isaac, Jacob icamo imiyaavuguubo Moocaani Illi Jesuco janaanici miyaaboti miniyuubo amiihai mag-aayicumoro amiihai aivojitoco mahaciuboco. Jaaboco Pilato sinaayuujiirunaa amiihai mihimugutiihi. ¹⁴ Jaabo iimitima icatiibo iimiiboco mijiheguemere iimitiibocoro gaicauminaafico misinaayusuumoro, ¹⁵ fiivoco aaciiboco magacaasuhi. Jaaruuboco Moocaani gujivefañoti buheetesuhi. Jaanoco miihai imino magaaahi. ¹⁶ Jino iigoobo Jesu momoco imiyaavegueneri buheeteebe amiihai mahatymehicacuubo magaaacuubo Jesuco imiyaavogono diiboco buheetesuhi jino amiihai mahatyimebadi.

¹⁷ Jaarunoco fañi, uujohe gaajacuuhi famooro amiihai aivojitoma magacaauhi esicinitimo. ¹⁸ Moocaani jilli siicije paryi iimaaminaafañodi unuucuuno miyaavucuuhi Cristo idasuno iicaujino. ¹⁹ Jaanegui amiihai imitico mejeevesucu. Jaamoro Moocaanijaagovi masaa amiihai imiti ibuuqui. Jaadi Aivojiibo amiihaidi galluji buheefucuo ²⁰ Jesuco agallunofenedi sahijitiro amiihaidi Cristo unuucuuboco. ²¹ Jaarunaa Jesucristo guenene niquejefaño icajiibo Moocaani paryi fanoovaco iimibachunohachuta ihiimaaminaa siicije iicaumofenedi unuucuubadi. ²² Miïro Moise nuuhi: Aivojiibo Moocaani galluji ihiimaaminaafico uubadi iicaaboti amiihai nahabomifañoti. Jaabo Moocaani agalluujiibo amiihaico paryi ononoco muguubu. ²³ Jaaboco uguubutidimoco Israel cuumiti udugaacumoro paryi finisui, nooboro.

²⁴ Miïro famooro Moocaani iimaaminaa Samuel iicaunoti jisumivi icamo paryi jilli iicajino jiiuguuhi. ²⁵ Amiihai jaamo Moocaani iimaaminaa iyaachimihai mihicamo. Jaamaño mootadi Abrahamco Moocaani unuunofaño amiihai mihicahi. Miïro Moocaani Abrahamco nuuhi: Abraham, paryi jiiinjeminaa diyaachimihafenedi imino icaji, nooboro. ²⁶ Miïro jaabo Moocaani Illi Cristoco ubuheetesuboro iticoni amiihaijaa galluubo amiihaico imino imooniqui. Jaamo amiihai, amiihai imitico mejeevesuhi, nooboro.

4

Pedromisico Civojaanimo.

¹ Pedromisi jilli miyaminaaco jiiibeguehicaunaacaro saaumo sacerdotemi temploja toomominaafi aivojiiboma, saduceomima icano. ² Jaamoro sihidi sifiiratuumo Pedro, Jua icamisi miyaminaaco: Jesu ubuheeteunoti ufucu siino mubuheetejinoco magaaacuui, noomisiro jiiibeguehicaunoti. ³ Jaamoro diitisico agaayicumoro civojafa ficuumo sesevede iinusuuqui mihijicuuneguuiha. ⁴ Jaamisico uguubuumoti sihidi saatoho miyaavuguuhi. Jaamo imiyaavoguunoco sano gaifiimicoro ihoovo fine cinco mildimo ifutuuihi.

⁵ Jaano sifucu Jerusalevi igaiivuumo judiomi aivojito, iquillahuto, caatiniminaa icamo.

⁶ Jaamoma bu tolliro icaubo Anas sacerdotemi aivojiibo, tolliro bu Caifas, Jua, Alejandro icamo, bu paryi saatoho diibo yoto icano. ⁷ Jaamoro Pedromisico ucuuhvaumoro ifeenevi ificumoro diitisico dilluumo: ¿Mijoho iijiti, mijoho momofenedi icano jilli amisi momoonihi? noomoro.

⁸ Jaanegui Pedro Moocaani Gaija ijeebifaño iicaabo diitoco nuuhi: Israel cuumiminaa aivojito, quillahuto icamo ⁹ iigotiboco fine mubuheesuhininoco misico midilluhi diibo ubuheehininoco magaaajui. ¹⁰ Jaanoco amiihai imefeenevi mijiiibegueji paryi Israel miyaminaa igaaajui. Miïro jaani amiihafeeneri ujulleeciniibo buheeteui Cristo Jesu

Nazareoobo momofeenedi amiikai metetecuboco Moocaani guijevafaoti ubuheete-suubofeenedi. ¹¹ Jaabo diibo Jesu guisibaco amiikai iijano eetavominaa mitihisumoro maganiibo aivo iimimañovi iminifutucuubo. ¹² Jaamaño sififeenedi taaja chahahi; niquejeguiinovi simomo miyaminaafeenevi chahahi tomofeenedi mataajajimomo, noomisiro.

¹³ Jaamisi igototimisi Moocaaniti ihiimaaunoco uguubuumoro, bu aameneñaño icautirumisi sihidi agaajaunoco iicaneri aivojito eheetyuumoro gaajauhi Jesuma iicaunoco. ¹⁴ Jaanomaryo iigotiiboco ubuheesuubo diitisiifeeneri julleeciniuhi. Jaamaño milli nuutimo. ¹⁵ Jaamoro Pedromisico ifeeneti galluumo diitisi ofoonobuuna iinoro toonoti iimaacasiqui.

¹⁶ Jaamoro noocasihicaumo: ¿Milli jaamisico momooniji? Famooro Jerusale miyaminaa gaajacuhi sihidi ejeevano mityaco diitisi omooninoco. Jaanoco ¿milli bu mutuunamaai-jirahi? ¹⁷ Jaarunofaño paryi miyaminaafaño tobogo ifetedino masii diitisisico mihiibaqui. Jisumitiro diibo Jesu momofañodi miyaminaaco mijibeguedino. Musuufenitihachiji amisisico momooniji, noomoro, noocasiumo.

¹⁸ Jaamoro diitisisico ocoovaumoro nuumo: Jisumitiro saatohobaco mijibugucudino miyaminaaco diibo Jesu momofañodi, noomoro. ¹⁹ Jaarunaa Pedromisi diitoco iimusuuhi: Eneecata mehesamaaimoro monoo; ¿Naa imijiruno miyaminaa iijico: Jii, monoomoro, Moocaani iijico maganiño? ²⁰ ¿Milli bu jibogotimisi mihicajirahi mahatyimeumisiro mugubuunoco? noomisiro.

²¹ Jaanegui aivojito diitisisico sihidi ihiibaumoro ticovono suufeniuhi milliti bu diitisisico moonijirumo paryi miyaminaa Moocaanico imehicauhi diitisi omoonihicaunoti. ²² Jaabo diitisi ubuheesuubo ficabano icauhi miimisiici ticovovi.

Miyaavogominaa Moocaanico Mityaco Dilluhi.

²³ Pedromisico isinaayuumisi fuuhi inahaboniminaajaago. Jaamisiro diitoco jibuguumisi sacerdotemi aivojito, quillahuto icamo diitisisico unuunoco. ²⁴ Jaanoco uguubuumoro sabadiro famooro Moocaanico nuuhi: Moocaani Mohaivojiiho, ijoho paryi niquejeque, jiinijeque, muuaico icano fanooico ifiivusuubo. ²⁵ Ijoho Digajafeenedi mootadi dijeecivominaafi Davidfeenedi nuuhi:

¿Collihi cuumiminaa Moocaanijaa cajuruuvehi? ¿Jaamoro miyaminaa sicamañooco esamaahi? ²⁶ Jiinijeminaa aivojito ganiivehi, bu cuumiminaa aivojito sahi igavehi Moocaanihalivi, bu Cristohallivi icano, nuubo David.

²⁷ Jaano miyaano. Miño Herode,* Poncio Pilato icamisi jicuumivi igaiuuhi siicumijeotoma, israelmima icano iimiibo daachi Jesuco ijoho Moocaani ijeevadi ificubohallivi. ²⁸ Jaamo tolli mooniumo ijoho Moocaani edesamaaiuboro: Jilli icajiibo, nooboro unuucubadi diiboco mooniumo. ²⁹ Jaaneguiha ijoho Moocaani idiicaabo, jino dijeecivominaaco omoonigonoco meeci. Jaaboro mihaico daamusu igototimo diijico miyaminaaco mijibeguequi, bu ³⁰ Jaamoro dihuse mityari iguihuvamoco mubuheesuqui, bu ifusuco ajabafiranehejeque momooniqui iimiibo daachi Jesu momofeenedi, noomoro.

³¹ Jilli iimaamoro lliivimaacaro tomaño diito iigaiciniumaño sefano maryibauhi. Jaasumiro paryi famoojeebñafano Moocaani Gajja gahafuuhi. Jaamoro nucufeguetimo Moocaani jibogoco jibeguehicaumo.

Iticoni Jilli Cristota Icauhi.

³² Jaasumi sihidi Cristoco imiyaavuguumo jeebño sabadiro icahicauhi, bu sabadiro ihesamaajene jeevahicauhi icano, bu saatohoneheje iino icaruno fameedirehicaui.

³³ Jaanaa minisuminaa sihidi Moocaani mityari Jesu ubuheeteunoco jibeguehicaui. Jaamo Moocaani imihuseri jinejeti cuujivaachutimo icahicauhi. ³⁴ Diitofeene siinoti ucuujivaachuboba chahahicauhi. Iijanoma ijiinijenema iicadimo anaajemere nihibamico isivamoro minisuminaaco acivahicauhi. ³⁵ Jaanoco ifocasihicaumo ucuujivaachudineheje.

³⁶ Jaanaaca bu Jose icaruuboco minisuminaa Bernabeti omomoniubo jacusuminaafi

* 4:27 Herode Antipa onoo. Meeci MC 6.14; Lc 3.1; 23 6.

eneejiruno Levitaminaafi Chipre onoochugaivi ifiivuubo. ³⁷ Jaabo ijiinijeque anaajeuno nihibamico isivauboro minisuminaaco acivauhi.

5

Ananiamisi Imiti.

¹ Jaanaa saafi Anania onoo, Safira onooگو mogaima ijiinijeque anaajeumisiro ² samañooco ñiciumisiro samañoonoco minisuminaajaago satyuuhi fanooro iicahivibadi. Jaanoco mogai gaajauhi.

³ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Anania, ¿collihi Satanas dijeebiñaño jicafetehi Moocaani Gajjaco ibañisuqui? ¿Jaaboro diijiinijeque anaajene nihibamico samañoonoco ñiciqui? ⁴ ¿Nacu diije jiinije icahinitihí? Bu jaajeque anaajecuuno, diino inihibami. ¿Collihi dijeebiñaño deesamaahi tolli omooninoco? Miyaminaaco bañisutihí. Moocaanico bañisuhi, nooboro.

⁵ Unuunoco Anania uguubuuboro baavi aacutuuboro chuumuubo. Jaanoco paryi miyaminaa agaajaumoro sihidi iguuumo. ⁶ Jaaboco sicafe iminiunoro satyuuhi icíñqui.

⁷ Jaanobuunati minooci, sano idiino nihiba oovobuunati mogai fuuhi aiji tolli iicaunoco gaajatigo. ⁸ Jaagoco Pedro nuuhi: Uco ñibogo, ¿naa miya tonoodineri amiisi jiinijeque manaajehinihi? nooboro.

Jaanegui diigo: Jihi, tonoodineri, nuuhi.

⁹ Jaanegui Pedro nuuhi: ¿Collihi sabadiro mihicamisiro Moocaani Gajjaco minisujirahi? Oono jahisi gasecuumo ditajeque ñiciijeme. Jaamo tolliro ico cñeteji, nooboro.

¹⁰ Jaasumiro diigo acutuugoro chuumucuuhi Pedroguiino. Jaamo sicafe ñaño agaseumo atyimeuhi diigo chuumucugoco. Jaagoco asatyumoro itaje cojivi cñjeumo. ¹¹ Jaanoco Moocaani iijaminaa, bu sihidi miyaminaa icano agaajaumoro sihidi iguuumo.

Mityaco Omoonino.

¹² Jaamo minisuminaafeenedi sihidi ejeevano iifusu ajabafiirano moonicafetehicauhi miyaminaafeenevi. Jaamoro igaivehicaumo Salomon Portal onoomañovi. ¹³ Jaarunaa saatohoba minisuminaavi fiitivehicautihí. Jaarumo famooro miyaminaa diitoco gajjñicauhi. ¹⁴ Jaamo sihidi miyaminaa Moocaanico miyaaveguehicauhi gafiimi, gaigoomi icano. ¹⁵ Jaamoro iguihuvamehejeque jiñhaiñojininovi ficuhicaumo cigaijenefaño, siucinitajefaño icano Pedro tomañodi afatyoobo iji ihallidi afatyeneri ibuheequi. ¹⁶ Jaabadiro uufocoo cuuminooto Jerusalem saahicauhi iguihuvamehejeque, emeimivatomehejeque icano isivaumo. Jaamoco paryi buheesuhicaumo.

Pedroco Sacerdotemi Aivojito Jiñhevehi.

¹⁷ Jaanoma iicamo sacerdotemi aivojñiboma saduceomioto iicamo diitoco sihidi jiñheveuhi. ¹⁸ Jaamoro minisuminaaco agaayiciunoro civojafaño ficuumo. ¹⁹ Jaarumoco Moocaani toomominaafi fucu iguhuganoco afaayuboro diitoco iinusuhi.

²⁰ Jaaboro diitoco nuubo: Mofoo. Jaamoro Moocaani iijafaño mujullevetemere miyaminaaco mijñibogo Cristo fiivoco aacñnoco, nooboro.

²¹ Jaanegui sesevedí fucuro templojafaño ufuunoro miyaminaaco jñbeguehicaumo.

Jaanohachuta sacerdotemi aivojñibo diiboma iicaumoma, igaiyñiciunoro fagominaaco, paryi Israel cuumiminaa quillahutoco icamoco. Jaamoro jñbogominaaco cuuhuvaumo civojafañoti isivaqui. ²² Jaanegui sisiminaa ufuurumo sicajjaco emeeciunoro iññibogoma saauhi. ²³ Civoja cuhufono fabaacñnjaco memeciñjehi imegari paryi itoomominaa icarahi icano. Jaadi mafaayicunoro ñaño memeciñunoro miñhaiñoobaco mahatyimetihí, noomoro.

²⁴ Jaanoco sacerdotemi aivojñibo, temploja toomominaa aivojñibo, paryicñcino sacerdotemi icamo uguubunoro igutuuhi. Jaamoro noocasiumo: ¿Miñhachuta fine jino jilli feeji? noomoro.

²⁵ Jaanaaca saafi agaseuboro diitoco noovauhi: Amiñhai civojafaño mificuhinimo Moocaani iijafaño icahi miyaminaaco jñbogomo, nooboro.

²⁶ Jaanegui toomominaa aivojiîbo isisiminaama ufuuboro diitoco sivauhi, milli moonitiîbo, miyaminaaco iiguimoro diitohalliti guisiri diitoco ahaamiujiruneguiiha. ²⁷ Jaamoco isivaumoro gasesuumo fagominaa imefeenevi. Jaanoco sacerdotemi aivojiîbo nuuhi: ²⁸ Amiihaico du aivo imino mafaguuhi tomomoti mijiîbeguedino, noomoro. Jaano icanaaca aivo magahafusucuuhi paryi Jerusale cuumico amiihai jiîbegueri. Jaamoro mohallivi majavucarujirahi diibo Jesu tiîjohoco agaañiimoro agaicaaunoco, nooboro.

²⁹ Jaanegui Pedroma famooro iimusuuhi: ¿Milli bu Moocaani iijico magaañimoro miyaminaa iijico: Jii, meneejirahi? noomoro. ³⁰ Mîiro mootadi imiyaavuguubo Moocaani buheetesuui Jesuco amiihai magaicaaumoro imohobujevi metetecuuboco. ³¹ Jaaboco Moocaani caamo imiyanaagonovi ficuui Aivojiîboti Taajasuminaafiti Israel cuumiminaa diibofeenedi iimitico ijeevesuqui. Jaabo diito imitico ibuusui. ³² Jaano gaajaminaa mîihai tolliro Moocaani Gaija gaajaminaafi. Jaaboco Moocaani acii diiboco imiyaavogomoco.

³³ Unuunoco fagominaa, quillahuto icamo uguubuumoro sihidi diitojaa sifiratuumo. Jaamoro diitoco gaicaaujirumo. ³⁴ Jaarunaa diito aivojitofeene icaubo saafi fariseoobo Gamaliel onoobo Moise tajiiba jiîbogominaa aivojiîbo paryi miyaminaa agaijiihicaubo. Jaabo diitofeeneti ujulleveuboro iminisuminaaco diitofeeneti buhigovi galluubo ji-hachutagayi. ³⁵ Jaaboro ihaivojitoco nuubo: Israel gaifiimi, mehesicini jito gaifiimico momooniijnoco. ³⁶ Eneecau bu mehesafoto amiihai, mîiro safoono Teuda onoobo agaañi-ivuuboro nuuhi: Uujoho aivo sihidi jeevahi, nooboro. Jaaboma minifutuumo cuatro cientodimova. Jaarumo paryi finiui diiboco agaicaaunobuunati imiyaminaa paryi gavaranaamauihi. ³⁷ Jaanobuunati miyaminaa momonoco acaatinusumi bu gañiivuubo Juda galileaobo. Jaaboma sihidi minifutuumo. Jaaboco agaicaaunobuunati tolliro diibo dojcuti efeehicaumo gavaranaamauihi. ³⁸ Jaanegui amiihai neehi: Diitoco mejeevesu. Jaamoro milli momoonidino. Jino miyaminaa iijicoro omoonino iicahachiîji finijino. ³⁹ Jaanoti Moocaani iiji iicahachiîji amiihai mifinisujitiîhi. Mehesicini, Moocaanimaryo momoonicasidino, nooboro.

⁴⁰ Jaanoco famooro miyaavuguuihi. Jaamoro minisuminaaco ucuuhuvaumoro jilli diitoco aamiuihi. Jaamoro siino Jesu momofeenedi mijiîbeguedino, noomoro diitoco suufeniuihi. ⁴¹ Jaamo minisuminaa aivojitofeeneti imo imo iinuui Moocaani diitoco agaijiîbororo imitino covamomovaumo Cristo momohalliti. ⁴² Jaamoro fafucuvaaciviro suufenitimo jiîbogomoro iimaahicaumo Jesucristoti Moocaani iijafaño, bu iijanofaño icano.

6

Diaconomiti Ficumoo. (1 Ti 3.8-13)

¹ Jaasumi miyaavogomo sihidi guiraatomoro feehicaui. Jaamoti saatoho griegomi iijiri ihiimaamo judiomi iijiri iimaamoditi isifiratuumoro noocasiuhi: Mofibaijiîtoco imino mooniîhacatimo amachusumi, noomoro.

² Jaanegui motihaiti miimisiîci idiimo minisuminaa iicaumo, paryi miyaavogominaaco iigaiyiiciumoro nuuhi: Imijitiruno mîihai Moocaani iijico mijiîbogonoco mejeevesumoro machutaaco mahacino. ³ Jaaneguiiha fañi, amiihaifeeneti iimihusemeti mihici sahuse jugahuseti miimisiîci idiimo Moocaani Gaija ijeebiîfaño agahaficinimoti. Jaamoro toonofa mificu ijeecevequi. ⁴ Jaanoti mîihai Moocaanima iimaamoro mijiîbegueji Moocaani iijico, noomoro.

⁵ Jaanoco paryi iimuguumoro iciumo Esteba onoooboco ijeebiîfaño miyaavogo, Moocaani Gaija icano agahaficiniîboco, bu Felipeque, Procoroco, Nicanoroco, Tiomooco, Parmenaco, Nicolo antioquiaobo, judiomi iijico agaayiciuboco icano. ⁶ Jaamoco sivaumo minisuminaajaago. Jaamohallivi ihuseneque ificumoro Moocaanima iimaauomo.

⁷ Jaanaa Moocaani iiji janaaniciviro jusinoro feehicaui. Jaaneri Jerusalevi sihidi guiraatehicaumo miyaavogominaa tolliro sihidi judiomi sacerdotemi Cristoco gaayicihicaui.

Esteba Onooboco Civojanimo.

⁸Estebafaño sihidi Moocaani mitya icahicauhi sihidi imiyaavogomaño Moocaani noojiri sihidi mityanoco miyaminaafeenevi moonihicaubo. ⁹Jaanaa sinagogaja momo Taa-jaminaaja onooja. Tajaoto cireneminaa, bu alejandriaminaa, Cilicia jiinjeminaa, Asia jiinjeminaa icamo ticovauhi Estebama ejenaucasiumo. ¹⁰Jaarumo diibovi ifetehicautih Moocaani Gaija diiboco sihidi gaajaco aacineri ihiimaahicaumaño. ¹¹Jaanoma iicamo iimitimoco tajiibaumo ibaňiqui: Miňhai muguubuui Moiseti, Moocaaniti icano imitino ihiimaaboco, noomoro ineequi. ¹²Jilliti Estebahallivi miyaminaaco sifiiratusumo quil-lahutoco, caatiniminaaco icano. Jaamoro asaaumoro diiboco agaayiciumoro satyuumo fagominaa imega. ¹³Jaamoro diibohallivi saatohoco ficuui sicamaňooco ibaňiqui: Jaani aivo suufenihicatih Moocaani iija templojati, Moise tajiibati icano iminootino ihiimaabo. ¹⁴Jaabadirova diibo Jesu Nazareoobo toojaco ifinisuuboro miňhaico Moise atajiibauno mojeevamaajequeva buunanajiibo onoonoco muguubui, noomoro.

¹⁵Jaanegui paryi fagominaa Estebaco emeeciumo atyimeuhi ihimeque Moocaani toomominaafi imebadi jeevahimeque.

7

Esteba Onoobo Fagominaa Imefeene Iimaahi.

¹Jaanegui sacerdotemi aivojiiho Estebaco dilluui: ¿Naava miyaano paryi jino diito onoono? nooboro.

²Jaanegui diibo iimusuuhi: Amiňhai agajino nahabomi, bu amiňhai caanimihai icamo, uco muguubu. Miiro Moocaani ihaivojima buhugaavuuhi Mootadi Abrahamvi Mesopotamia jiinjeri iicausumi Haran jiinjivi fuutibaacaro. ³Jaabo diiboco nuuhi: Dijiinjique deevesu paryi diyotoma. Jaaboro difo ico uujoho ijiibeguejino jiinjijaagovi, nooboro. ⁴Jaaneguiha Abraham fuuhi Caldea jiinjjeti. Jaaboro icatuubo Haran jiinjivi jahi caani chuumuui. Jaadi Moocaani Abrahamco sivauhi jino jiinjivi jino amiňhai jisu mihicajevi. ⁵Jaaruuboco jinejebati aciutiibo jiinjebaco itihaico ificujirumaňobaco. Jaaruubo diiboco aciguui iguijevenebuuna diseemedi iicaqui, nooboro. Jaarunaa tusumi Abraham iseemenebama chahaunaaca ⁶Moocaani diiboco nuuhi: Diiyaachimihai sita jiinjehallivi icaji sitafeenevi. Jaamoco jijjvusujimo. Jaamoro imitino moonijimo cuatro cientodi ficabava ticovovi, nooboro. ⁷Jaaboro bu nuubo Moocaani: Jaaru jiinjeminaaco uujoho mooniji diitoco ijijuvusu jiinjique. Jaadi tahigoti asaamoro uco jeeceivejimo jimaňovi, nooboro. ⁸Moocaani iijico aciui Abrahamco iimeeheque iquiticiqui Moocaani unuubadi. Jaaneguiha Abraham Isaaco eseemevausumi iimeeheque quiticiubo juugahuseti mifucuci, safucu icanoti. Jaabadiro bu Isaac mooniuhi Jacobco eseemevausumi. Jaabadiro Jacob mooniuhi iseemeque Israel cuumiva motihaiti miicumicidimo iicajimo caanimihaico.

⁹Jaamo diito Jacob seeme moheedete iicamo inahabo Joseque jiiheveuhi. Jaamoro sitaaco naajeumo. Jaaboco Egipto jiinjivi satyuumo. Jaaruuboma Moocaani icauhi. ¹⁰Jaaboro diiboco ihidaasuti atajasuuboro sihidi diiboco gaajati aciui. Jaanoma iicaubo Egipto aivojiiho diiboco sihidi agaijiiuboro Egipto aivojiihoti ficuui, tolliro bu iija aivojiihoti ficuui icano.

¹¹Jaanobunati paryi ajeba icauhi Egipto jiinjivi, Canaan jiinjivi icano. Jaaneri moheedetemihai idaasuno machutabama chahauhi. ¹²Jaanaa Jacob guubuui Egiptovi machutaaco ucuuhuniuno iicaunoco. Jaaboro iseemeque tahi galluubo moheedetemihai iicaumoco jilliti fuumo tahigo aivo iticoni. ¹³Jaanohallivi ufuumovi Jose inahabomivi ihimeque imino jafeniuhi. Jaanoti jari Egipto aivojiiho gaajauhi Jose yotoco. ¹⁴Jaanobunati Jose caanico cuuhuvauhi paryi famooro iyotoma setenta y cincodimoma. ¹⁵Jilliti Jacob icatuui Egipto jiinjivi jahigo guijeveubo. Jahi tolliro moheedete paryi guijeveuhi. ¹⁶Jaamo bacinoco bunati asatyumoro ciituumo Siquem onoomaňovi Abraham Hamor seemeti nihibamiri anaajeciuhofaño.

¹⁷ Jaanaa Moocaani Abrahamco unuuno ifiitivucuudi Egiptovi Israel cuumi sihidiro ifiivuumo guiraatucuui. ¹⁸ Jaasumi Egiptovi bohaivojibbo icaui Joseque agajautiibo. ¹⁹ Jaabo muucuumiotoco abañiuboro idasuno mooniui moheedeteque atajiibaubo iseemeque ijeevesuqui bohono ifiivomo iguijevequi, nooboro. ²⁰ Jaasumi Moise fiivuuhi. Jaabo Moocaanidi ovsiihuhi. Jaaboco caanimi jaah tuumuuhi minihibaci, sanihiba icanohachuta. ²¹ Jaasumi ejeevesuuboco Egipto aivojibbo aicigai aatyimegoro iicuboco fiivusuui iseemenebadi. ²² Jaamaño Moiseque egiptominaa paryi agaajanoco jibbuguumo. Jaamaño mityano ihiimaaboro icahicaubo.

²³ Jaabo cuarentadi ficabava iicacuudi imogooboro fuubo iyoto israelminaaco emecitoobo. ²⁴ Jahi jaabo atyimeuih saafi egiptominaafi Israel cuumiooboco idasuno omooninoco. Jaabohalliti Moise ijaadaco ihiciqui diiboco gaicaaui. ²⁵ Jaabo esamaahicauhi: Tayoto israelminaa fine gaajacuumo uujohofenedi Moocaani diitoco atajasujinoco, nooboro. Jaarunoco iyoto gaajaciutiihi. ²⁶ Jaano sesevedi Moise atyimeuih samisi Israel cuumiotisi omoonicasinoco. Jaamisico faguubo: ¿Collih jaamisi samisiro mahamocasihi musuufenicasi? nooboro. ²⁷ Jaanegui inahaboco ahaamiubo Moiseque ichimucaruuboro nuuhi: ¿Miiyoho ico mohallivi aivojiboti, fagominaafiti icano ficuuih? ²⁸ ¿Nacu uco gaicaaujirahi iiji egipcico agaicaahinibadi? nooboro. ²⁹ Jilli diiboco onoonoco uguubuuboro Moise gaauhi. Jaaboro fuubo Madia jinijevi. Jahi miseecico gaifiimisco seemevaubo siicumifeenevi.

³⁰ Jaabovi cuarentadi ficabavaunati sicaihigovi Sinai gajii fiitino Moocaani toomominaafi jafeveuih ciijigaiguihu imohogayihallidi jiganofenedi. ³¹ Jaanoco aatyimeuboro Moise jabafituuih. Jaaboro faño imino ihatyimequi ifiitivuubo guubuui Moocaani icoco: ³² Uujoho Moocaani, dihedeete Abraham, Isaac, Jacob icamo uco ejeevuuubo onoonoco. Jaaneri Moise sihidi veveve igutuuboro meeciutiihi. ³³ Jaaboco Moocaani nuuhi: Dithaipajeque dujuuvo jino uujoho Moocaani iicamaño imino jinije. ³⁴ Uujoho atyimecuuih taacuumiminaa idasuno Egiptovi iicanoco idasuno acanifonoco guubuucuuih. Jaanegui niitehi diitoco taajasuqui. Jaanegui difo ico Egiptovi galluuhi, nooboro.

³⁵ Moiseque diito itihisuomoro: ¿Miiyoho ico aivojiboti, fagominaafiti icano mohallivi ficuuih? unuuboco Moocaani galluuhi aivojiboti, taajasuminaafiti, Moocaani toomominaafi imohogayihallidi ciijigaiguihu jiganoco aatyimeunofenedi. ³⁶ Jaabo Moise Egiptoti moheedeteque iinusuuih sihidi ejeevano mityaco Egipto jinijevi Tifai Muuaifeenevi omoonuboro. Tolliro sicaihigofenevi cuarentadi ficabava ticovovi mooniubo. ³⁷ Jaabo diiboro Moise israelmico nuuhi: Moocaani galluuji amiihaidi iimaaminaafico amiihai nahabomifeenetii uco iicabadi. Jaaboco: Jii, menejei, nooboro. ³⁸ Jaabo Moise sicaihigofenevi igaiyiciumofeeneri iicaubo. Sinai gajivi Moocaani toomominaafi diiboma ihiimaaubo moheedeteferi iicaubo. Jaabo fiivo iimaaco miihaidi agaayiciubo.

³⁹ Jaaruuboco moheedete: Miyaano, nootimo Moocaanico imugutimo. Jaamoro ijeehinofañodi imuguumo Egiptovi dojicuviro uuminoco. ⁴⁰ Jaamoro Aaronco nuumo: Mihimeguehi miihaidi diosmico edeetavonoco mohimega isiiyuequi. Magaajatihii millihacho Moise miihaico Egipto jinijeti isivahinibo icahi, ⁴¹ noomoro oroco iicumoro niivigai seemeneti eheetavuumoro asimico gaisiraicumoo ihjiniita jeecevoti. Jaamoro diibohallivi imo imo icaumo ihuse eetavotahallivi. ⁴² Jaanoma iicaubo Moocaani diitoti buhigovi minifutuuih. Jaaboro diitoco niquejeo meeciricoro jeevivusuubo. Jilli Moocaani iimaaminaa amefañoo noocinino:

¿Nacu amiihai Israel miyaminaa uco mejeevequi asimico magaisiraicumoo cuarentadi ficabava ticovovi sicaihigovi? ⁴³ Tollii icatino. Jilli Moloc onooboco dios noomoro, magaayiciuih. Tolliro Refan onoo meecirigaico magaayiciuih amiihairyo miihijinehejeque mejeevehicauhi. Jaanoma iicaabo uujoho amiihaico amiihai jinijeti sihi thesino ganiiji Babilonia janaanivii, nooboro.

⁴⁴ Miïro moheedete Egipto jiiñjetei agaaumo Moocaani unuuneguiiha ijiinijejaagovi imevauro mo sicaisituviro icahicaumo ñgomoro.* Jaamañeri Moocaani iijama iicaumo toojafaño tajiiba guisiba bujeque ificuhicauja. Jaaja eetavociniuhi Moocaani Moiseque iifusuuboro: Jilli jei deetavo, unuubadi. ⁴⁵ Jaajaco moheedete gaayiciuhi. Jaamoro Josuema ufuusumi satyuumo sita jiiñjeneque udumitiicituusumi juvivuumo. Moocaani diito imegati agaasuumo jiiñjeque. Jilli iicauna David fiivuuhi. ⁴⁶ Jaabo David Moocaani imefeenevi imihusene icauhi. Jaabo eedebe Jacob Moocaanico miyaavuguuhi. Jaaneguiiha David Moocaani iijaco eetavuujiruubo Moocaani toojafaño iicaqui. ⁴⁷ Jaajaco Salomon eetavuuhi Moocaani iijaco. ⁴⁸ Jaarunaa Moocaani caamovono iicaabo miyaminaa userio eetavotajafaño icatihi. Ihiimaaminaafi unuubadi:

⁴⁹ Niqueje tagicinita jiiñje tatyihai jaguisisuta. ¿Jineje iijaco uudi meheetaveji? noobo Moocaani. ¿Nacu comañovi uujoho jaguisiji? ⁵⁰ ¿Nacu uujoho tahuseri paryi fanoovaco eetavehinitihi? nooboro.

⁵¹ Jaano icanaaca amiñhai aivo jihovoto, amiñhai Moocaanico agaajatimobadi, cuhufono aivo amiñhai jeebi, amiñhai nohojino, amiñhai aivo Moocaani Gaijaco mejenaauhicahi. Amiñhai caanimihai iicaubadiro amiñhai momoonihicahi. ⁵² ¿Cojiiñbogominaafico nacu amiñhai edeete idaasuno mooniutihi? Diito gaisiraiciuhi siicijetiro diibo limiibo asaajinoco ijiñbuguomoco. Jaabo jino diibo asaaboco amiñhai mahacimoro magaiicausuhi. ⁵³ Amiñhai Moocaani toomominaafeenedi tajiibaco magaiyiciniñrumo miyaano menea-hicatihi, nooboro.

Esteba Onooboco Guijeniumo.

⁵⁴ Jilli diibo unuunoco uguubuuumoro sihidi isifiiratumoro igaiñoco ojisuumo Estebajaago. ⁵⁵ Jaarunaa Estebafaño Moocaani Gaija gahaficiniibo caamo niquejeque emeeciubo Moocaani imi aricuco atyimeuhi Jesu Moocaani miyanaagueneri julleeciniiboma.

⁵⁶ Jaaboro nuuhi: ¡Memeeci! Niqueje afaayacafotonoco atyimehi Miyaminaafibadi Ifiivuuho Moocaani miyanaagonovi icaaboma, nooboro.

⁵⁷ Jaarunaa diito inohojinoco cuhufono afabaacuumoro sefano coovadiivuuhi. ⁵⁸ Jaamoro diiboco itigabaacuumoro tuucuumiti buhigovi satyuumo. Jaamoro saafi sicafefi Saulo onooboco igaaehunoco utuumusumoro diiboco guisibaneri aamiumo. ⁵⁹ Jaabo diiboco aamimaaca Moocaanima iimaaubo Esteba: Aivojiibo Jesu, tagaijaco gaayici, nooboro.

⁶⁰ Jaadi ememuiivuuho sefano gaihivuuho: Aivojiibo, jino imitico diitohallivi ficuudino, nooboro guijevecuubo.

8

Saulo Miyaavogominaaco Bucasihi.

(Ga 1.13-14)

¹ Jaamo diiboco agaiicaumofañodi Saulo icauhi. Jaamo tufucuro ticovacuumo Cristoco imiyaavogomoco idaasuno omooniumo Jerusalevi.

Jaanoi gaaciniumo fahigovavi Judea cuumineri, Samaria cuumineri icano idiimoro minisuminaa fitafutuuhi. ² Jaanaa Estebaco saatoho iimihusene gaiñfimi iciumoro sihidi taaumo. ³ Jaano ticovo Saulo Cristoco imiyaavogomoco bucasiiboro feehicauhi iijanofañodi feehicaubo gaiñfimi, gaioomi icamoco iñiiboro civojafaño isatyequi.

Moocaani Iijico Samariavi Jiibogomo.

⁴ Jaanaa Jerusaleti ofoociniumo Moocaani iijico jiibogomoro fahigovadi feehicauhi.

⁵ Felipe Samaria jiiñjeri iicacuumivi ufuuboro tuucuumivi Cristoti jiibeguehicaubo. ⁶ Jaanoco sihidi miyaminaa igaiivomoro guubunichicaumo Felipe ijiñbogonoco, sihidi ejeevano mityaco omooninoco atyimemere icano. ⁷ Bu sihidi iijimima iicamoco buheete-suhicaubo. Jaamo ihijimi diitoti iinehicauhi gaibaciniimoro, bu ifiino isifañneri

* 7:44 Toono jiibogogayi Exodohaamefaño iicabogocoro jimañovi ficuuhi imino igaaajqui.

iiigotimehejeque buheesuhicaubo, itihaiño ifillumoco buheesuhicaubo icano. ⁸ Jilliiti tuucuumio miyaminaa imo imo icahicauhi.

⁹ Jaanaa tolliro tuucuumiri icaubo Simon onoo bo apichuminaafi iticoni ihapichuco omooniiiboro Samaria miyaminaaco abañihicaubo: Aivo uujoho miyaabo, nooboro. ¹⁰ Jilliiti famooro diiboco guubunicihicauhi ihaivojitejemaryo. Jaamoro neehicaumo: Jaani aivo miyaano Moocaani mitya, noomoro.

¹¹ Jaabo onoonoco miyaano neehicaumo siicijetiro ihapichuri diitoco abañihicaumaño. ¹² Jaarunaa Moocaani jiiibogoco Cristoti Felipe diitoco ijiiibuguumegui gaifiimi, gaigoomi icamo imiyaavuguumoro nitisuquimaauihi. ¹³ Jaanoma iicaubo Simon imiyaavuguumoro nitisuquimaauihi. Jaaboro Felipema gataavuubo sihidi ejeevano mityaco, bu ifusunoco icano omoonihicauneri ajabafiituuboro.

¹⁴ Jaanoco minisuminaa Jerusaleri iicaumo guubuuihi samariaminaa Moocaani jiiibogoco agaayiciunoco. Jaanegui tahi Pedro, Jua icamisico galluumo. ¹⁵ Jaamisi tahi ifutuudi Moocaanima iimaamisi Samaria miyaminaa Moocaani iijico imiyaavuguumohallivi, Moocaani Gaijaco diito igaayiciqui. ¹⁶ Tsumihiica saatohoba diitoti Moocaani Gaijaco gaayiciutihiica; jilliro nitisuquimaauiumo Aivojii bo Jesu momofenedi. ¹⁷ Jaadi Pedromisi diitohallivi ihuseneque ificuuneri jari Moocaani Gaijaco gaayiciumo.

¹⁸ Jaanoco Simon apichuminaafi minisuminaa miyaminaahallivi ihuseque ificuuneri Moocaani Gaija iniitihicaunoco aatyimeuboro nihibamico aciguubo: ¹⁹ Uco mahaci toono mityaco, tolliro uujoho tahuseque saatohohallivi ificuumo Moocaani Gaijaco igaayicihicaqui, nooboro.

²⁰ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Paryi dinihibamima iijoho fini; Moocaani aacinoco nihibamiri magaayicichi, neehi fine. ²¹ Hidi jino icatino jinofaño iijoho diicatihii. Moocaani imefeene dijeebii ticovotihii. ²² Toono dihimitico deevesu. Jaaboro Moocaanico dillu toono dijeebiiifaño edeesamañoco ico buusujirubeheje. ²³ Miiro uujoho ico ifinicihi aivo sihidi dihimiti faafañoño idiicanoco, aivo imitifaño kuhufono isisiciniicuumoco, nooboro.

²⁴ Jaanegui Simon apichuminaafi iimusuuhi: Moocaanima tahallivi mihiimaa. Toono uco monoonofaño idasuno icadino, nooboro.

²⁵ Jaadi Pedromisi Jesuti, Moocaani iijiti icano ihiimaahicaudi jiiibeguehicaumisi taaja-suhiiijico Samaria jiiinije cuuminovi. Jaadi dojicuviro uumiumisi Jerusalejaago.

Felipe Etiopia Jiiinjeminaafima.

²⁶ Jaanobuunati Felipeque Moocaani toomominaafi nuuhi: Gañiivoobo, difo gadicibahachuta Jerusaleti sicaihiigo Gasa onoomañodi ofocinijiri, nooboro. ²⁷ Jaanegui Felipe agañiivooboro ufuubo atyimeuhi gaigooco agaajatii bo etiopiaoboco; aivojigo tajiiibaminaafi Candace onoo go, etiopiaminaa aivojigo, nihibami ficuminaafi Jerusalevi Moocaanima ihiimaaquii ufuubovi. ²⁸ Jaabo dojicuviro ijiinijejaago uhuumiubo ijeejimi meenegafaño giciniiboro ifinicihicauihi Moocaani iimaaminaafi Isaia aameque. ²⁹ Jaanaa Moocaani Gaija Felipeque nuuhi: Fiitivo diibovi, nooboro.

³⁰ Jaanegui Felipe diibovi ifiitivuubo Isaia aameque ihiimaasunoco guubuuihi. Jaanegui diiboco dilluubo: ¿Naa gaajahi toono idiimaasunoco? nooboro.

³¹ Jaanegui diiboco iimusuuho: ¿Miiijoho bu uco ijiiibegueneri gaajajirahi? nooboro Felipeque iicojivi coovaubo.

³² Jaano jilli toohaamefaño onoonoco ifiniciiboro feehicaubo, jilli noonoco: Ovejaco igaicaauqui iicanicibadi satyuumo; ajashu ovejaco ijeeneque iquitimoguino iimaatii bo iicanicibadi diibo iimaautihii. ³³ Diiboco guinoniuumo, miyaano icatineri. Ifiico agaicaaumoro jiiinijehalliti gañiiuumo. ¿Jaabo iyaachimihaiti miijoho jiiibeguejirahi? onoonoco.

³⁴ Jaaboro diibo ihetiopiaobo Felipeque dilluuihi: Uco diibogo. ¿Miiiditi jilli iimaaubo Moocaani iimaaminaafi, ifiitiro nacu sifitii? nooboro.

³⁵ Jaanegui diibo ihiimaasumañoti Felipe ticoniuihi Jesuti diiboco ijiiibuguubo. ³⁶ Jaamisi nifaihu iicaumañodi afatyuihi ihetiopiaobo Felipeque nuuhi: Jimaño nifaihu icahi fine uco nitijitirahi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Paryi dijebeimaryo imiyaavogohachijji, nooboro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Miyaaveguehi Jesucristo Moocaani Achi iicanoco, nooboro.*

³⁸ Jaanegui imeenegaco jullehacusuubo. Jaadi samisi teehifa iniituudi Felipe diiboco nituui. ³⁹ Jaanaa iteehifañoti ihiinuudi Moocaani Gaija Felipeque satyuui. Jaaboco ihetiopiaobo siino atyimecutihi jilli imo imo fuucuubo ijiihairi. ⁴⁰ Jaanaa Felipeque Azoto onoomañovi atyimeumo. Jaabo fuuhi tuucuumijeri taajasubogoco jibogoooboro Cesareavi iifutuubo.

9

Jilli Saulo Moocaani Gajjari Fiivutuui.

(Hch 22.6-16; 26.9-18)

¹ Jaanohachuta Saulo suufenitiibo Jesuco imiyaavogomoco gaicaaugooboro feehicauhi. Jaaboro fuubo sacerdotemi aivojiihojaago. ² Diiboco aameneque acaatiniiboro ihaciqui Damasca sinagogajaminaafico ihaciteque. Jaaboro Jesu jibogo ijifañodi iicamoco gai-goomi, gaifiimi icamoco isisiiboro Jerusalevi civojafaño isatyequi. ³ Jaabo ufuubo Damascati fiiticiuruubaaca imimañobati niquejefañoti diiboco achiciuno. ⁴ Jaaneri Saulo baavi aacutuubo guubuui niquejefañoti diiboco unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collihi uco bucasihí? unuunoco.

⁵ Jaanegui Saulo iimusuuhi: ¿Miijóho nacu ijjóho aivojiiho? nooboro.

Jaanegui diiboco iimusuuno: Uujóho diiboro Jesu ijjóho uco ubucasiibo.*

⁶ Jaanegui Saulo iimusuuhi: Aivojiiho, ¿nacu milli iicanoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui diiboco nuuno: Gañiivoobo difo tuucuumijaago tahi ico ijibeguequi omoonijinoco, noonoro.

⁷ Jaaneri Sauloma ufuumo sihidi igutuui. Tolli onoonoco uguubuumoro jaarumo miihainoobaco atyimeutihi. ⁸ Jaadi Saulo baati agañiivuudi emeciuruubo atyimecutihi. Jaanegui diiboco ihuseti agaayicuumoro Damascjaa satyuuno. ⁹ Jahi icaubo mifucuci, safucu idiino jinejebaco machutiibo, adutiibo, atyimetiiho icano.

¹⁰ Jaanaa Damascavi icaubo saafi Anania onooobo Cristoco imiyaaveguehicaubo. Jaabovi Jesu buhugaavui. ¡Anania! nooboro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Juu icahi Aivojiiho, nooboro.

¹¹ Jaanegui Aivojiiho diiboco nuuhi: Gañiivoobo difo jiihai ticovoji onoojiri. Jaaboro Juda ijafa foobo dillu Saulo tarsoobo Moocaanima ihiimaaboco. ¹² Jaabo gaijafaño Anania onooobo atyimehi asaaboro ihuseque ifihallivi ificuuneri siino aatyimeneque, nooboro.

¹³ Jaanegui Anania nuuhi: Aivojiiho, famoova uco diiboti jibeguehicaahi paryi Jerusalevi ico imiyaavogomoco imitino omoonihicanoco. ¹⁴ Toonegui saabo juuga sacerdotemi aivojito ijijma paryi dimomoco imiyaavogomoco isisiqui, nooboro.

¹⁵ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Difo, diiboco uujóho iicicuubo siijinijeminaaco ihaivojitoco tolliro israelmi icamoco taajico ijibeguequi. ¹⁶ Jaaboco uujóho gaajasuji tahalliti sihidi idaasuno iicajinoco, nooboro.

¹⁷ Jaanegui Anania ufuuboro Saulo iicauhigo jicafutuubo. Jaaboro ihuseque ihallivi ificuboro diiboco nuubo: Nahabo Saulo, Aivojiiho Jesu iivi jiihaiivi asaahinisú ajafevehiniibo uco dijaa galluui, jaabo siino daatyimehi, jaabo Moocaani Gajjaco gaayicchi icano, nooboro.

¹⁸ Jaasumiro Saulo aaliihafañoti aifuuno taavaabo meehebadí jeevano. Jaasumiro Saulo agañiivuuboro nitisuquimaaiubo. ¹⁹ Jaadi jari siino amachuudi sefatuubo. Jaadi gueenejisuno icaubo Damascavi Cristoco imiyaavogomoma.

Damascavi Saulo Jibeguehi.

* 8:37 Sahaamefaño toversiculoco ficuutiimo. * 9:5 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Hiro difiico daivuvusuhi oono Buey ihabajaabo imogobadi iicanoco imogotiiiboro iinoro fegai nije-queque itivadiivooboro icanicibadi, nooboro, onoonoco.

²⁰ Jaasumitiro Saulo jicafutuhi sinagogajanofaño ijibogoobo: Jesu Moocaani Achi, nooboro. ²¹ Jaanoco paryi uguubuumo ajabafitomoroo neehicauhi: ¿Nacu jaani icatiibo Jerusalevi Jesu momoco imiyaavogomoco idaasuno omoonihicaubo icatino? Miiro tooneguiiha juu saahiniibo jimañootoco isisiiboro sacerdotemi aivojitojaago isatyequi. noomoro.

²² Jaarunaa Saulo gaajano jibeguehicauhi Jesucristo iicanoco. Jaabo Damascavi iicamo judiomico ihiimaari mitasuhicaubo.

Saulo Judiomiti Taajahi.

²³ Jaanobuunati goovacutinoti sanoomiro judiomi iimaacasiuhi Sauloco igaicaaui. ²⁴ Jaamoro fucuhachuta, cuujehachuta icano tuucuumi guhugaco casicuhicaumo diiboco igaicaaui. Jaanoco Saulo gaajaciuhi. ²⁵ Jaanegui miyaavogominaa jiiibaifaño diiboco ijihacuomoro fucu tuucuumi mecuhallidi baavi iniitusuneri taajaubo.

²⁶ Jaadi Saulo Jerusalevi ifutuudi tomaño miyaavogominaama igataavequi mooniuruubo. Jaarunaa diiboco ñihicuguumo: Fine miyaavogominaafi icatiibehiica, noomoro. ²⁷ Jaarunaa Bernabe diiboco minisuminaajaa saatuuhi. Jaaboro diitoco jibuguubo Saulo jiihaivi Cristoco aatyimeuboro uguubuunoco, Damascavi Cristoti ñihicugotiibo jibeguehicaunoco icano.

²⁸ Jaadi jari Saulo Jerusalevi ifitafutuudi diitoma gataavuubo. ²⁹ Jaabo ñihicugotiibo Jesucristoti iimaahicaubo. Judiomi, griego ijiri ihiimaahicaumoma jenaucasiiboro feehicaubo. Jaanoma iicamo diiboco gaicaauguumo. ³⁰ Jaanoco inahabomi agaajaciumoro Sauloco satyuumo Cesareavi. Jaamañoti diiboco Tarsovi galluumo.

³¹ Jaamaño faacuumivavi miyaavogominaa famooro imino icacuihi, judeaoto, galileaoto, samariaoto icamo quehecutoromoro feehicauhi Moocaani ñihicufaño icamoro, Moocaani Gaija aamusuneri guiraatomoro feehicaumo.

Enea Onoboco Buheetesuhi.

³² Jaasumi Pedro inahabomico meeciiboro efeehicaubo ifutuuhi Lidavi, tomañeri iicamoco emecituubo. ³³ Jahi atyimeubo Enea onoboco ifi iniinovaneri sahuse juugahuseti mificabaci, saficaba icano ticovovi igotiibo icahicauboco. Jaabo icigaiijefañoro siuciniiboco. ³⁴ Jaaboco Pedro nuuhi: Enea Jesucristo ico buheetesuhi, gañiivoobo dicigaiijeque dimibachu, nooboro.

Jaasumiro Enea gañiivuuihi. ³⁵ Jaanoco paryi lidaminaa, sarominaa icamo aatyimeumoro iheedehiijico ejeevesuumoro Cristoco miyaavuguumo.

Dorca Igujivegueueque Buheetesuhi.

³⁶ Jaasumi Jope cuumivi icaugo Cristo miyaavogominaago Tabita imomo iicagoco griegomi ijiri Dorca enehicaugo. Jaago imino miyaminaaco moonihicauhi iidaasumehejeque sinehejeque acihicaugo. ³⁷ Jaasumi Dorca iguihuvango gujiveuhi. Jaagoco imino ejeesuumoro caamo iicamecufaño ficuumo. ³⁸ Jaanaa Jope cuumi, Lida cuumiti fiitiuhi. Jaacuumiri Pedro iicaunoco miyaavogominaa uguubuumoro miimisiicico galluumo diibojaago jibeguetequi: Jopevi goovano disaa, noomoro.

³⁹ Jaanegui Pedro diitisima fuuhi. Jaabo ifutuudi Dorca ifi icahigovi diiboco satyumo. Jaobohallidi paryi fibajito gaigoomi meeciguuhi taamoro igaachehunoco Dorca ubuheesumi diitedi eheetavehicaunoco ifusuhicaumo. ⁴⁰ Jaanegui Pedro paryi famoocoro jahisi iinusuhi. Jaadi ememuivuboro Moocaanima iimaauubo. Jaaboro diigo chuumuhuco emeciuboro nuuhi: Tabita gañiivo, nooboro.

Jaasumiro emeciugo Pedroco aatyimeugoro casiivuuihi. ⁴¹ Jaanegui ihuseti diigoco agaayiciuboro gañiyciubo. Jaaboro inahabomi, bu fibajito icamoco ocoovaboro ifusuubo buheecuugoco. ⁴² Jaanoco paryi Jope cuumiminaa uguubuumoro saatoho sihidi Cristoco miyaavuguuhi. ⁴³ Jaadi Pedro tuucuumivi guenene icauhi asimimeehene imibachuminaafi Simon onoobo ijafaño.

10

Cornelio Onoobo Pedroco Cuuhuvahi.

¹Jaanaa Cesarea cuumiri icaubo Cornelio onoobo italianomi Amocasiminaa onoomo aivojiiho. ²Jaabo paryi iijaminaama Moocaani ñihicufaño ichahicauhi. Jaabo sihidi ñihibamico acihicaubo judiomiguiiha iidaasumoco ihamusuqui. Jaabo saicino Moocaanima iimaahicaubo. ³Jaanaa safucu imohonohalliti ñihiba iicaaberi gajjafaño imino atyimeubo Moocaani toomominaafi diibojaa asaunoco. Jaabo diiboco: ¡Cornelio! noovaubo.

⁴Jaaneri Cornelio sihidi iigutuuboro diiboco ihiiñficiuboro dilluui: ¿Milli Aivojiiho? nooboro.

Jaanegui itoomominaafi diiboco nuuhi: Moocaanima idiimaahicanoco guubuucubo, judiomi iidaasumoco adaamusuhicanoco gajacuubo icano. ⁵Jaanegui gallu Jope cumivivi saatohoti Simon Pedroco ihicitequi. ⁶Oono Simon onoobo asimimeehene imibachuminaafi iija muuaijiniri iicajafaño iicaaboco. Jaabo ico jiihbugueji omoonijinoco, nooboro.

⁷Jaanegui itoomominaafi diiboma ihiiimaaburo ufuunobuunati Cornelio coovauhi saafi soldaomiboco Moocaani iijiminaafi inahaboniminaafico, bu miimisiici iicojiminaatisima.

⁸Jaaboro diitoco imino iijiihbuguuboro Jopevi galluubo.

⁹Jaano sesevede diito Jopeti fiiticuunaaca Pedro caamovi fuuhi iijahallivi gadiciiba Moocaanima ihiiamaaqi. ¹⁰Jaaboco sihidi ajeba aivuuneguiiha imachuqui diibedi eheetavuumaaaca gajjaco atyimeubo, ¹¹niqueje afaayacafotonofaño ti niituuno baavi gaachehubaryutyigababadi jeevano fahigovati duujecinino. ¹²Jaanofaño faaboho asimi icauhi igueenemeheje itihaiño iicameheje, faaboho joomi, faaboho jiinimomi icano. ¹³Jaanaa Pedro guubuui niquejefaño diiboco unuunoco: Pedro, gañivohi diitoti gaicaaubo diidu, onoonoco.

¹⁴Jaanegui Pedro iimusuuhi: Chahano Aivojiiho, uujoho duutatih ijhovonoco iidicunoco, nooboro.

¹⁵Jaanegui siino diiboco nuuno: Moocaani: Imino, onoonoco ijoho: Idicuno, needino, noonoro.

¹⁶Mifocci, safo icano iniituunoro caamo niquejefaño fuucuuno. ¹⁷Jaano esamaajeri Pedro: ¿Milli fine eneejiruno? nooboro icaunaaca Cornelio agalluumo Simon iijaco dilluumoro ufuumo iguhugavi ifutuui. ¹⁸Jaamorero sefano dilluumo: ¿Naa jiijafaño Simon Pedro onoobo icahi? noomoro. ¹⁹Jaanaa Pedro gajjaco aatyimeuno esamaajeri icauboco Moocaani Gaija nuuhi: Meeci johono miimisiici, saafi icamo ico guinehi. ²⁰Gañiivo. Jaaboro niitoobo bañimo nootiibo diitoma difo. Uujoho diitoco agalluumo, nooboro.

²¹Jaanegui Pedro niituui baavi Cornelio agalluumojaago. Jaaboro diitoco nuubo: Uco amihai miguiinehi. ¿Jaamo jinejefiri masaahi? nooboro.

²²Jaanegui diiboco nuumo: Aivojiiho Cornelio agalluuneguiiha. Imihuseebe Moocaani ñihicufa iicaabo. Jaaboco famooro judiomi agaijiiho. Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Pedroco cuuhuva. Jaabo ijico guubuui, eneneguiiha masaahi, noomoro.

²³Jaanegui Pedro diitoco jaavevesuui. Jaamo tufucu toono diiboma ciguamo. Jaano sesevede Pedro diitoma fuuhi. Jaaboma saatoho inahabomi gataavuui Joperi iicaumo.

²⁴Jaano sesevede ifutuumo Cesareavi Cornelio iyotoma igataavominaaco iigaiyiicumoma diitoco utuumuuhigo. ²⁵Jaanaa Pedro Cornelio iijavi ifutuui. Jaaboco Cornelio idilluuboro iguiino memuuvuubo Pedroco imequi. ²⁶Jaarunaa Pedro diiboco gañiyyiciuhi: Dulleve, uujoho tolliro ihadiro miyaminaafi, nooboro.

²⁷Jaaboma ihiiimaaboro fañojavivi ufuubo atyimeuhi sihidi miyaminaa igaicinimoco.

²⁸Jaanegui Pedro nuuhi: Amiihairyo magaajahi sacerdotemi neefihi imijitiruno judiomi oobo siicuornelio iijavi ifutuui. Jaaboco Cornelio idilluuboro iguiino memuuvuubo miooboma agataavoboro diibo iijafa ofoono onoonicinoco. Jaarunofaño uco Moocaani jiihbuguehi sitaaco idicumo mihivivamo needino, nooboro. ²⁹Jaaneguiiha

amiihai uco mucuuhuvanoco milli nootiibo saahi. ¿Jaamo jinejeguiha uco mucuuhuvahi? nooboro.

³⁰ Jaanegui Cornelio iimusuuhi: Igueenemeheje fucuva mihicacuui jisumi nihiba icaaberi jaahe machutiibo iijicuui Moocaanima iimaanaaca uuvi jafevehiniibo gaifi aricuchehufa jiiiciniibo. ³¹ Jaabo uco neehinihi: Cornelio, Moocaani guubuuhi idi-imaanoco gaajacuubo iidaasumoco adaamusuhicanoco. ³² Jaanegui gallu cuumivi saatohoti Simon Pedroco ihicitequi asimeehene imibachuminaafi tolliro Simon onoobo iija muuajiniri iicajafa icaaboco. Jaabo asaadi iima iimaajiiibo, nooboro. ³³ Jaanegui galluuhi tsumiro ico ihicitequi. Jaabo imino saahi. Jaanegui jino famooro Moocaani imefeene mihicahi. Moocaani ico atajiihanoco mihimeguehi muguubunoco, nooboro.

Cornelio Iijafaño Pedro Jiiibeguehi.

³⁴ Jaanegui Pedro ticoniui nooboro: Jari jisu gaajahi Moocaani sabadiro miyaminaaco agaijinoco. ³⁵ Sabadiro agaayicinoco fahigova miyaminaati diiboco iñihicugomoro imino iicamoco. ³⁶ Miïro Moocaani iimaauhi Israel cuumiminaaco sajeebii icano jiiibogoco jiiibuguubo Jesucristofenedi. Jaabo diibo famoo Aivojiiibo. ³⁷ Amiihairyo imino magajacuui paryi judiomi jiiinjevi iicaunoco. Miïro Jua jiiibogooboro initihicaunobuunati. ³⁸ Galileavi jilli ticovauno Moocaani Jesu Nazareoboco Gaijaco imityama aciubo. Jaaneri feehicaubo imino mooniiïboro iimitino ijima iicamoco taajasuuboro feehicaubo. Jilli mooniiïboro feehicaubo Moocaani diiboma iicaumaño. ³⁹ Jaanoco miïhai magajahi Jesu Jerusale cuumifaño, paryi Judea jiiinjevi icano omoonihicaunoco. Jaaboco agaicaaumoro imohobujevi teteuumo. ⁴⁰ Jaaruuboco Moocaani buheetesuui mifucuci, safucu icanoti. Jaabo miïhaivi jafeveuhi. ⁴¹ Jaaruno famooviro jafevetiibo miïhaiviro jafeveubo miïhaico iticonitiro Moocaani toono gaajaminaati iicumovi. Jaaboma miïhai mamachumoro mahadhicaui iguijeveubo ubuheeteunobuunati. ⁴² Jaabo miïhaico galluuhi miyaminaaco mijiiibeguequi Moocaani diiboco iguijevemehallivi, ubuheemehallivi icano Aivojiiiboti ificuunoco mijiiibeguequi icano. ⁴³ Tolliro famooro siicijetiro Moocaani iimaaminaa Jesuti iimaauhi: Paryi diiboco imiyaavogomo diibofenedi taajaji, noomoro. Jaanoco Pedro nuuhi.

Judiomi Icatirumo Moocaani Gaijaco Gaayicïhi.

⁴⁴ Pedro ihiimaanaacaro Moocaani Gaija niituuhi paryi diibo jiiibogoco uguubuniciumohallivi. ⁴⁵ Jaaneri sihidi jabafituumo judio miyaavogominaa Pedroma asaamo, tolliro judiomi icatirumoco, Moocaani Igaijaco aaciuneri, ⁴⁶ bu tolliro sijiijeri ihiimaamoro Moocaanico imehicaumo icanoco uguubuumoro. ⁴⁷ Jaanegui Pedro nuuhi: Jaanegui, ¿miiïjoho bu collihi neejirahi niifaihuri nitiratimo iicaqui miïhaibadiro bu Moocaani Gaijaco agaayicicuumo? nooboro.

⁴⁸ Jaanegui tajiibaubo diito initisuquimaaiqui Jesucristo momofenedi. Jaadi Pedroco ifiitunegui diitoma gueenejisuno icaubo.

11

¹ Jaanaa saatoho minisuminaa, inahabomi icamo Judeari iicaumo guubuuhi tolliro siicumio icarumi Moocaani jiiibogoco agaayicunoco. ² Jaanaa Pedro Jerusalevi agaseuboco saatoho judiomi miyaavogominaa itihisuumoro, nuuhi: ³ ¿Collihi judiomi icatimojaago edeeguejebere diitoma machuhi? noomoro.

⁴ Jaanegui Pedro diitoco jiiibuguui fanootiro nijequevi tahi iicaunoco.

⁵ Jilli nooboro: Uujoho Jope cuumivi iicahinisumi Moocaanima ihiimaahiniibo atyimehinihi gaijafaño gaachehubaryutyigababadi jeevanoco fahigovati duujecinino niquejefañoti tajaa iniitonoco. ⁶ Jaanegui imino atyimequi emeeciibo atyimehinihi fanoo asimi igueenemeheje itihaiño iicamehejeque, iñihicufiimoco, jiiinimomoco, agahafomehejeque icano. ⁷ Jaanaa niquejefañoti uco ononoco guubuuhi: Pedro gañiivo. Jaaboro diitoti gaisiraiciiibo diidu, ononoco. ⁸ Jaarunaa uujoho neehinihi: Chahano, Aivojiiibo, uujoho duutatihii jihovono iidicunoco, nooboro. ⁹ Jaanegui niquejefañoti siino uco noono: Moocaani imibachucunoco ijoho: Idicuno, needino, noonoro. ¹⁰ Jaanoro mifooci,

safo icano niituuhi. Jaanoro niquejefa siino fuucuuno. ¹¹ Jaanaaca miimisiici, saafi icamo ifutuuhi uujoho iicaujavi uco iicivamo Cesarea cuumiti agalluumo. ¹² Jaanegui Moocaani Gaija uco diitoma galluui bañigotiibo difo, nooboro. Jaanegui sahuse juugahuseti saafi icamo uuma fuuhi. Jaamoma saafi iijafa majaanaveuui. ¹³ Jaabo mihaico jibeguehi Moocaani toomominaafico aatymehiniibo ujulleevebere diiboco eneehininoco: Saatohoti Jope cuumivi gallu Simon Pedro onooboco ihicitequi. ¹⁴ Jaabo ico jibegueji diijaminaama ataajajinoco, nooboro eneehininoco. ¹⁵ Jaanegui uujoho ihiimaabo ticovahininaacaro Moocaani Gaija diitohallivi niitehinihi iticoni mihihallivi iicaubadi. ¹⁶ Jaanoti uujoho esafetehinihi Jesu unuunoco: Miyaano Jua nifaihuri nitiuhi. Jaanoti amihai miniticafejeji Moocaani Gajari, unuunoco. ¹⁷ Mihihai Aivojiiho Jesucristoco mimiyavuguumi aaciuubadiro diitoco aaciuunoco. Jaanegui uujoho miyaminaafiro, ¿milli Moocaanico jenaaujirahi? nooboro.

¹⁸ Jaanoco Jerusaleri iicaumo inahabomi uguubuumoro lliiviui. Jaamoro Moocaanico imuumo: Jaanegui tolliro Moocaani siicumimoto icarumo iheedehiico ejevesumoco acih i finijitino ifiico, noomoro.

Antioquia Cuumivi Moocaani Iija Iicano.

¹⁹ Esteba onooboco agaicaunoti saato miyaavogominaaco idasuno omoonuonti sanoodimo gaaciniuhi Feniciavi, Chiprevi, Antioquiavi icano. Jahi jaamo Moocaani iijico jibeguehicaui saatohocoro judiomico sitaaco jibogotimo. ²⁰ Jaarunaa saatoho Chipre, Cirene icano miyaavogominaa Antioquia cuumivi ifutuumo judiomi icatirumoco jibuguuhi Jesucristo Moocaani Achi jibogoco. ²¹ Jaamoma Moocaani mitya icahicauhi. Jaamaño sihidi saatoho iheedehiijico ejevesuumoro Aivojiiho Jesuco miyaavuguumo.

²² Jaanoco Jerusaleri iicaja Moocaani iijaminaa uguubuumoro Bernabeque galluumo Antioquiavi. ²³ Jaabo Bernabe ifutuubo atyimeuhi Moocaani imihuseri diito imino iicanoco. Jaaneri imo imo iminifutuuboro diitoco fajiniubo sefano ijeebiico omoonimoro Aivojiiho Jesucristo iijifaño iicaqui. ²⁴ Jaabo Bernabe imihuseebe Moocaani Gaija ijeebiifa icabo sihidi miyaavogoobo. Jaamaño sihidi miyaminaaco Jesucristodi icihicaubo.

²⁵ Jaanobuunati Bernabe fuuhi Tarso cuumivi Sauloco iicituubo. Jaaboro Antioquiavi satyuubo. ²⁶ Jahi Cristoco imiyavuguumoma icaumisi saficaba Antioquiavi sihidi miyaminaaco jibogomisiro. Jaamañovi iticoni Antioquiavi momoniuomo miyaavogominaaco Cristotati.

²⁷ Jaasumi Moocaani iimaaminaa Jerusaleti fuumo Antioquiavi. ²⁸ Jaanaa diitoti saafi Agabo onoobo inahabomifeenetu ujulleveuboro Moocaani Gaija diiboco unuunoco nuubo: Fanoo jinijeviro aivo sihidi ajeba icaji, nooboro. Jaano icauhi aivojiiho Claudio onoobo atajibausumi. ²⁹ Jaanegui Antioquiari iicau miyaavogominaa esamaaiumoro inahabomi Judeari iicaumoja nihibamico galluumo inehejema iicaudimo aaciunehejeque icano. ³⁰ Tolliro bu Moocaani iija quillahutojaago galluumo nihibamico Bernabe, Saulo icamisima.

12

Cristotaco Idaasuno Moonimo.

¹ Jaasumi aivojiiho Herode* ticoniuihi Cristotaco idasuno omoonuubo. ² Jua nahabo Jacoboco aamigari gaicausuubo. ³ Jaano judiomidi iimiunegui Herode Pedroco sisisuubo Pascua jibaumosumi. ⁴ Jaaboco isisisuuboro civojafaño ficusuubo. Jaaboco igueenemehejedihaiwa icamo tomominaa teemehicauhi ifahaiva ticovovi igueenemehejedimova icamo. Jaaboco Pascabuunati miyaminaa imefeenevi iinusuguubo. ⁵ Jaabo Pedro civojafa icaboco imino teemehicaumo. Jaarunaa Cristota diibohallivi suufenitimo Moocaanico diluhicauhi.

Moocaani Pedroco Civojafañoti Iinusuhi.

* 12:1 Herode Agripa onoobo. Jaabo Herode Imityaabo onoobo iyaachi.

⁶Jaanaa Herode Pedroco miyaminaa imega ihiiinusuujiino iijicuuviofucu Pedro miimisiici soldaomisifeene cigahicauhi mihici jigaiñehiiciri sisicinño tolliro saatoho icivoja guhuga imegaco teemehicauhi. ⁷Jaanaa Moocaani toomominaafi icivojafaño jafevevauhi. Jaaneri paryi icivojafaño achiciuhi. Jaadi Moocaani toomominaafi Pedroco imecuhuti ganiicuihi ihaiquequi. Goovano gañiivo, nooboro.

Jaasumiro Pedroti ijigaiñehi ihuseti acutuuhi.

⁸Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Diniivigai meeheque cuhufono siyaavoobo ditihaipaajeneque dicamaje, eneengui Pedro jicamauihi.

Jaadi siino Pedroco nuubo: Simon, diijeebutachehuco gafaiavoobo tadyojicuti disaa, nooboro.

⁹Jaanegui Pedro idojicuti saauhi: Fine jilli tigahi, nooboro itoomominaafi omoonunoco.

¹⁰Jaamisi ticoniuihi afatyumisi imegari iicautoomominaaco. Jaanohallivi iicaumoco icano afatyuudi ifutuumisi jigaiño guhuga jahisivi ifotocinihugavi jaahuga iinoro faayacafutu- uhi. Jaaneri ihiiinumisiro jiihairi fuumisi. Jaanaa itoomominaafi diiboti imimañobati sili minifutuuihi.

¹¹Jaadi jari Pedro imino eesafutuuboro nuuhi: Jari gaajacih miyaano iicanoco. Moocaani jahi itoomominaafico galluuhi uco Herode useti, judiomi omoonijrunoti icano itaajasuqui, nooboro.

¹²Jaanoco esamaaiboro Pedro fuuhi Maria, Jua Marco onoobo seeji iijaaga. Jahi sihidi miyaminaa igaiciniuihi Moocaanima ihiiimaumo. ¹³Jaabo ifutuuboro jahisio guhugaco tutucutuubo. Jaanegui bagocaja Rode onoogo iinuuihi: ¿Miijoho fine? noogoro emecitogo. ¹⁴Jaago Pedro ico iicanoco uguubuugoro imo imo iminifutuugoro iguhugaco faayicutigoro jinafatyuugo ijiiibogotogo Pedro iguhuga imegavi iicaunoco. ¹⁵Jaanegui diigoco nuumo: Jilli fine degavehi, noomoro.

Jaarunaa diigo: Miyaano, noogoro jenaauhicauhi.

Jaanegui nuumo: Diibo icatino fine jilli diibo gaija, noomoro.

¹⁶Jaarunaa Pedro suufenitiño iguhugaco tutucuhicauhi. Jaanegui iguhugaco afaayiciumo diiboco aatyimeumoro jabafituuihi. ¹⁷Jaanegui Pedro diitoco ihuseri faguuihi lliivi iicaqui. Jaaboro diitoco jiiibuguubo Moocaani diiboco civojafañoti ihiiinusunoco. Jaaboro jilli Jacooboco, saatoho monahabomico icano mijiiibogo, nooboro sihigovi fuubo.

¹⁸Jaanaa meseseveudi icivoja toomominaa ñaavocasiuhi: ¿Milli Pedro cuuca icahi? noomoro. ¹⁹Jaamoco Herode guinusuuhi. Jaarumo aatyimeutinegui diitoco: ¿Milli jana taajaabo? nooboro itoomominaaco gaisiraicisuubo. Jaaboro Herode Judeati ufuuboro Cesarea cuumivi icatuubo.

Herode Guijevehi.

²⁰Jaabo Herode sifiratuuihi Tiro, Sidon icamo miyaminaajaago. Jaanegui diito sabadiro ihiiimaacasiuumoro saumo Herodejaago. Iticoni Herode iija aivojiño Blasto onooboco nihibamico jaaduumo diitohallivi ihiiimaqui. Jaabofeenedi Iherodeque dilluumo sajeebii iicaqui diibo jiiinijeti machutaaco agaayicihicauneguii. ²¹Jaanegui Herode diitoco tufucu jei masaa unuufucu, ihaivoji gaachehuco ijicafutuuboro ihaivoji gicinitafa casiivuubo. Jaaboro diito imefeenevi iimaaubo. ²²Jaaneri miyaminaa coovadiinamauihi: jino ihiiimaabo miyaminaafi icatiño Moocaanero! noomoro.

²³Jaasumiro Moocaani toomominaafi diiboco chuumsuuhi Moocaanico iimuunoco diiboro agaayiciumaño. Jaasumiro guijeveubo jiiijoho uduuneri.

²⁴Jaano ticovo Moocaani iiji guiraatonoro feehicauhi fahigovadi ijiiibegueneri.

²⁵Jaadi Bernabemisi idudicamaajeque imivuudi Jerusaleti dojicuviro uhuumiumisi Jua Marco onooboco satyuumisi.

Bernabe, Saulo Icamisi Ticonihi Siicumijaa Ofoomisi.

¹Jaanaa Moocaani iimaaminaa icauhi Antioquiari iicaja Moocaani iijafaño. Jaamou diito jiiibogominaa Bernabe, Simon Civucu onoobo, Lucio cireneobo, Manae onoobo Galilea

aivojiiho Herode* cojivi ifiivuubo, Saulo icamo. ²Jaamo safucu igaivuumo Moocaanima machutimo iimaaqui. Jaamo machutimo Moocaanima ihiimaumaaca Moocaani Gaija nuuhi: Bernabe, Saulo icamisico ijeevadi uudi mudugaacu diitisico toono dudicamaajejaa ucuuhuvaunojaago, noonoro.

³Jaanegui saatoho jiihogominaa machutimo Moocaanima ihiimaunobuunati ihuseneque diitisihallivi ificumoro diitisico galluumo.

Jiihogominaa Chipre Chugaivi Jiibeguehi.

⁴Jaamisico Moocaani Gaija agallunegui Bernabe, Sauloma icamisi fuuhi Seleucia cuumivi. Jaamañoti muuairi fuumisi Chipre chugaivi. ⁵Jaamisi Salamina cuumivi ifutuudi judiomi sinagogajanofaño Moocaani iijico jiibeguehicaumisi. Jaamisima Jua Marco onoobo fuuhi diitisico ihamusuqui. ⁶Jaamo tuchugairiro efeehecamo Pafo cuumivi ifutuuhi. Jahi atyimeumo judiomiobo Barjesu onoobo maaimoco. Jaabo bañihicauhi: Uujoho Moocaani iimaaminaafi, nooboro. ⁷Jaamaaimo Sergio Paulo onoobo aivojiiho fanoovaco gaajaabo cojiri icahicauhi. Jaabo ihaivojiiho cuuhuvauhi Bernabe, Saulo icamisico Moocaani iijico iguubuqui. ⁸Jaarunaa tomaaimo griego iijiri Elimas onoobo diitisico jenaauhicauhi ihaivojiiho imiyaavugujiruneguiiha. ⁹Jaanegui Saulo icaruubo Pablo onoobo Moocaani Gaija ijeebiiñaño gahaficiniho diiboco imino ihiifiniciuboro nuuhi: ¹⁰¡Bañiiraminaafi iji seemene idiicaabo, idiimitiibo miyaano jiiheveminaafi idiicaabo! Iticovoji Moocaani jiihaico, ¿collihi suufenitiibo ciryu ciryu mooniiboro diicahicahi? ¹¹Jisu ico Moocaani use aamiji dihaalli ico ijaabavequi. Jaabo nihiba seseque atyimetiiho diicahi gueneene, nooboro.

Jaasumiro civono diibedi minifutuuno aimuufaibadi. Jaaneri dudiihi icaubo. Jaanegui saatohoco guinuubo ihuseti agaayicimoro diiboco isatyequi. ¹²Jaanoco ihaivojiiho aatyimeuboro miyaavuguihi. Jaaboro Moocaani iijico ijiibogonoco uguubuuboro eetyehicauhi.

Pablomi Pisidia Jiinjieri Iicano Antioquiavi Ifetehi.

¹³Jaadi Pablomi ijicamaaimoro Pafo cuumiti ufuumo ifutuuhi Pergevi Panfilia jiinjivi. Jaamañovi Jua Marco onoobo diitisico ejeevesuuboro uumiuhi dojicuviro Jerusalem. ¹⁴Jaanobuunati diitisi Pergeti fatyuuhi Antioquiavi Pisidia jiinjivi. Jahi judiomi jaguisisumi sinagogajafaño ufuumisiro casiivutumisi. ¹⁵Jaadi Moise tajiiba aameneque, bu Moocaani iimaaminaa aameneque icano emeeciudi sinagogaja aivojito atajiibaunegui dilluumo: Fañi, fagojiihogoma mihicahachijji miyaminaadi jisu mihiimaa, noomoro.

¹⁶Jaanegui Pablo agañiivuuboro ihuseri faguubo lliivi iicaqui. Jaaboro nuubo: Israel miyaminaa muguubu; amiihai tolliro Moocaani jeevivominaa. ¹⁷Moocaanico amiihai Israel cuumiminaa mimiyaavogoobo moheedeeteque iciuhi. Jaaboro diitoti ajashuti cuumi eetavuubo siicumifeenevi Egiptori iicausumi. Jaadi toojiinjijeti imityari diitoco iinusuboro. ¹⁸Jaadi Moocaani miimisiici ticovovi ficabano sicahigo diitoco jaabiciuhi. ¹⁹Jaaboro sahuse juugahuseti miicumiiici icano jiinjije miyaminaaco Canaan jiinjivi ifinisuboro moheedeeteque ijiinjeneque aciubo. ²⁰Jaadi cuatro ciento cincuentadi ficabavabuunati diitoco fagominaafeenedi tajiibahicaubo. Jaanobuunati Moocaani iimaaminaafi Samuel iicausumi ²¹Moocaanico dilluumo aivojiihoti diitoco ihaciqui diitoco itajiibahicaqui. Jaanegui Moocaani diitoco aciuhi miimisiici ficabanohachuta ticovovi aivojiihoti Saul onooboco Sis onoobo achico, Benjamin cuumiooboco. ²²Jaadi Moocaani Saulo ihaivojiti gañihui. Jaaboro aivojiihoti Davidco ficuubo. Jaaboti Moocaani nuuhi: Isai achi Davidco atyimehi: Tajeebii onoobadi iicaaboco uujoho iimogobadi iicajiihoco, nooboro. ²³Jaabo David iyaachimihaiobou Jesu, Moocaani Israel cuumiminaaco itaajasuqui ificuubo diibo unuubadi. ²⁴Jaabo Jua Jesu saautinaacaro jiibeguehicaui paryi Israel cuumiminaaco: Minitisuquimaaje amiihai eedehefifico mejeevesumoro, nooboro. ²⁵Jaabo Jua ijiibogoco imivucujjino fiitino nuubo: Amiihai uco diiborucu, noomoro mehesiciniho icatihu.

* 13:1 Herode Antipa onoobo. Mc 6.14; Lc 3.1; Hch 4 22.

Tabuunati saajiibo tajanaanicivi iicaabo. Jaabovi ifototihidi diibobadi sihidi jeevahi. Jaabou, diibo tihaiapaaje duujeque isinaayujiruunova, nooboro.

²⁶ Jaamo amiihai tañahabomi Abraham yoto seeme mihicamo, tolliro amiihaifeene siicumio Moocanico mejeecivomo icano. Amiihaidi icano jino taajasuiibogo. ²⁷ Miïro Jerusaleri iicamo paryi ihaivojitoma Jesuco gaajautihidi, Moocaani iimaaminaa aameque fahijivaro jaguisisumi iifiniciirumo gaajahicautimo. Jaamoro diitoto Jesuco igu-ijeniguusumi toohaamefaño onoonoco miyaavusuumo. ²⁸ Toonohalliti agaicaaujirunoco diibovi aatyimeutinegui Pilatoco dillumo diiboco igaicaauqui. ²⁹ Jaamoro diiboti aamefaño onobadi iicacuumi ihmohobujeti iniitusuumoro ciïmo. ³⁰ Jaaruuboco Moocaani guijevefañoti buheetesuui. ³¹ Jaabo gueneene fucuva jafevehicaubo diiboma Galilea jiiñjetei Jaalamo cuumivi ufuumovi. Jaamo diito jisumi diiboti miyaminaaco jiiibeguehicali.

³² Jaamo miïhai amiihaico mijiiibeguehicali iimino jiiibogoco Moocaani moheedeeteque unuunoco. ³³ Miïhai diito iyaachimihai mihicamedi diibo unuuno miyaavehi Jesuco ubuheetesuubo Salmo onoohaamefaño capitulo dos onobadi: Hijo taseemene jifucu uubadiro idiicaabo, noonoro. ³⁴ Moocaani diiboco ifi tuucitino iicaqui ubuheetesuujinoco jilli nuubo. Jaabo iico uujoho aciji Davidco unuunoco, nooboro. ³⁵ Jaabadiro bu Sisalmovi noono: Agaijiibo dijecivominaafi ifiico deevesujitihidi tuucitino iicaqui, noonoro. ³⁶ Jaabo David isumiotoco imino mooniubo Moocaani onobadi: Jaabo iguijeveuboco iheedete cojivi ciïmo. Jaabo tuuciuhidi. ³⁷ Jaanoti Moocaani ubuheetesuubo tuucitihidi. ³⁸ Jaanegui fañi, magaaja diibo Jesufenedi imiti buusuco amiihaico mijiiibogonoco. ³⁹ Miïro Moise tajibaco omoonirumo taajatimo iicahicamo paryi Jesuco imiyaavogomo diibofañodi taajaji. ⁴⁰ Jaanegui imino mehesicini; Moocaani iimaaminaa jilli unuuno amiihahallivi icadino:

⁴¹ Memeeci amiihai dejecuminaa, majabafitomoroni mifiniciini uujoho Moocaani iicaabo amiihai mihicacuumi sihidi ejeevanoco eetaveji. Jaarunoco saatoho amiihaico jiiibogoronoco miyaano meneaajitirahi, onoono.

⁴² Jaadi Pablomisi inahaboniminaama judiomi sinagogajati ihinumoco judiomi iicatimo nuuhi: Sijaguisivi jei miïhaico siino mijiiibogo, noomoro. ⁴³ Jaadi Pablomisi jahisivi iinuucuumisi dojicuti fuumo sihidi judiomioto, siicumio miyaavogominaa icamo. Jaamoco diitisi fajiiñhicaui: Moocaani imihijiguiinoro miïhaico, sefano noomisiro.

⁴⁴ Jaadi sifoo jaguisivi fiiticiujiruno faacuumiro ufuuno Moocaani iijico iguubuqui.

⁴⁵ Jaanegui judiomi sihidi miyaminaa ufuunoco aatyimeumoro diitohalliti Pabloci jiiheveuhi. Jaamoro Pabloci ejenaamoro dejecuhicaumo. ⁴⁶ Jaarunaa Pablomisi igototimisi nuuhi: Iticoni amiihai judiomico Moocaani iijico mijiiibeguejirahi. Jaarunoco magaaayicitimoro ifinijitino ifiima mihicagotihidi. Jaanegui amiihai cojiti siicumio tojaagoviro mefejeji, noomisiro. ⁴⁷ Jilli nooboro Moocaani miïhaico tajiibaui:

Ico ficuui faajiiñjeminaahallivi judiomi icatirumoco gaajasuqui. Amiihaifenedi taajajuiibogoco jiiñjeginibaacivi galluuji, nooboro.

⁴⁸ Jaanoco siicumio to uguubuumoro imo imo minifutuuhidi. Jaamoro: Moocaani iiji aivo imihidi, noomoro miyaavuguumo, paryi fiivo ifiima iicaqui iicacuudimo. ⁴⁹ Jilli paryi toojiiñjivi Moocaani iiji jiiibogocafutuuhidi. ⁵⁰ Jaarunaa judiomi iimaacasiuhi Moocaani iija gaigoomi obocifimoma, tuucuumio gaifimi obocifimo icamoma. Jaamoro ticoniuhidi Pablomisi iijiihevemere idaasuno omooniumo. Jaamoro diitisisico toojiiñjetei gañiumo.

⁵¹ Jaanoma iicaumisi diitohallivi itihaiapaaje jiiinico tatacuumisi toono jiiibogobadi icano. Jaamisiro Iconio cuumijaa fuumisi. ⁵² Jaarunaa Cristotaco ejeevesuumo imo imo icauhi Moocaani Gaija ijeebñofaño iicaumaño.

Pablomisi Iconio Cuumivi.

¹ Jaadi Iconiovi Pablo, Bernabe icamisi judiomi sinagogajafaño fuuhi. Jaamisiro jiiibeguehicaui. Jaanoco sihidi miyaavuguumo judiomi griegomio to icamo. ² Jaarunaa saatoho judiomi imiyaavuguutimo siicumio to esayusuuhi inahabomico iijiihevequi.

³Jaarunoco igototimisi tuucuumivi guenene icaumisi Moocaaniti jiiibogomisiro. Jaabo Moocaani iimihuseti ihiimaanoco miyaavugusuhicauhi iifusunoco, sihidi ejeevanehejeque icano omoonihicanofeenedi. ⁴Jaarunaa tuucuumio miyaminaa dugaaciniuhi saatoho judiomijaagodi, saatoho minisuminaajaagodi icano. ⁵Jaanoma iicamo judiomi, siicumio icano aivojitoma jicucasiuhi diitoco idaasuno omoonimoro guisibaneri ihaamiqui. ⁶Jaanoco Pablomisi agaajaciumisiro gaauhi Listra, Derbe icanovi, Licaonia jiiijine uufoco cuuminovi icano. ⁷Jahi tolliro taajasubogoco jiiibeguehicaumisi.

Listra Cuumivi Pablocu Guisibaneri Aamimo.

⁸Listra cuumivi icaubo saafi ifiivunotiro igotiibo iicaubo. Jaabo giciniuhi igotiibo itihai iimiutineri. ⁹Jaabo Pablo iimaanoco imino guubunicihicauhi. Jaanegui Pablo diiboco imino emeeiubo gaajaciuhi: Uujoho buheji, nooboro imiyaavugunoco. ¹⁰Jaanegui Pablo sefano nuuhi: ¡Sano ticovoro ditihaihallivi dulleeve! nooboro. Jaanegui sefano casiniivuubo.

Jaaboro igoboro fuubo. ¹¹Jaano Pablo omoonunoco miyaminaa aatyimeumoro sefano coovadiivuumo Licaonia iijiri: ¡Diosmi, miyaminaa ifibadi ifiivotomoro mojaago niitehil noomoro.

¹²Jaamoro Bernabeque Jupiter neehicaumo. Jaanoti Pablocu Mercurio neehicaumo, diibo jiiibeguehicauneguiha. ¹³Jaanegui Jupiter sacerdote Jupiterque iimehicauja cuumi imegari iicaja abajaabo sivauhi niivimico decaneri imino iimibachuhicauboro. Jaamisico sihidi miyaminaa diitisico iimomoro jeeicivuujiurumo iniivimico agaisiraicumoro. ¹⁴Jaanoco iminisuminaatisi Bernabemisi agaajacudi igachehunoco agallicumisiro jicafutuuhi miyaminaafeenedi coovadiicinimisiro: ¹⁵Amiikai, ¿collihi tolli momoonihi? Amihaihadiro misi miyaminaatisi, tooneguiha misi masaahi. Tolli iicaneheje jihovonehejeque mejeevesuqui. Jaamo idiiboro Moocaani iicaabojaago miminifetequi, niquejeque, jiiijequi, muuaiñoco icano paryi faabohoco ifiivusuubojaago. ¹⁶Siicijenaha Moocaani paryi cuumiminaaco ficuuhi iimogobadi iicaqui. ¹⁷Jaaruubo fahiijivaro: Uujoho iicanoco igaaajiqui, nooboro imino mooniibo, nijjabaco agusuubo, basutaaco novasuubo, mamachujidinoco aciibo imo imo mihicaqui. ¹⁸Jilli noomisiro diitoco faguumisi. Jaarunofaño suufeniutirumo iniivimico agaisiraicimo diitisico ijeecevequi.

¹⁹Jaanaa gaseumo judiomi Antioquia, Iconio icanoti. Jaamo tomafño miyaminaaco diitisihallivi abaiñumo miyaavugusuuhi. Jaamoro Pablocu guisibaneri aamiuhi. Jaaboco: Fine guijevecuubo, noomoro tuucuumiti buhigovi iguiyiciumoro ganiijeuhi. ²⁰Jaabohallivi Cristota igaiivuuhi. Jaanaa Pablo aganiivuuboro siino tuucuumifaño fuuhi. Jaano sesevede Bernabema Derbe cuumivi fuumisi.

²¹Jaacuumivi taajasujiiibogoco jiiibeguehicaumisi. Jaadi sihidi Cristota iicacudi dojicuviro uumiumisi Listra, Iconio, Antioquia icanovi. ²²Jaacuumijevi Cristota iicau-moco quehecatusumisi. Jaamisiro fajiiihicaumisi quehecuno miyaavogofaño iicaqui. Moocaani aivojifaño mefeelijimoco idaasuno moonijimo, noomisiro. ²³Jaamisiro Moocaani iijanohallivi iquillahutoti ficuumisi. Jaadi machutimo Moocaanima iimaahicaumo Moocaanico imiyaavugudimohallivi Moocaani iteemequi.

Pablomisi Siino Uumihiri Siria Jiiijeri Iicano Antioquiavi.

²⁴Jaanobuunati fatyuumisi Pisidia jiiijefeenedi. Jaamisi ifutuuhi Panfilia jiiijevi. ²⁵Jaamisiro Perge cuumivi jiiibeguehicaumisi. Jaadi fuumisi Atalia cuumivi. ²⁶Toonoti ijicafutuuumisiro muuari fuumisi Antioquiavi iticoni diitisico Moocaani imihijifañodi idudicamaaiqui ificuumivi. Jaanoco toono imivucuumisi. ²⁷Jaamisi Antioquiavi agaseudi igaiyiciumisi paryi Cristotaco. Jaamisiro jiiibeguehicaumisi paryi Moocaani diitisima omoonihicaunoco judiomi icatirumedi Moocaani iguhugaco faayicuihi diito imiyaaveguequi. ²⁸Jaamañovi Pablomisi guenene icauhi Cristotama.

¹ Jaasumi saatoho Judeati Antioquiavi ufuumo inahabomico ijibogomo ticoniuihi: Mataajaqui iticoni amihai meeheque miquticiji Moise atajibaubadi, noomoro. ² Jaamoma Pablomisi sihidiro idillucasiumisiro jenaucasihiicauhi. Jaanofeenevi Pablomisiko ficuumo saatoho icano Jerusalevi ifeequi minisuminaama, Jerusaleri iicaja Moocaani iija quillahutoma tobogoco ihiimaatequi.

³ Jaamoco Antioquiari iicamo Cristota agalluumo fuuhi. Jaamo fatyuuhi Fenicia jiniije, Samaria jiniije icanofeenedi. Jaamo inahabomico jibogomoro feehicauhi siicumimoto icarumo iheedehiijico ejeevesumoro Moocaanico agaayicumoco. Jaabogoco uguubumoro sihidi imo imo icaumo.

⁴ Jaanaa Pablomisi Jerusalevi ifutuumisico paryi Cristota, minisuminaa, iquillahuto icamo imo imo diitisico gaayicuihi. Jaamoco diitisi jibeguehicauhi Moocaani diitoma omoonihicaunoco. ⁵ Jaarunaa saatoho fariseomiototi imiyaavuguumo ujulleveumoro nuuhi: Imijiruno tolliro judiom iicatirumo imiyaavogomo meeheneque miquticino. Jaamoro mataajibano Moise atajibaubadi iicaqui, noomoro.

⁶ Jaanegui igaiuumo paryi minisuminaa, iquillahuto icamo toonoco ihiimaauhi. ⁷ Jaanoco sihidi ejenaucasihiicauhubuunati Pedro agaaiivuboro diitoco nuuhi: Tañahabomi, amihairyo magajacuuihi iticoni uco Moocaani icuihi amihafeeneti, taajasujibogoco judiom iicatirumoco jibeguequi jaamo imiyaaveguequi. ⁸ Jaabo Moocaani famoojeebinocoro agaajaabo ifusuuihi tolliro diito agaayiciunoco Igajaco aaciunofeenedi mihaico iicaubadiro. ⁹ Moocaani diitoco mihaifañoti guinovi ficuutih. Jaamo jeebinoco niticuubo diiboco imiyaavugumaño. ¹⁰ Jaamo ¿collihi amihai mimiyaavogotih Moocaani omooninoco? Jaamoro jito imiyaavogomohallivi obocitajibaco mificuuihi, moheedeete, mihai icarumo mehetavejiturunoco. ¹¹ Jaanoco diitobadiro mihai mataajajinoco magajahi Jesucristo imihijifeenedi.

¹² Jaanegui famoro illiivuumoro Bernabemisi jibogonoco guubuniciumo gaajataco, ajabafiranehejeque icano diitisifeenedi Moocaani omoonihicaunoco siicumitofeenevi.

¹³ Jaanoco ihiimaauhubuunati Jacoobo nuuhi: Tañahabomi, uco muguubunici, nooboro.

¹⁴ Simon Pedro mihaico jibeguehi, iticoni Moocaani judiom iicatirumoti iyototi icinoco. ¹⁵ Miho jilli noono Moocaani iimaaminaa acaatiniuno:

¹⁶ Jinobuunati uumiji. Jaaboro siino gañiyciji aacutuua David iijaco. Aacutuunoco siino iimibachuuboro eetaveji. ¹⁷ Jaano coovoto paryi Moocaanico iguinequi paryi jinijeminaa tamomoco ijeeceivequi icano. ¹⁸ Jilli noobo Moocaani jinoco agaajasuubo sicijetiro.

¹⁹ Jaanegui uujoho amihai neehi: Judiom iicatimoco gañuhusuno momoonidino iheedehiijico ejeevesuumoro Moocaanijaagoviro iicacuumoco. ²⁰ Imicujino aameque macaatinahaamefaño jilli meneje: Ijinita jeevoco deetavucudino, saatohoba ataabaatumo buhigueejedi gaigooma icadino, bu asimico udusuucineri amacanimehejeque duucudimo, tijohoco aducudimo. Jilli noomoro ²¹ faacuumivariro icamo sicijetiro Moise tajibaco jibeguehicamo sinagogajanofaño fahijivaro jaguisifucuva ticovocivi, nuubo Jacoobo.

²² Jaanegui minisuminaa, quillahutomihai, paryi Moocaani iijaminaama ihiimaacasiu-moro saatohoti ifeenetih icuihi. Juda icaruuboco Barsaba eneehicaubo, Sila onoo aivo diitofeenetih imiyaamisi icamisico icuumo Pablo, Bernabe icamisima Antioquiavi igallu- uqui. ²³ Jaamoma aameque galluumo: Miha minisuminaa, quillahuto, paryi monahabomi icamo moojico magalluuihi, monahabomi judiom iicatirumo Antioquiari, Siria, Cilicia icano jinijeri icamojaago. ²⁴ Miha muguubuh jimañoti saatoho ofoomovaha amihai ihiimaari gañuhusuno moonihicah miha matajibatimo. Jaamo amihai mitasuhicahi: Amihai meeheque miqutici. Jaamoro Moise atajibabadi mihica, eneehicamo. ²⁵ Jaanoma mihicamo sabadiro monoomoro moofeenetih saatohoti mihicah amihajaa magalluuihi magajino nahabomisi Bernabe, Pablo icamisima. ²⁶ Jaamisi nihicunofeenedi ifico ficuuihi Jesucristo momohalliti. ²⁷ Jaanegui amihajaa magalluuihi Juda, Sila icamisico. Jaamisi amihaima ihiimaamisiro imino amihai jibeguejimisi. ²⁸ Jilli Moocaani Gajadi imino,

mihaidi imino icano janaanici siinoco amihhaico matajiiibatih. Jino idinocoro amihhaico meneehi: ²⁹ Ijinitaco ejeecivucuunoco meheetavucuudino. Jaabadiro udusuucineri amacanisumehejeque muduudino, tiijohoco mahaduudino, saatohoba ataabatavimo jahisihijedi gaigoomima icadino. Jilli mihicahachijji imino momooniji. Tah iimino mihica, noomoro.

³⁰ Jaamoco agalluumo fuuhi Antioquiavi. Jaamañootoco iigaiyiciumoro toohaameque aciuhi. ³¹ Jaahaameque inahabomi emeeciunoro sihidi imo imo minifutuuhi toohaamefaño diito ajacusunoco aatyimeunoro. ³² Jaamisi Juda, Sila icamisi Moocaani iimaaminaatisi icauhi. Jaamañ inahabomico sihidi iijiri afajinimisiro diitoco quehecutusuuhi. ³³ Jaanobuunati guenene iicauno nijequeti inahabomi diitoco galluuhi: Sajeebima mofoo, noomoro dojicuviro diitoco agalluumojaago. ³⁴ Jaarunaa Sila toonoviro fitafutuuhi.* ³⁵ Tolliro Pablo, Bernabe icamisi Antioquiavi fitafutuuhi. Jaamo sihidi saatohoma jiiibogomoro icahicauhi Jesucristo jiiibogoco.

Pablo Siino Allinihi Ijiiibogotoobo.

³⁶ Jaanobuunati goovacuutinoti Pablo Bernabeque nuuhi: Maha siino faacuumivavi monahabomico memeecequi, ¿naa milli iicamo? nooboro.

³⁷ Jaanegui Bernabe satyujirahi Jua Marco onoboco. ³⁸ Jaarunaa diibo diitisico Panfiliavi ejeevesuuboro uumihi diitisico idudicamaajeque amusutiibo. Jaaneguiiha, Pablo diiboco imuguutih asatunoco. ³⁹ Jaanoco sihidi ejenaucasiunoma iicaunisi dugaavocasiuhi. Bernabe Marcoma ijicafutuumisiro Chipre chugaivi fuuhi. ⁴⁰ Jaanoti Pablo Silaco iiciuboma fuuhi Moocaani imihijifañodi inahabomi agalluudi. ⁴¹ Jaamisi fatyuuhi Siria jiiinije, Cilicia jiiinije icanofenedi inahabomico quehecutusumisiro Cristotaco.

16

Pablonisima Timoteo Gataavehi.

¹ Pablo, Sila icamisi ifutuuhi Derbe, Lистра icano cuuminovi. Jahi atyimeumisi miyaavogominaafi Timoteo onoboco miyaavogominaago judiomiogo griegooboma iicaugo achico. ² Jaaboti inahabomi Listrari, Iconiori icano iicaumo imino iimaahicauhi. ³ Jaaboco Pablo imuguuhi diitisima igataavequi. Jaaboro iimeeheque quiticisuhi tah iicaumo judiomi imuguujitiruneguiiha famooro diibo caani griegoobo iicaunoco agaajaumaño. ⁴ Jaamisi faacuumivafañodi ufuumisi inahabomico jiiibogomisiro feehicauhi Jerusaleri iicaumo minisuminaa, iquillahuto icamo diitisico unuubadi. ⁵ Jaaneri paryi Cristota quehecumo minifutuuhi miyaavogofaño. Jaaneri Cristota fafucuvaaciviro guiraatomoro feehicauhi.

Pablo Macedonia Jiiinijeominaafi Gajjaco Atyimehi.

⁶ Jaanaa Moocaani Gaija jiiibugusuutih Moocaani iijico Asia jiiinijevi. Jaanegui fatyuumo Frigia, Galacia icano jiiinijefenedi. ⁷ Jaamo ifutuuhi Misia jiiinijejinivi. Jaamañoti esamaaiumo Bitinia jiiinijevi ifeequi. Jaarunaa Jesu Gaija imuguutih. ⁸ Jaanegui Misia jiiinijefenedi sanoticovoro afatyumo ifutuuhi Troa micuvi. ⁹ Jaamañovi Pablo fucu gajifaño atyimeuhi macedoniaminaafi julleeciniboco. Jaabo diiboco neehicauhi: Macedonia jiiinijevi disaa. Jaaboro mihhaico daamusu, nooboro. ¹⁰ Jaanoco Pablo aatyimeunegui mihimibaivo Macedoniavi mefecequi: Fine Moocaani mihhaico coovahi tah taajasubogoco mijiiibeguequi, munuuhi.

Pablo Filipo Cuumivi.

¹¹ Jaadi Troa micuti mijicafutuunoro sanoticovoro mufuumo mihifutuuhi Samotracia chugaivi. Jaano sesevede mihifutuuhi Neapolis micuvi. ¹² Toonoti mufuuhi Filipovi Roma cuumi Macedonia jiiinijeri iicuumi imiyacuumivi. Jaamañovi guenejisuno mihicauhi. ¹³ Jaamo jaguisifucusumi tuucuumiti jahisivi mufuuhi muuajinivi tomañovi Moocaanima ihiiimaanicimañovi macasivuumoro Moocaani iijico mijiiibuguuhi gaigoomi igaiuumoco. ¹⁴ Jaamotiu saafigo Lidia onogo Tiatira cuumio. Jaago iiminoo

* 15:34 Sahaamefaño toversiculoco ficuutiimo.

gaachehunoco tifaiba iicacheunoco naajehicaugo. Jaago Moocaanico ejeecivehicaugo mihibogonoco guubunicihicauhi. Jaago jeebiico Moocaani faayiciuhi Pablo ihibogonoco imino iguubuniciqui. ¹⁵ Jaago paryi iijaminaama nitisuquimaaiugo. Jaagoro mihaico neehicauhi: Miyaano uujoho Cristotahe iicahachiji taajafa masaamoro mihicava, noogoro mihaico iijavi fiituihi.

¹⁶ Jaanaa safoono Moocaanima ihiimaahicaumañovi mufuumo mahatyimeuhi saafigo bagocajaco. Jaagofañoti gaajaci iji gaajacihicauhi. Jaaneri diigo abajato sihidi nihibamico gaayicihicauhi diigo agaajacinohallivi. ¹⁷ Jaago mihai Pabloma mufuumo dojicuti fuugo coovadiicinigoro: Jito Moocaani caamovohi iicaabo jeecivominaa. Jaamo mihaico taajasu jihaico jibeguehi, noogoro feehicaugo fahijivaro.

¹⁸ Jaanofeene Pablo agañuhusuvuboro dojicuviro diigojaa acafesaavuboro igaajaci ijico nuubo: Jesucristo momofenedi ico tajiibahi. Diigofañoti diino, nooboro.

Jaasumiro diigoti ihiji iinuuihi.

¹⁹ Jaanoco diigo abajato atyimeuhi diigofenedi nihibamico iicihicaurumo iicicujitinoma iicamo Pablomisiko agaayiciumoro satyuumo aivojitojaago naajetehasiifeenevi. ²⁰ Jaamisico fagominaa imega ifutusuumoro nuumo: Jitisi judiomisi iicamisi muucuumico gañuhusuno ñaaisuvahi ihibegueneri. ²¹ Jaanoco mihai magayicimoro minisugotihii romanomi mihicamaño, noomoro.

²² Jaanoma iicamo sihidi miyaminaa Pablomisijaa sifiratuuhi. Jaanegui ifagominaa tajiibauhi igaachehunoco ujuuucumoro diitisico imeñeri ihaamiq. ²³ Jaamisico sihidi ahaamihicuumoro civojafaño ficuumo. Jaamoro itoomominaafico tajiibaumo imino iteemequi. ²⁴ Jaanegui itoomominaafi diitisico aivo fañoomecufa iicauhimonobafaño cufufono jihacuuihi.

²⁵ Jaafucu fucufeene Pablomisi Moocaanima ihiimaamisiro Cristo masinoco masivahicauhi. Jaanoco sacivojaminaa guubunicihicauhi. ²⁶ Jaanaa imimañobati sefano icivoja nicuta maryibauhi. Jaaneri paryi icivoja guhugano faayanamaaiuhi, bu icivojaminaa sisita iijgaiñehino sinanamaaiuhi icano. ²⁷ Jaanaa itoomominaafi aaicuuboro meeciurunaaca paryi icivoja guhugano faayiciniuhi. Jaanoco itoomominaafi aatyimeuboro ihaamigaco guiyiciuhi ifiico iinoro igaicauqui: Paryi fine icivojaminaa gaacuuihi, nooboro.

²⁸ Jaarunaa Pablo diiboco sefano nuuhi: Milli difiico moonidino. Famooro mihicahi, nooboro.

²⁹ Jaanegui itoomominaafi cuughuco dilluuhi. Jaaboro goovano jicafutuubo icivojafaño sihidi vivivi iigutuuboro Pablomisiguiino memuiivutuubo. ³⁰ Jaanegui fañoomecuti diitisico ihiinusuboro nuubo: Aivojitisi, ¿milli uujoho mooniji niquejefaño taajaqui? nooboro.

³¹ Jaanegui diitisi iimusuihi: Aivojiibo Jesucristoco miyaavogo. Jaabo taajahi paryi diijaotoma, noomisiro.

³² Jaamisiro diiboco paryi iijaotoma jibuguumisi Moocaani iijico. ³³ Jaafucuro itoomominaafi diitisico ahaamihicauho tujaavonoco nitiubo. Jaadi paryi iijaminaama nitisuquimaaiumo. ³⁴ Jaadi diitisico iijajaago asatyuboro machusuubo. Jaabo paryi iijaminaama imo imo icauhi Moocaanico imiyaavugueneri.

³⁵ Jaanaa fucuro ifagominaa sisiminaaco galluuhi icivoja toomominaafijaago diitisico isinaayiqui. ³⁶ Jaanegui itoomominaafi Pablomisiko nuuhi: Fagominaa uco tajiibahi amisiko sinaayiqui. Jaanegui sajeebi mihiiinucu, nooboro.

³⁷ Jaarunaa Pablo isisiminaaco nuuhi: Misi romanomiotisi mihicamisico miyaminaafeenevi ahaamihicamoro. ¿Misiivi iimitinoco aatyimetimoro misico toovono sinaayujirahi? Jaafa iinoro asaamoro misico iinusuvamo, nooboro.

³⁸ Jaanoco isisiminaa ufuumoro ifagominaaco jibugutuuihi. Jaanoco romanomiotisi diitisi iicaunoco uguubumoro sihidi iguutumo. ³⁹ Jaanegui ufuumoro diitisisa toonoco iimibachuueumoro diitisico iinusuumo. Jaamoro diitisico: ¿Jiicumiti collihii mufuucutitihii? nuumo. ⁴⁰ Jaadi icivojafañoti ihiinuudi Lidia onoogo iijajaa fuumisi. Jaamisiro inahabomico emeecejedi diitoco equehecusumisiro tuucuumiti fuumisi.

17

Tesalonica Cuumivi Ñaavom.

¹Jaanaa Pablomisi Silama ufuumisi Anfipoli, Apolonia icano cuuminofeenedi afatyumisi Tesalonica cuumivi ifutuuhi judiomi sinagogaja icamañovi. ²Jaajafaño Pablo ijeeva-maje iicanicibadi sinagogajafaño feehicauhi mijaguisici, sajaguisi idiño fucuva diitoma iimaahicaubo. ³Jaabo Caatinihaamefañodi diitoco jibeguehicaubo Cristo idaasuno iicauboro iguijevebe ubuheeteunoco. Jaaboro diitoco neehicaubo: Diibo jaani Jesuco uujoho amiihaico jibeguehicaui. Jaabo diibo Cristo, nooboro.

⁴Jaanoco saatoho judiomiti imiyaavuguumoro Pablo, Sila icamisijaa minifutuui, tolliro sihidi griegomi Moocaanico ejeecivehicaumo miyaavuguuhi, bu sihidi ajashutino obocifino gaigoomi miyaavuguuhi icano. ⁵Jaanoma iicamo judiomi imiyaavuguutimo ataaquivuumoro iimitino gaifiimico ligaiyiciumoro tuucuumico gañuhusuno ñaaisumo. Jaamoro Jason onoo iijaco cabociumo Pablo, Sila icamisico agaayicimoro miyaminaaco ihaciqui. ⁶Jaarumo Pablomisiko aatyimeutinegui toojao abajaabo Jason onooboco satyuumo saatoho inahabomima tuucuumi aivojitojaago. Jaamoro sefano coovadiivuumo Pablomisiiditi: Jito faajiinjiquere rugueenimoro efeehicamo juu gasecuui. ⁷Jaamoco Jason iijafaño ficuui. Jaamo famooro romano aivojiibo* tajibaco imino moonitimo: Sifi aivojiibo icahi Jesu neehicamo, noomoro.

⁸Jaanoco paryi miyaminaa aivojito icamo uguubuumoro sihidi ñaavuumo. ⁹Jaanegui Jason, bu saatoho icamo fagomijaago inihibamico ificumoro iinuui.

Pablomisi Silama Brea Cuumivi.

¹⁰Jaasumiro inahabomi Pablomisiko fucu Brea cuumivi galluui. Jaadi tahi ifutuumisiro judiomi sinagogajafaño fuui. ¹¹Jaamo tomaño judiomi Tesalonica cuumiri iicaumo janaanici imihuseuhi. Jaamaño Moocaani iijico imino agaayiciumoro fafucuvaaciviro Caatinihaamefaño onoonoco ifinichicauhi: ¿Naa miyaanoco mihaico noomisi? noomoro. ¹²Jaamoro sihidi saatoho diitoti miyaavuguui. Tolliro griegomiti sihidi gaigoomi obocifimo miyaavuguui, bu sihidi gaifiimi icano. ¹³Jaanoco Tesalonicao judiomi Pablo tolliro Bereavi Moocaani iijico jibogonoco uguubuumoro tahi fuui. Jaamoro tomaño miyaminaaco ñaaisutuui. ¹⁴Jaarunaa Bereari iicaumo inahabomi Pabloco goovano galluui muuajinivi ifeequi. Jaanoti Sila, Timoteo icamisi Bereavi fitafutuui. ¹⁵Jaamo Pabloma ufuumo diiboco satyuumi Atena cuumivi. Jaamo uhuumiumoco Pablo nuuhi: Sila, Timoteo icamisico mijibogo goovano tajaa isaaqui, nooboro.

Pablo Atena Cuumivi Icahi.

¹⁶Jaabo Pablo Timoteo, Sila icamisico Atenati ootomooabo atyimehicaui faacuumifañoro ijinita iicanoco. Jaaneri sihidi idaasuvehicaubo. ¹⁷Jaanoma iicaabo judiomi siicumimoto Moocaanico ejeecivehicaumoma sinagogajafaño iimaahicaubo. Jaabadiro fafucuvaaciviro goohasinofaño iicamoma ihiimaaboro feehicaubo. ¹⁸Jaanoti saatoho gaifiimi epicureo onoono jibogoco nisuquimaahicaumo. Jaanoti saatoho estoico onoono jibogoco nisuquimaahicauhi. Jaamo ticoniui Pabloma ihiimaamo. Jaamoro saatoho neehicauhi: ¿Milli fine mihaico neejiruubo, jaani ihiimaafiibo? noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Fine siomo diosmi jibogominaafi, neehicauhi Pablo Jesu ubuheeteunoco jibeguehicauneguiha. ¹⁹Jaanoma iicaumo diiboco satyuumo Areopago onobaavi: Mihaico diibogo jino bojibogoco isivanoco. ²⁰Magaajatinehejeque mihaico dibeguehicaui, ¿milli icanehejeque neehicahi? noomoro.

²¹Jaamo atenaminaa, siicumijeoito icamo jinejebaco moonitimo toono iimaariro icahicaumo bohonoco uguubuuneriro.

²²Jaanegui Pablo Aeropagobaavi diitofeeneti ujulleveuboro nuuhi: Amiihai atenaminaa diosmi jeecivominaa mihicamo. ²³Miuro amiihai diosmico mejeecivehicaañehejedi afatyoobo samañovi atyimehi, jilli noonoro acaatinicininoco: Dios Agaajaratiiboco, onoonoco. Miuro diiboco gaajatimo mejeecivehicaaboti jino uujoho iimaahicahi.

* 17:7 Cesar onoo.

²⁴ Jaabo diibo Moocaani jiiñjeque paryi fanoova icanoco eetavuubo. Jaabo jiiñje, niqueje icano abajaabo. Jaabo miyaminaa eetavotajafaño icatiibo, miyaminaa jeeçivo sefari icatiibo, ²⁵ jinejeti cuujivaachutiibo icano. Jaabo miñhai famoocoro fiivoco aciibo, guibuhubaco majaguisiqui aciibo, fanoovaco aciibo icano.

²⁶ Jaabo miyaminaaco saafi tiijotiro faacuumiva miyaminaaco fiivusuubo fanoo-jiiñjehalliviro iicaqui. Jaaboro jino paryi mihicajisumije, mihicajimañeje icanoco ohoovooboro ficucuubo. ²⁷ Jaamo Moocaanico miguiinehi dudiivi mahatyimequi famoova cojiti tehesijitiruuboco. ²⁸ Jaabo Moocaanifeenedi mihiguehi, mihicahi. Tolliro amiñhai poeta caatiniminaafi: Miñhai Moocaani yoto, nooboro, unuubadi. ²⁹ ¿Milli bu Moocaani yoto mihicamo mehesamaajirahi, Moocaani oro eetavota, niñbami eetavota, guisi eetavota icano iicanoco? Jilli gaifiimi: Jilli fine jeevaabo, noomoro ijeebiñfañodi esicinimoro eheetavonoco. ³⁰ Siicijenaha miyaminaa gaajatimo iicaunoco Moocaani aatyimetibobadi icaui. Jaanoti jisumi Moocaani paryi fahigova miyaminaaco tajiñbahi iimitico ijeevesuqui. ³¹ Jaabo Moocaani oovicuuihi miyaminaaco ijaadaco aacjifucuco. Jaafucugui saafico ificubofenedi miyaminaaco miyaajiri jaadusujiibo. Jaanoco diibo gujivefeeneti ubuheeteunofañodi Moocaani gaajasucuihi, nooboro.

³² Jaanoco diito miguijevnebuunati siino mubuheetejinoco uguubuumoro saatoho diiboco dejecuuihi. Jaanoti saatoho nuuhi: Jei cusumihacho siino toonoti muguubuji, noomoro.

³³ Jaanoma iicaabo Pablo diitoco jeevesuhiniuhi. ³⁴ Jaarunaa saatoho imiyaavuguumo diibo dojicuti fuuhi. Jaamofaño icaubo Dionisio Aeropagobaivi efeefimo bocñbo iicaubo, bu tolliro saafigo gaigo Damari onogo, bu saatoho icamo.

18

¹ Jaanobuunati Pablo Atena cuumiti fuuhi Corinto cuumijaago. ² Jahi atyimeubo saafi judiomioobo Aquila onoobo, Ponto jiiñjeoboco, bohonoro mogaima Pricila onoogoma Italia jiiñjetei asaumisi gaseuhi. Tahigo aivojiibo Claudio onoobo iinusuihi paryi judiomico Roma jiiñjetei ifeequi. Jaamisico Pablo baatuui. ³ Jaabo diitisi ududicamaañño yomonocoro bu dudicamaaiñcauhi carpa iijano eetavoco. Jaanegui diitisi fitafutuubo sano idudicamaaiqui. ⁴ Jaabo Pablo fajaguisivaviro sinagogajafaño feehicaubo. Jaabo diitoma ihiimaaboro judiomi, griegomi icamoco miyaavugusuhicaubo.

⁵ Jaanaa Sila, Timoteo icamisi Macedonia jiiñjetei asaumisi gaseunaa Pablo judiomico ijibogohigoviro icacuuihi diitoco foovono neehicaubo: Diiburucu Jesucristo amiñhai meteemehicaabo, nooboro. ⁶ Jaarunaa diito ticovauhi diiboco ijiihevemere idicunoono onoomo. Jaanoma iicaabo Pablo diitojaago igaachehuco gavirisuubo diitoco ejevesuubo jibogobadi icano. Jaaboro diitoco nuubo: Amiñhai tiijoho amiñhahalliviro icaji, tahallivi icajitino. Jisumitiro judiomi iicatimojaagoviro fuucuuihi, nooboro sinagogajati iinuubo.

⁷ Jaaboro Justo onoobo Moocaanico ejeecivehicaubo iijjaa fuubo sinagogaja uufqueriro iicaujajaago. ⁸ Jaarunaa Crispo onoobo sinagogaja aivojiibo Jesuco miyaavuguuihi paryi iijari iicaumo iyotoma. Tolliro bu sihidi Corinto cuumiminaa uguubuumoro miyaavuguumo. Jaamoro nitisuquimaaiuhi. ⁹ Jaanobuunati Jesu, fucu gajafeenedi Pabloco nuuhi: Diiguetejirahana, suufenitibo diibogo. ¹⁰ Ñma uujoho icahi, miñhaiñooba ico milli moonjitihi, jiicumiri sihidi tamiyaminaa iicamaño, nooboro.

¹¹ Jaanoma iicaabo Pablo fitafutuuihi Corintovi saficaba, sificabatifeenedi icano Moocaani ijico diitofeenevi jibogooboro.

¹² Jaarunaa Galion onoobo Acaya jiiñjevi aivojiiboti iicaudiñivi. Judiomi ijicucasiuumoro Pabloco satyuumo ihaivojiibo itajiñba icagahalliri giciniubojaago. ¹³ Jaamoro diiboco nuumo: Jaani miyaminaaco miyaano nuusuuboro feehicahi Moocaanico siibadiro ijeeçivequi tajiñbafa onootibadi, noomoro.

¹⁴ Jaanegui Pablo iimaacuujirunaa ihaivojiibo Galion onoobo judiomico nuuhi: Jaani imitino iicaaboro sitaaco imooniruva amiñhai judiomi monoonoco miyaano uujoho guubunicijirahi. ¹⁵ Jilli ticovo iimaano, bu ticovo momonoro, bu jilli amiñhai tajiñbaro icano

iimaanoco: ¿Milli bu uujoho moonijirahi? Tahi amiñhairyo mihimibachusaci imogotíhi uujoho tonehejeri ihiimaanoco, ¹⁶ nooboro diitoco tomañoti galluubo. ¹⁷ Jaanoma iicamo paryi griegomi, sinagogaja aivojiiho Sostene onooboco agaayiciumoro aamiimo Galion imefeene. Jaarunoco Galion milli nuutihi.

Pablo Siino Uumíhi Antioquiavi.

¹⁸ Jaanobuunati Pablo toonovi gueenene icauhi. Jaadi inahabomíco ifitacuuboro Pricila, Aquila icamisima fuumo Cencrea cuumivi. Jahigo iinigaico cidaubo Moocaani unuunoco ihifutusuqui. Jaadi ijicafutuumoró Siria jiiñjivi muuairi fuumo. ¹⁹ Jaamo Efeso cuumivi ifutuudi Aquilamísico ificuhiniuboro sinagogajajaago fuubo. Jaaboro judiomíma iimaahicaubo. ²⁰ Jaaboco inahabomí fiitiuhi. Jaarunaa diibo imuguutihi. ²¹ Jaaboro diitoco ifitacuubo nuuhi: Moocaani iimogohachiiji siino uumíji, nooboro fuucuubo Efesoti. ²² Jaabo Cesarea micuvi ifutuudi Jerusalejaa fuubo Moocaani iijamínaaco idillutuubo. Jaadi Antioquiavi fuubo. ²³ Jaanobuunati gueenene nijequeti tuucuumiti fuubo siino dojicuviro. Jaabo Galacia, Frigia icano jiiñje cuumeri iicamo Cristotaco quehecutusuboro feehicauhi.

Apolo Onoobo Efeso Cuumívi Jiiñbeguehi.

²⁴ Jaasumi Efeso cuumívi gaseubo Apolo onoobo judiomíoo Alejandria cuumíoo iicaubo. Jaabo Caatinihaamefaño onoonoco imino agaajauboro jiiñbeguehicauhi. ²⁵ Jaabo imino jiiñbogociniuhi Moocaani jiiñhaiti. Jaabo imo imo foovono Jesuti jiiñbeguehicauhi Jua nitícoro gaajauruubo. ²⁶ Jaabo Apolo sinagogajafaño quehecuno jiiñbeguehicauhi. Jaanoco Pricilamísi uguubuumísiro iijajaago diiboco asatyumísiro imino jiiñbuguuhí Moocaani jiiñhaiti. ²⁷ Jaabo Apolo Acaya jiiñjivi uufuujinegui inahabomí aamusuumoro diibedi aameque caatiniuhi. Tahi iicaumo Cristotaco ihaciqui diiboco imino igaayiciqui. Jaabo Acayavi ifutuudi síhidi amuhícaubo Moocaani imihijiri imiyaavuguumoco. ²⁸ Jaabo mityano judiomíco miyamínaafeenevi taajahicaubo, Caatinihaamefeenedi diiburucu Jesu, Cristo iicanoco diitoco iijiiñbogoobo.

19

Pablo Efeso Cuumívi.

¹ Apolo Corinto cuumívi iicaunaaca Pablo ifagajinofeenedi ofoocinijiri fuubo Efesovi. Jahi atyimeubo fiivaamova Cristotaco. ² Jaamoco dilluubo: ¿Amíñhai Moocaani Gaijaco magaayiciuhi mimiyaavuguumó? nooboro.

Jaanegui diito iimusuuhi: Míñhai magaajatihi Moocaani Gaijaco magaayicinoco, noomoro.

³ Jaanegui siino Pablo diitoco dilluuhí: ¿Coyomo nitico jana amíñhai magaayiciuhi? nooboro.

Jaanegui iimusuumo: Eti bu Jua iníitunoco, noomoro.

⁴ Jaanegui Pablo nuuhi: Jua miyamínaaco nitihícauhi íheedeñíico ejeevesuno jiiñbogobadi iicanoco. Jaabo tollíro bu neehícauhi tabuunati asaaboco mimiyaavegueji neehícauhi Jesuditi.

⁵ Jaanoco uguubuumoro nítisuquimaaiuhi Jesucristo momofeenedi. ⁶ Jaadi Pablo ihuseque diitohallívi ificuuneri Moocaani Gaija diitohallívi níituuhi. Jaaneri diito síjiiñjeri iimaumo. Jaamoro Moocaani iijico jiiñbeguehicaumo. ⁷ Jaamo paryi fahuseeci motíhaiti miimísiicidímou.

⁸ Jaabo Pablo toonovi miníhibaci, saníñiba icanohachuta sinagogajafaño feehícauhi ñíhicugotího miyamínaaco iijiiñbeguequi. Jaabo íhiimaaboro miyamínaaco miyaavuguhícauhi Moocaani aivoji iijico. ⁹ Jaarunaa saatoho mityano ífiico eesícíníumoro miyaavuguutihi. Jaamoro Jesu jiiñbogotí miyamínaafeenevi ímitino iimaahícauhi. Jaanoma iicaubo diitoti síhígo vi fuubo. Jaaboro Cristotaco íicuboro satyuubo Tiraano onoobo aameneque iijiiñbequehícajafaño. Jaamoma fafucuvaacivíro iimaahícaubo míficabaci ticovóvi. ¹⁰ Jaamaño paryi Asia jiiñjeri iicaumo Moocaani iijico guubuuhi Jesuti iijiiñbeguehícaunoco judiomí, bu judiomí íicatímeheje icano. ¹¹ Jaabo Pablofeenedi

Moocaani sihidi ejeevano mityaco moonihicaui. ¹²Jaamaño filluchehuno, bu gaachehuno icaruno diibo ifiivi ijivonehejeque asatyeneri iguihuvameheje buheehicaui, bu iimitino ijimi diitoti iinehicaui icano.

¹³Jaarunaa saatoho judiomi gaifiimi iiguefifimo: Mihai ijimico magañiifihi, noomoro feehicaui. Jaamoro Aivojibou Jesu momoco nisuumo iimitino ijimico igañiiqui.

¹⁴Jilli moonihicaumo sahuse juugahuseti miimisiici idiimo icamo saafi Esceva onoo bo seeme. Jaabo judiobo, sacerdotemi aivojibou. Jaanofeene safoono ijico nuumo: Ico matajibahi Pablo ijiibeguehicaabo Jesu momofeenedi saafiiti dihiinequi, noomoro.

¹⁵Jaarunaa diitoco ihiji iimusuuhi: Jesuco uujoho gaajahi, tolliro Pabloco gaajacuuhi icano. ¿Jaanoti nacu mijoho amihai? nooboro.

¹⁶Jaasumiro ihijima iicaubo diitohallivi tigaifiivuui. Jaaboro diitoco guinoniubo sefano diitoco ahaamiboro ijati gaasuubo diitoco utujaacuuboro sicamehejeque. ¹⁷Jaanoco paryi Efeso cuumiri iicaumo judiomi, bu judiomi icatimo icano agaajaumoro sihidi iguiuhi. Jaamoro Jesu momoco sihidi imehicaumo.

¹⁸Tolliro bu sihidi imiyaavugumeheje iticoni imitino iicahicaunehejeque jibogomoro saahicaui. ¹⁹Jaabadiro bu sihidi apichuco ihiiamaahicaumo ihapichuno aameneque isivaumoro miyaminaafeenevi jigasuhicaui ijaada cincuenta mildino ticovovi nihibami icanoco. ²⁰Jilli Moocaani iiji guiraatonoro feehicaui imityafeenedi.

²¹Jaanobuunati Pablo fuuguuhi siino Macedonia, Acaya icano jiniijejaago. Jaamañoti Jerusalevi fatyuguubo. Jaanobuunati tolliro Roma cuumivi feeji, nuubo. ²²Jaaboro Macedoniavi galluubo Timoteo, Erasto icamisi ihamusuminaatisico. Jaanobuuna diibo Asia jiniijevi ifitafutuubo tomaniivi gueenene icauhi.

Efeso Cuumivi Ñaaisumo.

²³Tusumi sihidi ñaaisumo Jesu jibogoti. ²⁴Saafi Demetrio onoo bo Jesuco iimogotiiboro miyaminaaco fajiniubo Jesujaagodi iicatimo iicaqui. Jaabo nihibamiri eetavehicaui diosa Diana onoo go* iija ijinitagayinoco. Jaaneri sahomonocoro diibobadi ududicamaaimo sihidi nihibamico gaayicihicaui. ²⁵Jaamoco paryi sano iigaiyiicuboro nuubo: Amiihairyo magajahi judicamaajehallivi sihidi mihai nihibamico magayicihicanoco. ²⁶Jaano icanaaca amiihairyo maatyimemere muguubuhicauuhi diibo Pablo: Miyaminaa eetavomo diosmi icatimo, nooboro efehicanoco. Jaamaño miyaminaaco: Miyaano, nuusuuboro feehicaabo. Jaano jiiicumiviro icatino fahigovaviro jino Asia jiniijeve. ²⁷Jaamaño mududicamaaje gañicafeteji. Jaabadiro bu sihidi ejeevago diosa Diana jeecevo iija ibocima chahacuuji. Jaadi jilliti diigoco bocigucuujitirumo paryi Asia jiniijeminaa, bu paryi jiniijeminaa icamo ejeevehicarugoco, nooboro.

²⁸Jaanoco uguubuumoro, sihidi sifiiratuuhi. Jaamoro sefano coovadiivuumo: ¡Imino diica Diana efesiomi aivojigo idiicago! noomoro.

²⁹Jaaneri faacuumiro ñaaiivumoro Gayo onoo bo, Aristaco onoo bo icamisi macedoniaotisi Pablo gataavominaatisico agaayiciumoro satyuumo sinehejeque ihiiamaaqui iigaivojafaño. ³⁰Jaanegui Pablo diitojaa fuujirahi miyaminaama iimaaqui. Jaarunaa Cristota diiboco galluutihi. ³¹Jaabadiro bu saatoho Pablo nahabovaminaa Asia jiniije aivojito iicaumo saatohoma jibogoco galluui: Diitofaño feediibo, noomoro. ³²Jaanohachuta iigaivuumo coovadiicinihicaui saatoho siibadi onoono, saatoho siibadi onoono icano ñaaiicinihicaumo. Jaanoco sihidi samañooto gaajautimo jinejefiri fine iigaivuumoco. Jaamoro sicamañehejeque coovadiinamaahicaumo. ³³Jaanegui diitofeneri iicaumo Alejandro onoboco tonoti imino jibuguumo. Jaamoro judiomi diiboco chimumumoro satyuui miyaminaama diitohallivi ihiiamaaqui. Jaanegui imiyaminaaco ihuseri faguuruubo illiivequi. ³⁴Jaarunaa Ihalejandro judiomiyoobo iicaunoco agaajaciumoro sefatuomo janaaniciviro famooro ocoovadiinaamaiumo, siino minocci nihiba oovo ticovocivi: ¡Imino diica Diana efesiomi aivojigo idiicago! noomoro.

* 19:24 Griego iijiri, Artemis onoo go.

³⁵ Jaamo illiivuuđi tuucuumio aivojito nahaboniminaafi miyaminaaco nuuhi: Efeso miyaminaa, miiro famooro miyaminaa gaajahi jiuucumivi sihidi ejeevago diosa Diana caamoti Mercurio onoobo† iicahigoti ihiji iniiuugoco. Jaago iija abajacuumi Efeso. ³⁶ Jaanoco bu ħmijjoho tuunamaajirahi? Jaanogui millivucu. Jaamoro imino esamaaitimoro siibadi momoonidino. ³⁷ Miiro jiitisi gaifiimisico amiĥhai misivahi amiĥhai diosa Dianati imitino omoonimisiro idicuno iĥiimaatimisico. ³⁸ Jaanoti Demetrio, bu diiboma ududicamaaĥicamo icano sitahallivi iĥiimaajĥaĥiiji jaafa fagominaama toneheje imibachujafaño toonoco iimaamo iimibachucasiqui. ³⁹ Jaanoti sinehejeque mihigaivomoro mihimaajĥaĥiiji aivojito atajĥibanicibadi iminoro mihigaivomoro miĥiimaa. ⁴⁰ Jilli ĥaaimoro miĥicamaño jimaño ĥiinije aivojĥibo miĥĥaiditi imitino neejirahi. ĤJaanoco millĥi miĥhai miĥiimusujirahi jino mañaainoti? nooboro.

⁴¹ Jillĥi nooboro diitoco lĥicaruubo.

20

Pablo Macedonia Jiinije, Bu Grecia Jiinije Icanoco Meeĥiboro Fuuhi.

¹ Jaamo illiivuuđi Pablo Cristotaco coovaubo iĥiibeguequi. Jaaboro diitoco ifitacuboro fuucuubo Macedonia ĥiinijevi. ² Jaabo paryĥi Macedonia ĥiinijeotoco emeeĥiboro, equehecutusuboro icano fuuhi. Jaadi ĥifutuubo Grecia ĥiinijevi. ³ Jahigo icaubo minĥĥibaci, sanĥĥiba icano. Jaadi meenegari fuujiruubo Siria ĥiinijevi. Jahigo judiomi diiboco agaicaauguunoco agaajaciuboro dojĥicuviro Macedoniavi uumiubo siino. ⁴ Jaaboma gataavuumo Sopater onoobo Berea cuumioobo, bu Aristacu, Segundo icamisi Tesalonica cuumiotisi, bu Gayo, Timoteo onoomisi Derbe cuumiotisi, tollĥiro bu Tiquico, Trofimo onoomisi Asia ĥiinijeotisi icano. ⁵ Jaamo imegavi ufuumoro ĥifutuumo Troa micuvi miĥhai Pablomĥi miĥicaumoco iteemetequi. ⁶ Jaadi jari miĥhai iĥicutaama achahano maahuno, ĥiibaimobuunati, Filipino cuumiti meenegari mufuui. Jaamo sahuse fucuvati Troa micuvi miĥifutuui. Jahigo sajaguisi toono miĥicauhi.

Pablo Troa Micuco Meeĥituubo.

⁷ Jaanaa jaguisiĥuunati Cristota igaivuumo panco iquisicuqui. Jaanaa Pablo ufuucujinegui ĥiibogooboro fucuvuubo. ⁸ Jaamo igaiciniĥi caamo mecufaño sihidi cuughuno aachiciniĥigo. ⁹ Jaanaa saafi sicafeĥi Eutico onoobo ĥiciniĥi iventanavi. Jaanaa Pablo guenene iĥiibugumaño sihidi diiboco cigara aivuuhi. Jaaneri icigaubo tercer pisoti caamoti acutuui. Jaaboco gañiĥicimo chuumucuboco. ¹⁰ Jaanogui Pablo iniiuuboro diiboco iĥiibiciui. Jaaboro nuubo inahaboniminaaco: Mihiguetedino. Jaani buheebe, nooboro.

¹¹ Jaadi Pablo caamo ufuuboro ipanco iquisicuboro ĥifunoco machumo. Jaanobuunati siino iĥiimaaboro seseveubo. Jaadi fuubo. ¹² Jaanaa isicafefico satyuumo buheecuboco. Jaaneri famooro sihidi imo imo icaui.

Pablo Troa Mĥituti Mileto Cuumivi Fuuhi.

¹³ Jaanaa miĥhai imegavi mufuui meenegari Ason cuumivi toonoti Pabloco meteemequi, diibo ĥiĥairi asaajĥiboco. ¹⁴ Jahi diiboco mahatyimedi Asoni meenegari saano mufuucui. Jaamo Mitilene cuumivi miĥifutuui. ¹⁵ Jaano sesevedĥi Quio cuumi cojidi mafatyui. Jaano sifucuti Samo micuvi miĥifutuumo majaguisiĥi Trogilio cuumivi. Jaano sifucuti miĥifutuui Mileto cuumivi. ¹⁶ Jillĥi momooniĥi Pablo guenene Asia ĥiinijevi icanoco iimuguutimaño Efeso cuumivi footiibo iicaqui goovano Jerusalevi iĥifetequi, tahi Pascua ĥiibaimoco ifatyequi.

Efeso vi Pablo Moocaani Iija Quillahutoco Ĥiibeguehi.

¹⁷ Jaabo Mileto cuumiti Pablo cuuhuvauhi Efesojaagovi Moocaani iija quillahutoco.

¹⁸ Jaamo asaumoco Pablo nuuhi: Amiĥhairyo magaajahi Asia ĥiinije vi icausumi iicahicaunoco. ¹⁹ Miiro fahiĥivaro amiĥhaifeenevi icahicauhi Aivojĥibo Jesuco jeeĥivooboro:

† 19:35 Sahaamefaño ficuumo Jupiter. Jaanoti sihaamefaño imomoco ficuutimo.

Uujoho sihidi gaajahi, nootiibo. Jilli icahicauhi sihidi idasuno icahicauhi judiomi uco aamigueneri tahaalli tofaihuco filluuboro. ²⁰ Jaarunaa suufenitiibo jibeguehicauhi amiihaidi iiminoco miyaminaafeenevi, bu tolliro iijanofaño icano. ²¹ Judiomico, bu tolliro judiomi icatimoco icano jibogoooro neehicauhi: ¡Amiihai eedeefiico mejeevesu Moocaani imefeenevi! Jaamoro Aivojibo Jesucristoco mimiyaavogo! nooboro. ²² Jaabo jisumi uujoho Jerusalevi feeji Moocaani Gaija tajiibari, tahigo uco omoonjinoco gaajatiiboro. ²³ Jaarunaa Moocaani Gaija uco faacuumivavi jibogoooro neehicahi: Hjohe Jerusalejaago idasuno civojafaño diicaji, nooboro. ²⁴ Jaarunoco uujoho esamaaitihi. Tafiico gajitihii, idiinoco imeguehi tajiibari niquejevi ifotonoco, bu tolliro uco Aivojibo Jesu imino jibogoco atajibahiniino Moocaani imihuseti jibogonoco imivequi icano.

²⁵ Jisumi gaajacuui uujoho saatojobati amiihafeenevi Moocaani aivoji iijico jibogomoti siino uco mahatyimecujitinoco. ²⁶ Jaanegui jisumi uujoho amiihaico neehi: Amiihai imiti jaadaco jisu amiihahalliviro icacujino, tahallivi icacujitino. ²⁷ Jilli amiihaico jibeguehicauhi paryi Moocaani iijico tuunamaaitiibo. ²⁸ Jaanegui amiihairyo mehesicini. Tolliro imino motooome igaivominaaco Moocaani Gaija amiihaico tajiibauhi diitoco meteemequi atajibaunoco. Aivojibo Jesu imiyatiijeheri diitoco ajaaducumoco. ²⁹ Jaanoti bu gaajahi uujoho, ofoonobuunati saatohe amiihafeenevi gaseji amiihaico ifinisiqui jicu ovejamico ifinisunicibadi. ³⁰ Miiro amiihaifañoti saatohe agaiivomoro jibeguejimo sicamañehejeque miyaanobadi, toonoguiinodi amiihai mimiyaavogonoco mejeevesuqui. Jaanegui mehesicini, ³¹ majabajevedino mificabaci, saficaba icano ticovovi paryi amiihaico fafucuvaaciviro tahaalli tofaihuco gajiboro jibeguehicaunoco.

³² Jaanegui jisumi tañahabomi Moocaanima mihica. Diibo imihijji jibogoco mehesicini. Jaano toonofeenedi sefano mihicahi, jaano amiihaico Moocaanico ejeecivehicamofeenevi ificujui. ³³ Uujoho saatohe nihibamico, gaachehuco icano imeguehinitihii. ³⁴ Amiihairyo magaajahi tahuseri ududicamaaiboro ucuujivaachunoco icihicanoco, tolliro bu uuma icamedii icihicanoco icano. ³⁵ Miiro saicino amiihaico jibeguehicauhi jilli mududicamaaiqui. Jaamoro ucuujivaachuuboco tooneri mahamusuqui Aivojibo Jesu unuubadi: Imicani icaabo sitaaco aaciibo, toonoco agaayicaiibo janaanivivi, unuubadi. Jaanoco mehesicini, nooboro.

³⁶ Jaaboro ememuiivuboro diitoma Moocaanima iimaaubo. ³⁷ Jaadi famooro Pabloma ihiihiciciumoro taaumo, ³⁸ sihidi iidasuvumoro Pablo diitoco: Ofoodi uco mahatyimecujitihii siino, unuuneri. Jaamoro diiboco ficujeumo meenegafaño.

21

Pablo Fuuhi Jerusale Cuumivi.

¹ Jaamo monahabomico mejeevesuumoro meenegari sanoticovoro mufuui Cos onochugaivi. Jaano sifucuti Roda cuumivi. Jaamañoti Patara cuumivi mihifutuui. ² Patarati Fenicia cuumijaa ufuugaco mahatyimeugari mufuui. ³ Jaamo mafatyuumo mahatyimeuhi Chipre onochugaico monaninaagonovi iicachugaico. Jaamo mufuui Siria jiiñijevi Tiro cuumijago sinehejeque ificutugari. ⁴ Jaamo tahi Cristotaco mahatyimeuhi. Jaamoma toonovi mihicauhi sajuguisi ticovovi. Jaamo diito Pablolo jibuguui Moocaani Gajjari: Jerusalevi feejirahana, noomoro. ⁵ Jaadi tojuguisi ifiniudi mufuumo famooro mogaimima, iseemema icano miihaico ficutumoo. Jaamo mihifutuhi tuucuumijiniivi. Jaamoro jiiñigaibaahohallivi mememuhnamaaiumoro Moocaanima mihimaauhi. ⁶ Jaamoco mifitacumoro mijicafutuhi meenegafaño. Jaanoti diito dojicuviro uumiuo iijanojaago.

⁷ Jaamo Tiro cuumiti mufuumo mihifutuui Tolemaida cuumivi. Jahi monahabomi Cristotaco midilluhi. Jaamo diitoma mihicauhi safucu ticovovi. ⁸ Jaano sifucuti miihai Pabloma mufuumoro Cesarea cuumivi, Felipe Cristo iiji jibogominaafi iijafaño mijicafutuui, sahuze juugahuseti miimiici idinomoobo diaconomoo iijafaño. ⁹ Jaabo Felipe igueenemehejedimo iseemema icauhi sano gaigoomiro atajevativimo. Jaafigujeje Moocaani diitoco onoonoco iimaahicauhi. ¹⁰ Jaamo miihai toono fiiva fucuva mihicaunaaca, Moocaani iimaaminaafi Agabo onoooboo Judea jiiñijeti gaseuhi. ¹¹ Jaabo miihaico

emeeciiboro Pablo niivigai meeheque iciuhi. Jaaboro toomeeheri ifiico itihaiño, ihusene icanoco isisiuboro nuuhi: Moocaani Gaija jilli neehi: Jerusalevi judiomi jimeehe abajaabo ofooboco jilli sisiji. Jaamoro siicumiotoco acijimo, nooboro. ¹² Jaanoco muguubumoro Pabloco munuuhi, Jerusalevi ifootiqui. ¹³ Jaarunaa Pablo iimusuuhi: ¿Collíhi uuri mataahi, uco mihidaasuvusuqui? Jaarunoco uujoho iguitíhi uco isisimoro agaicaaujino Aivojiiho Jesu momohalliti, nooboro.

¹⁴ Jaanoco gaajacuruubo imuguuhi ofoonoco. Jaanegui millí munuucutíhi. Jilíro: Jii, munuuhi tahi Moocaani Aivojiiho jeebii onoobadi diica, noomoro.

¹⁵ Jaanobuunati mihimibaivumoro Jerusalevi mufuuhi. ¹⁶ Jaamoma saatocho Cesarea cuumiri iicaumo Cristota gataavuuhi. Jaamofaño bu saafi icauhi Chipre onochugaiobo Mnason onobo. Jaabo ijafaño mihifutuumoro guenene mihichicauhi siicijetiro Cristoco imiyaavuguubo iicaubo ijafaño.

Pablo Jacoboco Meeçituuhi.

¹⁷ Jaamo Jerusalevi mihifutuudi monahabomi imo imo miíhaico gaayiciuhi. ¹⁸ Jaano sifucuti miíhaima Pablo fuuhi Jacoboco memeeçitequi. Jahigo tolliro icaumo famooro quillahuto. ¹⁹ Jaamoco Pablo idilluuboro jiibuguhi, paryi Moocaani diibo jiihogofeenedi judiomi iicatirumofeenevi omooniuonoco. ²⁰ Jaanoco uguubumoro Moocaanico imuumo. Jaamoro Pabloco nuumo: Fañi, imiruno aivono. Jaarunaaca iiro gaajacuuhi judiomi sihidi ajashutimo, imiyaavuguumo famooro Moise atajiihaubadi iicaqui ejenaauhicanoco.

²¹ Jaamoro neehicahi ijohova diibeguehicahi paryi judiomi siicumijeeaa iicamoco, Moise atajiihaunoco mimiyaaveguedino. Tolliro bu seeme meeheque miquticujitíhi, siino mojeevamaajebadi momoonicujitíhi, ijohova neehicahi, noomoro. ²² ¿Millí jaanoco momoonijí? Ijoho jinovi agasecuunoco agaajacumoro ñaavejimo.

²³ Jaanegui jilli mooni: Miíhaifaño icamo igueenemehejedimo gaifiimi Moocaanico unuucunoco omoonijimo.

²⁴ Jaanegui diitoma ofooboro sacerdotemi unubadi amiíhai ifiinoco mihimibachu. Jaaboro toonoco diitedi daadu. Jaanobuunati inigainoco ciidasujimo. Jaanoti famooro gaajajimo iíditi miyaano iicatinoco ihiimaahicanoco. Jilli ijoho imihusene Moise tajiihájico edeetavehicanoco gaajajimo. ²⁵ Jaanoti saatocho judiomi iicatimo imiyaaveguemedi, aameneque magalluumoro matajiihahi: Hiniitaco ejeecivucunoco meheetavucudino. Jaabadiro iijohoco mahaduudino, bu udusuucimoro amacanisumehejeque muduudino, bu saatochoa ataabatavimo jahisihijedi gaigoomima icadino icano, noomoro.

Pabloco Templojafaño Agaayicimoro Civojaanimo.

²⁶ Jaanegui Pablo diito igueenemehejedimo iicamoco iiciuboro satyuuhi. Jaano sifucuti diitoma ifiinoco iimibachumoro fuumo templojafaño ijiiibeguequi, ifiinoco iimibachuno imivocafutuujinoco. Jaadi ijeecivonoco ificujinoco.

²⁷ Jaamo sajuguisico imivusutimaacaro judiomi Asia jiiinijeti agaseumo atyimeuhi Pablo templojafa icaaboco. Jaamoro tuucuumio miyaminaaco añaaisumoro Pabloco gaayiciumo. ²⁸ Jaamo agaibacasimoro nuuhi: Israel miyaminaa, miíhaico mahamusu. Jaani fahigovadi feehicahi imitino jiiibogooboro israelminaahallivi, bu Moise tajiihájihallivi icano. Jaaboro jino saatocho griegomíco jiiija templojafaño sivaabo toojaco imihiniñiqui, noomoro.

²⁹ Jilli neehicaumo Efeso cuumioobo Trofimo onoboco Pabloma tuucuumivi aatyimeumoro: Fine diiboma templojafaño foobo, noomoro.

³⁰ Jaanoco famooro tuucuumioto imiyaavuguumoro Pabljaa saamo jinoomoro. Jaadi diiboco agaayicimoro templojati sihigovi sefano satyuumo. Jaamoro goovano foboociumo temploja guhuganoco. ³¹ Jaamoro diiboco gaicaaujirumo. Jaarunaa jiiibogo gaseuhi amocasimínaa aivojiihojaago, famooro Jerusale cuumioto añaaiunojiiibogo. ³² Jaanegui ihaivojiiho, ihamocasimínaama, saatocho ihaivojitoco icano igaiyiciubo. Jaamo jinoomoro fuuhi imiyamínaa iicauhigo. Jaamo miyamínaa imiya aivojiihoco, bu amocasimínaaco icano aatyimeumoro Pabloco aamicuutimo.

³³ Jaanegui imiya aivojiiho ifiitívuuboro tajiihaubo Pabloco civojamínaafiti isisiqui mihiciri jigaiñohiciri. Jaadi dilluubo: ¿Miihoho diibo? ¿Jinejeque mooniiho? nooboro. ³⁴ Jaanegui coovadiinamaahicaumo saatocho

siibadi onoono, bu saatoho siibadi onoono icano. Jaanoco imiya aivojiĩbo guubutĩbo diito iimaano toovodi. Jaanegui diibo galluubo esefano civojano iicauhigo. ³⁵ Jaadi toojafaño iifutuudi goovano cuuhuri, isoldaomi Pabloci ihiibimoro satyuihi miyaminaa diiboco agaicaaujiruneguiiha. ³⁶ Jaamo sihidi miyaminaa idojicuti bucasuihi: ¡Magaicaau! noomoro sefano.

Pablo Miyaminaa Imefeenevi Iimaauhi.

³⁷ Jaabo Pabloci toojafaño ijiihacucuneguiiha nuubo ihaivojiĩboco: Imeguehi iima ihiimaanoco, nooboro.

Jaanegui iimusuubo: ¿Nacu ijoho gaajahi griego iijico? ³⁸ ¿Nacu ijoho egipcioo diicatihí? ¿Johono safoono aivojitojaago isifiiratuuboro cuatro mildimo gaicaaumiinaaco sicaihigovi asatyuubo diicatihí? nooboro.

³⁹ Jaanegui Pablo nuuhi: Uujoho judiominaafi Tarso cuumi, Cilicia jinijeocuumi obocicuumiobo. Jaanegui uco musuufeni miyaminaama iimaauqui, nooboro.

⁴⁰ Jaanegui ihaivojiĩbo Pabloci iimaasuuihi. Jaabo cuuhuti ujulleveuboro ihuseri faguubo miyaminaa illiivequi. Jaadi illiiviudi iimaaubo hebreo iijiri:

22

¹ Caanimi, bu tañahabomi icamo muguubunici amiihaifeenevi jino ihiimaanoco, nooboro.

² Jaanoco uguubumoro hebreo iijiri ihiimaauunegui lliiviumo.

Jaanegui Pablo janaanivivi ihiimauboro nuuhi: ³ Uujoho judiomioobo Tarso cuumi Cilicia jinijevi ifivoobo. Jaaruubo jusihi jino Jerusale cuumivi. Jaabo uco Gamaliel jiĩbeguehicauihimi imino siicijeminaa tajiibajico. Jisumi amiihai Moocaañico sefano imino mejeecivobadiro uujoho jeevicehicaui. ⁴ Jaabo uujoho safoono Cristotaco ubucasiuboro gaicaauhicauihimi, bu isisiiboro satyehicauihimi gaifiimi, gaigoomi icamoco civojafaño diitoco ijiihacuiqui. ⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojiĩbo, famooro quillahuto iicamo miyaano iicanoco gaajahi. Jaamo aameneque uuma galluuihimi monahabomi judiomidi. Jaanegui uujoho Damasca cuumivi ufuuboro Cristotaco sivaujirahi Jerusalevi idaasuno imooniqui.

Pablo Imiyaavuguunoco Jiĩbeguehi.

(Hch 9.1-18; 26.9-18)

⁶ Jaabo uujoho jiĩhairi fuunaaca gadiciiba Damascati fiitucurunaaca imimañobati niquejefañoti uco sefano achiciuno. ⁷ Jaaneri uujoho baavi aacutuubo guubuuhi, niquejefañoti uco unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collihimi uco bucasihimi? noonoro. ⁸ Jaanegui iimusuuihi: ¿Miĩjoho ijoho, aivojiĩbo? nooboro. Jaanegui uco iimusuuno: Uujoho Jesu Nazareoobo iicaaboco, ijoho bucasihimi, noonoro. ⁹ Jaaneri uuma ufuumo sihidi igutuuihi, tolli onoonoco uguubuumoro. Jaarumo miĩhaiñoobaco atyimeutihi. ¹⁰ Jaanegui uujoho nuuhi: Aivojiĩbo, ¿jaanegui milli iicanoco diimeguehi? nooboro. Jaanegui Jesu uco nuuhi: Gañiivo. Jaaboro difo Damasca cuumijaago tahi ico idiicajinoco ijiĩbeguequi, nooboro. ¹¹ Jaabo uco aachiciuneri tahaalliĩ jaabatuuihi. Jaanegui tañahaboniminaa uco tahuseti agaayiciumoro feetuucumero satyuihi Damascavi ihifutusuqui.

¹² Jaanaa tahi icaubo saafi Anania onoono sihidi imiyaaveguehicaubo Moise tajiibajico. Jaabediti judiomini Damascavi iicamo famooro imino iimaahicaumo. ¹³ Jaabo Anania uco emeecevaubo tajaago ujulleveuboro uco nuuhi: Tañahabo Saulo, imino siino daatyime, nooboro. Jaasumiro uujoho diiboco atyimecuuihi. ¹⁴ Jaanegui Anania uco nuuhi: Motadimi Dios ico ficuhi diibo jeebiĩ iimogobadi iicanoco gaajaqui, bu limiiboco ihatyimequi, bu diibo iimaaco guubuqui icano. ¹⁵ Jaabo ijoho faabohoco diibegueji paryi adaatyimeebere uguubunoco. ¹⁶ Jaanegui jisu, ¿collihimi gañiivoobo nitisuquimaaitihimi? Imino miyaavogoobo, Aivojiĩbo Jesu memeri dihimiti initicafeitequi, nooboro Anania uco nuuhi.

Pablo Judiomini Iicatimoco Jiĩbugunoco Jiĩbeguehi.

¹⁷ Jaadi Jerusalevi dojicuviro uhuumiudi fuuhi templojafaño Moocaañico iimaauqui. Jaabo iimaanaaca gajafañodi Aivojiĩboco atyimeuihi. ¹⁸ Jaabo uco nuuhi: Goova difo

Jerusaleti. Uuti ijohono onoonoco miyaaveguejitimo, nooboro. ¹⁹ Jaanegui Ihaivojiboco nuuhi: Diito paryi gaajahi uujohono sinagogajafaño ofooboro ico imiyaavogomoco civojafaño asatyoboro ahaamihicaunoco. ²⁰ Jaabadiro Esteba dihiimaaminaafi tijohoco agañiusumi uujohono ujulleeciniiboro diiboco agaicaaumofañodi icauhi, diito gaachehunoco utu-umuubo. ²¹ Jaaruuboco Aivojiiho Jesu uco nuuhi: Difo. Ico galluuji tehesino judiomi iicatimojaagovi, nooboro.

Pabloc Amocasiminaa Aivojiiho Civojaniji.

²² Jaanoco jihachutaro uguubuniciumoro sefano nuumo: Diiboco magaicaau. Mihi-mogotihidi diibo iicanoco, noomoro.

²³ Jaamoro sihidi ocoovadiivumoro igaachehunoco sefano caamovi gavaracuumo, bu baiguijinoco iicimoro gaifificihicaumo caamovi icano. ²⁴ Jaanegui ihamocasiminaa aivojiiho tajiibauhi Pabloc civojafaño isatyequi. Jaaboro saathoco tajiibaubo Pabloc niivigai meeheri ihaamiqui. Jaaneri ijiibeguequi collihi diiboti sihidi miyaminaa añaañinoco. ²⁵ Jaaboco ihaamiqui sisiumo. Jaanegui Pablo sahaivojiiho ifiitino iicauboco nuuhi: ¿Nacu ijohono niivigai meeheri dahaamijirahi romanomiooboco, iticoni milli iicanoco gaajatiiboro? nooboro.

²⁶ Jaanoco diibo uguubuuboro imiya aivojiboco jiiibugutuubo. Deesicini omoonijinoco. Jaani romanoobo, nooboro.

²⁷ Jaanegui ihaivojiiho Pablovi ifiitivuuboro dilluui: ¿Naava miyaano ijohono romanoobo? nooboro.

Jaanegui Pablo: Jiihi, nuuhi.

²⁸ Jaanegui ihaivojiiho nuuhi: Uujohono sihidi jaaduhinicuui romanoobo icaqui, nooboro. Jaanegui Pablo nuuhi: Jaanoti uujohono romanoobo sahiijitiro fiivuui, nooboro.

²⁹ Jaanegui aamitimoro diibediti sihigovi minifutuumo. Jaanoco ihaivojiiho romanooboco isisinoco agaajauboro ñihicugucuui.

Pablo Judiomi Fagominaa Imefeenevi Icaubo.

³⁰ Jaanoco sifucuti ihamocasiminaa aivojiiho imuguui agaajanoco; milliti Pabloditi judiomi ihiimaahicanoco. Jaanegui sacerdotemi aivojitoco, famooro fagominaaco icano tajiibaubo iigaivequi. Jaadi Pabloc ijganiñohinoco isinaayuuboro satyuhidi diito imefeenevi.

23

¹ Jaabo Pablo diito judiomi fagominaaco aatyimeuboro nuuhi: Amiihai tayoto, uujohono imino icafihidi imino tajeebiico esicinimañovi sajeebii Moocaani imefeenevi icahi jisumihachuta, nooboro.

² Jaanegui Anania onoobero sacerdotemi aivojiiho tajiibauhi Pablo cojiri iicaaboco Pabloc ihaamiqui iijiti. ³ Jaarunaa Pablo iimusuhidi: Moocaani ico aamiji. Ijohono miyaminaa imefeenevi imiibobadi difiico omoonihicaaboco. ¿Jaabo nacu toono gicinihi Moocaani tajiibafañodi tahimitico daatyimequi? Jaamoro bu uco mahaamisuhidi Moocaani tajiiba onootibadi, nooboro.

⁴ Jaanegui saathoco nuuhi: ¿Tollidi aivo ijohono neehidi obociibo Moocaani sacerdotediti? noomoro.

⁵ Jaanegui Pablo nuuhi: Tayoto, uujohono gaajatihi diibo jahi obocino sacerdoti iicanoco. Miho Moocaani Caatinahaamefaño noono: Diicuumi aivojiihoti imitino diimaajirahana, noonoro, nooboro.

⁶ Jaabo Pablo, diito fagominaati saathoco saduceomi iicaumoco, bu saathoco fariseomi iicaumoco icano agaajauboro sefano nuuhi: Tayoto, uujohono fariseomiobo guhirubimidi fariseomi iicaumaño. Jaaruubo uujohono uchuumuumo siino ubuheetejinoco miyaaveguehi. Jaanegui fine uco mocoovahi toonoco uco midilluqui, nooboro.

⁷ Jaanoco uguubuumoro fariseomi, saduceomi iicamo jenaucasiuhidi sanoomiro. Jaamoro ijeevadi dugaavocasiumo ifariseomi isaduceomiti. ⁸ Miho saduceomi noonicihi

uchuumucuumo buheetecujitihi, bu Moocaani toomominaa chahahi, bu gajami chahahi, noonichi. Jaanoti fariseomi fanoocoro miyaavogonichi. ⁹ Jaadi famooro sefano ocoovadiivuunobuunati saatocho caatiniminaa gañiivuuhi fariseomijaagodi iicaumo. Jaamoro nuuhi: Jaani imitino moonitih. Jaabofañodi baacho gajja iimaahi, Moocaani toomominaafi baacho iimaahi. Jaanegui Moocaanimaryo momoonicasidino, noomoro ¹⁰ sefano jenaucasihicaumo. Jaaneri ihamocasiminaa aivojiiho ñihicuguuhi Pabloco fahigovati agallicujirunoti. Jaaboro ihamocasiminaaco tajiibaubo diitofenetih Pabloco iicimoro civojafaño siino isatyequi.

¹¹ Jaano sifucuti Pablojaa Aivojiiho Jesu asaaboro nuuhi: Quehecuto Pablo. Uuditi jino Jerusalefaño idiimaabadi tolliro Roma cuumijaago diimaateji, nooboro.

Pabloco Igaicauqui Afajinicasiuo.

¹² Jaana sifucuti sanoodimo judiomi iimaacasiuhi Pabloco igaicauqui. Jaamoro imitino unuofañodi nuumo: Mamachujitihi, mahadujitihi icano diiboco magaicautinohachuta, noomoro. ¹³ Jaamou tolli unuumo cuarentadimou tolli esamaaiumo. ¹⁴ Jaanobuunati sacerdotemi aivojiihojaago, judiomi quillahuto icamojaago ufuumoro diitoco nuumo: Miihai munuucuuhi iimitinofañodi Pabloco magaicautinohachuta mamachujitihi, noomoro. ¹⁵ Jaanegui amiihai fagominaama mofoomoro amocasiminaa aivojiihoco civohogo midilluto diiboco isivaqui amiihai imefeenevi, siino imino diiboco midilluqui, noomoro. Jaabo Pablo gasetiibo imegaro miihai mihimibaivucuui diiboco magaicauqui, noomoro.

¹⁶ Jaanoco Pablo nago achi uguubuuboro icivojafa fuubo Pabloco ijiihbeguequi. ¹⁷ Jaanegui Pablo saatohoti aivojitoco ocoovauboro nuuhi: Jaanico sicafefico masatyo imiya aivojiihojaago siinoco diiboco ijiihbeguequi, nooboro.

¹⁸ Jaanegui tosicafefico ihaivojiihojaa asatyuuboro nuuhi: Pablo civojafañoti uco galluhi jaani sicafefico dijaago sivaqui icova siinoco ijiihbeguequi, nooboro.

¹⁹ Jaanegui ihaivojiiho tosicafefico ihuseti agaayiciuboro sihigovi diiboco asatyuuboro dilluui: ¿Milli uco neejirahi? nooboro.

²⁰ Jaanegui isicafefi nuuhi: Judiomi esamaaihi ico idilluqui civohogo Pabloco satyequi fagominaa imefeenevi. Jaamo jilli ico neeji: Siino mihimeguehi imino diiboco midillunoco, noomoro. ²¹ Jaarumoco miyaaveguejirahana, sihidi cuarenta janaanivih icamo teemeji Pabloco. Jaamo imitino ononofañodiva machujitimo, adujitimo icano Pabloco agaicaautinohachuta. Jaamo imibaicinicuumo ijihova: Jiihi, Pabloco gallui, eneejinoco ootomomo, nooboro.

²² Jaanegui ihaivojiiho isicafefico ifitacuuboro nuuhi: Diihbeguedino miihaiñoobaco jino uco idiihgonoco, nooboro.

Pabloco Galluumo Felix Onoobojaago.

²³ Jaadi ihaivojiiho coovauhi saatisi aivojitisico. Jaaboro diitisico nuuhi: Mihimibaivusu doscientodimo amocasiminaa baadi efeejimoco, bu setentadimo jeejimiri efeejimoco, bu doscientodimo aamiganoma efeejimoco icano Cesarea cuumivih tufucuro ifeequi, nooboro.

²⁴ Jaamoma ihaivojiiho galluhi Pabloco jeejiri ifeequi. Imino Pablo tahi ihifetequi aivojiiho Felix onoobojaago. ²⁵ Jaaboro diitoma galluubo aameque jilli onoohaameque:

²⁶ Uujoho Claudio Lisio, imino iijico galluui ijihoho idiimihusene aivojiiho idiicaabo Felixjaago. ²⁷ Jaani Pabloco judiomi icivojanimoro diiboco gaicaujirahi. Jaarunaa romanoobo iicanoco uguubuuboro, soldaomima ofooboro diiboco taajasuhi judiomi useti.

²⁸ Jaadi diiboco judiomi fagominaa imegavi satyehinihi jinejeque diibediti ihiimaanoco gaajaqui. ²⁹ Jaarunaa judiomi tajiibajihalliti idilluhicaunoco agaajauboro milli nuutihi: Toonohalliti magaicaujirunoco, micivojaanjirunoco icano uujoho atyimetih. ³⁰ Jaarunaa diiboco agaicaujinoco uguubuuboro jino galluui dijaago. Tolliro bu jito diibediti ihiimaahicamoco dijaa galluui tahi dihimefeenevi diibediti ihiimaaqui. Tahi imino diica, nooboro.

³¹ Jaanegui ihamocasiminaaco ihaivojiiho unuubadi fucu satyumo Pabloco Antipatri cuumivih. ³² Jaano sifucuti ihamocasiminaa baadi ufuumo uumiumo dojicuviro icivojaago.

Jaanoti jeejimiru ufuumo Pabloma fuuhi. ³³ Jaamo Cesarea cuumivi ifutuudi aivojiiho Felix onoboco aciumo Pabloco toohaamema. ³⁴ Jaahaameque emeeciuboro ihaivojiiho dilluui Pabloco: ¿Cuucaobo ijoho? nooboro. Jaadi gaajauho Cilicia jiinjieoobo iicanoco. ³⁵ Jaanegui nuubo: Jisumi uco idiibogonoco guubunicitiihi. Jaanoti jarihiica iidi ihiimaamo asaadi ijoho onoonoco bu guubuniciji, nooboro Pabloco ficusuubo Herode palaciojafaño, toomominaa diiboco iteemequi.

24

Pablo Aivojiiho Felix imefeenevi iimaahi.

¹ Jaadi sahuse fucuvabuunati Anania onoboco sacerdotemi aivojiiho ifutuui sanoodimo quillahutoma Cesarea cuumivi. Jaanomaa saafi iimaaminaafi Tertulo onoboco saauhi. Jaamo agaseudi aivojiiho imefeenevi ujulleecamaaiumoro Pablohallivi imitino iimaauomo. ² Jaanaa Pabloco agasesuudi Tertulo onoboco ticovauhi ihiimaauo jilli nooboro: Aivojiiho Felixco, imino aivo ijoho aivojiiho mihaico teemehi. Jaamaño aivo sajeebii mihihahi imino mihaico atajiihamaño. ³ Jaanoco fanooro aivo imino magaayicahi fahigova ijoho aivojiiho Felix idiimihuseebe idiicanoco. ⁴ Jaabo uuchuvotiiho diicatiqui imeguehi ajashuno iima ihiimaanoco. ⁵ Mihihai jaani Pabloco magajacuhi gañuhusuno isiramaaihanoco. Jaabo fahigovavi judiomico dugaacusuuboro feehicahi, nazarenomi dugaavominaa aivojiiho iicamaño. ⁶ Jaamaño templojaco mihininjiruubo. Jaarunaa mihihai diiboco magaayicuihi diiboco midilluqui motajiihaji onobadi. ⁷ Jaarunaa amocasiminaa aivojiiho Lisio onoboco asauboro sefano dumiitiihi mihihai. ⁸ Jaabo ihamocasiminaa aivojiiho galluui, Pabloditi ihiimaamoco, dihimfeenevi diibediti ihiimaauqui. Jaabo eneecaui iiro diiboco dillu. Jaabo iiro gaajahi mihihai monoono miyaano iicanoco, nooboro.

⁹ Jaanoco paryi judiomi: Aivo miyaano, neehicauhi. ¹⁰ Jaanegui ihaivojiiho Felix Pabloco tajiihauhi ihiimaauqui.

Jaanegui Pablo nuuhi: Aivo imeguehi dihimfeenevi ihiimaanoco. Ico uujoho gaajahi siicijetiro jiicumii aivojiiho idiicanoco. ¹¹ Jaabo eneecaui bu iiro dilluubo gaaja uujoho Jerusalevi Moocaanico imequi asaahiniho agasehininoti fahuseeci motihaiti mifucuci idiino fucuvoro iicanoco. ¹² Jaaruubo uujoho ejenaauho templojafaño, sinagogajafaño, tuucuumifeenevi buhigueeje icano ñaaisuuboro ofoonoco atyimetimo. ¹³ Jaamo jino uuditii iimaano miyaano icatino. ¹⁴ Jaanoti naha miyaano uujoho tadimihihi Caani Moocaani iicaaboco jeehivehichi bohono jihihi onobadi. Jaanoco oono diito dugaacuminaa neehicahi. Jaarunaa jilli uujoho Moocaani iimaaminaa aameneña, bu Moocaani tajiihano aameneña iicanoco miyaaveguehi. ¹⁵ Jaabo uujoho tolliro Moocaanico miyaaveguehi diitobadi. Jaabo teemehi paryi uchuumucumo iimifimo, bu iimitifimo icano ubuheetejinoco. ¹⁶ Jaamaño uujoho quehecuno tajeebico ficuhicahi Moocaani imefeenevi, bu miyaminaa imefeenevi icano imino icaqui.

¹⁷ Jaabo uujoho siicumijeri igoboro efeehicadi taacuumijaago saahinihi judiomico nihibamico aciqui, Moocaanidi jeevivoco ficuqui icano. ¹⁸ Jaanoco uujoho eheetavuubo templojafaño icanaaca judiomi Asia jiinjieti asaauomo uco templojafaño atyimeuhi tafiico iimibachuuboco. Jaaruubo miyaminaama sihidi igaiuutiihi, ñaaisuuboro icautiihi icano. ¹⁹ ¿Jaamo judiomi Asia jiinjieoto colliihi saatiihi jinoovi dihimfeenevi ihiimaavamo uuditii imitino iicanoco eesicinihachijii? ²⁰ Jaanoti jito asaamoco dillu ¿Naa milli judiomi fagominaa imefeenevi iicahinisumi uco gaajacihiniho imitino iicanoco? ²¹ Ivi idiinoro uujoho diito imefeenevi iicahinisumi sefano nuuhi: Uujoho uchuumucumo ubuheetejinoco imiyaavogonoco fine magajajuqui uco midilluui jaachijii, ivi uujoho nuuhi diito imefeenevi iicasumi, nooboro.

²² Jaanoco Felix uguubuuboro milli nuutiho. Cristota imiyaavogonoco agaajauuboro nuubo: Jari amocasiminaa aivojiiho Lisio asaadi toonoti imino uujoho gaajahi, nooboro.

²³ Jaaboro Felix saafi aivojii**bo**o galluui Pabloco palaciojafaño ijiihacuqui. Jaarubo civojaminaafibadi icautihi. Jaabo toojafa icaunohachuta igataavominaa diiboco meecitehicaui diiboco siinoco ihaciqui.

²⁴ Jaadi goovacutinoti Felix mogai judiomiogo Drusila onoogoma saauhi. Jaaboro Pabloco cuuhuvauhi diibojaa asaaboro Jesucristoco mimiyaavogonoti diiboco ijii**bo**gonoco iguubuuqui. ²⁵ Jaabo Pablo iticovono ifiiti, bu moficoro miguiinonoti, bu ufucu Moocaani mohimiti jaadufucu icajinoti icano Pablo ijii**bo**guunoti Felix ihigutuuboro nuuhi: Difo. Ufucu jei, ¿csumihacho ico siino cuuhuvaji? nuubo.

²⁶ Jaadi Felix esamaahicaui: Fine Pablo uco nihibamico acijiibo diiboco sinaayuqui, nooboro Pabloco fiiva foova cuuhuvahicaubo diiboma ihii**ma**aqui. ²⁷ Jaadi mificabaci afatyuudi Felixco bohobavaubo saafi aivojii**bo** Porcio Festo onobo. Jaanegui Felix judiomima imino iicaqui Pabloco civojafaño ficuubo iinusuti**bo**ro.

25

Festo Onoobo Imefeenevi Pablo Icaui.

¹ Jaabo Festo mifucuci, safucu idiino aivojii**bo**ti icacuudi fuubo Cesareati Jerusalevi. ² Jahigo sacerdotemi aivojito judiomi obocifimo iicamo, Pablohallivi imitino iima**au**mo. ³ Jaamorero Festoco dillumo Pabloco Jerusalejaagovi ihicitequi, ifurumo Pabloco jiihaivi igaicaasu**qui**. ⁴ Jaarunaa Festo iimusuhi: Pablo Cesareavi civojafaño icahi. Tolliro uujoho goovano feeji tah**ee**ji. ⁵ Jaanegui amiihai aivojito uuma Cesareavi feeji diibediti imitino iicahicanoco ihii**ma**aqui. Miyaano diibo imitino iicahicahachijii, nooboro.

⁶ Jaabo Festo Jerusalevi fahuseeci fucuva ticovoviro fine icacuui. Jaadi siino Cesareavi uumiubo. Jaano sifucuti ihaiivoji icagahallivi acasi**vu**uboro Pabloco cuuhuvaubo. ⁷ Jaabo Pablo agaseudi, Jerusaleti asa**au**mo judiomi diibojaa igaivuhi. Jaamo iimaacasiuhi siibadijere aivo imitino Pabloditi. Jaarunoco inisuurunofaño miyaano ica**uti**no. ⁸ Jaanegui Pablo ihallivi iima**au**hi: Uujoho judiomiditi, templojaditi, bu romanomi aivojii**bo** Cesarditi icano imitino iima**at**atihi, nooboro.

⁹ Jaanegui Festo Pabloco dilluhi judiomima imino iicanoco iimuguuboro: ¿Naa dimeguehi Jerusalevi ofoonoco ico uujoho tahi dillu**qui**? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Pablo iimusuhi: Uujoho jinoovi aivojii**bo** Cesar onoobo tajii**ba**mañeri icahi imino uco idillu**qui** iiro imino gaajacui imitino judiomiti ihii**ma**atinoco. ¹¹ Jaanoti miyaano imitino omoonihachijii jaafa uco magaica**au**. Jaanoti sicamañooco ihii**ma**ahicahachijii diito usefano mi**ih**aiñooba uco acijit**ih**i. Jaanegui imeguehi romanomi aivojii**bo** Cesar onobo uco idillunoco, nooboro.

¹² Jaanegui toonobuunati Festo ifajii**ni**minaama ihii**ma**auboro Pabloco nuuhi: Ico romanomi aivojii**bo** imefeenevi idillunoco dimeguehi. Jaanegui romanomi aivojii**bo**jaago ij**ih**o feeji, nooboro.

*Pablo Aivojii**bo** Agripa Onoobo Imefeenevi Icaui.*

¹³ Jaanobuunati aivojii**bo** Agripa onobo Berenice onoogoma ifut**uh**i Cesareavi Festoco abaatumisi. ¹⁴ Jaamisi tahi gueene fucuva ica**ui**. Jaabo Agripa onoboco Festo Pabloditi ijii**bo**guuboro nuuhi: Jineeri ica**bo** saafi Felix civojafaño ificuhini**bo**. ¹⁵ Jaabohallivi sacerdotemi aivojito, quillahuto icamo dilluui diiboco imitino imooni**qui** Jerusalevi uujoho iicahinisumi. Jaamo imuguui uujoho diiboco agaicaasujinoco. ¹⁶ Jaanegui uujoho nuuhi: Mi**ih**ai romanomi mejeevamaaiti**ih**i ticovono miyaminaafico magaica**au**noco. Iticoni diiboco diibohallivi imitino ihii**ma**ano imefeene ifihallivi ihii**ma**aqui, mificuut**ih**ohachuta, nooboro. ¹⁷ Jaanegui diito jimañovi asa**ah**inisumi uujoho gueenene icati**ibo** sifucuti tatyajii**ba**mañoti cuuhuvauhi diibo Pabloco. ¹⁸ Jaabediti diito iima**au**no aivo iimitinoco nuutihi uujoho esamaaiubadi ica**uti**no. ¹⁹ Idiinocoro diibediti neehicaumo jilli diito iima**ai** ij**ih**itiro, bu tolliro Jesu uchu**uu**uboco Pablo buheebe eneehica**u**notiro icano. ²⁰ Jaanoco, uujoho mill**i** fine moonij**i**, onoomaño Pabloco dillu**hi**: ¿Naa Jerusalevi diimeguehi ofoonoco, tahi ico idillu**qui**? nooboro. ²¹ Jaarunaa Pablo imuguui aivojii**bo** Cesar Augusto

onoobo diiboco idillunoco. Jaanegui uujoho diiboco civojafañoro ficuui. ¿Cusumihacho diibo Cesar Augustojaago galluuqui? nooboro.

²² Jaanegui Agripa onoobo Festoco nuuhi: Uujoho tolliro diiboco uguubuunicinoco imeguehi, nooboro.

Jaanegui Festo ihimusuboro nuuhi: Civothogo diiboco jei guubuunici, nooboro.

²³ Jaano sifucuti Agripa, Berenice icamisi atajjibafimañovi aivo sihidi jeevano iifutumisi miyaminaa diitísico iimuunofeenedi. Jaamisima saumo amocasiminaa aivojito, bu tuucuumio bocifimo icano. Jaanobuunati Festo Pabloco cuuhuvauhi. ²⁴ Jaaboro Festo nuuhi: Aivojiiho Agripa, famooro jino miihaima mihicamo, memeeeci jaanico. Jaaniditi sihidi judiomi Jerusalevi, bu Cesareavi icano uuma iimaahinihi. Jaafa gujeevebe, sefano noomoro. ²⁵ Jaarunaa uudi jinejebaco imitino moonihicatiiho. ¿Milliti bu jaaboco mag-aicaaujirahi? Jaabo inoro imeguehiniho aivojiiho Augusto diiboco idillunoco. Jaanegui diiboco diibojaago galluuji. ²⁶ Jaarunaa chahano diibo aivojiihojaago acaatinjiruno diibohallivi. Jaanegui tahaivojiiho, Agripa, dihimefeenevi diiboco sivahi. Jaabo ijoho diiboco idilluudi fine diibohallivi iicanoco caatiniji. ²⁷ Miíro uudi imitino civojaminaafico agalluuno aivojiihojaago milli diibediti iicanoco jiihogotiiho, nooboro.

26

Pablo Aivojiiho Agripa imefeenevi Imaauhi.

¹ Jaanegui Agripa Pabloco nuuhi: Hiro diimaa, nooboro.

Jaanegui Pablo ihuseque agañiyiciuboro ticovauhi jilli iimaauho: ² Aivojiiho Agripa aivo imo imo icahi dihimefeenevi tafihallivi ihiiimaaboro jiibeguequi famooro judiomi uuditi ihiiimaahicanoco. ³ Fanoocoro ijoho imino gaajahi paryi judiomi jeevamaajeque, tolliro fanoro mihiimaanicinoco icano. Jaanegui ico dilluhi uco guubuniciqui siicuno.

⁴ Miíro famooro judiomi uco seменetiro gaajauhi. Iticoni taacuumivi iicahicaunoco, bu Jerusalevi iicahicaunoco icano. ⁵ Jaanoco bu diito gaajahi jaafa jaanoco iimogohachijji imiidiusumi fariseobadi iicaunoco jiihogomo. Jaamo miihai fariseomi mihicamo Moocaanico saatoho janaanici aivo imino mejeecivonicihi. ⁶ Jaanegui uujoho miyaaveguehi Moocaani uchuumucumoco siino ubuheetesujinoco. Mohimegaotoco Moocaani unubadi. Jinohalliti jino uco sivamo ihaamiqui. ⁷ Jaamañoro miíro Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumiiici icano iicamo. Toono imiyaavejinoco ootoomoco Moocaanico jeecevehicahi cuujehachuta, fucuhachuta icano. Jaanoco uujoho imiyaavogonohalliti uuditi judiomi jisumi imitino iimaahi. ⁸ Ijoho aivojiiho Agripa, ¿nacu amiihai judiomi mimiyaavogotíhi Moocaani uchuumucumoco ubuheetesujinoco?

Pablo Cristotaco Idaasuno Omoonihicaunoco Jiibuguhi.

⁹ Miíro uujoho iticoni imino moonihi nooboro Jesu Nazareoobo momohalliti sihidi imitino miyaminaaco moonihicauhi. ¹⁰ Jilli uujoho moonihicauhi Jerusalevi, sacerdotemi aivojito iijiti civojafaño ficuhicauhi sihidi Cristoco imiyaavogomoco. Jaamoco agaicaaunofañodi uujoho icahicauhi. ¹¹ Jaaboro Cristotaco sihidi aamiihicauhi paryi sinagoga-janofañ, imiyaavogoco jeevesuquí, nooboro. Bu uujoho aivo sihidi isifiiratooboro diitoco bucasihicauhi fahigova jiiinjenedi.

Pablo Siino Jiibeguehi Cristoco Agaayiciunoco.

(Hch 9.1-19; 22.6-16)

¹² Jaabo tooneguiharo fuuhi Damascavi sacerdotemi aivojito iijico uco aaciumoro agalluuneguihi. ¹³ Jaabo aivojiiho Agripa, uujoho jiihairi fuunaaca gadiciba niquejefañoti uco sefano achicuno sano uuma ufuumoma, nihiba aachicino janaanici icano sefano namecuno. ¹⁴ Jaaneri famooro baavi mahaifuuhi. Jaanobuunati niquejefañoti guubuui uco hebreo iijiri unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collíhi uco bucasíhi? Hiro difico daivuvusuhi oono Buey ihabajaabo iimogobadi iicanoco imogotiiho iinoro fegai niquequeque itivadiivooboro iicanicibadi, unuunoco. ¹⁵ Jaanegui uujoho nuuhi: ¿Miíjoho ijoho, aivojiiho? nooboro. Jaanegui Aivojiiho uco nuuhi: Uujoho Jesu. Jaaboco ijoho uco

bucasih. ¹⁶Jisumiro gañiivo. Toonegui ñivi uujoho buhugaavehi uco deecivequi fanoocoro uudití adaatyimecunoco, tolliro adaatyimejinoco icano diibeguequi. ¹⁷Jaabo ico uujoho taajasuji judiomi useti, bu judiomi iicatímo useti icano. Jaamojaago ico galluhi jisumi diito aalliinoco faayicisuqui. ¹⁸Jaamo imitino iacutimo iicaqui civonoguiinodi igotimo seseehi iicaacuqui Satanasco ejeevesumoro Moocaanima iicaqui. Jaamo uco imiyaavogomoro agaayicimo imitico buusuji Moocaani iciumofeenevi iicaqui, nooboro.

Pablo Gajafaño Unuunoco Miyaavuguuhi.

¹⁹Jaanegui, aivojiiño Agripa, uujoho niquejetei gajafaño aatyimeunoco miyaavuguuhi. ²⁰Jaaboro jiiibeguehicauihi iticoni Damasca cuumivi. Jaadi jiiibeguehicauihi Jerusale cuumivi, bu fahigova Judea jiiinjevi icano, bu tolliro judiomi iicatimoco icano. Jaamo famoocoro jiiibeguehicauihi iimitico ejeevesumoro Moocaanijaagoviro iicaqui. Jaamoro imino iicanoco toonofañodi ihifusuqui. ²¹Jinohalliti judiomi uco templojafaño agaayicumoro gaicaaujirahi. ²²Jaarunaa Moocaani uco aamusuneri jisu imino jiiibeguehi paryi miyaminaaco obocifitimoco, obocifimoco icano. Jaanoco tolliro fahijivaro jiiibeguehicauihi siibadi jiiibogotiiño Moocaani iimaaminaa, bu Moise icamo jilli iicajino unuubadi. ²³Cristoditi nuumo Cristo asaadi idaasuno icajiiño. Jaadi chuumucuruubo buheetejiiño, uchuumucumo ubuheetejinoco iticoniiño. Jaanoco jilli jiiibuguubo mataajjinoco judiomidi, bu tolliro judiomi iicatimedi icano, nooboro.

Pablo Imuguuhi Agripa Onoobo Cristoco Agaayicinoco.

²⁴Jilli Pablo unuunegui Festo sefano nuuhi: Pablo fine ijoho jilli deegavehi. Toono sihidi agaajano ico jeegavusuhi, nooboro.

²⁵Jaanegui Pablo nuuhi: Idiimihuseebe Festo, uujoho jeegavotíhi. Imino esamaaiboro miyaanoco neehi. ²⁶Jaani jino aivojiiño Agripa iicaabo toonoco imino gaajahi. Jaanegui jino diibo imefeenevi ñihicugotiiño iimaahi. Jaanoco diibo tolliro gaajahi fanooro toovono iicatinoco. ²⁷Jaanegui aivojiiño Agripa ico dilluuihi: ¿Naa Moocaani iimaaminaa unuunoco miyaaveguehi? Fine miyaaveguehi, nuubo.

²⁸Jaanegui Agripa Pablocó nuuhi: ¿Milli nacu ajashuno idiimaaneri uco fine miyaavugusuji? nooboro.

²⁹Jaanegui Pablo nuuhi: Uujoho Moocaanico dilluuihi, sihidi ihiimaaneri, ajashuno ihiimaaneri icano mimiyaaveguequi. Jaabo iiro icatino, paryi jaachijii jino uco uguubuunicimo, bu tolliro uubadi iicaqui. Jaarumo jilli uubadi jgáiñehiri sisicinitimo iicaqui, nooboro.

³⁰Jilli Pablo unuunobuunati aivojiiño Agripa, bu aivojiiño Festo, bu Berenice, bu famooro toono iicaumo icano agañiivuumoro ³¹fuumo sihigovi. Jaamoro toonoti sanoomiro ihiimaacasimoro noocasihicaumo: Jaani imitino moonihicatiiño. ¿Milliti bu jaaboco magacaaujirahi? ¿Milliti bu micivojanijirahi? noomoro.

³²Jaanegui Agripa nuuhi Festoco: Fine misinaayujirahi jaanico inoro romano aivojiiño Cesar uco idillunoco imeguehi, inuutiruva, nooboro.

27

Pablocó Galluumo Roma Cuumijaago.

¹Jaadi miñhaico Italia jiiinjevi igalluuiqui aciumo Pablo saatoho civojaminaa iicamoco saafi aivojiiño Julio onooboco. Jaabou Julio ijeevadio amocasiminaa Augusto onoomo amocasiminaa aivojiiño iicaubo. ²Jaamo Adramitio cuumi meenegari mufuuihi, Asia cuuminoco muaijniri iicamicujeque emecituugari. Tolliro Aristacu onoobo Tesalonica cuumioobo, Macedonia jiiinjeoobo miñhaima fuuhi. ³Jaano sesevedí Sidon onoomicuví miñhifutuhi. Jaamañoví Julio Pablocó imino omooniuboro galluuihi inahaboniminaaco imeecitequi diiboco sinehejetei ihaciqui. ⁴Jaadi tomicuti mufuumo Chipre onochugaico mafatyuhí monaninaagueneri iicachugaico sihidi guibuhuba miñhaico sihigoviro asatyuneri. ⁵Jaadi Cilicia jiiinjeque, bu Panfilia jiiinjeque icano mafatyumoro miñhifutuuihi Mira unuucuumiví, Licia jiiinjevi.

⁶ Jahigo amocasimínaa aivojiibo Alejandria meenegaco atyimeuhi Italia jinijevi ufu-guaco. Jaaboro mihaico togafaño jicafutusuubo mefeequi. ⁷ Jaadi guiraafucuva mihiguunobuunati sihidi jeevanoti mihifutuuihi Gnido cuumi onegueehivi. Jaanaa guibuhuba sihidi iicaunegui sihigodi mufuumo Salmon onoocuumi onegueehidi, Creta onochugaihallidi mafatyuhi. ⁸ Jaarunaa sihidi jeevaneri mufuumo mihifutuuihi Imimicu onoomicuvi Lasea cuumi fiitino.

⁹ Jaamo gueenene tahí mihicaumaño ñihicucuuno muuairi mufuujino jiniija guibuhubama iicacuujino ifiiticuumaño. Jaanegui Pablo diitoco afajiniuboro nuuhi: ¹⁰ Amíhaico gaifiimico neehi: Ñihicuno aivo sihidi jeevaneri mefeeci. Jaaneri meenega ifiimaaveneri sihidi sineheje gañicafeteji, jaabadiro saatoho miyamínaa ifiino gañicafeteji icano, nooboro.

¹¹ Jaarunoco Pabloco ihamocasimínaa aivojiibo miyaavugutíhi. Jaaboro imeenega aba-jaabo, toga ticuvusumínaafi icano unuunocoro miyaavuguuihi. ¹² Jaanaa guiraamo nuuhi: Imitaticu jinijadihivi. Jaanegui masiigo mufuucuqui jinooti Creta jinijevi Fenice micuvi mihifetequi, noomoro. Tomañoti noreste, sureste icahigo ifuvusuhicauneguiiha, tomicuvi jinijaco mafatyequi.

Sihidi Guibuhuba Muuaifeenevi.

¹³ Jaadi guibuhuba sihuiba surjaagoti iguibunegui: Imino fine mefeeci, noomoro mu-fuui Creta chugai fiitnodi. ¹⁴ Jaanobuunati gueenejisunoti momeenegahallivi sefano guibuhuba saauhi, aivo esefano guibuhuba Noreste onoguibuhuba. ¹⁵ Jaano sefano guibuhuba mihaico agaayicinoro iigusuutínegui mejeevesucuuihi. Jaaneri mihaico iguibuhuba sihigoviro satyucuuihi. ¹⁶ Jaamo mafatyuhi ajashuchugai Clauda onochugai bujinaagodi iguibuhuba sefano achahauhigodi. Jaamoro sihidi jeevanoti imídi meene-gaco imino mudujeniuihi iguiraaagati. ¹⁷ Jaadi ihajashugaco caamo iguiraaajiniibaavi duujeniumo. Jaamoro iguiraaagaco sisiumo gaibaineri ifaaga agallivujiruneguiiha. Jaamoro muuaifaño jiniigaibaaho Sirte onoobaahohallivi ifiigatyujirunoco ñihicugumoro imeenega gaachehuco niitusuumo guibuhuba sihigoviro diitoco isatyequi. ¹⁸ Jaano sifu-cuti guibuhuba icauhiica sefano. Jaanegui imeenegafañoonoco gaifificiumo muuaifaño. ¹⁹ Jaano sifucuti bu famooro siino magafificiuihi togaonehejeque muuaifaño. ²⁰ Jaamo fiiva fucuva mahatymehicautihi nihibaco meeciri icanoco sihidi guibuhuba iicaumaño. Jaamoro: Mataajajitíhi fine, munuuihi.

²¹ Jaamo gueenene amachucutínegui Pablo diitofeenevi ujulleeevuboro nuuhi: Imino uujoho eneehininoco muguubuhiniruva Creta chugaivi masaajitirahi. Jaarunaa masaamaño idasuno mihicahi monehejeque magafificiuihi. ²² Jaarunaa ñihicugotimo quehecuno mihica. Saatohobati miguijevejitíhi idigaaro meenega fiimaveji. ²³ Jaanoco uujoho gaajacíhi Moocaanico ejecevehicaabofañodi uujoho icamaño. Jaabo itoomominaafico tajaago agalluubo fucu uco neehi: ²⁴ Pablo diguetejirahana, romano aivojiibo imefeenevi dihfefeteji. Tolliro difañodi iri Moocaani taajasuji famooro iima meenegafaño iicamoco, nooboro. ²⁵ Jaanegui quehecuno mihica ñihicugotimo. Uco Moocaani itoomominaafifañodi onobadi iicajinoco miyaaveguehi. ²⁶ Jaarunaa mihaico sachugaivi gañijino guibuhuba, nooboro.

²⁷ Jaadi mijaguisichachuta mihigucuudi Adria muuaivi mihifutuuihi. Jaamañovi sihigovi agaíino, sihigovi agaíino fuuhi. Jaanaa toga dudicamaajemínaa fucufeenevi gaajacu-uhi jinijeti ifiitivuunoco. ²⁸ Jaamoro uuvumo imuuai faicuvaco. Jaarunaa treinta y seis metrohachuta inifaihu faicuva icauhi. Jaano janaanici siino uuvumo. Jaarunaa veintisiete metrohachuta inifaihu faicuva icauhi. ²⁹ Jaanegui guisiishallivi imeenegaco agañijirunoco iiguimoro igueenemehejedino obocinonoco toga dojicuogati udu-jeniumoro imuuifaño gañiumo sihi footiga iicaqui. Jaamoro tuumuumo iseseeve-qui. ³⁰ Jaamoro toga dudicamaajemínaa togati itaajaqui mooniuihi ihajashugaco togati imuuifaño iiniitusuumoro isivi ifeequi. Jaamoro ibocisutaco niitusumobadi nijequeogati mooniumo abañisumo. ³¹ Jaanegui Pablo ihamocasimínaa aivojiiboco nuuhi: Diito meenegati ofoohachijíhi amíhai mataajajitíhi, nooboro.

³² Jaanegui ihamocasimínaa ihajashuga sisitaaco iquitiumoro togaco muuaifaño gañiíuhi.

³³ Jaadi Pablo cuujetavi diitoco nuuhi: Aivo guenene mijaguisici micigacutihi, bu mamachucutihi icano. ³⁴ Jaanegui amiíhaico neehi: Mamachuqui. Jaamo mamachumoro mataajahi. Miíro saatohoba milli icacujitíhi, nooboro ³⁵ Pablo maahuco agaayiciuboro Moocaanima iimaauhi diito imefeenevi. Jaadi toonoco iquisicuuboro machuubo, ³⁶ bu tolliro famooro amachumoro imo imo minifutuui. ³⁷ Jaamo miíhai meenegafaño mihi-cauhi doscientas setenta y seisdimo miyamínaa. ³⁸ Jaadi machuta iicaunoco muuaifaño gañiíuimo imeenega ijadijetequi.

Meenega Niitui Muuaifaño.

³⁹ Jaanaa eseseveudi toga dudicamaajemínaa gaajautimo comañoo jiinijerihacho mi-hicaunoco. Jaadi ifadicaico atyimeumo. Jaamañovi jiinigaibaaho icauhi. Jaanegui: Tomaño macañaveji, nuumo. ⁴⁰ Jaadi imeenega duujeneque quitiumo. Jaaneri ibocisutano muuaifañoro fitanamaaiuhi. Jaasumiro sinaayumo ibuhuduganoco imeenega iticivusuqui. Jaamoro imegaogaachehuco guibuhuba naagonovi miniiyuumo. Jaaneri fiitivuga jiinigaibaahojaagovi. ⁴¹ Jaadi ifutumo samaño fahigovaciti sefano cucumañovi. Jaaneri jiinigaibaahohallivi nijequeoga fiigatyuhi kuhufono. Jaaneri dojicuoga gatahunamaaiuhi sefano tyuucái icauneri. ⁴² Jaanegui ihamocasimínaa gaisiraiciujirahi icivojamínaaco isimoro ataajauruneguiiha. ⁴³ Jaarunaa diito aivojiiho Pabloco itaajasuqui milli moonisuutihi. Jaaboro iisico agaajamoco iticoni tajiibaubo muuaifaño acasiniivomoro iijiniija iisiqui. ⁴⁴ Jaadi saatoho agaajatimoco tajiibaubo cubujeneri, bu imeenega udujavanamaaiubujeneri ifeequi. Jaaneri famooro ataajamoro jiinijevi ifutumo.

28

Pablo Malta Onoohugaivi Icauhi.

¹ Jaamo famooro mataajacuudi tuchugai Malta onoohugai iicanoco magajaciuhi. ² Jaamo toojiinijeoto imino miíhaico gaayiciuhi. Jaamoro sihidi niija siicura icaneri mihicahicauneguiiha ciijigaico miíhaidi ebasumo. Jaamoro miíhaico famoocoro feemesuumo. ³ Jaanaa Pablo icíuhi cuuhafene ifiigañoco. Jaaboro ciijigaifaño cabicuubo. Jaanaaca toono aigucuri toonoti jiinimo iinuui. Jaaboro Pabloco ihuseti eheedumañoviro guenene feeturciniubo. ⁴ Jaanoco tuchugai miyamínaa atyimeuhi jiinimo Pablo useti efeetuciniunoco. Jaamoro ihiimaacasiumoro nuumo: Miyaano jahi jaani gaicaaumínaafi. Jaamaño muuaifaño ifiimaavonoti ataajacuruuboco Moocaani imucugai icasujitíhi, noomoro.

⁵ Jaaboco Pablo ciijigaifaño ijiinimoco efeefaiquiyuuboro milli icautíhi. ⁶ Jaarunaa famooro esiciniumo: Fine ujuurineri cheemejiibo, noomoro. Jaarumo guenene ihesicinicuuruhi milli icacutínegui boobaniumo ihesamaajeque. Jaamoro Pabloti nuumo: Fine diibo saafi dios, noomoro.

⁷ Jaano fiitino tuchugai aivojiiho Publio onoobo faguino icauhi. Jaabo miíhaico imino gaayiciuhi mifucuci, safucu icano ticovovi imino miíhaico ficuubo. ⁸ Jaabo Publio caani iguihuvaubo icigaijefauho icauhi. Jaabo sihidi guihuvari, fatiiciri icano icauhi. Jaanegui Pablo diiboco meecituui. Jaaboro Moocaanima ihiimaaburo diibohallivi ihuseque ficuubo. Jaaneri tusumiro buheeteubo. ⁹ Jaanobuunati tolliro tuchugairi iicaumo igu-ihuvamo Pablojaago sauhi diitoco ibuheesuqui. ¹⁰ Jaamoco ubuheesuunoma iicaumo miíhaico imino jeecivuui. Jaadi bohoga meenegafaño mijicafutuudi aciumo miíhaico sihidi duvirucuco.

Pablo Ifetehi Roma Cuumivi.

¹¹ Jaanobuunati miníhibaci, saníhiba icanoti tuchugaiti meenegari mufuui jiniijaco tuchugai afatyugari. Jaagau Alejandria jiinije meenega. Jaagahallivi eetavociniumo jihovo diosmi Casto onoobo, Polu onoobo icamisi ijimi. ¹² Jaagari mufuumo mihiifutuui Siracusa onoomicuvi. Jaamañovi mifucuci, safucu idiño mihicauhi. ¹³ Toonoti mufuui Italiijini fiitino. Jaadi mihiifutuui Regio cuumivi. Jaano sifucuti guibuhuba sauhi

surjaagoti. Jaano sifucuti mihifutuhi Puteoli cuumivi. ¹⁴ Jaamañovi mahatyimeuhi Cristotaco. Jaamo mihaico gaijuhi diitoma mihicaqui sajaguisi ticovovi. Jaadi mufuuhi Roma cuumivi. ¹⁵ Jaanoco Romari iicaumo Cristota gaajacuuhi mihihai tahi mufuunoco. Jaamoro saamo mihaico ootomovaumo. Jaamovi macabivuuhi jiihaivi, Apio naajehasi Tres Tabernas onomañovi. Jaamoco Pablo aatyimeuboro Moocaanico imuui. Jaaboro quehecuto. ¹⁶ Jaadi Romavi mihifutuudi ihamocasiminaa aivojiiho icivojaminaaco aciuihi Roma civojaminaa toomominaa aivojiihoco. Jaanoti Pabloco ijeevadi ficuumo saafi amocasiminaafima diiboco iteemequi.

Pablo Romavi jiihbogono.

¹⁷ Jaabo Pablo mifucuci, safucu idiino iicauno nijequeti cuhuvaubo Romari iicaumo judiomi aivojitoco. Jaamo igaiuumoco Pablo nuuhi: Tañahabomi, uujoho judiomiditi milli iimaatitih, tolliro motadimi jeevamaajediti milli iimaatitirahi icano. Jaarunaaca Jerusalevi uco romano civojafaño ficuumo. ¹⁸ Jaadi uco idilluumo uuvi imitico atyimeutih: Jaamoro ¿milliti bu magaicaaujirahi? onoomoro uco sinaayujiruumo. ¹⁹ Jaarunaa judiomi sihidi uuditino ihiimaanequuiha uujoho imuguuhi Roma aivojiiho uco idillunoco. Jaaruubo uujoho taacuumiminaahallivi, ¿milli nootitih? ²⁰ Jaanegui amiihaico cuuhuvahi amiihaico aatyimeebere iimaaqui. Jaano israelmi imiyaavogobadi uujoho imiyaavogomaño uco jino mahatyimehi jigaiñeri sisiciniihoco, nooboro.

²¹ Jaanegui nuumo: Mihihai aamebaco magaayicitih Judea jiiñjetitidi itidi iimaanoco. Tolliro saatohoba monahabomi judiomi tahigoti agaserumo imitino idiicanoco mihaico jiihbogotitih. ²² Jaanegui mihimeguehi ijoho edesamaañoco magaajanoco. Toono bohono iijiti fahigovavi imitino ihiimaahicanoti muguubuhicanoti, noomoro.

²³ Jaanegui safucuco uuvumo. Jaafucu sihidi miyaminaa gaseuhi Pablo icaujafaño. Jaamoco fucurotiro Moocaani aivoji iijiti jiihbogoo bo suufeniuihi iijicuuvu. Jaabo Moise tajjibafañodi, bu Moocaani iimaaminaa aamenefañodi Jesuditi jiihbeguehicaubo diitoco imiyaavugusuqui. ²⁴ Jaanoco saatoho miyaavuguihi, jaarunaa saatoho miyaavugutitih icano. ²⁵ Jaamaño sabadiro ihesamaaje iicautimaño Pabloditi fuumo. Jaanegui diitoco Pablo nuuhi: Imino jahi motadimico Moocaani Gaija nuuhi ihiimaaminaafi Isaiafeenedi. Jilli nooboro:

²⁶ Foobo tomiyaminaaco dinoo: Amiihai fine muguubuui. Jaarunoco magaajajititih. Fine bu mahatyimeji. Jaarunoco mehesicinijititih. ²⁷ Amiihai jeebii kuhufono imini-fotomaño, imitino muguubumo. Amiihai aallino mihiciciniihi. Jaaneri amiihai aallineri aatyimetimo mihicaji. Bu amiihai nohojiri guubutimo mihicaqui. Bu jaamo amiihai jeebii gaajatimo mihicaqui. Jaamo tajaago masaamoco uujoho ubuheesujiruneguuiha, nooboro. nuubo.

²⁸ Jaanegui amiihai magaaja, jisumitiro Moocaani taajasu jiihbogoco judiomi iicatimedi ro iicauujinoco. Jaanoco diito imino guubuui, nooboro.

²⁹ Jilli Pablo unuunoco uguubumoro toonoti fuumo sanoomiro jenaucasimoro.*

³⁰ Jaanobuuna Pablo icauhi mificabaci ticovovi sita iijaco iicanohachuta jaaduuboro. Jahi diiboco imeecitomoco imino gaayicihicaubo toojafaño. ³¹ Jaaboro ñihicogotiiho jiihbeguehicaubo Moocaani aivoji iijico. Tolliro Aivojiiho Jesucristoditi jiihbeguehicaubo. Jaaruuboco mihihaiñooba Pabloco milli neehicautitih.

* 28:29 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

ROMANOS

Pablo Romanomidi Acaatiniuhaame.

Pablo Caatiniuhi Romari Iicaja.

Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo jeecivominaafi, Moocaani uco ucuuhuvaubo diibo minisuminaafiti icaqui, Moocaani iijico jibeguequi uco iiciubo.

² Jibogoco Moocaani siicijetiro ihiimaaminaafeenedi Caatinihaamefaño unuucuuno. ³ Moocaani Achi Aivojiiho Jesucristoditi ihiimaano jibogo diibo miyaminaa ifiiti iicausumi iijibogono, Jesucristou aivojiiho David iyaachimihaioboti icaubo. ⁴ Jaarunaa iimino Gajja imityari jafeniuhi, diibo Moocaani Achi iicanoco. Jaamaño iguijevemefeeneti ubuheeteubo. ⁵ Jesucristofañodi Moocaani mihaico iminoco acihi diibo momofañodi mihaico igalluqui, jaamofeenedi fahigova jiiijeminaa uguubumoro imiyaavogomo icaqui. ⁶ Jaamofeeneri tolliro amihai mihicahi Jesucristota miicaqui Moocaani amihai ucuuhuvamo.

⁷ Jino aameque amihaidi caatinihi paryi Roma cuumiri mihicamedi. Jaamoco Moocaani agaijiihoro ucuuhuvamo iimino ifiima diibedi icaqui. Moocaani, bu Mohaivojiiho Jesucristo iicamisi imihuse, sajeebii icanoma mihica.

Pablo Roma Jiiijeminaaco Abaatonoco Imeguehi.

⁸ Imegaviro ticoniji Jesucristofeenedi paryi amihaihallivi Moocaanico iimehicanoco aaciho amihai miyaavogoti fahigova jiiijeminaa iijibogocasimaño. ⁹ Moocaani uujoho diiboco tajeebiimaryo ejeecivehicaabo lli jibogoco jibogooboro iicahicaabo gaajahi diiboma ihiimaahicasumi amihaiditi esafetehicanoco. ¹⁰ Moocaanico dilluhicahi diibo imogohachiiji millitihacho tahi jisumi amihai baateji. ¹¹ Imeguehi amihai aatyimeebere amihai jeebiinoco Moocaani Gajjari sefatusuqui. Jaamo janaanici sefano mihicahi. ¹² Tolle imeguehi uujoho fahigovavi mahamusucasinoco jino momiyaavogofañodi mihicamo.

¹³ Tañahabomi, imeguehi amihai fahiijavaro abaateguehicanoco magaaanoco. Jaarunofaño fanoova uco tihitususihicahi. Imeguehichi ofoonoco amihaifeenedi saatohoco miyaavugusuqui fahigova jiiijevi omoonihicabadi mooniqui. ¹⁴ Uco Moocaani tajiihahi famoovahalliviro jibogooboro feequi añiminaa iijico agaajamoco, bu agaajatimoco icano. Tolliro bu fanoovaaco agaajamoco, agaajatimoco icano jibogooboro feequi. ¹⁵ Jaamaño uujoho imeguehi taajasubogoco amihai iijibogonoco paryiicino amihai Romari mihicamoco.

Jesucristo Jiiibogo Mitya.

¹⁶ Uujoho nucufevetihii Jesucristo jiiibogo iiminoti Moocaani mitya iicamaño paryiicino toonoco imiyaavogomoco atajasuno iicamaño iticoni judiomico, bu tolliro judiomi iicatimoco icano. ¹⁷ Jibogo mihaico jibeguehi Moocaani mihaico gaayicahi momiyaavogoti, Caatinihaamefaño onoobadi: Jaamaño Moocaani agaayicibo imiyaavogofeenedi icaji.

¹⁸ Jaamaño Moocaani sifiira paryi iimitimo miyaminaahallivi nihicuno niquejefañoti saahi. Jaamaño diito iimiti diitoco miyaanoco gaajasutihii. ¹⁹ Imuguruva imino gaajajirumo Moocaaniti magaaajirunoco. Jaanoco diiboro ifusucuhi, ²⁰ Moocaaniti aatyimeratino gaajacafetejirahi diibo fanoovaaco eheetavuunofeenedi. Foovono mahatyimejirahi jiiijeqe ifivusuusumiti, diibo Moocaani imityaabo fahiijavaro iicanoco. Jaamaño diito siinohallivi agatyavequimaajirunoma chahahi. ²¹ Jilli Moocaanico gaajacurumo imino diiboco jeecivotihii bu tolliro diiboco imotimo. Jilliro ajaaducafototino esamaajeneriro ijeebiino mitahi. Jaamaño iguubutijeebii diitoco civono minifetehi.

²² Magaajahi, unuurumo gaajatihii. ²³ Jilliro Moocaani sihidi ejeevaabo ufucuro ifinijitiboco

ejeecivotimoro cafaryuhacumo, miyaminaafi ifinifiibo ijimiri, bu tolliro joomi ijimiri, jiniimomi ijimiri, paryicino faaboho asimi* ijimiri icano.

²⁴ Jilliti Moocaani diitoco iimiti iimogoviro jeevesuhi toonocoro imegueneguiha. Jaamaño nucufesunoonoco fahigova moonimo. ²⁵ Moocaani miya ijico iimiyaavogotimoro sicamañehejequere miyaavogomo. Jaamoro Moocaani ifiivusuunocoro ejeecivomoro imehicamo, Moocaanico imotimoro idiibocoro naha diiboco fahijivaro mihimejiruubo. Fine.

²⁶ Jilliti Moocaani diitoco jeevesuhi unucufesuneheje imogoviro; aivo gaigoomiti mihiñomaryo gaifiimima iicanicinoco ejeevesumoro sano gaigoomiro fahigovavi icacasihicahi. ²⁷ Jaabadiro buunaji gaifiimi gaigoomima iicanicinoco ejeevesumoro aivo sihidi imogomo sifiima sano gaifiimiro iicasinoco. Sano gaifiimiro nucufesunoonoco moonihicahi fahigovavi. Jaamaño toono iimiti jaada ifihalliviro guihuvanehejeque icimo Moocaani afajjaneri.

²⁸ Moocaanico eesafototimaño; diitoco iimiti esamaajefañoviro jeevesuubo momoonitatinehejeque imooniqui. ²⁹ Fanoova imitima icamo ifiico idicunonoomonineheje, imitineheje, sitaanoco imoyicineheje, sitaaco imitino omoonineheje icano. Siinohalliti sitaaco jiheveme, gaicaaufifimo, ibacasififimo, bañififimo, sitaaco jiheveme, sicamañehejeque jiibocasififimo. ³⁰ Sitaaditi iminotino iimaamo, Moocaanico jiheveme, sitaaco gajitimo, uujoho sihidi jeevahi noomoro ifiico cahacisumo, imitino omoonijinehejequere esamaaimo, caanimico: Jii, nootimo. ³¹ Aivo esicinitimo, unucunococo eheetavotatimo, gajitimo, sitaaco imitino omooninoco iimibachunoco gaajatimo, sitaaco idaasugotimo. ³² Moocaani atajibanoco imino gaajacurumo. Tolli omoonifimo ifinijitino guijeveque gaajacurumo. Jaarumo suufenitimo moonihicahi, tolliro sita omooninoco atyimemere imo imo icahicahi.

2

Moocaani Imino Dugaacufihi.

¹ Jilli icamaño agatyavequimaajirunoma chahahi, ijoho sitaaco imitico udugaacuubo. Ijoho cajaanihacho idiicaruubo, sita: Imitico, onooboro udugaacuubo, iiro bu difiicoro toonofaño gañisuihi sita: Imitico, onooboro bu ijoho tobadiro moonihicahi. ² Magaajacuhi Moocaani imino udugaacuuboro tolli omoonimoco ijaadaco acifinoco. ³ ¿Nacu ijoho fine deesicinihi: Moocaani idaasuno omooninoti taajaji, onoobo? Jaaboro ijoho sitaaco iimitihalliti idaasuno omoonihicaabo, bu diito omoonibadiro moonihicahi. ⁴ ¿Nacu ijoho diimogotihhi Moocaani imihuseque, bu ijaabicifihicanoco; ijoho gaajatihhi diibo imihuse ico dihimitico ejeevesusujirunoco? ⁵ Dijeebihi aivo ico ucuhufomaño dihimitico deevesugotihhi. Jaamaño dihalliviro sihidi titibanihi Moocaani ico idaasuno omoonijnococo ufucu atyimecafetejino Moocaani imino udugaacuuboro ijaadaco acijifucuvi. ⁶ Tusumi jari jaadujiiho famoovaaco iticovoocivi iiminoco omoonibococo iimineri, bu iimitinoco omoonibococo iimitineri icano. ⁷ Jaamoco Moocaani imico, bu bocico icano iguinomoco, ifinijitino fiivofenedi iminoco suufenitimo omoonimoco ifinijitino fiivoco acijiiho. ⁸ Jaanoti sefano idaasuno moonijiiho: Uujoho sihidi jeevahi, onoomoco, jaamoro miyaanoco ijivotimoro iimitinocoro eheetavomoco ⁹ sihidi aivoma idaasuno icaji paryicino imitino omoonihicamedi, imegavi judiomidi, tolliro bu judiomi iicatimedi. ¹⁰ Jaanoti Moocaani acijiiho imico, bocico, sajeebiico icano paryicino imino iicahicamoco, imegavi judiomico, bu jaabadiro judiomi iicatimoco icano.

¹¹ Moocaanidi miyaminaa sabadiro icamaño. ¹² Paryicino Moise tajiibama achahamo imitico omoonimo finiji totajiibama chahamo. Jaanoti Moise tajiibama iicacuurumo imitico omoonimo totajiibafenedi dugaacufetejimo ifiniqui. ¹³ Moocaani gaayicitihhi totajiibaco jilli ticovono uguubumococo. Jaanoti imino uguubumocoro imino iicamoco gaayicibo. ¹⁴ Jaanoti siicumimoto Moise tajiibama chaharumo ijeebitiro Moise tajiiba

* 1:23 Griego ijiri: faaboho asimi igueenemeheje itihaiño icamo, noono.

onoobadi moonimo. Jaamo Moise tajiibama chaharumo, tolli ijeebii onoobadi omoonino. Toono diitedi tajiibabadi jeevahi. ¹⁵ Imihiicafeenedi gaajasumo ijeebiifano Moocaani tajiibama iicanoco ijeebii diitoco jibeguehi miyaano icanoco. Jaamoco ihesamaajere ufucu jibegueji iminoco, bu imitinoco icano omoonihicanoco. ¹⁶ Ufucu Moocaani paryicino miyaminaa toovono omoonihicanoco emeeciiboro jaaduji Jesucristofenedi taajasujiibogoco uujoho ijiibogoooro eneehicabadi.

Judiomi Moise Tajiibaguino Icahi.

¹⁷ Jaanoti cajaatyohacho: Uujoho judiomioobo, onooboro Moise tajiibafañodi icahi, bu Moocaani uco gaijahi, neehicahi. ¹⁸ Jaabo ijoho Moocaani jeebii onoobadi iicanoco gaajahi. Jaaboco ico Moise tajiiba gaajasuhi iimino ifiico dñiciqui. ¹⁹ Jaabo: Uujoho aivo gaajahi, onoomaño diito Moocaanico agaajatimoco jibeguejirahi, bu imitifaño iicamoco gaajasujirahibadi deesicinihi. ²⁰ Agaajatimoco jibeguejirahi, bu uguubutimoco fajiiñjirahi, nooboro deesicinihi, tajiibafaño miyaanoco, bu agaajanoco icano agaajamaño. ²¹ Jaarunofaño ijoho sitaaco idiibeguehicaabo, ¿collihi jaabo difiicoro diibeguehicatihí? Ijoho sitaaco: Mananidino, nooboro idiibeguehicarubo, ¿collihi jaabo nanivahicahi? ²² Ijoho sitaaco: Sifigoma diicajirahana, eneehicarubo, ¿collihi jaabo ijoho sifigoma diicahicahi? Ijoho sitaaco: Ijinitaco jiihguehi, eneehicarubo, ¿collihi jaabo jihovono caanimi ijano busumijeque nanihicahi? ²³ Tajiibafañodi quehe quehe diicarahi. Jaarubo Moocaanico nucufevesuhicahi diibo tajiiba onoobadi omoonitimaño. ²⁴ Miíro Caatiníhaamefaño noono: Amíihai tolli mihicamaño judiomi iicatimo Moocaaniditi imitino iimaahicahi, noonoro.

²⁵ Moise tajiibaco imino mooniruva dimeehe nijequeque iquiticino ñidi imijirahi. Jaanoti Moise tajiibaco imino omoonitihachijii Moocaanita iicatimobadi diicahi. ¿Jaanegui imeehe nijeque iquiticinoti jinehejebaco mihicijitirahi? ²⁶ Jaanoti iquiticiratirubo tajiiba onoobadi omoonibo imeehe nijeque iquiticinibobadi gaayicafetehi quiticiratirubo. ²⁷ Imeehe nijeque quiticiratirubo tajiiba onoobadi omoonihicaabo ico dihimitico atyimesuji, ijoho tajiibaco: Jii, eneehicañimaño toohaamema diicarubo, dimeehe nijeque quiticinirubo icano. ²⁸ Jaabo judioru jaaruubo Moocaani iimogobadi omoonitimaño miya judiobadi jeevatibo. Jaano tolliro quiticinirumo ijeebiifañodi imino imiyaavogotimo miya quiticima icatino. ²⁹ Jaanoti naha miya judio iicaabo Moocaani iimogobadi ijeebiifañodi omoonibo miya quiticima iicaabo. Jilli aamefaño acaatinibadiro iicaqui icatino, bu mojeebiifano Moocaani Gaija onoobadi miicaqui. Jilli omooniboco miyaminaa imotihí, idiiboro Moocaani imehi.

3

¹ ¿Jaanegui collihi judioti mihicajirahi? ¿Collihi bu miquiticijirahi? neejirumo. ² Jaarunofaño aivo sihidí imino judiomiti mihicano judiomico Moocaani ijiibogoco aaciumaño. ³ ¿Jaanaa milljiru, diitoti saatoho imoonitiruva? ¿Nacu jilli diito iicanoti Moocaani diitoco aaciguunoco dumiñicijirahi? ⁴ ¡Cha, tolli icatino! Tolli icarunehajahaca Moocaani iimihuseque jeevesutihí. Jilli Moocaani imino paryi miyaanoco onoobadi eetavehi, paryicino miyaminaafi bañifirunaaca. Miíro Caatiníhaamefaño noono: Iimiiboti diicaji dihimi icafeenedi, bu ico inisumoro emeeciirunoti imino dihiineji, ooonoro.

⁵ Jaanoti mohimitifeenedi Moocaani iiminoco saatoho gaajahi. Jaanoco jilli: Moocaani imitihí, monoonicihí mihaico idaasuno diibo omoonimaño. Jilli miyaminaa esamaaje imitacinimo noonicihí. ⁶ ¿Jaaruna tolli icatino! Moocaani imitiminiaafi iicaruva, ¿milli bu jaabo miyaminaaco iimitihalliti idaasuno moonijirahi?

⁷ Jaanoti saatoho esamaaje imitacinibo neejirahi: Uujoho abañifiiboti saatoho Moocaani miya iijico onoonoco agaajamoro janaanici diiboco acahacisuhachijii, ¿collihi jana uco imitiminiaafibadi idaasuno moonijiibo? ⁸ Jaaneguiiha iimitinoco momooniqui iiminoono isaaqui, nooboro. Jilli saatoho imitino esamaaimoro neehicahi mihaiva

iminotino mijjibeguehicanoco. Jaarumo tolli eneehicamo idaasuno moonicafeteji toonovi iifotomo.

Famooro Mihimifitihi.

⁹ ¿Milli jaanoco meneejirahi? ¿Nacu miikai judiomi diito janaanici mihimifihí? ¡Cha, tolli icatino! Miíro: Judiomi imitico, munuucuhi, bu famoovaaco monoobadiro, imitiguiino paryi famoovaro mihicahi. ¹⁰ Miíro Caatinihaamefaño noono:

limimo chahahi, aivo saafiiba iiminoco omooniiibo chahahi. ¹¹ Mijjoho agaajamo chahahi.

Mijjoho chahahi Moocaanico iguiinomo. ¹² Famooro mitacuhi, iimitijiri famooro iimitihigoviro fuucuuhi. Miikaiñooba iiminoco omoonimo chahahi, aivo saafiiba chahahi. ¹³ Oono iiji ciíhojico mafaayicijirubadi jeevahi aivo idicuno ihiimaamaño. Jaamo bañifihicamo, ihiimaa jiinimo namitabadi jeevano imitino moonisumo. ¹⁴ Sano iminotinocoro iimaamo aivonoonocoro. ¹⁵ Sitaaco iguijenjinojaagoviro goovano foomo. ¹⁶ Idaasuno moonimoro finisumoro igomo. ¹⁷ Jaamo sajeebii icaco gaajatimo. ¹⁸ Moocaanico inihicugonoco esamaaitimo, noono Caatinihaamefaño.

¹⁹ Jaanoco magaaajacuhi paryicino Moise tajiibafaño iicano totajiibaguino iicamedi noono. Jaanoti famooro illiivomoro Moocaani aivoguiino iminifetequi. ²⁰ Miikaiñooba Moocaani imefeene gaayicicafetejitihí tajiiba onoonoco omooninofenedi. Jilli tajiiba mihaico mohimitico gaajasuhi.

Miyaavogofañodiro Mataajatahi.

²¹ Jaanoti jisumi tajiiba uufocodi magaaajahi milliti Moocaani mihaico agaayicinoco. Jaarunofaño tajiiba aamefaño, bu Moocaani iimaaminaa aamefaño icano toono mataajajinohalliti ihiimaacuno. ²² Jaanoti jino naha Moocaani mihaico agaayicino Jesucristoco mimiyaavogonofenedi. Chahamo saatoho sita janaaniví iicamo icano.

²³ Famooro imitico momooniui. Jaamaño Moocaani imi ijiti thesino mihicahi.

²⁴ Jaarunaa Moocaani famoocoro jilli iimihuseri ticovono gaayicihí, Cristo Jesufaño dii atajasucumaño. ²⁵ Moocaani Cristoco miyaminaa imitihallivi gujenisuhi. Jaamaño diito imiyaavuguusumi diitoco taajasuubo. Jilli mooniubo iimihuseque igaajasuqui siicijeo imiti icarunoco ajaabicuboro jeevotiiibo fatyuubo. ²⁶ Jilli mooniubo diibo Moocaani jisumihachuta iimihuseque igaajasuqui. Jaabo Jesuco imiyaavogomoco agaayicunofenedi gaajasuubo jisumihachuta iimihuseque.

²⁷ ¿Jaamaño milli bu moficoro quehe quehe mehesicinijirahi? Tolli mihicahicano chahacuui. ¿Collihí jaano tolli icatino? Cha, tajiiba onoonoco momooninoti icatino jilli Jesucristoco mimiyaavogonoti. ²⁸ Jaamaño magaaajahi miyaavogofenediro Moocaani minoco agaayicinoco. Jilli tajiiba onoonoco momoonimaño icatino.

²⁹ ¿Nacu Moocaani saatohoro judiomitahere? ¿Nacu bu tolliro judiomi iicatimotahe icatino? ¡Janabuu! Tolliro bu diitotahe. ³⁰ Idiiboro Moocaani saafiíro iicamaño miyaavogofenedi gaayicibo judiomico, bu judiomi iicatimoco icano.* ³¹ ¿Jilli miyaavogofañodí mataajahi, monoomaño jaanogui nacu Moise tajiibaco imitino meneehí? ¡Cha, tolli icatino! Jilliro janaaniví tajiiba miyaano iicanoco meneehi.

4

Abrahamti Magaajano.

¹ Masii Abraham miikai judiomi eedebediti mehesamaaiqui. ¿Nacu jinejeque fine gaayicubó? ² Siinoco omooninofenedi Moocaani diiboco igaayiciuruva quehe quehe icaujiruubo. Jaaruubo Moocaani imefeeneví icatino. ³ ¿Naa milli noono Caatinihaamefaño? Abraham Moocaanico miyaavuguuhi. Jaamaño diiboco Moocaani gaayicuihi, noonoro. ⁴ Jaanoti saatoho idudicamaaje jaadaco agaayicino ticovono diiboco aacino icatino. Jilli idudicamaajeque ajaaduno. ⁵ Jaanoti saatoho jinejeque moonitirumo Moocaanico miyaaveguehi. Jaabo Moocaani iimitirumoco agaayiciboco miyaavogomo.

* 330 Griego ijiri: miyaavogofenedi gaayicibo imeehi nizeque iquiticinimoco, bu iquiticiniratinmoco icano, noono.

Jaamoco Moocaani gaayicíhi jilli ticovono diiboco imiyaavogomaño. ⁶Tollíro bu David nuuhi: Imo imo icaabo saafiico Moocaani agaayicíbo. Jaaruno iimihuseti agaayicino icatino. ⁷Jilli David nuuhi:

Imicani icamo jaatyo diito imitico Moocaani ubuusumo; diito imitico esafototiíbo ejecívuucutino. ⁸Imicani icaabo diibo imitico Moocaani ejevesucuubo, nuubo.

⁹¿Nacu fine jino imo imo ica saatohoro imeehe nijeque iquiticinimedi? ¿Nacu bu fine tollíro iquiticiniratimedi? Míiro munuucuui, Abraham imiyaavugumaño Moocaani diiboco agaayicunoco. ¹⁰Jaaboco, ¿cusi gaayiciubo iimeeheque iquiticinobuunati? ¿Nacu imegavíro? Toonobuunati icatino, imegavíro. ¹¹Buunati Abraham meehe quiticico gaayiciuhi imiyaavuguunofeenedi diiboco Moocaani agaayicuno jibogobadi icano. Jilliti Abraham paryicino imiyaavogomo caaniti icahi. Jaamo meehe quiticiraturumoco Moocaani tollíro gaayicíhi. ¹²Miyaano Abraham meehe iquiticinimo caaniti icahi. Moheedebe Abraham iquiticirautisumi imiyaavugubadi, imiyaavogomo caani eneejiruno. Jaamaño diito caani icatiíbo, iimeehequere iquiticiumaño.

Moocaani Unuunoco Magaayicíhi Miyaavogofeenedi.

¹³Míiro Moocaani: Amíhaico jinijeque aciji, nuuhi Abrahamco, iyaachimíhaico icano; atajíibaco omooniumaño aciguutiíbo. Jilli imiyaavugumaño Moocaani diiboco agaayicuboro: Jinijeque aciji, nuuhi. ¹⁴Jaaneguiiha Moise tajiíbaco omoonimo idiimoro Moocaani aciguunoco gaayiciruva. Jaaneguiiha jahi miyaavogo miyaano icacuutihi, tollíro bu Moocaani aciguuno miyaano icacuutihi jahi. ¹⁵Míiro tajiíba míhaico gaajasuhi Moocaani mohimitihalliti mīnoco idasuno omoonijinoco. Jaanoti tajiíba achahigigo magajatihi imitino mihicanoco.

¹⁶Jaamaño miyaminaa imiyaavegueneguiiha Moocaani unuunoco aciguubo ticovono, paryicino Abraham iyaachimíhaidi aivo miyaano iicaqui. Jino Moocaani aciguuno idiimoro Moise tajiíbaco omoonimediro icatino, tollíro buunaji Abraham imiyaavugubadi paryi imiyaaveguemedi. Jaamaño diibo Abraham paryicino imiyaavogomo caaniti icahi ¹⁷Moocaani imefeenevi, diiboco Abraham imiyaavuguubo imefeenevi. Jilli Moocaani Abrahamco Caatinihaamefaño neehi: Ico ficuui ajashutimo miyaminaa caaniti, nooboro. Jaabo Moocaani iguijevécuurumoco fiivoco acíhi. Jaabadiro bu ifivejitirunehejeque fiivusuubo.

¹⁸Abrahamco Moocaani unuunoco aatyimeratirunoco eesiciniuboro miyaavuguubo. Imiyaavogoma iicaumaño ajashutimo miyaminaa caaniti icaabo. Moocaani diibo iseemema iicautíruuboco: Tonoodimeji diiyaachimíhai, unuunoco imiyaavugumaño.

¹⁹Jaasumi Abraham icaui ciendino ficabavano ticovoocivi. Jaaruubo jeevesuutihi imiyaavogoco, diibo mogai Sara icano aivo amiyatisi iicacumaño eseemevacujitirunoco ²⁰guucibautiíbo. Bu tollíro bañiguutiíbo Moocaani unuunoco. Jilliro imiyaavuguboro esiciniubo. Jaaboro Moocaanico imuuboro ²¹esiciniubo Moocaani imityari aciguuno imiyacaruinoco iyaachimíhaiditi. ²²Jilliti diibo imiyaavogoco agaajauboro Moocaani diiboco gaayiciuhi.

²³Tollí diibo miyaavogoco Moocaani gaayiciuhi, toono diibo Abrahamditiro caatinirautihi, ²⁴tollíro bu míhaidi caatiniumo. Míhai miyaavogoco tollíro Moocaani gaayicíhi míhai Jesu Mohaivojiboco guivefañoti ubuheetesuuboco mimiyaavogomaño. ²⁵Jaabo Jesu mohimitihallivi acicafutuui iguijevequi. Jaaruubo siino buheeteuhi diibofeenedi míhaico Moocaani igaayiciqui.

5

Mohimitico Jesu Jaaducuui.

¹Jaamaño Moocaani míhaico momiyaavogofeenedi mohimitico ubuusuboro agaayicuumo, sajeebí Moocaanima mihicacuui, Mohaivojibo Jesucristofeenedi. ²Diiboco mimiyaavogonofeenedi Moocaanivi mifitívehi, diibo imihuseque magaayiciqui. Jaanofeenedi quehecuno mihicahi. Jaamoro imo imo mihicahi ufucu Moocaani imifaño mihicajinoco magajamaño. ³Toonotiro imo imo mihicatíhi, tollíro bu idasuno

mihicarunofeenedi imo imo mihicahi, toono fanoovaaco majaanabinoco mihaico agaajasumaño. ⁴Jaano majaanabinofeenedi Moocaani imefeenevi imino mihiinehi. Jaamo imino mihiinomaño mehesicinahi Moocaani mihaico imino omoonjinoco. ⁵Jaanoco mehesicinino mihaico jeevesutahi Moocaani mojeebinoco igajiri gahafusucuui igajaco aacinofeenedi.

⁶Mihairyo mofico mataajasujitirahi. Jaaneguiha Cristo guijeveuhi paryicino imitiminaahallivi. ⁷¿Cajaan fine guijevejrachi sifi Moise tajiiba onobadi omoonibohallivi, nacakajiru? Jaarunaa fine tahi icaabo saafi iimihuseebhallivi igujevejraru. ⁸Jaanoti naha Moocaani mihaico agajinoco ifusuui, mihiimifitirumohallivi Cristo igujeveunofeenedi. ⁹Jaamaño jisumi Cristo igujeveunofeenedi mihaico Moocaani agaayicuumañ, diibofeenedi mataajacuui idaasuno mihaico Moocaani omoonjirunoti. ¹⁰Iticoni iminaati mihicaurumo Moocaanima sajeebi miminifutuui Illi mohallivi igujeveunofeenedi. Jaamo sajeebi mihicacuumañ magaajahi mataajajinoco diibo ubuheeteubofeenedi. ¹¹Jaano toonoro icatino. Tolliro bu Moocaanifaño imo imo mihicahi Mohaivojibo Jesucristofeenedi. Miuro diibofeenedi Moocaanima sajeebi mihicacuui.

Adan, Cristo Iicamisiditi Pablo Imaano.

¹²Jaamaño saafi Adan onobofeenediro jijnjehallivi imiti jicafutuui. Jaano imitifeenedi, bu tolliro gujeve jicafutuui. Jaano gujeve paryi miyaminaavi fatyuui famooro imitico eheetavuumañ. ¹³Tajiiba chahaunaaca imegaviro imiti jijnjehallivi icacuui. Jaasumi tajiiba achahaumañ imitico omoonuno gaajavechurautihi. ¹⁴Jaanoti tusumi Adan iicaudihiti Moise iicaunohachuta gujeve imityama icacuui imitico omooniumohallivi. Moocaani tajiibaco Adan jijnjivutimañ imitico omoonubadi diito miyamina imiti icatini. Jaabo Adan jaadi Cristo asauijibo jibogobadi iicaubo.

¹⁵Jaaruno Adan imiti oovicafotono ifototahi mihaico Moocaani aacinovi. Miuro saafi Adan imitifeenedi famooro gujeveuhi. Jaanoti Moocaani mihaico ticovono taajasuco acihi, saafiuro Jesucristofeenedi. Jino aivo allinoocivi guiraahi, ajashutumoco imino omoonijino. ¹⁶Saafi imitiro ifototahi Moocaani mihaico taajasuco aacinovi. Saafiuro imitico omoonuno famoohalliviro javuvehi. Jaabadiro bu miyamina sihidi imitico moonirumoco Moocaani ticovono taajasuco acihi. ¹⁷Miuro saafi imitifeenediro gujeve mityatehi famoohalliviro. Jaano janaanici imi ticovono Moocaani agaayicimo mityano icaji bohofañ saafiuro Jesucristofeenedi.

¹⁸Jaamaño saafiuro Adan imitifeenedi famooro idaasufañ icahi. Jaanoti Jesucristofeenedi famoocoro Moocaani agaayiciboro bohofico acihi, diiboro Cristo omoonuno Moocaanidi iimiumañ. ¹⁹Miuro saafi guubutifeenedi ajashutumohallivi imiti javuvuui. Jaanoti bu saafi guubufeenedi ajashutumoco Moocaani gaayiciji.

²⁰Jaamaño tajiiba saahi imitico omoonino ihatyimecafetequi. Imiti ajashutirunaaca, Moocaani mihaico agajino aivo allinoocivi. ²¹Jaabadi imiti imityari gujeveque isivaubadiro bu Moocaani imi iji mitya iguiratono mihaico diibovi ifitvusuqui. Jaano mihaico ifinjiti fiivoco ihacqui Mohaivojibo Jesucristofeenedi.

6

Mohimiti Ifiico Mifinisucuui, Cristodiro Mihicacuui.

¹¿Jaanoco milli meneaji? ¿Imitico moonimoro mihicaji toonoti mihaima Moocaani gajji iguiratequi? ²¡Tolli icatino! Mihi mohimiti ifiico migujenicuumo, ¿milli bu jaamo imitifaño icamoro mihicajirahi? ³¿Nacu amihai magaatathi niti Cristo Jesujaago mihaico iminiyuno eneejirunoco? Jaabadiro diibo gujevefaño mihaico iminiyuno eneejiruno. ⁴Jaamaño nitisumi Cristoma sano migujevemere micicafotonobadi jeevahi. Jilli mohimiti ifiico mejeevesucunoco, eneejiruno. Bu tolliro mubuheetemere bohono ifiima mihicano siino imitico momoonijitino eneejiruno oono Cristo Caani mitya imiri gujevefañoti ubuheeteubadi.

⁵ Cristofaño mihicacuui. Jaanegui mihicacujitihí mohimíti ifi onobadí. Jaanoti bo-hono ifi onobadiro mihicacui, oono Cristo iguijeveunoti ubuheeteubadí. ⁶ Miihai imino magaaajacuui iticoni mihicauno ifi Cristoma etetecucafutucuunoco, miihai ifi iimitinoco iimeguehicano ifinicuuqui. Jaamoro siino imíti jijovoto icacutímo miicaqui, miiho aivojiiho atajiihanoco momooninicibadí moonicutímo miicaqui. ⁷ Miiro iguijevecuumo imíti mityati sihgovi icacuui. ⁸ Miihai mohimíti ifiico mejeevesusumi Cristoma sano miguijevecuumobadí jeevahi. Jaanoti mehesiciníhi diiboma sano mihicajinoco. ⁹ Jaamaño magaaajahi safooro Cristo guijevefañoti ubuheeteubo siino uchuumucujitínoco. Guijeve diibohallivi janaaníci imityama chahacuui. ¹⁰ Miiro Cristo sano paryiicino imitihallivi safooro guijevecuui. Jaabo ubuheeteubo Moocanidiro icacuui. ¹¹ Jaabadiro bu amiihai imítico momoonicudino. Jaarumo Moocaani iimogobadiro mihicaji Cristo Jesufaño mihicamaño.

¹² Jaaneguiiha amiihai ifi iguijeveji ifihallivi imítico mimityacarusucudino, amiihai ifi iimoyiicinehejeque momooninofañodí. ¹³ Amiihai ifiico imítiguinovi mificudino. Jilíro Moocanijaagoviro miminifoto iguijevecuumo siino ubuheeteeme iicanicibadí. Amiihai ifiico Moocanidí mificu iiminocoro momooniqui. ¹⁴ Miiro imíti amiihaihallivi mityacujitíhi. Amiihai tajiibaguiino mihicacutíhi Moocaani gajifaño mihicacuumaño.

Jeecivominaavi Oovicino.

¹⁵ ¿Jaaneguiiha millí meneejí? ¿Imítico momooniji tajiibaguiino icatímo Moocaani imihusefañoro mihicacumaño? ¿Cha, tollí meneejitirahi! ¹⁶ Amiihairyo imino magaaajacuui sifiguiino jijovonoti miminifutusumi diibo atajiihanocoro: Jii, meneehi. Jaabadi mihicatahi ifiníjitino guijeveque aacinoguiino. Jaanoti Moocaani atajiihanoco: Jii, monoohachiiji iticovono ifiima mihicaji. ¹⁷ Jaamaño uujoho Moocanico imehi; iticoni amiihai imíti jijovoto mihicaurumo, amiihai jeebiifañodí magaayicicuui toono jiihogoaagovi miminifutucumaño. ¹⁸ Imítiti mataajacuumo imino jeecivominaatiro mihicacuui. ¹⁹ Miyaminaa ihiimaanicibadí iimaahi amiihai jeebiitiro magaaajajitirahi jinococo. Jaabadi amiihai iticoni amiihai ifiinoco, fanoova iidicunoono iimitinoco icano momooniqui mificuubadiro, bu jisumi amiihai ifiinoco mificu iticovono ifi eetavoguiiharo jeevadi Moocanidiro iicaqui.

²⁰ Amiihai imíti jijovototi mihicausumi iticovono ifi ica eetaveguiiha mihicautíhi. ²¹ ¿Jinejeque nacu mihiciuhi tonehejeti toono amiihai jisumi munucufegueneti? Miiro toono guijevejaagoviro miihnoco asatyo. ²² Jaanoti jisumi imíti miihnoco ijjuvusunoti mataajacuumo Moocaniguiiharo mihicacuui. Jino naha iidihnocoro amiihaidi imino. Miiro amiihaico Moocaniguiiharo ficuuno. Jaanoro ifiníjitino fiivojaago satyo. ²³ Miiro imíti jaada ifiníjitino guijeve. Jaanoti Moocaani acino ifiníjitino fiivo Cristo Jesu Mohaivojiihobefenedi.

7

Taabavavi Oovicino.

¹ Tañahabomí, amiihai tajiibaco magaaajacuumo, magaaajahi tajiiba mityaguiino mihicafinoco mochoomotinohachuta. Jaanoti miguijevenebunoti toojiinije tajiibati mataajacuumo. ² Miiro gaigo atajevacuugo aijivi gataacinihi tajiiba onobadí aiji iguijevetinohachuta. Jaanoti aiji iguijevecuudi toono tajiiba, diigoco diibovi agataacinisuhicanoti taajacuugo. ³ Jilí iicamaño aiji icanaaca sifiima iicago ajeva imítico eetavehi. Jaanoti aiji iguijevecuudi ticovono minifutucuugo. Jaadi ivi sifiico atajevaruno, toono ajeva icatino.

⁴ Jaabadiro bu amiihai tañahabomí, jisumi Cristotaro mihicacuui, uchuumucuumo tajiibaguiino iicacutíbadí mihicacumaño, Cristojaagoviro miminifutucuui. Jaamo jisumi Cristo guijevefañoti ubuheeteubotaro mihicacuui Moocanidiro imino momoonimoro mihicacuui. ⁵ Jaanoti miihai moheedehifi iimogobadí momoonihicausumi tajiiba nuuhi: Momoonidino, unuurunoco janaaníciiviro momoonihicauhi. Jaano miihaico guijevefaño satyuui. ⁶ Jaarumo jisumi uchuumucuumo tajiiba mityaguiino iicacutíbadí,

mihicacuuhi. Jaamaño toonoti mataajacumaño Moocaanicoro mejeecivucuui bohofiri Moocaani Gajjafenedi eedeetajjiba acaatinicininofañodi mihicacuutimo.

Imiti Miiro Ififaño Iicano.

⁷ ¿Jaano, milli meneeeji? ¿Tajjiba nacu imitih? ¡Tolli icatino! Uujoho imitico gaajajitirahi tajjiba: Imiti, inootiruva. Miiro uujoho gaajajitirahi sitaanoco mihimogono imiti iicanoco, tajjiba: Sitaanoco diimegējirahana, inootiruva. ⁸ Toonofenedi imitico gaajacuruubo mejeesutano janaanici imegēhicaui imitinocoro. Jaanoti tajjiba achahahigo gaajaratino imitino mihicaruno. ⁹ Safoono uujoho tajjibaco agaajautisumi imono icaurahi. Jaanoti tajjiba agasecuudi uco imitico esaayuvauhi. Jaanoti uujoho gaajacuuhi iguijeveujinoco. ¹⁰ Jilli mooniuno tajjiba fiivoco aacivauruno. Jaaruno aacitinoro jilliro uco ifinijitino guijevafaño ficuui. ¹¹ Tajjibaco imino omooniboro ifinijitino fiivoma fine iicaji, nuurunaaca tahimitico gaajasuuno. Jaaneri cijjigaifaño efeejinoco gaajacuuhi. Jilli tahimiti toono tajjibafenedi uco bañiui.

¹² Jaaruno toono Moise atajjibauno imitino icatino. Jilliro aivo imino paryi Moocaani unuuno imino ticovono. ¹³ ¿Jaaneguiiha nacu fine jino imi tajjiba uco guijeniui? ¡Cha, tolli icatino! Imiti uco guijeniui. Jaanoti tajjibafenedi magaajahi toono imiti aivo iimitinoco.

¹⁴ Magaajacuuhi tajjiba Moocaani Gajjati asaanoco. Jaanoti tafi jilli ticovo miyaminaa ifi imiti jijovonoti iicano. ¹⁵ Uujoho gaajatihilli millitihacho fine tolli iicanoco. Iimogonoco omoonitiboro, iimogotinocoro ijiihegueneque moonihicahi. ¹⁶ Uujoho: Imitino, onoobadi bu tajjiba: Imitino, onoomaño tajjiba miyaano. ¹⁷ Jaamaño uujoho toono omooninoco imogotirahi. Jaarunaa imiti tafaño iicano moonisuhicahi. ¹⁸ Uuro gaajahi tafifaño iimino aivo achahanoco. Iiminocoro omooninoco imogorahi. Jaaruubo moonihicatihilli. ¹⁹ Iiminoco iimugurunoco moonihicatihilli, iimitinoco iimogotirunocoro moonihicahi. ²⁰ Jaabo iimogotinocoro omoonibo, uujoho moonihicatihilli imiti tafifaño iicano moonisuhicahi.

²¹ Jaamaño jilli uudi icahicano; iiminoco omoonijirusumi iimitinocoro moonihicahi tafifaño sano imitiro iicamaño. ²² Tajjebifañodi Moocaani tajjibaco imogorahi. ²³ Jaarunaaca tafifaño iicano tajjebifañodi iimugurunoco thiiisuhicahi; imiti tafiico isisinoro atajjibacumaño.

²⁴⁻²⁵ Miiro tajjebii tajjibahicahi Moocaani onoobadi mooniqui. Jaarunaaca tafi uco imitijaagoviro satyehicahi. Idaasucaniji fine uujoho. ¿Miijoho fine uco taajasuji jino ifinijitino guijevafaño asatyono ifiiti? Idiiboro Moocaani uco taajasujirahi, Mohaivojjiibo Jesucristofenedi. Jaamaño ¡Moocaanicoro mihimehi!

8

Moocaani Gajjafañodi Iicano Ifi.

¹ Jaanoti jisumi Cristo Jesufaño di iicacuuno idaasuno mooniracuujitihilli. ² Miiro Moocaani Gajja fiivoco Cristo Jesufenedi aaciibo tajjiba uco taajasuhi imiti jijovoboti, ifinijitino guijeve mityati icano. ³ Miiro Moise tajjibafenedi miihaiñooba taajajitirahi. Tajjibaco saatohoba miyaminaa imino moonijitirahi iniinovamaño. Jaanoti naha Moocaani idiibocoro Illico galluui miyaminaafi ifiiti iminiyuuboro. Jaabo iguijeve-noonofenedi imitico guinoniubo, miihaico imiti guinonicuutino iicaqui. ⁴ Jilli mooniubo Moise tajjiba onoobadi meheetavehicautineguiiha, jilliro tajjiba onoobadi imino miicaqui. Miiro mofi onoobadi mihicacuutihilli, Moocaani Gajja onoobadi mihicacuuhi.

⁵ Miiro ifi onoobadiro iicamo ifi onoonhejequere moonifihilli. Jaanoti Moocaani Gajja onoobadi iicamo toonojaagoviro ijeebii icahi. ⁶ Mofi onoonocoro momoonino guijevajaagoviro miinoco satyehi. Jaanoti Moocaani Gajja onoonoco momoonino miinoco satyehi sajeebii, bu fiivo icanojaago. ⁷ Jaanoti ifi onoonocoro omoonihicamo Moocaaniminaati icahi. Jaamo iimogotimo, bu imityama chahamo diibo tajjibaco omoonijirumo. ⁸ Jaamaño ifi onoobadiro iicahicamo Moocaanico imo imo moonitihilli.

⁹ Jaanoti amiihai, amiihai ifiguiharo mihicatihilli, Moocaani Gajjadiro mihicahi diibo Gajja amiihaifaño iicacuumaño. Jaamaño Cristo Gajjama iicatimo Cristota icatimo.

¹⁰ Jaanoti Cristo amiñhaifaño iicahachijji amiñhai ifi imitiri guijveje. Jaarunaaca amiñhai jeebii buheehi, Moocaani agaayicicumaño. ¹¹ Cristoco guijvefañoti ubuheetesuubo Gaija amiñhaifaño iicahachijji, diiboro Moocaani amiñhai ifi echeemejirunoco bohofiti acijjiibo diibo Moocaani Gaija amiñhaifaño iicanofeenedi.

¹² Jaamaño tañahabomi, miñhai Moocaaniguiiharo mihicacuui. ¹³ Jaanoti amiñhai, amiñhai ifi onoobadi mihicahachijji miguijeje. Jaanoti Moocaani Gaijafeenedi amiñhai ifi imitinoco atajiihahanoco mejeevesuhachijji mihicaji.

¹⁴ Paryi famooro Moocaani Gaija onoobadi iicamo Moocaani seemeti icahi. ¹⁵ Miïro amiñhai miinoco ijjuvusunoco gaijaco magaayicihinitih, siino toonofañodi miñhicuguequi icatino, miinoco Moocaani seemeti eheetavono Gaijaco magaayicuihi. Jaamo Togaijafeenedi Moocaanico meneehi: Iijoho Guihirubi, monoonicih. ¹⁶ Jaabo diiboro Moocaani Gaija jiijeguehi mojeebiifaño miñhai Moocaani seeme mihicanoco. ¹⁷ Jaamo miñhai diibo seeme mihicamaño magaayiciji Moocaani aacigonoco. Jaamo toonoco magaayiciji sano Cristoma. Jisumi diibo idaasuno iicaubadi mihicamo tolliro ufucu diiboma ihaivojifaño sano imo imo mihicaji.

¹⁸ Jisumi idaasuno mihicaruno sihidi jeevatihii ifototino aivo ufucu imino mihicajinovi. ¹⁹ Paryi fanoova Moocaani ifiivusuudino, Moocaani seeme ihifusucafetejifucuco ihatyimequi sihidi iimogonoro teemehicahi miyaminaa icatiruneheje. ²⁰ Jaaruno paryi fanoovaaco Moocaani ifiivusuuroon Adan imitinoco omooniusumi Moocaani afaijacuuno imicuutih. Jaarunofaño esicinino, ²¹ toonoco unucusuhicanoti, ifinisuhicanoti icano ufucu atajacufetejinoco. Jaano Moocaani seeme ufucu imino atajacufotonofeenedi, bu tolliro fanoova atajacufetejino. ²² Magaajacuui paryi fanoovaaco Moocaani eheetavuuno jisumihachuta, acanifehicanoco gaigo iseemevaqui aivogo acanifonicibadi. ²³ Jaano idiinoro toono idaasuno icatih. Tolliro bu miñhai, ufucu sinehejeque sihidi magaayiciji. Jaanoti jisumi Moocaani Gaijamaryehiica mihicahi. Mojeebiifañodi ma-haivovomoro meteemehi Moocaani ufucu iseemeti miñhaico agaayicijifucuco. Jaaneri mofi atajacufetejinoco. ²⁴ Miïro Moocaani Jesufeenedi mataajaji, eneehicanoco mehesicinihicanofeenedi mataajahinicuui. Jaanoti mahatyimecuunoco mehesicinino toono esicini icatino. ¿Mahatyimecuunoco collih bu mehesicinijirahi? ²⁵ Jaanoti mahatyimetinoco mehesicinimo tolli icarunofaño majaanibomoro meteemehi.

²⁶ Jaamaño Moocaani Gaija miñhaico miniinovarumoco amususuhicahi, Moocaanima imino mihiimaanoco magaatimaño. Jaabo Moocaani Gaija mohallivi dilluhicahi Moocaanico siijiri magaatirujiri. ²⁷ Jaabo Moocaani famoo jeebiinofañoco agaajaabo gaajahi milli Igaija eneejirunoco. Jaabo Igaija diiboco ijeebii onoobadi dilluhicahi diibota iicamohallivi.

Fanoohallivi Mimityano.

²⁸ Magaajacuui Moocaani diiboco agaijimeedi fanoovaaco imino omooninoco, jaamo diitoco cuhuvaubo ijeebii onoobadi. ²⁹ Siicijetiro Moocaani agaajacuunoco imegaviro ijeevadi dugaacuubo, Illibadi iicaqui. Jaamo ajashutimofeeneti, Illi diito amiyaboti iicaqui. ³⁰ Jaamoco Moocaani siicijetiro udugaacuumoco bu tolliro coovaubo. Jaamo ocoovuumoco gaayicubo. Jaamo agaayicuumoco, bu tolliro ihaivojico aciubo.

³¹ ¿Jaanoco bu milli meneejirahi? Moocaani bu mojaagodi iicacuunofaño, mominaa miñhaico guinonicujitirahi. ³² Miïro Moocaani Illi icaruuboco miñhaiditi gaijitiibo paryi mohallivi aciubo iguijevequi. ¿Milli bu jaabo miñhaico sano Illima fanoovaaco acitiibo icajirahi? ³³ ¿Miijoho bu Moocaani ananicuumoco: Iimiti, neejirahi? Idiiboro Moocaani agaayicubo iimimo unuucuumoco. ³⁴ ¿Miijoho bu jaamoco iimiti neejirahi? Idiiboro Cristo mohallivi iguijeveubo ubuheeteubo. Jaabo Moocaani miyanaagonovi jisumi iicaabo mohallivi Moocaanima ihiimaaqui. ³⁵ ¿Miijoho nacu miñhaico Cristo gaijiti dugaacujirahi? ¿Nacu fine idaasuno miinoco omoonineheje? ¿Nacu fine miinoco itihisuhicaneheje? ¿Nacu fine Moocaani iijihalliti miinoco iijiheneheje? ¿Nacu fine ajeba? ¿Nacu fine

gaachehuti mucuujiivaachuneheje? ¿Nacu fine mutujaavoneheje? ¿Nacu fine guijeve? Cha, chahano. ³⁶Caatinihaamefaño onobadi mihicahi. Jilli Caatinihaamefaño noono: Moocaanihalliti miíhaico fahiijivaro guijeniguehicamo. Ovejamico iguijeniqui asatyonicijadi miíhaico moonihicamo, noonoro.

³⁷Jaarunehejefañoti mityano mihicahi, jaadi Jesu miíhaico agaijubofoenedi. ³⁸Jaamaño uujoho gaajahi chahano jineje miíhaico Moocaani agaijnoti udugaacujiruno guijeve icaruno, bu fiivo icaruno, bu Moocaani toomominaa icarumo, mityano icaruno, bu iimitino gaijano icaruno, jisumi iicaneheje, bu ufucu iicajineheje icaruno, ³⁹bu caamo iicaruneheje, jiinije dojbavi iicaruneheje icaruno, chahano aivo sanooba Moocaani ifiivusuuno miíhaico udugaacujiruno Moocaani Cristo Jesu Mohaivojiiubofoenedi miíhaico agaijinoco ifusuunoti.

9

Moocaani Israel Cuumico Hicumio.

¹Miyaanoco neehi, Cristoco imiyaavugucuumañu bañitihi. Miíro tahesamaajeque Moocaani Gaija iticuvusuubo uco jiiibeguehi miyaano iicanoco. ²Aivo idasuno icahi tajeebiifañu fahiijivaro idasuno aivo icahicahi. ³Jaaneguiiha uuro taacuumiotohallivi Cristoti sihgovi, bu Moocaani imucugaiguino icajirahi toono tolli iicano tayotoco itaajasujiruva. ⁴Miíro diito Israel iyaachimihi. Jaamoco Moocaani isemeti agaayicuumo. Miíro diitofeenevi Moocaani icauhi ihaivoji ifiima. Jaaboro diitoco unuunoco aciubo, Moise tajiibaco, Moocaanico iijafaño iimejinehejeque, imino mooniji unuunehejeque icano aciubo. ⁵Jaamo motadimihi iyaachimihi diito iicamofañoti Cristo imiyaminaafivuuboro sauhi. Jaabo Moocaani fanoohallidi iicaabo. Jaaboco fahiijivaro mihimo. Fine.

⁶Jaabo Moocaani iiji imiyaavotino icatino. Paryi Israel cuumifañu ifiivurumo miya israelmibadi icatinihi. ⁷Jaabadiro Abraham seeme paryi imiya seeme icautihi. Miíro Moocaani diiboco nuuhi: Isaacfeenediro diiyaachimihaima diicaji, nuubo. ⁸Jilliti magajahi tuucuumiti ifiivomo paryi Moocaani seeme iicatinoco. Jilli idimoro Moocaani unuuboti ifiivomo Abrahamti imiya iyaachimihi iicamo. ⁹Miíro jino Abrahamoco Moocaani unuuno: Ico unuufucu gaseji. Jaasumi diitaaba Sara gaifiico seemevaji, nuubo.

¹⁰Jaano toonoro icatino, Rebeca achimisiu saafi seemenetisiruu moheedebe Isaac seemenetisi. ¹¹⁻¹³Jaamisi fiivutinaaca bu iimino, iimitinoco icano mooniutimisahaaca Moocaani Rebecaco nuuhi: Diitisiti ihamiyaabo iguihooboco jeeveji, nooboro. Jaano jino bu tolliro Caatinihaamefaño onobadiro neehi: Jacobco gaijihi. Jaanoti Esauco jiiheguehi, nooboro. Jilliti magajahi Moocaani miyaminaaco omoonirunehejeque jeevotiiiboro iimogobadi iicinoco.

¹⁴Jaanoco bu millí: Moocaani imitihí, menejirahi? ¿Tollí icatino! ¹⁵Miíro Moiseque nuubo: Iimogomoco gaijiji bu diitocoro idasugueji, nooboro. ¹⁶Jaamaño miyaminaa mihimogonoti, bu toonegui mesefaquimaañoti icatino. Jilli Moocaani idasugomaño. ¹⁷Miíro Caatinihaamefaño Moocaani Faraoco nuuhi: Ico aivojiiiboti ficuuihi, tamityaco iivi ifusuqui. Jaanofañoti tamomoco gaajasuqui fanoojiinjeri, nooboro. ¹⁸Jaamaño iimogomoco idasugoobo. Jaabadiro bu saatocho jeebiico Moocaani iimogobadi kuhufutusuubo.

¹⁹Jaano bu tolli icanaaca, ¿milliti jaabo Moocaani miyaminaa imitico neejirahi? ¿Nacu miijoho diibo ononoco: Chahano, neejirahi? Jilli fine uco saatocho noonicahi. ²⁰¿Nacu miijoho iijoho, Moocaanima denaauqui? ¿Nacu nifaquihillu tohilluco eheetavooboco: ¿Collíhi uco jilli deetavehi? neejirahi? ²¹Miíro guirihillu nicuminaafi sabaatiro si-ibadije iimogobadi eetavejirahi; sabaatiro eetavejiruubo sahilluco iimihilluco, bu tobatiro sihilluco eetavejiruubo oovosiitihillu fanoova eetavoguiiha.

²²¿Jaanoco bu millí Moocaaniditi menejirahi? Jaabo imitino iicahicamo ufucu ifinisujimoco idasuno moonijiruubo. Jaaruubo jaabicihicahi imityaco igaajasuqui. ²³Jilli mooniibo ihaivoji sihidi ejeevanoco igaajasuqui. Miíro miíhaico idasugooboro siicjetiro ificuumo ihaivojifañu miicaqui. ²⁴Miíro miíhaico Moocaani judiomifañoti icíhi, bu

tolliro saatohoco judiomi iicatimofañoti iciibo icano. ²⁵ Oseas onoo bo aamefaño jilli caatinicinino:

Ufucu: Taacuumi, Moocaani neeji diibo cuumi iicautirucuumijeque. Jaacuumijequere agaijutirucuumijeque: Amihaico gajiji, neejiibo. ²⁶ Amihai taacuumi mihicatihi, nuurumañoviro mihicarumoco: Moocaani uujoho iicaabo seeme, monoocafeteji, noono.

²⁷ Jaanoti Isaia israelmiditi nuuhi: Israel iyaachimihai ajashutino muuajinio jiniigaiyihaidimo icarumoti miidimoro taajasucafeteji. ²⁸ Miïro Aivojiibo jiniijehallivi paryi unuunoco goovano moonijiibo, nooboro. ²⁹ Miïro iticoni tolliro diiboro bu Isaia nuuhi:

Niqueje Aivojiibo sihidi ejeevaabo mihaico ihatyucaruutiruva, Sodoma, Gomorra icano iicaubadi mihicajirahi, nooboro.

Miyaavogofeenedi Imino Omoonino.

³⁰ ¿Milli bu jaanoco meneejirahi? Judiomi iicatimo tajiibafeenedi Moocaani diitoco igaayiciqui guinotirumo gaayicicafeteji miyaavogofeenedi. ³¹ Jaanoti israelmi moonihicauhi diitoco Moocaanivi ifutusuujiruno tajiibaco. Jaarumo toonovi ifutuutih.

³² ¿Jaamo milliti ifutuutimo? Eti bu diitoco agaayicisuujiruno miyaavogogaagovi ijeebii iicautimaño jilli iinoro omooninojaagoviro ijeebii iicaumaño. Jaamaño nanigaiva guisibavi ananigaivaumoro ifutucuutimo, ³³ Caatinihaamefaño onobadi:

Uujoho Sion cuumivi ficuuhi saafiico nanigaiva guisibati, aacoto guisibati icano. Jaaboco imiyaavogomo jeevetimo taajajimo Moocaanivi ifeteji, noono.

10

¹ Tañahabomi, imeguehicahi israelmi atajanoco. Jaamaño uujoho Moocaanima diitohallivi iimaahicahi. ² Uujoho neehi diito Moocaanijaagodi aivo iicanoco. Jaarumo imino moonitihagaajatimaño. ³ Miïro gaajatimehiica milliti miyaminaafico Moocaani agaayicinoco, jilli iinoro: Jilliti magaayicicafeteji, onoomaño tolli mooniibo. Moocaani miyaano toonofañodi agaayicijirunoco imiyaavogotimoro. ⁴ Miïro Moise tajiibaco saafiico Cristo imino mooniuhu. Jaaboco imiyaavogomocoro Moocaani gaayicahi.

⁵ Jaanoti tajiibafeenedi Moocaani agaayicinoco iimogomoco Moise jilli caatinihuhi: Tajiibaco aivo imino omoonibo toonofañodi taajajirahi, nooboro. ⁶ Jaanoti miyaavogofañodi Moocaani agaayicinoti jilli noono: Cristo iiti tehesino iicaaboco deesamaaboro dijeebiifañodi needino: ¿Mijjoho caamo niquejefañoo feeji Cristoco iniitusuqui? nooboro. ⁷ Bu ¿mijjoho jiniije dojibavi feejirahi Cristoco guijevañoti siino isivaqui? Jilli mneedino. ⁸ ¿Jaabo fine jinejeque neehi? Jilli du Caatinihaamefaño neehi: Uujoho Moocaani taajasu iimaa iiti fiiticuuhi diijifañoti, bu dijeebiifañoti icano, nooboro. Jino iimaa miyaavogojiibogoco mihai mijjibogono. ⁹ Jaamaño Jesu Aivojiibo iicanoco diijiri idiibogoboro diiboco Moocaani guijevañoti ubuheetesuunoco dijeebiifañodi imiyaavogohachiji taajaji. ¹⁰ Miïro mojeebiifañodi mimiyaavogomaño miinoco Moocaani gaayicahi. Jaabadiro bu moojiri monootahi Jesucristo miyaabo iicanoco mataajaqui.

¹¹ Miïro Caatinihaamefaño noono: Diiboco imiyaavogomo jeevejitih, noono. ¹² Judiomi icarumo bu saatohobadiro jeevahi. Jaabadiro bu Aivojiibo Jesucristo famoo Aivojiiboro. Jaaboco ejeecivomoco guiraano imino mooniibo. ¹³ Jilli Caatinihaamefaño noono: Paryi famooro diiboco ejeecivomo taajaji, noono. ¹⁴ Jaaboco bu ¿milli jeeceivejirumo imiyaavogotiboco? ¿Milli jaaboco miyaaveguejirumo diiboti ijiibogonoco agaajatiboco? ¿Milli jaanoco gaajajimo mijjoho diitoco ijiibogotinoco? ¹⁵ ¿Milli jaanoco jibeguejirumo, mijjoho diitoco: Mijjibogoto, noomoro agalluutinoco? Caatinihaamefaño jilli noono: Ovosihani sajeebico aacino jibogoma asaamo, bu iimino jibogoco isivamo icano agas-esumi, noono.

¹⁶ Jaaruno toono taajasubogoco famoovaro miyaaveguehicatih. Jaamaño Isaia jilli nuuhi: Aivojiibo, chahamo aivo mojiibogoco imiyaavogomo, nuubo. ¹⁷ Jilli iicamaño muguubunofañodi miyaavogo saahi. Jaano toono muguubuno Cristo jibogoo.

¹⁸ Jaanoco uujoho dilluhi: ¿Nacu fine guubutimo tobogoco? Cha, imino du guubucuumo. Miïro toonoti Caatinihaame jilli neehi: Diito ijïibogono fanoojiinjeri guubuvusurahi, diito iimaa jiiinjebacivi ifutucuurahi, noono.

¹⁹ Jaarunaaca siino bu dilluhi: ¿Nacu fine Israel cuumiminaa jaanoco gaajatïhi? Cha, Moise unuunoti diito gaajacuumo. Jaabo Moise jilli nuuhi: Moocaani neehi: Uujoho amiïhaico cigueguesuji siicuumi taacuumi icaticuumihalliti. Bu tolliro amiïhaico sifiiratusuji igajati munuurucuumiditi, nooboro.

²⁰ Jaabadiro bu Isaia guucibatïbo nuuhi:

Jilli Moocaani neehi: Uco iguiinuutirumo, jisumi uco iguiinomoro atyimehi, uutï idil-lutirumo, jisumi idillumovi jafevehi, nooboro.

²¹ Jaanoti israelmiditi Isaia ihiimaaubo nuuhi: Fahijïvaro coovaaboro icahicahi ugu-ubutino, iicajïisuno miyaminaaco, Moocaani noobo, nooboro.

11

Israelmiti Ataajacuumo.

¹ Jaanegui jisumi dilluhi: ¿Nacu fine Moocaani icuumi Israel cuumico jeevesucuumi? ¿Tolli icatino! Miïro uujoho Pablo israelmiobo, Abraham iyaachimioobo, Benjaminio cuumioobo. ² Siicijetïro Moocaani israelmi ita iicanoco gaajacuumi. Jaamaño jisumi diitoco jeevesutiïbo. ¿Nacu amiïhai magajatiïhi Moocaani iimaaminaafi Eliaditi ijïibogohaame Caatinihaamefaño jilli onoonoco? Diïbo Elia Moocaanima ihiimaunofañoði israelmi imitico nuubo: ³ Aivojïbo, dihiimaaminaaco gujenicuumo, bu jaabadiro dijeeçivomañejeque finisucuumo. Jaanoti uujoho saafiuro atyuuvoooco gujenigomo, nooboro. ⁴ Jaanegui Moocaani diiboco imusuuhi: Cha, iïro diicatïhi. Ajashutimo siete mildimoco uujoho ijeevadi dugaacumi Baal onoobo jihovo caani ijïitaguino ememuïvotimoco, nooboro. ⁵ Jaabadiro bu jisumi miïdimoco Moocaani iïdaasugoooro gaayicïhi. ⁶ Jaano Moocaani iïdaasugomaño agaayicïno. Jaaneguiha miïhai imino momoonimaño miïhaico agaayicïno icatino. Jaanoti miïhaico mohimihuseti igayicïruva, toono Moocaani iïdaasugono icajitirahi.

⁷ ¿Nacu milli? Miïro israelmi iguiinuurunovi iifutuutihi. Jaanoti sanoodimoco Moocaani iïcïmo toonovi ifutuuihi. Jaanoti sanoodimo ijeebïno ucuhufomoco nuubo: Jilli mihi-mogobadi mihica, nooboro. ⁸ Jilli Caatinihaamefaño onoobadi:

Moocaani diito jeebïnoco cuhufutusuhi ihaallïnoco jabacaruubo atyimetimobadi iicaqui, inohojinoco jabacaruubo guubutimobadi iicaqui. Jaamaño jisumihachuta tolli iicamoro Moocaani jïibogoco gaajatïmo, noonoro.

⁹ Jaabadiro bu David nuuhi:

Jaafa diito jïibaimono jegañibadi, sinicuhunobadi icano minifeteji toonoti ananigaivamoco idasuno imooniqui. ¹⁰ Jaafa ihaallïno ajabayitobadi Moocaani iimaanoco gaajatïmo iicaqui, tolliro bu iyoobaiño diitoco iimitibocïri ijebeivequi ufucuro gañivucuumo iicaqui, nooboro.

Judiomi licatimo Ataajano.

¹¹ Jaaneguiha dilluhi: ¿Nacu fine judiomi ananigaivamoco Moocaani siino gaayicuumijitïhi? ¿Cha, tolli icatino! Diito tolli guubutimo iicamaño judiomi iicatimo itajaqui diitofeenedi Israel cuumiminaa eesafotomoro diito iicabadi iicaqui. ¹² Jaanegui judiomi imitïno iicauno jiiinjeminaadi imino minifutuuihi, bu diito Moocaani iimugunoti aacutuuno judiomi iicatimedi aivo imino iminifutuuno. Imi fine janaanici imijino paryi judiomi siino iimitoodi.

¹³ Jaanegui amiïhai judiomi mihiçatimoco neehi, judiomi iicatïmojaago Moocaani uco agalluumaño: Uuro tadyudicamaajeque cahacïsuhi. ¹⁴ Jaaneguiha imeguehi saatoho tayototi amiïhabadi iicanoco imogomoro ataajanoco. ¹⁵ Diitoco Moocaani ejeevesu-unofeenedi jiiinjeminaaco sajeebï Moocaanima iminiyuuno. Jaanegui fine imi diitoco Moocaani siino agaayicidi guijevafañoti siino ubuheetemebadi icajimo. ¹⁶ Moocaani

judiomi eedeetemihaiho iicuneguiiha, jisu bu paryi judiomi iicicafotomo icano. Miho iticoni meheetavohica maahu Moocaani jeecivoguiha iimibadiro bu iishi faashiho Moocaanidi imihi. Jaabadiro bu imohohife Moocaanidi iimibadiro bu ihaafenema imihi.

¹⁷ Jaabadi judiomiti saatoho miya olivohohaafeneque iquitinibadi quiticafutuui. Jaanobuuna ijoho siicuunioobo jihoro olivohohaafe dicarubo tooho aafeneque iq-uitiunobuuna camayaacufetehe. Jaabo tohifefañodi idiicamaño toohoti diicahi. Iqo jilli eneejiruno: Moocaani judiomico uufocovi ificuuboro judiomi iicatimoco igaayiciqui, onono. ¹⁸ Jaarunaa: Toohohaafe imiyahaafe janaanicivi sihidi sihidi jeevahi, needino. Jaanoti tolli onohachijii imino deesicini, disefari tohife icatihu, ijoho tohife sefari diicahi.

¹⁹ Jaanoco fine: Jiihi, neejirahi: Jaarunaa ihaafene quiticafutuui iibuuna uu-joho toohovi camayaacufetequi, nooboro. ²⁰ Jiihi; miho toohaafeje quiticafutuui imiyaavugutimaño. Jaanoti ijoho tohoti diicahi imiyaavogomaño. Jaaruubo difi-ico: Uujoho aivo sihidi jeevahi, needino. Imino deesicini. ²¹ Buhicaga imiyahaafe icaurunoco Moocaani gajjituhi. Jaabadiro imi ico gajjijituruubo. ²² Magaaja Moocaani iimihuseeneque. Jaaruubo bu iimitimoco gajjijituruubo. Jaamaño acutumoco idasuno mooniubo. Jaaruubo amihaima imihuseebe. Jaanegui iimihusefaño imino diiboma diica. Jaanoti imino mihicatihachijii, tolliro bu amihaiho iquiticiboro ganiijii. ²³ Jaanoti bu judiomi siino imiyaavogohachijii diitoco siino toohovi camayaacujiiho, Moocaani sihidi imityamaño diitoco siino dojicuviro camayaacujuruubo diito siino diibota iicamo iicaqui. ²⁴ Jaabadi ijoho judio diicaturuboco jihovo olivohohaafeti iquiticiboro imiya olivohovi ico camayaacuubo. Jaanegui judiomi imiya olivoho aafe iicamo siino dojicuviro camayaacufeteji.

Israel Cuumico Ufucu Ataajasujino.

²⁵ Tañahabomi, imeguehi amihai jino agaajarautinoco magajaanoco: Jaamo amihai: Aivo sihidi mihai magaajahi, nootimo mihicahi. Miho israelmiti sanoodimo kuhufutusucafetehe, israelmi iicatimo Moocaanijaagovi paryi ijicamañohachuta. ²⁶ Jaanobuunati jari paryi famooro israelmi taajasucufeteji, Caatinahaamefaño onobadi:

Taajasuminaafi saaji Sion cuumiti. Jaabo israelmi* imitico buusuji. ²⁷ Jinoco diitoma uujoho ihiimaano acaji, diitoco imitico ubuusuudi, nooboro.

²⁸ Taajasujiihogoco agaayicitimaño judiomi Moocaaniminaabadi icahi, amihai Moocaanijaagovi miminifetequi. Jaamoco Moocaani gajjihu diito eedeeteque diibo iicumaño. ²⁹ Miho Moocaani aaciuunoco dumiticitatiibo, bu tolliro diito ucuuhuvacuumoco sihigovi siino jeenesutatiibo. ³⁰ Amihai iticoni Moocaanico muguubutihu. Jaarumoco jisumi Moocaani idasuguehi judiomi diiboco uguubutimaño. ³¹ Jaamaño jisumi diito Moocaanico guubutihu, tolliti Moocaani diitoco ihidaasuguequi amihaiho iicabadiro. ³² Miho famoovaro guubutihu. Jaamoco Moocaani: Muguubuhicatih, nuuhi diito famoovaco sabadiro ihidaasuguequi.

³³ Guiraacani icano Moocaani esamaaje, igaaja, ihaivoji icano icahi, aivo diibo esamaaje jiihogoratio, aivo diibo jiihai gaajaratio. ³⁴ ¿Nacu miijoho Moocaani esamaajeque gaajjirahi? ¿Mijoho nacu diiboco jiihbeguejirahi? ³⁵ ¿Cajaanu nacu Moocaani Aivojiihogoco jinejeque acjirahi toono jaadaco igaayiciqui? ³⁶ Miho paryi fanoova Moocaaniti saahi diibo usei fanoova eetavocafutuui. Jaano paryiicino diibonoro. Imicani Moocaani fahijivaro. Fine.

12

Moocaanidiro Iicano Ifi.

¹ Jaaneguiiha tañahabomi, amihaiho aivo neehi Moocaani idasugofeenedi: Amihairyo amihai ifi ubuheeneque Moocaanico mahaci jeecivobadi diibediro iicaqui diiboco imo imo imooniqui. Tolli aivo Moocaanico imino mejeecivotahi mojeebiiñodi. ² Jaanegui Moocaanico agaajatimo onobadi* siino mihicacuudino. Jilliho amihai esamaajeneque

* 11:26 Griego ijiri: Jacob iyaachimihai, noono. * 12:2 Griego ijiri: Jaanegui jiiñe onobadi, noono.

paryi siibadi mubuunani tolliti amiñhai ifiino paryi ibuunicafetequi. Jaadi jari magaajaji conoocohacho Moocaani iimogonoco, bu paryi iiminoco, bu diiboco imo imo omooninoco, bu aivo iimicuunoco icano.

³ Uco Moocaani iimihusefenedi atajiiibanegui famoocoro amiñhaico neehi: Amiñhaiti saatohoba amiñhai ifiitiro janaanici mehesamaaidino. Jilliro imino mehesamaaje amiñhaico Moocaani dudicamaajeque aacino ticovoviro. Jino dudicamaajeque miyaavogofenediro meheetavejirahi. ⁴ Miñro mofiivi oovicinino; mofi saafiuro mihicaruuboti fiivaano icano. Sano mohaalliñ, bu sano motihai, bu janaanici sihidi icano. Jaaruno saneguiiharo icatino. ⁵ Jaabadiro paryi miñhai miyaavogominaa saafiibadiro mihicahi Cristofaño. Jaamo famooro sahi magataacinñhi saafi ififañoro.

⁶ Jaanoti Moocaani miñhaico dudicamaajeque acñhi saatohoco siibadi, saatohoco siibadi icano, diibo iimihusefenedi aacibadi. Jaano diibo aacino imino momooni. Moocaani iimaaco miñibeguejinoco magaayicñbo mimiyaavogono ticovovi momooni. ⁷ Jaabadiro sitaaco mejeecivejinoco magaayicñbo imino mejeecivo, miñibogonoco magaajamo toono-jaagoviro miminifoto. ⁸ Sitaaco mequehecucusunoco magaajamo, toonojaagoviro mihica. Jaanoti saatohoco mahacimo, amiñhaiguiiharo gajitimo mahaci. Sitahallivi aivojñboti mihicamo, esicinimoro momooni. Jaanoti sitaaco mahamusumo, imo imo mahamusu.

Cristota Jilli Iicano.

⁹ Miyaanoro imino fahigova magajicasi, iimitinoco miñihegue, jaamoro iiminocoro momooni. ¹⁰ Fahigova magajicasi momiyannahaboco magajñboma mihicanicibadi, goovano mobocigocasi.

¹¹ Mequehecu. Majaparyadino. Jaamo Aivojñbo Moocaanico quehecuno jeebñri mejeecivehi.

¹² Imo imo mihica mataajajinoco mehesicinineri, majaabicñhica idasuno mihicarunoco, Moocaanima miñiimaanoco mejeevesudino.

¹³ Miyaavogominaaco ucuujvaachunehejeti mahamusuhica, amiñhaico abaamoco imino magaayicñhica.

¹⁴ Amiñhaico idasuno omoonirumoco imino momooni diitohallivi Moocaanico iimitinoco dillutimoro iiminocoro midillu.

¹⁵ Imono iicamoma imo imo mihica. Jaanoti ataacasimoma bu mataacasi.

¹⁶ Fahigovavi sabadiro mihicacasi. Aivo miñhai sihidi mejeevahi, meneedino. Amiñhai jeebñco siñcuno miminiyu. Aivo magaajafihi, meneedino.

¹⁷ Sita amiñhaico imitino omoonimoco bu iimitineri macabiñacudino, iiminocoro momooni famoova imegavi. ¹⁸ Fanoovaviro imimo mihica. Jaamo famoovama sajeebñ mihicahi. ¹⁹ Agajñmo tañahabomi, amiñhairyo, amiñhaiño jaadaco miñicidino. Jilliro Moocaani usefaño mejeevesu diibo toonoco ijaadaco ihiciqui. Miñro Caatinñhaamefaño noono: Uujoho toono jaadaco icñji. Uujoho toonoco jaaduji, noobo Moocaani.† ²⁰ Jaabadiro bu noono: Diminaafi ajebavahachñji machusu. Jaanoti bu adufirari iicahachñji diisu; tolli momoonino diiboco inucufevesuqui, noono. ²¹ Jaaneguiha iiminotino amiñhaico sañgotiro guinonidino, sañgotiro iimineri iimitinoco miguiñoni.

13

¹ Famoro aivojito tajñbaguiino miminifoto, chahano aivojito mitya Moocaanijaagoti asaatin, paryicñno aivojito mitya iicamo Moocaani ificuumo. ² Jaamaño aivojítoco ejenaauumo Moocaani atajñbaanoco jenaauuhi. Jaamo ejenaauumoco idasuno moonimo. ³ Miñro aivojito, imino omoonimoco iigutusuqui icatimo. Jaanoti imitino iicamocoro iigutusuqui iicamo. ¿Nacu diimeguehi aivojitoti iguitñbo idiicanoco? Imino diica ico aivojito icahacñsuqui. ⁴ Diito Moocaani atajñbanoco omoonimo, ñjoho imino diicaqui. Jaanoti imitino idiicahachñji ivi diigui. Sicamañoti iicajitino ico aivojito idasuno omoonijino, Moocaani dudicamaajeminaa iicamaño miyaanohalliti imitino iicamoco idasuno moonijimo. ⁵ Jaaneguiha aivojito onoobadi mihicatahi, miñnoco

† 12:19 Griego iññri: Aivojñbo, noono.

idaasuno omoonijirunoti mihiguimoro icatino, jilli diito atajjibanoco: Jii, monoono imino momooninoco magaaamaño. ⁶Jaamaño amiihai impuestoco majaaduhicahi aivojito Moocaani ducicamaajeminaa iicamaño tonehejeque tajjibamo.

⁷Majaadu paryi medebemeque siomo impuesto nihibamico aivojito idillunoco mahaci, impuestoco medebeneque majaadu. Jaanoti mobocigomoco mobocigo, magaijjimoco magaiji. ⁸Sitaaco medebedino idiinoro sitaaco magaijjinehejequere miguiino. Miïro sitaaco agajjimo Moocaani Moisefeenedi atajjibanoco imino moonicuui. ⁹Miïro Moise tajjiba jilli neehi: Sifigoma diicadino, gaicaudino, nanivadino, sitaaditi sicamañooco diibeguedino, sitaanoco diimeguedino, noono. Jaano paryi tajjibano icaruno sanooviro jinooovi ifetehi: Sitaaco gaiji difiico agaijibadiro, onoonovi. ¹⁰Gaijima iicaabo sitaaco imitino moonitih. Jaamaño sitaaco magaijinovi tajjiba onoobadi paryi momoonicuui.

¹¹Jaanegui paryi tonehejiti mehesicinicu jino mihicasumico cigaabobadi iicatimoro jilliro aaicucuobadi Cristodiro mududicamaaje. Miïro mataajacuujino jisumi miïhaiti aivo fiitivucuui. Iticoni taajasujjibogoco mimiyaavuguunoti aivo jisumi fiiticuuno.

¹²Toojiinijehallivi guenene mihicacuui. Motaajasuminaafi Jesucristo asaajino fiitivucuui. Jaamaño mejeevesucu civohigo imitico momoonifinehejeque. Jaamoro seseehi momoonifinehejeque mijicamaaicuui amocasiminaa moonicasi gaachehunoco ijicamaainicibadi. ¹³Iminoro mihiguequi cuuje mihigonibadi guiricavofaño icacuutimo miicaqui, bu jiiibaimono agañuhusunofaño icacuutimo miicaqui, bu gaigoomima imitino icanehejefaño icacuutimo miicaqui, bu iiminotino imoyiico, bu amocasinehejefaño, bu sitaaco iinohallitiro mijijehguenehejefaño icano icacuutimo miicaqui. ¹⁴Jilliro Aivojiiibo Jesucristocoro amiihaihallivi mificu amocasigaachehuco mohallidi mijicafotonicibadi. Jaamoro amiihai ifi imiti atajjibanoco momooniqui mehesamaaicudino.

14

Dinahabediti Imitino Diimaadino.
(1 Co 8.1-13; 10.23-33)

¹Saatoho imiyaavogo equehcutimoco magaaayici. Jaarumo diiboma mejenaauca-sidino diibo imino agaajatinohallivi. ²Miïro saatoho imiyaavogomo icahi fanoovaaco uduujirumo. Jaanoti saatoho icahi asimico duutimo boti basutaacoro amachumo imiyaavogo ajashumaño. ³Jaamo fanoovaaco uduumo, fanoovaaco uduutimoco dejecujitirahi. Jaabadiro fanoovaaco uduutimo uduumoco medejecudino Moocaani diitoco agaayicicumaño. ⁴¿Nacu miïjoho ijoho sita jeevivominaafico dejecuqi? Idiboro diiboco ihaivojiiibo: Jino imino, jaanoti jino imitih, neejirahi. Jaamo imijirahi. Jaaboco idiboro Aivojiiibo imityari imitusujirahi.

⁵Jaanoti bu saatoho safucucu sifucu sihidi jeevahibadi esicinimo. Jaanoti saatoho miyaaveguehi fafucuva sabadiro iicanoco. Jaanegui tonociti sanoocoro mimiyaavogonojaagoviro mihicacuui. ⁶Jaabo safucucu ificuubo Aivojiiibo Moocaanicoro iimequi ficuui. Jaanoti bu safucu sihidi jeevahibadi ificuutiibo, bu: Aivojiiibo Moocaani jilli bachu imogoobo, noobo. Jaabadiro bu fanoovaaco uduubo: Aivojiiibo Moocaani jilli bachu imogoobo, nooboro duuhi, toonohallivi Moocaanico iimomaño. Jaabadiro bu fanoovaaco uduutiibo: Aivojiiibo Moocaani jilli bachu imogoobo, nooboro duutih, amachujinohalliviro Moocaanico iimooboro.

⁷Miïro miïhaiti saatoho ifiguiiharo icatih, bu jaamo ifiguiiharo guijevetih icano. ⁸Jaamaño mihicasumi Aivojiiibo Cristoguiiharo mihicahi. Jaanoti bu miguijevecuudi Aivojiiibo Cristojaagovi mefeeci. Jaamaño mubuheerumo, bu miguijevecuurumo icano Aivojiiibo Cristocoro mihicaji. ⁹Miïro Cristo iguijevecuubo siino buheeteuhi, ubuheeme, bu uchuumucumo icamo Aivojiiiboti iicaqui.

¹⁰¿Jaabo ijoho, collih: Dinahabo imitico, neehi? ¿Collih jaaboco diheguehi? Miïro famooro ufucu Cristo imefeenevi mihigaiveji miïhaico diibo imeeci. ¹¹Miïro Caatinhaamefaño noono:

Uujoho iicaabo noobo Aivojiĩbo, Moocaani tahimefeenevi paryi miyaminaa memuĩveji. Jaadi paryi famooro uujoho Moocaani iicanoco neeji.

¹²Jaamaño paryi mĩhai Moocaanico jiĩjehallivi mihicahicadinoco mĩjibegueji.

Dinahaboco Gañisudino.

¹³Jaaneguiiha fahigova tihisucasicuutimo mihica. Jaamo amĩhai nahaboco nani-gãñisutimo mihicahi, bu imitifaño gañisutimo mihicahi icano. ¹⁴Uujoho Aivojiĩbo Jesuco imiyaavogomaño gaajahi, chahano jinejeba iinoro iimitino. Jaanoti saatoho toono iimitino iicanoco eesamaaimedi bu imicutino. ¹⁵Jaanoti iijoho uduunoco dinahaboo aatyimeebere iimitinobadi eesiciniĩboro idaausovohachijii diiboco imino gajitiihi. Jaaneguiiha dinahaboco mitasudino fanoovaaco uduunofeenedi diibohallivi Cristo igu-ijevecuboco. ¹⁶Jaanegui toono amĩhaidi iiminoco momoonidino, sita amĩhaiditi: Imitinoco mooniĩbo, eneejiruneguiiha. ¹⁷Mĩro Moocaani aivoji mamachujiruno, mahadujiruno icanohallivi mejenaacasiqii icatino. Jilli iticovono ifi ica, sajeebii ica, imo imo ica icano Moocaani Gaijafeenedi mihicahi. ¹⁸Jilli Cristoco ejecivoobo Moocaanico imo imo mooniihi. Jaabo miyaminaa imega imino iinehi.

¹⁹Jaaneguiiha masii guinomoro mefeequi sajeebii icaco aacinoco. Jaaneri fahigova mahamusucasiqii mĩhai miyaavogoojeebii ijusiqui. ²⁰Jaaneguiiha Moocaani sita jeebiĩfaño omooninoco iijoho fanoovaaco amachunoco aatyimenefeenedi mitasudino. Mĩro paryi machutaano idicunootiihi. Jaarunofaño mamachunofaño di sifiico imitifaño magañisuno imitiihi. ²¹Imijiruno asimico duutiibo idiicano, bu vino aivofaihuco adutiibo idiicano icano, bu saneheje toonofaño di dinahaboco imitifaño agañisujirunoco icano. ²²Hiro dimiyaavogoma diica ijeevadi Moocaani imegavi. Imicani icajiĩbo ijeebiĩfaño di imino iicanoco eesiciniĩbo. ²³Jaanoti siinoco ñihicugoooro uduubo imitico iciihi miyaavogoooro uduutimaño. Jaamaño imiyaavogotimoro esamaaimoro omoonino imiti.

15

Sitaquiiharo Mooni Imo Imo Icaqui.

¹Mĩhai momiyaavogoo mequehecumo saatoho imiyaavogoo iniinovamoco mahamusujii mĩhaiguuiiharo moonitimo. ²Jaanegui paryi mĩhai sitaaco imo imo momoonisu diitedi imino momooninofeenedi imiyaavogoo iquehecutequi. ³Mĩro Cristo icauruubo ifiguuiharo icautiihi. Jilliro Caatinihaamefaño onobadi icaubo: Ico Moocaanico imitino eneehicano tahallivi jifafetehi, nuubo Cristo. ⁴Mĩro sĩcjetiro Caatinihaamefaño paryi unuunoco caatiniumo toonoti mĩhaico iijibeguequi toonofeenedi Moocaani mĩhaico aamusunoco mehescinimofeenedi fanoovaaco majaabiciihi. Jaanofaño di majacusufetehe. ⁵Moocaani mĩnoco fanoova jaabicico, jacusuco icano aaciibo, jaafa amĩhaico amusuhi. Jaamo imo imo sajeebii fahigova mihicacasihi Cristo Jesu onobadi. ⁶Jaamo sano mihimehi Moocaanico Mohaiivojiĩbo Jesucristo Caanico.

Judiomi Icatimoco Taajasujiĩbogoco Acimo.

⁷Jaaneguiiha Moocaani imiguiiha fahigova sitaama magaayicicasi, mĩhaico Cristo agaayicibadi. ⁸Mĩro uujoho amĩhaico neehi: Cristo saahi judiomico ejecivovaubo, moheedetemihaiico unuuno imiyaavequi. Jaanoco Cristo igajasuqui Moocaani ononoco abañitatinoco. ⁹Tolliro bu saaubo judiomi iicatimo Moocaanico iimequi miyaminaaco iidaasugueneguiiha, Caatinihaamefaño onobadi:

Jaamaño Moocaanico imeji judiomi iicatirucuumiminaafeenevi, bu diibediti imino masivaji, noono.

¹⁰Jaabadiro bu simañoohaamefañovi noono:

Judiomi iicatirucuumiminaa imo imo mihica, Moocaani cuumiminaama.

¹¹Jaabadiro bu simañovi noono:

Aivojiĩbo Moocaanico mihimoo, paryi cuumiminaa diibo mityaco famooro miyaminaa macahacisu, noono.

¹²Jaabadiro bu Isaia caatiniuhi:

Isai onoobo iyaachimihaiabooba aganiivooboro cuumiminaa Aivojiboti icaji.* Jaabo diitoco atajasujinoco esicinijimo, nooboro.

¹³ Moocaani mihaico taajasu, esicini icanoco aaciibo. Jaafa Moocaani amihaiico imo imo omooniboro sajeebi icaco acihi diiboco mimiyaavogonofenedi, amihai sihidi janaanivivi mimiyaaveguehi Moocaani Gaija mityari.

¹⁴ Tañahabomi, uujoho imino gaajacuuhi amihai mihimihuseneque, sihidi magaa-janoco, bu fahigova mafagocasinoco magaajanoco icano. ¹⁵ Jaaneguiiha jihaamefaño amihaidi caatinihii nufefuguetiibo jibogonoti. Jaanoco jaamo jabaveetimo mihicahi Moocaani uco iimihusefañodi atajibaaboro acihi mooniqui, ¹⁶ Jesucristoco jeecevequi judiomi iicatimofeenevi. Diiboco ejeeceveoobo uujoho jibeguehichahi Moocaani jibogoco taajasuguiiha judiomi iicatimoco Moocaanijaagovi satyequi, ijeecevebadi igaayiciqui Igaifafenedi ijeevadi iiguuiharo ificucuumoco.

¹⁷ Cristo Jesuco imiyaavogonofenedi imo imo icahi Moocaani dudicamaajeque omoonimaño. ¹⁸ Uujoho jinejeti iimaatihi idinoro Jesucristo tafañodi omooninoti. Judiomi iicatimoco Moocaani onoonoco: Jii, nuusuqui. Jaanoco uujoho moonihii tafañodi Jesucristo ihimaaneri, bu iiminoco omoonineri, ¹⁹ bu gaajasu mityafeenedi, bu aatyimeratino eetavofeenedi, bu Moocaani Gaija mityafeenedi icano. Jiibadi Cristo taajasujibogoco jibuguuuuihi Jerusaleti fahigovadi ifutusucuuhi Iliricu jiiinjevi. ²⁰ Jaanoco iimogoooro jilli jibeguehi taajasujibogoco johono Cristo momo agaa-jaraticuumijefaño sita iticoni jibogonohallivi jibogonoco iimogotimaño. ²¹ Jiliri moonihii Caatinihamefaño onoobadi:

Jaatyo diiboti agaatatimo atyimeji, bu diiboti uguubutatimo gaajaji, noono.

Pablo Roma Cuumijaagovi Feeguehi.

²² Jiliri jimañovi sihidi dudicamaaje icamaño uujoho feehicatihii fahijiva amihaiico abaateguehicaruuho. ²³ Jaarunaa jisumi jicuumijefaño tadyudicamaajeque iimivucumaño, bu siicijetiro amihaiico abaatonoco iimeguehicañaño, ²⁴ España jiiinjejaago ofoodi amihaiico baahiniji. Jaadi imino mahatyimecasinobuunati uco mahamusu España vi feequi. ²⁵ Jaanoti jisumihiica feehi Jerusalejaago, tahi iicamo monahabomico mahamusunoco asatyoobo. ²⁶ Miuro Macedoniari, Acayari icano iicamo allacaruhi nihibamico Jerusaleri monahabomi idaasumoco ihamusuqui. ²⁷ Tolli moonimo judiomioto imiyaavogomo Cristo jibogoco diitojaagovi asatyuneguiiha. Jaaneguiiha diito judiomiiti imiyaavogomoco inehejeti acimo. ²⁸ Jaaneguiiha jinehejeque paryi iimivooboro toono nihibamico diitoco aacidi Españajaago ofoobo amihaiico meecihiiniji. ²⁹ Imino uujoho esicinihi, tahigo ifotoodi Cristo iimihuseri imino uco mooniji.

³⁰ Tañahabomi, Mohaivojibo Jesucristofeenedi amihaiico neehi, bu Moocaani Gaija gaijico aacinofeenedi: Tajaagovi miminifoto. Jaamoro mesefaquifoto Moocaanima tahallivi mihimaamo. ³¹ Tahallivi Moocaanico midillu Judeari iicamo Cristoco imiyaaveguehicatimediti uco itaajasuqui. Jaabadiro jino monahabomi Jerusaleri iicamedi asatyonoco imino igaayiciqui. ³² Jaabadiro bu Moocaani iimogohachijii uujoho imo imo amihaiico atyimequi, bu jaabo amihaiico abaatonofeenedi jaguisiqui icano. ³³ Jaafa sajeebiico aaciibo Moocaani amihaima icahi. Fine.

16

Iijico Agalluuno.

¹ Amihaiico neehi, monago Febe onoogohallivi siicijetiro Cencrea cuumiri icaja Moocaani iijafaño ejeecevehicagoti: Jaagoco imino magaayici Mohaivojibo momofeenedi miyaavogonahabomima mihicanicibadi. Diigoco mahamusu ucuujivaachunehejeti, miuro diigo sihidi saatohoco amusuhicahi, bu uco tolliro amusuhicago.

* 15:12 Griego iijiri: Isaia onoobo caacamiti ruutuji. Jaabo aganiivooboro cuumiminaa Aivojiboti icaji, noono.

³ Tolliro bu Aquila, itaaba Pricila icamisi taajico mahaci Cristo Jesu dudicamaajeti uco anahabonihicamisico. ⁴ Diitisi ifiico ñihicunofaño tahallivi ficuuhi uco agaicaaujirunoti itaajasuqui. Jaamisico uujoho toonohallivi imehi. Jaabo uuro icatino, tolliro bu famooro monahabomi Moocaani iijaminaa judiomi iicatimo icano. ⁵ Tolliro bu paryi monahabomico taajico mahaci Aquilamisi ijafaño iigaivehicamoco. Tolliro bu tagataavominaafi Epeneto onooboco taajico mahaci diibo aivo iticoni Acaya jinijevi Cristoco imiyaavuguubo. ⁶ Tolliro bu Mariaco taajico mahaci amihaifeenevi sihidi ududicamaahicagoco. ⁷ Tolliro bu tajaagoobo Andronicu, Junias icamisico taajico mahaci, civojafaño iicausumi uco anahabonimisico, Jesucristo minisuminaafeenevi aivo obocimisi, diitisi Cristoco iticoni tahimegaro imiyaavuguumisi.

⁸ Tolliro Ampliatu onooboco Aivojiihofañodi agaijiibo tagataavominaafico taajico mahaci. ⁹ Jaabadiro bu Urbano Cristo Jesu dudicamaajeque mihaico aamusuhicaaboco taajico mahaci, tolliro bu agaijiibo Estaqui onooboco. ¹⁰ Tolliro bu taajico mahaci Apele onooboco sihidi Cristoco imiyaavogonoco ifusuhicaaboco. Jaabadiro bu Aristobulo yotoco. ¹¹ Tolliro bu tayoobo Herodio onooboco taajico mahaci, tolliro bu Aivojiihboco imiyaavuguumo Narciso yotoco taajico mahaci. ¹² Tolliro bu taajico mahaci Trifena, Trifosa icamifeque Aivojiihbo dudicamaajefaño ududicamaaimifeque. Tolliro bu magaijigo monago Persidaco sihidi Aivojiihbo dudicamaajefaño ududicamaahicagoco. ¹³ Tolliro bu Rufo onoobo miyaavogofaño obocihboco taajico mahaci. Tolliro bu seejico tamiya seejibadi uco omoonigoco. ¹⁴ Tolliro bu taajico mahaci Asincritoco, bu Flegonte onooboco, bu Hermas onooboco, bu Patroobo onooboco, bu Herme onooboco, bu paryi monahabomi diitoma iicamoco icano. ¹⁵ Tolliro bu Filoloobo onooboco, bu Julia onoogoco, bu Nereo onoobo, inago icamisico. Tolliro bu Olimpo onooboco, bu famooro miyaavogofenedi monahabomi iicamoco taajico mahaci icano.

¹⁶ Fahigova mihibicicasimoro midillucasi Moocaani sajeebico ihifusuqui. Paryiicino Cristo iijaminaa amihaijaago iijico galluui.

¹⁷ Tañahabomi, amihaico nehi: Imino mehesicini miyaavogominaaco udugaacumoro agañisuhicamoti. Diito omoonino amihaico mihai mijibeguehicabadi icatihu. Jaamoti buhigovi mihica. ¹⁸ Toli omoonibo Mohaivojiiho Jesucristoco jeevivotihu ifi onoobadiro omoonimoro bañihicamo civojeebiiba icamehejeque imo imo ihiimaanehejefeedi bañihicamo. ¹⁹ Famooro gaajacuui amihai mimiyaavogonoco. Jaamaño uujoho imo imo icahi. Imeguehi amihai iiminocoro momooniqui mihimibaicininoco imitinocoro momooniqui icatino. ²⁰ Jaanofañodi sajeebico aaciibo Moocaani saajiibo iji Satanasco ifinisuvaqui* amihaiguino. Jaabo Mohaivojiiho Jesucristo jaafa amihaico imino moonihi.

²¹ Tolliro buunaji Timoteo tadyudicamaaje nahaboniminaafi amihaijaago iijico galluui. Tolliro bu Lucio, bu Jason, bu tolliro Sosipatu onoobo icamo tayoto.

²² Uujoho Tercio jihaamefaño Pablo uco onoonoco acaatiniiho amihaijaa taajico galluui Mohaivojiihofenedi.

²³⁻²⁴ Tolliro bu Gayo onoobo amihaijaago iijico galluui jino diibo ijafaño uujoho iicaabo, tolliro tojaco acifiibo Moocaani iijaminaaco. Tolliro bu Erasto onoobo jiicuumi nihibami ficuminaafi, bu tolliro monahabo Cuarto icamisi.†

Moocaanico Imono.

²⁵ Jaanegui masii Moocaanico mihimequi. Diibo amihai miyaavogoco equehecutusujiruubo uujoho ijiibeguehicaabogo onoobadi, bu Jesucristoditi ijiibeguehicabadi, bu siicijetiro jinije ifiivuumi iicauno agaajaratinoco ificuunoco Moocaani agaajasuuno onoobadi icano. ²⁶ Jaaruno jisumi gaajacafutucuuno Moocaani ifinitiibo tajiiba onoobadi, Moocaani iimaaminaa Acaatiniuhaamefeedi. Jaano toono agaajaraturuno jisumi gaajacafutucuui paryi faacuumivariro. Jaanoco uguubumoro imiyaaveguequi.

* 16:20 Griego iijiri: ijimatajeruqui, noono. † 16:23-24 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaafa Mohaivojiiho Jesucristo amihaico imino moonihi, onoonoco.

²⁷ Jaanegui jaafa idiiboro Moocaani sihidi gaajama iicaabo, Jesucristofeenedi diiboco mihimono ufucuro finijitih. Fine.

1 CORINTIOS

Pablo Caatiniuhi Corintominaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafiti icahi, Moocaani onoobadi, bu nahabo Sostene onoobo icano ² Moocaani iija Corintori iicajaminaadi caatinihi. Jaamo Cristo Jesufenedi Moocaanita iicacuumo diibediro iicaqui ucuuhuvamo, bu paryi fahigova jiniijevi Mohaivojiibo Jesucristo, bu diito Aivojiibo icaabo momoco mihiimaahicamo icano. ³ Jaamo imino sajeebiima mihica Moocaani Diosfañodi, bu Aivojiibo Jesucristofenedi icano.

Cristofenedi Moocaani Imino Omoonino.

⁴ Fahijivaro amiihaihallivi Moocaanico imehicahi; Cristo Jesufenedi Moocaani amiihaico imino omooninohallivi. ⁵ Miïro Cristofañodi mihicamaño Moocaani amiihaico aciuhu mojeebii gaijadi fanoova busumijebadi fanoohijico, bu fanoogaajaco icano. ⁶ Oono amiihaivi Cristoti jibogo miyaano icano imino agaajacafotobadi. ⁷ Jaamaño amiihaiditi jinehejeba cujivaachutihu Moocaani aacinehejeonoti Mohaivojiibo Jesucristo asaajinoco motoomonohachuta. ⁸ Jaabo amiihaico imino teemejiibo niinofucuvi. Jaamo imino mihinivatimo mihicahi Mohaivojiibo Jesucristo agasejifucu. ⁹ Bañitatuibo Moocaani. Jaabo amiihaico cuuhuvahinihi Illi Jesucristo Mohaivojiibojaagodi miicaqui.

Moocaani Iijaminaa Udugaacamaaiuno.

¹⁰ Jaanegui jino amiihaico neehi; Tañahabomi, Mohaivojiibo Jesucristo momofenedi, famooro sabadiro sayomonocoro mihiimaa, bu amiihaifeenevi dugaavocasineheje icadino. Jilli iminoro sahigoviro miminifoto sano eesamaajejaagoviro sabadiro miminifoto. ¹¹ Tañahabomi, miïro amiihaiditi uco jibogomo Cloe onoobo yoto, amiihaifeeneviva iibacasi iicanoco. ¹² Toonoti jilli amiihaico neejirahi: Amiihaiva jilli meneehicahi: Saatohova uujoho Pabloobo, meneehicahi. Jaanotivaha bu saatoho uujoho Apoloobo, bu saatoho uujoho Pedroobo, bu jaanoti saatoho uujoho Cristoobo, meneehicahivaha. ¹³ ¿Nacu Cristo dugaacinihi? ¿Nacu uujoho Pablo amiihaihallivi tetecucafutuuhi? ¿Nacu amiihai uujoho Pablo memeri nificafutuuhi? ¹⁴ Miïro uujoho, amiihaiti miihaiñoobaco nitihinitihu, ivi idiimisicoro nitiuhi, Crispo onooboco, Gayo onooboco icanoro. Jaanegui- iha toonohallivi uujoho Moocaanico imehi. ¹⁵ Jaamo miihaiñooba: Uujoho Pablo memeri nificafetehinihi, nootimo mihicahi, ¹⁶ bu tolliro nitiuhi Estefanoco iijaminaama. Jaanoti saatohobaco gaajacutihi tahi fine cajaanocohacho nitiuhi. ¹⁷ Miïro uco Cristo nitifiri galluutihi, iimino jibogocoro jibeguequi uco galluubo. Jaaruno bu sihidi gaaja iijiri jibeguequi icatino jilli Cristo imoholliigavi iguijeveuno sicamañovi minifototino iicaqui.

Cristo Moocaani Mitya, Gaaja Icano.

¹⁸ Jaamaño miïro Cristo imohohallivi iguijeveuno jibogo jilli jihovonobadi jeevahi ciijigaifaño efeejimedi. Jaanoti atajajimedi, jino miihaidi, Moocaani mitya icahi. ¹⁹ Miïro Caatinihaamefaño noono:

Finisuji gaajaminaa gaajaco, bu tihisuji gaajaciminaa esicinicu, noono.

²⁰ ¿Nacu cuuca icaabo gaajaminaafi? ¿Cuuca icaabo jibogominaafi? ¿Cuuca macu icaabo jisumio jenauminaafi? Miïro Moocaani jeegavususuhu jiniijeminaa gaajaco. ²¹ Imooniqui jiniijeminaa, Moocaani gaajafenedi, Moocaanico gaajacihinitihu. Jaabo Moocaani igaa- jafenedi diibedi imineguiiha taajasuubo miyaavogominaaco iimino jibogofenedi saate- hedhi tobogo jihovonobadi iicarunofañodi.

²² Miïro judiomi dilluhicahi sihidi ejeevano gaajataco. Bu tolliro griegomi jiije gaajacoro guinehicahi. ²³ Jaarunaaca miihai mijibeguehicahi Cristo etetecuciniiboco. Jaanoco judiomi unucufegueme tiiimejetasuhicamo. Tolliro judiomi iicatimedi jilli jihovono.

²⁴ Jaanoti naha ucuuhvacinimedi, judiomi, bu judiomi iicatimedi icano, Cristo Moocaani mitya iicaabo, bu Moocaani gaaja iicaabo icano. ²⁵ Miïro Moocaani gaajati iicarunovaha miyaminaa gaajahallinohocivi sihidi jeevahi, bu Moocaani niinova iicaruno miyaminaa

sefa janaanici sihidi jeevahi. ²⁶ Eneecau magaaja, tañahabomi, Moocaani amiñhaico ucu-uhuvaumoti bu miidimo jijeogaajaminaaotou. Jaabadiro bu miidimo aivojima iicamootou miyaamo iyaachimihiatototi. ²⁷ Jaanoti naha Moocaani iciuhi jiniñjeminaadi miñifomo iicamoco agaajafiimoco inucufesvesuqui, tolliro bu Moocaani jiniñjeminaadi iniinova-
fimo iciuhi esefafiimoco inucufesvesuqui, ²⁸ tolliro bu iciubo jiniñjehallivi jihovono iicanoco, miñifomo iicamoco icano jiiñjehallivi miyaamo iicamoco inucufesvesuqui. ²⁹ Jilliti diibo imefeenevi miñhaiñooba: Uujoho aivo sihidi jeevahi, nootimo iicaqui. ³⁰ Miñro Moocaani amiñhaico Cristo Jesujaagovi miniiyuhi, tolliro bu mooniubo Cristo miñhai gaaja iicaaboco. Diibofañodi Moocaanima sajeebii micaqui, mataajacuumoro diibediro miicaqui. ³¹ Jaanegui Caatinihaamefaño onobadi: Difiico iidiimuuruubo; Aivojiñbocoro diimo.

2

Cristo Etetecuciniñboco Mijiñbogono.

¹ Tañahabomi, miñro Moocaaniti jiiñbeguequi amiñhaijaago eeguejeusumi iimino ihiimaajinoma, bu gaaja iimaama icano fuutihi. ² Jilliro amiñhaifeenevi jinejebaco gaajatiñbobadi minifutuuhi idiñbocoro Jesucristoco jaani etetecuciniñboco gaajauhi. ³ Jaabo uujoho amiñhaifeenevi niinovano icauhi. ¿Milli fine diitoco jiiñbegueji? nooboro sihidi iguiñboro veveve. ⁴ Jaabadiro bu tahiimaa, tojiñbogo icano miyaminaa gaajasuri icautino. Jilliro Moocaani Gajjari, mityari icano ifusuhinihi. ⁵ Jilliti amiñhai miyaavogo miyaminaa gaajafañodiro icatino Moocaani mityafañodiro iicaqui.

Moocaani Gajjafenedi Magaajacino.

⁶ Jaarunofaño mihiimaahi gaajaco miyaavogofaño ujusicuumofeenevi. Jaaruno jijeo gaajari icatino, bu jidihijeo aivojito iimitimo gaaja goovano ifinifineri icatino. ⁷ Jilli Moocaani gaajaco mihiimaahi agaajaratino itihñnoco tovonono iicano gaajaco. Jaanoco Moocaani siicijetiro ficucuhi miñhai taajasuco. ⁸ Jaanoco cajaanoyoba saatohoti jijeo aivojito gaajacutihi. Miñro igaajaciuruva tetecujitirumo niquejeo imi Aivojiñboco. ⁹ Jilliro jilli, Caatinihaamefaño onobadi:

Miyaminaa aatyimeutinehejeque, bu uguubutinehejeque, bu miyaminaa jeebiñfaño ijicafetehiniñnoco icano, Moocaani imibachucuhi diiboco agajimeguiha, noonoro.

¹⁰ Jaarunoco Moocaani miñhaico gaajasuhi Igaajafenedi. Miñro Igaaja paryi fanoocoro gaajahi, bu Moocaani jeebii faicuvahi iicarunoco.

¹¹ ¿Nacu, cajaanoyobi sifi esamaajeque? Idiñboro igajja diibofaño iicaabo gaajahi. Jaabadiro buunaji miñjoho gaajatihi Moocaani esamaajeque, idiñboro diibo Gajja gaajahi. ¹² Jaabadi miñhai magaayiciniñtihi jiniñjeo gaajaco, idiñboro Moocaaniti asaano Gajjaco magaayiciniñtihi, toonoti magaajaqui Moocaani miñhaico iimihuseri aciniñnoco.

¹³ Jaanehejeque miñhai mihiimaahi Moocaani Gajja miñhaico ijiñbogobadi. Jaano miñhai gaajariro magaanocoro icatino. Jilli mijiiñbeguehi Moocaani jiiñbogoco miyaavogominaaco.

¹⁴ Jaanoti Moocaani Gajjama achahaabo gaayicitihi Moocaani Gajjaonehejeque, diibedi jilli jihovonobadi icano, agaajatimaño. Jaanoco Moocaani Gajjariro magajacitahi miyaano iicanoco. ¹⁵ Jaanoti naha Moocaani Gajjama iicaabo paryi fanoovaaco agaa-jaaboro dugaacuhi. Jaabo imitico, miñjoho neejitirahi. ¹⁶ Miñro Caatinihaamefaño noono: ¿Nacu, miñjoho gaajacuhi Moocaani esamaajeque? ¿Nacu, Moocaanico miñjoho conooco jiiñbeguejirahi? Jaanoti naha miñhai Cristo esamaajema miñchahi.

3

Moocaani Amusuminaa.

¹ Jaamaño tañahabomi, uujoho amiñhaima Moocaani Gajjama iicamoma miñhicanicibadi iimaatihi, jilli Moocaani Gajjama achahamoma miñhicanicibadi iimaahi, Cristojaagodi seemehiica iicamoma miñhicanicibadi iimaahi. ² Amiñhaico itihñtinocoro jiiñbeguehiniñti onono seemeneque machuco acitimoro miñhañocoro ihiisunicibadi. Itihñtinocoro

jībēguehinīhi magaaŷicujitiruneguiiha, bu jisumihiica magaaŷicitihiica icano. ³ Jilli amiihaihiica ticovomiyaminaarehiica. Miīro amiihaifeeneri icanehejehiica sinohalliti sitaaco mijiiheveneheje, iibacasineheje, dugaacamaajeneheje icano. Jilli ticovomiyaminaarehiica mihicahi. Jaamaño paryi miyaminaa omooninīcibadiro momoonihicahi. ⁴ Miīro saafi: Uujoho naha miyaano Pabloobo, meneehicahi. Jaanoti bu saafi: Uujoho naha Apoloobo, meneehicahi. Jilli meneehicamaño ticovomiyaminaarehiica mihicahi.

⁵ ¿Nacu miijoho Pablo? ¿Nacu miijoho Apolo? Jilli miīhai Moocaani amusuminaa toonofeenedi amiihai mimiyaaveguehinino. Jaano toonoco meheetavehi moticovohocivi miīhaico Aivojiībo aacidineheje. ⁶ Miīro uujoho basuuihi. Jaanoco Apolo maaisuuihi. Jaanoco Moocaani jususuihi. ⁷ Jaamaño abasuubo sihidi ejeevano icatino, bu amaaisuubo sihidi ejeevano icatino. Jaanoti naha Moocaani fanooco omooniībo toohoco ujusisuubo. ⁸ Miīro jaamaño abasuubo, amaaisuubo icano sabadiro jeevahi. Jaarunaaca ijeevadisahaje idudicamaajedino ijaadaco Moocaaniti gaayiciji. ⁹ Miīro miīhai Moocaani nahabonimīnaa. Jaanoti amiihai Moocaani dudicamaaje faguibadi mihicahi. Jaanoti bu tolliro Moocaani iijaco eheetavojabadi mihicahi.

¹⁰ Jaamaño Moocaani imihuseti uco aacidino, uujoho aivo iijano eetavoco agaajaabobadi ihmahacinoco kuhufono basuihi. Jaanohallivi sita ifajaaco majaanijihachiīji imino esicinimoro majaanī. ¹¹ Miīro siino sita ihmahaciti ficuucuujitirahi ihmahaci Jesucristo iicacuumaño. ¹² Jaanoti diibo iicacuunohallivi saatoho orori, niīh̄bajeneri, sihidi ijaadama icano guisiyineri icano iijaco eetavoobo. Jaanoti saatoho imohoneri, jaaneri, jiihunerī icano ajaanīhachiīji ¹³ eheetavodiibo dudicamaaje gaajacafeteji foovono, ufucu dugaacufucusumi; miīro ciījigairi nisucafetejino. Jaadi gaajacafetejino naa cajaanī miyaanoco eheetavuunoco. ¹⁴ Jaanoti cajaanī dudicamaajehacho Moocaani nisufañodi afatyooobo ijaadaco gaayiciji. ¹⁵ Jaanoti cajaaninocohacho finisujino diibo dudicamaaje gañīcafeteji. Jaarunofaño diiboro taajaji oono ciījigai iijaco ijigasunoti atajanīcibadi.

¹⁶ ¿Nacu magaaŷatīhi amiihai Moocaani iija mihicanoco? ¿Bu Moocaani Gaija amiihaifaño iicanoco? ¹⁷ Jaanoti bu cajaanihacho Moocaani iijaco ifinisuboco, bu Moocaani diiboco finisuji. Miīro amiihai Moocaani iija. Jaaja mihiniivatija.

¹⁸ Jaanegui cajaanī amiihai ifiico jilli mabañisudino. Cajaanihacho amiihaifañoti: Jidihiivi uujoho gaajaminaafi, monoobo gaajatiibobadi miminifoto. Jaabo miya gaajaminaafiti minifetehi. ¹⁹ Miīro jjeo gaaja Moocaanidi jilli jihovono. Miīro Caatinīhaamefaño noocinino: Moocaani gañīsuihi agaajamoco abañīficamañovi, noonoro. ²⁰ Tolliro bu noono: Aivojiībo gaajahi gaajaminaa esamaaje jilli sicamaño iicanoco, onoono. ²¹ Jaanegui miīhaiñooaba miyaminaafi jībēgueri amiihai ifiico mitya mitya momoonidino. Miīro paryi sabadiro amiihaifeheje. ²² Miīro uujoho Pablo icaruubo, Apolo icaruubo, Pedro icaruubo icano amiihaico mijībēguequi fanooro Moocaani amiihaico aacino jiīnijehallivi mihicanohachuta, jisumi icaneheje, bu ufucu iicajineheje icano paryi amiihaiguiiha. Tolliro gujivefeenedi Moocaanijaago mihifetejineguiiha icano. ²³ Jaanoti amiihai Cristota, bu Cristo Moocaanitahe icano.

4

Minisuminaa Dudicamaaje.

¹ Jaaneguiiha amiihai miīhaico Cristo jeecivominaati mehesicini, bu Moocaani jībēgueji itihiīno jībogominaati icano. ² Jaamo paryi diito toono tajiibama iicamo imino omoonifimoti mihica. ³ Jaanoti naha uudi mīli icatino miyaminaa tahimiti unuuruno, bu miyaminaa aivoji icagavi tahimitico unuuruno icano, bu uuro tahimitico neejitirahi. ⁴ Jinejete uujoho tahesamaaje imitino icatirahi. Jaaruno toonoti uujoho imitusucafo-totīhi. Jaanoti naha idiiboro Aivojiībo Moocaani uco tahimitico neejirahi. ⁵ Jaanegui amiihaico neehi: Imegaviro sifi imitico, meneedino Aivojiībo Jesu asaatinohachuta. Jaabo diibo jari foovoīcaruji, bu tolliro civoguiino toovono iicarunehejeque. Bu tolliro

jaabo jiiibeguejiibo miyaminaa jeebiino eesamaaiñehejeque. Jaadi naha jari iticovocivi Moocaaniti gaayicijimo diitoco acahacisunoco.

⁶ Tañahabomi, jilli amiihaico neehi amiihai imiguiiha Apoloti, uuti icano, jaamo magaaahi. Jaanoco misiti magaaia. Jaamoro oono Caatinihaamefaño onoono janaanici vi esamaaicuutimo mihicahi. Jaamo saafiiditi mitya mitya mihicamoro sifiico tihiihutimo mihica. ⁷ ¿Nacu miiyoho ico miyaaboti ficuui? ¿Nacu cono iima chahahi agaayicitino? Jaano bu agaayicicunoco, ¿collihi sifiiti agaayicitii bobadi: Aivo uujoho mityahi, neehi?

⁸ Miiro paryiicino toonoma mihicacuui. Miiro sihidi mubusumijevacuui. Miihai aivo aivojitorucu, monoomoro miihaico uufocovi miminiyuihi. Jaanova miyaano mahaiivojiivejirahi, miihai amiihaima bu sano mahaiivojiivequi. ⁹ Miiro jilli tahesicini neehi: Moocaani miihai minisuminaaco famooguiinoviro ficuui iguijeniguucuumoco iicanicibadi. Miiro miihaico miyaminaa imogotimoro ajabafinovi mihifutucuui, Moocaani toomominaa ihatyimequi, miyaminaa ihatyimequi icano. ¹⁰ Miihaico naha jihovotobadi esiciniumo Cristohalliti. Jaanoti naha amiihaico Cristoti: Aivo gaajafiimo, neehicamo. Miihai mininovafihii. Jaanoti amiihai mequehecuhi. Amiihaico: Miyaamo, noomo. Jaanoti miihaico jilli: Mihii fomo, noomo. ¹¹ Jisumihachuta ajebanoco jaabicimoro mihicahi, adufirari mihicahi, gaachehuma machahahi, maganiicicafetehe, moojanoma machahahi, ¹² miniinovatehichahi, muhuseneri mududicamaaimo. Miihaico iminootino noomo. Jaarumoco imineero meneehi. Miihaico idaasuno omooninehejeque mahaabicihicahi. ¹³ Miihaiti aivonoono neehicamo. Jaarumoco siicuno mihii musuhicahi. Jiiñije beevabadi miihaico moonihicamo beemeubadi jisumihachuta mihicahi.

¹⁴ Jino amiihaico nucufesvesuqui jilli caatinitihii. Jilli amiihaico fajiiñiqui agaijimo taseemeque icabadi. ¹⁵ Miiro diez mildimo amiihai jiiibogominaa Cristoti amiihaico ijiiibogomo icarunaaca, diito amiihai caanimibadi icatihii. Miiro uuro amiihaico seemevahinihi Cristo Jesufaño di iimino jiiibogofeenedi. ¹⁶ Jaanegui amiihaico neehi: Uujoho jino iicabadiro mihica.

¹⁷ Tooneguiiharo bu amiihaijaago Timoteoco galluui taseemenebadi agaijiibo Aivojiiibofaño di imino iicaabo. Jaabo diibo amiihaico imino esaayuji Cristofaño di uujoho omooninoco, fahigova iicajahaje Moocaani iijanofaño jiiibogooboro efeehicabadi.

¹⁸ Saatohovaha amiihaiti mitya mitya mitya icahicahi uujoho amiihaijaago ufucuro ufuucujitii vabadi. ¹⁹ Jaanegui amiihaijaago goovajino ofoono Aivojiiibo iimogohachiiji. Jaadi jari gaajaji diito mitya mitya iicahicamo ihiimaarunoco, omoonitino icano. ²⁰ Miiro Moocaani aivoji jilli ticovo iimaacatino, mityaono. ²¹ Jaanegui jiiñejeque mihimeguehi? ¿Amiihaijaa feeji imeima, nacu gaijima, siicu ifi gaijama?

5

Ajevati Onoono.

¹ Miyaano amiihaifeeneviva ajeva iicano guubuvusuhicahi. Jaano toono ajevaco ajashuno muguubusudino Moocaanico agaajatimofeenevi. Miiro saafivaha caanimi taabamima icahi. ² Jaamo amiihai mitya mitya mihicahicahi. Jilli toonoti munucufevemere idaasuno mihicatanano. Tolli omoonii boco amiihaifeenetii buhigovi magaiñii. ³ Miiro uujoho, tafi sihigo icarunaaca tajeebii amiihaifeeneri icahi. Jaamaño: Tolli iicaabo imitico, nuucuui amiihaifeeneri iicaabobadi. ⁴ Mohaiivojiiibo Jesucristo momofaño di amiihai mihigaicini moma sano tajeebii icahi, bu tolliro Mohaiivojiiibo Jesucristo imityama amiihaima icaji icano. ⁵ Jaabo diibo iimitii boco Satanasco mahaci ifi iimogonoco ifinisuqui omooniruubo, idaasuno iicaneguiiha dojicuviro Moocaanijaago asaaboro ufucu Mohaiivojiiibo Jesu asaajifucu iicasumi ijeebii itaajaqui.

⁶ Aivo imitino toono momooninoti mitya mitya mihicano. ¿Nacu magaatihii ajashuruno levaduraguiiji paryi ifaasihi faño acaise cafetefinoco. ⁷ Jaanegui toono eedelevaduraguii jico magaiñii nicibadi toonoco amiihaifeenetii magaiñii. Jaamo boosihi toguiiñima achahasihibadi mihicahi, toono amiihai mihicabadi. Miiro siicijeminaa oveja seemeneque gaicaaujibuumo Pascua jiiibaimo iicajisumi. Jaanoti jisumi Cristo Jesuco

guijeniumo safooro mīhai imitihallivi. ⁸ Jaanegui masii Pascua jiībaimoco meheetavequi tohimitico magañimoro, oono eedelevaduraguiiji iimitiguiijico mihicanicibadi. Jaamoro ivi toguijima achahano maahuneriro meheetavequi abañitino jeebii, miyaaneri icano.

⁹ Mīro amīhaico juufajii caatiniuhaamefañodi nuucuuhi: Aajevafiimoma magataavedino, nooboro. ¹⁰ Jaaruno tolli onoobo paryi jiīnijehalliri iicamo aajevafiimoti, ifiguiiharo fanoovaaco imegufimoti, bu ananivafimoti, oono bu tolliro ijinitaco ejeecivefimoti icano nootihii. Mīro tolli diitoma iimaatimo mihicaruva toojiinijeti siījiniijevi mefeelijirahi. ¹¹ Jaanoti cajaanihacho: Miyaavogominaafi uujoho, unuuru-ubo ajevaco imoyiiciboo, ifiguiiharo fanoovaaco imeguififiibo, ijinitaco ejeecivefifiibo, sicamañoooco ijiībocasififiibo, bu iguiriicavefifiibo, bu ananigaififiibo icano, iicaaboma magataavedino eneejirunoco, jilli neehi. Tolli iicaaboma ajashuno safooba mamachudino. ¹²⁻¹³ ¿Milliti bu uujoho imiyaavogotimo: Iimitico, neejirahi? Idiiboro Moocaani diito: Imitico, neejii. Jaanoti naha amīhai miyaavogominaa mihicacuumo: Imitico, meneelijirahi. Jaaneguiiha diibo iimitiiboco amīhaifeenetii buhi magañii.

6

Dugaacuminaa Imefeenevi Dinahaboco Satyedino.

¹ Amīhaiti saatoho amīhai nahaboma imitino mihicasumi toonoco mihimibachuqui miyaavogominaajaagovi footimoro, ¿collihii miyaavogominaa iicatimo dugaacuminaajaagovi mofoonicihii? ² ¿Nacu amīhai magaatihii miyaavogominaa jiīniijeminaaco udugaacujinoco? Jaano bu jiīniije amīhairi udugaacucafetejino icanaaca, ¿collihii toono sihidi ejeevatinoco amīhaifeeneviro mihimibachutihii? ³ ¿Nacu magaatihii Moocaani toomominaaco mīhai mudugaacujinoco? Jaano bu icanaaca? ¿Milliti jijeonoco dugaacutimo mihicajirahi? ⁴ Jaamo bu amīhai jijeonehejehalliti mīhiībacasinoma mihicamo bu, ¿collihii jaamo miyaavogominaa iicatimojaagovi tonehejeque mihimibachuqui mefeehicahi? ⁵ Jino amīhaico nucufevesuqui neehi: ¿Nacu amīhaifeenevi gaajaminaafi saafiiba chahahi inahabomifeenevi udugaacujiruubo? ⁶ Jaano icanaaca, ¿collihii masatyehicahi amīhai nahabomico miyaavogominaa iicatimo dugaacuminaa imefeenevi?

⁷ Amīhaifeenevi iibacasima mihicamañoo aivo imitino mihicacuui. ¿Collihii jilli tolli icarunoco majaabicitihii? Jaafa jilli amīhaico nanimo. ⁸ Jaarunaa amīhai sahitigotiro imitino momoonihicahi, mananihicahi amīhai nahabomiīcoro.

⁹ ¿Nacu amīhai magaatihii iimifititimo Moocaani aivojico agaayicijitinoco? Amīhai ifico mabañisudino, ajevaminaa, jihovo caanimico ejeecivefimo, sifigoma iicafifimo, bu sano gaifiimimario iicafimo, ¹⁰ ananivafifimo, fanoovaaco iiguuihoro iimoyiicififimo, bu iguiriicavefifimo, bu sitaaco imitino eneeffifimo, bu sitaaco imitino omoonififimo icano Moocaani aivojifaño feejitihii. ¹¹ Jilli icauno amīhaiti iticoni saatoho. Jaarumo jisumi imibachucafutucuhi, Moocaanidiro iicacuqui diiboma sajeebii icacuumo Aivojiībo Jesu momofenedi, bu Moocaani Gajafeenedi icano.

Mofico Moocaanidiro Mificuno.

¹² Paryi fanoovaaco uujoho moonijirahi. Jaarunaa paryi fanoovaro tamiyaavogoco uco amusutino. Uujoho paryi fanoovaaco moonijirahi. Jaarunoti conooba uco guiinonijitihii.

¹³ Miyaanoco noonicimo: Machuta mīno jeebiīguiiha, mojeebiī machutaguiiha icano. Jaarunohocico sabadiro Moocaani finisui. Jaanoti mofi ajevaguiiha icatihii Aivojiībo Cristoguiiharo icano. Jaabadiro bu diibo mofiguiiha iicaabo. ¹⁴ Jaabo Moocaani Cristoco siino ubuheetesubadiro bu mīhaico imityari tolliro buheetesuijibo.

¹⁵ ¿Nacu amīhai magaatihii amīhai ifiino Cristo ifioneheje iicanoco? ¿Nacu Cristo ifiiti iiciboro ajevaminaago ifiivi ficui? Cha, tolli icatino. ¹⁶ ¿Nacu bu amīhai magaatihii ajevaminaagoma iicicasiibo diigoma saafi ifibadiro iminifetefinoco? Jaano toono imiti ifi. Mīro Caatinihaame neehi: Famisiciro sahucurucuui, noonoro. ¹⁷ Jaabadiro Aivojiībojaa iminifotoobo sagaijarucui diiboma.

¹⁸ Jaanegui ajevati magaa. Paryi oono cohimitihacho iicanoco miyaminaafi moonifihi mofifañodi iicatinoco. Jaanoti ajevaco omooniiho ifiicoro imitino moonihi. ¹⁹ ¿Nacu magaaajatihi amiñhai ifiino Moocaani Gaija iijano iicanoco? Jaabo amiñhaifaño iicaabo, Moocaani amiñhaico aaciibo. Jaamo amiñhai, amiñhai ifi abajatoro mihicatíhi. ²⁰ Miñro amiñhaico ajashutino jaadari Cristo guijeveri Moocaani jaaducuuhi. Jaanegui Moocaanico amiñhai ifiiri macahacisu.*

7

Taabavaditi Onoono.

¹ Jaanoti oono uco aamefaño meneehininediti amiñhaico neehi: Aivo imijiruno gaifi gaigoooco duñicitiibo iicano. ² Jaarunofaño ajevahaño iicamaño amiñhai ticovohocivi amiñhai taabamima mihica. Jaabadiro bu gaigoomi amiñhai ticovohocivi amiñhai tajemima mihica. ³ Amiñhai tajemi amiñhaico iimugusumi imino: Jii, monoo. Jaabadiro bu amiñhai taabami amiñhaico iimugusumi imino: Jii, monoo. ⁴ Miñro mogai ifi abajagoro icatíhi, idiiboro aiji abajaabo. Jaabadiro bu aiji ifi abajaaboro icatíhi, idiigoro mogai abajago. ⁵ Jaanegui: Chahano, meneedino mihimogocasiumi ivi idisumiro famisiciro sabadiro mihiimaacasimisiro: Jilli ticovono miicaqui Moocaanima mihiimaanohachuta, munuusumi ivi ticovono mihicaji. Jaanobuunati siino dojicuviro mihicacasi iji Satanas onoo amiñhaico abañineri sitama imitico momoonidino.

⁶ Jilli, jilli amiñhaico uujoho neehi, tajiiba icatino. ⁷ Aivo imeguejirahi famooro gaifimi jino uujoho iicabadi iicanoco. Jaarunofaño iticovooicivi Moocaani aacihiniñbadi icamo. Saatohoco siibadi, bu saatohoco siibadi icano.

⁸ Jaanegui neehi: Ataabatimehejeque, fibaijigomihaico icano imicanijiru aivo jino uujoho uuro iicabadiro mihicano. ⁹ Jaanoti saatoho ticovono mihicajitiruumo siino matajeva. Jilli imicanijiru siino atajevacuuno mihicano, majaabicjiritirunerí idasuno mihicatiqui.

¹⁰ Jaanoti bu mogaimima iicacuumoco tajiibahi. Jaaruno uujoho icatino Aivojiiho tajiibahi, mogai aijico jeevesutigo iicaqui. ¹¹ Jaanoti mejeevesuhachijji siino tajevacuutino mihica. Jaanoti jilliro siino ditajema dojicuviro dimijiiivo. Jaabadiro aijimi mogaimico mejeevesudino.

¹² Jaanoti bu jino uujoho onoono, Aivojiiho onoono icatino: Miyaavogominaati saafi taaba miyaavogominaago icatirugo diiboma imino iicagogoco mejeevesudino. ¹³ Jaabadiro bu saafigo miyaavogominaago taje miyaavogominaafi icatiruumo diigoma imino iicagohachijji mejeevesudino. ¹⁴ Miñro aiji imiyaavogotiruumo mogaifañodi Moocaanidi imicubobadi icahi. Jaabadiro bu imiyaavogotigo gaigo aijifañodi Moocaanidi imicugobadi icahi. Jaanoti tolli mihicaova amiñhai seeme imifijitirahi imiyaavogotimo seemebadi icajirahi. Jaanoti saafi imiyaavogomaño toseeheje Moocaanidiro icacuuhi. ¹⁵ Jaanoti oono imiyaaveguehicitimo ejeevesugohachijji, jaafa jeevesumo. Jilliti tolli iicaabo ejeevesugo, bu tolli iicago ejeevesuubo icano sajeebii icacuuhi. Miñro Moocaani miñhaico sajeebii guiiharo cuuhuvauhi. ¹⁶ ¿Nacu fine iijoho gaigo ditajeque miyaavugusujirahi itaajaqui? Jaabadiro bu, ¿iijoho gaifi diitaabaco fine miyaavugusujirahi itaajaqui?

¹⁷ Oono amiñhai ticovohocivi amiñhaico Aivojiiho aaciuno iicabadi, bu Moocaani amiñhaico ucuuhuvaausumi mihicaubadiro icano mihica. Jilli tajiibahi paryicino Moocaani iijanofaño. ¹⁸ Saatoho mucuhuvacafutuui amiñhai meehe quiticininimo mihicamo, tobadiro quiticininimo mihica. Jaabadiro bu saatoho quiticiratimo mihicamo mucuhuvacafutuui tobadiro quiticiratimo mihica. ¹⁹ Miquiticininimo sihidi jeevatíhi. Jaabadiro bu miquiticiratino sihidi jeevatíhi. Idiñoro Moocaani tajiibaco meheetavano naha sihidi jeevahi. ²⁰ Jaanegui famoovaro mucuhuvacafutusumi mihicaubadiro mihica. ²¹ ¿Sifi jijovono diicaabo cuuhuvacafutuui? Jaarunoco deesicinidino. Jaanoti bu toonoti atajajino iicahachijji, tolli mooni. ²² Miñro sifi jijovono iicauboco ucuuhuvaubo jisumi

* 6:20 Sahaamefaño janaañiñi jilli ficuumo: Moocaanico amiñhai ifiiri, amiñhai gaijari icano macahacisu. Jaano toonoci fanociro Moocaaninohoci, onoonoco.

Aivojiĩbo atajasucuuborucu. Jaabo jilli sajeebiĩ diiboco jeecivucuji. Jaabadĩro bu sajeebiĩ iicauboco ucuuhuvaubo jisumi Cristo jijovonurucu. ²³ Miĩro ajashutino jaadari Cristo guijeveri majaaducafutuuhi. Jaanegui miyaminaa jijovototi amiĩhai ifiico meheetavedino. ²⁴ Jaanegui tañahabomi, oono amiĩhai mucuuhuvacafutusumi mihicabadĩro, bu jisumi Moocaanima mihica.

²⁵ Jaanoti ivi bagocajamihallivi Aivojiĩbo tajiibama chahahi. Jaarunaa jino eesicinino neehi, uco Aivojiĩbo idasugonofenedi imihuseebe iicamaño, jilli amiĩhaico neehi; ²⁶ Uudi imino gaifi oono iicabadĩro iicano jisumihije jino idasuno mihicaneheje iicamaño.

²⁷ Gaigooma idiicacuubo, diigoti dugaavedino. Gaigooma achahaabo, ataabavanoco di-imeguedino. ²⁸ Jaaruubo bu ataabahachiĩji, imitico diicijitiĩhi. Jaabadĩro bu bagocaja atajevago imitico icitiĩhi. Jaarumo idasuno icaji. Jaanoco jeedi uujoho amiĩhaiti buhigovi miniĩyujirahi.

²⁹ Tañahabomi, jilli uujoho eneejiruno: Jijehallivi gueenene mihicajitiĩhi. Jaanegui amiĩhai taabamima mihicamo mataabavatimobadĩ mihica. ³⁰ Jaanoti bu mataamo mataatimobadĩ mihica, bu imono mihicamo imono mihicatimobadĩ mihica. Jaanoti bu manaajeme siinoma mihicatimobadĩ mihica. ³¹ Jaanoti bu jijeonehejeque anaajeme tooneri mutuvavotimobadĩ mihica. Miĩro jijeoneheje jilli ihifuvusuro icaruno finiĩfiĩhi.

³² Uujoho imogotiĩhi sineheje esamaajeri mihicanoco. Ataabavatiĩbo Aivojiĩbo Cristo nehejeque imino teemehi, Aivojiĩboco imo imo imooniqui. ³³ Jaanoti ataabavacuubo jiĩnijeonehejejaagoviro icahi mogaico imo imo imooniqui. ³⁴ Jaabadĩro bu atajevacuugoti atajevatimo siibadĩro diitoti icahi. Atajevatigo Aivojiĩbo nehejeque imino moonihi; ijeebiĩ, ifi icano imino Moocaanidiro iicaqui. Jaanoti bu atajevacuugo jiĩnijeonocoro imino moonifiĩhi aijico imo imo imooniqui.

³⁵ Jaanoco jilli neehi amiĩhaidĩ iimiqui, amiĩhai imega jegaiteereque ficuucui icatino, jilli iminoro miicaqui neehi. Jaamo Aivojiĩboco miyaano fanoovari jeecivomoro mihicahi.

³⁶ Ivi jaanoti saatehedi ille bagocaja ujusicugo, tajejatigo iicano imitihachiĩji, mata-jeni. Matajenino imiti icatino. ³⁷ Jaanoti ijeebiifañodĩ quehecuno eesicinĩbo: Jinejeti ucuujivaachutĩbo ifi, onoobadĩro iicaabo ijeebiifañodĩ ille bagocajaco imino ificugoobo aivo imino moonihi. ³⁸ Jaanoti bu atajenĩbo imino moonihi. Jaanoti bu atajenĩtĩbo aivo sihimi moonihi.

³⁹ Gaigo atajevacuugo tajĩbari aijimaryo icaji diibo iicanohachuta. Jaanoti aiji igui-jevachachiĩji, toonoti taajacuugo. Jaadĩ iimogooboco tajejavirugo ivi miyaavogominaafi iicaabocoro. ⁴⁰ Jaanoti ivi uudi, aivo imijiruno iinoro iicano. Miĩro uujoho tafiico esicinĩhi, tolliro bu fine Moocaani Gaijama iicanoco.

8

Jihovocaanimico Ejeecivono.

(Rm 14.1-23)

¹ Jaanoti ivi jisumi jihovo caanimico ejeecivehicanoti amiĩhaico neehi: Miyaano famoovaro aivo toonoco magaajacuui. Jaaruno togaaja mĩhaico moficoro mitya mitya momooniviro jusisuhi. Jaanoti naha saatohoco magaijimo diito miyaavogoco mujusisuhi. ² Jaanoti bu saatoho: Uujoho aivo gaajahi, unuurumo miya gaajaquehiica gaajatimo. ³ Jaanoti saatoho Moocaanico agaijiĩboco, bu Moocaani diiboco gaayicahi.

⁴ Jaabadĩ ijinitaco machutari ejeecivucuunoco mamachunoti neehi: Miyaano ijinita jiĩnijehallivi sihidi jeevatiĩhi ivi idĩboro saafiuro Moocaani. ⁵ Jaarunaa niqejefañõ, bu jiĩnijehallivi icano bu sihidi jaatyõ diosmi onoomo icahi, tolli eneehicamedi icamo sihidi diosmi onoomo, bu sihidi aivojito onoomo icano. ⁶ Jaanoti naha mĩhaidĩ icaabo saafiuro Dios Moocaani. Jaabo Moocaani paryi fanoovaaco eetavuui. Jaabeguiha mĩhai mihicahi. Tolliro bu icaabo saafiuro Aivojiĩbo, Jesucristo, diibofenedi paryi fanoova icahi, bu mĩhai mihicahi icano.

⁷ Jaaruno jinooco paryi famoovaro gaajatiĩhi. Jaanoti saatoho ijinitaco ejeecivejibuumaño, ijinitaco ejeecivucuunoco amachusumi, ihesamaaje iniinovamaño,

toonoti ijeebiico mimihininibadi esicinimo. ⁸ Miïro mamachunoti Moocaani miinoco gaayicitihî. Miïro mamachunoti mojeebî imitejitihî, bu mihivatejitihî icano. ⁹ Jaarunoco mehesicinî, amîihai siibadi esicinitimo mamachunofañodi, sifi imiyaavogo iniinovaaboco imitifaño magañîisudino. ¹⁰ Eneecau bu amîihaico neequi: ñjoho tonehejeque agaajacuubo ijinitaco ejecevehicamañovi acasiivooboro amachuuboco, saafi miyaavogomînaafi miyaadi imiyaavogo equehecutiïbo aatyimeebere, bu machujiruubo ijinitaco ejecevuucunoco. ¹¹ Jaamaño jilliti ñjoho agaajacuubo saafi dinahabo imiyaavogo equehecutiïboco mitasujirahi diibohallivi, bu tolliro Cristo iguijevecuuboco. ¹² Jaamaño jilliti amîihai nahabomi miyaavogo iniinovamo jeebiico mimitasumaño amîihairyo Cristoco imitino momoonihicahi. ¹³ Jaaneguiiha uduunofañodi tañahaboco imitifaño igañîisujiruva uujoho ufucuro asimico duujitihî.

9

Minisumînaafi Dudicamaaje.

(Ga 1.11-2.10)

¹ Miïro uujoho sifi jïjovono icatihî, uujoho minisumînaafi. Uujoho Aivojîïbo Jesuco atyimehinicuuhî. Jaamo amîihai Aivojîïbedi ududicamaañofañoti mihicamo. ² Saatehedi uujoho minisumînaafi icatihî. Jaanoti naha amîihaidi uujoho minisumînaafi. Amîihai Aivojîïboco magaayicimaño uujoho miyaano minisumînaafi iicanoco magaaasuhi.

³ Jilli uujoho neehi imitino uuditi enehicamoco: ⁴ Miïro famoovadiro imino. Jaanoco misî paryî magaayicihî machuqui aacînoco, aduqui aacînoco icano. ⁵ Tolliro bu imuguruva imijiruno miyaavogomînaagoco ataabavano uuma ihiguequi. Tolliro bu Bernabe ihicîruva diiboma ihiguequi, oono saatoho minisumînaa iicabadi, oono bu Aivojîïbo Jesu nahabomi iicabadi, bu oono Pedro iicabadi icano. ⁶ Jaanegui fine amîihai mehesicinîhi idîimîsiro misî Bernabe, uujoho icano dudicamaajeque jeevesutimîsiro, bu jîïbegueriro mihicanoco. ⁷ ¿Nacu cajaanî amocasimînaafiti iicaabo iinoro inehijeque naajenicîhi? Jaabadîro bu, ¿cajaanî nacu baacuco abasuubo inoovati guenetîïbo icanicîhi? Jaabadîro bu, ¿cajaanî nacu ihovejamîco imifañoco amaamîïbo toonoti adutiïbo icanicîhi? ⁸ Jilli onoonoco miyamînaaro onoono noomoro mehesicinîdino. Miïro bu tajiïbafaño tolliro noono. ⁹ Moise tajiïbahaame jilli neehi: Buey itrighallidî ñgonerî jehetiïbo. Jaabo iijico siyaacudino. Jaafa machuubo ududicamaaîmaño, noonoro. Jaaruno jilli bueymicoro agaijîumaño nuutiïbo. ¹⁰ Mîihaiditi unuunoco jilli nuubo. Mîihai imiguiiha totajîïbaco eetavuubo. Miïro jîinîjeque acaajaabo, bu itoogaiñoco ejetetiïbo icano ufucu inoovataco iicîjinoco esicinîïboro moonifihî. ¹¹ Jaaneguiiha amîihafeenevi Moocaani dudicamaajeque meheetavomo. ¿Millî bu jaamo busumîjeque gaayicitîmo mihicajirahi? ¹² Buhîcaga sita icarumo amîihaitî ijaadaco gaayicîhicahi. Jaanegui imî mîihai.

Jaarumo mîihai toonoco midillutihî. Jillîro paryî jaabicimoro mihicahicahi Cristo iijî jîïbogoco jeevesutîmo miicaqui. ¹³ Miïro amîihairyo magaajahi temploja jeecevomînaa tooja jeeçivo sefari iicafinoco. Jilli eneejîrunoco jilli neehi: Tooja jeeçivo asimico agaicaaumoro ejecevefimo toonoti duufihî. ¹⁴ Jaabadîro bu Aivojîïbo nuuhi: Cristo jîïbogoco ijîïbogomo Moocaanicoo ajaaduno sefari iicaqui. ¹⁵ Jaarunoco uujoho safooba dllutihî, bu jilli nooboro caatinîthî uco siinoti mahacîqui. Imeguehi aivo mîihaiñooba uutî: Mîihaico dilluhîcaabo, nootîmaacaro iguijeveneqe.

¹⁶ Uujoho Cristo jîïbogoco ijîïbagonoti tafîico sihîdî mityano esicinîthî. Miïro toono dudicamaajeque Moocaani uco tajiïbauhi. Jaamaño idasucanijîru uudi toonoco jîïbogotiïbo icaruva. ¹⁷ Jaamaño jillî uuro iimogoboro toonoco moonîruva ijaadaco gaayicîjirahi. Jaanoti tajiïbarî omoonîmaño jino toono tadyudicamaaje Moocaani uco atajîïbauno. ¹⁸ ¿Cono nacu ijaadaco uujoho agaayicîno? Ijaada uudi Cristo jîïbogoco ijîïbogono sitaaco toono jaada busumîjeque dllutîïbo iicano.

¹⁹ Miïro uujoho sifi jïjovono icatîruubo famoojîjovonoti minîfetehî Cristodi sihîdî miyamînaaco icîqui. ²⁰ Judiomîfaño iicasumî judiomîbadi minîfetehîhi diitoco Cristodi icîqui. Oono judiomî Moise tajiïba onobadi iicamo iicabadi icafihî, diitoco icîqui; miyaano

totajii baguiino icatiruubo. ²¹ Jaabadiro bu Moise tajii baguiino iicatimofaño iicasumi diitobadiro minifetefihi miyaano Moocaani tajii baguiino icaruubo, Cristo tajii baguiinodi iicamaño. ²² Jaanoti bu iimiyaavogo iniinovamofaño iicasumi diitobadi minifetefihi diitoco Cristodi iciqui. Jilli oono famoova iicabadiro minifetehicahi tolliti diitoti saatohobaco taajasuqui. ²³ Paryi jilli moonihicahi taajasujii bogouiha, tobogo iminoco isivanofañodi iciqui.

²⁴ Amiihairyo magaaajuhi jinafatyofaño iicamo paryi famooro jineefihi. Jaarumoti saafiuro ijaadaco gaayicifihii. Jaaneguiha tolliro amiihai Cristo iimogobadi imino mooni. Jaamo ijaadaco magaayicihii. ²⁵ Miuro paryi bañamaajefaño iicamo diitoco iniinovatusujirunoco moonititihii. Jaamo tolli moonifihii ijaada minihaiico igaayiciqui, jilli gueneene iicajitirunoco. Jaanoti naha miikai momoonihii ufucuro ifinijitino jaadaco magaayiciqui. ²⁶ Jaanoti naha uujoho mihiciciniiboro jiiinoobobadi icatihii. Jaabadiro bu sicamañehejeque aganihiciibobadi amocasitihii. ²⁷ Jilliro ivi tafico uuro tajii bafihii uujoho imogobadi iicaqui, uujoho saatohoco jiiibogonobuunati uujoho imitino ihiinejiruneguiha.

10

Jjinitaditi Afajiiinino.

¹ Tañahabomi imeguehi amiihai magaaanoco moheedete paryi famooro Moocaani aimuufaihaciguiinodi efehicaunoco. Jaamaño famooro Tifai Muuai oono muuaico fatyuuhi. ² Moise dojiciti Moocaani aimuufaihaciguiinodi, Tifai Muuaifeenedi icano ufuunofeenedi Moise nitiminaabadi minifutuuhii. ³ Jaabadiro bu famooro sabadiro machuumo Moocaani aaciuno machutaaco, ⁴ bu paryi famooro aduumo Moocaaniti asanonifaihuco. Miuro diito Cristoti sefaco agaayicinoti quehecutehicaumo, nifaihuti, mahadunoti mequehcutonicibadi. Jaabehicau Cristo diitoma ofoobo. ⁵ Jaarumoti ajashutino sanoodimo Moocaani imefeenevi imitino icauhi. Jaamaño jiihaifeeneviro sicaisituvii finiumo ofoohigovi iifototimoro jiiinijevi.

⁶ Jilli icauno toonoti miikai magaaajuhi. Jaamoro iimitinoco mihimogomoro moonitimo miicaqui diito omoonibadi. ⁷ Jaaneguiha amiihai ijinitaco mejeecivedino diitoti saatoho ejeecivuubadi. Miuro Caatinahaame neehi: Jaamoro machuumo, aduumo icano. Jaadi jiiibaiminicumoo, noonoro. ⁸ Ajevaco momoonidino, diitoti saatoho ajevaco omoonibadi. Jaamoco safucuro finisuubo sano ajashutino veintitres mildimoco. ⁹ Bu Moocaanico minisudino, diitoti saatoho inisuubadi. Jaamoco jiiinimomiri eheedusuneri finiumo. ¹⁰ Bu imitino Moocaaniditi mihii maadino, diitoti saatoho iimaubadi. Jaamoco guijeve abajaabo, Moocaani toomominaafi, finisuuhi.

¹¹ Jilli icauno moheedetemihaima. Jaanoco Caatinahaamefaño ficuumo toonoti miikai mihiguicivomoro magaaajuhi. Jino niinosituvii mihicamo. ¹² Jaaneguiha: Uujoho imino aivo sefano icahi onobo, deesicini daaquetedino. ¹³ Amiihaico jii inisunicibadiro bu paryi famoovaaco nisufiibo. Jaasumi Moocaanicoro mehesicini, diibo amiihaico teemeji jii janaanici amiihaico inisunofaño gañisutiibo iicaqui. Jaano toono nisu amiihaivi agas-esumi toonoti mataajajino icahi. Jinooco Moocaani amiihaico aciji. Jaamo majaabicihii.

¹⁴ Tañahabomi, jaaneguiha ijinitanoco mejeecivedino. ¹⁵ Jilli amiihaico neehi, gajaminaa mihicacuuneguiha. Jaanoco jino amiihaico afajiiinoco amiihairyo mehesamaaje. Jaamoro magaaajaci. ¹⁶ Jesu guijeveque mehesafotomoro imi adutahilluco mahadumoro Moocaanico mihimonicihii, Cristo itijohoco etetecufatusumi agañiunofañodi, famooro sahigoviro saafiibadiro mihicanoco eneejirunoco. Jaamoro bu imaahuco miquisicarunicihii Cristo ifiico itetecufetequi aaciunofañodi saafiibadiro mihicahi eneejirunoco. ¹⁷ Miuro miikai Mohaivojiiho Jesucristo Machuta onoonoco meheetavusumi mahajashutirumo tomaahuti famooro mamachuhi. Jaahica tohica idiihicarohi sahicaro. Jaamaño saafiibadiro miikai Jesucristoco mimiyaavogonicihii.

¹⁸ Eneecau oono Israel cuumiminaati magaaaja, oono jeecivo asimiti uduumo imitino gajjamima saafiibadiro icamo toonoco uduunofañodi. ¹⁹ Jilli onobo: Ijinita miyaamo iicanoco, nootihii. Jaabadiro bu: Diitoco ejeecivonicimaño asimico ificunicimaño sihidi

jeevano, nootíhi. ²⁰ Jaanoti naha jilli neehi: Saatoho Moocaanico agaajatimo jeevivoco eheetavomo jihovo gajjamicoro jeeceivefíhi Moocaanico jeevivotimoro. Jaaneguiiha uujoho imogotíhi amíhai imitino gajjamifañodi mihicanoco. ²¹ Jaamaño imijitiruno Moocaani imi adutahilluti mahadumoro, bu íjimi adutahilluti mahaduno. Jaabadíro bu imijitiruno Aivojiiho imi machutati mamachumoro, bu íjimi machutati mamachuno. ²² Mohaivojiihoco misifiratusudino. Míihai diibo janaanícivi síhidi mejeevatíhi.

Jilli Cristotaco Magajjineri Imino Mihicano.

(Rm 11.1-23)

²³ Miyaanoco noonícimo: Jilli mihimogonoco paryi fanoovaaco momooníjirahi, onoomo. Jaaruno paryi fanoovaro míinedi imitatíhi. Jííhi, miyaano fanoovaaco momooníjirahi. Jaaruno momiyaavogoco ujusisunoco amusutíhi. ²⁴ Ivinaaca naha mofícico imino moonítimoro sitaacoro imino momooníjirahi.

²⁵ Jaabadíro bu paryi fanoovano machuta naajehasivi anaajenehejeque mamachujirahi. Jaarumo dillutímo: ¿Naha tohasimi jihovocaanidi ejeevivugucuuno asimi iicanoco? magaajaruva amíhai esamaajedi imijitiruneguiiha. ²⁶ Míiro paryi jiiínjehalliri icano Aivojiiho Moocaanino.

²⁷ Jaanoti bu saafi miyaavogomínaafi íicatího amíihaico díiboma mamachuqui ucuuhvasumi, mamachu paryi fanoovaaco amíihaico aacinehejeque dillutímo, amíhai esamaajedi imijitiruneguiiha. ²⁸ Jaanoti saatoho amíihaico: Jino asimi íjinita jeevivo, noomoro íjiihogohachíiji muduudino, díibo amíihaico íjiiibegueebedi imijitiruneguiiha, bu íhesamaajedi imijitiruneguiiha.

²⁹ Jaanoco saatoho dillujirahi: ¿Collíhi sífi esamaajedi imitirunoco, uudi iminoco uujoho moonítího ícajirahi? ³⁰ Uujoho bu amachunohallívi Moocaanico graciaco aacícunoco, bu ¿collíhi sita uujoho amachunoti: Imitíno, neejirahi? noomoro. ³¹ Jii, mamachusumi, mahadusumi, bu fanoovaaco momoonisumi icano paryi Moocaani imiguiiharo momooní. ³² Míihaiñoobaco toonofañodi imitifañovi magañísudino judíomíco, bu judíomi ícatímoco, bu Moocaani íjanomínaaco icano. ³³ Jaanoti naha uujoho paryi famoovaaco fanoovaví imino mooníboro ícaji. Tafíiguiiharo imino omoonínoco imogotíhi, sitaaco imino omoonínoco imeguehi, Moocaani díitoco itaajasuqui.

11

¹ Jaaneguiiha jino uujoho ícabadíro mihica, jino bu uujoho Cristo ícabadí ícanoti.

Jilli Gaigoomí Cultofaño Mihica.

² Tañahabomí, amíihaico síhidi ímehi, fahíijívaro uutí mehesafotomoro, amíihaico íjiiibeguehiníbadí mihichicaneguiiha. ³ Jinooco bu imeguehi magaañanoco Cristo gaífiimi abajaabo. Jaabadíro bu mogai abajaabo gaífi. Jaabadíro bu Cristo abajaabo Moocaani. ⁴ Jaamaño gaífi íinigaíco afabaacuuboro Moocaanima cultofaño íhiimaajisumi, bu díibo íimaaco íjiiibeguejisumi icano imoonírúva Cristo íhabajaabo ícaabedi nucufesujiruno. ⁵ Jaabadíro bu gaigo íinigaíco fabaacutígo Moocaanima cultofaño íhiimaasumi, bu díibo íimaaco íjiiibugusumi icano imoonírúva íhabajaabo ícaabo aijídi nucufesujiruno díibo omooníbadíro ícano. Oono íinigaíco íciídaruva ícajirubadí. ⁶ Jaamaño gaigo íinigaíco afabaacugotíhachíiji jillíro paryi íinigaíco íciídacuqui. Jaanoti gaiguedí ínigaíco íquitícino, bu íciídano icano unucufesuhachíiji, jillíro ífoboocíqui. ⁷ Jaanoti gaífi foboocíjítirahi, díiboco Moocaani ífíbadíro ífiívusumaño, bu díibo íminehejequere omoonínofañodi Moocaani ími ífívusucafotomaño icano. Jaanoti naha gaigo íminehejequere omoonínofañodi gaífi ími ífívusucafetehi. ⁸ Míiro Moocaani gaífiíco eheetavusumi gaigo bacítí díiboco eetavutího. Jaanoti naha gaigooco gaífi bacítí eetavuubo. ⁹ Jaago gaigo gaífiíguiiha eetavocafutuuhí. Jaanoti gaífi gaigooguiiha eetavocafututíhi. ¹⁰ Jaamaño jillítí gaigo íinigaíco fabaacunícíhi aijí mityaguíino ícanoco Moocaani toomomínaaco íhífusuqui. ¹¹ Jaarunaaca Cristofañodi mihicamaño magaañahi gaigo íchaharuva gaífi chahajirahi, bu gaífi íchaharuva gaigo chahajirahi icano ícanoco. ¹² Jaamaño miyaano

gaigo gaifiiti eetavocafutuhi. Jaabadiro bu gaifi gaigooti fiivehi. Jaaruno paryi Moocaaniti saahi.

¹³ Eneecata amiñhairyo monoo: ¿Naa imino gaigo iinigaico fabaacutigo Moocaanima iimaano? ¹⁴ Mifiivucubadiro mihicanoti magaañahi gaifi imeebaiguima icano unucufesunoco. ¹⁵ Jaanoti naha gaiguedi imino imeebaiguima icano iinigaico tooneri ifabaacuqui aaciumaño. ¹⁶ Jaanoti saatoho toonoti ejenaauhachijji igaañajqui miñhai, bu Moocaani iijanominaa iicamo magaañati uufocovi siinoco.

Aivojñibo Imi Machu Onoonovi Miyaminaa Imitino Omoonino.

¹⁷ Jaanoti naha jinooco amiñhaico onoonovi amiñhaico imotihí. Miñro amiñhavañha mihigaivusumi imino moonitimoro imitino momoonihicahi. ¹⁸ Miñro uco jñibogomo cultocovaha meheetavequi mihigaivusumi sabadiro icatimo mefeehicahi. Jaano fine miyaano. ¹⁹ Jaano miya tolli iicahachijji ijeevadi diitoti mudugaavo miya miyaavogominaa iicamo igaañacafetequi. ²⁰ Jaamaño tolli mudugaacinimaño Aivojñibo Imi Machuco meheetavono miyaano Aivojñibo Imi Machu icacutino. ²¹ Miñro mamachucujisumi saatoñhova ijeevadisahaje imegaviro mamachuhicahi. Jaamaño saatoho ajebama icanaaca saatoho mutuvamoro miguiriiacovinihicahi. ²² ¿Nacu amiñhai iijano chahahi mahadujiruhigo, mamachujiruhigo icano? Jaamaño jilliti Moocaani iijaco jihovonobadi momoonihicahi, bu imachutama achahamoco munucufesuhicahi icano. Jaanoco ¿miñi fine uujoho amiñhaico neeji? ¿Nacu toonoti amiñhaico imeji? Chaha, imotihí.

Aivojñibo Imi Machu.

(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

²³ Jilli uco Aivojñibo iñibugunoco amiñhaico jñibugui: Miñro Aivojñibo Jesuco aacijifucu ihusefaño maahuco gaayiciubo. ²⁴ Jaaboro Moocaanico toonohallivi iimuudi iquisicuuboro nuuhi: Haañi, mamachu. Jino taahucu amiñhahallivi iquisicuafotono. Jilli momoonihica. Jaamo uco mehesafetehicahi, nooboro. ²⁵ Jaabadiro bu toonoco amachunobuunati ihusefaño ihadutahilluco agaayiciuboro nuubo: Jihillu bohono iimaaco miyanotiro eheetavono tatyijohofañodi. Jaanoco fahijivaro mahaduno ticovovi uco mehesafetehica, nooboro. ²⁶ Jaaneguiiha amiñhai fahijivaro toñicaco mamachusumi, toñilluco mahadusumi icano toonofañodi magaañasuhicahi Aivojñibo Jesucristo iguijeveunoco, diibo siino asaajino-hachuta.

Jilli Mamachu Aivojñibo Imi Machuco.

²⁷ Jaamaño Aivojñibo Jesucristo Imi Machu onoonoco meheetavusumi cajaanoyhacho Aivojñibo maahuco imitino amachumo, bu ihaduhilluti imitino aadumo icano imitino moonihí Aivojñibo ifiico, itijohoco icano. ²⁸ Jaaneguiiha iticoni paryi amiñhai imitico mehesamaaimoro Moocaanico mijñibogo. Jaadi jari toñicati mamachu, bu toñilluti mahadu icano. ²⁹ Jaanegui toono Aivojñibo ifi eneejirunoco gaajatimo toonoco amachumo, aadumo icano ifihalliviro imitino iicajinoco icihí. ³⁰ Jaamaño amiñhaiti ajashutimo saatoho guihuvahi, bu saatoho niinovahi, bu saatoho guijevecnicuhi icano. ³¹ Jaaneguiiha imino miñhai moñico mehesamaaimoro Moocaanico mijñibogomoro momooniruva Moocaani miñhaico tolli moonitñibo iicaqui. ³² Jaamaño Moocaani miñhaico mohimitihalliti jilli moonihí miñhaico ahaamiñbo sano Moocaanico imiyaavogotimoma miñhaico cijñigaifaño igañijiruneguiiha.

³³ Jaaneguiiha tañahabomi, Aivojñibo Imi Machuco mamachuqui mihigaivusumi mo-toomocasimoro sano mamachu. ³⁴ Jaanoti saatoho siñidi mahajebavahachijji iticoni amiñhai iijafañereñica mamachu, amiñhaico Moocaani imitino mihigaivomoro momooninohalliti aamidiibo. Jaanoti sanehejeque ufucu amiñhaico uujoho Pablo abaatodi imibachuji.

¹ Tañahabomi, imeguehi jinooco magajaanoco Moocaani Gaija miñhaico acifinehejeque.

² Amiihairyo magaaacuhi Moocaanico mimiyaavugutisumi jilli jihovoto ijinita ihiimaatimoco mejeecivehicaunoco. ³ Jaaneguiiha imeguehi jisumi magajaanoco: Cajaaty-ohacho Jesuco afajamo Moocaani Gajjari toono ihiimaano icatino. Jaanoti naha saatoho: Jesu Aivojiiho, onoomo naha jino Moocaani Gaija mityariro ihiimaamo.

⁴ Miñro icano siibadiñhije Moocaani Gaija aacinoco miyaminaafi agaayicino. Jaaruubo saafiuro Moocaani Gaija toonoco aaciibo. ⁵ Jaamaño siibadiñhije omoonino dudicamaajeri Aivojiihoco jeecivefimo. Jaaruno saafiuro iicaaboco Aivojiihoco mejeecivehi. ⁶ Jaabadiro bu Moocaani dudicamaajeque momoonimo fanoovaaco siibadiñhije momooninichi. Jaarunoco saafiuro Moocaani famoovafeenedi tolli moonihi. ⁷ Moocaani famoovaaco siibadiñhije aacinoco momoonihi Igaija diitoma iicanoco igaajasuqui famoova imiguiiharo. ⁸ Moocaani Igaijafañodiro saatohoco aciibo gaaja iimaaco. Jaabofeenediro bu saatohoco aciibo sihidi gaajari ihiimaanoco. ⁹ Jaabofeenediro bu saatoho gaayicichi miyaavogoco. Jaabofeenediro bu saatoho gaayicichi iguihuvamoco ubuheesuno mityaco. ¹⁰ Jaanoti bu saatoho gaayicichi sihidi ejevano mityaco omoonijnoco. Jaanoti bu saatoho gaayicichi Moocaani iimaaco ijiihogonoco. Jaanoti bu saatohoco Moocaani acihi agaajacjino mityaco jihovo gajjaco, miya Gajjaco icano, cono miya Gaija iicanoco. Jaanoti saatoho gaayicichi agaajaratiñjiri ihiimaano mityaco. Jaanoti bu saatoho gaayicichi toojiri ihiimaanoco agaajaciihoro ijiihogono mityaco. ¹¹ Jaano paryi jinehejeque omooninoco idiiboro Moocaani Gaija acihi. Diibo famoovaaco ijeevadisahaje omoonino mityaco acihi diibo imogobadi.*

Saafi Ifihotoro Miñhai.

¹² Miñro mofi sanooro icaruno fiivaano miino ifiiti sihidi dugaacacinineheje iicanobadi, bu Cristota famañoava jeecivomañehejeque meheetavorahi. Jaaruno saafiituro miñhachi. ¹³ Jaabadiro miñhai judiomí miñharumo, griegomí miñharumo, sifi jijovoto miñharumo, bu sifi jijovoto miñharumo icano, sagajjariro miniticafotonofeenedi saafi ifibadiro miminifutucuuhi bu sagajjacoro paryi miñhai magaaayicicuumaño.

¹⁴ Miñro mofiiti fiivaano inonohocinihi sanooro icatino. ¹⁵ Jaamaño tihai: Uujoho use iicatimaño ifiiono icatihi, neejiruno. Jaaruno bu toofiionoro. ¹⁶ Jaabadiro bu nohoji: Uujoho aalliñ iicatimaño ifiiono icatihi, neejiruno. Jaaruno bu toofiionoro. ¹⁷ Jaamaño paryi mofi sano aalliuro iicaruva, ¿milli bu muguubujirahi? Jaabadiro bu mofi paryi sano nohojiro iicaruva, ¿milli mininihiciñjirahi? ¹⁸ Jaamaño Moocaani mofionehejeque iimogomañehejevi ficuubo. ¹⁹ Jaanoti sanooro muhuseve iicaruva, ¿cuuca mofi icajirahi? ²⁰ Miñro mofioneheje fiivaahi. Jaaruno mofi sanooro.

²¹ Jaamaño mohaalliñ muhuseque: Ico imogotihí, neejitirahi. Jaabadiro bu monigai motihaico: Ico imogotihí, neejitirahi. ²² Tolli icatino. Mofiiono ajaaparyanehejeque janaanici magaiñhi. ²³ Jaabadiro bu mofiiti miñviro magaiñehejeque imino gaachehuri mijicunichi. Jaabadiro bu oovosiitimañehejeque imino mofoboocichi gaachehuri. ²⁴ Jaanoti naha oovosiitimañehejeque mofoboocitihí oovosiimaño. Jilli Moocaani mofiico eetavuuhí, mofi oovosiitimañehejeque janaanici magaiñiqui. ²⁵ Toonoti mofioneheje ijeevadi dugaacamaaitino iicaqui. Jiliro fanoovaro sabadiro igaiñcasiqui. ²⁶ Jaaneguiiha samaño aavuvusumi, bu paryi faabohoro aivevehi. Jaabadiro bu samañooco imino momoonisumi paryi faabohoro imo imo icahi.

²⁷ Jaamaño jaabadi amiihai Cristo ifi miñhacamó. Jaamo famooro diibo ifiioneheje miñhacamó. ²⁸ Jaamaño Moocaani famooco saafiisari iticovoocivi acihi Moocaani iijafaño dudicamaajeque: Iticoni minisuminaaco, jaanohallivi Moocaani iimaaco agaayicinicoco ijiihuguefimoco, jaanohallivi jiihogominaaco, jaanohallivi sihidi ejevanehejeque omoonifimoco, jaanohallivi iguihuvamoco ubuheetesufimoco, bu aamusuminaaco, bu aivojitoco, bu agaajaratiño iijineri ihiimaafimoco icano. ²⁹ ¿Nacu jaamo famooro minisuminaa? ¿Nacu famooro Moocaani iimaaminaa? ¿Nacu bu famooro jiihogominaa?

* 12:11 Meeci Col 4.7-16.

¿Nacu famooro sihidi ejeevano eetavominaa? ³⁰ ¿Nacu bu famooro iguihuvamoco ubuheesuno mityama icahi? ¿Nacu famooro iimaafihi agaajaratino iijineri? ¿Nacu bu famooro jiiibeguefihi toojiri ihiimaanoco? Chaa, tolli icatino. ³¹ Jaaneguiiha janaanici iiminoco Moocaaniti magaayicijinoco miguiino. Jaarunaaca uujoho amiihaico jiiibegueji aivo janaanici jino imino esamaajeque.

13

Gaijima Mihica.

¹ Miiro uujoho miyaminaa iijineri, bu Moocaani toomominaa iijineri icano iimaaruubo, gaijima chaharuva, jilli ciimibaco ahaamino ticovono ojibadi jeevajirahi, bu jigaiño mee-huco mohojisuno idicuno iicabadi jeevajirahi. ² Jaabadiro bu Moocaani iijico jiiibuguruubo, bu fanoova itiihiinehejeque gaajaruubo, bu fanoova gaajama icaruubo, bu sihidi miyaavogoma iicanofenedi ifabainoco sihigovi afatigusunoma icaruubo, gaijima chaharuva, jilli uujoho mihifoobejiru. ³ Jaabadiro bu paryi tabusumijeque sitaaco iifehicaruubo, bu tolliro tafiico gaijitiibo acjirahi Moocaanico imogobadi iijigasuhachijji, jaarunaa gaijima chaharuva, jilli tolli omooniruno uudi jinehejeguiiha imijitirahi?

⁴ Jaanoti naha gaijima iicaabo, bu fanoova jaabicima icahi. Jaabo bu imihusehi, sitaaco inohallitiro jiihevetatiibo, uujoho sihidi jeevahi nootatiibo, tafiico mitya mitya moonitatiibo icano. ⁵ Bu tolliro idicunoono moonitatiibo, gaijifitatiibo icano. Tolliro bu sifiiratotatiibo, bu imitino omoonimoco guenene jiihevetatiibo. ⁶ Bu tolliro sita imitico omoonineri imo imo icatatiibo miyaaneriro imo imo iicafiibo, ⁷ fanoovaaco miyaavogoboro jaabicifiibo toomoboro siicujeebii.

⁸ Gaiji ufucuro finijitih. Jaanoti naha ufucu iicajinoco jiiibogoneheje finiji. Jaabadiro bu agaajaratino iijineri ihiimaa lliiveji. Jaabadiro bu gaajahaño finiji. ⁹ Miiro Moocaani iijiti sasitusacohoro magaajahi. Jaasitusacoro mijiiibeguehicahi. ¹⁰ Jaanoti fanoocoro imino magaajacuudi toono miidimañehejequere magaajahicano finiji.

¹¹ Uujoho seemene iicausumi seemene iicanicibadi iimaahicauhi, esamaahicauhi, esicinihicauhi icano. Jaaruubo amiyaabo iicacuudi seemenebadi iicahicaunoco jeevesucuhi. ¹² Jaabadiro jisumi miiba jaabaiba mahatyimehi oono meecimefaño jaabaiba mahatyimenicibadi. Jaarumo ufucu imino foovono mahatyimeji. Jaabadi jisumi uujoho paryiicino gaajatih. Jaaruubo ufucu paryiicino gaajaji, uco Moocaani imino agaajabadi. ¹³ Jaamaño idiinoro Moocaani miyaavogo, bu diibo onoono miyaavogo, bu gaiji icano ufucuro finijitih. Jaarunehejetti aivo gaiji janaanici jeevahi.

14

Agaajaratino Iijineri Iimaanoco Onoono.

¹ Jaaneguiiha gaijima miicaqui imino miguiino. Tolliro bu Moocaani Gaija aacinoco miguiino. Jaano janaanici miguiino Moocaani iijico mijiiibeguejinoco amiihaico ihaciqui. ² Jaanoti agaajaratino iijiri ihiimaabo Moocaanidiro iimaahi miyaminaaguiiha iimaatiibo, miiahañooba toonoco uguubutimaño. Jilli Moocaani Gaijariro iimaabo toovono icaruno iiminuru iicanoco. ³ Jaanoti naha Moocaani iijico jiiibogooobo sitaaco jiiibeguehi. Jaanofenedi diito miyaavogoco jusisuubo, bu quehecutusuubo, jacusuubo icano. ⁴ Jaanoti agaajaratino iijiri ihiimaabo ifiguiiharo iimaahi. Jaaneri diibo miyaavogoro jusihi. Jaanoti Moocaani iijico jiiibogooobo paryi Moocaani iijaminaa miyaavogoco jusisuhi.

⁵ Uujoho imogorahi paryiicino amiihai agaajaratino iijiri mihiimaanoco. Jaano janaanici imeguehi Moocaani iijico mijiiibogonoco. Miiro Moocaani iiji jiiibogo aivo janaanici imihi. Jaanoti agaajaratino iijiri iimaano miyaadi jeevatih. Toojiri onoonoco saatoho jiiibogotiruva aivo sihidi jeevajitiruno. ⁶ Milli bu Moocaani iijaminaa uguuboneri miyaavogo jusijirahi? ⁶ Jaabadi tañahabomi amiihaico abaatoobo agaajaratino iijiri amiihaima iimaaruva, jinejeque toonoti magaayicijirahi? Jaanoti naha mihaico Moocaani agaajasunoti, bu amiihaico miyaanoti jiiibuguruva, Moocaani iijico jiiibuguruva icano naha amiihaidi imijirahi.

⁷ Enecau bu masii oono ifiima achahano siruubavi, arpavi icano mohooviciqui. Jaanoco jilli ticovono mohojsuruva, umilli bu magaaajirahi imasijico?, ucojico ojusunoco? ⁸ Jaabadiro bu corneta jilli ticovono ihojiruva, umijoho bu imibaivejira imoonicasiqui? ⁹ Jaabadiro bu amiihaidi magaaajitijiri onoonoco, umilli bu muguubujirahi? Jilli sicamañoma ihiiamaobadi jeevajiruno. ¹⁰ Fine jiiñjehallivi ajashutino iijino icahi. Jaaruno paryi fanooro gaajavechui. ¹¹ Jaanoti uujoho agaaajitino iijiri saatoho uuma ihiiamaamedi diitedi uujoho siijiiñjeobobadi jeevajirahi, uuti bu diibo siijiiñjeobobadi jeevajirahi. ¹² Jaamaño amiihai Moocaani Gaija aacinoco mihimogomaño, miguiinomoro magaaayici oono Moocaani iijaminaa miyaavogoco ujusisunoco.

¹³ Jaanoti bu agaaajaratino iijiri ihiiamaabo toono iimaahallivi Moocaanico idilluqui. Jaanoco agaaajaboro iijibeguejino mityaco Moocaani diiboco ihaciqui. ¹⁴ Jaanoti uujoho agaaajaratino iijiri Moocaanima iimaaruva miyaano tagaijafañodiro iimaahi. Jaaruno imino eesicinino icatino. ¹⁵ Jaaneguiha fine, umilli moonijirahi? Jilli fine Moocaanima ihiiamaasumi tagajari, bu tahesicinima icano sano iimaajirahi. Jaabadiro bu Moocaani masinoco amasivasumi tagajari, bu tagaajama icano sano masivajirahi. ¹⁶ Jaamaño ijoho Moocaanico digajariro diimuruva, saafi jilli ticovono iicaabo, umilli bu ico nahabonijirahi? Miho ijoho onoonoco gaajatibo. ¹⁷ Jaano toono ijoho Moocaanico idiimono aivo imijirahi. Jaarunofenedi diibo miyaavogo jusijitirahi. ¹⁸ Jaaneguiha Moocaanico uujoho imehi, paryi amiihai janaanivivi agaaajaratino iijiri iimaanohallivi. ¹⁹ Jaaruubo Moocaani iijafaño imeguehi ajashunogayi ihiiamaarunoco imino muguubunoco, toonoti sitaaco gaajasuqui. Aivo jino sihidi imihi, agaaajaratino iijiri diez mildino munuuruno janaanivivi.

²⁰ Jaaneguiha tañahabomi, fine seemebadi mehesamaaño. Jaanoti iimitinojaagodiro seeme agaaajatejebadi mihica. Jaarumo amiatobadiro mehesamaaje iiminojaagodiro. ²¹ Miho Moise tajiiba Caatinihaamefaño jilli neehi: Jiicumiminaaco siicumiminaa iijiri neeji siicumiotofenedi. Jaarunaaca uco: Miyaano neejitimo, noobo Moocaani, noonoro. ²² Jaamaño agaaajaratino iijiri iimaano imiyaavogotimocoro igaaajasuqui icano; imiyaavugucumoco igaaajasuqui icatino. Jaanoti bu Moocaani iiji jibogo mitya imiyaavugucumoco agaaajasuno. Jaanoti imiyaavogotimoco agaaajasuno icatino. ²³ Jaabadiro bu paryi Moocaani iijaminaa sahigoviro igaaivomoro sabadiro agaaajaratino iijineri ihiiamaofeenevi saafi agaaajatibo, bu imiyaavogotibo icano ijicafuturuva: Jilli fine jito jeegavehi, neejiruubo. ²⁴ Jaanoti famooro Moocaani iijico mijibogomofeenevi imiyaavogotibo, bu agaaajatibo icano ijicafuturuva, diibo imitino icahicanoco gaajacujiruubo, toono paryi amiihai monoonoco uguubunofenedi. ²⁵ Jilliti jari diibo jeebifaño icano agaajarahicatinico fooviiiveji. Jaadi jari ememuiivooboro Moocaanico imeji: Miyaano jahi amiihaifeenevi Moocaani icahi, nooboro.

Moocaani Ijafaño Mufuusumi Imino Meheetavo.

²⁶ Jaaneguiha tañahabomi, jilli amiihaico neejirahi: Mihigaivusumi amiihaiti saatoho masima iicahachiiji, bu iijibeguejinoma iicahachiiji, bu Moocaani agaaajasunoco iijibeguejinoma iicahachiiji, bu agaaajaratino iijiri ihiiamaanoma iicahachiiji, bu toojiri ihiiamaanoco iijibeguejinoma iicahachiiji icano, imino momooni Moocaani iijaminaa miyaavogoco ujusisujino iicahachiiji. ²⁷ Jaamo bu agaaajaratino iijineri ihiiamaajisumi miimisiicro mihiimaa; sihidi iicasumi miimisiici, saafi idiinoro mihiimaa. Jaarumo sano icatino, saafiisariro mihiimaa. Jaanoco bu saatoho iijibequi diito onoonoco. ²⁸ Jaanoti toonoco iijibeguejirumo achahahachiiji sijijeri mihiimaadino mihigaivusumi. Jilliro amiihaifañodiro mihiimaa Moocaanimaryo. ²⁹ Jaabadiro bu Moocaani iijico mijibeguejino iicahachiiji miimisiicro mihiimaa. Jaanoti iguiraasumi miimisiici, saafi idiinoro mihiimaa. Jaanoco saatoho muguubunicimoro mehesamaaje: uNaa miyaanoco? noomo, noomoro. ³⁰ Jaanoti bu igiciniboco sabogoco Moocaani igaaajuruva imegavi ihiiamaabo illiivequi. ³¹ Jilliti paryi amiihai Moocaani iijico magaaayicichicamo saafiisari mijibogo, famooro imino uguubumoro iquehecucafetequi. ³² Jaaneguiha Moocaani iijico iijibogomo

ihesamaajeque iguiinoniqui saafi ihiimaanohachutahiica. ³³Miïro Moocaani sajeebii icaco aaciibo imitasuubo icatino.

Oono fahigova icamo miyaavogominaa Moocaani iijanofaño iicanicibadi. ³⁴Jaabadïro bu gaigoomi cultofaño lliivi iimaatimo iicaqui, Moise tajjibafaño onoobadi iicaqui. ³⁵Jaanoti agaajanoco iimogohachijji jari ijafaño ofoodi ajjico idilluqui. Imijitiruno gaigo cultofaño ihiimaano.

³⁶Jaabadïro bu magaaja Moocaani ijji amiihaiti ticovahinitïhi, bu idiimoro amiihai toonoco magaayicihinimo mihicatïhi. ³⁷Amiihaiti saatocho: Moocaani ijico ijjiibogonoco aivo gaajahi, monoomo, bu Moocaani Gajafeenedi gaajahi, noomoro mehesicinimo iicano. Jinooco magaaja jihaamefañodi jilli amiihaico onono jino Aivojiiho Moocaani tajjiba iicanoco. ³⁸Jaanoti jinooco imiyaavogotïibo ononoco: Miyaano, meneedino.

³⁹Jaaneguiiha tañahabomi, Moocaani ijico mijjibeguejinocoro aivo miguino. Jaamoro bu agaajaratino iijineri iimaaco mafaguedino. ⁴⁰Jaanoco ivi iminoro meheetavo mitasutimo.

15

Cristo Siino Ubuheeteunoti ijjiibogono.

(Mt 26.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jaaneguiiha tañahabomi, imeguehi taajasujjibogoco amiihaico uujoho ijjiibeguehininoco mehesafotonoco. Tobogoco amiihai magaayicihinibogofaño quehecuno mihicabogo. ² Jaabogofeenediro bu amiihai mataajacuhi amiihaico ijjiibeguehinibadiro mihicahachijji miyaano mimiyaaveguehinihachijji.

³ Miïro amiihaico iticoni jjiibeguehinini Moocaaniti agaayicihinibogoco: Cristo mohimitihallivi iguijeveunoco, oono Caatinihaamefaño unuubadi. ⁴ Jaaboco icicuruubo siino mifucuci, safucu icanoti buheeteubo, oono bu Caatinihaamefaño unuubadi. ⁵ Jaabo Pedrovi jafeveuhi. Jaadi bu tolliro saatocho paryi famooro iminisuminaavi icano. ⁶ Jaabadïro bu tolliro safoono saatocho miyaavogominaavi jafeveubo ajashutimo quinientodimo janaanivivi icaumovi. Jaamehiica icacinïhi, Pablo unuusumi. Jaanoti saatocho diitoti choomocinicuhi. ⁷ Jaanobuunati bu Jacoobovi jafeveubo. Jaadi bu paryi iminisuminaavi icano.

⁸ Jaanobuunati bu niinonoro uuvi jafeveubo. Jaabo uco sosituviro minisuminaafti iciuhi, oono oovago iseemeneque sosituviro agaaniinicibadi iicauboco. ⁹ Miïro uujoho minisuminaati sihidi ejevatïibo uco minisuminaafi monoatatïruubo Moocaani iijaminaaco imitino omoonihinimaño. ¹⁰ Jaaruubo jino uujoho diiboti icahi Moocaani uco agajimaño. Jaamaño diibo uco imino omoonuno sicamañovi footïhi. Miïro paryi diito janaanivivi dudicamaahi. Jaaruno uujoho omoonino icatino, jilli Moocaani iimihuseri tafañodi omoonino. ¹¹ Jaanoco uujoho, diito icano sabogocoro mijjibeguehi. Jaabogoco amiihai mimiyaavuguuhi.

Uchuumucuumo Siino Ubuheetejino.

¹² Jaano bu mojjibogo Cristo uchuumucumofeeneti siino buheeteuhi onono bu iicanaaca, bu çmilli amiihaiti saatocho siino mubuheetejino chahahi, neehicahi? ¹³ Jaano bu tolli icaruva, çjaana milliti bu Cristo siino buheeteuhi? ¹⁴ Jaanoti miyaano Cristo siino ubuheeteutihachijji jino mojjibogo jilli sicamañovi, bu oono amiihai miyaavogo jilli sicamañovi icano. ¹⁵ Jaaneguiiha jahi bu miihai Moocaaniti sicamañoooc mijjibeguehicahi, Moocaani Cristoco guijvefañoti buheetesuuhi, monoomo. Jaanoti miyaano uchuumucuumo siino buheetesuracutimo iicajiruva, jaanaa çmilliti bu siino Cristo buheeteuhi? ¹⁶ Jaaneguiiha uchuumucuumo siino buheetesuracutimo iicajiruva, Cristo siino buheetesurautïhi. ¹⁷ Jaanoti bu Cristo siino ubuheetesurautihachijji, amiihai miyaavogo jilli sicamaño. Jaaneguiiha jahi amiihai imitifañerehiica mihicahi. ¹⁸ Jaaneguiiha jahi bu Cristoco imiyaavogomo iguijevecumo taajacujitïhi. ¹⁹ Jaaneguiihacu Cristoco mehesicinino jilli jijjehalliviro mihicaquiguiiharo iichachijji miihai famoo janaanivivi idasuno mihicahi.

²⁰ Chaha, tolli icatino miyaano aivo Cristo uchuumucuboco siino Moocaani ubuheete-suuno. Jaamaño Cristo imegaambo ufucu siino ubuheetejimoti ubuheetecubo. ²¹ Miïro oono saafi Adan onobofañodiro gujive asaabadiro, bu saafi Cristofañodiro iguijeve-cumo siino ubuheetejino saahi. ²² Oono paryi Adanoto iicamaño iguijevenicabadiro, bu oono paryi Cristotoo iicamaño fiivoma icaji. ²³ Jaarumo sano diiboma icajitino; iticoni diibo buheetehinicuui. Jaadi jari diito, diibota iicamo, buheeteji diibo asaadi. ²⁴ Jaadi jari jiinije ifinijino icaji. Jaasumi Cristo finisuji paryi jihovo tajiibaco, bu fanooro paryi aivojico, bu paryi mityaco icano. Jaadi Moocaanico ihaivojico acijiibo. ²⁵ Miïro Cristo aivojiveji jari paryiicino Moocaani iminaaco iguiinomicudi. ²⁶ Jaadi bu gujiveque niinoono finisujiiibo. ²⁷ Miïro Moocaani paryiicino Cristoguiinovi ficucuui. Jaaruno Caatinihaamefaño paryi diiboguiino ficucafotono nuurunaaca idiiboro Moocaani diiboguiino ficucafototih. Miïro diibo paryi fanoovaaco Cristoguiinovi ficuui. ²⁸ Jaadi paryiicino Cristoguiinovi ificucafutucuudi, Cristo lli iicaabo Moocaaniguiinovi ficucafeteji; miïro diibo Cristoguiinovi fanoovaaco ificuubo. Jaamaño jilliti Moocaani fanoovahallivi icaji.

²⁹ Jaanoti bu saatoho ochoomocinihicaumeguiiha ifinoco nitihicahi. ¿Collihi bu jaamo tolli moonihicahi? Miïro diito siino ubuheetejinoco imiyaavogotiruva tolli moonihicajitirumo.

³⁰ ¿Nacu milliti mihai fahiijivaro ñihicunofaño mihicahicahi? ³¹ Miïro uujoho fahiijivaro gujivefaño icahicahi. Jaano aivo miyaano, tañahabomi, oono amiihai Cristoco mimiyaavogomaño uujoho imo imo icahicano miyaano iicabadi. ³² Uujoho jilli onoomaño Efeso cuumivi jicumibadi iicahinimo miyaminaama moonicasihinihi. Jaaneguiiha, ¿toonoti jinejeque icijirahi, miyaano uchuumucuumo siino buheetecuumo icajiruva? Jaaneguiiha saatoho enehecabadi imijiruno mihicano: Mamachuqui, bu mahaduqui icano civohogo miguijevecujimaño, noomoro.

³³ Amiihaico sita bañidino. Miïro noonicimo: Imitino gataavominaa imino iicafiruboco imitino jeevamaaisufihi, noomoro. ³⁴ Jaaneguiiha amiihai iminoro mihica iticovono ifiima. Jaamoro imitico momoonidino. Miïro oono amiihaiti saatehehiica Moocaanico gaajatih. Jilli amiihaico neehi, jaanoti jaamo munucufevahi.

Jilli Uchuumucuumo Siino Buheeteji.

(1 Ts 4.14-17)

³⁵ Fine saatoho dillujirahi: ¿Milli fine uchuumucuumo siino buheeteji? ¿Milli jeevano ifiinoma fine icajimo? noomoro. ³⁶ Jeedi fine aivo agaajatimo. Miïro siino toogaico mabasuno ochoomonobuunati ifaho iinefihi. ³⁷ Miïro trigoco, bu tobadi iicanoco mabasujisumi, ifahooco mabasuno ihiinotatihi itoogaico mabasuno iinefihi. ³⁸ Jaano mabasunoco Moocaani iimogobadi fiivusufihi siyomono toogaico siibadi, bu siyomono toogaico siibadi icano. ³⁹ Miïro sabadiro ifiino icatih: Siibadiro miyaminaa ifi, bu siibadiro asim ifi, bu siibadiro joomi ifi, bu siibadiro taava ifi icano. ⁴⁰ Jaabadiro bu icano niquejeminaa ifi, bu jiinijeminaa ifi icano. Jaarunaa niquejeminaa ifi ovosii siibadiro, bu jiinijeminaa ifi ovosii siibadiro icano. ⁴¹ Jaabadiro bu cuujeo nihiba seseen siibadiro, bu fucuo nihiba seseen siibadiro icano. Jaabo seseen bu meeciri seseeti siibadiro. Jaabadiro bu meeciri seseen saafi seseen siibadi, bu sifi seseen siibadi icano. ⁴² Jaabadi bu jeevano uchuumucuumo siino ubuheetejimo. Jaamo utuucifino ifiico miciniichi. Jaanobuunati siino mubuheeteedi utuucijitino ifiima mihicaji. ⁴³ Hicunoco miciniichi. Jaaruno siino ubuheetecudi ovosiniichi. Bu niinovanoco miciniichi. Jaaruno siino ubuheetecudi sefacuno. ⁴⁴ Miyaminaafi ifiico miciniichi. Jaaruno siino ubuheetecudi gajja ifiirucu icano. Jaamaño miyaminaa ifi iicabadiro, bu gajja ifi icahi.

⁴⁵ Miïro jilli Caatinihaamefaño noono: Iticonio miyaminaafi Adan onoo fiivo ifiima eetavocafutuhi. Jaanobuunati Cristoco: Niino Adan, neehicaumo jilli Gajjafeenedi fiivoco aacineguiiha. ⁴⁶ Jaaruno Gajja ifi iticoni mihicatih. Jilli miyaminaa ifiiti iticoni mihicahi. Jaadi jari Gajja ifiiti mihicatahi. ⁴⁷ Iticonio miyaminaafico jiinjjeti eheetavuubo jiinjjeminaafiu. Jaano allivioobo iicaabo Aivojiiibo Jesucristo niquejeoobo. ⁴⁸ Jaamaño jiinjjeminaa ifiino johono jiinjjeti eheetavuubo ifibadi jeevahi. Jaanoti niquejeoto igajjano

johono niquejeoobo igaijabadi jeevahi. ⁴⁹ Jaabadiro miñhai oono jiniijeti eheetavuubo ifibadi mejeevamaño, bu ufucu oono niquejeoobo ifibadi mejeevaji.

⁵⁰ Tañahabomi, jilli amiñhaico eneejirunoco neehi: Oono ihuucuma, itijjohoma icano iicamo Moocaani aivojifaño feejitíhi. Mñiro oono guenene iicatino ufucuro ifinijitinoñaño icajitíhi, eneejiruno. ⁵¹ Imeguehi bu jino agaajaratinoco magaañanoco: Famooro migu-ijevejitíhi. Sano famooro siibadi mifiiveteji. ⁵² Jilli goovanogayi oono miño aalliico mimichíhiyaacuno iicanicibadi, niinoono trompetaco ojisucudi. Jaasumi toono trompeta ojidi uchuumucuumo siino buheeteji ufucuro chuuumucuumo iicaqui. Jaanoti miñhai sifiiti miminifeteji. ⁵³ Oono mofi guenene icatino ifi, ufucuro milli iicajitino ifiiti fiiveteji. Jaabadiro bu mofi iguijevifino ifi iguijevifitino ifiiti fiiveteji. ⁵⁴ Jaano oono mofi guenene iicatino ifi, ufucuro milli iicajitino ifiiti ifiivutucudi, bu oono mofi iguijevifino ifi iguijevifitino ifiiti ifiivutucudi icano, Caatinihaameñaño onono miyaaveji: Guijeveque Moocaani mitya guiinoniji. ⁵⁵ Guijeve, ¿cuuca icano dimitya miñhaico iguijenihicano? Guijeve, ¿cuuca icano dimitya guiinoniji eneehicano? Caatinihaameñaño onono.

⁵⁶ Mñiro imiti, guijeveque mityaco acihicahi, miñhaico iguijeniqui. Jaabadiro bu Moise siicajeo tajíba imitico mityaco acihicahi. ⁵⁷ Jaanoti naha jisumi miñhai Moocaanico miñhimehi, Mohaivojñibo Jesucristofeenedi miñhai guijevucuumo mihicajino mityaco acinohallivi.

⁵⁸ Jaaneguiha agaijimo tañahabomi, quehecuno sefano mihica, fahijivaro janaaniviro Mohaivojñibo dudidamaajeque eetavomoro mihica. Mñiro amiñhairyo magaañacuhi Mohaivojñibedi mududicamañño sicamañovi iicatino.

16

Cristofañodi Monahabomi Iicamedi Niñibamico Mahallacaruno.

¹ Jaanoti bu amiñhaico neehi Cristofañodi monahabomi iicamedi niñibamico mahallacarunoti: Johono Galacia jiniijeri iicajano Moocaani iijanominnaaco ijñibuguubo un-ubadi moomoni. ² Fajaguisivaviro famooro amiñhai magaañanoco ijevadi mudugaacuro moficuhica magaañanocinoti gaajacimoro. Jaamo uujoho ifotodi toonoco eheetavotimo mihicahi. ³ Jaabo uujoho ifotodi amiñhai monoomoco galluji Jerusalevi aamenema, diito isatyequi monahabomi tahigo iicamedi amiñhai mahallacaruno niñibamico. ⁴ Jaanoti bu uuro ofoono uudi iimihachijji, uuma feejimo.

Pablo Efejinoco Ifitacamañño.

⁵ Jaabo amiñhaijaago ofoodi, iticoni fatyeji Macedonia jiniijefañodi. Jaadi jari amiñhaivi Corinto cuumivi ifeteji. ⁶ Jaabo amiñhaima gueneñisuno iicahachijji. Jaanoti bu paryñicino jiniijaco toonoviro afatyohachijji. Jaachijji uco mahamusu efejijihigovi ofooboco. ⁷ Imogotíhi amiñhaijaago ofoobo jilli ifatyodi ofoonoco. Imeguehi amiñhaima guenene iicanoco Mohaivojñibo Jesucristo iimogohachijji. ⁸ Jaaruubo jino Efeso cuumivi icajihica Pentecoste jñibaimo afatyonohachuta. ⁹ Jisumi jimañovi aivo imino Moocaani dudidamaaje eetavo, aivo imino ofoomaño, bu sihidi saatoho imogotimo uco ijñihegueme iicamañño icano.

¹⁰ Jaanoti Timoteo amiñhaivi ifotohachijji imino diiboco magaañanoco sajeeñi iicaqui. Diibo bu uubadiro Mohaivojñibedi ududidamaaibo. ¹¹ Jaaneguiha amiñhaiti saatohoba diiboco mitihimejetasudino. Jilliro diiboco mahamusu sajeeñi ofooboro uco imeecivaqui. Jjnoti diiboco teemehi, bu saatoho monahabomi asaajimoco icano.

¹² Jaanoti Apolo onoboti amiñhaico jñibeguehi: Monahabomima diiboco galluucuurahi amiñhaico ibaatequi. Jaaruubo foogotíhi. Jaaruubo iimugusumi feejiiibo.

Niinoono Afajñinino.

¹³ Jaaneguiha allivano mihica, bu quehecuno mihica miyaavogofaño, gaifiimi mihica, sefano mihica. ¹⁴ Paryi fanoovaaco meheetavonoco sitaaco magaiñnofañodiro meheetavo.

¹⁵ Tañahabomi, amiñhairyo magaañacuhi Estefano iijaminaama iticoni Acaya jiniijevi Jesu jñibogoco agaañanocimoco, bu tolliro miyaavogominnaaco ejeecivehicamoco icano.

¹⁶Jaaneguiiha uujoho imeguehi diito onoobadi momooninoco, bu saatoho diitobadi iicamo onoobadi, bu jaamoco aamusumo ududicamaaimo onoobadi icano momooninoco. ¹⁷Aivo imo imo icahi diibo Estefano onoobo, bu Fortunato onoobo, bu Acaico onoobo icamo tajaago asaaneri. Jaamo uco amusuhi amiihai uco mahamusutinoco, juuga machahamaño. ¹⁸Jaaneri uujoho aivo imo imo icahi, oono amiihaico abaahinisumi amiihai mihicahiniñadiro. Jaaneguiiha diitobadi iicamoco mobocigo.

¹⁹Moocaani iijano Asia jiinjieri iicajahajeminaa amiihaijaa iijico galluui. Jaabadiro bu Aquila onoobo, bu mogai Pricila onoogo iicamisi, bu diitisi iijafaño iigaivehicamo icano, amiihaijaago Aivojiiibo momofañodi iijico galluui. ²⁰Bu paryi monahabomi jino uuma iicamo iijico agalluunoco magaayici fahigovavi midillucasi ihiibicicasimoro.

²¹Jaanoco uujoho Pablo onoonoco saafi caatinihicauhi. Jaanoti jari jinooti uujoho caatinihi tahuseri. Amiihaijaago taajico galluui.

²²Jaanoti cajaatyohacho Mohaivojiiibo Jesucristoco agaijitimo imitino iicaqui.

Jaanoti Mohaivojiiibo, mojaa disaa.

²³Jaafa amiihaico Mohaivojiiibo Jesucristo imino moonihi. ²⁴Paryi amiihaijaago galluui Cristo Jesufañodi tagaiji iicanoco. Fine.

2 CORINTIOS

Pablo Caatiniuhi Corintori Iicaja Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi Moocaani jeebii onobadi. Jaabo uujoho onoonoco nahabo Timoteo caatinihi jihaameque monahabomi Moocaani iijaminaa Corintori iicamedi, jaabadiro bu paryi Acaya jinijeri iicamo, paryi Moocaanita iicamedi icano. ² Jaamo amiihai magaayiciqui imi icaco, sajeebii icaco icano Moocaaniti, bu Mohaivojiiho Jesucristoti icano.

Pablo Idaasuno Iicano.

³ Masii Moocaani, Mohaivojiiho Jesucristo Caanico mihimequi. Miiro diibo Moocaani miihaico iidaasugoo, bu jaabo diibo Dios miihaico fahijivaro ajacusuhicaabo. ⁴ Miiro Moocaani miinoco jacusufihi paryi fanoovari idaasuno mihicamoco. Jaabadiro bu miihai idaasuno iicamoco majacusuqui, oono miihaico Moocaani ajacusubadiro. ⁵ Miiro miihai Cristo idaasufañodi mihicamaño, bu diibo Cristofañodiro ajashutino majacusucafetehi. ⁶ Jaamo miihai amiihaico taajasujiihogoco mijiihogonoti idaasuno mihicahi. Jaanoti amiihai majacusucafetehi, mataajaqui icano. Jaabadiro bu miihaico Moocaani ajacuseri amiihai bu majacusucafetehi. Jaamo bu tolliro amiihai siicujeebii majaabicihii jino miihai idaasuno mihicanehejeque majaabicihicabadi. ⁷ Jaamaño amiihaico miihai imino mehesicinihi. Oono miihai idaasuno mihicanofañodi tolliro amiihai mihicamaño, bu tolliro Moocaani ajacusunofañodi mihicajinoco icano.

⁸ Monahabomi, mihimeguehi amiihai magaaanoco sihidiro imitineri Asia jinijevi miihai mihicahacininoco, sihidi jeevano idaasuno mihicahicaunoco. Jaaneri mosefama machahacuui majaabicujitihii: Fine aivo muchuumucuuji, munuurahi. ⁹ Iguijencuujiimo iicanicibadi mihicahicauhi. Jaaruno fine jilli mofiiiviro esicinitimo Moocaani uchuumucuumoco ubuheetesufiibocoro mehesiciniqui iicauno. ¹⁰ Jaabo Moocaani miihaico toonoti taajasuuihi, bu jisu miihaico taajasuuboro icahi, toono sihidi ejeevano miihaico iguijenijirunoti. Diiboviro miihai mohesicinicico mificuuihi miihaico taajasuuboro iicajinoco. ¹¹ Amiihai miihaico mahamusu, mohallivi Moocaanima mihiimaa. Jaaneguiiha ajashutimo mohallivi Moocaanima ihiiimaahachiiji, diibo miihaico imino mooniji. Jaanoco aatyimemere ajashutimo Moocaanico imeji, miihaico Moocaani imino omooninohallivi.

Jilliti Pablo Corintovi Fuutihi.

¹² Miiro icano sano miihaico imo imo omoonino; jiihallivi miihai miyanotiro Moocaani imogobadi imino mihicanoco magaaaneri imo imo mihicahi. Jaamo aivo amiihaifeenevi imino mihicahicahi. Moocaani miihaico iimihuseri amususihicahi tolli imino miicaqui. Jaaruno miihai gaajarero tolli mihicano icatino. ¹³ Miiro amiihaidi paryi aameneque macaatinihaamenefaño meneehicahi amiihai memecimoro magaaajidinoco. Jaanoco imeguehi imino magaaanoco. ¹⁴ Oono samañosacoro magaaajacuubadi, jaamo ufucu, Mohaivojiiho Jesucristo asaajifucu, miihaiti imo imo mihicahi, bu miihai amiihaiti mihicajibadi icano. ¹⁵ Jino miyaanoco esiciniiboro iticoni esamaaihinihii amiihaico mifooci abaahinjinoco, amiihaico imo imo mooniqui. ¹⁶ Uujoho esamaahinihi Macedonijaago ofoobo amiihaico abaahinjinoco, bu siino tahigoti uhuumiibo amiihaico abaahinjinoco icano. Jaamo amiihai uco mahamusuhi imino Judeavi feequi. ¹⁷ Jilli nooboro uujoho esamaaihurunoco, ¿fine uco bañibobadi mehesicinihi? ¿Nacu fine uco amiihai mehesicinihi oono imiyaavogotimo saatohoco: Jiihi, onoomoro, bu saatohoco: Chahano, onoonicimobadi? ¹⁸ Miiro Moocaani gaajahi miihai amiihaico: Jiihi, monoomoro, bu siino: Chahano, monootatinoco. ¹⁹ Miiro miihai Silvano, Timoteo, uujoho, icamo Cristo Jesu Moocaani Achi jiihogoco mijiihbeguehicaabo: Jiihi, onoboro, bu siino: Chahano, neejibuutihi. Miiro Cristofañodi paryicino miyaano miihaiiioobaco bañitaiibo. ²⁰ Miiro diibovi paryi miyaavono Moocaani unuuno. Jaamaño Moocaanico mihimusumi: Aivo

Miyaabo idiicaabo, monoonicihi Cristo Jesuco magajacuunofeenedi. ²¹ Jaabo diibo Moocaani mihaico, bu amiihaico icano Cristofaño quehecuno ificuuboro itaati miicaqui ijeevadi ficuuhi. ²² Jaaboro mihaico igajataco ificuuboro Igajaco mojeebino faño ficuubo, toonoti magajaquu ufuco niquejefaño magayicijinoco.

²³ Jaanoti eesamaahinibadi Corintovihiica footihi amiihaico agajimaño. Jaano miyaano iicanoco Moocaani gaajahi. Jaanoti miyaano iicatihachiiji imijiruno uudi uco Moocaani agaicaauno, uujoho iguijevene icano. ²⁴ Jaarumo mihai mihimogotihi amiihaico: Jilli mimiyaavogo, noomoro amiihaico matajibanoco. Miuro amiihairyo, miyaavogofaño quehecuno mihicacuui. Ivi jilliro mihimeguehi amiihaico janaanici imo imo moonisunoco.

2

¹ Jilliti imeguehinitihi amiihaico siino abaatonoco siino idaasuno amiihaico omoonijiruneguiiha. ² Jaabo uujoho amiihaico idaasuno mooniruva, zmiijoho bu uco imo imo moonijirahi? Amiihaico bu uujoho idaasuno omooninobuuna. ³ Jilliti amiihaidi jino uujoho aameque jilli caatiniuhi amiihaijaago ofooboco, uco amiihai imo imo momoonijirumo, jilliro idaasuno momoonijirunoco iimogotimaño. Jaamaño amiihai imitico mejeevesuhachiiji uujoho imo imo icaji. Jaaneri tolliro amiihai imo imo mihicaji. ⁴ Miuro toohaameque amiihaidi acaatinusumi idaasuno iicaneri tafi uco nijj nijj iicahicauneri taahicauhi. Jaarubo toohaameque caatinutihii amiihaico idaasuvusuqui icatino, jilli amiihaico gaajasuqui sihidi amiihaico agajinoco.

Imitino Omooniboco Iimibachuno.

⁵ Jaanoti oono saafi idaasuno omoonibu saafiicoro uco idaasuno moonitihii. Tolliro bu paryi amiihaico moonibu. Jilliro miiviro neehi. Imogotihii janaanici sefano ihibanoco. ⁶ Miuro amiihai Moocaanico mihiiuusumi diiboco amiihaifañoti mihinusucuui. Jaanoti eesafotooboro gaajacuubo. ⁷ Jaaneguiiha jilliro ivi jisumi diiboma mihimibachumoro diiboco majacusucu, sihidi idaasuno iicaneri janaaniviro imitino icaadiibo. ⁸ Jaaneguiiha amiihaico neehi: Siino diiboco magajasu diiboco magajinoco. ⁹ Miuro iticonio aamefañodi toonoti amiihaico nooboro caatiniuhi, amiihaico gaajasuqui znaa uujoho onoobadi moonijimo? onoomaño. ¹⁰ Jaanegui jisumi amiihai oono iimutiiboco mihimibachucuhachiiji, bu uujoho tolliro diiboco imibachucuui. Miuro uujoho iimibachuuboco imibachuhi Cristo imefeenevi amiihaico agajiboro. ¹¹ Toonoti mihaico Satanas queheveino iguiinoniboro, miuro diibo omoonigonoco mihai imino magajahi.

Troa Cuumivi Pablo Jeebi Niji Niji Icauhi.

¹² Jaanoti Troa micuvi Cristo jibogoco jibeguequi ufuubo ifutusumi, aivo uudi imiuno Aivojibo ducicamaajeque toonovi eetavujino. ¹³ Jaarunofaño tajeebi uco sajeebi icautihii, monahabo Titoco toonovi aatyimeutimaño. Jaaneguiiha diitoco ifitacuuboro toonoti fuuhi Macedonia jiiinijejaago.

¹⁴ Jaanegui uujoho Moocaanico imehi, diibo mihaico Cristo Jesuta ijimitaco iguiinonimoro miyaminaa mitya mitya agaimuaivomofaño mihaico asatyefinohallivi. Bu jaaboro mihaifeenedi ijibogoco jibugusuhicaabo. Oono facici uusuno fahigovadi ofoonicibadi icauhi. ¹⁵ Miuro mihai oono aimoguijico, Cristo Moocaanico ejeeivoobo, ijigasuno uusu fahigovadi atajajimofañodi, bu atajajitimofañodi icano ofoonicibadi mihai paryi miyaminaa iicadimoco mijibeguehicahi. ¹⁶ Jaano atajajitimedii namita uusunicibadi jeevahi. Jaanoti atajajitimedii facicino uusuno, fiivoco aacino uusubadi jeevahi. zJaanoco miijoho fine iinoro eetavejirahi? ¹⁷ Miuro mihai nihibamiguiiharo Moocaani ijico mijibogotihii, saatoho iicabadi simahehejediro inoro ubuunanimoro ijibeguehicabadi. Miyanotiro naha mihai mijibeguehicahi Moocaani imefeenevi, diibo Moocaani mihaico agalluumo mihicamaño, bu Cristo jeevivominaa mihicamaño icano.

3

Bohono Iiji Jibogo.

¹ ¿Nacu miñhai jilli munuusumi fine amiñhaidi, miñhai mofitiuro imino mihiimaamo meneehicahi? Cha, ¿collíhi jaamo mihimeguehi miñhaiditi sita aameri: Diito aivo iimihuseme, onoonoco? Amiñhairyo imino miñhaico magajacuui. Jaabadiro miñhai magajagotíhi sita aameri amiñhaiditi ijñibogonoco. Jaamaño uujoho ¿collíhiica aamema icajirahi uuditi sita: Imiibo, noomoro acaatinihaamema? ² Miñro uujoho amiñhaico ijñibugusumi, amiñhai jeebiñfaño mimiyaavuguumoro imino miminifutucuumoco aatyimemere tadyudicamaaje imino iicanoti gaajajirumo. ³ Miñro amiñhai toohaamebadi mihicahi, Cristo acaatiniuhaamebadi mihicacuui. Miñro miñhai mijñibogomo amiñhai jeebiñfaño macaatinicuunobadi mificuhicacuui. Jaanoti caatiniri macaatinicinitíhi. Jilli Moocaani iicaabo Gajjariro macaatinicinihi. Guisibabujehallivi Moise tajiñbano acaatinicínobadi icatino. Jilli miyaminaa jeebiñfañoro acaatinicínicuuno.

⁴ Jaano miñhaidi toono miyaano iicanoco miñhai magajahi Moocaaniñfañodi, bu Cristo-fañodi icano. ⁵ Jaamaño miñhai momityariro siinoco momoonino icatino. Paryicino fanoovaaco momoonino Moocaaniti saahi. ⁶ Miñro diibo miñhaico mityaco aacineri bohono iiji onobadi diibedi mududicamaahi. Jaano toono bohono iiji oono eedeetajiñbano acaatinicínino iicabadi icatíhi. Jilli Moocaani Gajjati magayicínotionoro iicamaño. Miñro oono acaatinicínino tajiña Moise tajiña, guijevefaño satyefíhi. Jaanoti naha Moocaani Gaija miñnoco fiivoco acíhi.

⁷ Jaano toono Moise tajiña guisibabujehallivi acaatinicínino aricuno saauhi. Jaamaño israelmi Moise imeque meechihacutíhi ihime síhidi aricuno ifuvusuhicaumaño. Jaaruno toono iharicu jaabavonoro fuuhi jaano totajiña guijevefaño asatyefiruno síhidi iimima saauhi. ⁸ Jaanegui fine, aivo síhimi icano oono Moocaani Gaija ijñibogoco mojaago isivano. ⁹ Buhicagaha oono miñnoco guijevefaño asatyefiruno tajiña iimima icauhi. Jaanegui fine aivo síhimi icano, oono Moocaani jñibogo miñhaico: Amiñhai imítima machahacuui, onobogo. ¹⁰ Miñro totajiña iticoni iimima iicaruno jisumi miyaadi jeevacutíhi, jino síhidi iimima iicanoguiñodi. ¹¹ Jaano toono guenene icaujitiruno iimima icauhi. Jaano janaanici aivo imijino ufucuro ifinijitino iimima icahi.

¹² Jaamaño miñhai toonoco imino magajamaño, nucufeguetimo mijñibeguehicahi. ¹³ Jaamo miñhai Moise omoonibadi momoonitíhi diibo naha ihimeque gaachehubaryuri fabaacuui israelmi toono guenene iicajitino aricu ajaabavonoco atyimetimo iicaqui. ¹⁴ Jaarunoco diito gaajatihi. Jaabadiro bu jisumi toono eedeetajiñbaco emeecisumi to-baryuro diito esamaajeque afabaacucínino iicabadi jeevamo gaajatimo. Miñro tobaryu diitoti gaññicafototíhiica idiñboro naha Cristofañodi tobaryu gaññicafetejirahi. ¹⁵ Miñro jsumihachuta Moise tajiña aameneque emeecisumi tobaryubadi diitoco ihesamaajeque fabaacuhicahi gaajatimo iicaqui. ¹⁶ Jaano naha jari gaññicafetefíhi Aivojñiñojaagovi iminifutusumi. ¹⁷ Jaabo Moocaani Gaija iicano, bu Moocaani iicaabo. Jaanegui-íha diibo Moocaani Gaija iicahigo sajeebiñ icahicahi. ¹⁸ Jaamaño paryi miñhai to-baryuri mohimeque mafabaacucínicuutímo. Mofiivi Mohaivojñiño imi ifuvusuhi, oono meecimefaño mofi ifuvusunicibadi. Jaamaño miñhai janaaniviro diibobadi minifotomoro mefeehi fahijjivaro janaaniviro diibo imibadi minifotomoro mofoomaño. Jaano toono Aivojñiño Gaija iicaabo eheetavono.

4

¹ Jaanegui masíi suufenitímo momooniqui, Moocaani miñhaico ñdaasugoboro idudicamaajeque atajiñbaunoco. ² Miñro miñhai toovono omoonifinehejeque, bu unucufesunehejeque icano mihimugucutíhi. Bu tolliro sitaaco bañimoro mofootíhi, bu Moocaani ijico simañehediro buunanimoro mofootíhi icano. Jilli miyaanocoro meneehicahi. Jaamaño jilliti Moocaani imefeenevi saatohoco magajasuhi, miñhai Moocaani imefeenevi imino mihicanoco. ³ Jaanoti jino Moocaani taajasujñibogoco mijñibogono toovono iicahachijíi, oono cijjigaífaño ufuucujimediro toovono. ⁴ Miñro diito imiyaavogotimo, jiije caani iji ijeebiñnoco mitasucuui. Jaaneri gaajacutímo Cristo jñibogo imico. Jaabo bu Cristo Moocaani iicaabo. ⁵ Jaamo miñhai Moocaani

jibogoco mijibugusumi, mofiiditiro mijibeguehicatori, idiboro Jesucristo amihai Aivojiboma iicaabediti mijibeguehicatori. Jaanoti naha mihi jilli amihai jeecivominaa mihicamo Cristoco magajimaño. ⁶ Miuro diiboro Moocaani: Icvuuneguiha daachicisu, nuubo. Jaaboro jisumi bu diiboro mojeebino faño achicisuhi. Tooneri Moocaani imico magajaqui Jesucristo imefañoti ifuvusunoco.

Miyaavogofeenedi Mihicano.

(1 Co 2.1-5)

⁷ Jaano toono Moocaani Gaija mofifaño icahi, oono aivo iiminoco nifaqui eetavotahillu guirihillufaño mificujirubadi jeevano. Toonoti igajaqui toono sihidi eeevano mitya mihihiti saatinoro Moocaaniti asanoco. ⁸ Jaamaño fanoovari imitino mihicarumo, toonoti mataajanichi, bu fanoovari gaihuro mihicarumo, aivo tooneri idasuno mihicatatihi, ⁹ bu mihaico sihidi jiiheverumo, Moocaani mihaico jeevesutatihi, bu mihaico iguininorumo, miguijvetatihi icano. ¹⁰ Jaamaño fahigovadi mofomoco gaicaajirumo Jesuco agaicaumaño. Jaaneguiha mofifañodi bohono ifiico Jesu aacinoco mihihusuhicatori. ¹¹ Miuro mihi jino mihicanohachuta fafucuvaaciviro nihicunofaño mihihicatori mihaico agaicaajirunofaño Jesuco magajimaño. Toonofeenedi bohono ifiico Jesu aacino ihifusucafetequi. ¹² Miuro taajasujibogoco mijibeguehicatori mihaico sita gaicaajirahi. Jaanofeenedi amihai mataajajino ifiico magajaqui.

¹³ Miuro Caatinhaamefaño noono: Miyaaveguehi, jaamaño iimaahi, noonoro. Jaabadiro bu mihi tomiyaavogofañodiro, mimiyaavogomoro mihiimaahi. ¹⁴ Jaamaño mihi magajahi Moocaani Mohaivojiboma Jesuco ubuheetesuubo, bu mihaico sano amihaima buheetesujibo, Jesuma miicaqui. ¹⁵ Jaaneguiha jilli fanoonihicufaño mihihicatori amihai iiminofaño miicaqui. Jaamo sihidi Moocaani imino omooninoco agaayicimo, toonohallivi ajashutimo Moocaanico sihidi ihiimequi.

¹⁶ Jaamaño mihi suufenitimo momoonihicatori. Jaamo mihaico mofino niinovatonoro fuurunaaca, mogaija jilliro fafucuvaaciviro buheetenere feehi. ¹⁷ Miuro jino jiihallivi idasuno mihicarumo goovano fatyonoro feehi. Jaanofañoti magaayiciji ifinjitino imi, aivo aajashutinoco. ¹⁸ Jaamo mihi mahatyimenehejequere mehesamaaiti. Jilli jisumi mahatyimenehejequere mehesamaahi. Miuro mahatyimeneheje guene icatatihi. Jaanoti jisumi mahatyimeneheje ufucuro finitino iicajino.

5

¹ Miuro mihiro magajahi oono mofii ja goovano unucufijabadi eeevanoco. Jaarumo ufucu mihicaji, Moocaani mihihiti niqejefaño ifinjitino ifiico aacinoma. Toonoco miyaminaati safiiba acijitirahi. ² Miuro miyaano jino mofima mihicanohachuta macanifehicatori, niqejefaño ifinjitino fiivoma mihicacujirunoti. ³ Jaanofaño mijicafeteji mofii gaachehufaño iicanicibadi. Jaanegui mojeebii sicaimobadi iicatiqui. ⁴ Miuro jino mofifaño mihicanohachuta macanifehicatori, idasuno mihicaneri. Jaaruno moheedehefici mujujuuvequi icatino. Jilli bohono ififaño mijicafetejinoco mihimeguehicatori. Jino jije ifi echeemefino ifi bohofiti iminifetequi. ⁵ Jineguiha Moocaani mihaico iimibachuuboro lgajaco aciuih ufucu magaayicijino gaajatabadi icano.

⁶ Jaamaño mihi imino magajamoro mehesicinihi jino jiihalliri muhucuma mihicanohachuta toofiiti buhigovi mihicanoco. Aivojiboma niqejefaño mihicatinequehicatori. ⁷ Jaamaño miyaavogofañodiro mihihicatori. Jijeonoco mahatyimenejaagodi mihihicatori. ⁸ Jaamaño mihi mesefaquifotomoro mihimeguehi jije ififaño mihicanoco mejevesumoro Aivojiboma mihicanoco. ⁹ Tooneguiha mihimeguehi fahiivaro Mohaivojiboma imo imo momooninoco, jiiima mihicanohachuta, bu bohono ifiima mihicacuudi icano. ¹⁰ Miuro paryi famooro Cristo aivoji icaga imegavi mihigaiveji paryicino moticovoocivi momoonihicano jaadaco magaayiciqui, jiihalliri mihicausumi imino momooniuno jaadaco, bu imitino momooniuno jaadaco icano.

Sajebeico Aacino Jibogo.

¹¹ Jaamaño miihai Aivojiiho ñihicuno omoonijinoco magaaajamaño paryiicino miyaminaaco mimiyaavugusuqui momoonihicahi. Miiro Moocaani miihaico gaajacuuihi. Jaabadiro bu mihimeguehi amiihai miihaico magaaajanoco. ¹² Jilli monoomo, miihaiditiro siino imino mihiimaano icatino. Jilli amiihaico meneehi. Jaamo miihai imino momooninoco amiihai magaaajamoro quehe quehe miicaqui. Jaamo saatoho ijeebiifañoonoco esicinitimo ifiicoro: Aivo miihai sihidi mejeevahi, onoomoco mejenaaujirahi miihaihalliti. ¹³ Jaamo miihai mejeegavomo mihicahachijji, jaafa Moocaaniguiiharo mejeegavehi. Jaanoti jeegavotimo mihicahachijji jaafa amiihaidi mihimimo. ¹⁴ Miiro Cristo miihaico agajjinoguiino mihicahi, saafiiro famoohalliviro iguijeveunoco magaaajamaño. Jaaneri bu famooro iguijevecuunoco. ¹⁵ Jaabo Cristo famoohalliviro guijevahi ubuheeme diito ifiguiiharo icacuumimo iicaqui, diibo uchuumuuboro diitedi siino ubuheeteubeguiiharo iicaqui. ¹⁶ Jaamaño miihai saatohoco jijeo miyaminaa eesicinibadi mehesicicuutihi, iticoni naha miihai Cristoco jijeo miyaminaa iicabadi mehesicinihicauhi. Jaarumo jisu tolli mehesicinicutihi. ¹⁷ Miiro Cristoma iicacuubo bomiyaminaafirucu eedeeneheje finicuuhi, jisu paryi bonehejerucu.

¹⁸ Jinehejeque paryi Moocaani eetavehi Cristofañodi miihai diiboma sajeebii miicaqui. Jaaboro miihaico tajiibauro famoovaaco diiboma sajeebii miminiyuhicaqui. ¹⁹ Oono Moocaani Cristofañodi jiiinjeminaaco ifiivi sajeebii iminiyuhicaabo diito imitico jeecivotiibo. Jaabo miihaico tajiibauihi toono sajeebii ica jiiibogoco miyaminaaco magaaasuqui. ²⁰ Jaamaño miihai Cristo galluminaa mihicamo. Jaamo miihaifenedi Moocaani amiihaico cuuhuvahi. Jaaneguiiha amiihaico miihai meneehi Cristo miihaico atajiiibaneguiiha: ¡Moocaanima sajeebii miminifoto! meneehi. ²¹ Jaabo Cristo imitico ajashuno mooniutihi. Jaaruuboco mohalliti Moocaani iimitiiboco mihicanicibadi mooniuihi, diibojaagovi miihai miminifotomoro iticovono ifiima mihicaqui Moocaani imogobadi.

6

¹ Jaaneguiiha miihai Moocaani ducicamaaje nahaboniminaa mihicamaño amiihaico meneehi: Sicamañovi magañisudino Moocaani imihuseque aacinoco. ² Miiro Caatinihaamefaño jilli Moocaani noobo: Jino iimihusesumi ico guubuhi. Jino taajasufucu iicasumi ico amusuhi, nooboro. Jaaneguiiha miihaidi jisumi jino Moocaani imihusefucu, taajasufucu icano.

³ Jaamaño miiico miihai miihijevesutihi, miihai ducicamaajediti miihaiñooba imitino iimaatimo iicaqui. ⁴ Jilli ro ivi fanoovavi Moocaani jeecivominaa mihicanoco miihifusunoco mihimeguehi: fanoovari idasuno mihicanoco, fanooti mucuujiivaachunoco, fanoovari iminotino mihicaneri icano, siicuno jeebiiri fanoovaaco majaabicinofenedi. ⁵ Miiro miihaico aamihicamo, miihaico civojaanihicamo, miihaiditi ñaaihicamo, bu sihidi jeevano ducicamaajeneri mihicahicahi, bu cigaraco jaabicimoro mihicahicahi, bu sihidi ajebaco jaabicimoro mihicahicahi icano. ⁶ Jaanoco miihai miihifusuhicahi mohimi icafañodi, miyaanoco magaaajanofañodi, bu mosiiicujeebiiri majaabicihicahi, mohimihusefañodi, bu mofifaño Moocaani Gajja iicanoco miihifusunofañodi, bu miihai miya gajjima mihicanofañodi, ⁷ bu miyaavogoco miihijibogonofeendi, bu miihaifaño Moocaani mitya iicanofenedi icano. Jaamo toono iticovono icaco magaaayicinihi, mahamocasiqui niisugaco magaaayicinicibadi. Jaamoro tooneri mofiiico magaihuinimoro mafeehi imitimehejediti, bu mahamocasihi imitinehejema icano. ⁸ Jaamo safo miihaico imino obocigomoco iicanicibadi magaaayicinihi. Jaanoti safo miihaico aatajagomoco iicanicibadi magaaayicinihi. Safo miihaiti imino iimaamo. Jaanoti safo miihaiditi imitino iimaamo. Safo miihaico abañififimoco iicabadi moonimo. Jaarunofaño miihai abañififimo mihicatihini. ⁹ Jaamoco miihaico agaajaratimoco iicabadi moonimo. Jaarunofaño miihai imino agaajacumo mihicahi. Safo iguijevecuumoco iicanicibadi miihaico moonirumo. Jaarumo ¿milli mihicatihini? Safo miihaico aamimo. Jaarumo miguijenicafototihi. ¹⁰ Idasuno mihicarahi. Jaarumo fahijivaro Cristofañodi imo imo mihicahicahi. Siinoti

mucuujivaachurumo, ajashutumoco mubusumijenihi niquejeo busumijeri. Jinehejebama machaharumo, fanoova iminonoma mihicahi icano.

¹¹ Monahabomi, corintominaa, aivo amihaico imino miyaanoco meneehi, paryi mojeebifaño iicanoco. ¹² Chahacuuno mojeebifaño amihaico meneejiruno. Jaanoti naha amihaai jeebifaño icano mihaico amihaai meneejiruno. ¹³ Jaaneguiiha amihaico neehi. Oono caani iseemeque paryi miyaanoco onoonicibadi, paryi amihaai jeebifaño iicanoco uco monoo, oono amihaico uujoho iicabadi.

Mihaai Moocaani Ijati Mihicahi Mojeebifaño Diibo Licamaño.

¹⁴ Amihaico neehi: Imiyaavogotimehejema magataavocasidino. Tolli mihicaruva sabadiro mihicajitirahi. ¿Milli bu iimino iimitinoma gataavejirahi? Jaabadiro bu, ¿milli cuuje fucuma gataavejirahi? ¹⁵ Jaabadiro bu ¿milli Cristo ijima gataavejirahi? Jaamaño ¿milli imiyaavogoo imiyaavogotiiboma gataavejirahi? ¹⁶ Mihiro Moocaani jeecono iijafaño ijinitama sano diibo jeevotatimo. Mihiro mihaai Moocaani iicaabo iija mihicamo, diiboro jilli unuubadi:

Diitofaño iicaaboro diitoma igueji. Uujeheji diito Caani, bu diiteji taacuumiminaa icano, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu jilli noobo Aivojiibo:

¡Diito iimitimofeeneti mihiinomoro sihogovi mudugaavo! ¡Jaamoro idicunoco mududiicucudino! Jaachijji amihaico gaayiciji. ¹⁸ Jaaboro amihaai caaniti icaji. Jaanoti amihaai taseemeti mihicaji, noobo Aivojiibo sihidi ejeevaabo.

7

¹ Jaaneguiiha agajjimo tañahabomi, jilli Moocaani nuuhi. Jaaneguiiha mihaico mofiico, mojeebico icano imihininjirunoco moonitimo miicaqui, bu Moocaanico mihiguimoro diibeguiiharo ijeevadi mofiico mificuucui icano.

Corintio Cuumiminaa Iimitono.

² Jaanegui mihaaima imino mihica. Mihiro mihaaiñoobaco mihaai imitino momoonitih, bu mihaaiñoobaco imitino mejeevamaaisutih, bu mihaaiñoobaco mabañhicitih icano.

³ Jaaruubo jilli onoobo amihaai imitico onoono icatino. Mihiro iticoni amihaico unuucubadi: Amihaico uujoho sihidi gajijhi. Tacidiiti muduujecinihi sano mihicamor, bu sano mecheemequi. ⁴ Amihaico imino eesciniiboro aivo amihaari imo imo icahi. Jaamaño jino sihidi idasuno mihicarunofaño aivo imo imo iicaaboro, quehecuno icahi.

⁵ Jino Macedonia jinijevi magashininotiro aivo mojuguisibama machahahi. Jilli fahigovavi mofohigo idasuno mihicahicahi, saatoho mihaico aamineri, bu mojeebifañoti mihigunehejeri icano. ⁶ Jaarunaaca Moocaani iniinofimoco equehecucusufiibo, mihaico imo imo miniyuhi Tito agaseneri. ⁷ Jilli agasenero icatino, bu diibo Tito amihaai imo imo iicaneri icano. Jaabo mihaico jibeguehi amihaai mihaico mahatyimegueneque sihidi mihimogonoco, bu tolliro jibogoo idasuno mihicanoti, bu tahalliti mihicagonoti icano. Jaaneri sihidi janaanici aivo imo imo icahi.

⁸ Amihaaijaago agalluhinihaame amihaico idasuvusunirunaaca jaaruneri uujoho idasuvotih. Iticoni naha idasuvehinirahi amihaico toohaame idasuno omoonihinineri. Jaaruno jilli jihachutarehini. ⁹ Jaamaño jisumi imo imo icahi. Jaaruno oono amihaai idasuno mihicaneri imo imo icatih, jilli toono idasuno mihicahinineri amihaai imitico mejeevesumaño. Jaanoco amihaai majaabiciuhi Moocaani iimogonicibadi. Jaamaño mihaai amihaico imitino momoonino icatino. ¹⁰ Mihiro oono miino imitico mehesafotomoro mihidaasuvonoco Moocaani imeguehi. Jaaneri miino imitico mejeevesuhi. Jaano jino taajasuco miticonino. Jaaneri mihidaasuvotatih. Jaanoti naha idasuvurumo Moocaanico agaayicitimo ifinijitino gujivefaño feeji.

¹¹ Mihiro amihaai imitico mehesafotomoro mihidaasuvehinih Miocaani iimogonicibadi. Jaamaño amihaai miyaanocoro mehesamaaiuhi. Jaamaño magajacuuhi iimitiboco. Bu amihaai jaabojaago misifiiratuucui. Bu jaamoro amihaai mihigutuui. Jaamaño uco mahatyimeque mihimeguehi. Bu jaamoro tohimitico omooniboco toonohalliti

mihihbaumoro Moocaani iijati magañihui. Jaamaño miihai magaacuui amiihai diibo omoonihinibadi momoonihinitinoco. ¹² Miïro uujoho toohaameque acaatinihinisumi toono imitico eheetavuuboti eesamaaiumaño icatino, bu saafiico imitino omooniboco eesamaaiumaño icatino. Jilli miihaico sihidi aivo amiihai magaijinoco, Moocaani imefeenevi magajasuqui. ¹³ Jaanoco miihai muguubumoro imo imo miminifetehi.

Jaano bu iicanaaca aivo janaanici imo imo mihicahi Tito aivo imo imo iicanoco mahatyimeneri. Miïro amiihai diiboco mahamusuhinihi sajeebi iicaqui. ¹⁴ Jaamaño amiihaiti uujoho: Imihuseme, diiboco unuunoti nucufevetihhi. Miïro paryi amiihaico meneehicano miyaano. Jaabadiro bu amiihaiti Titoco: Imimo, munuuno miyaanoti icahi. ¹⁵ Jaamaño amiihaico sihidi gaijiibo, paryi amiihaico onoonoco meheetavehicaunoco eesafotooboro, bu diiboco mobocigumoro imihusene magayiciumaño icano. ¹⁶ Jaamaño amiihaico imino miyaavogooboro aivo imo imo icahi.

8

Miyaavogominaa Gaijitimo Aacino.

¹ Tañahabomi, mihimeguehi amiihaico mijiibogonoco Macedonia jiiinjeri iicajaje Moocaani iijaminaavi Moocaani imihuse ifusucafotonoco. ² Miïro idaasuno iicaneri nisucafuturumo aivo imo imo icauhi, bu aivo idaasufiirumo gaijitimo aciuihi sihidi inihibamima iicamobadi. ³ Jaanoco uujoho imino gaajahi aivo gaijitimo iicadinoco aaciunoco. Jaarunofaño bu aivo janaanici aciujoma. ⁴ Jaamoro bu imogomoro dil-luumo monahabomi Cristofeenedi Judeari iicamojaa uujoho nihibamico asaatyonoco inahaboniqui. ⁵ Jaamo aivo miihai imino mehesiciniuno janaanici mooniumo. Miïro iinoro Mohaivojiiibojaagovi minifutuumo. Jaadi mojaagovi minifutuumo, Moocaani imuguubadi. ⁶ Jaaneguiha Titoco sihidi munuuihi toono amiihai mihimihusemaño mahacinoco igaayiciqui, bu toono nihibamico ticonihinicuubo icinoco tahimega ificuqui. ⁷ Miïro amiihai sihidi janaanici fanoovama mihicahi; sihidi miyaavogoma mihicahi, bu mijiibogonoco imino magajahi, bu sihidi gaajama mihicahi, bu sihidi imogoma mihicahi, bu miihaico magaijinoma mihicahi icano. Jaabadiro bu toono sitaaco magaijimoro mahamusunovi janaanici mihica.

⁸ Jilli uujoho onoo toonohallivi amiihaico atajiiibano icatino. Jilli imeguehi amiihai imino momooninoco, toonoti amiihai miyaano sitaaco magaijino igaajacafetequi. ⁹ Miïro amiihairyo magajacuui Mohaivojiiibo Jesucristo imihuseeque. Miïro diibo sihidi busumijeevauruubo amiihaico agaijimaño iidaasuuboti minifutuhi. Jaamo amiihai diibo iidaasufañodi sihidi mubusumijeevahi.

¹⁰ Jaaneguiha amiihaidi iimiqui toonoti jino eesicininoco neehi: Miïro amiihairyo juufaijio ficabatiro miticovaumo imino momoonihicahi. Jaaruno ticovono momoonihicautihi. Jilli mihimogomoro momoonihicauhi. ¹¹ Jaaneguiha jisumi tolli momooninoco mihimivusu, oono iticoni mihimugumoro momooniubadiro, amiihaima iicadinoti acimoro. ¹² Miïro saafi sitaaco imogooboro diiboma iicadinoco aacino Moocaanidi aivo imino. Jaaruubo Moocaani miinoma achahano janaanici miinoco dillutatiiho.

¹³ Jaamaño uujoho nootihi: Saatohoco mahacimoro amiihai idaasuno miicaqui. ¹⁴ Jilli sabadiro miicaqui neehi. Jisumi amiihaima sihidi icano. Jaaneguiha diitoma achahanoco mahaci. Jaabadiro bu safo amiihai mucuujivaachusumi diito amiihaico aciji. Jilliti jaamo sabadiro mihicahi. ¹⁵ Oono Caatinihaame onobadi iicaqui: Sihidi icuubedi atyuuvuutino. Jaabadiro bu miidino iicuruubedi, cuujivaachutino, onobadi.

Tito Inahaboniminaa Iicano.

¹⁶ Aivo uujoho Moocaanico imehi, diibo Tito jeebiifaño amiihaico agaijiiboro amusunoco ificuunohallivi jino uco iicabadiro. ¹⁷ Jaabo uujoho diiboco onoonoco imino guubuhi, bu diiboro imeguehi amiihaico aamusunoco. Jaabo iinoro imogooboro feejiibo amiihaico emecitoobo.

¹⁸ Jaaboma magalluhi saafi monahaboco. Jaabo diiboti fahigova iicajaaje Moocaani iijaminaa imino ihiimaahicaaboco, taajasujiibogoti aamusuhicamaño. ¹⁹ Bu tolliro diiboco Moocaani iijaminaa icimoro galluui miihaima iigooboro miihaico ihamusuhicaqui, jino sitaaco magaijino ducicamaajeque meheetavomoco ihamusuhicaqui. Jaanoco jino meheetavehicahi Mohaivojiiiboco mihimequi, bu amiihai mihimogomoro momoonihicanoco magaajasuqui icano. ²⁰ Jilliti miihaiditi miihaiñooba jino nihibamico mahallacarunoti imitino iimaatimo iicaqui. ²¹ Miiro miihai mihimeguehi imino momooninoco Mohaivojiiibo imefeeneviro imino momoonino icatino. Tolliro bu paryi miyaminaa imefeenevi imino momoonihicahi.

²² Jaamisima bu tolliro monahabomiti saafiico magalluhi. Jaabo fanoovaaco momooninoco iimoogoboro miihaico amusuhicahi. Jaabo bu jisumi amiihaico imino eesicinicumano aivo imeguehi amiihaico aamusunoco. ²³ Jaanoti saatoho amiihaico Titoditi idilluhachijji diitoco monoo: Pablo gataavominaafirucu diiboma ducicamaaibo amiihaico ihamusuqui, noomoro. Jaabadiro bu oono saatoho monahabomisi itidilluhachijji monoo: Moocaani iijaminaa agalluumisi, Mohaivojiiibo Cristoco iimehicamisi, noomoro. ²⁴ Jaaneguiiha diitoco magaayici amiihai gaijima mihicanoco fahigova Moocaani iijafaño iicadimo igaaajiqui, bu amiihaiti miihai imo imo mihicahicano miyaano iicaqui.

9

Moocaani Iijaminaadi Nihibamico Mahallacaruno.

¹ Jaanoti miyaavogofenedi monahabomi Judeari iicamedi nihibamico mahallacarunoti sino amiihaidi caatinicujitihii. ² Miiro amiihai imihuseque uujoho imino gaajacuhi. Fahiijivaro amiihaiditi imo imo iicaaboro Macedonia jiiinjeminaaco neehicahi: Amiihai Acaya jiiinjeminaa juufaijio ficabatiro mehesicinihicauhi monahabomi Judeari iicamoco mahamusuqui. Toonoti saatoho sihidi Macedonia jiiinjeminaa agaajamoro imeguehi tolliro diitoco aamusunoco. ³ Jaaneguiiha jito monahabomico amiihajjaago galluui, amiihaiditi toonoti imino eneehicano sicamaño iicajiruneguiiha. Jaamo onoobadi tolli momooniqui mihimibaicinicuui. ⁴ Jilli amiihaico neehi saatoho Macedonia jiiinjeminaa uuma ofoomo amiihaico atyimedino mihimibaivotimoco. Jaaneri miihai munucufevejirahi sihidi amiihaiditi imino miihiimaahicarumo. ¿Milli bu amiihai nucufesuco neejirahi? ⁵ Tooneguiiha jito monahabomico imegavi galluui amiihaico ibaatequi. Jaamo amiihai mahallacarujii, munuunoco ihamusuqui. Jilliti amiihai mahallacaruno imitucuuno. Tolliti amiihai imihuse igaaajacafetequi, miihai amiihaico midilluneguiiharo mahacino iicatiqui.

Jaaneguiiha amiihai ⁶ olli onoonoco mehesafoto: Miiidino abasuubo, bu miiidino iciji. Jaanoti bu guiraano abasuubo guiraano iciji. ⁷ Jaaneguiiha famooro mahaci amiihai jeebii onoodino, gaijimoro icatino, bu sita idilluneguiiharo icatino. Miiro Moocaani gaijiihi gaijitiibo imo imo aacifiiboco. ⁸ Miiro Moocaani amiihaico fanoovaaco sihidi acijirahi. Jaamo jinehejebati cuujivaachutimo mihicahi. Jaamoco bu janaaniciivi acijiibo, tooneri iminoono ducicamaaje eheetavomoco mahaciqui. ⁹ Miiro Caatinihaame jilli neehi: Jaabo imihuseebe gaijitiibo idaasumoco acifihi. Jaani iimihuse ufucuro finijitihii, noonoro. ¹⁰ Jaabo Moocaani fanoova toogaiñoco mabasiqui aacifiibo, bu amiihaico machutaaco aciji. Jaaboro bu amiihaico aciji paryi diibo ducicamaajeque meheetavejinoco. Jaaboro bu toonoco ujusisuuboro guiraatusujiiibo ajashutino iiminoo ducicamaajeenetii. ¹¹ Jaamo tolliti amiihai fanoova imama mihicaji. Jaamo gaijitimo mahacihicahi. Jaano toono nihibamico mahallacarunoco mofeenedi magalluunohallivi monahabomi Moocaanico imeji. ¹² Jaano toono nihibamico monahabomico mahacino ucuujivaachuneguiiharo mahacino icatino, bu tolliro toonohallivi Moocaanico sihidi iimequi icano. ¹³ Miiro diito Moocaanico imeji. Jaamoro toonofeenedi gaajajimo, amiihai Cristo jiiibogo onoobadi momoonihicanoco. Jaanohallivi bu Moocaanico bociguejimo amiihai gaijitimo ditedi, fameeguiiharo icano mahacinohallivi. ¹⁴ Jaamoro amiihaico sihidi agaijimoro amiihahallivi Moocaanima iimaajimo amiihaifeenedi Moocaani iimihuseque ifusumaño. ¹⁵ Jaaneguiiha Moocaanico mihimo Illi sihidi ejeevaaboco miihaico aacinohallivi.

10

Pablo Idudicamaajehalliti Iimaahi.

¹ Uujoho Pablo amihaico dilluhi Cristo siicujeebiri, imihuseri icano. Miïro uco neehicamo, amihaima iicasumivaha, uujoho siicuno iimaahicahi. Jaanotivaha sihigo iicasumi mityaabobadi amihaima iimaahicahi icano. ² Jiï, jaaneguiha amihaico neehi: Uujoho amihaico emeecitodi, uco misifiiratusudino, oono amihaiti saatoho mihaico: Jilli ticovo jiniije miyaminaa iicahicabadiro moonhicamo, eneehicamohallivi. Miïro diitoma iibacasijinoco imibaicincuui. ³ Jiï, miyaanoco, noomo mihai miyaminaa mihicanoco. Jaarumo mihai jilli ticovo jinijeminaa aamocasinicibadi mahamocasitih. ⁴ Miïro mihai jinijeminaa iibacasinineri, abañineri, bu fanoovari omoonicasinibadi moomoonicasitih. Jilli Moocaani mityariro miyaminaa sefa eesamaaifehejeque mifinisuhi. ⁵ Jaabadi mifinisuhi mihaiditi iminootino eneehicanehejeque, bu comityanehejehacho icano Moocaanico agaajasujitirunehejeque icano. Jaamoro paryi miyaminaa esamaajeque Cristoguiinovi mificuui, diiboco imityaguequi. ⁶ Jaamo amihaï imino muguubucuudi, saatoho uguubutinehejeque mihai mahaamiji.

⁷ Miïro amihaï allionocoro magajahi. Jaanoti saatoho Cristotahe icanoco imino agaajamo, bu igajaquï tobadiro mihai Cristota mihicanoco. ⁸ Jaabo uujoho Cristo mihaico aacino mityama mihicanoti sihidi ihiimaaruubo, uujoho toonoti nucufevetih. Miïro Mohaivojibo mihaico jino mityaco aciui amihaï miyaavogoco mujusisuqui, jilli mifinisuqui icatino. ⁹ Jaanegui uujoho amihaico aamenefañodi jilli iigutusuuno, noomoro saatoho eesamaaïñoco imogotih. ¹⁰ Miïro neehicamo: Tahaamenefañodivaha sefano, mityano iimaahicahi. Jaanoti amihaïmavaha iicasumi niinovano icahicahi, siicuno iimaahicahi icano, noomoro. ¹¹ Jaamo tolli meneehicamo magajahi, mihai sihogoti aameneque magalluhaamejefaño mihiimaahicabadiro, bu amihaifeenevi mihicadi moomonjinoco.

¹² Miïro mihai mofiico momoonitih, oono saatoho ifiiditiro imino ihiimaahicamo ticovovi mihifetequi icatino, bu diitobadi mejeevaqui icatino icano. Diito jilli mihiifomo icamo, ifiiviro ifiico ohoovicimaño, bu saminaaro fahigova ohoovicicasimaño icano. ¹³ Jaanoti naha mihaï mofiico mitya mitya momoonitih mihaïno iicatineri. Jaanoti naha idiïboro Moocaani mihaico onoodinoro meheetavehi. Jaabo bu onobadi amihaïjaago mihifetehi Corintovi. ¹⁴ Jaamaño mihaico Moocaani atajjibano janaanivï mafatyotih. Jaanoti naha amihaïvi mihifututuruva naha, Moocaani unuuno janaanivï mafatyejirahi miïro mihaï iticoni amihaïjaago Cristo jibogoco masatyuui. ¹⁵ Jaamaño mihaï sita dudicamaajeriro quehe quehe mihicatih. Ivi jilliro mihimeguehi amihaï miyaavogo iguiraaonoco. Bu tolliro mihimeguehi amihaifeenevi janaanivï mududicamaaïñoco. Jaarumo Moocaani mihaico uhuuvuunoco mafatyejitih. ¹⁶ Jaadi bu janaanivï mafatyeji amihaï janaanivï iicamojaago, diitoco taajasujibogoco mijjibeguequi icano. Jaamaño uujoho sita dudicamaajeriro quehe quehe icatih.

¹⁷ Jaanoti cajaanoyahacho ifiico quehe quehe omoonihachiï, Aivojiboditiro quehe quehe iicaqui. ¹⁸ Miïro ifiicoro: Uujoho aivo imino icahi, onoo bo diibo iimiibo icatino. Jaanoti naha idiïboro Aivojibo diiboco: Imino icaabo, onoo bo naha iimiibo.

11

Pablo Jihovo Minisuminaaditi Ijibogono.

¹ Jaanovaha uco majaanibicijirahi sicamañoti mihiimaabadi ihiimaaboco. Jilli tolli icarunofaño uco majaanibicï. ² Miïro amihaico uujoho cigueguehi Moocaaniti asaano ciguegueri. Miïro amihaico uujoho Cristodi ficucuui. Jaamaño diiboco amihaico aciguehi, oono bagocaja imino iicago saafiicoro atajevago iicanicibadi. Jaamo mihaicahi. ³ Jaarunofaño oono jiniimo ibañfirari Evaco abañubadi, bu amihaico mabañcafetjirunoco iguihi. Jaaneri imino miyanotiro Cristoco mejeevehicanoco mejeevesujirahi. ⁴ Miïro sita asaamoro mihaï mijjibogoyomoobo iicatibo siyomo Jesuti ijibogonoco muguubunicihicahi. Jaamoro bu magaaicihinicuubo iicanaaca siyomo

gajjaco imo imo magaayicihicahi. Bu tolliro magaayicihinicuubogo iicanaaca, bu siy-omo jibogoco imo imo magaayicihicahi. ⁵ Bu oono diito ificoro: Sihidi mejeevano minisuminaa, eneehicamo onoonoco: Jii, meneehicahi. Jaarunaa uujoho diitogui-
inovi icatihu. ⁶ Tahiiamaajagoti naha siicuno iimaarahi. Jaaruubo tahesamaajeagoti
sihidi gaajahi. Miiro jaanoco amiihaico magaaasuhicahi fahiijivaro fanoovaaco mo-
moonihicanofeenedi.

⁷ ¿Nacu fine imitino moonihu, oono taajasujibogoco amiihaico ijibuguumi
jaadusutiibo iicaumaño, bu amiihaico bocigusuqui tafiico guinovi ificuumaña
icano? ⁸ Miiro fahigova iicajahaje Moocaani iijaminaa nihibamico tajaa agallunoco
mudumitiicinicibadi gaayicihicauhi, toono sefati amiihaico amusuqui. ⁹ Jaabo
amiihaima iicausumi siinoti cuujivaachuuruubo miihaiñoobaco dilluutihi. Miiro
monahabomi Macedonia jiiinjeti agaseumo uco aciuhi ucuujivaachuunoco. Tolle
iicauboro idilluutibadiro, bu icaji. ¹⁰ Miiro Cristo miyaanoco imino agaaano tajebeifaño
iicabadiro, bu toono idilluutineri imo imo iicanoco miihaiñooba paryiicino Acaya jiiinjeri
iicamo dumitiicijitihu. ¹¹ ¿Jaanoco milliti fine jilli uujoho neehi? ¿Nacu fine amiihaico
agajitimaño? Chaa, tolli icatino. Miiro uujoho amiihaico guiraano agajinoco, Moocaani
gaajahi

¹² Jaabo jino uujoho iicahicabadiro moonihicaji. Jaaneri: Diitobadi mududicamaahi,
eneehicarumo abaiño gaajacafeteji. ¹³ Miiro jaamo diito jilli jihovo minisuminaa,
jilli bañisuminaa iicamo, Cristo minisuminaabadi minifetehicahi. ¹⁴ Jaano jilli agaa-
jaratino icatino. Miiro iji Satanas Moocaani toomominaafibadi iminifotooboro saajirahi.
¹⁵ Jaabadiro bu tihitiño diiboco ejeecevomo iminoco omoonimobadi minifetejirahi. Jaamo
oono omoonino jaadaco iicineri finiji.

Pablo Moocaani Minisuminaafi Idaasuno Icano.

¹⁶ Jaaneguiiha siino amiihaico neehi: Miihaiñooba uco jilli jeegavoobo needino. Jaanoti
tollu uco mehesicinihachijii, muguubunicihica amiihaima iimaanoco, toonofaodi u-
joho mitya mitya iicanoco magaaajau. ¹⁷ Jaaruno uco Aivojibo atajibaneguiiha tolli
nootihu. Jilli ejeegavoobobadi neehi mitya mitya iicanoco. ¹⁸ Miiro sihidi saatoho mitya
mitya icahicahi jijeo nehejeditiro. Jaabadiro bu uujoho tooneri mitya mitya icajirahi.
¹⁹ Miiro amiihai: Sihidi magaaajahi, munuurumo. Jaarunaa paryi ejeegavomoco imino
muguubunicifihu. ²⁰ Miiro amiihai imino muguubunicifihu, oono: Miihaico mejeevomo,
noomoro amiihaico atajibahicamoco, bu amiihaico ananihicamoco, bu amiihaico igui-
inonihicamoco, bu amiihaico jihovotobadi omoonihicamoco, oono bu amiihai imefaño
amiihaico agabacuhicamoco icano. ²¹ Jaanoti naha miihai tolli momooniutihi mese-
fautimaño. Jaano nucufesurunoco jino neehi.

Jaanoti saatoho nucufeguetimo ihiimaabadiro bu uujoho iimaahi; jino jilli ejeegavoobo
iicanicibadi. ²² ¿Nacu jaamo hebreomi diito? Jaabadiro bu uujoho hebreomi oobo. ¿Nacu
Israel jiiinjeto diito? Jaabadiro bu uujoho? ¿Nacu bu Abraham iyaachimihai diito?
Jaabadiro bu uujoho icahi. ²³ ¿Nacu diito Cristo jeevivominaa? Miiro diito janaanicivi
uujoho icahi. Jino ihiimaano ejeegavoobo onoonicibadi neehi. Miiro diito janaanicivi u-
joho dudicamaahi, bu diito janaanicivi uujoho gaicicafeteji, bu diito janaanicivi uujoho
civojanicafeteji, bu fiiva foova uujoho guijeveti fatyehicahi, ²⁴ bu sahusefoova uco judiomi
aamiuhi treinta y nuevedifoova gaicihicaumo. ²⁵ Bu mifooci, safo icano aamicafutuhi
imeiri. Jaanoti safooro uco guisibaneri aamiimo. Bu tolliro mifooci, safo icano ufuuboma
cijigaimeneene fiimacamaaiuhi. Jaabo safoono imuuaifaño icauhi fucu, cuuje icano faty-
uhi nifaihufaño. ²⁶ Bu ajashutino iigooboro feehicahi teehino nihicunofaodi, bu tolliro
nanivaminaa nihicumehejefaodi, bu tolliro taajiiinjemininaa, bu siijiiinjemininaa icamo
nihicumehejefaodi feehicahi. Bu tolliro cuumino nihicumehejefaodi feehicahi. Tolliro
buhigueeje muuaño icano nihicumehejefaodi feehicahi. Bu tolliro miya gataavominaa
iicatimo, nihicumehejefaodi feehicahi. ²⁷ Tolliro bu sihidi dudicamaaboro feehicahi, bu
fanoova uco iidaasuvusunofaodi feehicahi. Fiiva foova cigaraco jaabiciiboro feehicahi.

Ajebanoco, adufiraco icano jaabiciiboro feehicahi. Guiraafoova machutiibo icauhi. Bu siicuraco jaabicihicauhi, gaachehubama chahahicauhi icano.

²⁸ Jaana janaaniciivi bu icarunehejeque nootihii. Miiro fafucuvaacivi paryi Moocaani iijaminaati eesamaaiferi tajeebi niji niji icahicahi. ²⁹ Miiro saatoho iniinovasumi, uujoho bu niinovano icahicahi. Bu saatoheco sita imitinofaño agañhsusumi, uujoho sifiirari idasuno icahicahi. ³⁰ Jaanocoro toneheje tañiinovaco ifusunocoro uujoho iimaajirahi. ³¹ Miiro Moocaani Mohaivojiiho Jesucristo Caanico fahiijivaro iimono ufucuro finitino icaji. Jaabo gaajahi uujoho jino miyaanoco onoonoco. ³² Miiro Damasca cuumiri iicausumi, tuucuumi aivojiihoti, imiya aivojiiho Aretas onoocho ificuubo itoomominaaco tuucuumi guhuganovi ficuuihi, uco agaayicimoro civojafaño isatyequi. ³³ Jaarunaaca uco jiiibaifaño iijihacuomoro tuucuumi mecuhallidi jahisivi niitusuumo. Jaamaño jilliti taajauhi diibo useti.

12

Gaijanoco Pablo Aatyimeuno.

¹ Miinoditiro imino mihiimaano jilli mihiihono. Jaarunofaño iimaaji Aivojiiho uco gaijaco ifusuhicanoco, bu agaajasuhicanoco icano. ² Miiro uujoho gaajahi saafiico Cristoco imiyaavogoooco. Jaabo satyocafutuuihi niquejefaño, aivo janaanici iicajefaño, siicije toonoti fahuseeci siino mificabaci, mificabaci idiino ficabanoco mafatyucuuihi. Jaanoco gaajatihi fine ifiima baacho fuubo, igaijaro baacho fuuhi. Jaanoco iidiiboro Moocaani gaajahi. ³ Jaarunoco uujoho gaajahi diibo ufuunoco; ifiima baacho, igaijaro baacho idiiboro Moocaani toonoco gaajahi. ⁴ Miiro Moocaani icahigo niquejefaño satyocafutuubo. Jahigo guubuubo agajaratino iimaaco aivo mihihañooba iijibeguejiturunoco. ⁵ Jaabediti uujoho: Aivo mityaabo, neejirahi. Jaanoti tafiiditiro: Aivo mityahi, nootihii; idiinoro naha tañiinovati iimaajirahi. ⁶ Jaanoti naha tafiiditiro imino jiibuguruva, bu sicamaño icajitiruno, miyaanehejequere iijiihogomaño. Jaaneguiiha tafiiditiro imino jiihogotihii, saatoho uuditi janaanici eesamaajiruneguiiha. Jilli uco aatyimenetiro, bu tahiimaaco uguubunotiro icano igaaajuqui.

⁷ Jaano toono Moocaani uco ifusuno, aivo uudi sihidi ejeevauno. Jaaneri uujoho sihidi tafiiico mitya mitya omoonijiruneguiiha tafifaño aivoco Moocaani ficuuihi. Jaano taahucufaño icahi januutu macafatyicinibadi. Jaanoco ijiro juvivehi, tooneri uco idasuno imooniqui. ⁸ Jaano toonohallivi mifoooci, safo idiino Aivojiihoco dillucuurahi toono aivoco uuti ibuusuqui. ⁹ Jaarunofaño Aivojiiho uco neehi: Ico agaijinofañoñodi fanoovari diica. Miiro ifi iniinovamofañoñodi tamitya aivo janaanici ifusucafetehi, nooboro. Jaamaño jino iniinovaneri imo imo icahi tafifeenedi Cristo mitya ihifusucafetequi. ¹⁰ Jaamaño tañiinovaneri imo imo icahi, bu tolliro uco imitino onoonehjeeri, bu fanoovati ucuujivaachunehejeri, bu uco iijiiheguenehejeri icano. Miiro uujoho niinovaabobadi iicasumi aivo janaanici Cristo sefama icahi.

Pablo Corintominaaco Agaijiihoro Esamaaihi.

¹¹ Amiihai uuditi imino mihiimaaujirahi. Jaaruno iicanaaca uuro tafiiditiro ihiimaamaño jeegavominaafibadirucu. Miiro uujoho sihidi jeevatiruubo, oono amiihai: Sihidi ejeevano minisuminaa, noomoro diito dojicuti mefeehicamo guinovati icatihii. ¹² Miiro oono amiihaifeenevi sihidi fanoovaaco jaabiciiboro ududicamaahicauno imino gaajacafutuuihi ifusuneri, aatyimeratatinehejeri, ajabafiranehejeri icano. Jaanoti magaajahi uujoho miya minisuminaafi iicanoco. ¹³ Miiro sijahaje Moocaani iijanominaaguiinovati amiihaico moonitirahi idiinoro naha tafiiiguiiha nihibamico amiihaico dilluutihii. Jaaneri fine amiihaico imitino omoonunoco mihimibachucasiqui sajeebii miicaqui.

¹⁴ Miiro amiihaico mifoooci baajecuuihi. Jaabo siino bu amiihaico baatequi imibaivucuuihi. Jaabo amiihaico uujoho jinejebaco dillujitihii. Miiro amiihai nehejeguiiha feejitihii, jilli amiihaiguiiharo feeji. Miiro caanimi iseemeguiiha nihibamico allacarufihii, iseeme caanimiguiiha allacarutatihii. ¹⁵ Jaabadi uujoho paryi tañehejeque amiihahallivi

gaññijirahi imo imo. Jaabadiro bu tafiico uujoho finisujirahi amiñhai jeebñinohallivi. Miñro uujoho amiñhaico sihidi agajitonaaca, amiñhai uco guinoviro miñdino magajijhi.

¹⁶ Miñro amiñhaiti saatocho, uujoho amiñhaico jinejebaco idilluutinoco, imino gaajarumo neehicahi: Amiñhaico abaññuborovaha tacuraihufaño gaññisuui, noomoro. ¹⁷ ¿Nacu amiñhaico baññuhi amiñhaijaago oono saatocho agalluumofeenedi? ¹⁸ Miñro Titoco uujoho tajjibauhi amiñhaico ibaatequi. Jaaboma bu saafi monahaboco galluuhi. ¿Nacu Tito amiñhaico baññuhi? Miñro misi sabadiro mihicafihi, bu sagajafeenediro.

¹⁹ Fine amiñhai mehesicinñi; jilli mofeenevi ifiguiharo icamisi, noomoro. Jaaruno tolli icatino. Miñro misi Cristotaotisi Moocaani imefeenevi mihiimaahi. Jaamo paryi agajjino nahabomi, amiñhai miyaavogoco amusuqui. ²⁰ Miñro uujoho ñhichuguehi amiñhaico emecitodi, uujoho iimogobadi mihicatimoco aatyimeneque, jaabadiro bu amiñhai mihimogobadi iicaaboco mahatyimejitinoco icano. Bu tolliro ñhichuguehi amiñhaifeenevi iibacasino iicanoco, bu sitaaco inohallitiro mijjiheveneheje, bu icajjisuhafño, bu gajjiraneheje, bu sicamaño jibogoneheje, bu dejecuneheje, bu mitya mitya icaneheje, bu igavusumi imino momoonitineheje icano iicanoco. ²¹ Bu tolliro ñhichuguehi jino siino amiñhaico abaatoobo, Moocaani amiñhai imitico aatyimeneri unucufeneque. Bu jaabadiro ajashutimo saatocho amiñhaiti siicijetiro imitico omoonihicamo; toono iimitico jeevesutimo iicahicamoditi, bu oono ajevanehejeque, bu fanoova iimitino imogonehejeque icano omoonihicamoditi uujoho aivo idaasuveji.

13

Afagoono, Niino Iimaa Icano.

¹ Miñro amiñhaico mifocci baajecuui. Jaabo siino bu jino amiñhaico baateji. Jaamo saatocho imitico omoonimohallivi mijjibogodi miñmisiici, saafi idiimo diibohallivi mijjibogohachijji miyaavegueji. ² Jaamo siicijetiro imitico omoonihicaumoco faguucuuhi siino eeguejeusumi. Bu paryi famoocoro jino siino tehesinoti neehi: Jino siino amiñhaico abaatodi amiñhaico idaasugucujitih. ³ Jaadi jari magajaji, Cristo tafeneedi ihiimaanoco, magajaguehicanoco. Jaabo Cristo amiñhaico omoonidi niinovajitiibo miñro amiñhaifeenevi isefaco gaajasujiibo. ⁴ Miñro miyaano iniinovaaboco iicanicibadi tete-cu-umo. Jaarubbo oono icahi Moocaani mityari. Jaabadiro bu miñhai diibo niinovajaagodi mihicahi. Jaarumo diibofañodi mihicacumaño Moocaani mityari mihicaji, toonofeenedi amiñhaico mahamusuqui.

⁵ Jaaneguiha amiñhairyo amiñhai ifiico magajaji. ¿Naa imino miyaavogofañ mihicanoco? Amiñhai ifiico imino miñisu. Miñro amiñhairyo magajaji Jesucristo amiñhaifañ iicanoco, miya miyaavogominaa mihicahachijji. ⁶ Jaabadiro bu uujoho imeguehi amiñhai magajaanoco, miñhai miya miyaavogominaa mihicanoco. ⁷ Jaamo miñhai amiñhahallivi Moocaanima mihiimaahicahi, imitico amiñhai moonitimo miicaqui. Jaaruno miñhai imino mihicanoco magajasuqui icatino, jilli amiñhai iminocoro momooniquiguiha, jilli miñhaiditi imitino mehesicinirunaaca. ⁸ Miñro miñhai miyaanoditi imitino momoonititih, miyajjibogoguiharo momoonihicahi. ⁹ Jaamaño miñhai niinovano mihicarunaaca amiñhai sefano iicamaño miñhai imo imo mihicahicahi. Jaamo miñhai Moocaanima amiñhahallivi iimaamoro mihicahi, aivo amiñhai imitibama ufucu chahamo miicaqui. ¹⁰ Jaaneguiha jilhaameque amiñhaidi caatinih amiñhaico abaatejino imegaviro. Jaabo amiñhaijaago ufuusumi sefano amiñhaico moonitiibo icaqui, jino tamitya Aivojjiibo uco aacininino mityari. Tooneri amiñhaico jususuqui aacininino, jilli amiñhaico finisuqui icatino.

¹¹ Jaaneguiha tañahabomi, tahigo imino mihica, bu amiñhai jeebñifañ iimitinobama chahamo mihicajinocoro miguiino, bu amiñhaico afajjinocoro magaayici, bu sabadiro imo imo mihicamoro sajeebñi mihica icano. Jaafa Moocaani gajjico, sajeebñi icaco icano aaciibo amiñhaima icahi. ¹² Fahigovavi midillucasi ihiibicicasimoro. ¹³ Jimañeri iicamo miyaavogofañodi monahabomi paryi ijico amiñhaijaago galluuhi.

¹⁴ Mohaivojjiibo Jesucristo imino omooninoco magaayici, bu Moocaani gajjico, bu Igaija amiñhaima iicajjinoco icano.

GALATAS

Galacia Jiinjieri Iicamedi Pablo Acaatiniuhaame.

¹ Uujoho Pablo minisuminaafi, miyaminaa uco ñcimoro agalluubo icatino. Jesucristoro uco agalluubo, bu diiboco guijevfeenetu ubuheetesuubo Moocaani uco agalluubo. ² Jaamo miñhai, uujoho, bu paryi monahabomi icamo jihaameque macaatiníhi Galacia jiinjieri iicajano Moocaani iijanominaadi. ³ Jaamo amiñhai Moocaani, bu Mohaivojñibo Jesucristo icamisi aacino sajeebñi imino omoonino icanoma mihica. ⁴ Jaabo ifiico mohallivi aaciuboro guijeveuhi mohimitihallivi, miñhaico itaajasuqui jihimiti jiinjjeti; Dios Moocaani jeebñi onobadi. ⁵ Jaabo Moocaanico mihimo fahijivaro. Fine.

Chahabogo Sibogo Taajasujñibogo.

⁶ Uco aivo sihidi meheetyesuhi guenene icatimoro Moocaanico mejeevesuneri Cristo miñhaico agaijinofeenedi amiñhaico ucuuhvahiniñboco. Jaamoro siibadi icano jñibogocoro magayicñi. ⁷ Sibogo chahahi miya taajasujñibogo. Jilli ñfurumo sita amiñhaico casivusuhicahi. Jaamoro imogomo Cristo taajasujñibogoco sibogoti ubuunaninoco. ⁸ Jaanoti amiñhaico taajasujñibogoco mahacñininobuunati uujoho, bu niquejefañoti asaabo Moocaani toomominaafi iicaruubo, bu saatoho sita iicaruva icano siibadi iicabogoco mññibogohachijñi, miñhai Moocaani afaijanoguiino mihicajirahi. ⁹ Jaanoco uujoho fone nuucuui. Jaarunoco bu jino siino neehi: Amiñhai taajasubogoco magayicñinicubogohallivi sita amiñhaico sibogoco jññibogohachijñi diito Moocaani faijaguino icahi.

¹⁰ ¿Nacu jilli ononoti miyaminaa uco cahacisuihi? Cha, tolli icatino Moocaani uco acahacisunoco imeguehi. Uujoho jaanoti imogotíhi uco miyaminaa acahacisujirunoco omooninoco. Jaanoti miyaminaaco cahacisuruva, uujoho Cristo jeevivominaafi icajitirahi.

Jilli Pablo Minisuminaafiti Minifutuui.
(Hch 8.1-3)

¹¹ Jaanegui magaaja jinooco tañahabomi: Uujoho taajasujñibogoco jññibogono miyaminaafi esamaajere icatino. ¹² Toonoco uujoho cajaan miyaminaafiti gaayicñinitíhi. Miñhaiñooba uco jññibeguehinitíhi. Jesucristoro uco jinooco gaajasuhiniñi.

¹³ Amiñhairyo magajacuui iticoni judiomi iijico omoonihicausumi imino omoonihicaunoco. Amiñhairyo magajacuui uujoho Moocaani iijanominaaco finisuqui idaasuno omoonihicaunoco. ¹⁴ Jaabo uujoho judiomi iijico aivo tayoto tatyicovoviro ificabano iicaurumo janaaniví imino mooníui. Uujoho aivo imino moonihicauhi moheedetemíhai iijico. ¹⁵ Jaaruuboco uco Moocaani sahijñitiro icíui fiivutñibocoro, sihidi agaijimaño uco icíubo. ¹⁶ Tolli iimuguuboro uco Illico gaajasuubo, uujoho diibo taajasujñibogoco jññibeguequi judiomi icatimofeenevi. Jaabo jilli iicausumi miñhaiñoobajaago fuutíhi toonoti uco jññibeguequi. ¹⁷ Bu Jerusaleví fuutíhi iticoni tahimegavi minisuminaati iicacuumoco toonoti idillutoobo. Jilñiro guenene icatñiboro fuuhi Arabia jiinjjeví. Jahígoti uhuumiubo gaseuhi Damasca cuumiví.

¹⁸ Jaabo mificabaci, saficaba icanobuunati jari Jerusaleví fuuhi. Jahigo jari Pedroco gaajauhi. Jaaboma fahuseeci satíhai idiño fucuvavo icauhi. ¹⁹ Jaaruubo bu saato-hoba minisuminaaco atyimeutíhi idñibocoro Jacobo Aivojñibo Jesu nahaboco atyimeuhi.

²⁰ Moocaani imefeenevi miyanotiro jino neehi acaatiniñbo.

²¹ Jaanobuunati fuuhi Siria, Cilicia icano jiinjjeví. ²² Jaaboco uco monahabomi Cristota Judea jiinjieri icamo imino atyimeutíhi. ²³ Jilñiro uguubuumoro uudití neehicauhi: Iticoni miñhaico toonohalliti idaasuno omoonihicaubo, jisumi taajasujñibogoco jññibogoboro feehicahi toonoco iticoni ifinisuqui omoonihicaunoco, noomoro. ²⁴ Jilli noomoro uudití Moocaanico imehicaumo.

2

Saatoho Minisuminaa Pabloo Gaayicichi.
(Hch 11.1-30)

¹ Jaanobuunati fahuseeci motihaiti igueenemeheje idiino ficabavabuunati siino fuuhi Jerusalevi, Bernabe onoboma. Jaabo uujoho satyuuhi tahigo Tito onoboco. ² Tahifuuhi, Moocaani uco tahi difo unuuneguiha. Jahi Jerusalevi Moocaani iijaminaa imiyaamoma ijeevadi mihigaivuuhii diitoco imino jiiibuguuhi taajasujiiibogoti judiomi iicatimofeenevi ijiiibeguehicaaboti. Jilli mooniuihii ududicamaaihicauno jihovonobadi iicajiruneguiha. ³ Jahigo uuma ufuubo Tito judiomioobo icautiruuboco iimeeheque miihai miquticisuutihi. ⁴ Jaarunaa miya nahabomi iicautimo mofañodi toovono ijicafutuumo imuguuhi diibo meeheque iquiticuunoco. Jaamo diito mofeenevi jicafutuuhii gaajaminaati ufuumo, Cristo Jesuma mihicacuunofeenedi judiomico atajiiibahicanoti mataajacuunoco agaajatuumo. Jaamoro miuhaico siino Moise tajiiba jijovototi imoonisuqui ufuumo. ⁵ Jaarumoma sihidi mejenaucasiuhi. Amiihai taajasujiiibogoco miyaanoco magaayicicuunoco jeevesutimo toonofañoro miicaqui.

⁶ Jaarumo diito imiyaamo iicaurumo uco bohobogobadi iicanoco ajashuno jiiibuguutihi. Jaaruno diito tolli iicano uco milli moonitiihi, Moocaani miyaminaaco udugaacutimaño. ⁷ Jaamo uco bohonobati jiiibogotimoro jilliro gaajaciumo uco Moocaani judiomi iicatimojaago taajasujiiibogoco satyequi aaciuboro atajiiibaunoco, Pedroco diiboro tobo-gocoro judiomijaago isatyequi aciubo. ⁸ Miuro diiboro Moocaani Pedroco minisuminaafiti judiomifeenevi agalluubo, uco minisuminaafiti galluuhii judiomi iicatimofeenevi.

⁹ Jaamaño Jacoobo, Pedro, Jua iicamoco aivo imiyaamo enehicaumo gaajaciuhi Moocaani uco toono dudicamaajeqe aaciunoco. Jaamoro misico ihuseneque aciumo uco, Bernabeque icano. Jilli mooniimo magaijicasimoro manahabovacasijinoco. Jaamoro bu imuguumo misi judiomi iicatimofeenevi mududicamaaituujinoco. Jaanoti diito judiomiguiiha toonoviro fitafutuuhii diitofeenevi idudicamaaiqui. ¹⁰ Jaamo misico idiinocoro tajiibauhi iidaasumoco mehesafetehicajinoco. Jaanoco uujoho jabajeevetiibo imino moonihicahi.

Pablo iibahi Pedroco Antioquia Cuumivi.
(Hch 11.1, 2)

¹¹ Jaanobuunati Pedro Antioquia cuumivi ufuuboco ihimefeenevi uujoho iibauhi, imitimo omooniuonohalliti. ¹² Iticoni machuhicaubo sano judiomi iicatimehejema. Jaanaa Jacoobojaagodi iicaumo saatoho judiomi agasecuudi diito judiomi iicautimoti udugaavuboro siino diitoma machucuutiibo, diito ibai meehe quitici tajiibaminaa iicaumaño diitoco iiguuboro. ¹³ Jaabadiro bu saatoho judiomiti Cristoco imiyaavugucuurumo Pedro abañisuubo omoonihicabadiro minifutuumo, bu Bernabe icauruubo diitobadiro minifutuuhii. ¹⁴ Jaamo diito miyaano taajasujiiibogo onobadi icatimo iicaunoco aatyimeuboro Pedroco famoohimefeenevi nuuhi: Ijoho judiomioobo diicaruubo judiomi iicanicibadi icatiuboro, judiomi iicatimo iicabadi diicahicahi. Bu, ¿milli jaabo toono judiomi iicatimoco judiomibadi iicaqui tajiibahicahi? nooboro nuuhi.

Judiomi, Saatohobadiro Miyaavogofeenedi Taajahi.

¹⁵ Miihai naha mifiivuunotiro judiomi. Jaamo miihai siijiinijeoto imitiminaa iicabadi mihicatitii. ¹⁶ Jaarunofaño magaajahi, Moise tajiibaco omoonrumoco miihaiñoobaco Moocaani agaayicijitinoco. Jaanoti idiinotiro miuhaico gaayicijiibo Jesucristoco mimiyaavogofeenedi. Jaamaño bu miihai Jesucristoco mimiyaavuguuhi miuhaico toonofeenedi Moocaani igaayiciqui. Jaamo miihai tajiibaco momooninoti magaayicicafototitii. Jaamaño miihaiñoobaco Moocaani gaayicijititii tajiiba ononoco omoonimoco.

¹⁷ Jaanoti Cristofeenedi miuhaico Moocaani agaayicinoco momooninaaca saatoho miuhaico neehicahi: Imitimo, Moise tajiiba onobadi moonitimo, noomoro. ¿Nacu fine Cristo miuhaico imitiminaati eetavehi? ¡Cha, tolli icatino! ¹⁸ Jaanoti naha ifinisucuuno

tajjibaco, bu siino dojicuviro eetavuruva uujoho imitiminaafiti icajirahi. ¹⁹ Miiro uu-joho tajjibati iguijevecuuboadi icacuui; toonoro tajjiba uco gaajasuui toonofenedi taajatiibo iguijevejinoco. Jaaneguiiha jisumi uujoho Moocaani imogobadi moonihicahi diibeguiiharo iicacumaño. ²⁰ Jaabo Cristo imohohallivi iguijevehinisumi uuma sano guijevehinicuubo. Jaaneguiiha uujoho iguijevecunobadi. Jaamaño uujoho diibo icacuutihi, Cristorucu jino tafifaño iicano. Jino uujoho iicano ifiima icahi, Moocaani Achico imiyaavogonofenedi. Diibo uco agaijiuboro tahallivi ifiico aciubo guijevefaño. ²¹ Jaamaño Moocaani imihuseque uujoho tihisutuhi. Jaanoti tajjiba onoonoco momooninoti miinoco Moocaani igaayiciruva, Cristo iguijeveuno jaaduvechujitirahi.

3

¿Tajjiba Nacu Imihi? ¿Nacu Miyaavogo Imihi?

(Rm 4.1-25)

¹ ¡Ayi! Aivo jihovoto amiikai Galata cuumioto. ¿Miijoho amiikaico bañihi miyabogo taajasujjibogoco miyaavogotimo miicaqui? Miiro amiikaico mijjibogomoro imino amiikaico mihifusucuui diiboro Jesucristo etetecuciniiboco foovono magaajaqui. ² Eneecata jinoti uco mijjibogo: ¿Milliti amiikai Moocaani Gajjaco magaayicinihi? ¿Nacu Moise tajjiba onoonoco momoonihicanoti? ¿Nacu muguubuhininoco mimiyaavegehininoti? ³ Milliti jaamo amiikai jihovotobadi mejeevahi. ¿Nacu Moocaani Gaija sefari miticonihininoco, jilli mosefariro mihifutusuji, noomoro mehesicinihi? ⁴ Sicamañobadiro mafatysudino toonohalliti idaasuno mihicanoco. Tolli fine icajitino. ⁵ ¿Nacu milliti amiikaico Moocaani Igajjaco aaciuboro amiikaifeenevi aatyimeratinehejeque moonihicahi? Tajjiba onoonoco momoonihicamaño icatino, muguubunoco mimiyaavuguumaño.

⁶ Miiro Abraham Moocaanico imiyaavuguumaño diiboco Moocaani gaayicuihi. ⁷ Toonoti amiikai magaaja, paryi imiyaavogomo miyaano Abraham iyaachimihai. ⁸ Miiro Moocaani siicijetiro judiomi iicatimoco imiyaavogofenedi agaayicujinoco aatyimeuboro Abrahamco siicijetiro jibugucuui jino imino jibogoco Caatinihaamefaño: Difeenedi paryicino jiinije cuumiminaa imino moonicafeteji, nooboro. ⁹ Jaamaño paryi imiyaavogomo, Abraham imiyaavuguuboma sano imino moonicafotonicino.

¹⁰ Jaamaño paryi Moise tajjiba onoonoco imiyaavogomo Moocaani afaijanoguino icahi. Miiro Caatinihaame neehi: Paryi tajjiba Caatinihaamefaño onoonoco imino ifutususitimo Moocaani afaijaunoguino icahi, noonoro foovono aivo icano. ¹¹ Jaamaño miihaiñoobaco Moocaani gaayicitihi tajjiba onoonoco omooninoti. Miiro Caatinihaame neehi: Moocaani agaayicimo, imiyaavogofenedi icaji, noonoro. ¹² Jaamaño Moise tajjiba miyaavogoyomono icatihu. Miiro noono: Jinehejeque paryi imino omoonimo toonofenedi icaji, noonoro.

¹³ Jaano toono tajjiba fajjati Cristo miikaico taajasucuui. Miiro diibo mohalliti fajjaguino minifutuui. Miiro Caatinihaamefaño noono: Afaijanimo paryi imohohallivi etetecafotomo, noonoro. ¹⁴ Jilli icauno Abrahamco imino omooninguuno Jesucristofenedi judiomi iicatimo igaayiciqui, bu famooro miyaavogofenedi Moocaani Igajjaco aaciguuboco magaayiciqui icano.

Tajjiba, Bu Aaciguuno Icano.

¹⁵ Tañahabomi, miyaminaa ifivi oovicuboro jino amiikaico jibeguehi. Saafi miyaminaafi onoonoco eheetavoobo toonohallivi imomoco acaatininoco miihaiñooba siino toonohallivi cuhubarutatihu, bu buusutatihu icano. ¹⁶ Jabadi Moocaani Abrahamco, iyaachico icano aacjinoco eetavuui. Miiro Caatinihaamefaño: Ajashutimoco monoonicibadi, diyaachimihaco, nootino. Miiro: Diyaachico, noono. Jaabo saafiuro diibo Cristo. ¹⁷ Jaanoco jino uujoho neehi: Moocaani Abrahaama ihiimauboro diiboco aaciguunoco eetavuubo miyanotiro iicaqui. Jaamaño toonobuunati Moise tajjiba cuatrocientos treintadi ficabavuunati agaseuno, toonoco finisuvajitirahi Moocaani aciji unuunoco jaaduvechucutinobadi moonjitrirahi. ¹⁸ Jaano bu Moocaani aaciguuno

Moise tajiibafeenedi isaacniruva, ticovono aaciguuno icajitiruno. Jaarunaa miiro Abrahamco Moocaani aciguuhi jilli ticovono.

¹⁹ Jaanegui, ¿nacu, collihiicaqui Moise tajiiba icahi? Jilliro imitino mihicanoco igaajasuqui. Jaaruno Abrahamco: Diyaachi, unuubo asaautinohachutaro Moise tajiiba iicaqui. Jaano tajiibaco Moocaani itoomominaafeenedi Moiseque jiibuguui diibo miyaminaaco ijiiibeguequi. ²⁰ Jaanoti saafiuro jilli ticovono aaciguunoco aacimaño sififeenedi acitatiibo. Jaabo Moocaani saafiuro ihaciguunoco jilli ticovono aciibo.

Tajiiba Onoono.

²¹ ¿Nacu jino Moise tajiiba Moocaani aaciguunojaagodi icatihi, eneejiruno? Cha, icano. Miiro fiivoco ihaciqui tajiibaco ihaciruva Moocaani miinoco gaayicijirahi tajiiba onoonoco momoonifeenedi. ²² Miuro Caatinihaamefaño noono: Paryi famooro miyaminaa imiti jijovoto, noonoro. Jaano tolli icamaño Jesucristoco imiyaavogomo imiyaavogofeenedi Moocaani aaciguunoco gaayiciji.

²³ Iticoni jino miyaavogo agaseutisumi tajiiba mihaico iiguinovi jijovototi ficuhicauhi, miyaavogoco aacino agaajacafutuutinohachuta. ²⁴ Jaamaño tajiiba, seeme toomominaabadi jeevauhi. Seemeque mihicanicibadi mihaiotoco jiiibeguehicauno Cristo asaautinohachuta. Jaamo mihai diiboco mimiyaavogomoco Moocaani igaayiciqui. ²⁵ Jaamaño jisumi Cristoco mimiyaavogono agasecumaño tajiiba mihaico ootomonoguiino mihicacuutihi. ²⁶ Miuro miyaavogofeenedi paryi famooro amiihai Moocaani seemeti mihicahi Cristo Jesuma mihicacumaño. ²⁷ Paryicino famooro amiihai Cristo Jesujaagovi miminifetequi miniticafutuumo diiberi mijicinihi gaachehuco mohallidi mijicinihadi. ²⁸ Jaamaño judiomi, griegomi monoono chahacuui, bu jijovoto, bu jijovoto icatimo, bu gaifiimi, bu gaigoomi oono icamo. Miuro Cristo Jesujaagodi mihicacumaño paryi famooro saafiuro mihicacuui. ²⁹ Jaamo Cristota mihicacumaño Abraham iyaachimihaiti mihicacuui. Jaamo magaayiciji Moocaani aaciguunoco.

4

¹ Jaamaño uujoho neehi: Miuro seemene caanimi busumijeque agaayicijiibo seemene iicasumi jijovooboadi icafihi, paryi toneheje abajaabo icajiruubo. ² Miino saatoho tonehejeque ootomomoro imino ficufihi caanimi: Jino dinoo, noomoro ohoovicijifucu agasenehachuta. ³ Jaabadi mihai mihicauhi momiyaavogo seemebadi ujusitinochachuta. Jilli miyaminaa esamaaje ononoguiino mihicahicauhi. ⁴ Jaarunaa tufucu agasecuudi Moocaani Illi Cristoco galluui gaigooti ifiivuuboco. Jaabo jiijehallivi saauhi judiomi tajiibaguuiino iicaubo. ⁵ Jilli saauho mihai toono tajiibaguuiino toono jijovototi mihicamoco itaajasuqui; Jaadi mihaico Moocaani iseemeti igaayiciqui.

⁶ Jaamo amiihai Moocaani seeme mihicacuunoco igaajasuqui Illifeenedi Igaijaco* amiihai jeebiifaño galluubo. Jaabo Igaijafeneedi meneehicahi: Moocaani, ijoho Taacaani, noomoro. ⁷ Jaamaño ijoho Moocaani seemenerucu, jijovono diicacuutihi. Jaabo ijoho iseemene idiicamaño ico Moocaani ibusumijeque aaciguunoco aciji Cristofeenedi.

Pablo Jeebii Miyaavogominaajaagovi Icahi.

⁸ Iticoni naha amiihai Moocaanico magaajautisumi, jihovoto caanimi jijovototi mihicauhi. ⁹ Jaarumo jisumi Moocaanico magaajacuui. Cha, tolli icatino, imiga amiihaico Moocaani agaajacuumo. ¿Collhi jaamo siino dojicuviro miminifetehi toono iniinovano esamaajefaño, bu iidaasunofaño icano siino toonoguiinovi jijovotobadi? ¹⁰ Amiihaihiica suufenitimo mifucuhicahi siibadi iicafucujeque, bu nihibanoco, bu ifafucuvaaco, bu ficabanoco icano Moise tajiiba unuubadiirehiica. ¹¹ Aivo ñihicuguehi tadyudicamaaje amiihaifeenevi sicamañovi ofomañovi.

¹² Tañahabomi, amiihaico neehi: Jaamo uubadi miminifetehi, uujoho amiihaibadi iminifotobadiro. Amiihai uo imitino momooniuno icatino. ¹³ Amiihairyo magaa-jacuui iticoni amiihaico taajasujiiibogoco iguihuvaumaño sihigo footiibo amiihaico

* 4:6 Griego ijiri: Illi Gaijaco, noono.

ijjibuguunoco. ¹⁴ Jaano toono iguihuvauno jilli amiihaico inisuuno. Jaaruuboco amiihai uco mitihisuutihi, mijjiihegueueutihi icano. Jilliro Moocaani toomominaafico, bu Cristo Jesuco icano mihicanicibadi uco magaayiciuhi. ¹⁵ Tusumi imo imo mihicauno. ¿Cuuca jaano jisumi icahi? Amiihaiditi neehi: Sihidi jeevatino iicauruva amiihai aallinoco tusumi mihicimuro uco mahacijirahi sihidi uco magajiumaño. ¹⁶ ¿Nacu jaabo jisumi amiihaiminaafiti minifutucuuhi, amiihaico miyaanoco onoonohalliti?

¹⁷ Diito Moise tajiiba jiihogominaa amiihaico imeguehicahi, jilli amiihaico imino imooniqui icatino. Jilliro amiihaico miihaiditi sihigovi udugaacunoco imogomo. Jaamo amiihai diito onoonocoro mihimeguequi. ¹⁸ Imijiruno saatoho amiihaico agajinoco mihimogono. Jaarunofaño amiihaima iicasumiro icatino uujohe iicabadi fahiijivaro. ¹⁹ Taseemegayimi, siino bu uujohe aiveneri idaasuno icahi amiihaiditi, gaigo iseemevaquai aivogo icanicibadi. Jaabo idaasuno icaaboro icaji amiihaifaño Cristo jiihbogo ujusitino, bu diibobadi mihicatinohachuta icano. ²⁰ Jaachiijiro amiihaima iicacuujirahi, simañodi amiihaima iimaquai. ¿Jaaruubo milli bu amiihaico neejirahi tahi iicatimaño?

Sara, Agar Icamifevi Ohoovicino.

²¹ Amiihai Moise tajiibaguino mihicanoco mihimogomo jinooco uco monoo: ¿Nacu amiihai muguubutihi toono tajiiba onoonoco? ²² Miiro Abraham miiseeciico seemevauhi noono. Saseeque seemevaubo ijijovogo Agar onogoma. Jaanoti saseeque seemevaubo imiyataaba Sara onogoma jijovogo iicautigoma. ²³ Ijijovogo seemene fiivuuihi paryi famoova seeme ifiivonicibadiro. Jaanoti imiyaago seemene fiivuuihi diibofeenedi Moocaani aaciguuno imiyaavequi. ²⁴ Jaano jino jilli diitifevi oovicicafetehi minoooci unuuno. Agar oovicicafetehi Sinai onogajivi unuunoco. Tusumivi unuuno seeme fiivehi tajiiba jijovototi iicaqui. ²⁵ Jaago Agar oovicicafetehi Arabiari iicagaji Sinaigajivi, bu Jerusale cuumi jisumi iicacuumivi icano. Jaamaño tuucuumi paryi judiomima toono tajiibaguino jijovototi icahi. ²⁶ Jaanoti niquejefaño iicano Jerusale sajeebiiima iicacuumi. Jaacuumi seeme miihai. ²⁷ Miiro Caatinihaame neehi:

Imo imo diica ijjohe achiba idiicago, eseemevatigo. Imo imo idiicaneri janaaniviro coovadiinamaahicahi ijjohe seemeva aivoco agaajatiguehiica. Miiro ijjohe edeevesucafutuugo sihidi diseemema diicaji, aijiima iicago janaanivivi, noonoro Moocaani aaciguuno Moise tajiiba janaanivivi sihidi jeevahi, eneejiruno.

²⁸ Tañahabomi, jaamaño miihai Isaac iicabadi mihicano. Miihai Moocaani aaciguuno seeme. ²⁹ Jaamaño miiro Agar achi Ismael onoohe johono jisumi famooseeme ifiivonicibadi fiivuubo. Jaanoti Sara achi Isaac onoohe, Moocaani Gaija Abrahamco unuubadi ifi-ivuuboco Ismael jiiheguehicauhi. Jaabadiro bu jisumi Ismael yoto jiiheguehi Isaac yotoco. ³⁰ ¿Nacu milli Caatinihaame neehi? Miiro noono: Bui gallu diijijovogoco illima. Miiro ijijovogo seemene ibusumijeque gaayicijitihivi sano imiyaago seemenema, noono. ³¹ Tañahabomi, jaamaño miihai ijijovogo seemebadi mihicatihivi. Imiyaago seemebadiro mihicahivi.

5

Sefano Mihica Mataajacuunofaño.

¹ Miiro miihaico Cristo taajasuhinicuuhivi sajeebii mihicacuuqui. Jaanegui toonofaño sefano mihica. Jaamoro siino tajiibaguino jijovototi miminifutucuudino.

² Uujoho Pablo jino amiihaico onoonoco muguubu. Siino amiihai meehe quiticivi eetavoguino miminifotohachiiji, Cristo amiihaico taajasujitirahivi. ³ Siino bu neehi: Cajaanihacho amiihai meeheque miquticiiho matajiihacafetehi paryi Moise tajiiba onoonoco imino momooniqui. ⁴ Tajiibaco imino momoonimaño Moocaani miihaico gaayiciji, noomoro mehescinimo. Cristoditi sihigovi miminifutucuuhivi, bu Moocaani gajijiti sihigovi miminifutucuuhivi icano. ⁵ Jaanoti miihai Moocaani Gajafeenedi, bu miyaavogofeenedi icano mehescininihi Moocaani miihaico agaayicicuunoco. ⁶ Jaamo Cristo Jesufaño mihicacumaño miihaidi sihidi jeevacuutino miquticininivo, bu miquticiratino icano. Jaanoti naha miyaano ijaadama icano magajimoro mimiyavogono.

⁷ Iticoni amiñhai imino mufuuhi. Jaarumoco, ¿miñjoho amiñhaico miyaanoco jeevesusuhi? ⁸ Toono ejeevesusuno amiñhaico ucuuhuvaubo Moocaaniti asaano icatino. ⁹ Mehesticini, ajashuruno levaduraguiji siñhifaño paryi adicifihi. ¹⁰ Uujoho aivojñiboco amiñhaiditi esicinihi. Jaamo amiñhai siino simañodi esamaaicuutimo mihicahi. Jaanoti amiñhaico niñi niñi omoonisuhicamoco Moocaani idasuno mooniji, cajaanihacho icaruuboco.

¹¹ Tañahabomi, miñro uujoho quiticicoro jñibuguruva judiomi uco jñihevejitráhi. Jaanova bu Cristo guijeve imoho jñibogo diitoco taficugusujitiruno. ¹² Jaamaño oono amiñhaico quiticico jñibogomoro efeehicamo. Jjaanova paryi jisumiro finicujirumo fanuucu!

¹³ Tañahabomi, miñro amiñhai mihicacafutuuihí tajiñba mityaguinioti mataajaquui. Jaarumo: Miñhai jisumi mihimogobadi momoonijirahi, meneedino. Jilñro fahigovavi mejeecivocasi magaijicasinofañodi. ¹⁴ Miñro paryiñcino tajiñba onono jinooovi sano ifetehi: Sitaaco gaiji difiico agaijibadiño, onoonovi. ¹⁵ Jaanoti amiñhai meheeducasimoro muduucasihachijji, imino mehesticini sanomiñro mifinisucasidino.

Moocaani Gaija AACino.

(Rm 8.5)

¹⁶ Jino amiñhaico onono: Moocaani Gaijafenediro mihica. Jaachijji amiñhai ifi iimogonoco momoonijitihí. ¹⁷ Miñro mofi iimogono Moocaani Gaijajaagodi icatihí. Jaabadiro bu Moocaani Gaija mofi iimogonojaagodi icatihí. Jaamaño amiñhai mihimugurunoco momoonijitihí. ¹⁸ Jaanoti Moocaani Gaija amiñhaico isiñgohachijji tajiñbaguiño mihicacuutihí.

¹⁹ Tihñtino magaajacinicihí mofi atajiñbanocoro omoonimo omoonifinoco: Jahisiñhijedi mogaimi iicatimehejemá icamo, iñdicunehejeque moonimo, fanoova imogocoro, ²⁰ jihovocaanimico iimomoro jeecivomo, gaibanicoro eetavomo, sitaaco jñhegueme, iñbasasififimo, cigueeguefifimo, chahanoti sifiiratefimo, dugaacufifimo, ijeevadi sitaama dugaavefimo, ²¹ sitaaco iñohallitiro jñhevefimo, sitaaco gaicaaufifimo, guiriicavefifimo, machufifimo jillí iñcanehejequere moonifimo. Jaanoco jino amiñhaico nuucuuihí iticoni eneehincubadi: Paryi jinehejeque omoonihicamo Moocaani aivojifaño feejitihí.

²² Jaanoti naha Moocaani Gaija onoovasuno toono naha gaiji, imo ica, sajeebñi ica, jaabici, sitaaco magaijino, imihuse, miyaavogo icano, bu ²³ siñcujeebñi mihicano, mofi esamaajeheneque miguiñonino icano. Jinehejehallivi chahano tajiñba tollí momoonijirahana onono. ²⁴ Jaamaño Cristota iicamo sano diito ifiñnoma fanoova imitico iimeguehicanehijeque jeevesucuuihí iguijevecuunobadi. ²⁵ Jino Moocaani Gaijafenedi mihicabadiro bu jaafa miñhaico diiboro ticuvusuhi paryi meheetavonehejefaño.

²⁶ Jaaneguiñha moficoro: Aivo mimityahi, noomoro sitaaco fiivusucuutimo miicaqui, bu iñohallitiro sitaaco jñhevecuutimo miicaqui icano.

6

Fahigovavi Mahamusucasi.

¹ Tañahabomi, saafi imitifaño aacotooboco mahatyimesumi amiñhai miyaavogofañó imino mihicacumo tollí iicamoco mahamusu siino miyaavogofañó quehecuno miicaqui. Jaamo siñcuno amiñhai jeebñico miminiyumoro momooni. Amiñhai ifico gaihuñimoro, tolliro bu amiñhai toonofañó mahaquetedino. ² Fahigovavi mahamusucasimoro sifi idasuno iicanoco mahamusu sifi bocinoma ofooboco mihicanicibadi. Tolliti jaamo imino Cristo tajiñbaco mihifutusuhi.

³ Jaanoti saatoño: Uujoho aivo siñhidi gaajahi, noomoro ifiico esiciniño. Tollí iicamo ifiicoro bañihí. ⁴ Famoovaro amiñhai ifiñnoco imino magaaja. Jaadi jari imo imo mihica, amiñhai ifiiditiro sita ifiiditiro icatino. ⁵ Miñro famoova ijeevadisahaje iticovoocivi ibocico imiti jaadabadi iicano bocico satyeji.

⁶ Jaaneguiñha amiñhaico taajasujñibogoco iññibogomo amiñhai jñibogominaa iicamoco amiñhai busumijeti fanoovati mahaci.

⁷ Amiihai ifiico mabañisudino: ¿Miihoho Moocaanico dejecutihi? Paryi miyaminaa abasuno, paryiicino icicafeteji. ⁸ Jaanoti saatoho ifiico imo imo omooninocoro abasumoco toono ifiuro diitedi ifinijitino guijeveque noovasuji. Jaanoti Moocaani Gaijaco imo imo omooninoco abasumoco Moocaani Gaija ifinijitino fiivoco onoovasuboro aciji. ⁹ Jaaneguiiha suufenitimo iiminoco momooniqui. Jaamo suufenitimo imino momoonihachijji ufucu inoovaco mihiciji. ¹⁰ Jaaneguiiha fahigovaro imino momoonijino iicanohachuta famoovaacoro imino momooniqui, imi janaanici miyaavogofañodi iicamo monahabomico imino momooniqui.

Afagoono, Niinohiimaa iicanoco Pablo Inoro Acaatinicuuno.

¹¹ Memeeci cono noono tyigabaje jino amiihaidi tahuseri caatinihi. ¹² Amiihaico meehe quiticiguinovi ificuunoco iimeguehicamo moonihicahi, jilli miyaminaa diitoco iimeguequiro, bu jaamoco miihoho Cristo guijeve imohohalliti jiihevetimo. ¹³ Jaarumo diito meehe quiticiguinovi icarumo tajiiba onoonoco imino moonihicatihi. Jaarumo imeguehicahi amiihai tolliro amiihai meeheque miquticinoco. Jaamoro toonoti ifiico quehe quehe imooniqui amiihai ifi tolli iicanoco agaajacimoro. ¹⁴ Jaanoti naha uujoho jinehejete tafiico quehe quehe omooninoco imogotihi, idinoro Mohaivojibo Jesucristo imohovi igujeveuneri imo imo icahi. Miiro Cristo guijeve imohofeenedi uudi paryi jiiinjeoneheje finihinicuuhi. Jaabadiro bu uudi toojiinije imitico iimeguehicauno finihinicuuhi. ¹⁵ Jaamaño Cristo Jesufañodi mihicacuuredi jaaducafutucuutino miquticinino, miquticininitino icano sabadiro idinoro naha ajaaducafotono bohono ifiima mihicano. ¹⁶ Jaanegui amiihai sajeebiima, Moocaani idasugonoma icano mihica. Amiihai jiiibadi iicanoco momoonimo, bu paryi famooro miyanotiro Moocaani cuumiminaa mihicamo icano.

¹⁷ Jaaneguiiha jisumi imugucuutihi miihaifnooba uco siino itihisunoco. Miiro jino tahalliri iicano tatyujaavono jiiibeguehi uujoho Aivojibo Jesu jeecevominaafi iicanoco.

¹⁸ Tañahabomi, jaafa paryi amiihaico Mohaivojibo Jesucristo imino moonihi. Fine.

EFESIOS

Efeso Cuumiri Iicamedi Pablo Agalluhaame.

¹ Uujoho Pablo Moocaani iimogobadi Jesucristo minisuminaafiti icahi. Jaabo uujoho jihaameque caatiníhi Moocaanita iicamo Jesucristoco imiyaavogomo Efeso cuumiri iicamedi. ² Jaamo amiíhai magaayici Dios Moocaani, Aivojíibo Jesucristo icamisi imino omooninoco, sajeebíico aacinoco icano.

Moocaani Cristofeenedi Iiminoco Aacino.

³ Mihimo Dios Moocaanico Mohaivojíibo Jesucristo Caanico, míiro Cristofeenedi míihaico Moocaani niquejefañoonehejeri imino mooníhi. ⁴ Míiro míihaico Moocaani Cristofañodi icicuuli síicijetiro jíinije fiivutinaacaro, aivo imimo mihínivatimo díibo imega miicaqui. ⁵ Igaijífeenedi síicijetiro míihaico ficuubo, Jesucristofañodi míihaico iseemeti igaayiciqui íjeebí unuubadi. ⁶ Jaamaño Moocaanico fahíijivaro mihimehícahi íimihuse ovosíihallívi. Jaano íimihuseri míihaico imino omoonímaño agaijíibo Illima sano míihai mihícahi. ⁷ Jaamaño ajashutino Moocaani gaijí íicanofeenedi Illi míihaico taajasuhi íguijeveunofeenedi mohimitico ubuusuboro. ⁸ Jaabo Moocaani míihaico ajashutino ígaijí íicanoco ífusuhi fanoovaaco magaajaqui gaajaco aacínofeenedi. ⁹ Jaamaño míihaico gaajasuubo díibo íimogono agaajarautinoco íjeebíifañodi eesamaaiuboro íinoro omooníjinoco. ¹⁰ Jaano toono ufucu ficabano ífiníjino oovovi íifotodi eetavocafetejino. Jaasumi Moocaani ígaijíicíjíibo Cristo tajíibaguiino, paryí fanoovaaco niquejefaño íicanehejeque, paryí jíiníjehallíri íicanehejeque icano.

¹¹ Jaamo Cristofaño mihícamáño síicijetiro míihaico Moocaani íciuboro ficuuli ufucu díibo aacíjinoti magaayiciqui, Moocaani íjeebí íimogobadi fanoovaaco omoonímaño. ¹² Jíllí mooníubo míihai íticoní Cristoco míimíyaavogomo Moocaanico mihimequi fanoova íimíhallívi. ¹³ Jaabadíro bu amiíhai taajasujíibogoco muguubuusumi Cristoco míimíyaavuguumo díibojaagovi míimínífutucuuli. Moocaanitaro miicaqui ígaijaco acíjí unuubofeenedi Moocaani amiíhaifaño ígaajataco ficucuuli. ¹⁴ Moocaani Gaija mofifaño íicacumaño ufucu Moocaani míihaico aacínoco magaayicíjí ufucu niquejefaño mufuucuudi. Jaabo Moocaanico síhídi ejeevanohallívi mihimequi.

Pablo Miyaavogomínaaguiiha Moocaanico Gaajaco Dilluhi.

¹⁵ Jaaneguiiha uujoho, Aivojíibo Jesuco amiíhai míimíyaavogonoti, bu Moocaanita íicamoco magáíjinoti icano uguubuuboro ¹⁶ suufeníhícatíhi amiíhíhallívi Moocaanico íimoobo, díiboma fahíijivaro íhíimaano tícovocívi, ¹⁷ íimino Moocaanico dílluhícahi, Mohaivojíibo Jesucristo Caanico, amiíhaico gaajaco íhacíqui. Jaamo Moocaani íjíibogonoco imino magaaíjahi. ¹⁸ Tollíro bu Moocaanico dílluhi amiíhai esamaajeque foovono íminíiyuqui. Jaamo imino magaaíjahi toonoco meteemehícanoguiiha amiíhaico ucuuhuvanoco, tollíro bu aivo síhídi íimino busumíjeque Moocaani ita íicamoco aacíjinoco magaaíjahi icano. ¹⁹ Guiraacanino ímitya, aivo níjequebaví ífotoratíno. Jaano toono mítya míihai díiboco míimíyaavogomofaño dúdicamaaíño. Jaano tomítýaco Moocaani ífusuuli síhídi sefano ²⁰ Cristoco guíjevefañoti ubuheetesuuboro ímíyanaagonovi casíihacuubo niquejefaño. ²¹ Fanoo aivojí janaaníci, fanootajííba íjí janaaníci, fanoomítýa janaaníci, fanoovaró jíjehallívi ícano aivojí janaaníci icano, jísumi ícano janaaníci, ufucu íicajino janaaníci icano íicaqui. ²² Paryí fanoovaaco Cristoguíinoví ficuubo. Tollíro bu Moocaani ííjamínaaguiíha Cristoco acíubo díito nígaíbadi íicaqui. ²³ Jaanoti míihai Moocaani ííjamínaa Cristo ífíbadí mihícahi. Jaamo míihai ífíinofaño Cristo gahafehí. Jaabo fanoovaaco eheetavoooro fahígovaví ícaabo.

¹ Miiro Moocaani Cristofeenedi amihaico fiivoco acihi amiihai imitifaño muchu-umucuumoco. ² Jaamo jjeonocoro momoonihicauhi niqueje feenesituo aivojiiho iimitino gaija iimogonocoro. Jaabo diibo quehecatusuhicahi Moocaani onoonoco: Jii, nootimo iicahimoco. ³ Jaabadiro bu paryi miihai iticoni tolliro mihicahicauhi mofi iimogonocoro momoonihicauhi, toono onobadi meheetavehicaumaño, bu mohesamaaje onobadiro momoonihicauhi icano. Jaamaño, saatoho iicabadiro, ñihicuno idaasuno Moocaani omoonijinofaño mihicauhi. ⁴ Jaarunofaño Moocaani miihaico ñidaasugono aivo ajashutihi. Jaamaño miihaico sihidi agaijiuboro, ⁵ Cristofeenedi miihaico fiivoco aciubo, mohimitifaño muchuumucuumoco. Jaabo Moocaani imihuseri amihaico taajasucuuhi. ⁶ Miiro diibo Moocaani miihaico sano Cristo Jesuma buheetesucuuhi. Jaaboro miihaico sano diibo cojivi niquejefaño casihacujiiho. ⁷ Jilli mooniiho ajashutino miihaico agaijinoco ufucu ihifusuqui Cristo Jesufaño miihaico iimihuseque aacihicanoco. ⁸ Miiro Moocaani gaijiri amiihai mataajacuuhi mimiyaavogonofeenedi. Jaano jino amiihairyo meheetavono icatino. Jilli Moocaani amihaico aacino. ⁹ Miihairyo siinoco meheetavono jaadaco magaaicino icatino. Jaano jeevari miijoho toonoti ifiico quehe quehe esicinihiruno. ¹⁰ Miiro Moocaani fiivusutamo miihai Cristo Jesufeenedi miihaico fiivusuubo iiminoonocoro momooniqui siicijetiro Moocaani eheetavucuumoco imino momooniqui.

Cristofaño di Sajeebi Mihicano.

¹¹ Jaaneguiiha mehesafoto iticoni mihicahicaunoco. Amiihai judiomí cuumioto mihicautihi. Jaamaño judiomí gaijiico iimeequehe iquiticifimoro ifiicoro: Miihai miq-uiticinimo, neefihi. Jaamoro amihaico iquiticiratimo, neehicahi. ¹² Tusumi naha amiihai Cristoma machahaumaño israelmi cuumiti buhigovi mihicauhi, Moocaani unuuboro aaciguunoco gaajatimo, jiijehalliri mihicahicauhi jinehejebaco esicinitimo, Moocaani-bama chahamo icano. ¹³ Jaarumo jisumi Cristo Jesuma mihicacumaño iticoni thesino mihicaurumo fiitino mihicacuuhi Cristo iguijeveubo tiihohofaño. ¹⁴ Miiro Cristo sajeebi miihaico omooniiho. Jaabo saacuumiro eetavehi judiomíma judiomí iicaticuumico, fagajityigaba iicano diitoco udugaacunoro iminaanisuhicaunoco ifinisucuumoro. ¹⁵ Jaabo Cristo ifiivi finisucuuhi judiomí tajiiha eneehicanoco. Jaaboro tuucuumicico saacuumiro eetavucuumo diibofaño iicaqui. Jilli sajeebi icaco eetavucuumo. ¹⁶ Tuucuumicico iminaanisuhicaunoco Cristo imohohallivi iguijeveuneri finisucuuhi. Jaaboro tuucuumicico Moocaanima sajeebi ficuubo saacuumiro tuucuumicico eheetavuumoro.

¹⁷ Cristo asaaboro famoocoro imibogo sajeebiico aacino jiihogoco jiibuguuhi, amiihai thesino mihicaurumoco, bu judiomí fiitino iicaurumoco icano. ¹⁸ Jaamaño Cristofeenedi Sagajariro Moocaani jagovi mifiitavehi judiomí mihicarumo, bu judiomí iicatirumo icano. ¹⁹ Jaamaño amiihai jisumi siicuumiotobadi mihicacutihi, icaminaatiro mihicacuuhi, Moocaanita iicamo iicabadiro mihicacuuhi, Moocaani yotorucu. ²⁰ Miyaminaa iijaco imitoohacijehallivi eheetavonicibadi, Moocaani imitoonohallivi amihaico ficuuhi iminisuminaa, bu ihiimaaminaa icamo iijiibugucuumohallivi. Jaabo Jesucristo tooja imiyahacibadi iicaabo. ²¹ Jaabohallivi momiyaavogo imino ifeequi. Jaamo miihai mimiyaavogomo Moocaani iijabadi mihicahi. Diibediro imino mihicahi Aivojiihobafaño. ²² Jaabadiro bu amiihai Cristoma magataaciniifoenedi paryi saatohoma famoomaryo sano magataacini. Jaamo sajaabadiro Moocaani iijaminaati miicaqui. Jaamofaño Moocaani Gaija iicaqui.

3

Pablo Judiomí iicatimocoro Jiibeguehi.

(Col 1.24-27)

¹ Jilliti uujoho Pablo amihaico jiibeguehi Cristo Jesu jiihogoco amiihai judiomí mihicatumoco. Jaanohalliti civojafaño icahi. ² Amiihairyo magaaajacuuhi uco iimihuseri Moocaani amiihaiguiiha taajasujiihogoco atajiihahininoco. ³ Jaabo Moocaani agaajarautinoco uco ifusuuboro gaajasuhi toonoti amiihaidi jihaamefaño miidino unuucubadi. ⁴ Jaanoco memeeidi magaaaji uujoho Cristono agaajarautinoco agaajanoco. ⁵ Jino

agaajarautinoco šiicije cajaanatobaco agaaasuutinoco, jisumi Moocaani Igaifaenedi gaajasuhi iminimuminaaco, ihiimaaminaaco icano. ⁶Jino toono agaarautino: Jesucristo taajasujibogofeenedi judiomi iicaturumo, bu gaayiciji judiomico aacijnoti saafi ifiotoro mihicamaño magayiciji Moocaani Cristo Jesufaño aaciguunoco. ⁷Toono jibegueguiiha uujoho icicafutuuihi Moocaani mitya toonoco ticovono uco aacimaño. ⁸Jaabo uujoho Moocaanita iicamoti aivo famooguiinovi iicaabo janaanici guinovi uujoho icaabo. Jaaruuboco uco aciibo judiomi iicatimoco jibeguequi taajasujibogoco aivo ohoovorotino Cristo busumijeti. ⁹Amihaico gaajasuqui Moocaani fanoova fiivusuminaafi esamaajeque šiicijetiro iicauno agaarautinoco. ¹⁰Jilli icano jaanoco jisumi Moocaanico imiyaavogomofeenedi paryi niquejefaño iicano aivojito, bu tajiibaminaa icamo igaaajuqi, paryi Moocaani sihidi agaajanoco. ¹¹Jilli Moocaani mooniuihi sahijitiro eesamaaicunovi Mohaivojibo Jesucristofeenedi. ¹²Jaamaño Cristofaño iguitimoro Moocaanijaagovi mifitivehi nucufeguetimo diiboco mimiyaavogonofeenedi. ¹³Jaaneguiiha amihaico neehi: Mejeevesudino, jilli uujoho idasuno amihaiahalliti icarunaaca. Jilli uujoho iicano, amihai miyaamo mihicanoco nuusuhi.

Cristo Mihaico Agajino.

¹⁴Jaaneguiiha uujoho Mohaivojibo Jesucristo Caaniguiinovi memuivehicahi, ¹⁵diiboti saamo paryi cuumiminaa jiiinjehalliri iicamo, paryi niquejefaño iicamo icano. ¹⁶Jaaneguiiha Moocaanico uujoho amihaiguiiha dilluhi; iimi busumijeti mityaco, sefaco icano amihaico ihaciqui Igaajari amihai jeebifaño, ¹⁷bu Cristo amihai jeebifaño iicaqui diiboco mimiyaavogonofeenedi amihai gajji sefano Moocaanifaño ibacocoovaqui. ¹⁸Jaamo famoro miyaavogominaama magaajahi, ajashutino Cristo gajji iguiraanoco tehesino ofocinino, afaicuvanoco, acaamovonoco icano. ¹⁹Amihaico neehi: Jaamo toono Cristo gajico magaajahi, amihai ifiinoña gatyuuci Moocaani igahafequi. Jaarunoña aivo ufucuro mihifetjiraahi fanoocoro Moocaani gajico magaajama. ²⁰Jaaneguiiha Moocaanico mihimo mihai midillunoco mehesicinino janaanici ee-tavoobo, imitya mofifaño iicanofeenedi. ²¹Jaaboco mihimo diibo iijaminaa Cristo Jefufeenedi fahijivaro ufucuro finitino. Fine.

4

Moocaani Gajafaenedi Sano Magataacinahi.

¹Jaaneguiiha jino uujoho, Aivojibo Cristohalliti civojafaño iicaabo, amihaico neehi: Iminoro mihica Moocaani amihaico iicuumo. ²Šicuno amihai jeebico momooni, imihusene mihica, fanoovaaco fahigovavi majaabicicasi magajicasimoro mequehecu. ³Jaamo Moocaani Gajja amihaico aamusuneri sabadiro mihicahi, sajeebii ica amihaico agataacunofaño. ⁴Saafiuro, Sagajaro icano icahi. Jaabadiro oono meteemehicano sanooro iicabadi tooneguiiha Moocaani amihaico ucuuhuvano. ⁵Saafiuro Aivojibo, sanooro miyaavogo, sanooro niti, ⁶saafiuro Dios Moocaani famoocaaniro iicaabo icano. Jaabo famoohalliviro icahi, famoofaño diiro icaabo, fahigova fanoovafaño icaabo icano. ⁷Jaaboti mihaico iimihuseti acihi Cristo mihaico aaciuno ticovovi. ⁸Jaamaño Caatinhaamefaño jilli noono: Caamo niquejefaño ufuubo satyuuihi ajashutimo civojaminaaco. Jaaboro miyaminaaco aciibo fanoovaaco, noonoro. ⁹Jaano toono: Caamo niquejefaño fuubo, onoono, ¿milli eneejiruno? Miuro jilli eneejiruno: Iticoni niituubo jiiinje dojbavi aivo faicuvano ¹⁰diiboro jiiinje dojbavi eeguejeubo, bu caamo niquejefaño fuuhi, iimihifiiri paryi fanoovaaco igahafusuqui. ¹¹Jaabo fanoovaaco famoovaacoro acihi saatohoco aciubo Moocaani minimuminaa iicajimoco. Jaanoti saatohoco aciubo Moocaani iimaaminaati iicajimoco. Jaanoti saatohoco aciubo taajasujibogoco jibogomoro efejimoco. Jaanoti saatohoco aciubo Moocaani iijaminaa toomominaati iicajimoco. Jaanoti saatohoco aciubo jibogominaati iicajimoco icano. ¹²Jilli imibachuubo ita iicamoco, ijeecivominaa idudicamaajeque eheetavejimoco, Cristo ifi ujusbadi diiboco imiyaavogomoco ijususuqui ¹³famoro mihifetequi sano miyaavogofaño,

bu Moocaani Achi gaajafaño icano. Tolliti imino mujusiji miguirateji Cristo ifiidino. ¹⁴Jaadi seemebadi mihicacuujitihí sibogoguiniodi agaajacuunoco ejeevesunicimobadi, sita iimitimo miíhaico abañimoro iimitino jiihaijaagovi asatyonoco mimiyavugucuujitihí. ¹⁵Jilliro miyaanocoro mihiimaamoró magaijicasí. Jaamo mujusihí Cristo mitya ticovovi, diibo Moocaani iijaminaa Aivojiiibo ingaibadi iicaabodimo miicaqui. ¹⁶Jaanoti miíhai Cristo ifibadi mihicamoco diibo imino igaiyiicisuhi. Tolliro bu paryi miíhai imino Moocaani iimogobadi meheetavomoro fahígova mahamusucasihí. Jaaneri paryi Moocaani iijaminaa imino iicamoro ijusiqui gaijima guiraatonoro.

Cristofañodi Bohono Ifiima Mihicano.

¹⁷Jaanegui jino amiíhaico miyaano iicanoco onooboro jiiibeguehi Mohaivojiiibo mofeenedi: Siino mihicacuujirahana Moocaanico agaajatimo iicanicibadi, dito imihiiífo esamaaje onoobadiro icahicamo. ¹⁸Jaamoco ihesamaaje cívono minifutucuuhí. Jaamo Moocaaniti asaano fiivoma chahahi aivo gaajatimo uchufojeebiimaño. ¹⁹Inucufeguema achahacumaño iimitinoono imogocoro ifiico acimo. Jaamoro fanoova imitico imo imo moonimo. ²⁰Jaanoti amiíhai tolli Cristoti magaajahinitihí. ²¹⁻²²Diibofañó miyaano iicabadi, miyaano diiboti muguubuhinihachiiji, bu miyaano diiboti magaajahinihachiiji icano, amiíhai eedeehifi imitiri utuucicu ifiico mejeevesucu imiti abañihichahifíico. ²³Amiíhai jeebhíco, esamaajeque icano bohofiti miminiyu ²⁴bohoboti siino miminifoto Moocaani iimogoboro eheetavobadi. Jaanofeenedi mihífusu miyaano ifiico, iticovono ifiico, aivo iimino ifiico icano.

²⁵Jaamoro sicamañooco siino mihiimaacuudino. Famooro sitaama miyaanocoro mihi-
imaa miíro famooro miíhai saafi ifiítoro.

²⁶Misifiiraturumo janaanici imitico mihicidino, bu amiíhai icajisucó gueenene mificu-
udino. ²⁷Toonofañodi ijico amiíhai ififaño mijiihacusudino.

²⁸Ananivahicaubo siino nanivacuudino. Jilliro dudicamaaje. Jaabo ududicamaajebe-
re idiicinoti ucuujivaachumoco daacihí.

²⁹Iimitino iimaaco mihiimaadino iiminocoro mihiimaa miyaavogoco ujusisuno iimaaco,
jaanoco uguubumoco imino imooniqui. ³⁰Moocaani Gaijaco mihidaasvusudino. Diiberi
amiíhaico, Moocaaniti miicaqui ihoovoco ificucumaño amiíhaico atajasujifucu iicadi,
mihicafetequi.

³¹Fanoova iibacasiti buhigovi miminifoto, bu sifiiratoti, sitaaco mihiiíbamo mocoovadi-
ivonoti, sitaaco aivonoono monoonoti, fanoova imititi icano buhigovi miminifoto. ³²Tollí
icatimoro imino mihica fahígova mihidaasugocasi. Fahígovavi amiíhai iibacasico mihim-
bachucasi, amiíhaico Moocaani Cristofeenedi amiíhai imitico iimibachucubadi.

5

Jilli Moocaani Seeme Mihicamo Mihicahi.

¹Miíro amiíhai Moocaani seeme agaijimo. Jaamo diibo iicabadiro mihica. ²Gaijima
mihica, oono Cristo miíhaico agaijiiiboro mohallivi aacifafutuuboro guijeveubo asico
agaicaamoró Moocaanico ejeevívono imono usuhicaubadi Moocaanidi aivo imino.

³Jaamaño amiíhai Moocaanitaro mihicacumaño ajashuno amiíhaifeenevi migu-
iiyicicuudino gaigoomíma ica iimaaco, bu siomo imitibaco, bu fanoova imogo imitibaco
icano. ⁴Munuucuudino unucufesuno iimaaco, bu sicamañejejeque, bañifiranehejeque
icano, imino iicamo tolli icatatihí. Jilliro Moocaanico mihimo fanoovahallivi. ⁵Jaanoti
saatoho fanoovaaco iimogomo jihovo caanimico ejeevífímobadiro jeevahi, saatoho
jahisihijedi gaigoomíma iicafimo, bu fanoova imitico omoonino icano Cristo Moocaani
icamisi aivojifaño, efeejitinoco amiíhairyo magaajacuuhí. ⁶Amiíhaico sita bañidino
ibañifíira iimaari, toneheje imitihalliti Moocaani niichunerí idaasuno mooniji diiboco
uguubuhicatimoco. ⁷Jaaneguiiha amiíhai diitojaagodi toonofañodi mihicadino.

⁸Iticoni naha amiíhai cívonoguiino mihicabadi mihicahicaui Moocaanico magaa-
jautisumi. Jaarumo jisumi seseehi mihicacuuhí Aivojiiibo Cristoma mihicacumaño.
Jaanegui seseehi iicamobadi mihica. ⁹Miíro seseehigo iicamo imihusehi, miyaanoco

iimaamo, bu iticovo ifiima icamo icano. ¹⁰ Magaaja cono Aivojii**bo** imo imo omooninoco.

¹¹ Mihii**fono** ifijaagodi mihicajirahana; civonoguiino iicamo omoonifinoco. Jaanoco jilliro eseseehigoviro miminiyu. ¹² Aivo nucufesuno diito toovono etavonehejete mihiimaano.

¹³ Jaaruno paryi fanoovaaco seseene aachicicuuno foovohi icafihi, sesee fanoovaaco aatyimesufimaño. ¹⁴ Jaamaño jilli noono:

Ijoho Moocaanico uguubuti**bo** cigarama iicaabobadi idiicaabo, deesicini. Jaaboro Moocaanico agaajatimo uchuumucuumobadi iicamofeeneti sihigovi diica. Jaadi ico Cristo gaajasuji, noonoro.

¹⁵ Jaaneguiha imino mehesicini amiihai icaco, agaajatimo iicabadiro mihicadino, agaa-jamo iicabadiro mihica. ¹⁶ Jifucuje iminootihi. Jaaneguiha ifafucuvaaco sicamañovi mafatyusudino. ¹⁷ Jaanegui fine jihovotobadi mihicano, magaaja conoco Mohaivojii**bo** Moocaani iimogonoco. ¹⁸ Guiriicabobaco meheetavedino toono miinoco imitasuno. Jilliro Moocaani Gajjari amiihai jeebiico magahafusu. ¹⁹ Fahigova imono midillucasi Moocaani masinoco mamasiva paryi amiihai jeebiinofañodi, Mohaivojii**bo** mihimo, masivamoro.

²⁰ Fahii**jivaro** Moocaanico fanoovahallivi mihimo Mohaivojii**bo** Jesucristo momofeenedi. ²¹ Fahigovavi sifi guiinovi miminifotocasi Moocaanico mobocigomoro.

²² Gaigoomi amiihai tajemi iijiguiinovi miminifoto Mohaivojii**bo** iijiguiinovi mihicabadi. ²³ Miïro aiji mogai aivojii**bo** inigaibadi, oono Cristo Moocaani iijaminaa Aivojii**bo** inigai iicabadi iicaabo. Miïro monigai onobadi meheetavonicihi. Jaabo bu Cristo, Moocaani iijaminaa Taajasuminaafi. ²⁴ Jaanegui oono Cristo mityaguiino Moocaani iijaminaa iicabadiro, gaigoomi amiihai tajemi mityaguiinovi fanoovavi miminifoto.

²⁵ Jaabadiro bu amiihai taabamico magaiji oono Cristo Moocaani iijaminaaco agaijiuboro diitohallivi ifiico aciubo. ²⁶ Jaamaño jilli moonihu diitoco iimibachuuboro ijeevadi ificuuqui, inifaihuri, itaajasujii**begueri** icano ifilluuboro, ²⁷ iimino iijaminaati ihimefeenevi ificuuqui, imihinibama ichahaqui, ajashunogayi añahiicini**mañobama** ichahaqui icano, ajashuno tobadi iicanobama chahamo iicaqui, jilli imimo ijeevadi diibedi ificucafetequi. ²⁸ Jaabadi amiihai taabamico magaiji amiihai ifiico magaijibadiro. Mogaico agaiji**bo** ifiico gaijahi. ²⁹ Miïro cajaanotyoba ifiico iijihegueme**ba** chahahi. Jilliro amachusumoro imino toomomo. Jaabadiro Cristo moonihi Moocaani iijaminaaco, ³⁰ mi**ihai** diibo ifibadi mihicamaño.* toofioto diibo uucu, diibo baci icano, onoonoco. ³¹ Miïro Caatinihaamefaño noono: Jilli iicamaño gaifi caanico, seejico icano jeevesuji mogaima sano igataavequi. Jaamisi saafiurucuji, noonoro. ³² Jino aivo sihidi ejeevanoco miyaminaa gaajatihiica. Jaanoco bu uujoho jii**begueji** jilli eneejiruno neeji: Jino miyaano gaifi mogaico ataabavasu**mi** iicanicibadi mihica. Jaanoro bu Cristo Moocaani iijaminaaco ataabavaabobadi iicanoti noono.† ³³ Jaaneguiha famooro amiihai, amiihai taabamico magaiji miino ificoro magaijini**cbadi**, bu jaabadiro gaigoomi amiihai tajemico mobocigo icano.

6

¹ Seeme amiihai caanimico: Jii, monoo Cristofeenedi jino aivo iimino. ² Jino aivo taji**ba** aivo iticonono aacigonoma iicano: Diicaani, diiseeji, icamisico bocigo. ³ Jaabo imino diicahi, bu jaabo guenene jii**nijhalliri** diicahi icano, noonoro.

⁴ Jaabadiro bu amiihai caanimi amiihai seemeque misifiiratusudino. Jilliro fajii**inimoro** mujusisu jii**bogomoro** Aivojii**bo** Cristoco imiyaaveguequi.

⁵ Jaabadiro bu amiihai jeecevominaa, amiihai aivojitoco: Jii, monoo jii**jehallivi** mihicanohachuta, bocigomoro, ñihicugomoro, miyanotiro Cristoco mejeecevimo mihicabadi. ⁶ Imino mejeecivo, diito amiihaico ihii**finicisumiro** diito imefeenevi imimobadi mihicaquiro icatino. Jilli Cristo jeecevominaabadiro mihica, paryi amiihai jeebi**añodi** imino meheetavo Moocaani iimogobadi. ⁷ Imo imo amiihai dudicanaa**jeque** meheetavo,

* 5:30 Sahaamefaño janaan**ci** jilli ficuumo: Jaamo mi**ihai** † 5:32 Griego iijiri ficuumo: Jino aivo sihidi ejeevano agaajaratino. Jino uujoho Cristoditi, Moocaani iijaminaaditi icano, onoonocoro.

miyaminaaco mihicabadi icatino. Jilli Mohaivojiiho Moocaanico mejeecivono iicabadi. ⁸ Amiihairyo magaaajacuuhi famooro iiminoco meheetavono jaadaco, jaabadiro Aivojiihoboti magaaayicijinoco jijovoto icarumo, bu jijovoto icatirumo icano.

⁹ Jaabadiro bu amiihai diito aivojito, tobadiro bu diitoma mihica, diitoco aamigotimo. Mehesafoto diitobadiro bu amiihai Aivojiiho niquejefano iicaaboguiniinovi mihicahi. Jaabo miyaminaaco dugaacutihi.

Moocaani Moonicasi Gaachehuno.

¹⁰ Tañahabomi, jaaneguiiha quehecuno miminifoto Aivojiihobofañodi, diibo sefa mit-yari. ¹¹ Mijicamaaje Moocaani moonicasi gaachehunofaño. Jaamo quehecuno mihicahi iji amiihaico abañijiruneguiiha. ¹² Miho ihuucuma, itijohoma icano, miyaminaama mahamocasitih, imiti gajami mityama momoonicasihi, caamo jisituo gajama, icivo jiiñije aivojitoma, jisumi jiijehallivi atajibamoma icano. ¹³ Jaaneguiiha mijicamaaje paryi Moocaani moonicasi gaachehunoco. Jaamo majaabicihi iimitifucu iicasumi. Jaamo toono afatoodi quehecuno mihicahi. ¹⁴ Amiihaifeeneebeti miyaanoco misiyaavo niivigai meeheque mihicanicabadi, miya iijiri amiihai feeyijeque mafabaacu amocasininaafi kuheneri feeyijehallidi ijicafetefibadi, ¹⁵ mihimibaivomo mijibeguehi sajeebiico acino jiihogoco amocasininaafi iimibaivoobo itihaipaajeque ijicafotonicabadi. ¹⁶ Aivo fanoohalliviro miyaavogoma mihica. Jaamo toono ticovo mafataniivehi iji inisunoti oono amocasininaa ijagabamaaje bujeque ihusevari cijigaima icaneri diitoco itihibunoco ijagabamaaiqui asatyonnicabadi. ¹⁷ Taajasuco amiihai nigaihallivi majavuuvo amocasininaafi jigaiño nijegaco ajavuvonicabadi. Jaamoro Moocaani iijico magaaayici aamigabadi iicanoco Moocaani Gaija amiihaico acinoco. ¹⁸ Paryi jinooco meheetavo Moocaanima iimaamoro suufenitimo midillu Moocaanico Igaijafenedi. Jaamo paryi jinooco momoonihi mehesicini. Jaamo niinovatotimo mihicahi. Moocaanima mihiimaa famooro miyaavogominaahallivi. ¹⁹ Tahallivi bu tolliro Moocaanima mihiimaa uco Moocaani iimaahiiijico ihaciqui, ihiimaasumi quehecuno iimaaboro gaajasuqui agaa-jaratino taajasuiihogoco. ²⁰ Miho uco Moocaani tobogoguiiha agalluubo tobogohalliti civojaminaafiti jino icahi. Jaanegui Moocaanima tahallivi mihiimaa quehecuno jibogoco jiipeguequi.

Niino Iimaa.

²¹ Magaijiiho monahabo Tiquico onoobo Mohaivojiiho ducicamaaje amusuminaafi amiihaico uuditi paryi imino jiipegueji, bu jisumi eetavonehejete icano. ²² Tooneguiiha diiboco amiihaijaago galluuhi, amiihaico, jilli mihihai mihicahi, ineequi. Jaamo toonofenedi mequehecutehi.

²³ Jaafa Moocaani, Mohaivojiiho Jesucristo icamisi monahabomico acih sajeebiico icaco, gaijico miyaavogoma. ²⁴ Bu jaafa Moocaani imino moonihi paryi famooro Mohaivojiiho Jesucristoco agaijimoco, milli iicajitino gaijiri.

FILIPENSES

Filipominaadi Acaatiniuhaame Civojafañoti Pablo Jihaameque Caatiniuhi.

¹ Uujoho Pablo, Timoteo icano Jesucristo jeecivominaatisi jihaameque macaatinihi paryi monahabomiguiha, bu tolliro Moocaani iija aivojitedi, bu tolliro diito nahaboniminaa diaconomi onoomedi icano. Filipino cumiri iicamo Moocaanita Jesucristofañodi iicamedi. ² Moocaani Mohaivojiiibo Jesucristo icamisi iimihuse, isajeebi icanoma mihica.

Pablo Moocaanima Imaahi Miyaavogominaahallivi.

³ Amiihaiditi fahiijivaro eesafutusumi Moocaanico imehicahi amiihahallivi. ⁴ Moocaanima fahiijivaro ihiimaasumi imo imo paryi amiihahallivi dilluhicahi. ⁵ Miïro amiihaima sano miyaavogofaño mihicamoro mijiiibeguehi miticoniunoti jsumihachuta. ⁶ Uujoho imino gaajahi, Moocaani amiihai jeebiiifaño iimihiijico ificuunoco. Jaabo suufenitiibo eetavejiibo imino ujusisunohachuta Jesucristo siino jiijehallivi asaadi. ⁷ Imino aivo jilli uujoho amiihaiditi eesamaaiño, amiihaico agaijimaño, bu tolliro tajaagoti uco Moocaani imino omooninoma mihicamaño. Jaamaño uujoho civojafaño icarunaaca, bu aivojito imega uco asaturunofaño jilli diitoco jiiibegueji taajasujiiibogoco, bu miyaano iicanoco neji. ⁸ Moocaani gaajahi amiihaico uujoho paryi sihidi agaijinoco Jesucristo gaijiri. ⁹ Moocaanico amiihahallivi dilluhicahi amiihai gaiji sihidi iguiratequi sihidi gaajama mihicamoro paryi Moocaani agaijbadi sitaaco magaijiqui. ¹⁰ Jaamo magajahi aivo iiminoco mihicinoco. Jaamo mihinivatino ifiima mihicahi. Jaadi Cristo asaasumi iimitino amiihahallivi chahaji. ¹¹ Jaachiji Jesucristo amiihai ifiinoco imino eetaveji. Jaamo iiminonocoro miguiraatüsü Moocaani sihidi ejeevaaboco magajasuqui, mihimequi icano.

Pablo Neehi: Jiijehalliri Iicanohachuta Cristo Iimogonocoro Moonihi, Noobo.

¹² Tañahabomi, imeguehi magaanococo uuma jilli iicanofañodi janaanici taajasujiiibogo jiiibogocafotonoco. ¹³ Jaamaño toomominaa paryi tuucuumi aivojiiibo iijaco eteemehicamo, bu sitahaje icamo gaajacuuihi Cristoti jiiibeguehicanohalliti uco icivojaninoco. ¹⁴ Civojafaño iicaruubo imo imo iicanoco tañahabomi aatyimemere quehecutehi Moocaani jiiibogoco Aivojiiibofenedi iguihitimo jiiibeguequi.

¹⁵⁻¹⁶ Jaanoti saatoho Cristoti jiiibeguehicali uco jiiivevemere uuma ihiiibacasimaño. Jaamo Cristoti jiiibeguehicali jilli imiyaavogomoro icatino. Jilli ifurumo civojafaño iicaaboco uco janaanici idaasuno imoonisuqui. Jaanoti saatoho miyanotiro jiiibeguehicali. ¹⁷ Jaamo uco agaijimoro imino moonihicali, gaajamo uujoho taajasujiiibogohalliti jineeri iicanoco. ¹⁸ Jaaruno uudi milli icatino. Tolle icarunaaca saatoho miyanotiro jiiibeguehicali. Jaanoti saatoho jilli miyaavogotirumo jiiibeguehicali. Paryi jaaruno uudi imino Cristoditi jiiibogono. Jaano uco imo imo moonihi, imi janaanici imo imo icaqui. ¹⁹ Uuro gaajahi paryi tolli fanoova icarunofañoti civojafañoti ihiinejinoco amiihai tahallivi Moocaanima mihiimaahicanofenedi, bu Jesucristo Gaija uco aamusunofenedi icano. ²⁰ Uujoho sihidi iimogoboro esamaahicali nucufeguetiibo icaqui, iguitiibo jiiibeguequi jisumi, fahiijiva iicahicabadiro janaanici Cristo sihidi ejeevanoco fahiijivaro uuvi ihifuvusuqui uujoho iicaabovi, bu iguijevecuudi icano. ²¹ Uujoho jiijehalliri iicanohachuta Cristo iimogonocoro moonihi. Jaabadiro bu iguijevedi janaanici iiminoco gaayiciji. ²² Jaanegui guijevetiibo icaruva Aivojiiibo Jesuguiha ducicamaajirahi. Jaamaño gaajatih conooco uujoho iimogonoco. ²³ Uudi tihino toonociti conoocohacho iimogono. Saanaagoobo imeguehicali iguijevenequé Cristoma icacuqui toono aivo uudi iimino. ²⁴ Jaanoti saanaagoobo imeguehicali iicanoco toono amiihaiguiha iimimaño. ²⁵ Jaabo jinoco iimogonoco imino agaajacumaño, gaajahi jiijehallivi amiihaima guenene iicajinoco amiihaico amusuqui. Jaamo janaanici mefeeli, bu jaamo janaanici imo imo mihicahi

amiñhai miyaavogofaño. ²⁶ Jililiti amiñhaima uujoho gueenene icaji imo imo miicaqui Cristo Jesufaño.

²⁷ Jaanegui amiñhai ifiico imino momooni Cristo Jesu jibogo onobadiro miicaqui. Jaaneguiha amiñhaico meeciturunaaca, bu tolliro amiñhaiti thesino icarunaaca sabadiro imeguehi amiñhai quehecuno sahigoviro mihicanoco. Bu tolliro imeguehi amiñhai miyaavogo taajasujibogofañoṭi asaanhallivi quehecuno mihicano jibogoco uguubunoco. ²⁸ Amiñhaico amiñhai minaa omooninoti mihiguetedino. Toono diito omooninoti foovono magaaajirahi diito ifinijihigo efejinoco. Jaabadiro bu diito amiñhaico omooninoti foovono ifusumo amiñhai mataajacuudimoco. Jino amiñhai mataajacuuno Moocaaniti asaano. ²⁹ Miñro Cristo amiñhaico aciñhi diiboco mimiyavogonocoro icatino, tolliro bu amiñhaico diibohalliti sita idasuno omoonjinoco. ³⁰ Amiñhai, bu uujoho icano sabadiro idasunofaño miicaqui. Amiñhairyo mahatyimehnicuuihi toonohallivi equehecuafetehinoco. Jisumi bu jaamo uuditi muguubuhicahi toonohalliti quehecuno iicaaboro iicanoco.

2

Cristo Imogobadi Ifiico Iguinonisuno, Bu Sihidi Ejeevasuno Icano.

¹ Jaanegui Cristo amiñhaico equehecusuhachijji, diibo gaiji amiñhaico ajacusuhachijji, diibo Gaija amiñhaima iicahachijji, gaijico, idasugoco icano magaaajahachijji, ² uco sihidi imo imo miminiyu famooro sabadiro mihicanofeenedi, gaijifaño sahigo mihicanofeenedi, bu sagajafeenediro, bu sabadiro momooninofeenedi icano. ³ Amiñhaiguiharo momoonidino, bu quehe quehe amiñhai ifiico mehesicinoro momoonidino. Jilli siicuno amiñhai jeebiico miminiyumoro momooni. Amiñhaiti famooro amiñhai janaanici diitoco mejevasu. ⁴ Paryi amiñhai imino mihicajinocoro miguiinedino, sita imino iicajinocoro miguiino.

⁵ Amiñhaifaño mificu, Cristo Jesu esamaaje iicaubadi iicanoco. ⁶ Miñro diibo Moocaani ifiima icauruubo Moocaanibadi iicanoco gaijutiibo ⁷ uufocovi ficuubo iino icaurunoco. Jaaboro jeecivominaafi ifibadiro ifiico miniiyuuihi ifiivonaunofeenedi. ⁸ Jaabo miyaminaafi ifibadi iicaaboro ifiico guinovni miniiyuubo ejenaautimaño guijevefaño fuubo. Jaamaño guijeve imohobujehallivi guijeveubo. ⁹ Jaamaño Moocaani diiboco aciñhi janaanici allinoocivi bocico, bu fanoohallinoocivi sihidi ejeevano momoco aciubo icano. ¹⁰ Jaamo ufucu Jesu momoco muguubumoro mememuiñvequi paryiñcino niquejefaño iicamo, jiniñjehalliri iicamo, bu jiniñjeguiino iicamo icano. ¹¹ Jaamo famooro Jesuco magaaajamoro: Jesucristo Mohaiyoñbi, meneaqui, Dios Moocaani obocicafetjineguiha.*

Cristota Jiiniñjehallivi Aachicinobadi Iicamo.

¹² Jaaneguiha agaijimo tañahabomi, amiñhaima iicasumi uco: Jii, meneehicabadiro jisumi uco: Jii, monoo thesino icaruuboco. Amiñhaico atajasunofaño mududicamaaje. Amiñhai jeebiico siicuno miminiyumoro iñihicunoguiinoro mihica. ¹³ Miñro Moocaani amiñhaico acihicahi iimineheje imogoco. Jaaboro amiñhaico amusuhicaabo meheetavequi diibo jeebi iimogobadi.

¹⁴ Paryi fanoovaaco imino meheetavo gaiquirari canifobamaaitimo, bu jenaautimo icano. ¹⁵ Amiñhaiñvi miñhaiñooba amiñhai imitico atyimejitihni. Jiliro iimitino jihovotobadi iicano miyaminaafeenevi Moocaani seemetiro mihica. Amiñhai diitofeenevi imino mihicaneri mahachicini, meeciri icivono jiniñjehallivi aachicinobadi. ¹⁶ Fiivo jibogoco masatyonofeenedi tolliro uujoho Cristo asaasumi imo imo icaji amiñhaiti, sicamañovi jiiñbeguehicitimaño, bu sicamañovi tadyudicamaaje ofootimaño icano. ¹⁷ Bu tafiico gujenisujirahi amiñhai miyaavogofeenedi Moocaanico mejeecivonoco ifutusujirahi. Jaaneri uujoho imono icali. Jaanoco paryi amiñhaima uujoho dugaacuhi. ¹⁸ Amiñhai bu tolliro imo imo mihica. Jaamoro uujoho imo imo iicanofañoñdi mihica.

Timoteo, Epafrodito Icamisico Pablo Agalluuno.

* 2:11 (Apocalipsis 5.13-14)

¹⁹ Aivojiībo Jesu iimogohachiīji Timoteoco goovano galluji amiīhaico imeecitequi. Jaabo amiīhaiditi uhuumiibo uco ījiībogonoco uguubuuboro imo imo icaqui. ²⁰ Uuma chahamo saatoho uujoho eesamaabadi eesamaaimo, bu chahamo saatoho miyanotiro amiīhai imino mihicajinoco aivo iimogomo. ²¹ Famooro imeguehicahi ifiicoro imino omooninoco. Jaamo imogotimo Cristo Jesuguiīha imino omooninoco. ²² Jaanoti amiīhairyo magaajacuuhi Timoteo iimihuseque iifusuhicanoco, jaabo caanico illi aamusunicibadi uco amusuhi-caabo taajasujiībogoco ījiībeguehicaaboco. ²³ Jaaneguiīha millihacho uco omoonijninoco agaajacudi diiboco amiīhaijaago galluuji amiīhaico imeecitequi. ²⁴ Jaabadiro bu Aivojiībo Jesufeenedi esiciniīhi uujoho bu amiīhaico goovano emeecitejinoco.

²⁵ Tolliro bu aivo uudi imino monahabo Epafrodito onoboco amiīhaijaago agalluno, tadyudicamaajeque, tajīibogoco icano uco anahabonihicaaboco amiīhairyo uco ihamusuqui magalluuhiiniboco. ²⁶ Jaabo imogoobo amiīhaico aatyimeneque guiraano idasuvehiniibo diibo iguihuvaunoco amiīhai muguubuhininoti. ²⁷ Miyaano guihuvahiniibo guijevhnicuruubo. Jaaruuboco Moocaani idasuguehinihi, diibocoro icahinitino, tollirehini bu uco. Jino idasuno icano diibo iguijevhinineri janaanici idasuno iicajiruneguiīha. ²⁸ Jaaneguiīha imeguehi diiboco agallunoco. Jaamo siino diiboco maatyimemere imo imo mihicahi, toonoti uujoho sihidi idasuno icatiibo icaqui. ²⁹ Jaanegui imo imo diiboco magaayici Aivojiīboco mimiyaavogonofenedi monahabo iicamaño. Jaanegui fahiījivaro mobocigusuhica diibobadi iicamehejeque. ³⁰ Jaabo Cristoco ejeecivonofañodi iguijeveruubo miyaminaa agaicaaujirunoti iiguitimaño uco amusuubo amiīhai uco mahamusujitirunoti.

3

Miyaano Iticovono Ica.

¹ Jaaneguiīha tañahabomi Mohaivojiīboco mimiyaavogomo, imo imo mihica. Jaamaño uudi gaiquiveechutino sano iivicoro amiīhaidi acaatinino amiīhaico imino ificuuqui. ² Mehesicini jicumibadi iicamoti, iimitinoco omoonihicamo amiīhaico iquitihicamo judiomiditi. ³ Jaanoti miīhai miyanotiro mojeebiīfañodi Moocaanico mejeecivehicamo. Jaamaño imo imo mihicahi Cristo Jesuta mihicamaño. Jaamaño moficoro macahacisujitirahi. ⁴ Uujoho naa tafico acahacisujiruubo, miīhaiñooba tajanaanici tonehejeque eetavejirumo chahahi. ⁵ Mīiro uco judiomiooboco tameheque quiticiumo ifiivunoti sahuse juugahuseti mifucuci, safucu idīno icauboco. Mīiro uujoho israelmioobo, Benjamin cuumioobo. Uujoho ifiivunotiro hebreomioobo, hebreomiotisi seemene. Jaabo uujoho fariseo. Jaamaño judiomi tajīibaco imino miyaavuguuhi. ⁶ Jaanohalliti iicaaboro Jesujaagodi iicamoco idasuno moonihicauhi, tajīiba onobadi imino iicahicamaño. Jaamaño miīhaiñooba uuti milli neehicautihi. ⁷ Jaano jino uudi iticoni sihidi aivo miyaano iicahicauruno jisumi uudi sihidi jeevacutihi Cristomaryo icacuuqui. ⁸ Jaamaño paryīcino fanoovaaco jeevesucuhi, toono janaanici iicanoco Cristo Jesu Tahaivojiīboco agaajacumaño. Cristoguiinodi paryī fanoovaaco ejevesucunoco jihovonobadi esicinicuuihi Cristoco agaayicībora diibomaryo icacuuqui. ⁹ Moise tajīibanofañodi iticovono ifiima icacutiibo icaqui. Jilli Moocaani uco igaayiciqui Cristoco imiyaavogonofenedi. Mīiro Moocaani imiyaavogomoco gaayicihi. ¹⁰ Uujoho imeguehi Cristoco agaajanoco, bu diibo ubuheeteuno mityama icaqui, tolliro bu diibo idasuno iicabadi icaqui, bu diibo iguitiībora iguijeveubadi guijevequi, ¹¹ diibo guijevafañoti siino ubuheeteubadi buheetequi icano.

Niquejefaño Efeejimo Jilli Jisumi Icahi.

¹² Paryī tonehejevi ifutucuuihi, bu aivo imicuuihi ononoco imogotihi. Jilli gāmicicinihi ofoobo toonovi iifetequi Cristo Jesu iticoni uco iicumaño. ¹³ Tañahabomi: Uujoho toonovi imino ifutucuuihi, nootihi. Dojicuvu iminifotonoco iimogotiībora sefaquifetehi tahimega iicanovi iifetequi, ¹⁴ niquejevi iifetequi sefano moonihi ijaadaco gaayiciqui. Tooneguiīha Moocaani miīhaico niquejefaño cuuhuvahi Cristo Jesufañodi.

¹⁵ Paryi famooro imino mimiyaavugucuumo sabadiro mehesicinicuui. Jaanoti si-badiro mehesicinihachijji, Moocaani amihaico tolliro gaajasuji. ¹⁶ Jaanoti oono mihifutucuunofaño masii sabadiro quehecuno mihicacuui.

¹⁷ Tañahabomi, jino uujoho iicabadiro mihica. Jaamo maatyimemere magaaja, ¿naa miijoho imino amihaico monoobadi icahi? ¹⁸ Fahijivaro amihaico neehicacuui. Jaarunoco bu siino jino neehi taaboro. Ajashutimo icahi Cristo imohohallivi iguijeveubo jiihogoco jiiheguemere iicamo. Jaamo ufucu finiji. ¹⁹ Jaamo Moocaanico caanivahicatihii. Jilli ifi iimogonocoro moonihicamo. Unucufeguejirunoco nucufeguetimoro: Aivo sihidi mimityahi, noomo. Jilli jinihahallionocoro esamaaimo icano. ²⁰ Jaanoti naha miikai niqueje cuumiminaa, tahigoti Motaajasuminaafi Aivojiiho Jesucristo asaajiiboco meteemehicahi. ²¹ Diibo mihaico mohimiti ifinijino ifiico imino ifiti miniyuji. Jaabo diibo ifi ovosiibadi iicaqui, imityari tolli moonijiibo paryi jiniheque iguiinonijino mityari.

4

Aivojiihofaño Imo Imo Mihica.

¹ Jaaneguiha agajimo tañahabomi, amihaico sihidi aivo aatyimeguehicamo, amiikai tahimohica, tadyudicamaaje jaada mihicamo, agajimo quehecuno Aivojiihofaño mihica.

² Evodia onoogo, Sintique onoogo icamifeque neehi: Sabadiro miminifoto Aivojiihofaño. ³ Bu iijoho tadyudicamaaje nahaboniminaafico neehi: Diitifeque daamusu. Miiro diitife sihidi jenaano dudicamaaihi uuma, taajasujiihogoco jiiibuguuboma, tolliro Clemente onooboma, bu saatoho sano uuma ududicamaaiumoma icano. Jaamo momono niquejefaño fiivohaamefaño caatinicinuui.

⁴ Jaaneguiha Aivojiihofaño imo imo mihica. Siino bu neehi: Imono mihica, ⁵ famoovaro amiikai imihuseque igaaajui. Jaanegui mehesicini, Mohaivojiiho fiiticuui.

⁶ Fanoovati idaasuvotimoro toonohallivi Moocaanima mihimaa. Diibocoro midillu. Jaamoro toonohallivi diiboco mihimo. ⁷ Jaachijji amihaico Moocaani isajeebiico aciji, miyaminaafi eesicinino janaanivivi afatyocininoco. Jaano amiikai jeebiico, bu amiikai esamaajeque icano imino teemeji Cristo Jesufaño.

Iiminocoro Mehesamaaje.

⁸ Niinoono jino iijiihogono: Tañahabomi, paryi miyaano iicanocoro mehesamaaje: Paryicino miinoco obocigusunehejeque, paryicino iticovonehejeque, iicutinehejeque, aivo oovosiinehejeque, miinoditi imino unuusunehejeque, paryicino iiminehejequere mehesamaaje miinoco acahacisusunehejequere icano.

⁹ Amihaico iijiiheguchicanoco momooni iifusuhicanoco, uujoho eheetavonoco, mahatyimehicano muguubuhicanoco icano. Tolli momoonihachijji Moocaani sajeebiico aaciibo amiikahama icaji.

Filipominaa Pabloco Aacino.

¹⁰ Jaanegui Aivojiihofaño imo imo icahi uco siino mehesafeteneguiha: Uco majabajeveecuui, uujoho nootihii. Gaajacuui uco mahamusujiruno nihibamima machahanoco.

¹¹ Ucuujivaachumaño, nootihii. Uuma iicadinomaryo imo imo iicanoco jeevamaaicuui.

¹² Gaajacuui idaasuno iicajirunoco, bu sihidi sinehejema iicajirunoco icano. Jeevamaaicuui fanoovavi iicanoco utuvanovi, bu ajebaco ajaabicinovi, sihidi iicanovi, achahanovi icano. ¹³ Fanoovavi jeevamaaicuui Cristo uco mityaco aacimaño. ¹⁴ Jaarunofaño amiikai uco imino momoonihii tahidaasufaño mihicamaño.

¹⁵ Miiro amiikai Filipino cuumiminaa magaajacuui taajasujiihogoco jiiibuguubo iticoninoco. Jaabo Macedoniati ufuusumi idimoro amiikai Filipori iicaja Moocaani iijaminaa tajaa magalluui uco mahamusuno nihibamico tafeenedi Moocaani amihaico aamusunoco magaayicino jaada. ¹⁶ Miiro uujoho Tesalonicarirehiica icaunaaca amiikai tajaa nihibamico magalluhicauhi; ¹⁷ uuro gaayiciqui icatino, tolliro bu amiikai ufucu toono jaadaco Moocaaniti magaayiciqui. ¹⁸ Jaanoti uujoho iimogono janaanivivi gaayicicuui. Epafroditoma tajaa magalluuno uudi imino ifutucuui. Jaano uudi Moocaanico

ejeecivobadi jeevano. Miiro siicijeminaa Moocaanico afacicineri ejeecivuunoco Moocaani imo imo gaayiciuhi. Jaabadi uco mejeecivonoco Moocaani imo imo gaayicihi. ¹⁹ Jaanegui amiihai Cristo Jesuco imiyaavogomoco Moocaani jaafa acihi paryi mucuujiivaachudinoco, diiboma niquejefaño fanoo ajashutino iicamaño. ²⁰ Jaanegui Moocaanico mihimo fahiijivaro. Fine.

Niino Fitacu.

²¹ Jesucristofeenedi tajiico paryi famoocoro mahaci Moocaanita iicamoco. Paryi monahabomi uuma iicamo amiihaijaago iijico galluuhi. ²² Tolliro bu iijico galluumo famooro jimañeri Moocaanita iicamo, bu tolliro imi janaanici Roma aivojiiibo Cesar onoobo iijaminaa amiihaijaago iijico galluuhi.

²³ Jaafa amiihaico Mohaivojiiibo Jesucristo imino moonihi.

COLOSENSES

Colosa Jiinjieri Iicamedi Pablo Acaatiniuhaame. Pablo Caatiniuhi Colosa Cuumiri Iicaja Moocaani Iijaminaadi.

¹Uujoho Pablo Moocaani jeebii iimogobadi Cristo Jesu minisuminaafi, diibo agalluubo eenejiruno. Sano monahabo Timoteoma ²jiihaameque macaatinihi Colosa cuumiri iicamo Cristoco imiyaavogomo Moocaanita iicamedi. Jaafa Dios Moocaani amiihaico imino omooniiiboro isajeebiico acihi.

Pablo Moocaanima Iimaahi Miyaavogominaahallivi.

³Fahijjivaro Moocaanico Mohaivojiiibo Jesucristo Caanico mihimehacahi diiboma amiihaihallivi mihiimaamoro. ⁴Miihai amiihaiti muguubuhi Cristo Jesuco mimiyaavogonoco, tolliro bu paryi Moocaanita iicamoco magaijijnoti icano. ⁵Jilli amiihai momoonihicahi, amiihaidi niquejefaño ificuucininoco motoomoro. Jaamo amiihai toono eesicininoma mihicahi taajasujiiibogoco muguubuunofaño. ⁶Tobogocoro amiihaico jiiibugubogoo jino guiraatobogoro ofoobogo fanoojiinjieriro guiraatobogoro feehi, oono amiihai Moocaani gaijiti amiihaifeenevi ihiiimaunoco muguubuuno iicaubadiro. Jaanoco amiihai magaajauhi toono gaiji miyaano iicaunoco. ⁷Jaano toonoco amiihaico magaijiiibo monahabo Epafra onoobo jiiibuguuhi. Diibo miihaima ududicamaaiubo. Jaaboma miihai mihicahi Cristoco jeevesutiibo ejeecivehicaaboma. ⁸Diibo miihaico jiiibeguehi amiihaiditi, bu amiihai Moocaani Gaija aamusunofeenedi magaijicasinoditi icano.

⁹Jaamaño miihai toonoco amiihaiditi muguubuhininotiro suufenitimo Moocaanima mihiimaahicahi amiihaihallivi, dilluumoro amiihaico Moocaani igaajasuqui imino iimogonoco. Jaaboro amiihaico fanoovaaco igaajasuqui, bu fanooheedene Moocaaniti asaanoco igaajasuqui icano. ¹⁰Tolliro bu midilluhicahi jaamo imino mihicahi Aivojiiibota iicamo iicanicibadi fahijjivaro momooni diiboco imo imo omooninoco fanoova imico sihidi eetavomoro. Jaamo imino Moocaanico magaajahi. ¹¹Tolliro bu midilluhicahi amiihaico sefano imooniqui ihovosi mityari. Jaamo imo imo fanoova icarunoco majaabicahi. ¹²Jaamoro Moocaanico mihimo miihaico iimibachuuboro ufucuo ita iicamoco foovohi aacijinoti niquejefaño magaayicijinohallivi. ¹³Jaabo Moocaani miihaico taajasucuuhi icivono mityati. Jaaboro miihaico agaijiiibo Illi aivojifaño ficuucuubo. ¹⁴Diibo miihaico taajasuhinicuuhi mohallivi iguijeveunofañodi mohimitico ubuusuboro.

Moocaanima Sajeebii Mihicacuhi Cristo Iguijeveunofeenedi.

(Jn 1.3; Heb 1.2)

¹⁵Moocaani otoovoobo foovono saauhi jijjehallivi Illi ifiiri. Jaabo diibo sahiijitiro iicacuubo, fanoova chahaunaacaro iicacuubo. ¹⁶Diibofeenedi Moocaani paryi fanoovaaco eetavuuhi niquejefaño icanehejeque, jiiinjehalliri icanehejeque icano; iifuvusunehejeque, bu iifuvusutinehejeque icano. Tolliro bu paryi aivojinoco, paryi guinoninehejeque, bu paryi tajiibanehejeque, paryi gaijano mityanehejeque icano, paryi diibofeenedi eheetavocafutuuno diibeguiharo. ¹⁷Cristo fanoohimegaviro icacuuhi. Jaabofeenedi paryi fanoova sahigo imino icahi. ¹⁸Jaabadiro buunaji miihai Moocaani iijaminaa mihicamo. Jaanoti Cristo Moocaani iijaminaa Aivojiiibo inigaibadi iicaabo. Jaabo sefari miihai mihicahi. Jaabo aivo iticoni guijevafañoti buheeteuhi fanoova mityahallivi diibo iicaqui. ¹⁹Miuro Dios Moocaani Jaabo achi Jesucristo tolliro bu Dios. Jaaneri Moocaani imo imo icahi iimogobadi iicamaño. ²⁰Tolliro bu Moocaani imuguuhi Cristofañodi paryiicino fanoovaaco sajeebii ificuunoco, paryiicino jiiinjehalliri icanehejeque, bu paryiicino niquejefaño icanehejeque icano. Paryiicino sajeebii fanoovaaco Cristo imohovi itijjoho ucuunofañodi ificuuboro.

²¹Iticoni naha amiihai, amiihai jeebiiifañodi Moocaaniminaati mihicauhi, iiminotinoco momoonihicaumaño. Jaarumoco jisumi Moocaani ifimaryo sajeebii ficuucuui, ²²Cristo idasuno ifiiri iguijeveunofeenedi. Jilli mooniubo diiboco amiihaico diibo imefeenevi

ihifusuiq iimibachuuboro mihiniivatimoco, imitibama chahamoco icano. ²³ Jaaneguiiha quehecuno mihica miyaavogofaño faicuvano mabacoocovamoro taajasujibogoco mimiyavugunofeenedi mehesicininoti buhigovi minifototimo. Jaabogo jibogocafetehi paryi fanoojiinijeri. Jaabogoco uujoho Pablo amusuhi ijibogooobo.

Pablo Moocaani Ijano Jeevivominaafiti Ficucafetehi.

(Ef 3.1-11)

²⁴ Jaabo jisumi amiihaihalliti idaasuno omooniruneri imo imo icahi. Jaamaño jilliti iifutusuuuoro feehi tafiivi, oono Moocaani iijaminaaguiiha Cristo dudicamaajeque eheetavomaño idaasuno iicanofeenedi. ²⁵ Jaamaño uujoho Moocaani iija jeevivominaafiti icahi amiihaico imino mooniqui Moocaani uco atajiiibaumaño, bu tolliro paryi jiinjimenaaco imino Moocaani jibogoco jibeguequi icano. ²⁶ Tolliro bu aivo siicijetiro agaajaratino, paryi siicijeminaadi toovono iicanoco gaajasuqui. Jaanoco bu Moocaani ita iicamoco gaajasucuui. ²⁷ Diitoco naha Moocaani imeguehi agaajasunoco ihovosi busumijeque, toono agaajaratinofaño iicanoco judiomi iicatimedi. Jaano toono agaajaratino Cristo amiihaifaño icano. Jaabo diibo imino niquejefaño mihicajinoco mehesiciniiibo.

²⁸ Jaamaño miihai Cristoti mijiiibeguehicahi, bu famoovaaco mafajiihihichahi. Famooaaco magaajasuhicahi imino igaajaqui. Jaamo famooro imino Cristofañodi ijusiqui. ²⁹ Tooneguiiha uujoho sefano ejenaauuboro Cristo uco mityaco aacinofeenedi dudicamaaihicahi.

2

¹ Jaanegui imeguehi magaajanoco sefano amiihaihalliti omoonicasinoco, bu tolliro Laodicea cuumiri iicamohalliti, bu paryi uco tahimeque aatyimetimohalliti icano.

² Imeguehi amiihai diito jeebiinoco mequehecatusunoco sano gajifaño iminifotomoro paryiicino gaajaco igaayiciqui. Jaamoro imino Cristoco igaajaqui diibo Moocaani iiji gaajaratino iicauboco. Jaarunofaño jisumi diiboco magaajacuui. ³ Miïro diibofaño paryi gaaja, bu gaajaci icaneheje busumije paryi ficucinicuui. ⁴ Jilli amiihaico neehi miiijoho amiihaico ihiimaari bañitimo iicaqui. ⁵ Amiihaiti thesino icaruubo tahesamaajeri amiihaifeenevi iicajirubadi icahi. Jaaboro imo imo icahi amiihai sabadiro mihicamoro quehecuno Cristoco mimiyavogonofaño mihicanoco agaajaaboro.

⁶ Jaanegui Jesucristoco amiihai jeebii aivojiiiboti magaayicuihi. Jaaneguiiha jisumi sano diiboma mihica, ⁷ diibofañodi amiihai ifiico quehecuno mabacoconimoro mificu, sefano amiihai miyaavogoma oono amiihaico ijiiibuubadi, fahiijivaro Moocaanico imomoro.

Cristofañodi Bohono Ifiima Mihicano.

⁸ Jeedi mehesicini. Amiihaico sita sicamañehejeque onoomoro abañinoco miyaano meenedino diito Cristofañodi icatihii. Jilli miyaminaa jeevamaajequere sivamo, miyaminaa ejeevifinocoro sivamo icano.

⁹ Jaanoti Moocaani Dios. Jaabo achi Cristo, tolliro bu Dios. ¹⁰ Jaamaño amiihai paryi fanoomaryo mihicahi diiboma mihicamaño. Diiboguiinovi icano paryi tajiiibaneheje, gajano mityaneheje icano. ¹¹ Jaabadiro bu amiihai miquiticicafutuui. Jaaruno ifiico iquiticifibadi icatino, jilli amiihai ifi iimogonoti mataajacuuneri. Jino naha Cristoti asaano quitici. ¹² Miïro miniticafotoneri amiihai sano Cristoma micihacafetehi. Jaamoro bu sano diiboma mubuheetesucafetehi, Moocaani mitya diibo guijevefañoti siino ubuheetesunoco mimiyavogomaño. ¹³ Iticoni naha amiihai muchuumucuui amiihai jeebifañodi amiihai imitiri, bu miquiticiniitumaño icano. Jaarumoco jisumi Moocaani fiivoco acicuui sano amiihaico Cristoma, paryi amiihai imitico ubuusuuoro. ¹⁴ Moocaani paryi mohallivi jaaducuui. Miihaico mohimitico eneehicaunoco finisucuubo imohovi etetecuuneri. ¹⁵ Miïro Cristo imohovi iguijeveuneri paryi guinonicuui tajiiibanoco, gajano mityanoco icano miyaminaa imefeenevi guinoniuihi. Jaanoco icivojaaniuboro satyuubo imohovi iguijeveuneri toonoco iguiinoniuboro.

Niquejeonehejequere Miquiino.

¹⁶ Jaaneguiiha miñhaiñooba amiñhaico mamachunoti, mahadunoti icano amiñhaico dejedudimo, bu tolliro bohono niñiba iinuusumi jiiñbaimonoco meheetavonoditi, bu jaguisifucujediti icano amiñhaico dejedudimo. ¹⁷ Toneheje jilli asaajino ijino iicauno. Jaanoti naha miyaabo iicaabo Cristo. ¹⁸ Jaanegui mehesicini, oono saatoho siicujeebiñmobadi iicahicarumo Moocaani toomominaacoro ejeevivehicamo, amiñhaico ufucu ajaadunoco magaayicijirunoco icisutimo icadino. Diito jilli aatyimetinehejeque omoonimoro: Aivo sihidi mejeevahi, noomoro quehequimaaihicamo, jilli sicamañocoro ifiitiro tolli jeevanobadi eesamaaimoro. ¹⁹ Jaamo diito, Cristo monigaibadi iicaaboma gataacinitihii. Jaanoti miñhai Cristo ifibadi miñhacamoco diibo aamusuuboro ujusisubadi ficuubo, Moocaani esamaaje onoobadi icano.

²⁰ Jaanoti naha amiñhai sano Cristoma miguijevecuumoro sinehejequere miyaminaa esamaajeque momoonicuutihii. Jaamaño ¿collihii jaamo jiiñjeminaa agaajatimobadi miñhacahicahi, jiiñjeoneheje atajiiñbanoguiinovi miminifotomoro? ²¹ Oono: Jinooco dudiiçidino, toonoco machudino, dihusefaño gaayicidino, ononehejequere momoonimo.

²² Paryi toneheje jilli miyaminaa tajiñbanehejere. Jaano paryi finijino itajiiba omoonihicanehejema. ²³ Jaaneheje aivo gaajama iicanehejebadi jeevajirahi, sihidi ejeevano iijicoro atajiiñbamaño siicujeebiñ icanehejequere, sihidi jeevanehejeri ifiinoco omooninehejequere. Jaaruneri mofi iimogonehejeque miguiinonijitirahi.

3

¹ Jaanegui amiñhai Cristoma sano mubuheetehinicuumo miguiino niquejefañoonocoro, oono Cristo Moocaani miyanaagueneri igiciniohigonehejequere. ² Jiiñjeonehejequere esamaaitimo niquejeonehejequere mehesamaaje. ³ Miñro amiñhaima sano Cristo miguijevehinicuuhi. Jaamaño jisumi amiñhai ifi diiboma sano Moocaanifaño fataniicinicuuhi. ⁴ Jaabo Cristoro jino miñhai miñhacano ifi. Jaamaño diibo ubuhugaavusumi amiñhai sano diiboma bu mubuhugaaveji. Jaamo diibo ovosiiñhaivojifaño miñhacaji.

Edeehifi, Bohono Ifi Icano.

⁵ Jaaneguiiha jiiñjeono amiñhai ififaño iicanehejeque miguijeni. Miñhaiñooba buhigueejedi amiñhai taabami iicatimehejema miñhacadino, bu tolliro iicidunehejeque momoonidino, fanoovaaco iimeghehicanehhejeque, iimitino imogonehejeque icano momoonidino. Fanoovaaco saatohoro mujuvihicinidino toono jihovo caanimi jeeçivobadiro jeevahi. ⁶ Tonehejehallitiñhiçuneri idaasuno Moocaani omoonino saahi, paryi diibo onoonoco: Jii, onootimohallivi. ⁷ Tonehejeque amiñhai paryi momoonihicauhi eedeehifiima miñhacausumi. ⁸ Jaarumo paryi jinehejeque jisumi mejeevesucu. Sifiratedino, icajiisunehejeque mifinisu, bu imitinoco momoonidino, sitaaco aivono noojhoco, iiciduno iimaaneheje amiñhai iijiti ihiñejirunehejeque icano mifinisu. ⁹ Fahigovavi mabañicasidino. Amiñhai eedeehifiico, bu iticoni momoonihicanehejeque icano mejeevesucuumoco siino momoonicuudino. ¹⁰ Bohono ififaño mijicafutucuumo janaaniciivi imitonoro ifeequi miyaabo Moocaani toonoco eheetavuubo ifi iicabadi. Jaamo imino diiboco magaañanovi miñhifetehi. ¹¹ Diibofaño chahano diito griegomi, diito judiomi, diito iquiticinimo, bu iquiticinimitimo, siijiiñjeoto, bajiminaa, jijvoto, bu sajeebiñ icamo icano oononeheje. Jilli paryiicino fanoovaro Cristo. Jaabo paryi famoovafañooro ichi.

¹² Amiñhaico Moocaani gajiihi diibotaro miicaqui amiñhaico iicuumo. Jaaneguiiha idaasugo mityanofaño miñhica, imihusema, famooguiinoviro iicasunoma miñhica, siicujeebiñba omooninoma, bu fanoova jaabicima icano. ¹³ Jaamoro sabadiro fahigovavi mabañicacasi, fahigovavi amiñhai iibacasiico miñhimbachucasi. Jaanoti bu saatoho sitaama imitino iicahachiiji oono Cristo amiñhai imitico iimibachucubadiro miñhimbachucasi. ¹⁴ Fanoohalliviro aivo gajijima miñhica. Toono paryi fanoovaaco sahi agataacunoro imino fanoovaaco iifutusuno. ¹⁵ Jaaneguiiha jaafa amiñhai jeebiñnoco Moocaani isajeebiñri ticuvusuhi. Tooneguiiha amiñhaico cuuhuvaubo saafi ifiitiro miicaqui. Jaamo diiboco miñhimehacamoti miñhica.

¹⁶ Tolliro bu jaafa Cristo jiībogo amiīhai jeebīnoco paryi imino gahafusuhi. Jaaneri fahigovavi mijiībogocasi, bu fanoogaajari fahigovavi mequehecutusucasi. Tolliro bu Mooceanico iimono masinoco mamasiva, bu Cristo masinoco mamasiva, fanoova Mooceaniguiīha iicano masinoco, diiboco amiīhai jeebīfañodi imomoro mamasiva. ¹⁷ Paryi fanoovaaco mononehejeque, meheetavonehejeque icano momooni Aivojiībo Jesu momofoenedi, diibofenedi fanoovahallivi Mooceanico imomoro.

Cristota Jilli Iyotoma Icano.

¹⁸ Gaigoomi amiīhai tajemi iijiguiinovi miminifoto. Jilli mooni Aivojiībo Cristoco imiyaavogomo tolli icafihi. ¹⁹ Jaabadiro bu amiīhai gaifiimi amiīhai taabamico magaiji. Jaamoro diitoma misifiiratedino. ²⁰ Jaabadiro bu amiīhai seeme amiīhai caanimi, seejimi icano atajiībanoco: Jii, monoo. Toono mohaiivojiīboco imo imo omoonino. ²¹ Caanimi amiīhai seemeque misifiiratusudino, diito ifiico mejeevevesudino. ²² Jaabadiro amiīhai jeecevominaa amiīhai aivojitoco fanoovavi: Jii, monoo, jiījehallivi mihicanohachuta diitoma imino mihicaquiro. Diito ihiīfinicisumiro icatino, jilli miya jeebīri Mooceanico mīīhicugomoro. ²³ Paryi fanoovaaco momooninoco imo imo momooni Aivojiībo Jesuco mejeevonicibadi, miyaminaaco mihicanicibadi icatino. ²⁴ Amiīhairyo magajacuuli toono jaadabadi icano Aivojiībo ibusumijeque amiīhaico aacjinoco. Mīro amiīhai Cristoco mejeevivehicaahi amiīhai miya Aivojiībo iicaaboco. ²⁵ Jaabadiro bu iimitinoco omoonihicaabo toono jaadaco gaayiciji. Mīro Moocaani miyaminaaco dugaacutihi ijeevadisahaje.

4

¹ Jaabadiro bu amiīhai aivojito, amiīhai jeecevominaaco imihuseme omoonibadi, imino momooni. Mehesafoto tolliro bu amiīhai, amiīhai Aivojiībo niquejefañi iicaaboma mihicaahi. ² Suufenitimo Moocaanima mihiimaa imino mehesiciniimoro, bu Mooceanico fanoovahallivi imomoro mihica icano. ³ Tolliro bu mīihaihallivi Moocaanima mihiimaa, Aivojiībo mīhaico aamusunofenedi taajasujiībogoco mijiībeguequi, Cristo jiībogo agaajarautinoti mijiībeguequi icano. Mīro tobogohalliti jino uujoho civojafañi icahi. ⁴ Jaanohallivi Moocaanima mihiimaa imino foovono uujoho toonoco gaajasuqui omoonijibadi. ⁵ Quehecuno mihica miyaavogominaa icatimoma sicamañovi ifafucuvaaco mafatysudino. ⁶ Fahiījivaro imino mihiimaahica imo imo. Imino magaaja sitaaco mihiimusuhicajinoco.

Niino Iimaa.

⁷ Magaijiībo monahabo Tiquico onoobo mīhaico jeevesutībo aamusuhicaabo, bu uuma sano Aivojiīboco ejeevivehicaabo, amiīhaico paryi uuti imino jiībuejeji. ⁸ Tooneguiīha amiīhaijaago diiboco galluuhi amiīhaico jilli mihicahi ineequi, bu amiīhaico iquehecutusuqui icanouno mihica miyaavogomi. ⁹ Tolliro bu diiboma foobo magaijiībo mīhaicoro ejeevesuhicatībo monahabo Onesimo diibo amiīhaiti saafi iicaabo. Diitisi amiīhaico jiībuejeji paryi juu iicanoco.

¹⁰ Tacivojati uco anahabonībo Aristaco onoobo amiīhaijaago iijico galluuhi, tolliro bu Marco Bernabe nahabo icoomoobo achi amiīhaijaa iijico galluuhi. Diibo amiīhaico iijiībuehicaacuubo. Jaabo amiīhaico abaatohachijiī diiboco imino magaayici. ¹¹ Tolliro bu Justo onooboco bu Jesu eneehicaabo iijico amiīhaijaago galluuhi. Jito idimoro judiomiti imiyaavugucuumoti Moocaani aivojiguiīha uuma sano ududicamaaimo. Jaamofenedi uujoho tafico jacusucafetehi. ¹² Tolliro bu Cristo jeecevominaafi Epafra onoobo amiīhaijaago iijico galluuhi, diibo, bu saafi amiīhaioobo iicaabo. Diibo fahiījivaro sihidi amiīhaihallivi Mooceanico dilluhicahi diiboma ihiīmaaboro. Jaamo amiīhai quehecuno mihicamoro aivo imino amiīhai jeebīco miminiyuyhi Moocaani iimogonocoro meheetavejinojaagoviro. ¹³ Uujoho imino gaajahi Epafra amiīhaiditi ifiico nijiī nijiī omoonihicanoco, bu tolliro Laodicea cuumiri iicamediti, bu Hierapoli cuumiri iicamediti icano iicahicanoco. ¹⁴ Tolliro bu magaijiībo taabuminaafi Lucas iijico amiīhaijaa galluuhi, tolliro bu Demas onoobo icano.

¹⁵ Tolliro bu monahabomi Laodiceari iicamoco taajico mahaci. Tolliro bu Ninfa onoogoco taajico mahaci, bu tolliro diigo ijafaño iigaivehicamoco icano.

¹⁶ Jaamoro jihaameque amiihafeenevi memecidi magallu, bu tolliro Laodiceari iicaja Moocaani ijafaño imeeciui. Tolliro bu amiihai memeci uujoho Laodicea iicamedi acaatinicuuhaameque. ¹⁷ Bu jinooco mijiiibogo Arquipo onooboco: Meeci, jaaboro imo dihifutusu Aivojiiibo ico diibo jeecivo ducicamaajeque aacihininoco.

¹⁸ Uujoho Pablo jino ico idillunocoro, caatinihi jino tahuseri. Uco mehesafotomoro Moocaanima mihiimaa jino civojaminaafiti iicanohallivi. Jaafa amiihaico Moocaani imino moonihi.

1 TESALONICENSES

Pablo Inahaboniminaama Caatiniuhi Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo, Silvano, Timoteo icamisima caatinihi jihaameque monahabomi Tesalonica cuumivi iicajahaje Moocaani iijaminaadi. Moocaani, Aivojiibo Jesucristo icamisima sano agataacinimedi. Jaamo amiihai Moocaani, Aivojiibo Jesucristo icamisi iiminoco aacinoma, sajeebiiima icano mihica.

Tesalonicaminaa Miyaavogoco Agaajasuhicauno.

² Fahijivaro miihai Moocaanico graciaco mahacihicahi paryi amiihahallivi Moocaanima mihiimaasumi. ³ Mehesafetehicahi suufenitimo Moocaani imefeenevi guiraano amiihai miyaavogofeenedi mududicamaahicano, sihidi amiihai gaijifañodi mejeecivehicahi, amiihai Aivojiibo Jesucristoco mehesicinihicano quehecuno iicaneguiiha. ⁴ Tañahabomi, Moocaani amiihaico gaijihi. Jaamaño diibo amiihaico iicuboro ificuunoco miihai magaajahi, ⁵ amiihaico taajasujibogoco mijjibugusumi ticovohijiri mijjibuguutih, Moocaani Gaija mityari. Tobogo miyaano iicanoco imino magaajamoro mijjibuguuhi. Amiihairyo magaajahi amiihaifeenevi miihai imino mihicaunoco, amiihai imino miicaqui.

⁶ Jaamo amiihai, miihaiti, Aivojiibo Jesucristoti icano magaajauhi. Jaamoro miihaibadiro mihicahi. Jaamoro tobogoco magaayiciuhi imo imo amiihaico Moocaani Gaija aaciuneri, idaasuno sihidi mihicaurunofeenedi. ⁷ Amiihaiti paryi imiyaavugucuumo Macedonia jinijeminaa, Acaya jinijeminaa icamo igaajaqui. ⁸ Jilliti amiihai magaajasuhi Aivojiibo Jesu jibogoco. Macedonia, Acaya icano jinijeviro icatino. Tolliro fahigova jinijeminaa gaajacuuhi, amiihai Moocaanico mimiyaavogonoco. Jaamaño miihai diitoco milli munuucujitirahi. ⁹ Diitoro miihaico sahigotiro jibeguehicacuuhi, miihai amiihajaago mihigutuumoco imino magaayiciunoco, bu tolliro amiihai ijinitaco mejeecivehicaunoco mejeevesuumoro Moocaani iicaabo miyaabocoro mejeecivequi diibojaagovi miminifutuumoco, ¹⁰ tolliro bu jibeguehicamo amiihai, Jesu niquejefañoti asaajiboco motoomonoco. Jaabo Jesu Moocaani Achi. Jaaboco, Moocaani iguijevecuuboco siino buheetesuuhi. Jaabo diibo Jesu miihaico taajasuji idaasuno mihicajirunoti.

2

Pablo Tesalonica Cuumivi Ududicamaahinino.

¹ Tañahabomi, amiihairyo magaajahi, amiihaico mabaajeunoco sicamañovi icautinoco. ² Iticoni Filipo cuumivi miihaico: Imitino, unuumoro idaasuno mooniurumo amiihairyo magaajacuuno. Jaarunofaño miihaico Moocaani amusuuhi itaajasujibogoco amiihaico iguitimoro mijjibeguequi sihidi jeevarunofeenedi. ³ Tobogoco sicamañodi mijjibuguutih imitino momooniqui icautino, bu mabañiqui icautino. ⁴ Iticoni Moocaani miihaico inisuuboro aciubo tajjibaubo fiivo jibogoco. Jaabadi miihai mijjibeguehicahi. Jilli miyaminaaco imo imo mihicasuqui icatino Moocaanicoro imo imo mihicasuqui mojeebinoco agaajaciboco. ⁵ Amiihairyo magaajacuuno miihai amiihaico mabañamaahicautihi oovosiinoono ihiimaaneri. Jilli nihibamicoro amiihaiti mihiciqui icahicautino. Jaamoco Moocaani gaajahi. ⁶ Tolliro bu miyaminaa miihaico obocigonoco miguiinotih amiihaiditi, bu sitaaditi icano. Miihaico Cristo agalluumoco amiihai mobociguejiruno icarunaaca, ⁷ jilli amiihaico miihairyo icigusuno momooniuhi gaigo iseemegayimico otoomonicibadi. ⁸ Sihidi amiihaico magajimaño Moocaani jibogocoro mahacitih, tolliro bu amiihahallivi mofitico mahacijirahi sita iguijeniqui, amiihaico sihidi magajicumaño. ⁹ Tañahabomi, amiihairyo magaajacuuhi miihai dudicamaajeque sihidi jeevarunofaño; fucu, bu cuuje icano mududicamaahicauhi toono sefati miicaqui, amiihaiñoco mudumiticiqui icatino Moocaani ijico amiihaico mijjibeguehicaunohachuta.

¹⁰ Jaanoco amiñhai magaajahi, bu tolliro Moocaani gaajahi, amiñhai mimiyaavogomofeenevi mojeebii imino iicaunoco imino momoonihicauhi, miñhaiñooba miñhaiti: Imitino, nootimo iicaqui. ¹¹ Tolliro bu magaajahi amiñhaico saafiisari mafajiiñhicauhi, majacusuhicauhi icano caani iseemeque iicanicibadi. ¹² Amiñhaico meneehicauhi imino miicaqui Moocaanita iicamo iicanicibadi. Jaabo amiñhaico cuuhuvahi diibo bociguino ihaivojifaño miicaqui.

¹³ Jaamaño jilliti miñhai fahiijivaro Moocaanico graciaco mahacñhicahi amiñhai Moocaani iijico miñhaiditi muguubuusumi magaayiciuhi miyabogo Moocaani jñbogoco; miyaminaatiobogobadiro icatino. Jaabogo amiñhai miyaavogominaafeeneri sihidi ejeevanoco eetavehicauhi. ¹⁴ Monahabomi, amiñhai yotoro amiñhaico idasuno mooniñhi. Moocaani iijaomo Judeari iicajahjeminaa Cristota iicaubadi miñhicahi. Diitoco tolliro iyotoro judiomi idasuno mooniñhi. ¹⁵ Diito judiomi, Mohaivojiiño Jesuco guijeniñhi. Tobadiro bu iticoni Moocaani iimaaminaa iicaurumoco guijeniumo. Jaamoro miñhaico buñigovi gaññimo. Moocaanidi imino moonitimo. Jaamoro paryiicino miyaminaaco jiiheveme. ¹⁶ Jaarumo bu judiomi iicatimoco itaajaqui mijñbeguejirunaaca imeguehacatimo. Jilliti janaaniviro imitico guiraatusumo. Jaamaño jisumi imino Moocaani ññhicuno omoonijino gasecuihi diitohallivi.

Pablo Tesalonicaminaaco Abaatonoco Siino Imeguehi.

¹⁷ Tañahabomi, amiñhaiti siñigovi miminifutusumi, amiñhaico fafucuvaaciviro mahatyimetirumo mojeebñifañodi amiñhaico mehesicññhicahi. Tolliro bu sihidi miñhimeguehi amiñhaico mabaatonoco. ¹⁸ Jaamoro mefeeguehcarahi, fiiva foova uujoho Pablo, fiiva foova feequi moonihicaurahi. Jaarunofaño iji miñhaico casivusuhicahi. ¹⁹ ¿Nacu cono miñhai esicini, cono miñhai imo ica? ¿Toono jinejeti nacu miñhai imo imo miñhicahi? Fine toono, Mohaivojiiño Jesucristo asaabo imefeenevi amiñhai miñhacajineguiiha miñhai imo imo miñhicahi. ²⁰ Amiñhaiti miñhai macahacisucafeteji, imo imo miñhacaji.

3

¹ Jaamo amiñhai miñhicanoco magaajagonoco majaabicicutimoro Atenaviro miñfatafeteji. ² Jaamoro monahabo Timoteocoro amiñhaijaago magalluñhi Moocaani jeecevominaafi iicamaño, bu mohamusuminaafi Jesucristo jñbogoco mijñbogonoco meheetavehicamañovi. Jaabo amiñhaico afajiiññiboro iquehecutusuqui amiñhai miyaavogoco. ³ Jilli iicanoti saatohoba Moocaani iijico jeevesutimo iicaqui, amiñhairyo magaajahi tolli iicanehejery idasuno miñhicanoco. ⁴ Jaanoti amiñhaima miñhacausumi mijñbugucuñhi idasuno miñhacajinoco, jaabadi icauno magaajacuubadi. ⁵ Jaarunaaca jaabicicutiñhi uujoho galluñhi amiñhaico idilluqui, amiñhai miyaavogoti gaajaqui, iji amiñhaico iimitinofaño agaññsujirunoco iiguñiboro. Jaanoti miñhai dudicamaaje sicamañovi iicajiruneguiiha. ⁶ Jaarunaaca Timoteo amiñhaijaagoti uhuumiubo miñhaico imino amiñhai miyaavogo iicaunoti miñhaico jñbuguñhi, tolliro bu amiñhai gajiti icano. Tolliro bu miñhaico magajñimoro mehesafetehicano mahatyimeguehicanoco icanoti. Tolliro bu miñhai amiñhaico miñhacabadiro. ⁷ Tañahabomi, tobogoti miñhai, iminootino idasuno miñhacññicaurumo imo imo miminifutuñhi amiñhai miyaavogo imino iicanoti. ⁸ Jaamaño miñhai bohono ifima miñhacabadi miñhicahi amiñhai Aivojññibofañodi sefano miñhacahachijji. ⁹ Jaamo miñhai sihidi janaanici graciaco Moocaanico mahaciji amiñhahallivi, amiñhaiditi Moocaani imefeenevi sihidi imo imo miñhicaneguiiha. ¹⁰ Fahiijivaro suufenitimo Moocaanima iimaamoro miñhacññicahi miñhaico amiñhaico ihatyimesuqui. Amiñhaico imino miñhifutusuqui amiñhai miyaavogo imino iñfototinoco. ¹¹ Miñhimeguehi Moocaani, Mohaivojiiño Jesucristo icano aamusunoco, amiñhaico mabaatequi. ¹² Jaabo Aivojiiño amiñhai gajico iguiraatusuqui. Jaamo magajñicasiñhi fahigova jino miñhai amiñhaico miñhacabadi. ¹³ Amiñhai jeeññnoco diibo quehecuno ijeevadi ificuqui Moocaani imefeenevi iimitinobama icatino iicaqui, ufucu Aivojiiño Jesucristo asaasumi famooro diibotama iicaqui.

4

Moocaanico Imo Imo Moomoonino.

¹Tañahabomi, tooneguiiha amihaico monoomoro matajibahicahi Aivojiibo Jesufañodi. Imino mihicamoro Moocaanico imo imo moomooniqui amihaico mijibeguehicabadiro amihaikai moomoonihicaqui janaanici.

²Amiihairyo magajacuui amihaico Aivojiibo Jesu onoobadi mijibeguehicanoco. ³Moocaani imeguehi amihaikai ifiinoco diibojagoviro miminiyumoro saatohoba buhigueejedi gaigoomima icacuumimo mihicanoco. ⁴Tolliro bu famoro amihaikai taabamima iminoro mihicamoro magajiqui. ⁵Sihidi aivo iimitinoco mihimogomoro icatino, siicumije miyaminaa Moocaanico agaajatimo iicanicibadi icatino. ⁶Mehesicini, mihaianooba amihaikai nahaboco imitino moomoonidino, toonohalliti Aivojiibo Jesucristo aivono aamijirahi amihaico meneehicacubadi. ⁷Moocaani mihaico imitigui cuuhuvatihi, imino mihicaquiro cuuhuvaabo. ⁸Jibogoco agaayicigotiibo miyaminaafico guubutiibo icatihu jilliro Moocaanicoro guubutiibo. Jaabo Moocaani mihaico Igaajaco aaciuboco guubutihi.

⁹Jaanoti amihaikai nahabomima magajicasiqui amihaikai caatinithi; amiihairyo Moocaaniti magajicasinoco magajacuuneguiha. ¹⁰Jaamoro tolli moomoonihicahi famoomaryo monahabomima Macedonia jinijeri iicamoma. Jaarunofaño monahabomi, amihaico meneehi: Janaaniciviro amihaikai imihuseque miguiratuu. ¹¹Jaamoro sajeebi mihicamoro amihaikai ducicamaajeeneriro mihica amiihairyo ducicamaaimoro mihica amihaico munuubadi. ¹²Jaamo Moocaanico imiyaavogotimo amihaico imityaguequi, bu amihaikai jinejebati cuujivaachutimo mihicahi.

Aivojiibo Asaajino.

¹³Monahabomi, iguijevecumo milli iicajinoco gaajatimo iicanicibadi mihicadino. Jaamo idaasuvotimo miicaqui saatoho Cristoma niquejefaño iicajinoco eesicinitimo iicanicibadi icatimo mihicahi. ¹⁴Jesu iguijeveubo siino ubuheeteunoco mimiyaavogobadiro, bu ditoco Moocaani buheetesuhi Jesuco iicaubadiro diiboco imiyaavogomoro iguijeveumoco. ¹⁵Jilli iicanegui amihaico meneehi Aivojiibo jibogo onoobadi: Mihaikai jino Aivojiibo asaajinohachuta guijevetimo mihicajimo, iguijevehinicumoco misigujitihu. ¹⁶Aivojiibo Jesu ticoniji niquejefañoti iniitoobo imitya iijima. Jaasumi Moocaani toomominaa aivojiibo mityano sahagueji. Moocaani miriicuco iguisinofeenedi niitejiibo. Jaasumiro Jesucristoco imiyaavuumoro iguijevecinimo ticoniji siino ubuheeteme. ¹⁷Jaasumiro mihaikai miguijevetimo jinijehalliri mihicamo sano diitoma magañiveji aimuufaifeedeni Aivojiibo Jesuma mahatyimecasiqui caamovi. Jaamo tolli fahijivaro diiboma mihicacuui. ¹⁸Jaanegui fahigovavi mequehecusuquimaje jinofeenedi.

5

¹Tañahabomi, jaanoti diibo asaajisumiti ifafucu oovoti icano amihaico caatinithi. ²Amiihairyo imino magajacuui, Aivojiibo asaajifucu gaseji imimañobati fucu nanivaminaafi agasenicibadi. ³Jaasumi miyaminaa sajeebi mihicahi, imino mihicahi nuurunaaca diitohallivi imimañobati aivo gaseji, gaigo iseemevacuuqui aivonicibadi, aivo ifinisujinoti taajajitimo. ⁴Jaanoti tañahabomi, amihaikai gaajatimo mihicatihu. Jaamaño amihaikai tufucu nanivaminaafi iicanicibadi iicafucu gasejitihu iiguitusuqui. ⁵Jaamo paryi amihaikai magajacumo cuuje eseseenefañodi mihigobadi mihicacuumo. Mihaikai fucu icivonofaño mihicacutihu. ⁶Jaanequi saatoho miyaanoco agaajatimobadi micigadino imino esicininomoro motoomo. ⁷Jaanoti icigamo fucu cigahi, tolliro iguiricavomo fucu guiricavehi. ⁸Jaanoti mihaikai Cristoco magaayicuumo imino mehesicinihi miyaavogo, gajji icaneri mofico mofobocihu, amocasiminaafi jigaiño meehuri ifiico ofobocinicibadi. Tolliro mataajajinoco mehesicinineri, monigainoco mofobocihu amocasiminaafi jigaiño nijegari iinigaico ofobocinicibadi. ⁹Moocaani mihaico idaasuno imooniqui ficuutihilli jilli Mohaiivojiibo Jesucristofañodi mataajaquiro ficuubo. ¹⁰Diibo Jesucristo mohallivi

guijeveuhi diibomaryo miicaqui mubuheerumo, miguijeveuurumo icano. ¹¹ Jaanegui mesefaquifoto. Jaamoro fahigovavi mequehecutusucasi toono mihicabadi.

Pablo Inahabomico Fajjinihi.

¹² Tañahabomi, amihaico meneehi: Jaamo amihaifaño ududicamaaimoro amihaico Aivojjiibo Jesufañodi ijjiibogomoro afajjinimoco mobociġusu. ¹³ Jaamoro diitoco mihimogomoro guiraano magajji toono dudicamaajeminaa iicañaño. Jaamoro sajeebii fahigovavi mihica.

¹⁴ Tañahabomi, tolliro bu amihaico meneehi: Mafago ududicamaaiñooco iimogotimoco, bu tolliro imiyaavogoti iniinovamoco mequehecutusu iniinovafimoco mahamusu fanoovaaco jaabicimoro famoomaryo mihica.

¹⁵ Mehesicini saatohoba mihaifiañoobaco imitino omoonimoco, bu imitino moonidimo. Tolliro moonitimoro iminoro mihica fahigovavi, bu famoovamaryo icano.

¹⁶ Fahijjivaro imo imo mihicahica. ¹⁷ Fahijjivaro Moocaanima iimaamoro mihicahica. ¹⁸ Fanoohalliviro graciaco acimoro jilli Moocaani iimogono amihaiditi Cristo Jesufañodi.

¹⁹ Moocaani Gajjaco mojeebii fañoti miguihanisudino. ²⁰ Moocaani Gajjari Moocaani iimaaminaa ijjiibogonoco mitiisuguedino. ²¹ Fanoonisuco iimino magaajamoro iiminocoro jeevesutimo toonoma mihica. ²² Paryi iiminotinoti amihai ifiico magaihuini.

²³ Diiboro Moocaani sajeebii iicaabo amihai ifiico imino ijeevadi ificuuqui, paryi amihai ifiico amihai jeebiiico, amihai gajjaco icano mihinivatino ificuuqui Mohaivojjiibo Jesucristo asaajino imega. ²⁴ Jeevesutatiibo amihaico ucuuhuvaabo. Jaabo minoco bañisutatiiibo jilli mooniji onoonoco.

Niino Imaa.

²⁵ Monahabomi, Moocaanima mohallivi fahijjivaro mihiimaahica.

²⁶ Moojico mahaci paryi monahabomico imino ijjiri.

²⁷ Amihaico tajjibahi Mohaivojjiibo mityari. Jaamo jihaameque paryi monahabomidi mihiimaasuhi.

²⁸ Mohaivojjiibo Jesucristo jaafa amihaico imino teemehe.

2 TESALONICENSES

Pablo Inahaboniminaama Moocaani Iijaminaadi Caatiniuhi.

¹ Uujoho Pablo, Silvano, Timoteo icamo Moocaani iijaminaa Tesalonicari iicamedi macaatinihi Moocaani, Aivojiiho Jesucristo icamisifeenedi. ² Jaamo amiikai imino mihica, sajebiima mihica icano Dios Moocaani, Aivojiiho Jesucristo icamisifeenedi.

Moocaani Dugaacuji Imitiminaaco Cristo Asaadi.

³ Monahabomi, amiikaihallivi miikai fahiiivaro Moocaanico graciaco mahacihicaji imino aivo jilli momoonino amiikaihallivi amiikai miyaavogo iguiratomaño, tolliro fahigova magajicasino fahiiivaro janaanici iguiratomaño. ⁴ Jaamaño miikai imo imo amiikaiditi mihiimaahicahi Moocaani iijanofaño amiikai, amiikai idasuno mihicarunofaño di majaabicimoro mimiyaaveguehicamaño. ⁵ Jilliti amiikai magaajasuhi Moocaani iminoro udugaacunoco. Jaamaño amiikai diibo aivojima mefejinoma mihicahi toonohalliti idasuno mihicamaño.

⁶ Jaano amiikaico idasuno omoonimoco Moocaani idasuno mooniji. ⁷ Jaamo miikahama amiikaico sano jaguisisuiibo idasuno mihicahicamoco ufucu Aivojiiho Jesu niqejefañoiti imitya toomominaama asaadi. ⁸ Jaabo ciijigaiguiihuma saajiiho idasuno imooniqui Moocaanico agaaajatimoco, Mohaivojiiho Jesucristo taajasuiibogoco imiyaaveguehicatimoco. ⁹ Jaamoco idasuno moonijiho ufucuro ifinijitino guijevefaño. Tehesino gañicafetejimo Aivojiiho, diibo boci, diibo mitya icanoti sihigo tehesino. ¹⁰ Jaabo Aivojiihoco ita icamo icahacisuqui asaajifucu tolliro diiboco imiyaaveguehinimediti itoomominaa iheetyequi miikai jiihogo amiikaifeenevi imiyaavogocafotomaño.

¹¹ Jaaneguiha jilliti miikai amiikaihallivi Moocaanico midilluhicahi amiikaico iicihinimo Moocaani iicicumo iicanicibadi miicaqui. Tolliro bu midilluhicahi, Moocaani imityari imooniqui amiikai mimiyaavogomoro meheetaveguehicanehejeque iimivusucafetequi. ¹² Amiikaifañodi Mohaivojiiho Jesucristo momo icahacisucafetequi. Tolliro bu amiikai diibofañodi miicaqui Moocaani Mohaivojiiho Jesucristo icamisi imihusefañodi.

2

Iimiti Miyaminaafi.

¹ Tañahabomi, jaanoti amiikaico meneehi, Aivojiiho Jesucristo miikaico igaiyiciqui asaajifucuti amiikaico meneehi: ² Bañigayiro mejeevesudino mihicahicabadi mihicanoco. Jihovoto igaijafeenedi iijibogono jiihogoco muguubumoro mihiguetedino. Miyaminaa ononoco muguubumoro miikai aamenebadi iicanoco jilli noonoco: Aivojiiho asaajifucuri mihicacuuihi, noomoro iijibogonoguinodi mejeevesudino. ³ Miikaifiaoba amiikaico abañinoco mimiyaaveguedino; iticoni diibo asaajino imegavi icajino Moocaanico iminaanivamo asaajino. Jaasumi gasevajiibo imiti miyaminaafi ciijigaifaño igaiiqui iicacuubo. ⁴ Jaabo diibo paryi Moocaanitaco, bu fanooco ejeevefimoco iminaanifiibo. Jaabo diibo Moocaani iicanicibadi Moocaani templojafaño acasiivooboro: Uujoho Moocaani, nooboro.

⁵ Nacu mehescinithi amiikaico miikahama iicausumi toonoti enehicaunoco? ⁶ Jaarunoco amiikai jisumi magaajacuuihi saafi toonoco ugucicarunoco imegaviro ihoovovi iifototinaacaro asaajiruneguiha. ⁷ Agaajaratino imiti mitya asaano icacuuihi idiihoro icaabehiica toonoco ifiiticihicaaboco jiiinijeti buhigovi iicidi. ⁸ Jaadi jari tohimitiibo gaseji. Jaabo iimitiiboco Mohaivojiiho Jesu finisuiji ijagabari diiboco ufuunaruneri, bu imino agasevaneri icano. ⁹ Diibo tohimitiiboba asaajiiho ijjaagodi iicaabo. Jaabo saaji sihidi mityama sihidi ejeevanoono mityaco iifusunofañodi bañiihoro. ¹⁰ Fanoova imitico moonijiho miyaminaaco ibañisuqui jaahaivofaño efeejimoco, miyaanoco ataajasujirunoco gaayicitimo iicaumaño. ¹¹ Jilliti Moocaani diitojaago banifira mityaco galluuhi

diibo abañinoco imiyaaveguequi. ¹²Jaamo cijiigaifaño igañihcafetequi miyaano icarunoco imiyaavogotinoma iicaabo jilli iimitinocoro iimegueneguiha.

Itaajasuqui ficimo.

¹³Jaanoti miñhai fahijivaro amiñhaihallivi Moocaanico graciao mahacihicahi Mo-
haivojibofañodi amiñhai magajino nahabomi mihicaneguiha Moocaani amiñhaico
sahijitiro mataajaqui icicuumo Gaijafenedi amiñhaico ijeevadi ificuucumaño, bu
miyaanoco mimiyaavogomaño icano. ¹⁴Tooneguiha amiñhaico Moocaani coovauhi taa-
jasujibogoco miñhai mijibogonofenedi. Jaamo tolliro Mohaivojibo Jesucristo bocifaño
mihifetejinoma mihicahi.

¹⁵Monahabomi, jaanegui mejeevesumoro majabajeevedino amiñhaico mojiri, bu aame-
feenedi icano mijibeguehicanoco. ¹⁶Diiboro Mohaivojibo Jesucristo, bu Dios Moocaani
iimihuseri miñhaico agajibo ifinjitino jacusuco aaciibo, imino miyaavogo esicnico
iimihuseri aaciibo. ¹⁷Jaabo amiñhai jeebinoco sefatusuji, jaamo iiminocoro monoomoro
meheetavehi icano.

3

Mohallivi Moocaanima Mihiimaa.

¹Monahabomi, jaamoro bu mohallivi Moocaanima mihiimaa Mohaivojibo iiji
goovano fahigovavi ihifetequi. Jaanoco gajima igaayiciqui amiñhai mihicabadi.
²Tolliro bu mihiimaa miñhaico iimitimo miyaamo icatimo useti itaajasuqui. Famooro
miyaavogominaa icatimo. Jaanoti sanoodimoro miyaaveguehi. ³Jaarunofaño
Mohaivojibo miñnoco jeevesutatiibo. Jaabo amiñhaico esefasuuboro iimitiboti teemeji.
⁴Miñhai Mohaivojibofañodi magaajahi miñhai amiñhaico matajibanoco suufenitimo
moomonihicabadi moomonijinoco. ⁵Jaabo Aivojibo amiñhaico amusuji. Jaamo Moocaani
gajico magaajacahi, bu Cristofañodi majaabicinoco magaajahi icano.

Jilli Mududicamaaje.

⁶Monahabomi, amiñhaico matajibahi Mohaivojibo Jesucristo momofeenedi.
Jaamo imitino icano nahabomiditi mudugaavehi ududicamaaigotimoditi, miñhai
mijibogobadi iicagotimoditi icano. ⁷Amiñhairyo magaajacuhi milli mihicamoro
miñhai mihicabadi mihicajinoco miñhai amiñhaifeenedi dudicamaaitimo ticovono
mihiguutíhi. ⁸Miñhaiñooba machutaaco safooba jaadutimo mamachutatíhi. Tolli
icatino fucu, bu cuuje icano mududicamaaihicaui amiñhaiñooco dumiicitimo miicaqui.
⁹Moocaani dudicamaajeminaaco sita oobajaji Moocaani unuurunofaño miñhai dillutimoro
mududicamaaihicaui, miñhaiti magaajamoro miñhai mihicaubadiro momooniqui.
¹⁰Amiñhaima mihicausumi jilli amiñhaico matajibauhi cajaatyohacho ududicamaaiñooco
iimogotimo, bu machutimo iicaqui, noomoro. ¹¹Amiñhaifañoti saatoho imino icatimo
dudicamaaitimoro sitaacoro casivusumoro feehicahi onoonoco muguubuhicahi. ¹²Jaamo
diitoco mijibogomoro matajibahi Mohaivojibo Jesucristo mityafeenedi: Iinoro
ududicamaaimoro sajeebi iicamoro iino sefatiro iicaqui.

¹³Monahabomi, jaanoti amiñhai imino momooninoti muhuuchuedino. ¹⁴Jaanoti
saatoho jihaamefañodi matajibanoco agaayicitiboti mudugaavomoro diiboma maga-
taavucujirahana inucufevequi. ¹⁵Jaaruuboco amiñhai miñhaifibadi mijihivedino. Jilli
mafajini amiñhai nahabadiro.

Fitacu Iimaa.

¹⁶Jaabo Aivojibo sajeebiico aacifiibo amiñhaico fahijivaro sajeebiico aciji siibadije
mihicarunaaca. Aivojibo famoomaryo jaafa icahi.

¹⁷Uujoho Pablo amiñhaidi jino taajico jihaamefaño tahuseri jimañogayicoro caatiníhi.
Jilli tahiimaanogayicoro caatiníhacahi paryicino agalluhicahaameneñaño. ¹⁸Jaafa Mo-
haivojibo Jesucristo paryicino amiñhaico amusuji iimihuseri.

1 TIMOTEO

Pablo Acaatiniuhaame Timoteodi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi Moocaani Motaajasuminaafi atajjibaneguiiha uco agalluubo, bu Mohaivojjiibo Jesucristo icano, diibo mohesicini iicaabo. ² Timoteo iidi caatinihii jihaameque iijoho tamiyaabo tamiyaavogofenedi iiciibo taseemene idiicaabedi. Imeguehi ico Dios Moocaani, bu Mohaivojjiibo Jesucristo icamisi iidaasugomaño imino omooninoma, sajeebiiico aacinoma icano idiicanoco.

Sicamaño Jiibogoco Sita fjiiibeguejirunoditi Onoono.

³ Macedonia jiinijevi ufuusumi ico unuucuubadi: Efeso cuumiviro fitafoto. Jaabo tajiibahi saatohoco, sicamaño jiibogoco jiibogotimo iicaqui. ⁴ Jaamoco guubunicidimo eede jiibogojinoco, ifinitino siicijeminaa momono guicibadi icanehejeque. Toneheje jilliro mihiifono jenaaucasijaagoviro satyehi. Toono miinoco amusutihii Moocaani atajjibano miyaavogovi imino mihiifutusuqui.

⁵ Jaano tatajiiba imeguehi imihinima achahano jeebiiti, bu iimino esamaajeti icano ifiivono gaijiri magaijicasinoco, bu miya miyaavogoti asaaneri icano. ⁶ Saatoho jinnooti imitamoro mihiifono jenaaucasicoro moonihicahi. ⁷ Imogomo Moise tajiibano jiibogominaati iicanoco. Jaarunoco gaajatimo unuurunehejeque, bu sitaaco: Aivo jilli icano, noomoro ijiiibugurunehejeque icano.

⁸ Mihiiryo magaajacuuhi toono Moise tajiiba onoobadi mihiicahachijii tajiiba aivo imijino iicanoco. ⁹ Magaaja iiminoco omoonimohallivi tajiiba chahahi. Jaanoti naha toono tajiiba icahi iiminoco omoonihicatimeguiiha, uguubuhicatimeguiiha, iimihicatimo imitiminagauiiha, imiti esamaajeminaa, Moocaanico, bu ihiiimaa iijico icano obociguehicatimeguiiha, bu caanico, seejico icano agaicaaufimo bu paryi gaicaauminaaguiiha icano ificuuno. ¹⁰ Bu tolliro sitahajema buhigueejedi mogaimi iicatimehejema icahicamedii, bu tolliro sano gaifiimiro iicacasihicamedii, bu miyaminaaco ananihicamedii, bu abaniififimedi, bu abaniimoro sicamañovi Moocaani momoco iguiiyicihicamedii icano ificuuno. Tolliro bu toono tajiiba ficucafetehi paryi oono iimino jiibogoco imeguehicatimohallivi icano. ¹¹ Jaano toono iimino jiibogo, aivo iimibogo taajasujiibogoco, Moocaani uco utuumusuubogo.

Moocaani Mihaico iidaasugonohallivi Diiboco Mihimo.

¹² Uujoho Mohaivojjiibo Jesucristoco imehi, diibo jinohallivi uco sefaco aaciiboco. Miiro diiboco ejevesujitino agaajaciiboro uco idudicamaajefano ficuubo. ¹³ Paryi jilli uco imino mooniibo iticoni uujoho tahiimaari diiboco imitino omoonihicauruuboco, diiboco iminaanihicauboro imitinoone neehicauhi. Jaaruuboco uco Moocaani idasuguuhi, tusumi uujoho miyaavogominaafi iicautimaño. Jilli gaajatiiibo tollihije moonihicauhi. ¹⁴ Jaamaño Mohaivojjiibo aivo ajashutino uudi imino moonihii sano miyaavogoma icano, bu tolliro gaijima Cristo Jesuma sano mihiicamaño toonoma mihiicaneri icano.

¹⁵ Jaamaño jino aivo miyaano. Jaanoco famooro mimiyaavogo: Cristo Jesu jijjehallivi saauhi imitiminaco itaajasuqui. Jaamo imitimaati uujoho ihaivojjiibo. ¹⁶ Jaabo jineguiiha Moocaani uco idasuguuhi, aivo guiraano tafeenedi paryi Jesucristo ijaabicico ihifusuqui, bu jaanoti uutii agaajamoro diiboco imiyaavogomo ifinijitino fiivoma iicaqui. ¹⁷ Jaanegui masii fahijivaro ufucuro ifinijitino Aivojjiiboco mobocigomoro macahacisuqui, ufucuro iguijivetiiiboco, aatyimeratiiiboco, diibo idiiboro Moocaani iicaaboco icano. Fine.

¹⁸ Timoteo taseemene, ico jinooco tajiibahi. Jaabo iimino moonicasico moonicasihii miyaavogoma, bu imino esamaajema icano iticoni monahabomi iiti ihiiimaamoro Moocaani momofañodi unuubadi. ¹⁹ Jaanoti saatoho iimino esamaaje onoonoco

omooniutimaño imiyaavogoti acutuumo iimitinofañovi. ²⁰Tolli icaumisi Himeneo, Alejandro icamisi. Jaamisico uujoho aciuhi iji Satanasco toonoti agaajamoro Moocaanico iijiri: Imitino, nootimo iicaqui.

2

Moocaanima Jilli Mihiimaaqi Jjibogono.

¹Ticonihi jinohallivi ico atajjibaabo dilluunoco iheetavequi, Moocaanima ihiimaaqi, dillumoro miyaminaahallivi Moocaanico imomoro iicaqui icano. ²Moocaanico midillu miyaminaaco atajjibamo aivojitothallivi imimo miicaqui sajeebii Moocaanijaagodi mihicamoro, paryi fanoovaaco bocigomoro. ³Jino aivo iimino Moocaani Motaajasuminaafi iimogono. ⁴Jaabo imeguehi famooro atajaanoco, bu famooro miyaanoco agaajanoco icano. ⁵Saafiuro Moocaani icahi. Jaabo Achifeenedi mihifetejirahi, bu jaabofeenedi mihaico amusuubo. Jaabo Jesucristo miyaminaafi. ⁶Jaabo Jesucristo gujivefeñaño ifiico aciuhi famooro mataajaqui, mohallivi jaaduubo. Jaano ifusucafutuuhi ihoovovi ifutuusumi. ⁷Tooneguiiha uujoho ficucafutuuhi jibogo satyominaafiti, minisuminaafiti icano, judiomi iicatimoco miyaavogoti, miyaanoti icano jibeguequi. Jaabo uujoho miyaanoco neehi bañitiibo.

⁸Tooneguiiha imeguehi fahigovati gaifiimi Moocaanima ihiimaanoco ihuseneque caamovi agañiiyicimobadiro imino jeebii, sifiirama, iibacasima icano achahano jeebii. ⁹Jaabadiro bu gaigoomi unucufesutino gaachehunofañño. Ticovono, siicuno icano ijeebii omoonimoro ijicamaaiqui, bu iimibaiquimaaqui. Jaaruno sibadi iicaneheje feedamaajeeneri icatino, bu oroneri, perlaneri icano aaricunehejeri icatino, bu sihidi ijaadama iicano gaachehuneri icatino icano. ¹⁰Jilliro iiminooocoro meheetavo oono Moocaanidi amiñhai jeebii mihimibachucuumobadiro mihica. ¹¹Jaamo amiñhai gaigoomi amiñhaico ijibogonoco lliivi muguubunici. Jaamoro onoonoco: Jii, monoo. ¹²Uujoho imogotih gaigo miyaminaafeenevi ijibogonoco, bu tolliro imogotih gaifiico gaigo igui-inoninoco. Jilli lliiviro iicaqui. ¹³Miuro Moocaani ticoniuhi Adanco iticoni eheetavuubo. Jaanohallivi Evaco etavuubo. ¹⁴Jaabo Adan bañicafutuutih, igaigo bañicafutuuhi. Jaago abañicafutuumaño imitifaño jicafutuugo. ¹⁵Jaaneguiiha gaigo idaasuno icafigo eeseemevasumi toono jaadabadi iicano. Jaarugo ufucu niinofucusumi taajaji miyaavogoco ejeevesutihachijji, gajjifaño iicahachijji, bu mihinivatino iicahachijji, siicuno ijeebii omoonihachijji icano.

3

Moocaani Iija Jjibogominaa Aivojito.

¹Jino aivo miyaano: Saatoho aivo sihidi ejeevano ducicamaajeque Moocaani iijafaño omooninoco iimogono, toono aivo iimino ducicamaajeque omoonigono. ²Jaamaño Moocaani iija aivojiboti iicagoobo iimino ifiima iicaqui, saatoho diiboti imitino iimaatimo iicaqui. Jaabo saafigomaryo mogaima iicaqui, bu sicamañehejequere eesamaaitiibo iicaqui, imino iicaqui, famoovaro diiboco ibociguequi, fahijjivaro baaminaaco imino igaayichicaqui iijafaño, bu imino ijibeguequi, ³guiriicavotiibo iicaqui, amocasico guinotiibo iicaqui, bu nihibamico gajjitiibo iicaqui. Jilliro iimihusequi, siicujeebii iicaqui, nihibamijaagoviro ijeebii icatiibo iicaqui. ⁴Imino ijaminaaco atajjibanoco igaajaqui, iseemeque afagueeneri ijihicuqui, sitaaco ibociguehicaqui icano. ⁵Miuro iijaco imino matajibanoco magaajatibo, bu ¿milli Moocaani iija sihidi ejeevanoco meteemejirahi? ⁶Jaabo Moocaani iija aivojii bohono Cristoco agaayiciibo icajitino. Aivo uujoho sihidi jeevahi, nooboro ifiico mityano eesicinoti, ifiico iinoro gañisudiibo iji aacutuuno idaasuno yomonofañovi. ⁷Tolliro bu jaaboco ibociguequi miyaavogominaa iicatimofeenevi, diiboco obocigotinehejeti aacototiibo iicaqui, bu conohacho iji itacuraco ificuunofañño aacototiibo iicaqui icano.

Diaconomi.
(Hch 6.1-7)

⁸ Jaabadiro bu diaconomiti iicamoco ibociguequi, unuucuunoco bañitimo iicaqui, guiriicavotimo, ajashurunoco guiraano ajaadusumoro guiraano nihibamico iicinoco imogotimo iicaqui icano. ⁹ Tolliro bu miyaavogono agaajarautinoco imino igaajaqui, bu tolliro mihinivatino esamaajema iicaqui icano. ¹⁰ Jaamo imino inisuciniqui. Jaadi jari iimihachijji jari diaconoti icajimo. ¹¹ Jaabadiro bu diito gaigoomi sitaaco ibociguequi, bu sicamañehejeque jibocasifitimo iicaqui, sicamañehejequere eesamaaitimo iicaqui, fanoovavi iminoro iicaqui icano. ¹² Jaabo diaconoti iicaabo saafigomaryo mogaima iicaqui. Jaabo imino igaajaqui iseemeque, iijaminaaco icano atajjibanoco icano. ¹³ Jaamo diaconomi imino idudicamaajeque eheetavomo ifetehi janaanici iimino obocigonehejevi. Jaamo iguitimoro Cristo Jesuco mimiyaavogonoti imino iimaamo.

Moocaani Iimaa Iiji Agaajaratino.

¹⁴ Goovajino ico emecitono. Jaarunaaca jihaameque iidi caatinihi. ¹⁵ Jaabo uu-joho goovano ifototihachijji, jaabo gaajahi Moocaanico miyaavogominaama milli mihicaninoco. Jaamo Moocaani milliba iicatiibo iijaminaa. Jaamoco Moocaani miya jibogoco aciubo toonoco sitama ihiimaahicaqui. ¹⁶ Aivo miyaano, miñhai iimaa iiji aivo agaajarautino aivo sihidi ejeevanoco:

Moocaani miyaminaafi ifiiri acavirivuuboro buhugaavuuihi, Igaifafeenedi: Iimiibo, noocafutuubo. Itoomominaa jaaboco aatyimeubo. Jaabo jibogocafutuuihi fanoojiinije cuumiminaariro. Fanoojiinijeriro jaabo imiyaavogoo, bu jaabo niquejefano agaayicafotoobo.*

4

Ufucu Miyaavogoti Udugaavejimo.

¹ Miiro Moocaani Gaija foovono neehi: Niinoosumi saatoho miyaavogoti dugaacamaaji, abañififino gaijamaro ifeequi, jilli ijimi demoniomiti asaano jibogocoro imooniqui. ² Jaamo diito guubunicijimo abañififimo miyaminaa abañisumo ononehejequere, diito esamaajene aivo, iñhicugonoco gaajacuutihi. Jilli diito esamaajene miño usegaico miquticinaagono uchuumucubadi jeevahi. ³ Jaamo diito imogotih miyaminaa ataabanonoco, bu tolliro machusutimo siomoneheje machutaanoco, miyaanoco agaajacuumoro imiyaavogomo imachuqui Moocaani eheetavucuunoco, toonohallivi diiboco iimomoro. ⁴ Miiro paryi Moocaani eheetavuuno sabadiro iminehi. Jaanegui jinejebaco jiiheguetimoro magaayici toonohallivi Moocaanico mihimomoro. ⁵ Miiro toonohallivi Moocaanima mihimaacuno. Jaano iimibachucinucuno, noobo.

Aivo Imino Jesucristoco Ejeecivoobo.

⁶ Jaanoti jinoco dinahabomico idiibogohachijji aivo iimino jeevivominaafi Jesucristo jeevivominaafiti diicaji. Jaabo miyaavogo iimaa sefari diicaji, bu toono iimino jibogoco omoonino sefari icano. ⁷ Jaanoti jihovobogojje jiiinije jibogono onoonoco uguubuniciiboro: Jii, needino. Jilli Moocaanijaagoviro dijeebico iminiyunocoro nisuuquimaaje. ⁸ Jaanoti naha bu siineje bañamaajeneque mejeevamaaisuno imihi mofi isefauiguiiha. Jaanoti Moocaaniguiiha mejeevamaaisuno momiyaavogo isefauqui famooguiiharo imihi. Jino jiijehalliri mihicano ifiguiiha imino, bu ufucu mihicajino ifiguiiha imino icano. ⁹ Jino aivo miyaano. Jaanoco famooro mimiyaavogo. ¹⁰ Tooneguiiha bu mududicamaaihichi, sita miñhaico imitino ononehejeri idaasuno mihicahicahi icano, miñhai iicaabo Moocaanico mehesicinihicamaño. Diibo Jesucristo miyaminaa Taajasuminaafiro iicaabo, diibo miyaminaa imiyaavogomo Taajasuminaafi iicaabo.

¹¹ Jaanegui paryi jinehejeque tajiibaabo diibogo. ¹² Imino mooni ico tihisudimo aivo sicafehi idiicanoti. Jilli diifiiri gaajasu miyaavogominaa iicamoco, imino idiimaaneri, imino idiicaneri, gaijima idiicaneri, bu miyaavegueri, difi mihinivatino idiicaneri icano. ¹³ Uujoho ifototihachuta miyaminaafeenevi Caatinihaameque idiifinininoviro diica,

* 3:16 (Jn 1.14) Aivo miyaano, miñhai iimaa iiji aivo agaajaraut

monahabomico equehecucusuuboro j̄ibogo diica. ¹⁴ Daabajeevedino Moocaani ico deetavequi aacihinino, oono Moocaani iija amiyato diibo noojiri dihallivi ihuseneque ificuunoco.

¹⁵ Tonehejejaagoviro dijebeico ficu. Difiico sahigoviro miniiyu, famooro ihatyimequi janaanivivi imino ofoonoco. ¹⁶ Difiico imino deesicini, bu idiibogonehejeque icano. Fanoovaviro quehecuno diica. Jilli idiicahachiji iiro difiico imino taajasuji, bu tolliro ico uguubunicimoco taajasuji icano.

5

Jilli Diica Miyaavogominaama.

¹ Quillahutooboco dihibadino. Jilliro fagoo diicaanico idiicajirubadiro. Tolliro bu sicafeque mooni dinahabomibadiro. ² Tolliro bu gaigoomi quillahutoco mooni diiseejico idiicabadiro. Tolliro bu bagocajamico dinagomibadiro mooni, mihinivatino.

³ Fibatoco daamusu miyanotiro aivo fanoovati ucuujivaachumoco. ⁴ Jaanoti safibajjito iseemema iicamoco, bu ihyaachimihaima iicamoco icano diibogo seejimihaiico, bu itagomico imino iteemequi. Jaaneri diitoco ifiivusunoco ajaadubadi iicano. Toono aivo iimino Moocaani toonoco iimogono. ⁵ Jaanoti bu miyanotiro fibajjigo iicago, bu aivo iyotobama achahago Moocaanico esicinifihi. Jaago fahijivaro Moocaanima iimaahicahi. ⁶ Jaanoti saafigo fibajjigo ifiico iinoro imugusugoro iicago, imiyaavogotimobadi icahi. ⁷ Tolli iicagoco, bu paryi jinehejeque tajiiba imino iicaqui, toonohalliti ihibajirunoma ichahaqui. ⁸ Jaanoti saatoho iijaminaa icarumoco toomotimo iicamo, bu aivo iyoto icarumoco ootomotimo imiyaavogoco jilliro tuunamaahi. Jaamo saatoho imiyaavogotimo iicano janaanivivi imitino jeevahi.

⁹ Jaanegui fibajjito toofaano udicamaaimo aamefaño mificu sesentadino janaanivivi ificabano iicacugo momoco, bu jaago saafi taabaro iicaugoco, ¹⁰ bu imino omoonihicanoco magaajacuugoco, seemeque imino iimibayicigocoro ifiivusuhicagoco, bu baaminaaco imino iijafaño agaayicihicagoco, bu miyaavogo nahabomi tihaiñoico initisugoro fanoovavi diitoco imino ejeecivehicahachiji, idaasuno iicamoco aamusuhicahachiji, bu conohacho sano iiminoco omoonihicahachiji icano.

¹¹ Jaanoti fibajjito momono aamefaño mificuudino saafigo fibajjigoguiniroviro ificabano iicagoco. Tonoodino ificabano iicagoco ifi iimogonocoro iimogogoro Cristoti buhigovi iminiyudi siino atajevanoco imeguejirugo. ¹² Jaaneri imitico icijirugo diigo unubadi imino omoonitimaño. ¹³ Jaabadiro bu iijaneri igomoro ofoomoro gaiquifitejirumo. Jaano toonoro icatino, tolliro bu sicamañeheje j̄ibocasicoro moonijirumo, sita iimaanehejefaño jvihiciniimoro ofoomo. ¹⁴ Jaanegui tolli iicajiruneguiha uujoho imeguehi fibajjito bagocajami iicamo atajevanoco. Jaamo eeseemavomo iijano abajatotiro iicaqui. Jaamoro mominaafi ijico ijaagovi fiitivusutimo iicaqui: Diito imiti, nuusudiibo. ¹⁵ Miño saatoho fibajjito gaigoomi udugaavomoro iji Satanas dojicutiro fuucuui.

¹⁶ Jaanegui cajaatyohacho miyaavogominaa ifibajjigoma iicamo diigoco ihamusuqui Moocaani iija nihibami sefari iicatigo iicaqui. Tolliti jari Moocaani iija aivo miyaano fanoovati ucuujivaachuno fibajjigoco ihamusuqui.

¹⁷ Jaabadiro bu quillahuto Moocaani iijaco imimo ootomomoco guiraano mobocigomoro imino majaadu. Jaano janaanivivi aivo mobocigo oono Moocaani j̄ibogoco ihimaamoro iijibogonojaagoviro iicamoco. ¹⁸ Miño Caatinihaame neehi: Buey itrighallidi igoneri jehetiibo. Jaabo ijico siyaacudino. Jaafa machuubo udicamaaimaño, noonoro. Bu tolliro noono: Dudicamaajeminaafi idudicamaaje jaadaco gaayicihicaji, noonoro.

¹⁹ Miño quillahutoobohallivi: Imitino icahicaabo, nooboro saafiuro iijibogonoco gaayicijirahana. Jaanoti diibohallivi miimisiici iijibogohachiji jari miyaavogo. ²⁰ Jaanoti imitino icamoro iicamoco dihiba famoo imefeeneviro, toonoti saatoho ihiguetequi. ²¹ Jino ico tajiibahi Moocaani imefeenevi, bu tolliro Mohavojiibo Jesucristo imefeenevi, bu diibo toomominaa nanitamofeenevi icano. Jaabo jinooco imino moonihi miyaminaaco dugaacutiibo, bu saatohoco guinovivi miniyutiibo diicaqui icano. ²² Bu tolliro cajaanibaco

imimañobati Moocaani iija quillahuotooti ficuudino. Sita imitifañño dicafetedino. Jaanegui paryi iimitino iicajirunoco sihgoviro jeecivotiibo minifoto.

²³ Dihibari saicino aivo guihuvahicahi. Jaanegui sano nifaihucoro daadudino, vino aivofaihuti bu miidino daadu.

²⁴ Saatoho imiti foovono ifuvusuhi diitoco udugaacujihigo footimocoro. Jaanoti saatoho imiti ifuvusutatihi imegaviro jaribuunati ifuvusujino. ²⁵ Jaabadiro bu iimino mooni foovono ifuvusufino, atyimeratiruno toovono icajitihí.

6

¹ Jeecivominaa iicamo ihaivojitoco sihidi ibociguequi. Toonoti imitino nuusudimo Moocaani momoti, tolliro bu mojiiboditi icano. ² Jaanoti bu jeecivominaa ihaivojito miyaavogominaa iicahachijí diitoco jiiheguedimo miyaavogofañodi inahabomiro iicamaño. Jilliro janaanici iminoro ijeehivequi; toono diitoco imino mejeecivonoco agaayicimo miyaavogominaa, magajino nahabomi. Jaanegui paryi jinehejeque diibogo imino.

Sicamaño Jiibogominaa.

³ Jaanoti bu cayaatyohacho sicamañooco ijiiibogomo, miíhai iiminoco Mohaivojiiibo jiiibogoco mijiiibeguehicanobadi bu mohiimaahijí onoobadi iicatinoco ijiiibeguehicanahachijí, ⁴ jilli diibo ifiicoro mitya mitya omooniiibo. Jaabo jinejeba ajashuno agaajatiibo. Jilli sicamañeheje iimaahallivi ejenaucasififiibo. Jaaboro toonohalliti diitoco jiihevefibo iibafiibo, sitaaco aivonoono neefiibo, sitaaco imino eesicinitiibo, ⁵ ifinitino amocasineheje ihesamaajene iimicuutimofañño icaabo. Jaabo miyaanoco agaajacuutiibo. Jaabo esicinihi: Moocaani iimaa ijico fine sihidi fine tooneri busumijeque sihidi magaayicino, noobo. ⁶ Jiíhi, eti miya iimaahijí imino icasunohijí, onoo diiboma iicadinomaryo janaanici sinehejeque imogotiibo. Jaabo jilliro imo imo icaabo. ⁷ ¿Miíro jiijehallivi jinejebaco misivautihi, bu ajashuno jinejebaco masatyejitihí icano? ⁸ Jaamo gaachehuma, bu machutaama icano mihicahachijí tonoodinomaryo imo imo miicaqui. ⁹ Jaanoti sihidi ibusumijema iicanoco iimogomo jaabicitihí diitoco inisunoco. Jaamaño mihiifono fanoovama ica imogo tacurafañño aacotono miyaminaaco imitino omooninoro jinejebama achahanofañño, finisufañño icano ficuui. ¹⁰ Miíro nihibamima mihicanoco sihidi mihimogono, aivo fanoova imititano. Jaamaño saatoho sihidi toonoco iimogomaño miyaavogoti sihgoviro minifetehinimo. Jaamaño ifiico jilliro idasuno icariro gahafusumo.

Imino Moonicasi.

¹¹ Jaanegui ijího, Moocaani miyaminaafi, paryi jinehejeti digaa. Jaaboro iticovonocoro mooni, iminoco, miyaavogoco, gajico, jaabícico, isiicuno jeebiico icano mooni. ¹² Imino moonicasi, miyaavogo moonicasicoro daamocasi. Ifinijitino fiivoco imino gaayici. Miíro tooneguiiha ico Moocaani cuuhuvahinihi. Jaabo ijího imino omooniiiboro dimiyaavogoco gaajasuui ajashutimo imefeenevi. ¹³ Siino bu jino ico tajiibahi Moocaani fanoova jiijehalliri iicanoco fiivoco aaciibo imefeenevi. Bu tolliro Jesucristo imino ifiico agaajasuuboro Poncio Pilato imega miyaanocoro unuubo imefeenevi icano ico tajiibahi. ¹⁴ Jaabo jino ico atajiibanoco: Jii, neehi. Jaaboro siibadi toonoco buunanitiibo diicahi ico toonohalliti iibatimo icauqui Mohaivojiiibo Jesucristo asaatinohachuta. ¹⁵ Jaano ihoovofucu agasedi Moocaani jinooco paryi mooniji diibo idiiboro Moocaani imino omooniniciibo, sihidi ejeevaabo, tajiibaminaa Tajiibaminaafi, bu fanoova aivojito Aivojiiibo iicamaño icano. ¹⁶ Diibo idiiboro iguijvetiibo miíhaiñooba ifiitivotihigo seseefeeneri iicaabo. Jaaboco cajaaní miyaminaafi aatyimetiiibo, bu aatyimeratiibo icano. Jaanegui diibonoro bocigo, bu mitya icano fahiijivaro. Fine.

¹⁷ Jiije busumijenema iicamoco fagoo: Toonoti mitya mitya icatimo iicaqui. Bu toono ibusumijeviro ihesicínico ficuudimo toono miyaano icatihí. Jilliro Moocaniviro ihesicínico ificuuqui diibo iicaaboro miíhaico fanoovaaco ajashutino aaciibo imino micaqui. ¹⁸ Tajiiba diitoco iiminocoro imooniqui, aivo ajashutino iimino iheetavequi,

ihacififiqui, ihifefifiqui icano diitoma iicanoti. ¹⁹ Tolliti jari janaanici niqnejefañi sihidi busumijevajimo. Jaaneri jari cuhufono iicamoro ufucu imino iicajino imega igaayiciqui. Jaamo ifinijitino fiivoco imino igaayiciqui.

Niinoono Timoteoco Atajiiibano.

²⁰ Timoteo, ico atajiiibanoco imino toomo. Guubunicidino jiiinje iimaano sicamañejeje iimaanoco, bu tolliro sicamañejejeque ejenaanejejeque, jino miya gaaja onoonejejeque icano. ²¹ Miiro saatohosa toneheje miya gaaja onoonejejejaagoviro iminifotomaño miyaavogoti mitacuumo.

Jaafa ico Moocaani imino moonihi.

2 TIMOTEO

Pablo Timoteodi Acaatiniuhaame.

¹Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi, Moocaani iimogobadi uco agalluubo, Cristo Jesuma sano magataavonofañodi fiivoco aaciguuno onoobadi. ²Jaabo iidi jihaameque caatinihi Moocanifeenedi taseemene, agaijiibo Timoteodi. Imeguehi Dios Moocaani, bu Aivojiibo Jesucristo icamisi ico iidaasugomaño imino omooninoma, sajeebico aacinoma icano idiicanoco.

Cristoditi Ijiibogomo.

³Uujoho Moocanico imehicahi taheedemihai iicaubadi imihinima chahano esamaaje-fañodi. Jaabo uujoho suufenitiibo iiti esafetehicahi dihallivi Moocanima ihiimaabo cuuje, bu fucu icano. ⁴Bu fahiijavaro uujoho asaasumi ijoho ataunoco esafetehicahi. Jaaboro ico atyimecuujirahi sihidi imo imo icaqui. ⁵Tolliro bu esafetehi aivo miya miyaavogoma idiicanoco. Iticoni diitaago Loida, bu diiseeji Eunice icamife iticoni tomiaavogoma icauhi. Jaabadiro bu ijoho tolliro toonoma idiicanoco gaajahi.

⁶Tooneguiiha ico tajiibahi. Jaabo quehecutusuhi Moocaani ico dihallivi uujoho tahuseque ificuumi aaciuno ducicamaajeque diibeguehicaqui. ⁷Miuro Moocaani gajjama mihicamo fanoovaaco miñhicugotihii. Jilliro mityama mihicahi, saatohoco magaijihi, imiti esamaajeque imino esamaajeriro miguiinonihii. ⁸Jaaneguiiha nucufeguejirahana Mo-haivojiibo Jesucristoditi idiibogonoco. Bu uuti nucufeguedino jino diibohalliti civojafaño iicanoti. Jilliro dimañoonoti gaayici taajasujiibogohalliti miinoco idaasuno omooninoco, Moocaani ico sefaco aacino ticovovi. ⁹Moocaani mihaico ataajasuuboro cuuhuvahi diibedi mofitico imino mihimibachumoro ijeevadi diibedi miicaqui. Iiminoco momooninoti icatino. Jilli tolli diibo iimuguubadi, bu tolliro Cristo Jesufaño mihicacuunoti mihaico agaijiiboro. Jaabo Moocaani mihaico gajjiuhi siicijetiro jiinije fiivutinaacaro. ¹⁰Jaabo toono igaijico ifusucuubo jisumi Motaajasuminaafi Jesucristo asaaneri. Jaabo diibo guijeve mityaco finisuuhi, bu taajasujiibogofeenedi eseseehigovi icicuubo mihaico ifinisujitino ifiico ihaciqui.

¹¹Miuro uco Moocaani ficuuhi jibogoco jibeguequi. Jaaboro uco galluubo minisuminaafiti judiomi iicatimoco jibeguequi. ¹²Jaamaño uujoho paryi jinehejeri idaasuno icahi. Jaaruubo toonoti nucufevetihii, cajaanivi tahesicini iicanoco agaajamaño. Jaamaño imino gaajahi diibo imityama icamaño uujoho tafiico diiboco acihinicuuhii imino ificuuqui ufucu diibo dojicuvii asaajifucuguiiha.

¹³Jaanegui suufenitiibo mooni ico iimino jibogoco atajiibahinibadi. Jaaboro di-ica miyaavogofañoo, bu Cristo Jesufaño mihicacumaño gajjima mihicanofañoo icano. ¹⁴Moocaani Gaija mofifaño icaabo. Jaaneguiiha diibo mihaico aamusuneri Moocaani ico atajiibanoco imino toomo.

¹⁵Hiro agaajacuuno paryi famooro Asia jiinijeoto uco jeevesuhiniuhi. Jaamotisi bu tolliro Figelo, Hermogene icamisi. ¹⁶Jaanoti jaafa Moocaani idaasuguehi Onesiforo onoobo yotoco. Diibo fiiva foova uco tafiico buheesuvahicauhi, civojafaño iicanoti nucufevetiiboro. ¹⁷Jaabo Roma cuumineri iicausumi, uco iguiinehicauboro atymeteubo. ¹⁸Jaafa ufucu niinofucuvii Moahaivojiibo Jesucristo diiboco idaasugueji. Hiro imino gaajacu-uhii diibo uco Efeso cuumivi minoodino aamusunoco.

2

Iimino Jesucristo Jiibogominaafi.

¹Jaanegui Cristo Jesuco mimiyaavogomaño imino moonico magayicineri sefano diica, ijoho taseemenebadi idiicaabo. ²Fiivaamofeenevi eneehicanoco gaajamo; jaanoco ijoho uuti uguubuhicanoco saatoho imihusene gaifiimico tajiiba sitaaco ijiibeguequi.

³ Jaaboro ijoho Jesucristo jibogominaafi, daabici sihidi idasuno idiicarunoco, amocasiminaafi amocasinohachuta idasuno iicarunoco ajaabicinicibadi. ⁴ Miiro cajaanu amocasiminaafi iicamo sineheje naaje dudidamaajeaagovi minifototatihi ihaivojibo diiboco amocasiminaafiti iicaqui iicibo atajjibanocoro imooniqui iicamaño. ⁵ Jaabadiro bu saatoho bañamaajefaño iicuumo toono tajiiba onoobadi imino omoonimoro sefano omoonitimo ijaadaco gaayicitihi. ⁶ Jaabadiro bu faguinofaño sefano ududicamaaimo aivo imegaviro imañoonoti gaayicifihi. ⁷ Jino ico onoonoco deesamaaje. Jaadi Aivojibo paryi fanoocoro ico gaajasuji.

⁸ Desafoto Jesucristo, aivojibo David iyaachimioobo iicaubo gujivefañoti siino ubuheeteubediti, tobogo uujoho taajasujibogoco ijibeguehicabogo. ⁹ Tobogohalliti uujoho sihidi idasuno iicarunoco jaabicihicahi, gaicauminaafi iicanicibadi jigaiñehiri isisicinenehejeque. Jaarunofaño Moocaani jibogo siscinitihiti. ¹⁰ Jaamaño paryi uujoho jaabicihicahi Moocaani iicuumoco jibogohalliti. Jaamo oovosiino taajama iicaqui ufucuro ifinijitinoma Cristo Jesufañodi mihicacumaño diiboti asanoma.

¹¹ Jino aivo miyaano:

Diiboma sano migujivehnicuhachijji, bu diiboma sano mihicaji. ¹² Tolliro bu idasuno mihicarunehejeque majaabicihachijji, sano diiboma mahaivojiveje. Jaanoti bu diiboco mutuunamaaihachijji, mihaico bu tuunamaajijibo. ¹³ Diiboco mejevesurumoco, diibo mihaico jeevesutihiti, Moocaani ifibadi mihicacumoco, ¿milli bu ificoro jeevesujiruubo?

Imino Agaajacuuno Dudicamaaje.

¹⁴ Jinoco desaayubo diitoco tajiiba Mohaivojibo imefeenevi jihovonehejeque jenaauca-sitimo iicaqui, jilli mihifono toneheje. Jilli toonoco uguubumehejeque imitino omoonino. ¹⁵ Jaanegui quehecuno diica. Jaabo Moocaani imefeenevi iimino dudidamaajeminaafiti idicanoco igaaajacafetequi, bu jaabo jinehejebati nufufetivibo diicahi, imino aivo miyaano iicano jibogoco idibeguehicamaño. ¹⁶ Sicamañeheje iimaa, jiiñejo iimaanoco diimaadino. Tonehejeque ihiimaamo jilli janaaniviro imitifano feefihiti. ¹⁷ Jaamo jibogono sitaavi jivonoro feehi ciñisi ijivonicibadi. Jaamootisi Himeneo, Fileto icamisi. ¹⁸ Jilli miyaanoti imitacuumisi. Jaamisi: Siino mubuheetejino, eneehicano siicije fatyehinicuuihi, noomisiro saatoho miyaavogoco sihigoviro miniyumisiro efeehicamisi. ¹⁹ Jaarunofaño Moocaani sefano iicaqui kuhufeneri dojibanicuuihi. Jaamo gaajataco ificuuhaame neehi: Aivojibo Moocaani gaajahi ita iicamoco, noonoro. Tolliro bu noono: Paryi famooro: Uujoho Cristota, onoomo iimitinoti sihigovi idugaavequi, noonoro.

²⁰ Miiro iguiraaaja ijafaño sanooro oro eetavota, nihibami eetavota icano icatatihi. Bu tolliro imohono, bu nifaqui guirihilluno icano. Fano iimiguiharo icatino. Sanoodinoro iiminehejeguiharo icafihiti, bu jaanoti sanoodino iidicunonoguiiha, beevanoguiharo icafihiti icano. ²¹ Jaabadi sano imiguiharo miicaqui imino mofitico mihimibachumoro ijeevadi Mohaivojibo dudidamaajeguiharo mihicajimo iimitinehejete mihinivatino mofitico mificuuqui. Jaachijji jari fanoova iiminoo eetavoguiharo mihicahi.

²² Jaanegui ijoho sicafefi idiicaabo sicafe iimogonehejeque jeevotivibo. Jaaboro iticovono ificoro deesamaaje, miyaavogoco, gajico, sajeebii icaco icano sano imino jeebii Aivojibo Jesucristoco ejeecivomoma. ²³ Bu mihifono fanoova jenaucastico deecivedino. Iro gaajacuuihi toneheje amocasicoro omoonisufinoco. ²⁴ Aivojibo Jesucristo jeevivominaafi sitaama aamocasiiboro igotatihi. Tolle icatiboro famoovamaryo imino icafihiti. Jaabo imino jibogominaafi fanoovaaco jaabiciboro icafihiti. ²⁵ Jaabo siicuno jeebii iicajisumoco ifagueequi, Moocaani diiboco tolli icano ifiico ubuunaniboro miyaanoco agaajasujinoco esiciniiboro. ²⁶ Jaamo aicomoro itaajaqui iji diitoco itacurahihufañagañisuneri iiciboro diitoco iimogobadi imooniqui ificunoti.

¹ Tolliro bu gaaja ufucu niinoosumi icajino siibadi ñihicuno iicafucuje. ² Jaasumi icajimo miyaminaa ifi imiguiiharo fanoovaaco omoonififimo, sihidi nihibamima iicanoco iimeguefifimo, ificoro sihidi jeevahi eneefifimo, mihiifonehejeque aivo fanoovama icahi, noomoro quehe quehe iicafifimo. Jaamoro Moocaaniditi iminootino ihiimaafifimo, bu caanimi onoonoco: Jii, nootimo iicafifimo, sita diitoco imino omoonirunehejeque diitoco cabiicujitimo, bu jaamo Moocaani iimaahiijico bociguejitimo, ³ sitaaco agaijimoro idasuguejitimo, sicamañehejeque jiibohocasififimo, iimoyiicincoro omoonififimo, idasugotimo omoonififimo, fanoova iimino jiihegueminaa iicamo, ⁴ iyotocoro imitino omoonisufifimo, guucibatimo fanoovaaco omoonififimo, sicamañeheje mihiifoneriro ijeebiino agahafucuumo. Moocaanico guiniotimoro jilli ificoro imo imo omoonisunehejequere iguiinomo. ⁵ Jaamo Moocaani iimaahiijico jilli ihifuvusuro alliohifiiri imino moonijimo. Jaarumo tuunamaajjimo toono mityaco miyaano iicarunoco. Tolli iicamoti diifiico gaihuini.

⁶ Diitoototi saatoho ijanofaño ijicafotomoro agaajatimo gaigoomico bañihicahi. Jaamo gaigoomi imitiri ifiinoco gahafusuhicahi fanoova imogocoro efeehevemere, ⁷ fahiijivaro gaajamoro icarumo miyaanovi ufucuro iifototimo. ⁸ Oono Jane onoobo, Jambre onoobo icamisi Moiseque ejenaauubadiro, bu diito miyaano iicanoco jenaauhicauhi, diitoco ihesamaajene imitacumo, iimicuutimo icano, bu miyaavogofañodi agaaaracuutimo. ⁹ Jaarunaa Moiseque ejenaauumisico gaajacuumo jihovotisi iicaunoco. Jaabadiro bu diito bañijitihii paryi jiniije miyaminaa diito jilli jihovoto iicanoco agaaajicacuudi icano.

Pablo Timoteoco Atajiiibano.

¹⁰ Jaanoti naha iijoho imino uujoho ijiiibeguehicabadi, bu uujoho iicahicabadi, uujoho omooniguehicabadi, tamiyaavogoco, tajaabicico, tagaijico icano, bu uco ijiihevenehejeque ajaabicihicano, ¹¹ bu uco idasuno omoonihicanehejeque, iiro bu gaajacuui uco ijiihevenehejeri idasuno iicahicaunehejeque Antioquia cuumivi, Iconio cuumivi, Lистра cuumivi icano. Jaaruno paryi tonehejeti Aivojiiibo uco taajasuhinihi. ¹² Jaabadi paryi famooro Cristo Jesuguiiha ifiico iimibachumoro ijeevadi ificuumo. Toonohalliti diitoco ijiiheveneri idasuno icaji. ¹³ Jaanoti iimifitimo, abañififimo icamo imitifaño janaaniviro feeji bañimoro, bu ificoro abañineri icano.

¹⁴ Jaanoti iijoho agaaahininofañoro mityano diica, iiro toonoco imino agaaajacuunofañoro. Iiro gaajahi jaanoco miijoho ico ijiiibeguehininoco. ¹⁵ Miiro seemenetiro ijoho gaajahi iimino Caatinihaamefaño onoonoco. Toono ico ijiiibogonoro taajasufañoro ico asatvejino Cristo Jesuco imiyaavogonofeenedi. ¹⁶ Miiro paryiicino Caatinihaamefaño onoono Moocaani ifusuuboro agaaajasuunoco acaatiniuno. Jaano miinoco jiiibeguehi. Jaanoro imitino miicanohalliti miinoco iibano, fagoono, miinoco jiiibogono iticovono ifiima miicaqui icano. ¹⁷ Jaaneri Moocaani jeevivominaafi imino agaaajaboro, bu imino iimibaivooboro paryi fanoova imicoro imooniqui.

4

¹ Jino ico guiraano tajiibahi Moocaani imegavi, bu Mohaivojiiibo Jesucristo aivojiiibobadi asaaboro uchuumucuumoco, ubuheemeque icano emeeeciiboro ijeevadi sahaje udugaacujiiibo imefeenevi. ² Jaabo diibeguehi taajasujiiibogoco suufenitiiibo, jaguisifucuro icatino, bu tolliro miyaminaa agaaajagomo iicasumi idiibeguejiturusumi icano. Imino gaajasu, bu saatoho imino omoonitimoco dihiba, fanoovaaco daabiciiibo fagojiiibogo iijiri. ³ Miiro ufucu iicajino gaseji. Jaasumi miyaminaa jaabicicujitihii aivo iimino jiiibogo iijico. Jilli iinoro iimogobadi ajashutimo jiiibogominaati iguiinomoro ficujimo diitoco ijiiibeguequi. Jilli diito uguubunicinoco iimogonocoro. ⁴ Miyaano jiiibogoco ibujinaago ificucuumoro jihovobogojee fanoova jiiibogocoro miyaano onoomoro: Jii, neejimo. ⁵ Jaanoti ijoho iimino iijico imino ficu, idasuno idicaruhehejeque daabici, taajasujiiibogoco idiibeguejinojaagoviro minifoto, imino didudicamaajeque dihiifutusu.

⁶ Jaanoti uujoho tafiico acicuui Moocaani jeeviveguiiha idasuno imoonicafetequi, fiitivucuuno iguijevejino oovo agasene. ⁷ Jaabo uujoho iimino moonicasico

moonicasicuuihi, tooneguiiha ijineehicaabobadi nijecivi ifutucuuihi, miyaavogoco uujoho ejeevesutiiboro imino eetavucuuihi. ⁸ Jaano jisumi iimino icari ajaadujino uco toomocinicuuihi. Jaanoco ufucu uco acijiibo Aivojiiho iimino emeeciiboro udugaacufiibo. Jaabo ucoro acijitiiho, bu tolliro paryi famooro diibo asaajinoco iimogomoco icano.

Pablo Timoteoco Onoono.

⁹ Goovano jei disaa uco emeecivaabo. ¹⁰ Miiro Demas onoobo uco jeevesucuuihi jijeonehejequere janaanici aivo iimoyiicimaño. Jaaboro Tesalonica cuumivi feehinicuubo. Jaanoti bu tolliro Crescente onoobo feehinicuuihi Galacia jiinijevi ijiiibeguequi, bu tolliro Tito Dalmacia jiinijevi feehinicuuihi ijiiibeguequi. ¹¹ Jaanoti idiiboro Lucas uuma icahi. Jaanegui Marcoco iguiinooboro siva juuga uco tadyudicamaajeti ihamusuqui. ¹² Jaanoti uujoho Tiquicoco galluhinihi Efeso cuumivi. ¹³ Asaadi jei uudi siva tagaachehu tajeebutachehuco Troa micuvi Carpo onoobo ijifañovi ejeevesuhinichehuco, tolliro bu tahaameneque, bu tahaamene pergaminohaamehallivi acaatinihaameneque icano.

¹⁴ Alejandro onoobo jigaiño dudicamaajeminaafi aivo uco imitino mooniuihi. Jaaboco jaafa Moocaani toono jaadaco acihi. ¹⁵ Jaaboti bu ijoho difiico gaihuini, mojiibogoco iimogotiiboro toonojaagodi iicatiihoboti.

¹⁶ Tolliro bu iticoni aivojitoma tahallivi ihiimaasumi miñhaiñooba tahalliti icautihi uco aamusumo. Jilliro famooro uco jeevesuhinimumo. Jaarunoco uujoho teemehi Moocaani toonoco esafototiibo iicaqui. ¹⁷ Jaarunoti uco Aivojiiho Jesucristo uco aamusuubo sefaco aciuihi. Jaamaño uujoho imino imivehi taajasujiibogoco ijiiibogoo. Jaamaño faajiinijeminaacoro tobogoco guubusucuuihi, judiomi iicatimehejeque. Jilli Aivojiiho uco sihidi iñihicunehejeti taajasuuihi. ¹⁸ Jaaboro bu uco fanoova iimitinehejeti ataajasuuboro ficujiibo niquejefaño iicano ihaivojiguiiha. Jaabo Mohaivojiiho Jesuco macahacisu fahiijivaro. Fine.

Niinoono Iijico Agalluuno, Bu Imino Onoono Icano.

¹⁹ Taajico daaci Prisca onoogoco, bu Aquila onooboco icano, bu tolliro Onesiforo onoobo iijaminaaco icano. ²⁰ Jaanoti Erasto onoobo Corinto cuumiviro fitafetehinihi. Jaanoti Trofi onooboco ficuuhinihi guihuvaaboco Mileto cuumivi. ²¹ Jaabo asaadi jiinija imegavirocahi disaa. Dijaago Eubulo onoobo iijico galluuihi, bu Pudente onoobo, Lino onoobo, Claudia onoogo icano, bu tolliro paryi monahabomi icano iijico galluuihi.

²² Jaafa iima Aivojiiho Jesucristo icahi, bu jaafa Moocaani famooro amihaico imino moonihi icano.

TITO

Pablo Tito Onoobedi Acaatiniuhaame.

¹ Uujoho Pablo Moocaani jeecivominaafi, bu Jesucristo minisuminaafi icano. Jaabo uujoho miyaavogogaagovi sivaqui Moocaani icimoco, bu miya iimaano iticovono imino fiivojaagovi isivajinoco igaaajai, ² bu ifinijitino fiivoma mihicajinoco mehesicininoco igaaajai icano. Jaanoco Moocaani abañitatiibo: Ifinijitino fiivoco aciji, nuuhi siicijetiro jiinjje fiivuutinaacaro. ³ Jaamaño jino diibo unuusumi mihicacumaño, mihaico ijjibogoco gaajasucuubo, jino uco Motaajasuminaafi Moocaani ijjibogoco jibeguequi atajjibanofenedi. ⁴ Jaaneguiiha idi jihaameque caatinihi Tito ijoho tamiyaavogo seemene tamiyaabo idicabedi. Jaano miyaavogoma iima misi mihicano. Jaabo uujoho imeguehi Dios Moocaani, bu Motaajasuminaafi Jesucristo icamisi ico imino omooninoco, bu sajeebii icaco aacinoco icano.

Tito Creta Chugaivi Ududicamaaño.

⁵ Ico uujoho Creta chugaivi ficuuhiniuhi oono imibachurautinoco dimibachuqui, bu quillahutoco ficuquu Moocaani iijano faacuumivari iicajajefaño oono ico atajjibaubadi. ⁶ Jaanegui quillahutoobo imino iicaqui, sita diibediti: Imitino, nootimo iicaqui, bu jaabo saafigo tajere iicaabo iicaqui, bu jaabo seeme miyaavogominaa iicamediti sita diitoco: limitimo, bu guubutimo icano, nootimo iicaqui icano. ⁷ Miïro Moocaani iija toomominaafi obispo onoobo iimino ifi iticovono ifiima icanicahi. Jaabo jenaaufitiibo iicaqui, bu icajjisutiibo iicaqui, bu guiriicavetiibo iicaqui, amocasifitiibo iicaqui, bu ajashurunoco guiraano ajaadusuuboro guiraano nihibamico icinoco imogotiibo iicaqui icano. ⁸ Ivi jilliro baaminaaco imino iijafaño igaayicihicaqui, bu iimino icaco imeguequi, bu imihuseebe iicaqui, bu imino imoonihicaqui, bu Moocanidiro ifiico ificuuqui, bu ifi imitinoco iimogonoco moonitiibo iicaqui, ⁹ bu miyaano jibogoco diiboco ijjibugunoco jeevesutiibo iicaqui icano. Jaaboro sitaaco iimino jibogori iquehecatusuqui, bu ejenaauhicamoco imiyaavuvusuhicaqui icano.

¹⁰ Miïro sihidi icamo aivo uguubuhicatimo, bu aivo janaanici judiomifaño icamo icano. Jaamo sicamañooco ihiiamaamoro miyaminaaco bañihicamo. ¹¹ Jaamoco lliinoci iimaatimo iicaqui. Miïro fajavaminaacoro mitasumoro feehicamo mijjibogotatinoco ijjibogomo iifurumo toonohallivi nihibamico igaayiciqui.

¹² Miïro diito Cretaminaa jihovotoco acaanivamo iimaaminaafi iyotoditiro nuuhi: Cretaminaa aivo bañififimo, bu aivo asimibadi jeevamo, aivo machufifimo, gaiquifiifimo icano, nooboro. ¹³ Jaabo aivo miyaanoco nuuhi. Jaanegui sefano diitoco fagoo imino imiyaavomoro iicaqui. ¹⁴ Bu jaamoro judiomi bañifiira jibogoco miyaavogotimo iicaqui, bu oono miyaano jibogoti uuvuduehicamo ijjibogonehejeti icano.

¹⁵ Miïro ihesamaaje imihinivatimedi paryi fanoova mihinivatihii. Jaanoti imiyaavogotimedi, bu ihesamaaje imihinivamedii icano fanooro mihinivano. Miïro ihesamaaje, ijeebii icano paryi diitoco imihinivamaño. ¹⁶ Jaamo: Moocaanico magaaajahi, unuuruno omoonihicanofañosi gaajavechuno miyaano iicatino. Miïro idicufimo, bu guubutimo, bu iimino moonico ajashuno gaajatimo icano.

2

Miyaano Jibogo.

¹ Jaabo idijbugusumi miyaano jibogofañodiro diibeguehica. ² Bu amiyato gaifiimico diibogo guiriicavotimo iicaqui, bu iminoro ihesamaaiqui, bu miyaavogofaño imino iicaqui, bu gajjima iicaqui, bu jaabicima iicaqui icano. ³ Bu tolliro amiyato gaigoomi Moocaani iimogobadiro iicaqui, sicamañehejeque jibohocasitimo, bu guiriicavotimo iicaqui icano. Jaaneri imino, ⁴ bagocajamico ejevamaaisuneri diito aijjimico igaijiqui, iseemeque igaijiqui, ⁵ bu diigo iminoro ihesamaaiqui, bu ajevatigo iicaqui, bu iijaco

imino iteemequi, imihusegue iicaqui, aiji onoonoco jenaautigo: Jii, ineehicaqui icano. Jaanofañodi miñhaiñooba Moocaani jibogo imitino iimaatimo iicaqui.

⁶Jaabadiro bu sicafeque dinoo: Imihusene iicaqui. ⁷Paryi ijoho omooninofañodi diitoco gaajasu. Jaamoco idibogosome imihusene dibogo, jeejeje icatibo, ⁸iminoro diimaa, toonofenedi mijoho: tco dihimiti, needino. Tolliti nucufvejimo oono paryi Moocaani jibogoco imeguehicitimo. ¿Jaamo milliti bu miñhai imitino iimaajirahi?

⁹Tolliro bu jeevivominaaco fajini ihaivojito atajibanoco paryi: Jii, ineehicaqui, diitoco imo imo imoonihicaqui, bu onoonoco iimusufitimo, ¹⁰bu nanivatimo imihusenere iicaqui. Jaanoco aatyimemere famooro igajaqui Motaajasuminaafi Moocaani jibogo oovosinoco.

¹¹Miñro Moocaani miñhaico iimihuseque ifusuno sivahi taajasuco paryi miyaminaadi.

¹²Jaano toono Moocaani imihuse miñhaico jibeguehi mohimitico mejeevesuqui, bu jiniijeo imogonehejeque icano. Jaamoro jiijehallivi imino miicaqui, ticovono ifiima Moocaanidiro. ¹³Tolliro bu miñhaico gaajasuno oono oovosiino sihidi ejeevaabo Moocaani Motaajasuminaafi Jesucristo asaajinoco oono motoomo miñhaico unuunoco. ¹⁴Jaabo miñro mohallivi guijeveuhi paryi mohimitico initiuboro miñhaico itaajasuqui, diibota miñhacamoro imino momoonihicaqui.

¹⁵Jaano jinooco diitoco dibogo, quehecutusuuboro, mityama fagooboro icano. Ivi saatohoti difiico taajavusudino.

3

Miyaavogominaa Jilli Icano.

¹Tolliro bu diitoco desaayu paryi aivojitoco imityaguehicaqui, bu paryi fanoova iiminonocoro imoonihicaqui icano. ²Tolliro bu sitaaditi imitino iimaatimo iicaqui, bu sajeebima icamoro sitaama imihijino iicaqui, bu siicjeebima paryi famoovamaryo iicaqui icano.

³Miñro bu miñhai iticoni tolliro miñhifomo miñhauchi, bu Moocaani onoonoco: Jii, meneehicautihi, jilli mimitaciniuhi, bu fanoohimiti imogono, bu fanoohimiti imo icaneheje icano jijovoto miñhauchi fanoohimitifaño miñhaumaño, bu sitanoco miñhimeguehicauchi, miñheveciniuhi, bu fahigova sitaama miñhevecasihicauchi icano.

⁴Jaarunaaca Moocaani Motaajasuminaafi igajjico, bu iimihuseque icano miyaminaaco ifusosumi ⁵miñhaico taajasuubo. Jaaruno miñhai iiminoco momooniunoti icatino, jilli miñhaico ñdaasuguumaño. Jaabo miñhaico taajasuubo Igajjari miñhaico initiuno bohofiico aacinofoenedi. Jaano Moocaani Gajja miñhaico bohofiima icasuhi. ⁶Tolliro bu Motaajasuminaafi Jesucristofoenedi Moocaani miñhaico Igajjaco ajashutino aciuhi. ⁷Jaaboro iimihusefañodi miñhaico igayayiciqui jaanofenedi miñhai ifinijitino fiivoco meteemehicanoco magaayiciqui.

⁸Jaano jino aivo miyaano. Jaaneguiha imeguehi ijoho jinooco sefano atajibanoco. Jaaneri Moocaanico imiyaavogomo iiminocoro imoonihicaqui. Jino aivo paryi fameediro imino. ⁹Jaanoti miñhifono iimaaco deecivedino siicjeminaa momono guicibadi icanehejeque, bu jiihevecasinehejeque, bu oono Moise tajiibahallivi jenaucasinehejeque icano. Toono jilli miñhifoneheje, jihovoneheje.

¹⁰Jaanoti bu saatoho Moocaani iijaminaaco siibadije udugaacuhachiiji fagoo mifoociro. Jaanoco: Jii, nootihachiiji diiboco buhigovi gañii. ¹¹Jaano uguubutinoti gaaja diibo miyaanoti imitacuunoco, bu iimitiro diiboco: Imitino, unuucuunoco.

Titoco Ifitacuuno.

¹²Uujoho dijaago Artemas onoboco, bu Tiquico onoboco icano agalluudi, tolli icarunofañodi disaa Nicopoli cuumijaago uco emeecitoobo. Uujoho tuucuumivi jinijadihico afatyonoco imeguehi. ¹³Bu disefadino daamusu saafi abogado Zena onoboco, bu Apolo onoboco icano. Jaamisi ucuujivaachunoco daaci jinejeti cuujivaachutimisi ifeequi. ¹⁴Jaanoco aatyimemere mota iicamo igajaqui imino moonico. Jaamoro ucuujivaachumoco ihaamusuhicaqui. Tolliti ifiino sinejeguiha iimiqui.

Niino Fitacu.

¹⁵Paryi jino uuma iicamo dijaa iijico galluuhi. Hjóho bu moojico daaci miyaavogofañodi monahabomi iicamoco. Jaafa Moocaani paryi amíhaico imino moonihi.

FILEMON

Pablo Filemodi Acaatiniuhaame.

¹ Uujoho Pablo, jino Cristo Jesu momohalliti civojafaño iicaabo jihaameque caatinihi sano monahabo Timoteoma iidi, agaijiibo Filemon mududicamaaje nahaboniminaafidi, ² bu Moocaani iijaminaa oono diijafaño igaivehicamedi, tolliro bu monago Apiadi, bu Arquipo mihaico mududicamaajeque aamusuhicaabedi icano. ³ Jaamo amiñhai magayici Moocaani, bu Aivojiiibo Jesucristo icamisi imino omooninoco, bu sajeebii icaco aacinoco icano.

Filemon Gajji, Miyaavogo Icano.

⁴ Fahijivaro uujoho Moocaanico dihallivi imehichi. Jaabo diiboma ihiimaasumi iiti esafetehicahi, ⁵ Aivojiiibo Jesuco ijoho agaijinoco, imiyaavogonoco icano, bu paryi Moocaanita iicamoco agaijinoco icano uguubuuboro. ⁶ Tolliro bu Moocaanico dilluhicahi oono dimiyaavogoco aatyimemere imiyaavogomohallivi, jaamo Cristo Jesufañodi paryi iiminoco magayicinoco imino igaajaqui. ⁷ Jaabo tajeebii jacuscafetehi, bu uujoho sihidi imo imo icahi ijoho sihidi gajjima idiicanoti. Miiro ijoho tañahabo, difañodi miyaavogominaa jeebii jacuscafetehi.

Pablo Filemon Jijovonohallivi Filemoco Idilluno.

⁸ Jaanegui uujoho Cristo minisuminaafi iicaruubo ico tajiibajitihii ijoho omoonijinoco. ⁹ Ivi jilliro gajjifeenedi ico dilluhi. Uujoho Pablo amiyaabo iicacuubo, bu jino Cristo Jesuhalliti civojafaño iicaabo, ¹⁰ ico dilluhi jaani Onesimo onoobohallivi. Jaabo jino civojafaño miyaavogofeenedi taseemeneti minifutucuuihi.

¹¹ Iticoni naha Onesimo jilli mihii foobo diijovono icauhi. Jaaruubo jisumi miyaabotiro misidi icacuuihi, iidi bu uudi icano. ¹² Jaaboco dijaago uujoho siino galluhi. Jaaboco imino gaayici tafiico idiicajirubadi. ¹³ Imogorahi jinoovi uuma iicanoco dibuunavi uco ijeecevequi jino Cristo jibogohalliti civojafaño iicaaboco. ¹⁴ Jaaruubo uujoho imogotihii ijoho idiimogotinoco omooninoco. Jaabo uudi ijoho omoonino uujoho atajii baneri icatino iicaqui, jilli iiro idiimogoboro omoonino iicaqui. ¹⁵ Fine Onesimo iiti dugaavuuhii guenene sihi iicatiqui. Jaaruubo jisumi iima fahijivaro icacuujiiibo. ¹⁶ Jaaruubo jijovonobadi icacujitihii. Jilli jijovono janaanivivi imino icacuujiiibo. Jaabo agaijiibo dinahaborucuui. Jaaboco uujoho sihidi gajjihii. Imi jaano janaanivivi ijoho diiboco gajji diijovono iicamaño, bu Mohaivojiiibofañodi dinahabo iicamaño icano.

¹⁷ Jaaneguiiha digataavominaafi uujoho iicahachijii diiboco gaayici uco idiicajirubadi. ¹⁸ Jaanoti ico diibo imitino omoonihachijii, bu ico edebachijii icano ucoro toonoco daadusu. ¹⁹ Jaabo uujoho Pablo, jinocoro tahuseri caatinihi: Uujoho ico jaadui. Miiro bu uujoho ico neejirahi: ijoho tahallivi guijevejirahi uco edebeneque daadui, neejirahi. Jaarunoco ico uujoho nootihii. ²⁰ Jaaneguiiha tañahabo, uudi jino iminoco deetavo Aivojiiibo Jesuco imiyaavogomo iicanicibadi. Jaaneguiiha tajeebii co daacusu Cristofañodi tañahabo idiicamaño.

²¹ Jilli iidi caatinihi ijoho omoonijinoco agaajaaboro, bu jino ico onoonoco janaanivivi omoonijinoco agaajaaboro icano. ²² Bu tolliro uudi uujoho ifetejimañoco tahimega dimibachu. Miiro jino teemehi amiñhai Moocaanico midilluhicanoco amihaico ihaciqui uujoho amihaico emeecitejinoco.

Niño Fitacu.

²³ Jaani Epafra onoo bo dijaago ijico galluhi, jino Cristo Jesuhalliti uuma civojafaño iicaabo. ²⁴ Tolliro bu Marco onoo bo, bu Aristaco onoo bo, bu Demas onoo bo, bu Lucas icamo jino uco tadyudicamaajeti aamusuhicamo dijaago ijico gallumo.

²⁵ Jaafa Mohaivojiiibo Jesucristo amiñhai imino moonihii.

HEBREOS

Moocaani Illifeenedi Ihiimaano.

(Jn 1.3)

¹ Siicije naha Moocaani moheedetemihaima iimaajibuuhi saicino siibadihije, jiihogominaafeenedi. ² Jaaruubo jisumi jino niinoosumi miihaima iimaabo Illifeenedi. Jaabo Illifeenedi Moocaani paryi jiinjeneque eheetavuuboro diibo usefaño paryi fanoovaaco iicaqui ficuubo. ³ Jaabo diibo Moocaani imi aricuco iifusuubo Moocaani ifi tolli ejeevanoco iifusuubo. Jaabo sefari paryi fanoova icahi imityahiiifeenedi. Jaaboro bu mohimitico ifilluuboro casiivuubo niquejefaño Moocaani aivoji icagahallivi, imiyanaagonovi.

Moocaani Achi Sihidi Jeevahi Niqueje Toomominaa Janaanicivi.

⁴ Jaamaño Moocaani Achi sihidi jeevano minifetehi Moocaani toomominaa allinoocivi. Miïro caani busumijeti gaayiciibo diito janaanivivi aivo imityamañovi. ⁵ Jaamaño cono bu Moocaani safooba itoomominaati cajaanibaco:

ijoho taseemene, jifucu uubadiro idiicaabo, noonova.

Bu cajaanibaco:

Uujoho diibo caaniti icaji. Jaanoti diibo taseemeneti icaji, nuunova.

⁶ Jaanoti idiiboro Illi iicaaboco jiijehallivi isivauboro nuubo:

Mihimo diiboco paryi amiïhai Moocaani toomominaa, nooboro.

⁷ Jaanoti diito itoomominaaditi nuubo:

Itoomominaaco guibuhubati eheetavoobo, bu ijeecivominaaco ciijigauiihuti eheetavoobo icano, noonoro.

⁸ Jaanoti Illiditi noono:

Moocaani dihaivoji icaga; Jaafa ufucuro ifinitino fahiijivaro icahi, bu ditajiiba imino atajiibano iicano. ⁹ Iticovonocoro idiimogoboro imitinoco diiheguehi. Jaamaño Moocaani Didios iicaabo ico sihidi imono icaco acihi, digataavominaa allinoocivi, noonoro.

¹⁰ Tolliro bu noono:

Aivojiibo, ijoho aivo iticoni jiinjique tanooco ficuui. Bu jaaboro dihuseri niquejeque deetavuui. ¹¹ Jaaruno toneheje finiji. Jaanoti ijoho ufucuro finitiibo fahiijivaro diicaji. Jaanoti toneheje queemeveji gaachehu ooomovonicibadi. ¹² Jaanoco gaachehuco mihicanicibadi gatatahuruji. Bu jaanoco buunaniji gaachehuco siino mubuunaninicibadi. Jaanoti naha ijoho diiboro fahiijivaro diicaji; ufucuro difi finijitihivi, noonoro.

¹³ Jaamaño miïro Moocaani itoomominaati cajaanibaco nuutihi:

Tamiyanaagonovi casiivo, diminaaco iguiinonijinohachuta, nooboro.

¹⁴ Miïro paryi Moocaani toomominaa jilli gajjamiïro Moocaanico ejeecivomo. Jaamoco gallufiibo taajasuco agaayicijimoco ihamusuqui.

2

Mataajajinoco Mejevesudino.

¹ Jaano jilli iicaneguiiha aivo imino muguubuniciji oono muguubuhininoco, iimino jiihaiti buhigovi minifototimo miicaqui. ² Jaanoti naha siicije Moocaani toomominaafeenedi aaciuno jiiibogo sefano icauhi. Jaanoco guubutimo imitico omooniumoco toonohalliti idaasuno moonicafutuui. ³ Jaabadiro bu miïhai aivo aajashutino taajasuco mejeecivotihachiiji, miïhaico idaasuno moonijiruubo. Miïro toono taajasuco iticoni diiboro, Aivojiibo jiiibuguui. Jaanobuunati jari toonoco uguubuumo imino agaajaciumoro miïhaijaagovi fatyusuui. ⁴ Jaabadiro bu Moocaani toonoco imino gaajasuui miyaano iicanoco. Toonoti igaaajiqui ajabafiranehejeque, sihidi ejeevano,

mityano aatyimeratinehejeque omoonihicaunofeenedi, bu tolliro mihaico Igaajaco siibadihije aacinofeenedi icano ijeebii onoobadi.

Jesu Inahabomi Iicabadi Minifutuuhi.

⁵ Miïro oono toojeti mihiiamaaje ufucu icajino jiiinijeque Moocaani itoomominaa usefaño ficuutihi toojeque itaajibaqui. ⁶ Miïro samañoohaame Caatinihaamefaño saatoho neehi: ¿Milli iijoho Moocaani sihidi edeevaabo miyaminaa sihidi ejeevatimediti deesamaajirahi?

¿Jaabo collihi diito iguijefefimojaago feejirahi? ⁷ Miïro jihachutasituro diitoco diitoomominaaguinovi ficuuihi. Jaaruumoco fanoova imiri, bociri icano diitoco bocisuuhi. Bu jaaboro diitoco mityaco daaciuhi paryi edeetavuunohallivi. ⁸ Paryi fanoovaaco diitoguinihi ficuuihi, noonoro.

Jaamaño tolli paryi miyaminaafigiino ificuucumaño diitoguinihi fanooro icacuno. Jaaruno fañehiica mahatyimetihica paryi fanoovaro diito iijico obocigonoco. ⁹ Jaarunofaño mahatyimehi Jesuco jihachutasituro Moocaani itoomominaati guinovi ificunoco. Moocaani sihidi igaijima iicamaño imuguuhi diibo famoohalliviro iguijeveujinoco. Jaaruubo jisumi diiboco Moocaani bocigusuhi idaasuno iicauboro iguijeveuno jaada.

¹⁰ Jaamaño Moocaanidi fanoova choomotihii diibofeenedi. Jaabo Moocaani imeguehi famooro iseeme iimihigo niqiejefaño ofoonoco. Tooneguiiha Moocaani Jesucristoco idaasuno moonisuuhi imi Taajasuminaafiti iicaqui. ¹¹ Jaamaño paryi imibachucinicuumoco ijeevadi ificuucuumo, bu diitoco imibachuubo icano paryi sacaanitaro. Tolli iicamaño Moocaani Achi nucufeguetihii diitoco: Tañahabomi, onoobo ¹² Caatinihaamefañodi: hiti iimaaji uujoho tañahabomima. Jaaboro ico imeji dimasineri igaivominaafeenevi, noonoro.

¹³ Tolliro bu noonoro:

Uujoho Moocaanicoro esiciniji, noonoro.

Jaabadiro bu siino noonoro:

Jineeri icahi, jino seemeque Moocaani uco aacinimoma, noonoro.

¹⁴ Miïro jaamo miyaminaa seemere ihuucuma, itijohoma icano iicamo. Jaabadiro bu tolliro Jesu minifutuuihi ihuucuma, bu itijohoma icano iguijeveuqui. Jaano iguijeveuneri oono guijeni mityama iicauboco ijico ifinisuqui. ¹⁵ Jaamaño jilliti taajasuubo oono paryi famooro iguijeveneque iiguimoro jijjovotobadi iicacuumoco. ¹⁶ Jaamaño Moocaani toomominaaco ihamusuqui saautiibo. Jilli Abraham iyaachimihacororo aamusuvaubo saauhi. ¹⁷ Jaamaño diito inahabomi iicaubadiro icaubo sacerdotemi aivojiboti iicaqui jeevesutiibo iicamaño, bu sihidi idaasugoma iicaqui Moocaani imefeenevi, tolliro bu miyaminaa imitico ibusuqui ifiico idaasuno omooninofeenedi. ¹⁸ Miïro idaasuno iicauneri ifi nisucafutuuihi. Jaamaño jisumi amusuubo tolliro inisucafotomoco.

3

Jesu Moise Janaanicivi Jeevahi.

¹ Tañahabomi, amihai mihimibachucinicumaño ijeevadi mihicamo, Moocaani ita iicaqui ucuuhuvamooto mihicamo imino magaaja Cristo Jesu mohiimaa iiji minisuminaafiti iicanoco, bu sacerdotemi aivojiibo diibo iicanoco icano. ² Jaabo Jesu Moocaanima imino icauhi. Jaaboco Moocaani jino ducicamaajehallivi ficuuihi. Jaabadiro bu tolliro Moise imino icauhi Moocaani iijano miyaminaaco ejeevuvunovi. ³ Jaarunofaño Jesu janaanicivi toonovi ibocima icahi Moise janaanicivi; oono iijaco eheetavooobo tooja janaanicivi ibocima iicanicibadi. ⁴ Miïro iijanoco eheetavomo iticovoocivi icahi. Jaarunofaño paryi fanoovaaco eheetavuubo Moocaani. ⁵ Jaabadi Moise aivo imino icauhi Moocaani iijaco ejeevehicaunovi: Ududicamaahicaunobuunati Moocaani eheetavujinoco iijibogono. ⁶ Jaarunofaño aivo Cristo janaanicivi imino icahi Moocaani iijaminaa mihai mihicamoco ootomooobo. Jaamo mihai Moocaani iijaminaa

* 2:6 Sahaamefaño noonoro: Miyaminaafi.

mihicamo sefano mihicamoro mehesiciniqui, diibo onoonoco imo imo momoonimoro mimiyaaveguequi niinofucuvi.

Moocaani Cuumiminaa Ajaguisijino.

⁷ Miïro jaamaño, Moocaani Gaija neehi Caatinihaamefañodi:

Jaachijji amiihai Moocaani iijico muguubuhachijji ⁸ amiihai jeebiico mucuhufutususudino, johono scaihigovi iicausumi Moocaanijaagovi isifiiratuumoro diiboco inisuumo iicaubadi. ⁹ Tahigo amiihai eedeetemihaico uco nisuuhi, buhicagaha cuarentadi ficabava ticovovi tahi uujoho omoonihicaunoco atyimehicaurumo.

¹⁰ Jaanoma iicaubo diitojaa isifiiratuuboro nuuhi:

Jilli fahijivaro ijeebiinoco imitasumoro fahigova igomoro icahicamo, jaamoro imeguehicatimo taajiihaico agaajanoco, nooboro.

¹¹ Jaamaño uujoho toonohalliti diitojaa isifiiratuuboro tamomofañodi, nuuhi:

Uuma ajaguisijimañovi diitoco ifutusuujitimi nooboro, noono.

¹² Tañahabomi, jaaneguiha mehesicini cajaanoyaba amiihaiti iimitino jeebiima iicamoro toonoco mitasudino iicaabo Moocaaniditi diiboco mimiyaavogotimaño. ¹³ Tolle icatimoro fahigovavi fafucuvaaciviro mequehecutusucasi jisumi jino iicanohachuta. Jaamo amiihaiti cajaanoyabaco imiti bañitino icadino. Jaaneri amiihai jeebi Moocaaniditi jenaano minifetedino. ¹⁴ Jaanoti siicijetiro mehesicininoco suufenitimo toonofañoro quehecuno mihicamoro niinofucuvi mihifotohachijji, Cristojaagoti samañoonoti mataañovaji.

¹⁵ Miïro jilli noono:

Jaachijji Moocaani onoonoco muguubuhachijji amiihai jeebiinoco mucuhufutususudino, johono diibojaa isifiiratuumo iicaubadi.

¹⁶ ¿Cajaanoyabu nacu diibo iimaaco guubucuurumo diibojaa isifiiratuumo? Eti bu johono paryi Moise Egipto jiniijeti isivaumo. ¹⁷ ¿Nacu bu cajaanoyabu Moocaani sifiiratuuhi cuarentadino ficabava ticovovi? Eti bu diito Egipto jiniijeti isivaumo oono imitico eheetavuumoma. Jaamo diito paryi finiuhi scaihigovi, iguijeveumo. ¹⁸ ¿Nacu bu cajaanoyabu Moocaani imomofañodi nuuhi: Tafaño majaguisijihigo mihifetejitimi, nooboro? Eti bu diibo unuunoco: Jii, unuutimoco. ¹⁹ Miïro magaajacuuhi imiyaavuguutimaño diito ifutuutimoco.

4

¹ Jaamaño ufucu Moocaanima majaguisijinoco aaciguunoma mihicanohachuta imino mehesicini amiihaiti saatoho toonovi ifototimo mihicadino. ² Miïro mihaico bu aciumo tobogo taajasujiihogoco diitoco iicaubadi. Jaaruno diito uguubuuruno diitoco imino moonitimi uguubuurunoco imiyaavuguutimaño. ³ Jaanoti naha mihaico toonoco mimiyaavogomaño toono jaguisifaño mihifeteji. Oono Moocaani jilli nuuhi:

Jaamaño diitojaago uujoho isifiiratuuboro diitoco nuuhi tamomofañodi, uuma ajaguisijimañovi ifetejitimo, nuubo Moocaani.

Jaarunofaño Moocaani jiniijeque ifiivusunotiro iticoniubo eetavuubo imivuudi jaguisiubo.

⁴ Jaamaño miïro samañoohaame Caatinihaamefaño jilli noono jaguisifucuditi:

Sahuse juugahuseti safucu icano nigaciti idudicamaajeti Moocaani jaguisiuhi, noonoro.

⁵ Siino bu Caatinihaamefaño noono:

Ifetejitimo uuma ajaguisijihigo, noonoro.

⁶ Jaarunofañehiica icamo saatoho toono jaguisifaño ijicafetejimo. Jaanoti iticoni toono taajasujiihogoco uguubuurumo toonofaño ifutuutimi: Jii, noomoro imiyaavuguutimaño.

⁷ Jaamoma iicaubo Moocaani siino bu oovicuhi jisumico, jino mihicasumico. Miïro Moocaani mihaico iimaahi, toonobuunati goovacutimoti David unuunofenedi. Oono Caatinihaamefaño onoonoco munuucuuhi. Jaanoco bu siino meneehi:

Jaachijji Moocaani iijico muguubuhachijji amiihai jeebiico mucuhufutususudino, noono.

⁸ Jaanoti Josue diito israelmico toono jaguisico ihaciuruva, Moocaani siino sifucuditi iimaacuujitirahi. ⁹ Jaanegui icanehiica sano Moocaani cuumiminaa ajaguisijino. ¹⁰ Jaamaño miïro Moocaanima ijaguisiqui ijicafotoobo, idudicamaajeti ajaguisiucubo, oono Moocaani

iinoti ajaguisicubadi. ¹¹ Jaanegui masii mesefaquifetequi toono majaguisijinofaño mihifetequi. Jaanegui saatohoba johono, imiyaavugutimo iicaubadi mihicadino.

¹² Miïro Moocaani iiji buheehi mityama icano aivo janaanici siijevano fanoova aamigano fahigovaaciti iijino iicano siijeva janaanicivi siijevano. Jaamaño mojeebii, mohesamaaje icano faicuvano icarunoco adicino, bu miyaminaafi ifiico faabeheri adicino icano. Jaanoro foovono miniyuno mohesamaajeque, mojeebii esicínico icano. ¹³ Aivo jinehejeba chahahi Moocaani ifiivusuuno toonoti afataniivejiruno. Paryi fanoovaro foovono icacuuhi faaya-cafutucuuno. Jaadi johono diibo imefeenevi mohimitico mihimibachujiibo imefeenevi.

Jesu Aivo Janaanicivi Sacerdotemi Aivojiiḡboti Icahi.

¹⁴ Jesu Moocaani Achi aivo janaanicivi miïhai sacerdote aivojiiḡboti icahi. Jaabo niqueje janaanici Moocaani imefeenevi aivo iffotoobo. Jaanegui imino momooniqui mohiimaa iijico. ¹⁵ Miïro miïhai sacerdotemi aivojiiḡboti miïhaico idasuguejirahi moniivanoti, miïro miïhaico iicabadiro diiboco fanoova inisuuneri idasuno icaubo. Jaaruubo imitico mooniutihi. ¹⁶ Jaanegui masii imino mimiyaavogomoro Moocaani sihidi gaijima iicaabovi mifititvequi. Toonoti miïhaico ihidaasuguequi, jaaboro iimihuseri miïhaico ihamusuqui sihidi idasuno mihicasumi.

5

¹ Famooro sacerdotemi aivojito iicamoco miyaminaafeeneti iicimoro toonofaño ficu-umo Moocaani imefeenevi miyaminaahallivi iimaajinoco, bu diibo jeevivoco iheetavequi, asimico agaisiraicimoro Moocaanico tooneri ijeecivequi miyaminaa imitihallivi icano. ² Jaabo diibo sacerdotemi aivojiiḡboti, bu icaruubo ififañodi iniinovanoma iicamaño, bu amususjiruubo agaajatimehejeque, iimino jiihaiti imitamehejeque icano. ³ Jaabo bu ifi niinovama iicamaño jeevico asiri Moocaanico iimitihallivi jeevifehi, oono miyaminaa imitihallivi iicanicibadiro.

⁴ Jaamaño aivo cajaanuoba jilli iinoro sacerdotemi aivojiiḡboti icatatihi. Moocaanoro iiciboro toono obocimañovi ficufihi, johono Aaron onooboco iicaubadi. ⁵ Jaabadi tolli Cristoco mooniubo: Jilli iinoro diibo sacerdotemi aivojiiḡboti icautihi. Jilli Moocaanoro diiboco toono bocifaño ficuui diiboco unuubadi:

Ijoho taseemene, jifucu uubadiro idiicaabo, nooboro.

⁶ Jaabadiro bu samañoohaame Caatinihaamefaño diiboco nuubo:

Ijoho sacerdotemi aivojiiḡboti fahiijivaro idiicaabo, Melquisede onoobobadi edeevaabo, nooboro.

⁷ Jaabo Cristo jiiḡhalliri iicausumi sihidi Moocaanima iimaahicaubo sefano ihaalli to-faihuco gañiḡboro dilluhicaubo diibo Moocaani diiboco guijevefañoti ataajasuujiruno mityama iicaaboco. Jaanoco Moocaani guubuuhi diiboco idilluhicaunoco Moocaanico miyanotiro ejecevehicamaño. ⁸ Jaamaño Cristo Illi icauruubo gaajauhi: Jii, onoonoco idasuno iicauboro iguijeveunofañodi. ⁹ Jaaneri aivo ifiico imino ifutucusuumaño ufucuro ifinitino taajasu abajaaboti iicanovi ifutuubo paryi oono diibo onoonoco: Jii, onoomedi. ¹⁰ Jaamaño Moocaani diiboco sacerdotemi aivojiiḡboti ficuui Melquisedebadi ejeevaaboco.

Aivo Niḡhicuno Miyaavogoco Mejeevesuruva.

¹¹ Aivo ajashutino jinohallivi meneejino icahi. Jaaruno aivo tihino mijiiḡbeguejiruno, amiïhai magaajagotimaño. ¹² Aivo gueenecuuno mihicano jisumi jiiḡbogominaati mihi-catacuuno. Jaarumehiica mihimeguehi siino amiïhaico sita jiiḡbogonoco; Moocaani iiji jiiḡbogo aivo itihitiñoti. Aivo jilli fañooiro miniinovatucuui. Aivo jilli miyaavogofaño mujusitihi. Jilli mifañofaihuco aaducujimobadi mejeevacuui. ¹³ Miïro Moocaani iijico ajashunoro agaajamo seeme mifañotitobadi iicamo. Jaamehiica gaajatihi iticovono ifi icaco. ¹⁴ Jaanoti fanoocoro imino emecimo oono jusitamobadi ejeevacuuno, fanoovaaco udugaacunoco agaajacuuno, iimitinoco iiminofeeneti aatyimeneque ejeevamaicuuno icano.

6

¹ Jaanegui masii janaaniviciviro mefeequi miyaavogofaño jusimoro Cristoditi iticoni mihaico iijibuguunocoro meesudino, siino janaaniviciviro gaajamoro mofoo. Miinoco guijevafaño asatyefinehejeque mejeevesunoco magaajacuui. Bu tolliro Moocaanico mimiyaavogonoco magaajacuui. ² Bu nitihallivi iijibogonehejeque, bu miyaavogominaahallivi ihuseque ificujinejehallivi iijibogonehejeque, bu uchuumucuumo siino ubuheetejinehejeque, bu ufucuro ifinijitino ciijigaiñaño efeejinehejeque icano magaajacuui. Jaarunaaca janaaniviciviro gaajamorohiica mofoo. ³ Jaanoco tolli momooniji Moocaani iimogohachiiji.

⁴ Jaamaño miiro saatoho seseequa agaayicihinicuurumo, bu Moocaani aacino imoco gaajacihinicuurumo, bu tolliro Moocaani Gaijati agaayicihinicuurumo. ⁵ Moocaani jibogomoco gaajacihinicuurumo, bu ufucu iicajino jiiñje mityaco icano agaajacihinicuurumo, ⁶ siino dojicuviro eedehefijaagoviro uhuumimoro Cristoco ejeecivucuuimo siino eedehefijeevesufenedi bohomotiniiniyuracuujitihini. Jaamo diitoro siino Moocaani Achico dojicuviro imohobujehallivi metetecubadi omoonimoro diiboco miyaminaa imefeenevi dejemuro icahicahi. ⁷ Jaamo jiiñjebadi, fahiijivaro toojehallivi nijaba aaignonoco adujere iicanicibadi jeevamo: Jaaje toojeque ududicamaaimedi imino basutaaco ihiiñsujere inoovasuruva, toojeque Moocaani imino omooninoma icaje. ⁸ Jaanoti jarimocoro, ñaavahucoro icano ihiiñsuhachiiji jinehejebaguiiha imitije. Jaamaño Moocaani: Imitino, onoboro afaijanoguiniinovi aaquetejije. Jaanofeenevi jigasucafetejije. Jaabadi dojicuviro eedehefijaagoviro uhuumimoro Cristoco ejeevesumoco Moocaani faijaji.

Mohesicini Miinoco Sefano Ficuui.

⁹ Agaijimo tañahabomi, jilli munuurunaaca, aivo imino magaajahi, amiihaiti ajashutino Moocaani mihaico imino omoonino mohallivi taajasuma asaanoco. ¹⁰ Miiro Moocaani aivo iimiibo. Jaamaño jabajeevejitiibo amiihai momoonihicanoco, bu diiboco amiihai gaijico mihiifusumoco, miyaavogofeenedi monahabomi iicamoco mahamusuhicanofeenedi; bu jaanoco jisumihachutahi moonimerehi mihicahi. ¹¹ Jaanegui mihimeguehi famooro mihai toonoco mihiifusumoro mofoomo nijequevi mihiifotonoco. Jaamo imino mihiifutusuhii oono meteemehicanoco. ¹² Miilai mihimogotihini amiihai majaparyatonoco. Mihimeguehi oono imiyaavogofeenedi, bu ijaabicifeenedi icano Moocaani aaciguunoco agaayicimoro iicabadi mihicanoco.

¹³ Miiro Moocaani onoonoco Abrahamco aaciusumi ififañodiro oovicuui miyaano iicaujinoco. Aivo diibo janaanivicivi iicamo momofeenedi ohoovicuujirumo achahaumaño. ¹⁴ Miiro jilli nuubo: Miyanotiro aivo ico imino mooniji. Jaaboro ico ajashujitino diiyaachimihaiti aacino, nooboro. ¹⁵ Jaanoco Abraham tuumuui jaabiciboro. Jaamaño gaayicuboro Moocaani diiboco unuubadi. ¹⁶ Jaabadiro bu miyaminaa siinoco unuusumi noonicimo diito allinoocivi iicaabo Moocaani momofeenedi. Jaano siino miyaano iicanoco, unuusumi Moocaani momofeenedi unuucuumoco, ¿milli bu janaanivicivi siino mejenaauucujirahi? ¹⁷ Jaamaño Moocaani imomofeenedi nuuhi aaciguuno miyaano iicajinoco foovono ihifusuqui toono ibusumijeque aaciguunoco agaayicijimoco, bu jaano unuucuumo siino boobanicafutucuuitihini iicaujinoco icano. ¹⁸ Jaamaño icano minooi diibo, bu diibo unuucuumo icano oboobaniracuutino. ¿Jaanohocifeenedi milli bu Moocaani unuucuumoco bañijirahi? Jaanofeenedi mihaico Moocaani acihini sefano majacusucafotomoro meteemehicanoco mohimega ificuumoco magaayiciqui. ¹⁹ Jaano toono esicini sefano iicanoro mojeebico cuhufono ficuuno. Jaano jino esicini iicanoma miilai mihicano mihaico cuhufono ficuui niqejefaño iicaja Moocaani iija gachehubaryutyigaba ticovo.* ²⁰ Jahigo tobaryu ticovo Jesu jicafutuui mohallivi mihaidi jiihaico ifaayiciqui. Jaamaño jilliti Jesu sacerdotemi aivojiiho fahiijivaro iicanovi ifutuui. Jaamaño Melquisedebadi jeevaabo.

* 6:19 Sahaamefaño jilli ficuuno: Toono esicini sefano iicanoro mojeebico cuhufono ficuuno, ancla ciijigai meengaco samañoviro cuhufono ificuumicibadi onoonoco.

7

Jesu Sacerdotemi Aivojiiho Melquisedebadi Jeevaabo.

¹ Jaani Melquisede onoobou Salem cuumio aivojiihou. Jaabo Moocaani caamovohi iicaabo sacerdotu. Jaabo Melquisede Abraham minaavi jiniijene aivojitoco iguiniionijehigoti uhuumiuboco acabaacutuuboro diiboco: Imino, nuuhi. ² Jaaboco Abraham aciuihi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro toono abajatoco iguinioniunoti iiciunoco. Jaano Melquisede onono momo jilli eneejiruno: Iticoni, iimino Aivojiiho, eneejiruno. Jaabo Salem aivojiiho iicaumaño, bu: Sajeebii ica aivojiiho, eneejiruno. ³ Jaabo buhugaavocafetehi caanima, seejima, bu iheedetemihaima icano chahaabo. Jiihogoratino diibo fiivoti, bu iguijveti icano. Jaabo Moocaani Achibadiro iicacuubo sacerdotemi aivojiihoti fahiijivaro icacuubo.

⁴ Jaanoco jisu magajacuuhi Melquisede aivo sihidi jeevaabo iicaunoco. Miiro moheedebe Abraham icauruubo diiboco aciuihi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro moonicasivi aivojito nehejeque udumitiiciunoti. ⁵ Miiro Moise tajiiba onoobadi Levi iyaachimihai sacerdotemi iicamo miyaminaaco inehjeti fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro ajaadusuno tajiibama icamo; buhicagaha diitobadiro bu Abraham iyaachimihai icarumo. ⁶ Jaanoti Melquisede Levi iyaachimioobo icaturuubo Abrahamco jaadusuuihi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro. Jaabou diiboro Abraham Moocaani aaciiguunoco agaayiciubo. Jaamaño jilliti Melquisede Abrahamco: Imino iicajinoco, nuuhi. ⁷ Jaanoco famooro gaajacuhi diiboco: Imino iicajinoco, onoobo diibo janaanici sihidi ejeevaabo iicafinoco. ⁸ Jaanoti jino mofeeneri iicamo fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro agaayicimo, jilli ticovo miyaminaaro iguijevifimoro. Jaanoti Caatinihaame iimaahi Melquisede iguijvetiibobadi iicaabediti. ⁹ Jaamo paryi Levi iyaachimihai sacerdotemiti iicamo jisumi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro miyaminaaco ajaadusuhicamo, bu Levi icano tolliro Melquisedeque fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro jaaduuihano Abraham ajaadusumiro. ¹⁰ Miiro jaasumi Abraham ififañehiica iyaachimihai icauhi Melquisede diiboco aatyimeteusumi.

¹¹ Miiro Israel cuumiminaa tajiibaco gaayiciuhi sacerdotemi Levitami jaamoro Aaron iyaachimihafeenedi. Jaano miyanotiro toono tajiibaco omoonimoco Moocaanijaagovi isatyejiruva collihiicaqui, bu siino sifi sacerdotu saajirahi. Jaabo Aaron yomoobo icacuujitino Melquisedebadiro iicaburucuui. ¹² Jaamaño sacerdotemi sifiiti ubuunanicafutucubadiro, bu tajiiba buunanicafetehi. ¹³ Jaabo Mohaivojiiho diibediti jino Caatinihaame jilli onoobo, siicuumi israelmi cuumioobo, tuucuumiti miihaiñoobahiica sacerdoteti iicati cuumioobo. ¹⁴ Miiro imino gaajaveechuno Mohaivojiiho Juda cuumiti asaanoo. ¿Miiro Moise milliba nuutihi jicuumiditi, sacerdotemiditi ihimaasumi?

¹⁵ Jaano jino aivo foovono icahi bohono sacerdotu Melquisedebadi ejeevaabo ajafevene. ¹⁶ Jaamaño miyaminaa tajiiba unumaño diibo sacerdoteti icautihi. Jilli oono ifinisuratino ifi mityari diibo sacerdoteti icahi. ¹⁷ Miiro jino Moocaani jilli diibediti onono: Hiiho fahiijivaro sacerdoteti idiicaabo, Melquisedebadi edeevaabo, nooboro.

¹⁸ Jaamaño jilliti eedeetajiiba buhigovi ficucafetehiniciuuihi, toono iniinovaumaño iim-iutimaño. ¹⁹ Miiro toono Moise tajiiba jinejebaco imitusuutihi. Jaamaño toonobuuna aivo iiminoco mehesicininoma mihihahi, toonofeenedi Moocaanivi mifiitivonoma.

²⁰ Jinooco Moocaani etavuuihi imomofeenedi unuuboro. ²¹ Jaanoti saatoho sacerdotemi jilli ticovonoro icauhi Moocaani imomofañodi unuutimo. Jaanoti naha diibo sacerdoteti iicajino Moocaani momofañodi noocafutuuihi. Miiro Caatinihaameañodi diiboti neehi: Aivojiiho imomofañodi unuucuuno, siino boobanicafutucuujitihii: Hiiho fahiijivaro sacerdoteti idiicaabo Melquisedebadi edeevaabo, nooboro.

²² Jaamaño Jesu bohonojiihi eedeelijhallivi aivo iiminoco agaajasuubo. ²³ Miiro iticonio sacerdotemi aivo ajashutihi, iguijevihicaumaño guenene icahicautimo. ²⁴ Jaanoti Jesu iguijvetatimaño diibo sacerdoteti iicano sifiivi siino jeenetihii. ²⁵ Jaamaño fahiijivaro taajasujiruubo diibofeenedi Moocaanivi ifiitivomoco, ufucuro milli iicatimaño diitohallivi Moocaanico idilluhicaqui.

²⁶ Jaamaño Jesu aivo miya sacerdotemi aivojiibo miñhai mihimogoobo. Diibo aivo iimiibo, idicubama achahaabo imitibama achahaabo imitiminaati ijeevadi udugaacuubo, bu caamovono niqueje janaanicivi agañiyicicafutuubo icano. ²⁷ Jaamaño saato ho sacerdotemi aivojito iicabadi jeevatiibo diito naha asimico agaisiraicimoro fafucuvaaciviro jeevivoco eetavehicamo. Jaanoco iticoni sacerdoti iimitihallivi jeecevehi. Jaanohallivi jari miyaminaa imitihallivi jeevivoco. Jaanoti Jesu sano famoohalliviro jeevivucuuihi, safooro ifiico iinoro aaciusumi. ²⁸ Jaanoti Moise tajiiba ficuuihi miyaminaa iimitimoco. Jaanoti toono tajiibabuunati Moocaani imomofenediro unuuno Illi Jesuco ficuuihi sacerdotemi aivojiiboti. Jaamaño diibo milli iicatitibo fahijivaro iicaqui imiiboti eetavocafeteahi.

8

Jesu Bohono Iijihalliti Iicaabo.

¹ Aivo jino imiyaanoco monoono, miñhai sacerdotemi aivojiibo Cristo jilli ejeevaabo casivutuuihi niquejefaño Moocaani aivoji icagahallivi imiyanaagonovi. ² Jahigo sacerdoteti jeevivoco imiyaaja iimija Moocaani iijafaño. Jaaja miyaminaa useti eheetavocafotoja icatino; Aivojiibofenediro iicaja. ³ Paryicino sacerdotemi aivojitoti ificufafotomo icahi asimico agaisiraicimoro Moocaanico ijeecevequi. Jaamaño bu tolliro Jesucristo igu-ijeeveneri ita iicamohallivi jeevivucuuihi. ⁴ Jaabo jiiijehalliviro iicaruva ajashunogayí sacerdoteti icajitiruubo. Miñro icamehiica sacerdotemi Moise tajiiba onono jeevivocquerehiica omoonimo. ⁵ Jaamo jito sacerdotemi ijeevivoco moonihicahi niquejefaño iicaja iijimico iicijahajefaño. Magaajahi jilli ihijimiro iicanoco, miñro Moise tabernaculo onoojaco iheetavequi omooniusumi, Moocaani diiboco nuuhi: Meeci, jaaboro imino deetavo paryi, johono ico ifagajihallivi iifusuujabadiro, nooboro. ⁶ Jaanoti naha miñhai sacerdotemi aivojiibo Cristo ijeevivoco eetavehi. Aivo janaanici imiyajeevivoco eetavoobo diibo bohono iijihalliti iicaabo toono aivo imino onocinoco aaciguunofaoti iicano iicamaño.

⁷ Jaanoti iticoni unuuno iiji iimiuruva, chahajiruno siino bohono iijico eheetavono.

⁸ Jaarunaa miñro Moocaani tustumio miyaminaa imitico atyimeuhi Caatinihaamefaño diitoti unuubadi:

Aivojiibo Moocaani neehi: Icajinehiica uujoho bohono iijico Israel miyaminaama, Juda miyaminaama icano eheetavono. ⁹ Diito eedeetemihaima eheetavuno iicabadi icajitino, johono diitoco ihuseti agaayiciuboro Egipto jiiinjetei ihinusuusumi. Jaaruno diitoco unuuno taajico imino mooniutimo. Jaanoma iicaubo diitoco jeevesuuihi, noobo Moocaani. ¹⁰ Jaanoti ufucu iicaji tufucujebuunati Israel cuumiminaama taajico eheetavejino jilliji, noobo Moocaani: Tatyajiibaco ficuji diito esiciniñaño. Jaaboro ijeebñofaño toonoco caatiniji. Jaadi jari uujoho diicaaniji. Jaanoti diito uuti taacuumiminaaji. ¹¹ Jaadi iticovoocivi saafiisari igataavominaafico, bu inahaboco icano Aivojiiboco igajaquii jiiibogorajitino, famoovoro uco agaajajimaño. Famooro diitoti uco gaajajimo iguiraabo, aajashuubo icano. ¹² Jaamoco uujoho imitico imibachuji. Jaaboro siino ufucuro diito imitico esafutucuujitihii, nooboro.

¹³ Jilli Moocaani bohono eheetavono iijiti ihimaaboro, iticonio iijico: Eedeenetii, nuucuubo. Jaano eedeenetii iicacuuno unuucucuubadi iicamaño goovacuujiino ifinino.

9

Moocaani Iijahaci Jiiinjioja, Niquejeoja Icano.

¹ Miñro iticoni unuuno iijifaño noocinino milli Moocaanico iimejinehejeque jiiijehalliri iicaja Moocaani iija tabernaculo onoojafaño. ² Jaaja tooja jilli eetavociniuhi, imeganaagonovi aivo iimimaño onoomañeri icauno ciijigai iicuno, sano mesa icano, tomesahalliri jeevivoco maahuno icaui icano, ³ bu jaanohallivi iicaubaryutyigaba bujinago icauno aivo janaanici iimimañeri onoomaño. ⁴ Jaamañeri icauno Moocaani jeevivoco toonohallivi ijigasuhicauno altar onono. Jaaruno aivo faño icautino igaaehubaryutyigaba imegariro icauno jahisinaagonovi. Jaano oro eetavota imono uusuno maaniguijinoco toonohallivi ijigasuhicauno, bu Moocaani ihimaauño jiiibogoba cajonbabadi jeevahi

arca del pacto onooba. Jaaba paryi ihallidi orori jeesuciniuhi. Jaabafaño icauhillu guirihillugayi oro eetavotahillu. Jaahillufaño icauno mana onoono. Bu tolliro icauno Aaron quesei uruhutuuhi, bu tolliro icaubujeci guisibabujeci. Tubujecihallivi Moocaani atajibaunoco acaatiniubujeci. ⁵Bu toobahallivi eetavuumo miimisiici Moocaani toomominaatisi querubin onoomisi ijico. Diitisiiti miyaminaa igaaajuqui tooneri Moocaani iicanoco. Jaamisi ijijecuhuciri toobahallidi fobocinihcauhi asimi tiijhehervi efefachuhi-camañoco miyaminaa imitico Moocaani ubuusuhicaumañoco. Jaarunoti jisumi fanooro mijiibugucuutíhi.

⁶ Jaajaco tolli eheetavuudi toojafaño sacerdotemi fafucuvaaciviro feejiibuuhi imegaomaño imimaño onoomañovi Moocaani jeecevoco iheetavequi. ⁷ Jaanoti naha janaaniví iicamaño aivo iimimaño onoohigoví saafiuro idiiboro diito sacerdotemí aivojiiboo feejiibuuhi safooro saficabavi. Jaabo tahi ufuusumi asimi tiijohoco asatyoboro Moocaanico jeecevejiibuuhi. Jaaneri iimitico Moocaani ibusuquí, bu miyaminaa imitico ibusuquí icano. ⁸ Jaano toonoti Moocaani Gaija miíhaico gaajasuhi, oono imegaomaño imimañovi Moocaani jeecevoco eheetavehicaunohachuta, aivo imimañovi ífetehecautinoco. ⁹ Jaano toonoti jisumi magaaajuqui. Miíro oono tomañovi Moocaanico ejeecevono, bu asimico agaisiraicino icano. Jaamo tolli ejeecevomo jeebí imití buusucafototatíhi. ¹⁰ Toono jilli ticovo machutahallivi, bu ticovo adutahallivi, bu ticovo imibachuhallivi icano onoono. Jaano jilli allioneheje imibachucoro atajíibano. Jaarunoco Moocaani ubuunanicuudi síhidi jeevacuutino.

¹¹ Jaamaño jisumi Cristo asaacumaño, jino iiminoono asaano sacerdoteti Cristo icacuhí, aivo imiyasacerdoteti. Jaabo díibo Cristo Moocaanico jisumi jeevivucuuhí janaaniví aivo imijafaño. Jaaja miyaminaa useri eheetavoratíja: Jiijehalliví iicatíja, eneejiruno. ¹² Miíro Cristo aivo imimañoví jicafutucuuhí. Jaaruubo asimi tiijhehervi íjeecevequi icatino, jilli itiijheherví íjeecevequi. Miíro jaabo safooro tahigo jicafutuubo famoohalliviro. Jaaneri ífinijítino fiivoco miíhaidi íciubo. ¹³ Miíro asimi tiijoho, bu niivimí seemeque altar onoonohallivi íjigasuguijino ícanerí, iimitíma íicamohallivi ífefachufimo. Jaano imityama íicamaño ífíhallinocoro ímitusuno Moocaaniguiíharo íicaquí. ¹⁴ Jaano toono ícaruno imityama ícauhi. Jaaneguí ííne ími Cristo tiijoho janaaniví imityama ícahi. Miíro millí íicatino Gaijafenedí Cristo ífiirivo Moocaanico jeecevuuhi ímihínibama áchahano ífiico íguijeníunerí. Jaabo tiijoho mojeebí imití múnoco guíjevefaño asatyonoco, miíhaico nítihi, Moocaani íicaaboco mejeecevequi.

¹⁵ Jaamaño Jesucristo jino bohono íimaa eetavomínaafi. Miíro díibo guíjevefenedí, eedeheíimaaguínoví ímitinoco omooníuno buusucafetehí. Jaamo díito Moocaani ucuhuvaumo, ífinijítino busumíjeque díibo unuunoco gaayícíji. ¹⁶ Miíro saafi ínehedítí: Jillicahí momooní, nooboro íhiímaahaameque ácaatínino. Jari díibo íguijevecuudí toohaame onobadí mooníratatíno. Jari díibo íguijevecuunobuunatí toohaame onobadí moonícafetefíno. ¹⁸ Jaamaño íticonío íimaa eetavo ticonícafutuuhí tiijoho gaííífeenedí. ¹⁹ Miíro Moise paryí Moocaani atajíibaunoco paryí famoocoro miyamínaaco jiiíbuguuhi. Jaaboro oveja íjeene taataco tífaíñoco íicúiboro, bu hísupo onoohohaafefuque íicúiboro, toohaafe níjequeví tootaataco íficúuboro, asimi tiijoho nífaíhuma ícanofaño acaduuahacuboro, itajííba aameque íefachuubo, bu tollíro paryí miyamínaahallíví icano. ²⁰ Jaaboro díitoco nuubo: Jino tiijoho miyaavusuhi amííhaidí Moocaani íimaaco atajííbanoco. ²¹ Jaabadíro bu íimíja tabernaculo onoojaco, bu paryí toojafaño íicaunehejeque toonerí Moocaanico ejeevehícaují nehejeque icano íefachuubo. ²² Jaano toono tajííba onobadí íitícujiruno paryí fanoovaaro tiijhehervi ímibachucafotonicíno. Jaamaño tiijohoco ígaíííírúva, ímití buusurajítírahi.

Cristo Agaícaacafutuuno Ímitico Buusuuhí.

²³ Miíro toono níquejefaño íicanobadí jiijehallíví íicaunoco ímibachuhícaumo asimico agaisiraicínofañodí. Jaano toono níquejefaño íicaneheje asimico agaisiraicíno janaaniví

aivo iiminocoro esuhi. ²⁴ Jaabadi Cristo miïro tooja iimija, miyaminaa useri eheetavociniñjafaño jicafutuutíhi. Miïro jilli tooja niquejefaño imiyaaaja iicaa jjiro iicauja. Jilli niquejefaño jicafutuubo. Jahigo jisumi Moocaani imefeenevi icaabo mohallivi ihiimaaqui. ²⁵ Jaanoti judiomi sacerdotemi aivojiiïbo facicabaciviro safooro jicafetefihi aivo iimihigo onoohigovi itíjoho iicatineri Moocaanico ijecivequi. Jaanoti Cristo saicino iguijeveneri jeecivotatihi. ²⁶ Jaanoti tolli iicaruva, Cristo saicino guijevehicajiruubo siicijetiro jiiñije ifiivuunotiïro. Jaaruno tolli icatino. Miïro jisumi jino niinosumi Cristo safooro saahu fanoohalliviro. Jaaboro guijeveubo imitico ibuusuqui. ²⁷ Jaabadi famooro miguijeveji safooro. Jaanobuunati Moocaani ajaadujino icaji. ²⁸ Jaabadiïro Cristo safooro gujenicafutuuhi paryi jiiñjeminaa imitico ibuusuqui. Jaanobuunati siino saajiïbo jiiñjehallivi. Jaaruno tusumi imitico ibuusuqui icacujitino. Jilli diiboco otomomocoro ataajasuvaabo saaji.

10

¹ Jaanoti miïro Moise tajiïba oono iminoono asaaujino gajjaro iicauno. Jaaruno aivo imiyaano ifibadi jeevatíhi. Jaamaño tajiïba, toono asimi gaicaaico facicabavaviro omooniofeenedi Moocaanijaagovi ofoomoco imitusutatihi. ² Jaanoti miïro tolli tajiïba onoobadi omoonino imitico ibuusufiruva siino tolli moonihicacujitirumo. Miïro tolli omoonihicamoco iimiti ibuucuuruva, iimitima iicanoco esicicnicujitirumo. ³ Jaanoti tolli iicatimaño, toono asimi gaicaaico eheetavono diitoco facicabavaviro imitima iicanoco esaayusuhicahi, ⁴ toono asimi tiijoho miyaminaa imitico ubuusutimaño.

⁵ Jaamaño jiiñjehallivi asaaujino imega Cristo Moocaanico nuuhi:

Uuro gaajacuhi ijoho idiimogotinoco asimico iidi agaisiraicinoco, bu asimico ico aacinoco icano. Jilliïro uco miyaminaafiti deetavehi. ⁶ Miïro ico imo imo moonitino iidi asimico ijigasuneheje, bu tolliïro imitico ibuusuqui asimico agaisiraicineheje icano. ⁷ Jaaneguiiha ico neehi: Jino saacuui ijoho Moocaani idiimogobadi eetavequi; oono uuti Caatinihaamefaño onoobadi iicaqui, nooboro.

⁸ Miïro iticoni noobo; Moocaani imogotíhi, asimico diibedi agaicaanuco, bu asimico diiboco aacinoco, bu imitico ibuusuqui asimico ijigasunoco icano. Jaabadiïro bu toono Moocaanico imo imo moonitíhi, toono tajiïba onoobadi omooniruno. ⁹ Jaanohallivi bu noobo: Jino saacuui ijoho Moocaani idiimogobadi eetavequi, nooboro. Toono eedehasimi gaicaaico Moocaani ifinisuboro, toonoco boobaniïbo bohono uujoho iguijevejineri, eneejirunoco. ¹⁰ Jaamaño Moocaani miïhaico mohimitico buusuucuui, Moocaani iimogobadi Jesucristo sano safooro famoohalliviro iguijeveumaño.

¹¹ Jaarunaaca paryi judiomi sacerdotemi fafucuvaaciviro tolli moonihicahi. Jaamo saicino sahomonocoro asimi gaicaaico jeecivomoro icanicíhi, imitico buusuujitirunoco.

¹² Jaanoti naha Jesucristo safooro sano paryi mohimitíhallivi guijeveuhi. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casivuubo fahijivaro iicaqui. ¹³ Jaaboro tahigoti toomoobo diibo minaa iguiinoví ificufatejinoco. ¹⁴ Miïro safooro iguijeveunofañodi iimitico ubuusucuumoco imitusucubo, ufucuro miihi icacuitimo iicaqui. ¹⁵ Jaabadiïro bu Moocaani Gajja miïhaico toono miyaano iicanoco gaajasuhi. Miïro iticoni jilli nuubo:

¹⁶ Miïro jilli noobo Aivojiiïbo Moocaani: Tufucuje afatyonobuunati diitoma jilliji tahiimaaco eheetavono. Diito jeebiifaño tatyajiiïbaco ficuji, bu tolliïro ihesamaajefaño ficuji, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu siino noobo:

Ufucuro esafutucujitíhi diito imitico, bu diito imitico omooninoco icano, nooboro.

¹⁸ Jaamaño imiti ubuusucufutucuudi siino jeecivoco toonohallivi eetavoratacuutatihi.

Moocaanijaagovi Mifitívequi.

¹⁹ Jaaneguiiha tañahabomí, jisumi masii ññhicugotimo aivo iimihigovi mijicafetequi Jesucristo tiiñjohofañodi. ²⁰ Bohojiri mefeequi, fiivo jiiñhairi igaachehubaryutyigaba bujinagovi mafatyequi: Diibo Cristo ififañodi mafatyequi, eneejiruno. ²¹ Jaabo Jesu aivo momiyasacerdoteti icacuui, Moocaani iija niquejeví iicajafaño. ²² Jaaneguiiha

masii Moocaaniijaago mefeeku miyajeebiima mihicamoro, bu aivo imino mimiyaavogomoro icano. Miiro diibo mojeebiinoco niticuuhi mohimitico esicinicuutimo miicaqui, bu jaabadiro mofinoco imino nifaihuri niticuubo. ²³ Jaaneguiiha masii sefano jino mimiyaavogonoco mehesicinofaño miicaqui, siino iijjaagovi fatyucutumoro; miiro Moocaani mihaico unuunoco aciji, abañitimaño. ²⁴ Jaaneguiiha masii migui-inequi fahigovavi mahamusucasinoco toonofeenedi sitaaco magaijinoco mihifusuqui, bu iiminocoro momooniqui icano. ²⁵ Bu tolliro Moocaanico mihimequi mihigaivusumi efeehicatimobadi iicatimo miicaqui. Ivi jilliro fahigovavi mesefasucasimoro mefeehicaqui. Jaano janaanici aivo jisumi miicaqui, oono Aivojiibo Cristo asaajifucu ifiitivucunoco magaajamoro.

²⁶ Jaanoti miyaanoco magaajacuurumo jilli imitico mihimogomoro momoonihachijji, chahacuuno siino imitico ibuusuuqui toonohallivi iguijenimoro ejeevejino. ²⁷ Idiinoro naha mohallivi icaji ñihicuneri mihaico ajaadujino dugaacusumi. Jaasumi cijigai, sihidi inifotono ijigasunoro, finisuji Moocaaniminaaco. ²⁸ Miiro saatocho Moise tajiba onobadi omoonitimohallivi miimiisiici ijibugusumi, diitoco idasugotimoro gaicaaufimo. ²⁹ Imi fine jaano janaaniciivi idasuno moonicafetejimo, Moocaani Seemeneque jihovoobadi omoonimoro, bu itijohoco itihisumoro, bu tolliro Moocaani Gaija diitoco agaijiiboco: Imitino, eneehicamo. Miiro totijeheri Moocaani iimaa miyaavuhi. Jaaneri diito niticafutuui. ³⁰ Miiro magaajacuuhi Aivojiibo Moocaani unuunoco: Uujoho idiiboro ahaamijiibo. Uujoho ijaadaco aciji, nooboro. Tolliro bu nuubo: Aivojiibo iicumiminaaco ijaadaco aciji, nooboro. ³¹ Jaamaño aivo sihidi jeevano ñihicuno iimitino miyaminaa Moocaani iicaabo usefaño ifetejino.

³² Jaaneguiiha amihai iticoni mihicaunoco mehesafoto Moocaani jibogoco magaayicinobuunati, amihaiico idasuno omoonisusumi majaabicunoco. ³³ Miiro amihaiti saatocho miyaminaa imefeenevi idasuno moonicafutuui. Jaamohalliti mihicamoco mihimuguuneri tolliro idasuno mihicauhi. ³⁴ Tolliro bu amihai civojafaño iicaunoco mihidaasuguehicaui, tolliro bu imo imo majaabicuui amihai busumijeque udumitihicausumi, niquejefaño aivo janaanici imino busumije ufucuro ifinijitino iicanoco magaajamoro. ³⁵ Jaaneguiiha toono iguitimo mimiyaaveguehicanoco mejevesudino; toono amihaiico imino busumijeque aciji. ³⁶ Jaaneguiiha imino majaabicimoro Moocaani iimogobadi momooni. Jaamo diibo unuunoco magaayiciji.

³⁷ Miiro Caatinihaamefaño noono: Jaabo asaajiibo goovajino, aivo goovajino asaano, gueenene icatiibo. ³⁸ Jaanoti imino icamo imiyaavogo sefafeenedi icaji. Jaanoti dojicuviro iminifotohachijji, diiboma imo imo icajitih, noonoro.

³⁹ Jaaruno mihai dojicuviro iminifetefimoco ifinisufimooto mihicatih. Jilli miyaavogofeenedi ijeebiico atajasufimootoro mihicahi.

11

Miyaavogo.

¹ Jino miyaavogo: Ufucu magaayicijinoco imino magaajamoro motoomono, bu tolliro mahatyimetiruno miyaano iicanoco imino magaajano icano. ² Miiro moheedetemihai ivi imitocafutuui imiyaavugumaño. ³ Bu miyaavogofeenedi magajahi jinijeque, bu paryi niquejefaño iicanehejeque icano Moocaani ihiiamafeenedi eheetavuunoco. Jaamaño siicije aatyimerautinoti jino mahatyimeneheje eetavocafutuui.

⁴ Miiro bu Abel imiyaavugumaño, Cain jeecono janaanici, aivo imineri Moocaanico jeecevuuhi. Jaamaño Moocaani diiboco iimitusuuboro ijeevivoco gaayicuihi. Jaamaño Abel gujivecuurunaaca, diibo miyaavogo jibogoti magaajahicahi.

⁵ Bu tolliro Enoc onobo imiyaavugumaño choomotiiboro niquejefaño satyocafutuui. Jaaboco siino atyimecutimo Moocaani asatyumaño. Miiro Caatinihaamefaño noono diiboco asatyujino imegavi: Enoc imino icahicauneri Moocaani imo imo icahicauhi, noonoro. ⁶ Jaarunaa miyaavogoma achahamo Moocaanico imo imo moonisujitirahi. Miiro

Moocaanijaago mefeeljimo, Moocaani iicaaboco, bu diiboco iguiinomoco ajaadufinoco icano mimiyaavogotahi.

⁷ Jaabadiro bu Noe imiyaavuguumaño Moocaani diiboco iicajinoco iijibuguunoco atyimerautirunoco miyaavuguuhi. Jaaboro meenegaco eetavuubo paryi iyotoco togari itaajasuqui. Jaamaño toonofenedi jiiinije miyaminaaco ifinisuqui ficuubo. Jaamaño Moocaani diiboco imitusuui imiyaavuguumaño.

⁸ Jaabadiro bu Abraham imiyaavuguumaño, Moocaani diiboco ucuuhuvaunoco: Jii, unuuboro fuubo Moocaani diiboco aaciujino jiiinijejaago. Jaabo ijiinijeti fuuhi, jilli agaajatino jiiinijejaago. ⁹ Jaabo Abraham imiyaavuguumaño, Moocaani diiboco aciguuno jiiinijehallivi siicumiminaafibadi icaubo. Jaabo tahigo nijeganoguiinoro icaaboro feehicaui. Jaabadiro bu Isaac onooob, bu Jacob onooob icano icaahicaui toono unuunoco agaayiciurumisi. ¹⁰ Miïro Abraham guinehicaui ufucuro ifinijitinocuumico. Jaacuumi oovominaafi, bu iheetavominaafi icano Moocaani.

¹¹ Jaabadiro bu Sara imiyaavuguumaño, aivo amiyago icacuurugo seemevauhi. Miïro gaifico seemevaugo, Moocaani unuunoco imiyaavuguumaño. ¹² Jaamaño Abraham aivo amiyaabo iicauneri niinovacuuruubo sihidi iyaachimihavauhi, ajashutino niqueje meeciridimo, bu paryi muuai jiiinigiayihaiño ajashutino oovoratio iicadino.

¹³ Jaarumo paryi famooro guijeveumo Moocaani unuunoco gaayicitimoro. Jilli imiyaavuguumaño tehesinotiro aatyimeuneriro imo imo icaahicaumo. Jaamoro nuumo: Miïhai jijeoto mihicacuutih. Jilli jiiijehalliri guenene mihicajitih, noomoro. ¹⁴ Jaamaño tolli ihiimaamo imino gaajasuhi sijiiinije imiyajiiinijeque guinomoro ofoonoco. ¹⁵ Jaanoti miïro tahigoti asauno jiiinijeque ihesamaaiuruva, tahigovi dojicuviro uumiujirumo. ¹⁶ Jaanoti iimino jiiinije imiyajiiinije iicajeque imuguumo, niquejefaiño icano jiiinijeque. Jaamaño Moocaani neehi: Diito Caani uujoho, nooboro onooneri nucufevetiibo, miïro diibo diitedi cuumico tahi eheetavucuumaño.

¹⁷ Jaabadiro bu Abraham imiyaavuguumaño Moocaani diiboco inisuusumi, illi Isaac onoboco asatyuuboro gaicaujirahi Moocaanico ijeevicequi. Miïro idiiboro illi iicauboco; diibofenedi Moocaani unuunoma iicaujiruuboco. ¹⁸ Miïro jilli nuubo: Isaacfenedi diiyaachimihaima diicaji, nooboro. ¹⁹ Miïro Abraham imino gaajahicaui uhuumucuumoco Moocaani ubuheetesuhicaujirunoco. Jaamaño Abraham illico siino gaayiciuhi iguijenirunofañoti.

²⁰ Jaabadiro bu Isaac imiyaavuguumaño illimisi Jacob, Esau icamisico: Imino mihicaji, nuuhi. ²¹ Jaabadiro bu Jacob imiyaavuguumaño iguijevejino imegaviro Jose seemeque: Imino mihicaji, nuuhi. Jaaboro iqueseivi esefaquifutuuboro Moocaanico imuubo. ²² Jaabadiro bu Jose imiyaavuguumaño ichuumucuuquiro israelmico nuuhi, Egipto jiiinijeti ihiinuujinoco. Jaaboro bu diitoco tajiiibauhi: Jilli jei tabacinoco momooni, nooboro.

²³ Jaabadiro bu imiyaavuguumaño Moiseque caanimisi fataniuhi ifiivusumi miinihibaac, sanihiba idiino ticovovi aivo oovosiineguuiha. Jaamisiro iguiutimisi Egipto jiiinije aivojiiibo: Seemeque magaisiraici, nooboro atajiiibaunoti. ²⁴ Jaabadiro bu diibo Moise ujusicuudi imiyaavuguumaño imuguutih Egipto jiiinije aivojiiibo aicigai iseemeneti ificujirunoco. ²⁵ Jilliro imuguubo Moocaani cuumiminaama idaasuno iicaunoco. Jaaboro imuguutiibo jiiinije imitiri jihachutaro imo imo iicaunoco. ²⁶ Miïro diibedi Egipto busumije janaanici aivo imiuno Cristohalliti idaasuno iicaujino, toono jaada Moocaani diiboco aaciujinocoro utuumumaño. ²⁷ Jaaboro bu imiyaavuguumaño Egipto jiiinijeti fuubo toojiiinije aivojiiibo icajiiisuco iguitiiibo. Miïro sefano icaubo omoonuijinofoño Moocaani aatyimeratiiboco aatyimeubobadi.

²⁸ Jaaboro bu imiyaavuguumaño Pascua jiiibaimoco eheetavuuboro tajiiibaubo iguhuganoco ovejami tiijeheri ijeesuqui toonoti Moocaani toomominaafi guijeniminaafi, Israel seemeti ihamiyaaboco guijenitiibo iicaqui. ²⁹ Jaabadiro bu imiyaavuguumaño israelmi Tifai Muuifeenedi fatyuuhi, imuuai nifaihuco fahigovaacivi udugaacusuumoro jiiinijehallidiro fatyuumo. Jaamo dojicuti egiptominaa ufuurumo jilliro macanihi.

³⁰ Jaabadiro bu imiyaavugumaño Jerico cuumihallidi emecuciniuno callajaavuhí, israelmi tuucuumihallidi sahuse juugahuseti mifucuci icano iviuvuuno nijequeti. ³¹ Jaabadiro bu ajevaminaago Rahab onooگو imiyaavugumaño Moocaanico uguubbutimo iguijeveusumi guijeveutigo, diigo Israel gaajavi agalluumoco imino agaayiciumaño. ³² ¿Jinejeque fine siino neeji? Aivo finijitiruno Gedeoditi jibuguruva, bu Barac onoboditi, bu Sansonditi, bu Jefe onoboditi, bu Daviditi, bu Samuelditi, bu paryi Moocaani iimaaminaaditi icano jibuguruva. ³³ Jaamo imiyaavugumaño siijiinjeminaaco ajashutino guinoniuimo, bu tolliro imino ijiinijeque tajiibahicaumo, bu tolliro Moocaani aaciguunoco gaayiciumo. Jaamoro bu tolliro jicumi eedujirumo ijinoco jimihicuumo, ³⁴ bu cijigaiño sefarunoco jabaasumo, bu aamiganeri iguijenijirunoti taajaumo, bu iniinovafiumo quehecufiituuhi, bu minaavi mityano iicaumoro siijiinjie amocasiminaaco guinoniuimo, ³⁵ bu saatoho gaigoomi iyoto uchuumucuumo siino ubuheeteumoco gaayiciuhi. Jaanoti saatoho guijeveuhi diitoco idaasuno omooniuineri, toono diitoco idaasuno omooniuinoti igutuutimo, siino ubuheetemere imino iicajinocoro imuguumoro. ³⁶ Jaanoti bu saatoho idaasuno icauhi diitoco eedeejecunehejeri, bu ahaaminehejeri, bu jigaiñehineri isisimoro icivojaaniunehejeri icano. ³⁷ Jaanoti saatoho guijeveuhi guisibaneri ahaamiineri. Jaanoti bu saatohofenedi feeducafutuhi. Jaanoti saatoho aamigari guijeveuhi. Jaanoti saatoho fahigovavi iguefiivomoro feehicauhi, asimibadi asimimeeheneri ofoboocamaaimoro, diitoco idaasuno omoonineri sihidi idaasuno iicamoro. ³⁸ Jaamo diito miyaavogofañodi aivo obocumaño jiijehalliri iicaujiturumo icahicauhi. Jaamo sicaihiguehejedi igomoro feehicauhi, bu ifagajinohallidi, bu jiiinjepaajenefañodi, bu guisihojinofañodi icano. ³⁹ Jaarumo paryi diito imiyaavogofenedi iimitusacufutuumoro Moocaani aaciguunoco gaayiciutimehiica, ⁴⁰ m-mihaidi aivo imino mohimegaro agaayicitino.* Jaadi jari diito miihaima sano iimitusunoco gaayiciji.

12

Jesucristocoro Mihifinici.

¹ Jaaneguiiha sihidi diito miyaavogoma iicaumo fahigovadi mihaico imibocininoco magaajamoro, masii uufocovi mejeevesuqui paryi imitico mihaico ijeevesunoco, bu tolliro jino imiti mihaico imitasunoco icano. Jaamoro masii majaabicimoro sefano mefeequi jino mohimega ofocinineri. ² Jesucoro iifinimoro, diiboti jino momiyaavogo asaaboco. Jaanoco bu diiboro ujusiuubo. Miuro jaabo Jesu imohobujehallivi guijeveuhi. Tohoomono guijeve nufefano icarunoco jeeivotiiboro, tolli idaasuno iicanobuunati aivo imo imo iicajinoco agajaumaño. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casivutuubo.

³ Jaanoco amiihai mehesamaaje, jaamoro Jesuditi magaaja imitiminaa useri idaasuno iicanoco. Jaaneguiiha muhuuchuvomoro mejeevesudino. ⁴ Miuro amiihaihiica miguijevetihi imitima momoonicasihicanohalliti. ⁵ ¿Nacu fine amiihai majabajevecuui Moocaani amiihaico iseembadi afajinihicanoco? Miuro Caatinihaame jilli neehi:

Taseemene, imino guubu Moocaani ico ahaamiiboro afaگونoco, bu deevesudino ico iihbasumi. ⁶ Miuro Moocaani agajimoco ahaamiiboro fagueefihi, bu tolliro aamifiibo iseemeti iicaqui agaayiciumoco, noonoro.

⁷ Jaaneguiiha amiihai majaabici amiihaico ahaaminoco. Miuro Moocaani amiihaico iseembadi moonihi. ¿Nacu cajaaniseemeque ahaamimoro fagotatitih? ⁸ Jaanoti Moocaani iseemeque afajiniibadi amiihaico ahaamiiboro afajiniitihachijii, diibo miyaseeme mihicatih, jilli ajevaseembadiro mihicahi. ⁹ Jaabadiro bu seeme mihicasumi jiijehallivi mihi caanimi mihaico afajiniimoro aamijibuuhi. Jaamoco mobocigiejibuuhi. Jaamo bu niqeejeoobo Moocaaniguinovi miminifoto fiivoma miicaqui. ¹⁰ Miuro mihi caanimi mihaico faguejibuuhi jino guenene mihicajitino jiijehallivi miicaqui. Jaamo mihaico faguejibuuhi diito imino iimogobadi. Jaanoti naha Moocaani mihaico faguehi mihi miyanotiro imino mihicajineguiiha, mihaico iimimoti ificuuqui, diibo iimiibo iicabadi.

* 11:40 Sahaamefaño noono: iminoco ificuumoño.

¹¹ Miiro magaaajuuhi miinoco ahaamimoro afagueeneri imo imo mihicatatihi, jilli miinoco aavomaño. Jaano afagoonoco uguubuumo toonofenedi gaayicifihiticoovoo jeebiiha iicanoco, bu sajeebii iicaco icano.

Moocaani Iijico Muguubutino Aivo Nihiicuuihi.

¹² Jaaneguiiha amiihaico neehi: Mesefatusu miyaavogofaño miniinovanoco, bu Cristoditi muhuumigonoco icano.* ¹³ Jaamoro iticovono jiihaicoro miguiino amiihai sefa niinovatucurunoco mesefatusumoro Cristoma mofoo. Jaadi siino miniinovacujitihiti.†

¹⁴ Jaaneguiiha mesefaquifotomoro famoovamaryo sajeebii mihica. Jaamo iimino ifiima mihica. Miiro iimino ifiima achahamo Aivojiihoco atyimejitihiti. ¹⁵ Jaaneguiiha mehesicini Moocaani aacigonoco saatoho gaayicitimo mihicadino. Jaabadiro bu saatohoba namita coohai uchuumusufimobadi mejeevadino. Jaamo saatoho ajashutimo imiyaavogomo miyaavogoco chuumsuutimo mihicahi. ¹⁶ Jaaneguiiha amiihaiti saatohoba buhigueejedi gaigoomina icadino, bu Moocaaninehejeque mitihisudino. Miiro tolli Esau mooniuhiticoovoo seemenedi iicafinoco naajeubo safo machutahalliviro. ¹⁷ Miiro amiihairyo magaaajuuhi dojiicuviro toonoco Esau agaayicinoco imuguurusumi diiboco tihisuubo. Jaaneri sihidi ataarunofaño tolli omooniuo siino imibachucafutucutihi.

¹⁸ Miiro amiihai israelmi jogaji ifagaji mududicijirugajivi ufuubadi masaatihi. Jaagaji cijigairi nifotociniuhi, bu jaagaji civonoguiino icauhi fucubadi icanoguiino, bu tolliro sefano quijeba icaunoguiino icano. ¹⁹ Bu tolliro muguubutitihiti miriicu oojinoco, bu Moocaani icooco diitoma ihiimaunoco icano. Jaano Moocaani ihiimaunoco uguubuumoro sihidi dilluuihi: Miihaima iimaacuudiibo, noomoro. ²⁰ Tolli nuumo Moocaani atajiihaunoco iguumoro ajaabiciutimaño. Jaano jilli nuuhi: Ifagajico iquicumoco magaicau guisibaneri, bu saatohoco aamigari magaicau icano, bu asi iicaruuboco, noonoro. ²¹ Aivo jano sihidi nihiicuno ifuvusumaño, Moise icauruubo nuuhi: Aivo iinihucuri sihidi iguiiboro tererere icahi, nooboro.

²² Jaanoti naha amiihai masaahi Sion iicagajijaago, bu Moocaani iicaabo cuumijaago icano. Jaacuumi niquejeo Jerusale cuumi, jaacuumifaño sihidi aivo ajashutino Moocaani toomominaa icahi. ²³ Jaamo sahi igaicinihi Moocaanico iimomo. Jaabadiro bu masaahi Moocaani seeme niquejefaño imomono acaatinicimimo iigaiciniimojaagovi. Tolliro bu Moocaani famoo dugaacuminaafi iicaobojaagovi, tolliro bu imino miyaminaa gajjaco Moocaani iimibachucuumojaagovi. ²⁴ Tolliro bu Jesujaagovi, bohono iimaa eetavominaafijaagovi, tolliro bu itijjoho efefachucinino Abel tijjoho janaanivivi miihaico imino iijibogonojaagovi icano.

²⁵ Jaaneguiiha mehesicini jaamo, miihaima ihiimaaboco tihisutimo mihicahi. Miiro taajautimo, jaatyoo jiijehallivi diitoco Moocaani unuurunoco uguubutimo. Jaanegui imi miihai mataajajitirahi oono niquejefañoti miihaico ocoovaaboco muguubutihachiiji.

²⁶ Miiro Moisea ihiimausumi Moocaani ico jiniijeque maryibasuuhi. Jaabo nuuhi: Siino bu safooro maryibasujii jiniijeque, bu niquejeque icano, nooboro. ²⁷ Jaamaño: Siino bu safooro maryibasuuji, ononoti magaaajahi, diibo eheetavuuno paryi amaryibanoco ifinisujinoco. Jaanobuuna idinoro atyuuvejino amaryibatino. ²⁸ Jaanoti naha Moocaani ihaivojico miihaico aacino maryibajitihiti. Jaanohallivi masii Moocaanico mejeevivomoro mihimequi, nihiicugomoro bocigomoro icano. Jaaneri diibo imo imo iicaqui. ²⁹ Miiro Moocaani cijigai ifinisufinobadi jeevahi.

13

Jilli Moomoonihachiiji Moocaani Imo Imo Icaji.

* 12:12 Griego iijiri noono: mesefatusu amiihai usene iniinovatonoco, bu amiihai memuiijene iniinovatonoco icano. † 12:13 Griego iijiri noono: Jaamoro iticovono jiihaico miguiino amiihai tihai iimicutitritihai siino iimitequi. Jaadi siino amiihaico ciryijeevecujitihiti.

¹ Jaaneguiiha Cristofenedi amiñhai nahabomi iicamoma magaijicasinoco mejeevesudino. ² Amiñhai iijavi agasemeque imino magaayicñhiica. Miñro tolli omoonihicaumaño saatoho Moocaani toomominaaco ijafaño gaayicñhi, diito Moocaani toomominaa iicaunoco gaajatimoro.

³ Tolliro bu mehasafoto civojafaño iicamoti, diitoma sano civojafaño mihicamobadi. Bu tolliro idaasuno iicamoti mehasafoto, tolliro bu amiñhai idaasuno mihicajirumaño.

⁴ Tolliro bu mataabavacasicuumo imino mihica. Amiñhai taabavacasico mimihininidino. Miñro Moocaani aamiji aajevamoco, bu buhigueejedi sitaajema iicamoco icano.

⁵ Bu nihibamico sihidi mihimoyicidino, amiñhaima iicadinomaryo imo imo mihica. Miñro Moocaani jilli nuuhi:

Ico jeevesujitñhi, bu ico gaññijitñhi icano, nooboro.

⁶ Jaaneguiiha iguitimoro meneejirahi:

Aivojñbo tahamusunaa iicaabo. Jaamaño iguitñhi miyaminaa uco omoonijirunoco, noomoro.

⁷ Tolliro bu mehasafoto amiñhaico atajñbajñbuumo iicajñbuunoco, bu tolliro amiñhaico Moocaani iijico ijñbuguumo iicajñbuunoco. Jaamo diito ñvi miyaavogoco magaaamoro tolliro momoñni.

⁸ Miñro Jesucristo diiboro fahijñvaro icaabo, ubuunavatiñbo iiji iicahinñboro, bu fahijñvaro iicajñbo icano. ⁹ Jaaneguiiha amiñhai siyomojñbogo agaajaratnoco magaaayicñcuudino. Jaanoti naha aivo imino mojeebñno Moocaani gaiji sefaco agaayicñno. Jaanoti toono machutahallivi atajñbanoti mojeebñno sefaco gaayicñjirahi. Miñro toonoco eheetavurumo, ¿toonofañdi jinejebaco icitatñhi?

¹⁰ Jaanoti naha miñhai Moocaanico mejeevono siibadiro jeevahi. Jaamaño sacerdotemi, eedeemihijñjafaño ejeevivejñbuubadi omoonihicamo, miñhai jeevofañno iicajñtirahi.

¹¹ Miñro judiomñ sacerdotemi aivojñbo asimi tiñjohoco aivo iimihigo onooñgovi satyefñhi, imitico ibuusuqui tooneri jeevimo. Jaanoti ifaamoco tuucuumiti buñgovi jñgasunñcimo.

¹² Jaabadiro bu cuumiti buñgovi Jesu guñjeveuhi, miyaminaa imitico itñjeheri ibuusuqui.

¹³ Jaaneguiiha masñ Jesujaago mefeequi cuumiti buñgovi, diibo nucufesuno iicaubadiro miicaqui. ¹⁴ Miñro jñjehallivi miñhaidi chahacuumi ufucuro ifinñjñtino cuumi. Jaamaño miguiñehicahi ufucu asaajino cuumico.

¹⁵ Jaaneguiiha fahijñvaro masñ Moocaanico mihimehicaqui Jesucristofenedi. Miñro jino mihimono mojeevivo iicanoco, masñ fahijñvaro meheetavehicaqui. Jaaneguiiha masñ mihimequi moojñri. ¹⁶ Jaamoro majabajevedino imino momoonihicanoco, bu saatohoma mihñifocasñhiica amiñhaima iicanehejeque icano. Miñro jilli mejeevono Moocaanico imo imo moonñhi.

¹⁷ Bu amiñhai jñbogomñnaaguñnovi miminifotomoro diito amiñhaico onoonoco: Jñi, meneehica, miñro diito amiñhai jeebñnoco ootomomo iicamaño. Miñro amiñhairyo magaañahi diito amiñhai jeebñnohallivi Moocaanico ijñbeguejñnoco. Jaachñji diito Moocaani ducicamañjeque eheetavonoco imo imo moonñjimo. Jaanoti imo imo moonñtimo idaasunoba omoonñhachñji, ¿amiñhai jinejebaco toonoti mihicñjñtirahi?

¹⁸ Tolliro bu mohallivi Moocaanima mihñmaahica. Miñro miñhairyo magaañahi mohe-samañje imono iicanoco, fanoovavi imino mihicagonoco mihimogomaño. ¹⁹ Tolliro bu amiñhaico neehi: Jaamo Moocaanima tahallivi mihñmaahicahi, diibo uco siino goovano amiñhaijaagovi igalluquui.

Niño Imaa.

²⁰ Jaabo Moocaani sajeebñco acaññiibo, Mohaivojñbo Jesucristo ita toomomñnaafi aivo sihidi ejeevaabo itñjeheneri bohono iimaaco imiyaacaruboco siino guñjevafañoti ubuheetesuubo, ²¹ amiñhaico iimibachuqui. Jaamo fanoovaviro imino mihicahi. Jaamoro diibo imogobadi mihicahi. Jaabo bu mofañno iimogonoco imoonñqui Jesucristofenedi. Jaaneguiiha Cristoco macahacisñ fahijñvaro. Fine.

²² Tañahabomi, majaabñci jino amiñhaico afajñññbo onoonoco. Miñro amiñhaidi jñhaameque miñdinoro caatinñhi. ²³ Bu tolliro imegñehi amiñhai magaañnoco, monahabo

Timoteo civojati ihiinucunoco. Jaabo goovano agasehachijji, diiboco satyeji amihaico emeemitodi.

²⁴ Tolliro bu paryi amihai jibogominaaco taajico mahaci, bu tolliro paryi miyaavogofañodi monahabomi iicamoco taajico mahaci icano, tolliro bu Italiari iicamo monahabomi amihaijaago iijico galluhi icano.

²⁵ Jaafa paryi amihaico Moocaani imino moonihi. Fine.

SANTIAGO

Santiago Fahigova Iicamedi Caatiniuhi.

¹ Uujoho Santiago, Moocaani jeecivominaafi, bu Jesucristo jeecivominaafi icano iicaabo, taajico galluuhi fahuseeci motihaiti miicuumiici idiino iicamo Israel cuumiminaa faajiinjeri agavaraciniimedi.

Moocaaniti Gaaja Saahi.

² Tañahabomi imo imo mihica fanoova amihaico inisusumi. ³ Miïro amihairyo magajacuhi amiñhai miyaavogoco inisusumi toonoti magajahicahi janaanici majaabicinoco. ⁴ Jaanoco amiñhai jeebiifa mificu. Jaamo imino mujusihi sanooba atyuuvoratio imino majaabicihicaqui.

⁵ Jaanoti saatoho amiñhai gaajama machahahachiji Moocanico midillu amihaico ihaciqui. Diibo famoovaaco acihi gajitiibo, siguubutiibo, bu milli nootiibo icano. ⁶ Jaanegui midillu aacjinoco miyaavogomoro: Acijitiibo, nootimo. Jaanoti imiyaavogotiibo muuai tyuucabadi jeevahi guibuhuba juugahiti sinaaguehivi asatyonibadi. ⁷ Jaanegui tolli iicaabo Aivojiiho Jesucristoti agaayicjinoco esicindino. ⁸ Jaamaño tolli iicaabo jaachiji sanooco imeguehi. Jaadi bu civoho siinoco imogoobo icano foobo. Jaamaño ijeebii sahigoviro icatatihi.

⁹ Jaanoti saafi monahabo miyaminaa imega jilli mihiifooobo iicaabo, imo imo iicaqui Moocaani imega miyaabo iicaneri. ¹⁰ Jaanoti sihidi inihibamima iicaabo miyaminaa imega obocitiumi imo imo iicaqui. Miïro inihibamima iicaabo, ñaavahu deecano guenene iicatibadiro guenene icatatihi. ¹¹ Niñiba ihinoobo sefano aachicisumi, ñaavahu ochoomoneri ideecano aifefihi. Jaamaño ihovosi goovano finihii. Jaabadi inihibamima iicaabo inajeetefteneti finiji.

Miinoco Inisunoco Majaabicino.

¹² Imicani icaabo diiboco inisunoco ajaabiciibo. Jaabo inisucinicuubo toono jaadabadi iicano fiivoco gaayicijiibo chaahimigaco magaayicinibadi gaayiciji, toono fiivoco Moocaani: Uco agaijimoco aciji, unuunoco. ¹³ Jaanoti saatohoco inisuno iimitinoco imooniqui eesamaaisunoco: Moocaani mojeebiico inisuno, meneedino. Moocaani jeebiifaño iimitino eetavo esamaaje chahahi. Jaabadiro bu miñhaiñoobaco nisutatiiibo iimitinoco imoonisuuqui. ¹⁴ Jilli saatoho iinoro ifiiti iimitinoco iimoyiicino asaano diitoco imitino moonisuihi. Jaaneri tolli icafimo. ¹⁵ Jaano toono imitico mihimoyiicinoti imiti fiivehi. Jaano imino ujusicuudi guijeveque fiivusuno.

¹⁶ Jaanegui agaijimo tañahabomi, amihaico sita bañidino. ¹⁷ Paryi miyaano iiminoco mihaico aacino niquejeti, Moocaanijaagoti saahi, jino aachicinimoco eheetavuubojagoti. Jaabo Moocaani diiboro. Jaamaño chahano icivono diiboco ubuunavajiruno. ¹⁸ Jaabo mihaico fiivoco acihi miyaano jii bogofeenedi. Jaamo diibo eheetavuuno basuta iticonio onoovano iicabadi miicaqui. Jilli imuguubo, ijeebii onobadi.

Imino Miyaanoco Meheetavo.

¹⁹ Jaanegui agaijimo tañahabomi, goovano muguubuhica. Jaarumo goovano mihiimaahicadino, bu goovano misifiiratehicadino icano. ²⁰ Jaanoti goovano isifiiratefiibo Moocaani imogobadi moonitihi. ²¹ Jaaneguiha mejeevesu paryi iidicunoco, imitino sihidi agahafucunoco icano. Jaamoro sicuno amiñhai jeebiico miminiyumoro, magaayici iimino jii bogoco amiñhai jeebiifaño abasucunoco. Jaabogo amiñhai jeebiico atajasujino mityama icahi.

²² Jaanegui tobogo ononobadi, momooni. Jilli ticovono muguubunicidino. Amiñhai ifiico jilli mabañisudino. ²³ Jaanoti ticovono uguubuniciiboro omoonitiibo meecimefaño ihimeque emeebiibobadi jeevahi. ²⁴ Jaabo ihimeque meechi milli ejeevanoco. Jaaruubo ofoodiro jabajeeficuubo milli ejeevanoco. ²⁵ Jaanoti uguubunoco abajajeveetiibo imino

mataajjino tajiibaco emeeciiboro toono onoobadi mooniiboro ofoobo imicani icahi omooninovi.

²⁶ Jaanoti saatoho: Moocaanico gaajacuhi, nuurumo inejebaco iticivusutino jilli ifiico bañisuhi. Jaabo miyaavogo jilli sicamaño. ²⁷ Jaanoti miya miyaavogo, imihinivatino Moocaani imefeenevi icano jino; jijovotoco mahamusuno, fibajjito idasuno iicamoco mahamusuno icano, bu jaamoro jiinjeminaa imitiri mihinivatotimo mihicano icano.

2

Miyaminaa Sabadiro Mihicahi.

¹ Tañahabomi, amiihai Mohaivojiiho Jesucristo caamovohigo iicaaboco mimiyaavogomo saatohoco mobocigomoro saatohoco guinovi mificudino. ²³ Miïro amiihai Moocaani ijifaño mihigaivusumi, saafi iminoonofaño ijicamaaiboro, ihuseti iminoono usegaiv-icunoma iicaaboco imino magaayicimoro: Jino imimañovi casiivo, meneejirahi. Jaanoti iidaasuubo imitichehujema asaaboco, meneejirahi: Ijoho jahigovi jilli dulleve, jahi baavi casiivo, noomoro. ⁴ Jaamo tolli momoonimaño amiihaifeeneviro saafiico guinovi mificuhicahi. Jaamo dugaacuminaati mihicahicahi imitino esamaajema.

⁵ Agaijimo tañahabomi, jinooco muguubu: Moocaani jiijehalliti icahi iidaasufimoco, sihidi miyaavogoma iicaqui. Jaamo diito igaayiciqui diiboco agaijimoco aaciguono ihaivojico oono nihibamico magaayicinicibadi. ⁶ Jaamaño amiihai iidaasufimoco munucufesuhicahi. ¿Nacu diito oono inihibamima iicamo amiihaico idasuno omoonimoro, bu amiihaico guicimoro aivojito imega asatyehicamo icatino? ⁷ Miïro diito imitino iimaahicahi, sihidi ejeevaabo Jesucristo momoti, diibo momofañodi amiihai Cristota mihicaaboti.

⁸ ¿Nacu jeedi miyaano amiihai imiya tajiiba Caatinihaamefaño onoobadi momoonihicahi? Miïro noono: Sitaaco gaiji, difiico agaijibadiro, ononoro. Jaabadi momoonihachijji, imino momoonihi. ⁹ Jaanoti saatohoco mobocigomoro, bu saatohoco guinovi mificuhachijji, imitico momoonihi. Jaamaño Moocaani Moisefeenedi atajiiibaunohallivi imitico mihicahi. ¹⁰ Jaanoti bu saafi Moocaani Moisefeenedi atajiiibanoco paryi onoobadi imino moonihi, unuruubo sanooco imino omoonitimaño paryi fanoohimitifaño minifutucuuhi. ¹¹ Miïro bu diiboro Moocaani: Jahisihijedi gaigoomima diicadino, unuboro bu nuuhi: Sitaaco gaicaudino, nuuhi. Jaamaño jahisihijedi gaigoomima mihicatirumo, sitaaco magaicaumo, paryi Moocaani Moisefeenedi atajiiibanoco imino momoonicutihi. ¹² Jaanoti jisumi imino mihimaamoro momooni, Jesu taajasu tajiiba onoobadi mihicatihachijji ufucu Moocaani amiihaico omoonijnoco magaaajacumaño. ¹³ Jaanoti sitaaco idasugotimo omoonihicamoco, bu tolliro idasugoratino moonicafeteji. Jaanoti iidaasugomoro omoonihicamo taajaji ufucu jaadusufucu iicasumi.

Miyaavogofañodi Imino Momoonino.

¹⁴ Tañahabomi: Uujoho miyaaveguehi, nuurumo iiminoco omoonitimo, ¿milli bu jano imijirahi? Jaano toono miyaavogo diiboco taajasujitirahi. ¹⁵⁻¹⁶ Eneecau bu oono saafi monahabo, bu monago icamo sicaimo imachutabama chahamo asaamoco, amiihaiti saatoho cijigaico, machutaaco icano acitimo meneejirahi: Tahi feemebe, machuubo, imino fuucu, noomoro magallujirahi. Jaarumo mahacitihijicafetejiruno gachehuti, bu ucuujivaachunoco icano. Jaano bu, ¿milli bu jano imijirahi? ¹⁷ Jaabadiro bu jeevano miyaavogo imino sitaaco momoonitiruva momiyaavogo sicamañejiru.

¹⁸ Jaanoti bu saatoho neejirahi: Ijoho jilli ticovo miyaavogoma diicahi. Jaanoti uujoho tamiyaavogofañodi imino moonicichi. Jaabo uco dihfufusu jilli toono ticovono miyaavogocoro. Jaanoti uujoho ico ifusuji tamiyaavogoco imino omoonihicanofeenedi, nooboro. ¹⁹ Jaanegui ijoho miyaaveguehi Moocaani saafiuro iicanoco. Ji, imino moonihi. Jaabadiro bu ijimi tomañogayicoro miyaaveguehi. Jaamoro iiguimoro iñihicuri tererere icamo. ²⁰ Jaaruubo gaajatihii miïro mimiyaavuguruubo imino momoonitimaño momiyaavogo icaruno uchuumucuunobadi jeevahi. ²¹ Miïro mootadi Abraham imibachucafutuhi illi Isaac

onooboco Moocaanico ijeecevequi asimico agaicaaufimañovi illico isisiuboro agaicaaurumaño. ²² Jaamaño Abraham miyaavogo gaajacafutuhi tolli omoonirumaño. Jaamaño imiyaavogo imino jusiuhi tolli omoonimaño. ²³ Jilliti miyaavuno Caatinihaamefaño onoono. Abraham Moocaanico miyaavuguuhi. Jaano aivo Moocaanidi iimicuumaña diiboco gaayiciubo. Jaamaño Moocaani Abrahamco: Tañahaburucu, nuuhi.

²⁴ Jaanoco magaajacuhi amiñhai, Moocaani miyaminaafico gaayicitihii jilli ticovo miyaavogoti mimiyaavogomoro, bu tolliro imino momooninoti gaayiciibo.* ²⁵ Jaabadiro bu Rahab onogo ajevaminaago icauhi, gaajavi ufuumoco ijavi gaayiciugo. Jaagoro diitoco aamusugoro sihigodi iicajiri galluugo. Jaamaño bu diigoco Moocaani gaayiciuhi. ²⁶ Jaabadiro bu mofi igajama achahacuuno chuumucuuhi. Jaabadiro bu miyaavogo imino momoonitino uchuumucunobadi jeevahi.

3

Monejeba.

¹ Tañahabomi, amiñhaifaño sihidi jibogominaati mihicadino. Miñro amiñhairyo magajacuuhi jibogominaati mihicamoco janaanici idillujinoco. ² Miñro famooro imitino momoonifihii. Jaanoti saafi imitino iimaatatiibo aivo jeebii imino iicaabo. Jaabo tolliro bu paryi ifiico imino iticuvusunoco gaajahi. ³ Jaabadiro bu miñhai caballomi iijifaño jigañehico mijiihacumoro muduujenitahi tohiri mihimogohigovi diiboco miticuvusuqui. ⁴ Jaabadiro bu mahatyime, tolliro bu meenegaco guiraarugaco guibuhuba sefano sihigovi satyefihii. Jaarugaco iticuvusunaafti ticuvusuftihii ajashuruga iticuvusutagari imogohigodi. ⁵ Jaabadiro bu tolliro monejeba jeevahi ajashuruno mofiti iicano iimaajirahi sihidi jeevanoco. Jaabadi guiraarubajico ajashuruno ciijigai jigasujirahi. ⁶ Jaano monejeba ciijigaibadi jeevahi, miñno ifiivi ajashutino jiiñjediiño imiti ficucicinihi monejebavi. Jaano paryi mofitico faabohocoro mihinihi. Jaano ijimi ciijigairi nifotocinino. Jaamaño paryi diifi jiihaico jigasujirahi. ⁷ Miñro miyaminaa paryi faaboho asico jeevamaaisujirahi joomico, jiiñimomico, bu paryi teehifaño asimico icano. Jaamoco jeevamaaisunicicuumo. ⁸ Jaanoti miñhaiñooba aivo monejebaco jeevamaaisujitirahi. Toono imiti iicano aivo guinoniratihii, namita agaicaaufineri mataanicinibadi jeevano. ⁹ Tobariro Mohaivojii Moocaanico mihimehichahi. Jaabariro bu miyaminaaco: Tdicuno, meneehichahi Moocaani ifibadiro eheetavumoco. ¹⁰ Miñro sahigotiro moojiti saano: Imino, monoono, bu: Imitino, monoono icano. Jaano tañahabomi tolli icatino. ¹¹ Jaabadi ¿nacu bu sahojitiro nifaihuno cuujirahi anaamofaihu, bu afaafafaihu icano? ¹² Jaabadi ¿nacu bu baacuhoo añajebaco noovajirahi? ¿Nacu bu gachicohai moomohico noovajirahi? Chaa. Jaabadi sahojitiro nifaihu saajitirahi anaamofaihu, iquigaifaihu icano.

Miya Gaaja.

¹³ Jaanoti amiñhaifeenevi saafi fanoovaaco agaajaabo iicahachiiji toonoco ihifusuqui imino iicanofenedi, bu toono igajaja diiboco ijeebiico siicutiyiba omooninofenedi icano. ¹⁴ Jaanoti amiñhai jeebiifaño sitaaco iinohallitiro mijiiheveneheje iicahachiiji, bu jilli amiñhaiguuiharo sinehejeque momoonifihachiiji icano toono amiñhai gaajari mitya mitya mihicadino: Aivo sihidi gaajahi, noomoro. Jaamo tolli omoonimo miyaano iicanoco bañihii. ¹⁵ Jaamaño toono Moocaanijaagoti asaano gaaja icatino. Jilli jiiñjejo gaajaro, miñno esamaajetiro asaano gaajaro, bu ijitiro asaano gaajaro. ¹⁶ Miñro iinohallitiro sitaaco ijiihevene iicahigo, bu ifiguuiharo omoonifino iicahigo icano sajeebii chahahi. Jilli fanoova imitiro icahi. ¹⁷ Jaanoti Moocaanijaagoti asaano gaajama iicamo jeebii mihinivatihii. Jaamo sajeebii icahi, bu siicujeebii icamo, imihuseme eescinimo, bu ñdaasugomo, imino moonimo, onoonoco jeenesutimo, jilli miyaanocoro neefimo icano. ¹⁸ Jaanoti bu sajeebii iicanoco imogomo, sajeebii icaco moonifihii ifi itiquevequi.

* 2:24 (Rm 4.1-25)

4

Jiinije Imitico Mihimeguedino.

¹¿Cuucati amocasi, ñbacasi icano amiñhaifeenevi saahicahi? Amiñhai jeeññaño imiti imogoneheje, sihidi iicahigoti saahicano. ²Miñro amiñhai siinoco mihimeguehicahi. Jaarunoma mihicatinoma mihicamo sitaaco magaicaauhicahi. Siinohalliti mataquivomoro mihicitinohalliti momoonicasimoro mihññbacasihicahi. Jaamaño amiñhai siomonoma machahahicahi Moocaanico midillutimaño. ³Jaanoti midillurumo magaayicihicatihimi imino midillutimaño. Jaamo mihimeguehicahi imitinoco mihimogonohalliviro magaññiqui. ⁴Amiñhai miyaminaa: Oono gaigo aijico ejeevesugoro sifiima efeefigobadi mejeevahi. ¿Nacu magaatitimi amiñhai jiinije icaco iimogomo, Moocaaniminaati iicanoco? Miñro cajaanoyhacho jiinijeque anahabovamo Moocaaniminaati iminifutucuumo. ⁵Miñro sicamaño iicatinoco jahi Caatinahaamefaño noono: Moocaani Igajaco mofifaño ificuubo mññhaico sihidi gajijhi, noonoro. ⁶Jaabo Moocaani mññhaico amusuhi iimihuseri siinoco aacinofoenedi. Miñro jilli noono Caatinahaamefaño: Moocaani quehe quehe ifiico omoonimoma ñbacasihi. Jaanoti iimihuseri amusuubo ijeeññi isññucumoco, noonoro. ⁷Jaanegui diibo ijijguino mihica. Jaamoro ijico mejenaau amiñhaiti igaaqui. ⁸Moocaanijaagoviro mifititivo, amiñhaijaagovi bu diibo ifiitvequi icano. Imitiminaa amiñhai eedeefiico mejeevesu. Toono sasumiro Moocaani, jiinije icanoco magajññhicamo, amiñhai jeeññinoco mihimibachucu. ⁹Jaamoro idaauno miminifotomoro, mataacasi macanifobamaje, bu amiñhai jejebaco, taafirati miminiyu; imo imo mihicanoco, idaauno miminiyu. ¹⁰Jaamoro Aivojñño Jesuguino amiñhai ifiico miguinoni. Jaadi amiñhaico sihidi ejeevamoti ficujjibo.

Dinahaboti Diimaadino.

¹¹Taññahaboti, fahigova imitino mihiimaadino. Miñro inahabediti imitino eesamaaiboro: Imitico, onoocho, bu Moise tajiñbati imitino ihiimaaboro toonoco: Imitico, onoocho. Jaabo: Tajiñba imitico, onoocho, jilliro toonohallivi fagominaafiti minifetehi. ¹²Jaanoti naha saafiuro icahi tajiñbaco aaciubo. Jaabo diibo fagominaafi idiiboro ifinisujiruubo, ataaasujiruubo icano. ¿Jaanoti mññjoho nacu ñjoho: Sita imitico, eneejiruubo?

Gaajaratino Civohofucuvi Iicajino.

¹³Jaanegui jisú muguubu amiñhai jilli meneehicamo: Jaachijji mefejeji. Jaanoti iicatihachijji civohogo mefejeji tuucuumivi. Jaamoro tahigo mihicajji saficaba ticovovi naajeteuco mificumoro manaajeji sihidi niññbamico mihiciqui, meneehicamo. ¹⁴Jaarumo magaatitimi civohofucu siibadi millihacho mihicajjinoco. ¿Milli fine mñño ifi? Oono fucuro aimuufai agaasenere goovano afatyonibadi jeevano. ¹⁵Jaanegui jilliro meneehica: Moocaani iimogohachijji tolli mihicamoro tolli meheetaveji, noomoro. ¹⁶Jaaruno icanaaca amiñhai suufenitimo mejenaauhicahi mitya mitya amiñhai jeeññico momoonimoro. Jaano paryi toono imiti. ¹⁷Jaanoti bu imino omooninoco gaajaruucho imino omoonitimaño imiticoro icñño.

5

Imññbamima Iicamediti Onoono.

¹Jinooco muguubu sihidi mñññbamivamo, mataacasimoro sefano magaibacasi idaauno ufucu mihicajineri. ²Miñro oono amiñhai niññbamimi tuucicuhi, amiñhai imi gaachehuno nucucinicuui. ³Amiñhai niññbamimi, amiñhai oro icano tivacinicuui. Jaamaño magajacafutucuuhi jaabadiro amiñhai ifi guenene icajitimi cijigairi ijigasunicibadi finiji. Jaarunaa niññbamico sihidi aivo mititibaanihi jino niinoofucuje mihicacuunaaca. ⁴Miñro bu amiñhai faguinoco ududicamaaahicamoco majaanuhicatinoco, amiñhaico dillujimo. Jaanoco guubuujjibo Moocaani mitya Aivojñño iicaabo, amiñhai dudicamaajeminaa amiñhaico ajaadusunoco. ⁵Jaamo amiñhai jije jiinññhallivi iminoonoma mihicahicahi,

mihimogobadi. Jilli amiñhai ifiinoco miñicavasuhi niivimibadi jino gaisiraicifucu gasecunaaca. ⁶Jaamo bu amiñhai iimihusemeque magaicaasuhicahi ajaagabamaajirunobama achahamoco.

Majaabicimoro Moocaanima Mihiiamaa.

⁷ Tañahabomi, jaanegui majaabicimoro sajeebii motoomo Aivojiiho Jesu asaajino-hachuta. Eneecau bu memeeeci, oono faguico abasuubo ajaabiciihoro sajeebii toomonicihi iticonio niija aigonoco. Jaadi niino niija afatyonobuunati ibasuta imino onoovanoco ihiciqui iicanicibadi. ⁸Jaabadi amiñhai majaabicimoro sajeebii motoomo, quehecuno mihi-camoro. Miñro jino Mohaivojiiho Jesu asaajino fiitivucuhi. ⁹Tañahabomi, sifiiditi fahigova imitino mihiimaacasidino, amiñhaico ufucu toonoco jaadusudiibo. Miñro Moocaani fagominaafi iicaabo fiiticuuhi jino guhugari icacuubo. ¹⁰Jaaneguiha tañahabomi, eneecau magaaja johono Moocaani iimaaminaa diibediti iñibeguehicaumo idaasuno iicamoro ajaabicihicaunoco. ¹¹Miñro miñhai: Aivo imino icamo, meneehi idaasuno iicanoco ajaabicimoco. Miñro amiñhairyo bu muguubuhicacuuhi, Job onoo bo idaasuno iicanoco ajaabicihicaunoco. Jaano nijequeti Aivojiiho Moocaani sihidi iidaasugunoco magaajacuhi. Miñro Aivojiiho miñnoco agaijiihoro idaasuguefiibo.

¹² Tañahabomi, amiñhaico bu neehi: Jinooco imino mehesicini. Siinoco munuusumi niquejefañodi, jiinijefañodi, bu sinehejefañodi icano oovicimoro meneedino. Jaanegui: Jiñhi, munuusumi: Jiñhi, meneehica sanooro. Jaanoti bu: Chahano munuusumi: Chahano, meneehica sanooro. Amiñhaico Moocaani toonohalliti idaasuno moonidino.

¹³ Jaanoti bu amiñhaiti saafi idaasuno iicasumi diibohallivi Moocaanima mihiimaama. Jaanoti bu saatoho imo imo iicasumi, Moocaanico mihimomoro mamasiva. ¹⁴Jaanoti bu saatoho iguihuvahachiiji Moocaani iija quillahutoco mucuuhuva diibohallivi Moocaanima ihiimaamoro diiribari ihalli aivomañoco ijeesuqui Moocaani momofeenedi. ¹⁵Jaamo miyaavogomoro Moocaanima ihiimaaneri iguihuvaabo taajaji Moocaani ubuheesuneri. Bu tolliro imitico omoonino ijeebiiñaño iicahachiiji Moocaani diibo imitico buusuji. ¹⁶Jaaneguiha amiñhai imitico fahigovavi mihimibachucasi amiñhai nahaboma. Jaamoro Moocaanima toonohallivi mihiimaama amiñhaiti toonoco ibusuquui. Imino iicaabo Moocaanima ihiimaano sihidi jeevahi. ¹⁷Miñro Moocaani iimaaminaafi Elia onoo bo miñhaibadiruu miyaminaafi. Jaaruubo aigotino iicaqui Moocaanico idilluneguiha mificabaci, saficaba, bu sificabatifeenedi icano aigotino icauno. ¹⁸Jaadi siino Moocaanima iimaaubo, jaadi aaguuneri jiiniñe basutaano noovauhi.

¹⁹⁻²⁰ Tañahabomi, amiñhaiti saatoho miyajiihobogoco ejeevesumoco saatoho dojicuviro uhuumisuhachiiji, magaaja diiboco iimiti jiñhaiti uhuumisuu boro diibo jeebiico guijeveti ataajasunoco. Jaamañño diibo imiti sihidi iicanoco buususuu bo.

1 SAN PEDRO AAME

Pedro Caatiniuhi Miyaavogominaa Agaaciniumed.

¹ Uujoho Pedro, Jesucristo minisuminaafi iicaabo jihaameque caatinihi ijiinjeneti sihi agaaciniumed Ponto jiinijeri, bu Galacia jiinijeri, bu Capadocia jiinijeri, bu Asia jiinijeri, bu Bitinia jiinijeri icano iicamedi. ² Jaamo amihaico Moocaani iciuhi siicijetiro ihesamaaje iicaubadi. Jaamo amihaico Igajafeenedi itaatiro ificucuumo. Jaamo diibo onoonoco: Jii, meneequi, bu Jesucristo guijeve tijohofañodi miniticafeitequi icano. Jaamo magayici sihidi Moocaani imino omooninehejeque, bu sajeebii icanehejeque icano.

Moocaanico Mihimono.

³ Masii mihimequi Moocaani iicaabo, Jesucristo Caanico. Jaabo sihidi mihaico idasugooboro mihaico iseemeti fiivusucuubo. Jaabo Jesucristo guijevafañoti sino ubuheeteunofeenedi mihaico acihi imo imo mehesicinino ifico. ⁴ Jaanoro amihaico gaayicisujino amihaidi Moocaani ibusumijeque niquejefaño ificunoco. Jaano finisurajitihii, bu mihinivaturajitihii, bu deecano ochoomobadi icajitino. ⁵ Jaamo amihai Moocaanico mimiyavogomaño imityari amihaico teemejiibo. Jaamo taajasuvi mihifetehi niinofucusumi ihaciqui ificunovi.

⁶ Jaamaño amihai sihidiro imo imo mihicahi. Jaarumo fanoova amihaico iji inisuneri idasuno gueenejisuno mihicajihica. ⁷ Miïro amihai miyaavogo orobadi jeevahi. Jaano nisucafetefihi ciijigairi iiminoco igaajaciqui. Jaano amihai miyaavogoco iji inisunoco ajaabicino oro ifinifino janaanivii sihidi jaaducafetehi. Jaamaño amihai miyaavogo tolli inisucafotono cahacisucafetehi, imocafetehi, bu bocigocafetehi icano Jesucristo siino asaadi.

⁸ Miïro amihai Jesucristoco magajihii diiboco mahatyimetirumo. Jaamo jisumi diiboco mimiyaveguehi mahatyimetirumo. Jaamoro sihidi imo imo mihicahi aivo ovosiino ajashutino jibogoratino. ⁹ Jaano jino amihai jeebii taajasuco magayicino, toono amihai miyaavogo jaada.

¹⁰ Miïro siicje Moocaani iimaaminaa jino taajasuco idillumoro guinehicaui. Jaamoro iimaahicaumo Moocaani iimihusemaño amihaico aaciujinoco. ¹¹ Jaabo Cristo Gaija diitoco gaajasuhicaui diibo Cristo idasuno icaujino buunati iiminoco agaayiciujinoco. Jaanoco diito esamaahicaui: ¿Miïjoho fine diibo? noomoro, bu diitofañodi diibo Gaija iicaubo diibo asaajisumico jibugunoco igaajaqui icano. ¹² Jaamoco Moocaani gaajasuui idudicamaaje diitedi icatino, mihaidiro iicaunoco. Jaano jino toonoco jisumi amihaico jibogomo, bu diitoro amihaico taajasujibogoco Moocaani Gaija niquejefañoti agalluubo mityafeenedi jibuguumoro. Jaano jinoco Moocaani toomominaa, angeles onoomo, emecimoro agaajaguehicano.

Moocaani Mihaico Cuuhuvahi Imino Miicaqui.

¹³ Jaaneguiiha imino mehesamaamoro momooni. Jaamoro imihusene mihicamoro imino mehesicini Jesucristo asaadi Moocaani amihaico iimihusefañodi aacijinoco.

¹⁴ Oono, amihai: Jii, eneefimo seeme mihicamaño Moocaanico magajautisumi mihimeguehicaunehejeque momoonicudino. ¹⁵ Jilliro aivo imino mihica, oono Moocaani amihaico ucuuhuvaabo iimiibo iicamaño. ¹⁶ Miïro Caatinihaamefaño noono: Amihai imimo mihica, jino uujoho iimibadi, nooboro.

¹⁷ Jaamo amihai diiboco: Moocaani, meneehicaabo paryi momoonihicanoco ihiniiciboro gaajacihicahi sabadiro saatohoco guinovi miniyutiiibo. Jaaboco mihigui jino jiinijehalliri mihicanohachuta. ¹⁸ Miïro Moocaani amihaico taajasuhi amihai imiti ifiiti oono amihai eedeetemihaiti magayicunoco. Jaanoco amihai imino magaajahi jino taajasu iicanoco oro, nihibami icano ifinifineri ajaaduutiiboco. ¹⁹ Jaanoti naha idinoro jino Cristo tijoho iimineri jaaduubo, oono cordero iimiibo, imihinima achahaaboco agaicaunicibadi diiboco agaicauno tijeheri. ²⁰ Jaabo Cristo siicijetiro jiinje

fiivutinaacaro tooneguiiha ificucafutuubo. Jari jisumi, niinosumi buhugaavuhi amiñhai iminoco magaayiciqui. ²¹Jaabo diibo Cristofeenedi amiñhai Moocaanico mimiyaaveguehi. Jaabo Moocaani Cristoco guijevefañoti siino ubuheetesuuboro, diiboco sihidi bocico acihi. Jaamaño amiñhai Moocaanico mimiyaavogomoro diiboco mehesicinihicahi.

²²Jaamo amiñhai jino miyaano jibogoco: Jii, monoomoro amiñhai jeebiinoco mihimibachucuui. Jaaneguiiha amiñhai nahabomico miyanotiro imino magaiji. ²³Miñro amiñhai siino mifiivucuui Moocaani seemetiro miicaqui. Jaaruno iguijefefino miyaminaati mifiivono icatino, jilli Moocaani ifinijitino iijifeenedi mifiivucuui. ²⁴Miñro Caatinihaamefaño noonoro:

Miñro miyaminaa ñaavahubadi jeevahi, bu imitya ideecanobadi jeevahi. Miñro iñaavahu echeemeneri ideecano aifefihi. Jaabadi miyaminaa, bu imitya goovano finiji, noonoro.

²⁵Jaanoti naha Aivojiiho Moocaani iiji ufucuro finijitih. Jaaji jiiji tooji taajasu iijico amiñhaico mijjibogono.

2

¹Jaaneguiiha fanoova imitico mejeevesu, oono fanoo bañfiranehejeque, bu inehjehallitiro mijjiihevenehejeque, bu fanoova sicamañeheje jiihoocasico icano. ²Jaamoro oono seeme bohono ifiivono mifañoco iicanicibadi sihidi mihimogomoro miguiino Moocaani iijico aivo miyaano icanoco. Jaamo toonofeenedi mujusimoro mataajahi. ³Mohaivojiiho iiminoco magaajacuumo.

*Cristo, Ubuheeneguisiba.**

⁴Jaaneguiiha Mohaivojiihojaa masaa, oono guisiba ubuheeba iicaba iicajirubadi iicaabojaagovi. Miñro jaaboco miyaminaa iimuguutimoro gaññuui. Jaaruubo Moocaanidi imiyaabo iicaabo sihidi ijadama iicaabo. ⁵Jaabadi bu amiñhai diibo guisibabadi ejeevaabobadi mejeevamoco, Moocaani itemplojati eetavehi, itaatiro iicaqui sacerdotemiti eheetavoobo. Jaamo amiñhai Jesucristofeenedi jeevivo meheetavonoco Moocaani igaayiciqui. ⁶Jaamaño miñro jilli Caatinihaamefaño noonoro:

Uujoho Sion cuumifaño saafiico ficuui iija tano guisibati iicaaboco. Jaabo aivo iimiibo sihidi ijadama iicaaboco. Jaaboco imiyaavogomo nucufevetimo iicaqui, noonoro.

⁷Jaamo amiñhai mimiyaaveguemedi aivo diibo sihidi ejeevaabo. Jaanoti imiyaavogotimedi jino Caatinihaamefaño jilli onoono ifeteji:

Iija eetavominaa itihisuumoro agaññuba jisumi aivo imiyaabati minifetehi, onoono.

⁸Jaabadiro bu jilli noonoro onoono ifeteji:

Jiba nanigaiva guisiba, bu gaññisuguisiba icano, onoono.

Jaamo diito Moocaani jibogoco imiyaavogotimo oono toba Cristo iicaaboti ananigaivacuumo, tolli iicaqui iicacuumaña.

Moocaanita Icano.

⁹Jaanoti naha amiñhai Moocaani iicicucuumi, diiboco mejeevequi sacerdotemiti mihicacuumo, mihimicuumi, Moocaanitaro mihicacuumo. Jaaneguiiha Moocaani ifiivusuneheje oovosiinehejeque mijjibogo. Jaabo amiñhaico tajiñbahi icivonoguiinoti mihinomoro ihovosi seseefaño mijjacafetequi. ¹⁰Jaamo amiñhai iticoni cuumibadi mihicautih. Jaarumo jisumi Moocaani cuumiti miminifutucuui. Jaamo amiñhaico iticoni mijjohoba idasuguutih. Jaarumoco jisumi Moocaani idasuguehi.

Moocaanico Mejeevequi Mihica.

¹¹Agaijimo tañahabomi, amiñhai jiiñjete sitabadi sihi mihicamoco neehi: Mihimeguedino amiñhai ifi imitinoco. Miñro mofi imiti mojeebii imi esamaajeque finisujirahi. ¹²Jaaneguiiha imino mihica Moocaanico agaajatimo imefeenevi. Tolliti diito jisumi amiñhaiditi imitiminaa iicanicibadi ihimaarumo amiñhai imino momooninoco aatyimemere Moocaanico imejimo diibo ajaadujifucu agasedi.

* ²³ Cristo buheebe. Jaaruubo guisibabadi jeevahi.

¹³ Jaaneguiha jilli Mohaivojiiho Jesucristo iimegueneguiha miyaminaa aivojito onobadi mihica. Emperador onoo bo imiyahaivojiiho onobadi, ¹⁴ bu tajiibaminaa iimitimoco icivojaniqui, bu imino iicamoco ibociguequi icano agallumo onobadi icano. ¹⁵ Miïro Moocaani imeguehi amiïhai imino mihicanoco. Toonoco aatyimemere diito agaajatimo, bu jilli mihiiifomo iicarumoco icano amiïhaiditi: Imitimo, eneehicarumo illivequi.

¹⁶ Jaaneguiha Moise tajiibaguino mihicatirumo mihimogomoro imitinoco momoonidino. Jaarumo ivi jilliro Moocaani jijovotobadiro mihica. ¹⁷ Jaaneguiha famooaacoro mobociguehica, bu amiïhai nahabomico magaji, Moocaanico miïhiicugo, bu emperador aivojiihoco mobocigo icano.

Cristo Idaasuno Iicaunoti Magaaja.

¹⁸ Jeecivominaa amiïhai aivojito onoonoco: Jii, monoo, iimimocoro amiïhaico iidaasugomocoro icatino, bu tolliro iimitimoco icano. ¹⁹ Miïro imino Moocaanico magajimoro sicamañohalliti idaasuno mihicanoco majaabicino. ²⁰ Jaanoti bu, ¿milliti amiïhaidi imijiruno iimitinoco momooninohalliti amiïhaico ahaaminoco majaabicino? Jaanoti naha iiminoco momooninohalliti idaasuno mihicanoco majaabicino, toono naha Moocaani imefeenevi aivo iimino. ²¹ Miïro tooneguiha Moocaani amiïhaico cuuhuvauhi, Cristo idaasuno iicaunoti cuuhuvauhi, Cristo idaasuno iicaunoti magajamoro diibo iicaubadi miicaqui. ²² Miïro diibo sanooba imitico mooniutithi, bu bañifira diibofaño chahauhi icano. ²³ Miïro diiboco aivono eneehicausumi, bu aivono nooboro iimusuhicautiibo. Bu diiboco idaasuno omooniusumi jaadamaaiutiibo, jilliro Moocaanico imino emeeçiboro udugaacufiiboviro sefahicaubo. ²⁴ Jaabo Cristo mohimitico ifihallivi iicuboro imohohallivi satyuuhi mohimiti ifico miguijenimoro iticovono ifiimaryo miicaqui. Jaabo tujaaveneri amiïhai mubuheeuhi. ²⁵ Miïro iticoni amiïhai ovejami imitamobadi mihicahicauhi. Jaarumo jisumi Cristojaagovi muhuumicuuhi. Jaaboro amiïhaico ovejami toomominaafibadi otoooboro amiïhai jeebiinoco imibaiyiçihi.

3

Jilli Ataabavacumo Miicaqui.

¹ Jaabadiro bu amiïhai gaigoomi, amiïhai tajemi atajiibanoco: Jii, meneehica. Jaaneri diitoti saatoho imiyaavogotimo mijiiibogotirunaaca imiyaaveguequi amiïhai imino mihicanofeenedi; ² jaamo amiïhai imino mihicamoro diitoco mobocigonoco aatyimemere. ³ Jaabadiro bu amiïhaihallicoro mihimibaiquimaaidino, onoo janaanici famañoovaje feedamaajebadi iicanehejeque, bu oro eetavotaneheje ficamaajeque, bu aivo iiminoo gaachehuno jicamaajeque icano. ⁴ Ivi amiïhai jeebiifaño aatyimeratihigocoro mihimibachu. Jaamoro ifinijitino ovosii sajeebii, siicuno icano jeebiima mihica. Toono naha aivo Moocaani imogono. ⁵ Miïro siicijeo gaigoomi Moocaanidiro iicaumo jilli imibaiquimaaiuhi. Jaamo Moocaanico imiyaavuguumoro aijimi onoonoco: Jii, neehicaumo. ⁶ Miïro tolli iicaugo Sara aiji Abraham atajiibanoco: Jii, onoooro diiboco: Tahaivojiiho, neehicauhi. Jaagobadi amiïhai mihicajirahi iguitimo imino momoonihachiiji.

⁷ Jaabadiro bu amiïhai aijimi, amiïhai taabamico gaajacimoro mificu, bu mobocigo. Jilli iniinovaneguiiharo icatino, bu onoo iimihuseri Moocaani amiïhaico aacyomo ifiimaryo iicamaño. Jaanegui jilli mihica amiïhai Moocaanima mihiimaanoco jinejeba tihisudino.

Imino Omoonijninoco Imogomo.

⁸ Niinoono jino amiïhaico neehi: Famooro sabadiro imino mihica, bu fahigova mihidaasugocasi, bu miïno nahabomima mihicanicibadi, bu magajicasi, bu siicujeebiima mihica icano. ⁹ Bu amiïhaico imitino omoonimoco, imitino momoonidino bu aivono onoomoco, bu aivono meneedino jilliro diitoco imino monoo. Miïro Moocaani amiïhaico cuuhuvauhi diibo amiïhaico imino omooninoco magayiciqui. ¹⁰ Miïro ifico agajimoro imo imo iicanoco iimogomo, iimitinoco iimaatimo iicaqui, bu bañifiraco iimaatimo iicaqui icano. ¹¹ Bu imitinoti buhigovi iminifotomoro iiminocoro imooniqui, bu sajeebii icaco iguiinomoro toonoma iicaqui icano. ¹² Miïro Moocaani imino iicamoco

teemefihi, bu diiboma iimaanoco guubufiibo icano. Jaanoti imitinoco omoonimoco imogotiibo. ¹³ ¿Mijjoho bu amiihaico imitino moonijirahi iiminocoro aivo mihimogomoro momoonimoco? ¹⁴ Jaarumo iminohalliti idaasuno mihicarumo imo imo mihicaji. Jaanegui miti mihiguidino, mihiguetedino. ¹⁵ Ivi jilliro Cristoco mobocigo amiihai jeebii Aivojiiiboco. Jaaneguiiha fahiijivaro mihimibaicini. Jaamo amiihaico amiihai miyaavogoditi idillumoco mihimusuji. Jilli Moocaanico bocigomoro siicujeebiiri mihiimaa. ¹⁶ Jaarumo imino mihica nijji nijji icatimo, oono amiihai Cristoco mimiyaavogomo imino mihicahicanoti imitino iimaahicamo inucufevequi. ¹⁷ Jaamaño iiminoco momooninohalliti idaasuno mihicano aivo imihi, Moocaani tolli iimogohachijji. Jaanoti imitinohalliti idaasuno mihicano imitihii.

¹⁸ Miïro Cristo mohimitihalliti idaasuno iicauboro sano guijeveuhi safooro siino gujevecutiibo iicaqui. Jaabo imitima chahauruubo miikai mihimitimohallivi Moocaanijaagovi mihaico isatyequi. Jaaruuboco ifi guijeveurahi. Jaaruuboco igaija buheetesuui. ¹⁹ Jaano Igajjari ufuuboro bu siicije iguijevecinihicaumo jeebiino iji civojafaño iicaumoco jiiibeguejeubo. ²⁰ Jaamo diito siicije Noe iicausumi imiyaavugutuimo, oono Noe imeenegaco eheetavehicaunohachuta Moocaani diito imitico ajaabiciiboro teemehicauboro: Fine imitejimobadi, esiciniuboro. Jaagari nifaihuti taajaumo sahuse juugahuseti miitooçi, saatoho idiinoro. ²¹ Jaano tonifaihu miinoco imitino nifaihubadi icano. Jaafaihu fenedi jisumi miikai mataajacuui. Jaano toono niti miino ifiico imitino icatino, idiinoro Moocaanico miino esamaaje mihinivatino iicaqui midilluno. Jaanoro miinoco taajasuno Jesucristo siino ubuheeteunofenedi. ²² Jaabo niqejefaño ufuuboro Moocaani miyanaagonovi acasiivutuuboro gicinihi. Jaabo mityaguino Moocaani toomominaa, bu aivojito, bu mityano icano iicamo.

4

Moocaani Mihaico Aacidineri Sitaaco Mahamusuno.

¹ Jaaneguiiha bu amiihai idaasuno miicaqui mihimibaicini, oono Cristo idaasuno iicaubadi. Miïro idaasuno omooninoco ajaabico imitico ejeevesucumo. ² Jaamo jiiijehalliri iicaunohachuta Moocaani imogobadi iicaqui; ifi imogonocoro imooniqui icacutino. ³ Miïro aivo ajashucutino oono Moocaanico agaajatimo omoonnicibadi iticoni momoonihicauno. Miïro tusumi amiihai fanoova imitico mihimoyiicihicauhi, bu iimitino imogoco mihimoyiicimoro momoonihicauhi, bu guiriicavonehejeque, bu agañuhusuno jiiibaimonoco icano, bu jeebiibatiro adumoro, mihiainoobaco mejeecivehicauthi, bu Moocaani afaguunoco fanoova iimico eheetavonoco jeecivomoro mihicahicauhi icano. ⁴ Jaamoma siino magatavomoro iimitinoco momoonicutineri eheetyemere amiihaiditi imitino iimaahicamo. ⁵ Jaarumo diito Moocaani ubuheemeque, bu uchuumucumoco icano emeeciiboro ijaadaco aaciiiboma paryi imibachujimo. ⁶ Jaabadiro bu jino uchuumucumoco Moocaani jiiibogoco jiiibugucuumo, igaijano Moocaani iicabadi iicaqui. Jiiijehalliri iicausumi famoovaaco iicabadiro Moocaani omoonirumo.

⁷ Miïro jino fanoova ifinjino fiiticuui. Jaaneguiiha imihusene mihica. Jaamoro imino mehescinimoro Moocaanima miyanotiro mihiimaa. ⁸ Jaano janaanivivi gajicasima mihica. Miïro gaiji ajashutino imitico finisufihi. ⁹ Jaaneguiiha amiihai iijanofaño fahigovavi magaayicasi iimaafivotimo. ¹⁰ Bu fahigovavi mejeecivocasi amiihaico Moocaani aacidnehejeri. Jaano Moocaani amiihaico fanoovaaco aacinoco imino motoomomoro momooni. ¹¹ Jaanoti bu saatoho mihiimaano Moocaani iimaabadiro iicaqui. Jaanoti bu saatoho sitaaco siinoco mahamusuhachijji, Moocaani amiihaico aacino sefari mahamusu. Jaano paryi momoonino Moocaanico Jesucristofaodi mihimequiro icano iicaqui. Jaabadiro jaafa cahacisu, bu mitya icano icahi fahiijivaro. Fine.

Cristohalliti Idaasuno Mihicano.

¹² Amiihai tañahabomi, sefaneri inisuno amiihaihallivi asaasumi meheetyedino, ajabafiranoti mihicanicibadi. ¹³ Ivi jilliro imo imo mihica Cristo idaasuno iicaubadi mihiicaneri. Jaamo ufucu diibo ihovosiima asaanoco mahatymeneri sihidi imo imo mihicahi.

¹⁴ Jaaneguiha amiñhaico Cristo iijihalliti aivonoono unuusumi, imicani amiñhai mihicahi, iimiibo Moocaani Gaija amiñhaihalliri iicamaño. ¹⁵ Jaanoti amiñhai sita gaicaau, bu naniva, bu imiti mooni, bu sita iimaa juvihici icanohalliti ivi idasuno mihicadino. ¹⁶ Jaanoti naha saatoho Cristo momohalliti idasuno mihicaneri munucufevedino. Jilliro toonohallivi Moocaanico mihimo.

¹⁷ Miñro jino tusumi mihicacuui Moocaani idasuno omoonijino iseemeti iticovano. Jaano miñhaiti jilli iticonino, ¿Jaanequi milliji fine Moocaani jüibogoco imiyaavogotimovi aallibaaniñiibo omooniiibo? ¹⁸ Miñro jino iimimo icarumo sihidi jeevanoti taajahi. ¿Jaanegui milli fine icajimo iimitimo? ¹⁹ Jaamaño Moocaani imogobadi idasuno icarufenedi imino iicamoro diitoco ifiivusuubo Moocaani usefaño ijeebiico ificuuqui. Miñro diibo abañitatiibo.

5

Miyaavogominaaco Afagoono.

¹ Jino uujoho amiñhai igaivominaa quillahutoco faguehi. Jino uujoho diitobadiro quillahutoobo iicaabo, bu Cristo idasuno iicaunoco aatyimeubo icano. Jaamo bu diito iicabadiro uujoho tamañoma icaji Jesu ihovosiima ufucu asaadi. ² Jaaneguiha amiñhai quillahuto, Moocaanico imiyaavugucuumo ovejamibadi iicamoco motoomo amiñhaico utuumusumoco. Jaanoco mihimogomoro momooni Moocaani imogobadi. Jilli amiñhaico atajüibaneguiharo icatino, bu jilli nihibanicoro magaayiciquiro icatino icano. Jilliro imino mududicamaaje. ³ Amiñhaiñocoro mihicabadi mihimogobadiro momoonidino. Jaamo amiñhai momooninoco aatyimemere igaajaqui. ⁴ Tolle momoonihachiiji, imiya toomominaafi agasedi amiñhai magaayiciji imino chaahimigaco, milli icajitinoco.

⁵ Jaabadiro bu amiñhai sicafe quillahuto iijiguiinovi miminifoto. Jaamoro sabadiro siicujeebiima mihicamoro fahigovavi: Jii, monoocasi: Miñro Moocaani imogotihii: Aivo uujoho sihidi jeevahi, enefimoco. Jaanoti naha siicujeebiima iicamoco iimihuseri amusufiibo.

⁶ Jaaneguiha sihidi ejevano Moocaaniguiino* miminifoto amiñhaico diibo unuufucu agasedi sihidi mejeevamoti iminiyuqui. ⁷ Jaaneguiha paryi amiñhai esamaajeque Moocaani usefañoro mificu. Miñro diibo amiñhai imino mihicanoco imeguehi. ⁸ Jaamoro bu imino magaajamoro mehesicini. Miñro oono amiñhaiminaafi iji jicubadi niigooboro iguehi, aatyimeme miyaavogoco ifinisiqui. ⁹ Jaaboco mejenaau miyaavogofañodi sefano mihicamoro, tolliro bu fahigova iicamo amiñhai nahabomi, tobadiro bu idasuno iicanoco magaajamoro. ¹⁰ Jaarumo gueenejisuno idasuno mihicanobuunati Moocaani amiñhaico imino imibachujiibo, bu quehecuno, mityano, sefano icano ficujiibo. Jaabo diiboro Moocaani paryi fanoovaaco aacifiibo miñhaico cuuhuvahi Jesucristoma sano ifinijitino fiivofaño miicaqui. ¹¹ Jaabo jaafa mityama icahi fahijivaro. Fine.

Niino Fitaacu.

¹² Jino tañahabobadi eesiciniubo Silvano onoobofenedi jihaamegayico caatinihii amiñhaico fajüinüiboro miyaano iicanoco oono Moocaaniti paryi magaayicineheje Moocaani miñhaico sihidi agajinoco iijüibogono. Jaanofañodi quehecuno mihica.

¹³ Tolliro bu Moocaani iija Babiloniari iicajaminaa Moocaani amiñhaico iicaubadiro iiciumo amiñhaijaago iijico galluhi, bu tolliro diibo taseemenebadi iicaabo Marco onoobo amiñhaijaago iijico galluhi. ¹⁴ Jaanegui fahigovavi mihibicicasimoro midillucasi.

Jaamo paryi amiñhai Jesucristota mihicamo sajeebiima mihica.

* 5:6 Griego iijiri janaanici jilli noonnicino: Moocaani useguiino.

2 SAN PEDRO AAME

Miyaavogominaadi Pedro Acaatiniuno.

¹ Uujoho, Simon Pedro iicaabo Jesucristo jeecivominaafi, bu diibo minisuminaafi iicaabo amiñhaidi jihaameque caatinihi, miñhai mihicabadiro imino mimiyaavogomedi. Miñro Moocaani, bu Motaajasuminaafi Jesucristo icamisi famooro imiyaavogodimoco acih iimico. ² Jaaneguiiha Moocaani, bu Mohaivojiiho Jesucristo icamisico magaaanofeenedi amiñhaico sihidi imino omooninoco, bu sajeebii icaco icano magaayici.

Moocaani Miyaavogominaaco Aacino.

³ Miñro Moocaani miñhaico imityafañodi paryi mofiguiha mucuujiivaachunoco, bu diiboco mejeecivequi mucuujiivaachunoco icano aciibo, toonofeenedi diiboco magaaajui, sihidi ejeevanofeenedi, bu ovosiinoonoco eheetavonofeenedi icano miñhaico ucuuhuvauboco. ⁴ Jaanehejefeenedi unuunoco miñhaico aciibo, jaano ajashutino, sihidi ijaadama iicanoco. Jaano toono diibo unuunofeenedi amiñhai Moocaani icabadi miminifetehi iimitino imogo jiiñjehallivi imitico isivanoti mataajamoro. ⁵ Jaaneguiiha mesefaquifotomoro amiñhai miyaavogoco mahamusu imino mihicaneri, jaanoco bu mahamusu janaanici gaajari, ⁶ jaanoco bu mahamusu amiñhai ifiicoro imino matajiihaneri, jaanoco bu mahamusu jaabiciri, jaanoco bu mahamusu Moocaanico mejeeciveneri, ⁷ jaanoco bu mahamusu amiñhai nahabomima magaijicasineri, jaanoco bu mahamusu gaijima mihicaneri icano.

⁸ Jaano jinehejema mihicanoco miguiraatuhachijii amiñhai ifiino mihifonoti icajitih, bu Mohaivojiiho Jesucristoco magaaano sicamañovi feejitih. ⁹ Jaanoti jinehejema achahamo ihaalliñnoma chahaha, jabaiyimo; iticoniono iimiti initicafutuunoco ajabajevecuumo. ¹⁰ Jaaneguiiha tañahabomi, mityano mihicamoro imino mehesicini Moocaani amiñhaico iiciuboro ucuuhuvaunoco. Jaanoco tolli momoonihachijii ufucuro imitinofaño mahaquetejitih. ¹¹ Jaachijii amiñhai imino tihitino mijicafeteji Mohaivojiiho, Motaajasuminaafi Jesucristo aivoji ifinijitinofaño.

¹² Jaaneguiiha amiñhaico jinehejeque magaaacurunoco esaayuboro icahi, oono miyaanofaño quehecuno mihicarumoco. ¹³ Miñro uudi imino jino uujoho iicanohachuta amiñhaico eesaayuboro afajiiñno. ¹⁴ Miñro Mohaivojiiho Jesucristo uco gaajasuhi iguijevedi jiijeeque goovano ejeevesujinoco. ¹⁵ Jaaneguiiha uujoho tasefadino moonih. Jaamo uujoho iguijevnebuuna jinehejeque mehesafetehi.

Cristo Sihidi Ejeevauboco Aatyimeumo.

¹⁶ Miñro amiñhaico Mohaivojiiho Jesucristo mityati, bu jiiñjehallivi asaunoti icanoco mijiiñbuguno sicamañoooco miñhairyo meheetavomoro mijiiñbuguno icatino. Miñro miñhai mohaalliiri mahatyimeuhi Mohaivojiiho sihidi jeevaaboco. ¹⁷ Jaaboco miñhai mahatyimeuhi Dios Moocaani bocico, bu imico icano diiboco aaciusumi, bu tolliro mugubuuhu Moocaani ihovosiiri: Jaani taseemene diiberi uujoho imo imo iicaabo, unuunoco. ¹⁸ Jaano toono niqnejefañoti unuunoco miñhai monohojineri muguubuuhu Mohaivojiihoboma imibaairi mihicausumi.

¹⁹ Jaabadi bu aivo jino miyaano iicanoco magaaajahi Moocaani iimaaminaa acaatiniunoco. Jaanoco amiñhai mimiyaavogomo aivo imino momooni. Jaano toono diito acaatiniuno ifuvusuhi oono civohigoti cijigaimecu mesesevetinohachutaro ifuvusunicabadi. Jaanoti Cristo cuujetavio meecirigai onoobobadi asaacudi amiñhai jeebñnoco achicijiiho janaanici imino Moocaanico magaaajui. ²⁰ Jaaneguiiha iticoni jinoooco magaaaja, chahano Caatinihaamefaño inoro ihesamaajeriro onoono. ²¹ Miñro toonoco Moocaani iimaaminaa jilli ijeebñtiro onoomoro acaatiniuno icatino. Jilli Moocaani Gaija diitoco unuunoco Moocaaniditi jiiñbuguumo.

2

Sicamañooco ijibeguefimo.

¹ Jaabadiro bu Israel cuumifaño icaumo Moocaani iimaaminaabadi icarumo abañififimo. Jaabadiro bu icajimo bañifiira jibogominaa. Jaamo amihaifeenevi toovono ijicafotomoro sicamañehejeque jibeguejimo amiilai miyaavogoco ifinisuqui, oono Aivojiibo aamiibo atajasuuboti bañimoro. Jaarumo goovajino ificoro ifinisuño. ² Jaamoco sihidi saatoho miyaavogomoro diitobadiro iminotino moonijimo. Jaamo tolli iicanoti sita miyahijii jibogoditi imijitino ihiimaano. ³ Jaamo nihibamico sihidi iimogomoro amihaico nanijimo sicamañehejeque jibogonohallivi. Jaarumo ifinijinoti taajajitimo miiro siicijetiro diitoco Moocaani ahamijinofaño icacuumo.

⁴ Buhicagaha itoomominaa icaurumo imitico omooniumoco gajijutiibo jilliro diitoco jigañehiri isisiuboro cijigaifaño icivohigo gañihuhi, tahi iicaqui jaadusufucu agasejino-hachuta. ⁵ Tolliro bu siicjeo miyaminaaco iimitihalliti gajijitiibo nifaibari amacanisuuboro diitoco finisuuhi. Jaaboro idiibocoro Noeque iyotoma taajasuuhi: Imino mihica, nooboro tomiyaminaaco ijibuguboco. Jaabo Noe taajauhi iyoto sietedimomaryo. ⁶ Tolliro bu Moocaani finisuuhi Sodoma cuumi, bu Gomorra cuumi icanoco cijigairi ijigasuboro, baiguujiti miniyuuhi, toonobuunati icano imiti miyaminaa toonoti igaaquai. ⁷ Jaanoti idiibocoro Lot onoboco taajasuubo imino iicaaboro diito imitino iicanoco aatyimeebere idaasuno iicahicaboco. ⁸ Miiro diibo imino iicahicaubo fafucuvaaciviro iimijeebiifañodi idaasuno icahicauhi diito imitino omooninoco aatyimeebere, bu imitino ihiimaanoco uguubuuboro icano. ⁹ Jilli Aivojiibo taajasufihi iji abañino inisunoti diibota iicamoco. Jaanoti iimitimoco ficuubo jaadusufucusumi idaasuno imooniqui.

¹⁰ Jaabadiro bu Moocaani idaasuno moonijii janaanivivi oono idicunoco ifi iimogonoco omoonimoro, bu diibo tajibaco imeguehicitimoco icano. Jaamo jenaauiffimo, jeehibatiro moonifimo, iguitimo inihicunoono mityati imitinooono ihiimaanoco icano. ¹¹ Buhicaga Moocaani toomominaa sihidi imityama icarumo diito Aivojiibo imefeenevi: Imitino, onoomoro hibatihi.

¹² Jaamo diito asimibadi ihesicinibama chahahi, oono sahijitiro iicubadi iicamo iimitimo, ifiivomoco agaayicimoro agaicaaufimo asimibadi iicacuumo. Jaamo diito agaajatnoti imitino iimaahicahi. Jaamaño asimi iicanicibadi guijevejimo. ¹³ Jaamo idaasuno icaji sitaaco idaasuno omoonihicabadiro. Jaamo: Imo imo mihicahi, neehicamo gueneene icajitino safesugoco omoonimo. Jaamo amiilai jibaimonofaño ofoomoro amihaico nucufesuhicahi jihovonehejeri asafesuvomoro. Jaanoti amihaiditi sita imitino iimaahicahi.

¹⁴ Jaamo bu gaigoooco jilli ticovono ifinicihicatimo, bu iimitico jeevesuhicatimo, bu ajashuno imiyaavogo iicamoco jeevamaaisuhicamo, bu aivo gaajamo fanoovaaco iimogomoro iicinoco. Jilli Moocaani afajjacuumo iicamo. ¹⁵ Jaamo iimino jiihaiti imitacumo, johono Moocaani iimaaminaafi Balaam onoboo Beor achibadi jeevamo. Miiro diibo imuguuhi iimitinoco omooninohallivi nihibamico agaayicujirunoco. ¹⁶ Jaaruboco iimitihalliti asi burro hibauhi miyaminaafibadi ihiimaaburo. Jaamaño fuutiibo ijee-gavoma.

¹⁷ Jaamo diito pisirigai inifaihuma achahanobadi jeevahi, bu aimuufaico guibuhuba sihigo asatyonibadi jeevahi icano. Jaamo ficuciniculi fahijivaviro aivo icivonoguino iicacuquui, ¹⁸ mihifonehejeque sihidi ejeevamobadi ihiimaahicamaño. Jaamo iimitinoco ifi iimogonehejeque iimoyicihicanofeenedi jeevamaaisuhicamo iimitinofaño iicahicamoti miyanotiro agaacuomoco. ¹⁹ Jaamoro diitoco: Amihaico iimino iicaco mahaciji, neehicamo, diito bu jijovoto icarumo. Miiro fanoohimiti iguininicumo imiti jijovotorucu. ²⁰ Jaanoti bu Aivojiibo, Taajasuminaafi Jesucristoco agaajaumoro jiiñije imititi atajacurumo siino dojicuviro tonehejefaño imitamoo siino tonehejeguino minifetehi. Jaamo iticoni Jesuco agaajautino janaanivivi imitino minifetehi. ²¹ Jaamedi imijiruno oono imino jiihaico gaajatimo icano. Jaanoti iimino tajibaco diitoco aaciunoco gaajacuurumo siino jeevesumaño aivo imitino icacuumo. ²² Jaamovi aivo imino ifotono jilli onoonicino:

Jicu siino iguibamaajeque dojicuviro faiyihí, bu faafaibaco initicucubo siino dojicuviro caamefaño jeefiji, onoono.

3

Aivojiībo Asaajino.

¹ Agajjimo tañahabomi, jino siino amiihaidi acaatinhaame. Jaahaamecifaño imeguehi jino afajjiniñofañodi miyanotiro amiihaico eesamaaisunoco. ² Jaanegui mehesafoto johono Moocaani iimaaminaa unuunoco, bu Mohaivojiībo Taajasuminaafi tajiībaco galuminaa amiihaico ijiībuguunoco icano.

³ Jaaneguiīha jinooco iticoni mehesicini: niinosumi saajimo miyaminaa Moocaninehejeque edejecujimo, ifi iimitico iimogono onoobadiro iicamo. ⁴ Jaamoro dillujimo: ¿Milli iicanoco Cristo saaji, nooboro unuuno? Miiro jiīnijeque ifiivusuunoti moheedetemihaivi iguijeveunoti, bu jisumihachuta jino jiīnije iicabadiro icahi, noomoro. ⁵ Miiro diito imogotihí agaajanoco niquejene siicijetiro ifiivusucafutuunoco, bu Moocaani noojiri nifaihufañoti jiīnije iinuunoco jaaniunobadi. Jaanoti bu fahigovadi nifaihu iicanoco, ⁶ bu oono nifaihuri jiīnijehalliri iicaunoco ifinisunoco icano. ⁷ Jaabadiro bu jisumio niquejene, bu jisumio jiīnije icano jino iicano ciījigaiguiīharo ficuucinihi, diiboro Moocaani onobadi. Jaagai ciījigai toonoco jigasuji jaadusufucusumi. Jaasumi bu tolliro iimihi-catimo finisucafeteji.

⁸ Jaaneguiīha agajjimo tañahabomi, jinooco majabajeevedino, miiro Mohaivojiībedi safucu mil añobadi jeevahi, bu mil año safucubadiro jeevahi icano. ⁹ Jaabo Mohaivojiībo unuunoco ajabajeevecuno icatino, oono saatoho eneehicabadi. Jilli mihihaico ajaabiciboro imogoobo famooro iimitico ejeevesunoco, miihaiñooba ciījigaifaño footimo iicaqui.

¹⁰ Miiro Mohaivojiībofucu gaseji mehesicinitinaaca, oono nanivaminaafi gaajaciratinofucu asaanicibadi. Jaasumi niquejene paryi dubaicamaaji nīhicuno guubuvusunoro. Jahi paryi iicaneheje ciījigairi finisucafeteji. Jaabadiro bu jiīnije paryi toojehalliri iicanoma jigasucafeteji icano.

¹¹ Miiro paryi jilli finisucafetejino. Jaaneguiīha aivo imino Moocaniguiīharo mihicano, bu diiboco imino mejeecivono icano. ¹² Jaaneguiīha Moocaani fucu agasejinoco motoomoro diiboco mahamusu goovano isaaqui. Jaasumi niquejene ciījigairi finicafeteji. Jaano iciījigairi tahi iicaneheje paryi chucucamaaji. ¹³ Jaanoti naha miihai meteemehi Moocaani eetaveji unuunoco bohono niquejeneque, bu bojiīnijeque icano. Jahigo paryi famooro imifitimo imino mihicaji.

¹⁴ Jaaneguiīha, agajjimo tañahabomi, toonoco motoomonohachuta imino mihica amiihaico Moocaani sajeebiīma mihicamoco, bu mihinivatimoco ihatyimequi. Jaanoti imitino icano mihicamoco atyimevadiibo. ¹⁵ Jaamoro magaaajamoro Mohaivojiībo asaatinohachuta sanoodimo imiyaavogomoro itaajaquihica. Miiro bu jinooco tolliro amiihaidi caatiniubo magajiībo monahabo Pablo Moocaani diiboco gaajaco aaciudineri.

¹⁶ Miiro paryi ihaamenefañodi jinehejeque amiihaico neehicaabo, samañosafaño tihiino noociniirunaaca. Jaanoco agaajatimoro, imino imiyaavogotimo sihigoviro iimitinojaagoviro miniyuhicahi, bu tolli oono Caatinihaamefaño simañoohaamefaño ononehejeque siibadi iimitinojaagoviro oovicimoro iimitinocoro moonihicamo icano. Jaamaño ifiinocoro finisujimo.

¹⁷ Jaaneguiīha agajjimo tañahabomi, jinooco imegaviro magaaajacumaño imino amiihai ifiico motoomo. Jaamo iimitimo amiihaico abañinofaño minifototimoro amiihai miyaavogofaño quehecuno mihicanoti aacototimo mihicahi. ¹⁸ Jaaneguiīha aivo janaanici imino Mohaivojiībo Motaajasuminaafi Jesucristoco magaaajamoro diibo gaijifaño imino mujusi. ¡Jaaboco macahacisu jisumi, bu fahiījivaro icano! Fine.

1 SAN JUAN AAME

Fiivo Iimaa Cristo.

¹ Amiihaidi macaatiniihi jino iticoni jiinije ifiivutinaacaro iicacuunoco miihai muguubuunoco, mohaalliineri mahatyimeunoco icano. Jaaboco mahatyimeumoro diiboco muhuseneri mududiičiuhi. Jaabo jino Fiivo Iimaa iicaabo. ² Jaabo miyaminaaco fiivusuuhi. Jaaboco miihai mahatyimeumoro toonoti mijiiibeguehicahi. Jaamo amiihaico mijiiibeguehi jino ifinijitino fiivoco, Moocaanimo iicauhijii miihaivi ubuhugaavuunoco. ³ Jaanoco amiihaico mijiiibeguehi muguubuunoco, mahatyimeunoco icano. Jaamo miihaima manahabovahi Moocaanima miihai mihicabadi, bu Illi Jesucristoma mihicabadi icano. ⁴ Jaanogui amiihaidi jilli macaatiniihi. Jaamo sihidi imo imo mihicahi.

Moocaani Seseene Aachiciniibo.

⁵ Jibogoco Jesucristo miihaico jiiibugui. Jaanoco amiihaico mijiiibeguehi Moocaani seseene aachiciniibo iicanoco. Jaabovi ajashuno icivono chahahi. ⁶ Jaamo: Diiboma magataavehi, munuurumo civohi mihicamo jilli mabañihi moojiri, sicamañoocono monoomaño, bu momoonimaño icano. ⁷ Jaanoti Moocaani iicabadi seseehi mihicahachijii diiboma magataacinihi. Jaamaño miihaico Illi Jesucristo tiijoho mohimitico paryi nitiihi.

⁸ Jaanoti: Tahimitima chahahi, monoomo jilli mofiico mabañihi. Jaamaño mojeebiiñaño miya iiji chahahi. ⁹ Jaanoti mohimitico Moocaanico mijiiibogohachijii diibo aivo imihuseebe abañitaiibo, mohimitico ubuusuboro paryi nitijiiibo. ¹⁰ Jaanoti: Tahimitima chahahi, monoohachijii Moocaanico: Bañifiiibo, meneehi. Jaamofaño diibo iiji chahahi.

2

Jji Moocaani Imefeenevi: Imitimo, Unuusumi Jesucristo Mohalliti Iicaabo.

¹ Taseeme amiihaidi jilli caatiniihi. Jaamo iimitinoco moonitimo mihicahi. Jaanoti mimiyaavugucuumo imitinoco momoonihachijii Moocaani imefeenevi mohalliti iicaabo jisumi icahi Jesucristo imihuseebe. ² Jaabo feenedi mohimiti jaaducafutucuuihi. Jaano miihaidiro icatino, faajinijeminaadiro bu icano.

³ Jaanoti Moocaani atajiiibabadi mihicahachijii magaajaji diiboco magaayicunoco. ⁴ Jaanoti saatoho: Diiboco gaajacuihi, onoomo, itajiiibaco imiyaavogotimaño, bañififimo. Jaamofaño miya iiji chahahi. ⁵ Jaanoti diibo tajiiibaco imiyaavogoo Moocaanico aivo imino agajiiibo. Jilliti magaajahi diiboma magataavonoco. ⁶ Jaabo Moocaanima gataavehi onobo Jesucristo imino iicaubadi iicaqui.

Bohono Tajiiiba.

⁷ Tañahabomi, botajiiibaco amiihaidi caatiniihi amiihai Cristoco mimiyaavuguunotiro amiihaico atajiiibacunoco. Jaano jino siicijetiro atajiiibauno jiiibogoco amiihairyo muguubuhicacuuno. ⁸ Jaano tajiiibaco amiihaidi acaatinino jino bohonobadi minifetehe. Jaano aivo miyaano Cristofañodi, amiihaifañodi icano. Jaamaño icivono afatyucunoguiinodi miya sese achicinicuihi.

⁹ Jaanoti saafi: Seseehi icacuuihi, nuuruubo inahaboco ijiihegueebe civohiguerheica icahi. ¹⁰ Jaanoti inahaboco agajiiibo seseehigo icahi. ¿Jineje bu diiboco iimitinofaño gañisujirahi? ¹¹ Jaanoti inahaboco ijiihegueebe civonofaño icahi. Jaabo ofoohigoco gaajatihi, iciveri aatyimetimaño.

¹² Taseeme, jaaneguiiha amiihaidi caatiniihi, Moocaani amiihai imitico Jesucristofenedi ubuusucumaño. ¹³ Amiyato, amiihaidi caatiniihi, iticoni jiinije fiivutinaaca iicauboco magaaajacumaño. Sicafe, amiihaidi caatiniihi, iji Satanasco miguiinonicumaño.

Taseeme, amiihaidi caatiniihi, Moocaanico magaaajacumaño. ¹⁴ Amiyato, amiihaidi caatiniihi, iticoni jiinije fiivutinaacaro iicauboco magaaajacumaño. Sicafe, tolliro amiihaidi caatiniihi, mequehecufimaño Moocaani jiiibogoco amiihai jeebiiñaño magaayicimoro ijico miguiinonicumaño.

¹⁵Jaanequiiha jiiinijeque magaijidino, bu jiiinijehalliri iicanoco magaijidino icano. Jaanoti saatoho jiiinijeque agaijimo Moocaanico gaijitihi. ¹⁶Miïro paryi jiiinijehallivi iicano imiti Moocaaniti saatihii. Jilli jiiinijehallitiro asaano, oono mofi imitinoco iimogoneheje, mohaalli iimitinoco iimogoneheje, bu: Uujoho aivo sihidi jeevahi, noomoro mihicaneheje icano. Paryi jino jiiinijeonehejere. ¹⁷Jaano jino jiiinije paryi iimitinoco iimugusuhicanoma fininoro fuucuuihi. Jaanoti Moocaani iimogobadi iicahicaabo finijitihii.

Abañififiibo Saaji.

¹⁸Taseeme, jino niinosumi mihicacuuihi. Amiihairyo magaajacuuihi Cristominaaniminaafi asaajinoco. Miïro jino jisumi icacumo Cristoco iminaanihicamo. Jinoti magaajahi jino niinosumi mihicacunoco. ¹⁹Jaamo mofeeneti fuuuihi. Jaarumo miihaioto icautimo, miihaioto iicauruva miihaima icajirumo. Jaamaño tolli fuumo famooro maatyimemere magaajaqui paryi famooro miihaioto iicatinoco.

²⁰Jaanoti naha amiihaico Cristo Igaijaco acicuuihi. Jaamaño amiihai famooro imino magaajacuuihi. ²¹Jaanequiiha amiihaidi caatinihii miyaanoco magaajacumaño, magaajatimaño icatino. Miïro amiihairyo magaajacuuihi miyaanofañoti sicamaño asaajitirunoco.

²²Jaabo, ¿nacu miijoho abañififiibo? Eti bu oono: Jesuco Cristo icatiibo, eneehicaabo. Diibo Cristominaaniminaafi iicaabo. Miïro Moocaani Achi Jesuco utuunamaaihicabo, bu Moocaanico tuunamaaihicabo icano. ²³Miïro paryi Moocaani Achico utuunamaaimo Moocaanima chahahi. Jaanoti Moocaani Achico ijiibogomo Moocaanima icahi.

²⁴Jaanequiiha amiihai jeebiiñaño mificu oono iticonitiro muguubuunoco. Jaano amiihai jeebiiñaño iicahachiiji Moocaanima, Illima icano mihicahi. ²⁵Miïro Jesucristo miihaico aciguuihi ifinijitino fiivoco unuubadi.

²⁶Jaanequiiha jino amiihaidi caatinihii jilli amiihaico abañihicamoditi. ²⁷Jaanoti naha amiihai Moocaani Gaijama mihicahi Jesucristo amiihaico aaciuboma. Jaamaño sita amiihaico jiiibeguejitirahi, Moocaani Gaijaro amiihaico paryi ijiibogomaño. Jaabo jiiibogo miyaano sicamaño icatino. Jaanequiiha Cristoma icamoro mihica Moocaani Gaija amiihaico ijiibogobadi.

²⁸Taseeme, jaanequiiha amiihaico neehi: Cristomaryo mihica. Jaabo asaadi diiboti nucufvetimo, bu niñicugotimo icano miicaqui. ²⁹Miïro amiihairyo magaajacuuihi Jesucristo iimihuseebe iicanoco. Jaabadiro bu oono iimihuseeme Moocaani seeme iicamo.

3

Moocaani Seeme Iicamo.

¹Jaanequiiha magaaja miïro sihidi Moocaani miihaico agaijiiboro, iseemeti miihaico oovicihii. Jaano miyaano diibo seeme miihai. Jaamaño jiiinijeminaa miihaico gaajatihi, Moocaanico agaajatimaño. ²Agaijimo tañahabomi, Moocaani seeme mihicacuuihi. Jaarunaaca miihaico gaajasutiibehiica ufucu mihicajinoco. Jaarumo magaajahi Jesucristo asaadi diibobadi mihicajinoco, miïro iicabadiro iicaaboco mahatyimejimaño. ³Jaanoco paryi eesiciniimo, jeebii imibachufetehi diibo Jesu imiibo iicabadi.

⁴Jaanoti paryi famooro iimitinoco omoonimo Moocaani tajiibaco imitino moonihii. Miïro imitinoco momoonimo Moocaani tajiibaco: Jii, monootihii. ⁵Miïro amiihairyo magaajacuuihi Jesucristo mohimitico ibusuquii asaunoco. Jaabofaño imiti chahahi. ⁶Jaaboma paryi iicamo imitico moonitihii. Jaanoti imitico moonimoro iicamo diiboco atyimetimo, gaajatimo icano. ⁷Taseeme, miihaiñooba amiihaico bañidino. Jaanoti imino iicaabo Cristo imihuseebetadi jeevahi. ⁸Jaanoti imitino iicaabo ijitahe. Miïro iji sahiijitiro iimitinoco omoonifiibo. Jaanequi Moocaani Achi saauhi iji omoonisunoco ifinisuquii.

⁹Jaanoti paryi Moocaaniti ifiivomo iimitinoco moonitihii, Moocaani ifiico mojeebiiñaño ificucumaño. Jaamaño iimitinoco momoonicutihii, Moocaani seeme mihicamaño. ¹⁰Miïro gaajaveechuno Moocaani seeme iicamo, bu iji seeme iicamo icano. Jaanoti paryi iimitinoco omoonimo, inahaboco agaijitimo Moocaani seeme icatihii.

Sabadiro Fahigova Magajicasi.

¹¹ Miïro mimiyaavuguunotïro muguubuno jïibogo jino: Sabadiro fahigovavi magaijicasa, onono. ¹² Cainbadi mihicadino. Miïro ijitahe iicaumaño inahaboco gaicaaubo. ¿Nacu milliti jaaboco gaicaaubo? Eti bu Cain iimihicautimaño, jaanoti inahabo iimihicaumaño.

¹³ Tañahabomi, majabafitedino jiiinjeminaa amihaico ijïihevachijiji. ¹⁴ Miïhai naha guijeveti buhefaño mafatyucuhi. Jaanoco magaajahi monahabomico magaijimaño. Jaanoti inahaboco agaijitiibo guijeveti taajatihica. ¹⁵ Miïro paryi inahabomico ijïihegueme gaicaauminaa. Amïhairyo magaajahi gaicaauminaa ifinijitïno fiivoma ijeebïfaño achahanoco. ¹⁶ Miïro jilliti magaajahi magaijicasinoco Jesucristo mohallivi ifiico aaciunoti. Jaabadiro bu miïhai mofiico mahacjirahi monahabomihallivi. ¹⁷ Jaanoti sihidi inehejema iicamo inahabo idaasuno iicanoco atyimecuurumo diiboco iidaasugotïmo. ¿Milli bu: Moocaanico gaijiji, neejirahi? ¹⁸ Taseeme, ticovo ijïïro magaijidino, miyanotïro magaiji imino momooninofañodi.

Moocaani Imefeenevi Quehecuno Mihica.

¹⁹ Jaamaño jilliti magaajahi miyaamo mihicamoro, Moocaani imefeenevi quehecuno mihicanoco. ²⁰ Jaanoti mojeebï mofi iimitinoco gaajacufihi. Jaarunofaño Moocaani ajashutiibo mojeebïfaño iicanoco gaajaabo. Jaabo paryi fanoovaaco gaajahi. ²¹ Jaanoti agaijino nahabomi, mojeebï Moocaani imefeenevi mihaico milli onootihachijiji Moocaani imefeenevi quehecuno mihicahi. ²² Jaabo mihaico siinoco midillunoco aciji diibo tajïibaco: Jii, noomoro momoonimaño diibo iimogobadi. ²³ Jaano jino itajïiba: Illi Jesucristoco mimiyaavogono, bu jaamoro sitama sabadiro magaijicasino icano, diibo atajïibaubadi. ²⁴ Jaamo itajïibaco imiyaavogomo diiboma icahi, bu diitoma diibo icahi icano. Jaanoco magaajahi diibo miïhaima iicanoco Igaijaco mihaico aacinofeedeni.

4

Moocaani Gaija, Bu Abañifiibo Gaija Icano.

¹ Agaijimo tañahabomi, famoova gaijaco mimiyaaveguedino. Iticoni minisu; ¿Naa Moocaani Gaija diibo iicanoco? Miïro jiiinjehallivi sihidi gahafucumo bañiïraminaa: Moocaani ijico mijïibeguehi, onoomo. ² Jaamo jilliti magaajajirahi Moocaani Gaijama iicaaboco. Miïro paryi oono Jesucristo miyaminaafibadi ifiivuboro saauhi, nooboro ijïibogoboo, diibo Moocaani Gaijama iicaabo. ³ Jaanoti Jesucristoditi tolli onootiibo Moocaani Gaijama chahahi. Diibo jilli Jesucristominaaniminaafi gaijama iicaabo. Miïro amiïhairyo muguubuhicacuhi togaija asaajinoco. Jaabo jisumi jiiinjehallïri icacuhi.

⁴ Taseeme, amiïhai Moocaanita. Jaamo abañifimoco amiïhai miguiinonicuhi. Miïro amiïhaifaño iicaabo janaanici mityahi jiiinjeminaa iicamofaño iicaabo janaanici iicamaño. ⁵ Jaamo diito jiiinjeminaa. Jaamaño jiiinjeonehejequere iimaamo. Jaanoco jiiinjeminaa iicamo diitoco guubunicïhi. ⁶ Jaanoti miïhai Moocaanioto. Moocaanico agaajamo mihaico guubunicïhi. Jaanoti Moocaanioto iicatïmo mihaico guubunicitïhi. Jilliti magaajahi Miya Gaijama iicamoco, bu abañifiïbiibo gaijama iicamoco icano.

Moocaani Mihaico Gaijiji.

⁷ Agaijino nahabomi, fahigova magaijicasa. Moocaaniti magaijicasino saahi. Paryi famoovaaco agaijïbo Moocaani seemene. Jaabo Moocaanico gaajahi. ⁸ Jaanoti sitaaco agaijitiibo Moocaanico gaajatihica, Moocaani saatohoco agaijifihicaaboco. ⁹ Miïro Moocaani mihaico agaijinoco ifusuhi miïhaidi idiïbocoro Illico jiiinjehallivi agallunofeenedi, diibofeenedi fiivoma miicaqui. ¹⁰ Miïro miïhai Moocaanico magaijinoti gaiji saatïhi. Jaanoti naha Moocaani mihaico agaijïuboro Illico galluuhï mohimitico ijaaduqui. Jaano jino naha miya gaiji.

¹¹ Agaijimo tañahabomi, mihaico Moocaani agaijibadiro miïhai tollïro sabadiro magaijicasiqui. ¹² Miïro Moocaanico miïhaiñooba atyimetatïhi. Jaanoti sabadiro magaijicasihachijiji, Moocaani miïhaima icaji. Jaano igaiji miïhaifaño aivo imino jusiji. ¹³ Jaamo jilliti magaajahi Moocaanima mihicanoco, bu miïhaima diibo iicanoco icano Igaijaco mihaico aaciunofañodi. ¹⁴ Miïro miïhai mahatyimeumoro mijïibeguehi Moocaani Illico

jiinjeminaaco itaajasuqui agalluunoco. ¹⁵ Jaamo paryi Jesucristoco: Moocaani Achi, onoomo Moocaanima icahi, bu Moocaani diitoma icahi icano.

¹⁶ Jiliti magajamoro mimiyaaveguehi Moocaani mihaico agajjinoco. Miïro Moocaani saatohoco agajjifihicaabo. Jaabo gajjima iicaabo Moocaanima icahi, bu Moocaani diiboma icahi icano. ¹⁷ Jiliti gajji mihaivi jusihi ufucu jaadufucu iicasumi ñhicugotimo miicaqui. Miïro mihai jijehallivi Jesucristo iicabadi mihicahi. ¹⁸ Miïro gajji iicamañovi ñhicugo chahahi, gajji ñhicugoco buhi agañimaño. Miïro ñhicugo ñdaasuhigovi miinoco satyehi. Jaamaño iiguiibovi gajji imino jusitihica.

¹⁹ Jaanoti naha mihai Moocaanico magajjhi iticoni mihaico diibo agajjumaño.

²⁰ Jaanoti saatocho: Uujoho Moocaanico gajjhi, onoomo inahaboco ijijhegueme bañifihhi. Jaamo miino nahabo mahatyimebeque magajjimo, ¿milli bu Moocaanico magajjirahi mahatyimetiboco? ²¹ Jaabo mihaico atajjibauno jino Moocaanico agajjibo tolliro inahaboco igajjiqui.

5

Miyaavogo Jiinjique Guinonihhi.

¹ Paryi famooro Jesu Cristo iicanoco imiyaavogomo Moocaani seeme iicamo. Jaamo bu caanico agajjimo tolliro iseemeque gajjifihhi. ² Jaamo Moocaanico magajjimo, diibo tajjibaco momoonisumi magaajahi diibo seemeque, bu magajjinoco. ³ Miïro Moocaanico magajjino itajjibaco momoonino. Jaano itajjiba sihidi jeevatihhi. ⁴ Miïro oono paryi Moocaani seeme iicamo jiinjique guinonihhi. Jaano momiyaavogofenedi jiinjique miguiinonihhi. ⁵ Miïro idiiboro jiinjique guinonihhi Jesu Moocaani Achi iicanoco imiyaavogobo.

Jesu Moocaani Achi Iicano.

⁶ Miïro diibo Jesucristo asauno jibogocafutuuhhi nifaihufenedi, bu itijohofenedi icano. Jaabo initicafutusumi unuuneriro icatino, bu tolliro iguijeveuneri icano. Jaano miyaano iicanoco Moocaani Gaija jibeguehi, diibo Moocaani Gaija iicaabo Miyaabo iicamaño. ⁷ Jaano jibogominaa icahi niquejefaño miimisiici, saafi idiino; Moocaani, Illi, Igaija icano. Jinoodimo icarumo saafiiviro gataacinihhi.* ⁸ Jaabadiro bu minooci, sano idiino icahi jiinjehalliri; Moocaani Gaija, bu nifaihu, bu tijjoho icano. Jaano jino minooci, sano idiino iicano sabadiro iimaahi. ⁹ Miïro miyaminaa onoonoco mimiyaavogonicihhi. Jaamo bu, ¿milli mimiyaaveguejitirahi Moocaani Illi Jesucristo iicanoco jibogonoco? ¹⁰ Jaamo Moocaani Achico imiyaavogomo toono jibogoma icahi jeebiifaño. Jaanoco Moocaanico imiyaavogotiibo Moocaanico: Bañifiboti, neehi, Moocaani Illiditi jibogonoco imiyaavogotimaño. ¹¹ Jaano jino Moocaani onoono: Diibo mihaico ifinjitino fiivoco aacino. Jaano toono fiivo Illima icahi. ¹² Jaamo Moocaani Achima iicamo ifinjitino fiivoma icahi. Jaanoti Moocaani Achima icatimo toofivoma chahahi.

Niino Fajjini.

¹³ Jaamo amihaidi jinoco caatinihhi Moocaani Achico mimiyaaveguemedi. Jaamo magaajahi ifinjitino fiivoma mihicanoco.

¹⁴ Miïro mihai Moocaanico mimiyaavogomoro magaajahi diiboco siinoco midillunoco, jeebii onobadi, mihaico uguubunoco. ¹⁵ Jaano mihai Moocaanima mihiimaanoco diibo uguubuunoco magaajabadiro, bu magaajacuhi diiboco midillunoco mihaico aacincunoco.

¹⁶ Jaanoti saatocho inahabo imitico omooniruno guijevefaño ifutusutinehiica iicahachijji, diibohallivi Moocaanima ihimaacui. Jaadi diiboco Moocaani acji fiivoco, guijevefaño ifutusuno imiti icatihachijji. Miïro jaanoti icano guijevefaño ifutusuno imiti. Jaanoti uujoho nootihhi toonohallivi Moocaanima mihiimaacui. ¹⁷ Miïro paryi fanooro imiti imitihhi. Jaarunofaño icano sanoodino imiti guijevefaño ifutusutino.

* ⁵⁷ Sahaamefaño ficuutimo: Jaano jibogominaa icahi niquejefaño miimisiici, saafi idiino, onoonoco.

¹⁸ Miiro magaajahi paryi Moocaani seeme iicamo iimitinoco omoonitatinoco. Jaamoco Moocaani Achi ootomomaño iji diitoco dudüicitatihi.

¹⁹ Miiro miihai Moocaanioto mihicanoco magaajahi, bu tolliro paryi jiiñjeoto iji mityaguiinovi iicanoco icano.

²⁰ Tolliro bu magaajahi Moocaani Achi asauboro miihaico gaajaco aacinoco, tooneri Miyaabo iicaabo Moocaanico magaajaqui. Miiro bu Miyaabo iicaaboma mihicahi, Illi Jesu-cristoma mihicahi. Jaabo jaani Moocaani Miyaabo, ifinijitino fiivoma iicaabo. ²¹ Taseeme, mehesicini jihovo ijinita caanimiti.

2 SAN JUAN AAME

Cristo J̄ibogofaño Mihica.

¹ Uujoho quillahutoobo iicaabo caatinihi jihaameque monagoti Moocaani ificuuguedi, tolliro bu iseemeque uujoho miyaano agaij̄imedi. Saafiuro uujoho icatino, bu paryi oono miyaanoco agaajacumo icano. ² Jaabo uujoho amiihaico gaijihi miyaano mojeeb̄ifaño iicanofeenedi. Jaano fahiijivaro miihaima iicajino. ³ Jaabo Moocaani, bu Illi Aivoj̄iibo Jesucristo icamisi amiihaico imino mooniji, bu idaasugueji, bu sajeeb̄i icaco aciji icano miyaanofañodi, bu gaijifañodi icano.

⁴ Uujoho aivo imo imo icahi diseemeti saatoho miyanotiro Moocaani miihaico ataj̄ibabadi imino iigomoco aatyimeneri. ⁵ Jaanegui tañago, jisumi masii sabadiro magaijicasiqui. Jino ico onoono bohono tajiiba icatino, iticonitiro toonoma mihicacuunoco neehi: ⁶ Miiro Moocaani ataj̄ibabadi mihicano toono gaijama mihicano. Jaano toono tajiiba iticonitiro muguubucuuno, gaijicasifaño mihica, onoono.

Bañiminaa.

⁷ Miiro jino jiiinjehalliri sihidi icamo bañifiraminaa, Jesucristo jiiinjehallivi miya miyaminaafibadi asaauboco utuunamaaimo. Tolli iicaabo, jilli bañiminaafi, Cristominaaniminaafi iicaabo. ⁸ Jaanegui amiihai imino mehesicini amiihai dudidamaajeti mihicacuunoco mimitasudino. Jaamo ufucu ijaadaco paryi magayicichi.

⁹ Jaanoti saatoho Cristo ij̄ibugunoco ejeevesumoro sihigovi iminifotomo, bu Moocaaniti buhigovi minifetehi. Jaanoti Cristo j̄ibogofaño mihicahachiiji Moocaanima mihicahi, bu tolliro illima mihicahi icano. ¹⁰ Jaaneguiiha saatoho j̄ibogominaa amiihaijaago agasevamoro Cristo j̄ibogoma ofootimoco amiihai ij̄ifaño magayicidino, bu: Tahi imino difoo, meneedino icano. ¹¹ Miiro diitoco ifitacumo diito imitifaño bu minifetefihi.

Niino Iimaa.

¹² Sihidi amiihaico eneejiruno icarahi. Jaarunaa imogotihii aamefeenedi, acaatininoco. Cusumihacho feeji amiihaima faño mihiimaacasiqui. Jaaneri mohimohica imino ijusiqui.

¹³ Moocaani iicicugo, dinago seeme dijaa iijico galluuhi.

3 SAN JUAN AAME

Gayo Onooboti, Imino Ihiimaano.

¹Uujoho quillahutoobo iicaabo caatinihi jihaameque agaijiibo tañahabo Gayodi, diiboco miyanotiro agaijiibedi.

²Agaijiibo tañahabo, dihallivi Moocaanima iimaahicahi. Fanoova ñima imino ifeequi tolliro guihuvatibo diicaqui, bu oono imino dijeebi ofoobadi diicaqui icano. ³Miïro saatoho monahabomi asaamo imino dijeebi miyaanofañodi iicanoco, bu imino jiiibogo onobadi idiicanoco icano ijiiibuguunoco uguubuhiniiboro imo imo icahi. ⁴Jaano toonobadi chahahi sanooba uco imo imo iminiyuno. Jino, taseeme, miyaanofañodi imino mihigonoco guubuhi.

⁵Agaijiibo tañahabo, imino aivo moonihicahi monahabomico adaamusuubo sihgoti asaamoco adaamusunofeenedi aivo imino moonihicahi. ⁶Jaanoco diito Moocaani iijanominaafeenevi jiiibeguehicahi ijoho sihidi gaijima idiicanoco. Jaanegui diitoco imino daamusu, ucuujivaachunehejeque daaci imino ifeequi, Moocaani imogobadi. ⁷Miïro diito Cristo ducicamaajeguiiha ijgomo. Jaamo imogotihî Moocaanico agaajatimo aacinehejeque agaayicinoco. ⁸Jaaneguiiha miïhai diitoco imino momooninofeenedi mahamusuqui iimino jiiibogoco.

Diotrefe Onoobo Imitino Iicano.

⁹Uujoho caatiniuhi aameque Moocaani iijaminaadi. Jaarunoco Diotrefe guubuutihî miïhai iijico, diitofeenevi aivojiiiboti iicanoco imogooboro. ¹⁰Jaaneguiiha ofoohachiiji faamo imefeeneviro neeji: Miïhaiditi sicamañoooco ihiimaaboro abañihicanoco, bu tolliro monahabomi tahi iifotomoco gaayicihicatibo, bu agaayicigomoco gaayicisuhicatibo icano. Jaaboro Moocaani iijati diitoco gañihicaabo.

¹¹Jaaneguiiha agaijiibo tañahabo, diito imitino omoonibadi diicadino iminoro diica. Miïro iiminoco omoonibo, Moocaanitahe. Jaanoti iimitinoco omoonibo, Moocaanico atyimetihica.

Demetrio Imino Omoonino.

¹²Jaanoti famooro Demetrioti imino iimaahicahi. Jaano miyaanofeenedi gaajacafetehe. Jaanoco miïhai bu tolliro mijiiibeguehi. Bu jaanoco amiïhai magaajahi miyaano iicanoco.

Niino Iimaa.

¹³Sihidi ico neejirahi. Jaaruubo imogotihî caatinitafaihu, bu caatinitai icanofeenedi eheetavonoco. ¹⁴Imeguehi goovano ico aatyimeneque. Jaadi jari mihiimaacasiji faño.

¹⁵Jaanegui sajeebi diica. Juuga nahabomi dijaa iijico galluui. Ijoho bu paryi famooro monahabomico moojico daaci.

SAN JUDA AAME

Juda Caatiniuhi Moocaani Ocoovamedi.

¹ Uujoho Juda Jesucristo jeevivominaafi, Jacoobo nahabo, jihaameque caatinihi Moocaani ocoovaaboro itati ijeevadi ificumedi. Jaamo imino toomocinihi Jesucristofenedi. ² Jaabo Moocaani amiihaico sihidi idasugueji, bu gaijiji, bu sajeebii icaco aciji icano.

Sicamañooco Abañifimo.

³ Agaijimo tañahabomi, sihidi imogorahi mataajajinohallivi amiihaidi acaatininoco. Jaaruna momiyaavogoditi amiihaidi caatinihi. Jaamo momiyaavogohalliti mejenauqui, Moocaanita iicamoco aacinohalliti, toonoco mubuunanijitirahi. ⁴ Jaanaaca sihidi bañiminaa amiihaifeenevi icacuhi. Jaamo gaajaciratino amiihaifeenevi jicamaaimo siicijetiro Caatinihaamefaño diitoti ijiiibugucumo, ciijigaifaño ifeequi iicacumo. Jaamo imifitino miyaminaa, Moocaani imihijico iicimoro siibadi miniyuhicamo fanoova imitinocoro iimoyiiciqui. Jaamoro idiiboro Mohabajaabo Aivojiiho Jesucristoco tuuna-maahicamo.

⁵ Amiihairyo magaajacurunoco siino amiihaico esayuhi. Moocaani Israel cuumiminaaco Egipto jiiijeti taajasuui. Jaadi saatoho imiyaavuguutimoco finisuubo. ⁶ Tolliro itoomominaa niqejefaño imino iicaurumo, Moocaani atajibauno mityaco aacijirunoco iimogotimoro iijanoco jeevesuui. Jaamoco Moocaani civojaniuhi civonoguiino ifinijitino jigaiñehineri isisiuboro niinofucuguihi ificummo. ⁷ Jaabadiro Sodoma, Gomorra onocuumici miyaminaa, bu ifiitino iicaucuumijeminaama Moocaani ifinijitino ciijigairi jigasuui, itoomominaa imitino iicamoco omoonibadiro. Jaamo Moocaani toomominaa iicaubadi imitino icaumo: Sano gaifiimiro gaifiimima icamo, Moocaani gaigooma miicaqui eheetavunoco ejeevesumoro, siibadiro iicaneheje fanoovaaco moonihicahi. Jaamoco tolli mooniibo. Jaanoti famooro igajaqui tolli iicahicamo ifinijitino ciijigairi idasuno ijigajinoco.

⁸ Jaamoco imitino gaija onoobadi omoonimo ifiico idicuno moonihi. Moocaani iijico mityagotimo, niqeje toomominaati imitino iimaamo. ⁹ Jaarunaaca Moocaani toomominaa aivojiiho Miguel icaruubo Moise chuumuhuhalliti ijima ihibaciasusumi iidicuno nuutihi idinoro nuubo: Moocaani jei ico iibaji, nooboro. ¹⁰ Jaanoti diito imitino iimaahicahi agaajatnoti. Jaamo sahijitiro jiiibogoratino gaajamo bajio asimi ihesicimima chaharumo agaajamoro omooninibadi, moonimo ifihalliviro ifiniqui. ¹¹ Jdaasucani icajimo! Cain imiticoro agaajaumo, nihibamico iimoyiicimaño mitamo Balaam iicaubadi. Jaamo finiji Core iicaubadi isifiratuuoro Moocaani ononoco imuguutimaño guijeveubo. ¹² Jaabobadi iicamo amiihai imo imo mamachuqui mihigaivomoma ofoomo amiihaico nucufesuhicahi iimitiri. Jaamo amiihaifeenevi imo imo iicamoro sihidi amachumoro aduhicahi famoovaaco nucufeguetimo. Itaadimo iicarumoco jeevivotimo ifiicoro toomomo. Aimuufai nifaihuma achahanoco guibuhuba asatyoninibadi ejevamo. Imoho onoovafisumi onovatihobadi aivo ifahifema agaijuyicahi aivo ochoomonicibadi ejevamo. ¹³ Muuai tyuucai aivo isifiirano ijivaaseque agaiiincibadi diito imiti ifuvusuhi nucufesuno. Meecirigai ijiihaiti imitaabo iicabadi. Moocaani diitoco ficuji civono fucuro ifinijitinoguiino.

¹⁴ Adan iyaachi seemene, iyaachi seemene, seemene Enoc onooboenedi, diitedi Moocaani nuuhi: Memeecei, Aivojiiho Jesu ajashutino itoomominaama asajinoco. ¹⁵ Jaabo famoco dilluji. Jaaboro paryi imifitimoco ciijigaifaño gañijji, imitino imoonihicanohalliti, paryi diibediti imifitimo aivo imitino iimaahicanohalliti icano, nooboro. ¹⁶ Jaamo fanoovati famañoovaje iimaafifimo, sitaaditi iimaafifimo, iimitico iguiraasumo, ifihalliviro ifiico mityano eesicimimoro sitaaco neefimo. Jaamoro saatohoditi imino iimaamo siinoco diitediti ihiciquiro.

Cristotaco Afagoono.

¹⁷ Jaanoti amiilai, agaijimo tañahabomi, mehesicini, siicijetiro amihaico Mohaivojiibo Jesucristo minisuminaa unuucuunoco: ¹⁸ Niinosumi icajimo dejecuminaa imitijeebii onobadi iicamo, noomoro. ¹⁹ Jaamo amihaico dugaacusuji, jiinije iimogobadi iicamo Moocaani Gajama chahahi.

²⁰ Jaanoti amiilai, agaijimo tañahabomi, quehecuno mihica amiilai imi miyaavogofaño. Moocaanima mihiiama Moocaani Gaija mityafañodi. ²¹ Moocaani gaijifaño mihicamoro, motoomo Mohaivojiibo Jesucristo iidaasugofeenedi ifinijitino ifiico mihaico aacijinoco.

²² Imino imiyaavogotimoco, mimiyaavugusu. ²³ Saatohoco mataajasu ciijigaiti. Sitaaco mihidaasugo. Jaarumo diito imititi gaihuinimoro, bu jiiheguemere icano.

Niino Iima.

²⁴⁻²⁵ Idiiboro Moocaani agaajaabo, bu Motaajasuminaafi icano imityari amihaico teemeji acototimo miicaqui, mihinivatimoco isatyequi imo imo iimihimefeenevi. Jaaboco mihimo, sihidi ejeevanoco, imityaco, itajiiibaco, Mohaivojiibo Jesucristofeenedi siicijetiro, bu jisumi, bu fahiijivaro icano. Fine.

APOCALIPSIS

Jesucristo thiiifusuuno.

¹ Moocaani Jesucristoco aciuhi diibo idudicamaajeminaaco ihifusuqui goovano iicajinehejeque. Jaanoco Jesucristo ifusuuhi idudicamaajeminaafico Juaco itoomominaafico agalluubofeenedi. ² Jaabo uujoho Jua miyaanoco jiiibuguuhi paryi aatyimeunoco, bu Moocaani iijico icano Jesucristo onoonofeenedi.

³ Imicani iicamo jihaameque ihiiifnicimo. Tolliro bu imicani iicamo Moocaani jihaamefañodi ihiiimaanoco uguubunicimoro imino jihaamefaño onoonoco omoonimo. Miho tufucu fiitivucuuihi.

Jua Moocaani Iijaminaadi Caatinihi.

⁴ Uujoho Jua caatinihi Moocaani iijano Asia jiiinjieri sahuse juugahuseti mijaaci icano iicajahajeminaadi. Jaamo amiihai magaayici Moocaani imino omooninoco, bu sajeebii icaco aacinoco icano. Jaabo Moocaani iicaabo bu diiboro iicaubo, bu diiboro asaajiibo icano. Bu tolliro sahuse juugahuseti miimisiici icano imino gajjani Moocaani aivoji icaga imefeeneri iicamo aacinoco magaayici. ⁵ Bu tolliro Jesucristo aacinoco magaayici. Diibo miyaanoco iijibogoobo, bu iguijevemefeeneti iticoni ubuheeteubo. Jaabo jiiinjeminaa aivojito aivojiibo iicaabo. Jaabo Cristo mihaico agaijiboro itijeheri mimitico nitiuhi. ⁶ Jaaboro mihaico aivojitoti, bu sacerdoteti icano eetavuuihi diibo Caani Diosco mejecivequi. Jaabo jaafa mitya, bu cahacisu icano icahi fahiijivaro finiratino. Fine.

⁷ Memeeeci oono Cristo aimuufaifeedeni saaji. Jaaboco famooro atyimeji, bu diiboco ahaamiumo atyimeji icano. Jaaboco paryi jiiinjeminaa aatyimemere taaji. Jiihi tolliji. Fine.

⁸ Uujoho imegaooobo, bu allivioobo icano, abecedario iticoni A iicabadi, bu allibati Z iicabadi iicaabo, noobo Jesu Aivojiibo Moocaani sihidi ejeevaabo. Diibo iicaabo, bu iicaubo, bu asaajiibo icano.

Cristo Imi Gaija.

⁹ Uujoho Jua miyaavogofaño amiihai nahabo. Jaabo amiihaima sano idasuno icahi, bu Moocaani aivojifaño icahi, bu tolliro jaabicico Jesucristo aacinofaño icano. Jaabo uco icivojaaniujirunohachuta uco gañiiumo Patmo onochugaivi Moocaani iiji Jesucristofañodi miyaano iicanoco iijibeguehicaunohalliti. ¹⁰ Jaanaaca Aivojiibo fucu jaguisifucusumi uujoho Moocaani Gajafeenedi esamaahicaunaaca tabujinaagoti sefano guubuvusuuno miriicu ojibadi. ¹¹ Jaano uco nuuhi: * Jino adaatyimeneque aamefaño caatini. Jaaboro Asia jiiinjieri sahuse juugahuseti mijaaci icano iicajahajejaagovi gallu. Jino imomo iicajahajejaagovi; Efeso, Esmirna, Pergamo, Tiatora, Sardi, Filadelfia, Laodicea icanojaago, noonoro.

¹² Jaaneguiiha cafesavooboro meeciuihi: ¿Miiijoho ico, fine, uuma iimaahi? nooboro. Jaabo atyimeuhi sahuse juugahuseti minooici icano cuugahu ficuta icuno oro eetavotaco.

¹³ Jaanofeeneri Miyaminaafibadi Ifiivuuho ifibadi iicaaboco atyimeuhi. Jaabo itihacivi ifotocinichehuco jiiiciniiboco jaachehu oro niivigaimeeheri siyiciniuhi ifeeyijevi. ¹⁴ Jaabo nigaijeeneu aivo seseene jadiotobadi. Jaanoti ihaalliinou ciijigaiguihunobadi jeevauhi.

¹⁵ Jaanoti itihaiño namecuno ifuvusuhi bronze aparyicisucinobadi, ciijigaifañodi eheetavocininobadi. Jaanoti ico sefano guubuvusuuhi sihidi guuisino uguubuvusunicibadi.

¹⁶ Jaanoti imiyanaagohusefaño icaumo meeciri sahuse juugahuseti miimisiici idimo. Jaanoti iijifañoti inoociniga niisuga siijevaga fahigovahaciti siijevasuciniga. Jaanoti ihime nihiba sefano aachicinisumi iicabadi jeevauhi.

¹⁷ Jaaboco aatyimeuneri iguiinovi acutuuihi chuuhubadi. Jaarunaaca imiyanaagohuseque tahallivi ificuuboro uco nuubo: Diguetejirahana Uujoho iticonioobo, bu diiboro

* 1:11 Sahaamefaño janaaniici jilli ficuumo: Uujoho imegaooobo, bu allivioobo icano A, Z icano iicabadi, onoonoco.

allivioobo iicaabo icano. ¹⁸ Uujoho iicaabo guijeveurahi. Jaaruubo buheehi, ufucuro milli icacutiibo iicaqui. Jaabo uujoho guijeve janaanici mityacuuihi. Jaaneguiiha guijeveminaa iicahigo uudi sihidi jeevatino. Jilli iimogobadi moonijirahi. ¹⁹ Jaaneguiiha jino adaatyimeneque caatini, jino jisumi icanoco, bu ufucu icajinoco icano. ²⁰ Jino tamiyanaagohusefaño sahuse juugahuseti miimisiici icamo meecirico adaatyimeme agaa-jaratino jilli eneejiruno: Jaamo diito meeciri sahuse juugahuseti mijaaci icano Moocaani iijano jiiibogominaaditi, eneejiruno. Jaanoti bu sahuse juugahuseti minooci icano cuugahu ficuta iicuno oro eetavota jilli eneejiruno: Sahuse juugahuseti mijaaci icano Moocaani iijanoco, eneejiruno.

2

Moocaani Iijanojaagovi Iijico Agalluuno: Efeso cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹ Efeso cuumiri Moocaani iija iicaja jiiibogominaafidi caatini: Jilli noobo imiyanaagohusefaño sahuse juugahuseti miimisiici icamo meecirima iicaabo, bu tolliro sahuse juugahuseti minooci icano oro eetavota cuugahu ficuta iicunofeenedi iigoobo icano: ² Uujoho gaajahi paryi fanoovaaco edee-tavehicanoco, bu sefano dudicamaajeque edee-tavehicanoco, bu adaabicihicanoco icano. Bu tolliro gaajahi iimitimoco adaabicitino. Bu uujoho tolliro gaajahi Moocaani galluminaa eneehicarumo miyaano iicatimoco ijoho inisuuboro bañiminaa iicanoco agaajacinoco. ³ Jaabo ijoho sihidi daabicihicahi, sihidi idasuno dicahicahi, bu uuguiha sihidi dudicamaaihicahi niinovatotiiibo icano. ⁴ Jaarunaa dihallivi icano sano: Miiro iticoni imiyaavugusumi uco sihidi gaijiuhi. Jaaruubo jisumi miidinoro gaijicuuihi. ⁵ Jaaneguiiha deesafoto iticoni edeesamaaiunoco. Jaaboro difico dimibachuubo iticoni omoonihicaubadi mooni. Jaanoti tolli omoonitihachiiji dijaagovi ofooboro dicuugahu iicuco idiiti dumitiiciji, dihimitico edeesutihachiiji. ⁶ Jaarunofaño jino iimino dihallivi icahi, Nicolaitami omooninoco idiheguene. Jaanoco bu uujoho jiihegueni. ⁷ Amiihai nohojima mihicamo muguubu jino Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco: Mityano iicamoco fiivo imoho Moocaani goohasihalliti icaho noovatati machusui.

Esmirna Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

⁸ Esmirna cuumiri iicaja Moocaani iija jiiibogominaafidi caatini: Jilli noobo imegaobo, bu diboro allivioobo icano iicaabo, iguijeveuruubo, siino ubuheeteubo: ⁹ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco, idasuno idiicahicanoco, bu fanoovati ucuujivaachunoco icano. Jaaruubo ijoho jinejeti cuujivaachutihi. Tolliro bu uujoho gaajahi: Miilai judiomi, unuurumo iiditi imitino ihiiimaahicanoco. Jaamo judiomi unuurumo jilli Satanas iji igaivominaaro. ¹⁰ Jaaneguiiha diguetedino idasuno idiicajinoti. Miiro iji amiihaiti saatohoco civojafaño jiihacusui. Jaamo paryi amiihai minisucafetehi. Jaamo fahuseeci fucuva ticovovi idasuno mihicaji. Jaarunofaño suufenitiiibo diica iguijevejinohachuta. Jaachiiji toono jaada ico uujoho fiivoco aciji. ¹¹ Amiihai nohojima mihicamo muguubu jino Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco: Mityano iicamo iguijeveme cijiigaifaño feejitih.

Pergamo Cuumijaago Iijico Agalluuno.

¹² Tolliro bu Pergamo cuumiri iicaja Moocaani iija jiiibogominaafidi caatini: Jilli noobo iniisuga fahigovaciti isiijevasucinigama iicaabo: ¹³ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco, bu gaajahi Satanas atajiiibahigo ijoho idiicanoco. Jaaruubo ijoho uco jeevesutiibo diicahicahi. Bu tamiya jiiibogominaafi Antipa onoboco amiihaifeenevi oono Satanas iicamañovi agaicaausumi uco imiyaavogonoco jeevesutiibo diicahicahi. ¹⁴ Jaarunofaño dihallivi fiivaano icano: Toono Pergamo cuumivi iima iicamo saatoho Balaam jiiibogoco jeevesutimo icamo. Jaabo diibo Balaam onobo Balac onoboco fajiniuhi israelmi imitico imooniqui jihovo caanimi jeeçivo asimico uduuneri, bu gai-goomima imitinoono iicaqui icano. ¹⁵ Tolliro bu iima icamo oono Nicolaitami jiiibogoco jeevesutimo iicamo, toonoco uujoho ijiheguene. ¹⁶ Jaaneguiiha iimitico mejevesu.

Jaanoti mejeevesutihachiiji goovano amiñhaijaago feeji. Jaaboro diitoma amocasiji taajifañoti ihiinoga niisuga fahigovahaciti isiijeva iicagari. ¹⁷ Amiihai nohojima mihi-camo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco: Mityano iicaaboco toovono iicano manati machusuji. Jaaboro diiboco aciji seseeyi guisiyico. Jaayihallivi bohono imomo caatiniciniiji. Jaamomoco miijoho gaajajitihii idiiboro toonoco agaayicibo gaajaji.

Tiatira Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹⁸ Tolliro bu caatini Tiatirari Moocaani iija iicaja jiiibogominaafidi: Jilli noobo Moocaani Achi oono ihaallino ciijigaiguihunobadi iicaabo, bu itihaiño bronze aparyicisucinobadi iicaabo: ¹⁹ Uujoho gaajahi paryiicino iijoho omoonihicanoco, gaijima idiicanoco gaajahi, bu dimiyaavogoco gaajahi, edeecivehicanoco, dijaabicico icano. Bu gaajahi iticoni omooniuono janaanivivi jisumi omooninoco. ²⁰ Jaarunaaca sano icahi dihallivi. Oono Jezel onogo: Moocaanijaagodi iimaahi, onogooro tajeecivominaaco iijibegueneri abañihicagoco adaabicihicanoco. Diigo jiiibeguehicahi diitoco gaigoomima imitinoono iicaqui, bu tolliro jihovo caanimi jeecivo asiminoco iduuhicaqui. ²¹ Jaagoco uujoho teemehicarahi iimitico ijeevesuqui. Jaarunofaño ihajevaco jeevesuhicatigo. ²² Jaaneguiiha diigo omoonihicanoco diito ejeevesutihachiiji diigoco uujoho guihuvasuji, diigojaago efeehecamo idaasuno iicaqui. ²³ Jaaboro diigo seemeque gaisiraiciji. Jilliti paryiicino Moocaani iijanominaa gaajaji uujoho miyaminaa esamaajeneque paryi agaajanoco, bu paryi ijeebiiñofaño iicanoco agaajanoco icano. Jaaboro paryi amiñhaico amiihai moomoonihicano jaadaco aciji. ²⁴ Jaanoti bu amiñhaiti saatoho toono Tiatira cuumiri mihicamo tobogoco mihimogotimo, bu oono diito sihidi ejeevano agaajaratino Satanas iiji eneehicanoco minisutimoco neehi: Sibogoco siino amiñhaihallivi ficutihii. ²⁵ Jino toonoma mihicano imino mificu uujoho tahi asaajinohachuta. ²⁶ Jaaneguiiha mityano iicamoro uujoho iimogonoco eetavomoro nijequevi ifotomoco aciji mityaco jiiinjeminaahallivi. ²⁷ Jino uco Guihirubi mityaco aacibadi. Jaamo jiiinjeminaaco tajiibaji sefano jigaiñehiri nifaqui illunoco magasuucunicino iicabadi. ²⁸ Jaamoco bu cuujetavio meecirigaico aciji. ²⁹ Amiihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

3

Sardi Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹ Tolliro bu caatini Sardi cuumiri iicaja Moocaani iija jiiibogominaafidi: Jilli noobo sahuse juugahuseti miimisiici idiino Moocaani gaijamima iicaabo, bu tonoodimoro imeecirigaimima iicaabo: Uujoho gaajahi paryiicino iijoho omoonihicanoco, bu saatoho: Buheebe, ico eneehicarunoco. Jaarunaa ico dijeebi iguijivecunoco uujoho gaajahi. ² Jaaneguiiha deesiciniiboro sefatusu imino omooninoco, miiro oono fiiticuuno minoco imitasuquiguiiha. Miiro uujoho gaajahi toono iijoho omoonihicano Moocaani imegavi imino iicatinoco. ³ Jaaneguii desafoto oono jiiibogoco agaayiciunoco deevesudino. Jaaboro dihimimitico deevesu. Jaanoti edeesicinitihachiiji oono nanivaminaafi ofoonicibadi gaajaciratino uujoho dijaa feeji ico dihimitihalliti aamiqui. ⁴ Jaarunofaño iima icamo tahi Sardi cuumivi miidimo imino iicamo imitico eetavotimoro iicamo. Jaamo uuma seseechehu-jefaño ijicamaaimoro igueji imino iicamaño. ⁵ Jaamaño mityano iicamo seseechehu-jefaño jicucafeteji. Jaamo ifinijitino fiivoma iicamo momoco caatinihii fiivohaamefaño. Toohaamefañoti imomoco fillujitihii. Jilliro diitoco Guihirubi imefeenevi, bu itoomominaa imefeenevi icano: Diitoco uujoho gaajahi, neeji. ⁶ Amiihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

Filadelfia Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

⁷ Tolliro bu Filadelfia cuumiri iicaja Moocaani iija jiiibogominaafidi caatini: Jilli noobo iimiibo, aivo miyaabo iicaabo, aivojiiibo David llavema iicaabo. Jaabo afaayicino miijoho fabaacujitirahi, bu afabaacininoco miijoho faayicijitirahi icano: ⁸ Uujoho gaajahi paryi iijoho omoonihicanoco. Jaabo uujoho dihimegavi guhugaco faayicihii

diībeguequi. Jaanoco mīhaiñooba jilli: Diībeguedino, neejitirahi. Mīro sihidi sefatiruubo tajīibogoco agaayicībora uco tuunamaaiti. ⁹ Jaaneguiiha Satanas igaivominaaco gal-luji: Mīhai judiom̄i, noomoro abañififihicamoco. Jaaboro diguiinovi diitoco tajīibaji imemuīnamaaiqui, toonoti ico uujoho agaijinoco igaaajqui. ¹⁰ Jaanoti uujoho atajīibanoco imino moonīhi ijoho fanoovaaco adaabic̄ibo. Jaaneguiiha bu ico uujoho imino teemeji nisufucuparyi jiīnijehallivi asaajinoti, paryīicino jiīnije miyaminaaco nisiqui. ¹¹ Goovano saaji. Jaaneguiiha imino ficu iima iicanoco, sita dihacitaco dumitīicidino. ¹² Jaaneguiiha mityano iicamoco uujoho Guihirubi iijafaño ficuji tooja imahacinobadi iicaqui; jaamo tahigoti ufucuro inuucutimo iicaqui. Jaamohallivi uujoho caatin̄iji Taacaani momoco, bu Taacaani cuumi momoco icano. Jaacuumi Moocaani niquejefañoti asaacuumi momo bohono Jerusalem̄o onocuumi. Tolliro bu uujoho diitohallivi tamomo bomomo iicamomoco caatin̄iji. ¹³ Amiīhai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

Laodicea Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹⁴ Tolliro bu caatini Moocaani iija Laodicea cuumiri iicaja jiīibogominaafidi: Jilli noobo aivo miyaabo iicaabo, miyaanoco eneefiibo, diiboti paryi Moocaani ifiivusuno atanoocinīibo: ¹⁵ Jaabo uujoho gaajahi ijoho paryi omoonihicanoco. Jaabo ijoho mīidino miyaavogoma idiicaabo mīivi nifaihu aigucufaihubadi edeevanoco gaajahi. ¹⁶ Jaaneguiiha iijifañoti foomovaiba iicafaihuco agañīnicibadi ico uujoho esicinīhi. ¹⁷ Mīro: Uujoho sihidi busumijema icahi, bu uuma aivo imino foono neehicahi, bu jinejebati ucuujivaachuthi, neehicahi. Jaaruubo ijoho gaajacitih̄i idaausuubo idiicanoco, imo icama idiicatinoco, bu cuujivaachuma idiicanoco, dihaallīnoma achahanoco, bu botīibo idiicanoco icano. ¹⁸ Jaaneguiiha ico uujoho neehi: Uuti naaje oroco cījigairi imino imibachucin̄icunobadi iicano miyaavogoco. Jaabo miyanotiro sihidi busumijema diicahi. Bu jaaboro uuditi naaje eseseene gaachehunoco. Jaabo idicamaaiboro nucufesuno sicaibo diiacujitih̄i. Tolliro bu uuditi aallīno taabutaco anaajebeere dihaallīnofaño ficu. Jaabo imino daatyimehi. ¹⁹ Uujoho agaijinoco ībahi, aamihi icano. Jaaneguiiha aivo quehecuno diicaabo dihimitico deevesu. ²⁰ Meeci jino uujoho dihimegari julleecinīhi coovaaboro. Jaanoco cajaan̄yohacho uco uguubuuboro: Tajaa disaa, onooiboma icaji, bu diibo uuma icaji icano.* ²¹ Jaaneguiiha mityano iicamoco uujoho tahaivoji icagahallivi tacojivi casīihacuji, onoo uujoho mityano iicamaño Guihirubima ihaivoji icagahallivi acasīivobadi. ²² Amiīhai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

4

Niquejefaño Moocaanico Iimono.

¹ Jinobuunati emeēciubo atyimeuhi niquejefaño guhuga faayicinīhugaco. Jaanaaca onoo uuma mirīicu ojibadi iticoni ihiimaano uco nuuhi: Juu caamovi disaa, jinobuunati iicajinehejeque ico ifusuqui.

² Jaasumiro uujoho sano Moocaani Gaija mityaguinovi minifutuui. Jaabo atyimeuhi aivoji icaga niquejefaño iicagaco. Jaagahallivi saafi gicinīiboco atyimeuhi. ³ Jaanohalliri igicinīibo ifi ifuvusuui namecuno jaspe onoono guisiyi namecubadi, bu cornalina onoono guisiyi namecubadi icanoco. Jaagahallidi bu tīihi cajetacinīhi esmeralda onoono guisiyi namecubadi inamecu icaabo. ⁴ Jaagahallidi bu sigaaje veinticutrodigaava gicinīigaaje icauhi. Jaagaajehallivi iticovoocivi quillahuto icauhi. Jaamo seseechehujefaño jicucucinīuhi, bu inigainohalliri icauno oro eetavota chaahimigano icano. ⁵ Jaagafañoti anamebanoro sefano sisiimi guubuvusuhicauhi. Bu jaaga imegati nifotocinīhicauno sahuse juugahuseti minoōci idīino cuugahunoo. Jaano toono Moocaani gaijano sahuse

* 3:20 Griego iijiri noono: Meeci jino uujoho guhuga imegari julleecinīhi tetecuuboro. Jaanoco cajaan̄yohacho uco uguubuuboro iguhugaco afaayicimo iijafaño jicafeteji diiboma imachuqui, diibo bu uuma imachuqui icano.

juugahuseti minooci idiño iicano. ⁶Jaaga imegavi bu icauno muuaibadi jeevano jacuno sinaagonovi foovono iifuvusuno. Bu jaagahallidi icaumo igueenemehejedimova fahigovati sihidi ihaalliinoma iicaumo. ⁷Jaamoti saafiu leonbadi jeevauhi. Jaanoti allivioobo torobadi jeevauhi. Jaano allivioobo miyaminaafi imebadi jeevauhi. Jaano allivioobo ciimimi mogaaje agahafotoobobadi jeevauhi. ⁸Jaamo paryi diito iticovocivi sahuse juugahuseti sacu idiño ijijecunoma icauhi. Jaamo ifi sanohaallineriro gahaficiniuhi alliomotu fañoomoti icano. Jaamo fucuhachuta, cuujehachuta icano suufenitimo neehicauhi:

Imiibo, imiibo, imiibo, Aivojübo, Moocaani sihidi ejeevaabo. Diiboro iicaubo, bu diiboro iicaabo, bu diiboro asaajiibo icano, noomoro.

⁹Jaamoro diito ihaivoji icagafaño igiciniübo ufucuro ifinijitiüboco acahacisusumi, iimosumi, obocigosome icano ¹⁰oono veinticuatrodimó quillahuto iicamo diibo imegavi ememuivomoro imehicahi ono ufucuro ifinijitiüboco. Jaamoro diibo aivoji icaga imega ichaahimiganoco atafusumoro neehicamo:

¹¹Aivojübo Moocaani, ijoho aivo sihidi edeevamaño gaayici; cahacisuco, bocigoco, mityaco icano, ijoho fanoovaaco edeetavumaño, ijoho idiimogomaño ifiivunoro icano, noomoro.

5

Afaayiciratino Aame.

¹Jaadi atyimeuhi ihaivoji icagahalliri igiciniübo miyanaagovi usefaño aame paímicinihaame fahigovaaciti caatinicinihaameque. Jaahaame sahuse juugahuseti minooci idiñeri huhufono sisiciniuhi. ²Jaanaa guubuui Moocaani toomominaafi sefano idilluhicaunoco: ¿Cajaani fine aivo imiibo isisitaaco udubaiciüboro jihaameque faayicijirahi? nooboro.

³Jaarunofaño niquejefaño, bu jiiñjehallivi, bu jiiñjeguiino icano miñhaiñooba aivo chahauhi toohaameque afaayicimoro emeeciirumo. ⁴Jaaneri uujoho sihidiro taahicauhi. Sano imifitimoro iicauneri toohaameque afaayiciüboro jilli ajashunogayi emeeciiruubo achahauneri. ⁵Jaanaa quillahutoti saafi uco nuuhi: ¡Taacudino! Miñro Juda cuumi Leon onoo, aivojübo David Iyaachimihaiobo iicaabo fanoohimitico guinonicuui. Jaaboro paryi toohaame sisitaaco udubaiciüboro ifaayiciqui.

⁶Jaanaa ihaivoji icaga, bu igueenemehejedimova iicamo, bu quillahutofeenevi icano atyimeuhi saafi Corderobadi iicaabo julleeciniuboco. Jaabo agaicaacuniübo ifibadi ifi iifuvusuui. Jaabo sahuse juugahuseti minooci idiño iinicunoma icaubo, bu tonoodinoro icauno ihaalliño. Jaano toono ihaalliño sahuse juugahuseti minooci idiño iicano Moocaani gajano paryi faajiñjehalliviro agalluuno. ⁷Jaanaa diibo Corderobadi iicaabo ufuuboro ihaivoji icagahalliri igiciniübo miyanaagohusefañoti toohaameque icijehui.*

⁸Jaahaameque gaayiciubaaca igueenemehejedimo iicaumo, bu veinticuatrodimó quillahuto iicaumo icano diibo Corderobadi iicaabo imega memuiñnamaaiuhi. Jaamo iquillahuto iticovocivi iharpanoma icauhi, bu oro guirihillunofaño maaniguijinoma icauhi icano. Jaamo Moocaanita iicamo diiboma ihiimaasumi maaniguijico ijigasuno diibojaa uusunicibadi jeevahi. ⁹Jaamo jiiji bohono masijico jilli masivahicauhi:

Ijoho aivo idiimimaño toohaameque idiiciüboro isisitaaco sinaayu. Miñro iguijeveumaño ditijeheri diitoco Moocaanidi naajeuhi fahigova miyaminaati, fanoohiiji miyaminaati, faacuumivati, bu fanoojiñije cuumino miyaminaati icano. ¹⁰Jaaboro diitoco Moocaanidi aivojitoti, bu sacerdotemiti icano detavehi. Jaamo diito jiiñjehallivi tajiibaji, noomoro.

¹¹Jaadi emeciübo guubuui ajashutimo Moocaani toomominaa ihiimaunoco, toghallidi, bu igueenemehejedimo iicaumohallidi, bu quillahuto iicaumohallidi icano. Jaamo itoomominaa aivo ajashutimo millones y millonesdimo iicamo sefano neehicauhi:

* 5:7 (Lc 1.33)

¹²Jaani Corderobadi iicaabo agaicaucafutuubo aivo iimimaño, jaafa gaayiciibo mityaco, sihidi busumijeque, bu gaajaco, bu sefaco, bu bocigoco, bu cahacisuco, bu imoco icano, onoonoco.

¹³Tolliro bu guubuui fanoova Moocaani ifiivusuuno niquejefaño iicano, bu jiiinjehalliri iicano, bu jiiinjeguiino iicano, bu muuifaño iicano, paryi tonehejefaño iicano jilli unuuno: Bocigoco, bu imoco, bu cahacisuco, bu mityaco icano jaafa acicafetehi oono ihaivoji ica-gahalliri igiciniiboco, bu tolliro Corderobadi iicaaboco fahiiijivaaciviro, unuunoco.

¹⁴Jaanoti oono igueenemehejedimo iicamo neehicauhi: Jaafa tolli icano, noomoro.

Jaanoti bu veinticuatrodimoo iicamo iquillahuto ememuivuumoro imuumo fahiijivaro iicaaboco.†

6

Sahuse Juugahuseti Minooci Iidiino Isisita Icano.

¹Jaadi atyimeuhi Iorderobadi iicaabo toohaame sisitaati sanooco iticoniibo isinaayu-unoco. Jaanaa guubuui igueenemehejedimo iicamoti saafi sefano sisi igiiriribabadi: jJuu saabo meecival nooboro uco unuunoco.

²JaaneGUIIha emeciubo atyimeuhi caballo sesebeque. Jaabohalliri iicaubo usefaño tiibuga icauhi. Jaaboco Moocaani aciui chaahimigaco. Jaanoma fuubo guinoniiboro, bu fahiijivaro guinoniiboro iicaqui.

³Jaanaa allivio sisitaaco siino Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi guubuui igueenemehejedimo iicaumoti sifi: jJuu saabo meecival nooboro uco unuunoco.

⁴Jaabo atyimeuhi sicaballo tifaibo ihiinuuboco. Jaabohalliri iicaubo mityaco gaayiciuhi jiiinjehalliti sajeebi icaco ifinisuuboro miyaminaaco fahigovavi imoonicasisuqui. Jaaboco Moocaani ajashutino niisugaco aciui.

⁵Jaano allivionoco bu siino Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi guubuui igueenemehejedimo iicaumoti sifi: jJuu saabo meecival nooboro uco unuunoco.

JaaneGUII emeciibo atyimeuhi saafi caballo civooboco. Jaabohalliri iicaubo oovota meecuco gaayiciuhi. ⁶Jaanaa guubuui igueenemehejedimo iicaumofeeneti unuunoco: Safucuo dudidamaaje jaada trigoti sano kiloviro ifeteji; jaabadiro bu safucuo dudidamaaje jaada cebadati tres kilodinoviro ifeteji icano. Jaanoti diiribanoco, bu vinofaihunoco icano bañamaaisudino, noonoro.

⁷Jaanobuunati bu siino allivio sisitaaco Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi igueenemehejedimo iicaumoti niinoobo: jJuu saabo meecival nooboro uco unuunoco.

⁸JaaneGUIIha emeciubo atyimeuhi saafi caballo guiguivaaboco. Jaabohalliri iicaubo momo GUIIjeve onoobo. Jaabo dojicuti saubo saafi GUIIjeveminaa iicahigo abajaabo. Jaabo GUIIjeve onooboco Moocaani mityaco aciui jiiinije miyaminaati samañootohallivi diitoco iminaanineri, bu ajebari, bu guihuvari, bu jiiinjehalliri iicamo inihicufino asimiri icano iguijeniqui.

⁹Jaano allivio sisitaaco Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi jeevivoco omoonifinoguiino, iicamoco atyimeuhi Moocaani iiji miyaano iicanoco ijiiibugunohalliti iguijeniumo jeebinoco. ¹⁰Jaamo sefano jilli neehicauhi: Idiimiibo Aivojiibo, onoonoco abañitatiibo, ¿mihachutahiica diicaji mihaico iguijeniumo jiiinjehalliri iicamoco emeciiboro ijaadaco adaacijino? noomoro.

¹¹Jaasumiro diitoco Moocaani aciui seseeneene gaachehunoco. Jaaboro diitoco nubo: Majaguisiica jaafahi amiihai nahabomi Cristodi ududicamaaimo ihoovovi ifeteji, jaamoco amiihaico iicaubadiro agaicaaunohachuta, nooboro.

¹²Jaano allivio sisitaaco Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi emeciubo atyimeuhi jiiinije sefano amaryibanoro udujavanamaaiunoco, bu nihiba icivono gaachehubadi iminifutuunoco. Jaanoti fucuo nihiba tiijohobadi minifutuui. ¹³Bu meeciri niquejefañoti jiiinjehallivi aifuuhi oono imoho noovata seenere sefano guibuhuba iicaneri baavi aafonicibadi. ¹⁴Bu niqueje sano finiuhi aameque mapaimirubadi. Bu paryi

† 5:14 (Filipenses 2.9-11)

ifabaino, bu ifachugaiño icano simañehejevi jeeneuhi. ¹⁵ Jaano ñihicuti jiniije aivojito ifahojinofaño, bu guisigajinofaño icano fataniinamaaiuhi. Jaamo tahi fanoohaivojitema, sihidi inihibaminoma iicamehejema, bu amocasiminaa aivojitehejema, bu aivo sihidi ejeevafiimoma, bu paryi faaboho jijovotoma, bu jijovoto iicatomoma icano ¹⁶ ifabainoco, ifagajinoco icano neehicauhi: Mohallivi mahaifo. Jaanoro mihaico jaadi johono ihaivoji icagahalliri igiciniibediti mafataani, bu oono sihidi jeevaneri Corderobadi iicaabo aamijino ñihicuti icano.

¹⁷ Miïro jino sihidi jeevano ahaamijifucu gasecuuhi. ¿Jaanoco bu miïjoho jaabicijirahi? noomoro.

7

Israel Cuumiminaati Hicimo.

¹ Toonobuunati atyimeuhi igueenemehejedimo Moocaani toomominaa paryi jiniijebacihalliri jullelleecinimoco. Jaamo igueenemehejedimo iicano jiniije guibuhubaco gaayiciniuhi, jiniijehallivi ajashuno guibuutino iicaqui, bu muuaihallivi, bu imohonohallivi icano. ² Tolliro bu atyimeuhi saafi Moocaani toomominaafi Moocaani iicaabo mityama icaabo aamijijaagoti saauboco. Jaabo sefano coovadiivuuhi saatoho igueenemehejedimo iicaumo jiniijeque, bu muuaico icano imitino imooniqui mityaco agaayicumoco. ³ Jilli nooboro: Jiniijeque imitino momoonidino, bu muuaico, bu imohonoco icano Moocaani jeevivominaaco ihimecunoti diitoco Moocaani gaajataco mificutinohachuta icano, nooboro.

⁴ Jaamo diito icicafutuumo oovoco jinoodino guubuui: Ciento cuarenta y cuatro mildimo paryi israelmi cuuminoototi. ⁵ Jilli faacuumivatoti icuubo. Juda cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu doce mildimo Ruben cuumiti oovocafutuui, bu Gad cuumiti doce mildimo oovocafutuui, ⁶ bu Ase cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu Neftali cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu Manase cuumiti doce mildimo oovocafutuui, ⁷ bu Simeon cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu Levi cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu Isaca cuumiti doce mildimo oovocafutuui, ⁸ bu Zabulo cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu Jose cuumiti doce mildimo oovocafutuui, bu Benjamin cuumiti doce mildimo oovocafutuui icano. Jaamo famooro ciento cuarenta y cuatro mildimou.

Ajashutimo Seseechehujefaño Ijicucucunimo.

⁹ Toonobuunati emeeçubo atyimeuhi ajashutimo miyaminaaco fanoojiinijeminaaototi, bu simiyaminaaototi, bu faajiva miyaminaaototi, bu faacuumivaototi icano. Jaamo julleleciniuhi aivoji icaga imegavi, bu Corderobadi iicaabo imegavi icano icaumoco. Jaamo aivo ajashutino icaumo oovorautimo seseechehujefaño jicucucunimo tucojihunoco gaayiciniumo. ¹⁰ Jaamo paryi famooro sefano neehicauhi:

Moocaani ihaivoji icagahalliri igiciniiboti, bu Corderobadi iicaaboti icano taajasu saahi, noomoro.

¹¹ Jaanaa paryi Moocaani toomominaa jullelleecininiuhi Moocaani aivoji icagahallidi, bu quillahutohallidi, bu igueenemehejedimo iicaumohallidi icano. Jaamo toga imega jiniijehallivi ajavucamaaiumoro Moocanico iimomo nuuhi:

¹² ¡Fine! Cahacisucu, imo, bu gaaja, bu imino monoono, bu bocigo, bu mitya, bu sefa icano.

Jaafa Moocanidi icahi fahijivaro icano. Fine, noomoro.

¹³ Jaanaaca quillahutooboti saafi uco dilluui: ¿Miïjoho jino jito seseechehunofoño ijicucucunimo, cuucati asaamo? nooboro.

¹⁴ Jaaneguiiha uujoho nuuhi: Aivojiibo iïro gaajahi, nooboro.

Jaaneguiiha uco nuubo: Jito jino sihidi jeevano idaasufañoadi afatyomo. Jaamo imifiutimoco Corderobadi iicaabo tãjeri iimitusucuumo. ¹⁵ Jaamaño Moocaani aivoji icaga imefeeneri icano. Jaamoro cuujehachuta, fucuhachuta icano diiboco itemplojafaño jeeçivomoro icahicahi. Jaamoco ihaivoji icagahalliri igiciniibo imityaguino ficuji; ¿Milli icatimo iicaqui? ¹⁶ Jaamo ajebari, bu adufirari icano idaasuno icacujitihì, bu nihiba ihaiguucuri diitoco jigasucujitihì, bu jinejeba aguucu diitoco idaasuno moonicujitihì icano. ¹⁷ Oono miïro Corderobadi iicaabo aivoji icagafeeneri iicaabo diitoco teemeji

ovejamico motoomonicibadi. Jaaboro fiivoco aacino nifaihunojaagovi diitoco satyejiibo, bu jaamo taafiraco Moocaani buusuji icano.

8

Niino Sisitaaco Isinaayuuno.

¹ Jaanaaca Icorderobadi iicaabo niino sisitaaco isinaayuuno ticovovi niquejefaño lliivi icauno fine sano nihiba oovofeene ticovoviro. ² Jaadi atyimeuhi sahuse juugahuseti miimisiici idiino Moocaani toomominaa Moocaani imefeeneri julleecinomoco. Jaamoco iticovoocivi aciuno miriicunoco. ³ Jaanobuunati saaubo sifi Moocaani toomominaafi maaniguiijino jigasutahiillu oro eetavotahilluma. Jaaboro jeecevobuje imegavi julleevueuhi. Jaaboco saafi aciuhi sihidi maaniguiijinoco paryi Moocaanita iicamo Moocaanima ihiimaanoma sano Moocaanico ihaciqui. Jaaboro jeecevobuje oro eetavotahallivi ificuboro ijigasiqui. Oono ihaivoji icaga imega iicabujehallivi. ⁴ Jaano imaaniguiijinoco ijigasuuno aimuufai itoomominaafi usefañoti Moocaanijaagovi fuuhi sano Moocaanita iicamo diiboma ihiimaanehejema. ⁵ Jaadi bu imaanijigasuta iilluco itoomominaafi icuboro tubuje ciijigaicuneri tohilluco agahafusuuboro jiinjehallivi ganicaruhi. Jaaneri sihidi sisiimi icauhi, bu jiinije sefano guubuvusuuhi, sihidi namebahicauno, bu jiinije sefano maryibauhi icano.

Miriicuno.

⁶ Jaanaaca sahuse juugahuseti miimisiici idiino iicaumo Moocaani toomominaa iticovovi miriicunoma iicaumo imibaivuuhi iguisiqui.

⁷ Jaadi saafi ticoniuh miriicuco iguisiubo. Jaano ticovovi jiinjehallivi aifuuno nifaihu ifiigatyono guisiyinobadi ejeevano, bu ciijigai icano sano tiijohoma caisecinino. Jaaneri samañooje jiinije jigauhi. Jaabadiro bu imohonoti samañoono jigauhi, bu fajjihuti icano.

⁸ Jaanaa allivioobo imiriicuco iguisiuno ticovovi ifabaibadi jeevano jiganoro muuaifaño acutuui. Jaaneri samaño muuai tiijohoti minifutuui. ⁹ Jaaneri tumuujefaño iicaumoti samañoote guijeveuhi, bu tolliro ciijigai meeneneti samañoono finiuhi icano.

¹⁰ Jaanaa allivioobo imiriicuco iguisiuno ticovovi ajashutino meecirigai niquejefañoti acutuui nifotociniiboro tehinoti samañoonohallivi, bu pisirigañoti samañoonohallivi icano. ¹¹ Jaabo momou Namita onoobo. Jaaneri paryi nifaihunoti samañoono namitati minifutuui. Jaaneri sihidi miyaminaa chuumuui inifaihu faafaño iminifutuuneri.

¹² Jaanaa allivioobo bu imiriicuco iguisiuno ticovovi nihibati samañoobo jabaavuui, bu fucuooboti samañoobo jabaavuui, tolliro bu meeciriti samañoobo jabaavuui icano. Jaamaño diitoti samaño achicicutihi. Jaamaño cuujeti samañoono achicicutihi. Jaabadiro fucuti samañoono achicicutihi.

¹³ Jaadi emeciubo atyimeuhi saafi Moocaani toomominaafi niquejefeenedi ciimimi mogaae agahafobadi fuuhi, sefano jilli nooboro: ¡Ayii! tdaasucani jiinjehalliri iicamo icaji siino miimisiici, saafi idiinehiica iicamo Moocaani toomominaa imiriicunoco iguisidi, nooboro.

9

¹ Jaanaaca bu allivioobo imiriicuco iguisino ticovovi bu atyimeuhi saafi meecirigai jiinjehallivi aacutuuno. Jaaboco inihicuno oji llaveque aciunoco atyimeuhi. ² Jaahojico afaayiciuneri tohojifañoti sihidi aimuufai inuui gaicuhai aimuufabadi. Jaahoji aimuufairi iinuuneri nihibaco fabaacuui. Jaaneri jiinije civutuui. ³ Jaano toono ihaimuufafañoti inuuno sihidi chahacami jiinjehallivi gahafomoro. Jaamo mityaco gaayiciuhi iniqui oono jiinije juuvemi iicabadi. ⁴ Jaamoco tajiibaubo: Jiinije fajjihuco imitino moonidino, bu jinejebaco, imohobaco icano. Jaanoti idimocoro miyaminaaco Moocaani gaajatar ihiimecunoti agaajaratimoco momooni, nooboro. ⁵ Jaaruumo miyaminaaco muchuumusudino jilliro sahuse nihibava ticovovi mahavuvusu, nooboro. Jaamo inino aivo juuvehu inino aivobadi jeevuui. ⁶ Jaasumi miyaminaa guijeveque guineje. Jaarumo atyimejitihi. Iguijevequi moonirumedi guijeve chahaji.

⁷Jaamo ichahacami caballomico aamocasivi ifeequi imibachunicibadi jeevauhi. Jaamo nigainohalliri oro chaahimigabadi jeevano icauhi ihimeneu miyaminaa imenebadi jeevauhi. ⁸Jaanoti imeebaiguino gaigoomi meebaiguinobadi jeevauhi. Jaanoti igaiño jicu igaiñobadi jeevauhi. ⁹Jaanoti imeehene kuhufunuuhi jigaiñomeehunobadi. Jaanoti bu ijijecuno sefano guubuvusuuhi aamocasivi ofoomo sihidi caballomi icarronoco igucino uguubuvusuunicibadi, ¹⁰bu ibuhuno juuvehu ibuhunobadi jeevauhi niijequeneti ituunoma iicauno icano. Jaamo toono ibuhunofaño imitya icauhi miyaminaaco sahuse nihibava ticovovi aivono imooniqui. ¹¹Jaabo ichahacami aivojiiho toono iñihicuhoji abajaabuu. Jaabo momo hebreomi ijiri Abadon onoobo. Jaanoti griegomi ijiri Apolion onoobo. Jaanoti moojiri Finisuminaafi onoobo.

¹²Jino imegao idaaus fatyuuhi. Jaarunaaca icanehiica minooci.

¹³Jaamo allivioobo imiriicuco iguuisiuno ticovovi guubuui Moocaani imegari iicano ijeevivobuje oro eetavotabuje inicuno igueenemeheje iicaunofañoti diiboco unuunoco: ¹⁴Sinaayu oono igueenemehejedimo iicaumo imitino toomominaa Eufrate onoomuuijiniri isisicinimoco, noonoro.

¹⁵Jaamo diito igueenemehejedimo iicaumo sinaayucafutuui miyaminaati sanoodimoco iguijeniqui. Jaamo toono horavi, tufucuvi, bu tonihibavi, bu toficabavi icano tolli imooniqui ifiivusuumo. ¹⁶Jaamo amocasiminaa caballomihalliri iicaumo oovo doscientos millones ticovovi ifutuunoco guubuui.

¹⁷Jilli uujoho icaballomico gaijafenedi atyimeuhi. Jaamohalliri iicaumo ifeeyjehallivi kuhufono jigaiño meehu tifaño, bu atyivano, bu guiguivano icaneri tifaisucinoma iicaunoco. Jaanoti icaballomi nigainou jicu nigaibadi jeevauhi. Jaamo iijinoti ciijigai, aimuufai, azufre icano ineehicaui. ¹⁸Jaaneri miyaminaati sanoodimo guijeveuhi toono minooci, sano idiño icano imiti diito iijinoti ineehicauneri. Jaano toono minooci, sano idiño iicano imiti ciijigai, bu aimuufai, bu azufre icano. ¹⁹Jaamo diito icaballomi mitya icaui iijinofaño, bu ibuhunofaño icano. Jaanoti ibuhuno nigacino jiinimo nigainobadi jeevauhi. Jaaneri imitino miyaminaaco moonihicaumo.

²⁰Jaanoti sanoodimo diitoco idaausono omoonicuurunoti guijevetimo atajaumo iimitico jeevesuutihi. Jilli suufenitimo imitino gaijamico, bu oro, plata, bronce, guisiba, imoho icano eetavota ijimico icano jeevivehicaui; jaamo ihijimi atyimetimo, bu guubutimo, igotimo icamoco. ²¹Bu tolliro suufeniutimo sitaaco agaicaaunoco, bu agaibaninoco, bu gaigoomima imitinoono iicanehejeque, bu ananivanehejeque icano.

10

Moocaani Toomominaafi Aamegayima Iicaabo.

¹Jaadi atyimeuhi bu sifi Moocaani toomominaafi sihidi jeevaabo, aimuufairi miniciniiho, inigaihalliti tiihi cajetacinuboma niquejefañoti iniituunoco. Jaabo ime nihibabadi achicinuihi, bu idiño ciijigai imahacinobadi jeevauhi. ²Jaabo usefaño aamegayi faayicinahaamegayi icaui. Jaabo imiyanaagotihaiico muuiahallivi ficuui, jaanoti inaninaagotihaiico jiiinjehallivi ficuubo icano. ³Jaaboro sefano coovadiivuubo oono jicu sefano iniigonibadi. Jaano ticovovi sahuse juugahuseti miimisiiici idiño sisiimi ojiihi. ⁴Jaamo isisimi ojiiunoco uujoho caatiniqui mooniunaaca sifi niquejefañoti uco unuunoco guubuui: Jilli lliivi guubunici oono sisiimi ihiimaanoco. Jaaboro caatinidino, unuunoco.

⁵Jaanaaca Moocaani toomominaafi jiiinjehallivi, bu muuiahallivi icano ujulleeciniubo imiyanaagohuseque caamo niquejejaagovi gañiyciuihi. ⁶Jaaboro fahiijavaro iicaabo niquejeque, jiiinjeque, muuaiñooco, bu paryi tonehejefaño iicamoco icano ifiivusuubo momofañodi miyaano iicanoco nuuhi: Tusumi mihicacuui. ⁷Niinoobo imiriicuco iguuisicudi Moocaani esamaaje agaajarahicatino icacuui ijeevivominaa, ihiimaaminaa iicamoco unuubadi, nooboro.

⁸ Jaanaaca niquejefañoti uuma ihiimaano siino bu uco nuuhi: Foobo dihicito jaadi Moocaani toomominaafi johono muuaihalliri, jiiñijehalliri icano ujulleeciniibo usefaño iicaahaame afaayicinihaamegayico, nooboro.

⁹ Jaanegui diibojaa ufuuboro toohaamegayico diiboco dilluui uco ihaciqui.

Jaanegui uco nuubo: Ifaaji machu. Jaano diijifaño imono naamejino iimihubadi. Jaanoti dihibafaño faafaitejino, nooboro.

¹⁰ Jaaneguiiha diibo usefañoti toohaamegayico iiciuboro machuui. Jaano taajifaño imiino iimihu imobadi. Jaanoco amachuuno taabafaño faafaituui. ¹¹ Jaadi uco nuumo: Siino diibogo ajashutino cuuminoditi, jiiñijeminaaditi, siijiminaaditi, bu aivojitoditi icano Moocaani onoonoco, noomoro.*

11

Miimisiici Moocaaniti Ihiimaamisi.

¹ Jaadi uco aciuno noofaijucuco metrobadi iicanoco. Jaamoro uco nuuhi: Gañiivo. Oono Moocaani templojaco doovo, bu ijeevobujeque doovo icano, bu doovo, ¿naa minoodimo tomañovi ejeevivehicamo miyaminaa icahi? ² Jaanoti idiinocoro igoohasico deeedino tohasi siicumijeo miyaminaaguiiharucu iicano. Jaamo diito tuucuumi imino cuumico quicuji cuarenta y dosdi nihibava ticovovi. ³ Jaasumi uujoho tajiibogominaatisico galluji uujoho onoonoco ijibeguequi mil doscientos sesentadi fucuva ticovovi, civochehujefaño jiiñinimisico.

⁴ Jaamisi diitisi Moocaani jiiñije Aivojiiibo imega iicahooci olivohooci, bu cuugahu ficuta mihiicucuci icahicuci iicanobadi jeevamisi. ⁵ Jaamisico saatoho imitino omoonigochaiiji diitisi iijiti ciiñigai iineeji diito iminaaco ijigasucui. Tolli guijevejimo paryi diitisico imitino imooniqui omoonimo. ⁶ Jaamisi jiiñijehallivi Moocaaniti ihiimaano hachuta aigotino iicaqui niquejeque afabaacujino mityama icahi, bu tolliro nifaihuco tiiñohoti iminiyujino mityama icahi, bu jiiñijeminaaco idaasuno fanoovari imugusumi omoonijino mityama icahi icano. ⁷ Jaamisi idudicamaajeque iimivucuudi iñihicuubo oono iñihicuhojifañoti asaaboro diitisico moonivaji. Jaabo diitisico iguiinoniiboro gaicaauji. ⁸ Jaamisi chuumuhuno tuucuumi sihidi ejeevacuumi, Mohaivojiiiboco etetecuumi jiihaifaño acaji. Jaacuumi Sodoma, Egipto icanovi oovicinihi. ⁹ Bu jaamisi ciirajitihimi mifucuci, safucu, bu sifucutifeenedi icano icajimisi. Jaamisico faaboho miyaminaa, faacuumiva miyaminaa, faajiva miyaminaa, bu faajiiñije miyaminaa icamo ihatyimequi. ¹⁰ Jaamisi iguijeveneri jiiñije miyaminaa sihidi imobaaji. Jaamo imo imo iicamoro sinehejeque fahigovavi acicasiji; Oono diitisi Moocaaniti jiiñibeguehicamisi diitoco idaasuno omoonihicamisi iguijeveneri. ¹¹ Jaarunaa mifucuci, safucu, sifucutifeenedi icano nijequeti Moocaani diitisico siino buheetesuji. Jaamisico paryi aatyimemere sihidi iguetejimo. ¹² Jaanaa diitisico sefano niquejefañoti: Juu caamovi masaa, unuunoco guubumisi.

Jaaneguiiha caamo fuumisi aimuufaifeenedi. Jaanoco iminaa atyimeuhi. ¹³ Jaano ticovovi aivo sefano jiiñije amaryibauneri tuucuumiti fahuseecijaava iicamañoti sajaaro callajaavehicaui. Jaabadiro tuucuumiviro ajashutino iijano callajaavuui. Jaaneri siete mildimo miyaminaa guijeveuhi. Jaaneri saatoho iguituumoro Moocaani niquejefaño iicaaboco imuui.

¹⁴ Jino alliviono imiti fatyehi. Jaano allivio imiti goovajino asaano.

Niino Miriicuco Iguisino.

¹⁵ Jaadi niinoobo Moocaani toomominaafi imiriicuco iguiisiuno ticovovi sefano guubuvusuuno niquejefaño ajashutimo jilli unuuno:

Jiiñije aivojino Mohaivojiiibedi, bu Iristodi icano icacuui. Jaabo tajiibaji fahiijivaro, noomoro.

¹⁶ Jaanaa veinticutrodimo quillahuto Moocaani imefeeneri ihaivoji icaganohalliri iicaumo jiiñijehallivi ajavucamaaiumoro Moocaanico imuui, ¹⁷ jilli noomoro:

* 10:11 Sahaamefaño: nooboro, noono.

ƙo mihimehi Moocaani sihidi mityama idiicaaboco. Hƙjoho idiicaaboco, bu idiicaaboco, bu asaajiiboco icano, bu dimityaco agaayiciiboro atajiibacuumaño icano. ¹⁸ Miĩro jiiinjeminaa dijaa sifiiratehi. Jaarunofaño iijoho adaamijifucu, bu uchuumucuumoco udugaacujifucu icano gasecuuhi. Jaasumi dijeecivominaa iijoho onoonoco iijibeguehicamoco, bu iidiro iicahicamoco, bu dimomoco obociguehicamoco icano sabadiro sihidi ejevamehejeque, bu sihidi ejeevatimehejeque icano adaadujifucu, bu tolliro jiiinjeque ifinisuhicamoco ifinisujino icano, noomoro.

¹⁹ Jaasumiro niquejefaño Moocaani temploja faayicicafutuui. Jaaneri Moocaani ununohaameque ificuuba cajonbaco atyimeuhi. Jaasumiro sisiimi sihidi namebauhi, jiiinje ñihicuno guubuvusuui, bu sisiimi giiriribauhi, bu jiiinje sefano maryibauhi, bu guisiyinobadi ejevano sihidi sefano aifuuhi icano.

12

ñihicuubo Dragon Onoobo, Gaigo Icano.

¹ Jaanobuunati niquejefaño jabafiirano ifuvusuuno: gaigo ñihibari imibocinĩgobadi aricuno ifuvusuuno, fucuo ñihibahalliri julleecinigo, docedimo meeciriri ichaahimiga eheetavocinĩgaco javucinigo. ² Jaago oovago icago iseemevaqui aiveveneri gaibahicauhi. ³ Jaanobuunati bu siino niquejefaño ifuvusuui: dragon ñihicuubo tifaibo, sahuse juugahuseti miyiici idiino inigainoma icaubo, bu fahusecidino inicuno, bu inigaino ticovocivi ichaahimiganoma icaaubo. ⁴ Jaabo ibuhuri samañooto meecirico niquejefañoti ubuutuucuboro jiiinjehallivi gañiũhi. Jaaboro iseemevaqui omoonuigo imegavi julleveubo diigo eseemevasumiro tooseeque iduuqui. ⁵ Jaago gaifi seemeneque seemevauhi. Jaabo jiiinjeminaaco sefano tajiibaji jigaiñohiri iicanicibadi. Jaabo niquejefaño satyocafutuui Moocaani aivoji icagahalliri iicaabojaago. ⁶ Jaanoti igaigo gaauhi sicaihigo iicahigovi Moocaani diiguedi imibachuhigo tahi diigoco machuco ihaciqui mil doscientos sesentadi fucuva ticovovi.

⁷ Jaanobuunati niquejefaño idragon fuuhi iyotoma. Jaamoma moonicasuubo Moocaani toomominaa aivojiibo Miguel onoobo iyotoma. ⁸ Jaaruubo idragonco sahigotiro guinoniuo, bu tahi niquejefaño diito iicajirumaño samaño chahauhi. ⁹ Jaamaño diibo sihidi ejevano dragonco baavi gañiũmo, johono siicije jiiinimo oono imomo iji, Satanas iicaaboco. Jaabo jiiinjeminaaco abañihicaaboco iyotoma baavi jiiinjehallivi gañiũmo.

¹⁰ Jaanaa guubuui sefano niquejefañoti unuunoco: Moocaaniti asaano taajasu, bu imitya, bu ihaivoji icano, bu Icristo mitya icano gasecuuhi. Miĩro baavi gañicafutucuubo Moocaanico monahabomihallivi imitino iijibeguehicaabo fucuhachuta, cuujehachuta icano. ¹¹ Jaaruuboco monahabomi guinonicuui Corderobadi iicaabo tiijohofañodi, bu Moocaani jiiibgo miyaano iicanoco iijibeguehicaneri icano. Miĩro ifico gajjiutimo, bu guijeveque iguihiutimo icano. ¹² Jaaneri niquejefaño iicamo imo icahi, bu amiĩhai tahi paryi mihicamo icano. Jaanoti idaasucani mihicaji amiĩhai jiiinjehalliri, bu muuaiñofaño mihicamo icano. Miĩro oono iji tahigo sihidi isifiiratooboro niitehi guenene iicajitinoco agaajaaboro.

¹³ Jaabo idragonco agañiũnuma iicaabo oono gaifiico eseemevaugoco bucasiubo. ¹⁴ Jaanegui diigoco ciimimi mogaaje jijeucucico aciuo jiiinimobadi iicaaboti tehesino igaaqui sicaihiigovi diiguedi iimibachuhigovi. Tahi diigoco machuco ihaciqui mificabaci, bu saficaba, bu sificabatifeenedi icano ticovovi. ¹⁵ Jaago dojicuti ijiinimobadi iicaabo iijifañoti nifaihuco galluui muuaiti ifiivotonoro diigoco ibecasiqui. ¹⁶ Jaarunofaño jiiinje diigoco amusuui, idragon iijifañoti agalluufaihuco aaduneri. ¹⁷⁻¹⁸ Jaanoma iicaabo diigojaa sihidi isifiiratuoboro fuuhi diigo iyaachimĩhai aatyuvuudimo sanoodimo Moocaani tajiibaco imino omoonimoro, bu Jesucristo jiiibogoco jeevesutimo iicahicaumoma ihamocasiqui.

13

ñihicumisi.

¹ Jaadi muuai jiniigaibaahohallivi ujulleveubo atyimeuhi inihicuubo muuaifañoti inuuboco. Jaabo nigainou sahuse juugahuseti miyici icano, bu iniicuno fahuseecidinou icano. Jaano iniicuno iticovocivi ichaahimiganoma icauhi, bu inigainohallivi caatiniciniuno Moocaaniditi idicuno onoono momo icano. ² Jaabo inihicuubo jicubadi ejeevaubo, tihaiño jeeji tihaiñobadi jeevauhi, bu iiji leon iijibadi jeevauhi icano. Jaaboco idragon imitya, ihaivoji icaga, sihidi bocí iiji icanoco aciuihi. ³ Jaabo inihicuubo nigaiti sahiti icauno itujaavo diiboco muchuumusujibadi iicauno. Jaaruno diiboco buuhi. Jaaneri paryi jiniije miyaminaa ajabafituumoro diiboco miyaavuguuhi. ⁴ Jaamoro idragonco cahacisuumo diibo inihicuuboco mityaco aaciumaño. Jaabadiro bu inihicuuboco cahacisuumo jilli noomoro: ¿Mijoho fine jaani inihicuubobadi jeevahi? ¿Mijoho fine diiboma amocasijirahi? noomoro.

⁵ Bu tolliro diibo inihicuubo Moocaaniditi idicunoono ihiimauno jaabicafutuuhi cuarenta y dosdi nihibava ticovovi tolli imooniqui. ⁶ Jaamaño ticovaubo Moocaaniditi imitino ihiimaaboro imomoco idicunoono nuuhi, bu diibo iimihijati, bu niquejefaño paryi iicamoti icano. ⁷ Tolliro bu ajaabiciuboro jilli iifiniciubo Moocaanita iicamoma amocasiuboro diitoco iguinoniunoco. Bu gaayiciubo mityaco fahigova miyaminaahallivi, bu faacumivahallivi, fanooiiji miyaminaahallivi, bu faajiniije miyaminaahallivi icano. ⁸ Jaabo diibo inihicuuboco cahacisuumo paryi jiniijehalliri iicamo oono jiniije ifiivunotiro diito momono Corderobadi iicaabo agaicaucufutuubo fiivohaamefaño acaatinirautimo.

⁹ Amiihai nohojima mihicamo jinooco imino muguubu. ¹⁰ Sitaaco civojafaño asatyomo, bu tolliro civojafaño satyocafeteji. Jaanoti bu niisugari sitaaco agaicaaumo, bu niisugari gaicaucafeteji. Jilli iicaneguiha Moocaanita iicamo imiyaavogomoro ijaabichicaqui.

¹¹ Jaanobuunati sifi inihicuubo jiniijefañoti asaunoco atyimeuhi. Jaabo iniicuuci cordero iniicuucibadi jeevauhi. Jaaruubo dragonbadi imaahicauhi. ¹² Jaabo iticonio ñihicuubo mityaco paryi gaayiciuhi, diibo iticonio ñihicuubo imefeenevi. Jaaboro jiniijeque, bu toojehalliri iicamoco icano tajiibaubo iticonio ñihicuubo oono sihidi ejeevauno itujaavo ubuhuuboco icahacisuqui. ¹³ Bu tolliro sihidi ejeevanehejeque, bu niquejefañoti miyaminaa imefeenevi jiniijehallivi cijigaico iniitusunehejeque icano. ¹⁴ Tonehejeque diibo iticonio ñihicuubo imefeenevi omoonihicaunofenedi jiniije miyaminaaco bañiubo. Jaaboro diitoco tajiibaubo diibo iticonio ñihicuubo niisugari agaviriicunoma iicaaruubo ubuheeteubo ijico iheetavequi. ¹⁵ Jaadi diibohallivi asaano ñihicuuboco mitya acicafutuuhi iticonio ñihicuubo ijico eetavuuboco ijeebico aaciuboro ihiimaasuqui. Jaaboco iimotimoco igaisiraicisuqui. ¹⁶ Jaabadiro bu tajiibaubo paryi miyaminaaco ihoovoco imiyanaagohuseneti, bu ihimecunoti icano ificuuqui; sihidi ejeevatimoco, bu sihidi ejeevamoco, bu jijovotoco icano. ¹⁷ Jaadi miihaiñooba ticovono naajetitih diibo oovotama achahamo. Jaano toono diibo inihicuubo momo, bu imomo oovo icano. ¹⁸ Jaano jino gaajacoro esuhi. Agaajaabo jino inihicuubo oovoco gaajaci; jino saafi miyaminaafi oovota. Jaano jino seiscientos sesenta y seis.

14

Ciento Cuarenta y Cuatro Mildimo Amasivano.

¹ Jaanobuunati emeciubo atyimeuhi Corderobadi iicaaboco Sion cuumibaihalliri julleceiniuboco. Jaaboma iicaumo ciento cuarenta y cuatro mildimo miyaminaa ihimecunoti Corderobadi iicaabo momo, bu Caani momo icano acaatiniciniuno. ² Jaadi guubuuihi niquejefañoti sihidi teehiguiisi uguubuvusunicibadi, bu sisi sefano igiriribanicibadi icano uguubuvusunoco. Jaanou sihidi miyaminaa iharpanoco oojisunicibadi jeevauhi. ³ Jaamo bohono masijico masivahicauhi Moocaanii aivoji icaga imegavi, bu igueenemehejedimo iicaumo imegavi, bu quillahuto imegavi icano. Jaajico miihaiñooba aivo gaajahicautihii idimoro diito ciento cuarenta y cuatro mildimo iicaumo jiniije miyaminaafeenetii ataaajasucafutuumoro. ⁴ Jaamo diito gaigoomivi ijivuutimo. Jaamaño mihinivatimo iicaumo. Jaamo Corderobadi iicaabo dojicuti feehicahi diibo

fahigova ofoohigovi. Jaamo taajasucafutuuhi. Jaanoti Moocaani, bu Corderobadi iicaabo iicamisi gaajacuhi sihidi atajasucafetejinoco. ⁵Jaamo Moocaani imegavi mihinivatimo iicaumaño diitofaño bañifiira atyimerautihi.

Moocaani Toomominaa Miimisiici, Saafi Idiino Ijibogono.

⁶Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomominaafi niquejeguiinodi ifinijitino taajasujibogoma icaabo gahafooboco. Jaanoco jiinjeminaaco, bu famoovaaco, bu faajiva miyaminaaco, bu faacuumiva miyaminaaco icano ijibeguequi. ⁷Jaabo sefano nuuhi: Moocaanico mihiguimoro diiboco mihimo. Muro jino tufucu gasecuuhi iimitihalliti jiinjeminaaco idaasuno omoonijifucu. Jaaneguiiha niquejeque, bu jiinjjeque, bu muuaiñooco, bu pisirigañooco icano ifiivusuuboco mihimo, nooboro.

⁸Jaanobuunati bu sifi saauhi jilli nooboro: Acutucuuno, acutucuuno sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumi paryi jiinjeminaaco ihajevari iguiricavusumaño, nooboro.

⁹Jaanobuunati niinoobo saauhi sefano jilli nooboro: Oono inihicuuboco, bu ihijico icano, imomoro ihoovotaco ihusevi, bu ihimecuvu icano ificuumoco ¹⁰Moocaani nihicuno mooniji. Jaamo idaasuno moonicafeteji cijigai azufrema iicaneri Moocaani toomominaa imefeenevi, bu Corderobadi iicaabo imefeenevi icano. ¹¹Jaano diitoco idaasuno omoonino aimuufai icaji fahijivaro ufucuro finiratino fucuhachuta, cujehachuta icano jaguisuratino diito inihicuuboco, bu ihijico icano acahacisumoco, bu imomo oovoco agaayicimoco icano. ¹²Jilli iicaneguiiha Moocaanita iicacuumo, diibo atajibanoco omoonimo, bu Jesuco jeevesutimo iicamo icano jaabicima iicaqui.

¹³Jaanaa guubuui niquejefañoti: Jinooco caatini, noonoro uco unuunoco: Jisumiti imicani icajimo Aivojibo Cristo imiyaavogomo iguijeveme. Jihhi tolli, noobo Moocaani Gajja: idudicamaajeti jaguisijimo, bu imino omoonihicanoti gaajaveechujimo icano.

Basuta Ujusiconoco Mihicinibadi Moocaani Niinofucu Naniji Iimifiimoco Imino Imooniqui, Jaanoti Iimitifiimoco Imitino Imooniqui Icano.

¹⁴Jaadi emeciubo atyimeuhi aimuufai seseeneque. Jaanohalliri giciniubo saafi miyaminaafi seemenebadi jeevaabo. Jaabo ichaahimiga oroogaco inigaihallivi javuciniuhi, bu meeyuhu sijevahuco gaayiciniuboco. ¹⁵Jaanaa templojafañoti saafi Moocaani toomominaafi inuui. Jaaboro sefano nuuhi oono aimuufaihalliri igiciniuboco: Dimeeyuhuri quiticibo basuta noovataco diicicu tufucu mihicacuui. Jino jiinije basuta noova tifaicuui, nooboro.

¹⁶Jaaneguiiha aimuufaihalliri igiciniubo imeeyuhuco jiinjehallidi iguiyicuboro jiinije basuta noovataco icuhi.

¹⁷Jaanobuunati bu sifi Moocaani toomominaafi inuui niquejefaño iicaa templojafañoti, tolliro bu ihusefaño sijevahu meeyuhu icaluma. ¹⁸Jaanaa bu sifi Moocaani toomominaafi Moocaani jeevobujejaagoti saauhi cijigaihallivi mityama iicaabo. Jaaboro imeeyuhu sijevahuma iicauboco sefano nuuhi: Disijeva meeyuhuri quiticibo diici jiinije baacuco oono icivucuunoco, nooboro.

¹⁹Jaanegui diibo imeeyuhuco jiinjehallidi iguiyicuboro icuhi jiinije baacuco. Jaaboro ajashutiba Moocaani sifiira nitibafaño gañiuihi mahamicafetequi. ²⁰Jaanoco cuumiti buhigovi mahamicafutuuhi. Jaano initibafañoti tijjoho ucuuno trescientos kilometrohachuta ifutuuhi fahigovavi, bu ifaicuva ifutuuhi caballomi ujulleecinimo iijhachuta icano. Miyaminaa tijjoho eneejiruno baacutofaihuviro oovicafutuuhi.

15

Niino Imiti Licajino.

¹Jaadi bu siino atyimeuhi niquejefaño ifuvusuuno jabafiiranoco. Jaanou sahuse juugahuseti miimisiici idiino Moocaani toomominaa iticovoocivi niino idaasuno omoonijinoma iicaumo. Jaamo imivusuhi Moocaani sifiirataco.

²Tolliro bu atyimeuhi muuai vidriobadi jeevano cijigaima icano foovono sinaagonovi ifuvusunoco. Jaanoiniri julleleecinimo Moocaani aaciuno iharpanoma johono

ĩñihicuuboco, bu ihijico icano iguiinoniumoro, bu diibo momo oovotaco agaayiciutimo. ³Jaamo masivahicauhi Moocaani jeevivominaafi Moise masijico, bu Corderobadi iicaabo masijico icano jilli noomoro:

Aivo ajashutino, olli jeevatino paryi ijoho edeetavono Aivojiĩbo Moocaani sihidi imityaabo. Jaano diica aivo tiqivehehi, bu aivo miyaano icano, ijoho jiiñije miyaminaa Aivojiĩbo idiicaabo. ⁴¿Miĩjoho bu ico, Aivojiĩbo, ñihicugotimo icajirahi? Paryi famooro ico cahacisuji. Miĩro ijoho idĩboro imihinivatiĩbo. Jaamaño fanoojiñije miyaminaa asaamoro ico imeji, aivo ijoho imino omoonino aatyimecafotomaño, noomoro.

⁵Jaanobuunati emeciubo atyimeuhi niquejefañoti temploja iimimañoa iicauja afaayacafutuunoco. Tomaño vi tajiiba guisibabujecico ificuhicaumaño. ⁶Jaamaño iimimañoti inuumo diito sahuse juugahuseti miimisiici idĩmo Moocaani toomominaa Moocaani idasuno omoonijinoma iticovoocivi iicaumo. Jaamo imichehuje, aricuchehuje, mihinivatichehujeña jiĩciniumo. Jaamo oro niivigaimeeheneri ifeeyijenehallidi siyiyĩciniuhi. ⁷Jaamoco igueenemehejedimo iicaumoti saafi aciuihi iticovoocivi oro guirihillunoco. Jaanofaño Moocaani fahiĩjivaro iicaabo sifiira gahaficininoma. ⁸Jaasumiro iimimaño onoomaño aimuufairi gahafuuihi Moocaani sihidi ejeevano, bu mityati icano asaano. Jahigo miĩhaiñooba jicafutuujitirahi oono sahuse juugahuseti miimisiici icano iicaumo Moocaani toomominaa iticovoocivi Moocaani idasuno omoonijnoco asatyumo toonoco omoonimo imivuutinohachuta.

16

Moocaani Sifiira Guirihilluno Aamitaditi Ijiĩbogono.

¹Jaanaa guubuuihi templojafaño iicano iimimañoti Moocaani toomominaa sahuse juugahuseti miimisiici idĩmo iicaumoco sefano unuunoco: Mofoomoro jiiñijehallivi mutucaruto toono sihidi ejeevano Moocaani sifiira iguirihillunofaño iicanoco, noonoro.

²Jaaneguiiha diitoti saafi ticoniuihi jiiñijehallivi iguirihillunofaño iicaunoco utucaruubo. Jaaneri paryi miyaminaa oono iñihicuubo oovotaco agaayiciumoco, bu ihijico iiumumoco icano fiivuuno idicuno ciñisino sihidi aivonoono.

³Jaanaa allivioobo bu iguirihillunofaño iicaunoco muuaiñofoño tucaruuihi. Jaaneri inifaihuno chuumuhi tiĩjohobadi minifutuuihi. Jaaneri paryi tumuuijefaño iicaumo chuumuuihi.

⁴Jaanaa allivioobo bu iguirihillunofaño iicaunoco teehinohallivi, pisirigañohallivi icano tucaruuihi. Jaaneri inifaihuno tiĩjohoti minifutuuihi. ⁵Jaanaa guubuuihi dĩboro unuunoco: Aivojiĩbo Moocaani, ijoho aivo imino omoonifiibo, idiimiibo icano. Jaabo idiicaabo, bu idiicaubo icano. ⁶Miĩro diito ĩdiro iicaumoco, bu diijiĩbogoco ihiimaumoco icano itiĩjohoco agañiĩmoro guijeniuihi. Jaamaño ijoho jisumi diitoco tiĩjohoco diisuihi tolli diito imogomaño, nooboro.

⁷Jaanaaca bu guubuuihi saafi Moocaani jeevivobuje iicauhigoti unuunoco: Jii, Aivojiĩbo Moocaani sihidi mityama idiicaabo, miyaanohalliti imino moonĩhi, nooboro.

⁸Jaanaa allivioobo bu iguirihillunofaño iicaunoco ñihibahallivi tucaruuihi. Jaaboro inihibaco mityaco aciubo miyaminaaco ihaiguucuri ijigasucui. ⁹Jaaneri paryi miyaminaaco ñihicuuno jigasuubo. Jaarunofaño iimitico jeevesutimo, bu Moocaanico imuutimo icano; jiĩro diibediti idicunoono iimaamo toono iñihicuunoono imithallivi mityama iicaubediti.

¹⁰Jaano allivioobo iguirihillunofaño iicaunoco oono iñihicuubo aivoji icagahallivi tucaruuihi. Jaaneri diibo aivoji jiiñije cionoguiino minifutuuihi. Jaanaa miyaminaa aavovomoro cubufono imicifotomoro majaabicinibadiro diito inehijejanoco jimicamaahicauhi. ¹¹Jaarumo iimitico jeevesutimo omoonimoro Moocaani niquejefaño iicaubediti imitinooono iimaauhi icñisino, bu aivono icanohalliti.

¹²Jaano allivioobo bu iguirihillunofaño iicaunoco sihidi ejeevamuuai Eufrate onoomuuaifaño tucaruuihi. Jaaneri tumuuihi fiigatyuuhi jiĩhaiti iminifetequi tojiri aamijijaagoti jiiñije aivojito isaacui.

¹³ Jaadi atyimeuhi dragon iijifañoti, bu ñihicuubo iijifañoti, bu jihovo iimaaminaafi iijifañoti icano inuumoco, miimisiici, saafi idiimova iimitino gajjama jacucugamibadi jeevamoco. ¹⁴ Jaamo diitoo iji gajjama sihidi ejeevanehejeque omoonihicaumo, bu jiiinjeminaa aivojitoco igaiyiicituumo Moocaani sihidi ejeevaaboma ihamocasiqi. ¹⁵ Jaanegui mehesicini uujoho gaajaciratino saaji nanivaminaafi asaanicibadi. Imicani icajjiibo ifiico imino imibachuubo gaachehuco imibachunicibadi. Jaabo icigatiibo iicanicibadi teemejiibo. Jaabo nucufeguecujitiibo sicaibo iicaabo iicanicibadi. ¹⁶ Jaamo diito imitino gajjama aivojitoco igaiyiicuihi hebreomi iijiri Armagedon onoomañovi.

¹⁷ Jaanobuunati niinoobo iguirihillufaño iicaunoco tucaruuhi sicaisituvi. Jaanaa niquejefaño iicaja iimimañoti Moocaani aivoji icagati sefano unuuno guubuvusuuhi: Fine imivocafutucuuno, noonoro.

¹⁸ Jaasumiro sihidi namebauno, bu jiiñije ñihicuno guubuvusuuhi, bu sihidi sisiimi icauhi icano. Jaaneri sihidi sefano jiiñije maryibauhi jiiñijehalliri miyaminaa iicanoti amaryibahicauno janaanici. ¹⁹ Jaaneri sihidi ejeevacuumi dujavavuhifeenedi minooçi, sano idiino. Tolliro bu jiiñije miyaminaa cuumino callajanamaaiuhi icano. Jaadi bu Moocaani sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumiti esafutuuhi. Tuucuumico isifiirafaihuco ifayisuqui tuucuumijaago isifiiratuuboro agalluufaihuco. ²⁰ Jaaneri bu ifachugaiño, bu ifabaino icano buuhicauno. ²¹ Tolliro bu miyaminaahallivi niquejefañoti guisibanobadi ejeevano aifuuhi. Jaanaa saba bocì cuarenta kilodino icauhi. Jaanohalliti miyaminaa Moocaanico: Imitinoono, nuuhi jihishitineri diitoco idaasuno omoonuohalliti.

17

Sihidi Ejeevano Ajevaminaagoco Ahaamino.

¹ Jaanaa tajaago saabu oono Moocaani toomominaa sifiira guirihillunoma iicaumoti saafi. Jaaboro uco nuuhi: Juu disaa, ico ifusuqui oono sihidi ejeevano ajevaminaago muuaiñohalliri igicinigoco ahaaminoco, nooboro. ² Mũro jiiñjeminaa aivojito diigoma imitino icahicahi. Jaaneri jiiñijehalliri iicamo diigo ajevafaihuri guiriicavehicahi.

³ Jaanobuunati Moocaani Gajja uco ifusuunofañodi Moocaani toomominaafi uco sicaihigovi satyuuhi. Jahigo atyimeuhi gaigooço ñihicuubo tifaibohalliri gicinigoco. Jaabo ñihicuubohalli sihidi caatiniciniuno Moocaaniditi idicuno ononeheje, bu jaabo nigaino sahuse juugahuseti miyiçi idiino, bu fahuseecidino iicunoco icano. ⁴ Jaago diigo diibohalliri igicinigoco jiciniuhi tifaiba iicachehuri, bu atyivachehuco icano. Jaago imibaiquimaaciniuhi orori, bu iminoono guisiyineri, bu perlari icano. Jaago gaayiciniuhi oro guirihilluco idicuneneri, bu ihajeva idicuri icano gatyuuci icahilluco. ⁵ Jaago imecuri caatiniciniuno itihino momo: Sihidi ejeevano Babilonia cuumi ajevaminaa seeji, bu paryi jiiñijehalliri iicano idicunoono seeji icano, onoono. ⁶ Jaadi uujoho gaajacihi diigo Moocaanita iicamo tijeheri, bu Jesu miyaabo iicanoco ijiibeguehicaumo tijeheri icano imo imo iicagoro guiriicavocinigoco. Jaanoco aatyimeuboro sihidi jabafituuhi.

⁷ Jaaneguiha Moocaani toomominaafi uco nuuhi: ¿Collih daabafitehi? Ico uujoho gaajasuji oono itihino diigoco adaatyimene milli eneejirunoco, bu ñihicuubo sahuse juugahuseti miyiçi idiino, bu fahuseeci iicunoco iicaabo diigoco ifiisebeti icano. ⁸ Diibo ñihicuuboco adaatyimeebe johono iicahinibo. Jaaruubo jsumi chahacuhi. Jaaruubo siino ñihicuhojifañoti saajiho ifinicujihigovi efeejino imegavi. Jaaneri jiiñijehalliri iicamo jiiñije ifiivunotiro fiivohaamefaño imomono achahamo sihidiro jabafiteji oono ñihicuubo iicahinibo, achahacuubo, siino asaadi.

⁹ Jimañeri onoonoco gaajama iicamo gaajaji: Mũro oono inigaino, sahuse juugahuseti mibaici idiino ifabaino iicanoco eneejiruno: Tobaijehalliri diigo igicinibajediti. ¹⁰ Jaayijere bu sahuse juugahuseti miimisiici idiino aivojito iicamediti eneejiruno. Jaamoti sahusedimo finicuuihi. Jaanoti saafi jino icahi. Jaanoti saafihiica gasetihi. Jaaruubo agasedi guenene icajitih. ¹¹ Jaabo oono ñihicuubo iicahinibo, achahacuuruubo diitobuunati asaajiibo aivojiboti iicaqui. Jaaboma ochodimo minifetejimo. Jaabo bu diito sahuse juugahuseti miimisiici idiino iicaumooboro. Jaadi feejiibo ifinicujihigovi.

¹² Jaanoti bu fahuseecidino iinicunoco adaatyimene fahuseecidimo aivojito iicajimoco onono. Jaamo tajiibatihica. Jaarumo sano nihiba oovoti aivoji iijico gaayicijimo sano oono iñihicuuboma. ¹³ Jaamo diito aivojito sabadi ihiaamoro imitya, bu ihaivoji icanoco oono iñihicuuboco acijimo. ¹⁴ Jaamoro Corderobadi iicaaboma amocasijimo. Jaarumoco Corderobadi iicaabo guinoniji, miiro diibo aivojito Aivojiiho, bu tajiibaminaa Tajiibaminaafi icano iicamaño. Jaaboma iicamoco Moocaani ocoovauboro iciuhi. Jaamo diiboco jeevesutimo icahi, nooboro.

¹⁵ Jaadi bu siino uco nuubo: Johono muuaiñooco ajevaminaago tumuuaijehalliri gicinigoco adatyimemuuaije oono cuumino miyaminaa, bu fanoohiiji miyaminaa, bu jiiinjeminaa icano. ¹⁶ Jaabadiro bu oono iñihicuubo nigainohallivi fahuseecidino iini-cunoco adaatyimene ajevaminagoco ijiihevenere sicaigoco jeevesujimo, bu tolliro di-igo uucunoco uduumoro diigoco cijigaifaño jigasujimo icano. ¹⁷ Miiro Moocaani diito jeebiifaño ficuji diibo iimogobadi diito imooniqui. Jaamaño sabadiro ihimaamoro ihaivoji iijico iñihicuuboco acijimo Moocaani unuuno imivocafotonohachuta. ¹⁸ Jaanoti bu gaigoooco adaatyimene oono sihidi ejeevacuumi jiiinije miyaminaa aivojitoco atajibahicacuumiti onono, nooboro.

18

Babilonia Cuumi Ifinijino.

¹ Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomominaafi sihidi mityama icaabo niquejefañoti iiniitunoco. Jaabo seseene jiiinijeque achiciuhi iharicuri. ² Jaabo sefano nuuhi: Acutu-cuuno, acutucuuno sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumi ijimi iijanotiro fiivutucuuno, bu fanoohimiti gajjami iijanorucu, bu faaboho jooi agahafomo iidicufiimo, bu jiiihechufiimo icamo iijanurucu icano. ³ Miiro paryi jiiinjeminaa tuucuumi ajevafaño imo imo icahicahi, bu jiiinjeminaa aivojito diigoma ihajevari imitineheje icahicahi, bu jiiinije naajeminaa tuucuumi imiti naajeteque omoonimoro sihidiro nihibamivahicahi icano, nooboro.

⁴ Jaadi siino guubuuhii niquejefañoti unuunoco: Amiihai tatyia mihicamo tuucuumiti mihiino tuucuumi imitifañodi mihicadino, bu tuucuumico idaasuno omoonijino amiihaivi ifetedino. ⁵ Miiro tuucuumi imiti ajashutino jiiinjeti niquejevi ifutucuui. Jaaneri Moocaani diigo imitico esafutucuui. ⁶ Jaanegui diigoco mahaci oono saatohoco diigo aachicabadiro buuna. Bu diigoco majaadu oono diigo omoonino allinoocivi. Bu oono diigo sitaaco iimitino eheetavehicano janaanivivi meheetavo diiguedi. ⁷ Sihidiro aivono, idaasuno icano diigoco momooni oono diigo sihidi mitya mitya icahicagoro, sihidi imitico iimogogoro omoonihicano ticovovi icano. Miiro diigo ijeebiifañodi neehicahi: Jino uujoho aivojigobadi icahi, bu uujoho fibaijigo iicatimaño idaasuno icajitihii, noogoro. ⁸ Jaamaño safucudiro diigoco idaasuno omoonijino ihallivi gaseji: guijeve, bu idaasu, bu ajeba, bu cijigairi jigasucafetejigo icano. Miiro jishitiiho Moocaani diigohallivi jilli neehi.

⁹ Jaaneri jiiinjeminaa aivojito diigoma iicahicamo, bu imitico sihidi imeguehicamo icano ataacasimoro sihidi diigueri idaasuveji diigo ijigano aimuufaico aatyimemere. ¹⁰ Jaamoro diigoco idaasuno omoonino ñihicuti tehesino iicahigoti neejimo: ¡Ay! Idaasucani diicahi, ijoho Babilonia cuumi iguiraacuumi, sihidi edeevacuumi. Dihallivi sano goovanogayi ico idaasuno omoonino gasehi, noomoro.

¹¹ Bu tolliro jiiinije naajeminaa tuucuumico idaasuvomoro taacasiji diito inaajeteque isivanoco mihiñañooba anaajecujitineri. ¹² Jaano diito naajetene: oroneheje, plataneheje, bu oovosiño guisiyineheje, perlaneheje, bu iiminoono gaachehuboogano, sedaboogano, aatyivaneheje, bu tifaahiba icaneheje icano, bu tolliro fanoova imohono afacicinoono, bu marfilneheje, bu iimino imohono, bu bronceneheje, jigaiñoneheje, bu ucuhufono guisi-ibano marmol ononeheje, ¹³ bu canelaneheje naajete, bu afacicinoono, maaniguiijino, mirraneheje, facicifaihuno, vinofaihuno, diiribano, bu harinaguuijino, bu ñaavaneheje, bu tolliro asiminaajeteneheje, ovejami, caballomi, bu carrono, bu miyaminaa jiovotehejeque icano. ¹⁴ Jaamoro tuucuumico neejimo: ijoho sihidi idimeguehicano chahacuumi, bu fahiijivaro chahacujino sihidi dibusumije, dihovosineheje icano, noomoro.

¹⁵ Paryi jinehejeque tuucuumico anaajemere sihidi inihibamivahicamo tehesinotiro iicajimo tuucuumico idaasuno omoonino nihicuti, ihidaasuri ataamoro neeji: ¹⁶ ¡Ay! Idaasucani sihidi ejevacuumi icahi. Miïro gaigo imichehujefaño, itifaihiba iicachehujefaño, aatyivachehujefaño icano jiciniigo, bu orori, imino guisiyineri, perlari icano imibachucinigobadi jeevauhi. ¹⁷ Jaano ajashutino busumije milli goovanogayi finihi, noomoro.

Jaabadïro bu paryi cijigaimenenene aivojito bu togajeri igomo, bu togaje dudicamaajeminaa, bu paryi muuaiñofoño ududicamaimeheje icano tehesinoro jullecamaajiji. ¹⁸ Jaamoro tuucuumi ijigano aimuufaico aatyimene idaasuri coovadiivejimo: ¿Cuucuumi aivo jiuucumi ivibadi iicacuumi chahahi? noomoro ¹⁹ inigainohallivi jiiinoco gavaracuuji hdaasuvomoro, taacasimoro gaibacasiji: ¡Ay! Idaasucani sihidi ejevacuumi icahi. Miïro tuucuumi busumijeri paryi muuaifaño icijigaimenenema iicamo sihidi nihibamivahicahi. Jaacuumi milli goovanogayi finihi, noomoro.

²⁰ Jaarunofaño amihai niquejefaño iicamo tuucuumico mihimoba, bu amihai Moocaani minisuminaa bu mihimoba, bu paryi Moocaani ijico mijibeguehicamo, bu diibota mihicamo icano. Miïro tuucuumico tolli omoonineri amihaiño jaadaco Moocaani icahi, nooboro.

²¹ Jaanaaca Moocaani toomominaafi sihidi jeevaabo guisibatygabaco gañiyciuhimachuta cahasutaguisibatygababadi iicabaco. Jaaboro muuaifaño gañiuhimachuta: Jilli gañicafetejicuumi baavi sihidi ejevacuumi Babilonia cuumi. Jaacuumi siino ufucuro atyimeracujitihimachuta. ²² Bu ufucuro dijiihainofaño arpa, bu siru, miriicuno icano guubuvusucujitihimachuta, bu fanoodudicamaajeminaa, bu machutaaco acahasuno guubuvusucujitihimachuta, ²³ bu ico achicinihicanomachuta cijigaimecuno ifuvusucujitihimachuta, bu ufucuro hivi guubuvusucujitino taabava jibaimo masino icano, dinaajeminaa sihidi ejevamo paryi jiiinije miyaminaaco dihapichuneri abanihicaumaño.

²⁴ Miïro tuucuumifaño Moocaani ijico jibeguehicaumo tijjohoco agañiuno atyimecafetehi, bu tolliro Moocaanita iicamo tijjoho, bu paryi jiiinijehallivi agaicauhicamo tijjoho icano, nooboro.

19

¹ Jaanobuunati niquejefañoti sefano sihidi miyaminaa unuunoco guubuuhi: ¡Aleluya! Itajasu, iimi, imitya icano paryi Moocaanino. ² Miïro diibo imino miyaanoro emeciboro dugaacufihi. Miïro sihidi ejevano ajevaminaago jiiinjeminaaco iha-jeviri imihininigoco, toono jaadaco acicuubo. Ijeecivominaa tijjohoco agañiuno jaadaco icicuubo, noomoro.

³ Jaadi siino sefano nuumo: ¡Aleluya! Diigoco ijigasuno aimuufai suufenitino aimuuji, noomoro.

⁴ Jaadi bu veinticuatrodimochuta quillahuto iicamo, bu igueenemehejedimo iicamo icano jiiinijehallivi ajavucamaaiumoro Moocaani ihaivoji icagahalliri iicaaboco imuumoro neehicauhi: ¡Fine! ¡Aleluya! noomoro.

⁵ Jaanaaca Moocaani aivoji icagajaagoti unuunoco guubuuhi: Moocaanico mihimo paryi amihai diibo jeevivominaa, diiboco mihiguimo mequehefiimo, bu munumefiimo icano, noomoro.

Corderobadi iicaabo jibaimo iicajino.

⁶ Tolliro guubuuhi sihidi miyaminaa ihiimaabadi iicamo, sefano guubuvusuhi guisino uguubuvusunicibadi iicamo, bu sefano sisiimi igiririribanicibadi icano, jilli neehicauhi:

¡Aleluya! Aivojibo Moocaani sihidi mityama iicaabo atajibacumaño. ⁷ Masi imono mihicamoro imo imo miicaqui. Jaamoro diiboco macahacisuqui. Miïro jino Corderobadi iicaabo taabava jibaimo iicajino gasecuui, bu mogai iicajigo imibaivucuuhi. ⁸ Jaagoco iimino gaachehu, mihinivatichehu, aricuchehufaño jihacuumo, noomoro.

Jaano toono iimichehufañño ijihacuno onoono Moocaanita iicamo mihinivatimo iicanoco eenejiruno.

⁹Jaadi uco Moocaani toomominaafi nuuhi: Jinooco bu caatini: Imicani icajimo Corderobadi iicaabo taabava jibaimojaagovi ucuuhuvamo, nooboro.

Jaadi bu uco siino nuubo: Jino Moocaani iiji aivo miyaano iicano, nooboro.

¹⁰Jaanegui uujoho diiboguiino memuvuui diiboco imequi. Jaarunaa uco nuubo: Tolti moonidino uujoho, bu tolliro Moocaani jeecivominaafi ijoho idiicabadiro, bu dinahabomi Jesu jibogoco suufenitimo jibbeguehicamobadiro icano. Jaanegui Moocaanicoro diimo, nooboro.

Miuro toono Jesu jibogoco jibbogomo Moocaani iimaa jibbogominaa.

Eseene Caballohalliri iicaabo.

¹¹Jaadi atyimeuhi niqueje faayiciniunoco. Jaanofañoti inuubo seseebe caballo. Jaabohalliri iicaubo momou Abañitaiibo, Miyaabo icano. Jaabo imino atajibahicaaboro miyaano iimitinoco iguiinoniqui minaco eheetavefiibo. ¹²Jaabo aalliino cijigaiguuihunobadi jeevauhi, bu inigaihallivi sihidi chaahimigano icauhi, bu imomo caatiniciniuhi. Jaamomoco idiiboro diibo gaajauhi. ¹³Bu jaabo tijjohori jeesucinichehufañño jiciniuhi. Jaabo momou Moocaani iimaa. ¹⁴Jaabo dojicuti fuumo niqueje amocasiminaa imichehuje, mihinivatichihuje, sesechehujefañño jicucuciniimo. Jaamo bu tolliro seseefimo caballomihalliri iicaumo.* ¹⁵Jaabo iijifañoti sijjevaga niisuga inoociniuhi. Togari jinijeminaaco iguiinoniqui. Jaaboro tajibajiibo jigaiñohiri iicanicibadi. Jaaboro aamijiibo oono baacufaihuco ihiciqui itihairi iquicunicibadi. Jaaboro diitoco Moocaani imityaabo idaasuno mooniji. ¹⁶Jaabo idihallivi igachehuti caatiniciniuno aivojito Aivojibo, bu tajibaminaa Aivojibo icano onoomomo.

¹⁷Jaadi bu atyimeuhi saafi Moocaani toomominaafi nihbahalliri julleeciniboco. Jaabo sefano coovadiivuhi paryi joomi asimi niquejeguiinodi agahafomoco: Masaa. Jaamoro mihigaiyova ajashutino Moocaani machutajaagovi. ¹⁸Jaamo aivojito uucunoco, amocasiminaa aivojito uucunoco, bu esefaiimo uucunoco, bu caballomi uucunoco, bu diitohalliri iicahicamo uucunoco miyaamo uucunoco, bu jijovoto uucunoco bu unumefiimo uucunoco, bu equhefiimo uucunoco icano muduuva, nooboro.

¹⁹Jaadi atyimeuhi inihicuuboco, bu tolliro jinijeminaa aivojito ihamocasiminaa igaivuumoro oono eseseene caballohalliri iicaaboma, bu diibo amocasiminaa icano imoonicasiqui asaamoco. ²⁰Jaadi inihicuuboco, bu jihovo iimaaminaafico icano sano agaayiciuboro sisiibo. Jaabo diibo jihovo iimaaminaafi inihicuubo imegavi jabafiranehejeque omoonihicaubo. Tonehejefenedi diibo jihovo iimaaminaafi miyaminaaco bañihicauhi oono inihicuubo oovotaco agaayiciumoco, bu jaamoro diibo ijico iiumumoco icano. Jaamisico gañiubo buheemisico cijigai jicooba azufrema ijigabafañño. ²¹Jaanoti diitisi yoto gujenicafutuuhi oono eseseene caballohalliri iicaubo iijifañoti niisuga inoociniugari. Jaamo uucuneri paryi añimi sihidiro tuvauhi.

20

Mil Año Ticovovi Imino Iicajino.

¹Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomominaafi ihusefano inihicuhoji llave, bu jigaiñehityigaba icanoma niquejefañoti niituboco. ²Jaaboro dragonco agaayiciuboro tohiri sisiuhi. Jaaboco sijicjeo jiniimo, iji, Satanas iicaaboco mil año ticovovi ficuubo.

³Jaaboro diiboco inihicuhojifañño agañiuboro ihallivi maaniniuhi. Jaaboro tuhuga imega igaajataco ficuui siino miyaminaaco bañicutiibo iicaqui mil año ticovovi. Jaadi mil año afatyonobuunati siino sinaayucafetejiibo. Jaaruubo guenene icajitiibo.

⁴Jaanobuunati atyimeuhi sihidi aivoji icagano iicanoco. Jaanohalliri giciniumo itajibaqui mityaco agaayiciumo. Tolliro bu atyimeuhi johono Moocaani ijico Jesucristofañodi jibbeguehicaunohalliti inigainoco iquitiumo jeehinoco. Jaamo diito inihicuuboco,

* 19:14 Griego iijiri noono: Jaaboro diitoco iisujibo Moocaani imityaabo sifiira aivofaihuco.

bu ihijico icano imuutih. Tolliro bu diibo oovotaco ficusuutimo ihimecuti, bu ihuseti icano. Jaamo ubuheeteumoro Cristoma mil año ticovovi tajiibauhi. ⁵Jaano toono iticonio buheete iicajino. Jaanoti saatoho uchuumucuumo buheeteutih. Jari toono mil año afatyonobuunati buheetejimo. ⁶Imicani icamo Moocaanidiro iicamo Jesu buheetebuunati iticonio buheeteañodi iicajimo. Jaamohallivi allivio guijeve imityama chahaji, diitoco cijigaiñaño agañijirunoma. Jilliro ivi Moocaani Cristo iicamisi sacerdotemitiro iicajimo. Jaamoro diiboma mil año ticovovi tajiibajimo.

⁷Jaano toono mil año afatyonobuunati Satanas siino sinaayucafeteji inñihicuhujifañoti. ⁸Jaadi feejiibo paryi jinijeminaaco ibañiqui. Jaaboro Magog cuumi, bu Gog cuumi icano iyotoma bañitejiibo. Jaaboro tuucuumici amocasiminaa ajashutimo muuaiño jiniigaiyihaiñobadi iicamoco igaiyicijiibo minaguuiha. ⁹Jaadi saajimo jiniijejinibacidi. Jaamoro Moocaanita iicacuumico, Moocaani agaijicuumico, Jerusale cuumico cabaacujimo. Jaarumohallivi Moocaani cijigaiço agalluuno paryi diitoco jigasuji. ¹⁰Jaanoti iji diitoco abañuboco gañijjiibo cijigai azufrema ijigano jicoobafaño; oono inñihicuboo, bu jihovo iimaaminaafi icamisico agañiubafaño. Jahigo idaasuno aivono moonicafetejimo fahijivaro cuujehachuta, fucuhachuta icano.

Sihidi Ejeevano Eseseene Aivoji Icada.

¹¹Jaadi atyimeuhi sihidi jeevano seseene aivoji icagaco, bu togahalliri igiciniuboco icano. Jaabo imefeenetí niqueje, jiniije icano sano finihui atyimeratino. Jaamaño diito iicaujirumaño atyimeratití. ¹²Jaadi atyimeuhi paryi iguijevehicuumo unumefiimo, bu equehefiimo icano sahigo Moocaani imefeenevi julleleecinimoco. Jaadi faayiciumo aameneque, tolliro bu sihaame fiivohaameque icano. Jaadi uchuumucuumo jaaducafutuuhi omoonihicaunoco toohaamejefaño iicaubadi. ¹³Jaasumi iguijeveumo teehinofaño, bu muuaiñofoño icano buheeteuhi. Jaabadiro bu famooro iguijeveumo jeebiino buheeteuhi guijeveminaa iicahicaumañoti. Jaamoco paryi jaaducafutuuhi omoonihicaunehejeque emeeçiboro. ¹⁴Jaadi guijeve, bu guijeveminaa iicahicaumaño icano gañicafutuuhi cijigai jicoobafaño. Jaaba toba cijigai jicooba allivio guijeve iicano. ¹⁵Jahigo bu tolliro gañicafutuumo fiivo aamefaño imomono acaatinirautimo icano.

21

Bohono Niqueje, Bu Bohono Jiniije Icano.

¹Jaanobuunati atyimeuhi bohono niquejeque, bu bohono jiniijeque icano. Miiro iticonio niqueje, bu iticonio jiniije icano ifinicumaño, bu tolliro muuaiño chahacuui icano. ²Uujoho Jua, atyimeuhi iimino cuumi, bohono Jerusale cuumi niquejefañoti Moocaani imefeenetí iniituucuumico. Jaacuumi imino imibachuciniuhi gaigo itajevaqui iimibaiquimaainicibadi. ³Jaanaaca niquejefañoti sefano unuunoco guubuui: Meeci, jino Moocaani miyaminaafeeneri jisumi iicacuunoco. Jaabo diitoma icajiiibo. Jaanoti diiteji diibo cuumiminaa icano. Jaabo Moocaani diitoma icaji diito Caaniti iicaqui icano. ⁴Jaamo taafirafaihunoco Moocaani filluji. Jaadi siino guijeve chahacuui, bu taafira chahacuui, bu idaasuhica, bu aivehicano chahacuui, eedeene achahacuujimaño, noonoro.

⁵Jaanaaca ihaivoji icagahalliri igiciniubo nuuhi: Meeci, paryi uujoho bonehejeque eetavehi, nooboro.

Jaadi bu nuubo: Caatini, jino aivo miyahiji aivo miyaano iicano, nooboro. ⁶Jaadi bu uco siino nuubo: Fine, imivocafutucuumo. Uujoho imegaoobo, bu allivioobo icano, oono A, Z icano iicabadi iicaabo. Jaabo uujoho adufirari iicaaboco pisirigai nifailu fiivoco aacifaihuti isuuji jaadusuratino. ⁷Bu mityano iicamo paryi toonoco gaayiciji oono caani busumijeque illi agaayicinicibadi. Jaamo Caaniji uujoho. Jaanoti diiteji taseeme icano. ⁸Jaanoti inñihicuguehicamoco, bu imiyaaveguehicatimoco, bu fanoova imitiminaaco, bu agaicaufihicamoco, bu gaigoomima imitinoono iicahicamoco, bu apichunoco ihiimaahicamoco, bu jihovo caani ijimico ejeevehicamoco, bu paryi abañifihicamoco icano gañijimo cijigaima azufre ijigano jicoobafaño. Jino allivio guijeve iicajino, nooboro.

Bohono Jerusale Cuumi.

⁹ Jaanaaca Moocaani toomominaafi sahuse juugahuseti miimisiici idiimo niinoono Moocaani sifiira guirihillunoma iicaumoti saafi tajaa asaaboro uco nuuhi: Juu disaa ico Corderobadi iicaabo taaba iicagoco ifusuqui, nooboro.

¹⁰ Jaano toono uco Moocaani Gaija ifusuunofaño atyimeuhi Moocaani toomominaafi uco caamovobai guiraabai nijequevi asatyuuboro ifusuuhi iimino cuumi sihidi ejeevacuumi, Jerusale cuumi niquejefañoti Moocaani imefeeneti iniiitucuumico. ¹¹ Jaacuumi seseene achiciniuhi Moocaani aricuri. Jaano iharicu ifuvusuuhi imino guisiba aricubadi, jaspe guisiba aricu imino oonogoonovi ifuvusunicubadi. ¹² Jaacuumihallidi cuhufono guisiri meegueciniuno ajashutino caamovono. Jaanoti icauno fahuseeci motihaiti mihugaaci idiimo. Jaahugaje ticovovi Moocaani toomominaa saafiisa icauhi, bu jaahugajehallivi Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumici idiimo iicacuumije momono caatiniciniuhi icano. ¹³ Jaano aamijinaagoocuumiti icauno mihugaaci, sahuga idiimo, bu nijequenaagoocuumiti icauno mihugaaci, sahuga idiimo, bu sanaago gaicujaati mihugaaci, sahuga idiimo, bu sinaago gaicujaati mihugaaci, sahuga idiimo icano. ¹⁴ Jaano tuucuumihallidi fahuseeci motihaiti miibaaci idiimo guisibaneri eetavociniuhi. Jaanohallidi imeegueta icauhi. Jaabaajehallivi Corderobadi iicaabo minisuminaa momono caatiniciniuhi.

¹⁵ Jaabo Moocaani toomominaafi uuma ihiimaahicaubo oro imeima icaubo tuucuumico iheevequi iguhuganoco, bu imeeguetaco icano. ¹⁶ Jaacuumi tehesi sanoodinoruu, bu icarecu, bu icaamovo icano sahachutaruu. Jaacuumico Moocaani toomominaafi ihimeiri uhuuvuuno aciuhi, dos mil doscientos kilometrohachuta. Jaano itehesi, bu caamovi icaamovo, bu icarecu icano samañoviruu icano. ¹⁷ Jaadi bu imeeguetaco uhuuvuuno icaamovo aciuhi sesenta y cuatro metrodino miyaminaa oovonicyomoneri Moocaani toomominaafi uhuuvuuno. ¹⁸ Jaanaa imeegueta jaspe guisibaneri eetavociniuhi. Jaanoti ifaacuumiu boti orori nicuciniuhi. Jaano vidriobadi mihinivatino ifuvusuuhi. ¹⁹ Jaanoti bu imeegueta tano guisibano fanoova iminoono guisibaneri imibachuciniuhi: Iticonioba jaspe guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba zafiro onono guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba agata onono guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba esmeralda guisibari imibachuciniuhi; ²⁰ Jaano allivioba onice guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba cornalina guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba crisolito guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba berilo guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba topacio guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba crisoprasa guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioba jacinto guisibari imibachuciniuhi; bu niinooba amatista guisibari imibachuciniuhi icano. ²¹ Jaanoti iguhugano docedino icano perlanoruu. Jaahugaje iticovocivi sano perlariro eetavociniuhi. Jaanoti tuucuumifeene jiihai sano ororiro eetavociniuhi, imino vidriobadi foovono onogoonovi ifuvusuuhi.

²² Jaacuumifaño templojaco atyimeutihi Aivojiiho Moocaani sihidi imityaabo, bu Corderobadi iicaabo icamisico famañovairo tuucuumifaño mejeecevi. ²³ Jahigo cuujeo nihiba, fucuo nihiba icano chahahi Moocaani inamecuri tuucuumico ahachiciniimaño, bu Corderobadi iicaabo tuucuumico aachiciniho iicamaño icano. ²⁴ Jaacuumi seseefañodi jiiinjeminaa atajasucafutuumo igueji. Bu jiiinjeminaa aivojito tuucuumijaago imitya, iboci icanoco satyeji. ²⁵ Jaacuumi guhugano fobocirahicajitihahi tahigo fucu achahacujimaño. ²⁶ Jahigo jiiinjeminaa imityaco, ibocico icano satyeji. ²⁷ Jaanoti imihinivanoba tahigo feejitihahi, bu idicunoonoco, bu bañifiraco icano omoonihicamo tahahi feejitihahi icano. Jaanoti naha idiimoro Corderobadi iicaabo haame fiivohaamefaño imomono caatiniciniho feeji.

22

¹ Jaadi bu uco ifusuubo muuai imino inifaihu fiivoco aacimuaico. Jaamuuai nifaihu jaacuhi cristalbadahi icahi. Moocaani, Corderobadi iicaabo iicamisi aivoji icagati iinociniuhi cuumifeenedi. ² Jaacuumi iicauji jiihai imiyaji guiraaji. Jaaji guiraaro tumuuaijincidiro icaji. Jaanoinivi fiivo imohocci icahi fanaagovaacijjinivi. Jaahocci faticabavavairo ifanihibava ticovovi noova icahi fanihibavavairo. Jaahocci aamene

jiinjeminaaco itabuqui icano. ³Bu jahigo afajacinino chahaji. Tuucuumifaño Moocaani, Corderobadi iicaabo iicamisi aivoji icaga icaji. Jaamisico ijeeçivominaa imehicaji. ⁴Jaamo bu diiboco faño ihimeque atyimehicaji, bu diibo momo ihimecunoti icanoma icajimo icano. ⁵Jahigo fucu chahaji. Jaamaño tuucuumifaño iicamo siino seseëque esucuujiñhi çiijgaimecuno seseëque, bu nihiba seseëque icano esucuujiñhi Aivojiño Moocaani diitoco ahachinijimaño. Jahigo diito fahijivaro aivojitoti icaji.

Jesucristo Asajino Fiitcuuhi.

⁶Jaadi bu uco siino Moocaani toomominaafi nuuhi: Jino aivo miyahiji. Jaanoco aivo mimiyaavogo. Diiboro Aivojiño Moocaani ihiimaaminaaco, Igaajaco aacifiibo itoomominaafico jino galluui ijeeçivominaafico ihifusuqui goovano iicajinehejeque.

⁷Uujoho goovajino asaano, noobo Jesu. Imicani icajiño jiihaamefaño Moocaani jiibogo acaatinicinino onoobadi omooniiño, nooboro.

⁸Jaabo uujoho Jua jinehejeque guubuui, atyimeuhi icano. Jaadi diibo Moocaani toomominaafi tonehejeque uco iifusuuboguiino memuiivuuhi diiboco imeequi.

⁹Jaarunofaño uco nuubo: Tolli moonidino. Miiro uujoho Moocaani jeeçivominaafi iibadiro, bu oono dinahabomi Moocaani iijico ijiibeguehicamobadi, bu paryi oono jihaamefaño acaatinicininoco imiyaaveguehicamobadi icano. Jaanegui Moocaanico ro dihimo, nooboro.

¹⁰Tolliro bu uco nuubo: Jino Moocaani jiibogo jihaamefaño acaatinicininoco toovono fi-cuudino. Miiro fiitcuujino toneheje iicano. ¹¹Jaanegui jaafa iimitiño iimitico mooniiño icahi. Jaanoti bu iidicuubo jaafa ihidicuunoco mooniiño icahi. Jaanoti bu iimiibo jaafa iiminoco mooniiño icahi. Jaanoti bu Moocaanidiro iicaabo diiboco jeevesutiño iicaqui.

¹²Jiñhi goovajino asaano, noobo Jesu. Jaabo uujoho sivaji paryi omoonihicaneheje jaadaco diitoco aaciqui. ¹³Jaabo uujoho imegaoo, bu allivoobo icano, bu iticoniobo, bu nijequeoobo oono A, Z icano iicabadi iicaabo, nooboro.

¹⁴Imicani icamo imifiutimoco iimitusucuumo fiivoco aacino imohoti imachuqui, bu iguhugari tuucuumifaño ijicafetequi icano. ¹⁵Jaanoti iidicufiimo, bu apichuco ihiimaahicamo, bu gaigooma imitinoono iicafifimo, bu sitaaco agaicaauffimo, bu jihovo ijimico ejeecivefimo, bu paryi famooro bañfiiraco iimogomoro omoonifimo icano buhigoro icaji.

¹⁶Jaabo uujoho Jesu tatyoominaafico galluui paryi jinehejeque Moocaani iijanominaaco ijiibeguequi. Jaabo uujoho David tyadimihai tanoobo, bu iyaachimihai oobo icano. Bu tolliro uujoho aaricuubo cuujetavio meecirigaibadi jeevahi, nooboro.

¹⁷Jilli Moocaani Gaija, bu Corderobadi iicaabo taaba icano neehi: Disaa.

Bu jaanoco muguubumo monoo: Disaa.

Bu adufirari mihicamo, mahadunoco mihimogomo masaamoro mahaduva. Jino ifinijitino fiivoco ticovono mahaciji jaadusuratino.

¹⁸Jaabadiro bu jihaamefaño acaatinicinino Moocaani iijico paryi uguubuhicamoco jino uujoho neehi: Cajaatyohacho jihaamefaño ononehejeque janaanici ucuubaryuhachiji, bu diitohallivi Moocaani galluui isifiira idaasuno omoonijinoco jihaamefaño eneehicacuumoco. ¹⁹Jaabadiro bu saatoho jihaamefaño Moocaani iiji acaatinicininoti samañooco agañihachiji, diiboco fiivo imoho noovatati icitiñbocoro imicumifañoti gañiji. Jihaamefaño fiivo imohohallidi, bu imicumihallidi icano fone iimaacuui.

²⁰Jinehejeque ijiibogoobo jilli neehi: Jiñhi goovajino asaano, nooboro.

Jiñhi. ¡Disaa, Aivojiño Jesu!

²¹Jaafa Mohaivojiño Jesucristo paryi amñhaico imino moonihi. Fine.